

Protokoll Partikongressen 2021

Innehållsförteckning

ONSDAGEN DEN 3 NOVEMBER 2021	6
Kongressens öppnande	6
Välkomsthälsning från Göteborgs partidistrikt	6
Partiordförandes öppningsanförande	7
Fastställande av ombudsförteckning	13
Fastställande av dagordning	19
Val av kongressfunktionärer	22
Beslut om kongressens offentlighet	25
Kongressens arbetsformer	25
Berättelser och fråga om ansvarsfrihet	38
Gästerna har ordet – Susanna Gideonsson, LO	38
ONSDAGEN DEN 3 NOVEMBER 2021	43
Behandling av motioner och stadgar på område F: Vi bygger en stark organisation tillsammans	43
TORSDAGEN DEN 4 NOVEMBER 2021	68
Parentation	68
Behandling av motioner och politiska riktlinjer: Vi bygger landet	71
Berättelser och fråga om ansvarsfrihet	108

TORSDAGEN DEN 4 NOVEMBER 2021	112
Behandling av motioner och politiska riktlinjer:	
Vi bygger landet, fortsatt behandling	112
Val av partiorgan	142
Partiordförande	142
Behandling av motioner och politiska riktlinjer:	
Vi bygger landet, fortsatt behandling	144
 TORSDAGEN DEN 4 NOVEMBER 2021	 166
Gästerna har ordet – Therese Svanström, TCO	166
Behandling av motioner och politiska riktlinjer:	
Vi bygger landet, fortsatt behandling	168
 FREDAGEN DEN 5 NOVEMBER 2021	 209
Behandling av motioner och politiska riktlinjer:	
Vi bygger landet, fortsatt behandling	209
Partiordförandes installationstal	232
Behandling av motioner och politiska riktlinjer:	
Vi bygger landet, fortsatt behandling	240
Gästerna har ordet – Olaf Scholz, SPD	250
 FREDAGEN DEN 5 NOVEMBER 2021	 254
Behandling av motioner och politiska riktlinjer:	
Vi bygger landet, fortsatt behandling	254

FREDAGEN DEN 5 NOVEMBER 2021	298
Gästerna har ordet – Lisa Nåbo, SSU	298
Behandling av motioner och politiska riktlinjer:	
Vi bygger landet, fortsatt behandling	301
Digital hälsning från Unga Örnar.....	329
Behandling av motioner och politiska riktlinjer:	
Vi bygger landet, fortsatt behandling	330
 LÖRDAGEN DEN 6 NOVEMBER 2021	 382
Behandling av motioner och politiska riktlinjer:	
Vi bygger landet, fortsatt behandling	382
Val av partiorgan, fortsatt behandling	424
Partisekreterare	424
 LÖRDAGEN DEN 6 NOVEMBER 2021	 428
Videohälsning från Miljöpartiet.....	428
Behandling av motioner och politiska riktlinjer:	
Vi bygger landet, fortsatt behandling	429
Behandling av redaktionsutskottets förslag	436
Behandling av motioner och politiska riktlinjer:	
Vi bygger landet, fortsatt behandling	438
Videohälsning från Jacinda Ardern	451
Val av partiorgan, fortsatt behandling	452
Fem ledamöter i verkställande utskottet.....	452
Sju ersättare i verkställande utskottet	452
Avtackning – Lena Rådström Baastad	453
Avtackning – Stefan Löfven.....	456

SÖNDAGEN DEN 7 NOVEMBER 2021	465
Val av partiorgan, fortsatt behandling	465
26 ledamöter i partistyrelsen	465
15 ersättare i partistyrelsen	466
Tre revisorer	466
Tre revisorsersättare	467
Fem ledamöter i programkommissionen.....	467
Fem ersättare i programkommissionen	468
Nio ledamöter i granskningsutskottet	468
Fyra ersättare i granskningsutskottet.....	468
Elva ledamöter i valberedningen	469
Elva ersättare i valberedningen	469
Behandling av motioner och politiska riktlinjer:	
Vi bygger landet, fortsatt behandling	470
Valupptakt	493
Gästerna har ordet – Jonas Gahr Støre, Arbeiderpartiet	499
Avtackningar	501
Avslutningsanförande – Magdalena Andersson	504
Kongressens avslutning	506

ONSDAGEN DEN 3 NOVEMBER 2021

Eftermiddagens förhandlingar

Ordförande: *Stefan Löfven*

5

Dagordningens punkt 1

10 **Kongressens öppnande**

Sveriges Socialdemokratiska Arbetarepartis 41:e ordinarie partikongress inleddes onsdagen den 3 november 2021 klockan 14.06 i Svenska Mässan, Göteborg.

15 *Musikinslag* med Anna Karenina.

Välkomsthälsning från Göteborgs partidistrikt

20 *Mattias Jonsson*, distriktsordförande i Göteborg: Kära partivänner och kära kongressombud; välkomna till staden på G – Göteborg! Det känns fantastiskt kul att vi kan återigen samlas så här; det var ett tag sedan. Och jag ser fram emot de här dagarna där vi ska staka ut hur vi som parti vill se utvecklingen i vårt land. Men utöver det ska vi också välja ny partiordförande och ny partisekreterare och det är faktiskt, mina vänner, första gången på 52 år som vi väljer ny partiordförande på en ordinarie kongress. Förra gången var det Olof Palme som valdes för 52 år
25 sedan. Det är ett historiskt tillfälle.

Men utöver det ska vi också träffas, vi ska umgås, vi ska småprata och vi ska ha kul tillsammans, för det ska vi passa på att ha nu när vi träffas på det här sättet, för det var ett tag sedan på grund av 1,5 år med pandemi. Och vad passar inte bättre än att träffas och tjöta i goa Göteborg! Naturligtvis ska vi göra det.

30 Och faktum är att det är ett väl beprövat koncept att ha kongress här i Göteborg. Vi hade kongress senast 2017, och dessförinnan 2013, och vad förenar dessa två år? Jo, vi klarade faktiskt hem regeringsmakten 2014 och 2018! Och rent statistiskt, mina vänner, ska vi naturligtvis vinna valet 2022 också. Ok, det kanske inte bara är att vi hade kongress här i Göteborg utan vi har inte minst Stefan övriga att tacka för att vi klarade hem regeringsmakten, för tillsammans är vi starka.

35 Flera viktiga beslut har tagits i den här salen där vi befinner oss just nu. Vi har tagit beslut om att stoppa vinstjakten i välfärden, att expandera Polismyndigheten med 10 000 fler, att Sverige ska ha noll nettoutsläpp av växthusgaser till 2045, att stoppa allmän visstid och hyvling av arbetstiden. Det har varit viktiga, vägledande och avgörande beslut för vår framtid.

Och utöver det är det välfärd, trygghet i klimatomställningen, jobb och vass kulturpolitik.
40 Och under de här dagarna, mina vänner, ska många fler beslut tas för vår gemensamma framtid, och det sker också i den här salen, för framtidsutmaningar saknas ju inte.

Gängkriminaliteten gör sig ständigt påmind. Här i Göteborg hade vi för ett tag sedan vägspärrar i Angered, vi hade ett fruktansvärt dåd där en ung polisman blev ihjälskjuten i Biskopsgården i somras. Det är faktiskt så: Ingen ska få sin trygghet eller frihet beskuren av kriminella och ingen ung människa ska se kriminaliteten som en gångbar och attraktiv väg. Här måste samhället fortsätta att stärkas upp och vi ska slå tillbaka med full kraft mot den brottslighet som sker här och nu.

En annan utmaning som vi ser är sjukvården. Bara här i Västra Götaland är det 100 000 personer i vårdkö, många redan innan pandemin slog till. Och vad är gemensamt med många andra regioner? Jo, de styrs av högern och de borgerliga partierna. Se bara på Region Stockholm, som vi har kunnat bevittna med haveriet i förlossningsvården och ett högerstyre som skär ner på den egna vården. Vi har Sahlgrenska här i Göteborg som har ett sparbetning på 300 miljoner kronor nästa år, i ett redan pressat läge. Samtidigt gör regionen ett plus på ett par miljarder, tack vare det ekonomiska stödet från regeringen. Så vi behöver, kamrater, ta krafttag för att se till att vi styr våra regioner runt om i landet, markera hårt och ta strid för det vetlösa marknadsexperimentet som vi ser runt om i vårt land.

Partivänner, under de här dagarna ska vi arbeta fram svaren på de här frågorna, och på många fler frågor. Och de här ska vi bära med oss sedan till väljarna inför valet 2022. Vi ska också sprida energin från de här förhandlingarna som vi har på Svenska Mässan i Göteborg ut i landet och även i den här stan. Därför kommer kamraterna i vårt partidistrikt varje dag som vi har kongress att kampanja på gator och torg med budskapet om ett starkare samhälle och ett tryggare Göteborg, för ingen – det kan jag lova – i den här staden ska missa att vi har kongress här på Svenska Mässan.

Till sist, jag tycker ändå att det känns som att tidsandan är med oss. Nyligen vann våra kamrater i Arbeiderpartiet makten i Norge, och därmed har hela Norden röda regeringar. Strax därförinnan gjorde partivännerna i Tyskland ett framgångsval och kommer snart bilda regering; senast var 2005. Och på andra sidan Atlanten har faktiskt Trump vräkts ur Vita Huset till förmån för rättvisa och en politik för en klimatomställning. Våra idéer är på frammarsch, det är ingen tvekan om det!

Återigen, varmt välkomna hit till Göteborg. Jag är säker på att det här blir dagar fyllda av ”gött tjôt i goa Göteborg” som vi säger här. Varmt välkomna – nu kör vi!

Filmvisning om unga människor som drömmer om framtiden.

Partiordförandes öppningsanförande

Stefan Löfven, partiordförande: Vänner, äntligen får vi träffas igen och jag har saknat er så mycket, inte bara för applådernas skull – och jag tror att vi har saknat varandra! Zoom, Skype och så är säkert bra på sitt sätt, men vi har verkligen saknat att få träffas på det här fina sättet.

Mattias, jag kan säga att det känns väldigt bra att få göra det i Göteborg! Jag har alltid trivts i Göteborg. Det är så fin stämning och vi har alltid blivit väl mottagna, så vi är väldigt glada att vara här igen, och ni alla än en gång vara varmt välkomna till partikongressen.

Vänner, enligt forskarna så kommer vartannat barn som föds i Sverige i dag bli 100 år. Vartannat. Det är helt fantastiskt, och då tänker man: Hur var det då om man går några år tillbaka i tiden Det är rätt svindlande att tänka på hur Sverige såg ut för 100 år sedan. Då var det så att många barn inte överlevde ens sina första levnadsår. Sverige var ett land i sorg och misär,
5 och när arbetarrörelsen började organisera sig stod det ”Allmän och lika rösträtt” och ”Åtta timmars arbetsdag” på plakaten. Det gjorde det för att man såg helt enkelt hur den politiska och den sociala demokratin hängde ihop – och så är det fortfarande.

Då tänkte många: ”Detta är galenskap – hur kan man ens tro att detta ska bli verklighet?” Men det som då var utopier blev verklighet. Och varje generations socialdemokrater har stått inför
10 frågeställningen: ”Hur blir dagens visioner, dagens utopier, framtidens verklighet? Hur kan vi, oavsett rådande parlamentariska förutsättningar, få ut så mycket socialdemokratisk politik som bara är möjligt?”

När vi nu samlas till partiets 41:a ordinarie partikongress ska vi besluta om hur vi vill bygga landet. Hur vi bygger samhället starkt och hållbart, med kunskap och trygghet. Hur vi bygger ett
15 samhälle som håller ihop och dessutom en säker och demokratisk värld, för det är det som är vår skyldighet. Det är den världen vi ska bygga, så att de som nu föds i dag kan leva 100 lyckliga år i fred och demokrati, i frihet och trygghet. Det är vårt uppdrag.

Kära vänner, jag har ju naturligtvis många favoritgöteborgare. En av dem är Gunilla Bergström, författaren till Alfonsböckerna. Hon har sagt ungefär så här i en intervju: ”Varje barn
20 som kommer till världen är en gåva till mänskligheten. Sen ska mänskligheten se till att inte förstöra den gåvan.”

Varje barn är en gåva, och vi vuxna har en skyldighet att bygga ett samhälle som ser till att inte förstöra denna fantastiska gåva. Så när vi bygger landet är det min bergfasta övertygelse att vi ska sätta barnen i förgrunden. Det sägs ibland att hur ett samhälle behandlar de svagaste visar
25 mycket om det samhälle vi lever i. Det är rätt. Jag tycker man kan säga detsamma sak om barnen: Hur samhället behandlar barnen säger allt om vilket samhälle vi lever i. Eller som Olof Palme sa i talarstolen på en partikongress 1977: ”Jag menar att den enda verkligt praktiska anknytningen till framtiden vi har det är barnen, för det är i dem man ser framtiden växa fram. Ur detta växer vårt gemensamma ansvar för barnen i samhället.”

Och vår slutsats är just denna: I socialdemokratins Sverige ska varenda unga sättas i
30 förgrunden, och det är därför jag är så stolt över att barnen också sätts i förgrunden under denna kongress!

Kära vänner, det finns en helt avgörande fråga för barnen och för kommande generationer, nämligen klimatet och klimatkrisen. Det är vår gemensamma stora ödesfråga. Det är helt enkelt
35 en fråga om vilken planet, vilken värld, vi ska lämna över till barnen och kommande generationer, och låt mig vara ärlig: Jag är mycket orolig. Men jag är också lika bestämd: Vi måste öka takten! Utsläppen måste minska snabbare än vad de gör i dag. Tiden som vi har på oss att få ned utsläppen så att vi kan nå målet om max 1,5 graders uppvärmning krymper, men det måste göras. Vi har inget val.

Innan jag kom hit var jag på klimattoppmötet i Glasgow, COP26. Där fick man faktiskt på
40 morgonen se, på BBC, om det oväder som drabbade Storbritannien mitt under COP26. Och där

fick vi höra berättelserna om vad som har hänt runt om i världen; nästan varenda ledare kunde beskriva hur deras land har blivit drabbat. Jag tycker mig trots allt märka en större insikt, en ärligare insikt, och jag är övertygad om att vi kan komma överens om hur vi ska hantera det här runt om i världen, av det enkla skälet att vi inte har något alternativ.

5 Vi måste agera kraftfullt nu så att vi kan visa våra barn och ungdomar att vi förstår det allvarliga läget, och så att de och deras framtida barn och barnbarn kan säga ”Vår planet är räddad. Vi lever i en hållbar värld.”

Arbetarrörelsen införde ju den sociala demokratin i vårt land – utbildning, bostäder, trygghetssystem. Jag påstår att klimatomställningen är ett minst lika stort samhällsbygge, och är det
10 några som vet hur man bygger landet, hur man bygger ett samhälle, så är det vi socialdemokrater!

2014 gick vi socialdemokrater till val på att nyindustrialisera Sverige, för vi såg potentialen i hur detta skulle göra att vi både får minskade utsläpp och se till att nya jobb i hela landet. Nu är det många som reser uppöver i landet – till Västerbotten, till Norrbotten. Där skapas nu tusentals jobb. När jag var där senast så fick jag först höra i Skellefteå om 3 000 jobb. Sedan åkte jag till
15 Boden – 1 500 jobb. Och samma dag som vi är där kommer det vid lunchtid ett nytt besked om ett företag som ska investera ytterligare – 500 jobb till. Och på eftermiddagen fick vi besked om ett företag som kommer att investera i Luleåtrakten – 500 jobb. Det rasslade till 1 000 jobb på en dag!

Kol har använts i tillverkningen av stål i 1 000 år. Nu har världens första fossilfria stål tillverkats och levererats från Oxelösund – det är fantastiskt! Sverige visar världen att det går att
20 pressa ned utsläppen och samtidigt skapa framtidens jobb, och där framtidens jobb finns, där finns också framtidens välfärd. Det är det narrativet vi ska ha framför oss. Det är den bilden vi ska ha framför oss, och jag är övertygad om att klimatomställningen faktiskt innebär att vi möter ett bättre samhälle än det vi lämnar bakom oss. Det är det vi måste säga.

Men vänner, världen står inför flera stora utmaningar. Demokrati och mänskliga rättigheter
25 är obefintliga eller hotade på många platser runt om i världen. Och vi ser en ny geopolitisk verklighet som skapar instabilitet och osäkerhet. I det perspektivet måste EU vara en samlad kraft för människovärdet, för demokratin, för klimatomställningen, och det ska stå för säkerhet och stabilitet.

Men EU får inte sluta sig. EU måste se till att bygga broar mot vår omvärld, för vi har ett
30 gemensamt ansvar för vår värld eftersom de stora utmaningar vi har och står inför inte känner några nationsgränser. Det visar behovet av ett stärkt och modernt Förenta nationerna.

Jag kan lova – det kändes ensamt i början av den förra mandatperioden, som nästan enda socialdemokratiska ledaren; runt bordet fanns det inte många. Då sade våra partivänner: Håll
35 ut, vi måste bli fler, och vi höll ut. Sedan kom Sánchez, Italien, Portugal, Sanna Marin i Finland, Mette Fredriksen, och precis som Mattias Jonsson sade – nu kommer Olaf Scholz och så har vi Jonas, där Norge i och för sig inte är med i EU men det kom en socialdemokrat även där. Tiden är på vår sida. Det är fler som ser och förstår att vi måste ha en politik som bygger på solidaritet om det här ska gå väl.

40 Samma är det globalt. Nu har vi använt tiden till att bygga starka nätverk, ibland med dem som inte är socialdemokrater men det är progressiva krafter. Nätverk med Sydkorea, med Nya Zeeland, Sydafrika, Kanada, Costa Rica, jag kan fortsätta. Det är helt enkelt arbetarrörelsens uppgift att se

till att tillsammans med andra krafter runt om i världen gemensamt och enträget fortsätta kampen för människors lika värde och för demokrati. Vi tar kampen för barnens rättigheter, kampen för jämställdhet, kampen för klimatomställningen, så att vi lämnar efter oss en bättre värld än den vi ärvde.

5 Kära vänner, det viktigaste för att stärka barnen är att deras föräldrar har ett jobb. Det ökar inte bara föräldrarnas framtidstro utan också barnens. Jag såg med egna ögon hur högerpolitik gjorde att 10 000-tals jobb försvann i onödan under finanskrisen 2008–2009. Medan borgerligheten bara brydde sig om Stockholms innerstad, där hjulen snurrade på som vanligt, såg jag och många med mig hur stora delar av Sverige drabbades väldigt hårt. Jag minns inte minst ett
10 besök på Volvo i Eskilstuna, där jag slogs av att här ska det var aktivitet, liv och rörelse – men det var tyst och jag såg en stor oro i många människors ögon.

När vi nu mötte pandemin kunde vi sätta in kraftfulla åtgärder direkt, tack vare att regeringen rustat Sveriges ekonomi, starka finanser och världens bästa finansminister. Vi hade fler i sysselsättning, många fler än när vi tillträdde. Och vi var fast beslutna om att göra allt för att
15 rädda jobb och företag i hela landet för att rädda löntagarna.

Genom bland annat möjligheten till korttidspermittering har hundratusentals svenskar undgått risken att bli av med jobbet. Samtidigt stärkte vi a-kassan och prioriterade välfärden. Det var socialdemokratisk krispolitik på företagarnas sida, på löntagarnas sida, för hela landet, för vårt
20 samhälle. Så ska det gå till!

Nu ska vi ta Sverige ur krisen och då ska långtidsarbetslösheten knäckas. Då ser vi socialdemokrater till att satsa på åtgärder som faktiskt bryter arbetslösheten. Att människor har ett jobb att gå till är själva grundbulten när vi ska bygga samhället starkt och tryggt. Samtidigt är högern fast i sin gamla, vanliga politik. De tror fortfarande att sämre ekonomisk trygghet och
25 sämre möjlighet till utbildning gör att människor får jobb. Hört ni hört? Vi socialdemokrater vet att de har lika fel nu som de alltid har haft.

Jag har aldrig träffat en arbetsgivare eller företagare som säger ”Se nu till att sänka a-kassan, då kommer vi att anställa.” Jag har aldrig hört någon säga: ”Dra ner på utbildningsmöjligheterna – då ska ni se att då kommer det jobb.” Jag har aldrig hört någon som säger: ”Oj, den här personen blev visst fattig, nu ska vi anställa den.” Jag har aldrig hört det.

30 Och det beror på det uppenbara, det som vi socialdemokrater vet: Vägen till arbete går via utbildning, aldrig via fattigdom. Hur svårt ska det vara?

Vi socialdemokrater bygger landet med kunskap, för kunskap är svaret på hur vi ska bekämpa arbetslösheten – arbetsgivare skriker efter arbetskraft men hittar ofta inte rätt kompetens – och hur vi ska bryta ojämlikheten och segregationen. Det gör vi genom att satsa på förskolan, på
35 skolan, på det livslånga lärandet, på goda möjligheter till utbildning och vidareutbildning i hela landet. Men också på svenskundervisning eftersom vi vet att språket är en av de absolut viktigaste nycklarna för att bryta segregationen.

Och med kunskap och bildning får vi också kunskap svaret på hur vi stärker vår demokrati: med folkbildningen, med en levande kultur, så blir vi mer delaktiga i demokratin, och det stärker
40 oss mot de krafter som hotar demokratin. Det ger oss den kritiska blick som behövs i en värld med konspirationsteorier, desinformation och propaganda.

Och visst, vänner, är det väl ändå en betryggande tanke att den kunskap vi en gång har förvärvat – den kan ingen ta ifrån oss. Ingen.

Grunden för ett jämlikt samhälle läggs i skolan, men under lång tid har skolan faktiskt bidragit till att vidga klyftorna. Sedan vi tillträdde 2014 har vi därför lagt om riktningen för skolan.

5 Skolresultaten har vänt uppåt och vi har infört ett stort likvärdighetsbidrag som ger mer resurser till skolor där utmaningarna är svårare. Men skolegregationen är fortfarande stor och allt för många elever lämnas efter. Ska resultaten fortsätta uppåt måste skolan bli mer jämlik.

10 Det är också så att skolegregationen inte bara hotar skolan. Ytterst hotar det här vårt lands sammanhållning. Skolor väljer bort barn för att de anses vara olönsamma. Det är helt absurt. Barn och föräldrar ska kunna välja skola – ja. Men skolor ska aldrig få välja eller välja bort barn.

Riskkapitalister ska inte kunna omvandla skattepengar till stora vinster. Våra skattekonor ska gå till varenda unge i detta land och inte ner i ägarnas fickor. Det är därför partistyrelsen föreslår förbud mot vinstuttag i skolan.

15 Vänner, välfärden håller ihop vårt land och jag tror att pandemin fick många att inse hur viktigt det är med en välfärd som får kosta, som är ordentligt bemannad och där vi har goda arbetsvillkor. Vi ska bygga landet. Vi ska göra det tryggt så att du, oavsett var i landet du bor, ska kunna lita på att välfärden finns där – både i vardag och i kris. Du ska kunna lita på att förlossningen har en plats åt dig när du ska föda, att du som slitit ett helt yrkesliv har en god pension att kunna leva på och det finns någon som kan hålla din hand en natt på äldreboendet.

20 Välfärden har skadats av marknadsexperiment och privatiseringar. Precis som i skolan betraktas vi allt oftare som kunder eller konsumenter, inte som medborgare. Det sliter bara på välfärden, men mer än så. Det sliter på sammanhållningen, det sliter på solidariteten i vårt samhälle.

Det är därför vi socialdemokrater säger att marknadsexperimentens tid i välfärden är förbi och måste få ett slut, eller för att låna låtskrivaren Annika Norlins ord:

25 *Våren ska komma
oavsett konto.
Den är till för alla.*

30 Och precis som våren är till för alla är välfärden till för alla, oavsett konto.

Kära vänner, det är en enorm tragedi när unga människor dör. Att begrava sitt barn är det värsta en förälder kan vara med om. Unga män – det är oftast män – som har hela livet framför sig dras in i grov kriminalitet. Många av dem är barn.

35 Ingen ung pojke ska överges av samhället, men ingen man som väljer kriminalitet ska heller få slå ifrån sig sitt ansvar. De som skjuter, rånar, förnedrar eller säljer droger ska straffas, för de bär ansvaret för att killar i deras närhet dras in i något som i värsta fall kan leda rakt in i döden. De bär också ansvar för att människor känner skräck i sitt eget bostadsområde. Och den som festknarkar i sin trygga villaförort eller på de lyxiga nattklubbarna, som aldrig känner någon av de killar som blivit ihjälskjutna, bär ett ansvar för att gängkriminaliteten frodas.

40 Den grova kriminaliteten sätter hela bostadsområden och stadsdelar i skräck, och kampen mot detta vedervärdiga våld fortsätter enträget och intensivt. Vi har skärpt över 60 olika straff. Vi har

sett till att Polisen har fått nya kraftfullare verktyg. Sverige har aldrig haft så många poliser som nu, och vi är över halvvägs att nå 10 000 fler polisanställda till 2024. Vi ska se till att inte en enda skattekrona går till de här kriminella nätverken.

5 Vi ser en del resultat. Vi har över 1 000 fler frihetsberövade jämfört med för bara några år sedan. Men det är samtidigt så att även om en gängkriminell hamnar i fängelse så står en ny på tur att ta dennes plats. Det är därför vi lyssnar på föräldrarna har förlorat sina barn i detta avskyvärda våld, och vi lyssnar också på Polisen som säger att det krävs ett helt samhälle för att stoppa nyrekryteringen. Det är därför kommunerna nu får ett tydligare ansvar i det brottsförebyggande arbetet, inte minst för att vi vet att det kommer att krävas en starkare skola
10 och en starkare socialtjänst. Men det kommer också att krävas att föräldrar, lärare och andra vuxna i samhället kan markera tydligt mot unga som går över gränsen. Det kräver idrottsföreningar, det kräver bostadsbolag, folkrörelser – hela samhället behöver involveras i kampen för att ingen ung pojke ska dras in i detta vedervärdiga våld.

Och på denna punkt kan jag också konstatera att högern står helt svarslös. De har ingen åtgärd
15 för att förebygga. För oss socialdemokrater är det självklart: Vi ska både bekämpa brotten och dess orsaker, och vi kommer aldrig att backa. Samhället är alltid starkare än gängen!

Partivänner, det finns få saker som fyller mig med sådan vrede som mäns våld mot kvinnor och barn. Ungefär 15 kvinnor mördas varje år av en man hon har eller har haft en nära relation med. Var fjärde kvinna har någon gång i livet blivit utsatt för våld i en nära relation. Många gånger är
20 barn också vittnen eller blir själva slagna. Det sätter fruktansvärt djupa spår i dessa barn. Det är därför vi infört det som vi kallar barnfridsbrott, alltså ett särskilt straff för den som slår sin partner inför barnen.

Vi har också skärpt ett flertal straff, infört samtyckeslagstiftning, stärkt Polisen och hela rättsväsendet, och det är därför vi har stärker tjej- och kvinnojourerna. Mäns våld mot kvinnor
25 och barn måste få ett slut, och då har vi alla ett ansvar och en skyldighet. Vänd aldrig bort blicken. Erbjud hjälp. Ring Polisen. Och sist och slutligen: Vi män har ett särskilt ansvar att vara goda förebilder och visa att manlighet inte är våld och förtryck. Riktig manlighet är att visa kärlek och ömhet.

Partivänner, när vi bygger landet ska vi göra det med barnen i förgrunden. Varenda unge,
30 oavsett var man bor eller vilka föräldrar man har, ska känna att framtiden är deras. Och då har vi vuxna en skyldighet att lämna ifrån oss ett bättre samhälle än det vi ärvde, ett samhälle som håller ihop, så nu kära vänner – nu bygger vi den nya tid!

Med de orden förklarar jag Sveriges Socialdemokratiska Arbetarepartis 41:a ordinarie kongress
35 2021 för öppnad!

Dagordningens punkt 2

Fastställande av ombudsförteckning

5 Dagordningens punkt 2.1 **Revisorernas rapport**

Föredragning och förslag

10 *Håkan Bystedt*, revisor: Vi har vid två tillfällen granskat de från partidistriktet till Socialdemokratiska Arbetarepartiets kongress 2021 insända ombudsfullmakterna. Vi får härmed avge följande rapport:

”Enligt den fastställda medlemsberäkningen för kongressen har inom distriktet valts 350 ombud och samtliga fullmakter har godkänts. Stockholm den 20 september och 20 oktober 2021 – Håkan Bystedt, Ella Niia och Ingrid Lennerwald.”

15 Jag föreslår att vi godkänner rapporten.

Beslut

Kongressen beslöt:
att godkänna revisorernas rapport.

20

Dagordningens punkt 2.2

Upprop

Föredragning och förslag

25 *Håkan Bystedt*, revisor: Det är enklare nuförtiden än förr, så vi har fört in de förändringar som har skett i kongresssystemet och vi har 350 valda ombud. Vårt förslag är att inga ytterligare ombudsbyten tillåts och att uppropet därmed ska fastställas.

Beslut

30 Kongressen beslöt:
att fastställa ombudsförteckningen.

Kongressen hade följande deltagare:

35 **Blekinge partidistrikt**

Alexander Nilsson, Annette Rydell, Elina Gustafsson, Ida Larsson, Magnus Manhammar, Morgan Bengtsson, Sandra Bizzozero och Yvonne Andréasson.

Dalarnas partidistrikt

40 *Abbe Ronsten, Anja Hedqvist, Blerta Krenzi, David Paulsson, Fredrik Rönning, Hanna Vangen Engström, Jessica Wide, Jonas Sallén Lennerthson, Julia Johansson, Kim Söderström, Magnus Bjurman, Monica Forsgren och Sebastian Karlberg.*

Fyrbodals partidistrikt

Annelie Fredriksson, Elliot Blixt, Jennie Olsson-Örn, Jonathan Svensson, Kent Hansson, Louise Thunström, Louise Åsenfors, Michael Melby, Monica Hanson, Therése Mancini och Åsa Karlsson.

5 **Gotlands partidistrikt**

Felix Jonsson, Filip Reinhag och Jenny Larsson.

Gävleborgs partidistrikt

10 *Abdullahi Cadaani Mohamed, Carina Blank, Daniel Johansson, Daniel Olsson, Eva Lindberg, Jim Svensk Larm, Kerstin Almén, Kristoffer Lindberg, Magnus Alfredsson, Marcus Gard, Peter Kärnström och Åsa Viklund Lång.*

Göteborgs partidistrikt

15 *Amalia Rud Pedersen, Andreas Sjö, Ann-Christine Andersson, Camilla Widman, Cecilia Dalman Eek, Claes Söderling, Claudia Nistor-Pedrini, Eira Arb Zackrisson, Elsa Alm, Ingrid Andreae, Malin Sjunneborn, Mariya Voyvodova och Staffan Lindström.*

Göteborgsområdets partidistrikt

20 *Elpida Georgitsi, Ida Melin, Katarina Bosetti Kristoffersson, Kenneth G. Forslund, Lena Dahlqvist, Patrik Linde, Renée Bengtsson, Tomas Angervik och Ulrika Winblad.*

Hallands partidistrikt

25 *Andreas Engebretsen, Ann-Christin Wendpaap, Arber Gashi, Jeanette Quist, Kristina Johansson, Magdalena Sundqvist, Magnus Johansson och Stefan Pålsson.*

Jämtlands läns partidistrikt

Bertil Johansson, Jonas Andersson, Katarina Nyberg Finn, Rosi Hoffer, Simon Sätherberg, Susanne Hansson och Therese Kärngard.

30 **Jönköpings läns partidistrikt**

Anna Carlsson, Annelie Borgström, Azra Mujanovic, Birgitta Svensson, Elin Rydberg, Johan Stark, Lynn Carlsson, Maria Österberg, Markus Kauppinen, Mona Forsberg, Peter Holkko och Sebastian Hörlin.

35 **Kalmar läns partidistrikt**

Björn Petersson, Catrin Alfredsson, Dan Nilsson, Erik Jonsson, Eva-Lena Israelsson, Helen Nilsson, Jarkko Pekkala, Jenny Melander, Lasse Johansson, Marcus Fridlund och Renée Solstad.

Kronobergs partidistrikt

40 *Eva Ballovarre, Henrietta Serrate, Julia Berg, Malin Lauber, Otto Lindlöf, Tajma Sisic och Tomas Thornell.*

Norrbottens partidistrikt

Anders Öberg, Anna Lundberg, Anne Jakobsson, Béatrice Öman, Carina Sammeli, Claes Nordmark, Emmeli Nybom, Erika Frank, Fredrik Bruhn, Isak Utsi, Mats Taaveniku, Nina Waara, Patric Lundström, Susanne Andersson, Therese Olofsson och Tommy Nilsson.

5

Skaraborgs partidistrikt

Anna-Karin Skatt, Fredrik Nelander, Ida Ekeroth Clausson, Johan Ask, Jonas Sundström, Kajsa Ezelius, Lina Davidsson, Marcus Andersson, Maria Hjærtqvist, Sebastian Ekeroth Clausson och Åsa Karlsson.

10

Skånes partidistrikt

Amani Loubani, Anders Almgren, Anders Månsson, Anna Ingers, Anna-Lena Hogerud, Arwin Sohrabi Nejad, Carina Svensson, Carola Persson, Catrin Tufvesson, Cecilia Dahl Andersson, Cecilia Magnusson Svärd, Cecilia Olsson Carlsson, Daniel Landin, Elin Gustafsson, Émilie Lundgren, Fatmir Azemi, Helen Persson, Jan Björklund, Jan Svärd, Johan Andersson, Jonas Esbjörnsson, Kristina Lindbåge, Lena Axelsson, Maria Reimer, Mathias Persson, My Rosell, Nadjam-Ud-Din Malik, Rose-Marie Carlsson, Sofa Gunnarsson, Thomas Lindell, Tommy Augustsson, Vanja Andersson, Veronicha Kvist Pettersson och Viktor Eriksson.

20

Stockholms partidistrikt

Alexander Ojanne, Andreas Lind, Annie Ross, Anton Alsander, Daniel Suhonen, Emelie Stark, Emilia Bjuggren, Enna Gerin, Ewa Carlsson Hallberg, Gabriella Bauer, Jakob Wagner, Jenny Marie Andersson, Jens Ergon, Jesper Hansen, Johanna Nyman, Jytte Guteland, Kalle Dramstad, Karin Ellen Svedberg, Karin Åkersten, Karina Cubilla, Karolina Bauer Alpsjö, Linn Svansbo, Lisa Diaz, Maria-Elsa Salvo Miranda, Markus Kallifatides, Mattias Vepsä, Mia Andersson, Moa Sahlin, Oscar Karlsson, Robert Johansson, Silvia Andersson Kakembo, Ulrika Lorentzi, Viktor Skyrman och Åsa Ekman.

25

Stockholms läns partidistrikt

Ann-Christine Furustrand, Ayla Eftekhari, Boel Godner, Camilla Janson, Carl Kangas, Daniel Färm, Daniel Larson, Ebba Östlin, Elisabet Brolin, Elof Hansjons, Eva Ullberg, Fredrik Sirberg, Hanna Stymne Bratt, Jenny Åkervall, Jens Sjöström, Julia Ekedahl, Maria Fägersten, Marie Åberg, Mathias Tegnér, Mette Hildingsson, Patrik Isestad, Peter Rangwe, Peter Schilling, Sara Heelge Vikmång, Selda Elcim, Serkan Köse, Tomas Kullberg, Ulrika Falk och Yasemin Ergül.

30

Södermanlands partidistrikt

Anders Härnbro, Ann-Charlotte Munter, Jacob Sandgren, Johan Söderberg, Josefine Helleday, Malin Björgum, Peter Bernhardsson, Robert Skoglund, Stephanie Chramer Hagström och Åsa Kullgren.

35

Uppsala läns partidistrikt

Emilie Jansson, Erik Pelling, Eva Christiernin, Harriet Swanberg, Helena Ersson, Helene Cranser, Inga-Lill Sjöblom, Katrin Jakobsson, Linus Sevefjord Törnkvist, Lisa Norén och Matz Keijser.

40

Värmlands partidistrikt

Anders Tallgren, Ann Björkqvist Mlakar, Bo Sundbäck, Jenny Boquist, Linda Larsson, Maria Norell, Marian Gustavsson, Linda Johansson, Nicklas Hartwig, Pia Falk, Sofia Magnusson, Thomas Pettersson och Åsa Hååkman Eriksson.

5

Västerbottens partidistrikt

Alejandro Caviedes, Ann-Charlott Lindström, Ann-Christine Jonsson, Björn Wiechel, Charlotte Hultdin, Elin Nejne, Felicia Lundmark, Josefina Granberg, Lina Vänglund, Mahmoud Alturk, Malin Berglund, Martin Berglund, Mikael Abrahamsson, Novalie Lilja, Pia Sjöberg, Tina Larsson och Urban Lindström.

10

Västernorrlands partidistrikt

Anna Sundberg, Annika Söderberg, Carolina Sondell, Christina Nordenö, Emil Nordfjell, Jack Åkerlund, Jan Filipsson, Jeanette Hedlund, Johan Engström Lockner, Krister Fagerström McCarthy, Lisa Tynnemark, Malin Svanholm, Niklas Säwén, Nina Skyttberg, Per Nylén och Thomas Näsholm.

15

Västmanlands partidistrikt

Annika Duan, Cecilia Östergren, Denise Norström, Jonas Cronert, Karl Karlsson, Linda Söder Jonsson, Maria Kesselring, Olle Thorell, Tony Bölja och Viktor Kärvinge.

20

Älvsborgs Södra partidistrikt

Emma Claesson, Håkan Andersson, Jessica Rodén, Lisa Dahlberg, Mats Palm, Mattias Nyström, Ulf Rapp och Ylva Lengberg.

25

Örebro läns partidistrikt

Anna Ahnér, Elin Axelsson, Håkan Bergström, Jan Zetterqvist, John Johansson, Karin Sundin, Magnus Andersson, Mika Takamäki, Mikael Wahlberg, Nina Höijer, Patrik Renberg, Theres Andersson och Ullis Sandberg.

30

Östergötlands partidistrikt

Annsofi Ramevik, Camilla Egberth, Cecilia Vilhelmsson Burenby, Elias Georges, Erica Nädin, Eva Lindh, Kaisa Karro, Kristina Edlund, Marcus Fröderberg, Mari Hultgren, Maria Sayeler Behnam, Olle Vikmång och Tuula Ravander.

35

Riksdagsgruppens representanter

Jennie Nilsson, Gustaf Lantz och Teres Lindberg.

Representant för svenska S-gruppen i Europaparlamentet

Johan Danielsson.

40

S-kvinnors representant

Annika Strandhäll.

S-studenters representant

5 *Malin Malm.*

SSU:s representant

Lisa Nåbo.

10 **GBT-S:s representant**

Emilia Vikström Melin.

Tro och Solidaritets representant

Sara Kukka-Salam.

15

SKR-gruppens representant

Katrin Stjernfeldt Jammeh.

20 **Internationella gäster**

Finland

Antton Rönholm och Tero Shemeikka.

25 **Norge**

Jonas Gahr Støre.

Samak

Jan-Erik Støstad.

30

Tyskland

Olaf Scholz.

Svenska gäster

35 *Ingvar Carlsson, Göran Persson, Mona Sahlin, Bo Toresson, Leif Linde, Marita Ulvskog, Carin Jämtin, Britt Bohlin, Lena Hjelm-Wallén, Bengt Holgersson, Ylva Johansson, Maj-Inger Klingvall, Anna-Greta Leijon, Wanja Lundby-Wedin, Pär Nuder, Leif Pagrotsky, Veronica Palm, Ilmar Reepalu, Bosse Ringholm, Anders Sundström, Erik Åsbrink, Thomas Östros, Björn Wall, Roger Berzell, Hans Dahlgren och Anna Hallberg.*

40

Partistyrelsen

Verkställande utskottet – ordinarie ledamöter

5 *Stefan Löfven, Lena Rådström Baastad, Magdalena Andersson, Mikael Damberg, Lena Micko och Morgan Johansson.*

Verkställande utskottet – ersättare

10 *Ardalan Shekarabi, Margot Wallström, Tomas Eneroth, Bodil Hansson, Peter Hultqvist, Anna Johansson, Anders Ygeman och Susanna Gideonsson.*

Partistyrelsen – ordinarie ledamöter

15 *Ulric Andersson, Heléne Björklund, Ilan de Basso, Matilda Ernkrans, Erik Bergkvist, Lena Hallengren, Hans Ekström, Ann-Sofie Hermansson, Jörgen Hellman, Heléne Fritzon, Ronny Löfquist, Åsa Lindestam, Fredrik Lundh Sammeli, Vivianne Macdisi, Niklas Karlsson, Anna-Caren Säterberg, Karin Wanngård, Ulf Olsson, Hanna Westerén, Pia Nilsson, Åsa Westlund, Johan Lindholm, Marie Nilsson och Anna-Lena Sörenson.*

Partistyrelsen – ersättare

20 *Eva Sonidsson, Katrin Stjernfeldt Jammeh, Patrik Björck, Monica Haider, Helena Stenberg, Monica Johansson, Kenneth Handberg, Andreas Schönström, Maria Strömquist, Lilly Bäcklund, Johan Persson, Yvonne Augustin och Carina Ödebrink.*

Revisorer

25 *Håkan Bystedt, Ella Niia och Ingrid Lennerwald.*

Revisorsersättare

Hans Aronsson, Christina Oskarsson och Clas-Göran Carlsson

Adjungerade till verkställande utskottet och partistyrelsen

30 *Carina Ohlsson, Lisa Nåbo, Daniel Andersson, Malin Malm, Heléne Fritzon, Annelie Karlsson, Joakim Jonsson, Lisa Hedin, Nils Vikmång, Marie Nilsson, Sara Kukka Salam, Jesper Eneroth, Therese Guovelin och Aylin Fazelian.*

Programkommissionen – ordinarie ledamöter

35 *Stefan Löfven, ordförande, Emma Vigren, Ardalan Shekarabi, Ann-Sofie Hermansson och Gabriel Wikström.*

Partidistriktens ordförande

40 *Heléne Björklund, Blekinge, Lars Isaksson, Dalarna, Paula Holmqvist, Fyrbodals, Ulla Pettersson, Gotland, Peter Kärnström, Gävleborg, Mattias Jonsson, Göteborg, Aylin Fazelian, Göteborgsområdet, Ronny Löfquist, Halland, Anna-Caren Säterberg, Jämtlands län,*

5 *Carina Ödebrink, Jönköpings län, Anders Henriksson, Kalmar län, Robert Olesen, Kronoberg, Fredrik Lundh Sammeli, Norrbotten, Patrik Björck, Skaraborg, Niklas Karlsson, Skåne, Anders Ygeman, Stockholm, Åsa Westlund, Stockholms län, Fredrik Olovsson, Södermanland, Ardalan Shekarabi, Uppsala län, Åsa Johansson, Värmland, Isak From, Västerbotten, Bodil Hansson, Västernorrland, Pia Nilsson, Västmanland, Ulf Olsson, Älvsborg Södra, Matilda Ernkrans, Örebro län och Teresa Carvalho, Östergötland.*

10 Dagordningens punkt 3

Fastställande av dagordning

Förslag

15 Partistyrelsen föreslog kongressen fastställa följande förslag till dagordning:

1. **Kongressens öppnande**
2. **Fastställande av ombudsförteckning:**
 - 2.1. Revisorernas rapport
 - 20 2.2. Upprop
3. **Fastställande av dagordning**
4. **Val av kongressfunktionärer:**
 - 4.1. Sex ordförande
 - 4.2. Sex sekreterare
 - 25 4.3. 15 rösträknare tillika ledamöter i rösträkningskommittén
 - 4.4. Tio protokolljusterare
 - 4.5. 15 ledamöter i redaktionsutskottet
5. **Beslut om kongressens offentlighet**
6. **Kongressens arbetsformer:**
 - 30 6.1. Fastställande av diskussionsordning (inklusive regler för temagrupper, förslag, omröstningar och kongressprotokoll)
 - 6.2. Fastställande av arbetsordning (inklusive föredragande)
7. **Berättelser och fråga om ansvarsfrihet:**
 - 7.1. Partistyrelsens berättelser
 - 35 7.2. Revisorernas berättelser
 - 7.3. Granskningsutskottets berättelse
 - 7.4. Fråga om ansvarsfrihet för partistyrelsen
8. **Val av partiorgan:**
 - 8.1. Partiordförande
 - 40 8.2. Partisekreterare
 - 8.3. Fem ledamöter i verkställande utskottet

- 8.4. Sju ersättare i verkställande utskottet¹
8.5. 26 ledamöter i partistyrelsen
8.6. 15 ersättare i partistyrelsen¹
8.7. Tre revisorer
5 8.8. Tre revisorsersättare¹
8.9. Fem ledamöter i programkommissionen
8.10. Fem ersättare i programkommissionen¹
8.11. Elva ledamöter i valberedningen¹
8.12. Sex ersättare i valberedningen¹
10 8.13. Nio ledamöter i granskningsutskottet¹
8.14. Fyra ersättare i granskningsutskottet¹

9. Behandling av motioner och stadgar på område F:

VI BYGGER EN STARK ORGANISATION TILLSAMMANS

- 9.1. Partistyrelsens förslag till nya partistadgar:
15 Motioner och partistyrelsens utlåtande på område F: (UF115).
9.2. Motioner och partistyrelsens utlåtande på område F: (UF148, UF171).

10. Behandling av motioner och politiska riktlinjer VI BYGGER LANDET:

- 10.1 Behandling av område D: **Vi bygger landet tryggt**
Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 2 *Vi bygger landet tryggt: En äldreomsorg i världsklass* (s. 12–13).
20 Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område D: (UD118).
10.2 Behandling av område D: **Vi bygger landet tryggt**
Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 2 *Vi bygger landet tryggt: Vård efter behov* (s. 13–15)
25 Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område D: (UD107, UD157, UD172, UD180).
10.3 Behandling av område D: **Vi bygger landet tryggt**
Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 2 *Vi bygger landet tryggt: Högre pensioner* (s. 15),
30 *Vi bygger landet tryggt: Stärkt trygghet genom livet* (s. 15–17).
Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område D: (UD137, UD155, UD177, UD178, D185).
10.4 Behandling av område C: **Vi bygger landet med kunskap**
Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 2 *Vi bygger landet med kunskap: En skola där allas möjligheter växer* (s. 17–20).
35 Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område C: (UC120, UC121, UC122, U124).
10.5 Behandling av område C: **Vi bygger landet med kunskap**
Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 2 *Vi bygger landet med kunskap: Fler utbildningsmöjligheter genom livet* (s. 20–21), *Spets och bredd i högre utbildning och forskning* (s. 21).
40

1 I enlighet med partistyrelsens förslag till nya partistadgar.

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **C**: (UC108, UC109, UC110, UC127).

10.6 Behandling av område **C: Vi bygger landet med kunskap**

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 2 *Vi bygger landet med kunskap: Kultur och bildning öppnar dörrar* (s. 21–22).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **C** och **B**: (UC141, UC142, UC143 samt UB116, UB149, UB150, UB151).

10.7 Behandling av område **B: Vi bygger ett land som håller ihop**

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop: Barnen är vårt gemensamma ansvar* (s. 23).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **B**: (UB105, UB106, UB136, UB138).

10.8 Behandling av område **B: Vi bygger ett land som håller ihop**

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop: Bekämpa brotten och brottens orsaker* (s. 24–25).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **B**: (UB140, UB144, UB145, UB147).

10.9 Behandling av område **B: Vi bygger ett land som håller ihop**

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop: Alla ska ha ett eget hem* (s. 25–26).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **B**: (UB146).

10.10 Behandling av område **B: Vi bygger ett land som håller ihop**

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop: En reglerad och rättssäker invandring* (s. 26–28).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **B**: (UB159, UB160, UB161, UB163).

10.11 Behandling av område **A: Vi bygger landet starkt och hållbart**

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – *Inledning* (s. 2–3), kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart: Full sysselsättning* (s. 3–4).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **A**: (UA112, UA117, UA130, UA152, UA153, UA164).

10.12 Behandling av område **A: Vi bygger landet starkt och hållbart**

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart: Fler jobb ska vara gröna jobb* (s.4–7).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **A**: (UA114, UA167, UA168, UA169, UA170, UA173, UA175, UA179).

10.13 Behandling av område **A: Vi bygger landet starkt och hållbart**

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart: En hållbar infrastruktur som bygger samman Sverige* (s. 7–8).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **A**: (UA111, UA158).

- 10.14 Behandling av område **A: Vi bygger landet starkt och hållbart**
Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart: Alla jobb ska vara trygga jobb* (s. 8–9), *Plikt och rätt* (s. 9–11).
Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **A:** (UA135, UA139).
- 5 10.15 Behandling av område **A: Vi bygger landet starkt och hållbart**
Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart: Hela landet ska byggas* (s. 11–12).
Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **A:** (UA129, UA131, UA132, UA133, UA134).
- 10 10.16 Behandling av område **E: Vi bygger gemensam säkerhet tillsammans**
Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 5 *Vi bygger gemensam säkerhet tillsammans: En säker och demokratisk värld* (s. 28–30.), *Global rättvisa* (s. 30–31).
Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **E:** (UE113, UE156, UE182, UE183, UE184).
- 15 10.17 Behandling av område **E: Vi bygger gemensam säkerhet tillsammans**
Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 5 *Vi bygger gemensam säkerhet tillsammans: Ett starkt och folkligt försvar* (s. 31–32).
Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **E:** (UE123, UE125, UE128, UE166).
- 20 **11. Behandling av redaktionsutskottets förslag**
12. Protokolljustering
13. Kongressens avslutning

Beslut

- 25 Kongressen beslöt:
att fastställa partistyrelsens förslag till dagordning.

30 Dagordningens punkt 4

Val av kongressfunktionärer

Dagordningens punkt 4.1

35 **Val av sex ordförande**

Föredragning och förslag

- Elvy Söderström*, valberedningens sammankallande: Vi har förslag på sex ordförande för kongressen: Elisabeth Brandt Ygeman, Erik Ezelius, Ellinor Eriksson, Per Tenggren, Andrea Törnестam och
40 Karl-Petter Thorwaldsson till kongressordförande.

Beslut

Kongressen beslöt:

att välja ordförande för kongressen i enlighet med valberedningens förslag.

5 Ordförande: *Elisabeth Brandt Ygeman* och *Erik Ezelius*.

Tjänstgörande ordförande: Jag tackar för förtroendet tillsammans med mina kamrater här uppe.

Dagordningens punkt 4.2

10 Val av sex sekreterare

Föredragning och förslag

Elvy Söderström, valberedningens sammankallande: Valberedningen föreslår att kongressen väljer Magdalena Agrell, Andreas Ericsson, Veronica Nelson, Alexander Högberg, Daniel Lindblom och Frida Rybo till sekreterare för kongressen.

Beslut

Kongressen beslöt:

att välja sekreterare för kongressen i enlighet med valberedningens förslag.

20

Sekreterare: *Veronica Nelson* och *Alexander Högberg*.

Dagordningens punkt 4.3

25 Val av femton rösträknare tillika ledamöter i rösträkningskommittén

Föredragning och förslag

Elvy Söderström, valberedningens sammankallande: Valberedningen föreslår att kongressen väljer Sara Heelge Vikmång, Stockholms län, sammankallande, Camilla Egberth, Östergötland, Morgan Bengtsson, Blekinge, Stephanie Chramer Hagström, Södermanland, Mahmoud Alturk, Västerbotten, Jim Svensk Larm, Gävleborg, Ann Mlakar, Värmland, Jonas Esbjörnsson, Skåne, Otto Lindlöf, Kronoberg, Hanna Vangen Engström, Dalarna, Claes Söderling, Göteborg, Jarkko Pekkala, Kalmar län, Ulrika Winblad, Göteborgsområdet, Therese Olofsson, Norrbotten och Arber Gashi, Halland till rösträknare tillika ledamöter i rösträkningskommittén.

35 Beslut

Kongressen beslöt:

att välja rösträknare i enlighet med valberedningens förslag.

40

Dagordningens punkt 4.4 **Val av tio protokolljusterare**

Föredragning och förslag

5 *Elvy Söderström*, valberedningens sammankallande: Vi föreslår att kongressen väljer Josefine Helleday, Södermanland, Elina Gustafsson, Blekinge, Filip Reinhag, Gotland, Lina Vänglund, Västerbotten, Eva Ullberg, Stockholms län, Tommy Augustsson, Skåne, Staffan Lindström, Göteborg, Magdalena Sundqvist, Halland, Tomas Angervik, Göteborgsområdet och Fredrik Bruhn, Norrbotten till protokolljusterare.

10

Beslut

Kongressen beslöt:

att välja protokolljusterare i enlighet med valberedningens förslag.

15

Dagordningens punkt 4.5 **Val av 15 ledamöter i redaktionsutskottet**

Föredragning och förslag

20 *Elvy Söderström*, valberedningens sammankallande: Vi föreslår att kongressen väljer Stefan Löfven, partistyrelsen (sammankallande), Lena Rådström Baastad, partistyrelsen, Magdalena Andersson, partistyrelsen, Susanna Gideonsson, partistyrelsen, Mikael Damberg, partistyrelsen, Lena Micko, partistyrelsen, Niklas Karlsson, partistyrelsen, Boel Godner, Stockholms län, Erik Pelling, Uppsala län, Emilia Bjuggren Stockholm, Anders Öberg, Norrbotten, Denise Norström,
25 Västmanland, Kenneth G. Forslund, Göteborgsområdet, Elin Gustafsson, Skåne och Thomas Thornell, Kronoberg till redaktionsutskott.

Beslut

Kongressen beslöt:

30 att välja redaktionsutskott i enlighet med valberedningens förslag.

Tjänstgörande ordförande: Då ska vi försöka leda den här kongressen genom 7 213 attsatser i 2 461 motioner och partistyrelsens förslag till riktlinjer och stadgar. Vi från presidiet har försökt förbereda oss så gott vi kan, och vi är helt övertygade om att ni som ombud och partistyrelse har förberett er så mycket ni kan. Vi ska försöka se till att vi gör det vi kan för att det ska gå så smidigt
35 som möjligt, men man är ju lite ringrostig och ovan att se så här många människor live, så det kommer kanske bli lite fel ibland men då hoppas vi att ni har overseende med det. Men vi ska göra allt för att de här förhandlingarna ska gå så bra som möjligt!

40

Dagordningens punkt 5

Beslut om kongressens offentlighet

5 **Föredragning**

Tjänstgörande ordförande: Förslaget är att kongressens förhandlingar ska vara offentliga, men på grund av vissa coronarestriktioner finns det inga åhörare på plats. Men samtliga förhandlingar kommer att vara tillgängliga via Socialdemokraternas Youtubekanal.

10 **Förslag**

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta att kongressens förhandlingar ska vara offentliga.

Beslut

Kongressen beslöt:

15 att kongressens förhandlingar ska vara offentliga.

Teknikgenomgång

Tommy Nivérén från Creative Technologys gick igenom den teknik som ska användas under kongressen för inlägg, omröstningar med mera.

20

Dagordningens punkt 6

25 **Kongressens arbetsformer**

Dagordningens punkt 6.1

Fastställande av diskussionsordning (inklusive regler för temagrupper, förslag, omröstningar och kongressprotokoll)

30

Föredragning

Tjänstgörande ordförande: Jag vill att ni noterar några saker. Talartiden föreslås till två minuter, och det är beräknat utifrån antalet attsatser och för att vi ska kunna fördela så att inte all talartid går åt i början och sedan blir det mindre tid kvar till de områden som ska behandlas i slutet. Det blir demokratiskt både för ombuden och för dem som har arbetat med olika förslag.

35

Vi vill såklart att ni ska lägga in era yrkanden i läsplattorna så fort som möjligt, men vi rekommenderar att man ändå har sina temagrupper först. Det kan ju bli vissa förändringar utifrån temagrupperna och då är det bättre att yrkandena läggs direkt efter, för det kan bli nya sidnumreringar, eventuella jämkanden med mera. Det är extra viktigt att man är snabba efter temagrupperna om ni ska begära ordet vad gäller stadgar och organisationsfrågor, som är de områden som behandlas i dag.

40

Alla yrkanden görs från talarstolen och det finns två talarstolar. Det gör att vi hela tiden kommer att nämna två namn, så att man är förberedd. Om man redan har varit uppe i en debatt och vill tala igen, och det kommer någon på talarlistan som ska upp för första gången, så går förstagångstalararen före. Men vi har koll på talarlistan.

5 Föredragande ska hålla sig så korta som möjligt men de har en lite längre talartid för att kunna berätta hur förslagen är utformade och också för att bemöta frågor eller argument som kommer. Deras talartid är fem minuter sammantaget för de inledande inläggen under ett område och tio minuter för det avslutande. Om det anses nödvändigt kan dock presidiet ge föredragande lite längre tid.

10 En av de saker som kan ta väldigt lång tid är när vi från presidiet behöver läsa upp alla yrkanden. Nu ska vi använda oss av det tekniska systemet, så det gör att när ni har varit uppe och yrkat så finns yrkandena i systemet och med det så anser vi dem justerade. Vi kommer alltså inte att läsa upp alla yrkanden igen, men ni kommer hela tiden att kunna följa yrkandena och se vilka som är aktuella för votering i era läsplattor. Det tror vi kommer spara en hel del tid. Samma sak
15 gäller vid streck i debatten; då kommer de som vill givetvis få sätta upp sig på talarlistan men då justerar vi utifrån de yrkanden som finns i systemet.

Om man av någon anledning behöver lämna kongressen så måste man lämna in en ansökan om permission. Sådana blanketter finns inte i systemet utan de finns här hos presidiet.

20 Tilläggsattsatser tillåts inte; man kan alltså inte lägga till attsatser till motioner eller motionsutlåtanden. Däremot kan man alltid lägga förslag till ny text i riktlinjerna.

Förslag

Följande av partistyrelsen uppgjorda förslag till diskussionsordning förelåg:

25 FÖRSLAG TILL DISKUSSIONSORDNING

- 1) För pågående ärende (dagordningspunkt) kan ordet begäras via den läsplatta som tillhandahålls alla ombud och övriga som har yttranderätt. För att underlätta presidiets arbete bör ordet begäras i så god tid som möjligt. Även för replik och ordningsfråga kan läsplattorna användas.
- 30 2) Alla yrkanden görs från talarstol. För att ett förslag ska kunna behandlas måste yrkandet vara inskrivet i samband med, eller efter att ordet har begärts via läsplattan.
- 3) Yttrande- och förslagsrätt har enligt stadgarna kongressens ombud, partistyrelsens ledamöter, av kongressen valda revisorer, ledamöter i partiets programkommission, partidistriktens ordförande, samt av partistyrelsen utsedda föredragande.
35 Därutöver har suppleanterna i verkställande utskottet, partistyrelsen och programkommissionen samt vardera en representant för Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund, Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund, Socialdemokrater för Tro och Solidaritet, Sveriges socialdemokratiska studentförbund och HBT Socialdemokrater Sverige yttrande- och förslagsrätt.
- 40 Socialdemokratiska riksdagsgruppen utser inom sig tre representanter och den svenska socialdemokratiska gruppen i Europaparlamentet utser inom sig en representant.

Partigruppen i styrelsen för Sveriges Kommuner och Regioner utser inom sig två representanter. Dessa representanter har yttrande- och förslagsrätt.

- 4) Talartiden är begränsad till högst två minuter, när inte kortare tid har beslutats. Replik kan medges, om talaren har deltagit i debatten och därefter har apostroferats. I varje replikomgång medges högst två repliker om högst en minut per replik. I talarordningen har ny talare företräde framför talare som har talat tidigare på dagordningspunkten. Föredragande samt talare som begär ordningsfråga eller replik bryter talarordningen. Vid inlägg under debatten på respektive dagordningspunkt (9.1-9.2, 10.1-10.17) disponerar de föredragande tillsammans sammanlagt högst fem minuter. För slutplädering och genomgång av de yrkanden som väckts under debatten inom respektive dagordningspunkt, disponerar de föredragande sammanlagt högst tio minuter. Tjänstgörande ordförande kan vid behov ge föredragande möjlighet till ytterligare inlägg samt förlänga föredragandens tid för slutplädering.
- 5) För varje dagordningspunkt gäller den tid som anges i arbetsordningen som en ram, vilken inte ska överskridas. När antalet anmälda talares inlägg tidsmässigt överstiger den fastlagda tidsramen, ska tjänstgörande ordförande omedelbart meddela detta och fråga, vilka som ytterligare önskar anmäla sig, innan streck sätts i debatten. Efter det att streck har satts i debatten, begränsas taletiden till den tid som kongressen, efter förslag från kongressordföranden, beslutar.
- 6) Förslag om streck i debatten och tidsbegränsning för talarna kan framställas av ordföranden och kongressens ombud.
- 7) Önskar tjänstgörande ordförande delta i debatten, ska hen överlåta platsen åt någon av de andra ordförandena.
- 8) Reservationer ska avges skriftligt. Anmälan om reservation ska göras i omedelbar anslutning till beslutet. Skriftlig reservation ska därefter lämnas till presidiet.
- 9) Kongressombud, som av någon orsak önskar ledighet (permission) från någon del av kongressens förhandlingar, ska skriftligen anmäla detta till tjänstgörande ordföranden, som kan bevilja ledighet. Samtliga ledigheter meddelas sekreteraren för anteckning i protokollet.

ARBETSFORMER FÖR TEMAGRUPPERNA

Arbetet i temagrupper sker genom att ombud och andra kongressdeltagare med yttrande- och förslagsrätt (till exempel partistyrelse och riksdagsgruppens ombud) i förväg har delats in i temagrupper. Temagrupperna leds av partistyrelsens föredragande.

Syftet med temagrupperna är framför allt att ge kongressdeltagarna möjlighet att diskutera och argumentera för sina förslag i en mindre grupp, och utan de strikta talartidsbegränsningar som gäller i plenum. Detaljfrågor, oklarheter och olika sätt att tolka kongressdokumentens skrivningar kan där klaras ut. Samtliga politiska frågor ska dock diskuteras av hela kongressen och alla beslut som gäller motioner, riktlinjer för partiarbetet, stadgeförslag och de politiska riktlinjerna: *Vi bygger landet* ska slutgiltigt fattas av kongressen. De föredragande kan dock, efter diskussionen i de olika temagrupperna, föreslå ändringar i texterna.

Beslut om eventuella ändringar i partistyrelsens förslag fattas av en grupp utsedda av partistyrelsen bestående av *verkställande utskottets ordinarie ledamöter och suppleanter*. Om ändringar sker görs nya versioner av de ändrade texterna som görs tillgängliga på kongressens webbplats före debatten i aktuell fråga.

5

FÖRSLAGSREGLER

Ändringar kan inte göras i motionernas texter eller attsatser. Ombuden kan inte heller föreslå ändringar i partistyrelsens motionsutlåtanden. Yrkanden ställs i form av bifall eller avslag till attsatserna i motionerna alternativt att anse motionen besvarad.

10 Vid behandling av texter i övrigt (exempelvis politiska riktlinjer, partistyrelsens förslag, uttalanden eller annan text) kan tre typer av förslag ställas:

a) Tilläggsförslag (ange var det föreslagna tillägget ska placeras i texten)

b) Strykningsförslag (ange vad det är som ska strykas)

15 c) Ändringsförslag (ange vad det är som ska ersättas med vad)

Kongressen behandlar endast förslag som är inlagda i kongresssystemet under respektive dagordningspunkt och är yrkade i talarstolen. När debatten är avslutad anses de yrkanden som är inlagda i kongresssystemet som justerade och därmed tillgängliga för samtliga ombud.

20 OMRÖSTNINGAR

Personval sker, då någon så begär, i första hand genom slutna omröstning med den elektroniska voteringsanläggningen som finns i ombudens läsplattor. Vid slutna omröstning är det inte möjligt att i efterhand ta reda på hur ombuden har röstat. Om tekniken inte skulle fungera görs omröstningen med slutna sedlar. Övriga ärenden avgörs genom öppen omröstning.

25 Om rösträkning begärs kommer den elektroniska voteringsanläggningen att användas. Ur voteringsanläggningen är det möjligt för ombud att på begäran få utskrifter på hur ombuden har röstat.

KONGRESSPROTOKOLLEN

30 Kongressens protokoll utgörs dels av ett förslags- och beslutsprotokoll, dels av ett diskussionsprotokoll. Under kongressdagarna redovisas protokollet i form av ett förslags- och beslutsprotokoll. Mellan klockan 11.00 och 13.00 dagligen kommer förslag till beslutsprotokoll från föregående dag att vara tillgängligt på Socialdemokraternas webbplats. Ombuden har då möjlighet att granska protokollsförslaget och framföra eventuella erinringar mot detta.

35 Justering av beslutsprotokollet görs därefter av två valda justerare i förening samt tjänstgörande ordföranden. Protokollet från den avslutande kongressdagen justeras av två justerare i förening samt tjänstgörande ordföranden i samband med kongressavslutningen.

Det fullständiga protokollet, som omfattar alla inlägg under kongressen (diskussionsprotokollet), utarbetas efter kongressen. Detta protokoll justeras av de kongressvalda protokolljusterarna och ordförandena.

40

Beslut

Kongressen beslöt:

att fastställa partistyrelsens förslag till diskussionsordning, inklusive regler för temagrupper, förslag, omröstningar och kongressprotokoll.

5

Dagordningens punkt 6.2

Fastställande av arbetsordning (inklusive föredragande)

Förslag

10 Följande av partistyrelsen utarbetade förslag till arbetsordning förelåg:

Onsdagen den 3 november – arbetarrörelsedagen

14.00 Öppningsprogram

Inledningstal *Stefan Löfven*, partiordförande

15 **Sång:** Vi bygger landet

Formalia

1. Kongressens öppnande

2. Fastställande av ombudsförteckning:

2.1 Revisorernas rapport

20 2.2 Upprop

3. Fastställande av dagordning

4. Val av kongressfunktionärer:

4.1 Sex ordförande

4.2 Sex sekreterare

25 4.3 15 rösträknare tillika ledamöter i rösträkningskommittén

4.4 Tio protokolljusterare

4.5 15 ledamöter i redaktionsutskottet

5. Beslut om kongressens offentlighet

6. Kongressens arbetsformer:

30 6.1 Fastställande av diskussionsordning (inklusive regler för temagrupper, förslag, omröstningar och kongressprotokoll)

6.2 Fastställande av arbetsordning (inklusive föredragande)

7. Berättelser och fråga om ansvarsfrihet:

7.1 Partistyrelsens berättelser

35 **15.40 Kaffepaus** och förflyttning till temagrupper

16.00 Temagrupper, nr 1, 2, 3, 5, 6, 8 och 10 (ej öppet för media och allmänhet)

18.00 Middagspaus

19.00 Temagrupper, nr 4, 7, 9, 11, 12 och 13 (ej öppet för media och allmänhet)

21.00 Behandling av stadgar, motioner samt partistyrelsens utlåtanden

40

9. Behandling av motioner och stadgar på område F: VI BYGGER EN STARK ORGANISATION TILLSAMMANS

- 5 9.1 Partistyrerelsens förslag till nya partistadgar.
Motioner och partistyrerelsens utlåtande på område F som rör *Stadgar* (UF115)
Huvudföredragande: *Lena Rådström Baastad*
Föredragande: *Lena Rådström Baastad, Joakim Jonsson, Annelie Karlsson, Therese Guovelin och Tomas Eneroth*
- 10 9.2 Motioner och partistyrerelsens utlåtanden på område F som rör *Facklig-politisk samverkan* (UF148 och *En starkare organisation* UF171).
Huvudföredragande: *Lena Rådström Baastad*
Föredragande: *Lena Rådström Baastad, Joakim Jonsson, Annelie Karlsson, Therese Guovelin och Tomas Eneroth*

23.00 Ajournering

15 23.00-01.00 Reservtid

Torsdagen den 4 november – välfärds- och kunskapsdagen

08:00 Tid för temagrupper

08.30 Parentation

Behandling av politiska riktlinjer och motioner

Inledningstal av huvudföredragande

10. Behandling av motioner och politiska riktlinjer: VI BYGGER LANDET:

10.1 Behandling av område D: Vi bygger landet tryggt

Huvudföredragande: *Ardalan Shekarabi*

Partistyrerelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 2

Vi bygger landet tryggt – En äldreomsorg i världsklass (s. 12–13).

Motioner och partistyrerelsens utlåtanden på område D som rör **Äldreomsorg** (UD18).

Föredragande: *Lena Hallengren och Ilan De Basso*

10.2 Behandling av område D: Vi bygger landet tryggt, forts.

Huvudföredragande: *Ardalan Shekarabi*

Partistyrerelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 2 *Vi bygger landet tryggt – Vård efter behov* (s. 13–15).

Motioner och partistyrerelsens utlåtanden på område D som rör *Tandvård* (UD107), *Särskilda hälso- och sjukvårdsfrågor* (UD157), *Apotek, läkemedel och smittskydd* (UD172) och *Hälso- och sjukvårdens arbetsätt och kompetensförsörjning* (UD180).

Föredragande: *Anders Henriksson och Lena Hallengren*

11.45 Behandling av berättelser och fråga om ansvarsfrihet

7. Berättelser och fråga om ansvarsfrihet:

7.1 Partistyrerelsens berättelser

7.2 Revisorernas berättelser

- 7.3 Granskningsutskottets berättelse
- 7.4 Fråga om ansvarsfrihet för partistyrelsen

12.00 Lunchpaus

13.00 Behandling av politiska riktlinjer och motioner, fortsättning

5 10. Behandling av motioner och politiska riktlinjer: VI BYGGER LANDET:

10.2 Fortsatt behandling av område **D: Vi bygger landet tryggt**, forts.

Huvudföredragande: *Ardalan Shekarabi*

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 2 *Vi bygger landet tryggt – Vård efter behov* (s. 13–15) forts.

10 Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **D** som rör *Tandvård* (UD107), *Särskilda hälso- och sjukvårdsfrågor* (UD157), *Apotek, läkemedel och smittskydd* (UD172) och *Hälso- och sjukvårdens arbetssätt och kompetensförsörjning* (UD180).

Föredragande: *Anders Henriksson och Lena Hallengren*

15 10.3 Behandling av område **D: Vi bygger landet tryggt**, forts.

Huvudföredragande: *Ardalan Shekarabi*

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 2 *Vi bygger landet tryggt – Högre pensioner* (s. 15) och *Stärkt trygghet genom livet* (s. 15–17).

20 Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **D** som rör *Funktionshinderspolitik och LSS* (UD137), *Pensioner* (UD155), *En trygg försäkring* (UD177), *Ekonomisk familjepolitik* (UD178) och *Ordning och reda i välfärden* (UD185)

25 Föredragande: *Lena Hallengren och Ilan de Basso* (Funktionshinderspolitik och LSS), *Ardalan Shekarabi* och **Åsa Westlund** (Pensioner), *Ardalan Shekarabi* och *Anders Henriksson* (Socialförsäkringar) samt *Lena Hallengren* och **Åsa Westlund** (Ordning och reda i välfärden)

16.00 Val av partiordförande

8. Val av partiorgan:

8.1 Partiordförande

30 16.45 Behandling av politiska riktlinjer och motioner, fortsättning

10. Behandling av motioner och politiska riktlinjer: VI BYGGER LANDET:

10.3 Fortsatt behandling av område **D: Vi bygger landet tryggt**

Huvudföredragande: *Ardalan Shekarabi*

35 Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 2 *Vi bygger landet tryggt – Högre pensioner* (s. 15) och *Stärkt trygghet genom livet* (s. 15–17), forts.

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **D** som rör *Funktionshinderspolitik och LSS* (UD137), *Pensioner* (UD155), *En trygg försäkring* (UD177), *Ekonomisk familjepolitik* (UD178) och *Ordning och reda i välfärden* (UD185)

40 Föredragande: *Lena Hallengren* och *Ilan de Basso* (Funktionshinderspolitik och LSS), *Ardalan Shekarabi* och *Åsa Westlund* (Pensioner), *Ardalan*

Shekarabi och Anders Henriksson (Socialförsäkringar) samt Lena Hallengren och Åsa Westlund (Ordning och reda i välfärden)

18.00 Middagspaus

19.00 Behandling av politiska riktlinjer och motioner, fortsättning

Inledningstal av huvudföredragande

10. Behandling av motioner och politiska riktlinjer: VI BYGGER LANDET:

10.4 Behandling av område C: Vi bygger landet med kunskap

Huvudföredragande: *Lena Micko*

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 3 *Vi bygger landet med kunskap – En skola där alla möjligheter växer* (s. 17–20).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område C som rör *Vi bygger en trygg förskola, fritidshem och barnomsorg* (UC120), *Vi bygger en gymnasieskola som leder till arbete och vidare studier* (UC121), *Fokus på kunskap och bildning så att alla kan lyckas* (UC122) och *Samhället – inte marknaden – ska styra skolans utveckling* (UC124).

Föredragande: *Katrin Stjernfeldt Jammeh* och *Lena Micko* (Vi bygger en trygg förskola, fritidshem och barnomsorg), *Anna Ekström* och *Katrin Stjernfeldt Jammeh* (Vi bygger en gymnasieskola som leder till arbete och vidare studier), samt *Lena Micko*, *Anna Ekström* och *Katrin Stjernfeldt Jammeh* (Vi bygger en skola för alla)

10.5 Behandling av område C: Vi bygger landet med kunskap, forts.

Huvudföredragande: *Lena Micko*

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 3 *Vi bygger landet med kunskap – Fler utbildningsmöjligheter genom livet* (s. 20–21) och *Spets och bredd i högre utbildning och forskning* (s. 21).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område C som rör *Ett starkt och jämlikt studiestöd* (UC108), *Ökade möjligheter att studera* (UC109) *Forskning för att möta samhällsutmaningarna* (UC110) och *Vi bygger utbildningsmöjligheter under hela livet, i hela landet* (UC127).

Föredragande: *Matilda Ernkrans* och *Ulf Ohlsson* (Högre utbildning och forskning i hela landet) samt *Anna Ekström* och *Matilda Ernkrans* (Vi bygger utbildningsmöjligheter under hela livet i hela landet)

10.6 Behandling av område C: Vi bygger landet med kunskap, forts

Huvudföredragande: *Lena Micko*

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 3 *Vi bygger landet med kunskap – Kultur och bildning öppnar dörrar* (s. 21–22).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område C och B som rör *Konsumentfrågor* (UB116), *Äldres delaktighet* (UB149), *Demokrati* (UB150), *Förtroendevaldas villkor* (UB151), *Civilsamhälle och folkbildning* (UC141), *Medier, presstöd, public service och sociala medier* (UC142) samt *Kultur* (UC143).

Föredragande: *Ulf Olsson* och *Lawen Redar* (Kulturpolitik) samt
Morgan Johansson och *Anna-Lena Sörenson* (Konstitutionella frågor)

00.30 Ajournering

00.30-02.30 Reservtid

5

Fredagen den 5 november – trygghetsdagen

08.30 Behandling av politiska riktlinjer och motioner, fortsättning

Inledningstal av huvudföredragande

10. Behandling av motioner och politiska riktlinjer: VI BYGGER LANDET:

10

10.7 Behandling av område **B: Vi bygger ett land som håller ihop**

Huvudföredragande: *Morgan Johansson*

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop – Barnen är vårt gemensamma ansvar* (s. 23).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **B** som rör

15

En modern och hållbar socialtjänst (UB105), *Frihet från missbruk* (UB106), *Barnpolitik och familjerätt* (UB136) och *Jämställdhetsfrågor* (UB138).

Föredragande: *Fredrik Lundh Sammeli* och *Anna-Lena Sörenson*

(Social utsatthet, barnpolitik och familjerätt) samt *Carina Ohlsson* och *Mikael Damberg* (Jämställdhetsfrågor)

20

10.8 Behandling av område **B: Vi bygger ett land som håller ihop**, forts.

Huvudföredragande: *Morgan Johansson*

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop – Bekämpa brotten och brottens orsaker* (s. 24–25).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **B** som rör

25

Rättsväsendet (B140), *Mäns våld mot kvinnor* (UB144), *Diskriminering och minoritetsfrågor* (UB145) och *Integritet samt åtgärder mot hat och hot* (UB147)

Föredragande: *Mikael Damberg*, *Morgan Johansson* och *Andreas Schönström*

10.00 Tal av partiordförande

30

10.45 Behandling av politiska riktlinjer och motioner, fortsättning

10. Behandling av motioner och politiska riktlinjer: VI BYGGER LANDET:

10.8 Fortsatt behandling av område **B: Vi bygger ett land som håller ihop**

Huvudföredragande: *Morgan Johansson*

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop – Bekämpa brotten och brottens orsaker* (s. 24–25), forts.

35

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **B** som rör

Rättsväsendet (B140), *Mäns våld mot kvinnor* (UB144), *Diskriminering och minoritetsfrågor* (UB145) och *Integritet samt åtgärder mot hat och hot* (UB147)

40

Föredragande: *Mikael Damberg*, *Morgan Johansson* och *Andreas Schönström*

12.00 Lunchpaus

13.00 Tid för temagrupper

13.30 Behandling av politiska riktlinjer och motioner, fortsättning

10. Behandling av motioner och politiska riktlinjer: VI BYGGER LANDET:

10.9 Behandling av område **B: Vi bygger ett land som håller ihop**, forts.

Huvudföredragande: *Morgan Johansson*

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop – Alla ska ha ett eget hem* (s. 25–26).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **B** som rör *Bostadspolitik* (UB146).

Föredragande: *Johan Löfstrand, Mikael Damberg och Karin Wanngård*

10.10 Behandling av område **B: Vi bygger ett land som håller ihop**, forts

Huvudföredragande: *Morgan Johansson*

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop – En reglerad och rättssäker invandring* (s. 26–28).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **B** som rör *En human, rättssäker och långsiktigt hållbar migrationspolitik* (UB159), *Framtidens EU-gemensamma migrationspolitik* (UB160), *En hållbar arbetskraftsinvandring* (UB161) och *Mottagande och etablering för nyanlända* (UB163).

Föredragande: *Morgan Johansson och Carina Ohlsson*

17.00 Behandling av politiska riktlinjer och motioner, fortsättning

Inledningstal av huvudföredragande

10. Behandling av motioner och politiska riktlinjer: VI BYGGER LANDET

10.11 Behandling av område **A: Vi bygger landet starkt och hållbart**

Huvudföredragande: *Magdalena Andersson*

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – *Vi bygger landet, inledning* (s. 2–3, kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart – Full sysselsättning* (s. 3–4).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **A** som rör *Skatter* (UA112), *Offentlig upphandling* (UA117), *Jobbskapande och innovationer* (UA130), *Fördelningspolitik* (UA152), *Ordning och reda i ekonomin* (UA153) och *Finansmarknadsfrågor* (UA164).

Föredragande: *Magdalena Andersson, Johan Persson, Ibrahim Baylan och Åsa Westlund* (Ekonomisk politik) samt *Ibrahim Baylan och Marie Nilsson* (Jobbskapande och innovationer)

18.00 Middagspaus

19.00 Behandling av politiska riktlinjer och motioner, fortsättning

10. Behandling av motioner och politiska riktlinjer: VI BYGGER LANDET

10.11 Behandling av område **A: Vi bygger landet starkt och hållbart**, forts.

Huvudföredragande: *Magdalena Andersson*

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – *Vi bygger landet, inledning* (s. 2–3, kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart – Full sysselsättning* (s. 3–4), forts.

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **A** som rör *Skatter* (UA112), *Offentlig upphandling* (UA117), *Jobbskapande och innovationer* (UA130), *Fördelningspolitik* (UA152), *Ordning och reda i ekonomin* (UA153) och *Finansmarknadsfrågor* (UA164).

Föredragande: *Magdalena Andersson, Johan Persson, Ibrahim Baylan och Åsa Westlund* (Ekonomisk politik) samt *Ibrahim Baylan och Marie Nilsson* (Jobbskapande och innovationer)

10.12 Behandling av område **A: Vi bygger landet starkt och hållbart**, forts.

Huvudföredragande: *Magdalena Andersson*

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart – Fler jobb ska vara gröna jobb* (s. 4–7).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **A** som rör *100 procent förnybar energi* (UA114), *EU:s utsläppshandelssystem* (UA167), *Fossilfritt Sverige* (UA168), *Cirkulär ekonomi* (UA169), *Klimatinvesteringar* (UA170), *Rent vatten* (UA173), *Biologisk mångfald* (UA175), *Giffri miljö* (UA179).

Föredragande: *Anders Ygeman, Tomas Eneroth och Hanna Westerén*

00.30 Ajournering

00.30-02.30 Reservtid

Lördag den 6 november – jobb- och klimatdagen

08.30 Behandling av politiska riktlinjer och motioner, fortsättning

10. Behandling av motioner och politiska riktlinjer: VI BYGGER LANDET:

10.13 Behandling av område **A: Vi bygger landet starkt och hållbart**

Huvudföredragande: *Magdalena Andersson*

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart – En hållbar infrastruktur som bygger samman Sverige* (s. 7–8).

Motioner och utlåtande på område **A** som rör *Digitalisering* (UA111) och *Infrastruktur* (UA158).

Föredragande: *Tomas Eneroth och Anders Ygeman*

10.14 Behandling av område **A: Vi bygger landet starkt och hållbart**, forts.

Huvudföredragande: *Magdalena Andersson*

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart – Alla jobb ska vara trygga jobb* (s. 8–9) och *Plikt och rätt* (s. 9–11).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **A** som rör *Arbetsmarknadspolitik* (135) och *Ordning och reda på arbetsmarknaden* (UA139).

Föredragande: *Anna Johansson och Eva Nordmark*

11.30 Val av partisekreterare

8. Val av partiorgan:

8.2 Partisekreterare

11.40 Tal av partisekreteraren

12.00 Lunchpaus

13.00 Behandling av politiska riktlinjer och motioner, fortsättning

10. Behandling av motioner och politiska riktlinjer: VI BYGGER LANDET:

10.14 Fortsatt behandling av område A: Vi bygger landet starkt och hållbart

Huvudföredragande: *Magdalena Andersson*

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart – Alla jobb ska vara trygga jobb* (s. 8–9) och *Plikt och rätt* (s. 9–11).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område A som rör *Arbetsmarknadspolitik* (135) och *Ordning och reda på arbetsmarknaden* (UA139). Föredragande: *Anna Johansson* och *Eva Nordmark*

10.15 Behandling av område A: Vi bygger landet starkt och hållbart, forts.

Huvudföredragande: *Magdalena Andersson*

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart – Hela landet ska byggas* (s. 11–12).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område A som rör *Fiske* (UA129), *Jordbruk och hållbara livsmedel* (UA131), *Djurskydd* (UA132), *Skogspolitik* (UA133) och *Landsbygdspolitik* (UA134).

Föredragande: *Bodil Hansson* och *Anna-Caren Säterberg*

16.00 Val av verkställande utskott

8. Val av partiorgan:

8.3 Fem ledamöter i verkställande utskottet

8.4 Sju ersättare i verkställande utskottet

16.15 Avtackningar

17.15 Ajournering

19.00 Kongressmiddag

Söndag den 7 november – internationella dagen

08.30 Val av partistyreelse samt övriga val

8. Val av partiorgan:

8.5 26 ledamöter i partistyrelsen

8.6 15 ersättare i partistyrelsen

8.7 Tre revisorer

8.8 Tre revisorsersättare

8.9 Fem ledamöter i programkommissionen

8.10 Fem ersättare i programkommissionen

8.11 Elva ledamöter i valberedningen

- 8.12 Sex ersättare i valberedningen
- 8.13 Nio ledamöter i granskningsutskottet
- 8.14 Fyra ersättare i granskningsutskottet

5 **08.45 Behandling av politiska riktlinjer och motioner, fortsättning**

Inledningstal av huvudföredragande

10. Behandling av motioner och politiska riktlinjer: VI BYGGER LANDET:

10.16 Behandling av område **E: Vi bygger en gemensam säkerhet tillsammans**

Huvudföredragande: *Peter Hultqvist*

10 Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 5 *Vi bygger en gemensam säkerhet tillsammans – En säker och demokratisk värld* (s. 28–30).

15 Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **E** som rör *Biståndspolitik* (UE113), **Övergripande EU-frågor** (UE156), *Kärnvapenpolitik* (UE182), *Fred och säkerhet* (UE183) och *Internationell solidaritet* (UE184).

20 Föredragande: *Helen Fritzon* och *Ann Linde* (Övergripande EU-frågor), *Ann Linde* och *Margot Wallström* (Utrikes- och säkerhetspolitik) samt *Margot Wallström* och *Helene Fritzon* (Biståndspolitik)

10.17 Behandling av område **E: Vi bygger en gemensam säkerhet tillsammans**, forts.

Huvudföredragande: *Peter Hultqvist*

25 Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 5 *Vi bygger en gemensam säkerhet tillsammans – Ett starkt och folkligt försvar* (s. 31–32).

30 Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område **E** som rör *Civilt försvar och krisberedskap* (UE123), *Totalförsvarets personalförsörjning* (EU125), *Försvarspolitik* (UE128) och *Vapenexport* (UE166).

Föredragande: *Peter Hultqvist* och *Niklas Karlsson*.

11:55 Behandling av redaktionsutskottets förslag

12. Behandling av redaktionsutskottets förslag

Protokolljustering

13. Protokolljustering

35 **12.00 Avslutningsprogram**

14. Kongressens avslutning

Sång: Internationalen

13.00 Kongressen avsluta

40 **Beslut**

Kongressen beslöt:

att fastställa partistyrelsens förslag till arbetsordning.

Dagordningens punkt 7

Berättelser och fråga om ansvarsfrihet

5 Dagordningens punkt 7.1 **Partistyrelsens berättelser**

Föredragning och förslag

10 *Tjänstgörande ordförande:* Partistyrelsens förslag är att berättelserna remitteras till granskningsutskottet och återkommer för behandling klockan 11.45 i morgon efter att granskningsutskottet har diskuterat både dem och de synpunkter som eventuellt kommer in. Om ni har synpunkter på detta ska de vara inlämnade till kongressbyrån senast klockan 18.00 i dag.

Beslut

15 Kongressen beslöt:
att remittera dagordningens punkt 7.1 till granskningsutskottet
att fastställa sluttid för synpunkter till granskningsutskottet till den 4 november klockan 18.00.

Behandlingen av dagordningens punkt 7 fortsätter på sidan 108.

20

Gästerna har ordet – Susanna Gideonsson, LO

25 *Stefan Löfven, partiordförande:* Det är alltid högtidligt och en viktig punkt när Landsorganisationens ordförande talar till kongressen – så och i dag när Susanna Gideonsson ska tala till oss. Med erfarenhet som nästan tio år som partiordförande och sju år som statsminister kan jag säga att svensk arbetarrörelse har en unik styrka. Det märks väldigt tydligt när man pratar med kollegor runt om i världen. Men det är ändå så att vi inte kan ta den facklig-politiska samverkan för given; det kanske vi gör ibland och har gjort understundom. Det får vi inte göra och det vet jag att du,
30 Susanna, inte gör.

Men jag är stolt över den här styrkan. Jag är stolt över samarbetet och vi kommer att fortsätta vårt arbete för människors lika värde och bra villkor för våra löntagare. Nu hälsar vi LO:s ordförande Susanna Gideonsson välkommen med en varm applåd!

35

Susanna Gideonsson, LO:s ordförande: Så härligt att se er alla igen! Kongressdeltagare, partivänner: Hur många här inne är med i facket? Räck upp handen! Majoriteten – helt suveränt! När jag frågar på LO-kongressen om ungefär en månad om hur många som du är medlemmar i Socialdemokraterna är jag övertygad om att majoriteten av händerna även där räcks upp.

40

Socialdemokraterna och LO är inte två vänner i armkrok. Nej, vi är två armar på samma kropp. Vi är arbetarrörelsen tillsammans, integrerade i varandra. Socialdemokraterna behöver inte

LO för att vinna val. LO behöver inte Socialdemokraterna för bättre villkor på arbetsplatserna. Däremot behöver *vi* vinna val. *Vi* behöver goda villkor på jobbet och i samhället. *Vi* är arbetarrörelsen tillsammans.

5 Rätten till arbete är som vevaxeln i motorn. Rätten till arbete är centrum, navet. Runt det växer människan och samhället. Om detta och LO:s fyra krav vill jag prata i dag. Hur skulle ditt liv ha sett ut om du aldrig hade haft ett arbete? Vad hade du gjort? Vem hade du varit? Hur hade du mått? Jag vet vad det gjorde med mig när jag för lite drygt 30 år sedan var arbetslös bara drygt ett halvår. Det var inte kul. Rätten till arbete handlar om frihet. Ett arbete och en inkomst som ger mig makt över mitt eget liv. Jag blir självständig. Behöver jag, så kan jag faktiskt lämna en
10 dålig partner. Jag klarar min försörjning själv. Det är frihet, kamrater.

Rätten till arbete handlar också om rätten att få bli vuxen. Om att kunna försörja sig, skaffa bostad och få börja sitt eget liv. Rätten till arbete handlar om att få finnas i ett sammanhang, att spela roll för andra, att arbetskamrater säger: ”Åh, vad roligt att se dig igen!” när jag kommer tillbaka efter frånvaro. Rätten till arbete handlar om att få känna mening, att veta att utan mig
15 kan MS-sjuka Anette inte dricka sitt morgonkaffe, utan mig blir inte korna mjölkade, utan mig kommer paketet med presenten aldrig fram.

Något som stör mig oerhört mycket är pratad om arbetarens arbete som ”enkla jobb”, där nere, på botten, något som man ska ta sig ifrån. Det är fel. Det är meningsfulla jobb. Ett riktigt arbete får mig också att utvecklas, testa mina gränser, bli mer än vad jag trodde att jag kunde bli.

20 Ett riktigt arbete får mig att känna stolthet över det jag åstadkommit den här arbetsdagen, över att sjukhushissen startade igen efter flera timmars felsökande, över att bестrykningen av papperet till sist gav en helt perfekt glans. Ett riktigt arbete får mig också att känna lust: ”Det här vill jag göra mer av, lära mig mer om, bli bättre på.”

Ett riktigt arbete ger mig struktur på livet. Det finns lediga dagar, det finns dagar jag när
25 arbetar. Det finns veckor, månader, år, och det finns semester däremellan. Ett riktigt arbete kvalificerar mig till försäkringar. Ett riktigt arbete gör att jag kan bidra med skatt.

Ett riktigt arbete ger mig möjlighet till en liten guldkant då och då, och ett riktigt arbete ska ge mig en välförtjänst pension. När jag har gjort rätt för mig, när jag både har slitit och haft roligt – då ska jag få kunna lämna yrkeslivet med en trygg pension. Därför är LO:s första krav på denna kongress
30 att den allmänna pensionen ska höjas, och det hoppas jag är ett beslut som vi kommer att ta.

Vänner, rätten till arbete kräver ett starkt samhälle, en närvarande gemenskap, en politik för arbete. I dag saknas en del av det, trots att vi har styrt landet i snart två mandatperioder. Vi alla här inne vet vad det beror på: Vi har inte den majoritet i riksdagen som vi behöver. Vi har varit tvungna att kompromissa, och vi har inte riktigt lyckats visa vad vi vill. Det kan vara förklaringen
35 till att människor tvekar över om vi är partiet för arbete och välfärd, partiet för vanligt folk. Tvekar gör även LO-förbundens medlemmar, och inför valet måste vi visa att vi socialdemokrater i alla lägen står upp för allas rätt till ett riktigt arbete. Det kräver att vi presenterar konkreta lösningar, och jag ska berätta vad jag menar.

Rätten till riktigt arbeten kräver att vi får trygga arbetsvillkor, tillsvidareanställningar på heltid.
40 Den åttatimmarsdag som Stefan tidigare pratade om ska vara norm – även för unga och för kvinnor; det är egentligen helt galet att jag ska behöva stå och säga det här 2021.

Vi måste sätta stopp för de giriga arbetsgivare som utnyttjar människor från andra länder. Det är helt ovärdigt Sverige. Vi fick exempel på det nu i veckan. På Northvolt – en arbetsplats som vi faktiskt är oerhört stolta över – visade det sig samtidigt att när Arbetsmiljöverket gör inspektioner så hittar de anställda som har 90 timmars arbetsvecka, alltså nästan 13 timmar om dagen, 7 dagar i veckan. Det är ovärdigt Sverige. Därför är LO:s andra krav på denna kongress att vi ska bekämpa arbetslivskriminaliteten med full styrka.

Rätten till riktiga arbeten kräver också en bra arbetsmiljö. För allt för många, framför allt kvinnor i många yrken, är arbetsmiljön närmast olidlig. Många lider av konstant värk i axlar, nacke och huvud. Andra får inte gå på toaletten när man behöver det. En del hinner inte äta lunch. Så ska arbetslivet inte få vara. Andra går sönder mentalt, med arbetsuppgifter som inte kräver minsta lilla tanke. Där ens kunskap och erfarenheter inte alls tas tillvara. Man gör de moment som måste göras men är en kropp som gör en rörelse, bara en halv människa, tills ledan gör en sjuk.

Det här arbetslivet, kamrater, är på framväxt igen. Vi ser det bland annat på alla e-handelslager som nu går 24 timmar om dygnet, som hela tiden konkurrerar med fri frakt och annat, och där vi kan se fackförbunden Transport, Seko och Handels senaste rapport om just e-handeln och hur den påverkar både arbetsvillkor och miljö. Vi kan också se det i Tyskland, där de som är medlemmar i Verdi nu har utlyst en strejk på Amazon just utifrån att man över huvud taget har värdiga arbetsvillkor. Så ska vi inte tillåta att arbetslivet får vara – inte i Sverige och inte någon annanstans heller.

Vi ska få utföra våra arbeten som hela och friska människor. Vi ska ha ett hållbart arbetsliv. Därför behöver också alla en bra företagshälsovård. Och ett riktigt arbete ska också betyda en riktig lön. Varför är det många gånger mer värt att slå in en spik än att vårda en sjuk? Varför är det mer värt att producera dokument än att producera varor? Varför? Dessutom – i offentliga upphandlingar ska kollektivavtal krävas. Det är den svenska modellen. Vi kan inte ha en ordning där lägsta pris alltid vinner. Alla vi här inne vet vem som i slutändan får betala för det.

Kamrater, vi behöver också en sjukförsäkring värd namnet, som ger mig en trygg inkomst när jag är sjuk, får vård och får rehabilitering som bidrar till att jag kan komma tillbaka till mitt arbete igen. Sjukförsäkringen ska inte få göra oss fattiga. Den ska inte tvinga oss bort från arbeten som vi både kan och vill göra.

Och karensavdraget, partivänner, måste avskaffas. Jag blir helt enkelt fullkomligt vansinnig när Günther Mårder på Företagarna säger att vi behöver karensavdrag för att förhindra lättja. Vad vet han om villkoren för att arbeta? I dag går folk till jobbet sjuka för att inte förlora 20 procent av sin veckoinkomst. Man sliter trots sjukdom. Är det lättja? Därför är LO:s tredje krav på denna kongress att karensavdraget ska avskaffas för alltid.

Vi behöver också en fungerande a-kassa, en bro mellan arbeten – inte en vallgrav. Därför måste fler ha rätt att få hjälp från a-kassan. Varför ska Karin, som arbetar 12 timmar i veckan på en klädbutik, inte få ersättning om hon förlorar jobbet? Det är inte hennes fel att man inte kan få heltidstjänster i den branschen. Men ändå är det hon som faktiskt står utan försäkring om butiken går omkull. Rätten till ett riktigt arbete handlar också om rätten att försäkra sig mot förlorad inkomst.

Partikamrater, det enskilt viktigaste för att trygga vår rätt till arbete är att politiken prioriterar reformer för full sysselsättning. Det kräver kraftfulla offentliga investeringar. Det handlar om investeringar i utbildning, i omställning, i kompetensutveckling. Det handlar också om andra investeringar – i infrastruktur, i vägar, järnvägar och laddstolpar. Det handlar också om investeringar i bredbandsutbyggnad, i elförsörjning, minskat regelkrångel för den gröna industrin och om

investeringar i våra egna byggnader, i välfärdens byggnader som skolor, äldreboenden och sjukhus. Det enskilt viktigaste för att trygga vår rätt till arbete är att staten investerar – i oss, i välfärden och i hela samhället, för den gröna omställningen och för framtiden. Därför är LO:s fjärde och sista krav på denna kongress full sysselsättning.

En del av detta ska vi lösa som arbetsmarknadens parter. Men mycket bygger på att politiken både vill ta och tar ansvar. Kampen för full sysselsättning handlar om både finanspolitiska ramverk och om arbetsmarknadspolitik – men inte bara om det. Det handlar om att alla politikområden måste ha samma fokus: full sysselsättning. Utbildningspolitiken, näringspolitiken, jämställdhetspolitiken och så vidare, och så vidare. Då, för att styra mot ett gemensamt resultat, är det klokt att vi tillsammans sätter ett tydligt gemensamt mål i det här fallet ett konkret mål för full sysselsättning. Inför valet nästa år måste vi vara tydliga med att vi är partiet för arbete och välfärd, att vi är partiet för vanligt folk!

Kamrater, ett riktigt arbete ger mig allt det jag började med att räkna upp – frihet, mening, sammanhang och så mycket mer. Men det är också vårt gemensamma arbete som bygger samhället, som bygger välfärd och tillväxt, demokrati och jämlikhet likaså. Det finns inget som göder demokratins fiender lika effektivt som att hindra människor från att vara en del av den arbetande gemenskapen. Att låta en människa gå arbetslös är ett svek mot individen, ett slöseri av våra gemensamma resurser och ett hot mot vår demokrati.

Rätten till arbete är vevoxeln i motorn, det är centrum, det är navet. Runt den växer människan och samhället. Jag har nu pratat om rätten till ett riktigt arbete, om de politiska reformer som är en förutsättning och om de stora vinsterna som är resultatet.

Kongressdeltagare, partivänner – de här dagarna ska vi fatta många, kloka beslut och det ser jag så oerhört mycket fram emot. Jag vill avsluta med att säga att när vi socialdemokrater tar människors rätt till arbete på allvar, när vi utvecklar vår politik utifrån det, så skapar vi de bästa förutsättningarna för att bygga både det starka samhället och förtroende hos människor. Så låt oss ta Sveriges arbetare på allvar och låt oss tillsammans ta Sveriges Socialdemokratiska Arbetareparti framåt. Tack!

Stefan Löfven, partiordförande: Tack för det talet, Susanna Gideonsson. Det känns så bra att höra så många ord om arbete! Och det är LO:s ordförande som står här, så det är precis så det ska vara. En insikt som saknas hos ganska många, inte minst bland våra politiska motståndare, är insikten om och förståelsen av dessa människor som går till arbetet i dag – det är de som drar ihop till välfärden. Att inte förstå det och att inte försöka ge dem de bästa villkoren är väldigt konstigt.

LO gör det, LO slåss för det, och jag är stolt över att vi ska fortsätta den här kampen tillsammans, för att se till att alla människor har ett arbete och inte bara ett arbete att gå till utan det ska vara ett gott arbete. Nu fortsätter vi!

Information om temagrupper

Tjänstgörande ordförande: De första temagrupperna börjar klockan 16.00 och nästa omgång börjar klockan 18.00. Plenarbehandlingen börjar igen klockan 21.00.

5 **Ajournering**

Kongressförhandlingarna ajournerades klockan 15.39.

10

15

20

25

30

35

40

ONSDAGEN DEN 3 NOVEMBER 2021

Kvällens förhandlingar

Återupptagna förhandlingar

5 Kongressen återupptog förhandlingarna klockan 21.04.

Ordförande: *Ellinor Eriksson* och *Per Tenggren*

Sekreterare: *Magdalena Agrell* och *Andreas Ericsson*

10 *Tjänstgörande ordförande lämnade praktisk information om hur yrkanden läggs in i systemet och en provomröstningen gjordes.*

Dagordningens punkt 9

15 **Behandling av motioner och stadgar på område F:
Vi bygger en stark organisation tillsammans**

Dagordningens punkt 9.1

20 **Partistyrelsens förslag till nya partistadgar, motioner och partistyrelsens utlåtande på område F: (UF115).**

Huvudföredragande: *Lena Rådström Baastad*

25 Föredragande: *Lena Rådström Baastad, Joakim Jonsson, Annelie Karlsson, Therese Guovelin* och *Tomas Eneroth.*

Föredragning

30 *Lena Rådström Baastad*, huvudföredragande: Kongressombud, nu är vi igång – visst känns det härligt! Hoppas att ni har haft riktigt bra temagrupper. Jag hörde en kvinna som gick förbi med sin lilla dotter i foajén. Då sade dottern, som kanske var fem år: ”Men du mamma, vad ska de göra här inne egentligen?” Mamman svarade: ”De ska prata om vad de tycker.” Och vad passar väl bättre i kväll än att prata om vad vi tycker om vår organisation och våra stadgar?

Att genomföra förändring, riktig förändring, kräver inte bara kloka politiska förslag utan också en folkrörelse. En folkrörelse där tankar, upplevelser och idéer möts mot varandra, där människor kan samlas, ta ställning, där var och en kan lära sig mer, utvecklas och göra skillnad i konkret handling.

35 För vad hade arbetarrörelsen i Sverige varit utan förstamajtåg, studiecirklar, facklig-politisk samverkan eller de där allra första agitatorerna som reste land och rike runt? Vad hade kampen för kvinnors rösträtt varit utan namninsamlingar, demonstrationer och organisationsstruktur? Vad hade medborgarrättsrörelsen i USA varit utan marscher och tal? Och vad hade vi socialdemokrater varit utan våra medlemmar, dörrknackningar, frejdiga debatter, livliga möten där vi bildar oss, gör skillnad i vardagen och driver igenom konkreta förslag?

Tja, inte så mycket. Eller så hade vi kanske rent av varit ett parti som alla andra. Men vi är inte som alla andra. Vi är det socialdemokratiska arbetarepartiet, och det ska vi prata om i dag – hur vi bygger den där organisationen som gör skillnad och det, partivänner, är politik om något.

Det bästa sättet att få mer socialdemokratisk politik är att se till att vi är det där starka och närvarande partiet. Ett parti som ser och kommer med lösningar på de problem som vanligt folk upplever. Ett parti som finns i människors vardag. Ett arbetareparti i nära samverkan med LO och deras förbund. Ett parti som har goda samtal med varandra och med våra medborgare. Det handlar om att vi måste bygga tillit och förtroende, för i en tid när det politiska klimatet hårdnat och blåbruna krafter växer sig starkare är vårt parti viktigare än någonsin.

Det är upp till oss härinne, tillsammans med alla andra medlemmar, att få det här jobbet gjort. Att rusta vårt parti, så att vi kan vinna fler mandat i fler församlingar, runt om i hela landet, i valet 2022, så att vi kan göra skillnad i morgon, nästa år och nästa mandatperiod.

Med vårt organisatoriska handlingsprogram i ryggen, *S 2025*, har vi tillsammans börjat ta steg mot ett starkare parti, med fler nationella samlingar för att inspirera till lokal verksamhet, med studier och kurser så att alla kan växa oavsett om man är en ny medlem eller en erfaren ledare, men med en närvarande facklig-politisk samverkan. Vi har använt digitaliseringen till att både hitta nya sätt att mötas och nya sätt att utveckla verksamhet. Vi har haft hundratals framtidsrådslag runt om i landet och höjt blicken tio år framåt. Vi har ordnat konvent för alla världens progressiva partier i Stockholms Folkets Hus. Vi har gjort mycket och vi ska göra mycket mer. Så nu partivänner, ska vi visa det där sossiga ”jäklar anamma” – vad vi vill och vad vi kan framåt!

Men att bygga ett starkt parti handlar inte bara om jäklar anamma utan också om ordning och reda, att veta vad som gäller för hur vi arbetar tillsammans och hur vi fattar våra demokratiska beslut i vårt parti. Därför, kongressombud, ska vi också i god ordning som första område alldeles snart inleda den första plenadiskussionen på den här kongressen med att diskutera och besluta om våra nya stadgar.

Jag vill börja med att tacka för de konstruktiva och bra förslag som förts fram i temagruppen. Ju fler vi är med som granskar och tittar på texterna, desto bättre blir de. Jag kommer att redogöra för några av de förslag till förändringar som partistyrelsen har lagt fram och som ni har i era läsplattor. Jag förstår dock också att ni har haft lite kort om tid.

Utgångspunkten för de nya stadgarna är att vi ska skapa en tydligare struktur och förtydliga ansvarsfördelningen mellan partiets olika nivåer utifrån den grundtanke som finns i en folkrörelse: Engagemanget måste växa nerifrån. Den lokala verksamheten är grunden för vårt parti. Samtidigt ska vi inte ha en massa olika regler och rutiner för hur partiet fungerar på de olika nivåerna, utan de blir nu desamma.

Den första saken jag vill lyfta är en fråga som diskuterades livligt före kongressen. Det handlar om adjungeringen av sidoorganisationer till VU. I det reviderade förslaget behålls adjungeringarna av sidoorganisationerna till VU. Men det är också uppenbart att den här frågan engagerar många. Det är en viktig fråga. Därför vill partistyrelsen också föreslå bland annat det som Skåne lyfte in i temagruppen, och vi föreslår att partistyrelsen får i uppdrag av kongressen att utreda en modell för sidoorganisationernas samverkan med partiorganisationen.

Just för att stärka det lokala engagemanget kommer vi också att föreslå att huvudmedlemskap knyts till den arbetarekommunen där du är mantalsskriven, men var du väljer att ha ditt engagemang, i vilken s-förening eller arbetarekommun, avgör du själv. För att det ska bli tydligt vad det här extramedlemskapet innebär finns det två nya punkter. Det handlar om rättigheterna som extramedlem, att du kan rösta vid föreningens möten och att varje partimedlem kan väljas till förtroendeuppdrag inom partiet och i politiska församlingar.

Östergötland lyfte fram att vi behöver lyfta fram medlemskapet. Därför föreslår vi att kapitel 3 och kapitel 4 byter plats med varandra, så att medlemskapet kommer före partikongressen.

Västernorrland har ett förslag när det gäller ombudsval till kongressen, där det nu regleras att om ingen ersättare för kongressombud finns i en valkrets träder den ersättare in i den valkrets som står i tur att få nästa ombud. Det här bidrar till att tydliggöra medlemmarnas lika rätt.

Skåne, Jönköping med flera lyfte fram att det finns en otydlighet när vi avsnittet om motioner bar pratar om möte, så vi ändrar den lydelsen till att motion ska behandlas av arbetarekommunens medlemsmöte. Då blir det tydligare.

Det har också funnits synpunkter på det här med beredningskrav för ärenden till både partistyrelsen, distriktsstyrelse och arbetarekommunstyrelse. Vi tydliggör att beredningskravet gäller beslutsärenden. Man har självklart alla möjligheter att lyfta politiska frågor på punkten *Övriga frågor* – det handlar inte om ett sätt att hämma debatten.

Sörmland lyfte fram önskemål om att man ska lägga till att medlemsansvarig även ska utses i distriktsstyrelsen; det har vi tagit in i det här.

Med det här ser jag fram emot en spänstig debatt om hur vi bygger vår organisation starkare. Vi börjar med våra stadgar, och återigen: Jättetack för de diskussioner som vi har haft i temagruppen. Jag yrkar bifall till partistyrelsens reviderade förslag.

Följande förslag förelåg

Stadgarna

Partikongressen föreslås besluta:

- att anta partistadgar för Sveriges Socialdemokratiska Arbetareparti enligt förslaget,
- att uppdra åt partistyrelsen att utreda en modell för sidoorganisationernas samverkan med partiorganisationen

v--v

Kapitel 3 Medlemskap

Partikongressen föreslås besluta:

- att anta partistadgar för Sveriges Socialdemokratiska Arbetareparti enligt förslaget:

Sid. 10, rad 8–10:

- att där denne har sitt huvudmedlemskap, efter att det som anges i kap 3 § 1 är uppfyllt, rösta vid medlemsmöten, kongressombudsval, allmänna omröstningar ~~och kunna väljas till förtroendeuppdrag inom partiet och i politiska församlingar~~

\--\

Sid. 10, rad 11:

att där denne har extramedlemskap rösta vid medlemsmöten i föreningen,

5

\--\

Sid. 10, rad 12:

att kunna väljas till förtroendeuppdrag inom partiet och i politiska församlingar.

10

\--\

Sid. 12

Kapitel – Partikongress

15

\--\

Sid. 14 rad 48:

Moment 14

20

Valda ombud är den eller de som i varje valkrets erhållit högsta röstetal. Ersättare är de som kommit de valda närmast i röstetal. Ersättare kallas in i den ordning de erhållit röster. I de fall där ombud i valkretsen inte räcker till inträder ersättare i den ordning de erhållit röster i den valkrets som står i tur att få ytterligare ett ombud som har flest röster i övriga valkretsar inom distriktet. Vid lika röstetal avgör lotten.

25

\--\

Sid 16, rad 6:

Motion ska behandlas av arbetarekommunens medlemsmöte

30

\--\

Sid. 21, rad 44:

Beslutsärende som behandlas av partistyrelsen ska vara berett av verkställande utskottet, förutom ärenden som bereds av revisorerna.

35

\--\

40

Sid. 22, rad 39–41:

Moment 3

Ordföranden för Sveriges Socialdemokratiska Ungdomsförbund har, om inte VU avseende
enskilt sammanträde beslutar annorlunda, rätt att närvara, yttra sig och lägga förslag vid VU:s
5 sammanträden.

Ordföranden för sidoorganisationerna har, om inte partiordföranden eller en majoritet av
verkställande utskottets ledamöter beslutar annorlunda, rätt att närvara, yttra sig och lägga förslag
vid VU:s sammanträden.

\\--\

10 Sid. 28, rad 11:

Beslutsärende som behandlas på distriktskongressen ska vara berett av styrelsen, förutom vad
gäller valärenden och revision av verksamheten

\\--\

15

Sid. 29, rad 6:

Studieledare, och facklig ledare och medlemsansvarig ska utses och ska ingå i distriktsstyrelsen.

20

\\--\

Sid. 31, rad 30:

Beslutsärende som behandlas på medlemmötet ska vara berett av styrelsen, förutom vad gäller
25 valärenden och revision av verksamheten.

Motionerna

UF115

30

Partikongressen föreslås besluta:

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: B394:2, F60:1, F61:1,
F62:1, F63:1, F64:1, F64:2, F64:3, F65:1, F66:1, F67:1, F67:2, F68:1, F68:2, F69:1,
F69:2, F70:1, F71:1, F71:2, F72:1, F72:2, F73:1, F74:1, F74:2, F74:3, F75:1, F75:2,
F76:1, F77:1, F78:1, F79:1, F79:2, F80:1, F81:1, F82:1, F83:1, F84:1, F85:1, F86:1,
35 F86:2 och F87:1.

Debatt

Jonas Esbjörnsson, Skåne: Jag vill börja med att rikta ett stort tack till partistyrelsen som har lyssnat
efter de diskussioner vi ha haft. Med det vill jag dra tillbaka mitt yrkande, och vi är fullt eniga i
40 det vi har pratat om. Tack än en gång för en bra diskussion!

Erika Nädin, Östergötland: Vi i Östergötlands partidistrikt ställer oss mycket positiva till partistyrelsens förslag till nya stadgar. Vi anser att det finns många punkter i förslag som kommer att förtydliga och förstärka partiets organisation, vilket är efterlängtat. Särskilt glada är vi över att medlemskapets värde lyfts fram genom hela stadgan och att partistyrelsen gick med på vårt förslag om att byta plats på kapitel 4 och kapitel 3, för att visa just att medlemmar är det viktigaste i vår organisation.

Vi ställer oss helt bakom förslaget om huvudmedlemskapet. Det är faktiskt fullt rimligt att en medlem ska vara huvudmedlem i den lokala arbetarekommunen i den kommun som man är folkbokförd i. Det är så vi får en bättre lokal förankring och organisering i varje arbetarekommun. Vidare vill vi fortsatt se följande förändringar i stadgan, som jag yrkar bifall till:

Bifall till yrkande 444, om att ombudsvalet till distriktskongressen ska pågå i minst en vecka, för att öka medlemmarnas tidsmarginal att kunna rösta ordentligt, i stället för två dagar som det står i dag.

Bifall till yrkande 449, om att en medlem ska ha rätt att rösta vid både medlemsmöten och representantskap. Dessa ska likställas, då många arbetarekommuner också har representantskap som sitt beslutande möte för medlemmarna.

Bifall till yrkande 455, om att följande mening i stadgarna om riksdagsgruppen ska strykas: "Ledamot av riksdagen som invalts på annat partis mandat kan, efter partistyrelsens prövning, erhålla medlemskap i gruppen. Sådan prövning sker efter samråd med gruppen." Vi tycker inte att andra ledamöter som lämnat sitt parti ska kunna få tillträde till vår riksdagsgrupp, då personen i fråga inte är vald på S-mandat och har inte heller fått förtroende av medlemmarna.

Vi yrkar bifall till våra förslag. Tack snälla, för ordet!

Arber Gashi, Halland: Jag vill inleda med att yrka bifall till partistyrelsens stadgeförslag. Jag vill uppehålla mig kring de delar i stadgarna som innebär någon typ av förändring. Jag tycker att det är viktigt och bra att vi har ett genomarbetat stadgeförslag som är tydligt, komprimerat och har en röd tråd genom hela partiorganisationen. Det har varit saknat. Ett par viktiga nedslag vi jag däremot göra.

Jag tror att det är väldigt viktigt och bra att vi utreder en modell för sidoorganisationernas stadgebundna samarbete och samverkan. Den diskussion som har varit har varit aktiv och vital i många stycken, och jag tycker att det är bra att den frågan inte helt och hållet parkeras utan också utreds vidare.

Ett annat viktigt nedslag är att motioner som antagits av arbetarekommunen är de också ska till kongressen. Jag tycker att det är jätteviktigt att vi förtydligar detta och inför detta i stadgan.

Det är jätteviktigt att frågor bereds lokalt och att de diskuteras seriöst, och att det är de motioner som också tillstyrks på lokal nivå som går vidare till kongressen.

Men det kanske viktigaste nedslaget är det kring huvudmedlemskapet. Vi från Halland vill vara väldigt tydliga med att vi tycker att det är jätteviktigt att det kopplas till den arbetarekommun där man är folkbokförd. Det ska vara tydligt var man har sitt huvudmedlemskap. Jag har själv varit en sådan person som har flyttat från ett distrikt till ett annat, och jag märkte inte att jag inte hade mitt huvudmedlemskap i Halland förrän jag fick hem ett brev om att välja ombud till kongressen

och då fick Kronobergsdelegationen att rösta till. Det är lustigt egentligen, men det var ju faktiskt inte dem jag vill rösta på utan jag ville vara med och påverka där jag också bor och är aktiv. Det hade jag missat, och det tror jag är ganska vanligt. Därför vill jag tillstyrka det och yrkar som sagt bifall till stadgeförslaget.

5

Kenneth G. Forslund, Göteborgsområdet: Från Göteborgsområdet vill vi rikta ett särskilt tack till de som har jobbat med att ta fram de nya stadgarna. Det är ju inte så ofta som vi gör ett sådant här arbete. Nu har det gjorts och det är bra. Det har blivit mer enhetliga stadgar och med de diskussioner som vi har haft i temagruppen i kväll så har de bra förslagen blivit ännu lite bättre, totalt sett.

10

Det finns dock två saker som vi är tveksamma till och faktiskt tycker ska strykas i stadgeförslaget. Vi är ju ett parti som är väldigt kollektivistiskt om vi ska vara helt ärliga. För oss är partiet och partitillhörigheten oerhört viktig, och politiska vildar är inte något som vi brukar uppmuntra till. Då blir det ganska märkligt att i våra stadgar ha en ordning om att vi, när någon som hoppar av ett annat parti, ska kunna ta beslut om att släppa in dem i den socialdemokratiska riksdagsgruppen eller i den socialdemokratiska gruppen i Europaparlamentet.

15

I Göteborgsområdet tycker vi inte att vi ska uppmuntra till att ha politiska vildar. Väljarna röstar på partier i det här landet, och därför vill vi stryka § 4, *Riksdagsgruppen*, moment 1: ”Ledamot av riksdagen ...” och § 5 *Europaparlamentsgruppen*, moment 1: ”Ledamot som har invalts på annat partis mandat ...”

20

Dessutom: På sidan 31, moment 4 i § 3 och det här glömde jag tyvärr att säga på temagruppens mötet, så vill vi stryka momentet om medlemsmöte och kallelse två veckor innan, helt enkelt för att det är inte alltid vi hinner det, exempelvis när vi plötsligt måste utse en ny partiordförande.

25

Karin Sundin, Örebro län: Jag vill också säga några ord om huvudmedlemskapet. Jag är, som många andra, medlem i flera föreningar. En är en ombildad studentförening, jag är medlem i S-kvinnor men jag är självklart också medlem i den S-förening där jag bor, så om mina kamrater därhemma i Tybble-Sörby s-förening tittar just nu, så vill jag särskilt hälsa till er. Ni är med oss här på kongressen i kväll!

30

Från partidistriktet i Örebro har vi också med oss två motioner som handlar om att den lokala förankringen är väldigt viktig, för vårt parti bygger på idén att politiken faktiskt formas i det lokala samhället, där våra medlemmar och förtroendevalda möts och där vi känner våra grannar. För vårt parti har det alltid varit viktigt att olika delar av vår kommun, av vår region och i vårt land ska vara representerade när vi fattar beslut.

35

När vi då lever i en tid då det aldrig har varit enklare att överbrygga geografiska avstånd så är det viktigt att vi inte tappar kopplingen mellan partiets lokala organisation och där människors vardag finns. Vi behöver den kopplingen när vi fattar politiska beslut, för annars tappar vi en del av vår folkrörelsesjäl. Därför är det rimligt och bra att partistyrelsen nu föreslår att medlemmars huvudmedlemskap ska finnas i den arbetarekommun där man är folkbokförd.

40

Med det sagt vill jag yrka bifall till partistyrelsens förslag om medlemskapet på sidan 9, moment 2, § 1.

5 *Maria Hjärtqvist, Skaraborg.* Jag vill också börja med att säga att vi från Skaraborg överlag är nöjda med de nya stadgarna. Vi stöttar de ändringar som partistyrelsen har lagt fram här i dag. Förutom detta vill vi göra ett tilläggsyrkande på sidan 21. Där vill vi lägga till: "Vid fyllnadsval av partiordförande och/eller partisekreterare då kongressen inte är samlad ska den av kongressen utsedda valberedningen bereda valet och lägga fram förslag till partistyrelsen."

10 I morgon kommer vi att göra ett historiskt val i den här salen. Inte sedan 1969 har vi valt vår partiledare en ordinarie partikongress. Det ska givetvis bli otroligt roligt att få vara en del av det, och allas vår förhoppning är att vi inte kommer att vara i behov av ett fyllnadsval före nästa ordinarie kongress. Vi hoppas givetvis att Magdalena ska leda oss många år framöver men om något händer, och med tanke på historien och inför framtiden, bör det var fastställt i våra stadgar att ett eventuellt fyllnadsval till partiordförande eller partisekreterare bereds av den av kongressen valda valberedningen.

15 Jag vill också yrka bifall till Erika Nådins yrkande 462, angående ombud till distriktskongress.

20 *Eva Lindh, Östergötland:* Älskade parti, så fint det känns att här i dag få prata om hur vi gör vår folkrörelse ännu bättre. Vi från Östergötland tycker verkligen att det är ett bra förslag men det finns några saker som vi tänker skulle kunna göra stadgarna ännu bättre.

25 Vi vill dels yrka bifall till 517, om att ändra om till att när vi har en extra distriktskongress blir de ombud kallade som är valda för tidsperioden då extrakongressen infaller. Det är rimligt, det blir mindre arbete, vi kan fokusera på andra saker – precis det som föregående talare talade om.

30 Nästa är 518, där vi vill ändra till "arbetarekommunens medlemsmöte eller representantskap är högsta beslutande organ". Vi vet att många har medlemsmöten men många har fortfarande kvar representantskap. Vi tycker att representativ demokrati är bra och att vi ska få möjlighet att fortsatt ha både och, utan besvär, och att man därmed också i hela dokumentet gör det lika att ha medlemsmöten eller representantskap, så att man själv som arbetarekommun får bestämma och avgöra det.

35 *Robert Johansson, Stockholm:* Jag ska säga några ord om kapitel 3, *Medlemskap*, § 1 moment 2 om huvudmedlemskapets placering. För Stockholm är frågan om medlemmens eller individens rätt att välja var hen vill ha sitt huvudmedlemskap principiellt viktig. Det handlar inte om Stockholm. Det handlar inte om en fråga om protektionism och det handlar inte om en favorisering av aktiviteter i icke-geografiska s-föreningar. Det handlar om att utgå från individen, inte strukturen.

40 Vi vet inte vad det här beslutet som vi snart kommer att ta kommer att leda till på lång sikt och det oroar oss. På kort sikt kommer många medlemmar att flyttas runt, och vi förutsätter att partistyrelsen gör det med omsorg och tydlighet mot medlemmen om varför. Det kan inte bara ankomma på de föreningar och arbetarekommuner som drabbas att göra det.

45 Vårt parti ska förändra Sverige och världen. Att sätta folk i rörelse är A och O då, om vi ska lyckas med det. Om detta beslut på ett par års sikt leder till negativa följder förutsätter jag att kongressen omprövar det. Lyhördhet är nämligen fundamentalt för ett parti som verkar i folks vardag. Glöm inte det.

Gabriella Bauer, Stockholm: Jag skulle vilja prata som medlemsansvarig i en väldigt stor s-förening, ur medlemmens perspektiv. Stadgeändringen om huvudmedlemskap har fått mig att tänka väldigt mycket på det: Hur tänker vi egentligen om medlemmar och deras engagemang? Vi vet att partipolitiken har svårt att nå brett och värva brett, och just därför är det viktigt att potentiella medlemmar kan hitta *sin* plats i vårt parti och *sitt* engagemang i vår organisation. Det är ju så vi får medlemmar.

Om det så är en kriminalpolitisk s-förening, en afrikansk s-förening eller en ekonomisk-politisk s-förening som får en ny medlem att vilja gå med och engagera sig så ska det finnas, och medlemmen ska kunna välja själv var medlemskapet ska väga tungt.

Jag ser inte att det är någon som helst skillnad eller motsägelse mellan det lokala engagemanget och engagemanget i en s-förening som kanske inte ligger lokalt. Tvärtom, det här med folkrörelsearbete jobbar vi med i alla s-föreningar. Men att säga till en person som har en annan ingång i sitt engagemang att nu ska det lokala gälla kommer inte landa så bra hos alla.

I min områdesgrupp under den här eftermiddagen har jag fått höra just om att det är svårt för arbetarekommuner ute i landet att värva medlemmar. Det har också kommit upp ett önskemål om att det är det lokala engagemanget som ska gälla. Men jag har också hört om en medlem i Kronoberg som flyttade men valde att vara kvar i Kronoberg på grund av att hon gillade deras inställning till migration och deras arbete med det. Kommer hon att lämna oss nu?

Lina Vänglund, Västerbotten: Jag vill börja med att yrka bifall till Erika Nådins yrkande 455. Sedan vill jag prata om vilka skyldigheter man har som medlem i partiet. Det finns ett tillägg om att man ska respektera beslut fattade i partiorganisationen, som vi i Västerbotten vill stryka. Vi tycker att det är viktigt att man ska få tycka olika i detta parti och att detta är viktigt att respektera. Det gör att vi får stöta och blöta förslag, och det är något som vi ska värna. Att det ska ses som en skyldighet att respektera beslut blir väldigt reglerande.

Vi vill såklart sträva efter att alla medlemmar ska respektera besluten som tas i partiet, men detta är nog inget som ska stadgereglas. Detta kan man jobba med på andra sätt, till exempel genom att ha en tolerant och inbjudande partikultur där vi hanterar de här frågorna. Vi vill alltså stryka den punkten.

Ulf Rapp, Älvsborg Södra: ”Du är välkommen till Göteborg” och ”Knô dig fast dörra är trång” – det är sånger som vi sjunger här i Göteborg. Ett stenkast härifrån ligger Ullevi, där sjunger vi ”Snart skiner Poseidon” när Blåvitt marscherar in, eller hur? Det gör vi såklart gärna tillsammans, för tillsammans är det bäst.

Jag vill börja med att yrka bifall till motion F87. Det handlar om att varje arbetarekommun försäkras delaktighet på partikongressen med minst en ordinarie kongressledamot. Vi känner säkert alla någon kompis från någon arbetarekommun som faktiskt tyvärr är för liten för att få vara med här. Alternativt är man vartannat år. Det tycker jag är fel, så jag vill yrka bifall till motion F87.

Malin Berglund, Västerbotten: Jag vill yrka bifall till yrkande 617, som handlar om rätten att behålla möjligheten att skicka motioner som enskilda. Att ta bort möjligheten att skicka

motioner som enskilda är en klar försämring av interndemokratin, anser vi. Vi är i en tid när vi har problem att både värva och behålla medlemmar, och då tycker vi inte att det är rätt väg att gå att minska den enskilda medlemmens möjlighet att faktiskt kunna påverka den politik som ska föras. Vi vet att det är en faktor som anses ge medlemskapet ett värde; det har vi fått lära oss på verksamhetsforum.

5 Det är ett enormt stort arbete som ska utföras i arbetarekommunerna, och det här görs väldigt ofta på ideell tid. Det kan därför vara svårt för arbetarekommunerna att helt sätta sig in i precis alla frågor, och då är det bra att möjligheten finns att skicka en motion som enskild, så att den kan få gå vidare även om det finns en osäkerhet.

10 Vi ska komma ihåg att enskilda motioner som har gjort skillnad har bifallits genom tiderna, så jag ser också en risk med den här ändringen att det kommer att falla bort förslag som faktiskt är bra, om det finns vissa representanter i arbetarekommunerna som inte har kunnat se det på ett sådant sätt där alla har velat ställa sig bakom förslaget.

Magnus Manhammar, Blekinge: På partikongressen den 28 september 1975 sade Olof Palme:
15 ”För oss är demokrati en fråga om människovärde.” Och människovärde är de politiska friheterna – rätten att fritt få uttrycka sin mening, rätten att få kritisera och bilda opinion.” Återigen: Palme sade att demokrati är en fråga om människovärde, och människovärde är de politiska friheterna – rätten att fritt få uttrycka sin mening och rätten att få kritisera och bilda opinion.

20 I stadgeförslaget konstaterade precis Malin Berglund att vi har en inskränkning i våra friheter och rättigheter som medlemmar i Socialdemokraterna. Det finns ett förslag att vi inte längre ska kunna skicka motioner som enskilda medlemmar till kongressen utan det måste vara en arbetarekommun bakom den. Det är en inskränkning i möjligheten att bilda opinion, att driva politiska frågor och att förbättra vårt samhälle. Vi borde gå i motsatt riktning. Vi borde ha en utökad demokrati i vårt parti. Vi borde ha mer debatt, fler rättigheter för våra medlemmar. Det
25 är så vi kan möta inte minst demokratins inskränkningar som de högerextrema kommer med. Vi måste vara för mer demokrati, starkare människovärde och vara just den förebild för demokratin som vi vill att resten av landet ska vara.

Bifall till Malin Berglunds yrkande. Vi har lagt samma fråga från Blekinges delegation. Det här är en mycket viktigare fråga än vad man kan tänka sig. På många sätt har det verkat som om detta
30 har gått lite obemärkt förbi; det har inte varit någon stor debatt kring frågan, vad jag har förstått. Jag hoppas att det blir det nu och att vi också står upp för våra medlemmars möjlighet att driva opinion och driva vår politik.

Jan Filipsson, Västernorrland: Jag vill börja med att yrka bifall till partistyrelsens förslag i sin
35 helhet. Sedan vill jag berätta: Jag är ordförande i Ånge arbetarekommun och har varit så i tio år. För något år sedan var det någon förening som var runt i kanske hela Sverige och berättade om vad de ville. Jag tyckte det var bra, men när det hade gått ett par veckor efter besöket i Ånge så hade vi helt plötsligt tappat ett gäng medlemmar. Därför tycker jag att det är väldigt bra att man har sitt huvudmedlemskap där man bor.

40 *Åsa Karlsson*, Fyrbodal: Jag yrkar på att man på sidan 29, under moment 4 på rad 6, även skriver

in att man ska välja internationell ledare i partidistriktet. Vi har många internationella frågor som vi jobbar med, så de internationella ledarna är viktiga. Då är det viktigt att de också finns med i partidistriktets ledning.

- 5 *Pia Falk*, Värmland: Jag tänker yrka bifall till F65:1, liksom Malin Berglund från Västerbotten. Vi tycker också att man som enskild ska kunna skicka upp en motion till kongressen. Det handlar ju om demokrati, och om vi ska ha medlemmar som vill vara med måste de få chansen.

10 *Sebastian Hörlin*, Jönköpings län: Vi i Jönköpingsdelegationen är i stort sett nöjda med partistyrelsens förslag till nya stadgar, och med dagens justeringar blev förslaget enligt oss ännu bättre. Men det finns en sak som vi fortfarande skulle vilja ändra, och jag tänkte tala om fråga om möjligheten till enskilda motioner, precis som har gjort här tidigare, och då pratar jag både om enskilda motioner till distriktskongress och till partikongress. I stället för att lägga ett likadant yrkande yrkar jag härmed i stället till Malin Berglunds yrkande 617.

15 Frågan om enskilda motioner är egentligen något väldigt fint i en folkrörelse – att jag som enskild medlem, av cirka 75 000, faktiskt kan få upp mitt förslag, min motion, för behandling här på partikongressen. Det är klart att vi i ett demokratiskt byggt system kan skapa nivåer och nålsögon att passera, för att få sin motion behandlad eller avgjord i nästa steg. Men genom att möjliggöra enskilda motioner skapar vi också ett engagemang genom hela rörelsen. Det ger också
20 arbetarekommunerna en möjlighet att välja en mellanväg.

För en enskild arbetarekommun kan en motion och dess attsatser ibland var svåra att överblicka och förstå innebörden av, och det är inte så konstigt kanske, då arbetet i en arbetarekommun sker på ideell basis. Vi kan inte vara experter på allt. Det kan också vara som så att förslaget går emot vad många i just den arbetarekommunen tycker i sakfrågan, även om det är
25 ett socialdemokratiskt bra förslag som många andra medlemmar gärna skulle vilja ställa sig bakom på en kongress, och med enskilda motioner finns just den möjligheten.

Om möjligheten tas bort kommer arbetarekommunerna behöva ställa sig bakom motionen eller avslå den; enskilda motioner ger möjligheten till mellanvägen att en arbetarekommun tolererar motionen. Möjligheten skapar också engagemang. Ett bevis på detta är att vi från
30 Jönköpings län har 22 attsatser från enskilda motioner; partistyrelsen föreslår i dag bifall till 4 av dem och 16 besvaras, och vi består ombudsmässigt av 3,5 procent av denna kongress.

Sammanfattningsvis: Möjligheten till enskilda motioner föder engagemang och det vore synd om vi tar bort den möjligheten.

35 *Alexander Nilsson*, Blekinge: Detta gäller också förslaget att förändra i motionsrätten för den enskilde. Under § 5 *Motioner* finns en förändring jämfört med föregående stadgar, där man tidigare som medlem har kunnat lämna in en motion till partikongress om den varit uppe hos en arbetarekommun. Den har inte behövt vara bifallen men den måste ändå ha nuddat arbetarekommunen. Nu ryker den möjligheten. Jag instämmer precis med föregående talare,
40 bland annat Malin Berglund och Magnus Manhammar, och jag ser ganska kritiskt på detta.

Vi från Blekinge vill ersätta meningen ”Arbetarekommunen kan anta motionen som sin egen

eller avslå den.” på sidan 16 med: ”Arbetarekommunen kan anta motionen som sin egen, besluta att sända in den som enskild eller avslå den. Motion kan även väckas av partidistriktens styrelse.”

Den största delen av motionerna här på partikongressen har ju behandlats på arbetarekommunens årsmöte eller distriktskonferensen, eller båda, och där blivit bifallna.

5 Motionen får då såklart en större möjlighet till bredare uppbackning, och det blir således mer brett förankrat. Samtidigt anser jag att rätten att lägga en motion, ett förslag, är en grundläggande rättighet i ett medlemskap i det socialdemokratiska partiet.

Självklart får medlemmen redan i dag den här möjligheten via både repskap, distriktsårskonferenser och föreningsmöten men ibland – precis som föregående talare sade – så
10 möter idéerna ett stort motstånd och det kan bli svårt att diskutera nya frågor om de möter ett motstånd direkt. Jag uppfattar att idédebatten har blivit försvagad inom socialdemokratin på senare år, och många menar att detta är ett stort hot mot vår organisation. Jag ser detta som en grundläggande rättighet som vi måste stå upp för i det här partiet. Bifall till vårt förslag.

15 *Alejandro Caviedes*, Västerbotten: Kul att vara här på kongress med er! Jag skulle vilja berätta historien om Patrik Engqvist – en undersköterska från Skellefteå. Han har numera flyttat till Umeå, men han hade en motion till Kommunals kongress 2013 om att inrätta ett ungdomsforum. Hans lokala sektion avtog motionen. Hans regionala avdelning avtog motionen. Förbundsstyrelsen avtog motionen. Men lik förbannat biföll kongressen hans motion.
20 Att se honom berätta det här för sina arbetskamrater, och alla andra han träffade – det går inte att beskriva hur han sken när han berättade. Han tjatade om det där i två års tid.

Jag brukar berätta om det här för våra partimedlemmar i min arbetarekommun när jag håller medlemsutbildningar, för det illustrerar väldigt tydligt vad hela vår idé går ut på. Vi bildade det här partiet en gång i tiden för att vanliga arbetare skulle kunna påverka sin samhällsutveckling på
25 samma sätt som överklassen hade möjlighet till det.

Man går med i ett parti för att man vill påverka. Det kan handla om vad som händer i stadsdelen, vad som händer i riksdagen eller vad som händer internationellt. Att då förvägra våra medlemmar att skicka förslag till partikongressen om inte arbetarekommunen håller med tycker jag går emot hela meningen till varför vi bildade vårt parti en gång i tiden.

30 Jag vill avsluta med att säga att jag yrkar bifall till Malin Berglunds yrkande, även om jag inte har gjort det formellt i läsplattan men andra har gjort det redan.

Annette Rydell, Blekinge: Jag vill att vi går i stadgarna, § 1 moment 1, byter ut till meningen ”Partikongress hålls året innan ordinarie val till riksdagen äger rum” till det gamla: ”Partikongress
35 hålls året före och året efter det år då ordinarie år till riksdagen äger rum.”

Jag tycker att partiet bygger på våra medlemmar och jag tycker att det är viktigt att vi aktivt och tillsammans kan påverka vår politik i den riktning som vi vill, så kontinuerligt som möjligt. Därför tycker jag att det ska vara vartannat år.

40 *Malin Berglund*, Västerbotten: Jag vill yrka bifall till yrkande 747 som också handlar om enskilda motioner men då till distriktskongressen. Vi tycker givetvis att det är viktigt även att ha den möjligheten dit.

Lina Vänghlund, Västerbotten: Jag vill yrka bifall till yrkande 741, och det handlar om att stryka meningen som innebär att bara motioner som är antagna som en egen av arbetarekommunen kan skickas till partidistriktskongressen, och det hänger ihop med det Malin Berglund precis tog upp om att enskilda motioner också ska skickas till partidistriktskongressen.

5

Lena Rådström Baastad, föredragande: Då ska jag försöka gå igenom yrkandena i den ordning som jag har dem i läsplattan.

Yrkande 476 från Göteborgsområdet handlar om riksdagsgruppen och förslaget att stryka skrivningen om att ledamot av riksdagen som invalts på annat partis mandat kan efter partistyrelsens prövning erhålla medlemskap i gruppen.

Jag yrkar avslag på det förslaget. Man kan först tycka ”Är det inte lika bra att ta bort det där?” men vi ska komma ihåg att det finns inget som säger att vi *måste* göra på det här sättet. Vi vet att det har varit kommuner där någon person har lämnat sitt parti och sedan blivit medlem i Socialdemokraterna och att man då har tagit in dem i den socialdemokratiska gruppen. Som sagt, det finns ingen skyldighet att göra det men vi tror att det skulle vara lite förhastat att stryka det. Det här är ett förslag som vi har haft i våra stadgar hela tiden, så det är inget som har kommit in nytt nu utan det fanns även i de gamla.

Yrkande 517 från Östergötland om att ombud till distriktskongress även ska kunna bli ombud för en extrakongress – jag yrkar avslag. Här säger vi att det ska vara samma stadgar som gäller här som i de nationella.

Yrkande 518 från Östergötland om att man ska ändra till att arbetarekommunens medlemsmöte eller representantskap är det högsta mötet. I dag är det reglerat i stadgarna att repskap ersätter medlemsmöte, så det finns redan i stadgarna.

Yrkande 638 från Fyrbodal, om att vi ska ha en internationell ledare. Jag yrkar avslag på det. Det är alltid lätt att säga att vi ska ha en rad funktioner stadgereglerade. Det här handlar inte om att vi inte vill se internationella ledare i våra distriktsstyrelser, utan här handlar frågan snarare hur många funktioner vi ska ha stadgereglerade.

Yrkande 550 från Älvsborg södra – jag yrkar avslag. Yrkandet handlar om att varje arbetarekommun ska ha rätt till ett ombud. Det har vi snarare gjort om utifrån ett yrkande från Västernorrland.

Jag yrkar bifall till yrkande 571 från Örebro län, som handlar om huvudmedlemskap.

Jag yrkar avslag på yrkande 533 från Västerbotten och förslaget att man ska stryka att man ska respektera beslut som fattas i partiorganisationen. Här måste vi komma ihåg att det inte handlar om att alla måste gilla alla förslag som vi har fattat men man måste ändå respektera de besluten. Tar vi ett beslut på den här kongressen att 25 procent ska vara under 35 år på våra listor – då gäller det att man respekterar men också följer det beslutet. Det här handlar om att ni inte behöver gilla utan det handlar om att respektera beslut som vi fattar.

Jag yrkar avslag på yrkande 444 om att ombudsvalen ska pågå minst en vecka. Vi säger minst två dagar, men det är ju *minst*. Möjligheten har man alltid att reglera själv som arbetarekommun eller vilken instans det nu är som har det.

Jag yrkar avslag på yrkande 748, att man ska ha en extrakongress. Vi har kongress vart fjärde år.

Det finns inget som hindrar att vi kan ha nationella samlingar och möten, men vi stadgereglerar inte att vi ska ha ytterligare kongresser.

Jag yrkar avslag på yrkande 449. Vi har ett antal yrkanden när det gäller frågan om de enskilda motionerna, och vi yrkar avslag på dem från partistyrelsen. Här ska vi komma ihåg att det här inte från partistyrelsens del handlar om att vi skulle ha någon vilja att inskränka demokratin. Det här har varit förslag från arbetarekommuner, från distriktsstyrelse, när stadgegruppen har jobbat fram förslaget till nya stadgar. Vi hörde i temagruppen att man lyfte fram att det här också handlar om att stärka arbetarekommunernas roll, hur vi faktisk övar oss när vi bryter argument mot varandra och fattar ett beslut om vi vill eller inte vill skicka vidare en motion. Det här handlar om att sätt att stärka arbetarekommunens roll, och det är också det som gjorde att partistyrelsen, utifrån att vi lyssnade in det här i stadgekommitténs arbete, också lade fram det här förslaget.

Vi yrkar avslag på resten av förslagen.

Tjänstgörande ordförande: Därmed är debatten avslutad. Normalt sett skulle man ha justerat yrkandena innan vi börjar klubba besluten, men det har vi gjort genom att de finns i systemet och ni ser dem där. Därmed är de justerade och vi kommer därför att gå in på själva omröstningarna.

Beslut – stadgarna

Kongress beslöt:

- att bifalla Malin Berglund med fleras förslag 617 om möjligheten att sända in enskild motion
- att med röstsiffrorna 245–102 avslå Malin Berglund med fleras tilläggsförslag 747
- att efter försöksvotering avslå Maria Hjärtkvists tilläggsförslag om fyllnadsval av partiordförande och/eller partisekreterare när kongressen inte är samlad
- att efter försöksvotering avslå Kenneth G. Forslunds tilläggsförslag 476 om möjlighet för ledamot i Europaparlamentet som invalts på annat partis mandat
- att i övrigt fastställa partistyrelsens förslag till stadgar.

Beslut – motionerna

Kongressen beslöt:

- att bifalla partistyrelsens förslag till tilläggsattsats om att uppdra åt partistyrelsen att utreda en modell för sidoorganisationernas samverkan med partiorganisationen
- att i övrigt fastställa partistyrelsens utlåtande på område F: (UF115).

Reservationer

Mattias Nyström, Älvsborg Södra: Jag reserverar mig till förmån för 435 *Maria Hjärtqvist, Skaraborg.*

Håkan Andersson, Älvsborg Södra: Jag reserverar till förmån för yrkande 435.

Ordförande: *Karl-Petter Thorwaldsson* och *Andrea Törnström*

40 Sekreterare *Frida Rybo* och *Daniel Lindblom*

Dagordningens punkt 9.2

Motioner och partistyrelsens utlåtande på område F: (UF148, UF171)

Huvudföredragande: *Lena Rådström Baastad*

5 Föredragande: *Lena Rådström Baastad, Joakim Jonsson, Annelie Karlsson, Therese Guovelin och Tomas Eneroth.*

Föredragning

10 *Lena Rådström Baastad*, föredragande: Jag ska vara jättesnabb och yrka bifall till två attsatser från Göteborgsområdets partidistriktsstyrelse. Jag yrkar bifall till F26:1–2; den tredje attsatsen är redan bifallen. Jag yrkar alltså bifall till motion i sin helhet. Attsetsarna handlar om att partidistrikt ska utse en kontaktperson som förmedlar information. Det handlar om när någon förtroendevald blir utsatt för hot och hur vi hanterar de frågorna.

15 Bifall till motionen i sin helhet alltså och i övrigt till partistyrelsens förslag. Sedan tycker jag att diskussionen får starta!

Följande förslag förelåg

UF148

20 Partikongressen föreslås besluta:

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: F1:1, F1:2, F1:3, F12:1, F12:2, F12:3, F13:1, F13:2 och F13:3

att avslå motionerna F14:1, F15:1, F15:2 och F16:1.

25 *UF171*

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motion F26:3

30 att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A309:3, A326:7, A581:39, A691:6, B395:1, D24:3, D48:2, D428:3, D438:3, F4:2, F5:2, F7:2, F8:1, F9:1, F9:2, F10:1, F10:2, F11:1, F17:1, F18:1, F19:2, F19:3, F19:4, F20:2, F20:3, F23:1, F23:2, F24:1, F25:2, F26:1, F26:2, F29:1, F30:1, F30:2, F30:3, F30:4, F30:5, F30:6, F33:1, F33:2, F34:1, F36:1, F36:2, F36:3, F36:4, F36:5, F36:6, F37:1, F38:1, F39:1, F40:1, F41:1, F42:1, F42:2, F42:3, F42:4, F42:5, F43:1, F43:2, F45:1, F45:2, F45:3, F45:4, F46:1, F47:1, F48:1, F49:2, F50:1, F50:2, F52:1, F54:1, F55:1, F57:1, F58:1 och F59:1

35 att avslå motionerna A580:3, A580:10, A858:2, F2:1, F3:1, F4:1, F5:1, F6:1, F7:1, F17:2, F19:1, F20:1, F21:1, F21:2, F22:1, F25:1, F27:1, F28:1, F28:2, F31:1, F32:1, F35:1, F43:3, F44:1, F49:1, F50:3, F50:4, F51:1, F52:2, F53:1, F53:2, F56:1 och F56:2.

40 **Debatt**

Cecilia Dahl Andersson, Skåne: Alla härinne har förhoppningsvis någon gång varit kära. Ni vet,

det börjar med pirr i magen och förälskelse. Men kärleken måste sedan underhållas. Den måste ges näring. Man kan inte ta den för given, för då riskerar kärleken att dö. Likadant är det med folkbildningen, kamrater. Tar vi den för given, ger vi inte den näring eller de förutsättningar den behöver, så riskerar den faktiskt att dö.

5 I min hemkommun Trelleborg tog borgarna över – M, KD och SD. På första fullmäktigemötet, i ett enda klubbslag, var anslaget till studieförbunden halverat och senare helt borttaget. Vad händer? Ska vi ha det så här?

I dag jobbar jag på folkhögskola – en fantastisk institution för människor som vill förkovra sig och som ofta vill göra en omstart i livet. Jag har sett Stina som varit hemlös, narkoman en stor del av livet. I dag jobbar hon som socialpedagog. Jag har sett Ali som knappt kunde svenska; i dag går han på universitetet. Listan skulle kunna göras lång. Ni har själv säkert flera exempel.

Kamrater, det är dags att stärka folkbildningen, ofta för dem som behöver den som mest. Bifall till motion F17:2, yrkande 404.

15 *My Rosell*, Skåne: Jag vill börja med att yrka bifall till motion F48. När våra förfäder byggde vår rörelse visste de att makten var avgörande för att kunna påverka samhället. De visste också att makten – den tar man genom kunskap. Det är en förutsättning för demokrati. De startade folkbildning och socialdemokratiska morgontidningar.

I dag är det politiska debattklimatet hårt. Politikerförakt och misstro ökar. Vårt samhälle slits isär av både alternativa fakta, faktaresistens och det sociala medielandskapet. Vi behöver en samlad och stark nationell röst som skapar opinion utifrån socialdemokratiska värderingar. Media har förmånen att välja vems perspektiv som lyfts fram, vilken del av samhället som belyses, och därmed också vems historia som *inte* berättas och vilken del av samhället som *inte* lyfts fram i ljuset.

25 Det är skillnad på en socialdemokratisk tidning och en högerkonservativ eller nationalistisk. Om vi inte äger ordet gör någon annan det. Vi ska aldrig sluta bygga vår folkbildning, värna kunskap, nyhetsvärde, sammanhållning inom rörelsen, vår historia och debatten utifrån våra socialdemokratiska värderingar. Men det krävs ekonomiska prioriteringar och det hela måste moderniseras och vara digitalt. Vi startade demokratin. Vi byggde landet. Räta på ryggarna, socialdemokrater. Var stolta. Nu tar vi klivet in i framtiden!

Mathias Persson, Skåne: Jag yrkar bifall till motion F17:2, precis som min eminenta vän och partivän Cissi precis gjorde. Känslan av att vara här är som på gymnasietiden: Vänner överallt som säger "Hej" i korridorerna. Det är spännande möten, vi har en del lektioner och seminarier. Det är riktigt härligt, helt underbart. Tack för all denna inkludering!

Jag är inte bara studieledare i Malmö arbetarekommun utan även ledamot i HBT-S:s förbundsstyrelse. Vi är ett ungt förbund som ständigt växer, och är ni ännu inte medlemmar så passa på och prata med mig. Stort tack också till partikongressen som lät oss vara inkluderade i VU, stort tack!

40 Jag ska nu gå ur garderoben, inte rörande min sexuella läggning utan något som har varit ännu mer dolt hos mig. Detta är väldigt stort för mig, och det kräver väldigt mycket mod.

Men jag känner att det är här och nu, här bland folkrörelsevänner, och det är mycket tack vare folkbildningen. Den här vita käppen [*tar upp en vit käpp*] har jag aldrig någonsin visat för någon. Jag är född med en dold funktionsnedsättning som jag har lyckats hålla dold i alla år, men jag märker här och nu att det är svårt för mig att se vissa, och känna igen vissa, och jag känner att jag måste förklara det. Jag är inte nonchalant. Jag är inte berusad. Jag bara råkar se lite.

Att samla modet att göra detta här och nu är mycket tack vare familjen här, folkrörelsen och allt de vi lär av varandra via studiecirkel, folkbildning och tack vare handikapprörelsen som också är en del av folkrörelsefamiljen. Tack för all inkludering, och än en gång: Jag yrkar bifall till motion F17:2.

Lina Vänghund, Västerbotten: Jag vill yrka bifall till motion F50 i sin helhet. Den är från Västerbotten, tillsammans med övriga skogslän. Vi klubbar ju många program på de här kongresserna som rör vår organisation, och vi tycker att det är viktigt att man följer upp programmen men också har planer för hur vi ska implementera dem i hela vår organisation.

Det är det som attsats 1 och 2 rör, för vi ska inte bara klubba program för att ha programmen på hög eller för att de ska se fina ut på hemsidan utan det är viktigt att de faktiskt verkställs ute i organisationen. Vi tycker inte att ett besvarande i detta fall är nog, utan vi vill ha de här planerna och vi vill ha ett bifall.

Sedan har vi attsats 3 och 4 som handlar om hur vår organisation ska finnas i hela landet. Det är ute i arbetarekommuner och på det lokala planet som vårt parti verkligen ska verka, och för att det ska kunna funka måste resurser fördelas, så att det finns möjlighet att bedriva den här politiken och bedriva vårt folkrörelsearbete. Därför behövs det en omfördelning från centralt håll ut till det regionala och lokala.

Sedan handlar det om att personal på partistyrelsens kansli också ska kunna erbjudas en annan placeringsort än Stockholm för att använda den kompetens som finns i hela landet, eftersom inte alla har möjlighet att flytta till Stockholm men ändå kan vara värdefulla för partistyrelsens arbete. Det är viktigt att vi finns representerade i hela landet, inte bara i Stockholm.

Renée Bengtsson, Göteborgsområdet: Det blev lite förvirrat här ett tag men jag ska i alla fall försöka prata om motion F26, som nu är bifallen i sin helhet av partistyrelsen. Det tackar vi för.

Den här motionen handlar om beredskap för hat och hot genom utbildning, checklistor och kontaktpersoner, och för säkerhets skull yrkar jag bifall till F26 i sin helhet.

Jonas Esbjörnsson, Skåne: Jag vill börja med att yrka bifall till motion F56 som handlar om varför vi ska skriva arbetarrörelsens historia. När jag var i talarstolen förra gången, när vi pratade om stadgarna, hade jag fullt med stolpar och argumentation om varför vi skulle bifalla tvärt emot partistyrelsen. Men då valde partistyrelsen i det fallet att jämka och gå med oss. Denna gång har jag inte skrivit några stolpar utan jag tänkte prata direkt från hjärtat.

I somras bilsemestrade jag och min familj från Skåne och Landskrona till Abisko och ner igen, genom hela Sverige, genom detta fantastiska land med byar man knappt kan uttala till stora städer. På alla de här ställena fanns det ett Folkets Hus. Vissa var nedlagda, andra var fungerande.

Då funderade jag, när jag satt i bilen: Hela vårt land är fantastiskt, den historia som vi har. I Landskrona har vi ett Arbetarrörelsens arkiv, där vi försöker ta ansvar för vår historia. Men alla de här byarna och mindre orterna har inte det. Därför blir det också ett ansvar för partiet centralt att kunna ta del och kunna förvara vår historia, för om inte vi skriver historien är det någon annan som kommer att göra det. Bifall till motion F56.

Dan Nilsson, Kalmar län: Jag vill yrka bifall till motion F50:3-4, precis som Lina från Västerbotten gjorde alldeles nyss. Jag kan se att det finns ganska stora likheter runt om i det här avlånga landet i hur vi har olika utmaningar med en stor landsbygd. Därför tycker inte jag att det är något som helst konstigt att vi ställer oss bakom det här från Kalmar läns partidistrikt.

Menar vi allvar med att hela landet ska leva, menar vi allvar med att vi är ett framtidsparti är det fullt rimligt att ni som ledamöter ställer er bakom de här två attsatserna.

Julia Johansson, Dalarna: Jag vill börja med att tacka för att få stå här för första gången – det är väldigt hedrande! Vi från Dalarna vill se en uppföljning och utvärdering av *Handslaget för ett framtidsparti* som antogs på kongressen 2015. Vi vill även se en utvärdering på de mål som sattes 2015 om medlemsantal och medlemskapets värde. Därför yrkar vi i Dalarna bifall till motion F50:1.

Malin Berglund, Västerbotten: Jag yrkar bifall till motion F19:1, som handlar om en strategi för att växla upp som digital folkrörelse. Det här, fick vi höra på utskottsmötet, ses som lika självklart som att vi finns ute på gator och torg, vilket är poängen med den här motionen.

Tyvärr ser vi inte det som en självklarhet i vårt parti som helhet i dag; vi ligger enormt långt efter här med tanke på hur många och hur stora vi faktiskt är. Jag har själv länge försökt förbättra det här. Jag har mötts av kommentarer som bland annat: ”Vi vill väl inte vara några jäkla influencers.” Jo, säger jag, det är precis det vi vill.

Här tycker jag att partistyrelsen måste ta ett aktivt ansvar och se till att det faktiskt sker i hela organisationen – inte minst för att vi ska lyckas utmanövrera Sverigedemokraterna. Just att de är duktiga på det här är en stor faktor till deras framgångar och det har flera gånger konstaterats att de dominerar sociala medier. De tar det här på allvar.

Vi styrs i dag väldigt mycket av algoritmer som skickar in oss i så kallade filterbubblor. Vi matas mer och mer med det som vi och våra vänner ser och gillar runt om på internet. Algoritmerna styrs bland annat av vad som visas av människor, hur mycket det visas, hur mycket det diskuteras kring frågor. I dag, inte minst efter att vi har hanterat en pandemi, är det många fikabordsdiskussioner som sker digitalt. Det snappas upp och formas mycket olika åsikter i digitala forum.

Det är jätteviktigt att vi finns och driver vår folkrörelse även digitalt, runt om i hela landet. Vi har blivit bättre från centralt håll men det räcker inte att vi jobbar med det här fläckvis eller från centralt håll. Det måste ske aktivt på alla nivåer i hela landet.

En sådan här strategi som föreslås är av allra högsta vikt. Personligen tycker jag att vi skulle haft den i går, eller kanske för tio år sedan, så jag hoppas verkligen att vi kan bifalla motion F19:1.

Magnus Bjurman, Dalarna: Vi från Dalarna skulle vilja yrka bifall till motion F50:3–4. Jag var även med i Örebro när vi tog det organisatoriska reformprogrammet och där pratade vi väldigt mycket folkrörelse, och menar vi allvar med vår vilja att utveckla folkrörelsen behöver vi se till att flytta resurser från centralt håll ut till lokalt.

5 Kraften i vår rörelse är längst ut i vår organisation och det ser väldigt olika ut. Förutsättningarna i Orsa är inte lika som i Avesta eller Stockholm eller Göteborg. Samtidigt är det våra medlemmar längst ut i organisationen som bygger vår rörelse underifrån. Här måste vi stärka det arbetet. Därför yrkar vi bifall till attsats 3 – att förflytta resurser från centralt till lokalt håll. Vi vill även yrka bifall till attsats 4 – att anställda ges en möjlighet till annan placeringsort. Det
10 innebär inte att man måste göra det, men möjligheten ska finnas.

Jan Svärd, Skåne: Först vill jag yrka bifall till motion F48 som handlar om att vi ska starta en socialdemokratisk dagstidning. Jag brukar vara ute och föreläsa om hur man skriver artiklar, hur man skriver debattartiklar och insändare, och det brukar jag göra inom arbetarrörelsen – allt för
15 att vi ska synas i de olika delarna av våra massmedier.

Jag har en bild som jag visar över hur det ser ut med socialdemokratiska tidningar genom åren. Det är en samlad bild över alla de tidningar som blivit nedlagda eller uppköpta på något sätt. Kvar finns i dag ingen egen socialdemokratisk tidning. Vi äger inte någon tidning. Tidningar är väldigt viktigt för att vi ska kunna föra fram vår politik och för att vi ska kunna göra reportage om hur
20 det ser ut i vårt samhälle.

Jag var i söndag på ett boksläpp med Bo Bernhardsson som har gjort en bok om Arbetet, hur det har gått till och hur det avslutades. Då fick jag reda på att i pressen i dag, som till stora delar ägs av Bonniers och Schipsted, så kan man konstatera att i vanliga artiklar så har det ökat så att näringslivet får 20 procents större utrymme än tidigare medan de fackliga representanterna och
25 övriga inom arbetarrörelsen har fått 20 procent mindre, eller har egentligen halverats.

Lena Dahlqvist, Göteborgsområdet: Jag yrkar bifall till motion F12:1–2. Den första attsatsen handlar om att varje partidistrikt ska ha ett facklig-politiskt utskott och den andra attsatsen om att nomineringar till det facklig-politiska utskottet ska komma från förbundsavdelningarna.

30 Vi har ju påbörjat resan med att öka facklig-politisk samverkan, vilken startade för väldigt länge sedan. 2019 fattade vi historiska beslut, ett dokument om hur vi ska ta det där vidare. Men om vi menar allvar med den facklig-politiska samverkan behöver vi fatta ytterligare kloka beslut, och ett steg är att ta den här de här facklig-politiska utskotten till distrikten och att det är förbundsavdelningarna och LO som faktiskt tillsätter det – det är fortfarande distriktsstyrelserna
35 som beslutar men det är LO och förbundsavdelningarna som nominerar.

De som sitter i utskottet ska ha mandat från sitt förbund att föra politiken fram och tillbaka, så att vi gör verkstad av facklig-politisk samverkan.

Joakim Jonsson, föredragande: Jag tänkte först kommentera om morgontidningen, som My Rosell
40 tog upp. Där är det ju så att vi har faktiskt en tidning redan i dag – AiP som kommer ut två gånger i veckan digitalt och på papper. Och om jag ska vara riktigt ärlig kan jag säga att för att vi

ska få rulljans på den måste vi ha fler prenumeranter. Att starta en ny tidning skulle vara otroligt dyrt; kanske skulle den faktiskt – om vi skulle få den framgångsrik – kosta en hel valbudget. Jag tycker verkligen att det är bättre att vi ser till att AiP får fler prenumeranter för att vi ska nå våra mål, men resonemanget håller jag med om.

5 Den andra frågan handlar om motion 50. Det är en motion som innehåller flera saker. De två första attsatserna föreslår vi att de är besvarande, tack vare att vi tog ett organisatoriskt handlingsprogram som är just den åtgärdslista som efterfrågas.

10 Den fjärde attsatsen handlar om att man ska kunna lokalisera ut personal mer. Det tycker vi från partistyrelsen inte är en fråga för vare sig partiledningen eller kongressen utan det är en fråga mellan arbetstagaren och dennas chef. Det är också en arbetsmiljöfråga så där kommer också facket in enligt den svenska modellen. Därför avslår vi den.

15 När det gäller den tredje attsatsen om att ändra resurser från central till lokal nivå ska vi veta att där vi har sparat mest pengar de senaste åren är på central nivå. Vi har minskat med cirka 30 procent och där vi har minskat mest är faktiskt på personal på centralt håll, så vi har redan gått åt det hållet.

Vi menar att vi kommer att få problem i partiet om det inte finns resurser att bedriva kampanjverksamhet på nationell nivå. Vi måste ha både och. Svaret är egentligen inte att vi ska omfördela resurser, utan det viktiga inför valrörelsen – och det har jag pratat med partidistriktet om – är att hela rörelsen tar ansvar och att vi ser till att vi får högre partibidrag på lokal nivå när vi förhandlar med de andra. Vi försöker också göra det på regional nivå och vi försöker att göra det på central nivå. Alla våra olika organisationsled måste finansiera sig själva på sikt, anser vi. Därför är det viktigt att vi pratar om hur vi kan hitta en finansiering som är både bra lokalt, regionalt och nationellt. Bifall partistyrelsen.

25 *Jytte Guteland*, Stockholm: Jag tycker att det är viktigt att vi lever som vi lär, och därför vill jag från Stockholms sida yrka bifall till motion 32:1. Det handlar om att vi ska kunna bli koldioxidneutrala så snart som möjligt, senast 2030. Det här måste vi absolut klara.

30 Jag vill också tydligt säga att vi är glada över argumentationen som partistyrelsen har i sitt svar där man är tydlig med att man tycker att det här är en bra idé, men man fullföljer tyvärr inte det i ett bifall, vilket vi från stan tycker är märkligt då det absolut sänder fel signaler. Vi som politiskt parti, statsbärande sådant, måste gå före i början av en resa som hela samhället behöver göra för att bli klimatneutralt. Det här är ändå lång tid framåt.

35 Jag vill också säga att det handlar om koldioxidneutral, det kommer alltså att finnas möjlighet att kompensera för utsläpp som är svåra att få bort från verksamheten. Men tydligheten i den här motionen – att vi går före, att vi visar vägen, att vi lever som vi lär – har ett otroligt viktigt signalvärde i den resa vi har framför oss. Hur ska vi tydligt kunna säga till branscher som har väldigt svårt i omställningen att vi kräver mycket mer av dem om vi inte också själva gör något som är svårt för oss men som ändå är möjligt?

40 Jag vill avsluta med att säga att i så många andra fall har vi socialdemokrater, genom vår egen verksamhet, visat hur tydliga vi är. Jag tänker bland annat på vårt jämställdhetsarbete där vi gör så mycket mer än vad övriga samhället hittills har klarat av, och det är vårt politiska ledarskap. Så snälla – bifall till motion 32:1.

Robert Johansson, Stockholm: Först och främst – mycket väl talat, Jytte. Jag kommer upp med ett starkt stöd från samma partidistrikt för att prata om en annan motion – F59.

Det finns en ålderism i samhället. Den går tydligt att mäta, vilket motionärerna också har gjort. I förra valet var 26 procent av väljarkåren över 65 år. Ändå stod de bara för 2,2 procent av ledamöterna i riksdagen.

Jag tycker att det är dumt att binda upp valberedningar med fasta mål om att en fjärdedel ska vara si eller så. Jag delar partistyrelsens tankar om att det bara är jämställdhet som vi ska eftersträva när vi kommer till fasta mål. Men den här motionen pekar bara ut en riktning. Den kräver inga fasta mål och det tycker jag att vi ska bejaka. Bifall till motion F59-

Elina Gustafsson, Blekinge: Vis av erfarenhet lägger jag mitt yrkande först, så att jag inte tappar bort det i slutet. Jag yrkar bifall till F17:2, alltså samma som Cecilia från Skåne yrkande bifall till. Det gör vi från Blekingedelegationen för vi vill gärna se att denna attsats bifalls, så att vi på riktigt kan gå till botten med frågan om folkbildningens förutsättningar.

Jag tror jag är långt ifrån ensam när jag säger att vi i dagens samhälle ser hur folkbildningen både förlöjligas och nedvärderas av diverse av våra meningsmotståndare. Ibland tycker jag faktiskt att vi socialdemokrater lägger oss lite för platt i den diskussionen.

Vi vet med säkerhet att tonen och debatten kring folkbildningen kommer att hårdna, inte minst under kommande valrörelse. Då är det väl ganska klokt om vi som parti redan nu är beredda och redo för att se hur vi kan säkerställa att den svenska folkbildningstraditionen kan leva vidare i hela landet – och jag säger hela landet, för det är precis så det är. På många ställen runt om i vårt land där samhällsservicen har packat ihop och centraliserats finns folkbildningen kvar. Det är ett faktum.

Vi vet också att bildade människor kan riva väggar, spräcka glastak och förändra samhället. Folkbildningen är nyckeln till en bildad befolkning. Folkbildningen är redan i dag hotad, så låt oss redan nu här i dag ta oss an det här för att komma fram till lösningar för framtidens folkbildning.

Anton Alsander, Stockholm: Jag vill, precis som föregående talare, yrka bifall till motion 17:2. Det är genom folkrörelserna vi stärker tilliten och det är genom folkrörelserna vi bygger demokratin. Socialdemokraternas syn på demokrati bygger på alla människors lika möjlighet att delta i samtal och beslut. Utifrån sitt engagemang är det viktigt att man ha få möjlighet att tillsammans med andra organisera sig, göra sin röst hörd och också ställa krav.

Här spelar folkbildningen en otroligt viktig roll. Det är inte en slump att våra politiska motståndare väljer att rikta in sig mot just folkbildningen, för där har vi själva kärnan i vår demokrati. Jag vill å Stockholms vägnar yrka bifall till motion 17:2.

Daniel Färm, Stockholms län: Jag vara understryka det som föredragande nyss sade. Jag tycker att det är otroligt viktigt att vi har fler socialdemokratiska röster i mediedebatten. Jag tycker att det är viktigt att vi lyfter de perspektiv, de röster, som inte syns och hörs annars. Men jag blir lite beklämd när man påstår att det inte finns några socialdemokratiska tidningar.

Vi har en tidning som heter Aktuellt i Politiken. Vi har just gjort en jättesatsning på att den ska komma ut två gånger i veckan och jag hoppas verkligen att alla här rannsakar sig själva och funderar: ”Prenumererar jag på den här tidningen eller inte?” Den här är inte bara öppen för er som ombud; den är öppen för alla som tycker att det är intressant att ta del av nyhetsrapportering från en socialdemokratiska horisont både på nyhetsplats och på opinionsplats.

Se till att göra er egen läxa hemma i era arbetarekommuner, i er S-förening och i er delegation. Passa på nu, teckna en prenumeration. Där hörs många bra röster, bland annat Bo Bernhardsson som skrev om just den fråga som vi nu debatterar. Vi behöver gärna fler röster i mediedebatten, jag har inget emot det, men se till först att göra vår egen läxa. Vi har en egen tidning, använd den och se till att teckna prenumerationer!

My Rosell, Skåne: Tack, Daniel – jag prenumererar på AiP. Attsatsen i den här motionen lyder att vi ska ta initiativ till att starta eller stödja startandet av en digital morgontidning. AiP har vi absolut – det är vad man kallar en lågfrekvent tidning tror jag, eftersom den inte kommer ut mer än två gånger i veckan.

Man besvarar motionen med motiveringen att vi har satsat på den här tidningen, men vi tycker inte att det räcker. Det står inget i motionen exakt om hur man ska göra utan det kan vara att man bygger på något som redan finns eller att man utvecklar något i samarbete med någon annan. Det vi vill är att vi ska vara en stark röst på mediearenan. Det är det som är syftet.

Media ägnar sig inte åt ren faktarapportering utan påverkar människor och påverkar åsikter. Man skapar bilden av samhället. Detta ska vi inte överlåta åt andra utan där behöver vi göra en kraftig politisk prioritering och vi behöver vara en stark aktör på mediearena. Vi kan absolut utveckla det vi redan har men vi vill se en större satsning.

Lina Vänghlund, Västerbotten: Föredragande sade att det ska vara en fråga för parterna att prata om vilken placeringsort anställd personal på partistyrelsens kansli ska ha. Vi håller inte med. Vi kan förstå om det skulle handla om att placera om redan anställd personal. Då är det självfallet en fråga för parterna. Men när det gäller att skriva en annons för att anställa personal är det jätteviktigt att det står att placeringsorten inte behöver vara i Stockholm. Annars exkluderar man en stor grupp som kanske inte söker jobbet om det förväntas att man ska bo i Stockholm.

Vi på partikongressen måste kunna ta beslut som också handlar om Socialdemokraterna som arbetsgivare. Om inte vi kan få påverka det – vilka ska då ges det mandatet? Det handlar om att ge möjlighet, att det står i en annons att en annan placeringsort är möjlig. Jag förstår inte riktigt partistyrelsens argumentation.

När det handlade om F50:1-2 pratar vi också om att det ska följas upp, inte bara de här planerna. Det tycker vi fortfarande ska bifallas.

Julia Johansson, Dalarna: Jag vill än en gång ta er tillbaka till kongressen 2015. Där togs beslutet om att ta fram det folkrörelsepolitiska programmet. 2017 gjorde partistyrelsen just detta. Det folkrörelsepolitiska programmet är en väsentlig del för att stärka folkrörelsen och dess ställning gentemot den växande populismen och extremismen. Att följa upp programmet och att införa

en plan för dess efterlevnad är avgörande för att vi ska kunna vara motkraften. Därför yrkar vi i Dalarna bifall på motion 50:2.

5 *Lena Rådström Baastad*, huvudföredragande: Tack för en jättebra debatt. Jag ska kommentera några delar. Först motion 17:2 om folkbildningen och den attsatsen. Där yrkar jag bifall till partistyrelsens förslag. Här handlar det inte om att vi *inte* tycker att folkbildningen är viktigt. Tvärtom – det är en otroligt bärande del i vår rörelse, i de studier som vi jobbar med och i det studiearbete som finns och som har utvecklats under lång tid.

10 Men vi ska också komma ihåg att det är en attsats där vi som kongress skulle ge ett direkt uppdrag till ABF, och där är inte vi helt ensamma om att bestämma om vad ABF ska göra. Självklart ska vi fortsätta jobba med bildning och med studier men för den här attsatsen yrkar vi bifall till partistyrelsens förslag.

15 Det finns ett antal yrkanden som rör digitalisering. På förra kongressen 2019 tog vi det organisatoriska reformprogrammet där vi tydligt lyfte fram hur vi ska jobba med digitalisering. Vi har haft en digitaliseringskommission som har jobbat och tagit fram förslag. Vi har lagt otroligt stora resurser på att just stärka digitaliseringen, och vi kan se att det sker väldigt snabbt.

20 Hur ska vi jobba i våra sociala mediekkanaler? Hur ska vi jobba mot målgrupper? Jag tror inte att det är handlingsplaner som är vägen framåt utan vi måste vara mycket snabbare, där vi ser månad för månad vad som fungerar respektive inte fungerar. Det är därför vi inte yrkar bifall till att vi ska föreslå appar eller annat utan vi måste hela tiden följa den teknik och det som fungerar bäst på den digitala arenan.

25 Vi har en motion som rör arkiven, från bland annat Landskrona. Där lyfter man fram att man vill att partistyrelsen ska ta ett större ansvar. Här menar vi att det är varje nivå i organisationen som har ansvar för arkiv och den ordningen vill vi ska gälla. Vi ser att det finns en lokal koppling mellan arkiven och verksamheten och att det här är viktigt ur ett folkrörelsehänseende. Därför tycker inte vi att partistyrelsen ska överta ansvaret.

30 Motionen från bland annat Stockholm om att partiet ska vara koldioxidneutralt 2030: Anledningen till att partistyrelsens inte bifallit den handlar inte om att vi inte tycker att den är viktig. Det ska inte råda någon tvekan om att den här ambitionen ska finnas och att vi ska göra allt för att ställa om verksamheten.

35 Men vi måste också fundera på vilka konsekvenserna blir om vi inte skulle klara av det. Vad blir konsekvenserna för den arbetarekommun som faktiskt kanske inte klarar av det här? Vem ska så till svars för det? Hur ser till exempel möjligheterna ut för Gotland att resa? Hur ser möjligheterna ut att få ihop hela verksamheten i hela landet? Det ska röra resor, det ska gälla alla delar, det ska gälla varje arbetarekommun. Här handlar det om konsekvenserna av ett sådant här beslut, om man faktiskt inte klarar det till år 2030.

Den sista delen som jag ska kommentera handlar om motion F50, som många har varit uppe och yrkat bifall till. Den handlar bland annat om beslutuppföljning. Vi har ett granskningsutskott som följer upp och som har till uppdrag att följa upp varje kongressbeslut om vi tar.

40 När det gäller resurser är det lätt att säga "Flytta pengarna från Stockholm ut i landet." Redan i dag fördelar vi ut 13 miljoner kronor just för att stärka den lokala verksamheten. Man säger

”Flytta ut folk från *Folkrörelse/kampanj*”. I dag har vi 11 personer på partistyrelsens kansli som jobbar på vår organisationsavdelning *Folkrörelse/kampanj*. Skulle vi flytta ut dem till våra 26 partidistrikt skulle det inte någon över. Jag tror att vi alla tycker att det är rimligt att det också finns personer på partistyrelsens kansli som jobbar med de här delarna.

5 VI tycker faktiskt också att det är rimligt att det är en fråga för arbetsgivaren att titta på hur vi ska placera vår personal, så jag tänkte lämna över den frågan till Therese som förmodligen har ett fackligt perspektiv på den.

Therese Guovelin, föredragande: Först motion 12 om facklig-politiska utskott i våra 26 partidistrikt. Jag tycker att det var lite extra gott att motionen och talarna kommer från Göteborgsområdet; jag har själv haft förmånen att få vara ledamot i det facklig-politiska utskottet i Göteborg under några år på 1980- och 1990-talet. Det var några år sedan men även då funkade det gott här i alla fall.

Och det är precis så det är: Det funkar lite olika runt om i landet. Det gick ner sig lite i början av 2000-talet när vi kontrollerade hur det såg ut med de facklig-politiska utskotten i partidistrikten. Det fanns inte 26 stycken. Tittade vi på arbetarekommuner fanns det en ännu lägre andel. Någonstans i början av 2010-talet gjorde Ylva Thörn, Kommunals tidigare ordförande tillika landshövding senare, en utredning, partistyrelsen ställde sig bakom den och vi målsatte att före utgången av 2016 skulle vi ha väl fungerande facklig-politiska utskott i varje partidistrikt.

20 Nu har vi haft det i flera år och vi tog ett omtag på förra kongressen 2019 om att vi ska revitalisera den facklig-politiska samverkan och att det ska få se lite olika ut, för Sverige ser olika ut. Det funkar olika, bland annat ur nomineringshänseende och hur man utser de facklig-politiska utskotten runt omkring i landet.

25 Det blir fler, de blir mer aktiva. Jag och Eva Vikmång, facklig-politisk ombudsman på partiet, har kontakt varje vecka för det händer en massa ute. Det bubblar och det är just genom samtal, genom att vi träffas och bedriver verksamhet, som vi får till väl fungerande facklig-politiska utskott. Hade det varit genom att reglera vår verksamhet mer i stadgarna, och det hade gett resultat bara för att vi har det i stadgarna – à la bonne heure. Men det måste få se olika ut, och det här är en verksamhet som vi behöver bedrivas på olika sätt och inte regleras i stadgarna. Det ser också olika ut hur man utser dem.

30 Det besvarandeyrkandet som partistyrelsen har står helt enkelt kvar – avslag till bifallsyrkandena. Däremot – bifall till en massa facklig-politisk verksamhet och organisering runt om i landet!

35 Lena tog upp motion 50:4. När det gäller arbetsgivarfrågor, arbetsgivarpolicy och så vidare är det klart att det är en jätteviktig angelägenhet för de fackliga företrädarna på arbetsplatserna när arbetsgivarna vill ha anställningspolicier och så vidare. Det kan handla om placeringsort, distansarbete eller vad helst. Det är väl ändå så att det är ganska känt att från fackets sida så ogillar vi politikens inblandning i det parterna äger. Jag vill yrka bifall till partistyrelsens förslag, och det gör vi dessutom också i övrigt. Bifall till partistyrelsens förslag.

40

Permission

Emmeli Nybom, Norrbotten, beviljades permission från klockan 22.30 till 08.30 nästkommande dag. Röstlängden fastställdes därmed till 349 ombud.

5 **Beslut**

Kongressen beslöt:

att efter försöksvotering bifalla partistyrelsens förslag gällande motionerna 17:2, 32:1, 50:3 och 50:4

att i övrigt fastställa utlåtandena utlåtande på område F: (UF148, UF171).

10

Reservation

Mattias Nyström, Älvsborgs Södra: Reserverar mig till förmån för 811 *Jytte Guteland*, Stockholm.

Ajournering

15 Kongressen ajournerades klockan 23.29.

20

25

30

35

40

TORSDAGEN DEN 4 NOVEMBER 2021

Förmiddagens förhandlingar

5 Förmiddagens förhandlingar inleddes klockan 8.32.

Ordförande: *Andrea Törnестam* och *Karl-Petter Thorwaldsson*

Sekreterare: *Daniel Lindblom* och *Frida Rybo*

10 **Permission**

Malin Berglund, Västerbotten, beviljades permission fram till klockan 12.00.

Parentation

15 *Stefan Löfven, partiordförande*: Vänner, vi reser oss för att samlas till parentation. Vi ska hedra partivänner som har gått bort sedan den förra kongressen, och vi låter några livsöden tala för alla dem som vi minns med sorg, saknad och tacksamhet över deras gärning.

Vi minns Bengt K.Å. Johansson, Stockholm. Han var löne­minister, civilminister, landshövding och medlare. Det sägs att han som statssekreterare i Finansdepartementet ibland kritiserade även Kjell-Olof Feldt när han ansåg att dennes uppgörelser med statsråds­kollegorna blivit allt för kostsamma. Men som människa var Bengt K.Å. Johansson generös, glad och vänfast.

Vi minns Maj Britt Theorin, Stockholm. Som riksdagsledamot, som Europaparlamentariker och som medlem i S-kvinnor ägnade hon sitt liv åt kampen för jäm­ställdhet, fred och nedrustning. Hon var en stor inspiration för många.

25 Vi minns Bengt Göransson, Stockholm, tidigare kulturminister. Få har präglat den svenska kulturpolitiken som Bengt. Han hade sin bakgrund och sitt engagemang i folkrörelserna, bland annat ABF och IOGT–NTO. Det är för hans orubbliga kamp för en jämlik tillgång till kultur och för en demokrati som ständigt kan utvecklas som vi kommer att minnas honom.

Vi minns Enn Kokk som i Uppsala blev aktiv i studentpolitiken. Han var en mångårig medarbetare vid S-kansliet och långvarig huvudsekreterare för parti­programmet. Enn var en orubblig intellektuell med enorm integritet. Sanningen, eller den egna övertygelsen, kunde inte kompromissas med. Det var också därför han aktades så mycket.

Vi minns Johanna Skottman, kommunstyrelsens ordförande i Surahammar, som lämnade oss alldeles för tidigt. Oavsett om det var i hennes fackliga engagemang för personalen i hemtjänst och äldreomsorg, eller i hennes ombudsmannagärning, så var Johanna en kämpe, en slitvarg som gjorde det som krävdes, som aldrig någonsin klagade och som såg till att jobbet blev gjort.

Vi minns Joost Lantmarker, Värmland. Joost föddes i Holland men greps av tyskarna och skickades till Auschwitz. Hans kamp för människovärdet var oförtröttligt. Joost var en uppskattad föreläsare på skolor och föreningar. Han berättade sin historia, så att det han hade varit med om aldrig ska hända igen.

Vi minns Birgitta Johansson, Skaraborg. Birgitta arbetade på Bofors i Tidaholm som

metallarbetare och blev tidigt engagerad i det fackliga arbetet inom Metallklubben. I riksdagen var hon bland annat en mycket uppskattad ordförande i näringsutskottet. Birgitta stred för jämställdheten och var pådrivande i att Socialdemokraterna skulle ha varvade listor.

Vi minns fler forna riksdagsledamöter – Karin Wegestål, Skåne, Lars Ingvar Sörenson, Göteborg, Sture Thun, Östergötland, Leif Marklund, Norrbotten, Roland Sundgren, Västmanland, Sten Östlund, Göteborg och Åke Selberg, Norrbotten.

Vi minns Bengt Gustavsson, Sörmland, fullmäktigeordföranden från Eskilstuna, men även landshövding och riksdagsledamot. Främst minns vi Bengt som en försvarspolitik. Bengt var mycket påläst och bildad. Sin sexåriga folkskola kompletterade han genom åren.

Vi minns Tullia von Sydow, Stockholm. Vid 75 års ålder blev hon landstingsledamot och 1998, vid 80 års ålder blev Tullia invald i riksdagen. Hon kom att medverka till att skapa mycket av den moderna synen på äldreomsorgen. Tullia var också en mycket uppskattad talare, långt utanför Sveriges gränser och hon drev flera intresseföreningar med syftet att motverka negativa attityder till de äldre.

Vi minns dem vars liv tog slut alldeles för tidigt och som har lämnat föräldrar, syskon och vänner i enorm sorg och saknad. Deras politiska gärningar borde fått fortsätta i decennier och åter decennier.

Vi minns Christoffer Sonesson, Värmland, som rycktes bort mitt i sin gärning som lokalpolitiker och ombudsman. Han hade alltid tid för sina medmänniskor och hade en stark ideologisk ådra. Christoffer har postumt tilldelats Hjalmar Branting-medaljen för sina gärningar.

Vi minns Johan Eckerström, Kronoberg, som berörde och påverkade människor med sitt starka engagemang och driv för ett bättre samhälle.

Vi minns Nils Forsén, Stockholm, en person som berörde alla som fick äran att träffa honom. Nils var bland annat chefredaktör för Ung Mening, Tvärdrag och Frihet och senare ledarkröniker i Norrländska Socialdemokraten. Han samlade en hel generation socialdemokrater till sång av SSU:s vallåt *Starkare tillsammans*. Nils var en sann radikal, enormt kreativ med en stor dos finurlig humor.

Vi minns dem som vi har att tacka för att det alltid varit ordning på protokoll, partikassa och kampanjmaterial, de som tagit ansvar för att välkomna nya medlemmar.

Vi minns Britt Lindblad, Kalmar, Pirkko Rudanko, Göteborg, Allan Särbring, Skåne, Kerstin Berglund, Västmanland, Thyra Andersson, Skåne, Ingemar Ewerskans, Kronoberg, Kent Andersson, Västmanland, Per-Owe Öberg, Jämtland, Reine Frisk, Jönköping, Anna-Lisa Isaksson, Jämtland, Sonija Danella, Södra Älvsborg, Agne Gustafsson, Skåne.

Vi minns Ulla Karlsson, Östergötland, som tog strid för att barn och unga med funktionsvariationer också skulle kunna leva ett rikt liv med värdefulla fritidssysselsättningar.

Vi minns Nils Yngvesson, Skåne. Som sotare var han fackligt aktiv för att sedan ha många uppdrag för Socialdemokraterna i Malmö, bland annat finanskommunalråd och ordförande i Malmö kommunstyrelse. Nils var alltid beredd på att ta en debatt kring ideologi och färdriktning, på kurser och på möten, i studiecirkel likväl som i talarstolen.

Vi minns Gunnar Larsson. Få har förkroppsligat ordet ledare som den tidigare ordföranden i Idrottsförbundet och legendariske blåvitt-basen. Han var också kommunalråd, ordförande för andra AP-fonden och Systembolaget. Vid hans bortgång skrev Sveriges Radio: "Gunnar Larsson

satsade tidigt i livet på två vinnare – IFK Göteborg och Socialdemokraterna.” Under hans tid vann Blåvitt det mesta, nästan varje år.

Vi minns Christina Magnusson, Kalmar vars hem alltid stod öppet för politiska samtal. Vi minns Uno Zetterlund, Sörmland som aldrig tvekade att ta ton. Oavsett om det handlade om att stämna upp i sång eller att ringa ministrar och partiledare för att leverera en dos sanning.

Vi minns fler lokalpolitiska och fackliga gärningar: Leila Pekkala, Södra Älvsborg, Anders Nilsson, Göteborg, Elaine Kristensson, Stockholms län, Birgitta Nilsson, Skåne, Lennart Granqvist, Dalarna, Kerstin Delfalk, Västmanland, Sven Gunnarsson, Kronoberg, Lena Träff, Västmanland, Sören Eriksson, Göteborg, Gunnar Persson, Kronoberg, Kent Eriksson, Skåne, Mattias Degerman, Västerbotten, Stig Persson, Kalmar, Josef Erdösy, Skåne, Bo Olofsson, Jämtland, Anna Nordström, Dalarna, Kristina Fagerlund, Kronoberg, Håkan Kuparinen, Kronoberg och Ivar Svensson, Skåne.

Vi minns Sören Mannheimer och hans stora insatser för Socialdemokraterna i Göteborg i egenskap av kommunalråd men också i hans engagemang för partiets idéutveckling.

Vi minns Ellen Säaf-Bergquist, Stockholm – en sann feminist och förkämpe för alla medarbetare i hemtjänsten. Hon gick till storms mot församlingens sedvänja att ringa i stora klockan vid männens begravningar och lilla klockan vid kvinnors begravningar.

Vi minns Björn Stigborg, Skåne, som jag träffade på förra partikongressen, vars engagemang för människovärdet vi kommer minnas. När regnbågsflaggan hissas i S:t Staffans församling tänker vi på Björn.

Vi minns Harald Ullman, Stockholm, som var både lokalpolitiker och entreprenör. Han startade Läxhjälpn och stödde organisationen Glöm aldrig Pela och Fadime. Harald gillade att provocera men alltid med respekt för andras åsikter och med glimten i ögat.

Vi minns Siv Persson ”Röda Siv”, en färgstark socialdemokrat i Jönköping, har betytt mycket för jämställdheten både inom vårt parti och i samhället. Hon engagerade sig mot våld i nära relationer, för rätten till barnomsorg och principen om ”varannan damernas”.

Vi minns Lena Dahlström, Stockholm, som hastigt lämnade oss. Hon hade en fantastisk förmåga att fånga sina medmänniskor på bild men också i samtal om livet och politiken.

Vänner, vi låter minnet av dessa liv, symbolisera alla dem som idag saknas oss, i partimötena, i samtalen, i arbetet för det vi tror på. Vi minns våra vänner med orden av Erik Lindegren:

*Någonstans inom oss är vi alltid tillsammans,
någonstans inom oss kan vår kärlek aldrig fly.
Någonstans, o någonstans har alla tågen gått
och alla klockor stannat.*

*Någonstans inom oss är vi alltid här och nu,
är vi alltid du intill förväxling och förblandning,
är vi plötsligt undrans under och förvandling,
brytande havsvåg, roseneld och snö.*

Vi hedrar dem, med en stunds tystnad.

Dagordningens punkt 10

Behandling av motioner och politiska riktlinjer: Vi bygger landet

5

Dagordningens punkt 10.1

Behandling av område D: Vi bygger landet tryggt

10

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 2 *Vi bygger landet tryggt: En äldreomsorg i världsklass* (s. 12–13).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område D: (UD118).

Huvudföredragande: *Ardalan Shekarabi*

Föredragande: *Lena Hallengren och Ilan De Basso*

15

Föredragning

Ardalan Shekarabi, huvudföredragande: ”Den värld vårt folk ska leva i sedan freden återställts måste i mycket bli en ny värld.” Vänner, så inleds arbetarrörelsens efterkrigsprogram – ett program där arbetarrörelsen tog ställning till att bygga ett nytt samhälle, ett tryggare och jämlikare samhälle med välstånd för hela folket.

20

Och det var precis det arbetarrörelsen lyckades göra. Efter kriget tog vårt parti strid för, och skapade, den allmänna sjukförsäkringen, en föräldraförsäkring som gav frihet till föräldrar, barnomsorg, sjukvård och äldreomsorg till hela folket. Ett pensionssystem för alla – inte bara några få – som lyfte arbetarklassens pensionärer. Förändringar för vanligt folk. Visioner som förverkligades på några decennier och som förändrade det svenska samhället i grunden. Förändringar som kännetecknar vårt land än i dag.

25

Arbetarrörelsens efterkrigsprogram är författat för nästan 80 år sedan men känns i vissa delar aktuellt än i dag. Visst, i dag plågas vi inte av ett världskrig men väl en pandemi som rivit upp djupa sår i vår tillvaro. Vi är på väg ut på andra sidan, och vi har en resväska som är full av erfarenheter och insikter om hur vi ska bygga vårt samhälle starkare i framtiden.

30

Vänner, det är inte när politiken drar sig undan som ett samhälle byggs starkt. Är det någonting pandemin har visat oss så är det att solidaritet, omtanke och gemenskap gör oss trygga. Att det starka samhället är en förutsättning för människors frihet och välstånd. Att den största tillgången i en kris är tilliten människor emellan och till det gemensamma.

35

Vänner, det är inte dåliga arbetsvillkor, privatiseringar och försämringar av trygghetssystemen som gör att vi står väl rustade när krisen kommer. Det är faktiskt precis tvärtom. Pandemin har med största tydlighet påmint oss om att vi alla är sårbara. Att vi inte har en aning om vad som händer med oss i morgon. Att vi är beroende av ett anständigt samhälle med gemenskap, solidaritet och omtanke. Den insikten leder bara till en slutsats: Vi behöver en stark välfärdsstat och starka trygghetssystem. Vi behöver ett starkt samhälle.

40

Det jag har sagt nu låter så självklart, men bara för två veckor sedan hade ett annat parti, låt oss

kalla dem för Moderaterna, sin motsvarighet till kongress. Hos dem är det helt andra tongångar: Bara sjukförsäkringen är tillräckligt dålig kommer människor att bli friska. Bara a-kassan är tillräckligt låg kommer folk att få jobb. Eller för att citera en partiledare för ett annat högerparti: ”Låg pension efter föräldraledighet, deltid och ett låglöneyrke – är det ojämställdhet? Gör andra val, få andra resultat.”

Partivänner, är det detta synsätt som ska forma vårt samhälle? Människorna de talar om är de som har stått i frontlinjen i kampen mot pandemin, som gått till jobbet och tagit risker för oss alla, som tagit hand om våra sjuka och äldre. Vi kommer alltid att stå upp för dessa människor, för deras trygghet, för vår gemensamma välfärd. Det är vad detta avsnitt handlar om.

Vi ska investera i välfärden. Äldreomsorgen ska byggas ut. De som tar hand om våra äldre ska ha fler kollegor och bättre villkor. Sjukvården ska utgå från behov, inte betalningsförmåga. Vi ska vända trenden av försämringar av våra gemensamma trygghetssystem. Vi ska reformera pensionssystemet så att våra medborgare får en trygg ålderdom och högre pensioner. Vi ska laga en trasig sjukförsäkring.

Vänner, det är så vi bygger landet tryggt. Bifall till partistyrelsens förslag.

Föredragning

Lena Hallengren, föredragande: Äldreomsorg är ju en hörnsten i den socialdemokratiska välfärdsmodell som har gjort Sverige till ett av världens mest jämställda och jämlika länder. Den har vuxit fram stegvis under 1900-talet – från fattigvård och långvård till kvarboendeprincip och hemtjänst, genom ädel- och valfrihetsreformer. Nu är det dags att vi tar nästa steg, för utvecklingen har sprungit ifrån dagens strukturer.

Det finns många äldreboenden och hemtjänstverksamheter i Sverige som erbjuder en sammanhållen god vård och omsorg av hög kvalitet. Men samtidigt vet vi att kvaliteten över landet är för ojämn, att det finns brister när det kommer till medicinsk kompetens och samordning på sina håll. De anställdas arbetsmiljö och arbetsvillkor är inte tillräckligt bra, och det gör att det är svårt många gånger att rekrytera såväl undersköterskor som vårdbiträden. Det är hög tid för reformer. Det här återspeglas också i de många motioner som har inkommit på äldreomsorgens område.

För att höja kvaliteten och samtidigt kunna möta den växande grupp som nu är 80 år och äldre krävs det både ett nytt regelverk och satsningar på att förnya och förstärka äldreomsorgen. Trösklarna till äldreomsorgen behöver sänkas och äldre behöver ges ett ökat självbestämmande. Alternativet till det här är en ojämlig utveckling där mer av ansvar läggs på anhöriga, framför allt bland dem med lägre inkomster, samtidigt som de med högre inkomster kan köpa tillägg för att få en kvalitativ vård och omsorg.

Vi har haft ett jättefint samarbete i temagruppen och vi har också gjort en del förändringar i texten. Jag vill fästa uppmärksamheten på dels att vi faktiskt trycker extra på de skrivningar som handlar om att lyfta fram personalen och personalens villkor, att vi betonar att dagens marknadsexperiment i äldreomsorgen ersätts med ett system som sätter behoven i centrum och säkrar de äldres rätt till en god och sammanhållen vård. Demensvården, att arbeta mot ensamhet, att öka den psykiska hälsan bland äldre finns med, liksom de yrkanden som finns om att avgifter inte får vara ett hinder för att få den omsorg man behöver. Bifall till partistyrelsens förslag.

Följande förslag förelåg

Riktlinjerna

5 **En äldreomsorg i världsklass**

Allt fler lever allt längre. Det är det kanske finaste kvittot på vad välfärd och utveckling har åstadkommit. Allt fler har också bättre ork och ekonomiska möjligheter att leva ett aktivt liv som pensionär. Men alla ska kunna se fram emot en trygg ålderdom, inte bara de som har bäst förutsättningar. Äldreomsorgen ska hålla hög kvalitet över hela landet och utgå ifrån behov och rätt till självbestämmande. Den som behöver både vård och omsorg ska mötas av samordnade insatser med hög personlig kontinuitet, något som också är viktigt för de anhöriga. Vi vet att personalens insatser utgör själva kvaliteten i omsorgen. Schyssta arbetsvillkor, god arbetsmiljö och en fungerande samverkan mellan kommun och region är direkt avgörande. Vi står nu inför att det behövs en historiskt stor utbyggnad av äldreomsorgen och det kommer att vara en av samhällets största utgifter det kommande årtiondet.

Den socialdemokratiska välfärdsmodellen gör att familjerelationer kan bygga på ömsesidighet, lust och egen vilja. Äldreomsorgen väver samtidigt ett skyddsnät runt de äldre som inte har barn eller partners. Den som behöver ska få stöd och omsorg att delta i samhällslivet. Det handlar om en önskan att få leva ett självständigt liv, men även om behovet av hjälp i hemmet, av promenaden, av samvaron, att bli sedd och förstådd. Allt detta behövs för att alla ska kunna åldras i trygghet och med värdighet. Dagens marknadsexperiment i äldreomsorgen ska ersättas med ett system som sätter behoven i centrum och säkrar de äldres rätt till en god och sammanhållen vård och omsorg.

Pandemin visade med all tydlighet att äldreomsorgen måste få göra samma resa och utveckling som andra välfärdsområden. Sverige behöver därför en ny äldreomsorgslag. Den ska stärka äldres inflytande och självständighet i vardagen. Kraven på de anställdas kompetens och arbetsuppgifter ska både uppvärderas och regleras bättre. Alla som möter äldre ska ha tillräckliga kunskaper i svenska och de som behöver ska kunna studera svenska på betald arbetstid. Tillgången till medicinsk kompetens på alla äldreboenden, i hemtjänsten och i hemsjukvården ska säkras, oavsett utförare. Psykisk ohälsa hos äldre behöver uppmärksammas och ofrivillig ensamhet bemötas.

Allt för många, framför allt kvinnor, går ned i arbetstid eller lämnar sitt arbete helt för att ta hand om sina äldre anhöriga. Därför handlar äldreomsorgen inte bara om välfärd utan också om jobb och jämställdhet. Detta kräver stora och breda investeringar med fler anställda och chefer, och fler äldreboenden och vårdcentraler. Arbetsvillkor, arbetsmiljö och möjlighet till utveckling och omställning ska vara så bra att fler orkar och vill arbeta kvar längre, och att fler unga söker sig till välfärdsyrkena. Det kräver en äldreomsorg fri från minutscheman, där stödet i vardagen kan anpassas utifrån behov. Fler anställda i äldreomsorgen som saknar en utbildning motsvarande undersköterska ska få möjlighet att läsa in denna som en del av sin anställning, och fler ska kunna utbilda sig till specialistundersköterska. Heltid ska vara norm och delade turer avskaffas. Ingen ska behöva tveka inför att agera säkert eller rapportera brister. Goda arbetsvillkor är inte bara en rättvisefråga för alla som jobbar i äldreomsorgen i dag, det är en avgörande och strukturell framtidsfråga för hela vårt samhälle.

Även om utgångspunkten är att anhörigas stöd ska vara frivilligt så behöver samhällets stöd förbättras. Demensvården ska vara likvärdig i hela landet. Dagverksamhet med avlastning för anhöriga, inte minst till personer med demenssjukdom ska utvecklas. Det kan också handla om fler kostnadsfria it-verktyg och arbetsredskap, god tillgång till rådgivning och att kommuner, regioner och myndigheter utvecklar verktygen för att anhöriga ska kunna ta hand om någon annans privatekonomi. Konsumentlagstiftningen ska utvecklas och ge ett bättre skydd så att särskilt utsatta grupper, däribland äldre, inte tvingas in i avtal eller utsätts för rena bedrägerier. Tillgång till hemtjänst ska förenklas. Kvaliteten i den äldres omsorg får inte bli beroende av privat betalda tilläggstjänster. Avgifterna ska inte heller vara ett hinder för att få den omsorg man behöver.

Motionerna

UD118

Partikongressen föreslås besluta:

- att bifalla motionerna D392:3, D393:2, D394:1, D394:2, D395:1, D395:2, D396:1, D396:2, D397:1, D397:2, D398:1, D398:2, D399:1, D399:2, D400:1, D400:2, D401:1, D401:2, D402:1, D402:2, D403:1, D403:2, D409:5, D410:5, D410:7, D418:1, D424:3, D424:4, D428:1, D431:2, D432:1, D432:2, D432:3, D432:4, D432:5, D432:6, D449:2, D450:4, D450:6, D450:7, D450:11, D450:12, D452:2, D452:3, D453:1, D453:2, D459:1, D459:3, D459:4, D463:1, D463:3, D463:4, D471:1, D471:3, D471:4 och D590:2
- att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A455:3, B162:3, D241:8, D392:2, D393:1, D394:3, D395:3, D396:3, D397:3, D398:3, D399:3, D400:3, D401:3, D402:3, D406:1, D406:2, D406:3, D406:4, D406:5, D406:6, D406:10, D406:11, D407:1, D407:2, D407:3, D408:1, D408:2, D408:3, D409:1, D409:2, D409:3, D409:4, D410:1, D410:2, D410:4, D410:6, D412:16, D414:1, D415:1, D417:1, D417:2, D417:3, D421:1, D421:2, D421:3, D422:1, D423:2, D424:1, D424:2, D426:1, D426:2, D428:2, D429:1, D429:2, D430:1, D430:2, D431:1, D431:3, D431:4, D442:1, D442:3, D444:1, D444:2, D445:1, D445:2, D445:3, D446:1, D447:1, D447:2, D448:1, D449:1, D449:3, D450:1, D450:3, D450:5, D450:8, D450:9, D450:10, D451:1, D452:1, D454:1, D454:2, D455:1, D456:1, D457:2, D458:1, D460:1, D461:1, D462:1, D464:1, D465:1, D466:1, D467:1, D467:2, D468:1, D469:1, D470:1, D472:1, D472:2, D473:1, D474:1, D578:3, D590:3 och D590:4
- att avslå motionerna D413:1, D429:3, D430:3, D443:1, D450:2, D450:13, D459:2, D463:2, D471:2 och D472:3.

Talartidsbegränsning

Beslut

Kongressen beslöt:

- att begränsa talartiden under debatten till 1,5 minut.

Debatt

Kristina Lindbåge, Skåne: Jag vill börja med att säga att det är ett fantastiskt reformförslag vi har fått till i skrivningarna gällande äldreomsorg. Jag är helt övertygad om att vi kommer att kunna bygga en äldreomsorg i världsklass. Socialdemokraterna är garanten för detta och det är stort, det är jättestort.

Vi har skrivningar om avskaffande av delade turer, minutschewan och att vi ska få bättre villkor för personalen. Det här kommer att innebära kvalitetshöjningar för våra äldre.

Men trots att vi har skrivningen om marknadsexperimenten vill vi ändå från

Socialdemokraterna i Skåne driva vårt yrkande om att vi vill ha en sluttid på marknadsexperimentens tid i äldreomsorgen, för det är det som kommer att vara avgörande för om vi verkligen kan skapa en äldreomsorg i världsklass. Därför kommer jag att läsa upp följande yrkande:

”Att långsiktigt stärka äldreomsorgen innebär en strävan mot att behovs- och kvalitetsstyrda insatser är överordnade vinstintresset. Målet är långsiktiga förbättringar i äldreomsorgen och därför krävs det att Socialdemokraterna uttalar ett slutdatum på marknadsexperimentens tid.”

Sedan vill vi lägga till på rad 12: ”Utbyggnaden ska syfta till att skapa en äldreomsorg där målet är goda levnadsvillkor.”

Christina Nordenö, Västernorrland: Jag yrkar bifall till motion 414:1. Det är nämligen så att regeringen har avsatt medel för personer som jobbar daglig verksamhet, så kallad habersättning eller aktivitetsersättning; jag är så gammal att på min tid har det även hetat ”flytpeng”.

Nisse och Kalle har jobbat tillsammans på en daglig verksamhet. Nisse frågar Kalle på fredag:

”Men vi gör väl något roligt i helgen? Vi går på bio.” ”Nej, men du vet – jag har ju inga pengar, jag har inte råd.” ”Vi, vi har ju fått löneförhöjning.” Här har vi gjort fel, så här krävs en pudel.

Här gör vi om och gör rätt. Habersättningen ska gälla både för dem som har SoL och dem som har LSS. Bifall till motion 414:1, eller hur?

Mahmoud Alturk, Västerbotten: Wow, det är helt otroligt att få vara med om årets stora händelse! Jag vill tacka Västerbotten för att jag får vara här och driva socialdemokratin framåt.

Låt mig börja med att säga något om vad de äldre, och de äldre med demens, behöver.

De behöver en undersköterska som håller dem i handen. De behöver undersköterskan för att tillgodose deras dagliga behov. De behöver en sjuksköterska som ser över helheten och ger dem den goda vården. De behöver en läkare som eventuellt sätter en diagnos och eventuellt ger ett läkemedel. Jag har tagit tillbaka mina yrkanden, tack partistyrelsen för att ni har tillmötesgått våra delar där.

Ulrika Lorentzi, Stockholm: Jag vill börja med att yrka bifall till yrkande 978. Äldreomsorgen ligger mig väldigt varmt om hjärtat. Jag har träffat kloka människor som får omsorg, kloka människor som arbetar i omsorgen och gör ett fantastiskt jobb, trots dåliga förutsättningar.

Coronapandemin som nämndes här innan har verkligen varit en bergochdalbana för oss som bryr oss om äldreomsorgen. Den har både visat alla brister men den har också visat vilken styrka

som finns och paradoxalt inneburit ett erkännande särskilt till den politik som regeringen har fört, så vi får vara väldigt glada att vi har haft en pandemi med en socialdemokratiskt ledd regering.

Men när riktlinjerna kom blev jag ändå lite besviken, för den kraft som har funnits fanns inte riktigt i den här texten. I temagruppen har vi gjort flera bra förbättringar men det är några saker jag saknar, och det jag saknar handlar om just att vi behöver stärka resurserna till äldreomsorgen mer än vad demografin kräver. Det här är ett väldigt tydligt medskick från pensionärerna i Stockholm – politiska rävar som vet att det inte räcker med att bara göra den största utbyggnaden någonsin när vi får fler äldre än någonsin. Vi måste också öka resurserna mer.

10 *Eva-Lena Israelsson*, Kalmar län: Jag vill yrka bifall till motion 417:1. När man som jag bor i vackra Borgholm, en kommun som lockar människor till Öland året om, i synnerhet sommartid, behöver vi titta på detta med hemtjänstinsatserna. Det är svårt för mindre kommuner att få till täckning ekonomiskt för hemtjänstinsatser från andra kommuner.

I Borgholms kommun betalar hemkommunen den taxa som de själva har, vilket medför att vi inte får full ersättning för de personer som har fritidshus hos oss och som behöver ha hjälp i hemmet. Det är inte rimligt att vi som kommun inte ska få full kompensation. Jag tycker att om vi inte får hela ersättningen från hemkommunen så ska resterande belopp betalas via statsbidrag.

20 *Jacob Sandgren*, Södermanland: Ord, vi som sitter här inne vet att ord har betydelse. Varje dag använder vi ord för att påverka, förändra och förbättra. Antalet ord har däremot inte så stor betydelse. Ofta kan det bli rätt långdraget, även om 1,5 minut kanske är i kortaste laget för att man ska kunna framföra sina synpunkter.

Men partivänner, när det gäller avsnittet som vi pratar om så spelar även antalet ord roll, för det är med ett genomtänkt innehåll och antalet ord som vi visar att vi är det parti som står upp för en bättre äldreomsorg. Inte en äldreomsorg som styrs av marknadens intressen av billigaste möjliga arbetskraft och en uppdelad vård så att marknaden ska kunna tjäna så mycket pengar som möjligt, utan en vård som styrs av individens intresse, behov av kompetent personal och en sammanhållen vård.

I förra riktlinjerna var det 95 ord om äldreomsorg. Nu är det ungefär sex gånger så många. Det visar att vi tar de här frågorna på allvar, till skillnad från Moderaterna. Jag tycker att partistyrelsens förslag till riktlinjer är riktigt, riktigt bra och jag går med glädje ut och valarbetar med dem i ryggen.

35 *Sebastian Karlberg*, Dalarna: Det är många som har talat om att vi just nu är inne i ett paradigmskifte. Den nyliberala eran som började på 1980-talet håller på att dö. Den moderata partistämman kan väl inget annat beskrivas som något annat än att det är nyliberalismens sista dödsryckningar och nu lägger vi in stöten.

Det vi kan se är att de här nyliberala marknadsreformerna som har genomförts har lett till ökade kostnader, mer byråkrati och sämre kvalitet för brukarna inom äldreomsorgen. Jag är väldigt stolt över att vi tar tydlig ställning för de frågorna i de här riktlinjerna och jag tror att det kommer att ge oss en bra skjuts i valrörelsen.

Kamrater, jag är inte bara socialdemokrat från Borlänge. Jag är också vårdbiträde och Kommunalare. Och jag kan säga till er att jag blir väldigt stolt när jag ser att partistyrelsen har gått oss till mötes i vårt yrkande om tydligare språkrav inom äldreomsorgen och att delade turer ska avskaffas. Jag vet att när jag kommer hem till Tunagården nästa vecka och berättar det för mina arbetskamrater så kommer de att bli väldigt glada. Jag är stolt över att kunna säga till dem att vi nu har ett stort parti som har oss i ryggen. Kamrater, nu kör vi! Vi kommer att ta hem det här i nästa val.

Maria Norell, Värmland: Jag vill tacka för ett gott och inlyssnande arbete i temagruppen. Jag drar därmed tillbaka mitt yrkande 563. Delade turer är självklart ett omöjligt sätt att arbeta på. Få som arbetar inom industrin eller byggsidan skulle acceptera att arbeta mellan 7 och 11 och sedan ha ett oavlönat uppehåll på fyra timmar för att sedan gå tillbaka till arbetet och arbeta 15 till 19, som förekommer inom vårddyrkena.

Delade turer är en klassisk kvinnofälla och visar att vi fortfarande har långt kvar till ett jämlikt arbetssätt. Därför är jag och många andra glada att det skrivs in i riktlinjerna att delade turer avskaffas.

Katarina Nyberg Finn, Jämtlands län: Jag vill börja med att säga att det gör skillnad att ha en socialdemokratiskt ledd regering. Det ser vi inte minst nu under coronapandemin med stora resursförstärkningar till äldreomsorgen. Nu tar vi nästa steg och jag vill börja med ett citat från en undersköterska jag träffade:

”Det är viktigt med delaktighet men när vi införde vårt planeringsverktyg med sina listor slutade vi att tänka eftersom det står på lappen vad vi ska göra. Det är frustration och det handlar om delaktighet om att man inte får vara med och påverka sin dag. Man får inte vara med och planera för sin kontaktperson och man kan inte styra sin tid. Det är inte så roligt att få en lista i sin hand på morgonen där det står vad du ska göra minut för minut. Vad gör det för skillnad att just jag kommer till arbetet?”

Vi behöver stoppa minutjakten inom äldreomsorgen. Den är inte värdig vare sig för dem som arbetar inom den eller dem som är i behov av den. Jag är en av de här välfärdsarbetarna som har lämnat yrket, och det är inte bara sjuksköterskan i mig som vill se en stor förändring på det här området. Det är en viktig framtidsfråga för vårt samhälle. Jag yrkar därför att vi ska ha en äldreomsorg fri från minutscheman där stödet anpassas utifrån behov. Vi behöver i större omfattning ta till vara medarbetares kompetens och erfarenhet och gå från detaljerad styrning till tillitsbaserad styrning.

Eva Christiernin, Uppsala län: Tack för ett mycket korrekt uttal av mitt efternamn – det är jag inte van vid! Jag vill börja med att yrka bifall till motion D406:3. Med det sagt så: Äntligen kan vi sluta lappa och laga i vår äldreomsorg!

Tack vare regeringen, och inte minst Lena Hallengrens stora arbete, har min kommun Uppsala ökat upp redan nu med 1 000 arbetspass i månaden på våra äldreboenden. De delade turerna är borta. Självklart har vi heltid som norm. Vi jobbar just nu med att ta bort minutstyrningen i hemtjänsten och häromdagen beslutade vi om att införa fria arbetsskor i hela vår omsorg.

Men nu, nästa steg såklart – de här reformerna måste ju hålla. Det är cheferna som ska verkställa arbetsmiljön. Det är de som ska lägga upp scheman som håller, ta bort minutstyrningen, upprätthålla vår politik. Det behövs både kompetens och verktyg för det här. En nationell chefsutbildning skapar just de förutsättningarna och långsiktigheten men också jämlikheten, så att vi kan åldras och jobba inom vår äldreomsorg och leva livet hela livet i hela vårt land.

Kaisa Karro, Östergötland: Jag vill också passa på att stämma in i den kör som tackar för bra diskussioner i temagruppen. Jag tycker att partistyrelsens nya reviderade förslag till riktlinjer är riktigt bra på äldreomsorgsområdet. Framför allt tycker vi i Östergötland att de nya skrivningarna kring marknadsstyrningen inom äldreomsorgen har landat helt rätt.

I Östergötland har vi just nu flera avskräckande exempel på det här området, inte minst i Linköping där Alliansen med hjälp av Sverigedemokraterna just nu förbereder för att sälja ut stora delar av äldreomsorgen, och det i en kommun där man redan har sagt upp 16 av 20 hemtjänstföretag på grund av brister i äldreomsorgen.

Bristerna handlade bland annat om otillräcklig kompetens, otillräcklig omsorg och fusk med skattemedel. 16 av 20 hemtjänstföretag. Det om något är väl ett tydligt tecken på att marknadsstyrningen måste stoppas inom äldreomsorgen och att den nu också ska ersättas med ett system där behoven står i centrum och säkrar den äldres rätt till en god och sammanhållen vård och omsorg. Med det vill jag yrka bifall partistyrelsens nya reviderade förslag.

Anna Ahnér, Örebro län: Nu är det äldreomsorgens tur. Det ska var tryggt att åldras i vårt land. Det ska finnas personal med rätt kompetens som får rätt förutsättningar att utföra sitt arbete. Personalen behöver stärkas för att vara trygg och stolt i sin yrkesutövning.

Det är glädjande att så många tycker att det här är en viktig fråga. Det märks på alla motioner från mitt län Örebro och från många fler. Det märks också i partistyrelsens skrivningar att det här är prioriterat. Att få till en äldreomsorgslag skulle stärka de äldres situation avsevärt, och jag tycker att vi kan gå ett steg till. Jag yrkar bifall 406 om en ny äldreomsorgslag. Det här riktigt vibrerar i hela vårt land av ilska och oro men också av en vilja att förändra.

Karin Sundin, Örebro län: Jag vill också tacka för diskussionen i temagruppen och jag vill peka på vikten av en sammanhållen vård och omsorg, där vi nu har fått tydligare skrivningar. Jag har ett exempel på hur bra det kan bli. I Örebro har vi ett mobilt team för äldre, där Örebro kommun bemannar med sjuksköterskor och regionen bemannar med läkare. Det här teamet ser till att de som har allra störst behov av att få samlad vård och omsorg hemma också får det, i stället för att de behöver åka in och ut på sjukhus så som ofta är våra sköraste äldre.

Det här teamets arbete slutar ärligt talat ofta med att patienten dör, för de sköraste äldre patienterna gör det förr eller senare, men de kan få sluta sina dagar med bra omsorg och bra vård hemma eller på sitt boende. Det skapar trygghet för patienten, det skapar trygghet för de anhöriga, och det skapar trygghet för personalen i äldreomsorgen.

Jag vet att det finns många sådana här goda exempel från hela landet just nu, exempel från kommuner och regioner där socialdemokrater styr. Det här är bra, det är en utveckling som vi

socialdemokrater ska hålla högt. Det höjer kvaliteten i vår välfärd. Därför vill jag yrka bifall till partistyrelsens nya skrivning på sidan 12 rad 20, om samordnade insatser.

5 *Béatrice Öman, Norrbotten:* Jag vill börja med att yrka bifall till partistyrelsens reviderade förslag i den här frågan och tacka våra föredragande och alla kamrater för det som jag upplevde som en mycket lyhörd diskussion. Några av våra yrkanden motsvarade även andra delegationers, som att avskaffa delade turer, äntligen, och att särskilja mellan olika demenssjukdomar.

Några skrivningar blev ännu vassare än jag hade vågat hoppas på, som att behöva kunna utveckla sina språkkunskaper på arbetsplatsen när vi har ett sådant behov av kompetensförsörjning. Särskilt vill jag tacka för tillägget om varje människas önskan att kunna 10 leva ett självständigt liv, vilket är vårt förslag från Norrbotten. Det kan uppfattas som bara några ord, men det är ord som flyttar fokus från att möta behov till att se varje individ. Några ord som gör stor skillnad.

Vi har dragit tillbaka våra yrkanden och det känns som om vi tillsammans har gjort ett bra 15 jobb – nu går vi från ord till handling!

Catrin Alfredsson, Kalmar län: Jag, tillsammans med Kalmar läns delegation, vill tacka för att partistyrelsen tillsammans med Lena Hallengren och Anders Henriksson, har bifallit vår motion från Kommunal i Oskarshamn. För mig som Kommunalare är frågan om tillsvidareanställning på 20 heltid en grundbult, där jag på hemmaplan driver frågan om heltid som norm.

Att partistyrelsen bifaller attsats 2 är otroligt viktigt för att vi ska få en högre bemanning och ett hållbart arbetsschema inom omsorgen. Så jag, Pernilla och Sofia som är med mig i motionen, vill bara rikta ett stort tack till partistyrelsen som ser att frågan är lika viktig som vi!

25 *Renée Solstad, Kalmar län:* Jag yrkar på ett tillägg på sidan 13 rad 7: ”En *god* arbetsmiljö. ” Nu har arbetsmiljö redan kommit dit men jag vill ändå yrka på *god* arbetsmiljö. Då lyder texten: ”Arbetsvillkor, god arbetsmiljö och möjlighet till utveckling och omställning ska vara så bra att fler orkar och vill arbeta längre och att fler unga söker sig till välfärdsyrken.” Vi vet alla att vi 30 behöver fler kamrater i välfärden, så då behöver vi faktiskt en god arbetsmiljö. Det är väldigt viktigt.

Jag vill också tack för goda diskussioner i min temagrupp och med Lena och Anders.

Tomas Thornell, Kronoberg: Jag är kommunpolitiker och har upplevt marknadsexperimentet och vinstjakten på nära håll, på ett boende i Växjö som drivs av ett stort börsnoterat företag som drivs 35 av en enda sak – vinst. På avdelningar där 12 äldre bodde beställde man mat till 8. ”De gamla äter ju ändå inte så mycket” hävdade ledningen på boendet. Som tur var reagerade personalen och rapporterade det, tillsammans med andra oegentligheter. Tyvärr styr Alliansen med Miljöpartiet i Växjö, så noll hände. Så här kan vi inte ha det.

Partistyrelsen har gjort en del förändringar av skrivningarna som har gjort det bättre, men vi är 40 inte riktigt nöjda utan skulle vilja ha in en tydligare text om att vinstjakten ska bort. Därför yrkar jag på att följande ska in på sidan 12 rad 14 som inledande text:

”Välfärden behöver bli mer behovsstyrd och mindre marknadsstyrd. Den ska utjämna skillnader och inriktas på människors behov. Den ska vara demokratisk och kontrollerad och ta vara på välfärdsarbetarnas kompetens. Byråkrati och administration ska minimeras. Idéburna verksamheter kan bidra till välfärden men marknadsexperiment och jakten på vinstutdelning hör inte hemma här. Den enorma kontrollbyråkrati som marknadisering innebär hindrar en sund utveckling. Tillitsbaserad styrning ska stärkas och utvecklas.”

Välfärden ska alltid organiseras och fördelas utifrån behov och välfärdens resurser ska gå till just det – till välfärden och inte till privata vinster.

John Johansson, Örebro län: Den 2 maj 2018 besökte Stefan Löfven, Magdalena Andersson och Lena Hallengren Örebro. Då presenterade de en fantastisk nyhet – att en helt ny boendeform skulle inrättas. Ett boende för äldre med något mindre vårdbehov men med stor social samvaro. Vad som därefter hände var att en lysande klok socialdemokratisk idé krockade med en krass kommunalpolitisk verklighet, och nästan inget av dessa boenden byggdes i Sverige.

På snart fyra år har bara 20 kommuner inrättat den här nya boendeformen, och jag vill hävda att det finns en starkt bidragande anledning till detta som vi skulle kunna avhjälpa något här i dag. Det handlar om de sanktionsavgifter som statsmakten har ålagt kommunerna att betala om inte vi verkställer ett beviljat biståndsbeslut i tid. Om vi skulle starta ett boende med 80 platser och 200–300 människor skulle ställa sig i kö till det, så skulle det dröja innan den sista får sin beviljade plats verkställd, och det skulle kunna innebära många miljoner i bara rena sanktionsavgifter för att vi gör det som vi som parti önskar att vi gör.

Motion 406:11 från Södermanland, Uppsala, Västmanland, Örebro och Östergötland föreslår att lagen om mellanboenden tillfälligt anpassas så att kommuner kan börja erbjuda dessa nya biståndsbedömda mellanboenden utan att initialt riskera vite. Jag yrkar bifall till den motionen och den attsatsen.

Kristina Johansson, Halland: Välfärd handlar om att färdas väl genom livet, och som medborgare vill vi ju alla att omsorgen och servicen såklart ska finnas där när vi behöver den. Som socialdemokratisk kommunpolitiker vill jag dessutom att de kvalitetsmått som levereras inte gör det på bekostnad av höga sjuktal eller personal som slits ut, för servicen blir ju inte bättre än de förutsättningar vi ger personalen. Tack vare en S-ledd regering har också många förstärkningar skett, och med dem i ryggen är det mycket lättare att möta medarbetarna hemma i våra kommuner.

Men vi är inte helt nöjda. Kompetensförsörjningsfrågan i välfärdsyrkena löser vi inte med deltider, minutscheman och delade turer, och de finns tyvärr kvar på sina håll. Det är ett otyg och det är omodernt, och dessutom ojämnt. Vilken ingenjör, administratör eller chef i välfärden har ett flera långt timmars uppehåll mitt på dagen utan lön?

Dagens unga som söker sig ut på arbetsmarknaden ställer helt nya krav, och de som är mitt i arbetslivet eller har några år kvar till pension förtjänar mycket bättre villkor, rätt till återhämtning och rätt till en god arbetsmiljö. På samma sätt vet vi hur viktigt det är att man som medarbetare också har möjlighet att påverka sin arbetsmiljö. Men detta sagt yrkar jag bifall till partistyrelsens reviderade förslag till riktlinjer.

Håkan Bergström, Örebro län: Jag vill yrka bifall på motion 20 och motion 402:2. Jag jobbar själv inom hemtjänsten i Hällefors som undersköterska och jag är också Kommunalare. Jag och mina kollegor inom Örebro län är glada för att delade turer avskaffas; denna fråga är viktig för arbetsmiljön och så att man kan kombinera arbetsliv, privatliv och få hållbara arbetscheman.

5 Detta tycker jag är rätt riktning för att göra yrket mer attraktivt och för att vi ska få fler kollegor. Jag stor bakom partistyrelsens nya förslag till politiska riktlinjer.

Ann-Christine Andersson, Göteborg: Först vill jag tacka partiet som är så envist i den här frågan. Jag tycker att många andra partier har glömt den. En bättre äldreomsorg kämpar vi för varje dag, och jag känner inte en enda sosse som inte har tagit upp detta och fortsatt göra det, men jag
10 tycker att de andra partierna har blivit tystare. Jag vill rikta ett särskilt tack till Lena Hallengren som har gjort väldigt mycket i den här frågan.

Vi hade från Göteborgs seniorer som arbetade i grupper och tittade igenom det här och så fick de lämna synpunkter, så vi har verkligen jobbat med det. Och de är mestadels väldigt nöjda, men
15 en punkt var de väldigt tydliga med och det är att de tycker att man måste tala om att alla äldre inte får vara som i en klump. Det gäller också äldreomsorgen, som egentligen bara är toppen på ett isberg när det gäller äldre.

Därför yrkar vi från Göteborg att texten ska inledas: "Äldrepolitiken handlar om alla mellan 65
och 110 år, och totalt handlar det om cirka 25 procent av befolkningen. Inom gruppen ryms en
20 hel generation. Ändå klumpas de ihop i en och samma grupp fast behoven är skiftande. Ålderism handlar ofta om svepande generaliseringar, vilket bara begränsar. Vi vill motverka ålderism på alla plan." Sedan vill vi att texten därefter följer precis som det är programmet och som börjar: "Allt fler lever allt längre."

25 *Monica Forsgren*, Dalarna: Jag vill yrka bifall till partistyrelsens förslag till nya riktlinjer. Det har varit jättemycket bra diskussioner i våra grupper och vi från Daladelegationen är väldigt nöjda med att många frågor har tillmötesgått. Tack vare en S-styrd regering kan Smedjebacken, som jag kommer från, satsa på heltidsanställning till all omsorgspersonal, fler månadsanställda i stället för timvikarier. Avskaffade delade turer är en viktig del.

30 Jag är undersköterska men också politiker i kommunen, och det känns jätteskönt att kunna säga att vi ska avskaffa delade turer. Äldreomsorgslyftet är också en stor del, att vi kan utbilda alla till undersköterskor. Det känns jätteviktigt. Ett stort tack till bland annat Lena Hallengren!

Elisabet Brolin, Stockholms län: Tack till partistyrelsen för reviderade riktlinjer. Jag tycker att det
35 är skönt att se att bra diskussioner i temagrupper ger resultat. Coronapandemin har synliggjort brister på ett sätt som vi aldrig har sett förr inom äldreomsorgen, och nu är det dags att vi gör något åt det och det gör vi med de nya riktlinjerna. Det är faktiskt vi tillsammans som ska förverkliga riktlinjerna. Det är vi tillsammans som ska kommunicera i valrörelsen att det här vill vi med äldreomsorgen.

40 Jag vill göra ett litet medskick som jag vill att ni reflekterar över. Jag kan se att det finns ett samband mellan införandet av LOV och införande av minutscheman. Minutscheman är inget

annat än kontroll. Det är bara kontroll. Men det yrkar jag bifall till partistyrelsens reviderade förslag när det gäller äldreomsorg.

5 *Eva Ballovarre, Kronoberg:* I ett socialdemokratiskt lett Sverige ska du kunna lita på välfärden och känna trygghet genom hela livet. Den dag du behöver samhällets stöd ska du veta att det finns där. Jag känner mig oerhört stolt när jag läser de politiska riktlinjerna för jag har länge efterlyst satsningar inom äldreomsorgen och det är faktiskt nu det händer.

10 Mitt politiska engagemang började faktiskt när Alliansen i Älmhults kommun stängde alla demensavdelningar. I förra valet tog vi makten och nu finns de tillbaka, och det är jag glad för. Nu kan vi faktiskt ta nästa steg också, för vi socialdemokrater tillför ju pengar till äldreomsorgen genom äldreomsorgssatsningarna, och det är upp till oss som sitter här nu att se till att de går till rätt saker och inte blir ett resultat på sista raden.

15 För att göra äldreomsorgen bättre måste vi ta bort de delade turerna, men ska vi lyckas med det behövs det fler människor som jobbar inom äldreomsorgen. Jag är väldigt glad att vi i riktlinjerna skriver om de äldres självbestämmande, för äldre är ingen homogen grupp. Alla är individer. Jag är också glad för att vi lyfter demensvården, för jag tror att demensvården är en av våra största utmaningar framöver.

Tack alla socialdemokrater här, för att vi gör Sveriges äldreomsorg mycket bättre!

20 *Anna Sundberg, Västernorrland:* Jag börjar med yrkandet, och det är på sidan 12 rad 33 och lyder: "Privat vinstutdelning i vård och omsorg ska begränsas kraftigt." Det är en mening som finns i den jämlikhetsrapport som partistyrelsen presenterade i våras. Vi tycker att partistyrelsens nya förslag till stora delar är väldigt bra, men vi tycker inte att vi få släppa frågan om vinstbegränsningar även inom vården och omsorgen.

25 Vi kommer också att stödja skrivningen om tillitsbaserad styrning från Jämtlands län, vilket vi tycker är en viktig riktning. Vi är också glada över att partistyrelsen håller fram vikten av tillgången till medicinsk kompetens på alla äldreboenden, i hemtjänsten och i hemsjukvården samt att den allmänna vårdkompetensen ska säkras, oavsett utförare.

30 Jag vill avsluta med att säga att det känns riktigt bra att vi socialdemokrater är det parti som prioriterar välfärden först. I övrigt yrkar jag bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer.

Linn Svansbo, Stockholm: Jag heter Linn Svansbo och jag bor i Stockholm. Jag har bott i Stockholm i snart tolv år och jag älskar den staden högt. Men det går f-n inte en vecka utan att jag undrar om det borgerliga styret i Region Stockholm är något slags konstprojekt för att statuera hur dålig välfärdspolitik blir när borgarna får styra helt på egen hand.

35 Vi vet hur välfärden ser ut när borgarna får bestämma. Den blir underfinansierad. Den blir fylld av mätinstrument som får undersköterskorna att springa snabbare i jakt på fler bockar i längre Exceldokument. Den saboterar villkoren för dem som arbetar i den till den grad att de säger upp sig "en masse". Vi socialdemokrater behöver vara tydliga med vårt alternativ för hela välfärden. När borgarna skär ner skjuter vi till. När borgarna piskar hårdare visar vi mer tillit.

Därför behövs en inledande skrivning i partistyrelsens förslag till riktlinjer som berättar om vår

syn på Sveriges samlade välfärd. Därför yrkar vi i Stockholm bifall till Kronobergs yrkande 1077 om en inledning skrivning och tydlig skrivning om hur socialdemokratisk välfärdspolitik ser ut i sin helhet när vi får bestämma. Nu kamrater, är det slut på konstprojektet!

5 *Kristina Lindbåge*, Skåne: Jag lyckades få ordet en gång till; jag vet inte riktigt hur det gick till. Men jag har ett syfte med det här inlägget också och det är att ta bort vårt inlägg 764, och vi vill i stället yrka bifall till Ulrika Lorentzis yrkande 1108. Vi tycker att det är bra att man kopplar ihop behovet med resursförstärkning i äldreomsorgen, så det stödjer vi från Skånedlegationen.

10 *Sebastian Karlberg*, Dalarna: Vi från Daladelegationen yrkar bifall till Tomas från Kronobergs yrkande om att få till tydligare skrivningar om marknadsiseringen. Vi har en borgerlig majoritet i regionen som vill införa Stockholmsmodellen i Dalarna – något som vi motsätter oss starkt och som jag också tror att Dalarnas befolkning kommer att säga nej till. Därför tycker vi att det är en väldigt bra skrivning.

15 Vi yrkar också bifall till skrivningen från Jämtland om tillitsstyrning och Anna Sundbergs skrivning om att stoppa vinstjakten.

Lena Hallengren, föredragande: Tack för spännande diskussioner. Jag säger redan från början att det kan vara så att jag kommenterar något som ni har dragit tillbaka, men jag hoppas att jag har rensat och uppfattat era förslag på rätt sätt. Det är ju ändå ett väldigt positivt tecken att man kortar talartiden; det innebär att det är många som vill prata om äldreomsorgen. Jag vill bara säga det. Jag kommer inte att kommentera alla, och jag kommer inte att säga allas namn, men jag kommer att försöka göra så att ni förstår om det är bifall eller avslag, och möjligen någon kort argumentation vid något tillfälle om så krävs.

25 De yrkanden som handlar om att vi ska sätta slutdatum för marknadsexperimentens tid, eller som vill ha omfattande inledningar där vi skriver om välfärd i demokratisk kontroll och så vidare – de yrkar vi avslag på och hänvisar till att vi har skrivningar som handlar både om att det måste vara slut på marknadsexperiment och att vi i stället ska ha en styrning som utgår från behov. Där är vi också tydliga med att det inte får vara avgifter som styr utan att man ska ha rätt till en god omsorg oavsett ekonomi.

30 Vi har förslag om habiliteringsersättning som vi yrkar avslag på; det fanns en motion som vi tidigare har ett utlåtande på som partistyrelsen kvarstår vid.

Det finns också en skrivning som handlar om att vi ska en utbyggnad som inte bara garanterar resursförstärkningen – ett förslag från Ulrika Lorentzi med flera. Vi yrkar avslag på det och menar, när vi skriver att vi ska göra en historisk utbyggnad och att vi vill se en äldreomsorg som tar sikte på att göra motsvarande resa som förskolan har gjort, att det betyder samma sak.

Motion 417 yrkar vi avslag på.

Vi har Katarina Nyberg Finn som vill att vi skriver in att vi tar vara på medarbetarnas kompetens och erfarenhet och går från ledd styrning till tillitsbaserad styrning. Det yrkar partistyrelsen bifall till.

40 Vi yrkar avslag på motion 406 som handlar om nationell chefsutbildning. Vi får nog

återkomma i den frågan. Den är absolut viktig men vi ändrar oss inte på punkten när det gäller utlåtandet så som det ser ut.

Det finns förslag om att lägga till ”god” vid arbetsmiljö. Vi menar förstås att den som ska arbeta i äldreomsorgen ska ha både goda arbetsvillkor och god arbetsmiljö. Man behöver inte skriva god vid varje, så vi yrkar avslag på det.

Håkan Bergström har inget yrkande kvar, men det var intressant att höra om att du arbetar som undersköterska i Hällefors; det är bra att få den verkligheten direkt in i kongressalen, tillsammans med andra berättelser.

Jag vill också säga någonting till Göteborg, som verkar ha arbetat med programmet inte bara i sin kongressdelegation utan också haft en dialog med pensionärer och andra äldre. Det tycker jag är väldigt roligt, och jag hoppas att ni fortsätter att göra det. Jag håller med om att äldre inte är en homogen grupp – det kan man inte understryka nog. Däremot handlar det här avsnittet specifikt om äldreomsorg, så att inleda det med ett avsnitt om specifikt äldrepolitik – då behöver man fylla på med tycker annat. Nu är det specifikt äldreomsorg och det är skälet till att vi yrkar avslag.

Beslut – riktlinjerna

Kongressen beslöt:

- att med röstsiffrorna 174–171 bifalla Tomas Thornells förslag till inledningstext
- att efter försöksvotering avslå Ann-Christine Anderssons förslag till inledningstext
- att bifalla Renée Solstads, med instämmande av partistyrelsens, förslag
- att efter försöksvotering avslå Ulrika Lorentzis tilläggsförslag 1108 om utbyggnaden av äldreomsorgen
- att hänskjuta yrkandena 773 och 1023 om vinstintresset till redaktionsutskottet
- att bifalla Katarina Nyberg Finns, med instämmande av partistyrelsens, förslag.

Beslut – motionerna

Kongressen beslöt:

- att med röstsiffrorna 293–46 avslå Christina Nordenös förslag gällande motion 414:1
- att efter försöksvotering bifalla partistyrelsens förslag gällande motionerna 406:1 och 406:3
- att i övrigt fastställa partistyrelsens utlåtanden på område D: (UD118).

Slutbehandlingen av dagordningens punkt 10.1 fortsätter på under punkt 11 *Behandling av redaktionsutskottet förslag*.

Ordförande: *Ellinor Eriksson* och *Per Tenggren*
Sekreterare: *Magdalena Agrell* och *Andreas Ericsson*

Dagordningens punkt 10.2

Behandling av område D: Vi bygger landet tryggt

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer - kapitel 2 *Vi bygger landet tryggt: Vård efter behov* (s. 13–15)

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område D: (UD107, UD157, UD172, UD180).

Huvudföredragande: *Ardalan Shekarabi*

Föredragande: *Anders Henriksson och Lena Hallengren*

Föredragning och förslag

Lena Hallengren, föredragande: Då går vi in på en ny del av samma temagrupp, så det är fortfarande en bra temagrupp som har jobbat på. Sverige har världens kanske bästa vårdpersonal; det har vi vetat länge men sällan har det blivit så tydligt som under pandemin. Undersköterskor, sjuksköterskor, läkare och många fler bar oss genom krisen.

Nu måste samhället lyfta sjukvården med mer personal, med bättre arbetsvillkor, med kortare köer. Vi har ett stort jobb framför oss. Det tar vi oss an. Jag känner att vi är överens om att det är med lust och glädje vi sätter välfärden främst. Det var arbetarrörelsen som byggde ut den allmänna skattefinansierade vården. Att du och jag i dag betalar efter förmåga och får efter behov – det är själva kungstanken i svensk välfärd och den ska vi bygga vidare på.

Det är personalen som kortar köer – ingen annan. Men i dag vet vi att det råder brist i flera vårdyrken. Därför ska vi bygga ut grund- och specialistutbildningen. Fler behöver få möjlighet att också specialisera sig med lön under utbildningen. Vi ska också bättre ta vara på den personal som redan arbetar i vården. Vi ska lära av pandemin och vi ska avsätta resurser till att genomföra förslag på förbättringar direkt från vårdens anställda. När proffsen får vara proffs kommer vården att bli bättre för alla. Vi ska göra det lättare att få tid på sin vårdcentral eller hälsocentral och vi ska jobba stenhårt för att alla som vill verkligen ska få en fast läkare där.

Förlossningsvården vill vi stärka, så att kvinnor och deras familjer känner trygghet i att de får både säker vård och eftervård i samband med graviditet och förlossning.

De här och ännu fler åtgärder ska göra att svensk sjukvård får bästa möjliga förutsättningar att betala av de coronaköer som har vuxit fram under pandemin. Då behöver både regionernas och statens insatser stärkas och vi behöver jobba mer tillsammans, vilket fler gånger genomsyrar våra riktlinjer, inte minst de förändringar vi har gjort.

Patienters behov, inte förvaltningsgränser, ska vara i centrum. Sedan ska vi också skydda svenska folkets akutsjukhus från att säljas ut. Vi ska förhindra att någon köper sig före dig i vården, för vård ska också fortsättningsvis efter behov, inte efter köpkraft.

Tandhälsan i Sverige är fortfarande en tydlig klassfråga. Vi har gjort det billigare att gå till tandläkaren, särskilt för pensionärer och unga vuxna som ofta har sämre ekonomi. Men de ekonomiska trösklarna till tandvården är fortfarande höga för många människor. I ett välfärdsland som Sverige ska hela befolkningen kunna ha friska tänder. Ingen ska behöva avstå från tandläkarbesök för att man inte har råd. Här har säkert ingen missat nya skrivningar om hur vi har för avsikt att hantera tandvården framöver.

Avslutningsvis, pandemin har än en gång belyst värdet av ett starkt samhälle, av den svenska modellen. På den här kongressen skärper vi politiken på flera punkter. Det känns bra. Det känns rätt. Det tar Sverige framåt.

5 Tandvården har ett nytt stycke som både betonar att vi ska sänka ekonomiska trösklar och att tandvården på lång sikt bör omfattas av ett högkostnadsskydd liknande hälso- och sjukvårdens, och tandvårdens resurser måste gå till det som de är avsedda för. Förutom den skrivningen har vi också gjort förstärkningar av texten som handlar om hur vi ska arbeta än mer för att öka tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatri, hur vi ska bekämpa den psykiska ohälsan och utveckla det suicidpreventiva arbetet, hur vi ska utreda ett samhällsansvar för alla apoteksaktörer
10 och återigen spelar frågan om samverkan väldigt stor roll när vi vet att många olika aktörer och professioner är involverade för att vi ska få bästa tänkbara vård.

Följande förslag förelåg

15 Riktlinjerna

Vård efter behov

Förr eller senare kommer nästan alla av oss, eller någon vi håller kär, att bli sjuka, skada sig eller helt enkelt bli sköra. Då ska man kunna vara trygg med att vården finns där. Svensk sjukvård,
20 med kompetenta och välutbildade välfärdsarbetare, levererar i världsklass på flera områden. Utvecklingen av hjälpmedel, medicin och behandlingsmetoder gör att fler kan leva relativt obehindrat även vid sjukdomar och åkommor som tidigare inneburit risker, smärta och stora hinder i vardagen. Samtidigt – och trots de enorma insatser som svensk sjukvårdspersonal har utfört under pandemin för att ställa om och rädda liv – måste flera delar av sjukvården förbättras.
25 Det kräver en nära samverkan mellan olika vårdnivåer, stora investeringar i utveckling, en kraftigt förbättrad tillgänglighet och goda arbetsvillkor.

Att få vård utifrån sina behov – inte utifrån möjligheten att betala för sig – är grundläggande för ett samhälle som respekterar allas lika värde. Därför behövs en rad åtgärder för att motverka kommersialisering och marknadsstyrning av vården. Det är en viktig jämlikhetsfråga att privata
30 vårdgivare inte ska kunna teckna avtal med både regioner och försäkringsbolag, eftersom det styr om vårdens kapacitet utifrån betalningsförmåga. Vi vill lagstifta att offentligt drivna akutsjukhus inte ska kunna säljas eller privatiseras. Vårdvalssystem ska inte kunna avlöva sjukhusen på viktig kompetens eller tvinga en patient att söka vård hos flera olika vårdgivare när det inte är motiverat. Tvånget för regioner att tillämpa lagen om valfrihetssystem, LOV, inom primärvården bör
35 avskaffas. Privata vårdgivare med offentlig finansiering ska också ha samma krav och skyldigheter som offentligt drivna vårdgivare att ta emot personal under utbildning. 1177 ska bedrivas i offentlig regi för att säkra att kommersiella intressen inte påverkar de råd och upplysningar som ges. Apotek ska inte kunna äga vårdgivare och vårdgivare ska inte äga apotek. Ett samhällsansvar för alla apoteksaktörer bör utredas.

40 Hälsa är i dag ojämnt fördelat i befolkningen och livslängd är tydligt kopplat till bostadsområde och klasstillhörighet. Det finns också stora och medicinskt omotiverade

skillnader i hälso- och sjukvården mellan kvinnor och män gällande tillgång till vård och behandling. Vården ska vara jämlik och jämställd. All form av diskriminering ska motverkas. Mödravård och förlossningsvård ska vara jämlik över landet och nationella riktlinjer ska tas fram. Kunskap om klimakteriet ska öka. Vi vill sluta de påverkbara hälsoklyftorna under en generation. Den förebyggande vården är central för att förbättra folkhälsan och minska klyftorna i hälsa utifrån bakgrund. Elevhälsan ska förstärkas generellt och tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatri öka. Psykiatri ska stärkas, den psykiska ohälsan bekämpas och det suicidpreventiva arbetet utvecklas. Det kräver mer forskning och fördjupad kompetens runt om i landet till orsaker och bakgrunder till ohälsan. Fysisk rörelse, aktivitet och samarbete är något som stärker de flesta människors hälsa och mående. Därför ska idrotten, förenings- och friluftslivet stödjas, med särskilt mål att deltagandet ska breddas. Fler vuxna ska erbjudas hälsoundersökningar. Inte minst i utsatta områden är den fysiska närheten till undersökningar viktig och även de privata aktörerna ska behöva bidra till detta. Etableringstillstånd för privata aktörer ska ges utifrån de behov som finns lokalt och regionalt.

Det ska tas ytterligare steg för en jämlik tandvård där tandhälsa inte är en klassfråga. De ekonomiska trösklarna till tandvården ska sänkas. På längre sikt bör tandvården omfattas av ett högkostnadsskydd liknande hälso- och sjukvårdens. Tandvårdens resurser måste gå till det de är avsedda för.

Väntan på vård skapar oro och i värsta fall direkta hälsorisker, och den bristande tillgängligheten är en av svensk sjukvårds största utmaningar. För att öka tillgängligheten i hela Sverige måste regionerna ha rätt förutsättningar. Arbetet för den nära vården ska fortsätta. Rätten till fast läkare ska stärkas ytterligare. Utvecklingen av digitaliseringen av vården ska fortsätta och digitala möten ska göras tillgängligt i hela landet och bli en integrerad del av vården. De privata vårdgivarnas ersättning, inte minst nätläkarföretagens, ska regleras väsentligt mer så att inte sjukvårdens allmänna prioriteringar åsidosätts. Aggressiv marknadsföring på vårdområdet ska stoppas. Det ska införas krav för alla vårdgivare oavsett driftsform så att man som vårdsökande snabbt kan se möjliga kontakter hos olika vårdgivare, boka tider lättare och förkorta väntetider.

Det främsta skälet till att hälso- och sjukvårdens kapacitet inte har kunnat öka för att möta behoven är bristen på rätt utbildad personal. Det krävs en rad åtgärder för att stärka kompetensförsörjningen. Grund- och specialistutbildningar ska byggas ut på universitet och högskolor. Det behöver skapas fler vägar in i vårdyrkena, till exempel genom extratjänster, validering av kompetens, etableringsjobb och snabbspår för utländsk vårdpersonal. Möjligheterna att specialisera sig med bibehållen lön bör utökas både för högskoleutbildad personal och undersköterskor.

Svensk sjukvård ska ges bästa möjliga förutsättningar att beta av coronaköerna efter pandemin oavsett var man bor i Sverige. Statens och regionernas insatser för att minska köerna ska stärkas, och det ska ställas tydligare krav på privata utförare att samverka med regioner för att kunna minska köer och väntetider i undersökningar och behandlingar. Målet är en vård fri från köer. Särskilda medel ska avsättas för att ta tillvara förslag på förbättringar som de vårdanställda fått från sina erfarenheter under pandemin. Krisberedskapen i hälso- och sjukvården ska stärkas.

Motionerna

UD107

Partikongressen föreslås besluta:

- 5 att bifalla motionerna D560:1, D643:2, D669:2 och D670:2
- att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: D501:1, D508:1, D514:1, D515:1, D515:2, D515:3, D516:1, D516:2, D516:3, D545:1, D548:1, D548:2, D553:1, D554:1, D555:1, D558:1, D558:2, D565:1, D565:2, D565:3, D565:4, D574:1, D574:2, D597:1, D597:2, D609:1, D609:2, D639:5, D641:1, D641:2, D641:3, D642:1, 10 D643:1, D644:1, D645:1, D646:1, D647:1, D648:1, D649:1, D649:2, D650:1, D651:1, D653:1, D654:1, D654:2, D655:1, D655:2, D656:1, D656:2, D657:1, D658:1, D659:1, D660:1, D661:1, D662:1, D662:2, D664:1, D665:1, D666:1, D667:1, D668:1, D668:2, D669:1, D669:3, D670:1, D671:1, D673:1, D674:1, D675:1 och D676:1
- att avslå motionerna D505:1, D553:2, D641:4, D652:1, D652:2 och D672:1.

15

UD157

Partikongressen föreslås besluta:

- att bifalla motionerna D478:2, D572:5 och D573:2
- att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: B159:3, D478:1, D479:1, 20 D479:2, D480:1, D480:2, D481:1, D481:2, D482:1, D483:1, D484:1, D484:2, D485:1, D485:2, D486:1, D486:2, D487:1, D487:2, D488:1, D488:2, D489:1, D489:2, D490:1, D490:2, D491:1, D491:2, D492:1, D492:2, D493:1, D493:2, D494:1, D494:2, D495:1, D495:2, D496:1, D496:2, D496:3, D496:4, D497:1, D497:2, D498:1, D498:2, D499:1, D499:2, D500:1, D500:2, D510:1, D512:1, D512:2, D512:3, D518:1, D520:1, D520:2, 25 D520:3, D520:4, D520:5, D520:6, D521:1, D521:2, D521:3, D521:4, D521:5, D521:6, D522:1, D522:2, D522:3, D522:4, D522:5, D522:6, D523:1, D523:2, D523:3, D523:4, D523:5, D523:6, D525:1, D525:2, D525:3, D525:4, D525:5, D527:1, D541:1, D541:2, D541:3, D559:1, D563:1, D572:1, D572:4, D573:1, D580:1, D581:1, D582:1, D583:1, D584:1, D599:1, D599:2, D607:1, D607:3, D615:1, D615:2, D617:1, D617:2, D682:1, 30 D688:1 och D688:2
- att avslå motionerna A221:2, D502:1, D537:1, D537:2, D537:3, D537:4, D537:5, D538:1, D538:2, D549:1, D549:2, D550:1, D550:2, D550:3, D550:4, D551:1, D551:2, D552:1, D552:2, D561:1, D564:1, D564:2, D571:1, D585:1, D586:1, D587:1, D589:1, D593:1 och D684:1.

35

UD172

Partikongressen föreslås besluta:

- att bifalla motionerna D509:1, D595:3, D632:1, D633:1, D636:2, D636:3 och D686:2
- att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A241:1, A741:12, 40 A757:1, A757:2, A856:3, D241:2, D241:3, D241:6, D509:2, D511:1, D528:1, D528:2, D533:1, D533:2, D536:1, D575:1, D575:2, D575:3, D575:4, D575:5, D577:1, D577:2,

D588:1, D592:1, D602:1, D602:2, D606:1, D606:2, D616:1, D616:2, D618:1, D619:1, D620:1, D621:1, D622:1, D623:1, D624:1, D625:1, D626:1, D627:1, D628:1, D629:1, D630:1, D631:1, D635:2, D636:1, D636:4, D636:6, D636:7, D691:3 och D692
att avslå motionerna A242:1, D89:1, D544:1, D618:2, D619:2, D620:2, D621:2, D622:2,
5 D623:2, D624:2, D625:2, D626:2, D627:2, D628:2, D629:2, D630:2, D631:2, D636:5, D679:1, D686:1, D691:1, D691:2 och D691:4.

UD180

Partikongressen föreslås besluta:

- 10 att bifalla motionerna D506:4, D517:2, D517:3, D517:5, D530:2, D530:3, D534:1, D568:5, D569:1, D569:2, D569:3, D570:1, D578:1, D595:1, D595:2, D598:3, D598:7, D598:8, D601:1, D601:12, D603:3, D604:1, D604:2, D605:1, D608:1, D608:2, D608:3, D610:2, D613:4, D613:7, D634:1, D637:1, D637:7, D677:4, D677:5, D678:4, D678:5, D681:1, D681:2 och D681:3
- 15 att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A43:5, A298:5, B162:9, B335:1, D21:5, D442:2, D448:2, D448:3, D477:1, D503:2, D503:3, D503:4, D504:1, D506:5, D507:2, D507:3, D513:1, D513:2, D513:3, D513:4, D517:1, D517:4, D519:1, D529:1, D529:3, D531:1, D535:2, D535:3, D540:1, D546:1, D546:2, D546:3, D547:1, D547:2, D547:3, D547:4, D556:1, D557:1, D562:1, D566:1, D566:2, D567:1, D568:6, D569:4, D570:2, D590:1, D591:1, D591:2, D591:3, D591:4, D591:5, D591:6, D594:1, D594:2, D594:3, D596:1, D596:2, D598:1, D598:2, D598:4, D598:5, D598:6, D600:1, D600:2, D600:3, D601:2, D601:3, D601:6, D601:7, D601:8, D601:13, D603:1, D603:2, D610:1, D611:1, D612:1, D613:3, D613:9, D614:1, D614:2, D634:2, D635:1, D637:2, D637:4, D637:5, D637:9, D637:10, D637:11, D638:1, D638:2, D639:6, D640:1, D663:1, D677:3, D678:3, D680:1, D680:2, D685:1, D687:1, D689:2, D689:3 och D689:5
- 20 att avslå motionerna B335:3, D62:2, D67:2, D507:1, D524:1, D524:2, D526:1, D529:2, D530:1, D532:1, D539:1, D543:1, D576:1, D579:1, D613:8, D677:1, D677:2, D678:1, D678:2, D683:1, D683:2, D683:3, D689:1, D689:4, D689:7 och D690:1.
- 25
- 30

Debatt

Niklas Säwén, Västernorrland: Jag vill börja med att yrka bifall till följande tillägg från flera av skogslänen och Gotland. Det gäller sidan 13 rad 39: ”Möjligheten till att finansiera och erbjuda
35 vård skiljer sig i landet. Det är av stor vikt att skapa större likvärdighet samt att tillgång till vård och nya innovativa behandlingsformer säkras i hela landet genom ökade statliga resurser.”

Vi tycker att partistyrelsens förslag i stora delar är bra, men det är ett viktigt perspektiv som saknas. I dag skiljer sig förutsättningarna åt betydligt beroende på hur olika regioner kan erbjuda hälso- och sjukvård. Självklart har alltid befolkningsunderlag och avstånd spelat roll, men den
40 kostnadsutveckling som sker i hälso- och sjukvård är stor, och särskilt stor och tung för flera regioner. Där är både läkemedel, behandlingsmetoder och teknisk utveckling en stor del.

Vi var många i det här landet som satte hopp till den regionreform som regeringen drev förra mandatperioden för att skapa mer bärkraftiga regioner. Tyvärr satte Centerpartiet nationellt stopp för den reformen. Vi från Västernorrland har motionerat om den frågan till den här kongressen men i stället för att driva på för den, för den bedömer vi kanske är parlamentariskt död, så hoppas vi på att staten ska ta ett större ansvar. Vi ska värna det regionala inflytandet men staten behöver tillskjuta resurser för att kunna öka likvärdigheten och se till att den kostnadsutveckling som sker inom hälso- och sjukvården kan hanteras för hela landet. Bifall till skogslänens tilläggsförslag.

Talartidsbegränsning

10 Beslut

Kongressen beslöt:

att begränsa talartiden under debatten till 1,5 minut.

Fortsatt debatt

15 *Amani Loubani*, Skåne: Jag yrkar på att på sidan 13, rad 53 ersätta ”bör” med ”ska” och stryka ”längre”. Meningen lyder därmed: ”Tandvården ska på sikt omfattas av ett högkostnadsskydd liknande hälso- och sjukvårdens.”

Jag läste boken *Soldat med brutet gevär* av Vilhelm Moberg. Där läser man om lille Valter vars mamma tappar tanden och han blir glad för då slipper hon ha ont. Det var bara herrskap som hade råd att skaffa sig nya tänder. Det var över 100 år sedan, men fortfarande i dag är det allt för många svenskar som avstår från tandvård för att det är för dyrt. Det kan inte vara värdigt ett välfärdssamhälle. Partivänner, i dag kan vi beslut att göra en förändring och se till att folk har råd att laga tänderna innan det kostar allt för mycket att göra en allt för omfattande behandling. Låt oss ändra på det. Vi kan bättre.

25 *Elliot Blixt*, Fyrbodal: Jag vill först yrka bifall till motion 527:1. Varje år får drygt 10 000 män beskedet att de diagnostiserats med prostatacancer. Vanligtvis är det män i 50–70-årsåldern och orsakerna är i dag relativt svåra att förespa men 10 procent av fallen kopplas i dag till ärftlighet. Precis som med alla sjukvårdsbesked innebär prostatacancer ett oerhört lidande för såväl individen själv som för hans anhöriga, och en tidig upptäckt är i många fall helt avgörande för dessa patienters överlevnad.

För några år sedan skickade därför Socialdemokraterna i Västra Götalandsregionen in en motion till vårt regionfullmäktige för att införa ett PSA-provprogram för män mellan 50 och 70 år, där de blev erbjudna att ta ett PSA-prov. Resultatet talar sitt tydliga språk och enligt undersökningar har en överväldigande majoritet av de deltagande männen sett positivt på projektet och dess möjlighet att tidigt upptäcka prostatacancer.

I dag är systemet väldigt ojämnt, då personer med tjock plånbok har större möjlighet att upptäcka prostatacancer jämfört med låginkomsttagare. Det är inte jämlikt och det är inte ett socialdemokratiskt sätt att se på svensk hälso- och sjukvård. Ett nationellt screeningprogram för att tidigt upptäcka prostatacancer är en fråga om jämlikhet och om att rädda liv. Bifall till att rädda liv.

Cecilia Dahlman Eek, Göteborg: Jag är vice ordförande på Sahlgrenska, inte alls långt härifrån, där den offentliga vården klev fram och visade att man klarade av att ställa om rekordsnabbt, inte minst med hjälp av de ojämförliga statliga satsningar som gjordes av vår regering. Det har varit fantastiskt att se.

5 Jag är väldigt glad för det arbete vi har haft i temagrupperna. Vi har fått tydligare om psykisk ohälsa, särskilt för unga, tydligare om marknadsstyrningen i vården och tydligare om mödravård och förlossningsvård. Vi har också fått tydligare skrivningar om att det offentliga ska ta ansvar för distribution av läkemedel. Det är något som jag brinner för hade tänkt yrka på annars. Jag har inget emot att apotek säljer makeup och myggmedel men det ska vara ordning och reda på
10 distributionen av läkemedel, så att man inte behöver jaga runt. Det känns bra att vi har fått svar på det.

I Göteborg känner vi oss väldigt glada över ändringen när det gäller tandvården i riktlinjerna. Vi känner oss lite besvikna på de parenteser som är omgivna med ”bör”, ”på längre sikt” och så. Vi förstår det, men det är också något vi har talat om länge så vi vill gärna ta steg framåt där,
15 ungefär som Skåne säger.

Vi har också ett yrkande om att vi vill ha in ”hälsa är också kopplat till ålder” på rad 37 i riktlinjerna.

Novalie Lilja, Västerbotten: Jag vill börja med att yrka bifall till ändringsyrkande 1142 i
20 riktlinjerna och motion D518. Vårt regelverk så som det ser ut i dag minskar en kvinnas möjlighet att bli förälder genom offentlig sjukvård om hon lever med en annan kvinna, jämfört med om hon skulle leva som ensamstående. En ensamstående får i många regioner lika många försök med IVF-insemination som två kvinnor i en relation får tillsammans. Med de reglerna diskriminerar vi kvinnor i en samkönad relation. Vi uppmanar indirekt många att separera från
25 varandra för att få sjukvård likvärdig en ensamstående.

Det här är ett exempel på hur ojämlika SKR:s nuvarande riktlinjer till regionerna är och vi behöver modernisera dem. Vi behöver modernisera våra riktlinjer till sjukvården; medicinska omotiverade skillnader finns mellan många grupper, inte bara kvinnor och män.

Jag vill att vår jämlikhetspolitik ska införlivas i allt vi gör och det behöver synas i hur vi handlar
30 här, genom att vi ser till att ge människor en likvärdig tillgång till vård oberoende av sexuell läggning. Därför yrkar jag bifall till mitt ändringsyrkande 1142 och till motion 518.

Jenny Åkervall, Stockholms län: Stockholms läns partidistrikt vill yrka bifall till partistyrelsens förslag i alla delar som handlar om *Vård efter behov*, och vi vill verkligen ge en eloge till
35 partistyrelsen, Lena och hennes gäng för att de har fått ihop alla nya skrivningar på ett bra och lyhört vis.

Sedan vill jag säga några ord om folkhälsa och fysisk aktivitet. Jag tycker det är väldigt positivt att partistyrelsen lyfter den fysiska rörelsens betydelse för vår hälsa så tydligt i riktlinjerna. Man skriver faktiskt två hela meningar om det här, och det får ändå betraktas som en markering.

40 Annars är det tyvärr så att utvecklingen är ökat stillasittande och minskad fysisk aktivitet. Det går åt fel håll och det här har vi sett under en längre tid. Vi ser den i alla åldrar och det

får konsekvenser för vår hälsa, eftersom vi vet att det finns en stark koppling mellan livsstil, ohälsosamma levnadsvanor och alla våra stora folksjukdomar.

Vi ser också att hälsoklyftorna ökar, så ska vi vända den här utvecklingen behöver vi jobba på, på alla fronter – inte minst om vi menar allvar med vårt uttalande mål om att sluta
5 hälsoklyftorna inom en generation. Just nu går utvecklingen åt helt fel håll. För mig är det här en systemfråga, så när vi nu bygger landet ska vi självklart göra det så att det blir hållbart också ur ett hälsoperspektiv.

Filip Reinbag, Gotland: Först vill jag säga att jag tycker att riktlinjerna är bra, för de pekar på en
10 tydlig riktning om en behovsstyrd vård. Det har varit ett väldigt bra arbete i temagruppen, och ett stort tack till både Lena, Anders och Ilan för det; jag hoppas att ni får sova lite i natt.

Jag vill precis som Niklas Säwén prata om skillnaderna inom vårt land och behovet av ökade resurser. Mycket har gjorts under mandatperioden och från Gotlands sida ser vi att det verkligen har gjort skillnad med en socialdemokratiskt ledd regeringen.

15 Jag bor på Gotland. Vi är 60 000 invånare – på sommaren betydligt fler. Det är egentligen en alldeles för lite befolkning för att bedriva både förlossningsvård och akutsjukvård men vi har av naturliga skäl inga alternativ, även om vi en gång fick frågan under en utredning om varför vi har så mycket ambulanstransport i luften.

Vi har däremot en sjukvård av mycket god kvalitet och med väldigt bra tillgänglighet. Jag fick
20 mitt första barn här i Göteborg, på Mölndals sjukhus. När jag fick mitt andra barn på Gotland och ringde in till förlossningen svarade en barnmorska: ”Vad bra att ni ringer, vi har suttit i tre dygn och väntat på att någon ska komma.” När man läser medierapporteringen i dag så inser jag att den situationen är ganska unik.

Vårt bekymmer är i stället att ha råd. Vi har en kostnadsutveckling i dag som vida överstiger
25 skattekraftens eller statsbidragens utveckling. Ska vi kunna erbjuda likvärdig vård i landet så krävs en ökad omfördelning och ett ökat statligt ekonomiskt ansvar. Jag vill justera mitt yrkande och drar tillbaka mitt till förmån för Niklas Säwéns yrkande – bifall till det.

Jacob Sandgren, Södermanland: Vi har problem i hälso- och sjukvården som överskuggar allt annat
30 hos våra medborgare. Det är givetvis bristen på tillgänglighet och långa väntetider – allt från operationer till möten med specialister till undersökning på barn- och ungdomspsykiatri. Vi vet att någon typ av förstatligande inte är lösningen på det här problemet. Vi vet att marknaden inte är lösningen på det här problemet. Det finns ingen quick fix. Coronapandemin har visat att en solidariskt finansierad hälso- och sjukvård är det enda rätta.

35 Vi i Södermanland anser att partistyrelsen i mångt och mycket beskriver de problem och de lösningar som vi behöver ha för att komma till rätta med den tillgänglighetsproblematik som finns inom svensk hälso- och sjukvård.

En arena som vi skulle kunna bli bättre att samarbeta på är våra sjukvårdsregioner. Därför vill
40 jag yrka bifall till motion 635 som handlar om att stärka den storregionala nivån för att hantera sjukvårdens framtidsutmaningar. Jag vill också yrka bifall till motion 757:1 som handlar om de miljömässiga konsekvenserna av generika. Jag tror att ni alla har sett bilder från när generika tillverkas i Indien, med de utsläpp som är där.

Louise Thunström, Fyrbodal: Jag yrkar bifall till motion D522. ”Det anstår mig icke att göra mig mindre än jag är.” skrev Edith Södergran. Det hade hon alldeles rätt i. Därför är det nu dags för ett feministiskt parti att prioritera klimakterievården. Dagens klimakterievård är inte jämlik, den är inte tillräcklig och den är inte tillgänglig. Klimakteriet inträffar under en tid i livet då kvinnor vill och kan leva sitt liv fullt ut, men många begränsas av en mängd olika symtom som både går att lindra och ta bort, om vården varit tillgänglig och kunskapen högre.

Klimakteriet har symtom som i många fall påminner om utmattning och kvinnor i medelåldern är en överrepresenterad grupp som sjukskrivs för utmattning. Det finns därför anledning att tro att många blir feldiagnostiserade och diagnostiseras för utmattning i stället för klimakteriet, med felaktig behandling som följd.

Socialstyrelsen har i sin senaste undersökning konstaterat just detta som jag och många andra kvinnor vittnar om, där det visas tydligt att behov av såväl förbättrad information, vägledning till kvinnor liksom ett nationellt kunskapsstöd till vården vad gäller råd, stöd och behandling.

Martin Berglund, Västerbotten: Partistyrelsens svar är glädjande på det här som på många andra områden. Jag önskar ett ändringsförslag angående jämlik tandvård och stöder bland annat Amani Loubani från Skånes förslag. Det är alltså den nya versionen av riktlinjer på rad 53, där man stryker ”längre” och ändrar ”bör” till ”ska”. Meningen blir då: ”På sikt ska tandvården omfattas av ett högkostnadsskydd liknande hälso- och sjukvårdens.”

Varje otvetydigt beslut som vi fattar under den här kongressen ger arbetarekommunerna i varje partidistrikt en större möjlighet att med höguret huvud och tveklös övertygelse valarbete för ett stärkt socialdemokratiskt mandat och ett bättre samhälle.

Magnus Johansson, Halland: Först av allt vill jag yrka bifall till partistyrelsens förslag. Dock är dock tandvården en väldigt viktig fråga för oss i Halland, och jag vill passa på att göra ett litet medskick till partistyrelsen och det är att höja tandvårdsbidraget, förslagsvis dubblera det. Det hade varit väldigt bra att ta med oss inför nästa års valrörelse.

Louise Åsenfors, Fyrbodal: Att var en kvinna är ingen sjukdom. Det är ett tillstånd. Att en kvinnas kropp genomgår många faser genom livet är vi naturligtvis tacksamma för, men förändringar innebär en del påfrestningar.

När menstruationen är över, och de där åren när vi ska vara produktiva har gått in i något som vi kallar klimakteriet, är inte detta en dans på rosor. Då kan vi förutom de vanliga vallningarna också drabbas av smärtor i buk och bäcken, framfall och liknande. Många kvinnor klarar sig utan större svårigheter men kunskapen måste bli bättre, både bland profession och bland dem som drabbas.

I en kartläggning av vård och behandling vid klimakteriebesvär ur perspektivet om en jämställd och jämlik vård från 2020 står det: ”Många kvinnor upplever en brist på kunskap om klimakteriet och hur besvären kan lindras.” Vi befinner oss inte bara i goa Göteborg, som Mattias Jonsson och ombuden från Göteborg har sagt. Vi befinner oss också i Västra Götalandsregionen, och där driver vi socialdemokrater tesen att det finns strukturella könsskillnader när det gäller mäns och kvinnors upplevda hälsa. Därför yrkar jag bifall till motion 521 i sin helhet.

Maria Norell, Värmland: Jag vill tacka temagruppen och de som har fört diskussionerna kring just tandvården. Det är glädjande att man har tagit till sig mycket av det vi har talat om. Trots det vill jag yrka bifall till Skånes Amani Loubani yrkande där man byter ut ”bör” till ”ska” och tar bort ”längre”.

5 Jag yrkar också bifall till min motion 501:1 som tidigare varit besvarad. Tänderna och munhälsan har en stor betydelse för vårt välbefinnande och vår hälsa. Trots det är det ofta besök hos tandvården som väljs bort när man behöver prioritera bland sina utgifter. Det kan leda inte bara till tandvärk utan också till andra sjukdomar som har sin grund i dålig munhälsa.

10 Genom en finansieringsform som hjälper till så att man faktiskt går till tandläkaren i förebyggande syfte men också i mer trängande behov till vård leder i framtiden till att en god tandhälsa inte är en klassfråga. Alla har rätt till ett vinnande leende.

Anna-Lena Hogerud, Skåne: Vi vet att inkomstskillnader ökar skillnader i tandhälsa. Vi vet också att många avstår från tandvård och drar ut tänder i stället för att laga dem, för att de inte har råd. 15 Så kan vi givetvis inte ha det. Med det här förslaget sänker vi trösklarna till tandvården. Vi slår fast att tandvården ska omfattas av ett högkostnadsskydd liknande hälso- och sjukvårdens, och det mina vänner, det är riktigt stort. Däremot vill vi att vi ska vara lite tydligare, därav det yrkande som Amani redogjorde för tidigare.

20 De nya skrivningarna om lagen om valfrihet, om att tvånget att tillämpa lagen om valfrihetssystem inom primärvården ska avskaffas, är tycker vi i Skåne ett viktigt steg för att skapa en mer jämlik vård. Partistyrelsens nya förslag på det här området gör att vi drar tillbaka vårt yrkande avseende LOV och instämmer i den delen i partistyrelsens förslag. Jag vill också passa på att tacka för goda diskussioner.

25 Vi är ganska nöjda, men inte helt. Vi vill därför också fortsatt yrka bifall till vår motion D639:9 om att förbjuda vinster i vissa prioriterade områden och jag vill också passa på att instämna i Amani Loubanis yrkande avseende tandvård.

Kaisa Karro, Östergötland: Äntligen en sjukvårdsdebatt – som jag har längtat efter det! Jag vill även här tacka för bra diskussioner i temagruppen och jag tycker att det har funnits en väldigt stor 30 lyhördhet hos partistyrelsen i det nya reviderade förslaget.

Jag skulle vilja säga några ord om tillgänglighet. Det är ju en oerhört viktig fråga, och den måste vara hög i hela landet. Vi vet att en bristande tillgänglighet kan få stora förödande konsekvenser, men regionerna måste ha goda förutsättningar att klara tillgängligheten. Därför är jag glad att en skrivning om tillgänglighet också har kommit in i texten.

35 Jag skulle också vilja säga några ord om tandvården. Från Östergötlands del tycker vi att skrivningarna om tandvården som kommit in verkligen har gått många ombud till mötes och att det är väldigt bra skrivningar. Man har tagit till sig om att tandvården inte längre ska vara en klassfråga och att vi tar nya steg. Däremot skulle jag ändå vilja yrka på att ordet ”längre” stryks; till och med ”längre sikt” är lite för oradikalt för en östgöte. Vi skulle vilja att det står att detta 40 ”bör införas på sikt”.

Denise Norström, Västmanland: Det finns några motioner och några yrkanden från talarstolen som handlar om screening – det är både prostatascreening och bröstcancerscreening, mammografi, där man vill ta bort en del saker, bland annat vad gäller åldersgränsen för mammografi. Det vore vanskligt att göra det så jag vill varna för det. Jag yrkar bifall till partistyrelsens avslagsyrkande.

5 Socialstyrelsen har ett screeningråd i dag. Där ingår samtliga sjukvårdsregioner med en person. Jag har förmånen att få sitta med i screeningsrådet för Uppsala–Örebro-regionen, vilken heter Mellansverige i dag. Rådet är sammansatt med människor från olika professioner och vi har 15 olika parametrar som vi går igenom när vi tittar på screeningprogram. Och att göra saker för att man *tycker* det är inte bra, utan det ska bygga på evidens, det man kan och vet.

10 Man ska inte screena när det faktiskt kan stjälpa åt fel håll så att man skadar människor i stället för att göra nytta. Därför är det viktigt att vi litar på det system som vi har i Sverige när vi nu har ett screeningråd som jobbar med det här. Vi tittar hela tiden på de screeningprogram som finns, och när det finns evidens och skäl att ändra rekommenderar Socialstyrelsen det, efter noggrant övervägande. Så snäll – varna screeningprogrammen.

15

Eva Lindberg, Gävleborg: Jag ska gå rakt på sak: Den svenska hälso- och sjukvården är fortfarande ojämlig. Dessutom är ojämligheterna stora, i huvudsak bestående och i vissa avseenden till och med ökande.

20 Sjukvårdsmotionen från Skogslänen, D610, handlar om behovet av att ställa jämlikhet i centrum för sjukvårdspolitik genom att uttryckligen föra in det perspektivet i det pågående reformarbete som regeringen driver under samlingsnamnet *god och nära vård*. Vi har två attsatter. Vi uppskattar partistyrelsens bifallsförslag till den andra attsatsen som handlar om att inom ramen för reformarbetet om god och nära vård särskilt utveckla och föreslå åtgärder för att motverka jämlikheter i vården kopplat till klass, geografi, kön, födelseland och utbildningsbakgrund.

25 Den första attsatsen föreslår partistyrelsen att kongressen bör anse besvarad. Jag yrkar bifall till partistyrelsens förslag i sin helhet.

Kristina Johansson, Halland: Från Hallandsdelegationen är vi positiva till många av de nya skrivningarna i riktlinjerna. Mina vänner, alla här inne är vi resultatet av en födsel. Många av oss har erfarenhet från en egen förlossning eller en nära anhörigs graviditet och förlossning. Upplevelserna varierar givetvis beroende på att vi är individer, men också på grund av de omgivande förutsättningarna. Från de första besöken hos barnmorskan till förlossningssalen och vården efter det kan det se mycket olika ut. Samma sak gäller för personalen – villkoren varierar.

35 De senaste åren har vår regering förstärkt insatserna för kvinnors hälsa och dessutom finns en överenskommelse sluten med Sveriges Kommuner och Regioner SKR för ökad tillgänglighet och jämlikhet i förlossnings- och mödrahälsovården. Det är bra. Men att utmaningar finns kvar är det ingen tvekan om. Ingen blivande förälder ska behöva fundera på om de borde resa någon annanstans för att föda sitt barn. Bifall till partistyrelsens nya reviderade förslag till riktlinjer.

40 *Katarina Nyberg Finn, Jämtlands län:* Jag yrkar bifall till motion D5 i sin helhet: *Avskaffa etableringsfriheten och öka insynen i skattefinansierade välfärdstjänster*. Efter införande av

obligatoriskt vårdval inom primärvården och möjligheten att införa lagen om valfrihet i äldreomsorgen har vi sett en kraftig ökning av privat utförda välfärdstjänster i vård välfärdssystem. Det här är en utveckling som innebär ett ingrepp i det kommunala självstyret och i allmänhetens insyn i hur skattemedel används.

5 Kommunerna har verkligen ingen möjlighet att besluta var eller vilka skolor som ska finnas i kommunen och regionen har inte heller samma möjlighet att styra över var privata utförare ska starta och driva hälsocentraler men en skyldighet att finansiera dessa. Det här är ett system som innebär en gradvis övergång från behovsstyrda till vinstdrivna välfärdstjänster.

10 Det här nuvarande systemet är förödande om vi vill ha en svensk välfärd som ges efter behov och inte styrs av marknaden och av vinstintressen. Därför föreslår vi i motion D5 att etableringsfrihet för välfärdstjänster avskaffas, att finansieringsprinciperna förändras och att offentlighetsprincipen ska gälla för verksamheter eller del av verksamheter som finansieras av skattemedel.

15 *Anders Öberg*, Norrbotten: Jag vill först yrka bifall till förslaget i motion D480. Jag vill också yrka ett tillägg på nya skrivning på rad 67, efter högskolor, om fler utbildningsplatser på tandläkarutbildningen samt bifall till förändrad skrivning när det handlar om folkhälsa och tandvården, som ju föreslås med viss justering. Jag är också tacksam för den diskussion vi har haft i temagruppen – mycket bra!

20 Socialdemokratisk hälso- och sjukvårdspolitik har en tydlig riktning och utgår från behovsprincipen och att vården ska ges till dem som har de största behoven. Coronaköerna nu kommer att skapa behov av ett förändrat arbetssätt, där vi också tittar på ytterligare kompetensutveckling med riktade satsningar för att åstadkomma en förbättring när det gäller personalförsörjning och ett tillitsbaserat arbetssätt.

25 Det en fråga som särskilt berör oss, och det är tandvårdsfrågan. Det är bra att finansieringsfrågan nu diskuteras. Men det finns ett större problem, framför allt i de norrländska skogslänen, där vi många gånger saknar tandläkare på många orter. Många får använda flera timmar för att ta sig till närmaste tandvårdsklinik. Det här måste vara ett prioriterat område med fler utbildningsplatser på landets tandläkarutbildningar för att säkra en god tandvård för Sveriges
30 medborgare.

Karin Sundin, Örebro län: Det här förslaget till riktlinjer innebär att vi tar nästa steg för en bättre tandhälsa. Nu sägs det i förslaget till riktlinjer att vi ska ha ett högkostnads skydd som liknar det som finns inom hälso- och sjukvården. För vet ni? Tanderna är ju inte alltid en del av kroppen.
35 Jag minns min farmors löständer i ett vattenglas, och jag minns min pappas löständer, och jag vet att många härinne har samma bilder med sig av hur det blir när tandvården inte blir av.

Vi som socialdemokrater vill inte ha ett samhälle där klassklyftorna syns i munnen på människor, och vi är otåliga. Samtidigt vet vi att en fullt ut genomförd reform skulle kosta väldigt mycket pengar. Partistyrelsen resonerar klokt i motionsutlåtandena kring hur vi ska kunna
40 finansiera tandvården. En sådan förändring måste förstås ske stegvis, och därför väger vi våra ord på guldvåg.

Men jag vill, precis som Kaisa Karro från Östergötland, stryka ordet ”längre”. Vi är mer otåliga än så – vi måste ta steg nu så att vi inte har våra tänder i ett vattenglas. Jag yrkar på sidan 13 rad 53 att tandvården ”på sikt” ska omfattas av ett högkostnadsskydd liknande hälso- och sjukvårdens.

5

Mattias Vepsä, Stockholm: Vården behöver styras efter behov, inte efter plånbok. Vi behöver lämna en marknad och marknadstankar och i stället sätta demokratin och allas vår möjlighet att styra resurserna på bästa möjliga sätt.

10 En kompis till mig som var arbetslös berättade att det första som hen ska göra när det finns ett jobb är att laga hålet i sin tand. I Järva privatiseras ungdomspsykiatri och i vår region Stockholm lyder vi under ett fyrtiotal vårdval som dränerar resurser från vår vård och i stället går till ännu mer marknadslösningar, konsulter och vårdöverbyggnad. Dagligen tar vi del av vårdpersonalens larmrapporter – barnmorskor, sjuksköterskor och annan vårdpersonal som berättar och vittnar om hur Moderaternas vanstyre av vår region kostar pengar och inte ger bästa möjliga vård.

15 Vi behöver sätta behoven i centrum och vi behöver se till att personalen får bättre förutsättningar. Jag yrkar bifall till det som har lyfts om tandvård. Tänderna är en del av kroppen och vi behöver se till att vi tar nya steg framåt. Bifall till 1094, 788, 1104, 1116, 1161, 850, 881 och 808, och så sätter vi behoven i centrum, bort från marknadsstyrning.

20 *Kristina Lindbåge*, Skåne: Privata sjukförsäkringar – är det någon härinne som tycker att det är bra att ha? Nej, privata sjukförsäkringar urholkar vår gemensamma modell för hur vården ska finansieras. Det är läge att stoppa den utveckling vi har just nu. Vi vet att ungefär 700 000 svenskar i dag har en privat sjukförsäkring genom sin arbetsgivare eller har tecknat en själv. Den som har råd att betala för att gå före i kön kan göra det, men den som är kroniskt sjuk har inte den möjligheten.

25 Därför vill vi från den skånska delegationen yrka på följande ändring i riktlinjerna på sidan 13 rad 57: ”Ökningen av privata sjukförsäkringar ska bromsas då de urholkar vårt gemensamma sjukvårdssystem, för att på sikt fasas ut helt.”

30 Det är en rimlig tanke och vi välkomnar partistyrelsens förslag att titta på reformer som man har gjort i Kanada för att bromsa denna utveckling. Sjukvården tillhör oss alla. Det ska inte spela någon roll om man är fattig eller rik. Den ska vara tillgänglig och nära för alla.

Birgitta Svensson, Jönköpings län: Jag börjar med mitt ändringsyrkande i de politiska riktlinjerna på sidan 14 rad 67: ”Grund- och specialistutbildning ska byggas ut för att stärka kompetensförsörjning genom hela utbildningssystemet.” Det står väldigt mycket bra saker i stycket om vård efter behov, om vikten av att stärka kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvård utifrån att vi går mot en stor utmaning att hitta rätt utbildad personal. Det beskriver också hur man kan väcka intresset för yrket, vilket är bra, men jag saknar en beskrivning av helheten – alla kuggar som får vården att fungera och säkerställa utbildning i yrket på alla nivåer.

40 Jag är väldigt stolt över att vi socialdemokrater har lagt till det här om att man ska kunna specialisera sig med lön, undersköterska som sjuksköterska. Jag vill som stolt undersköterska

komma hem och kunna säga att vi socialdemokrater tänker på hela utbildningsstegen även inom hälso- och sjukvård.

5 *Maria Kesselring*, Västmanland: Vi från Västmanland yrkar på ett tillägg i riktlinjerna på sidan 14 rad 40 om att skolhälsan ska tillhandahålla kostnadsfria mensskydd för de elever som behöver det. Mensskydd kostar för en genomsnittlig kvinna närmare 40 000 kronor under en livstid. Samtidigt ser vi att barnfattigdomen ökar och vi vet i dag att det finns flickor som inte går till skolan när de har mens. Samtidigt har vi skolplikt och behöver göra allt vi kan för att något så naturligt som mens inte blir något som hindrar människor från att gå till skolan.

10 Att tillhandahålla mensskydd via skolhälsan är en liten insats som kan göra stor skillnad – både ur ett ekonomiskt perspektiv för individen men också för att normalisera och minska stigmatiseringen kring menstruation.

15 Många skolor tar i dag det här ansvaret och tillhandahåller mensskydd, men det ska inte vara upp till en rektors goda vilja eller en kommuns ekonomi om utrymmet finns utan det måste vara en självklarhet att alla elever med mens ska kunna ha tillgång till skydd på skolan om det behövs.

Emilia Wickström Melin – HBT-S: Jag företräder på denna kongress HBT-Socialdemokraterna i min roll som vice förbundsordförande. Jag har i denna roll yttranderätt och vill passa på att säga några ord om blodgivning på lika villkor, vilket bland annat tas upp i motion D509.

20 Vi har blodbrist i Sverige i dag. Att exkludera vissa grupper från att ge blod, till exempel män som har sex med män, är omodernt och stöds inte av modern forskning. Det som i stället vore rimligt är att införa individuell screening av alla blodgivare. På så sätt kan vi få mer blod och mindre stigma. Det är därför glädjande att partistyrelsen vill bifalla 509:1.

25 Det som oroar mig är dock att partistyrelsens väljer att besvara den andra attsatsen i motionen om att förkorta karenstiden för män som har sex med män, då de inte anser det vara en partipolitisk fråga. Det är en partipolitisk fråga. Socialstyrelsen önskar själv att få ett uppdrag från regeringen för att komma vidare i den här frågan. Som det är nu kan de inte tillsätta den utredningen.

30 De menar att de vill kunna göra en utredning som säger att vi har moderna regler för prevention, riskgrupper och för att möjliggöra en individuell bedömning av blodgrupper. Detta skulle innebära att fler personer kan få ge blod och att vi inte stigmatiserar grupper utifrån vem de väljer att ha sexuellt umgänge med.

35 *Åsa Karlsson*, Fyrbodals: Jag kommer att yrka på 870, motion 593:1. Den handlar om att få till stånd en utredning om dödshjälp. Och vad är då dödshjälp? Det är ju att en läkare i vissa situationer skriver ut ett medel som är dödligt, som patienten själv intar. Det är inte så att läkaren ska ge det utan patienten själv tar det om patienten vill.

40 Det här är väldigt känsligt. Det en stor fråga. I kongressen här kanske det verkar som en liten fråga men det är en väldigt svår och delikat fråga. Motionären vill ha en utredning, och jag tycker att man duckar från partistyrelsen. Man säger nej till en utredning. Det här kanske kommer att beröra 500–600 svårt sjuka människor i Sverige som kan få möjligheten. Alla kommer inte att ta den, men några skulle faktiskt vilja ha den.

Jag vill ha den rätten att bestämma själv den dag jag kanske blir så svårt sjuk i till exempel ALS, där jag vet att jag kanske kommer att kvävas till döds. Jag har anhöriga jag har suttit vak med där de har både cancer och ALS, och jag vet hur det är. Därför önskar jag att ni vågar ta beslutet om att bifalla den här motionen.

5

Jan Björklund, Skåne: Vi från Skåne har ett tillägg i riktlinjerna och det gäller sidan 13, rad 30: ”Skattepengar som är avsedda till skolan, vård och omsorg till medborgarna ska främst gå till detta, inte till oskäliga vinster till de privata intressen som äger företag inom välfärdsbranschen. Möjligheten att ta ut stora vinster ur skattefinansierad verksamhet ska därför begränsas på sikt.”

10

Vi socialdemokrater har samlats till kongress under temat *Vi bygger landet*, och det är precis så det är för det är vi och vårt parti som kan lösa framtidens utmaningar. Pandemin har med all önskvärd tydlighet visat att ska vi klara dessa utmaningar så måste vi göra dem just tillsammans. Nu har vi chansen att på riktigt säkerställa att våra skattepengar går till det som de är avsedda för – till skolan och till vård och omsorg. Möjligheten att ta ut stora vinster ur skattefinansierad verksamhet ska därför begränsas och på sikt också avskaffas.

15

Det måste bli slut på den fria dragningsrätten av våra gemensamma skattepengar och vi måste få full rådighet över vår gemensamma välfärd.

20

Tjänstgörande ordförande: Malin Berglund från Västerbotten har återinträtt i tjänst efter sin permission och finns nu som ombud.

25

Eva Ballovarre, Kronoberg: Jag vill börja med att yrka bifall till motion D581:1 – att Socialdemokraterna verkar för att Sveriges regioner slopar åldersdiskrimineringen för mammografi och gör det möjligt för kvinnor i alla åldrar att få en tidig upptäckt av en eventuell cancersjukdom och därmed en bättre prognos.

30

Cancerfonden har undersökt hur kvinnor mellan 70 och 74 år upplever att inte längre bli kallade på mammografi, och åtta av tio är kritiska till detta. Lika många skulle gå på mammografi om de blev kallade. Vi vet ju att risken för att drabbas av bröstcancer ökar med åldern, och i dag är medellivslängden för kvinnor 84 år. När programmet för mammografi inrättades var medellivslängden 74 år och åldersgränsen är kopplad dit.

Jag tycker att alla sjukdomar som vi kan förebygga ska vi förebygga. Det är dags att slopa åldersgränsen för mammografi. Bifall till att ta bort åldersgränsen, för jag tycker att vi ska lyssna på kvinnorna.

35

Ann-Christine Andersson, Göteborg: Jag vill prata om rad 37 i programmet. Där står det ”Hälsan är i dag ojämnt fördelad i befolkningen och livslängd är kopplad till bostadsområde och klassstillhörighet.” Det stämmer, men vi vill lägga till ”och ålder” och ett finns en yrkande om det.

40

Orsakerna är flera, och jag har ägnat mig genom åren åt att titta hur det ser ut med hälsan hos äldre personer. Då vet man att psykisk ohälsa finns hos både äldre och yngre, men är man äldre får man räkna med att inte få tillgång till psykolog lika ofta, och då får man antidepressiva – samtidigt som man faktiskt tål antidepressiva sämre ju äldre man blir.

Det är också färre verktyg som används vid smärta, och det är lite som att man tänker: ”Ja, är man gammal får man ha lite smärta.” Det stämmer inte att det behöver vara så. Sedan handlar det till exempel på vaccinationsprogram. Vi är väldigt snabba på att ge barn, och det är jag väldigt glad över, men det blir lite segt när det kommer till de äldre – framför allt om det kostar.

5 Sedan har vi också bemötandet ute på vårdcentralen. Jag träffade en partivän som sade: ”Du, jag är så trött på att jag går till vårdcentralen och sedan får jag bara ta en åkomma i taget.” ”Vad vill du att jag ska göra?” sade jag. ”Du kan väl fråga dem vad det gör med oss som har hela alfabetet.”

10 *Sebastian Karlberg, Dalarna:* Jag måste börja med att tacka partistyrelsens för en väldigt bra dialog om de här frågorna. Jag tycker att vi har hittat en ganska bra kompromiss och vi har också fått gehör för väldigt många frågor, framför allt när det gällde tandvården men också apoteken, som vi menar måste regleras tydligare så att apotekens samhällsansvar också säkerställs.

15 Men även solen har sina fläckar, och jag tycker att Amani Loubani från Skåne hade ett väldigt bra yrkande när det gäller tandvårdsreformen, där vi ska vara lite tydligare om att den ska genomföras på sikt.

Men det var inte det jag tänkte säga. Jag vill lyfta en fråga som inte har lyfts från den här talarstolen, nämligen det elände och det otyg som hyrpersonalen har blivit för många regioner och kommuner. När jag träffar medborgare finns det inget som de pratar om så mycket som hur jobbigt det är att träffa stafettläkare i hälso- och sjukvården. Vi menar att vi måste ta tag i den här frågan och se till att vi faktiskt tillsätter en utredning som kan titta på det.

20 Vårt yrkande lyder: ”Användningen av hyrpersonal inom offentlig sektor har ökat sedan 1990-talet. Det har lett till att många kommuner och regioner har blivit beroende av hyrpersonal med ökande kostnader och sämre kontinuitet för medborgarna som följd. Kommuner och regioner måste bli oberoende av hyrpersonal. Därför ska en utredning med syfte att fasa ut bemanningsföretagen i offentlig sektor tillsättas.”

25 Det tror vi är en ganska snäll skrivning som varenda en i det här landet kan ställa upp på.

Eva-Lena Israelsson, Kalmar län: Det är mycket glädjande att det har gjorts flera olika satsningar för kvinnor inom hälso- och sjukvårdsområdet under dessa sju år då det har varit en socialdemokratiskt ledd regering. Men det finns områden kvar som behöver förbättras, och ett är för de kvinnor som lider av klimakteriebesvär.

30 Klimakteriet påverkar kvinnor på olika sätt. En del har inga besvär alls medan andra mår väldigt dåligt. De kan få kraftiga svettningar, så kallade vallningar, bli deprimerade eller få sömnsvårigheter. Det händer ofta att dessa kvinnor inte får bra hjälp av sjukvården. Ofta är det primärvården som de söker sig till, och där behövs mer kunskap inom området.

Många av dessa kvinnor tas inte riktigt på allvar och detta måste förändras. Det finns läkemedel som hjälper och det är viktigt att dessa ingår i högkostnadsskyddet, eftersom många kvinnor har sämre ekonomi. Det stödet från samhället är god socialdemokratisk politik.

40

Sofia Gunnarsson, Skåne: Ska vi göra allt det här inom sjukvården så är en grund och avgörande

för detta kompetensförsörjningen. Vi socialdemokrater i Skåne yrkar bifall till följande tillägg i riktlinjerna:

Sidan 14 rad 67: ”Grundutbildningar av sjuksköterskor och läkare ska utökas så att kompetensförsörjningen av grundutbildad vårdpersonal säkras inom en femårsperiod. Det är en förutsättning för att lyckas möta framtidens efterfrågan av specialistutbildad vårdpersonal.”

Sidan 14 rad 71: ”Det kräver att specialistutbildningsplatser för sjuksköterskor samtidigt byggs ut. Bristyrken så som specialistsjuksköterskor och barnmorskor behöver prioriteras för att möta efterfrågan och säkra regionernas kompetensförsörjning de kommande åren fram till 2035.”

10 *Ulf Rapp*, Älvsborgs Södra: Jag vill yrka bifall till motion 582, om mammografi även för kvinnor över 74 år. Kristina, du som har skrivit motionen, du och dina medsystrar byggde det här landet och ni fortsätter att bygga det. Jag hoppas att kongressen låter er fortsätta göra det tryggt genom att den nuvarande rekommendationen om åldersgräns för mammografi tas bort i hela landet.

15 Sedan vill jag dessutom yrka bifall till motion 587, och det handlar om mensskydd till kvinnor upp till 20 år, vilket borde vara gratis. Det är en väldigt viktig fråga som begränsar väldigt många yngre kvinnor och vi måste lyfta välfärden även inom detta område.

Sedan tycker jag att Skånes förslag om en skarpare skrivning om tandvård är riktigt bra. Den ställer jag mig bakom och yrkar bifall även till den skrivningen.

20 *Ylva Lengberg*, Älvsborgs Södra: Sjuhäradsbygden och Älvsborgs Södra anser att tänderna är en del av kroppen. God tandhälsa är en jämlikhetsfråga. Plånboken ska inte få avgöra vem som ska få hjälp, och det handlar på allvar om att tänderna är en del av vår fysiska kropp. Dålig tandhälsa gör att vi har 45 procents högre risk att dö i hjärtkärlsjukdomar, 58 procent högre risk att dö i cancer.

25 Det är inte bara en jämlikhetsfråga utan också en fråga om ekonomisk hållbarhet, att minska andra behov av vård, att minska inte bara lidande utan också onödiga kostnader.

Den här omställningen behöver påbörjas nu och inte på längre sikt. Därför yrkar jag bifall till Skånes yrkande 991, där den nya skrivningen blir ”Tandvården ska på sikt omfattas av ett högkostnadsskydd liknande hälso- och sjukvårdens.”

30 *Patrik Lindhe*, Göteborgsområdet: Jag vill börja med att yrka bifall till Härryda arbetarekommuns motion D593 om aktiv dödshjälp. Det är en motion om att förutsättningslöst utreda frågan, en fråga som jag tror att många av oss tycker är jätteviktig. Det är väl hög tid att vi faktiskt utreder den här frågan.

35 Partistyrelsens sätter i sitt svar aktiv dödshjälp mot palliativ vård, och det känns ju lite märkligt. Naturligtvis behöver vi utveckla arbetet mer med en palliativ vård men vi måste också ta tag i frågan om aktiv dödshjälp. Här finns inget motsatsförhållande. Jag vill därför återigen passa på att yrka på bifall till motion 593 och dess enda attsats.

40 *Anna-Karin Skatt*, Skaraborg: Jag yrkar bifall till motion 488 – att Socialdemokraterna ska verka för ett framtagande av en nationell strategi för en säker mödra- och förlossningsvård. Det är inga tveksamheter om att vi måste stärka upp mödra- och förlossningsvården, inte minst när vi ser den

situation som är i Stockholm och enligt vittnesmål från flera blivande mammor runt om i Sverige som oroas inför sin förlossning.

Jag vet att partistyrelsen också tycker att det är en viktig fråga och jag tackar för ert besvarande på vår motion, men jag anser att vi måste ta en än tydligare ställning. Det är dags att vi skapar en trygg och säker mödra- och förlossningsvård i hela Sverige. Därför yrkar jag bifall till motion D488.

Henrietta Serrate, Kronoberg: Vad roligt att få ser er så här – det har man verkligen längtat efter! Jag vill börja med att tacka alla ombud som har varit uppe tidigare för många väldigt bra och kloka inlägg. Jag vill tacka partistyrelsen och temagruppen för ett riktigt bra jobb. Många bra justeringar har kommit in på slutet, till exempel angående apoteken.

Man har även skärpt skrivningarna angående tandvården. Det är bra, men här tycker jag och vi i Kronoberg att vi fortfarande behöver vara tydligare om vad som faktiskt är Socialdemokraternas mål. Därför yrkar vi bifall till Amani Loubanis yrkande 991, som ju handlar om att skärpa den skrivningen.

I Sverige har vi den viktiga principen att man får vård efter behov och vi har under lång tid byggt upp utjämnande system för det här, där alla har rätt till sjukvård och där vi är med och finansierar gemensamt, och de avgifter som finns är trots allt relativt låga och ingår i ett högkostnadsskydd, och det är verkligen dags att vi även plockar in tandvården i en liknande modell. Det är orimligt att klass och ekonomisk status syns i munnen. Ju lägre inkomst och utbildningsnivå man har, desto mer sällan besöker man tandvården, och om man trots allt gör det så behandlas man oftast med de allra billigaste metoderna. Så kan vi faktiskt inte ha det. Det är dags att gå fram med ett tydligt besked i den här frågan som så många brinner för.

Och inte nog med att det bara är rätt för oss socialdemokrater enligt vår ideologi. Jag är också övertygad om att det här kan bli en riktig valvinnarfråga. Det här kan faktiskt få väljare att byta block. Det här kan få oss att vinna valet nästa år!

Therése Mancini, Fyrbodal: Klimakterievården måste bli mer jämlik över hela landet. Kvinnosjukdomar tas över lag inte på allvar. Men det är en viktig fråga för kvinnors mående och för att orka med i vardagen, så jag vill yrka bifall till motion 520 i sin helhet.

Jag vill också yrka bifall till motion 242:1. I mitt fackliga arbete har jag ofta stött på svårigheter med socialförsäkringar. Det är inte bra när den sjuke ska prövas mot hela arbetsmarknaden. Helt plötsligt står du till hela arbetsmarknadens förfogande, trots att du redan har en fast anställning. Då tar det mer kraft att söka arbete än att bli frisk. Därför måste den sjuke prövas mot sitt ordinarie arbete.

Slutligen vill jag yrka bifall till motion 534 som också partistyrelsen har bifallit och det tackar jag för. Att flickor ska ha samma rätt till god och jämlik hälsa som pojkar är en väldigt viktig fråga som behöver lyftas lite extra.

Jessica Rodén, Älvsborgs Södra: Det är dags att vi går från ord till handling. Bort med marknadsstyrning och behoven ska gå före. Tandvården som en del av kroppen har varit uppe på

många kongresser och nu är det dags för kraftsamling. Tandvård ska inte vara en klassfråga. Man ska inte behöva välja bort att besöka tandläkaren av ekonomiska skäl.

Tänderna är en del av kroppen och ska behandlas som detta. Jag minns också min mormors tänder i ett vattenglas. Därför yrkar jag bifall till Skånes förslag 991.

5

Elin Axelsson, Örebro län: Jag yrkar bifall till motion 564:1 – att mensprodukter ska ingå i högkostnadsskyddet. Jag, tillsammans med antagligen hälften av er härinne förhoppningsvis, är hälften av jordens befolkning som under fertil ålder måste införskaffa mensskydd. Fantastiskt nog bor jag i Sverige, så själva tillgången till mensprodukterna är oftast inte ett problem. Men trots god tillgång till produkterna finns det många människor som faktiskt inte har råd att välja bland produkterna i hyllan.

10

I bästa fall kan de välja ett av de billiga alternativen, men i värsta fall kan de inte välja någonting. I värsta fall måste ett barn som skulle vara i skolan välja att vara hemma. I värsta fall måste en mamma som borde vara på jobbet välja att vara hemma för att ge sin del av mensprodukterna till sin dotter som då kan gå till skolan. Ensamstående mammor med flera tonårsdöttrar – ibland måste de be sina döttrar att inte byta sin tampong så ofta, att ha bindan kvar en lite stund till.

15

Jag tycker att det här är en klassfråga och jag anser att vi socialdemokrater ska verka för att klassfrågan inte ska finnas.

20

Marcus Fröderberg, Östergötland: Tack partistyrelsen för ett bra arbete med nya riktlinjer. Jag vill börja med att yrka bifall till 1109. Över 600 000 personer har i dag en privat sjukförsäkring. Det är helt fel riktning, menar vi. Vård ska utgå efter behov och inte efter plånbok. En allmän och lika sjukförsäkring för alla är vad vi vill ha – inte att folk ska kunna köpa sig snabbare tillgång till vård på bekostnad av oss andra.

25

Östergötland vill därför se en tydlig skrivning i riktlinjerna om att det inte ska vara möjligt för personer som har köpt en privat sjukförsäkring att kunna smyga sig före i kön för vård som redan täcks av den allmänna sjukförsäkringen.

30

Johan Ask, Skaraborg: För mig som regionpolitiker i Västra Götalandsregionen är det fullt uppenbart vad den fria etableringsrätten har inneburit. I socioekonomiskt starka områden ligger vårdcentralerna i princip på varandra medan det i de svagare områdena är betydligt glesare. Detsamma gäller den landsbygd som utgår en stor del av vår region och av vårt land.

Vi kan inte ha en ordning där vårdutbudet dikteras av marknadsmässiga principer. Det ska dikteras av vårdbehov. Bifall till motion 579 om att genomföra en maktutredning för svensk hälso- och sjukvården och avveckla hälso- och sjukvårdens marknadsstyrning.

35

Som långvarig blodgivare vill jag också ställa mig bakom Emilia Wickström Melins uttalande.

40

Yvonne Andréasson, Blekinge: jag yrkar bifall till Amani Loubani med fleras förslag och Skånes skrivning i riktlinjerna så att texten på sidan 13, rad 53 blir: ”Tandvården ska på sikt omfattas av ett högkostnadsskydd liknande hälso- och sjukvårdens.”

Vi har i Blekinge flera motioner om just tandvården, bland annat D662 som partistyrelsen har besvarat. Tandvården är en stor fråga. Jag var själv hos tandhygienisten för en månad sedan, till en kostnad av 1 710 kronor. Då fick jag rabatt med 600 kronor – jättebra, men många människor har inte den möjligheten att betala resterande 1 110 kronor.

5 På partikongressen för tolv år sedan beslöt man att målsättningen på sikt bör var att patientkostnaderna i tandvården omfattas av ett högkostnadsskydd av samma modell som gäller inom hälso- och sjukvården. Jag vill mena att det borde ha hänt mer. Det är i sådana här frågor vi vinner stöd hos befolkningen. Alltså bifall till Skånedeleagationens ändringsförslag i riktlinjerna.

10 *Tomas Angervik, Göteborgsområdet:* Svensk sjukvård håller hög klass; den räddade livet på mig när jag låg svårt sjuk i covid i våras. Men nu ska jag tala om bristerna i vården och jag vill prata om den fria etableringsrätten. Jag börjar med att yrka bifall till motion 579:1-2, om att införa en maktutredning för svensk hälso- och sjukvård. Det måste vara vårdbehovet som styr nya etableringar, inte minst för att fler ska etablera sig i områden där det redan i dag finns brist på primärvård.

15 Det har skett ett systemskifte inom svensk hälso- och sjukvård. Sedan lagen om valfrihet har det öppnat fler vårdcentraler, men har tillgängligheten ökat för alla medborgare? Nej. Vi ser hur det finns vita fläckar där behoven av vårdcentraler är som störst. Rapporter har visat hur ersättningssystemets utformning i olika hög grad har påverkat hur nya vårdgivare har etablerat sig. De privatiseringsreformer som har gjorts de senaste decennierna har lett till ökad ojämlikhet vad
20 gäller fördelning av vård mellan stad och land och mellan olika grupper i samhället.

Vi socialdemokrater ser att valfriheten kan vara positiv, men inte med högerens marknadslogik. Det har blivit tydligt att vård efter efterfrågan har premierats mer än efter behov. Det här påverkar jämlikheten i vården. Vi kan inte tillåta att etableringsfriheten och vinstintresset ska styra var vård ska ges. Därför vill vi ha en maktutredning.

25 *Malin Malm, S-studenter:* Det har varit många inlägg här i dag om skarpare skrivningar om tandvården. Det tycker jag är glädjande. Det är också glädjande att vi redan nu har kommit en bit på vägen men jag vill ändå tala för yrkande 991.

Jag ska undvika att upprepa poänger som redan lyfts, men tandvården i dag lider av
30 väldigt många spridda punktinsatser samtidigt som vi vet att den generella välfärden är själva bottenplattan i vårt samhällsbygge. Det är ett samhällsbygge som skapar solidaritet och trygghet, och det är dags för den tryggheten att sträcka sig över hela kroppen. Det är inte bara den mest effektiva lösningen. Det är också den rätta lösningen.

Tandvårdbidrag är bra. En jämlik tandvårdsförsäkring är bättre, och vi inte bara kan och bör
35 införa den. Vi ska också det. Bifall till 991.

Annika Strandhäll, S-kvinnor: Det är otroligt glädjande att se att så många partikamrater är engagerade i samma fråga som vi i S-kvinnor är, nämligen att vi får en jämlik tandvård. Jag vill inleda kort med att tacka partistyrelsen så jättemycket för ett väldigt bra arbete. Jag tycker att
40 man har visat en stor lyhördhet i den här frågan och justerat i skrivningarna på ett sätt som vi i S-kvinnor är mycket glada över.

Vet ni om att när vi gick tillbaka i S-kvinnor och tittade, så kunde vi konstatera att vi hade en artikel i tidningen Morgonbris från 1933 som beskrev att S-kvinnor hade genomfört en stor utställning som hette *Tandvård åt alla*. Det har gått några år sedan 1933, och vi veta att det fortfarande är så att inte minst bland kvinnor – ensamstående mammor, ekonomiskt utsatta pensionärer som ofta är kvinnor – är det här en stor fråga. Vi behöver ta steg för att öka tryggheten, att alla i Sverige ska kunna ha en god tandhälsa. Det är en folkhälsofråga.

Så en stor eloge till partistyrelsen men vi yrkar också på bifall till 991.

Magnus Alfredsson, Gävleborg: Vi i Gävleborg yrkar bifall till motion B159:3. Att kunna öka kunskapen kring menstruation är en jämlikhets- och jämställdhetsfråga, att kunna öka kunskapen hos män och kvinnor i ett stigmatiserande och tabubelagt ämne, där forskningen är eftersatt och behoven om kunskap är stora. Därför tycker vi i Gävleborg att en ökad kunskap kring menstruation är viktig och vi yrkar därmed bifall till motionen.

Carina Blank, Gävleborg: Jag skulle vilja yrka bifall till motion 522. Motionen går ut på att de yrkeskategorier som möter kvinnor under klimakteriet ska ha en uppdaterad kompetens. Många är dem som över tid har gjort sig lustiga över klimakteriets symtom – viftande mot svettningar, ett synligt men litet symtom i sammanhanget.

När en person från en dag till en annan drabbas av känslostormar eller smärta, inte svarar på träning som normalt eller inte kan sova, och samtidigt ska gå till jobbet varje dag och arbeta som vanligt – det är inte rimligt att betraktas som sjuk eller vara sjukskriven till och från under en så här lång period. Man borde ha rätt till en relevant rådgivning och rätt medicinsk behandling om man behöver det. Det här gäller någon gång halva befolkningen under deras liv. Jag yrkar bifall till motion 522, samtliga attsatser; likalydande är 521 och 523.

Mikael Wahlberg, Örebro län: Jag yrkar bifall till motion D604:1. Självmord kamrater. Jag som medelklass befinner mig på en skidort i några vänners skidstuga på en skidort här i Sverige. Jag har precis använt mitt friskvårdsbidrag för att betala liftkort och jag njuter av de semesterdagar som jag har sparat och att jag har ett jobb där jag kan få ledigt.

Min lillebror däremot har inte riktigt samma läge. Han har en tillvaro som är betydligt närmare verkligheten för dagens ungdomar, för de arbetare som vi tycker att vi ska representera. Han försöker få hjälp med sin psykiska ohälsa i vården, där pengar och personal alldeles för länge har saknats.

Min lillebror är dessutom visstidsanställd i ett bemanningsföretag. När han går till doktorn, när han ber om hjälp, när han säger: ”Det går inte längre, jag orkar inte längre, jag funderar på att ta mitt liv” blir han sjukskriven men som en konsekvens också av med sitt jobb. Bemanningsföretag avslutar förstås alltid visstidsanställningar för den personal som blir sjukskriven.

Så när jag sitter där i skidstugan, privilegierad i mina vänners sällskap ringer telefonen. En polis berättar att min lillebror har tagit livet av sig. Det är inte ok. Vi måste ta hand om varandra och samhället ska ta hand om de svagaste.

Kommande dagarna kommer vi att diskutera finanspolitiken och hur vi ska ha råd med en bättre välfärd, så det gläder mig att partistyrelsen nu föreslår en nollvision mot självmord.

5 *Jonas Cronert, Västmanland:* Jag och Västmanland vill yrka bifall till Örebros och Karin Sundins yrkande 1179. Tänderna och munhälsa är ju en ofrånkomlig del av vår kropp, och jag tänker att alla människor som någon gång har drabbats av tandvärk kan skriva under på att man inte upplevt en utomkroppslig erfarenhet utan tänderna är en del av kroppen.

10 År 2009 fattade vi beslut på partikongressen om att tandvården på sikt skulle omfattas av ett högkostnadsskydd likt det i sjukvården. Det var tolv år sedan. Därför är det glädjande att se partistyrelsens revideringar i riktlinjerna och viktiga steg har också successivt tagits. Men vi är ivriga. Det är dags att sluta hänvisa till att vi ska göra något men inte nu utan sen, och slå fast att vi vill göra något i alla fall lite snabbare.

15 Tandvård ska inte vara en klassfråga. Det ska inte vara en social markör. God tandhälsa är en sådan oerhört viktig insats för folkhälsan. Det är därför vi är otåliga, för vi kan bättre. Socialdemokrati är i många fall en uthållighetssport, men partivänner – det är dags att börja ta lite snabbare steg för att uppnå en god tandhälsa för alla.

20 *Ida Ekeröth Clausson, Skaraborg:* Jag vill börja med att från Skaraborg yrka bifall till motion 615:1, om att Socialdemokraterna verkar för att den övre åldersgränsen för mammografi slopas i hela landet, vilket flera andra ombud också varit uppe och argumenterat för men i andra motioner.

25 Det är väldigt positivt att det nationella screeningsprogrammet är avgiftsfritt i hela landet. Men det räcker inte. Var femte kvinna som drabbas av bröstcancer är över 74 år. Trots detta faktum upphör mammografiscreeningen när kvinnor fyllt 74 år. Tidig upptäckt av cancer räddar liv. Alla kvinnors liv är värda att räddas – både yngre och äldre.

30 Med tanke på att bröstcancer är den vanligaste dödsorsaken för medelålders kvinnor, och tillsammans med lungcancer är den näst vanligaste cancerrelaterade dödsorsaken för äldre kvinnor, borde det vara högprioriterat att göra allt vi kan för tidig upptäckt och behandla bröstcancer för kvinnor i alla åldersgrupper. Det är kvinnor värda.

35 *Theres Andersson, Örebro län:* Jag yrkar på en textändring på sidan 13 rad 53. Den nya texten lyder: ”På sikt bör tandvården omfattas av ett högkostnadsskydd liknande hälso- och sjukvårdens.” Jag är inte bara stolt sosse, jag är också ordförande för Handels i Örebro län. Frågan om huruvida tänderna tillhör kroppen eller inte är återkommande när vi träffar våra medlemmar och på våra kongressen, på LO-kongresser – ja, kanske jag ska dra det så långt som att det är återkommande på alla kongresser som LO-medlemmar har.

40 Jag står här i talarstolen i dag för att visa vart vi vill gå. Vad vill sossarna? Jag tycker att det är jätteviktigt att vi visar väljarna vilka våra prioriterade frågor här. Det här är en prioriterad fråga. Jag vill att tänderna ska ingå i kroppen.

Annette Rydell, Blekinge: Jag har inget yrkande. Anette Rydell heter jag. Jag är dotter, jag är

mamma, jag är mormor, jag är arbetskamrat och jag är förtroendevald i IF Metall. Vår delegation i Blekinge ställer oss bakom Skånes yrkande och Amani Loubanis förslag. Det ger i alla fall en signal om att vi på sikt ska införa att tandvården ska ingå i högkostnadsskyddet och att vi erkänner att tänderna hör till kroppen. Jag tror också att det här är en fråga som eventuellt kan vinna tillbaka några av våra LO-väljare.

Jag vill också kunna möta mina barn och min omgivning, mina medlemmar, de gamla, med ett leende som inte präglas av plånboken. Vård efter behov, inte plånbok. Tänderna tillhör kroppen.

10 *Mika Takamäki*, Örebro län: Jag yrkar bifall till Karin Sundins yrkande i riktlinjerna, sidan 13 rad 53. Tandvård är dyrt. Jag väntar själv på en rotfyllning med krona. Beräknad kostnad 5 000 har jag fått förslag på. Alla har verkligen inte råd med detta, och det tycker jag att alla ska ha. Vi måste arbeta in tandvården i högkostnadsskyddet.

15 *Mikael Abrahamsson*, Västerbotten: Vi har ju gått från huvud och tänder, och nu återgår jag till snoppen. Precis som Elliot Blixt yrkar jag på bifall till motion 527:1. Tre av tio män drabbas av diagnosen prostatacancer i ålder 50–70 år. Ni som är 50–70 år kan ju räcka upp handen och sedan kan ni börja räkna: Vem ska gå och ta prov? Naturligtvis, oavsett om vi får igenom bifall på motionen eller inte, så ska vi gå och testa oss. Så är det.

20 *Jenny Melander*, Kalmar län: Vi från Kalmar län skulle vilja yrka bifall till Skaraborgs motion 502:1, om att införa mensskydd i grundskola och gymnasieskola. Vi från Kalmar län har i tre kommuner – Kalmar, Västervik och Oskarshamn – infört detta och tycker att det är en oerhört viktig jämställdhetsfråga.

25 *Ann-Christine Andersson*, Göteborg: Jag yrkar bifall till motion 580:1 om att slopa åldersgränsen för mammografi. Det var över 30 år sedan vi införde mammografiscreening, och sedan dess har det hänt mycket. Nya behandlingsmetoder, fantastiska möjligheter att identifiera vilken behandling man ska ha. Fler överlever och det är jätteroligt.

30 Det som är tråkigt är det som har nämnts tidigare – när man blir äldre ökar också bröstcancerriken. Den finns även tidigare, men att då inte ha någon screening innebär näst intill att du ska känna en knöl innan du kan gå till en onkolog med det. Tidig upptäckt räddar alltid liv.

Jag tror att vi måste identifiera var bromsklossarna ligger i denna fråga, för vi är inte det enda parti som börjar driva den här frågan, och därför måste vi se till att få framgång på något sätt och se var bromsklossarna sitter. Är det så enkelt att det bara är en medicinsk fråga? Det var länge sedan vi införde den här 74-årsgränsen; i dag lever vi längre och i dag har vi helt andra möjligheter att behandla.

40 Behandlingen av dagordningens punkt 10.2 fortsätter på sidan 112.

Dagordningens punkt 7

Berättelser och fråga om ansvarsfrihet

5 Dagordningens punkt 7.1 **Partistyrelsens berättelser**

Förslag

10 *Tjänstgörande ordförande:* Granskningsutskottets berättelse finns under punkt 7.3 och där finns det en genomgång av berättelserna. Förslaget är att godkänna partistyrelsens berättelser för åren 2017–2020, inklusive riksdagsgruppens och Europaparlamentsgruppens berättelser.

Beslut

15 Kongressen beslöt:
att godkänna partistyrelsens berättelser för åren 2017–2020, inklusive riksdagsgruppens och Europaparlamentsgruppens berättelser.

Dagordningens punkt 7.2 **Revisorernas berättelser**

20

Förslag

Tjänstgörande ordförande: Dessa berättelser anses föredragna.

Beslut

25 Kongressen beslöt:
att godkänna revisorernas berättelser för åren 2017–2020.

Dagordningens punkt 7.3 **Granskningsutskottets berättelse**

30

Föredragning och förslag

Jens Sjöström, granskningsutskottet: Granskningsutskottet har kongressens uppdrag att granska partistyrelsens verksamhet och följa upp hur man efterlevt fattade kongressbeslut. Vid den förra kongressen konstaterade dåvarande granskningsutskott att den gångna kongressperioden var en av de svåraste parlamentariskt i modern tid. Jag och det nuvarande utskottet kan nu konstatera att denna period om möjligt är ännu svårare.

35 Mot bakgrund av detta vill granskningsutskottet framföra en stor eloge till partistyrelsen för hur väl man faktiskt lyckas genomföra de politiska beslut som kongresserna 2017 och 2019 fattade beslut om. Trots parlamentariskt svåra förutsättningar kan vi efter vår granskning konstatera att partistyrelsen genomfört, påbörjat eller låtit utreda i stort sett alla beslut.

40 Granskningsutskottet vill även rikta ett stort tack till våra företrädare runt om i landet i

regioner och kommuner, riksdagsledamöter och S-stadsråd som varje dag gör sitt yttersta för att försöka förverkliga alla de beslut som fattas på partikongresser.

Som ombud på en socialdemokratisk kongress är det också detta som ska vara vetskapen och känsla. Vi vet att det som vi beslutar här inne så även denna kongress spelar roll, gör skillnad för människor vardag och leder till ett mer jämlikt, jämställt och tryggt samhälle – bort från rasism, främlingsfientlighet och diskriminering.

Granskningsutskottet har enligt stadgarna till kongress som hålls året före det år som ordinarie val till riksdagen äger rum att avge utlåtanden över räkenskaperna och partistyrelsens verksamhet under de gångna verksamhetsåren under kongressperioden samt tillstyrka eller avstyrka ansvarsfrihet. Granskningsutskottet har därmed att granska just partistyrelsens, inte regeringens, verksamhet och ekonomiska förvaltning och dess följsamhet utefter att kongressen har fattat beslut.

Utskottets arbete har naturligtvis också påverkats av pandemin, de restriktioner som följt och att kongressen senarelagts. Arbetet startade våren 2020 och utskottet har haft tio sammanträden samt möte med de kongressvalda revisorerna. Vi har naturligtvis samtalat med såväl partisekreterare som partikassör för att få deras perspektiv och svar på våra frågor.

En av utgångspunkterna för vår granskning har också varit granskningsrapporten från 2017, och några av dessa påtalas också i årets granskningsrapport. Det gäller bland annat medlemsutvecklingen, där målet att minska antalet utskrivningar med minst 20 procent samt att nyrekrytera 10 000 medlemmar per år inte uppnåtts. Målet att minska antalet utskrivningar har också varit lite svårt att följa, då det inte på ett överskådligt vis återfinns och presenteras i verksamhetsberättelserna.

Partistyrelsen gör dock återkommande insatser för att stödja medlemsrekryteringen och detta har särskilt stort fokus. Skillnaderna är stora, kan vi konstatera, mellan partidistriktet och det finns behov av ytterligare erfarenhetsutbyte. Vi kan också konstatera att detta mål är allas ansvar – härinne och runt om i landet – att uppnå i organisationen, och inte bara partistyrelsens ansvar.

Granskningsutskottet kan också glädjande konstatera att den facklig-politiska verksamheten avsevärt har stärkts och utvecklats positivt under den senaste kongressperioden. Studieverksamheten har fortsatt i en positiv utveckling, likväl som vi också vill framhålla den utveckling som sker positivt inom ramen för sociala medier.

2013–2017 års granskningsrapport lyfte frågan om utvärdering av den då nya gemensamma kansliorganisationen för partiexpedition och riksdagsgrupp och att detta inte hade skett. Granskningsutskottet kan nu konstatera att utvärdering har skett men att det också skett ytterligare förändringar i organisationen efter valet 2018.

Tidigare granskningsutskott har också påpekat fördröjningen av medlemsportalen och det är därför glädjande att *Rosen för alla* finns på plats, men vi vill också understryka vikten av att det görs en utvärdering under den kommande kongressperioden av såväl genomförandeprocessen och framför allt om man har nått dit man önskade med *Rosen för alla*.

Partistyrelsens kansli bedriver starkt jämställdhetsarbete genom planen *Aktiva åtgärder – ett förebyggande och främjande arbete för jämställdhet, likabehandling och mot diskriminering*. Alla sju diskrimineringsgrunder omfattas och arbete är ständigt närvarande. Utskottet ser att detta arbete

är väldigt positivt men ser gärna också en jämställdhetsplan för att ytterligare fokusera på detta perspektiv.

I ett komplicerat parlamentariskt läge som jag tidigare nämnt är det stora flertalet av kongressbesluten ändå infriade. Detta oaktat så är det ändå granskningsutskottet roll att göra en bedömning av om partistyrelsen har vidtagit åtgärder i enlighet med besluten. En sådan fråga rör ambitionen om EU:s lägsta arbetslöshet. Stora satsningar på exempelvis att öka möjligheterna till utbildning, satsningar på offentlig sektor och investeringar för att stimulera jobbskapande har skett. Granskningsutskottet kan samtidigt konstatera att det inte finns parlamentariskt underlag i Sveriges riksdag för att genomföra alla delar som krävs för att ambition helt ska kunna förverkligas.

Liknande exempel på beslut är stopplag mot utförsäljning av akutsjukhus, beslut om apotekens organisation samt införande av pensionärsråd i samtliga kommuner, vilket inte heller kunnat verkställas på grund av bristande stöd i riksdagen.

Granskningsutskottet kan vidare konstatera att det finns enskilda kongressbeslut som ännu inte genomförts helt eller delvis och där partistyrelsen bör ta initiativ fortsatt. Ekonomisk prioritering kan vara ett skäl men också bristande stöd i riksdagen.

Andra sådana beslut handlar om huruvida skolan och förskolan ska vara kostnadsfria och att alla elever utan kostnad ska kunna delta i skolans aktiviteter, att beräkningsgrunden för sjukpenning ska baseras på hela den sjukpenninggrundande inkomsten, att införa starkare lagskydd mot vräkning av barn och ungdomar samt att ta fram ett utbildningsmaterial om hiv riktat till kommunernas vård- och omsorgspersonal. Vissa steg har tagits, som exempelvis ökade statsbidrag till kommuner riktat till skolan, men vi kan konstatera att mer återstår innan dessa beslut till fullo är genomförda.

Revisorerna har årligen avgett revisionsrapport över det gångna årets granskning. Under de fyra år som revisorerna har granskat har samtliga revisionsberättelser varit fria från anmärkning.

Kongressombud och kongressdeltagare – ni kan vara stolta över den partistyrelsen som kongressen utsåg 2017. Man har under den gångna kongressperioden i väldigt hög grad lyckats genomföra de av kongressen fattade besluten enligt vår bedömning. I övrigt hänvisar jag till den fullständiga rapporten som delgivits kongressen.

Granskningsutskottet ser i och med denna rapport sitt arbete som avslutat och föreslår kongressen att besluta att godkänna partistyrelsens, riksdagsgruppens och den socialdemokratiska gruppen i Europaparlamentets berättelser för åren 2017, 2018, 2019 och 2020 samt att också naturligtvis bevilja partistyrelsen ansvarsfrihet för den gångna mandatperioden/kongressperioden.

Beslut

Kongressen beslöt:

att godkänna granskningsutskottet berättelse.

Dagordningens punkt 7.4
Fråga om ansvarsfrihet för partistyrelsen

Beslut

- 5 Kongressen beslöt:
att bevilja partistyrelsen ansvarsfrihet för åren 2017–2020.

Praktisk information

- 10 *Tjänstgörande ordförande* lämnade praktisk information.

Ajournering

- 15 Kongressen ajournerades klockan 11.50.

20

25

30

35

40

TORSDAGEN DEN 4 NOVEMBER 2021

Eftermiddagens förhandlingar

5 Återupptagna förhandlingar

Kongressen återupptog förhandlingarna klockan 13.07.

Ordförande: *Ellinor Eriksson* och *Per Tenggren*

Sekreterare: *Magdalena Agrell* och *Andreas Ericsson*

10

Dagordningens punkt 10

Behandling av motioner och politiska riktlinjer:

15 Vi bygger landet, fortsatt behandling

Dagordningens punkt 10.2

Behandling av område D: Vi bygger landet tryggt

20 Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 2 *Vi bygger landet tryggt: Vård efter behov* (s. 13–15)

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område D: (UD107, UD157, UD172, UD180).

Huvudföredragande: *Ardalan Shekarabi*

25 Föredragande: *Anders Henriksson* och *Lena Hallengren*

Fortsatt debatt

30 *Lena Hallengren*, föredragande: Då ska jag försöka gå igenom yrkandena. Jag kommer inte att kunna gå genom varenda förslag, men jag hoppas att ni ska förstå hur partistyrelsen tänker, och jag ska försöka att gå uppifrån i riktlinjerna – kanske lite varvat med motioner för att få en sammanhållen diskussion.

Jag börjar med yrkandet från Dalarna om hyrpersonal. Där yrkar vi avslag. Skälet till det är att SKR just nu bereder en nationell gemensam upphandling av hyrpersonal och det tycker vi känns hoppfullt, och vi vill inte göra något helt annat utan att det där verkligen prövas och hoppas att det sker med framgång.

Jag har säkert inte koll på alla men det är många har yrkat om olika typer av brister på olika specialistutbildningar och förslag på hur vi skulle kunna omformulera. Partistyrelsen står kvar vid sin skrivning om att vi ska bygga ut grund- och specialistutbildning och menar att vi i det kan räkna in mycket av det som andra yrkar på. Avslag på alla alternativ till förmån för den text som finns.

40 Sedan har vi ett par yrkanden som handlar om privata sjukförsäkringar, där vi tycker att vi skulle kunna spetsa till riktlinjerna genom att bifalla Marcus Fröderbergs förslag om att privata

sjukförsäkringar inte ska få användas på skattefinansierad vårdverksamhet som täcks av den allmänna sjukförsäkringen. Avslag på andra som handlar om privata försäkringar.

5 Det finns åtminstone något yrkande som handlar om att staten ta större ekonomiskt ansvar för att skapa större likvärdighet inom landet och för att nya innovativa behandlingsformer kan erbjudas oavsett vilken region man bor i.

Partistyrelsen yrkar avslag på detta, och det gör vi för att de ekonomiska förutsättningarna handlar både generella statsbidrag, som har ökat rejält de senaste åren, det handlar om att vi har ett utjämningsystem som också det har gjorts om för att se till att träffa mer rätt. Jag inser att beroende på var man bor i landet så kan man tycka att man skulle göra mer, men det 10 kanske inte är föremål för den här debatten. Vi arbetar med kunskapsstyrning för att se till att vi ska få förutsättningar för en jämlik vård i landet. Det finns ett NT-råd som implementerar läkemedel för att se till att man ska få lika tillgång. Utöver det kan självklart nämnas vårdgaranti, högspecialiserad vård och det arbete som där bedrivs. Så vi menar att mycket händer på området och att vi inte behöver göra några förändringar där. Vi yrkar avslag på det.

15 Sedan finns det ett antal motioner och några företrädare har varit uppe och talat om klimakteriet. Vi har yrkat besvarande på de motionerna för de är ganska specificerande. Vi är inte så sugna på att gå in och tala om vad läkarutbildningen ska innehålla eller inte, på samma sätt som vi inte går in i alla andra utbildningar och har synpunkter på det.

Men vi tycker att det är angeläget att vi, när det handlar om kvinnors hälsa, inte bara talar 20 om mödra- och förlossningsvård utan att vi också skriver in i riktlinjerna på sidan 13, rad 40: "Kunskap om klimakteriet ska öka." Det är inte bifall till motionerna men det är att lyfta in frågorna i riktlinjerna och jag tror att vi har mycket att göra i de frågorna framöver. Det tycker jag inte minst flera ombud har talat för.

Sedan kommer vi till de olika yrkandena om tandvård. Jag vill verkligen tacka alla för både 25 inlägg och diskussion. Ni har uppmärksammat förstås att det har hänt mycket på det området; vi har verkligen skrivit om och skrivit till sedan vi kom till kongressen – så sent som i går kväll. Men att vi skulle avsluta detta med att votera om olika ord tycker inte partistyrelsen är rimligt, så vi föreslår att det som handlar om tandvården skickas till redaktionsutskottet och så får man där komma fram till hur kommatecken och ord i slutändan ska vägas.

30 Sedan finns det förslag om att Socialdemokraterna ska verka för att skolor ska tillhandahålla kostnadsfria mensskydd till elever som behöver det. Vi yrkar avslag på det. Det står naturligtvis kommuner fritt som har fått en hel del statsbidrag om man vill använda dem till specifikt det, men vi tycker inte att vi ska besluta om det på nationell nivå.

Sedan finns det några förslag som vi tycker är svåra att överblicka med tanke på de skrivningar 35 som kom inledningsvis, innan hela äldreomsorgsdelen, som handlar om allt från tilliten till vinster till marknadsexperiment och så vidare. Vi har några yrkanden som vi också vill skicka till redaktionsutskottet, så att man ser till att vi inte får motstridiga skrivningar eller dubbla skrivningar för den delen, utan att det blir så bra som det bara går.

40 Det handlar om tillitsbaserad styrning, för det finns också i den meningen. Det handlar om huruvida vården ska utföras i offentlig eller idéburen regi. Det handlar om att skattepengar som är avsedda till skola, vård och omsorg till medborgarna främst ska gå till detta, inte till oskäliga

vinster. Det handlar om att förbjuda vinst i vissa prioriterade områden; det är en motion som mer är en fråga om huruvida det innebär konsekvensändringar. Det behöver man titta på.

Sedan kommer vi till en bunt motioner. De är på ett sätt olika men de förenas i att de alla hanterar frågor där partistyrelsen menar att det är viktigt att vi lutar till både forskning och evidens. På samma sätt som vi inte bestämmer vem som ska vaccineras med vilket vaccin och med vilka intervaller, så menar vi att det är viktigt att det är forskning och evidens som styr när det gäller mammografi, åldersgränser och PSA-tester.

Det gäller också blodgivning, som det fanns ett inlägg om. Jag har mött det många gånger och jag har väldigt stor respekt för frågan, men jag vill också att kongressen är klar över att det är ingen som vill diskriminera någon, men att gå emot evidens känns på det sättet fel. Jag vill upplysa om, för det är inte säkert att alla har koll på det, att sedan den 1 maj 2021 har karenstiden efter sexuell riskexposition förkortats från 12 till 6 månader, så den här tiden har kortats. Socialstyrelsen får följa detta för att se om man kan korta det ytterligare. Vi vill förstås både se till att människor som vill kan donera blod och att vi gör det på ett sätt som är säkert.

Det var egentligen de motioner som handlade om blodgivning, om att förändra åldersgräns på mammografi och om PSA-prover. Det är skälet till att vi yrkar avslag på dem.

Sedan har utredning om dödshjälp. Partistyrelsen vill inte ändra motionsutlåtandet på den punkten. Läkarassisterat självmord är olagligt i de flesta länder och vi ser inte att det finns anledning att ändra det synsättet i Sverige. Jag har stor förståelse för att man kan fundera över detta, men vi menar inte från partistyrelsens sida att vården ska ha den genuint svåra uppgiften att både rädda liv och släcka liv. I dagsläget ser vi inte behov av en utredning där, så avslag.

Mattias Vepsä – där nämnde jag ett namn fast jag inte borde, men det kan bero på att han har lagt 20 yrkanden – har yrkat på att vi ska verka för etableringskontroll, där regionerna styr etablering av nya skattefinansierade vårdmottagningar. Vi yrkar avslag – inte för att vi inte tycker att vi ska ha kontroll på etableringar. Tvärtom.

Jag vill påminna både ombud, inte minst alla som deltog i temagrupperna, att det finns en väldigt stor samsyn. Det är tydligt när man läser utlåtanden till motionerna och vi har dessutom förtydligat i riktlinjerna där vi säger att vi vill att lagen om valfrihet i primärvården inte ska vara tvingande.

Tvångs-LOV ska bort i primärvården. Det är precis samma sak, så vi behöver inte skriva det på olika sätt. Vi menar att vi är tydliga med vår ambition och att det betyder precis samma sak. Etableringsfrihet är ett annat sätt att beskriva lagen om valfrihet. Har man väl inrättat och bestämt sig för att LOV gäller får alla som uppfyller kraven etablera sig, men om man inte har tvingande LOV är det ju inte upp till var och en om man vill etablera sig utan då kanske man får upphandlas, eller så kan man inte etablera sig. Av det skälet yrkar vi avslag på såväl motionen som till förändringar i riktlinjerna.

Jag är lite osäker på yrkandet om att lägga till ”samt ålder” från Göteborg, men vi yrkar avslag på det.

Sedan har vi motion 683 som handlar om att vi på nationell nivå ska verka för en utredning om att kartlägga hur psykvården påverkas av klassmarkörer som ekonomisk ställning och så vidare. Vi har ju förtydligat i riktlinjerna att vi ska bekämpa psykisk ohälsa och att vi ska utveckla

det suicidpreventiva arbetet. Vi är också väldigt tydliga med att vi ska sluta de påverkbara hälsoklyftorna på en generation, och hela folkhälsoansatsen tar sitt avstamp i just klassmarkörer, i det socioekonomiska. Av det skälet vill vi inte ändra vår bedömning utan vi tycker att det utlåtande som finns räcker. Vi avslår förslaget.

5 Det finns också ett förslag om att ta ett samlat grepp runt den psykosociala eftervården för nyblivna föräldrar med en tydlig handlingsplan för uppföljning av föräldrars psykiska mående efter förlossning. Vi tycker att det svarar upp väl när vi har tydliggjort i riktlinjerna att vi ska se till att mödra- och förlossningsvård ska vara jämlik över landet och nationella riktlinjer ska tas fram. Då förutsätter vi att de nationella riktlinjerna också har med föräldrars psykiska mående efter förlossning och den psykosociala eftervården. Vi menar att det är väl tillgodosett och att vi faktiskt flyttar fram våra positioner och är rätt tydliga på det området. Avslag på motionen.

Motion 335:3, där vill Cecilia Dahlman Eek ha ett besvarande och det tycker vi också, så det är bifall till besvarandet. Det handlar om att kartlägga antidepressiva läkemedel, om ni undrar.

10 Jag har två kvar. Det ena handlar om att man vill ha en jämlik tillgång till assisterad befruktning och en översyn av SKR:s rekommendationer. Med all respekt för SKR, så tror vi att det är i den organisationen som man får initiera en sådan översyn, snarare än från en socialdemokratisk partikongress. Därför yrkar vi avslag.

Sedan finns det ytterligare ett yrkande som handlar om att man vill tydligare skriva om att all form av diskriminering ska motverkas i vården, att man inte ska ha några omotiverade skillnader i hälsa- och sjukvården. Här föreslår vi ett tillägg i riktlinjerna på sidan 13 rad 39, innan meningen om mödravård och förlossningsvård. Efter "Vården ska vara jämlik och jämställd" lägger vi till: "All form av diskriminering ska motverkas." Delvis bifall kan man säga men inte hela det stycket.

25 *Tomas Angervik, Göteborgsområdet:* Jag uppfattade inte vad ni ansåg om maktutredningen; det gäller motion D579:1.

30 *Tjänstgörande ordförande:* Som standard har partistyrelsen avslagit alla yrkanden vad gäller motioner förutom de som de själva nu har sagt till om att de har valt att besvara eller bifalla. Om man inte vet vad partistyrelsen tycker om sin motion, så är svaret avslag om ej annat meddelats.

Beslut – redaktionsutskottet

Kongressen beslöt:

- att hänskjuta yrkanden som gäller rad 53–55 om tandvård till redaktionsutskottet (yrkande 991, 1088, 1161, 1106, 1174, 1179 och 1212)
- 35 att hänskjuta yrkanden om vinst och tillit till redaktionsutskottet (yrkande 1094, 1116, 1117 och rörande motion 639:9).

Beslut – riktlinjerna

Kongressen beslöt:

- 40 att bifalla Marcus Fröderbergs förslag på sidan 13 rad 32, med instämmande från partistyrelsen
- att avslå Novalie Liljas tilläggsförslag om kön och sexuell läggning

- att med röstsiffrorna 201–134 avslå Niklas Säwéns förslag
att med röstsiffrorna 209–135 avslå Maria Kesselrings förslag
att efter försöksvotering avslå Mattias Vepsås förslag om etableringskontroll
att efter försöksvotering avslå Kristina Lindbåges förslag om privata sjukförsäkringar
5 att efter försöksvotering avslå Sebastian Karlbergs förslag om hyrpersonal
att efter försöksvotering avslå Birgitta Svenssons förslag om utbildning
att efter försöksvotering avslå Sofia Gunnarssons förslag om specialistutbildningsplatser för sjuksköterskor.

10 **Beslut – motionerna**

Kongressen beslöt:

- att efter försöksvotering bifalla partistyrelsens förslag gällande motionerna 480, 488, 518, 520:1–6, 522:1–6, 527, 580, 582, 615, 635 och 683.
- 15 Slutbehandlingen av dagordningens punkt 10.2 fortsätter på under punkt 11 *Behandling av redaktionsutskottet förslag*.

Ordförande: *Erik Ezelius* och *Elisabeth Brandt Ygeman*

Sekreterare: *Veronica Nelson* och *Alexander Högberg*

20

Dagordningens punkt 10.3

Behandling av område D: Vi bygger landet tryggt

- 25 Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 2 *Vi bygger landet tryggt: Högre pensioner* (s. 15), *Vi bygger landet tryggt: Stärkt trygghet genom livet* (s. 15–17).
Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område D: (UD137, UD155, UD177, UD178, D185).

Huvudföredragande: *Ardalan Shekarabi*

- 30 Föredragande: *Lena Hallengren* och *Ilan de Basso* (Funktionshinderspolitik och LSS), *Ardalan Shekarabi* och *Åsa Westlund* (Pensioner), *Ardalan Shekarabi* och *Anders Henriksson* (Socialförsäkringar) samt *Lena Hallengren* och *Åsa Westlund* (Ordning och reda i välfärden)

Föredragning och förslag

- 35 *Åsa Westlund*, föredragande: Pensioner, våra gemensamma trygghetsförsäkringar, att funktionshindrade ska kunna leva ett liv som andra – det är alla centrala delar av den svenska välfärden, och det är de här frågorna som vi ska tala om nu. Jag vill förstås börja med att tacka alla i temagruppen för en bra diskussion och väldigt kloka inspel.

- Alla har rätt till en trygg ålderdom. Den samlade pensionen ska motsvara 70 procent av
40 slutlönen; det är vårt mål. Men så ser det verkligen inte ut. Det måste vi ändra på. Pensionerna måste höjas, och för att klara det måste också inbetalningarna till pensionssystemet öka samtidigt som vi värnar om livsinkomstprincipen och också stärker grundtryggheten i pensionssystemet.

Det ojämställda arbetslivet är en av orsakerna till att kvinnor och män har så olika pensionsvillkor. Det har partistyrelsen nu lyft in i riktlinjerna, liksom att vi ska driva på för att Sverige ska ta nya steg mot en individualiserad föräldraförsäkring. Pensionssystemet måste anpassas efter det glädjande faktum att allt fler lever allt längre. Men det fungerar inte att bara höja pensionsåldern. Mer måste göras för att anpassa arbetslivet så att fler kan jobba hela vägen till pension, och för dem som närmar sig pensionsåldern och inte orkar hela vägen måste det finnas en lösning som ger ekonomisk trygghet.

Ett sådant förslag på lösning finns i den budget som regeringen har lagt på riksdagens bord, liksom fler efterlängtrade och avgörande förbättringar i sjukförsäkringen. Vi ska förstås göra allt vi kan för att se till att de förslagen blir verklighet, men många av er ombud har med rätta också lyft frågan om hur karensdagen påverkar olika utifrån kön, yrke och ställning på arbetsmarknaden.

Den ekonomiska förlust som i dag uppstår för yrkesgrupper som saknar möjlighet att arbeta hemifrån och är särskilt utsatta är orättvis. Därför har partistyrelsen i det nya förslaget skärpt skrivningarna om hur viktigt det är att vi skyndsamt ser över hur regelverket kan ändras så att riskerna för inkomstbortfall under sjukdom ska bäras på ett mer solidariskt sätt.

Personer med funktionsnedsättning ska ha samma rättigheter och kunna leva sitt liv som andra. Här har partistyrelsen också lyssnat och förtydligat inte minst om rätten till personlig assistans och att LSS-insatserna ska bli mer ändamålsenliga. Det blir också med de här förändringarna i förslaget tydligare egna avsnitt om grunderna i vår syn på funktionspolitiken, vilket var ett starkt önskemål från flera kongressombud.

Partistyrelsen har också lagt till skrivningar om arbetsskadeförsäkringen och om möjligheten för föräldrar att vara med barnen på studiedagar och utvecklingsamtal.

Jag yrkar bifall till partistyrelsens nya förslag och ser fram emot debatten.

25 **Följande förslag förelåg**

Riktlinjerna

Högre pensioner

30 Alla har rätt till en trygg ålderdom. Pensionen måste gå att leva på. Att pensionssystemet är långsiktigt statsfinansiellt hållbart och har en bred parlamentarisk förankring stärker tryggheten för alla, oavsett om man har blivit pensionär eller inte. Dagens pensioner är för låga. Sedan 1990-talet har målet varit att den samlade pensionen ska motsvara 70 procent av slutlönen. Det är fortfarande vårt mål, men så har det inte blivit för alla. I grunden finns det för lite resurser i det allmänna pensionssystemet. Dessutom får det ojämställda arbetslivet negativa effekter för kvinnors pension.

Många arbetar ett långt arbetsliv och möts ändå av en pensionärstillvaro där man måste vända på slantarna. Särskilt i LO-yrken är det allt för liten skillnad vid pension om man har arbetat ett helt liv eller inte. Den enskilt största utmaningen handlar därför om att få upp nivåerna för de som har låga löner. Vi socialdemokrater har infört ett pensionstillägg för dessa grupper, men mer behöver göras. Nästa steg är att pensionsavgiften höjs, och det är vad som krävs för att lösa

problemen på sikt. Samtidigt som vi värnar livsinkomstprincipen måste också grundtryggheten i pensionssystemet stärkas. Bättre villkor ska ges för dem som inte har kunnat arbeta full tid genom hela arbetslivet på grund av sjukdom eller arbetslöshet.

Pensionssystemet behöver anpassas efter det glädjande faktumet att många lever längre. Ska pensionerna räcka under fler år krävs, tillsammans med andra insatser, också att våra arbetsliv förlängs. Men det går inte att höja pensionsåldern ensidigt. Arbetslivet måste förändras så att fler får en hållbar arbetsmiljö. Redan i dag tvingas den som inte orkar arbeta fram till åldersgränserna i pensionssystemet att ta ut sin pension tidigare än beräknat. Det leder till att pensionen blir lägre, oftast ohållbart låg livet ut. Detta drabbar särskilt kvinnor men även män i arbetaryken. Därför behövs en lösning som ger en ekonomisk trygghet när kroppen inte håller hela vägen till pensionen. Kraven på omställning inom sjukersättningen bör förändras när man har fem år kvar till riktåldern för pension så att man bara prövas mot arbeten man har erfarenhet av. Den som faktiskt inte kan arbeta fram till pension ska ha möjlighet att få sjukersättning upp till riktåldern.

Stärkt trygghet genom livet

I varje land finns människor som lever i stort överflöd. Ett samhälles utveckling mäts desto bättre genom att se till den som har blivit sjuk, arbetslös, eller som är ensamstående förälder. När vuxna och deras barn halkar efter och förvägras möjligheter som andra tar för givna, är det en kritik av hela samhällsbygget. Väl utbyggda, generella och trygga socialförsäkringar och arbetslöshetsförsäkring är en grundbult för utveckling och sammanhållning. Det jämnar ut inkomster över perioder i livet när vi inte kan arbeta. Det lindrar oro och skapar mod att pröva nya vägar. Det är också positivt för sysselsättningen eftersom det är genom arbete man blir berättigad till dem, och genom att de också understödjer återgången till arbete.

En stark arbetslöshetsförsäkring med hög anslutningsgrad och ett gott inkomstskydd är ett effektivt verktyg för att stärka jämlikheten. Det förhindrar att löner pressas nedåt, och utjämnar klyftor som beror på att risken för arbetslöshet är ojämnt fördelad mellan yrken och regioner. Det motverkar också lågkonjunkturer och stödjer ekonomisk återhämtning. För att arbetslöshetsförsäkringen verkligen ska ge alla dessa fördelar behövs ett antal förändringar, och taket i ersättningen behöver ses över kontinuerligt. Även deltidsarbetslösa i varaktig anställning ska kunna erbjudas arbetsmarknadspolitiska insatser med arbetsmarknadspolitiska ersättningar. Myndigheter och kommuner ska få väsentligt större möjlighet att utbyta information för att stärka legitimiteten och motverka fusk, eller att socialförsäkringar eller bidrag utnyttjas av organiserad brottslighet.

Under pandemin blev det tydligare för fler att regler och nivåer i framför allt arbetslöshetsersättningen inte höll måttet, och att det är djupt orättvist att få ett stort inkomstbortfall helt utan egen möjlighet att undvika det. En rad tillfälliga förändringar kunde därför genomföras. Skälen för de förbättringarna av tryggheten står sig även efter pandemin, och de bör i huvudsak permanentas och vara en utgångspunkt inför framtida förändringar.

Den som blir sjuk ska få det stöd som krävs för att kunna komma tillbaka i arbete och ha en ekonomisk trygghet under tiden. Sjukförsäkringen är en försäkring och inte ett bidrag, och är en viktig del av samhällskontraktet. Under de senaste decennierna har försäkringen urholkats.

Stora förändringar har bidragit till att människor med goda möjligheter att återgå i arbete inte får rätt stöd och rehabilitering. Därför har vi ändrat sjukpenningens regelverk och förstärkt arbetet med stöd och rehabilitering. Karensavdraget påverkar olika utifrån kön, yrke och ställning på arbetsmarknaden. Den ekonomiska förlust som idag uppstår för yrkesgrupper som saknar
5 möjlighet att arbeta hemifrån och är särskilt utsatta är orättvis. Vi vill därför skyndsamt utreda hur regelverket ska förändras i syfte att riskerna för inkomstbortfall under sjukdom ska bäras på ett mer solidariskt sätt.

Det måste tas hänsyn till att ens omställningsförmåga varierar på grund av ålder och arbetsliv. Att inkomstbortfallsprincipen i försäkringen förstärks är viktigt för sjukförsäkringens legitimitet.
10 Det motverkar den fattigdomsfälla som ligger i att en försäkring enbart erbjuder grundtrygghet, medan mer privilegierade skaffar sig privata försäkringar. Dessutom behöver sjukförsäkringens regelverk anpassas. Den som är långvarigt sjuk eller har nedsatt förmåga på grund av en funktionsnedsättning ska kunna känna sig trygg med att försäkringen finns där, och att man får rätt stöd och tidig rehabilitering när det behövs. Det finns alldeles för många exempel på att man
15 kan falla mellan stolarna i regelverk och olika instansers handläggning och bedömning. Det ska därför göras en särskild översyn och insatser för att förhindra det.

Ingen ska riskera liv och hälsa på jobbet. Arbetskadeförsäkringen är en viktig del av socialförsäkringarna men har urholkats under en längre tid och är inte följsam efter de risker som finns i arbetslivet. Regelverket måste därför ses över med syftet att stärka den ekonomiska tryggheten.
20

Personer med funktionsnedsättning ska ha samma rättigheter och kunna leva sitt liv som andra. Det offentliga ska konsekvent verka för att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Du ska kunna lita på att dina behov blir tillgodosedda genom insatser av hög kvalitet och att systemet är rättssäkert.
25 Jämställdheten och barnrättsperspektivet ska särskilt beaktas. För att målet ska nås behöver ett aktivt förbättringsarbete ske inom samhällets alla områden.

Vi ska säkra rätten till personlig assistans och göra LSS-insatserna mer ändamålsenliga. Alla som har rätt till stöd ska få det. Vinstjakten inom assistansen ska motverkas, liksom att brukare eller personliga assistenter utnyttjas i kriminella syften. Personer som bor i något av landets
30 LSS-boenden ska ges fullgott stöd, service och omvårdnad. De ska känna trygghet och frihet. Personalen ska ha rätt kompetens och goda arbetsvillkor och en bra arbetsmiljö.

Föräldraförsäkringen är avgörande för att möjliggöra arbete och tillväxt, förenkla vardagen för barnfamiljer och för ett mer jämställt föräldraskap. Trots en positiv utveckling tar män bara ut tre av tio dagar med föräldrapenning. Det är en spegling av både normer och ojämställdhet
35 i löner och anställningsvillkor. Att det fortfarande är möjligt att överlåta ett stort antal dagar till den andre föräldern bidrar till att befästa detta, och det bör därför begränsas ytterligare. Föräldraförsäkringen ska successivt, liksom andra försäkringar, delas helt. Som ett steg på vägen bör försäkringen delas i tre lika delar. En ökad individualisering skulle vara särskilt positivt för den som arbetar i könssegregerade yrken, där det är svårare att bryta med arbetsgivarens
40 förväntningar, liksom i grupper där kvinnor traditionellt inte förväntas förvärvsarbeta. Uttaget av föräldrapenning under barnets första levnadsår har stor betydelse för ansvarsfördelningen under

hela uppväxten. Ett jämställt uttag stärker kvinnors inkomster, minskar risken för sjukskrivning och ökar deras pension. Dessutom är en delad föräldraförsäkring viktig för barn, som tidigare kan få en stark relation med båda sina föräldrar. Arbetarrörelsen har en viktig uppgift att genom opinionsbildning öka stödet för en individualiserad föräldraförsäkring.

5 Det är viktigt att underlätta för arbetande föräldrar som har barn i förskola och grundskola att kunna vara lediga vid studiedagar och utvecklingssamtal utan att behöva ta semester.

Motionerna

10 *UD137*

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna D412:5, D412:6, D412:7, D412:8, D412:9, D412:10, D412:11 och D420

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A373:17, D72:1, D72:2,
15 D389:1, D390:1, D391:1, D404:1, D404:2, D405:1, D405:2, D411:1, D412:1, D412:2,
D412:3, D412:4, D412:12, D412:14, D412:15, D416:1, D416:2, D419:1, D420:2,
D420:3, D423:3, D425:1, D425:2, D425:3, D427:1, D427:2, D427:3, D433:1, D434:1,
D435:1, D435:2, D435:3, D436:1, D436:2, D436:3, D437:1, D437:2, D437:3, D437:4,
D438:1, D438:2, D439:1, D439:2, D439:3, D440:1, D440:2, D441:1, D441:2, D441:3,
20 D441:4, D441:5, D475:1, D475:2, D475:3 och D476:1

att avslå motionerna D388:1 och D413:2.

UD155

Partikongressen föreslås besluta:

25 att bifalla motionerna B162:4, D275:3, D277:1, D277:2, D286:1, D292:1, D305:2, D305:3,
D308:3, D309:3, D310:2, D311:3, D312:3, D313:3, D314:3, D316:3, D318:3, D319:1,
D320:3, D321:2, D322:3, D323:3, D324:2, D325:3, D326:2, D327:3, D328:3, D329:2,
D330:3, D331:3, D332:3, D334:3, D335:2, D336:3, D337:3, D338:3, D339:3, D340:3,
D341:2, D344:1, D355:1, D373:1, D374:1, D375:1, D378:1, D379:1, D380:1, D381:1,
30 D382:1, D383:1, D384:1, D385:1, D385:2, D386:2

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A163:1, A164:1, A165:1,
A166:1, A167:1, A168:1, A169:1, A171:1, A172:1, A173:1, A175:1, A176:1, A178:1,
A179:1, A181:1, A182:1, A183:1, A184:1, A185:1, A186:1, A187:1, A188:1, A189:1,
A190:1, A191:1, A192:1, A193:1, A194:1, A195:1, A196:1, A197:1, A218:4, A219:3,
35 A325:1, B69:8, B98:1, B119:9, B120:9, D208:1, D265:1, D274:1, D275:1, D275:2,
D275:4, D276:1, D276:2, D277:3, D278:1, D279:1, D280:1, D280:2, D280:3, D280:4,
D281:1, D282:1, D282:2, D282:3, D283:1, D283:2, D283:3, D283:4, D283:5, D283:6,
D283:7, D283:8, D283:10, D283:11, D284:1, D285:1, D285:2, D285:4, D285:5,
D285:7, D285:8, D288:1, D288:2, D288:3, D288:4, D288:5, D289:1, D289:2, D289:3,
40 D289:4, D290:1, D291:1, D291:2, D291:3, D291:4, D291:5, D291:6, D291:7, D292:2,
D292:3, D293:1, D294:1, D294:2, D294:3, D296:1, D296:2, D296:3, D296:4, D297:1,

D297:2, D297:3, D297:4, D299:1, D299:2, D300:1, D301:1, D302:1, D302:2, D302:3, D302:4, D303:1, D304:1, D305:1, D306:1, D307:1, D307:2, D308:1, D308:2, D308:4, D309:1, D309:2, D309:4, D310:1, D311:1, D311:2, D311:4, D312:1, D312:2, D312:4, D313:1, D313:2, D313:4, D314:1, D314:2, D314:4, D315:1, D315:2, D315:3, D316:1, 5 D316:2, D316:4, D316:5, D317:1, D317:2, D317:3, D318:1, D318:2, D318:4, D319:2, D319:3, D320:1, D320:2, D320:4, D321:1, D321:3, D322:1, D322:2, D322:4, D323:1, D323:2, D323:4, D323:5, D324:1, D324:3, D325:1, D325:2, D325:4, D326:1, D326:3, D326:4, D327:1, D327:2, D327:4, D328:1, D328:2, D328:4, D329:1, D329:3, D330:1, D330:2, D330:4, D331:1, D331:2, D331:4, D332:1, D332:2, D332:4, D333:1, D334:2, 10 D334:4, D334:5, D335:1, D336:1, D336:2, D336:4, D337:1, D337:2, D337:4, D338:1, D338:2, D338:4, D339:1, D339:2, D339:4, D340:1, D340:2, D340:4, D342:1, D343:1, D345:1, D345:2, D345:3, D345:4, D346:1, D346:2, D346:3, D346:4, D346:5, D347:1, D347:2, D347:3, D347:4, D347:5, D348:1, D348:2, D348:3, D348:4, D348:5, D349:1, D349:2, D349:3, D349:4, D349:5, D350:1, D350:2, D350:3, D350:4, D350:5, D351:1, 15 D351:2, D351:3, D351:4, D351:5, D352:1, D352:2, D352:3, D352:4, D352:5, D353:1, D353:2, D353:3, D354:1, D354:2, D354:3, D354:4, D354:5, D356:1, D357:1, D358:1, D359:1, D359:2, D359:3, D360:1, D360:2, D360:3, D361:1, D361:2, D361:3, D362:1, D363:1, D364:1, D365:1, D366:1, D367:1, D368:1, D369:1, D370:1, D372:1, D372:2, D372:3, D372:4, D376:1, D377:1, D386:1, D386:3, D387:1, D387:2, D387:3, D410:9, 20 D639:1, D639:2 och D639:4.

UD177

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna D99:5, D152:5, D166:7, D176:1, D177:1, D178:1, D179:1, D180:1, 25 D181:1, D182:1, D183:1, D184:1, D185:1, D186:1, D187:1, D188:1, D189:1, D190:1, D191:1, D192:1, D193:1, D194:1, D195:1, D196:1, D197:1, D199:1, D200:1, D201:1, D218:6, D219:2, D223:4, D225:1, D225:2 och D227:1

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A150:2, A163:3, A163:4, 30 A164:3, A164:4, A165:3, A165:4, A166:3, A166:4, A167:3, A167:4, A168:3, A168:4, A169:3, A171:3, A171:4, A172:3, A172:4, A173:3, A173:4, A175:3, A175:4, A176:3, A176:4, A178:3, A178:4, A179:3, A179:4, A180:2, A181:3, A181:4, A182:3, A182:4, A183:3, A183:4, A184:4, A184:5, A185:3, A185:4, A186:3, A186:4, A187:3, A187:4, A188:3, A188:4, A189:3, A189:4, A190:3, A190:4, A191:3, A191:4, A192:3, A192:4, A193:3, A193:4, A194:3, A194:4, A195:3, A195:4, A196:3, A196:4, A197:3, A197:4, 35 A218:3, A287:4, A287:6, A288:4, A288:5, A288:6, A319:5, A338:2, B341:3, D90:2, D90:3, D90:4, D92:1, D92:2, D92:3, D93:1, D93:2, D95:1, D95:2, D96:1, D96:2, D98:1, D99:1, D100:1, D100:2, D101:3, D101:4, D102:5, D102:6, D102:7, D102:8, D104:1, D104:2, D104:3, D104:4, D104:5, D104:6, D106:3, D107:1, D107:2, D107:3, D107:4, D107:5, D107:6, D107:7, D108:1, D109:1, D110:1, D111:1, D112:1, D113:1, 40 D114:1, D115:1, D116:1, D117:1, D118:1, D119:1, D119:2, D120:2, D121:2, D122:2, D123:2, D124:1, D125:1, D125:2, D125:3, D125:4, D125:5, D125:6, D126:1, D126:2,

D126:3, D127:1, D127:2, D127:3, D127:4, D127:5, D127:6, D128:1, D128:2, D128:3,
D128:4, D128:5, D128:6, D129:1, D129:2, D129:3, D129:4, D129:5, D129:6, D130:1,
D130:2, D130:3, D130:4, D130:5, D130:6, D131:1, D131:2, D131:3, D131:4, D131:5,
D131:6, D132:1, D132:2, D132:3, D132:4, D132:5, D132:6, D133:1, D133:2, D133:3,
5 D133:4, D133:5, D133:6, D134:1, D134:2, D134:3, D134:4, D134:5, D135:1, D135:2,
D135:3, D135:4, D135:5, D136:2, D136:3, D136:4, D136:5, D136:6, D136:7, D137:1,
D137:2, D137:3, D137:4, D137:5, D137:6, D138:1, D138:2, D138:3, D138:4, D138:5,
D138:6, D139:1, D139:2, D139:3, D139:4, D139:5, D139:6, D140:1, D140:2, D140:3,
D140:4, D140:5, D140:6, D141:1, D141:2, D141:3, D141:4, D141:5, D141:6, D142:1,
10 D142:2, D142:3, D142:4, D142:5, D142:6, D143:1, D143:2, D143:3, D143:4, D143:5,
D143:6, D144:1, D144:2, D144:3, D144:4, D144:5, D144:6, D145:1, D145:2, D145:3,
D145:4, D145:5, D145:6, D146:1, D146:2, D146:3, D146:4, D146:5, D146:6, D147:1,
D147:2, D147:3, D147:4, D147:5, D147:6, D148:1, D148:2, D148:3, D148:4, D148:5,
D148:6, D149:1, D149:2, D149:3, D149:4, D149:5, D149:6, D150:1, D151:4, D151:5,
15 D152:4, D153:4, D153:5, D154:4, D154:5, D155:4, D155:5, D156:4, D156:5, D157:4,
D157:5, D158:4, D158:5, D159:4, D159:5, D160:1, D160:2, D160:3, D160:4, D160:5,
D160:6, D160:7, D161:1, D161:2, D161:3, D161:4, D161:5, D161:6, D161:7, D162:1,
D162:2, D162:3, D162:4, D163:1, D163:2, D164:1, D165:1, D166:1, D166:2, D166:4,
D166:6, D166:8, D166:9, D167:1, D167:2, D169:2, D170:1, D170:2, D171:1, D174:1,
20 D174:2, D174:3, D175:1, D176:2, D176:3, D177:2, D177:3, D178:2, D178:3, D179:2,
D179:3, D180:2, D180:3, D181:2, D181:3, D182:2, D183:2, D183:3, D184:2, D184:3,
D185:2, D185:3, D187:2, D187:3, D188:2, D188:3, D189:2, D189:3, D190:2, D190:3,
D191:2, D191:3, D192:2, D192:3, D193:2, D193:3, D194:2, D195:2, D195:3, D197:2,
D197:3, D198:1, D198:2, D199:2, D199:3, D200:2, D200:3, D201:2, D201:3, D203:2,
25 D204:1, D205:1, D205:2, D206:1, D207:1, D207:2, D207:3, D207:4, D208:2, D210:1,
D211:1, D211:2, D211:3, D212:1, D214:2, D214:3, D215:1, D216:1, D216:2, D218:1,
D218:2, D218:3, D218:4, D218:5, D218:7, D219:1, D220:1, D221:2, D221:3, D222:1,
D223:1, D224:1, D224:4, D226:1, D226:3, D227:2, D227:3, D227:4, D228:1, D229:1,
D230:1, D230:2, D231:1, D232:1, D233:1, D234:1, D235:1, D236:1, D237:1, D238:1,
30 D239:1, D239:2, D241:4, D241:5, D242:1, D242:2, D242:3, D242:4, D264:1, D264:2,
D264:3, D265:2, D265:3, D266:5, D266:6, D266:7, D266:8, D266:9, D266:10,
D266:11, D266:12, D266:13, D266:14, D266:15, D266:20, D267:2, D267:3, D268:1,
D268:2, D268:3, D268:4, D268:5, D269:1, D269:2, D270:1, D270:3, D271:1, D272:1,
D285:6, D298:2, D639:11, D639:13, D639:15, D639:16, D639:17 och E111:1
35 att avslå motionerna D106:1, D106:2, D106:4, D120:1, D121:1, D122:1, D123:1, D124:2,
D166:3, D169:1, D175:2, D221:1 och D267.

UD178

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motion D209:1

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A287:5, A455:1, B3:3,
5 B14:4, B82:11, B162:7, D91:1, D91:2, D94:1, D97:1, D103:1, D105:1, D151:1,
D152:1, D153:1, D154:1, D155:1, D156:1, D157:1, D158:1, D159:1, D168:1, D168:2,
D172:1, D173:1, D202:1, D202:2, D213:1, D213:2, D213:3, D213:4, D213:5, D213:6,
D217:1, D218:8, D240:1, D240:2, D243:1, D244:1, D245:1, D246:1, D247:1, D248:1,
D249:1, D250:1, D251:1, D252:1, D253:1, D254:1, D255:1, D256:1, D257:1, D258:1,
10 D259:1, D260:1, D261:2, D262:1, D263:1, D266:17, D266:18, D273:1, D503:1,
D639:12, D639:14 och D639:18.

D185

Partikongressen föreslås besluta:

15 att bifalla motionerna A44:11, A143:1, C25:1, C165:3, D2:1, D3:1, D6:5, D10:1, D10:2,
D11:2, D15:1, D17:1, D18:1, D19:1, D20:1, D21:3, D21:4, D22:1, D22:6, D30:4,
D37:4, D43:1, D49:1, D52:1, D53:1, D53:2, D53:4, D55:1, D55:2, D59:2, D60:1,
D71:1, D72:4, D78:1, D79:1, D82:1, D84:1, D85:1, D87:1, D87:2, D87:3, D87:4,
D506:3, D568:3, D568:4, D579:2, D613:5, D613:6 och D639:10

20 att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A246:1, A497:4,
B176:19, B414:2, D1:1, D2:2, D3:2, D4:2, D4:3, D5:1, D5:2, D5:3, D6:1, D6:3, D7:1,
D8:1, D9:1, D10:3, D11:1, D11:3, D12:1, D12:2, D12:3, D12:4, D13:1, D14:1, D16:1,
D21:1, D21:2, D22:2, D22:4, D23:4, D23:5, D23:6, D24:4, D24:5, D25:1, D26:1,
D26:2, D27:1, D27:2, D28:1, D29:1, D29:4, D29:5, D30:1, D30:2, D30:5, D31:1,
25 D31:4, D31:5, D32:1, D32:2, D32:6, D33:1, D33:4, D33:5, D35:1, D36:1, D37:2,
D38:1, D38:2, D38:3, D39:1, D40:1, D41:1, D42:1, D43:2, D44:1, D46:1, D46:2,
D47:1, D48:1, D49:2, D50:1, D50:7, D51:1, D51:2, D51:3, D54:2, D56:1, D56:2,
D57:1, D57:3, D58:1, D58:2, D58:3, D59:1, D60:2, D61:1, D63:1, D64:1, D65:1,
D66:1, D66:2, D67:3, D68:1, D68:2, D68:3, D69:1, D69:2, D70:1, D70:2, D72:3,
30 D73:1, D74:1, D74:2, D76:1, D77:1, D78:2, D80:1, D80:2, D81:1, D82:2, D85:2,
D86:1, D86:2, D88:4, D406:7, D406:8, D406:9, D423:1, D506:1, D506:2, D517:6,
D568:1, D568:2, D613:1, D613:2, D637:3, D637:6, D637:8, D637:12, D639:9 och
D678:6

att avslå motionerna A44:12, D13:2, D13:3, D24:1, D24:2, D28:2, D28:3, D29:2, D29:3,
35 D30:3, D31:2, D31:3, D32:3, D32:4, D33:2, D33:3, D34:1, D45:1, D54:1, D61:2,
D62:1, D69:3, D75:1, D83:1, D88:1, D88:2, D88:3, D88:6 och D265:4.

Talartidsbegränsning

Beslut

Kongressen beslöt:

att begränsa talartiden under debatten till 2 minuter.

5

Debatt

Tommy Augustsson, Skåne: Jag yrkar bifall till partistyrelsens reviderade med följande tillägg: ”För att inte återgå till att människor är på jobbet när de är sjuka ska Socialdemokraterna söka stöd i riksdagen för ett borttagande av karensavdraget.”

10 Karensavdraget är djupt orättfärdigt. Människor som har jobb som är möjliga att sköta hemifrån jobba även om de känner sig lite krassliga. När karensavdraget togs bort under coronapandemin minskade spridningen av säsongsinfluensa, vinterkräksjuka och andra sjukdomar med hög smittorisk markant.

15 Velfärdsarbetare, industriarbetare, handelsanställda och andra med jobb som kräver fysisk närvaro på jobbet har två saker att välja på när de är sjuka: antingen stanna hemma och förlora 20 procent av veckoinkomsten eller jobba trots att vi är sjuka. Om vi jobbar trots att vi är sjuka riskerar vi både att smitta ner våra arbetskamrater och i förekommande fall patienter, kunder etc. och tillfrisknandet tar längre tid med sämre prestation som följd.

20 Ett borttagande av karensavdraget innebär en ökad jämlikhet i samhället, minskad smittspridning och minskad belastning på sjukvården samt bättre prestationer när vi jobbar. Att det nu föreslås att det ges möjlighet att avtala bort karensavdraget i kollektivavtal hjälper tyvärr inte. Dels blir det troligen mestadels de som redan kan jobba hemifrån som lyckas få in denna möjlighet, dels kommer det i de fall det lyckas att tas från löneutrymmet vid förhandlingarna.

25 Det är lätt att räkna ut matematiskt vad karensavdraget kostar, men jag har inte sett någon uträkning på vad plusposterna ger. Begränsad smittspridning gör att fler friska kan vara jobbet. Prestationen blir högre när du är frisk på jobbet. Då kanske du är hemma och sjuk i tre dagar och sedan frisk och jobbar fullt. Alternativet är att du jobbar sjuk, smittar ner andra, presenterar sämre i minst en vecka.

30 *Claes Söderling, Göteborg:* Vi tycker att det är bra med den nya reviderade riktlinjerna; det känns positivt och mycket har gått oss till mötes. Men det är två saker som vi vill lyfta fram. Den första är på sidan 2 rad 19 – där vill vi ha in en formulering om att det inte ska finnas pensionärer i Sverige som lever under fattigdomsgränsen. Det är en ganska bra formulering som är ganska lätt att ställa sig bakom.

35 Sedan kommer den andra biten och det är vår motion 107:5. Det är just det här med att karensavdraget ska avskaffas. Den vill vi yrka bifall till. Pandemin har verkligen visat att det är stor skillnad mellan olika typer av yrken när det gäller att kunna jobba hemifrån när man är krasslig. Att staten har tagit ett stort ansvar och ersatt alla när det gäller just karensavdraget under pandemin skapar egentligen rättvisa mellan yrkesarbetare.

40 När det gäller yrken som i stor utsträckning har kunnat jobba hemifrån har de troligtvis samma möjligheter att jobba hemifrån även efter pandemin, men för velfärdsarbetarna

som måste gå till jobbet, eller som inte kan gå till jobbet när man är krasslig, tvingas man ut i ett karensavdrag igen. Jobbar man inom förskola, sjukvård, äldreomsorg, brevbäring, renhållningsarbete, polis etc. finns inte möjligheten att jobba hemifrån. Dessutom är det väldigt vanligt i just de här yrkena att man faktiskt blir smittad på jobbet. Man blir alltså dubbelt drabbad – först smittad, sedan karensavdrag.

Därför är det ju dags att ta bort karensen för alla. Detta är en välfärdsreform som verkligen jämnar ut skillnaden mellan yrkesgrupperna. Dessutom är vi det enda landet i Norden som har ett karensavdrag. Bifall till motion 107:5.

Jonas Sundström, Skaraborg: Jag kommer att lägga två yrkanden – dels på riktlinjer, dels på motion, för att försöka vara lite effektiv.

När det gäller riktlinjerna så gäller det sidan 2 rad 45 i det reviderade förslaget: ”En stark arbetslöshetsförsäkring med en hög anslutningsgrad och ett gott inkomstskydd utan nedtrappning” – och just nedtrappning är det som jag vill trycka på. Att hamna i arbetslöshet är en stor utmaning. Det påverkar det psykiska beteendet hos individen som blir arbetslös. Det är ingen som vill bli arbetslös. Det finns också en del som är väldigt viktig att tänka på och det är att det också påverkar familjen.

Ju längre tiden går, desto mer ökar oron för att kunna få ett nytt jobb. Om man därutöver utsätts för ekonomiska påtryckningar är det ännu värre. Därför yrkar jag bifall till den förändringen i riktlinjerna.

På nästa punkt yrkar jag bifall till motion 319:2 – att Socialdemokraterna verkar för att inbetalningar till tjänstepension ska ske från första arbetsdagen. Jag tycker att det är oerhört viktigt att man börjar betala in direkt till pensionen, för den är så livsavgörande den dag man kommer fram till pensionsåldern. Det vet vi, att när man är ung tänker man inte så mycket på pension förrän man börjar hamna ungefär i den ålder som jag själv är i nu. Då börjar man fundera på den egna pensionen och hur den kommer att se ut när man går i pension. Bifall till motion 319:2.

Martin Berglund, Västerbotten: Jag minns själv hur det var för 20 år sedan på min arbetsplats – en industri i Västerbotten. Där hade vi andra regler. Gick man hem innan dagen var över fick vi bara karens fram till dagens slut, så vi höll ut. Det var kutym: ”Är du sjuk, så håll ut till klockan blir kvart i två. Sedan sjukanmäler du dig till chefen.” Det var rimligt för att stanna hemma och få en hel dags karens gav ett stort lönetapp. Lönen var viktigare än min egen hälsa. Viktigare än risken att smitta kamraterna, och alla gjorde likadant.

Är det någon som tror att det inte förekommer i dag att folk inte har råd att sjukskriva sig på grund av karensen? Det är inte rimligt att behålla ett system som så tydligt markerar klasskillnaderna i dag i landet. Hur många arbetare har möjlighet att jobba hemifrån om man känner sig lite krasslig? Tror ni att det finns skillnader mellan yrkeskategorierna? Hur många tjänstemän har nu efter pandemin överenskommelser om att jobba hemma någon dag i veckan?

Karensen ökar ojämlikheten på arbetsplatserna. Karensen är en förlegad rest från en borgerlig syn på människan om att karensen skulle förhindra lättja i ett land där plikten ända sedan åtminstone Luthers dagar varit ett signum.

Det är på tiden att karensen blir ett minne blott. Därför yrkar jag bifall till partistyrelsens nya riktlinjer och drar bort mitt yrkande på bifall till motion. Bifall till sidan 3 rad 17. Det är dags att vi uttrangerar karensdagen.

5 *Jan Zetterqvist, Örebro län:* Partistyrelsens reviderade förslag är i många delar bra men ändå inte fullt ut. Jag är Janne Zetterqvist från Örebro län, och vi har i vår delegation diskuterat det här otyget karensavdrag som flera har varit inne på. Karensavdraget är faktiskt ett angrepp, inte bara på arbetare eller de försäkrade som inte kan jobba hemifrån utan på trygghetssystemet i allmänhet – dels mot de försäkrade i form av självrisk vid sjukdom, dels också mot systemet i sin helhet.

10 När det gäller självrisken är det uppenbart att den slår osolidariskt beroende på kör och yrke till exempel, medan avskaffandet av karensavdraget under pandemitiden har lett till att människor stannar hemma när de är sjuka och därmed inte är på jobbet och smittar andra. Det minskar sjuknärvaron, helt enkelt.

15 Så det innebär att ett avskaffande av karensavdraget minskar kostnader för individen men också för systemet som helhet eftersom det leder till minskad sjukdom. Därför yrkar jag bifall till motion 95:1 plus 40–50 andra motioner som säger att karensavdraget ska avskaffas. Därför yrkar jag också på en ändring i de nya riktlinjerna på sidan 3 rad 19–20. Den meningen vill jag ska lyda: ”Vi vill därför ändra regelverket så att riskerna för inkomstbortfall under sjukdom ska bäras på ett mer solidariskt sätt genom att avskaffa karensdagen.”

20 *Silvia Andersson Kakembo, Stockholm:* Trevlig att se er, det är första gången på kongress för mig. Jag är här för att prata lite med er om en sjukförsäkring som kan ge den trygghet man behöver när man behöver den. Jag yrkar på att ni röstar för yrkande 1270 om att stärka inkomstbortfallsprincipen och justera ersättningar år från år, yrkande 1272 om att ingen ska falla mellan stolarna i rehabiliteringskedjan och yrkande 801 som är en motion om att inte ha några siffermål om hur många som ska använda eller inte använda sjukförsäkringen, samt Skånes förslag om att avskaffa karensavdraget.

30 Varför tycker då jag och mina partikamrater från Stockholm att det här är så viktigt? Det handlar om vad vi vill ha för samhälle – om vi vill ha ett samhälle som håller ihop, ett samhälle som man vet inte lämnar en i sticket om man blir sjuk och inte kan jobba, ett samhälle där man kan känna sig trygg över att man inte behöver lämna hus och hem om man råkar ut för en olycka.

Vi vet också att de ekonomiska klyftorna växer i samhället och att det delvis är på grund av att nivån i socialförsäkringarna inte hänger med i samma takt som lönerna ökar, och så tycker i alla fall inte jag att vi kan ha det.

35 Sedan har vi också den här frågan om karensen som många har nämnt just på grund av digitaliseringens möjligheter är avskaffad för alla dem som kan jobba hemifrån. Men låt oss vara supertydliga även här om att vi vill jämna ut den orättvisan genom att ta bort karensavdraget. Mycket görs på det här området och det är toppen, men vi är nog inte hela vägen framme än. Så rösta gärna för att ett avskaffat karensavdrag och en sjukförsäkring som omfattar 80 procent av inkomsten för 80 procent av löntagarna, som justeras från år till år, och som förhindrar att du och jag när vi väl behöver sjukförsäkringen faller mellan stolarna.

Kim Söderström, Dalarna: Dalarna yrkar i riktlinjerna på att ordet ”kraftigt” skrivs in efter ordet ”pensionsavgiften” på sidan 2 rad 16. Jag är ordförande på Byggnads Gävle–Dala, och vi på Byggnads driver något som kallas knegarpension, som flera av er känner till. Här har vi räknat rätt mycket och vi är övertygade på att pensionsavgiften måste upp på 20 procent.

5 Partidistriktet i Dalarna litar stenhårt på Byggnads och tycker att det är helt rimligt, men vi är också oerhört blygsamma av oss, så vi säger att vi nöjer oss med att pensionsavgiften höjs kraftigt.

Om man tillåter sig att svänga ut lite och gör en marxistisk klassanalys och funderar på striden mellan kapital och arbete, så blir det ytterst spännande när vi pratar om våra socialförsäkringssystem. Jobbskatteavdrag 1, 2, 3, 4 och 5, värnskatt, förmögenhetsskatt, arvs- och gåvoskatt betalar vi alla genom försämrade försäkringar. Kamrater, vi har råd till bättre försäkringar. Vi ska inte behöva betala rika människors skattesänkningar. Det här handlar om fördelningspolitik.

Ida Melin, Göteborgsområdet: Jag vill yrka på att kongressen bifaller motion D215 i sin helhet. Motionen handlar om rätten att gå ner i arbetstid, inte omvårdnadsbidraget i sig. Man behöver i nuläget bli beviljad omvårdnadsbidraget av Försäkringskassan för att ha rätt att gå ner i arbetstid efter att barnet har fyllt 8 år. Insatserna som utförs av föräldrarna till de här barnen som behöver stöd är ovärderliga och har en stor påverkan på barnets framtida behov av stöd från samhället i vuxen ålder.

20 Dessa tidiga insatser kommer med eller utan samhällets stöd. Samhället kommer att dra nytta av insatserna men det är föräldrarna som betalar priset. Sjukskrivningar, nedsatta tjänstgöringsgrader. Det är även en fråga om att inte behöva acceptera en längre tjänstgöringsgrad, och på längre sikt en lägre pension. Förtjänar inte dessa föräldrar samhällets stöd, oavsett vad Försäkringskassan bedömer gällande omvårdnadsbidrag? Det här är socialdemokrati.

25 *Andreas Engebretsen*, Halland: Jag vill först tacka partistyrelsen för visat lyhördhet gällande riktlinjerna och med det yrka bifall till partistyrelsens reviderade förslag till riktlinjer. Sedan vill jag också yrka bifall till motion 475:1–2. Denna motion skulle egentligen inte ha behövts men det finns stora brister inom rättssäkerheten för personer med funktionsnedsättning, trots en tydlig lagstiftning och FN-konventioner.

När en kommun omprövar en tidigare beviljad LSS-insats så riskerar den enskildas liv att rasa samman. Att beslutet inte träder i kraft förrän saken har prövats i domstol vid ett överklagande kan vara helt avgörande för den enskilde och dennes anhöriga. Därför vill jag pröva frågan om huruvida inhibition kan bli norm i dessa fall. Det är attsats ett, alltså att redan beviljade insatser inte plötsligt rycks bort.

35 Jag vill också att vi ser över möjligheten till rättshjälp i enlighet med FN:s konvention för personer med funktionsnedsättning. Jag yrkar bifall till 475:1–2.

Jan Svärd, Skåne: Vi har diskuterat pensionerna och jag har framför tidigare att det är en av de viktigaste valfrågorna vi har. Vi träffar folk ute och det är mycket oroligt ute bland leden. Därför måste vi ha skarpa och klara riktlinjer i detta.

Ett förslag från oss gäller riktlinjerna sidan 15 rad 7: ”Vi socialdemokrater ska verka för ett statligt finansierat pensionslyft som höjer den inkomstgrundande pensionen till minst 70 procent av slutlönen och samtidigt stärker garantipensionen. De lägsta inkomstgrundande pensionerna höjas för att säkerställa att ingen äldre hamnar under EU:s fattigdomsgräns. Avgörande för detta ska bli aktuellt är att pensionssystemet tillförs mer pengar så att pensionerna kan höjas.”

Så har vi också ett tillägg på sidan 15 rad 30. Där finns en mening som börjar ”Den som faktiskt inte kan arbeta fram till pensionen” – den vill vi ska ersättas med följande text: ”Den som faktiskt inte kan arbeta fram till pensionen ska ha möjlighet att få trygghetspension utan att inkomstpensionens nivå påverkas.” Det är vårt förslag. Vi hoppas att vi ska få stöd för det.

Karin Svedberg, Stockholm: Sverige förtjänar en framåtsyftande och modern socialdemokratisk välfärdsmodell som omfattar hela välfärden. Att vi använder skattemedel till att finansiera vinstdrivande aktörer i välfärden är ineffektivt och osolidariskt. Det har vi identifierat när det gäller skolan och det rör välfärdens alla områden.

Ineffektivt är det för att de vinstdrivande aktörerna medför ökad kontroll och administration. NPM är en dyr affär för oss. Marknadiseringen totalt sett har varit kostnadsdrivande. Osolidariskt är det för att de vinstdrivande aktörerna ökar ojämlikheten.

Anne-Marie Lindgren konstaterade här i veckan att ”verksamheter där företagens vinstkalkyler avgör etableringar och inriktningar fördelar alltid till ekonomiskt starkare gruppers fördel.” Lyssna på det: ”fördelar alltid till ekonomiskt starkare gruppers fördel”. Vill vi förespråka en politik som alltid fördelar till ekonomiskt starkares fördel?

Nej, vi vill ju inte det. Vi vill verka för en modern socialdemokratisk välfärdsmodell, där huvuddelen av verksamheten utförs i offentlig regi men som tillåter en mer framskjuten roll för idéburen sektor. Det gäller inte bara skolan. Det gäller lika mycket för förskolan, LSS, HVB, kvinnojourerna, äldreomsorgen och hälso- och sjukvården.

Jag yrkar bifall till D52:1 – att verksamheterna och välfärdssektorn, såsom skola, vård och omsorg, inte får drivas i vinstsyfte.”

Johan Stark, Jönköpings län: För 25 år sedan stod jag i talarstolen när vi införde vårt nya pensionssystem, som vi kallade det då. Nu har jag varit med ett tag, det är 25 år nu. Då bestämde vi att vi ska ha en nivå på 18,5 procent i vårt pensionssystem med avsättning för det. Vi är ännu inte uppe i de där 18,5 procenten, så det är en rättvisefråga att vi ser till att vi ordnar det till att börja med.

I de politiska riktlinjerna står det bland annat att vi ska ha en målsättning där den samlade pensionen ska vara 70 procent. Där undrar jag inte varför vi ska bry oss om de där 70 procenten. Det viktigaste är väl att vi ser till att det som handlar om inkomstpensionen och premiepensionen når de må vi vill. Därför vill vi ha in en ny skrivning i den meningen, och att vi ändrar från pensionen ska motsvara 70 procent av slutlönen till att ”inkomstpensionen upp till avgiftstaket som längst ska uppgå till 60 procent av slutlön vid uppnådd riktålder.”

Det gör vi för att vi tycker att vi inte ska lägga oss i så mycket vad parterna på arbetsmarknaden gör, men de har ett jättestort behov av att veta var någonstans vi står i den här frågan.

Jenny Olsson-Örn, Fyrbodal: Jag vill börja med att yrka bifall till mitt tillägg i riktlinjerna under rubriken *Stärkt trygghet genom livet*. Det är av betydande vikt att riktlinjerna vi nu ska besluta om förtydligas kring hur bedömningen sker när det gäller våra socialförsäkringar.

5 Allt för många människor i vårt land råkar riktigt illa ut när bedömning av deras sjukdom eller funktionsnedsättning sker och nekas. De är många. Här gör partistyrelsen ett mycket bra arbete och har presenterat en lång rad förbättringar kring myndigheternas utövande. Men som socialdemokrater måste vi tydligt visa i text och handling att vi menar allvar och att det också syns för allmänheten.

10 Det är en solidarisk handling för dem som drabbas att vi ser vad som sker, även om bollen är i rullning och mycket redan är under utredning på detta område. Därför vill jag också yrka bifall på motion 148:4. Jag önskar också yrka bifall motionerna D244:1 och D260:1, om en tydlig tidsplan för hur och när målet om en individualiserad föräldraförsäkring ska nås.

I tillägg vill jag också tacka partistyrelsen för det jobb de har gjort, för det är bra ändringar som har kommit in i det förslag som ligger nu.

15 *Anna Lundberg, Norrbotten:* Tillsammans har vi vässat till riktlinjerna gällande funktionspolitiken, så det yrkar jag bifall till, och jag tänkte berätta varför. Jag har välsignats med tre tjejer, Alvina och Fanny lär ju inte uppskatta det här, men på den här bilden (*visar bild*) kommer Maja i mitten att bli överlycklig över att få vara med här.

20 De här tre tjejerna är födda inom fyra år. De har samma kön, samma känslor och lika stort behov av internet. Min äldsta började jobba och kunde sedan välja en lägenhet som matchade hennes inkomst. Maja som föddes med Downs syndrom väntar nu på att få en lägenhet i en gruppbostad. Hon kan inte välja var och kan således inte heller påverka sin hyra. Hon löper stor risk att hamna i fattigdom.

25 När hon flyttar kan Maja inte få en kontaktperson enligt LSS eftersom hon kommer att ha daglig sysselsättning och gruppbostad, det vill säga både arbetskamrater och grannar som hon inte heller kan välja, för rättspraxis säger att de här behoven då är tillgodosedda. Det är alltså oväsentligt om hon trivs eller inte.

30 Det vi beslutar här i dag kommer att påverka vardagen för bland annat min underbara, coola och livsnjutande Maja, som jag hade kunnat stå här och prata hela dagen om. Stort tack!

Tomas Thornell, Kronoberg: Jag ska börja med att yrka bifall till Tommy Augustsson från Skånes yrkande gällande avskaffande av karensavdraget samt bifall till motion 107:5 och alla andra åttsatser som föreslår avskaffande av karensavdraget.

35 När valrörelsen drar igång nästa år, eller för den delen redan på måndag, skulle jag gärna vilja kunna leverera klara besked. När jag kliver in på Volvo i Braås vill jag kunna lämna klara besked, eller för den delen: När jag deltar på Handels utbildning för deras förtroendevalda för att prata relationen mellan LO och partiet nästa vecka, så vill jag kunna lämna klara besked.

40 En av sakerna jag skulle vilja berätta om är när den här kongressen beslutade om att avskaffa karensavdraget. Nu, mina vänner, har vi den chansen. Här och nu kan vi visa vägen och ta ett tydligt beslut om att våra undersköterskor ska slippa fundera på om de är sjuka eller ej när de går till jobbet, eller när de för den delen har feber.

Det här ska såklart inte göras i morgon utan vi behöver göra en utredning för att först ta fram alla förutsättningar för att göra det här. Men vi skulle inte behöva fundera över det här, för det borde vara väldigt klart vad vi verkligen vill, och Socialdemokraterna borde vilja avskaffa karensavdraget.

5

Bo Sundbäck, Värmland: Jag vill börja med att yrka bifall till motion D404:2 och likalydande D405:2 från Borlänges och Faluns arbetarekommuner som handlar om FN:s funktionsrättskonventionen och att göra den till svensk lag.

10 Den 9 november 2016 var dagen efter att Trump valdes i USA. Jag halkade och föll på min trappa vid huset där jag bor med huvudet före utför. Det var ingen bra idé men så hände det. Då blir det en ny verklighet som man kommer in i. Det tog 16 dagar innan jag kunde klia mig på nästippen. Jag kommer aldrig att bli bra, men det är en ny verklighet man kommer in i.

15 Innan jag åkte hit pratade jag med ordföranden för Funktionsrätt Värmland, ordföranden i mitt förbund Neuroförbundet och ordföranden i Funktionsrätt Sverige och samtliga tycker att vi ska göra FN:s funktionsrättskonvention till svensk lag.

Eva Lindh, Östergötland: Politik gör skillnad, och kanske är det som mest tydligt på det området som vi debatterar just nu. Den socialdemokratiskt ledda regeringen har gjort väldigt mycket redan, både när det gäller sjukförsäkringen, hela trygghetsområdet och pensionerna. Men här 20 visar vi på den socialdemokratiska partikongressen att vi vill än mer.

Vi i Östgöta delegationen har fått genom flera väldigt bra förändringar som vi är glada för att de nu finns med i riktlinjerna. Det handlar om LSS och funktionshinderpolitiken som har förstärkts. Det handlar om att det är viktigt att underlätta för föräldrar att kunna vara lediga till exempel när det gäller studiedagar utan att behöva ta semester.

25 Vi är också väldigt nöjda med att man nu har lyft in en problembeskrivning när det gäller de ojämsställda pensionerna. Det är oerhört viktigt att vi tar upp den frågan, för pensionerna och skillnaden för kvinnor är större än löneskillnaderna generellt.

30 Däremot skulle vi också vilja yrka på och lyfta in en kvarvarande ändring som vi har med. Det handlar om att förtydliga att vi inte bara ser problemen utan att vi också visar vad vi vill förändra. Då vill vi på sidan 2 rad 10 skriva en ny mening: ”Vi behöver därför även åtgärda sådant som ligger utanför pensionssystemet, så som mer jämställda löner och arbetsvillkor samt uppmana arbetsmarknadens parter att se över tjänstepensionens betydelse för pensionsgapet.”

Erika Nädin, Östergötland: Till att börja med att vill jag tacka partistyrelsen för bra daterade riktlinjer där många av temagruppens förslag har fått gehör. Vi i Östergötland anser dock att 35 skrivningen om varför en delad föräldraförsäkring är avgörande för jämställdheten fortfarande är alldeles för vag. Vi kan inte bara prata om varför en uppdelad föräldraförsäkring gynnar kvinnor när det faktiskt gynnar båda föräldrarna, oavsett kön.

40 Det handlar inte bara om ekonomi. Det handlar också om att stärka relationerna och dela ansvaret för barnets hela uppväxt. Jag yrkar därför bifall till vårt yrkande 1267. Vi vill stryka meningen ”Dessutom är en delad föräldraförsäkring viktig för barn som tidigare kan få en stark

relation med båda sina föräldrar.” och ersätta den med: ”En delad föräldraförsäkring är viktig för ett mer jämställt arbetsliv, jämställda relationer och för barnen som tidigt kan få en stark relation till sina föräldrar.” Jag hoppas att ni delar vår åsikt.

5 *Marian Gustavsson, Värmland: Värmland vill yrka bifall till motion A187:4 – att Socialdemokraterna verkar för en höjning av ersättningsnivåer och tak i arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen till 90 procent av förvärvsinkomsten för 80 procent av löntagarna.*

Försäkringen har ju under lång tid urholkats av tidigare borgerliga regeringar och de som har möjlighet till privata försäkringar och dess alternativ får en helt annan trygghet än flertalet av de
10 andra, vilket inte alls är förenligt med våra värderingar.

Mahmoud Alturk, Västerbotten: Bifall till partistyrelsens ändringar i riktlinjerna. Ni har väl mött oss där, och speciellt när det gäller funktionshinderpolitiken Det är varmt om hjärtat, verkligen, att ni har lyft den, för den är otroligt viktig – likvärdigt äldreomsorgen. Tack partistyrelsen!

15 *Hanna Stymne Bratt, Stockholm län: Jag vill börja med att yrka bifall till partistyrelsens reviderade förslag. Alla ska kunna känna sig trygga i förvissningen om att samhället finns där när du behöver det när du blir sjuk. Att du lever i förvissningen att ålderdomen blir trygg och pensionen räcker till. Arbetslivet är ojämnt. Många kvinnor arbetar deltid och det påverkar pension och sjukersättning. Det är därför mycket bra att denna problematisering lyfts in i riktlinjerna.*

20 Vi välkomnar också det reviderade förslaget angående karensavdraget och att man skyndsamt ska utreda regelverket ur ett rättvise- och jämställdhetsperspektiv. Vi vill också tacka för det bra arbete man gjorde i temagruppen och vi är glada att också LO tyckte att det var bra skrivningar

I och med de nya skrivningarna angående funktionshinderpolitiken tar vi nya steg för att
25 förbättra vår funktionshinderpolitik och stärka den personliga assistansen.

Béatrice Öman, Norrbotten: Det finns många frågor kvar att besluta om under de närmaste dagarna. Två som har fått min egen puls att stiga på riktigt i många år nu är 1) Varför finns det ett karensavdrag? 2) Varför kan inte människor leva på sin pension när de har jobbat i 45 år?

30 Ett exempel från verkligheten: Min man Jim är 64. Han började jobba när han var 16 och han blev senare ambulanssjukvårdare. Det var han i över 30 år. Under den tiden jobbande han ofta med en rejäl förkylning, med stigande ålder ont i axlar och i ryggen. 24 timmars tjänstgöring, vilket är väldigt slitsamt i sig själv, gjorde att han endast stannade hemma när han verkligen inte orkade lämna huset, eftersom karensen beräknades på 24 timmars arbetspass.

35 Vid tog tillsammans beslutet att han skulle gå i pension så tidigt som bara möjligt, nämligen dagen då han fyllde 61 år. Men utan mig skulle han inte ha kunnat göra det, efter 45 år i arbete.

Vi från Norrbotten argumenterade i temagruppen för att få en tydligare skrivning både om karensavdraget och om de sista åren före pensionen. Jag tycker att de två skrivningar som kommit in är mycket bra och visar än en gång att vi lyssnar på varandra.

40 Kamrater, det är lite sent för min glada pensionär hemma, som fick betala för att vara sjuk och som vid 61 år fick välja mellan en låg pension eller ett ohållbart arbetsliv. Men det är ju så vi

sossar jobbar och kämpar: Det ska bli bättre för dem som kommer efter oss, eller hur? Bifall till det reviderade förslaget.

5 *Jan Björklund, Skåne:* Vi från Skåne vill göra ett tillägg i riktlinjerna på sidan 15 rad 11: ”Personer som uppfyller förvärvsvillkoret om 44 års arbete ska kunna få en full inkomstpension.” Vidare på sidan 15: ”För att inte straffa den som gått igenom sjukdom, föräldraskap eller arbetslöshet ska pensionen beräknas utifrån bakomliggande inkomst.”

10 Sedan vill jag också yrka bifall till vår motion 639:1–2 och 4 – att Socialdemokraterna uttalar att inriktningen för att reformera pensionssystemet bör vara att en genomsnittlig löntagare vid pension erhåller minst 70 procent av slutlönen, att pensionssystemet tillförs mer pengar så att den så kallade bromsen kan avskaffas, och att individer som uppfyller förvärvsvillkoret om 44 års arbete ska kunna gå i inkomstpension från 65 års ålder utan att inkomstpensionen påverkas.

15 Det är så att pensionen kommer att vara avgörande när vi går in i valet 2022. Men det är inte bara viktigt för att det är en valfråga. Det är också fråga om vilket samhälle vi vill ha. Många i dag har en orimligt låg pension. Man ska kunna leva på sin pension med goda levnadsvillkor när man en gång går in i pension.

20 *Claudia Nistor-Pedrini, Göteborg:* Jag lyssnade på en väldigt klok man häromdagen. Han sade något i stil med att 1900-talets utopier är dagens verklighet. Då tänker jag väldigt enkelt: Dagens utopier blir framtidens verklighet, eller hur?

25 I dag har vi fattigpensionärer. I vårt välfärdsland lever människor som har arbetat ett helt yrkesliv mindre än existensminimum att leva på. Det är ovärdigt Sverige. Det är ovärdigt oss socialdemokrater om vi fortsätter att tillåta detta. Pensionssystemet missgynnar dessa människor och de behöver söka bidrag för att klara sig ekonomiskt. Därför yrkar jag bifall på att ersätta meningen på sidan 2 rad 17 angående livsinkomstprincipen med: ”Grundtryggheten i pensionssystemet måste stärkas och livsinkomstprincipens konstruktion förändras till gagn för personer i låglöneyrken.”

30 Jag yrkar även bifall till motion 107:5 om att avskaffa karensavdraget. Vi har stor ojämlikhet på svensk arbetsmarknad i dag redan som det är. Vår politik ska inte bidra till det. Vår politik ska suddas ut den ojämlikheten.

Johan Engström Lockner, Västernorrland: Jag vill tacka partistyrelsen för ett bra grundförslag till riktlinjer och ännu finare revideringar och för att nämna något – tydliggörandet av problematiken kring karensavdraget.

35 Från Västernorrland yrkar vi ända på en omformulering på sidan 1 rad 2. Texten ”har en bred parlamentarisk förankring” vill vi ska ändras till ”har en bred samhällsförankring”. En bred samhällsförankring är ett bredare begrepp och kan även innefatta en parlamentarisk förankring.

40 En bred parlamentarisk förankring är i sig jättebra, men det får inte vara en absolut nödvändighet, för i dag har vi en bred samhällsförankring hos folket, hos pensions- och fackföreningar. Låt det vara tydligt för folket att vi hör dem och låt det vara tydligt vilket parti som verkligen vill säkra våra äldre en värdig ålderdom.

Mona Forsberg, Jönköpings län: Alla människors lika värde och rätt – det är väl den finaste av våra värderingar. Därför är jag extra glad nu när partistyrelsen också har lyssnat på de synpunkter som har kommit när det gäller funktionshinderomsorgen.

Personer med funktionsnedsättning ska ha samma rättigheter som alla oss andra och kunna
5 leva som oss andra. Det är därför bra att det blir ett eget avsnitt. Det är en viktig markering för
vårt parti, för att visa att vi faktiskt tycker att det här är angelägna frågor, för vi har sjunkit till viss
del i förtroendet i den här frågan i den allmänna debatten.

Det är bra att det står att vi ska säkra rätten till personlig assistens och göra LSS-insatser
mer ändamålsenliga. Men funktionshinderområdet är mer än personlig assistans och LSS.
10 Barnperspektivet och jämställdhet nämns, det är bra. Jämlikhet och full delaktighet är det som ska
gälla, för det är det som är sann socialdemokratisk politik.

I Jönköpings kommun har vi jobbat mycket med dessa frågor – både i opposition och
nu i majoritet. Kvittot är att vi har blivit prisade både internationellt från EU när det gäller
tillgänglighet men också för 14 dagar sedan, när vi fick från föreningen Unga Synskadade ett
15 inklusionspris för att vi har vågat jobba i motvind många gånger med att se till att när man kan
få ledsagning också faktiskt kan få gå och handla – något som vi alla tycker är en rättighet och en
självklarhet.

Det här är något som värmer, och jag är övertygad om att om vi gör de här förändringarna och
de förbättringar som vi pratar om kan vi också se till att vi får ett samhälle för alla i hela vårt land.
20 Bifall till partistyrelsens förändringar.

Malin Björgum, Södermanland: Malin ifrån Sörmland – jag är undersköterska och har också
förmånen att ha fackliga uppdrag för Kommunal. Karensavdrag är en oerhört viktig fråga och vi
har diskuterat det här i min delegation. Vi ser att karensavdraget påverkar människor väldigt olika
25 och välkomnar därför en utredning av regelverket. Det får inte slå olika beroende på vilket arbete
man har. Det måste bli mer rättvist.

Tack till partistyrelsen som går oss till mötes i den här frågan. Jag yrkar därmed bifall till
partistyrelsens reviderade förslag på skrivning i riktlinjerna.

30 *Maria Reimer, Skåne:* Jag vill yrka på ett tillägg i riktlinjerna på sidan 17 rad 14. Där vill
vi att det ska stå att en tidsplan ska tas fram för att nå målet med en helt individualiserad
föräldraförsäkring. Att målet är en individualiserad föräldraförsäkring är vi redan helt eniga om
men nu vill den skånska delegationen att vi även vågar sätta en tidsplan.

Vi vet att det bästa för barnet är att ha lika tillgång till båda sina föräldrar. Vi vet att kvinnor
35 och män inte delar lika på föräldrapenningen totalt sett, och den största ojämlikheten i uttaget är
innan barnet har börjat i förskolan, och den brukar man börja i regel när barnet är mellan 1 och 2
år. Vi vet också att den primära anknytning som barnen gör sker innan två års ålder, och vi tänker
att barnens bästa alltid ska väga tyngst i frågor som rör barn.

Vad vi också vet är att en av de mest avgörande faktorerna när det kommer till jämställdhet är
40 ett jämnt uttag av föräldraledigheten, där ett ojämnt uttag har långtgående negativa konsekvenser
för just jämställdheten. Nu behöver vi våga fatta ett beslut om en helt individualiserad

föräldraförsäkring. Enligt min mening borde det genomföras *nu*, men låt oss i alla fall fatta ett beslut om *när*.

5 *Mattias Vepsä*, Stockholm: Jag vill först börja med att tacka partistyrelsens för de skrivningar som har diskuterats och förbättrats under det här dygnet som vi har fått umgås här tillsammans. En grundläggande och viktig del av välfärden är väl fungerande socialförsäkringar, både att det fungerar när vi är sjuka som att det fungerar när vi är äldre och ska förvänta oss en pension.

10 I de här skrivningarna i dag skulle vi från Stockholm vilja lyfta det perspektiv som drabbar väldigt många av oss, våra familjer och våra vänner genom livet, det vill säga att man kan hamna i situationer där man är sjuk, där du tar hand om dina barn och är föräldraledig eller av andra anledningar inte klarar att arbeta fullt ut genom livet. Då är det så att orättvisorna i vårt pensionssystem och på arbetsmarknaden slår igenom så att klass, kön och bakgrund avgör om du kan ha en skälig levnadsnivå när du blir pensionär.

15 Nu står det i riktlinjerna att vi ska arbeta för att ge dem som inte har kunnat arbeta full tid bättre villkor. Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi under kommande mandatperiod tar steg för att stärka möjligheten att det är den bakomliggande inkomsten som ska vara med och beräkna pensionsunderlaget.

20 Många har lyft trygghetspensionen och det är väldigt viktigt att vi inte bara stannar av där. Vi måste fortsätta att se alla dem som jobbar i tunga yrken men som kanske inte kvalificeras in i sjukersättningen och är sjuka. De lägger 40–45 år av sina liv i tunga yrken. Vi måste fortsätta att lyfta system som exempelvis Arnepensionen i Danmark, som gör att det finns fler vägar in i en trygg ålderdom.

25 *Helen Persson*, Skåne: Jag vill yrka bifall till Tommy Augustsson från Skånes tilläggsyrkande på sidan 16 rad 21. Karensavdraget är en viktig fråga. Det handlar om både jämlikhet och jämställdhet. Vi är ett arbetarparti och det har vi visat tydligt här i dag i många bra debatter och ställningstaganden. Att vi nu, med det här tilläggsyrkandet från Tommy Augustsson om att vi söker stöd i riksdagen för borttagande av karensavdraget – det kan vi med säkerhet bygga både landet starkare och även vinna val 2022. Bifall till tilläggsyrkandet.

30 *Arber Gashi*, Halland: Jag vill inleda med att säga att jag tänker inte upprepa Hallandsdelegationens yrkande utan Andreas redogjorde för dem tidigare, men jag vill uppehålla mig vid en del och det är diskussionen kring karensavdraget.

35 Till vardags jobbar jag på Försäkringskassan som chef inom sjukförsäkringen och går man upp X hierarkier i chefsleden har jag Ardalan som uppdragsgivare, vilket är en häftig sak bara det. Mina medarbetare fick under pandemin under väldigt få veckor ett stort uppdrag och det var att se till att genomföra den pandemiåtgärd som var så himla viktig – att betala ut karensersättning. Miljontals människor i Sverige har fått den ersättningen och det har varit en grundpelare i den strategi vi har haft i pandemin – att se till att ingen ska gå till arbetet vid minsta lilla symtom.

40 Jag och mina medarbetare har haft förutsättningen att kunna jobba hemifrån under hela pandemin och det har varit jätteviktigt, men tittar vi på alla medarbetare inom LO:s

avtalsområden har över 90 procent fortsatt att gå till jobbet varje dag under pandemin. Här är det jätteviktigt såklart att vi som socialdemokrati tydligt tittar på hur vi i framtiden ska kunna arbeta för att detta inte slår så orättvist.

5 Jag vill däremot vara tydlig med att jag stöder det förslag som partistyrelsen kommer med. Den pandemiåtgärd som har varit tycker jag inte att man per definition bara i ett svep ska genomföra. Det har varit en viktig åtgärd men det behöver utredas mycket tydligare och på det sätt som ersättningen har gått ut i dag tror jag hade varit ett helt ohållbart sätt att i ett svep ta igenom. Jag vill vara väldigt tydlig; jag yrkar bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer.

10 *Annika Strandhäll, S-kvinnor:* Det är väl inte någon som häpnar över att S-kvinnors ordförande står och pratar föräldraförsäkring. Det har nog skett på i stort sett varje kongress. 2017 däremot var jag socialförsäkringsminister och stod i andra änden av den här debatten. Då gjordes en överenskommelse med bland annat S-kvinnor om att ytterligare steg för en individualiserad föräldraförsäkring skulle tas under mandatperioden och att en tidsplan skulle tas fram för en
15 individualisering av föräldraförsäkringen. Vi kan konstatera att någon sådan tidsplan i dag inte ligger på bordet.

Det är så otroligt viktigt med detta är att en av de riktigt viktiga åtgärderna för att åstadkomma en större ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män i det här landet – att sluta ett pensionsgap som fortfarande är på 5 500 kronor i månaden – är just att vi åstadkommer en mer
20 jämnt fördelad föräldraförsäkring, att det inte är 70–30 utan snarare 50–50.

Vi från S-kvinnor yrkar därför på ett tillägg till riktlinjerna på sidan 4, rad 7. Efter ”som ett steg på vägen bör försäkringen delas i tre lika delar” först in en kort mening: ”En tidsplan för detta ska tas fram.”

25 *Kristina Johansson, Halland:* Jag vill börja med att berömma partistyrelsen för arbetet med att jämka ihop skrivningarna kring funktionshinderpolitiken så att de nu får en tydligare plats i riktlinjerna. Det är vi i Halland glada för.

Så lite om socialförsäkringarna. Jag noterar också med glädje att partistyrelsen skriver i utlåtandet över motionerna att tidsgränserna i sjukförsäkringen som de ser ut i dag är för
30 stelbenta, likaså att partistyrelsen i riktlinjerna lyfter fram att det finns mer att göra för att människor inte ska hamna mellan stolarna. För det är ju inte den som är sjukskriven som på egen hand ska söka upp rätt aktör för att få rätt stöd. Ingen som blir sjuk blir heller friskare av att bli fattig.

Att människor ska få stöd och rehabilitering tillbaka i arbete och att den ekonomiska
35 tryggheten samtidigt finns där är så grundläggande för oss socialdemokrater. Det handlar i grunden om att trygga människor vågar. Så låt oss, kamrater, fortsätta att stärka legitimiteten i socialförsäkringarna. Jag ser fram emot det fortsatta arbete. I övrigt bifall till partistyrelsens förslag.

40 *Johanna Nyman, Stockholm:* Enligt SCB har Sverige i dag mellan 250 000 och 300 000 fattigpensionärer och den här gruppen växer. Så kan vi rimligtvis inte ha det. Från Stockholms

håll vill vi att Socialdemokraterna ska verka för ett pensionslyft som stärker garantipensionen samt de lägsta inkomstgrundade pensionerna till en nivå som säkrar att inga av våra äldre lever under EU:s fattigdomsgräns. Det borde rimligtvis vara Socialdemokraternas uppgift att avskaffa pensionärsfattigdomen och vi kan, vi har råd.

5 I riktlinjerna för högre pensioner finns en skrivning som lyder att bättre villkor ska ges för dem som inte har kunnat arbeta full tid genom ett helt yrkesliv. Vi vill skärpa den skrivningen och föreslår även ett lösningsförslag. Vi vill ändra skrivningen till: ”För att inte straffa den som har gått igenom sjukdom, föräldraskap eller arbetslöshet bör pension beräknas utifrån bakomliggande inkomst.” Vi tror att de här två sakerna skulle vara en bra bit på vägen för ett rättvisare svenskt
10 pensionssystem.

Daniel Färm, Stockholms län: Karensavdraget är ett av de mest konkreta uttrycken för den intressekonflikt som finns socialförsäkringarna. Vi vet alla hur viktigt slopandet av karensavdraget har varit under pandemin; det var ett bra sätt att avlasta vården då. Långsiktigt däremot är det
15 otroligt viktigt att värna sjukförsäkringens försäkringsmässighet och hållbarhet – både för den enskilda och för systemet.

Därför tycker jag att det är väldigt bra att partistyrelsen nu har kommit tillbaka med ett förslag om att man ska se över den. Men jag skulle vilja varna för att rakt av bara slopa karensavdraget. Jag vet att det finns de här i lokalen som har erfarenhet av hur det gick när vi lät sjuktalen stiga
20 väldigt kraftigt. Varför? Jo, för det finns tyvärr risk att man också missbrukar systemet, missbrukar försäkringen. Då finns det en risk att man i stället ställer krav på läkarintyg. Det skulle i sin tur belasta sjukvården på ett sätt som vi inte vill se.

Jag tycker att det är viktigt att vi tar hänsyn till de viktiga aspekter som har lyfts av flera. Det finns viktiga både jämställdhets- och klassaspekter på hur snett karensavdraget slår – inte minst
25 i jämförelse med dem som kan jobba hemifrån. Därför tycker jag att det är bra att man har det tillägget i partistyrelsens reviderade förslag. Men vi måste vara medvetna om att vi inte ska skapa något som skapar enorma ökade kostnader som tränger undan välfärd och andra viktiga angelägna insatser som vi behöver göra. Bifall till partistyrelsen.

30 *Linn Svansbo*, Stockholm: Jag ska försöka mig på att prata om två saker i samma anförande, så häng med!

Först karensavdraget. Vi har precis gått igenom en pandemi tillsammans, ni och jag, och är det något jag tar med mig från den pandemin förutom hur trevligt jag tycker att det är att vara på kongress i samma rum som er och trängas med folk på barer och så, så är det hur hårt en kris slår
35 mot ett samhälle och framför allt mot dem som behöver det starka samhället allra mest.

En av de första insatserna som vi gjorde när pandemin slog till var ju att slopa karensavdraget. Varför då? Jo, för vi tycker inte att folk ska gå till jobbet när de är sjuka. Varför tycker vi det nu? Vi vet också att det är de vars yrken, till skillnad från mitt där jag kunde stänga in mig i sovrummet framför Zoom och jobba hemifrån, inte tillåter det som är de som får betala för
40 karensavdraget från sin lön. Det är en orättvis regel som vi behöver ändra på för att få till en bättre fördelningspolitisk reform. Bifall till yrkande 1196 från bland annat Skåne.

Sedan vill jag säga något om pensionerna också. Precis som Johanna Nyman föredömligt föredrog finns det fattigpensionärer i Sverige, hundratusentals inte minst kvinnor. Det duger inte. Vi måste höja de lägsta pensionerna så att alla pensionärer i världens bästa välfärdsland lever över EU:s fattigdomsgräns. Något annat duger inte.

5 För att de medlemmar som jag jobbar för på mitt jobb, på Byggnads förbundskontor, som börjar jobba direkt efter skolan och som sliter sönder sig alldeles för tidigt, också ska ha en dräglig pension behöver pensionen tjänas in från första arbetad dag och kunna regleras baserat på tyngd i yrkeslivet.

10 *Erik Pelling*, Uppsala län: Jag vill yrka bifall till partistyrelsens reviderade förslag om hur karensavdraget ska hanteras. Det är en väldigt bra debatt här med många olika infallsvinklar, men vi ska också vara medvetna om att det är en väldigt kostsam reform att avskaffa karensavdraget rakt av.

Men samtidigt är dagens ordning också ohållbar så något behöver uppenbarligen göras, och jag tycker att partistyrelsen har hamnat i en rimlig kompromiss här om att skyndsamt utreda hur
15 regelverket ska förändras, så att riskerna för inkomstbortfall under sjukdom ska kunna bäras på ett mer solidariskt sätt. Det är en bra väg framåt. Vi får fortsätta hantera den här frågan men vi kan inte åtgärda alla brister i välfärdssystemet på en och samma gång. Vi måste också ha en förmåga att prioritera; det är det här partiets stora styrka. Här tycker jag att partistyrelsen har gjort en rimlig prioritering, så bifall till partistyrelsens reviderade förslag.

20

Anders Härnbro, Södermanland: Vi har en av de stora frågorna på kongressen, karensdagen, som är svår för oss att ta ställning till. Vi vet behoven som finns kring det här, men vi vet också att det finns många behov vi vill lösa.

Jag tycker att med de här nya skrivningarna som partistyrelsen har levererat får vi ett bra beslut
25 att gå på för den här kongressen: en utredning, naturligtvis, som också ska göras skyndsamt och att vi kan få en stabil lösning för den här frågan framöver, så vi slipper dras med den från tid till tid. Jag yrkar bifall till partistyrelsens nya förslag kring skrivningar om karensdag.

30 *Martin Berglund*, Västerbotten: Allmän löneavgift – nu blir det roligt här! Jag yrkar bifall till motion A163:1 – att Socialdemokraterna verkar för höjda pensioner och förbättringar av socialförsäkringssystemet finansierat av en utfasning av den allmänna löneavgiften.

Arbetsgivaravgiften, som vi kallar socialförsäkringsavgift, anser vi vara avstått löneutrymme och vi använder det för att finansiera trygghetssystemen i landet. Socialförsäkringsavgiften är 31,42 procent på den anställdes bruttolön och den består av många ingående delar. Det är
35 sjukförsäkringsavgift, föräldraförsäkringsavgift, ålderspensionsavgift, efterlevandepensionsavgift, arbetsmarknadsavgift, arbetsskadeavgift och den allmänna löneavgiften.

Den allmänna löneavgiften är en ren skatt som staten kan använda för vad som helst. Den allmänna löneavgiftens andel av den totala socialförsäkringsavgiften har ökat markant sedan den infördes. Av den totala socialförsäkringsavgiften är numera den allmänna löneavgiften störst, med
40 över 30 procent av inbetalda medel. Den största förskjutningen skedde under borgerligt styre, där trygghetssystemen försämrades och den allmänna löneavgiften användes för att finansiera

jobbskatteavdrag efter jobbskatteavdrag. Vi betalade alltså skattesänkningar med försämringar i trygghetssystemen och finansierade kalaset med vårt eget avstådda löneutrymme.

Jag skulle önska att vi återförde medel till socialförsäkringssystemet för att rätta till de försämringar som borgarna har rätt för. Det skulle innebära en successiv utfasning av allmän löneavgift, till förmån för trygghetssystemen som arbetarrörelsen avstått lön för, i det solidariska syftet att ingen ska lämnas åt sitt öde.

Erika Nådin, Östergötland: Vi bara insåg här när vi kollade igenom det nya förslaget till riktlinjer att vi helt enkelt vill ändra ett litet ord. Det står att ”som ett steg på vägen bör försäkringen delas i tre lika delar” angående föräldraförsäkringen. Det står alltså ”bör”, inte ”ska” och det tycker vi är fel. Vi vill ha ett ”ska” i stället i den här meningen, så därför yrkar jag bifall till Eva Lindhs yrkande 1360 om att ändra ordet ”bör” till ”ska”.

Tommy Augustsson, Skåne: Daniel Färm anförde från den här talarstolen att det fanns risk för missbruk om vi tar bort karensavdraget. Det bör hanteras på individnivå. Finns det en risk för missbruk ska individer kontrolleras och inte ett helt kollektiv straffas.

Det var någon annan som anförde att det blir stora kostnader. Jag har ännu inte sett några relevanta kostnadsberäkningar, för vi måste räkna in plusposterna också. Minskad smittspridning ökar prestationen när man är på jobbet. Det ska också med i kalkylen, inte bara vad det kostar.

Alejandro Caviedes, Västerbotten: jag vill yrka bifall på det tillägg som S-kvinnors ordförande Annika Strandhälls har lyft. Jag tänker inte läsa upp det men det handlar om ett tillägg om att en tidsplan ska tas fram för individualiseringen av föräldraförsäkringen. Västerbotten ställer sig bakom det.

Jag var här 2017 på kongress, då vi tog beslut i riktlinjerna om ett sådant tillägg och det kongressbeslutet blev aldrig verkställt. Då var det så att LO hade tagit fram en rapport som visade att med den takt som utjämningen av löneklyftorna gick skulle det ta 100 år att utjämna lönerna mellan kvinnor och män.

Vi vet att en viktig faktor till att kvinnors arbeten värderas lägre än männens har att göra med arbetsgivarens förväntningar på deras anställda. Arbetsgivare förväntar sig att om man har anställt en kvinna så kommer hon sannolikt att vara borta från jobbet längre tid än om man anställer en man, och då satsar man mer på mannen. Då skapas den här strukturella diskrimineringen.

Jag vill inte att det ska ta 100 år att utjämna de här löneklyftorna, för det skulle innebära att Västerbotten måste vara här vart fjärde år, och jag har inte 100 år att leva! Jag tycker att vi verkställer det beslut vi tog vid förra kongressen, så låt oss skriva in det igen och se till att partistyrelsen den här gången verkställer det beslut som kongressen har tagit.

Martin Berglund, Västerbotten: Jag vill inte spilla er tid men jag tycker att det är viktigt att gå in på det här med arbetsskadeförsäkring. Tyvärr har vi missat att skicka in en motion, så det här området saknades i riktlinjerna. Det finns ett antal problem med nuvarande arbetsskadeförsäkring som vi behöver se över.

Om jag skulle få välja en förbättring i den försäkringen skulle det vara att bevis- och sambandsreglerna skulle ändras i lagen om arbetsskadeförsäkring och att det vi slarvigt kallar omvänd bevisbörda återinförs. Det innebär alltså att återgå till att Försäkringskassan ska bevisa att det inte är en arbetssjukdom.

5 1993 ändrade Bildtregeringen lagstiftningen. I socialförsäkringsbalken 39 kapitel § 3 och i lagen om arbetsskadeförsäkring, kapitel 2 § 1 om ni är intresserade, tillkom en mening som jag vill ta bort: ”En skada ska anses ha uppkommit av sådan orsak om övervägande skäl talar för det.” För att få en arbetsskada godkänd får det alltså inte finnas några tvivel om att det är arbetet som orsakat den, så som lagstiftningen ser ut i dag. Det innebär i praktiken att om du inte kan jobba
10 för att du har slitit ut dina axlar i vården kan du få ett avslag för att du, när du var yngre, spelade badminton.

Dagens beviskrav för bedömning av arbetsskada är orimliga av den anledningen att övervägande skäl ska tala för en arbetsskada. Lagen måste ändras till att gå till den arbetsskadades fördel vid tveksamhet och inte till dennes nackdel, som i dag.

15 Därför drar jag tillbaka mitt yrkande, då riktlinjerna har utökats med ett helt stycke om arbetsskadeförsäkring. Jag yrkar på bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer och jag vill tacka extra mycket för att man gör den här ändringen och för det goda samarbete som det har varit i utskottsgrupperna – tusen tack!

20 *Alejandro Caviedes*, Västerbotten: I går berättade jag historien om Patrik, i dag har jag tänkt berätta historien om Peder, min arbetskamrat jag hade i hemtjänsten i Umeå för några år sedan. Han var aktiv i Kommunal och han röstade på oss, men på grund av en utmattning blev han långtidssjukskriven och fick problem med Försäkringskassan, precis som många.

25 Numera är inte vi vänner längre. Han har ledsnat på sossarna så han tog bort mig från sin vänlista på Facebook, för han vill inte få en massa uppdateringar om en massa sossepolitik. Senaste röstade han på SD, liksom många andra sjukskrivna och arbetslösa.

Vi tappade i senaste riksdagsvalet i många av de här kommunerna med hög andel sjukskrivna och arbetslösa. Det handlar om att människor har mindre och mindre förtroende för oss när det gäller hanteringen av sjukförsäkringen.

30 Det har till viss del att göra med det som Martin tog upp, om den allmänna löneavgiften som har trängt undan del delar i arbetsgivaravgiften som går till att finansiera sjukförsäkringen. Så kan vi inte ha det. De pengar som vi betalar till trygghetssystemen måste gå till trygghetssystemen. Vi kan inte använda det till att finansiera jobbskatteavdrag och allt annat. Bifall till Martin Berglunds yrkande. Jag har inte lagt något yrkande så det blir inte formellt, men rösta bifall till den motion
35 som yrkar på att den allmänna löneavgiften ska fasas ut.

Ardalan Shekarabi, föredragande: Stort tack alla ombud för väldigt kloka synpunkter. Jag vill passa på också att framför ett stort tack för det samarbete som vi har haft i temagruppen, där vi tillsammans har kunnat utveckla texterna och flytta fram socialdemokratins position och
40 ställningstaganden i de viktiga frågor som gäller våra sociala försäkringar.

Faktum är att flera av de idéer som diskuteras här är idéer som just nu är på väg att

förverkligas. Vi har lagt en budget på riksdagens bord som innebär en stor satsning på socialförsäkringarna och som innebär viktiga steg i arbetet med att laga en sjukförsäkring som har gått sönder.

5 Som ni ser i partistyrelsens förslag har vi fokus på de äldre utslitna, som nämndes här. De äldre utslitna förtjänar ekonomisk trygghet och därför är det otroligt viktigt att vi nu tar steget och inför en trygghetspension så att människor inte hamnar i fattigdom eller tvingas ta sin ålderspension i förtid.

10 Frågan om jämställda pensioner har lyfts av flera talare. Vi valde att lägga till en beskrivning om kopplingen mellan pensionerna och den ojämställda arbetsmarknad som vi har. Det är viktigt att den frågan belyses, och det visar också att visst måste vi reformera pensionssystemet. Här var det flera förslag som handlade om förstärkning av pensionerna. Men vi måste också fortsätta kampen för ett jämställt arbetsliv. Pensionen återspeglar arbetslivet och ska vi få jämställda pensioner krävs det också att arbetslivet fortsätter att reformeras och bli mer jämställt.

15 Partivänner, vi har haft flera diskussioner om karensavdraget, och det är inte så konstigt. Vi har nu erfarenheter, insikter, som växt fram under pandemin. Vi har erfarenheten av karensersättning och vi ser hur dagens karensavdrag slår fel, skapar orättvisor mellan de grupper som har förutsättningar att jobba hemifrån och de, inte minst i arbetaryrken, som saknar möjlighet att arbeta hemifrån.

20 Därför kunde vi, i nära dialog med LO, med de fackliga organisationerna och inte minst efter diskussionen i temagrupperna, ta fram mer offensiva skrivningar om hur karensavdraget ska reformeras så att vi får bort den orättvisa som vi har, den orättvisa som drabbar många i arbetaryrken.

25 Det är också väldigt viktigt att vi fastslår i förslaget till politiska riktlinjer att det här ska göras skyndsamt. Nu när vi har erfarenheterna av 1,5 år av pandemihantering är det också rimligt att vi tittar närmare på hur vi kan reformera karensavdraget, så att vi får ett tryggt och rättvist system också ur ett klassperspektiv.

30 Arbetskadeförsäkringens nämndes. Det är en försäkring som har urholkats de senaste decennierna. Ett viktigt ställningstagande gör vi om vi fattar det här beslutet att markera att arbetskadeförsäkringen är oerhört viktig för tryggheten för löntagare och företagare. Den behöver förstärkas, behöver uppdateras, utifrån de behov som vi har på dagens arbetsmarknad.

Funktionshinderpolitiken – ett perfekt exempel på hur vi i temagrupper och kongressen tillsammans utveckla politiken, tillsammans ta fram skrivningar som visar att socialdemokratin har idéerna också om hur vi kan skapa ett jämlikt samhälle också ur det perspektivet. Jag vill tacka för alla synpunkter som inkommit och det nära samarbete som vi har haft.

35 Föräldraförsäkringen – vi tar ställning för en delning av föräldraförsäkringen. Det är också en avgörande fråga för ett jämställt arbetsliv och jämställda pensioner. Vi tar ställning för att ett första steg på vägen bör vara att försäkringen delas i tre delar. Men vi ska komma ihåg en sak: Vi har inte majoritet i riksdagen för den här typen av förslag. Vi har lagt fram förslag om grunddagarna som föll i riksdagen för att majoritet saknas.

40 Därför har vi nu lagt till i förslaget till riktlinjer att arbetarrörelsen har en viktig uppgift att genom opinionsbildning öka stödet för en individualiserad föräldraförsäkring. Vi måste tala

med våra egna väljare och visa varför en delning av föräldraförsäkringen ökar jämlikheten och jämställdheten i vårt samhälle. Därmed ökar trycket och ökar stödet för reformen. Visst kan vi ta fram tidsplaner, men i första hand måste vi öka stödet för den politik som socialdemokratin vill bedriva, så att vi får parlamentariska förutsättningar att få igenom den politiken.

5 Partivänner, jag vill tacka för en mycket bra diskussion. I konsekvens med denna föredragning yrkar jag också avslag på de ändringsyrkanden som lagts fram i debatten.

Beslut – riktlinjerna

Kongressen beslöt:

- 10 att med röstsiffrorna 294–51 avslå Jan Björklunds förslag på sidan 15 rad 11 ("Personer som uppfyller förvärvsvillkoret om 44 års arbete ska kunna få full inkomstpension")
att med röstsiffrorna 248–94 avslå Tommy Augustssons förslag om karensavdraget
att efter försöksvotering avslå Johan Engström Lockners ändringsförslag
att efter försöksvotering avslå Kim Söderströms tilläggsförslag
15 att efter försöksvotering avslå Claudia Nistor-Pedrinis förslag
att efter försöksvotering bifalla Annika Strandhäll med fleras förslag
att efter försöksvotering avslå Erika Nådins förslag
att efter försöksvotering avslå Jan Svärds förslag på sidan 15 rad 7
att efter försöksvotering avslå Jan Svärds förslag på sidan 15 rad 11
20 att efter försöksvotering avslå Johanna Nymans förslag 1267 och 1360
att i övrigt fastställa de politiska riktlinjerna – kapitel 2 *Vi bygger landet tryggt: Högre pensioner* (s. 15) och *Vi bygger landet tryggt: Stärkt trygghet genom livet* (s. 15–17).

Beslut – motionerna

25 Kongressen beslöt:

- att med röstsiffrorna 213–144 avslå Claes Söderlings förslag gällande motion 107:5
att efter försöksvotering bifalla partistyrelsens förslag gällande motionerna 243:1 och 319:2
att i övrigt fastställa partistyrelsens utlåtanden på område D: (UD137, UD155, UD177, UD178 och D185).

30

35

40

Dagordningens punkt 8

Val av partiorgan

5 Dagordningens punkt 8.1

Partiordförande

10 **Föredragning och förslag**

Elvy Söderström, valberedningens sammankallande: Kära kongressdeltagare, det här är en spännande och historiskt viktig och högtidlig punkt på dagordningen tycker jag. Det känns i magen men framför allt känns det i hjärtat. Det har varit helt fantastiskt att få ha varit lagledare för valberedningen. Det har varit en fantastisk process, för runt om i Sverige har tiotusentals medlemmar engagerat sig i att ta fram förslag på vem som ska bli Socialdemokraternas nästa partiordförande.

Det har varit mingel i Herrgårdsparken så att medlemmarna har kunnat samtala om vilka förslag de har haft. Det har varit möten i Folkets Hus. Det har också varit diskussioner i Konsumkön. Mingel som har gett förutsättningar för alla våra medlemmar att vara med, så jag vill säga tack till alla 26 partidistrikt som har gjort detta möjligt, tack till alla 290 arbetarekommuner och tack till alla 3 489 S-föreningar och sidoorganisationer som har möjliggjort för våra medlemmar att vara med och samtala om framtiden på detta sätt. Samtala om vem man vill se som vår nya partiordförande.

Vad härligt det var när vi på Facebook kunde läsa ett inlägg från Gitte här från Göteborg som skrev: ”Tänk vad roligt det var att som vanlig medlem ...” – och då vill jag bara poängtera att alla medlemmar inom Socialdemokraterna är vanliga medlemmar som ges möjlighet att vara med och påverka politiken men också påverka vilka som ska företräda oss – ”... tänk att jag fick vara med och ha idéer, samtala om och ha förslag.” Och dessutom fann hon att valberedningen enhälligt enats om samma förslag som Gitte och alla andra runt om i Partisverige hade! Och alldeles snart ska vi få vara med om den stund när vi ska fatta beslut om detta.

För valberedningen har det känts väldigt fint med allt detta engagemang och den samsyn som vi har upplevt runt om. Och för att ni ska veta vilka det är så hemställer jag nu om att valberedningen reser sig upp! Och nu vill jag att kongressen vinkar åt valberedningen! Detta lag har varit med i det här arbetet och det har varit helt fantastiskt. Vi har givit och vi har tagit, men det har inte varit svårt, för samtliga 26 partidistrikt som har skickat in nomineringar hade en kandidat, nämligen Magdalena Andersson!

Nu kära kongress, nu är det dags. Som jag sade – samtliga partidistrikt har samlat in vad medlemmarna har tyckt runt om i Sverige. Tusentals har varit med i detta arbete och enhälligt nominerar vi Magdalena Andersson till ny partiordförande. Magdalena är den företrädare och den person där vi kan säga: Hon säger som det är och hon gör det som krävs! Det är underbart att få vara lagledare och föreslå dig, Magdalena Andersson. Tack för att du står till förfogande. Tack

för att du ställer upp. Vi kommer att ge järnet. Och alla ni som nu sitter här ska som present till Magdalena fixa en ny medlem på torsdag!

Beslut

- 5 Kongressen beslöt enhälligt:
att välja Magdalena Andersson till ny partiordförande för Socialdemokratiska Arbetarepartiet.

Magdalena Andersson, nyvald partiordförande: Stort, stort tack för förtroendet! Tack alla kongressombud här i salen och tack alla partimedlemmar runt om i landet för det stöd som jag har fått!

10 Jag vill också passa på att tacka alla andra som hört av sig de senaste veckorna med hejarop. Jag är såklart både hedrad och glad, och känner en stor ödmjukhet inför uppgiften. Men framför allt är jag enormt taggad på att leda vårt stora, stolta parti. Att tillsammans med er ta vidare vår strävan mot frihet, jämlikhet och solidaritet.

15 Partivänner, Sverige är ett fantastiskt land. Vi svenskar har så mycket att vara stolta över. En stark välfärd. En yrkesskicklig arbetskraft. En djupt rotad känsla för rättvisa, men också för ansvar. Det har vi ärvt av generationer av kvinnor och män som gått före oss. De som har slitit för att bygga det här landet, inte bara rikt utan också rättvist. Genom mer än 130 år har vi socialdemokrater kämpat för ett starkare och mer jämlikt Sverige. För en världsordning som är präglad av
20 solidaritet, samarbete och alla människors lika rätt. Nu tar vi den kampen vidare. Och partivänner den kampen ser jag fram emot att leda, tillsammans med er!

Jag tackade ja till att bli partiordförande för att jag vet att Sverige kan bättre. Och för att jag vet att det är vi socialdemokrater som har lösningarna på de problem som Sverige står inför. I
25 morgon ska jag hålla mitt installationstal, men jag kan redan nu säga följande: Jag ser tre prioriteringar som måste vara styrande för vår politik de kommande åren.

För det första: Jag vill att vi tar tillbaka demokratiska kontrollen över skolan, sjukvården och äldreomsorgen. För det andra: Jag vill att Sverige ska leda klimatomställningen i världen, så att vi kan bygga ett långsiktigt hållbart samhälle här men därmed skapa framtidens jobb och vara en
30 förebild världen över. Och för det tredje: Jag vill, nej jag *kräver* att vi vänder på varenda sten för att bryta segregationen och röka ut det våld som hotar hela vår samhällsgemenskap. Och det ska vi göra det på det sätt som vi socialdemokrater alltid har gjort: Vi säga som det är och vi ska göra det som krävs. Steg för steg. Reform för reform. Partivänner, det sitter i vårt socialdemokratiska politiska dna.

35 Mot oss står starka krafter som vill använda samhällsproblemen till att splittra och söndra, till att exploatera människors rädsla. De säger sig värna Sverige men deras politik har udden riktad mot just det som vi älskar med vårt land. Tilliten, gemenskapen, framtidstron. Därför ska vi visa på en annan väg framåt, där vi bygger vårt samhälle mer jämlikt och starkare. Där vi bygger sammanhållning i vårt land. Där vi bygger det samhälle som vi vill att våra barn ska växa upp i.

40

Det är därför vi är här, på denna kongress. För att mejsla ut den politiken. Vi ska fortsätta

yrka, diskutera och votera. Vi ska göra det med respekt för varandras åsikter och med omsorg om vårt parti. Och vi ska göra det med insikten om att det är vi socialdemokrater som har den styrka, det mod och den politik som krävs för att ta Sverige framåt. Tack!

5 *Tjänstgörande ordförande:* Vi vill förstås från hela presidiet gratta Magdalena väldigt mycket!

Behandlingen av dagordningens punkt 8 fortsätter på sidan 424.

Ordförande: *Ellinor Eriksson* och *Per Tenggren*

10 Sekreterare: *Magdalena Agrell* och *Andreas Ericsson*

Dagordningens punkt 10

15 **Behandling av motioner och politiska riktlinjer: Vi bygger landet, fortsatt behandling**

Dagordningens punkt 10.4

20 **Behandling av område C: Vi bygger landet med kunskap**

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 2 *Vi bygger landet med kunskap: En skola där
allas möjligheter växer* (s. 17–20).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område C: (UC120, UC121, UC122, UC124).

25 Huvudföredragande: *Lena Micko*

Föredragande: *Katrin Stjernfeldt Jammeh* och *Lena Micko* (Vi bygger en trygg förskola, fritidshem och barnomsorg), *Katrin Stjernfeldt Jammeh* (Vi bygger en gymnasieskola som leder till arbete och vidare studier), samt *Lena Micko och Katrin Stjernfeldt Jammeh* (Vi bygger en skola för alla).

30 **Föredragning och förslag**

Lena Micko, huvudföredragande: Det var en känslomässig stund nyss, och jag känner det på min röst, men jag hoppas att den ska hålla. Partivänner, kongressen är verkligen vårt tillfälle att berätta om och ta ut riktningen för hur vi socialdemokrater vill att vårt samhälle ska förändras. Det är så vi lägger grunden för vårt partis fortsatta utveckling och därmed till framtida valsegrar.

35 Vi socialdemokrater står upp för människans rätt att vara fri och utvecklas som individ, råda över sitt eget liv, forma sin tillvaro efter egna önskningar och påverka det egna samhället. Denna frihet ska gälla alla, och därmed är jämlikhet frihetens förutsättning.

För oss socialdemokrater är *Vi bygger landet med kunskap* självklart, men det är också ett område som ständigt behöver utvecklas, och tillsammans har vi en avgörande betydelse för att visa på
40 många möjligheter för barnen att kunna forma sin egen framtid. De olika delarna som ingår här – förskola, skola, högre utbildning, civilsamhälle och kultur – är mycket nära sammanlänkade. Vi ska tro på barnen och ungdomarna så att de vågar tro på sig själva.

Här spelar den svenska skolan en viktig roll. Det tror jag att vi alla är överens om. För mig blev det alldeles särskilt tydligt när jag var ordförande i barn- och ungdomsnämnden hemma i Linköping. Redan då, men även senare, har jag sett vikten av att politiken och verktygen är nära sammanlänkade mellan nationell och lokal nivå. Alla barn i Sverige ska få en god utbildning och bildning, och varje barn ska mötas av höga förväntningar och en tro på att de kan lyckas. Kunskapskraven ska vara tydliga, betygssystemet rättvist och ordningsreglerna väl kända.

Språket är verkligen nyckeln till all kunskap. Varje elev ska mötas av höga förväntningar på att lära sig god svenska, och svensk skola ska återigen bli en av världens bästa och mest jämlika. Skolorna drivkraft ska vara att förmedla kunskap, att varje elev utvecklas till kunniga, demokratiska och självständiga medborgare.

Dagens marknadsstyrning leder i stället till att elever reduceras till kunder, att lärarrollen devalveras och att betygsinflationen eskalerar. Skolsystemet befäster och ökar klyftorna i samhället i stället för att motverka dem. Eleverna ska kunna välja skola, men skolorna ska inte kunna välja elever. Och precis som vår nyvalda partiordförande Magdalena Andersson så väl uttryckte nyss: Det är dags, partivänner, att samhället tar tillbaka makten och kontrollen över skolans utveckling – inte marknaden.

Utbildning och bildning är en resa genom hela livet. En bra förskola för alla är en grundsten för jämlikhet. De små barnens lust och möjlighet att lära ska tas tillvara. Samtidigt ska förskolan fortsätta att kännetecknas av både lek och lärande. I grundskolan ökar kraven på lärande och kunskap med en bibehållen lust och nyfikenhet. Och i gymnasiet tar man de stora stegen ut i vuxenlivet. Valen blir fler, förväntningarna tydligare och möjligheterna större.

Ett livslångt lärande i hela landet kräver fler utbildningsplatser, och det ska aldrig vara försent att vidareutbilda sig – oavsett om det är för att ens arbetsplats lagts ner och för att man ska kunna arbeta vidare i något annat yrke eller för att ens tidigare kunskaper behöver kompletteras eller valideras. Det är nödvändigt för att vi ska kunna öka sysselsättningen och finansiera välfärden. Men i grunden handlar det här också om en människosyn. Ingen ska behöva mötas av att man redan har fått sin chans.

Sveriges vägval under den socialdemokratiskt ledda regeringen har varit att kraftigt bygga ut den högre utbildningen och det har varit viktigt och riktigt att göra det. Det har breddat rekryteringen till högre utbildning, och minst ett lärosäte i varje län har bidragit till att hålla samman och utveckla hela landet. Och det är så viktigt att vi kombinerar det här med bredd och spets överallt.

Partivänner, kultur och bildning vill jag också säga något kort om. Vi kommer att ha en debatt om det och det är ett viktigt område. Det jag tycker är viktigt att markera är människans personliga frihet och samhällets utveckling. Civilsamhället är en skola i demokrati och jämlikhet och en motor för tillit och gemenskap. Där är föreningsliv och folkrörelser, trossamfund och idrott, det professionella kulturlivet, biblioteken och kulturinstitutionerna alla så viktiga. På samma sätt har det också blivit så angeläget att stå upp för fria och oberoende medier. Kunskapsutbyte och journalistik är en drivkraft för utveckling, demokrati och sammanhållning.

Vi föredragande inom det här området har upplevt, både inför kongressen och i temagrupperna, ett stort engagemang och bra idéer för att utveckla riktlinjerna ytterligare, och jag

vill tacka så mycket för alla kloka tankar som har kommit. Jag hoppas därmed att vi ska ha en bra debatt och att ni alla fattar kloka beslut.

5 *Katrin Stjernfeldt Jammeh*, föredragande: Jag känner stolthet och faktiskt äkta glädje över all den bra politik vi ska fatta beslut om här i eftermiddag. Äntligen! Nu har vi socialdemokrater en offensiv och progressiv skol- och utbildningspolitik på bordet, och jag vill börja med att säga tack till alla er runt om i landet som under flera år, inför den här kongressen och i arbetet i temagruppen, har hjälpt till att driva på, att formulera politiken och utveckla förslagen. Det gör jag också med en alldeles särskild hälsning från Anna Ekström, som är väldigt ledsen att hon inte
10 kan var med fysiskt på plats här i dag.

Det räcker nu. Det räcker med marknadsstyrning och det räcker med vinstjakt. Vi kan inte längre tassa eller nöja oss med att lappa och laga i ett system som i grunden är trasigt och leder till segregation, som accepterar att valfriheten är större för vissa och snudd på obefintlig för andra. Som låter skolor välja elever som är lönsamma och väljer bort elever med särskilda behov.

15 Vi har haft höga ambitioner länge och lagt fram många bra förslag förr, men det har inte räckt. Därför är jag stolt och glad över att vi nu vågar och orkar göra det som krävs, att vi är fast beslutna att driva opinion så att vi får majoritet att förändra på riktigt. Och faktum är att allt fler tycks se det vi ser. Folk har fått nog av ökad segregation och bristande likvärdighet. Elever, föräldrar, rektorer, lärare, kommunalpolitiker av olika partslag, ja till och med av dem som alltid
20 sjunger marknadens lov har tvingats erkänna dess fel och brister.

Marknadsstyrningen påverkar alla som verkar i skolan. Elever och föräldrar har reducerats till kunder. Lärarrollen har devalverats och mer tid måste läggas på administration och kontroll – detta i en skola som skriker efter tillit. Men den tilliten är inte möjlig så länge konkurrens och vinst får styra.

25 Men i dag tar vi socialdemokrater en tydlig ställning för en skola där samhället och elevernas behov styr finansieringen och utvecklingen. Skolvalet ska göras rättvist och kö ska inte längre få användas som urvalskriterium. Fristående skolor ska inte längre överkompenseras för ett ansvar som de inte har, och kommuner ska ges veto att säga nej till onödiga skoletableringar. Steg för steg ska vi återupprätta skolan som en hävstång för bygget av ett friare och mer jämlikt Sverige.

30 En röd tråd i många av våra förslag kan sammanfattas med ”mer tid för lärande”. Fler barn ska få leka, lära och utvecklas i en förskola av hög kvalitet med kunnig personal. Fler barn ska få rätt att gå på fritids efter skoldagens slut oavsett föräldrarnas sysselsättningen. Möjligheterna till barnomsorg på kvällar, nätter och helger ska finnas där för dem som behöver.

I dag är bristen på personal med rätt kompetens en jätteutmaning. Därför är det så viktigt
35 att vi samtidigt som vi bygger ut rätten till förskola och fritids och fortsätter att minska barngrupperna också har en politik som ger fler välutbildade förskollärare, barnskötare och fritidspedagoger. Det är bara så vi kan få en förskola som på riktigt kompenserar för barns skilda hemförhållanden.

Inte minst för att arbeta språkutvecklande har personalens kunskap och kompetens en helt
40 avgörande betydelse. Språk är makt och språk är nyckel till annan kunskap, och vi vill att fler barn ges möjlighet att hitta den nyckeln tidigare.

Jag ser fram emot en bra debatt och jag ser fram emot att vi efteråt tillsammans berättar för svenska folket om Socialdemokraternas politik för att göra upp med marknadsstyrningen och vinstintresset i skolan. Och framför allt längtar jag efter att rakryggat kunna säga att vi bygger ett land där din framtid inte avgörs av vilka dina föräldrar är, för vi bygger ett land där alla våra barn kan växa och känna framtidstro. Bifall till partistyrelsens reviderade förslag till riktlinjer.

Följande förslag förelåg

Riktlinjerna

10

En skola där allas möjligheter växer

Alla barn i Sverige ska få en god utbildning och bildning. Vi ska göra det genom fokus på kunskapsuppdraget, mer personal i skolan och fler utbildade lärare med bättre förutsättningar. Elever ska få mer tid för lärande så att man kan nå längre genom bättre studiero, tidiga stödinsatser och en förlängd skolplikt. Svensk skola ska återigen bli en av världens bästa och mest jämlika.

Varje barn ska mötas av höga förväntningar och en tro på att de kan lyckas. Kunskapskraven ska vara tydliga, betygssystemet rättvist och ordningsreglerna väl kända. Pojkars resultat är generellt lägre än flickors, och därför ska särskilda insatser göras för att fortsätta att höja pojkarnas skolresultat. Varje elev som behöver mer tid för lärande genom lovskola och läxhjälp ska garanteras det, och sommarlovet's längd bör ses över för hela skolan. Fritidshemmet, med dess stora potential för ökat lärande och jämlika uppväxtvillkor, behöver prioriteras högre ekonomiskt och pedagogiskt. Rätten till plats på fritidshem ska utvidgas så att den blir mer oberoende av ens föräldrars sysselsättning.

Ingen elev ska halka efter eller hållas tillbaka. Läsa-skriva-räkna-garantin ska följas upp och fler speciallärare och specialpedagoger utbildas och anställas. Det förebyggande arbetet för att motverka att elever får lång och problematisk frånvaro ska utvecklas, liksom kommunernas och regionernas stöd till både skolor och föräldrar för att elever ska komma tillbaka till skolan. Fler kommunala resursskolor ska finnas för de elever som har ett särskilt stort behov av stöd, och ingen elev ska lämnas utan möjlighet att komma vidare till gymnasiet. Elever med funktionsnedsättning ska ges bättre möjlighet att läsa delar av sin anpassade utbildning inom ramen för den ordinarie grund- och gymnasieskolan. Samtidigt ska extra utmaningar ges till de som kan gå före, genom förbättrade möjligheter att läsa på en mer utmanande nivå.

Språket är nyckeln till all annan kunskap. Varje elev ska mötas av höga förväntningar på att lära sig god svenska, oavsett vem man är eller vilket språk man talar hemma. Förskolans språkutvecklande arbete ska stärkas ytterligare, och det ska finnas tydliga krav på svenskkunskaper för all pedagogisk personal. Fler läsfrämjande insatser ska genomföras. Skolbibliotek i alla skolor är viktiga för lärandet och för en jämlik tillgång till bland annat litteratur, läromedel och digitala resurser. Att behålla och förstärka sitt modersmål stärker annan inläring, och vi står upp för rätten till undervisning i modersmål, liksom i nationella minoritetsspråk. Alla elever ska ha rätt till goda läromedel.

Skolornas drivkraft ska vara att förmedla kunskap och att varje elev utvecklas till kunniga, demokratiska och självständiga medborgare. Dagens marknadsstyrning leder istället till att elever reduceras till kunder, att lärarrollen devalveras, och att betygsinflationen eskalerar. Skolsystemet befäster och ökar klyftorna i samhället i stället för att motverka dem. Ska kunskapsresultaten fortsätta uppåt och Sverige återfå en av världens bästa och mest jämlika skolor, behöver varje skola ha fokus på kunskap och bildning och samhället ta tillbaka kontrollen över skolans utveckling.

Syftet med vår gemensamt finansierade skola ska aldrig vara vinst. Vi socialdemokrater vill förbjuda vinstuttag ur skolan. Lagstiftningen ska ändras så att de skattemedel som vi gemensamt investerar i skolan också går till skolan, och att alla elevers skolgång säkras. Elever ska kunna välja skola, men skolor ska inte kunna välja elever. En gemensam antagning i offentlig regi ska införas till alla skolor och kötid ska inte få vara ett urvalskriterium. Syskonförturen ska säkras så att familjer får en hållbar vardag. Oberoende skolinformation ska finnas tillgänglig inför skolvalen och glädjebetyg ska motverkas. Idéburna friskolor ska ges goda och långsiktiga förutsättningar att driva skolor, givet att de uppnår kvalitetskraven.

Olämpliga aktörer ska inte få ta hand om och utbilda våra barn och unga. Ägar- och ledningsprövning ska skärpas så att barnomsorg, förskolor och skolor vare sig kan drivas eller ta emot resurser från aktörer med kopplingar till kriminalitet eller extremism. Skolor och känslig elevinformation ska säkras från att kunna tas över på ett sätt som hotar Sveriges säkerhet eller enskildas integritet. Insyn och transparens ska öka genom att offentlighetsprincipen och meddelarfriheten ska gälla för alla huvudmän.

För att bryta ojämlikheten bör staten ta ett större ansvar för utvecklingen. Statliga myndigheter ska finnas närvarande regionalt för att kunna stödja skolor och huvudmän lokalt, inte bara kontrollera. Spridningen av goda arbetsmetoder ska bli väsentligt mer systematisk. Likvärdighetsbidraget ska fortsätta att byggas ut och även omfatta gymnasieskolan, så att mer resurser går till de skolor som behöver dem bäst. Floran av mindre och riktade statsbidrag ska minska. Kommunerna ska ha veto vid etableringar av friskolor. Det offentliga ska säkerställa att etableringar inte bidrar till segregation, att hänsyn tas till arbetsmarknadens behov, och att det ges förutsättningar att planera långsiktigt.

Skolpengssystemet ska göras om från grunden och ta större hänsyn till skolornas fasta kostnader. Ett skolpliktsavdrag ska införas så att de kommunala skolorna kompenseras för det större samhällsansvar de har. En livskraftig demokrati förutsätter att barn med olika erfarenheter möts. Alla skolhuvudmän ska arbeta för att skolan ska vara en mötesplats för elever med olika bakgrund. Konfessionella friskolor ska förbjudas, med hänsyn taget för de internationella åtaganden som Sverige har ingått.

En bra förskola för alla är en grundsten för jämlikhet. De små barnens lust och möjligheter att lära ska tas tillvara, samtidigt som förskolan ska fortsätta att kännetecknas av både lek och lärande. Förskolan ger alla barn – oavsett andra förhållanden – en tryggare, mer lärorik och mer stimulerande uppväxt. Därför ska allmän förskola införas från två års ålder med ett automatiskt erbjudande om förskoleplats, med möjlighet att tacka nej. De senaste åren har barngrupperna minskat samtidigt som kunskapsuppdraget och det pedagogiska ledarskapet stärkts. Satsningar ska fortsätta för att se till att alla förskolor i hela landet håller hög kvalitet, med ett särskilt fokus på

de förskolor som har de svåraste förutsättningarna för att stärka jämlikheten. Fler barnskötare och förskollärare ska utbildas och anställas, bland annat genom möjlighet att vidareutbilda sig med lön samtidigt som man arbetar kvar i verksamheten. Barnomsorg på kvällar, nätter och helger ska finnas för dem som behöver.

5 I gymnasiet tar man de stora stegen ut i vuxenlivet. Valen blir fler, förväntningarna tydligare och möjligheterna större. Vi måste göra mycket mer för att fler elever ska nå en gymnasieexamen, och göra det på utsatt tid. Nya och mer flexibla vägar till en gymnasieexamen ska införas där grundskoleämnen läses parallellt. Möjligheten att läsa ett nationellt yrkespaket som leder till jobb ska öka. Yrkesutbildningarnas status ska höjas genom att yrkescollege, lärlingsutbildningar och
10 branschskolor vidareutvecklas och att arbetsmarknadens behov ges större vikt vid utbildningarnas utformning. Alla yrkesprogram ska vara utformade för att ge grundläggande högskolebehörighet, men där enskilda elever har möjlighet att välja bort det. Den garanterade undervisningstiden ska regleras tydligare så att skolor inte kan spara in på elevernas lektionstid. Gymnasieskola ska göras obligatorisk och skolplikten förlängas till 18 års ålder.

15 Utbildning behövs för varje människas utveckling. Men om det inte också speglar samhällets och arbetsmarknadens behov leder det till att fler inte kommer att kunna försörja sig, och att välfärden blir sämre för alla. Vi vill därför införa ett regionalt planeringsansvar och stärka den kommunala samverkan i dimensioneringen av gymnasiet och yrkesvux, så att ett brett utbud av utbildningar av hög kvalitet som matchar arbetsmarknadens behov kan finnas i hela landet.

20 Skolan bärs av lärarna. För att läraryrket ska fortsätta att bli mer attraktivt ska lärare få mer tid till sitt kärnuppdrag – att planera, genomföra och följa upp sin undervisning. Därför behövs en utökning av andra tjänster i skolan för att avlasta lärarna från andra uppgifter. Minskade krav på dokumentation och andra åtgärder för att minska administrationen ska genomföras. Fler lärare ska utbildas genom utökade satsningar på läraraspiranter med möjlighet att kombinera studier
25 med arbete. Det nationella professionsprogrammet för rektorer, lärare och förskollärare ska utvecklas med rätt till kontinuerlig kompetensutveckling. Då kan varje lärare utvecklas och växa i sin yrkesroll, samtidigt som karriär och löneutveckling blir mer transparent. Lärares integritet och möjlighet att utföra sitt arbete utan otillbörlig yttre påverkan ska värnas. Skolan ska vara en trygg och säker plats för både elever och anställda, och det offentliga bör göra mer för att förbättra
30 samverkan med socialtjänst och polis.

Motionerna

UC120

35 Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna C127:4, C153:2, C156:3, C156:6 och C158:1

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A179:14, A455:2,
C119:2, C126:1, C127:1, C127:3, C127:5, C127:6, C128:1, C129:1, C130:1, C132:1,
C133:1, C134:1, C135:1, C136:1, C137:1, C138:1, C139:1, C140:1, C141:1, C142:1,
40 C143:1, C144:1, C145:1, C146:1, C147:1, C148:1, C149:1, C150:1, C151:1, C152:1,
C153:1, C154:1, C155:1, C156:1, C156:2, C156:4, C156:5, C156:7, C156:8, C159:1,
C159:2 och C160:1

att avslå motionerna A163:14, A164:14, A165:14, A166:14, A167:14, A168:14, A171:14, A172:14, A173:14, A175:14, A176:14, A178:14, A181:14, A182:14, A184:15, A185:14, A188:14, A189:14, A191:14, A192:14, A193:14, A194:14, A196:14, A197:14, C22:5, C47:5, C127:2, C131:1, C157:1, C166:2

5

UC121

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna C23:10, C28:14 och C166:1

10 att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A338:5, A338:6, B14:2, C28:12, C161:1, C161:2, C161:3, C162:1, C162:2, C163:1, C163:2, C164:1, C165:1, C167:1, C168:1, C169:1, C169:2, C169:3, C170:1, C172:3, C173:1, C174:1, C174:2, C175:1, C176:1, C176:2, C191:2, C191:3, C230:5, C232:2, C233:6 och C234:6

att avslå motion C171:1.

15

UC122

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna B177:2, C25:3, C27:8, C35:3, C47:4, C66:2, C156:9 och C156:12

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: B32:3, B182:1, B212:6, B219:6, C1:1, C1:2, C3:1, C4:1, C5:1, C5:2, C5:3, C5:4, C8:1, C12:1, C12:2, C12:3, C12:4, C12:5, C12:6, C12:7, C13:1, C13:2, C14:1, C14:2, C15:1, C15:2, C16:1, C16:2, C17:1, C17:2, C18:1, C18:2, C19:2, C19:3, C23:11, C24:1, C27:3, C27:4, C27:6, C27:7, C27:9, C31:1, C32:1, C36:1, C36:2, C37:2, C37:3, C40:1, C40:2, C40:3, C44:1, C44:2, C50:4, C53:3, C55:1, C58:1, C58:2, C59:1, C59:2, C59:3, C60:1, C60:2, C61:1, C62:1, C64:1, C65:1, C65:2, C66:1, C66:3, C67:2, C69:1, C69:2, C69:3, C69:4, C69:5, C73:1, C73:2, C74:2, C74:3, C74:4, C74:5, C75:1, C75:2, C76:1, C76:2, C77:1, C77:2, C78:1, C78:2, C79:1, C79:2, C80:1, C80:2, C81:1, C81:2, C82:1, C82:2, C83:1, C84:1, C84:2, C85:1, C85:2, C86:1, C86:2, C87:1, C87:2, C88:1, C89:1, C89:2, C90:1, C90:2, C91:1, C91:2, C95:1, C101:1, C102:1, C103:1, C103:2, C103:3, C103:4, C103:5, C106:1, C106:2, C107:2, C107:3, C108:1, C109:1, C113:1, C113:2, C114:1, C116:1, C116:2, C119:1, C120:1, C120:2, C120:3, C123:1, C125:1, C125:2, C125:3, C125:4, C125:5, C156:10, C156:11, C166:5, C229:3, C229:7, C230:9, C247:2, D503:5, D503:6 och D535:1

20

25

30

att avslå motionerna A43:4, C13:3, C14:3, C15:3, C16:3, C17:3, C18:3, C19:1, C27:1, C43:1, C50:1, C50:2, C50:3, C53:2, C63:1, C63:2, C93:1, C94:1, C121:1, C124:1, C124:2, C124:3 och C210:2.

35

UC124

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna A163:10, A164:10, A165:10, A166:10, A167:10, A168:10, A169:8, A171:10, A172:10, A173:10, A175:10, A176:10, A178:10, A179:10, A180:7, A181:10, A182:10, A183:9, A184:11, A185:10, A187:10, A188:10, A189:10, A190:10, A191:10,

40

A192:10, A193:10, A194:10, A195:10, A196:10, A197:10, C2:1, C6:1, C21:1, C21:2, C21:3, C21:5, C21:6, C22:1, C23:1, C23:4, C23:5, C23:6, C23:7, C23:8, C28:5, C28:8, C33:1, C33:2, C34:1, C35:1, C35:2, C41:1, C42:1, C47:6, C47:7, C47:8, C48:2, C49:1, C56:2, C96:1, C96:2, C96:3, C96:6, C97:3, C99:1, C100:1, C107:1, C111:1, C122:1, D50:2, D50:9, D50:13 och D50:14

5 att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: B159:1, C10:1, C10:2, C20:1, C20:2, C21:4, C22:6, C23:2, C23:3, C25:2, C26:1, C26:2, C28:1, C28:2, C28:3, C28:4, C28:6, C28:7, C28:9, C28:10, C29:1, C29:2, C30:1, C38:1, C39:1, C45:1, C45:2, C45:3, C46:1, C46:2, C47:1, C47:2, C47:3, C48:1, C48:3, C51:1, C51:2, C52:1, 10 C54:1, C54:2, C56:3, C57:1, C67:1, C68:1, C68:2, C68:3, C68:4, C70:1, C71:1, C72:1, C96:4, C96:5, C96:7, C96:8, C97:1, C97:2, C98:1, C98:2, C99:2, C99:3, C100:2, C100:3, C104:1, C104:2, C105:1, C110:1, C111:3, C117:1, C117:2, C117:3, C118:1, C156:13, C156:14, C165:2, C226:2, D4:1, D15:2, D17:2, D40:2, D50:3, D50:4, D50:5, D50:6, D50:8, D50:10, D50:11, D50:12 och D63:2

15 att avslå motionerna C7:1, C9:1, C11:1, C23:9, C37:1, C56:1, C64:2, C71:2, C74:1, C92:1, C111:2, C115:1, C156:15, C166:3 och C166:4.

Debatt

20 *Emil Nordfjell*, Västernorrland: Jag tycker att det känns så himla bra, både att vi den här dagen har fått välja Magdalena Andersson till partiordförande och att vi får behandla så pass bra skrivningar om just kunskap och bildning – att barnen ska gå först, inte marknadsintresset. Det känns riktigt bra att ha de här skrivningarna att utgå från och vi har haft så bra diskussioner i temagrupperna.

25 Men ni ska få bakläxa partistyrelsen, för ni tog inte med något som jag och Västernorrland uppfattade att det fanns stöd för i temagrupperna och hos många delegationer och det är något som det inte verkade som att ni var emot.

30 Vi har ett tillägg på sidan 17 rad 24: ”Alla elever, oavsett skolform, ska ha en jämlik tillgång till elevhälsans olika professioner.” Vi menar att det är viktigt att när vi har ett så pass progressivt program som vi har nu, vi gör något åt marknadsiseringen av skolan, vi gör något åt marknadsmisslyckandena som har fått härja i vårt land och som påverkar Sverige i många år framöver tror vi. Då är det tråkigt att vi inte tar med oss segrar vi har haft på tidigare partikongresser vad gäller just att vi tar på oss ledartröjan för att göra något åt ungas psykiska ohälsa.

35 Vi menar att det är viktigt att vi gör så, och detta är vårt yrkande – vi hoppas att fler ställer sig bakom det.

40 *Anna Carlsson*, Jönköpings län: Först måste jag från Jönköpings del tacka partistyrelsens för ett fantastiskt bra arbete med riktlinjerna på det här området. De är riktigt, riktigt bra. Nej till vinstuttag i skolan, vetorätt för kommuner och barns utökade rätt till fritids och förskola – det är verkligen med stolthet jag kan återvända till Jönköping och verka som skolpolitiker med de här riktlinjerna i ryggen. Det känns jätteroligt!

På kongressen för två år sedan stod jag i en annan talarstol på en annan plats men i samma

syfte, och då fick jag till ett tillägg i riktlinjerna som gällde bemanning av skolbiblioteken. I året riktlinjer saknas det igen, så därför står jag här igen med ungefär samma förslag som då. Det handlar om sidan 17 rad 34, den mening som börjar med ”Skolbibliotek i alla skolor ...” Där vill jag lägga till efter ”skolbibliotek”: ”bemannade med skolbibliotekarier”. Meningen lyder då:
5 ”Skolbibliotek bemannade med skolbibliotekarier är viktiga för lärandet.”

Skolinspektionen har tidigare konstaterat att om skolbiblioteket ska kunna bidra till elevernas språkutveckling, läsförmåga och informationskompetens, alltså öka elevernas måluppfyllelse, är tillgången till skolbibliotekarien av avgörande betydelse. Utan skolbibliotekarien blir skolbiblioteket ett rum fyllt av böcker, och att öka måluppfyllelsen hos våra elever, och då särskilt
10 för våra pojkar, anser jag är det absolut bästa och det största som vi kan göra för att motverka utanförskap och kriminalitet. Och en skolbibliotekarie är en av många delar i det arbetet.

Jonas Sallén Lennerthson, Dalarna: Jag hör till de få tror jag, som vill korta ner riktlinjerna genom att ta bort en bisats på sidan 17 rad 15: ”och sommarlovets längd bör ses över för hela skolan”.

15 Det kan man fundera på varför jag vill det. Jag tänker att ska man göra en sådan reform, som jag egentligen inte tror är dålig – det är nog ganska bra tänkt – behöver man ett ordentligt syfte. Det syftet saknar jag i riktlinjerna i dag. Då tycker jag inte att man ska hålla på och peta i det.

Det här är något gammalt, det här har vi alltid haft och som, för all del, grundar sig i bondekulturen, när barnen behövde vara hemma och hjälpa till på gården. Så är det kanske inte
20 riktigt i dag. Så det är mitt yrkande. Och sedan vill jag också tacka partistyrelsen för fantastiskt bra skrivningar! Det här är riktigt roligt; det är kul på riktigt att få ta hem riktlinjerna som handlar om skolan, där vi sätter ner foten, kliver in och talar om att nu ska vi starta ett arbete för att reformera den marknadsifierade skolan till något som vi vill ha.

Jättebra, och tack för ett bra samarbete i temagruppen, och lycka till världens bästa
25 utbildningsminister – krya på dig där du sitter!

Tjänstgörande ordförande: Även vi från presidiet får hälsa särskilt till Anna som tittar på oss digitalt.

Sofia Magnusson, Värmland: Anna Ekström, jag hoppas att du tittar och lyssnar på detta och det
30 är jag säker på att du gör. Till att börja med vill jag säga tack partistyrelsen, tack Anna Ekström. Jag är så stort över det mod och den klokskap som ni har visat genom att tala om så tydligt för hela svenska folket att vi tar ställning mot marknadsskolan. Skolan ska vara en plats för eleverna och barnen – aldrig för riskkapitalister, så tack så mycket för det. Tack också för en väldigt bra dialog i temagrupperna; det är jag väldigt tacksam för.

35 I Karlstad och Värmland gör de just nu vägen när vi kommer att fatta de här besluten, och när besluten sedan klubbas igenom i riksdagen kommer vi att öppna champagne, faktiskt.

Nu är det så här att jag vill prata om något annat. Jag har ett yrkande, och jag är här för att prata om att vi inte ska ge upp målet om en skola för alla även ur andra perspektiv. Jag yrkar bifall till några ändringsförslag på sidan 17 samt motion C67 och motion C102.

40 Jag måste vara de särskilt sårbara barnens röst. De som i dag slås ut från vår skola. Det är nämligen så att 16 000 elever varje år går ur grundskolan utan att vara behörig till ett nationellt

program på gymnasieskolan. Stefan Löfven sade att varje barn ska vi se som en gåva. Om vi gör det kan vi inte acceptera det här utan vi måste se det som ett av samhällets största misslyckanden.

5 Skrivningen om resursskolor i riktlinjerna oroar mig, och det har jag framfört. De motiveras av otillräckligt stöd i grundskolan men det är inte en naturlag. Det är en konsekvens av politiska beslut. Vi socialdemokrater vill inte ha en segregerad skola utifrån socioekonomi, men varför vill vi då segregera barn som har en funktionsvariation? Vi ska inte ge upp målet om en skola för alla, så jag yrkar bifall till mina ändringsförslag.

10 *Daniel Landin, Skåne:* I dag är det lätt att vara socialdemokrater, extra lätt med de skrivningar och de ändringar som vi har här, och med skinnflådda händer och tömt på tårar efter installationen av vår nya partiordförande – inte minst när det gäller vinsterna i skolan och vinstuttaget som vi nu går mot och att förbjuda och äntligen få stopp på det här marknadsliberala projektet som var dömt att misslyckas från början.

15 I stora delar är jag väldigt nöjd med det arbete som har varit i temagrupperna och den lyhördhet och hörsamhet som har funnits från föredragande och att vi har fått till de skrivningar som nu är i dokumentet. Men jag har ett litet yrkande på en ändring på sidan 19 rad 6 som lyder: ”Vi vill därför stärka den kommunala samverkan i dimensioneringen av gymnasiet så att ett brett utbud av utbildningar av hög kvalitet som matchar arbetsmarknadens behov kan finnas i hela landet.” Som ni kanske noterat är det den första delen i den nuvarande meningen som vi vill
20 stryka, som handlar om ett regionalt samverkansansvar.

Anna Ekström lovande oss i går att det inte är regionerna ute i landet, alltså före detta landstingen, som ska sköta det här. Det är väl jättebra så långt, att hon har lovat detta. Men vi är ändå oroliga för att det är där det kommer att landa. Tittar vi på de ställen i regionerna där vi ligger på en gräns som i vår del – Osby, där vi har en samverkan med Kronoberg och Älmhult, så
25 tror vi att det vore olyckligt. Därför vill vi ha denna skrivning.

Jeanette Hedlund, Västernorrland: I skollagen står bland annat följande: ”Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenhet, språk och
30 kunskaper.” Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Skolan har ett starkt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårighet att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.

Med anledning av de fina uppdrag som redan åligger skola och lärare hoppas jag att vi kan vara överens om att vi tycker att skolan ska kunna utföra sina uppdrag inom ramen för den ordinarie
35 tid som redan finns. Det är viktigt att vi visar och sänder signaler om att vi litar på professionen och låter de får var just det.

Därför vill jag skicka med en stark signal till Anna Ekström, som jag hoppas tittar nu, och till alla andra som ska arbeta med det här – att vi tänker att skolan ska fixa sitt uppdrag inom den ordinarie arbetstiden. Det säger jag med anledning av det som står på sidan 17 rad 14
40 i riktlinjerna: ”Varje elev som behöver mer tid för lärande genom lovskola och läxhjälp ska garanteras det.”

Jag önskar och hoppas att den hjälpen ses som ett komplement, för i min värld – med anledning av det som redan står i skollagen – skulle inte denna typ av verksamhet behöva finnas, om vi verkligen tror på skolan och professionen.

5 Sedan vill jag också passa på att tacka partistyrelsen till bra skrivningar i riktlinjerna och att vi nu äntligen kan prata om betygsinflation, vinster i skolan och om segregation – något som vi lärare länge varit frustrerade över och som vi nu äntligen kan få någon ändring och ordning på.

Cecilia Vilhelmsson Burenby, Östergötland: Tänk, vad härligt att få stå här uppe i talarstolen och i dag få prata om skolan – en grundbult i vår välfärd, precis som Stefan tog upp i sitt tal. Att vi socialdemokrater tillsammans har tagit fram en så bra skolpolitik ger verkligen framtidshopp.

10 Bra beslut som visar att vi socialdemokrater ser problem. Vi vill åtgärda både på systemnivå men också i vardagen hos människor. Bra beslut som förbud mot vinster i skolan, läs- och skrivgaranti, upptagning som bidrar till integration, inte segregation, resursskola och inte minst något som ligger mig varmt om hjärtat, självklart barnomsorg på obekväma arbetstider.

15 Det här är riktigt bra politik som kommer att hjälpa våra unga att få en bra start i livet, och kommer vi att lyckas vi med det har vi kommit väldigt långt.

Men allt kan ju bli lite bättre. Den socialdemokratiska idén handlar ju om att alla ska kunna uppnå sina mål oavsett vilken bakgrund man kommer från. Därför vill jag yrka bifall till yrkande 1326 och lägga till texten: ”Skolans kompensatoriska uppdrag måste stärkas så att elever får rätt förutsättningar för sin utbildningsresa.”

20 Jag yrkar även bifall till yrkande 1331 – språkraven på vår pedagogiska personal måste vara tydliga. Men skillnaden mellan oss och andra är att vi också har lösningar på de problemen. Därför tycker vi från Östergötland att det är självklart att den skrivning som finns inom äldreomsorgen även kommer in här: ”Fler som har otillräcklig språkkunskap ska kunna studera svenska på arbetstid.”

Lisa Tynneberg, Västernorrland: Jag ska försöka hinna yrka på två saker, så nu kör vi tempo! Först vill jag yrka på en ändring i riktlinjerna på sidan 18 rad 32. Meningen lyder i dag: ”Därför ska allmän förskola införas från två års ålder med automatiskt erbjudande om förskoleplats med möjlighet att tacka nej.” Den vill jag ändra till: ”Därför ska den lagstadgade tiden för allmän förskola öka och omfatta alla barn från två års ålder med ett automatiskt erbjudande om plats med möjlighet att tacka nej.”

30 Det andra yrkandet är på sidan 18 rad 17. Meningen lyder i dag: ”Kommunerna ska ha veto vid etableringar av friskolor.” Den vill jag ändra till: ”Kommunerna ska ha veto vid utökningar och nyetableringar av friskolor.”

Jag tycker att de riktlinjer vi har att ta ställning till i dag i grunden är alldeles fantastiska. Det är stora steg vi som parti har tagit i skolpolitiken de senaste åren. De här reformerna kommer att göra stor skillnad för vårt samhälle och för barnens framtid.

40 Kommunalt veto vid friskoleetableringar är en reform som är avgörande för att kommunerna ska kunna planera skolverksamheten så att elevernas rätt till utbildning tillgodoses på jämlika villkor. Men vad som är minst lika avgörande är att säkerställa kommunernas inflytande över dimensioneringen av elevplatser i kommunen.

En friskola med tillstånd att driva verksamhet kan i dag utan att ens meddela kommunen välja att ta in fler elever än tidigare. Varje utökad plats kan påverka både befintlig kommunal och fristående verksamhet. I värsta fall, som är verklighet i många av våra kommuner, innebär det besparingar och skolnedläggningar, och det drabbar våra elever.

5 Att kommunerna helt saknar verktyg för att planera helheten är en stor brist som varje år ökar segregationen. Jag yrkar återigen bifall till mina två förslag.

Rose-Marie Carlsson, Skåne: Jag börjar med att yrka bifall till yrkandena 1354 och 1358. Efter att ha varit på ett antal kongresser tidigare, där vi har diskuterat och debatterat skolan i alla dess former på olika sätt, så blev jag jätteglad när jag läste riktlinjerna som vi fick inför kongressen, där verkligheten nu har en offensiv skolpolitik.

10 Men det är ju så att ingenting är så bra att det inte kan göras bättre. Partistyrelsen har varit väldigt lyhörd och vi har fått in ändringar men man kan skruva lite till. En fråga som vi har lyft är ägar- och ledningsprövningen. Det gäller våra förskolor och skolor. Vi vill ha det på pedagogisk omsorg också. Och så har man ändrat det till ”barnomsorg, skola och förskola” men förskola är ju en del av barnomsorgen, och barnomsorg är så mycket mer. Titta på det ett varv till så att vi verkligen är klara över vad vi menar, för det är pedagogisk omsorg som är ett bekymmer. Sedan finns det dessutom ett företag som heter *Barnomsorgen AB*.

20 När det gäller kommunalt veto vid etableringar: Precis som vi hörde från föregående talare så tycker jag att det är viktigt att det även ska gälla nyetableringar, och då vill vi ha det på sidan 18 rad 18, yrkande 1358, så att vi är tydliga att det gäller även det.

När det gäller allmän förskola står Skånes distrikt bakom partistyrelsens förslag.

Sebastian Ekeröth Clausson, Skaraborg: Jag yrkar bifall motion 129, om en generell ökning av antalet timmar i allmän förskola. Partistyrelsen vill ta ett viktigt första steg genom att erbjuda alla barn allmän förskola från två års ålder. Det är bra, men vi i Skaraborgsdelegationen vill också att vi öppnar upp för att utöka antalet timmar i den allmänna förskolan.

30 Jag förstår verkligen att det kan vara svårigheter med kompetensförsörjning och andra praktiska hinder. Men det ska väl inte hindra oss från att uttala oss positivt till en generell ökning som en viljeinriktning. Vi vet hur viktig förskolan är.

Förslaget till riktlinjer slår fast att förskolan ger alla barn, oavsett andra förhållande, en tryggare, mer lärorik och mer stimulerande uppväxt. Om vi menar allvar med det måste vi väl också vilja att barn till arbetsökande och barn med små syskon ska få ta del av den i större utsträckning. Det handlar om jämlikhet och det handlar om likvärdighet.

35 *Fredrik Bruhn, Norrbotten:* Jag kan börja med att stödja Västernorrlands yrkande 1390 om elevhälsan. Sedan vill jag säga några ord om marknadsstyrningen av skolan. Norrbottens delegation kom till kongressen med förslag på skärpta skrivningar i frågan om vinstförbudet och marknadsstyrningen av skolan. Det här har varit, och är, en prioriterad fråga för oss.

40 Vi kan inte nog poängtera att vinstjakten i skolan är över nu. Vi har efter temagrupperdiskussionen, där vi bland annat diskuterade en reglering av driftsformen, ändå landat

i att vi är nöjda över att partistyrelsen möter oss med en skrivning. Syftet med vår gemensamt finansierade skola ska aldrig vara vinst.

Kommunalt veto vid etablering och expansion av friskoleverksamhet, förbud mot vinstuttag, skärpt ägarprövning med flera förslag är helt i linje med vad vi behöver göra för att göra upp med marknadsstyrningen av skolan. Partistyrelsen har i dialogen efterfrågat ett brett mandat för att få fortsätta reda i frågan om vinstförbudet. Nu verkar ni få det öppna mandatet och jag ser fram emot att se vad det leder till. Nu avslutar vi det marknadsexperiment som svensk skola kommit att bli. Jag vill med anledning av det också ge stöd till partistyrelsens reviderade skrivning om vinstförbud.

Anne Jakobsson, Norrbotten: Jag vill yrka på en strykning i riktlinjerna på sidan 17 rad 15; det har redan Dalarnas Jonas Sallén Lennerthson gjort men jag tycker att det är väl värt att vi upprepar det. Jag vill styrka ”och sommarlovets längd bör ses över för hela skolan”.

Skolan och barnens arbetsmiljö innebär en hög stress för många barn. Sommarlovet ger därför en återhämtning som krävs för att gå in i nästa läsår med de bästa förutsättningarna. Sommaren är kort, speciellt i Norrbotten som jag kommer från! Jag gör det här för att ge barnen en röst. Jag tror att barnen vill behålla sitt sommarlov. När man ser tillbaka på sin egen barndom är det faktiskt sommarloven man kommer ihåg allra mest.

Jag yrkar som sagt av strykning av nämnda text. Låt våra barn få fortsätta att njuta av sommarlovet i oförändrat skick. Vi bygger landet med kunskap. Riktlinjerna är ett bra redskap att justera tillsammans med partistyrelsen. Det har vi gjort under hösten här och kommit fram till väldigt många fina beslut.

Malin Lauber, Kronoberg: Vilken dag! Det är dags att göra jobbet nu, krossa glastaket, vi har en ny partiledare som är kvinna! Det var verkligen på tiden.

Det är inte lätt att vara ombud när man har en partistyrelse som gör så bra förslag, för man vill ju vara lite motvalls. Men det är inte så lätt med det här förslaget, för precis som många andra säger så har vi väldigt många bra skrivningar. Tack partistyrelsen för det goda arbetet i temagruppen.

I dag är jag en extra stolt socialdemokrat. Jag är förskollärare och tycker att förskolan är det viktigaste vi har. Vi säger att framtiden börjar i skolan, och skolan börjar i förskolan. Det är i förskolan vi kan sätta hur vi vill att framtiden ska bli för våra barn. Det ska vara lättare att välja vägen att läsa på högskola än att lockas av ett kriminellt liv. Det arbetet börjar i förskolan.

Därför är jag glad att vi i dag förmodligen kommer att gå till beslut om att vi ska ha en allmän förskola från två års ålder. Det är det viktigaste besked vi kan ge till våra barn.

Vi är också överens om att vinstuttagen ur skolan är helt åt ... ja. Därför är jag också glad att vi kommer att besluta om det i dag. Pengarna ska inte gå till lyxvillor på Östermalm eller till något bankkonto utomlands. De ska gå till våra barn i skolan. Det är också viktigt besked till våra elever, föräldrarna och våra väljare inför valet: Inga vinstuttag i skolan. Det är det bästa besked vi kan ge till våra elever.

Att skolpengen ses över är också viktigt för att skolan bli mer jämlik. Men det är också viktigt, vilket partistyrelsen har glömt skriva, att de hyresbidrag som våra friskolor får ses över.

Det är nämligen så här i dag att kommunerna bygger nytt och investerar i nya skolor och då får friskolorna automatiskt mer pengar, trots att de inte gör något. Jag vill yrka bifall till motion 99:1, 133:1 och 20:1 och jag vill lägga till i riktlinjerna på sidan 18 rad 22 och efter ”skolpengssystemet” lägga till ”inklusive hyressättning till fristående skolor”.

5

Johan Söderberg, Södermanland: jag vill börja med att yrka bifall till två motioner – C32:1, som handlar om att det socialdemokratiska partiet ska ta initiativ till att se över betygskriterierna i de lägre stegen av betygsskalan, och C108:1 om att avskaffa betyget F – underkänt och samtidigt reformera kraven för behörighet till nationellt program på gymnasiet.

10 Och så vill jag tacka partistyrelsen för, vilket många andra varit inne på, fantastiskt bra riktlinjer på det här området. Det känns som före detta skolpolitiker väldigt kul att vi har kommit hit, att vi har tagit de är tydliga ställningstagandena. Det känns väldigt bra i magen.

Men jag har också ett yrkande på ett tillägg till riktlinjerna. Vi hade uppe det här i temagruppen och det kanske föll bort, eller så har ni en annan uppfattning. Jag skulle vilja, på 15 sidan 17 rad 34, efter meningen som slutar ”och ordningsreglerna väl kända ha in: ”Dagens betygssystem med en skarp godkänt-gräns bidrar till en utslagning av allt för många elever. Därför behöver betygssystemet reformeras.”

Partistyrelsen har väldigt bra skrivningar om detta i motionsutlåtandena men eftersom jag tycker att det är väldigt viktigt att vi är tydliga med att vi behöver reformera betygssystemet 20 så vill jag att vi lägger in den skrivningen även i riktlinjerna och att vi visar att vi har en tydlig viljeinriktning där. Jag stärktes i den uppfattningen när vi hade temagruppen, där vår eminenta utbildningsminister Anna Ekström talade om att den skarpa godkänt-gränsen är det viktigaste att 25 ändra i nuvarande betygssystem.

Om vi gör det här kan vi gå vidare med att se till att ge alla unga möjlighet att nå sina drömmars mål och sin fulla potential och att ingen tolvåring mer inte ska behöva höra ”Du är underkänd.”

Jeanette Qvist, Halland. Vi är jättenöjda från Hallandsdelegationen med de ändringar som har gjorts i riktlinjerna. Det har varit ett fantastiskt givande och tagande. Vi kan nu gå fram med en 30 skola utan vinster och utan marknad. Det känns jätteskönt!

Men vi skulle vilja få stöd för motion C167:1. Det är en motion från två fackliga killar som skriver om att gymnasieskolan måste ge bättre information om arbetsmarknadens lagar och kollektivavtal. Varför är det här viktigt? Jo, när de här killarna och tjejerna kommer ut på sina lärlingsplatser eller sitt första jobb så finns risken, som de ser det, att man faktiskt inte har 35 kunskap om regler och hur ett kollektivavtal är ordnat. Det här kan inte stämma väl för oss socialdemokrater, eller hur? Vi önskar att ni yrkar bifall till den i stället för besvarande.

Sedan skulle vi också vilja yrka bifall till Lisa Tynnemark, Västernorrland, som har yrkandet 1377 där man vill förtydliga att det kommunala vetot vid etablering både gäller vid nyetablering och vid utökning. Det är ett viktigt förtydligande.

40 Sedan vill vi också yrka bifall till Rose-Marie Carlsson från Skåne om att pedagogisk omsorg behöver förtydligas; det är yrkande 1354.

Mette Hildingsson, Stockholms län: Som vi har visat så många gånger tidigare gör det skillnad till det bättre när vi har en socialdemokratiskt ledd regering. De senaste åren har regeringens satsningar bidragit till minskade barngrupper i förskolan runt om i landet. Men i kommuner runt om i Stockholms län där högerpartierna styr känner inte alla igen sig i den beskrivning som finns i riktlinjerna.

Delegationen från Stockholms län har efter diskussion i temagruppen ändå valt att dra tillbaka vårt yrkande om ett förtydligande i riktlinjerna om att vi ska fortsätta arbeta för att minska barngruppernas storlek, men vi vill ändå framhålla att vi i Stockholms län kommer att fortsätta arbeta för det här. Det är socialdemokratisk politik att stärka jämlikheten och genomföra reformer som gör skillnad på riktigt. Låt oss fortsätta göra det. Bifall till partistyrelsen.

Julia Ekedahl, Stockholms län: Jag börjar med att yrka bifall till vårt ändringsyrkande i riktlinjerna sidan 19 rad 6 om att ”skolpengssystemet” ersätts med ”resursfördelningssystemet”. Vi inom Stockholms läns partidistrikt är glada över den progressiva politik som läggs fram här av partistyrelsen inom skolans område. Det är bra. Jag är kommunpolitiker i en region där etableringen av friskolejättar utarmar de kommunala skolorna och segregerar elever. Detta måste få ett slut. Elevernas utbildning ska sättas först – alltid.

Det ska gå att bedriva skolor både centrumnära och i glesbygden, och detta är relevant i hela vårt land. I slutändan handlar det om hur resurserna faktiskt fördelas. Det är mycket bra och viktigt att partistyrelsen vill att skolpengssystemet ska göras om från grunden och ta större hänsyn till skolornas fasta kostnader. Vi tror att det skulle kunna göras ännu bättre genom att se över hela resursfördelningssystemet och att vi inte låser oss fast vid skolpengssystemet.

Eva Ullberg, Stockholms län: Som många andra vill även jag även säga tack för fantastiskt bra riktlinjer. Vi tar i dag rejäla kliv inom skolområdet. Jag är glad att jag får vara med om att i dag ta beslut om vinstförbud i skolan. Jag har väntat!

För mig är det av ideologiska skäl och en självklarhet att vi ska förbjuda vinster i skolan, för jag tycker att det är fel att våra skattepengar som är avsedda för elevernas lärande plockas ut av privatpersoner i vinst och för att jag ser konsekvenserna av marknadsskolan inom hela vårt skolsystem. Det är just marknadsstyrningen som är viktig för mig att komma åt, just genom att förbjuda vinstuttag.

Jag kommer från en kommun och en region där vi har väldigt många friskolor som är verksamma. Många elever går i de här skolorna, många föräldrar har satt sina barn i kö. Nu när vi går mot att stoppa vinster i skolan behöver det ske med klokskap och med kontinuitet för nuvarande elevers skolgång, så vi från Stockholms län vill bara ha ett litet förtydligande i riktlinjerna, ett tillägg på sidan 17 rad 49: ”Fristående aktörer ska i ett reformerat system ges god möjlighet att ställa om så att kontinuiteten i elevernas skolgång säkras.” Det här skulle betyda väldigt mycket för vår region och andra som har många fristående skolor.

Jag vill också yrka bifall till Stockholms läns ändringsyrkande på sidan 18 rad 22 och därutöver bifall till partistyrelsen.

Marcus Fridlund, Kalmar län: Det här är riktigt bra riktlinjer, bra för alla Sveriges barn och unga. För mig, att åka hem efter den här kongressen – det känns riktigt härligt. Jag kan stå rakryggad hemma med mitt uppdrag och driva riktigt bra sossepolitik. Jag är riktigt stolt!

Att bryta marknadiseringen och jobba för ett kommunalt veto vid skoletableringar är något som jag verkligen har längtat efter, och det tackar jag partistyrelsen för. Likadant med att vi ska ta bort kösystemet som urval. Elever ska kunna välja skola men skolan ska aldrig kunna välja sina elever.

Vi har ett ändringsyrkande och det är på sidan 18 rad 21, just för att vi vill kunna nå riktigt långt i det här. Vi vill stryka ”Skolpengssystemet ska göras om från grunden och ta stöd och hänsyn till skolornas fasta kostnader.” För genom att vi skriver så kan det medföra att vissa skolor missbrukar systemet och drar på sig ännu högre fasta kostnader. Det här är något som vi vill motverka. Därför tycker vi att det räcker med att skriva att vi vill fokusera på skolpliktsavdraget i stället. Vi har även ett till yrkande men det låter jag nästa talare ta.

15 *Lasse Johansson*, Kalmar län: Jag vill bara säga en lite kul grej innan jag börjar. Jag skickade hem en film när vi valde Magdalena och det var jubel, hem till familjen, varpå jag får svar på frågan min son: ”Ska ni bestämma nu vad jag får i veckopeng?”

Jag hängde med en liberal innan jag åkte hit, bara en sådan sak. Egentligen är han folkpartist, det är en gammal väl och kollega. Han har varit folkpartist i 40 år och ständigt försvarat den ideologin och den politiken mest för individens frihet men också för skolan. Men innan jag åkte hit sade han till mig: ”Fatta nu riktigt skarpa beslut om skolan – mot vinster och för en jämlik skola. Då kan jag tänka mig att överge Liberalerna.”

Och nu är vi på väg. Vi är på väg att ta dessa skarpa beslut och det ska bli riktigt roligt att gå ut i valrörelsen med dessa i ryggen och visa på skillnaden i skolpolitiken. Men jag har en grej. Att stoppa vinstuttag är jättebra men jag är övertygad om att vi kan slå två flugor i en smäll – inga vinstuttag och bättre skolor – om vi ställer krav på de saker som vi tycker är självklara.

Jag vill lägga till en rad i riktlinjerna på sidan 17 rad 45: ”Det ska ställas likvärdiga krav på alla skolhuvudmän att det ska finnas skolbibliotek, matsal, gymnastikhall, elevhälsa och behöriga lärare.” Det är inget nytt.

30 Ni kanske säger att vi kan få svårt att leva upp till det själva, men eftersom det är på huvudmannanivå kan vi klara det, om vi till exempel har småskolor på landsbygden som vi har i Kalmar. Vi har till exempel mobila elevhälsoteam eller ambulerande lärare som kan hjälpa till. Då lägger huvudmännen resurserna på skolan och pengarna investeras i barnen, och det blir ingen vinst. Då kommer valrörelsen inte bara bli riktigt rolig utan som min son brukar säga: ”pisskul”, och så får vi minst en liberal att välja sossarna i nästa val.

Linda Larsson, Värmland: Förskolan är en grundläggande förutsättning för att både kvinnor och män ska kunna arbeta och studera. En förskola av hög kvalitet har aktivt bidragit till sysselsättning och ökad tillväxt. Ingen ska behöva säga nej till arbete för att det inte finns barnomsorg.

40 När den lagstadgade rätten till barnomsorg infördes var det ett viktigt steg mot ett mer jämställt samhälle. Det, tillsammans med en bra föräldraförsäkring, är skälet till att andelen

sysselsatta kvinnor i Sverige är bland de högsta jämfört med andra länder. Men nu är det dags att vi tar nästa steg, för allt fler – både män och kvinnor – börjar sina arbeten före 07 eller efter 18. Lägg där till alla dem som jobbar helger eller skift. Visste ni att det faktiskt är så många som över 35 procent som helt eller delvis arbetar när barnomsorg inte är självklarhet?

5 Jag skulle vilja yrka bifall till motion C152:1. Den handlar om att Socialdemokraterna ska driva på så att regeringen verkställer beslutet om att införa lagstadgad rätt till barnomsorg på obekvämtid. För det räcker inte med de förändringar som partistyrelsen har föreslagit i riktlinjerna. Där står att barnomsorg ska erbjudas den som har behov. Men det är fortfarande så att man inte kan vara helt säker på att det blir så.

10 Jag skulle också vilja att vi funderar ett varv till på vad det innebär om vi kan införa lagstadgad barnomsorg. Det innebär att vi behöver se till att kollektivtrafiken fungerar och att det är goda arbetsvillkor för personalen som ska arbeta där.

Therese Olofsson, Norrbotten: Även jag vill lyfta barnomsorg på obekvämtid. I Kiruna kommun där jag bor har vi fått se konsekvenserna av att inte ha en lagstadgad rätt till barnomsorg på obekvämtid. I Kiruna kommun är det borgarna som styr. Vi har haft en barnomsorg som har täckt upp för behovet, men i början av detta år valde det borgerliga styret att skära ner på vårt nattis, så att detta behov endast täcks upp under vardagar. För skiftarbetande finns behovet självklart även på helger.

20 De hänvisar till att det inte finns krav på att de måste erbjuda barnomsorg på obekvämtid. Beslut som dessa ger följden att en del får säga upp sig från sina jobb, där man har skiftarbete, alternativt att man inte kan söka dessa jobb fast man skulle vilja. Dessvärre är det oftast kvinnor som drabbas av detta. Det är oftast kvinnor som väljer bort skiftarbete, speciellt inom industrin, så detta är även en jämställdhetsfråga.

25 Jag vill härmed tacka partistyrelsen för att ni tillmötesgått oss och ändrat i riktlinjerna till att barnomsorg på kvällar, nätter och helger ska finnas för dem som behöver. Det här är ett steg i rätt riktning som visar vad vi vill.

Therése Mancini, Fyrbodal: Jag vill prata om barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och deras skolgång. Mer fokus behöver läggas på barn och unga med psykisk ohälsa och NPF-problematik för att anpassa, utveckla och samverka kring insatser. Det krävs resurser, tid och kunskap för att hitta sätt att få barn att stanna kvar i skolan, att orka och stå ut.

35 Det är vår skyldighet att våra barn för förutsättningar att gå till skolan och sänka deras prestationsångest, så att de känner att de gör tillräckligt. Vill samhället förbättra framtidsutsikterna för utsatta barn med speciella behov måste vi också ge dem ett kraftfullt stöd under deras skolgång.

Det är nödvändigt att vi verkar för att alla skolor ska vara NPF-certifierade och att vi verkar för att strategier hos problematik för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar implementeras i alla landets skolor, för både barn och pedagoger Med det vill jag yrka bifall till motion D503:5–6.

40

Ida Larsson, Blekinge: Jag har två områden jag vill lyfta. Att barn ska ta med sig frukt i skolan när

skollagen faktiskt säger att skolan ska vara avgiftsfri är ett fel som vi behöver rätt till. För de flesta familjer innebär det små obetydliga kostnader i vardagen, men för de familjer där det inte är så är det faktiskt något man tänker på hela tiden. Det är barnen som blir exkluderade och utpekade, när frukten återigen inte ligger i väskan. Det känns faktiskt inte bra i magen på mig.

5 Vi tar nu krafttag mot vinstuttag i skolan, vilket är fantastiskt och otroligt efterlängtat. Så låt oss också täppa till det här hålet. Jag yrkar därmed bifall till motion C24:1.

När det kommer till sex- och samlevnadsundervisningen ser jag mycket positivt på att den har utvecklats, breddats och stärkts under regeringens tid, framför allt när det kommer till samtycke och pornografins konsekvenser. Det är ett otroligt viktigt arbete som vi nu har fått igång. Jag saknar dock hbtq+ i besvarandet, även om normkritik nämns.

10 Jag yrkar därför bifall till motion C106:1–2 som berör inkludering av hbtq-perspektiv. Jag vill verkligen betona att det är otroligt viktigt att våra bra och ungdomar får lära sig om hbtq+ tidigt i livet – dels för att minska fördomar och diskriminering, men också för att de som tillhör gruppen ska få lika bra kunskap och förutsättningar som alla andra barn och unga.

15 Det är i allra högsta grad en jämlikhetsfråga som vi behöver markera och ta ansvar för, speciellt i en värld där motståndet bara växer sig starkare. Så låt oss tillsammans sikta på en framtid där ingen längre behöver komma ut.

Elsa Alm, Göteborg: Tack för ett väldigt bra program; det känns fantastiskt kul att kunna ta så här fina riktlinjer. Men jag har också ett litet önskemål och det är att få in mitt eget tilläggsyrkande på sidan 18 rad 49: ”Alla yrkesprogram ska erbjuda körkortsutbildning.”

Jag kan inte nog betona hur viktigt det här är, inte minst för LO:s unga medlemmar. Vi behöver få fler att söka sig till yrkesutbildningarna och det är en morot för folk att göra just det. Dessutom behöver man ibland körkort när man kommer ut i yrkeslivet och då är det fantastiskt om man har fått den skjutsen på vägen. Jag yrkar bifall till mitt yrkande.

Ann-Charlotte Munter, Södermanland: Jag heter Ann-Charlotte Munter och jag är en stolt och glad socialdemokrat från Flens kommun i Södermanland. Jag vill i dag yrka på något som jag tycker är väldigt viktigt. Jag vill yrka på ett tillägg i riktlinjerna på sidan 17 rad 15: ”Skolan ska vara kostnadsfri. Inga så kallade obetydliga kostnader får tas ut av våra barn eller vårdnadshavare.”

30 Stefan Löfven inledde den här kongressen med ett väldigt bra och tydligt budskap, tycker jag. Han sade att din bakgrund och dina föräldrars ekonomi inte ska påverka dina möjligheter. Men i dag i skolorna så kan faktiskt våra skolor ta ut ”obetydliga kostnader” som det heter av våra barn och vårdnadshavare. Men vad är ”obetydliga kostnader”? Vad är det?

35 Om vi frågar barn och barnfamiljer som befinner sig i barnfattigdom så finns det inga obetydliga kostnader. Våra barn ska kunna delta i skolans verksamheter på lika villkor. Vi har hört det här flera gånger de här två dagarna nu. Våra barn ska kunna delta i aktiviteter utan att behöva ta hänsyn till sina egna föräldrars ekonomi.

Jag anser att vi i dag här, aktivt och bestämt, beslutar oss för att stå bakom en kostnadsfri skolgång. Låt oss bygga ett Sverige för barn som inte behöver oroa sig för sina föräldrars ekonomi.

Rosi Hoffer, Jämtlands län: Jag bor i Jämtland, jag bor i Östersund, och jag är Frösösosse. Men varför står jag här och pratar om det? Jo, för vi har lärt oss att ord har betydelse. Nu måste vi lära oss att plats också har betydelse. Därför tänkte jag betona att jag är en stolt Frösösosse som står här i dag, för plats har också väldigt stor betydelse när det kommer till livsvillkor, när det kommer till hur vi mår, och när det kommer till vilken skola vi kan erbjuda våra barn, till exempel när det gäller att attrahera rätt kompetens hos lärare,

Jag vill också passa på att tacka partistyrelsen för ett jättebra arbete. Tack Anna, därhemma. Det har varit jättebra diskussioner och jag vill också yrka bifall till det reviderade förslaget som ni har lagt fram. Det här är bra politik, det här är bra skolpolitik, det här är något som vi kommer att gå till val på och det känner jag mig väldigt trygg med.

I Östersund kom Internationella Engelska Skolan så fort Alliansen hade klivit in i rådhuset. Det har lett till en skolkarusell utan dess like. Det har bidragit till att skolor har fått stänga, elever har fått flytta, och det har blivit mindre resurser till eleverna, till barnen.

På vissa ställen kan man läsa om det här med skolsegregering och urholkade kommunala system. I Östersund kan man se effekterna av det. Det är bara att komma och hälsa på. Sekretessen gör också att föräldrar faktiskt köper grisen i säcken. Är det detta vi vill ha till våra barn? Nej, jag tror inte på det, och den här skolpolitiken kommer att visa att det finns andra varianter som är betydligt bättre. Jag tror på en stark kommunal skola.

Vi välkomnar i Jämtlands delegation förbud mot vinster och vinstuttag och vi gillar skarpt det här med kommunalt veto. Det kunde ha påverkat i en annan riktning i Östersund. Detta är sunt förnuft, det är en tydlig socialdemokratisk politik på Frösön och i resten av landet!

Magdalena Sundqvist, Halland: Jag vill också börja med att säga tack för den här texten som ni har satt samman, och jag vill yrka bifall till två attsats – C66:1 och 66:3. Den här motionen har rubriken *Problematisk skolfrånvaro*.

Jag måste säga att jag tyckte att den här kongressen inleddes på bästa möjliga sätt av Stefan: Vi ska sätta barnen i förgrunden. Det finns en del av alla våra barn som vi verkligen måste prioritera och några av dem är barnen med problematisk skolfrånvaro. En del kallar det lite slarvigt för hemmasittare, men en del känner bättre till det begreppet.

Problematiken är historiskt sett relativt ny, och vi vet faktiskt inte hur många barn vi har i Sverige som har problematisk skolfrånvaro. Skolvägran är ofta relaterad till oro, ångest och depression, men orsakerna är individuella och varierande. En del barn har varit utsatta för kränkande behandling, andra lider redan sedan tidigare av psykisk ohälsa, och en del har neuropsykiatriska funktionshinder. Det handlar alltså inte om bristande motivation utan om hinder som eleven inte kan komma över.

Orsakerna till frånvaron är komplexa. Det ställer också stora krav på att vi har flexibla och individanpassade insatser. Jag är så oerhört glad över att man har bifallit min andra attsats – att Socialdemokraterna verkar för en nationell strategi för att stödja och om så behövs styra huvudmän i arbetet med att få tillbaka eleverna till skolan. Vi behöver dock en kartläggning för att se hur stort problemet egentligen är och vi behöver vet det för att sedan veta om åtgärderna vi gör blir bra. Jag yrkar även bifall till tredje attsatsen.

Peter Schilling, Stockholms län: Jag heter Peter Schilling och jag är kommunstyrelsens ordförande i Sundbyberg. Jag är oerhört glad att få vara här och vara med och bestämma om den bästa skolpolitiken som jag någonsin har sett. Det här spelar verkligen stor roll. Jag är också speciellt glad att min första motions om kommunalt veto har blivit bifallen. Tack så mycket för det. Det kommer att spela jättestor roll, inte bara i Sundbyberg utan även ute i landet. Det kommer att bli jättebra.

Men riktigt nöjd är jag inte utan jag skulle vilja yrka bifall på ett ändringsyrkande som Julia Ekedahl och Eva från Stockholms län har redan lagt. Det gäller sidan 19 rad 6 och det handlar om att byta ut ett begrepp i programmet. Programmet är redan bra men det kan bli ännu bättre om vi byter ut "skolpengssystemet" mot "resursfördelningssystemet". Det kan man tycka är lite larvigt och så, men det är det inte.

Hela programmet genomsyras av att vi har något annat än marknaden och när pengssystemet introducerades – så gammal är jag – så var det just för att signalera marknad. Det här är något annat än vad vi hade på 1980- och 1990-talet, när vi skulle införa marknader överallt. Då uppfann man pengssystemet.

Vi måste ta bort det tänket ur vår skolpolitik. Vi måste ta bort det ur andra politikområden också, men här är det oerhört viktigt att prata om resurser. Pengssystemet leder obönhörligen till ett marknadstänk och det är det som hela programmet går ut på att avskaffa. Därför yrkar jag bifall till ändringsyrkandet.

Mariya Voyvodova, Göteborg: Jag vill börja med att yrka på ett tillägg på sidan 19 rad 37: "Flickor i början av sin menstruation ska kunna få hjälp med kostnadsfria menstruationsskydd av elevhälsan." Menstruationsfattigdom är ett begrepp som det talas allt mer om, i takt med att tabu kring menstruation minskar. I Sverige är fattigdomen inte lika utbredd, tack vare den starka socialdemokratiska välfärdsstaten som byggdes upp under 1900-talet. Ingen flicka ska behöva avstå från att delta i undervisning eller fritidsaktiviteter för att hon inte har råd med mensskydd eller av andra skäl.

Vi vet att allt för många unga flickor i Sverige växer upp i ett hem där menstruationen och den kvinnliga kroppen är tabubelagda. Precis som tvål och toalettpapper finns tillgängligt på alla skolor i dag bör också mensskydd finnas tillgängligt på platser som eleverna själva kan komma åt. Jag yrkar bifall till tillägget.

Felicia Lundmark, Västerbotten: jag yrkar bifall till mitt ändringsyrkande 1375 och till Lisa Tynnemarks yrkande 1377. Det handlar om att den lagstadgade tiden för allmän förskola ska utökas.

Mina vänner, vi är ett avlångt land med väldigt mycket landsbygd. Det innebär att du kanske inte alltid har så nära till förskolan. När du då har rätt till 15 timmar på förskolan för att du till exempel är hemma med ett yngre barn kanske du väljer bort att lämna ditt barn på förskolan för det blir för långa avstånd. Nu röstar vi för att det ska bli mer jämlikt för barnen – barn som kanske under alla år i förskolan är där 15 timmar eller aldrig.

Patrik Renberg, Örebro län: Jag vill först tacka temagruppen som jag tycker gjorde ett jättebra jobb och även tacka Lena, Katrin och Anna som inte kunde vara med. Ni har ändrat mycket i riktlinjerna utifrån det vi sade. En vän sade till mig att det ska synas när en sosse kommer in i ett rum. Vad ska vi då säga om i dag? Här inne glödde det förut när Magdalena valdes!

5 Vi pratar om att varje barn och ungdom ska lära sig samma saker i skolan. Tyvärr funkar inte det i dag. Det syns inte om du har dyslexi, som jag har. Det syns ibland inte om du har en diagnos. Därför ska vi försöka ge alla elever samma förutsättningar att klara att bli godkända till gymnasium. Är du från ett annat land och kommer till Sverige – du kanske har flytt eller flyttar – då har du en ännu större utmaning.

10 I riktlinjerna på sidan 17 rad 30–31 skriver vi ”Varje elev ska mötas av höga förväntningar på att lära sig god svenska oavsett vem man är eller vilket språk man talar hemma.” Därför vill jag yrka på motion 14:2 – att öka effektiviteten i svensk undervisning och tydliggöra kraven på att alla nyanlända ska uppnå målen.

15 *Daniel Olsson, Gävleborg:* Det första man kan säga är väl: Wow, vilka bra riktlinjer! För att citera vår lagledare i valberedningen: Det känns verkligen bra både i magen och i hjärtat när man läser de här riktlinjerna.

20 Vi från Gävleborg skulle dock vilja stödja Lisa Tynnemarks yrkande 1374, om lagstadgad tid i förskolan. I de riktlinjer som vi har i dag utgår vi väldigt mycket från barnens rättigheter, och när man läser kapitlet om förskolan nämns det viktiga saker som att barnen ska kunna känna en trygghet i förskolan men också att man ska få ta del av viktig utveckling, så som en väldigt viktig språkutveckling, som vi trycker ännu mer på i de här riktlinjerna än vi har gjort tidigare.

25 Men att barn som har föräldrar som är arbetslösa eller sjukskrivna, eller barn som har syskon, inte ska få ta del av detta mer än de 15 timmar som gäller i dag – det känns inte riktigt lika bra i vare sig i magen eller i hjärtat. Vi kommer därför att stödja yrkande 1374 med förhoppningen att även partistyrelsen gör detsamma. När jag är här uppe kan jag även passa på att säga att Gävleborg även kommer att stödja yrkande 1377, även det från Lisa Tynnemark.

30 *Jessica Rodén, Älvsborgs Södra:* Den svenska välfärden är en viktig del som gör Sverige unikt. Att skolan i dag är en del av en marknad där elevernas bästa inte sätts i första rummet bidrar till ökade klyftor, där skolkoncerner gör stora vinster på att driva skolor som företag. Det är oacceptabelt att våra gemensamma resurser går till aktieutdelning i stället för till verksamhet.

35 Syftet med vår gemensamt finansierade skola ska aldrig vara vinst. Därför ställer sig delegationen från Älvsborgs Södra bakom partistyrelsen reviderade förslag och tackar partistyrelsens för förflyttningen och den ökade tydligheten.

Jag vill också passa på att yrka bifall till Lindas tillägg, yrkande 1119.

40 *Kalle Dramstad, Stockholm:* Jag ser inte bara marknadsskolans konsekvenser i dag; jag har vuxit upp med dem. Jag minns hur klasskamrater bytte från den kommunala skolan i 9:an till den lokala koncernskolan. Anledningen var transparent och uttalad – de ville ha högre betyg. Men de fick inte byta tidigare för sina föräldrar för de skulle ju ”lära sig något också” sades det.

Det är ett mycket litet men ganska träffande exempel på marknadsskolans konsekvenser, och denna dag är efterlängtat. Det märks i rummet att vi är många som känner en otrolig stolthet över det beslut som vi ska ta. Och vänner, det är inte bara vi ombud som har väntat och längtat. Vi har folkmajoriteten med oss. Är det inte fantastiskt?

5 Skolan ska avmarknadiseras. Genom vinstutdelningsförbud och andra lagändringar ska koncernskolornas aggressiva framfart i svensk skola stoppas och tryckas tillbaka. Idéburna skolor ska ges bättre villkor. Vänner, det är med glädje och entusiasm vi ska ta oss an denna utmaning. Tack!

10 *Daniel Färm*, Stockholms län: Det är faktiskt ett litet fyraårsjubileum i dag, för det var fyra år sedan som vi stod precis här och för alla er som inte har fått igenom en motion kan jag berätta att det är en ganska skön känsla. Då fick vi nämligen igenom en motion om att förbjuda religiösa friskolor. Jag är väldigt glad över att vi sedan dess har gjort det till en självklar del av Socialdemokraternas utbildningspolitik och skolpolitik.

15 Det där är väldigt viktigt både för den enskilda eleven i form av elevens livsåskådningsfrihet, elevens rätt att själv få nyfiket söka och upptäcka världen utan att pådyvlas en ensidig religiös påverkan. Men det är också viktigt för vår tanke om att skolan ska vara en mötesplats för elever med olika bakgrunder.

20 Just religiösa friskolor är inte ett jättestort problem; det är typ 10 000 elever som går i religiösa friskolor. För dem finns det en risk att det är en begränsning av deras frihet. Men det är en mycket större fråga som vi försöker illustrera på det sättet och nu har vi, tack vare att partistyrelsen återigen har lyft in det i våra riktlinjer, en god möjlighet att göra det till en viktig fråga också i kommande valrörelse.

25 Nu har vi också möjlighet att få med fler partier. Utvecklingen har gått i den riktningen. Väljarna är där. Nu behöver vi se förändring också i verkligheten, så bifall till partistyrelsens skrivning om att förbjuda konfessionella religiösa friskolor.

30 *Carola Persson*, Skåne: Precis som de flesta talare innan så är även vi från Skåne väldigt nöjda med de riktlinjer som ligger nu. Men som Västernorrland ser vi en viss brist och det är när det gäller elevhälsan, så vi vill stödja deras yrkande 1390 om att alla elever ska ha en jämlik tillgång till elevhälsa.

Vi vet om att den psykiska ohälsan bland barn och ungdomar ökar och har gjort det under många år. Det är stor skillnad mellan skolor, och vilken skola man går på ska inte vara avgörande för om man får den hjälp man behöver. Vi vet också att elever från resurssvaga hem är de som oftast har psykisk ohälsa och det är där man också har sämst resurser för att komma till rätta med det, så skolhälsovården och elevhälsan är väldigt viktiga.

35 Det är också dubbelriktat. Den psykiska hälsan påverkar skolresultaten. En stor anledning till att man inte fullföljer sin skolgång är psykisk ohälsa. Vi måste se att lärande och psykisk hälsa går hand i hand, för det är så vi får alla elever att uppnå goda skolresultat oavsett bakgrund.

Behandlingen av dagordningens punkt 10.4 fortsätter på sidan 168.

40

Ajournering

Kongressen ajournerades klockan 18.00.

TORSDAGEN DEN 4 NOVEMBER 2021

Kvällens förhandlingar

Återupptagna förhandlingar

5 Kongressen återupptog förhandlingarna klockan 19.04.

Ordförande: *Ellinor Eriksson* och *Per Tenggren*

Sekreterare: *Magdalena Agrell* och *Andreas Ericsson*

10 **Gästerna har ordet – Therese Svanström, TCO**

Magdalena Andersson: Partivänner, vi socialdemokrater älskar att tala om den svenska modellen och vi är oerhört stolta över den. Starka och ansvarsfulla parter på vår arbetsmarknad, som gemensamt tar ansvar för Sveriges bästa. Starka fackföreningar som står upp löntagarnas rättigheter.

15 Därför är det roligt att få presentera en av parternas främsta företrädare här på vår kongress, nämligen TCO:s ordförande Therese Svanström. Välkommen till oss!

Therese Svanström, ordförande TCO: Tack för ordet! Här kommer en hälsning från världens starkaste tjänstemannarörelse. Till att börja med Stefan Löfven, från TCO:s sida – ett stort tack för din tid som statsminister: TCO vet att det är en arbetsuppgift som inte alltid gör hand i hand med det vi brukar kalla goda arbetsvillkor och god arbetsmiljö, så stort tack för dina insatser.

25 Och gratulerar, Magdalena Andersson, till uppdraget som partiordförande. TCO är ju en partipolitiskt obunden centralorganisation, vilket ger oss en stark ställning i att kunna både berömma och kritisera politiska förslag och idéer, så Magdalena – vi kommer att höra av oss framöver!

30 Just nu pågår det en stor omstöpning av svensk arbetsmarknad, och det har skett tidigare. Industrialiseringen förändrade den gången vårt samhälle i grunden. I dag ser vi vilka fantastiska möjligheter den förändringen erbjuder. Vi har fått bättre livsvillkor än vi då kunde föreställa oss. Nu är det dags igen. Digitaliseringen är här och den sker nu. Den erbjuder stora möjligheter att använda tekniken till att göra saker på nya sätt. Men det är inte en teknikfråga i sig utan det är en fråga om hur vi använder tekniken som finns för att skapa den arbetsmarknad och det samhälle som vi vill ha.

35 I förändring skapas också alltid oro. En oro som kan utnyttjas av krafter som vill det, på ett negativt sätt. Vi ser det här hemma runt om i Sverige, vi ser det i Europa och vi ser det i världen. Därför behövs nu mer än någonsin ett politiskt ledarskap som pekar ut färdriktningen, som skapar tillit och optimism. Allt för ofta tycker jag att bilden målas upp av ett samhälle och en utveckling som går åt fel håll. Det är inte sant. Våldigt mycket går åt rätt och håll, och de flesta av oss har fått det bättre än generationer tidigare.

40 Och med vilja och tydliga målsättningar kan vi använda nya möjligheter att förbättra förutsättningarna, både för ett näringsliv som konkurrerar med kunskap och kompetens och som

skapar tillväxt, och för en väl fungerande välfärd som kan fokusera mer på mänsklig omvårdnad, på empati och på det som tekniken ännu inte klarar av. Helt avgörande för att vi ska lyckas även denna gång med strukturomvandlingen är att vi sätter bildning och utbildning i fokus. Ni pratar ju om det just nu, och vi kommer nyfiket att studera resultatet av de diskussionerna.

5 I det arbetet – ta med er detta: Peka ut visionen men blunda inte för problemen. Kom ihåg att skapandet av färdriktning skapar tillit i stora grupper som i dag inte är de som hörs mest i det politiska samtalet. Där finns till exempel TCO:s medlemsgrupper. TCO-förbundens medlemmar är väldigt gärna med och bygger ett modern, ett grönt och ett digitalt samhälle. Men det måste vara ett samhälle som hänger ihop, där också de 1,4 miljoner medlemmarna i TCO-förbunden

10 känner att deras insatser har ett värde, att de hänger med.

Under industrialiseringen påverkades arbetargrupperna mest. Digitaliseringen kommer att påverka tjänstemän i väldigt stor utsträckning. TCO-förbundens medlemmar, brukar jag säga, är på många sätt samhällsbärare genom sina yrken som sjuksköterskor, socialsekreterare, poliser, barnmorskor, ingenjörer och så vidare. Men de är också det genom sitt engagemang i ett

15 civilsamhälle, och det engagemanget är stort. Och de är villiga skattebetalare till ett samhälle som längre ihop.

Helt centralt är att de känner trygghet när livet vänder – när de blir sjuka, när de blir arbetslösa, när de blir föräldrar. Att vi har ett pensionssystem som är långsiktigt och förutsägbart, som inte byter skepnad beroende på politisk majoritet i riksdagen och som levererar tillräckligt

20 goda allmänna pensioner.

I dag har tyvärr medelklass, mellanchef och liknande begrepp mer eller mindre blivit skällsord i den allmänna debatten. Det är en farlig väg att gå. Allt i det politiska samtalet omfamna breda löntagargrupper är avgörande för att ett demokratiskt samhälle ska utvecklas. Grupperna arbetare och tjänstemän är långt ifrån homogena. Bibliotekarien som varje dag gör en insats för kulturen

25 och demokratin i våra kommuner känner sig varken särskilt välbetald eller sedd. Och chefen inom äldreomsorgen, ni vet den där mellanchefen, gör ett hästjobb väldigt mycket i det tysta.

Till sist – vi behöver inte en politisk debatt som är en kamp om verklighetsbilden. Om vi har det bra eller om vi har det dåligt, och vems fel det är att vi har det dåligt. Vi behöver visioner. Vi kan skapa en bättre framtid också för kommande generationer om vi vill och om vi bestämmer

30 oss för det, och om vi talar om att det är det vi vill.

Så peka ut färdriktningen, sätt målen och sök lösningarna tillsammans med andra, för vad som är bästa vägarna dit. Det skapar tillit, det skapar framtidstro. Så bygger vi ett starkt Sverige och TCO är väldigt gärna med och bidrar i det arbetet. Tack för ordet och lycka till med kongressen!

35 *Tjänstgörande ordförande:* Tack så mycket för den härliga hälsningen, och välkommen att fortsätta lyssna på vår diskussion, som vi går in i nu när vi återupptar talarlistan på just ämnet att bygga landet med kunskap.

Dagordningens punkt 10

Behandling av motioner och politiska riktlinjer: Vi bygger landet, fortsatt behandling

5

Dagordningens punkt 10.4, fortsatt behandling

Behandling av område C: Vi bygger landet med kunskap

Fortsatt debatt

10 *Lisa Diaz*, Stockholm: Jag vill inleda med att tacka partistyrelsens föredragande och övriga partikamrater för bra samtal i temagruppen och partistyrelsens reviderade förslag. Vi ställer oss fortsatt bakom yrkande 1377 om kommunernas vetorätt vid friskolornas expansion, 1379 om bemannade skolbibliotek och 1119 om verkställandet av ob-omsorgen.

15 Jag skulle gissa att jag är ett av kongressens yngsta ombud. Det innebär att den jämlika skola som ni kanske fått del av inte är den skola jag gått i. Jag har gått i den ojämlika skolan som varit marknadsstyrd och haft vinstintresse. Därför är jag stolt och glad över den inriktning vi i dag kommer att fatta beslut om, mot marknadsskolan. Det här är inte bara politik jag känner mig stolt och glad över. Det här är politik vi vinner val med!

20 *Mika Takamäki*, Örebro län: Jag vill börja med att yrka bifall till tidigare talare när det gäller kommunernas veto. Bra av partistyrelsen som ser det här problemet. I dag är kommunerna remissinstans, och min upplevelse är att högern utnyttjar detta faktum för att inte ta på sig skulden för misslyckade etableringar och marknadsexperiment. Det är dags att göra något åt detta.

25 Så här låter det i Karlskoga i alla fall, nu när Alliansen där vill börja släppa in friskolor: "Vetot ligger hos Skolinspektionen." Jag ringde Skolinspektionen och de sade att de tar stor hänsyn till kommunernas utlåtande men så låter det självklart inte från högern utan de säger att de inte kan göra något. Jag gillar också att vi är så skarpa i riktlinjerna mot just marknadsexperiment och vinstuttag. Vi ska ha en likvärdig och jämlik skola.

30

Lisa Nåbo, SSU: Som polisaspirant ser jag tydligt effekterna av vårt segregerade samhälle. Konsekvenserna av att vissa barn växer upp i ett språkligt och ekonomiskt utanförskap. Precis som har sagts i talarstolen tidigare av en förskollärare måste vi börja redan i förskolan. Det går att se en tydlig koppling mellan hur barn med utrikes födda föräldrar tidigt hamnar i ett utanförskap, och att det att de får gå i förskolan som är den bästa förutsättningen och grunden för att de sedan ska klara grundskolan och gymnasiet.

35 Det är just barnen till de föräldrar som inte har råd med förskoleavgiften, och som är hemma på grund av arbetslöshet, som behöver komma till förskolan tidigare och få vara där precis lika mycket som andra barn. När vi pratar om att vi ska vara tuffa mot brotten och brottens orsaker är det just det här vi pratar om. Se till att vi tar tag i ojämlikheten, att vi motverkar segregationen, 40 att alla barn ska ha rätt att vara i förskolan och att alla föräldrar ska ha råd att ha sina barn där.

Att utöka tiden i allmän förskola bidrar till att minska ojämlikheten, så att alla barn växer upp med en tro på sin förmåga. Att de inte behöver sabba sina chanser i framtida livet för snabba cash framför att få schysta cash. Därför yrkar jag, med SSU bakom mig, bifall till yrkande 1374.

5 *Elliot Blixt*, Fyrbodals: Även jag yrkar bifall till yrkande 1374. Som det sagts så många gånger tidigare, så börjar ju allt i skolan, när vi är små, och i förskolan får vi en gemenskap, vi förbättrar språkets förmåga och kanske finner vi vänner för livet.

För att på allvar öka jämlikheten i landet måste vi också öka den lagstadgade tiden för allmän förskola och den ska omfatta alla barn från två års ålder med ett automatiskt erbjudande om
10 förskoleplats med möjlighet att tacka nej. Den ensamstående och arbetslösa småbarnsmamman ska ha rätt till lika antal timmar jämfört med barnet vars mamma har en fast anställning.

Jag ställer mig två frågor: Vilket Sverige vill vi egentligen ha? Var har vi ambitionen för jämlikhet? Ett jämlikt Sverige är ett Sverige där vi bygger grunden för morgondagens framtid. Så nu gäller att vara modiga, progressiva och att tänka framåt. SSU har fått igenom att alla ska få ett
15 erbjudande, och det är jättebra – men det räcker inte. Det här handlar om att alla barn ska få lika möjligheter i skolan.

Vi kan inte acceptera att vi har ett samhälle där de som är sex år inte kan svenska och inte har fått komma in i gemenskapen. Sverige behöver bli mer jämlikt, och det kommer jag och SSU alltid stå fast vid.

20

Jonathan Svensson, Fyrbodals: Jag vill fortsätta och yrka bifall till 1374, som handlar om en ökning av den lagstadgade tiden i den svenska allmänna förskolan, att den ska omfatta alla barn från två års ålder och att alla automatiskt ska erbjudas förskoleplats.

På nästan alla politiska områden talar vi om förebyggande åtgärder. Det borde också vara fallet
25 här. Vi kan nästan kalla det vår paradgren. Jag tror att en av huvudnycklarna i det förebyggande arbetet är just förskolan. Förskolan har en ytterst central del i våra barns uppväxt. Många tror att förskolan mest är en förvaringsplats för barnen, men det stämmer ju inte alls med verkligheten.

Förskolan ska bland annat stimulera barns utveckling och lärande genom lek, skapande, utforskning både på egen hand, tillsammans med andra barn och med vuxna. Det är också tänkt
30 att vara en trygg lärandemiljö för barnen, där de slipper vara hemma.

Det finns många exempel vad som sker när barn inte tar del av en ordentlig förskola. I min hemkommun har vi ett sådant skräckexempel. Där har vi en situation där en privat aktör inte riktigt levererar enligt de regler som finns. En stor mängd barn ramlar in i kommunala grundskolan när de kommit upp i 6–7-årsålder och saknar då grundläggande språkkunskaper som
35 behövs för att klara skolgången och kunna samtala med sina klasskamrater.

Det finns ett antal exempel på barn som har hållits hemma under hela förskoletiden och därför inte lär sig gå på ojämna ytor. Vi talar alltså om sexåriga barn som inte kan vara barn. Barn ska kunna hoppa mellan stenar och andra stenar och gå på ojämna ytor. I arbetet med att stoppa det här är förskolan helt central, och därför yrkar jag bifall till yrkande 1374.

40

Tjänstgörande ordförande: Vi är förstås ett helt opartiskt presidium men vi tycker det är härligt att se SSU:are på rad i talarstolen – det får vi erkänna!

Jim Svensk Larm, Gävleborg: I måndags kväll när barnen hade gått och lagt sig åkte jag till jobbet för ytterligare ett nattskift. Åtta timmar senare kommer jag hem och ställde om för en kongress. Det var kanske inte den bästa uppladdningen inför en kongress; jag måste säga att jag var lite trött i onsdags när vi körde igång, men som skiftarbetare än man ju van att ställa om – det är en del av

5

Som pappersindustriarbetare arbetar jag dygnets alla timmar, årets alla dagar. Jag har mitt skiftschema och går på en sexveckorscykel. Jag vet när jag jobbar år efter år. Jag vet att jag jobbar julaftons eftermiddag i år. Jag kommer att jobba nyårsnatten för tredje året i rad. Det är så det är.

10

Jag har personligen aldrig haft behovet av barnomsorg på obekvämt arbetstid. Däremot är det många av mina kollegor har lyft att de har haft det behovet. De har varit ensamstående eller av annan anledning haft behov av nattis. Det här är en viktig fråga för oss i Pappers om som vi självklart driver lokalt i kommunerna.

15

I min roll som ordförande i Hudiksvalls arbetarekommun har jag också många samtal med Kommunal och deras medlemmar. Även de lyfter vikten av en barnomsorg på obekvämt arbetstid för att fler ska kunna ta ett jobb och att vi ska få en mer jämställd arbetsmarknad.

Därför är jag glad att partistyrelsen betonar vikten av barnomsorg på obekvämt arbetstid. Det är en satsning på jobb och en mer jämställd arbetsmarknad. Bifall till partistyrelsens reviderade förslag.

20

Carina Blank, Gävleborg: Jag vill börja med att yrka bifall till partistyrelsens skrivning i riktlinjerna som gäller att se över sommarlovets längd. Varför vill jag göra det möjligt att förändra det här heliga sommarlovet? Jo, för att allt som vi gör här i dag gör vi för att göra skolan bättre – allt för att ge elever bättre möjlighet och förutsättningar för ett bättre resultat. Jag tycker att det är bra, fantastiskt, det är jättebra.

25

Så då vill jag påminna om att de elever som har det jobbigt i skolan sällan är betjänta av lov. Jag vill knyta ihop det här med lov med diskussionen om att skolan ska vara avgiftsfri och hur viktigt det är för oss, att den inte ens ska innehålla det som vi tidigare här i talarstolen hörde kallas för "obetydliga kostnader". Då vill jag påminna om att sommarlovet inte är avgiftsfritt.

30

Vi vet att de elever som inte har frukt med sig inte heller åker på picknick och badar med sina föräldrar. De bakar inte kanelbullar. De har inga mysiga grillkvällar. De sitter inte i hammocken med mormor och morfar på kvällningen. De övernattar inte i sin lekstuga med sovsäck och ficklampa.

35

Jag ska säga det jag inte vill säga, det jag önskar inte var sant, men vi vet att de här barnen hela sommaren passas av ovilliga äldre syskon, i bästa fall av en granne. Det är de som blir övertalade att göra äldre ungdomars dåliga ärenden. Det är de som är utsatta för våld och hot. Det är de som i bästa fall, efter en sommar, kommer tillbaka till skolan. Se över sommarlovet. Gör en utredning. Har jag fel är jag glad.

40

Anton Alsander, Stockholm: Det värmer mitt röda hjärta att se att partistyrelsen uppmärksammat vikten av satsningar på ökad tillgänglighet och kvalitet i förskolan i förslaget till riktlinjer. Men jag är rädd att det inte räcker hela vägen. I dag får inte alla barn tillgång till förskolan. Den möjlighet

till både kunskap och sociala relationer som dessa barn går miste om kan påverka resten av deras skolgång och också resten av livet. Det gör mig ont att inte alla barn har den här möjligheten.

Förskola handlar inte om att passa barn på dagtid. Det handlar om att ge alla barn lika förutsättningar till lärande, oavsett bakgrund och oavsett sociala och ekonomiska förutsättningar. Det handlar om att barnen ska få tid för sina kompisar, som föregående talare var inne på, och möjlighet att förbereda sig för skolstart

Det här är centralt för jämlikheten och det är centralt för tryggheten. Jag vill därför å Stockholms stads vägnar yrka bifall till motion 127:1 – att Socialdemokraterna ska verka för att göra förskolan avgiftsfri.

Sofia Magnusson, Värmland: Jag pratade förutom om 16 000 elever som varje år lämnar grundskolan utan att vara behöriga till ett gymnasieprogram, och jag vill verkligen be er ombud att titta på riktlinjerna sidan 17 rad 24, där partistyrelsen föreslår att vi ska inrätta fler kommunala resursskolor. Jag är oerhört tveksam till detta och bekymrad.

Det handlar om att införa en helt nu skolform egentligen. Resursskolor växte fram utifrån en olycklig formulering i skollagen 2010, där elever med behov av särskilt stort stöd blev en elevgrupp som fristående aktörer skulle kunna starta skolor för till en mycket hög ersättning. Samtidigt i skollagen hände det så att man skulle flytta barn med autism från särskolan till grundskolan. Det här skedde ganska snabbt och utan att resurser eller kompetens följde med.

Samtidigt har vi sett en utveckling under den här tiden att det särskilda stödet i grundskolan har minskat kraftigt. 1991 hade 22 procent av eleverna särskilt stöd i årskurs 3; i dag är det bara 10 procent, och effekten blir att det växer fram ett behov av resursskolor.

Jag vill säga att alla våra skolor i någon mening ska vara ska vara resursskolor. De barn som behöver stöd kommer att finnas i hela landet på alla skolor. Resursskolor är inte lösningen. Vi kommer att skapa en segregerad skola. Jag vill verkligen uppmuntra er att läsa mitt förslag till ändringsskrivning på sidan 17.

Sedan har jag också ett yrkande om en motion, C102, som handlar om språk och språkstörning samt logopedkompetens i elevhälsan. Ni är flera här som har lyft just språk och dyslexi. Titta på den motionen, och det finns också ett tilläggsyrkande om språk, och det är också på sidan 17. Två barn i varje klass har en språkstörning, 12 procent har språklig sårbarhet, kanske på grund av en hörselnedsättning eller ett annat modersmål än svenska. Vi ska ha en skola för alla. Alla våra skolor ska fungera för våra barn. Det är så vi ser att barnen är våra gåvor.

Och jag har också varit SSU:are. Då var det Kålle som var min ordförande!

Linda Larsson, Värmland: Jag är så glad att höra att alla verkligen gillar skrivningarna om barnomsorg på obekvämtid, och därför tänker jag bara påminna er om att då är det helt ofarligt att rösta bifall till just Värmlands motion om barnomsorg på obekvämtid – motion 152. Jag påminner om det.

Men jag tänkte också prata lite om kultur och yrka bifall till motion 232. För oss socialdemokrater är kultur en viktig och självklar del av välfärden och vår demokrati. Det är en drivkraft för såväl den enskilda individen som för samhällets utveckling. Jag tänker att kulturen

är ju det där som skapar nyfikenhet, som berör oss, som upprör oss ibland, som ger oss nya perspektiv och infallsvinklar, och den är fri och samhällskritisk. Då är det väl självklart att de estetiska ämnena ska vara obligatoriska i såväl grundskolan som gymnasiet.

Jag vill, och jag hoppas att ni vill, att elever och barn i våra skolor möter mer kultur, för jag tror nämligen att framtidens utmaningar bemöts bäst med medborgare som är öppna, som är kreativa och som är källkritiska. Jag tror att det behövs mer kultur i vårt samhälle, inte mindre. Därför vill jag yrka bifall till motion 232, för den handlar om att åter göra de estetiska ämnena obligatoriska i grundskolan och på gymnasiet.

Håkan Andersson, Älvsborgs Södra: Jag har en anhörig med autism. Sedan förskolan hade han särskilt stöd. Han har ingen utvecklingsstörning men han gick på särskolan. 2011 blev det en förändring. Då krävs det en utvecklingsstörning för att få gå på särskolan. Det var Björklund som plockade bort det här; han gillade inte det.

Det gav oerhörda konsekvenser, och jag tror att man måste titta på vad det har gett för konsekvenser för de här ungarna och dra lärdom. Nu har det gått så lång tid, så nu kan man utreda detta. Därför yrkar jag bifall till motion 113:1 – att utreda konsekvenserna av förändringen 2011, då elever med autism utan utvecklingsstörning inte längre var berättigade att gå i särskolan.

Varenda unge ska få de rätta förutsättningarna och det har inte alla ungar fått. Det krävs mer resurser för att alla ska få gå i en jämlik skola.

Magdalena Sundqvist, Halland: Jag vill börja med att yrka bifall till motion C114:1. Den motionen heter *Trygga barn och unga i alla våra skolformer*. Väldigt mycket personal i våra skolor, förskolor och gymnasieskolor kämpar varje dag för att våra barn och unga ska få känna den trygghet och studiero som de verkligen har rätt till.

En pusselbit för att man ska känna sig trygg i skolan är att ska ha en skön känsla i magen när man går till skolan. Man ska inte ha ont i magen för att man är rädd för att man ska bli utsatt för kränkningar. Man ska veta att man inte ska bli slagen, att ingen kommer att säga fula ord till en och att man får vara med i gemenskapen och vara sig själv. Målet är att inga barn ska uppleva kränkningar skolan och att inga barn ska ha ont i magen när de går dit. Ändå äger kränkningar rum i stort sett dagligen på våra skolor.

Vår personal på både förskola, grundskola och gymnasiet har oerhört stora åtaganden för att klara av de här kränkningarna och det är en stor administrativ börda. De ska anmäla, det ska utredas, det ska åtgärdas och det ska följas upp. Det här måste göras på varenda sak som händer när ett barn upplever sig kränkt.

Det kan handla om att någon trängde sig i bambakön, alltså matsalskön, eller att man faktiskt blir slagen, sparkad, filmad och utlagd på nätet. Det finns så stora skillnader på kränkningarna. Men praxis i vår lagstiftning kräver att vi behandlar det här administrativt på samma sätt, och jag vill med den här motionen se över all praxis så som skollagen och diskrimineringslagen ville att vi skulle göra.

Fredrik Bruhn, Norrbotten: Jag går upp i talarstolen igen för att stödja Södermanlands yrkande

1310, för det är klart att skolan ska vara helt kostnadsfri. Alla barn och elever ska kunna ta del av undervisningen och skolans aktiviteter på lika villkor. På vilket sätt man kan ta del av de aktiviteter som skolan erbjuder, om det så är en klassresa eller en fruktstund, ska inte avgöras av ens förälders ekonomiska situation. Vilken kostnad är obetydlig för den som inga pengar har?

5 För mig som socialdemokratisk skolpolitisk i en socialdemokratisk styrd kommun har det varit en självklarhet att inom ramen för beslutsrätten som kommun ta bort den här grunden för ojämlikhet. Varför skulle inte det vara en självklarhet i ett socialdemokratiskt styrt Sverige? Jag önskar därför att partistyrelsen ser över föreslagen skrivning igen och tillstyrker förslaget. I annat fall kommer vi att bifall förslaget i omröstningen. Skolan ska vara helt kostnadsfri.

10

Cecilia Dahl Andersson, Skåne: Elias går i sjunde klass. Han har haft det tufft under hela sin skolgång. Varje dag går han till skolan för att lyckas. Varje dag går han hem och har misslyckats. Dag in och dag ut. Han fixar inte stor skola. Han fixar inte stora grupper. Hans klasskamrater blir också lidande. Elias räddning blev en resursskola. Där hittade han hem. Där blev han sedd. Där fick

15 Elias förutsättningar för att lyckas. Bifall till partistyrelsens formulering angående resursskolor.

20

Emil Nordfell, Västernorrland: Jag drar till tillbaka mitt tidigare yrkande 1428 vad gäller elevhälsan till förmån för ett nytt yrkande på sidan 17 rad 24: ”Alla skolor ska ha en väl utbyggd elevhälsa och kunna erbjuda det stöd som behövs.” Vidare vill jag, som flera andra här i salen från

norr till söder, i hela Sverige och från hela vårt parti, lyfta blicken till förskolan och barnen och bifalla yrkande 1374.

När vi pratar om att vara tuffa mot brottens orsaker så är det detta vi pratar om. När vi ska göra något åt brottens orsaker måste vi jobba tidigt. När vi ska göra något åt segregationen måste vi jobba tidigt. När vi ska göra något åt hur vi bygger samhället och bygga det jämlikt måste

25 vi börja tidigt. Hur ett samhälle behandlar våra barn, som någon annan sade, säger allt om det samhället. Bifall till yrkande 1374 om förskolan.

30

Mariya Voyvodova, Göteborg: Jag var tidigare i talarstolen och yrkade ett tilläggsyrkande angående kostnadsfria mensskydd av elevhälsan i skolan. Jag fick också en information från presidiet att det var fel sida, så jag har ett nytt yrkande på sidan 19 rad 14 – samma yrkande dock med ett kort tillägg: ”Elevhälsan är en nyckel i det förebyggande hälsoarbetet och för elevernas hälsa, lärande och utveckling.” Resterande yrkande är detsamma.

35

Lena Micko, fördragande: Stort tack för alla kloka inlägg. Vilken energi det finns i utbildningspolitiken, eller hur? Tack också för stödet för riktlinjerna, men med det sagt så finns det faktiskt ett antal yrkanden som vi kanske inte kommer att gå med på och det finns en del som vi försöker hitta lösningar på.

40

Jag ska först börja med att kommentera det som är på första sidan i riktlinjerna, och det gäller yrkande 1388 om betygssystemet. Vi har redan konstaterat att betygssystemet ska ses och politiskt markerat att regeringen ska göra det. Det gäller den skarpa betygsgränsen, så vi yrkar avslag på det yrkandet.

Diskussionen om kostnadsfri skola, bland annat 1310 från Sörmland. Det är viktigt att konstatera, och jag tror att vi alla är överens om, hur viktigt det är att skolan ska vara kostnads- och avgiftsfri. Det finns även i nästa avsnitt, sidan 23, under barnperspektivet. Där finns det en formulering om just att man ska ha en kostnadsfri skola. Vad vi menar är att det redan finns fastslaget i skollagen att skolan ska vara kostnadsfri. Vad det här har handlat om, vad jag har förstått av argumenteringen, är just att det kan vara obetydliga kostnader. Det är lite svårt att dra en gräns för det, så vi vidhåller ändå att vi ska hålla kvar vid den skrivning vi har och yrkar avslag.

Yrkande 1396 förslaget om att stryka om sommarlovets längd. Här vill jag verkligen understryka vikten av barnperspektivet. Det är barnen det handlar om. Det är viktigt att vi tar hänsyn till alla barn och att också fundera över vad det är för justeringar vi ska göra när det gäller sommarlovets. Det finns flera aspekter på det här. Men just för att det ska bli bra vill vi gå vidare och utreda och undersöka vad vi kan göra. Det är en stor fråga men det är viktigt att vi markerar att förändringar kan behöva göras. Men det är en mild skrivning, så jag yrkar avslag.

Yrkande 1326 – där fanns ett förslag om skolans kompensatoriska uppdrag. Vi har redan skrivningar om likvärdighet och jämlikhet, så där yrkar jag avslag.

När det gäller yrkande 1349 om resursskolorna, så vill vi vidhålla den skrivning vi har. Jag yrkar avslag på det.

Slutligen ett bifall på någonting. Västernorrland, den nya skrivningen om att alla skolor ska ha en väl utbyggd elevhälsa och kunna erbjuda det stöd som behövs. Där yrkar jag bifall.

Katrin Stjernfeldt Jammeh, föredragande: Då vill jag också börja med att säga tack för debatten och tack för alla glada hejarop på de justeringar vi gjort inför att vi samlades här i plena.

Som en liten förklaring till våra ställningstaganden så har vi haft ett resonemang om hur mycket detaljer vi ska ha i riktlinjerna, och vi har en ambition att komma bort det vi kallar *new public management*. Vi vill ha färre detaljer, färre saker att följa upp. Det kan vara allt från exakta utformningar kring matsalar eller exakta beskrivningar av skolbibliotek och så. Det handlar i grunden att vi vill rigga ett system med tillit. Generellt, när vi besvarar motionerna är det väldigt ofta för att vi tycker att det är bra men initiativ har redan tagits och något är på väg.

Vad gäller förslaget 1354 som handlar om skärpt ägar- och ledningsprövning så yrkar vi bifall till att ersätta begreppet ”barnomsorg” med ”pedagogisk omsorg”.

Det förslag och det yrkande som kanske flest av er har ställt er bakom, handlar om att inte bara skriva in alla barn i förskolan automatiskt från två års ålder utan att också säga att vi utöka tiden i allmän förskola. Det är ett förslag som partistyrelsen sympatiserar med, men vi ser att prioriteringen handlar om att få in de barn som i dag är utanför verksamheten.

Jag trycker på prioritering, för vi ser att redan i dag har vi svårt att ha tillgång till kompetens och till personal att anställa för att klara uppdraget. Vi har faktiskt i de här riktlinjerna många ambitioner vad gäller barngruppernas storlek och att höga kvaliteten. Vi har lagt in en skrivning om att alla ska ha tillgång till förskola på ob-tid.

Vi ser – och skulle vilja ställa oss bakom ambitionen – att vissa kommuner som har möjlighet går före och erbjuder utökad barnomsorg för många. Vi ser att den ambitionen finns på många håll och vi vill verkligen göra det. Men på många håll i landet är det omöjligt i dag. Därför trycker vi på satsningar på kompetensutveckling, på fler utbildade, så att vi kan anställa fler framöver.

Redan i dag har kommunerna möjlighet att göra individuella prövningar och väldigt många kommuner är generösa med den prövningen. Men i sak: Full förståelse och faktiskt uppbackning för förslaget men i dagsläget är det väldigt svårt att genomföra, och då är vår prioritering tydlig: Det viktigaste är att nå fler barn, att nå de barn som i dag är utanför förskoleverksamheten så att de ska få komma in och få tillgång till det sociala sammanhang, den pedagogiska verksamheten och möjligheten till exempelvis språkutveckling.

Vad gäller det kommunala vetot vid utökning håller vi också med i sak. Vi förtydligade på temagruppen att det också handlar om utökning i stort, men det finns en gränsdragning. Handlar det om 1–2 platser kanske det inte är det vi behöver lägga krutet på. Men handlar det om hundratals platser behöver vi justera det.

I övrigt, förutom de som jag har kommenterat här, yrkar vi avslag på tilläggen i riktlinjerna och bifall till partistyrelsens tidigare ställningstaganden på de motioner som jag inte har kommenterat.

Beslut – riktlinjerna

Kongressen beslöt:

att efter försöksvotering avslå Johan Söderbergs förslag 1440

att med röstsiffrorna 217–113 bifalla Ann-Charlotte Munters förslag 1310

att efter försöksvotering avslå Jonas Sallén Lennerthson med fleras förslag 1387

att bifalla Carina Blanks, med instämmande av partistyrelsen förslag (sidan 17)

att efter försöksvotering avslå Sofia Magnussons förslag på rad 31 (sidan 17)

att bifalla Emil Nordfjells, med instämmande av partistyrelsen, förslag (sidan 17)

att efter försöksvotering avslå Cecilia Vilhelmsson Burenby's förslag på rad 34 (sidan 17)

att efter försöksvotering avslå Anna Carlssons förslag (sidan 17)

att efter försöksvotering avslå Eva Ullbergs förslag på rad 49 (sidan 17)

att bifalla Rose-Marie Karlssons, med instämmande av partistyrelsen, förslag gällande pedagogisk omsorg

att efter försöksvotering avslå Lisa Tynnemark's förslag på rad 17 (sidan 18)

att med röstsiffrorna efter 92–87 utse Julia Ekedahls förslag till motförslag mot partistyrelsen vad gäller skolpeng, och efter försöksvotering avslå Julia Ekedahls förslag (sidan 18)

att med röstsiffrorna 201–142 avslå Lisa Tynnemark med fleras förslag på rad 32 (sidan 18)

att bifalla Jim Svensk Larms, med instämmande av partistyrelsen, förslag på rad 39 (sidan 18)

att efter försöksvotering avslå Elsa Alms förslag (sidan 18)

att efter försöksvotering avslå Daniel Landins förslag på rad 6 (sidan 19)

att efter försöksvotering avslå Mariya Voyvodovas förslag på rad 14 (sidan 19)

att i övrigt fastställa de politiska riktlinjerna – kapitel 2 *Vi bygger landet med kunskap: En skola där allas möjligheter växer* (s. 17–20).

Beslut – motionerna

Kongressen beslöt:

att efter försöksvotering bifalla partistyrelsens förslag gällande motionerna 114:1, 127:1, 129:1 och 232:2

att med röstsiffrorna 175–171 avslå Linda Larsson med fleras förslag gällande motion 152:1
att i övrigt fastställa övriga partistyrelsens utlåtanden på område C (UC120, UC121, UC122,
UC124).

5

Dagordningens punkt 10.5

Behandling av område C: Vi bygger landet med kunskap

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 2 *Vi bygger landet med kunskap: Fler
10 utbildningsmöjligheter genom livet* (s. 20–21), *Spets och bredd i högre utbildning och forskning* (s. 21).
Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område C: (UC108, UC109, UC110, UC127).

Huvudföredragande: *Lena Micko*

Föredragande: *Mathilda Ernkrans* och *Ulf Olsson* (Högre utbildning och forskning i hela landet)
15 samt *Matilda Ernkrans* (Vi bygger utbildningsmöjligheter under hela livet i hela landet)

Ordförande: *Karl-Petter Thorwaldsson* och *Andrea Törnестam*

Sekreterare: *Daniel Lindblom* och *Frida Rybo*

20 **Föredragning och förslag**

Matilda Ernkrans, föredragande: Utbildning ska finnas där som en trygghet genom livet för oss
alla. I grunden handlar det om att ingen ska behöva mötas av att man redan har fått sin chans.
Vidareutbildning, vuxenutbildning, komvux, yrkesvux, folkhögskoleutbildning, yrkeshögskola,
högskola och universitet – det är utbildning som ska finnas när människor i hela landet. Så klarar
25 vi jobben och välfärden och bygger trygghet tillsammans.

Min bror är golvläggare. Han har redan skolat om sig en gång. Han gick nämligen
byggprogrammet på gymnasiet och skulle bli byggnadssnickare. Men 1990-talskrisen och en
skyhög arbetslöshet inom byggbranschen gjorde det omöjligt för honom att få klart sin gröna bok,
alltså sina lärlingstimmar, så han blev aldrig byggnadssnickare. Han lärde om och blev golvläggare.
30 Han sliter hårt, jobbar fort med hög kvalitet. Han är omtyckt, inte minst av sin arbetsgivare. Han
är stolt över sitt jobb. Han är senig och stark, men jag är rädd att han inte alltid tänker på hur han
bär de tunga mattrollarna eller hur jobbet frestar på hans kropp. Men han är i allra högsta grad
med och bygger landet.

Jag tror att vi alla känner en person som vi oroar oss för om han eller hon kommer att fixa
35 det där jobbet hela vägen till sin pension, eller om jobbet kommer att finnas kvar, om personen
kommer att behöva skola om sig. Men det är ju just därför vi ska ha utbildning nära människor
i hela landet, med ett generöst studiemedelssystem som gör att det går att utbilda sig under sitt
yrkesliv, precis som vi ska ha ett lika generöst studiemedel för den som vill och kan plugga direkt
efter sitt gymnasium eller för den med en kort och avbruten utbildning.

40 Partivänner, det här är socialdemokrati, det är solidaritet, det är jämlikhet och det är frihet. Vi
konkurrera med kunskap och forskning som möter våra gemensamma samhällsutmaningar i hela

landet. Det här har aldrig högern förstått. De fnyser fortfarande åt landets högskolor och kallar dem föraktfullt för bygdehögskolor. De har en elitisk syn på utbildning och forskning, att den ska koncentreras till några få orter och några få personer. Men vi vet att jobben finns i hela landet, välfärden ska bemannas överallt och människors trygghet är lika viktig oavsett var man bor.

5 Vi har byggt en högskola som 1956 hade ungefär 17 000 studenter. I dag har vi en högskola över hela landet med över 400 000 studenter. Det är sjuksköterskor, lärare och poliser som utbildas över hela landet. Vi har sedan 2015 tillfört Kunskapslyftet – och då pratar vi om komvux, yrkesvux, folkhögskolan samt högskola och universitet – 160 000 nya utbildningsplatser. Här utbildar vi svetsare, elektriker och undersköterskor.

10 Och vi fortsätter här och nu i dag, med utökade möjligheter att studera, fortsatta satsningar på komvux, yrkesvux, folkhögskolor, yrkeshögskolor, högskolor och universitet i hela landet, med permanenta utbildningsplatser. Vi gör ett lyft för distansutbildningen. Vi ökar kopplingen till lärcentrum. Vi stärker anknytningen till forskningen. Vi sätter fokus på att stänga utbildningsklyftan samtidigt som vi bygger vidare på det vi vet breddar rekryteringen, och vi ger
15 människor många nya och fler chanser.

Partivänner, vi har världens starkaste studiestöd och vi slår här i dag fast att det ska värnas och stärkas så att fler kan studera vidare och på så sätt bredda rekryteringen för fortsatta studier. Vi tänker oss att vi ska ta beslut om ett helt nytt omställningsstudiestöd för yrkesverksamma samtidigt som vi är tydliga med att det befintliga studiestödet ska vara så högt att studenter ska
20 kunna fokusera på sina studier. Det är klok politik. Tänk om det hade funnits på plats när mina föräldrar slutade sin skolgång efter sju år. Men det fanns inte då.

Vi socialdemokrater har genom åren stärkt forskningen i Sverige genom långsiktiga investeringar i forskning i hela landet vid våra universitet och högskolor, för vi vet att våra samhällsutmaningar måste mötas med kunskap och kompetens. Forskning och innovation krävs
25 för en rättvis klimatomställning, för att kunna bota våra breda folksjukdomar, för att möta pandemier och för att ge oss ny kunskap för att bekämpa brottslighet.

Nu föreslår vi att vi ska stärka grundforskningen i hela landet, vi lägger fast att vi ska satsa och prioritera den behovsnära forskningen, vi ska öka samverkan mellan universitet, högskolor och det omgivande samhället, och vi ska värna den fria forskningen och den akademiska friheten i en
30 värld där de här värdena utmanas. Anställningsvillkoren inom akademien ska förbättras ytterligare. Vi är tydliga med att forskning är något som angår oss alla. Partivänner, vi bygger landet med kunskap, för våra bröder och systrar, för dig och mig, för oss, för landet och för framtiden.

Tack för ett väldigt gott jobb i temagrupperna. Tack alla ombud, tack partivänner för allt ert engagemang. Utifrån detta har partistyrelsen förstärkt de politiska riktlinjerna på sidan 20 rad
35 16, på sidan 20 rad 33 och på sidan 21 rad 16. Här är förstärkningar som har gjorts efter samtal i temagrupperna, där vi är tydliga med att vi ska fortsätta utveckla studieförbundens verksamhet i hela landet, att lärcentrum ska ha en viktig roll för den nationella, kommunala och regionala kompetensförsörjningen i hela landet.

Vi är också tydliga med att vi ska ha ett omställningsstudiestöd så att fler kan studera vidare,
40 att vi ska fortsätta att stärka studiemedellssystemet. Det är viktiga och riktiga ändringar i de politiska riktlinjerna. Med det yrkar jag bifall till partistyrelsens reviderade förslag. Låt debatten börja!

Följande förslag förelåg

Riktlinjerna

5 **Fler utbildningsmöjligheter genom livet**

Genom fler utbildningsplatser ska vi ge förutsättningar för ett livslångt lärande i hela landet. Det ska aldrig vara för sent för att vidareutbilda sig för ett fortsatt yrkesliv. Oavsett om det är för att ens arbetsplats lagts ned, för att man ska kunna arbeta vidare inom något annat yrke, eller för att ens tidigare kunskaper behöver kompletteras eller valideras. Det är nödvändigt för att vi ska kunna öka sysselsättningen och finansiera välfärden. Men i grunden handlar det om människosyn; ingen ska behöva mötas av att man redan har fått sin chans.

Partsöverenskommelsen, med ett starkt statligt stöd till omställning, är ett stort steg framåt och ska fullföljas offensivt. Rätten till komvux ska utvidgas så att även den som redan har en examen har rätt att studera inom gymnasial yrkesutbildning. För att alla ska kunna ta till sig av utbildning behöver rätt till elevhälsa införas och den specialpedagogiska kompetensen stärkas **även inom vuxenutbildningen. Studiemöjligheterna för personer med intellektuell funktionsnedsättning ska öka. Pandemin har drabbat folkhögskolorna hårt och fler insatser behövs så att folkbildningen kan utvecklas i hela landet. Antalet utbildningsplatser ska fortsätta att öka och fler satsningar göras för att stärka folkhögskollärarna och folkhögskolepedagogiken.** Studieförbundens verksamhet ska värnas, utvecklas i hela landet och ses som en viktig del i alla människors möjlighet till livslångt lärande.

Yrkeshögskolan har blivit en verklig motor för regional tillväxt och kompetensförsörjning. Sedan 2014 har utbildningsplatserna fördubblats och den utvecklingen behöver fortsätta. Yrkeshögskolans koppling till de regionala behoven och medverkan från arbetsmarknadens parter ska värnas. Samtidigt behöver en del utbildningar få ett mer nationellt likvärdigt innehåll för att stärka kvaliteten och för de examinerades möjlighet att byta arbetsgivare. Nya utbildningar, där både högskole- och yrkeshögskolestudier ingår, bör skapas. Fler ska kunna röra sig i vardera riktningen, genom att fler yrkeshögskoleutbildningar görs relevanta för akademiker, och genom att validering och tillgodoräknande av yrkeshögskoleutbildning förbättras för den som vill söka sig till högskolan.

Pandemin har visat fler på möjligheterna med att arbeta och studera på distans. Distansutbildningen ska fortsätta att utvecklas, inte minst för att fler ska kunna bo där de vill. Lärcentrum har en viktig roll för den nationella, regionala och kommunala kompetensförsörjningen och ökar möjligheterna att bo, studera och arbeta i hela landet. Utbildning ska bli tillgängligt för fler genom fortsatta satsningar på lärcentrum i hela landet. Samverkan mellan kommuner, yrkeshögskolan och lärosäten ska stärkas så att fler utbildningsplatser kopplas till lärcentrum och den digitala pedagogiken utvecklas för att säkra kvaliteten i utbildningarna.

40 **Spets och bredd i högre utbildning och forskning**

Sveriges vägval att kraftigt bygga ut den högre utbildningen – både i antalet utbildningsplatser

och lärosäten, och att fler lärosäten blivit universitet – har varit riktig. Inget annat har bidragit så starkt till att bredda rekryteringen till högre utbildning, och att därmed låta ambitioner, fallenhet och begåvning styra, inte bara ens bakgrund. Att ha minst ett lärosäte i varje län har bidragit till att hålla samman och utveckla hela landet. Ambitionen att ha både bredd och spets i forskningen har bidragit till att befästa Sveriges ställning som forskningsnation.

Vi är inte färdiga. Det finns fortfarande regional utvecklingspotential, och fortsatt snedrekrytering – utifrån klass, kön och geografi – som ska brytas. Den högre utbildningen ska därför fortsätta att utvecklas i hela landet. Den akademiska friheten angrips i dag från flera håll. Angreppen kommer från högerpopulistiska krafter som vill lägga ner forskning i ämnen som är obekväma för dem, och från en marknadsliberal höger som ser breddad rekrytering som en överdriven akademisering, eller som vill begränsa studier och forskning som inte kan omsättas i privata vinster. Socialdemokratin kommer att fortsätta stå upp för forskning och vetenskap.

Om arbetslösheten ska kunna pressas tillbaka efter pandemin, och Sverige ska kunna ge ett större bidrag till lösningarna på klimatkrisen, behöver samverkan mellan akademien, staten och arbetsmarknadens parter fortsätta att förbättras – inte minst regionalt. För jobben och välfärden är tillgång till högre utbildning och forskning av stor vikt för den regionala utvecklingen – yrken som lärare, sjuksköterskor och ingenjörer behövs och ska kunna utbildas i hela landet. Dimensioneringen och fördelningen av utbildningsplatser behöver ta större hänsyn till arbetsmarknadens behov. Den behovsnära forskningen ska särskilt främjas och utvecklas. Det svenska språkets ställning inom utbildnings- och forskningsvärlden ska värnas.

Studiemedlet behöver vara på en sådan nivå att studenter kan fokusera på sina studier. Det är särskilt viktigt om man inte kommer direkt från gymnasiet, eller är förälder. Vi behöver fortsätta stärka studiemedelssystemet, så att ännu fler kan studera vidare. Ett nytt omställningsstudiestöd för yrkesverksamma ska införas. Den positiva utvecklingen med stärkt trygghet för fler doktorander behöver fortsätta, inte minst av jämställdhetsskäl.

Motionerna

UC108

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motion A581:40

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A47:4, A50:4, A51:4, A163:11, A164:11, A165:11, A166:11, A167:11, A168:11, A169:9, A171:11, A172:11, A173:11, A175:11, A176:11, A178:11, A179:11, A181:11, A182:11, A183:10, A184:12, A185:11, A187:11, A188:11, A189:11, A190:11, A191:11, A192:11, A193:11, A194:11, A195:11, A196:11, A197:11, A246:3, A783:3, A793:2, A831:1, C22:2, C22:7, C47:10, C201:1, C201:2, C201:3, C206:1, C207:1, C208:1, C220:1, D151:2, D152:2, D153:2, D154:2, D155:2, D156:2, D157:2, D158:2, D159:2 och D266:19

att avslå motionerna C211:1, C212:1, C212:2, C213:1, C213:2, C213:3 och C218:1.

UC109

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna A741:7, C28:13, C202:1, C205:2 och C205:3

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A338:23, A741:5,
5 A741:6, A783:2, B398:1, C28:11, C53:1, C171:2, C172:1, C172:2, C203:1, C205:4,
C205:5, C205:6, C210:1, C212:3, C213:4, C214:1, C214:2, C214:3, C215:2, C216:1,
C217:1, C219:1, C221:1, D32:5, D639:7 och D639:8

att avslå motionerna C60:3 och C204:1.

10 UC110

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motion A338:19

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A338:18, A438:1,
A546:18, A581:41, A788:2, C119:3, C205:1, C209:1 och D607:2.

15

UC127

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna A370:6, A783:5, C182:3, C187:1 och C190:2

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A332:7, A370:1, A373:9,
20 A527:2, A529:2, A530:2, A531:2, A532:2, A533:2, A578:3, A578:11, A622:5, A670:3,
A670:10, A671:3, A671:11, A704:5, A783:1, B18:2, C27:2, C27:5, C47:9, C112:1,
C174:3, C177:1, C178:1, C178:2, C179:1, C180:1, C180:2, C180:3, C182:1, C182:2,
C183:1, C183:2, C183:3, C184:1, C184:2, C184:3, C185:1, C185:2, C185:3, C186:1,
C186:3, C187:2, C187:3, C188:1, C188:2, C189:1, C191:1, C192:1, C192:2, C193:1,
25 C193:2, C194:1, C194:2, C195:1, C195:2, C196:1, C196:2, C197:1, C197:2, C199:1,
C199:2, C200:1 och C215:1

att avslå motionerna C181:1, C186:2 och C198:1.

Debatt

30 *Mikael Wahlberg*, Örebro län: Jag yrkar på en strykning på sidan 20 rad 35, där jag vill stryka:
”i hela landet” och så vill jag lägga till ”och varje kommun ska erbjuda lärcentrum.” Jag håller
med partistyrelsen om att det är skärpningar i skrivningarna och ett fantastiskt fint arbete efter
temagruppens diskussion. Men jag tror att vi behöver skärpa skrivningarna ytterligare.

Lärcentrum är viktigt för oss arbetare som bor och lever utanför den stora staden, där det inte
35 finns universitet och högskolor alla gånger. Partistyrelsen föreslår satsningar på utbildning i hela
landet, och det är helt rätt. Men svaret man ger i riktlinjerna är inte tillräckligt. Det kommer inte
att ta oss hela vägen i mål.

Partistyrelsen vill att samverkan mellan kommuner, yrkeshögskola och lärosäten ska stärkas så
att fler utbildningar kan kopplas till lärcentrum och det är fantastiskt. Men det faller på sin egen
40 logik. Det finns ingen som är ansvarig för de här lärcentrum. Vi föreslår helt enkelt att man ska
erbjuda att det ska finnas lärcentrum och att det ska vara kommunerna som erbjuder det. Det här

5 binder inte upp kommunerna till att de måste ha ett lärcentrum i sin kommun, men de måste erbjuda något slags samarbeten, något slags samverkan, så att det blir ett lärcentrum.

Det här ska förstås finnas i alla Sveriges kommuner och kommer att fungera i alla Sveriges kommuner då. Så om vi socialdemokrater verkligen vill ge möjlighet till utbildning i hela landet ska ni rösta bifall till mitt ändringsförslag 1386. För er som har några partikamrater som saknas, skriv ner det. 1386, rösta bifall till det.

10 *Kristina Lindbåge, Skåne:* Jag är fortfarande på gott humör efter den här spännande omröstningen vi har haft i förra avsnittet. Trots att timmen är sen, och det jag kommer att yrka bifall till egentligen berör ett lite annat område som vi redan har behandlat, nämligen vård efter behov, så är det så att den linjemotion om välfärd som Skånedelegationen driver ligger under det här avsnittet. Jag kommer att yrka bifall till motion 639:7 – att Socialdemokraterna verkar för att utöka grundutbildningarna av sjuksköterskor och läkare, så att inom en femårsperiod är kompetensförsörjning av grundutbildad personal säkras. Jag vill också yrka bifall till motion 639:8

15 – att antalet specialistutbildningsplatser för sjuksköterskor byggs ut.

Nu undrar ni säkert varför jag tjar om sjuksköterskor och läkare i vården. Jo, för vi har faktiskt fått till bra skrivningar om att grundutbildningarna ska byggas ut och att det ska tillföras mer resurser. Men det här handlar om att inge hopp till de barnmorskor som nu lämnar förlossningsvården i Stockholm. Det handlar om att inge hopp till de födande kvinnor som riskerar förlossningsskador och förlora sina barn på grund av brister i vården och brist på vårdpersonal.

20 Att vi kan säga att vi lovar att säkra att det kommer fler sjuksköterskor, barnmorskor och läkare i vården kan vara ett fint vallöfte som Socialdemokraterna kan stå upp för.

25 *Sofia Magnusson, Värmland:* Vi har en motion från Värmland som handlar om omställning mot bristyrken. Bristyrkena är i dag väldigt många. Vård och omsorg som vi hörde om här, men också inom industri, bygg och en mängd andra branscher. Bristen på kompetent arbetskraft kan både riskera vår förmåga att leverera en trygg välfärd och den kan också försvåra för oss när vi ska ställa om till ett mer hållbart samhälle.

30 Vi ser att samhället behöver ta ett större ansvar och uppmuntra människor som redan är på arbetsmarknaden att våga byta spår för att utbilda sig till ett bristyrke, och för att kunna och våga byta spår mitt i klivet tror vi att det är viktigt att möjliggöra ekonomisk kompensation inom en inkomstbortfallsprincip som skulle kunna göra stor skillnad för de här människorna. Vi tror att både individer och hela vårt samhälle tjänar på det här. Så kan vi öka både rörligheten på arbetsmarknaden och också möjliggöra utbildning för fler utan att tryggheten och försörjningen för individen riskeras.

40 *Emil Nordfjell, Västernorrland:* Jag skulle vilja börja med att yrka bifall till det som finns i systemet, ett ändrings, på sidan 21 rad 16. ”Bidragsdelen av studiemedlet ska höjas betydligt och det totala studiemedelssystemet behöver stärkas så att ännu fler kan ha råd att studera vidare.”

Stefan pratade i går om våra agitatorer som reste över hela landet i arbetarrörelsens barndom. Uppsala, Visby, Boden, Skellefte, Östersund, Danderyd, Västerås, Lidköping, Skara, Karlstad

och Ludvika – där har vi SSU:are bara den senaste månaden åkt på turné med kampanjbil. Alla unga vi har mött säger samma sak: ”Vi är trötta på hopplöshet och otrygghet. Konsekvenserna av skolsegregationen, de senaste årtiondenas marknadsmisslyckanden, men också ekonomisk otrygghet, för att CSN inte räcker till.”

5 När vi dragit vårt förslag om höjt CSN visar de tecken på hopp, då vill de gärna gå med SSU. Och kamrater, på 15 dagar värvade vi drygt 2 550 medlemmar! Och vi kommer till Skåne i december. Vi som är unga vill känna trygghet. Vi vill också kunna plugga vidare oavsett konto.

Otto Lindelöf, Kronoberg: Från Kronoberg yrkar vi bifall till motion 203 om att
10 Socialdemokraterna ska verka för avgiftsfria högskoleprov. Dessutom yrkar vi bifall till motion 206, om att rätten till studiemedel från CSN för dem som studerar på heltid utökas från 6 till i år.

I riktlinjerna skriver PS många bra saker, bland annat att vi ska ge förutsättningar för ett livslångt lärande och att ingen ska behöva mötas av att man redan fått sin chans. Men trots det är det precis det vi säger till den som studerat sina 6 år, för då har du förbrukat dina möjligheter till
15 studiemedel. Menar vi allvar med att ingen som ska behöva mötas av att man redan fått sin chans vore detta motion ett steg i att fler får en andra chans och möjlighet till en längre utbildning eller kanske ett karriärsbyte, där mer studier krävs. Bifall till motion 206.

Susanne Hansson, Jämtlands län: Jag vill yrka bifall till motion 783:3 om att attrahera inflyttning
20 till norra Sveriges glesare områden genom nedskrivning av studielån. Som glesbygdskommuner så har vi stora utmaningar att klara kompetensförsörjningen. Sjuksköterskor, lärare och förskollärare är bristyrken i många kommuner, men även en förutsättning för att vi ska klara välfärdsuppdraget.

Flera kommuner i norr har en åldrande och minskande befolkning och därmed har vi också en lägre skattekraft, och partistyrelsen skriver i sitt utlåtande att huvudmännen redan i dag kan
25 erbjuda kompensation för studieskulden, men redan i dag betalar ju vi Norrlandskommuner ofta 6 kronor mer i skatt. Att dessutom finansiera nedskrivningen av studieskulder är helt orimligt. I Landsbygdsutredningen kom man också fram till att nedskrivningar av studieskulder skulle bidra till tillväxt och utveckling i landsbygden.

Vi socialdemokrater måste ha en offensiv regionalpolitik om vi avser att bygga ett land som
30 håller ihop. Jag yrkar bifall till motion 783:3.

Dan Nilsson, Kalmar län: Stort tack Matilda för en riktigt fantastisk inledning på det här området. Jag vill yrka på ett tillägg i riktlinjerna på sidan 20 rad 38: ”Vi socialdemokrater har varit aktiva och drivit på utvecklingen lyckosamt under flera år, och det är dags för nästa steg.
35 För att kunna fortsätta att ha kontinuitet och en hög kvalitet bör en grundfinansiering för de kommunala verksamheterna utredas.” Jag tror det är tredje gången jag ändrar yrkandet nu och jag vill uppmärksamma er på att jag har mjukat upp det betydligt. Det innebär inte att det är mindre viktigt, för vi är redo att ta nästa steg. Jag hoppas att ni uppmärksammar det.

Det handlar alltså om något som vi i texten kallar lokala lärcentra. Jag vet inte om alla vet vad
40 det är, men när jag besöker Campus i Västervik brukar jag kalla det för Drömfabriken. Och det är det, partikamrater. Det är en drömfabrik.

Jag har sett familjemedlemmar, jag har sett partikamrater, arbetskamrater, nära vänner, som har uppfyllt sina drömmar på ett fantastiskt sätt, i Västervik i det här fallet. De hade aldrig kunnat göra det om inte vi hade kunnat erbjuda högre utbildning. Det är skulle jag vilja påstå kanske är en av de viktigaste landsbygdssatsningarna som vi som parti kan fortsätta att göra. Det är en rättvisefråga och vi som parti ska stå upp för att det finns högre utbildning i hela landet.

Peter Holkko, Jönköpings län: Det här är en historisk kväll. Den är historisk för att jag kommer faktiskt att yrka bifall till partistyrelsens förslag, för den nya skrivningen. Jag kommer från Jönköpings län och vi ligger tyvärr i bottenligan vad gäller utbildningsnivå. Men har också historiskt sett haft regioner i vårt län som har haft en procents arbetslöshet. Det gick till så här på de här orterna att när man slutade skolan gick man ut på gatan efter 7:an eller 9:an, man tittade åt vänster, man tittade åt höger. Där fanns grannen, släktingen eller skolkamraten – och vips hade man ett jobb.

Jag var på ett företag och hade en facklig utbildning för några månader sedan, och då frågade jag chefen där hur många som jobbade på deras utvecklingsavdelning. ”Utvecklingsavdelning?” sade han: ”Vi har ingen sådan.” Och det är klart att man inte har när man inte har den utbildningsnivån.

Vi hörde att Therese Svanström från TCO prata om att vi måste ha visioner och jag tycker verkligen att vi i partiet och partistyrelsen har haft visioner i både den gamla och den nya skrivningen. Studieförbund och folkhögskolor kan man läsa om. Validering, som vi i facket har drivit. Rätt till komvux, som ju borgarna skar ner på. Studieförbunden har vi pratat ganska mycket om. Yrkehögskolorna – där satt jag i ett råd från LO i länet när borgarna faktiskt skar ner. Det har man ju då börjat att återupprätta, om man säger så.

Universitet som sprids i landet – det är inte borgarnas förtjänst direkt, och det är också ganska så bra. Att den högre utbildningen ska fortsätta att utvecklas i hela landet är också något som är bra. Och samverkan mellan akademien, staten och arbetsmarknadens parter ska fortsätta att förbättras. Jag kan berätta att vi blir utestängda från det för fackens räkning.

Ann-Christin Wendpaap, Halland: Jag skulle vilja uttala mig lite, som så många andra gjort, om utbildning hela livet, som är så viktigt – inte minst för våra ungdomar och unga vuxna, som nu är beroende av studiebidrag. Jag vill slå ett slag för SSU som inte är med oss i dag från Halland men här kommer några ord från SSU i deras motion: ”Utan kraftig höjning av studiebidraget riskerar vi ökade klyftor och en skolsegregation. Detta hotar Sveriges långsiktiga konkurrenskraft och välfärd.”

Vi behöver alltså ge fler möjlighet att utbilda sig vidare. Därför yrkar jag till partistyrelsens nya skrivning i riktlinjerna om att stärka studiemedelssystemet så att fler kan studera vidare.

Hanna Vangen Engström, Dalarna: Vårt Sverige är ett fantastiskt land med stor geografisk variation. Vi alla bidrar till det samhällsbygget med de förutsättningar vi har. Det ser lite olika ut i vårt avlånga land. I ett län som Dalarna ser vi arbetslöshet och kompetensbrist, och samtidigt ser vi arbetsgivare som skriker efter arbetskraft. För att lösa detta behöver vi arbeta långsiktigt med

både kompetensförsörjning, utbildning och fortbildning för att aktivt utbilda till de bristyrken som vi ser i både näringsliv och offentlig sektor.

Här har bland annat de regionala högskolorna en oerhört viktig roll att fylla, och de behöver ha ett tydligt uppdrag att verka för regional utveckling.

5 Jag och Dalarnas delegation vill därför yrka bifall på yrkandena 1363 och 1364, att på sidan 21 rad 50 ersätta befintlig skrivning ”Den högre utbildningen ska därför fortsätta att utvecklas i hela landet” med ”Den högre utbildningen har en viktig roll i att främja regional utveckling och ska fortsätta att utvecklas i hela landet.” På sidan 22 rad 9 vill vi ersätta ”Yrken som lärare, sjuksköterskor och ingenjörer behövs och ska kunna utbildas i hela landet.” med ”Det kräver att vi
10 arbetar långsiktigt med kompetensförsörjning, utbildning och fortbildning, där vi aktivt utbildar till de bristyrken vi ser i både näringsliv och offentlig sektor.”

Sedan yrkar jag också bifall till Emil Nordfjells yrkande 1369. Vi ser att fler ska ges möjlighet att utbilda sig till ett bristyrke inom yrkeshögskoleutbildning. Ett kraftigt höjt studiebidrag är en förutsättning för att exempelvis ta steget från en anställning till studier. När hyror höjs och maten
15 blir dyrare tycker vi att det är rimligt att studiemedlet höjs i enlighet med ökade levnadskostnader.

David Paulsson, Dalarna: Tack för en fantastisk kongress. Partistyrelsens föredragande – tack för ett bra och lyhört arbete i våra temagrupper. Vi från Dalarnas delegation är väldigt nöjda med de riktlinjer som har lagts fram. Men med det sagt vill jag dels yrka bifall till Mikael Wahlbergs
20 yrkande 1386 om lärcenter. Det är väldigt viktigt att det finns i hela landet.

Jag vill också yrka om en ändring i riktlinjerna på sidan 21 rad 46–47. Partistyrelsens skrivning lyder: ”Ambitionen att ha både bredd och spets i forskningen har bidragit till att befästa Sveriges ställning som forskningsnation.” Det är en bra skrivning men vi i Dalarna tycker att vi ska ta ett kraftigare ställningstagande, alltså ”På sikt bör alla högskolor utvecklas till universitet för att
25 garantera bredd och spets i forskningen och befästa Sveriges ställning som forskningsnation.”

Regeringen med Anna Ekström med flera i spetsen har under nuvarande mandatperiod gjort ett kanonjobb med stora satsningen på forskning och innovation. Man har ökat forskningsanslagen till mindre högskolor. Men för att säkerställa långsiktiga satsningar på forskning på lärosäten i hela landet, i alla regioner, för att säkerställa forskningsanslag och en
30 forskning av hög kvalitet och bredd, för att säkerställa universitet och högskolor som attraktiva arbetsgivare, för att säkerställa att en framtida karriär som forskare ska vara attraktivt i hela landet – då är Socialdemokraternas enda linje följande: Alla högskolor ska utvecklas till universitet.

Marcus Fröderberg, Östergötland: Jag börjar med att yrka bifall till 1385, alltså bifall till
35 partistyrelsens förslag till reviderade riktlinjer. Östergötlands delegation tackar för bra riktlinjer på det här området, och lyhördhet från temagrupperna i arbetet med riktlinjerna.

Det ska vara möjligt att vidareutbilda sig mitt i livet, bilda sig under hela livet, och det ska vara ekonomiskt möjligt för alla att gå den utbildning hen vill. Det ska även vara möjligt att plugga oavsett var i landet man bor. Därför är skrivningen om lärcentra så viktig. Som student ser jag det
40 som extra viktigt med skrivningen om att stärka studiemedelsystemet, för fler ska kunna plugga vidare.

Moa Sahlin, Stockholm: Jag hör hemma i Handelsanställdas förbund, och jag yrkar att meningen på sidan 20 rad 10 som börjar med "Partsöverenskommelsen ..." stryks och ersätts med "Ett starkt statligt stöd till omställning är ett stort steg framåt." Den så kallade partsöverenskommelsen är en frukt från januariöverenskommelsens träd och den innehåller två delar. Den som rör
5 fortbildning och omskolning är bra och innehåller flera viktiga åtgärder. Men den andra delen som handlar om arbetsrätt – där finns det flera förslag med försämringar som till exempel fler undantag från principen om först in, sist ut.

Det finns olika åsikter om partsöverenskommelsen men faktum kvarstår att en majoritet av LO:s förbund har valt att inte skriva under den. Att regeringen sedan väljer att gå vidare med
10 frågan är inte en diskussion som hör hemma här, men däremot behöver inte vi som parti säga att den är ett stort steg framåt. Alltså: Bort med partsöverenskommelsen ur riktlinjerna men behåll den progressiva omställningspolitiken.

Annika Duan, Västmanland: Jag vill yrka bifall till motion 199:1–2 som är insänd av Västerås
15 arbetarekommun. Den första attsatsen handlar om skrivningar när man tar in entreprenörer för att bereda praktik för gymnasieskola och vuxenutbildning. Den andra attsatsen handlar om att man ska se till att det finns handledare med adekvat utbildning.

Rekrytering av utbildad personal inom framför allt byggsektorn har sjunkit radikalt den senaste tiden. Hantverksyrken riskerar att bli bristyrken och det är allvarligt. Vi behöver göra våra
20 yrkesutbildningar mer attraktiva och kvalitetssäkra dem. Det skulle stärka näringslivet och minska behovet av utländska företag.

Motion 199 anses besvarad av partistyrelsen men i utlåtandet beskrivs ändå både praktik och APL-platser, plus krav på rätt kompetens för personal vid offentliga upphandlingar. Så
25 varför inte bifall? Att införa praktik eller så kallad APL som krav vid offentliga upphandlingar för gymnasium och vuxenstuderande skulle innebära att våra utbildningar blir meningsfulla och ger en god förberedelse för yrkeslivet. Att kräva utbildade handledare vid ovanstående är naturligtvis självklart. Det tryggar återväxten av hantverksyrken och ger också mer ordning och redan i
branschen, som i dag är utsatt för en minst sagt omfattande inblandning av oseriösa aktörer, så det hjälper till att bygga landet.

Maria Fägersten, Stockholms län: Vi från Stockholms läns anser att de reviderade riktlinjerna på området är väldigt bra. Som kommunpolitiker och ordförande för gymnasie- och
35 vuxenutbildningsnämnden ser jag vilken skillnad det gör att ha en socialdemokratiskt ledd regering – en regering som konstant påtalar vikten av bildning och utbildning, en regering som konstant påtalar värdet av arbete för ett värdigt liv för alla.

Vi kan se att partistyrelsen genom det här förslaget visar att vi ska fortsätta att växla upp arbetet för att ytterligare se till vars och ens rätt, men också vars och ens möjlighet, att få den utbildning som krävs för att komma i arbete eller vara kvar i arbete. Jag behöver inte tala om alla
40 satsningar som görs i det här programmet, det är vi mycket medvetna om och har fått höra väldigt bra här från talarstolen från Matilda Ernkrans.

Jag tycker också att det är bra att partistyrelsen är konsekvent och förordar att resurser ska

prioriteras efter behov. Partistyrelsen tar fasta på att det är viktigt att satsa på lärcentrum så att utbildning ska fungera i hela landet. Men den säger inte heller att det ska finnas i varje kommun oaktat om det finns ett behov. Vi har inte ett lärcentrum hos oss och det är inte den största utmaningen som vi har att möta i vår kommun. Bifall till partistyrelsens förslag.

5

Elsa Alm, Göteborg: Brandmännen är något som jag brinner lite extra för och därför skulle jag vilja yrka bifall till motion 185:1–2. Om du utbildar dig till brandman i en viss kommun kan du sedan inte ta anställning i en annan kommun, för det är olika regler som gäller för olika utbildningar. Det här är naturligtvis mycket dåligt. Det här är en branschmotion från Kommunal från början, och vi yrkar bifall för den och håller tummarna för att den går igenom.

10

Kim Söderström, Dalarna: Nu ska vi prova på lite tvärfackligt här på partikongressen och också lite tvärlänigt. Dalarna tänker stötta Stockholm och Byggnads tänker stötta Handels. Jag har inget eget yrkande utan jag vill bara stötta Moa Sahlins grymma yrkande i riktlinjerna gällande partsöverenskommelsen.

15

Jag är medlem i Byggnads och representerar därmed ett av tolv LO-förbund som inte undertecknat den nya LAS-överenskommelsen. Det känns som att partistyrelsen varit lite tondöv när de har skrivit riktlinjerna. Partistyrelsen nämner den så kallade partsöverenskommelsen flera gånger och exkluderar därmed tolv LO-förbund. Det känns helt ärligt inte så himla bra.

20

Lisa Näbo, SSU: Vår Stefan Löfven sade det så klokt i går: Vägen till arbete går via utbildning, inte via fattigdom. För många studenter är det tyvärr samma sak. Vi är många unga som studerar och har svårt att få livet att gå ihop. Vi känner ångest när litteraturlistan för terminen skickas ut, när det spöregnar och är minusgrader och man måste låta cykeln stå och betala för bussen i stället, eller när man får en visdomsstand och måste betala tusentals kronor för att kunna äta.

25

Nu är det ju förvisso så att vi i SSU tycker att både läromedel, kollektivtrafik och tandvård ska vara avgiftsfritt för alla men har lärt oss att under en partikongress måste man kompromissa, så vi har tänkt att vi kan erbjuda en liten deal: Om det är så att partistyrelsen går med på att höja nivån och öka studiemedlet lovar jag i alla fall att jag inte kommer att gå upp i dag och yrka på en avgiftsfri kollektivtrafik och det där. Det kan jag vänta med till i morgon!

30

Skämt åsido: Man ska kunna leva ett fullt liv även som student och utan ekonomisk ångest. Vi vet hur det avskräcker barn från studieovana hem när det enda sättet att ha råd med eftergymnasiala studier är stora lån som man snabbt måste börja betala tillbaka – dessutom nu när vi är på väg att höja räntan för att ha råd med omställningsstödet. Under de senaste åren har studiebidraget förvisso höjts med några få hundralappar – en ökning som tyvärr sedan dess ätit upp av höjda hyror och ökade livsmedelspriser. Vi ser redan i dag hur antagningen till högskolan är socioekonomiskt skev. Det är dags att höja studiemedlet igen. Bifall till yrkande 1369 från Emil Nordfjell.

35

Sebastian Ekeröth Clausson, Skaraborg: Den digitala tekniken har revolutionerat tillgängligheten till högre utbildning utanför universitets- och högskolestäderna. Jag är själv anmänt till en kurs på

40

Uppsala universitet som börjar nästa vecka, och det hade förstås inte varit möjligt om kursen inte hade getts på distans. Det här utvecklingen har gett helt nya möjligheter till vidareutbildning och ny kunskap som gynnar individer, arbetsmarknaden, välfärden och hela samhället.

5 För att högre utbildning och kompetensutveckling ska bli tillgänglig för ännu mer behövs fortsatta satsningar på lärcentrum som ska finnas inom rimligt avstånd, oavsett var i landet man bor. Jag vill därför tacka partistyrelsen för att det i det reviderade förslag är så tydligt och bra skrivet om lärcentrum och utbildningsmöjligheter i hela landet. Tack för det.

10 *Malin Malm, S-studenter:* Flera talare har under de dagar som har varit lyft utbildningens betydelse för att få ett jobb eller att bidra till samhället. Det inkluderar ju flera delar av utbildningskedjan – grundskola, gymnasium och också vuxenutbildning och högre utbildning. Men om utbildning på riktigt ska leda ett arbete måste heltidsstudier få vara heltidsstudier, och om heltidsstudier ska vara heltidsstudier måste också studiemedlet höjas.

15 I en av de rapporter som S-studenter publicerat det senaste året visar vi hur studiemedlet har släpat efter löneutvecklingen i samhället. Hade den följt den hade studiemedlet varit 2 037 kronor högre; det är en höjning på omkring 20 procent. Så om vi vill att heltidsstudier ska vara heltidsstudier, om människor ska få en rak och tydlig väg till ett arbete eller det arbete man önskar eller behöver ställa om till måste studiemedlet höjas och då måste kongressen också skicka en tydlig viljeinriktning. Därför vill vi yrka bifall till yrkande 1369 från Emil Nordfjell med flera.

20 *Alexander Nilsson, Blekinge:* Jag yrkar också bifall till Emil Nordfjells yrkande 1369. Precis som föregående talare har nämnt – bland andra Therese Svanström TCO, SSU:s ordförande Lisa Nåbo och nu sist S-studenters Malin Malm – så menar vi att utbildning är nyckeln till friheten. Utbildning stimulerar tankekraft, den väcker kreativiteten och den rustar individen för att tackla arbetsmarknadens utmaningar.

25 Det här fokuset på utbildning har gett frukt. Sverige har en mycket välutbildad befolkning i många avseenden. 2020 såg vi ju ett rekord i antal som antogs till olika utbildningar runt om i landet. Det är mycket positivt! Men precis som föregående talar har nämnt så ser vi samtidigt att bostadsmarknaden ser allt mindre gynnsam ut för en ung student. Utbudet av hyresrätter är för litet, levnadskostnaderna har ökat och kurslitteraturen kan spräcka den redan så prekära budgeten för väldigt många i det här landet, och den här utvecklingen följs inte av utvecklingen av studiemedlen.

30 Nu har vi även kunnat läsa i media att det finns förslag om att chockhöja räntan på studielånet. Det innebär i princip att det blir ännu mindre medel att leva på för studenter. Det kan nästan liknas vid borgerlig retorik till varför vi måste sänka a-kassan för att få ut folk i arbete.

Genom det förslaget 1369 kan vi säkra studiemedelssystemet och då skapar vi trygghet för studenter i det här landet och göra det som gynnar hela vårt samhälle mest – att utbilda sig. Jag anser att det är av yttersta vikt för en fortsatt stark demokrati i hela det här landet.

40 *Lisa Tynnemark, Västernorrland:* Jag vill yrka på ett tillägg sidan på 20 rad 33. Där finns en mening som lyder: ”Distansutbildningen ska fortsätta att utvecklas, inte minst för att fler ska

kunna bo där de vill.” Efter den meningen vill vi lägga till: ”Studietakt eller studieform ska inte påverka tillgången till studenthälsan.”

Vi har diskuterat det här förslaget i temagruppen och vi har upplevt att det har funnits ett stöd. Sedan har vi förståelse för att inte allt inte ryms i riktlinjerna, men precis som när vi diskuterade elevhälsan på föregående punkt så ser vi att det här är viktigt att vi som parti står upp för även studenter på högre utbildnings rätt till studenthälsa, på samma sätt om elevhälsan. Vi tycker att vår formulering är tillräckligt vag för att partistyrelsen också ska tycka att det är ok, så nu håller vi tummarna för det. Jag vill passa på att yrka bifall till förslaget från Mikael Wahlberg i Örebro angående lärcentrum.

Anneli Borgström, Jönköpings län: Jag vill börja med att yrka bifall till riktlinjerna i sin helhet. Jag tycker att de är offensiva, jag ser ljus på framtiden och möjligheterna att vi ska öka konkurrenskraften i det här landet. Själv kommer jag från industrin och den enda förutsättningen vi har i stället för att sänka löner är att öka vår kompetens.

Jag står också bakom skrivningen om partsöverenskommelsen, gemensamt med Kommunal, utifrån att jag är övertygad om att de som har skrivit på nu är mer än 50 procent av LO:s medlemmar. Jag är också övertygad om att det kommer att gynna resterande förbunds medlemmar. Därför bifall i sin helhet till riktlinjerna.

Matilda Ernkrans, föredragande: Tack för en viktig och klok debatt med många fina inspel med dels en bekräftelse på hur vi fortsätter att bedriva en mycket offensiv politik när det handlar om att se till att människor kan få utbilda sig över hela landet, att vi sätter utbildningen närmare människor och att vi i detta har ett av västvärldens mest generösa studiestödssystem som vi nu dessutom fortsätter att utveckla med ett nytt omställningsstöd. Så jättetack för det och det som är sagt i debatten.

Jag gillar också att vi har ombud på en socialdemokratisk partikongress som vill fortsätta i sann reformistisk anda att utveckla vår politik. Med det sagt ska jag säga något om partistyrelsen tänker sig att hantera detta.

Först är partistyrelsen väldigt glad över yrkande 1385 och 1337, som yrkar bifall till partistyrelsens reviderade förslag till riktlinjer. Det tycker partistyrelsen är klokt och vi yrkar bifall till det.

Sedan har vi yrkande 1417 som handlar om partsöverenskommelsen. Då vill jag bara säga att partiöverenskommelsen är något som används genom riktlinjerna och också många av partistyrelsens utlåtande över motionerna. Det är ett faktum att den här partsöverenskommelsen finns, oaktat vad man tycker om den. Det jag kan säga är att utan partsöverenskommelsen hade det inte varit möjligt att få fram ett starkt statligt stöd till omställning, vilket är en ett stort steg framåt. Det här är något som den fackliga rörelsen har arbetat för i decennier och också det socialdemokratiska partiet.

Omställningsstödet kommer fullt utbyggt att kosta närmare 9 miljarder, så det här är en mycket stor studiestödsreform som kommer att ge alla som finns på svenska arbetsmarknad en möjlighet att plugga upp till ett år både på komvux, yrkesvux, folkhögskola och högskola och

universitet med både bidrag och lån, och bidragsdelen är mycket hög. Då kommer man närmare 80 procent av sin tidigare inkomst. Det här är en mycket stor framgång och jag yrkar med det avslag på 1417 och bifall till partistyrelsens riktlinjer där.

5 När det gäller yrkande 1459 som handlar om distansutbildning och ett tillägg som handlar om studenthälsan, så bibehåller partistyrelsen det som finns i de reviderade riktlinjerna helt enkelt, så vi säger avslag till det.

10 Vi säger också avslag på yrkande 1386, som flera har varit uppe och yrkat på, som handlar om lärcentrum. Då vill jag verkligen att partikongressen ska läsa ordentligt det vi redan skriver i de politiska riktlinjerna. Vi har förstärkt dem: "Lärcentrum har en viktig roll för den nationella, regionala och kommunala kompetensförsörjningen, ökar möjligheterna att bo, studera och arbeta i hela landet. Utbildning ska bli tillgängligt för fler genom fortsatta satsningar på Lärcentrum hela landet." Det här är en mycket offensiv skrivning och det finns också i partistyrelsens utlåtanden ytterligare utvecklat om hur vi ser på lärcentrum. Men däremot yrkar vi avslag på formuleringen att varje kommun ska erbjuda lärcentrum.

15 När det gäller yrkande 1444 yrkar vi avslag, trots att det var en väldigt fin inramning till varför vi skulle yrka bifall, eftersom den här personen sade snälla saker om partistyrelsens föredragande. Trots det yrkar vi avslag och det är helt enkelt för att vi tycker att vi har förstärkt texterna om lärcentrum och vi tycker att det är för långt och för detaljerat samt kostnadsdrivande att säga att vi här ska lägga fast en grundfinansiering för de kommunala verksamheterna. Vi yrkar avslag.

20 När det gäller 1369 har flera varit uppe och yrkat bifall. Det handlar om att bidragsdelen i studiemedlet ska höjas betydligt. Då vill jag bara säga att för det första har vi väldigt offensiva skrivningar tycker jag, i våra politiska riktlinjer och i partistyrelsens utlåtanden. Vi går fram med en ny studiemedelsreform som sagt, omställningsstudiestödet, som kommer att göra stor skillnad för alla på svensk arbetsmarknad. Det kommer att kosta 9 miljarder.

25 Men trots att vi faktiskt är så tydliga med det är vi också tydliga från partistyrelsen att studiemedlet ska vara på en sådan nivå att studenter kan fokusera på sina studier. Vi har lagt in en förstärkningstext i politiska riktlinjerna om att vi behöver fortsätta att stärka studiemedelsystemet så att fler kan studera vidare.

30 Om man till det lägger det som vi faktiskt också skriver från partistyrelsen i utlåtandet som är kopplat till det här så skriver vi där att för oss socialdemokrater är prioriterat att studenterna ska ha en god levnadsstandard under sina studier. Jag tycker att det här mycket väl täcker in att vi är ett parti som tänker fortsätta utveckla studiemedelsystemet i form av ett omställningsstudiestöd och det ger oss möjligheter att i en framtid kunna också väva in det som handlar om en fortsatt utveckling generellt av studiemedelsystemet. Med det yrkar jag bifall till partistyrelsens reviderade förslag men avslag till 1369.

35 Då kan jag bara säga att när det gäller ytterligare förslag när det gäller de politiska riktlinjerna, där förslag var mycket väl formulerade, så var det ändå bara några av er som var uppe och yrkade för det. Så det yrkar partistyrelsen avslag på, och det gäller bland annat det här att alla högskolor ska utvecklas till universitet. Vi säger faktiskt att vi ser värdet i den mångfald som vi har i vårt högskolelandskap, både med mindre högskolor, nyare universitet och äldre universitet där vi har hög kvalitet på både utbildning och forskning i alla de här delarna, och våra universitet och

högskolor är viktiga för den regionala utvecklingen. Men vi ska inte snäva in det så utan det här är viktigt för den regionala utvecklingen, för människor som får ta del av detta, men också för hela vårt land som kunskaps- och forskningsnation. Partistyrelsen yrkar därmed avslag till 1452, 1365, 1363 och 1364.

5 Då kommer vi till motionerna och där är det samma sak. Här har vi väldigt utvecklade svar i partistyrelsens utlåtanden och det gör att jag vidhåller partistyrelsens yrkanden.

Beslut – riktlinjerna

Kongressen beslöt:

10 att efter försöksvotering avslå Hanna Vangen Engströms båda förslag 1363 och 1364

att efter försöksvotering bifalla Emil Nordfjells med fleras förslag 1369

att med röstsiffrorna 267–74 avslå Mikael Wahlbergs förslag 1386

Att i övrigt fastställa politiska riktlinjer – kapitel 2 *Vi bygger landet med kunskap: Fler utbildningsmöjligheter genom livet* (s. 20–21), *Spets och bredd i högre utbildning och forskning*
15 (s. 21).

Beslut – motionerna

Kongressen beslöt:

att efter försöksvotering bifalla partistyrelsens yrkanden gällande motionerna 185:1, 185:2,
20 639:7 och 783:3

att i övrigt fastställa partistyrelsens utlåtanden på område C: (UC108, UC109, UC110, UC127).

Ordförande: *Elisabeth Brandt Ygeman* och *Erik Ezelius*

25 Sekreterare: *Veronica Nelson* och *Alexander Högberg*

Dagordningens punkt 10.6

Behandling av område C: Vi bygger landet med kunskap

30

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 2 *Vi bygger landet med kunskap: Kultur och bildning öppnar dörrar* (s. 21–22).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område C och B: (UC141, UC142, UC143 samt UB116, UB149, UB150, UB151).

35

Huvudföredragande: *Lena Micko*

Föredragande: *Ulf Olsson* och *Lawen Redar* (Kulturpolitik) samt *Morgan Johansson* och *Anna-Lena Sörenson* (Konstitutionella frågor)

40

Föredragning och förslag

Lawen Radar, föredragande: Det sägs att det tog tolv år av efterforskning i allt från gamla brev

till kyrkbokföring, tidningar, museisamlingar, samtal med ättlingar och besök i byggnader och på gravplatser innan författaren Vilhelm Moberg började skriva en av de mest betydande svensk romansviterna. Berättelsen om bonden Karl-Oskar och Kristina som emigrerar på grund av fattigdom, svält och religionsförföljelse är en skönlitterär skildring av de 1,5 miljon svenskar som under åren 1840–1910 utvandrade från den hopplösa tillvaron i dåtidens Sverige i strävan efter ett nytt och bättre liv.

Utvandrarna är ett tidlöst verk, en författargärning som saknar motstycke. Den gör det som skönlitteraturen gör med oss. Den tvingar oss att bearbeta frågor om oss själva, vår egen identitet, vår historia, vårt arv och vårt känsloliv. Dessutom tycks de här böckerna kontinuerligt återaktualiseras. Är det inte en nyfilmatisering där Gustaf Skarsgård och Lisa Carlehed övertar rollerna från Max von Sydow och Liv Ullman så är det samtiden – senast i ett klassrumssamtal där jag hörde en ung elev med flykterfarenheter att hon ser sina föräldrar i Karl-Oskar och Kristina. Deras kraft att ta sig framåt i en ny tillvaro, men också den hemlängtan som finns till allt som en gång var.

Tänk att gå miste om skönlitteraturen, att faktiskt inte läsa böcker. Hur obegripligt liten blir inte världen då? Vad händer med ens språkliga förmåga, ens kritiska tänkande, ens reflektioner och ens eftertänksamhet? Kan man förhålla sig till sanningar och osanningar? Skapas en brist på förståelse inför andra?

En ögonblicksbild av hur situationen ser ut i vårt land i dag är följande: Av landets alla 15-åringar är det 18 procent som inte når upp till basnivån i läsförståelse. Det här är alltså grunden för allt fortsatt läsande. Vart femte barn. Nästan hälften av Sveriges elever saknar ett bemannat skolbibliotek. Man möter alltså ingen skolbibliotekarier över huvud taget. Till kulturskola och idrottsverksamheterna är det ofta lång kö, och de estetiska ämnena har med tiden nedmonterats. Allt som stimulerar språk, läsning och bildning, så som estetiska ämnen, skolbibliotek, kulturskola, föreningsliv, idrott, folkbildning, medborgardrivna möteshus har ett begränsat utrymme i samhället i dag.

Men med det här förslaget till riktlinjer så manifesterar vi socialdemokrater vår kultursyn och våra ambitioner med kulturpolitiken. För oss socialdemokrater är människan målet. Hennes utveckling och frihet. Hennes törst att lära och bilda sig. Hennes vilja att växa och spränga gränser. Hennes ansvarskänsla inför kommande generationer. Hennes solidaritet och kärlek till andra människor.

I de tid vi lever nu har det blivit allt mer angeläget att stå upp för yttrandefriheten, det fria ordet och oberoende medier. Vi kommer att arbeta för mediemångfald, förstärkt lokalmedia och journalistisk närvaro i hela landet. Vi vill grundlagsfästa public services oberoende och generella uppdrag och öka stöden till media över hela landet. Vi kommer att i varenda kommun, i varenda region och på nationell nivå satsa på de estetiska ämnenas betydelse, framväxten av skolbibliotek, tillgång till kulturskola, meningsfulla fritidsaktiviteter och idrott, folkbibliotek och folkbildning.

Vi vill i den här digitala eran stärka konst- och kulturskapares ekonomiska och sociala villkor genom en stärkt upphovsrätt, fler statliga stipendier, utbyggnation av konstnärsallianserna och centrumbildningarna, SGI för egenföretagare, en nationell strategi för konst- och kulturskapare och dess kreativa näringar, produktionsincitament för svenska filmproduktion, insatser för museiverksamhet och samlingarna samt utveckling av samverkansmodellen för regional kultur.

Avslutningsvis vill jag tacka ombuden för viktiga förhandlingar om politikområdets inriktning. Med det här förslaget till riktlinjer vill jag också påstå att vi kommer att vara, och är, Sveriges viktigaste kulturparti. Steg för steg ska vi göra det här jobbet, eller kapitel för kapitel som Vilhelm Moberg hade sagt. Med detta yrkar jag bifall till partistyrelsens reviderade förslag till riktlinjer.
5 Tack för ett gott arbete!

Följande förslag förelåg

Riktlinjerna

Kultur och bildning öppnar dörrar

I det demokratiska samhället är människan målet. Kultur och bildning handlar för oss om människans personliga frihet och samhällets utveckling. Kulturen och kulturarvet ger perspektiv och förståelse för det egna livet och omvärlden, och möjlighet att kunna mötas över klassgränser
15 och andra bakgrunder. Kulturens frigörande förmåga är en avgörande motvikt mot auktoritära krafterns strävan att ta makten över tanken.

Det har blivit allt mer angeläget att stå upp för yttrandefrihet, det fria ordet och oberoende medier. Mediemångfald, lokalmedia och journalistisk närvaro i hela landet är av särskild vikt. Arbetet för källkritik och mot faktaresistens är grundläggande för den fria åsiktsbildningen och
20 därmed för demokratin. Genom sin kombination av aktualitetsprogram, underhållning och smalare innehåll ska Sveriges television, Sveriges radio och Utbildningsradion fortsatt bidra till nyhetsförmedling och kulturupplevelser. Public service är en central institution för att motverka polarisering och dess oberoende och generella uppdrag bör grundlagsfästas. Stöden till media behöver öka och bidra till långsiktighet.

Civilsamhället är en skola i demokrati och jämlikhet, och en motor för tillit och gemenskap. Människor ska vara delaktiga och ta gemensamt ansvar för samhällets utveckling – inte som kunder eller konsumenter, utan som samhällsmedborgare. Därför är föreningslivet, idrottsrörelsen, folkbildningen och folkrörelserna, trossamfunden, det professionella och ideella
30 kulturlivet, biblioteken och kulturinstitutionerna alla så viktiga. Kultur är viktigt, och dess betydelse är större än all mätbar nytta. I grunden handlar det om att kunna växa som människor. Därför måste kulturen tillåtas verka fritt utan risk för politisk styrning av det konstnärliga innehållet.

Alla har rätt till en bildningsresa och kulturvanor skapas i barndomen. Tillgången till musik, teater, bildkonst och konstnärlig gestaltning kräver ett systematiskt arbete. Alla barn och unga
35 ska få möjlighet att delta i kulturskolan. Den ska därför utvecklas och göras tillgänglig på jämlika villkor i hela landet. Samverkan mellan fritidshemmen, kulturlivet och idrottsrörelsen ska stärkas. Förskolan och skolan ska ha ett tydligt kulturuppdrag och estetiska ämnen behöver stärkas i grundskolan och gymnasiet. Bildningsresan börjar med språket och litteraturen är en central ingång till språket. Att ta del av böcker, läsande och få möjlighet att utveckla sitt eget skrivande är
40 en fråga om jämlikhet. Detta gäller såväl svenskan som Sveriges minoritetsspråk.

Kulturen behöver fysiska rum. Att det offentliga rummet kommersialiseras och kulturella

mötesplatser stängs behöver därför motverkas och samlingslokaler stödjas. Offentliga muséer och annan offentligt finansierad verksamhet ska bedriva ett aktivt uppsökande arbete i hela landet för att få nya grupper att möta fler kulturformer, genom till exempel filialer, turnéer och vandringsutställningar. För regional kulturutveckling behövs fortsatta satsningar på samverkansmodellen, filmproduktion och kulturella och kreativa näringar. Enprocentregeln ska tillämpas vid allt offentligt byggande – i stat, regioner och kommuner – och tillämpas oftare vid markanvisning till privata byggherrar.

De professionella kulturskaparna är oundgängliga för en levande kultur, och deras villkor och trygghet måste förbättras. De generella trygghetssystemen behöver utvecklas för att fungera bättre för yrkesverksamma kulturskapare, och myndigheter behöver stärka kunskapen om kulturskapares villkor. Stora vinster skapas av de aktörer som tillhandahåller och tillgängliggör kultur genom digitaliseringen. De vinsterna behöver delas bättre med de som skapar kulturen genom mer rättvisa ersättningsystem för upphovsmännen.

Motionerna

UC141

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motion B10:1

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A581:17, B353:4, C227:1, C227:2, C229:9, C230:11, C239:1, C239:2, C239:3, C240:1, C240:2, C240:3, C252:1, C252:2, C253:1, C254:1 och C254:3

att avslå motion C238:1.

UC142

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motion C229:24

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: C229:2, C229:23, C230:2, C230:3, C230:24, C230:25, C245:1, C248:1, C248:2, C248:3, C249:1 och C255:1

att avslå motion C62:2.

UC143

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna C229:22, C230:4, C230:22, C233:5 och C234:5

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: C223:1, C226:3, C228:2, C229:1, C229:4, C229:5, C229:6, C229:8, C229:10, C229:11, C229:12, C229:13, C229:14, C229:15, C229:16, C229:17, C229:18, C229:19, C229:20, C229:25, C230:1, C230:6, C230:7, C230:8, C230:10, C230:12, C230:13, C230:14, C230:15, C230:16, C230:17, C230:18, C230:19, C230:20, C230:23, C232:1, C232:3, C232:5, C233:1, C233:2, C233:3, C233:4, C234:1, C234:2, C234:3, C234:4, C235:1, C235:2, C236:1,

C237:1, C241:4, C243:4, C244:1, C244:2, C246:1, C247:1, C250:1, C250:2, C250:3, C251:1, C251:2, C251:3 och C254:2

att avslå motionerna C222:1, C224:1, C225:1, C225:2, C228:1, C231:1, C232:4, C232:6, C241:1, C241:2, C241:3, C242:1, C242:2, C242:3, C243:1, C243:2 och C243:3

5

UB116

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motion B317:1

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A43:3, B317:2, B346:1, B359:1, B360:1, B365:1, B370:1, B403:1, B403:2, B404:1, B404:2 och B411:1

att avslå motion B369:1.

UB149

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna B366:1, B374:2, B375:1, B376:1, B377:2, B379:2, B380:2, B381:2, B382:2, B383:2, B384:1, B385:2, B386:2, B387:2, B388:2, B389:2, B390:2, B391:2, B392:1, B417:2, B418:2, B421:1 och F39:2

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: B356:1, B356:2, B366:2, B366:3, B366:4, B366:5, B374:1, B377:1, B378:1, B379:1, B380:1, B381:1, B382:1, B383:1, B385:1, B386:1, B387:1, B388:1, B389:1, B390:1, B391:1, B399:1, B417:1, B418:1 och B421:2.

UB150

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna B347:1, B361:2, B362:2, B406:1, B406:3, B407:1, B407:3, B408:1, B408:3, B415:1, B416:1, B416:2 och B416:3

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: B344:1, B345:1, B348:1, B349:1, B349:2, B350:1, B350:2, B351:1, B352:1, B353:1, B353:2, B353:3, B358:1, B361:1, B362:1, B364:1, B364:2, B371:1, B371:2, B372:1, B372:2, B373:1, B396:1, B397:1, B397:2, B400:1, B400:2, B400:3, B401:1, B401:2, B401:3, B405:1, B406:2, B406:4, B407:2, B407:4, B408:2, B408:4, B409:2, B410:1, B410:2, B410:3, B410:4, B413:1, B413:2, B419:1 och D601:10

att avslå motionerna B344:2, B351:2, B354:1, B357:1, B368:1, B393:1, B394:1, B402:1, B409:1, B412:1, B414:1 och B420:1.

35

UB151

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motion B355:2

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: B355:1, B363:1, B363:2 och B367:1

40

Debatt

Robert Skoglund, Södermanland: Jag vill först säga tack till Lawen och partistyrelsen och de fina diskussioner vi har haft när det gäller riktlinjerna. Jag är otroligt imponerad över den lyhördhet som har visats och som har lett till genomgripande förändringar i riktlinjerna, vilket vi kan se och vilket gläder mig väldigt mycket.

Men jag är också här för att jag ska yrka bifall till motion 230:6 från Eskilstuna. Det här rör skolbibliotek. Vi pratar ofta om likvärdigheten. Vi ska alla ges samma förutsättningar för att lyckas med skolan. Men vi ser på flera områden att det inte alltid fungerar. Att läsa en bok kan vara fantastiskt. Det kan vara en underbar resa in i en helt annan värld. Att då förstå texter är något grundläggande. Här har ju skolbiblioteken en mycket viktig roll. Det är bibliotekariens kunskap som kan se den enskilda individens behov, som kan inspirera och kittla den ungas nyfikenhet. Därför behöver vi stärka skolbibliotekens självklara roll och göra dessa mer likvärdiga än i dag.

En liten grej till: ”En ängel viskade ’Skäms inte för att du är en människa. Var stolt. Inne i dig öppnar sig valv bakom valv, oändligt. Du blir aldrig färdig och det är som det ska.’” Bifall till motionen.

Anders Tallgren, Värmland: Idrotten är Sveriges största folkrörelse. Mer än tre miljoner svenskar är medlemmar i en idrottsförening. Varje dag går tiotusentals barn och ungdomar till träningar runt om i vårt land. Träningar som leds av tusentals ideella ledare. Många följer elitidrotten med stort intresse och tränar för sitt eget välbefinnande. Idrotten bidrar till förbättrad folkhälsa och därmed också till ett minskat sjukvårdsbehov.

Idrotten bidrar också i arbetet demokrati, integration och jämställdhet. Idrottsrörelsen har som många andra verksamheter hade lite svårt under pandemin och den behöver nu samhällets stöd och uppmärksamhet. Den förtjänar en tydligare plats i våra politiska riktlinjer.

Det finns faktiskt inget stycke, faktiskt inte en hel mening om idrottsrörelsen och dess betydelse. Därför yrkar jag att ett stycke från utlåtande C som partistyrelsen själv har skrivit lyfts in i riktlinjerna:

”Idrotten är Sveriges största folkrörelse. Mer än tre miljoner svenskar är medlemmar i en idrottsförening. Detta är gynnsamt både för den enskilde samt för Sverige som nation, inte minst vad gäller frågan om folkhälsa. Det är också en styrka att inom samma rörelse kunna organiseras såväl barn- och ungdomsidrott som motionsträning och elitidrott inom många olika idrotter.”

Alternativt om partistyrelsen kan tänka sig en annan formulera som ni kan titta på, redaktionsutskottet eller någon. Något om idrottsrörelsen bör finnas med i de socialdemokratiska politiska riktlinjerna.

Linda Larsson, Värmland: Timmen är sen, men man får liksom inte slarva med de här viktiga styckena som ska in i riktlinjerna på olika sätt bara för att sent och man börjar bli lite trött.

Jag vill verkligen betona det Anders Tallberg nyss var uppe och sade: Vi måste självklart ha åtminstone ett litet stycke om idrott i de politiska riktlinjerna. Det kan vi bara inte missa, så skriver 1376, så att vi får med det och inte glömmer det när klockan är sen.

Jag tänkte ge er en liten dos kultur så här i kvällningen. Jag har pratat om det förr, men det känns som om vi är alldeles för få som pratar om hur viktig kulturen är. Det måste vi göra mer i vårt parti. Kulturen är en förutsättning för ett levande demokratiskt samhälle. Kulturen är ju det som gör att vi kan tillåta oss att drömma iväg ibland. Det som gör att vi vågar titta på frågor ur nya perspektiv och få nya infallsvinklar. Det som gör att det utmanar oss i tanken. Kulturen är den där arenan som vi ibland kan behöva för att våga tänka tankar i andra banor än vi annars skulle ha gjort. Kulturen är helt viktig och helt avgörande för vårt demokratiska samhälle.

Därför behövs det mer kultur, inte mindre. Då vill vi tillgängliggöra kulturen mer och då har vi i Värmland kommit på en sådan där superbra idé tycker. Vi får se om ni håller med oss. Vi tycker nämligen att fri entré-reformen som finns på nationella museer är en bra reform, så den tycker vi ska gälla även de regionala museerna. Tycker ni som jag så yrkar ni bifall till 232.

Ann-Christine Furustrand, Stockholms län: Riktlinjerna lyfter verkligen kulturen på ett fantastiskt sätt. Hör bara: "Kultur är viktigt och dess betydelse är större än all mätbar nytta. I grunden handlar det om att kunna växa som människor." Det är faktiskt poetiskt. Fantastiskt att vi har det i våra riktlinjer; man blir väldigt glad.

Kulturskolan – var vi socialdemokrater står i den frågan och vilka ambitioner vi har är glasklart och det är också fantastiskt. Lyckliga er som lever i en socialdemokratiskt styrd kommun som har kulturskolor, för det gör inte jag. Jag bor i Österåkers kommun och jag är kommunalråd i opposition där. För närvarande är kommunen moderatstyrd. Vi har länets lägsta skatt. Tror ni att vi har en kulturskola? Nej, det har vi inte för den prioriteringen finns inte.

Skulle vi göra kulturskolan till en nationell angelägenhet är det möjligt att Moderaterna i Österåker skulle väckas av intresse, men det skulle också innebära att man omedelbart skulle komma med en faktura till staten och säga: "Det här får ni finansiera." Nej, vi driver den här frågan lokalt. Naturligtvis har vi lagt förslag som socialdemokrater i Österåker, exempelvis att vi ska ha fritt inträde till vår Kulturbergasal och så vidare, men det är svårt att få gehör för sådana saker. Så låt oss göra kulturskolan och allt sådant lokalt. Bifall till riktlinjerna.

Therese Kärngård, Jämtlands län: Hade jag varit hemma i kväll så hade jag sovit nu, men vem vill sova en sådan här kväll? Jag säger som Ann-Christine: Kultur är viktigt och dess betydelse större än all mätbar nytta. I grunden handlar det om att växa som människa. Jag är grymt glad att vara en del av det parti som har den skrivningen i riktlinjer för politiken framåt. Att vi lyfter föreningslivet, idrottsrörelsen, folkbildningen och såväl det professionella som det ideella kulturlivet är en styrka för framtiden.

Tack till er som har jobbat fram de här riktlinjerna. Tack för ett bra och engagerat jobb för en stark kulturpolitik. Det här är en politik som ger människor, ung som erfarenhet, mötesplatser, som utmanar invandra mönster, ger nya tankar och lärdomar och ett sammanhang att få växa i. Det här är en politik som är grymt bra att gå till val med.

Jag vill också yrka bifall till motionen från Jämtland, 223.

Louise Åsenfors, Fyrbodalen: Att värna vår demokrati är en daglig kamp. Det vet vi. Det är vårt jobb.

Men det finns krafter i samhället som medvetet vill undergräva vårt demokratiarbete. Vi vill sträva efter att öka människors tillit till samhället, för ett angrepp på tilliten är ett hot mot demokratin.

I de tidigare riktlinjerna saknade jag en tydlighet kring den medvetenheten som vi har gällande just demokrati och demokratins utmaningar. Även om vi har högt valdeltagande och tillit till våra system, så är vi inte bäst. I *Demokratiindex* som sammanställer hur länders demokrati ser ut i 167 länder ligger vi på en tredje plats, efter Norge och Island. Och vi kan bättre. Vi kan mer, och det ska synas i våra riktlinjer.

Men efter en diskussion i temagruppen så har min önskan och min yrkan tagits omhand av tillmötesgående föredragande i temagruppen – dock inte helt ordagrant utifrån mitt yrkande, men det är väl det som är demokrati. Det är inte min väg, och det är inte din väg. Det är vår väg som vi går tillsammans. Därför yrkar jag bifall till partistyrelsens reviderade riktlinjer gällande sidan 21, det första stycket, rad 3–7. Jag vill också avsluta med att jag håller med Robert Skoglund's lovord gällande den lyhördhet som vi ombud har fått åtnjuta i temagruppen – tack!

Azra Mujanovic, Jönköpings län: Vad kul det är att vara här och känna demokratins energi – alla debatter, argumenten och alla fantastiska inlägg. Allt detta gör vi ju för att vi vill ha en bättre morgondag, ett gemensamt ansvar och ett kraftigt samhällsbygge värt namnet.

Därmed vill jag tacka för gårdagens diskussion i temagrupperna. Jag välkomnar de reviderade riktlinjerna. Men det är faktiskt Srebrenica jag vill prata om här i kväll, och det är mer aktuellt än någonsin. Jag vill tacka partistyrelsen för att ni har besvarat Kalmar läns motion om ett minnesmonument för Srebrenica. Det är ett steg framåt, ett viktigt steg framåt, och vi alla vet att Srebrenica inte bara är en liten stad i östra Bosnien utan det är också ett öppet och svidande sår för alla inblandade länder.

Srebrenica har blivit synonymt med hat, skräck, utrotning och ett internationellt fredsmislyckande. Srebrenica är ett av Europas svåraste trauman sedan andra världskriget. Det är ett faktum att man samlade ihop folk i ett område skyddat av FN. Det hjälpte inte. Srebrenica var en av de få så kallade *safe areas* i Bosnien och trots att människor flydde dit för att få det här garanterade skyddet slutade det med att samma människor avrättades i omgångar mellan den 11 och den 22 juli 1995, framför ögonen på världssamfundet.

I den politiska situation vi befinner oss i dag finns en motbjudande nationalism, en populistisk konservatism, bruna företrädare som öppet efterlyser rena nationer och ställer folk, och därmed deras värde, mot varandra – deras agenda är att ifrågasätta fakta. De sår misstänksamhet i och mot samhället och de tror inte på bildning. Det tror inte heller på en kultur som är av annan än nationalistisk karaktär. Deras mål är att söndra för att sedan härska.

Det är nu av största vikt att vi lyfter upp folkmordet i Srebrenica på bordet, liksom vi gjort med Förintelsen.

Anja Hedqvist, Dalarna: Jag vill göra ett litet men ändå viktigt tillägg till våra riktlinjer och det är i det stycke som bland annat handlar om kulturens fysiska rum och uppsökande verksamhet: ”Även digitaliseringens möjligheter att tillgängliggöra kultur och kulturarv till fler ska nyttjas.” Här finns det nämligen fortfarande stor potential. Ökad digital tillgänglighet till sådant som

teater, konserter, museum och arkiv, oavsett var i landet vi bor, är en demokratifråga på flera sätt. Verktøygen finns i dag och då är det viktigt att vi säkerställer att de nyttjas av våra offentliga kulturinstitutioner. Därför yrkar jag kort och gott bifall till det här tillägget.

5 *David Paulsson, Dalarna: Kultur, folkbildning och civilsamhälle – vitala, väsentliga och helt avgörande styrkor i det demokratiska land som Socialdemokraterna har byggt upp. Tyvärr är folkbildning, kultur och civilsamhälle hotat, bortglömt och förkastat om andra partiet får sätta dagens agenda.*

10 Vi som parti behöver tydligt markera mot en sådan utveckling. Vi behöver en större satsning på kultur, en större satsning på folkbildning, studieförbund etc. för att motarbeta högerpopulismen i alla dess former, framför allt på sociala medier. Vi ska bygga ett land där bildning och källkritiskt tänkande är självklart för alla.

15 Med det sagt – all kredd till bordet där borta med föredragande. Efter den revidering som har gjorts av riktlinjerna har vi förbannat bra riktlinjer som tydligt sätter en socialdemokratisk agenda just för kultur och civilsamhället. Vi från Daladelegationen kan däremot sakna en liten text om folkbildning. Därför kommer här ett yrkande om ett tillägg på sidan 21 rad 2. Det är ett citat från partistyrelsens motionsutlåtanden och det skulle sitta som en smäck direkt efter rubriken *Kultur och bildning*: ”Folkbildning bygger hela Sverige starkt och demokratiskt och är ett värn mot faktaresistens, populism och förtyligande.” Tack från Dalarna.

20 *Elsa Alm, Göteborg: Vi från Göteborg skulle vilja yrka bifall till ett yrkande på sidan 22 rad 6: ”Svensk supporterkultur ska främjas och villkorstrappan bör ersättas med en modell som bygger på dialog.” 2,5 miljoner människor besöker en allsvenska arena årligen. Vi vet att det är en av de största kulturupplevelserna i Sverige. Vi har en fantastisk supporterkultur som ses som ett internationellt föredöme med fantastiska tifon och liknande.*

25 Men det här hotas av en villkorstrappa och därför bör det vara en prioritet att avskaffa villkorstrappan och främja svensk supporterkultur, som vi kan vara så fruktansvärt stolta över. Så jag hoppas verkligen att så många som möjligt kan ställa sig bakom detta yrkande, för det handlar i grund och botten om svensk fotbolls överlevnad och även om svensk idrottsrörelses överlevnad.

30 Den svenska supporterkulturen, och framför allt kärnan kring klackarna, är den ekonomiska motorn. Och vi vet att skär man ner på det så skär man också av benen på den ekonomiska biten i stora delar av idrottsrörelsen, så det här är en fråga både om kulturen och om idrotten i stort. Jag yrkar bifall på det här och hoppas att så många som möjligt ställer sig bakom.

35 *Tina Larsson, Västerbotten: Jag vill yrka på en ändring i riktlinjerna på sidan 21 rad 5. Nu står det ”Alla barn och unga ska få möjlighet att delta i kulturskola. Den ska därför utvecklas och göras tillgänglig på jämlika villkor i hela landet.” Min ändring lyder: ”Alla barn och unga i hela landet ska få möjlighet att delta i kulturskola. Vi ska därför verka för att kulturskolan lagregleras och att det sker en rättvis ekonomisk fördelning baserad på geografiska, socioekonomiska och redan befintliga verksamheters förutsättningar.”*

40 Jag pratade med min åttaåriga dotter hemma i Saxnäs i går kväll. Hon frågade vad jag

egentligen gjorde här i Göteborg. Jag svarade att jag är här tillsammans med mina vänner och jobbar för att alla barn i Sverige ska få det bättre. Det känns fint att veta att när jag kommer hem kan jag berätta att jag och mina vänner har bestämt att nu ska kulturskolan växa sig vild och vacker över hela landet, och en dag, om inte allt för länge, när den också henne.

5

Ulf Olsson, föredragande: Vi är väldigt glada över att vi har fått så pass bra dialog i våra temagrupper och inför behandlingen här i plena, och vi vill gärna fortsätta på den inslagna vägen att vara lyhörda och hitta bra formuleringar tillsammans med er ombud i kongressen.

När det gäller idrotten som det finns ett yrkande, skulle vi vilja förbättra riktlinjerna i enlighet med de yrkandena, dock inte exakt så som är föreslagit. Vi föreslår följande förändringar: På sidan 10 21 rad 25 finns en formulering ”Därför är föreningslivet, idrottsrörelsen, folkbildningen ...” Där skulle vi vilja att man stryker idrottsrörelsen för att ge plats för en egen mening som handlar om idrottsrörelsen. Den meningen skulle vi vilja ha in på rad 27: ”Idrotten är av särskild betydelse genom sin förmåga att kunna organisera såväl barn- och ungdomsverksamhet som motionsträning 15 och elitidrott.” Det är vårt förslag från partistyrelsen.

Tjänstgörande ordförande: Det betyder att om ni som har yrkanden vad gäller idrottsdelen tycker att det där var ett ok förslag eller ett bra förslag, så kan ni dra tillbaka era yrkanden. Tycker ni inte det så ska ni låta era vara kvar. Det finns alltså möjligheten att göra den ändringen i systemet.

20

Nina Waara, Norrbotten: Att tillgången till kulturskolan är jämlik för alla barn och unga i Sverige är viktigt och något som bör vara socialdemokratisk politik. Där är i dags stora skillnader på barns tillgång till kulturskolans verksamhet. Den socialdemokratiska politiska vilja måste vara att motverka ojämlikhet och inte acceptera dessa skillnader.

Sverige är det enda nordiska land som saknar reglering på det här området, och även om det historiskt har fungerat så har bland annat samhällsförändringar gjort att det inte längre finns en kulturskola på lika villkor. Att reglera kulturskolan i lag är inte hela lösningen men det är att skapa förutsättningar för tillgänglighet, kvalitet och likvärdighet, för alla barn och unga som vill delta i kulturskolans verksamhet, oavsett om du bor i Jokkmokk eller Göteborg .

Jag vill därmed yrka bifall till motion C234:1 – att kulturskolan ska regleras i lag, samt bifalla Västerbottens förslag till ändringar av riktlinjerna.

Blerta Krenzi, Dalarna: Att få ta del av språk, musik, drama och dans gör att man utvecklas som människa, eftersom kultur ger perspektiv och förståelse för det egna livet och vår omvärld. 35 Kulturen lär oss att utforska, att forma, att analysera och att kritisera utvecklingen i samhället. Det är alltså demokratifrämjande, för ju mer uttryck vi tar till oss, desto mer mottagliga och accepterande är vi mot varandra och vår omgivning.

Jag vill också nämna att det är glädjande att se att partistyrelsen så tydligt lyfter fram vikten av bibliotek, böcker och läsande i sitt motionsutlåtande, då det är en fråga om jämlikhet. Forskning 40 visar att 17-åringar som är belästa har ett ordförråd på 50 000–70 000 ord medan 17-åringar som inte läser endast har 15 000–17 000 ord. Att läsa ger kunskap och kunskap ger makt, och det i sin tur påverkar vilka möjligheter vi faktiskt får i samhället.

Tillgången till konstnärlig gestaltning kräver ett systematiskt arbete och där spelar även kulturskolan en otroligt viktig roll. Jag vill slå ett slag för min hemkommun Avesta, som satsar på en kulturgaranti för alla barn. Från förskoleklass och till och med gymnasiet arbetar Avesta kommun för att barn och unga ska få ta del av och presenteras för olika konstnärliga former inom kulturområdet.

Via kulturutbudet formar vi morgondagens samhällsmedborgare. Det är därför bra socialdemokratisk politik att satsa på en tillgänglig kulturskola i hela landet. Dalarna delegation stöder därför yrkandet från Tina Larsson och Västerbotten gällande ändringar i riktlinjerna.

Jacob Sandgren, Södermanland: Ibland kan jag känna mig lite tråkig. Ibland kan jag känna att jag har tagit fram alldeles för många kommunala och regionala budgetar. Och ibland känner jag att jag fattar beslut om alldeles för många investeringar. Jag vill problematisera skrivningen i riktlinjerna "Enprocentregeln ska tillämpas vid allt offentligt byggande i stat, region och kommuner."

Är det verkligen rimligt att vi ska lägga en procent på konstnärlig utsmyckning när vi bygger en ny oljetanksbyggnad samt kraftförsörjning vid Kullbergsska sjukhuset i Katrineholm? Är det verkligen rimligt att vi lägga en procent på konstnärlig utsmyckning när vi bygger en ny lada vid vårt naturbruksgymnasium? Nu kanske någon tycker att jag är lite tråkig och lite kinkig och att det inte är så man menar. Men ärligt talat, så är förslaget skrivet. Så är texten skriven.

Jag står nu inför ett val. Det ena är att jag yrkar på att hela meningen ska tas bort eller att "ska" byts mot "bör". Båda alternativen känns ärligt talat lite tråkiga, så jag väljer att yrka på det minst tråkiga: "Enprocentregeln bör tillämpas vid allt offentligt byggande ..."

Och vem vet, det kanske sitter någon här inne som också kan känna sig lite tråkig och då kan ni ju stödja mig så jag slipper att vara tråkig ensam i det här. Om inte annat, så lovar jag att inte vara tråkig på kongressfesten!

Viktor Eriksson, Skåne: Är ni vakna klockan 22.22? Jag vill börja med att tacka alla ombud och partistyrelsen för en väldigt intensiv debatt på kulturområdet, och jag vill verkligen instämma i det som Lawen säger, att med den här reviderade skrivningen från partistyrelsen befäster vi verkligen vår position som Sveriges ledande kulturparti.

En fråga som har diskuterats väldigt mycket är kulturskolan, där kulturskolan i dag har vissa svårigheter, och en del handlar om att kulturskolorna runt om i landet ofta upplever ofta att man arbetar med kniven på strupen. Det finns konstanta hot om nedläggning eller nedskärningar och liknande.

Vi tycker att det är viktigt att kulturskolan ges förutsättningar att utvecklas på lång sikt och en stabilitet i verksamheten. Därför har vi lagt ett ändringsyrkande i en befintlig mening, det är yrkande 1469: "Alla barn och unga ska få möjlighet att delta i kulturskolan. Den ska därför ges förutsättningar att utvecklas långsiktigt och göras tillgänglig på jämlika villkor i hela landet."

Filip Reinbag, Gotland: Den mäktiga Gotlandsdelegationen med tre ombud äntrar nu talarstolen, och jag ska villigt erkänna att det finns delar i riktlinjer och utlåtanden kring motioner som man inte hinner med på tre personer. Men när jag läste det här avsnittet inför, så kände jag som

regionpolitiker en viss besvikelse. Jag tyckte just att den regionala kulturen fattades i riktlinjerna. Men när vi fick tillbaka det reviderade förslaget så tycker jag att de nya skrivningarna väl omhändertar den regionala kulturen.

5 Som tidigare ordförande i kultur- och fritidsnämnden i Region Gotland så vet jag precis hur viktig den regionala kulturen är. Den skapar nämligen en stabilitet och en tillgång till en professionell kultur i hela landet. Jag kan ta ett exempel nära mig. Min femåring kom hem efter att Gotlandsmusiken hade varit på hans förskola och spelat. Han vill börja spela kontrabas. Jag tror att vi alla har fått hem ungar, vi som har, som någon gång har fått ta del av professionell kultur och som blir inspirerade och som vill prova och göra själva.

10 Vårt länsmuseum var 2021 Sveriges tredje mest besökta museum. Vår musik åker runt till äldreboenden, till vårdenheter, till skolor och gör såklart väldigt mycket andra konserter också. Länsteatern på Gotland sätter upp föreställningar med hög regional relevans, och jag tycker att det är ett viktigt perspektiv i den regionala kulturen. Jag tittar lite på Västmanland, för jag vet till exempel hur utsåld föreställningen *Efter branden* var. Hos oss på Gotland hade vi en annan uppsättning med väldigt hög regional relevans, nämligen *Systrarna Sisters* om Josefin Nilsson.

15 Efter de reviderade riktlinjerna som vi har på bordet så tycker jag att de har blivit bra. Jag vill också instämma i Värmlands yrkande om idrotten.

Ewa Carlsson Hallberg, Stockholm: På förra kongressen här i Göteborg beslutade vi om en riktigt vass kulturpolitik, vårt kulturpolitiska program. Det var Mattias Jonsson här från Göteborg som hälsade oss välkommen med de orden. I dag ska vi igen ta beslut om en vass kulturpolitik.

20 Det mesta av kraven i den omfattande motion som jag har varit med och drivit finns nu med i de riktlinjer som tagits fram under dagarna, så jag säger tack partistyrelsen för att ni lyssnat på det genuina engagemanget från oss kongressombud här i hela landet när det gäller kulturfrågorna.

25 Det värmer en kulturarbeters hjärta när jag märker hur många socialdemokrater som brinner för kultur. Så i dag vill jag tacka partistyrelsen för skrivningarna i riktlinjerna som verkligen är just vassa.

30 Det blev en kulturpolitisk reformagenda, det är fantastiskt, och det är en investering, så jag är stolt men jag är inte nöjd. Jag kommer att fortsätta kämpa för att vi verkligen ser till att varenda unge har möjlighet att få ta del av professionella kulturupplevelser, så att det blir precis som den berättelse vi hörde här nyligen om att som barn komma hem och vilja spela de här instrumenten som de har fått höra av professionella utövare.

35 Jag kommer också att fortsätta att kämpa för att kulturutövare ska få bättre villkor. Det är rimligt att vi har villkor som kan liknas vid övriga arbetslivet. Och jag kommer att kämpa för kultur på arbetsplatserna. Det är en fråga om tillgänglighet. Alla yrkesgrupper kan inte gå ifrån på lunchen och lyssna på en konsert i kyrkan eller en soppteater. Jag yrkar bifall till riktlinjerna.

Jarkko Pekkala, Kalmar län: Ett jättestort tack till temagruppen och till Lawen och Ulf. Det ursprungliga dokumentet var ganska tunt men det dokument som ligger framför oss nu är riktigt, riktigt bra. Men jag vill ändå lägga till ett tillägg på sidan 21 rad 34: "Vi socialdemokrater ska verka för att göra kulturskolan avgiftsfri."

Kultur och bildning öppnar dörrar. Kultur är en av bärarna av vår demokrati. Kultur får människor att växa och utveckla sina sinnen. Det är positivt för lärandet. Låt inte klass bli ett hinder från att delta i kulturskolan. Gör kulturskolan tillgänglig för alla barn och unga, oavsett plånbok. Ge våra förtroendevalda ett tydligt uppdrag att verka för att kulturskolan blir avgiftsfri.

5

Ida Ekeröth Claussion, Skaraborg: Vi ser en oroväckande samhällsutveckling där en alternativ sanning och ryktesspridning på sociala medier får ett stort genomslag, samtidigt som förtroendet för det demokratiska systemet minskar bland unga. För några år sedan publicerades det en undersökning som visade att hälften av Europas unga inte ansåg att demokrati var det bästa styrelseskicket och att många i stället hade velat se en teknokrati med expertstyre.

10

En av förklaringarna till bristen på förtroende för demokratin är att det finns stora kunskapsluckor i förståelsen av hur samhället fungerar och styrks. Därför är vi från Skaraborg väldigt glada över partistyrelsens nya förslag till riktlinjer, där nya stycken om vikten av att kämpa för demokratin har lagts till. Jag vill avslutningsvis också passa på att tacka partistyrelsen för lyhördhet både när det gäller idrottsrörelsens betydelse och alla de ändringar och diskussioner som har kommit utifrån temagruppens arbete. Bifall till partistyrelsen

15

Anton Alsander, Stockholm: Jag vill också ta tillfället i akt att applådera partistyrelsens reviderade förslag för kulturpolitiska riktlinjer. De visar förtjänstfullt på kulturpolitikens avgörande betydelse för ett fungerande demokratiskt samhälle.

20

Det är genom långsiktiga satsningar på fria medier och ett fritt kulturliv, och genom satsningar på människor delaktighet genom civilsamhället, som vi bygger ett motvärn mot auktoritära krafter som i dag utgör ett stort hot och som gör allt för att angripa det engagemang och den rörelse som vårt parti och vår demokratiska välfärdsstat en gång växte fram ur, och som i dag utgör själva det kitt som binder oss samman.

25

I den kulturpolitiska agenda som vi nu har på bordet finns flera goda exempel. Några av dem är att utrymmet för utökad samverkan mellan fritidshem, kulturliv och civilsamhälle, såväl som ett ökat stöd till gemensamma demokratiska mötes- och samlingslokaler i ett Sverige där allt fler offentliga rum kommersialiseras. Samtidigt har vi viktiga förstärkningar om kulturarbetarnas villkor, skrivningar om barns jämlika tillgång till kultur och satsningar på de estetiska ämnena.

30

Men jag är inte heller nöjd. Med detta sagt är det min och min delegations djupa förhoppning att den kulturpolitiska agendan blir startskottet för en socialdemokrati som inte bara klarar av att försvara vår demokrati utan även utvidgar den. I det arbetet kommer jag personligen att fortsätta att kämpa för ett ökat stöd till föreningslivet och folkrörelserna, trossamfunden och idrotten, det professionella kulturlivet, biblioteken och kulturinstitutionerna.

35

Mariya Voyvodova, Göteborg: ”Kunskap och kultur är verktyg för människors personliga frihet och utveckling. Men de är också redskap för samhällets värdighet. Kunskap och kultur ger människor möjlighet att vidga sina perspektiv och frigöra sina tankar och sin skaparkraft. Denna frigörande förmåga är en avgörande motvikt mot ekonomiska och sociala eliters strävan att ta makten över tanken.”

40

Dessa ord kommer från Socialdemokraternas kulturprogram som antogs i juni 2018, och jag tar ofta fram dem varje år när jag som kulturpolitiker ska skriva olika förslag. Dessa ord är så viktiga i vår kulturpolitik.

5 Jag vill också passa på att tacka partistyrelsen för ett väldigt bra samtal både i temagruppen och med de föredragande. Ni har verkligen varit lyhörda. Riktlinjerna är väldigt tydliga. Det finns skarpa skrivningar om kulturens roll för demokratin, om yttrandefriheten, om det fria ordet, om jämlik tillgång för kulturen, om att hålla borta politikernas klåfingrighet från att styra konstens innehåll. Enprocentregeln är en väldigt viktig satsning som vi i Göteborg driver väldigt mycket och vi ser ett fantastiskt resultat.

10 Jag vill också yrka bifall till yrkandet från Västerbotten och Tina som framförde detta. Vi tycker också att kulturskolan är jätteviktig och vi anser att en lagregleringen verkligen skulle driva kulturskolan framåt och hjälpa många kommuner som i dag tvingas att skära ner att verkligen förstärka kulturen riktat mot barn och unga.

15 *Elina Gustafsson, Blekinge:* Jag börjar rakt på sak. Alla som någon gång har byggt ett torn av klossar vet att det tar mycket längre tid att bygga upp än vad det tar att riva ner, eller hur? Man bygger och bygger i flera minuter, och sedan kommer det någon och river ner det på en sekund.

Precis så här är det också med den kulturella infrastrukturen. Det är ett långsiktigt och strategiskt arbete för att få alla klossar på plats. Det kräver vilja, mod och resurser.

20 Vi socialdemokrater har tillsammans med många av våra vänorganisationer spenderat sekler på att få till den tradition av fri kultur, kreativitet och en demokratisyn där fria tänkande människor är det centrala i vårt samhälle. Och vet ni vad? Allt det arbete som vi har lagt mer under flera år kräver faktiskt inte mer än ett eller två klubbslag i en beslutsfattande församling för att rasera totalt.

25 Jag kommer från Blekinge och vi i Blekinge kan redan i dag på nära håll se konsekvenserna av hur en kulturfientlig politik uttrycker sig. Det smärtar mig att se. Jag vill att Socialdemokraterna fortsatt ska kunna vara garanten för att kulturen, konsten och folkbildningen är och förbli fri och tillgänglig för alla, oavsett var i landet man bor.

30 Jag är oerhört stolt över att på lokal nivå få företräda en socialdemokratisk kulturpolitik. Det är ingenting jag bara säger utan jag är verkligen genuint stolt över detta, för jag ser varje dag hemma i min hemkommun Karlskrona, och i vår region, vilken skillnad det gör. Bifall till partistyrelsen.

Kerstin Almén, Gävleborg: Jag vill börja med att yrka bifall till partistyrelsens textförslag. Det var väldigt många kloka inlägg om kulturens betydelse för oss människor i temagruppen i går. 35 Vi ska väl kanske vara ärliga och säga att vi var inte riktigt nöjda i går, men efter dagens förslag på ändringar från partistyrelsen känns det betydligt bättre. Nu ser vi ett gemensamt mål – en kulturskola där alla barn och unga ska få möjlighet att delta och att kulturskolan ska utvecklas och göras tillgänglig på jämlika villkor i hela landet.

40 Jag måste bara få läsa inledningen, för jag tycker det är så fint: ”I det demokratiska samhället är människan målet. Kultur och bildning handlar för oss om människans personliga frihet och samhällets utveckling. Kulturen och kulturarvet ger perspektiv och förståelse för det egna livet

och omvärlden och möjlighet att kunna mötas över klassgränser och andra bakgrunder. Kulturens frigörande förmåga är en avgörande motvikt mot auktoritära krafters strävan att ta makten över tanken.” Min tanke är fri och jag tänker: Nästa kongress.

5 *Patrik Renberg*, Örebro län: Det börjar bli lite sent och man kan vara lite trött. Jag är från Örebro och kommer från bruksorten Degerfors. Vad är då Degerfors känt för? Fotboll, stålverk, järnverk. 2019 stod jag som dörr vakt på kongressen, och Stefan Löfven kom ner bakom köket. Jag sade ”Tjena, Patrik från Degerfors.” ”Degerfors?” sade Stefan. ”De ska upp i allsvenskan!” Och så sade jag att från kommunens räkningen ville vi helst inte ha upp dem i allsvenskan för det är så pass
10 dyrt. Vad hände? Jo, de gick upp i allsvenskan.

Det är svårt för en liten kommun att ha ett elitlag som det. Men jag vill passa på att gratulera Värnamo till en raketsatsning rakt upp i allsvenskan, fast ni kommer att få lite problem. Jag vet att Varberg, Kalmar och Mjällby har samma problem fast de är lite större. Därför är det svårt att stödja annan idrott som innebandy och volleyboll.

15 Jag vet att motion 240:1-3 är besvarad, men jag vill gärna ha ett bifall på de tre attsatserna.

Staffan Lindström, Göteborg: Välkomna till Göteborg, om någon har glömt att säga det till er. Jag är styrelseledamot i Handels S-förening men jag är också styrelseledamot i Högsbo Basket. Och det finns säkert många av er som sitter här som också har ett medlemskap i en idrottsförening.

20 Några av er är säkert någon av de ovärderliga ideella ledare som vi har till våra hundratusentals ungdomar som vi har i vårt föreningsliv. Några av er har säkert barn som idrottar. Några av er idrottar själva, och tro det eller ej, men jag spelar basket i division 4. Jag är faktiskt en av de yngre i laget.

25 Många av er bekänner färg för ett lag från er ort. Vi hörde om Degerfors alldeles nyss. Och vad hade vardagen, helgen och livet varit utan idrotten, på alla nivåer? Idrottsrörelsen är Sveriges största folkrörelse och självklart ska Sveriges största och bästa parti ha en riktigt skarpt politik för att hjälpa alla dessa barn, unga och vuxna som ägnar sina vardagskvällar och helger till idrotten.

Tack partistyrelsen för att ni försöker få till en liten bra skrivning och jag yrkar bifall till partistyrelsens förslag till ändring.

30 *Tomas Thornell*, Kronoberg: Jag är inte den mest pålästa. Jag kan inte citera Shakespeare och jag kan inte citera Karin Boye, eller kanske kan jag ändå litegrann, för det är någonting om knoppar som brister. Det är ungefär vad jag kan.

35 Men jag kan annat. Jag kan lära ungar göra ett hoppskott och jag kan lära personer att boxas. Jag är en produkt av Sveriges största folkrörelse, nämligen idrotten. Jag tycker att det är synd att vi inte hade med något från början, eller bara litegrann. Men nu har vi ett förslag att fundera över och jag är glad, Anders, att du lyfte in det här om ett stycke om idrotten och fick igång partistyrelsen.

40 Jag hörde att Värmland var nöjda med det, så då yrkar även jag bifall till PS tillägg. Men jag vill också skicka med att jag egentligen inte är nöjd att idrottsrörelsen beskrivs med en mening i hela vårt dokument. Arbetarrörelsen får aldrig glömma Sveriges största folkrörelse. Det är

idrotten. Många av oss har en bakgrund där och många unga på våra gator och torg har en bakgrund där.

5 *Julia Berg*, Kronoberg: Svensk supporterkultur har en lång och fin tradition i Sverige. Tifos, ramsor, organiserade resor till bortamatcher är en del av ett genuint engagemang. Det som vi kallar villkorstrappan skapar en onödig konflikt och ökar polariseringen. Vi måste bygga en sund supporterkultur på dialog mellan supporterföreningar och andra aktörer. Därför yrkar jag bifall till Elsa Alms yrkande: "Svensk supporterkultur ska främjas och villkorstrappan ersättas med en modell som bygger på dialog."

10 *Elin Axelsson*, Örebro län: Jag har bara ett kort yrkande på bifall till partistyrelsens riktlinjer gällande de två fantastiska meningarna "Alla barn och unga ska få möjlighet att delta i kulturskolan. Den ska därför utvecklas och göra tillgänglig på jämlika villkor i hela landet." Fantastiskt att vi får in det i riktlinjerna!

15 *Alexander Ojanne*, Stockholm: Jag heter Alexander Ojanne och jag är djurgårdare. Jag har haft säsongskort i 25 år snart. Jag vill yrka bifall till det Elsa Alm tar upp, yrkande 1526, som också Julia Berg var uppe och pratade om.

20 När jag började gå på idrott på 1990-talet hade vi en destruktiv supporterkultur i Sverige. Det var mycket rasism och våld på läkare och runt arenorna. Det försvann ganska mycket under 2000-talet, med en god samverkan mellan kommuner, polis föreningar och supporterföreningar. Det var så bra så att i Stockholm 2014–2017 kom det besök från hela Europa för att kolla på vårt lyckade arbete. Men där är vi inte i dag.

25 Nu står vi i en situation i stället där villkorstrappan som började implementeras ordentligt 2019 har lett till att vi har stora motsättningar mellan supporterkulturen och polisen på ett sätt som gör att det sprider sig ett polisförakt ner till skolgårdarna i Stockholm och skapar en mycket tråkig stämning på läkare och på skolgårdar runt omkring i Stockholm, och jag kan tänka mig att det ser ut så i resten av landet.

30 Vad vi också har sett är att de delar av landet som inte har haft problem med någon sorts huliganism tidigare helt plötsligt har dykt upp med 13:12-flaggor och ramsor om att man hatar polisen. Det här är inte hållbart. Polisen måste ha en helt annan strategi när man bemöter supporterföreningarna och supporterkulturen.

35 Jag yrkar bifall till Elsa Alm. Vi har en god dialog i Stockholm med idrottsföreningarna och vi står enade med dem, oavsett om man är hammarbyare, djurgårdare eller AIK:are – men alla kloka vet att man är djurgårdare!

40 *Ann-Christine Furustrand*, Stockholm län: Jag tänkte prata några ord om motion 400, som handlar om något som vi alla kan göra. Om vi tycker att en kommun har begått något fel i ditt beslutsfattande kan vi begära laglighetsprövning hos förvaltningsdomstolen. Då ska den vara skriftligt och den ska anse vilket beslut som ska prövas. Utgångspunkten i kommunallagen är att beslut fattas och protokollförs.

Men om en kommunledning som den i Österåkers kommun, en moderatstyrd sådan, helt enkelt gör så att man hoppar över det där och fattar beslut på egen kammare – då går inte de att laglighetspröva och det anser vi är ett bekymmer när man skapar sitt eget spår förbi de demokratiska spår som vi har. Vi menar att förtroendevalda inte ska kunna plöja sin egen fåra som ett sidospår, utanför demokratiska principer, utan vi måste göra något åt det här och att säkerställa demokratins funktionssätt är oerhört viktigt.

I Österåkers kommun gjordes detta när Alliansen försökte att ge sig själva arvoden och inrättade två beredningar på egen hand utan protokoll. Det här visade sig ha pågått sedan 2015, när det uppdagades 2019, och till en kostnad för skattebetalarna på närmare en miljon kronor. Så kan det gå till, men det ska inte få gå till så här. Därför yrkar vi bifall till motion 400:2 – att förvaltningsdomstolen ges skarpare verktyg som möjliggör prövning av förtroendevaldas agerande när skattemedel tas i anspråk utan att protokollförsta beslut finns.

Azra Mujanovic, Jönköpings län: Jag tänkte att jag ska avsluta det jag började berätta. I somras gjorde FN:s representant, som också är den högsta tolkaren av Dayton's fredsavtal i Bosnien, det olagligt att förneka folkmordet i Srebrenica 1995. Som direkt följd svarare Republika Srpskas president med hot och med aggression och lovade att skapa en ny armé.

Det är nu av största vikt att vi lyfter upp folkmordet i Srebrenica på bordet, precis som vi har gjort med Förintelsen, som något som måste pratas om, som något som måste kännas till, men framför allt som något som vi måste lära oss att känna igen i dess linda.

Kunskap är den riktiga makten och det vet vi socialdemokrater. Vi vet vilken kraft som kultur, bildning och samhällsengagemang har. Vi vet det, för vi har gjort den resan och vi är fortfarande på den vägen.

Men eftersom jag inte lägger ett yrkande och har någon minut över tänker jag ge ett medskick till partistyrelsen att se över möjligheterna att samla det bosnisk-svenska civilsamhället i en dialog för att med partiet komma vidare i frågan och lyfta folkmordet i Srebrenica upp på agendan i form av minnesmonument eller något annat. Vi måste ständigt lära oss av vår gemensamma historia. Annars riskerar vi betydligt stora förluster.

Elsa Alm, Göteborg: Ett litet förtydligande, eftersom jag i mitt förra yrkande råkande fucka upp svenskan lite. Nu har jag ett yrkande som är rätt. Det är ett tilläggsyrkande på sidan 22 rad 6: ”Svensk supporterkultur ska främjas och villkorstrappan bör ersättas med en modell som bygger på dialog.” Jag sade förut vad jag tyckte och tänkte. Det här är en jätteviktig fråga för hela svenska supporterterörelsen och jag hoppas verkligen att så många som möjligt röstar för det här.

Ulf Olsson, partistyrelsens föredragande: Återigen stort tack för goda dialogen som vi har haft under kongressen. Det känns fantastiskt roligt att få arbeta på det sättet att vi kan hitta bra lösningar så att vi får riktlinjer som bär ordentligt in i framtiden.

En stor fråga som vi har diskuterat ganska mycket är kulturskolan. Där har vi stärkt upp riktlinjerna så att vi har formulerat det som att: ”Alla barn och unga ska få möjlighet att delta i kulturskolan. Den ska därför utveckla och göras tillgänglig på jämlika villkor i hela landet.”

Men vi tänker att vi fortsätter den inslagna linjen och försöker att göra det ännu bättre. Därför skulle vi vilja yrka bifall till yrkande 1469 som innebär texten ska lyda:

”Alla barn och unga ska få möjlighet att delta i kulturskolan. Den ska därför ges förutsättningar att utvecklas långsiktigt och göras tillgänglig på jämlika villkor i hela landet.” Då får vi en riktigt bra text för kulturskolan, som gör att vi kan jobba tillsammans för att få en väl fungerande kulturskola i hela Sverige.

Vi hade ett yrkande avseende folkbildningen också som lyder: ”Folkbildningen bygger hela Sverige starkt och demokratiskt och är ett värn mot faktaresistens, populism och förtygligande.” Det håller vi helt och hållet med om från partistyrelsen. Dock tycker vi att vi i vår inledande text har fångat in detta och gjort det bredare. Därför skulle vi vilja peka på den inledande textens sista mening: ”Kulturens frigörande förmåga är en avgörande motvikt mot auktoritära krafter strävan att ta makten över tanken.” Då vidgar vi detta till att inte bara handla om folkbildning utan om kulturens inneboende kraft mot auktoritära krafter. Vi tycker att vi då också har fångat in bland annat folkbildningen men också ett bredare plan. Vi yrkar därför avslag på 1367.

Sedan var det en diskussion om enprocentregeln, där vi har skrivit in följande: ”Enprocentregeln ska tillämpas vid allt offentligt byggande i stat, region och kommuner och tillämpas oftare vid markanvisning till privata byggherrar.” Det fanns ett yrkande om att det inte ska stå ”ska” utan ”bör”. Då kan jag säga som så att jag har varit kommunstyrelsens ordförande i Borås i ett antal år och vi har byggt ett antal tråkiga tekniska byggnader. Och där, om någonstans, behövs det en konstnärlig utsmyckning, så vi tycker att det är viktigt att vi står kvar vid ”ska”. Avslag till 1421.

Sedan fanns det en diskussion om skolbiblioteken och där har vi redan antagit bra skrivningar om skolbibliotek i alla skolor. Därför yrkar vi avslag på 1169. Och i övriga delar som jag inte kommenterat yrkar vi avslag avseende riktlinjerna.

Sedan vill jag påminna om, vilket jag tycker är väldigt positivt att vi fick igenom, den gemensamma formuleringen om idrotten. Det är jätteviktigt att få in en bra skrivning om idrottens betydelse i våra riktlinjer. För övrigt när det gäller idrott så hoppas jag att Elfsborg vinner allsvenskan – det vågar jag inte riktigt yrka på men jag hoppas att det blir fallet. Det tycker jag är värt en applåd!

Lawen Redar, föredragande: Det har kommit upp en diskussion här om villkorstrappan och jag vill bara nämna att jag har haft personligt samtal med några av de större klubbarna kring frågan. Vi vill inte ha med en skrivning om villkorstrappan i de socialdemokratiska riktlinjerna för kulturen och idrotten och för folkrörelserna med mera, utan vi anser att det här är en angelägenhet för dialogskapande mellan klubbarna och polisen. Frågan är angelägen, vi står fast vid att supporterkulturen är otroligt viktig för idrottsrörelsen, men det är inget som ska finnas i riktlinjerna. Det här måste innebära fortsatt dialog mellan klubbarna och polisen.

Vad gäller idrotten är jag otroligt att höra det engagemang som finns här för idrotten. Många av oss har växt upp i den svenska idrottsrörelsen, inte minst jag själv. Jag hörde från Göteborg ett varmt tal om basketen. Jag delar det; där har vi en gemensam kärlek.

Inte bara tilläggstexten är viktig utan vi har gjort otroliga insatser under de senaste åren för

att främja svensk idrottsrörelse, inte minst under coronapandemin. Många verksamheter har haft det otroligt tufft. Vi är medvetna om det här. Vi har stärkt budgeten och vi är lyhörda inför Riksidrottsförbundets äskanden. Får vi igenom nuvarande förslag till budget på nationell nivå innebär det en fortsatt stärkning av idrottsrörelsens äskande av pengar, och vi avser också att bibehålla den väldigt nära kontakt vi har med de olika förbunden på nationell nivå, men såklart också på lokal nivå. Där vet jag att många av er är kommunala företrädare med stark kärlek för de idrottsklubbar man har i sin kommun, inte minst när man hejar på de allsvenska lag som finns, eller lagen i serierna under.

För oss är det otroligt viktigt att arbeta vidare med idrottspolitiken i vårt parti. Vi har ett idrottspolitiskt program, vi lyfter fram idrottsrörelsen, inte minst i det kapitel som kommer efter vad gäller barn och unga och deras särskilda behov. Vi lyfter fram det också här med den här meningen och jag vill tacka för de förslag som har kommit in. Och vi har också en ambition att arbeta vidare partiinternt för att stärka den socialdemokratiska agendan för idrottspolitiken.

Med det vill jag också tacka för det arbete som har gjorts här och det kompromissförslag som har lyfts. Vi kommer att synliggöra vår idrottspolitik också ännu närmare i valrörelsen.

Anna-Lena Sörensen, föredragande: Under rubriken *Konstitutionella frågor* har vi bara fått ett yrkande i dag och det kom från Ann-Christine Furustrand och handlade om förtroendevaldas agerande med skattemedel. Där yrkar partistyrelsen på att vi vidhåller ett besvarande av attsatsen och vi hänvisar till utlåtandetexten där partistyrelsen menar att ansvar utkrävs främst via allmänna val. Vi betonar också vikten av insyn och att vi betonar offentlighetsprincipen.

Beslut – riktlinjer

Kongressen beslöt:

- att efter försöksvotering bifalla Viktor Eriksson med flera och partistyrelsens jämkade förslag gällande kulturskolan (1469, 1508 och 1520)
- att efter försöksvotering avslå Elsa Alms förslag gällande supporterkultur.
- att bifalla partistyrelsens förslag till ny skrivning: ”Idrotten är av särskild betydelse genom sin förmåga att kunna organisera såväl barn- och ungdomsverksamhet som motionsträning och elitidrott.”
- att i övrigt fastställa de politiska riktlinjerna – kapitel 2 *Vi bygger landet med kunskap: Kultur och bildning öppnar dörrar* (s. 21–22).

Beslut – motionerna

Kongressen beslöt:

- att efter försöksvotering bifalla partistyrelsens förslag gällande motion 234:1
- att i övrigt fastställa partistyrelsens utlåtanden på område C och B: (UC141, UC142, UC143 samt UB116, UB149, UB150, UB151).

Ajournering

Kongressen ajournerades klockan 23.08.

FREDAGEN DEN 5 NOVEMBER 2021

Förmiddagens förhandlingar

5 Förmiddagens förhandlingar inleddes klockan 8.32.

Ordförande: *Andrea Törnестam* och *Karl-Petter Thorwaldsson*

Sekreterare: *Daniel Lindblom* och *Frida Rybo*

10 **Permission**

Mattias Nyström, Älvsborgs Södra beviljades permission från klockan 8.30 och resten av dagen.

Ombudsbyte

Ombudet *Julia Ekedahl* Stockholms län har lämnat kongressen och i hennes ställe har

15 *Anton Lindgren* trätt in som ombud.

Dagordningens punkt 10

20 **Behandling av motioner och politiska riktlinjer:
Vi bygger landet, fortsatt behandling**

Dagordningens punkt 10.7

Behandling av område B: Vi bygger ett land som håller ihop

25

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop: Barnen är vårt gemensamma ansvar* (s. 23).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område B: (UB105, UB106, UB136, UB138).

30 Huvudföredragande: *Morgan Johansson*

Föredragande: *Fredrik Lundh Sammeli* och *Anna-Lena Sörenson* (Social utsatthet, barnpolitik och familjerätt) samt *Carina Ohlsson* och *Mikael Damberg* (Jämställdhetsfrågor).

Föredragning

35 *Morgan Johansson*, huvudföredragande: God morgon, hoppas att alla har sovit gott och är redo för en nya dag med kongressförhandlingar som i dag ska handla om hur vi bygger ett Sverige som håller ihop. Det kommer att vara ett enormt brett område. Vi ska prata om jämställdhet och om barnpolitik, vi ska tala om bostadsfrågor och familjerätt och vi ska tala om asylpolitik, arbetskraftsinvandring och integration.

40 Vi ska tala om gängkriminalitet och mäns våld mot kvinnor, och jag hade tänkt ägna hela den här inledning just åt just de frågorna för jag tror att det är de frågor som både ni här i salen och också allmänheten tycker är allra mest angelägna just nu.

Det finns de som säger att det här med lag och rätt, och brott och straff, inte är socialdemokratins hemmaplan, att det är någon annans område. Det där ska vi aldrig tolka på oss för det är fel. Lag och rätt, brott och straff, kriminalpolitik – det är våra områden. Det är våra frågor. Det är socialdemokratins frågor.

5 Varför? Jo, dels för att vi har den bästa politiken naturligtvis, men också för att det är vårt folk som drabbas. Vem är det som bor i de utsatta områdena? Det är ju vanliga löntagare, det är arbetare, det är undersköterskor och restaurangbiträden, det är byggnadsarbetare, det är industriarbetare, det är vårdbiträden. Det är de människor som bar Sverige genom pandemikrisen. De har rätt till trygghet i sitt bostadsområde. De ska inte behöva vara rädda för några självutnämnda kungar i kvarteret som tror att det är de som äger området. Som springer runt med vapen och skyddsväst, säljer narkotika, hotar vanligt folk och bär sig åt. Det kan vi aldrig acceptera.

Det finns inga genvägar i detta. Här kan vi inte lägga fingrarna emellan när det gäller just de här mest brottsaktiva individerna. De måste bort från gatan, de måste in i häkten och anstalter, på så långa fängelsestraff att de tänker om.

15 Om vi inte gör det kommer inte bara deras brottslighet att fortsätta. De kommer också att sabotera allt brottsförebyggande arbete. De kommer att utgöra förebilder för de unga killar som är på väg in i kriminalitet. Så vi skärper straffen, vi bygger ut hela rättsväsendet, vi sätter upp kameror, vi utvecklar polisens metoder.

Och allt det där är bra, men det räcker inte och det vet vi. När vi möter poliser i de utsatta områdena säger de nästan alltid tre saker. De säger ”Ja, vi måste bli fler poliser.” De säger ”Ja, vi måste ha bättre verktyg, fler kameror hårdare påföljder, mer avlyssning.” Men de säger nästan alltid också en sak till: ”Tänk på att det inte bara handlar om oss, för om det här ska fungera måste det också finnas en stark socialtjänst, en bra skola, en fin fritidsverksamhet för barnen, bra framtidsutsikter för ungdomar.”

25 Det där är ju rätt, partivänner, för det är precis så det hänger ihop. Det är därför vi socialdemokrater ständigt återkommer till att det inte bara handlar om att bekämpa brotten. Vi måste också bekämpa brottens orsaker och vi ska bryta nyrekryteringen till de kriminella gängen.

Och för att göra det på riktigt handlar det om att föra en politik som minskar klassklyftorna, som ökar jämlikheten, som återställer framtidstron för tusentals ungdomar. Så den här kampen mot kriminaliteten är också en klassfråga och en välfärdsfråga, för det är ju precis det som måste till: massiva insatser när det gäller skola, när det gäller fritidsverksamhet, när det gäller socialtjänst, när det gäller jobb till ungdomar i de utsatta områdena. Det är det enda som kan vända utvecklingen på riktigt och det måste ske samtidigt som vi bygger ut polisen och skärper straffen.

Det är precis här som skiljelinjen mot högern går, för när vi säger att man ska satsa på välfärden, utjämna klassklyftorna och föra en jämlikhetspolitik säger högern tvärtom. Då säger de att man ska skära ner på välfärden, öka klyftorna, trycka ner de fattiga ännu längre ner i fattigdom. Det där, partivänner, avvisar vi bestämt, för vi är övertygade om att ett jämlikare Sverige också är ett tryggare Sverige.

Det här är inte den enda punkten där vi skiljer oss åt från högern. Det andra handlar om den del av kriminalpolitiken som högern av någon anledning nästan aldrig talar om – mäns våld mot kvinnor. För oss är det här en lika viktig prioritering som gängkriminaliteten. Här

har vi socialdemokrater så mycket att vara stolta över. För över 20 år sedan drev vi igenom kvinnofridslagstiftningen som kraftigt höjde straffsatserna på våld mot kvinnor. Och vi drev igenom sexköpslagen för att motverka prostitution och trafficking men också för att sätta en norm om att handel med människors kroppar inte är acceptabelt i ett modernt samhälle.

5 Vi var först i världen med det. Det avgörande beslutet kring sexköpslagen togs faktiskt just på en sådan här partikongress. Det var kongressen 1997; jag minns det mycket väl, för jag var nämligen där. Då såg jag hur S-kvinnors dåvarande ordförande Inger Segelström argumenterade hem den reformen. Det var banbrytande då men många länder har nu tagit över just den här svenska modellen. Men det finns mer.

10 För några år sedan drev vi igenom samtyckeslagen. Den satte normen i straffrätten att sex ska byggas på frivillighet, allt annat är ett brott. Året efter den reformen, partivänner, ökade antalet åtal för våldtäkt med 80 procent och antalet fällande domar ökade med 75 procent. Också i det fallet ser vi hur land efter land tar efter.

15 Nu förbereder vi nya reformer på området. Vi har lagt fram ett åtgärdsprogram med 40 punkter. Det handlar om allt från permanent finansiering av kvinnojourerna till straffskärpningar och bättre polisutredningar. Vi ser också över vilken rätt till umgänge en våldsam man egentligen ska ha med sina barn. Enligt min uppfattning finns det en gräns där en man har betett sig så illa att han försuttit sin chans till umgänge med barnen, och där är reglerna för slappa i dag.

20 Men också på det här området krävs det förebyggande insatser, inte minst en rejäl diskussion om mäns ansvar, vilket Stefan Löfven också markerade i sitt inledningsanförande häromdagen. Om mäns ansvar, om vilka värderingar vi för över till nästa generation pojkar. Det där är så slående, för det är inte bara så att det är män som begår så gott som alla brott mot kvinnor. Det är också så att män begår så gott som alla brott mot andra män. Det är faktiskt så att det är män som begår så gott som alla brott. 94 procent av alla som sitter i fängelse är män.

25 Är det där en självklarhet? Är det en naturlag? Måste det vara på det sättet? Nej, naturligtvis inte. Det här måste man kunna ändra på, och då är det så enkelt att om mäns våld mot kvinnor ska upphöra så är det männen som måste förändras. Här har vi män ett alldeles särskilt ansvar och det kan vi inte ducka för.

30 Partivänner, det finns väldigt mycket mer att säga, många fler områden att beröra. Nu öppnar vi upp den här debatten. Välkomna till det avsnitt på kongressen som ska handla om hur vi bygger ett land som håller ihop.

Fredrik Lundh Sammeli, föredragande: Nu ska vi ta oss an både nutid och framtid. Barn ska ha rätt till sin barndom. Barn ska få vara barn. Som socialdemokrater vet vi att ett samhälle som är bra för barnen är ett samhälle som är bra för oss alla. Här har vi som parti en stor utmaning och ett stort uppdrag. Även om Sverige är ett av världens bästa länder att växa upp i så vet vi att alla barn inte har samma möjligheter att förverkliga sina drömmar.

40 Här behöver vi fortsätta att jobba, bygga ett starkare samhälle, reform efter reform, för att stärka barns rättigheter. Barnkonventionen som lag stärker barns rättigheter. Det är bra och något vi ska vara stolta över. Men låt oss också göra det till en språngbräda för nya reformer, för mer jämlikhet och för en bättre vardag för varje barn. Det finns så mycket mer att göra och vi har så mycket mer att ge.

Det har alla medlemmar som har motionerat på det här området visat, och det har alla ni ombud i temagruppen, som bidragit till att texterna har blivit ännu bättre, pekat på. Ett stort tack till er! Det här området omfattar också motionsutlåtanden kring socialtjänst, frihet från missbruk samt jämställdhet. Svårigheter kan drabba oss alla. Oavsett vilka vägar vi tar i livet är det generella lösningar som ger varje människa möjlighet att växa. Vi socialdemokrater är övertygade om att trygga människor vågar. Det är utgångspunkten i vår politik. I vårt starka samhälle står vi upp för allas rättigheter.

Vi är också en väldigt tydlig feministisk frihetsrörelse, och diskussionerna i temagruppen visar så tydligt styrkan i vårt parti. Jämställdhet är inte en fråga som kan avgränsas till ett enskilt område. Det är en övertygelse som genomsyrar allt vi gör och allt vi driver. För oss socialdemokrater är det självklart att ett jämlikt samhälle aldrig kan uppnås om det inte också är jämställt.

Så kamrater, känns stoltheten. Låt oss känna förväntan på fortsatta reformer och fortsätta att leverera, och inte minst – krossa ännu ett glastak, när vår partiledare Magdalena Andersson väljs till landets statsminister om några dagar. Ett stort tack till alla er som har bidragit i temagruppen och på olika sätt varit med och format den nya text som partistyrelsen nu har redovisat och som jag yrkar bifall till. Nu sparkar vi igång diskussion på det här området!

20 **Följande förslag förelåg**

Riktlinjerna

Barnen är vårt gemensamma ansvar

25 Barn ska ha rätt till sin barndom. Varje barn har rätt till en trygg uppväxt. Barn ska bli lyssnade på, sedda och stöttade utifrån sina individuella behov och förutsättningar. Att FN:s barnkonvention har blivit svensk lag stärker barnens ställning. Men barnperspektivet behöver vara en drivkraft för fler jämlikhetsreformer inom välfärden, en mer offensiv familjepolitik och för samhällsbygget i stort.

30 Vuxna får acceptera konsekvenser av sina handlingar och val i livet. Samtidigt är föräldrars och deras barns trygghet, vardagsekonomi och hälsa intimt sammankopplade. Den som accepterar stora klyftor mellan vuxna, accepterar i praktiken stora klyftor mellan barn. Ska alla barn få goda och jämlika chanser i utgångsläget måste jämlikheten öka för alla.

Det mest effektiva medlet för att bekämpa barnfattigdom och segregation är att öka sysselsättningen bland vuxna och föräldrar med trygga jobb som man kan försörja sig på. Ännu mer träffsäkert är det att öka jämställdheten och stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden, i synnerhet för utlandsfödda kvinnor. Den ekonomiska familjepolitiken är också central för att förbättra barnfamiljers situation. Därför har exempelvis inkomstgränserna i bostadsbidraget och nivåerna i både barnbidraget och underhållsstödet höjts, men ytterligare åtgärder behöver genomföras.

40 Förebilder är viktiga för barn och unga, och barns geografi är mer begränsad än vuxnas

– den kan vara ett kvarter eller en stadsdel. Därför ska varje skola sträva efter en bred elevsammansättning. Och all större nybyggnation ska stödja att boendeformer blandas och att hållbara utemiljöer skapas. Trångboddhet bland barnfamiljer måste särskilt bekämpas. Omsorg och fritidsverksamhet ska finnas både före och efter skoltid, och på skollov. Barn och unga ska erbjudas en meningsfull fritid, något som också ökar tryggheten. Samhällsklyftor blir särskilt kännbara för barn under lov eller när skolan erbjuder aktiviteter som innebär kostnader. Därför ska skolan vara avgiftsfri även utanför den ordinarie undervisningen. Barns deltagande i kulturliv, idrott och annan föreningsverksamhet ska främjas aktivt.

Samhällets samlade reaktion mot våld mot barn, mellan barn, mellan vårdnadshavare och våld mot kvinnor behöver sättas in tidigare, vara hårdare och mer strukturerat. Det gäller för både rättsväsendet och de sociala myndigheterna. BVC, elevhälsa och ungdomsmottagningar behöver ökat stöd, och särskilt elevhälsan ska kunna arbeta mer uppsökande. Samverkan mellan skolan, socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska utvecklas och köerna till barn- och ungdomspsykiatri måste minska.

Föräldrar har ansvar för att se till att barnet får en trygg och god uppväxt. Samtidigt behöver samhällets stöd till föräldraskap bli väsentligt bättre. Fler föräldrar ska kunna lära sig att tyda signaler om barns ohälsa, kunna tala med sina barn om dessa frågor, och veta var och hur de kan söka hjälp till sina barn. Alla föräldrar ska tidigt och återkommande erbjudas både generella och riktade evidensbaserade föräldrastödsprogram.

Motionerna

UB105

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna B68:10, B68:11, B176:13, B314:2, B314:3, B314:4, B316:3, B316:4, B331:4, B332:1, B333:1, B341:2, B341:4, B341:5

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A767:4, B176:9, B176:10, B306:1, B306:2, B311:1, B312:1, B314:1, B315:1, B316:1, B316:2, B322:1, B322:2, B323:1, B323:2, B327:1, B328:1, B330:1, B331:1, B331:2, B331:3, B334:1, B334:2, B335:2, B336:1, B340:1, B340:2, B340:3, B341:1, B342:1 och B342:2

att avslå motionerna A298:3, A767:2, B307:1, B313:1, B313:2, B320:1, B320:2, B321:1, B335:4, D99:7, D223:5 och D224:5.

UB106

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna B305:1, B305:2, B308:3, B310:5, B324:1, B329:1, B338:1, B343:3, D601:9 och D601:11

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: B304:1, B305:3, B308:1, B308:2, B309:1, B310:3, B310:4, B317:3, B318:1, B318:2, B319:1, B319:2, B325:1, B326:1, B337:1, B337:2, B338:2, B338:3, B339:1, B339:2, B339:3, B343:1, B343:2, D601:4 och D601:5

att avslå motionerna B310:1, B310:2, B310:6 och B343:4.

UB136

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna B148:1, B155:1, B176:12, B176:14 och B195:16

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: B144:1, B145:1, B146:1,
5 B147:1, B151:1, B151:2, B152:1, B152:2, B152:3, B154:1, B155:2, B156:1, B195:17 och
B251:2

att avslå motionerna B149:1, B150:1, B150:2, B151:3, B153:1, B157:1, B158:1 och B195:18.

UB138

10 Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna B159:2, B160:1, B160:2 och B162:1

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A349:1, B161:1 och
B162:2.

15 **Debatt**

Carolina Sondell, Västernorrland: Vi ska börja med att prata om riktlinjerna men de är vi nöjda
med efter bra diskussioner i temagruppen. I stället vill jag yrka bifall till motion A298:3. Vi
föreslår att staten tar över finansieringsansvaret av försörjningsstöd från kommunerna, eftersom
arbetsmarknadspolitiken i huvudsak är ett statligt åtagande. Det är staten som äger de främsta
20 verktygen för att bidra till att pressa tillbaka arbetslösheten och påverka kostnaderna för
försörjningsstödet.

I motionssvaret står det om hanteringen och inte finansieringen, och vi kommuner hanterar
försörjningsstöd och vad jag kan se, i alla fall i Örnsköldsvik, så hanterar vi det mycket bra. Men
stora församlingar i statliga myndigheter som försäkringskassa och arbetsförmedling genomför
25 påverkar försörjningsstödet, och nu är det framför allt Arbetsförmedlingen som är under
diskussion. Jag vet att det inte är vårt parti som driver den här församlingen men eftersom det
påverkar kommunerna så borde finansieringsansvaret innebära att riksdagen ser till helheten.

Att spara på en del och göra församlingar i Arbetsförmedlingen betyder bara att vi får betala
med skattemedel ur en annan kassa.

30

Jessica Wide, Dalarna: Temat för förmiddagen är att vi bygger ett land som håller ihop. I andra
termer handlar det, menar jag, om att lägga grunden för en modern och hållbar socialpolitik,
och det behövs. Om vi tittar i backspeglarna byggde socialdemokratin i Sverige upp den moderna
välfärdsstaten med arbete och bostad till alla, med barnomsorg och grundskola till alla barn. Vår
35 socialpolitiska idé var ökad jämlikhet och alla människors lika värde, och på 1980-talet var vi
världens mest jämlika land.

I dag lever vi i ett land där klyftorna i människors livsvillkor och ekonomi ökar. Vi har återigen
en ökande barnfattigdom. Vi har ökad fattigdom i stort och en större grupp välbärgade. Barn i
Sverige växer upp med väsensskilda villkor. Så kan vi inte ha det. Så vill vi inte ha det. Vi behöver
40 utveckla en socialpolitisk idé utifrån vår tids ojämlikheter.

För temat som vi börjar med, *Barnen är vårt gemensamma ansvar*, hade Dalarnas delegation

fem yrkanden på tillägg i de politiska riktlinjerna för att stärka skrivningarna. Samtliga har blivit tillgodosedda av partistyrelsen i de uppdaterade riktlinjerna. Vi vill tacka partistyrelsen för det och har dragit tillbaka alla våra tidigare lagda yrkanden.

5 *Camilla Egberth*, Östergötland: Arbetarrörelsen tog Sverige ur fattigdom och misär, och byggde ett av världens mest framgångsrika länder. Ett land där alla barn har rätt till en god och trygg uppväxt, där plånbokens storlek eller föräldrarnas utbildningsbakgrund inte spelar någon roll.

Samtidigt har avståndet mellan fattig och rik ökat de senaste decennierna. Relativt sett har Sverige en större andel fattiga barn än andra länder i Europa med samma välfärd liknande vår.

10 Allt för många barn lever i dag i en ekonomisk utsatthet och känner sig mindre delaktiga i samhället och har en liten eller ingen framtidstro. Barnfattigdomen är inte värdig ett välfärdsland som Sverige. Det är uppenbart att vi har ett stort jobb att göra.

Jag är glad och stolt över förslaget till riktlinjer. Där slår partiet fast att jämlikheten måste öka i hela samhället för att öka barns delaktighet och möjligheter till ett gott liv och framtidstro. Jag och Östergötlands delegation vill dock yrka bifall till två ändringsförslag.

15 Det är bra att riktlinjerna betonar vikten av att boendeformer blandas vid nybyggnation och att det utgör en del i byggandet av ett starkt samhälle med ökad trygghet för våra barn. Samtidigt är utemiljön kopplad till bostadsområdet minst lika viktig och vi har föreslagit en annan skrivning, men vi vill yrka bifall till en skrivning på sidan 23, rad 29: "Allt större nybyggnation ska stödja att boendeformer blandas och att hållbara utemiljöer skapas."

20 Under rubriken *Barnen är vårt gemensamma ansvar* föreslår vi att första meningen på rad 10 tas bort. Vår uppfattning är att meningen är allt för obalanserad och inte tar hänsyn till att det kan föreligga opåverkbara faktorer bakom människors handlingar och val i livet. Jag yrkar bifall till dessa båda förslag och bifall till riktlinjerna i övrigt.

25 *Karina Cubilla*, Stockholm: Jag är glad att få stå här och prata med er och med åhörarna om hur vi ska bekämpa barnfattigdom. Det råder ju konsensus om att det inte anstår det välfärdsland som vi säger att Sverige ska vara, och det gör mig väldigt glad och stolt som socialdemokrat.

I sitt öppningstal lyfte vår före detta partiordförande Stefan Löfven vikten av att barn ska få se sina föräldrar gå till jobbet. Full sysselsättning är avgörande för att vi ska kunna bekämpa barnfattigdom. Där håller vi med, och vi är glada över att det framgår i våra riktlinjer. Därtill understryker vi att jämställdhet är en ännu mer träffsäker grej att jobba med om man vill uppnå en dräglig tillvaro för alla Sveriges barn.

30 Däremot har det smugit sig in en bisats som jag vill yrka på att den stryks. Den säger "i synnerhet utlandsfödda kvinnor", och jag tror inte det. Jag tror att detta gäller alla Sveriges kvinnor. Jag tror att sett till hur ojämställdheten på arbetsmarknaden fortsatt är ett nationellt problem som drabbar alla kvinnor, oavsett var man är född, så denna skrivning leda till att vi osynliggör stora delar, inte minst inom LO-kollektivet, som fortsatt kämpar för rätten till heltid, drägliga villkor, mot delade turer och så vidare.

40 Givetvis ska vårt parti föra en aktiv arbetsmarknadspolitik riktad mot utrikesfödda kvinnor. Vi har ett problem där många av dem står långt från arbetsmarknaden. Men det finns en skrivning

på sidan 10 rad 7 som tar upp det på ett lite mer omfattande sätt. Den skrivningen är nog, helt enkelt, menar jag.

Som sagt – jag är inte emot det, det är bra för språkutvecklingen, det är bra att varenda unge får gå på föris, men låt inte den här skrivningen riskerar att vi ställer de här kvinnogrupperna mot varandra. Jag yrkar bifall till 874, att stryka bisatsen ”i synnerhet för utlandsfödda kvinnor”.

Patric Lundström, Norrbotten: God morgon! Ni ser lite trötta ut i dag. Jag trodde faktiskt inte att jag skulle stå här och säga det jag kommer att säga: Jag tycker att partistyrelsens nya riktlinjer är fantastiska. Vi har fått med allt vi har yrkat på, så jag yrkar bifall till partistyrelsens nya riktlinjer och kommer att dra tillbaka våra yrkanden.

Sedan måste jag passa på, när man är här: Ni är alla välkomna till Piteå. Ni vet, Sveriges bästa och mest fantastiska stad, Sveriges riviera, staden där solen alltid lyser. Det vet ju alla!

Jeanette Hedlund, Västernorrland: Jag vill börja med att yrka bifall till partistyrelsens förslag och avslag vad gäller att ta bort skrivningen om utlandsfödda kvinnor på sidan 22 rad 12.

Jag tror att det är viktigt att vi är tydliga i våra skrivningar angående vår politik. Partiet har fått kritik för att vi är, eller förhoppningsvis har varit, otydliga i vissa sakfrågor just gällande vad vi vill med vår politik.

Att vi som parti tydligt identifierar en grupp människor som vi hjälpa och förbättra för, bland annat för att bekämpa barnfattigdom och utanförskap, ser jag som något positivt. Det har vi tidigare också gjort i andra sammanhang, just ni i våra riktlinjer och då handlar det om utlandsfödda kvinnor som är de som står längst från arbetsmarknaden, där barn blir negativt påverkade. Det blir även en jämlikhetsfråga som jag hoppas att vi alla vill göra något åt, för att öka den.

Jag hoppas att vi kan känna oss bekväma i att vi som parti har ett språk och en politik som är tydligt och begriplig för alla människor att förstå. Ska vi vara ett naturligt val för medborgare vid nästa val är min övertygelse att detta är, och kommer att bli, viktigt.

Mette Hildingsson, Stockholm län: Jag vill inleda med att tacka partistyrelsen för mycket bra formulerade riktlinjer på det här området. Från Stockholms län har vi velat ha med förtydliganden om att föräldrar ska erbjudas föräldrastödsprogram såväl tidigt i barnets liv som under hela de kommande åren. Det starka bandet mellan barn och föräldrar är den bästa grunden för att växa upp till trygga och självständiga individer. Det här bandet är lika viktigt att forma i tidig ålder som att vårda senare under barnets tonår.

Vi är glada över att partistyrelsen har gått oss till mötes i förslaget till riktlinjer så vi drar tillbaka vårt tidigare yrkande och yrkar därmed bifall till partistyrelsens förslag.

Therése Mancini, Fyrbodals: Jag heter Therése och jag är medberoende. Att vara medberoende är en sjukdom som inte syns men den får en att bära på skam och sorg som ofta också resulterar i familjehemligheter. Man behandlar och dömer sig själv hårdare än någon annan. Det kan i dag vara svårt att hitta hjälp i sitt medberoende men om man kan få stöd att tillfriskna orkar man stötta sina barn i tillfrisknande och kan förhindra att historien upprepar sig.

Missbruk är en av våra största folksjukdomar och kostar samhället enorma summor, och det är ofta en lång process innan några insatser görs. För att motverka att flera hamnar och stannar i missbruk måste vi sätta in preventiva insatser tidigare.

Jag vill därför tacka partistyrelsen för bifallsyrkandet till motionerna B305:1–2 och 308:3 som möjliggör fokus på medberoendebehandling och tidiga preventiva insatser vid missbruk.

Cecilia Vilhelmsson Burenby, Östergötland: Tyvärr, allt för ofta, får vi höra hur barn kommer i kläm för att föräldrars rätt ofta är starkare än barnets. Jag tror att vi alla har Lilla hjärtat tydligt kvar i minnet. Att säkra barns rätt handlar motion 147 om, som jag yrkar bifall till. Här handlar det om barns rätt till umgänge med sina syskon.

I partistyrelsens svar säger man att man besvarar motionen och menar att umgänge med syskon oftast kan lösas inom ramen för umgänge med föräldrar eller på frivillig basis. Och ja, det fungerar säkert oftast, när vårdnadshavarna har en sund och bra relation till varandra, barnen och sitt nätverk runt omkring. Men tyvärr vet vi att verkligheten inte alltid ser ut på det sättet, och då kommer barnen i kläm, om vårdnadshavarna inte har den förutsättningen.

Som det fungerar i dag går föräldrarna före barnet, och mig veterligen är det ovanligt att socialnämnden driver talan i rätten för att syskon ska ha rätt att umgås med sina syskon. I lagen står det att barn ska ha rätt till umgänge med föräldrar som man inte bor tillsammans med. Genom att förändra i föräldrabalken § 15 med lydelsen att barn också ska ha rätt till umgänge till sina syskon skulle vi stärka barnens rätt att få en nära relation med sin bror eller syster, och det handlar om barnperspektiv i fokus.

Birgitta Svensson, Jönköpings län: Jag är väldigt stolt över förändringen av de politiska riktlinjerna på det här området. Det börjar redan med rubriken *Barnen är vårt gemensamma ansvar* – rätten för barn att ha en barndom utifrån sina förutsättningar. Den är en bra inledning och man utgår verkligen från barnperspektivet och FN:s barnkonvention. Barn behöver se sina föräldrar gå till jobbet, vikten av goda förebilder och mångfaldsperspektivet i barnets uppväxt.

Barnen har rätt till en meningsfull fritid och det förebyggande arbetet genom samverkan mellan olika aktörer för en trygg uppväxt. Föräldrastödet finns beskrivet. Föräldrar har ansvar men de behöver också stöd ibland för att ge barnen en bra uppväxt.

Jag kanske hade saknat det här med suicidprevention, som är en viktig del. Inte ett enda barn ska gå förlorat för sina föräldrar.

Eva Ballovarre, Kronoberg: Jag vill tacka partistyrelsen för bifall till motionerna som Växjö och Älmhults arbetarekommuner som handlar om behandlingen av personer med beroendeproblematik och psykisk sjukdom – att huvudmannskapet ska utgå från *en* huvudman. Den otydliga gränsdragning som finns i dag mellan region och kommun innebär att personer med samsjuklighet, det vill säga missbruk och psykisk ohälsa, emellanåt hamnar mellan stolarna.

Ett exempel kan vara en person som har adhd som inte får sin medicin mot detta förrän personen är fri från sitt missbruk. Personer med adhd kanske många gånger har stora svårigheter att göra sig fri från sitt missbruk just på grund av sin adhd och använder det som

egenmedicinering. Detta i sin tur resulterar i att personen inte får den hjälp som behövs eftersom kommunen ansvarar för de delar som är inom socialtjänstlagen. Då blir uppdraget helt omöjligt eftersom missbruket och den psykiska ohälsan såklart hänger ihop.

5 Tack så mycket partistyrelsen. Ingen ska behöva hamna mellan stolarna. Det är ett starkt samhälles ansvar att se till att det inte blir så.

Alexander Nilsson, Blekinge: Bifall till motion B318:1. Varje vecka dör tio personer i Sverige till följd av ett narkotikamissbruk. Vänner, familjemedlemmar, grannar och medmänniskor – ett enormt lidande som säkerligen flertalet i den här salen har fått känna på. Europas högsta narkotikadödlighet finner man här i Sverige, och det är ett stort misslyckande i ett välfärdsland, där solidariteten inte verkar sträcka sig till alla former av missbruk.

10 Vi socialdemokrater tillhör Sveriges största parti och har på så sätt ett ansvar för att kunna ompröva vår politik om vi valt fel väg, och både Polisen, Folkhälsomyndigheten, SKR och flertalet experter har efterlyst en utredning om vår nuvarande narkotikapolitik. Man menar att nuvarande lagstiftning hindrar missbrukare från att söka hjälp. Vid spelmissbruk och alkoholmissbruk finns flertalet hjälpinsatser men i stället för att sträcka ut en hjälpande hand till dem som lider av ett narkotikamissbruk så möts de i stället av blåljus.

15 Forskningen tyder på att straff inte har någon effekt på missbruk; det kan i stället ses som kontraproduktivt. Regeringen har aviserat att man bereder frågan och att en utredning kan bli aktuell men utan att en avkriminalisering ska ingå i en sådan utredning. Det tycker jag är ett skevt sätt att bedriva en utredning.

Därför ställer vi krav på en förutsättningslös statlig utredning som regeringen får ta ställning till vid ett senare tillfälle, för oavsett vad man tycker i sak tror jag att de flesta här inne kan enas om att vårt förslag att utreda svensk narkotikapolitik är bra, för Europas högsta narkotikadödlighet kan vi inte vara nöjda med i den här salen. För att värna några av samhällets mest utsatta och sårbara grupper har Sveriges Socialdemokratiska Arbetareparti, och i förlängningen regeringen, ett ansvar att utifrån forskning och vetenskapliga fakta en plikt att ompröva sin politik om man har valt fel väg.

25 *Cecilia Östergren, Västmanland:* God morgon! Jag känner mig så stolt att stå här och jag är väldigt glad att vara en del av denna folkrörelse. Nu pratar jag om barnen och framtiden, och jag måste säga att det är väldigt bra skrivningar från partistyrelsen.

Jag vill tacka för partistyrelsens besvarande på motion 328:1, som kommer från Västmanland. Den handlar inte om så små barn utan lite större, de som hamnar i kläm och riskerar att falla mellan stolarna när man går på försörjningsstöd och inte har rätt till CSN. Sedan kommer Västmanlands delegation också att rösta bifall till Stockholms yrkande 874.

30 *Maria Kesselring, Västmanland:* När det gäller motion 328 yrkar vi bifall till partistyrelsens beslut. Jag jobbar på Arbetsförmedlingen och titt som rätt träffar jag på människor som i yngre år har kanske haft missbruksproblem eller drabbats av psykisk ohälsa och därför inte klarat av sina studier. Problemet är att om du en gång har fått CSN för en kurs kan du inte få den senare i livet.

Har du då försörjningsstöd och en handläggare som säger ”Nej, du får inte studera med bibehållet försörjningsstöd” fastnar du oftast i arbetslöshet.

Det vi vill med den här motionen är att den lilla grupp som det rör faktiskt ska kunna få studera med försörjningsstöd på gymnasial nivå eller grundskolenivå för att på så sätt komma vidare. Vi som socialdemokrater vet ju att utbildning är det bästa sättet att komma i sysselsättning. Reglerna för försörjningsstöd och vad som leder till varaktig egen försörjning måste ses över, och det här gör vi både för individen men vi gör det också för barnen och framtiden och för att man inte ska drabbas. Misstag du gjorde som tonåring ska inte straffa sig för dig när du blir äldre. Du ska ha en chans att komma tillbaka oavsett vad du har gjort.

Tomas Angervik, Göteborgsområdet: Jag vill bara tacka partistyrelsen och temagruppen för bra diskussioner. Jag tycker att ni har tagit till er våra tankar och idéer på ett klokt sätt. Väldigt många härinne känner nog någon som har hamnat i missbruk och beroende. Det är ett fruktansvärt liv om du hamnar i det. Du skadar inte bara dig själv utan hela din familj, dina vänner och hela din umgängeskrets dras in i en problematik som inte alls är kul.

Här i Västra Götalandsregionen har SU nu stoppat intagningen till läkemedelsbehandling vid opioidberoende och det är för mig en stor skam att vi inte kan ta in personer som vill bli av med sitt missbruk. Så kan vi inte ha det. I Stockholm och i Skåne klarar de av det men här i VGR, som är en av de största regionerna, klarar vi inte av att hantera det.

Det ska inte vara ett lotteri om du kan få hjälp och behandling utan här måste vi ha en politik som står stark i hela landet, så att vi kan hjälpa dem som vill ta sig ur sitt missbruk. Det ska inte vara stängda dörrar, det ska inte vara lås och det ska inte vara skambelagt. De personer och individer som hamnar i missbruk – det är faktiskt tragiskt och vi måste med alla medel vi kan stärka upp, ta ställning och visa på en aktiv politik som hjälper människor.

Ska vi stoppa gängbrottsligheten måste vi även stoppa dem som är beroende av deras droger och stänga den marknaden. En aktiv politik för bättre beroendevård!

Karolina Bauer Alpsjö, Stockholm: Vi är samlade till kongress för att ta stora och viktiga beslut. Vi är samlade till kongress för att lyfta de samhällsproblem som vi vet att bara vi kan lyfta. Flera gånger under de här dagarna har vi hört att Socialdemokraterna är det parti som inte bara ser problemen utan också har lösningarna. Jag säger: Socialdemokraterna är de som ser problemet, som har lösningarna men som också ser människorna bakom.

Vi ser grundligt bearbetade riktlinjer från partistyrelsen om sociala rättigheter och utsattheter, men jag saknar en skrivning om missbruk. Jag saknar en skrivning som lyfter de människoöden som ofta ligger bakom missbruk. Visst ska socialdemokrater tydligt visa att missbruk och droger bidrar till gängkriminalitet men vi ska också se de människor som behöver lyftas ur detta. Vi ska se de människor som är svaga, som behöver uppbackning av vårt starka välfärdssystem. Vi ska inte glömma vår socialistiska grund.

Jag yrkar bifall till ändringsförslaget i riktlinjerna från Stockholm, och förslaget har flera delegationer bakom sig.

Carolina Sondell, Västernorrland: Vi menar att stödet till framför allt missbruk inte tillräckligt finns i riktlinjerna. Vi hade begärt ordet på nästa kapitel men har nu enats om att det nog passar in här. Vi är dock inte riktigt säkra på hur det ska hamna i texten, men jag läser yrkandet i alla fall. Vi yrkar på ett tillägg någonstans på sidan 23 rad 48:

5 ”Med ett nationellt mål för att sänka dödligheten kopplad till missbruk kan vi tillsammans knäcka det. Stöd till den som vill bryta sitt beroende eller förändra ett dåligt livsval ska utvecklas, så även stödet för anhöriga. Vi ska även verka för samordnade boendeformer för personer med beroendesjukdom.”

10 *Cathrin Tufvesson*, Skåne: Jag vill börja med att tacka för det goda samarbetet med flera delegationer inför detta område. Jag har full förståelse för att man inte kan få med allt i partiets riktlinjer men partistyrelsen bifaller bland annat motionen B305 om anhörigstöd vid missbruk, så utifrån det vill vi ha ett tillägg i riktlinjerna. Ett missbruk är ett missbruk. Vi måste prata om det för vad det verkligen är, oavsett om det är på fina gatan i stan, villakvarteret eller
15 lägenhetskompexet i förorten.

Med missbruk kommer, utöver den kroppsliga påverkan, ofta våld, olovliga transaktioner, skadegörelse och brutna relationer som i sig frestar på samhällets struktur. Ett missbruk är ett ohälsosamt intag av beroendeframkallande medel som får konsekvenser på individnivå, men det finns fler som kan påverkas av någons missbruk – en medbrukare. Då behöver även anhörigstödet
20 utvecklas. Jag stödjer de två tidigare talarna.

Fredrik Lundh Sammeli, föredragande: Tack för diskussionen. När det handlar om sidan 23 rad 15 kvarhåller partistyrelsen att vuxna får acceptera konsekvenserna av sina handlingar och val i livet. Vi tycker att det är rimligt att vuxna tar ansvar för sig själva och för sina barn. Därmed yrkar vi
25 avslag på den delen.

När det handlar om rad 22 och bisatsen ”i synnerhet utlandsfödda kvinnor”, tycker partistyrelsen att det är en okontroversiell mening. Det finns ett större resonemang i texten på sidan 10 och här tycker vi att det finns en poäng att knyta ihop det med ett tydligt barnperspektiv. Avslag på det yrkandet.

30 Sedan har vi motion 147 som det yrkades bifall på. Här yrkar partistyrelsen avslag; vi har utvecklat vårt ställningstagande i utlåtandet. Många omgången går att reda ut redan med föräldrar eller inom den umgängesdel som sker, men föräldrabalken gör det också möjligt att frågan kan avgöras i domstol redan i dag. Därför anser vi motionen besvarad.

Sedan har vi de här sista delarna som handlar om ett nationellt mål för att sänka dödligheten,
35 stödet till anhöriga och samordnade boendeformer. Vi är i grunden positiva till det här. Vi tänker att det är viktiga delar som vi hade diskussion om i båda temagrupperna. Vi tänker att det i grunden kan funka här men vi skulle ändå föreslå att det skickas till redaktionsutskottet för att få en tydlig inramning, så att det hamnar rätt i texten och har en bra inflygning på de förslag som ombuden har lagt. Vi är i grunden positiva och ser att det har ett utrymme på sidan 23, men
40 förslaget är att det skickas till redaktionsutskottet.

Anna-Lena Sörensson, föredragande: Jag börjar med yrkande 686 från Carina Sondell i Västernorrland om att staten ska finansiera försörjningsstödet. Vi vidhåller partistyrelsens förslag till avslag där. Vi menar att kommunerna har det yttersta ansvaret för alla sina medborgare och det är också kommunerna som har de bästa möjligheterna att samordna insatser som behövs för att förebygga och för att stödja de här människorna i sina utsatta situationer. Avslag till det yrkandet.

Nästa yrkande är Therése Mancinis yrkande 1463, om personligt stöd till medberoende i varje kommun. Det har partistyrelsen besvarat och vi vidhåller det svaret. Vi menar att det här är bra att kommunerna själva kan prioritera och det kan också vara en bra profilfråga för vårt parti i kommunerna att arbeta med.

Sedan är det Alexander Nilsson från Blekinges yrkande 1575. Där hänvisar jag till partistyrelsens positiva hållning till att lägga in ett stycke om detta i riktlinjerna, det som Fredrik nyss hänvisade till och vi skickar det till redaktionsutskottet.

Partistyrelsen är positiv till att utreda narkotikapolitiken när det gäller behandlingsformer, samordnade insatser och så vidare. Det är självklart att man ska ha en god tillgång till detta.

Däremot är partistyrelsen inte beredd att utreda en avkriminalisering av narkotikainnehav. Vi menar att det skulle sända helt fel signaler. Avslag till detta.

Carina Ohlsson, föredragande: Kongressombud, i går fattade ni ett historiskt beslut för att gå mot jämställdhet när det handlar om representation. När ni fattade beslut om att välja Magdalena Andersson till vår partiordförande så är vi många steg framåt när det handlar om att få vår första kvinnliga statsminister på 100 år!

Jämställdhet handlar om representation, det handlar om rättigheter och det handlar om resurser. Nu kommer vi förhoppningsvis att få en kvinna som statsminister, kanske inom en vecka. Det är med om nu är helt fantastiskt och helt otroligt.

Vi socialdemokrater har fattat de viktiga besluten på jämställdhetsområdet genom historien. Det är ni kongressombud som faktiskt ska känna stolthet både nu och på tidigare kongresser. Det vi måste jobba med är att genomsyra jämställdheten på alla politikområden, och det är ni som nu bevakar att detta kommer med på alla politikområden. Vi har också ett bra presidium som också får se sin del i det här, att vi faktiskt ser till att jämställdheten går framåt.

Vi ska ha en jämn fördelning mellan könen när det handlar om makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, och där vet vi att mycket mer behövs – vi kunde höra det när pensionerna diskuterades i går. En jämställd utbildning, jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet – männen behöver ta ett större ansvar. Det gäller envar, även ni som sitter här, att ni ska tänka på det: Hur tar vi det ansvaret tillsammans?

Jämställd hälsa – det visar sig väldigt tydligt nu att alla inte tar det ansvaret, bland annat i Stockholms län när vi tittar på förlossningsvården. Och också att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor misshandlas och mördas just för att vi är kvinnor. Därför måste vi, precis som statsministern tog upp i inledningstalet, jobba stenhårt med att bekämpa det här våldet, och det måste vi göra tillsammans. Mycket har vi gjort men mer ska vi göra. Den senaste tiden har vi fattat viktiga beslut men vi kan göra än mer och tillsammans gör vi skillnad i den feministiska kampen. Kom an nu, och fortsätt det här viktiga arbetet!

Beslut – riktlinjerna

Kongressen beslöt:

att hänskjuta Carina Sondell med fleras förslag på sidan 23 till redaktionsutskottet.

5 **Beslut – motionerna**

Kongressen beslöt:

att efter försöksvotering bifalla partistyrelsens förslag gällande motion 318:1

att i övrigt fastställa partistyrelsens utlåtanden på område B (UB105, UB106, UB136, UB138).

10

Slutbehandlingen av dagordningens punkt 10.7 fortsätter på under punkt 11 *Behandling av redaktionsutskottet förslag*.

Ordförande: *Ellinor Eriksson* och *Per Tenggren*

15 Sekreterare: *Magdalena Agrell* och *Andreas Ericsson*

Dagordningens punkt 10.8

Behandling av område B: Vi bygger ett land som håller ihop

20 Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop: Bekämpa brotten och brottens orsaker* (s. 24–25).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område B (UB140, UB144, UB145, UB147).

Huvudföredragande: *Morgan Johansson*

25 Föredragande: *Mikael Damberg*, *Morgan Johansson* och *Andreas Schönström*

Föredragning

Mikael Damberg, huvudföredragande: Jag skämtade lite med Morgan Johansson att om jag får hans talepunkter så kan jag hålla hans tal en gång till för, det är ungefär det jag vill säga som inledning på det här området. Jag kommer i stället för att hålla ett ideologiskt tal om varför vi måste bekämpa brotten och brottens orsaker fokusera på det arbete som vi har haft i temagruppen – alla de inspel som har kommit inför kongressen och hur vi har jobbat med att försöka utveckla skrivningarna på det här området.

Jag vill börja med att tacka temagruppen för väldigt konstruktiva synpunkter. Vi har försökt från partistyrelsens sida att hitta jämkningar och skrivningar som leder i samma riktning och jag vill berätta om några av de tonviktsförskjutningar som vi har gjort i dokumentet.

Den första handlar om mäns våld mot kvinnor, där det fanns ganska många synpunkter på hur vi kunde utveckla det här – både få in det ideologiska perspektivet tydligare om vad det är som ligger bakom mäns våld mot kvinnor men också lyfta in att det finns andra grupper som drabbas av våld i nära relation. Jag hoppas att ni känner igen de diskussionerna väldigt tydligt i de skrivningar som vi nu föreslår.

Ett av de viktigaste förtydligandena har handlat om tjej- och kvinnojourernas ställning i Sverige. Vi ser en väldigt farlig utveckling runt om i Sverige, där de privatiseras. Då har vi försökt att ta in detta perspektiv väldigt tydligt i riktlinjerna, att vi socialdemokrater står upp för tjej- och kvinnojourerna i Sverige. Vi tror att de har en helt avgörande betydelse för att bekämpa det här våldet. Den kunskap och erfarenhet som har byggts upp under decennier är något som vi måste slå vakt om, om vi ska vara framgångsrika i vår jämställdhetspolitik över tid.

När det gäller gängkriminaliteten har det skett ett antal förtydliganden. Inte minst har det funnits en oro för att det inte finns en tillräckligt stark polis närvaro runt om i Sverige, så vi har försökt förtydliga det och lyft fram områdespolisernas viktiga roll. De kan jobba lokalt med kännedom men också brottsförebyggande.

Vi har lyft in ännu mer skrivningar om att strypa de kriminellas tillgång till brottsvinster – det är en viktig fråga att se till att de här kriminella gängerna inte får tillgångar som de kan flasha runt med: fina bilar, guldkedjor, klockor och annat. Vi ska ha en skarp lagstiftning som faktiskt kan komma åt finansieringen åt de kriminella gängerna.

Vi har ett helt nytt avsnitt där vi har tagit omtag kring den ekonomiska brottsligheten. Många i temagruppen tyckte att det inte belystes tillräckligt tydligt i riktlinjerna. Det vill vi förtydliga och förstärka och jag hoppas att ni känner att vi har kommit långt. Där lyfter vi också in ännu mer om välfärdsbrottsligheten – den felaktiga folkbokföringen som ligger till grund för väldigt mycket av de bidragsbrott och välfärdsbrott som vi ser runt om i Sverige. Det har vi också förtydligat i riktlinjerna – att det är ett viktigt steg för att göra de kriminellas liv svårare och komma åt deras pengar.

En viktig diskussion handlade om de utsatta områdena i Sverige, och vi har lagt till ett nytt stycke där vi säger att det krävs en strategisk och långsiktig kraftsamling för att bryta både segregationen och se till att förhindra att de här kriminella gängerna har ett inflytande i de här områdena som innebär att friheten för människor som bor i de här områdena beskärs och försvåras. Vi hade en diskussion om hur långt vi skulle gå i de här skrivningarna men jag tror att vi har hamnat på en nivå som vi alla kan ställa oss bakom.

Det kommer att krävas stora strukturella insatser under lång tid framöver för att bryta segregationen i Sverige, och det är en uppgift som vi socialdemokrater gärna tar oss an, för det handlar om alla människors lika förutsättningar att leva liv i vårt land.

Avslutningsvis vill jag tacka temagruppen för arbetet inför kongressen och under kongressen, och jag hoppas och tror att vi kommer att få en väldigt fin diskussion om de här viktiga frågorna här och nu. Bifall till partistyrelsens förslag och med det släpper vi ordet fritt.

Följande förslag förelåg

Riktlinjerna

Bekämpa brotten och brottens orsaker

Kriminaliteten begränsar människors frihet. Det är mest allvarligt för den som utsätts direkt, men det skapar även oro, rädsla och vanmakt hos brottsoffrens familjer och grannar. Den

organiserade brottsligheten påverkar hela samhällen. Den fördjupar segregationen i skolor och bostadsområden. Kriminaliteten kan vara urskillningslös, men de som har små ekonomiska marginaler eller bor i utsatta områden löper särskilt stor risk att drabbas.

Kriminaliteten tär på sammanhållningen och försvårar ett solidariskt samhällsbygge. Därför är kampen mot kriminalitet och dess orsaker också en tydlig jämlikhetsfråga. De kommande tio åren behöver hela samhället kraftsamla för att bekämpa segregation och förhindra kriminellas påverkan på lokalsamhället. Sverige ska inte ha några utsatta områden.

Mäns våld mot kvinnor måste upphöra. Förövarna finns i alla samhällsgrupper, och är ett uttryck för det strukturella förtrycket mot kvinnor. Varje form av våld eller hot om våld mot kvinnor begränsar även tryggheten och friheten för de kvinnor som inte utsätts direkt. Våldet drabbar också många barn, och att utsätta andra eller att själv bli utsatt går ofta i arv. De senaste åren har en rad straff på området skärpts, och allt fler inom rättsväsendet arbetar med mäns våld mot kvinnor, men mer behöver göras. Den sociala och fysiska tryggheten för de som anmäler brotten måste stärkas – samhället ska finnas med hela vägen. Restriktionerna för män som dömts behöver bli tydligare även efter avtjänat straff. Kontaktförbud ska användas mer frekvent och överträdelse ska bestraffas.

Vårdnad och umgänge med barn ska kunna begränsas ytterligare och i fler fall. Förutsättningarna för polisen att utreda brott ska förbättras, både när det gäller antalet anställda och möjligheten att eftersöka bevis. Samverkan mellan polis och sociala myndigheter ska stärkas, både för att öka anmälningsbenägenheten och för att kunna skydda utsatta kvinnor och deras barn bättre. Skyddat boende i offentlig och ideell regi för kvinnor behöver stärkas och ska inte privatiseras. Kvinnojourerna är idéburna organisationer som behöver ges resurser långsiktigt för att verka i partnerskap med kommunerna. Det normförändrande arbetet i skolan och i civilsamhället ska stödjas för att tydliggöra att mäns våld mot kvinnor aldrig är acceptabelt. Alla som utsätts för våld i nära relationer ska få hjälp och stöttning av samhället. Straff för sexuella övergrepp mot barn ska skärpas och vara särskilt kännbara. Även straffet för sexköp skärps.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen har skärpt en rad lagar och bestämmelser mot hedersrelaterat våld och förtryck, liksom flera myndigheters befogenheter att ingripa. Nu behöver samordning och stöd runt både enskilda barn och familjer som helhet stärkas, liksom kommuners och myndigheters kompetens att upptäcka och motverka hedersbrott. Hedersrelaterat våld och förtryck kan aldrig accepteras och kriminaliseringen ska vara heltäckande.

Det är avgörande för samhällsutvecklingen att de rättsvårdande myndigheterna kan trycka tillbaka gängkriminaliteten med kraft. Vi ska bryta nyrekryteringen, angripa deras finansiering och skärpa straffen. Möjligheten att beslagta kriminellas tillgångar ska öka. Tystnadskulturen måste brytas, vi ska förbättra skyddet och stödet för vittnen och skärpa straffen för övergrepp i rättsak.

För att öka tryggheten och bekämpa brottsligheten behöver polistillväxten fortsätta. Det krävs en starkare polisärnärvaro i hela landet med fler områdespoliser som arbetar lokalt och brottsförebyggande. Även åklagar- och domstolsväsendet ska förstärkas. Kriminalvården ska byggas ut och professionaliseras ytterligare. Polisen behöver inte bara växa – de behöver också de modernare verktyg och mer långtgående befogenheter som krävs för att kunna förebygga och lösa brott, såsom beslagtagande och att ta del av kriminellas kommunikation. Sekretessreglerna

ses över så att nödvändig information snabbt kan utbytas mellan myndigheter för att bekämpa brott. Alla åtgärder som ingriper i den personliga integriteten ska samtidigt vara underställda tydliga regelverk och en oberoende granskning. Möjligheten att säga upp bostäder eller införa fler restriktioner för tungt kriminella ska stärkas för att skydda andra boende i området. Brottsoffrens perspektiv ska stå i förgrunden och därför ska brottsofferstödet stärkas.

Inget litet barn drömmer om att begå våldsbrott eller att bli kurir i narkotikahandeln. Det mest effektiva sättet att skydda människor från brott är att se till att brottet aldrig äger rum. De sociala insatserna, särskilt för att motverka att unga människor hamnar i kriminalitet, måste därför öka. Här har kommunernas fältarbetare en viktig roll. Trygga sammanhang i familjen, civilsamhället, idrotten och skolan är också centrala för barn och ungas utveckling. Barn och unga som kränker andra och överträder regler måste få en tydlig reaktion från omgivningen. Tryggheten på offentliga platser – till exempel gator och torg, bibliotek och simhallar – ska särskilt förstärkas. Skolan och omsorgen för barn och unga ska få bättre stöd att identifiera barn i riskzonen. Rätten till fritidshem efter skoldagen ska gälla oavsett om föräldrarna har arbete eller ej. Samverkan mellan skola, vård och omsorg, socialtjänst och polis ska förstärkas, bland annat genom att informationsutbyte underlättas. Lagen om slutna ungdomsvård ses över i syfte att förlänga vårdtiderna, öka säkerheten och förbättra eftervården.

Socialtjänsten ska få ökade befogenheter till att ingripa tidigare genom så kallat mellantvång och insatser riktade till hela familjer. Medarbetarskydd behöver utsträckas även till socialtjänstarbetare och andra yrkesgrupper som arbetar med kriminella miljöer och brottsförebyggande arbete. Kommunernas brottsförebyggande ansvar ska förtydligas och få ökat statligt stöd. Det behöver säkras att kommuner vidtar tillräckligt långtgående åtgärder när barn och unga är på väg in i kriminalitet. Avhopparverksamhet och stödet till kriminellas anhöriga ska stärkas.

Den organiserade brottsligheten tjänar sina pengar på narkotikahandel men också på ekonomisk brottslighet i form av till exempel bedrägerier, smuggling, skuldindrivning, svart näringsverksamhet, bidragsbrott och penningtvätt. Detta underminerar välfärdssamhället och skadar tilltron. Välfärdsbrotten ska bekämpas och det måste bli ordning och reda i folkbokföringen. Ett systematiskt myndighetsgemensamt arbete krävs för att säkerställa att rätt person är skriven på rätt adress.

Var och en har ett personligt ansvar att inte göda de kriminella gängerna men det är staten och samhällets samlade styrka som kan bryta upp parallella samhällstukturer.

Motionerna

UB140

Partikongressen föreslås besluta:

- 5 att bifalla motionerna B165:1, B167:1, B167:6, B173:2, B176:11 och B286:1
att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A328:3, A360:7,
A741:18, A822:2, A822:3, B164:1, B164:2, B166:1, B167:2, B167:3, B167:4, B167:5,
B168:1, B168:2, B169:1, B169:2, B170:1, B171:1, B173:1, B173:3, B173:4, B173:5,
B175:1, B175:2, B176:1, B176:2, B176:3, B176:4, B176:5, B176:6, B176:7, B176:8,
10 B185:1, B186:1, B186:2, B186:3, B191:1, B191:2, B193:1, B194:1, B194:2, B197:1,
B197:2, B201:1, B201:2, B201:3, B201:4, B201:5, B240:1, B240:2, B240:3, B241:1,
B241:2, B241:3, B241:4, B242:1, B243:1, B248:1, B249:1, B252:1, B276:1, B276:2,
B283:1, B284:1, B284:2, B289:1, B289:2, B290:1, B290:2, B290:3, B292:1, B292:2,
B296:1, B296:2, B297:1, B302:1, B302:2, B303:1 och D59:4
15 att avslå motionerna B275:1 och B283:2.

UB144

Partikongressen föreslås besluta:

- att bifalla motionerna B195:5, B195:7, B195:10, B195:11, B195:15, B199:2, B202:2, B202:5,
20 B203:2, B203:5, B204:2, B204:5, B205:2, B205:5, B206:2, B206:5, B207:1, B207:2,
B207:5, B208:2, B208:5, B209:2, B209:5, B210:2, B210:5, B211:2, B211:5, B212:2,
B212:5, B213:2, B214:2, B214:5, B215:1, B215:3, B216:2, B216:5, B217:2, B217:5,
B218:1, B218:3, B219:2, B219:5, B220:1, B220:2, B220:3, B221:2, B221:5, B222:2,
B222:5, B223:2, B223:5, B224:2, B224:5, B225:2, B225:5, B226:2, B226:5, B227:2,
25 B227:5, B228:2, B228:5, B229:2, B229:5, B230:1, B230:4, B231:2, B231:4, B232:2,
B232:5, B233:2, B233:5, B234:2, B234:5, B235:2, B235:5, B236:2, B236:5, B256:1,
B256:2, B256:3, B256:4, B257:1, B257:2, B257:3, B257:4, B258:1, B258:2, B258:3,
B258:4, B259:1, B259:2, B259:3, B259:4, B260:1, B260:2, B260:3, B260:4, B261:1,
B261:2, B261:3, B261:4, B262:1, B262:2, B262:3, B262:4, B263:1, B263:2, B263:3,
30 B264:1, B264:2, B264:3, B264:4, B265:1, B265:2, B265:3, B265:4, B266:1, B266:2,
B266:3, B266:4, B267:1, B267:2, B268:1, B268:2, B268:3, B268:4, B269:1, B269:2,
B269:3, B269:4, B270:1, B270:2, B270:3, B271:1, B271:2, B271:3, B271:4, B272:1,
B272:2, B272:3, B272:4, B273:1, B273:2, B273:3, B273:4, B274:1, B274:2, B274:3,
B274:4, B277:1, B277:2, B282:1, B282:2 och B294:2
35 att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: B177:1, B179:1, B180:1,
B180:2, B181:1, B181:2, B182:2, B184:1, B187:1, B187:2, B187:3, B187:4, B188:1,
B189:1, B190:1, B190:3, B192:1, B195:1, B195:2, B195:3, B195:4, B195:6, B195:8,
B195:9, B195:12, B195:14, B195:19, B198:1, B202:1, B202:3, B202:4, B202:6, B203:1,
B203:3, B203:4, B203:6, B204:1, B204:3, B204:4, B204:6, B205:1, B205:3, B205:4,
40 B205:6, B206:1, B206:3, B206:4, B206:6, B207:3, B207:4, B207:6, B208:1, B208:3,
B208:4, B208:6, B209:1, B209:3, B209:4, B209:6, B210:1, B210:3, B210:4, B210:6,

5 B211:1, B211:3, B211:4, B211:6, B212:1, B212:3, B212:4, B213:1, B213:3, B214:1,
B214:3, B214:4, B214:6, B215:2, B215:4, B216:1, B216:3, B216:4, B216:6, B217:1,
B217:3, B217:4, B217:6, B218:2, B218:4, B219:1, B219:3, B220:4, B221:1, B221:3,
B221:4, B221:6, B222:1, B222:3, B222:4, B222:6, B223:1, B223:3, B223:4, B223:6,
B224:1, B224:3, B224:4, B224:6, B225:1, B225:3, B225:4, B225:6, B226:1, B226:3,
B226:4, B226:6, B226:7, B227:1, B227:3, B227:4, B227:6, B228:1, B228:3, B228:4,
B228:6, B229:1, B229:3, B229:4, B229:6, B230:2, B230:3, B230:5, B231:1, B231:3,
B231:5, B231:6, B232:1, B232:3, B232:4, B232:6, B233:1, B233:3, B233:4, B233:6,
10 B234:1, B234:3, B234:4, B234:6, B235:1, B235:3, B235:4, B235:6, B236:1, B236:3,
B236:4, B236:6, B237:1, B238:1, B245:1, B246:1, B251:1, B253:1, B253:2, B254:1,
B254:2, B255:1, B256:5, B256:7, B257:5, B258:5, B258:7, B259:5, B259:7, B260:5,
B260:7, B261:5, B261:7, B262:5, B262:7, B263:4, B263:6, B264:5, B264:7, B265:6,
B265:8, B266:5, B266:7, B267:4, B268:5, B268:7, B268:8, B269:5, B269:7, B270:4,
B270:6, B271:5, B271:7, B272:5, B272:7, B273:5, B273:7, B274:5, B274:7, B278:1,
15 B278:2, B279:1, B279:2, B280:1, B281:1, B282:3, B285:1, B285:2, B288:1, B288:2,
B293:1, B294:1, B295:1, B299:1, B301:1, B301:2, C69:6, D572:2 och D572:3
att avslå motionerna B195:13, B199:1, B256:6, B258:6, B259:6, B260:6, B261:6, B262:6,
B263:5, B264:6, B265:7, B266:6, B267:3, B268:6, B269:6, B270:5, B271:6, B272:6,
B273:6 och B274:6.

20

UB145

Partikongressen föreslås besluta:

- att bifalla motionerna B174:1 och B250:1
att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: B174:2, B174:3, B178:1,
25 B178:2, B178:3, B239:1, B247:1, B247:2, B291:1, B300:1, B300:2 och B300:3
att avslå motionerna B196:1 och B244:1.

UB147

Partikongressen föreslås besluta:

- 30 att bifalla motionerna B200:1 och B314:5
att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: B172:1, B200:2, B200:3,
B287:1, B287:2, B287:3 och B298:1
att avslå motion B163:1.

35 **Debatt**

Enna Gerin, Stockholm: Stockholms partidistrikt är inte nöjda med det nya förslaget till riktlinjer som handlar om att bekämpa brotten och brottens orsaker. Det som skett är att alla delegationer har fått lägga till en hjärtefråga, vilket har inneburit att texten har svällt och nästan alla tillägg har lutat åt fler skärpta straff, mer repressiva åtgärder och en mycket hårdare ton. Balansen mellan
40 tuffa tag och sociala välfärdspolitiska och förebyggande insatser är helt skev nu, i det liggande förslaget.

Vi hade helst sett avslag på alla förändringar i det nya förslaget och gått tillbaka till det ursprungliga förslaget som var mycket mer balanserat i det här avseendet, men då det här är praktiskt omöjligt att göra så som förfarandet går till, så kommer vi att yrka avslag på en del skrivningar som vi har prioriterat, vilka kommer att göras av en kamrat till mig i ett senare inlägg.

5

Erik Hansjons, Stockholms län: Jag vill tacka partistyrelsen för bra dialog. Vi kommer att stödja ett kommande yrkande från Södermanland, men jag kommer också att yrka bifall till partistyrelsen nya sista stycken som jag tycker börjar närma sig det vi behöver prata om.

10 I dagens Länstidningen Södertälje gör Tara Johansson en brutal uppgörelse med oss politiker. Hon skriver så här: "Jag säger inte att det är gatubarnens fel, för det är det inte. Vi barn som är uppvuxna i slummen är en produkt av hur lite politikerna bryr sig om oss. Ni har svikit oss och jag vill hata er. Varför kan ni inte lägga mer fokus på Rinkeby, Södertälje och Rågsved. De som bor i fina villkor ute på vischan klarar sig. Hjälpl!"

15 Det finns rader i Internationalen som vi ofta sjunger, men det finns också rader som vi inte talar så mycket om. "Båd' stat och lagar oss förtrycka. Vi under skatter digna ner." Men det fanns ett skäl till att de skrevs. Det var för att skatter och lagar användes för att upprätthålla överklassens överordning och underordna arbetarklassen.

20 Det finns inget mer radikalt än likhet inför lagen, och steg för steg har vi använt lagen för att skapa jämlikhet. Vi var bland de första i världen att kriminalisera våldtäkt inom äktenskapet. Vi de första som förbjöd barnaga, och vi är de tuffaste – och ska vara de tuffaste – mot överklassens skattebrott. Men i dag är det parallella samhällsstrukturer, där gatans lag förtrycker och där kriminella tar ut skatter från fattiga i form av handel med svarta hyreskontrakt, ockerhyror och handel med arbetstillstånd.

25 Vi behöver lyssna på Taras rop på hjälp. Det är dags för oss att agera. Vi borde ha gjort det förr och vi kan göra det. Det förpliktigar att partistyrelsen bifaller att vi ska använda samhällets styrka för att bryta parallella samhällsstrukturer men jag är helt övertygad om att vi kan göra det. Det är rätt och det är tid.

30 *Catrin Tufvesson*, Skåne: Jag vill bara säga att jag uppskattar att partistyrelsen hör samman tidigare yrkande och har lagt till en skrivning om den viktiga roll som kommunens fältarbetare har. Det är bland annat deras uppsökande och förebyggande insatser som kan påverka just barns och ungas livsval positivt och på så sätt minska just missbruk och dess konsekvenser. Tack för det och tack för ordet!

35 *Ylva Lengberg*, Älvsborgs Södra: Jag ska bara kommentera stycket om mäns våld mot kvinnor, och jag vill börja med att tacka för bifall till B229:2 och B229:5. De attsatserna handlar i stora drag om straffskalor vid mäns våld mot kvinnor och en översyn kring det här med kontaktförbud.

40 Att jobba med sådant som straffskalor, och se till att åtgärder som kontaktförbud fungerar och till exempel att stödja kvinnojourer är viktigt, det är bra och det är helt nödvändigt. Det här är egentligen också symtom och vi behöver också jobba med orsakerna bakom problemen.

Ska vi få till en lösning på riktigt måste vi acceptera att orsaken till mäns våld mot kvinnor är

att kvinnor som grupp är underordnad män som grupp. Det är viktigt att vi är tydliga med att det är det som i grunden måste förändras.

Jag är tacksam för den diskussioner vi har haft i temagruppen och jag vill tacka för de ändringar som gjorts i riktlinjerna på det här området – även den del om att få med våld i nära relation. Våldet går inte alltid från man till kvinna. Jag har dragit tillbaka det yrkandet jag hade från början som handlade just om att mäns våld mot kvinnor är ett resultat av många års patriarkal överordning. Särskild fokus måste därför vara att öka jämställdheten. Låt oss jobba på båda dessa två spår samtidigt, för är det något vi kan så är det att få till en förändring!

Tuula Ravander, Östergötland: För några år sedan hade jag tyckt att det var väldigt obekvämt att stå här och prata om polisnärvaro, men vi socialdemokrater har förstått, åtminstone jag och många andra, att vi behöver prata om hårdare straff och tuffare tag.

Jag vill börja med att yrka bifall till motion 175:2. Jag går ut från min lilla lägenhet, träffar min granne och några mammor som är på väg till lekplatsen med sina barn. Jag pratar lite med dem och de pratar om att de har hört att det har blivit fler skjutningar i en stad nära oss. De känner sig oroliga för sin säkerhet och för sina barns säkerhet. Det är som händer i omvärlden påverkar oss alla, även om vi bor i ett lugnt område. Det de vill se är fler poliser och de vill också ha tillbaka polisstationen. På många mindre orter har de fasta polisstationerna lagts ner.

En stark polisnärvaro förebygger brott och gör att polisen snabbare också är på plats vid ett ingripande. Framför allt ökar det känslan av trygghet. Vi vill ha fler områdespoliser och fler fasta polisstationer, och jag hoppas att det inte behöver vara antingen eller.

Emelie Stark, Stockholm: När människor försöker dela in oss i ”vi och dom” så måste vi stå enade. Vi måste fortsätta stå upp för hbtq-personers rättigheter, för kvinnors rättigheter, för ursprungsbefolknings rättigheter – inte för att det är deras rättigheter, utan det här är våra rättigheter. Det här är våra gemensamma mänskliga rättigheter.

Jag är trött på att höra argument om just ”dom” – det här skulle vara andra grupper. Det här är vi. Vi är många i den här salen som är de som det pratas om som just ”dom”. Och vi kan inte dela på ”vi och dom” – det får inte finnas ”vi och dom”. Jag yrkar bifall till motionerna 196, 247 och 300.

Elin Gustafsson, Skåne: God morgon kamrater! Från Skåne saknar vi en mer strukturell analys i riktlinjerna om jämställdhet och vikten av att i grunden utjämna maktskillnader mellan män och kvinnor för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen.

Ett av målen är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och det finns väldigt bra skrivningar om det i riktlinjerna, så tack partistyrelsen för det. Men för att ge mer tyngd åt de jämställdhetspolitiska målen i allmänhet, och mäns våld mot kvinnor i synnerhet, vill vi ändå ha ett tillägg på sidan 24 rad 20:

”Jämställdhetsperspektivet måste genomsyra alla politikområden utifrån de fastställda delmålen. Jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, jämställd utbildning, jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet, jämställd hälsa och att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Jämställdhetsintegrering och könsuppdelad statistik är grundläggande

för att nå dessa mål, tillsammans med generellt jämställdhetsreformer som i grunden utjämnar maktskillnaderna mellan män och kvinnor.”

Mäns våld mot kvinnor är den yttersta konsekvensen av ett ojämnt samhälle, och det är
5
allas vårt ansvar att bekämpa. Våldet måste få ett slut nu. Så länge kvinnor utsätts måste vi ge all
stöd och all hjälp till de kvinnorna, och i det arbetet är kvinnojourernas arbete helt ovärderligt.
Därför är vi så glada för den kompromiss vi har fått i riktlinjerna och den nya skrivningen
gällande kvinnojourerna, skyddande boenden och de långsiktiga förutsättningarna. Stort tack
partistyrelsens för det nya förslaget!

Avslutningsvis vill jag också yrka bifall till Göteborgs motion 195:19, som gäller att vi ska
10
verka för att förbjuda de företag som profiterar på kvinnors kroppar genom surrogatverksamhet.

Erik Pelling, Uppsala län: Jag vill yrka bifall till motion 292:1 om utsatta stadsdelar och jag vill
också yrka bifall till Sörmlands kommande yrkande. Jag vill också tacka partistyrelsen för riktigt
bra diskussioner i temagruppen och ett riktigt bra förslag till politiska riktlinjer. Jag är glad att vi
15
så tydligt pekar ut den ekonomiska brottsligheten som en drivande faktor och att vi så tydligt tar
ställning och tar oss an segregationen och framväxten av parallellsamhällen.

Sverige ska inte ha några utsatta stadsdelar, så enkelt är det. Vi kan mycket bättre än så. Inget
barn ska behöva växa upp under sådana förhållanden. Det är också därför jag vill yrka bifall till
Uppsala läns motion 292:1 om att Socialdemokraterna ska verka för att en nationell målsättning
20
sätts om att Sverige inte ska ha någon utsatt stadsdel 2030.

På samma sätt som näringsliv, stat, kommuner, regioner och civilsamhälle nu samlas för att
vi ska bli världens första fossilfria välfärdsnation måste vi kunna kraftsamla och samla oss kring
en målsättning om att vi ska lyfta de 61 utsatta områden och stadsdelar som vi har runt om i
Sverige i dag. Vi kan mycket bättre än så, och det är socialdemokratins ansvar att ta oss an de
25
samhällsproblem som har lett till att vi har 61 utsatta stadsdelar i vårt land. Det är bara vi som kan
ändra det här, och det gör vi som vanligt genom att sätta ett ambitiöst mål. Bifall till motion 292:1.

Jesper Hansen, Stockholm: Vi alla socialdemokrater vet att Sverige är ett klassamhälle och vi vet
vad ojämlikheten gör med ett samhälle. De senaste 40 åren har ojämlikheten skenat i Sverige och
30
det starka samhälle som vi gärna pratar om och vill ha finns det inte så mycket kvar av.

Nu för tiden, när vi pratar om kriminalitet, så glömmer vi ofta bort att Sverige fortfarande är
ett klassamhälle och kriminaliteten existerade även förr i tiden, när migrationen snarare skedde
inom landet. På den tiden satsade vi på allt från sociala insatser, bostäder, jobb och fritidsgårdar
för att lösa detta, i stället för straff och repressiva åtgärder. Därför kommer varken vräkningar av
35
barn och familjer, eller längre straff för barn, hjälpa – snarare stjälpa.

Därför vill jag yrka på att vi tar bort rad 18 på sidan 25 och rad 59 på sidan 24, om just dessa
saker. Jag vill även yrka bifall till motion 240:1.

Susanne Andersson, Norrbotten: Hej alla partister och S-kvinnor! Jag vill tacka partistyrelsen för de
40
nya texterna i riktlinjerna vad gäller området brott och straff. Vi i Norrbotten är nästan nöjda med
allt. Vi vill däremot yrka, på sidan 24 rad 38, att vi ska skärpa sexköplagen så att sexköp alltid leder
till övande straff. Vi vill också bifall Elin Gustafsson i Skånes tilläggsyrkande i riktlinjerna.

Jag vill slutligen uppmana alla kommunpolitiker att se till att våra kvinnojourer har en långsiktig finansiering även från kommunerna.

5 *Maria Reimer, Skåne:* Jag vill yrka bifall till motionerna B237 och B245. I mitt dagliga arbete i socialtjänsten möter jag kvinnor som utsätts för våld. De kvinnor jag möter bekräftar att kvinnor som utsätts för våld skiljer sig åt. Deras bakgrund och förutsättningar ser helt olika ut. Dessa kvinnor som tvingas fly för att skydda sig, och med skydda sig menar jag skydda sitt liv och sin hälsa, och också ibland sina barn.

10 Dessa kvinnor behöver göra enorma uppoffringar i alla delar av sitt liv, vilka är både omfattande och långtgående är den enda lösningen är att lämna allt bakom sig, också sitt arbete, för att bo skyddat på annan ort och därför inte kunna arbeta. Vad händer med dessa kvinnor, och brottsoffer som de också är?

15 Sverige har ett fantastiskt socialförsäkringssystem som dessa kvinnor inte är inkluderade i. Den hänvisning som finns gällande det ekonomiska stödet är att vända sig till socialtjänsten och ekonomiskt bistånd – samhällets yttersta skyddsnät när ingen annan försörjningsmöjlighet finns. Är det rätt? Och framför allt – är det så vi vill ha det?

20 Motion 245 handlar om papperslösas rätt till skyddat boende. FN har genom åren återkommande riktat kritik mot Sverige när det gäller papperslösas mänskliga rättigheter och lyft att papperslösa är en särskilt utsatt grupp i Sverige vars rättigheter inte skyddas tillräckligt.

Tjänstgörande ordförande: I can see that we have a guest – Olaf Scholz from SPD, Germany. I wish you a warm welcome to our congress. I suggest we do that with an applause!

25 *John Johansson, Örebro län:* Förra mandatperioden var jag ordförande i socialnämnden hemma Örebro. I det uppdraget har jag suttit med våldsutsatta kvinnor och barn, och försökt ge samhällets stöd. Offren var kvinnor, gärningsmännen var män. Det är vår förbannade skyldighet att se detta våld. Det är vår förbannade skyldighet att göra något åt detta våld. Ett första steg är att så tydligt som partistyrelsen gör beskriva detta för vad det här. Det handlar om mäns våld mot kvinnor och i hög utsträckning även mot barn.

30 Nästa steg är att bidra till att arbetet förbättras genom de skarpa förslag i riktlinjerna om att exempelvis värna skyddande boenden i ideell sektor för våldsutsatta kvinnor. Det finns fler saker som behöver göras. Allt kan inte stå i våra riktlinjer men detta är bra och kraftfulla skrivningar.

35 Mäns våld mot kvinnor finns överallt utom på löpsedlarna eller i nyhetsflasharna. Där finns däremot en annan typ av våld – ett våld som vi dessvärre sett alldeles för mycket av på löpsedlarna. Den socialdemokratiskt ledda regeringens politik mot gängen och brottsligheten har varit hård, tuff och rätt, och jag vill ge en varm eloge till både Morgan Johansson och Mikael Damberg för det som ni gör. Men vi vet också att det behöver göras mer, och här är partistyrelsens förslag tycket bra.

40 Dock finns det en motion som jag ser som ett viktigt mål att jobba vidare efter. Det är motion 292 från Uppsala läns partidistrikt som säger att Sverige inte ska ha några utsatta stadsdelar. För om våld i nära relation finns överallt, så finns det en problembild i Sverige som ser extremt

olika ut i vissa områden. Det är inte rätt mot dem som bor där. Det är inte rätt mot barnen som växer upp där. Och även om det såklart alltid finns saker i de här områdena som är bra, så finns utsattheten där, och den måste bort. Bifall till motion 292.

5 Behandlingen av dagordningens punkt 10.8 fortsätter på sidan 240.

Partiordförandes installationstal

10 *Magdalena Andersson*, partiordförande: Partivänner! När vi nu är i början av vårt andra 20-tal, så är vi det i en ideologisk styrkeposition. När jag ser ut över världen kan jag inte dra någon annan slutsats. Motvinden har mojnat och i de globala krisernas tid är det uppenbart för allt fler: Vinden blåser för oss socialdemokrater. För det starka samhället, för jämlikheten, för gemensamma lösningar.

15 Så har det inte sett ut de senaste årtiondena. Den politiska trenden har ständigt gått mot mer individ och mindre samhälle. Allt ska inte beklagas. Jämfört med när jag var ung så är Sverige ett mer öppet land. Fler av oss kan leva våra liv som vi vill och med *vem* vi vill. Det ska vi glädjas åt. Men i den ekonomiska politiken har slagsidan varit tydlig: Avregleringar och privatiseringar. Marknadsexperiment i välfärden. Försvagade rättigheter för löntagare. Samhällsintresset har fått stå tillbaka för vinstintresset. Det har lett till växande klyftor, ökade motsättningar och till sam-

20 hällerna som är för svaga när det verkligen gäller. Den insikten har steg för steg slagit djupa rötter världen över, och är det något människor känner i dag så är det att vi behöver varandra, att ensam inte är stark. Partivänner, det svaga samhället har nått vägs ände!

25 Och jag minns de flinande bankirerna på Wall Street som jag träffade under 90-talets budgetsanering. Med nöd och näppe lyckades vi få låna de pengar som krävdes för att betala underskoterskornas löner. De sa att vår välfärd i längden var dödsdömd. Att vår offentliga sektor stod i vägen för den fria marknad som egentligen är det enda som kan skapa tillväxt. Att samhället måste dra sig tillbaka. Men när finanskrisen kom blev det uppenbart för alla att den fria, avreglerade marknaden inte är lösningen – det är problemet. I stället för ökat välstånd fick vi en vanvettig spekulationsekonomi. Och vart vände sig bankerna då? Till samhället. Till politiken. De flinar inte

30 längre på Wall Street. En gång i tiden var organisationer som OECD och Internationella valutafonden nyliberala bastioner. Nu skriver de rapport efter rapport om att jämlikhet och tillväxt inte står i motsättning till varandra utan är varandras förutsättning. Och jag uppskattar att ta del av deras rapporter, men mycket av det som skrivs där har jag läst tidigare, tack vare tänkare som Nils Karleby, Ernst Wig-

35 forss och i vår tid, Anne-Marie Lindgren. Men skiftet är större än så. Se bara på klimatfrågan. Runt om i världen samlas ungdomar i protest mot våra ohållbara klimatutsläpp. Och det är inte marknaden de vänder sig till. Det är ju till politiken. De vet att krävs politiska lösningar för att vända utvecklingen. Vi ska lita på ungdomen. De ser verkligheten som den är, och jag ser att Stefan nickar, för han träffade dem nu i veckan i

40 Glasgow.

Och för den som fortfarande tvekar, för den som tycker finanskrisen är för abstrakt, klimatfrågan för avlägsen, blev pandemin det slutliga beviset på att högerens lösningar inte klarar dagens problem. För vare sig det handlar om att vårda covidsjuka, rädda jobben eller genomföra en snabb vaccinerings så har människor genomgående vänt sig till politiken. Inte till marknaden, inte till avregleringarna, utan till de gemensamma lösningarna. För det är bara med ett starkare samhälle vi kan ta gemensamma krafttag när kriserna slår till.

Och prototyperna för här starka samhällena – var finns de? I Sverige. I Norden. I de sociala demokratierna. Och väljarna är smarta. De har redan fattat. Se på Norge, se på Tyskland. Var det populisterna som vann? Var det marknadsivrarna? Nej, det var Olaf Scholz och Jonas Gahr Støre – samhällsbyggare.

Olaf Scholz är förresten med oss här i salen: Olaf, herzlichen Glückwunsch zum Wahlsieg, und herzlich willkommen in Schweden und Göteborg. Das ist uns eine Grosse Ehre!

Partivänner! Varje tid har sina framsteg men också sina bakslag, och till bakslagen hör utan tvekan de senaste årens allvarliga och grova brottslighet. Våldet är ett gift som hotar hela vår samhällsgemenskap. Det undergräver tilliten människor emellan och det turholkar framtidstron. Det gör människor i vårt land till brottsoffer, dödsoffer, föräldrar som begraver sina barn. Så kan det inte fortsätta. Samhället måste vara starkare än så.

Därför har vi socialdemokrater gjort en omläggning av straffpolitiken. Vi har skärpt över 60 straff. Ett 30-tal gärningar som tidigare var ostraffade har kriminaliserats. Vi jagar de svarta pengarna, penningtvätt, arbetslivskriminalitet och exploatering av arbetskraftsinvandrare, bedrägerier mot våra välfärdssystem och handeln med narkotika. Vi genomför en historisk stor utbyggnad av rättsväsendet. Sist vi hade kongress i Göteborg satte vi upp målet om 10 000 fler polisanställda till 2024. Vi är redan uppe i 7 000.

Vi har anställt åklagare, byggt fängelser och i stort sett varenda brottsbekämpande myndighet har fått nya verktyg, fler anställda och större befogenheter. Och det här har effekt. Fler grovt kriminella sitter nu bakom lås och bom. Det är bra. Men samtidigt ser vi hur allt yngre personer tar deras plats. Och jag tvekar inte en sekund att fortsätta skärpa straffen och bygga ut rättsväsendet, men det är uppenbart att det inte räcker.

För hur är det ens möjligt att barn kan födas och växa upp i Sverige, ett av världens rikaste och jämlika länder, och begå mord innan de ens har fyllt 18 år? Det är ingen retorisk fråga. Det är en svår och plågsam fråga, och den måste ställas.

En sak är klar. En otillräcklig politik har lett till segregation och den har i sin tur lagt grunden mycket av det våld som plågar Sverige. Vi har bostadsområden som präglas av trångboddhet och svart bostadsmarknad. Där socialtjänst och skolor är överbelastade av den tyngd som en bristande integration lägger på dem. Föräldrar som många gånger försöker, men trots att de har bött många år i Sverige aldrig har lärt sig tillräcklig svenska, än mindre lyckats skaffa sig ett jobb.

Visst finns det motkrafter. Lärare, socialsekreterare, områdespolis och idrottsföreningar och framför allt alla de av oss som engagerar sig. Men de behöver stöd. De kan inte ensamma fylla det tomrum som uppstår när samhället drar sig tillbaka, för i det tomrummet tar andra krafter plats. Organiserad brottslighet och kriminella gäng som agerar hyresvärd och arbetsgivare, försäkringsbolag och bank, som tränger ut rättsväsendet och skapar egna spelregler, och som står helt öppet

utanför våra skolor och rekryterar våra barn rakt in i den kriminella livsstil där sprängningar och skjutningar är vardag.

Och det måste sägas: Det här är ingen verksamhet som är isolerad från resten av samhället. Det är en skamligt välintegrerad del av vår ekonomi. Det ska var och en tänka på som fixar husfasaden eller naglarna till orimligt låga priser, som beställer hemkörning av droger till en fest eller köper sex. De som ägnar sig åt sånt är med och finansierar det våld som förgiftar vårt samhälle, och här måste alla, var och en, ta sitt personliga ansvar.

Men självklart krävs också politik. Men tro inte att den kommer från höger. Högerpartierna pratar gärna om de akuta problemen, men när man ber dem om en långsiktig plan står de helt utan svar. Vad trodde de skulle hända när de skar ner på socialtjänsten? När de gav frikort på arbetsmarknaden för exploatering och svartarbete? När de lämnade över ansvaret för skolan till lycköskare och islamister? Högern pratar gärna om brotten men deras handlingar säger allt vi behöver veta.

Ska vi komma till rätta med kriminaliteten krävs inget mindre än en mobilisering av hela samhället och den mobiliseringen ska vi socialdemokrater leda. Varenda socialdemokrat, vare sig man är minister eller ersättare i en utbildningsnämnd, ska ställa sig samma fråga varje morgon: "Vad blir nästa steg? Vad gör jag i dag för att bryta segregationen?" Ingen av oss kan göra allt, men var och en kan alltid göra något, och jag vet att om vi alla gör vad vi kan, om vi samlar alla goda krafter i svårt samhälle, om vi vänder på varenda sten – då kommer vi få jobbet gjort.

För om inte vi gör det här, då vinner andra förklaringar mark. Debatten fylls redan av dem som påstår att det är vissa kulturer, vissa språk, vissa religioner som gör att människor blir mer benägna att begå brott. Att det inte handlar om individer som ska ställas till svars för sina handlingar utan hela folkgrupper.

Och med andra förklaringar kommer också andra förslag på lösningar, som att sätta in militären i förorten, eller krav på att människor ska skickas ut ur landet även om de gör rätt för sig, för att de kommer från fel del av världen. Krav på att sortera upp människor i grupper där vissa är önskvärda och andra är icke önskvärda.

Historien har lärt oss att inget samhälle är immunt mot det tankegodset. Men socialdemokratin och arbetarrörelsen har i alla tider tagit kampen för det unika människovärdet, för alla människors lika värde och rätt, för demokratin.

Vår kamp mot segregationen – det är en kamp mot brottsligheten, ja. Men det är mer än så. Det är en kamp för alla barns rätt att växa upp i trygghet, framtidstro och gemenskap. Det är en kamp för jämlikhet!

En sak vet vi redan: Jobb är grundläggande. Alla som kan jobba ska jobba. Det gäller lika för alla. Därför ska kraven vara tydliga för de som kommer till Sverige. Är du ung? Då ska du skaffa gymnasieexamen och gå vidare till jobb eller högre utbildning. Har du redan yrkeskunskaper som efterfrågas? Då ska du lära dig svenska så fort det går och ta något av de lediga jobb som finns. Är du lite äldre och saknar rätt kunskaper? Då kan du börja med en subventionerad anställning, röja sly eller hjälpa till i hemtjänsten. Det finns jobb att behöver göras. Man behöver inte vara raketforskare för att se det här, det räcker långt att vara socialdemokrat!

Det är med den inriktningen på jobbpolitiken, inte verkningslösa jobbskatteavdrag, som vi so-

cialdemokrater har halverat tiden för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. Och trots att vi under pandemin har genomgått den värsta nedgången av ekonomin sedan andra världskriget, så är det faktiskt en högre andel utrikesfödda som jobbar nu jämfört med när Stefan Löfven blev statsminister. Det är ju det som är socialdemokratisk politik. Vi ställer tydliga krav men vi erbjuder också möjligheter, och det är något som vi ska fortsätta med.

Jag har ju sagt att vi ska vända på varje sten för att bryta segregationen, och jag tänkte vända på en redan nu. Det handlar om det ekonomiska biståndet. För det är ju så: Om du inte lyckas hitta ett första jobb, då kan du inte heller gå med i a-kassan, och till slut återstår bara ekonomiskt bistånd. Men om man har a-kassa följer också tydliga krav på att stå till arbetsmarknadens för-
gande. Att man ska söka jobb, gå på arbetsintervjuer och om det behövs lära dig ett nytt yrke. Det gör ju också att man har kontakt med arbetsmarknaden och behåller den.

Men det här är ju lika viktigt för de som får ekonomiskt bistånd. Är man fullt frisk och arbetsförmögen, då ska man möta lika tydliga krav på aktivitet oavsett i vilken form man får stöd. Den är en viktig signal. Det handlar om att alla barn ska se sina föräldrar arbeta och bidra till samhälls-
bygget. Det ger stolthet, viktiga förebilder, men också en insikt om vad som en dag också förväntas av en.

Här gör många kommuner redan goda och fina insatser, men det ska vara samma tydliga förväntan oavsett var i landet man bor. Därför vill jag att alla arbetsföra som får ekonomiskt bistånd också ska möta en tydlig förväntan. Du ska lära dig svenska och arbeta ett visst antal timmar i
veckan. Det ska samhället erbjuda dig som individ, för det är så det funkar i Sverige. Här får alla vara med och bidra, för alla behövs.

Men det måste också bli tydligare för dem som kommer till Sverige *varför* vi vill att alla ska jobba. För det är så att jämfört med resten av världen är Sverige annorlunda. Vi är faktiskt ganska annorlunda redan jämfört med Europa. Det är få länder i världen som har lika hög andel av befolkningen som jobbar som vi. Det är så den svenska modellen ser ut. Det är så vi finansierar vår välfärd som sedan gör det möjligt för människor att arbeta. I många andra länder får vissa helt enkelt lämna arbetsmarknaden och jobba gratis. ”Vissa” betyder alltså kvinnor.

Kvinnor får stanna hemma i stället. Ta hand om barnen när de är små. Ta hand om föräldrar och svärföräldrar när de börjar bli gamla. Det här är den enda modell som många nyanlända känner till. Och vi kan knappas förvänta oss något annat, när inte ens majoriteten av Europas länder gjort upp med de här normerna.

Därför ska det vara glasklart för alla som kommer till Sverige att här i Sverige jobbar både män och kvinnor och bidrar till välfärden. Och vi ska inte ge oss förrän alla utrikes födda kvinnor kan göra samma resa som kvinnor gjorde i Sverige på 50-, 60- och 70-talet, för med ett eget arbete och en egen inkomst kommer friheten att bestämma själv. Och därför ska jämställdheten ska gälla alla flickor och kvinnor i Sverige – oavsett var i världen man är född, oavsett vad pappor, mam-
mor, makar eller bröder tycker och tänker. Här finns inget utrymme för kompromiss!

Partivänner! Det pågår en klimatkapplöpning mellan världens länder och just nu springer Sverige i ledarklungan. Det är ingen slump. Vi har ett innovativt och konkurrenskraftigt näringsliv. Vi har en kompetent och yrkesskicklig arbetskraft och vi har en regering som långsiktigt, konsekvent och målmedvetet driver på för att öka takten i omställningen.

Ny teknik är helt avgörande, men ska den komma på plats tillräckligt snabbt – då krävs en tydlig politisk riktning. Den har vi pekat ut med reformer som Industriklivet och Klimatklivet, och när vi nu investerar Sverige ur lågkonjunkturen efter pandemin så gör vi det med en kraftfull grön återstart av svensk ekonomi.

5 Det vi ser nu är upptakten på en grön industriell revolution i Sverige. Det är koldioxidfri stålproduktion, batterifabriker, eldrivna tunga lastbilar, tiotusentals nya arbetstillfällen. Bara i Norrbottens län planeras nu gröna investeringar på upp till 700 miljarder kronor. Där svettas kommunalråden – inte över utflyttning eller arbetslöshet utan över: ”Hur snabbt kan man bygga bostäder, skolor, vägar och allt annat som hör utveckling till?”

10 Vi har lagt grunden. Nu ska vi öka takten. Jag vill se svettiga kommunalråd i hela landet! Då kan vi inte tillåta att investeringar som minskar utsläpp och skapar jobb inte blir av för att marknaden tycker att risken är lite för stor. Då ska vi se till att politiken kliva in. Jag vill inte vänta på att bygga upp en helt ny grön investeringsbank. Jag är lite otåligare än så. Jag vill att vi ska använda de banker vi har och ge dem mod att låna ut genom att staten tar en del av risken. Därför vill jag se en kraftfull utbyggnad av gröna statliga kreditgarantier de kommande åren. Jag talar 15 inte om miljoner, jag talar inte om någon enstaka miljard. Jag talar om minst 100 miljarder nästa mandatperiod. Jag vill se gröna investeringar i *hela* landet.

Och inte ska vi stanna där. Vi ska bygga fiber och mobiltäckning, öppna nya gruvor. Vi ska se över tillståndprocesser och utbilda arbetskraft, bygga nya stambanor och Norrbotniabanen. Och självklart ska vi snabba på elektrifieringen. Men inte med ny kärnkraft. Den är för dyr. Nån som 20 är sugen på högre elpriser?

Den är också långsam. Det tar årtionden att bygga nya kärnkraftverk. Väntar vi så länge hamnar de gröna investeringarna i andra länder. I stället ska vi jobba med det som funkar. Vi ska ta vara på den el vi har och därför ska vi fördubbla takten i utbyggnaden av vårt elnät. Och så ska 25 vi investera i rena och förnybara energikällor som går att bygga ut både snabbt och effektivt, och dessutom ger billig el.

Men partivänner, klimatkrisen inskräper hur beroende vi är av varandra, att vi människor har bara en jord att leva på. There is no planet B. Vi ska såklart göra vår del, i vårt hörn av världen, här uppe i norra Europa. Vi ska såklart sänka Sveriges utsläpp så att de ligger i linje med 30 Parisavtalet. Vi ska utveckla grön teknik som inte bara skapar jobb åt oss utan också sänker utsläppen när vi exporterar till andra.

Men framför allt, Sverige ska visa omvärlden att klimatomställningen skapar jobb och tillväxt – inte bara någon gång i framtiden utan här och nu. Och vi ska samarbeta med andra länder som vill gå före – våra nordiska grannar och EU-länder som också har höga klimatambitioner. Och så 35 ska vi använda de muskler som vårt samarbete inom EU ger oss för att driva på, stötta och sätta standard för hela världen. Och i varje internationellt forum där Sverige deltar ska vi använda vår röst för att driva på för en snabbare omställning med den trovärdighet som ledartröjan ger oss.

Partivänner, alla är ju inte lika förtjusta i den här politiken. Högern säger att vi gör alldeles för mycket, att gröna investeringar gör mer nytta i andra länder än i Sverige. Det är ett hyckleri på 40 hög nivå, för samtidigt som den socialdemokratiskt ledda regeringen fördubblar klimatbiståndet kräver ju högern att biståndet ska minska.

Dessutom är det barnsligt. Som om Sverige inte behövde ta sin del av ansvaret. Som om Parisavtalet – nej, men det gäller bara andra. Men framför allt är det obegåvat. Det visar det att högern inte har förstått att det är klimatomställningen som är framtiden. Varför vill de att Sverige ska skänka bort investeringar till andra länder?

5 Det ska vi inte. Vi ska inte skänka bort framtidens jobb. Men de här nya jobben kommer inte bara finnas i industrin. Det kommer att behövas nya bussförare, kockar, lokalvårdare och barnskötare. Men innan dess ska någon bygga de nya fabrikena, bostäderna, skolorna och allt annat som krävs när nya arbetsplatser växer fram. Och vilka ska bygga dem om inte Johan Lindholms medlemmar i Byggnads, Urban Petterssons medlemmar i Elektrikerna och Mikael Johanssons medlemmar i Målarna?

10 Ni sitter här i salen och ser lite stressade ut. Det är på goda grunder för ni kommer ha mycket att göra. Det kommer att krävas hårt arbete, men också ett gott arbete – för hur bråttom vi än har ska vi aldrig någonsin tumma på människors arbetsmiljö, arbetsvillkor eller löner. Facklig-politisk samverkan kommer att ha en central roll i klimatomställningen. När gröna investeringar skapar nya jobb i Sverige ska svenska lagar och kollektivavtal gälla, för partivänner – vårt gröna folkhem ska inte vara något fuskbygge!

15 Partivänner, jag hade en arg kvinna i luren häromkvällen: ”Varför klagar alla bara på hemtjänsten hela tiden? Varför säger ingen något om allt som fungerar bra? Som hos mig. De kommer alla dagar på året och de är jätterara allihop. Igår frågade en om han skulle bädda sängen. Det ingår ju inte ens vad jag ska ha hjälp med. Varför pratar ingen politiker om det?”

Jag svarade: ”Men mamma, oftast pratar man ju om de problem man vill lösa. Men det är klart – det är värt att påminna oss om att mycket faktiskt fungerar väldigt bra, som med pappa.”

25 Det låg kom-ihåg lappar i hallen allt oftare: Köp tvättmedel! Bilverkstaden! Hämta Magdale-na! Det var så konstigt på restaurangen för pappa verkade ha svårt att ta till sig menyn och välja maträtt. Jag stod bredvid honom en gång när han skulle hjälpa en student men hans resonemang hängde inte riktigt ihop. Min pappa, som varit en så oändligt uppskattad lärare. När diagnosen kom så var det en bekräftelse på något vi redan visste, eller i alla fall annat: Alzheimer. Det blev en tio år lång resa. Ständigt nedåt.

30 Då behöver man hjälp. Och det fick vi. En skicklig geriatriker, brosmsmedicin, samtalsstöd. Dagaktivitet så att mamma kunde jobba utan att oro sig och så småningom fantastisk omsorg på ett demensboende. Den svenska välfärden fanns där och stöttade när vi var som allra mest sårbara. Både i form av skattebetalare och skicklig personal. Jag känner sån oändlig tacksamhet och stor stolthet över den svenska välfärden.

35 Att alla barn ska ha bra skola, oavsett vilka föräldrar man råkar ha. Att sjukvården har samma kvalitet, oavsett tjocklek på plånboken. Att det finns sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring, och självklart en värdig pension.

40 Här har vi jobbat. Vi har höjt garantipensionen och bostadstillägget. Vi har infört ett särskilt pensionstillägg som riktar sig till den som har jobbat hela livet men ändå har en låg pension. Det är därför vi driver på för ökade inbetalningar i pensionssystemet, så att den som jobbat och gjort rätt för sig ska kunna räkna med minst 70 procent av sin slutlön i pension, och det är därför vill vi införa en trygghetspension, så att den som slitit ut sin kropp inte ska behöva betala med livslång fattigdom.

Det här förslaget ligger nu på riksdagens bord, men Moderaterna vill stoppa det. Så nu är det upp till bevis för alla partier som påstår sig värna Sveriges pensionärer. I Sverige ska man kunna se fram emot en ålderdom i ekonomisk trygghet. Det handlar om respekt för dem som byggt upp det här landet vi är så stolta över.

5 Partivänner! Det är vi socialdemokrater som sätter välfärden främst. Det är så vi skapar jämlikhet, för den generella välfärden är den starkaste omfördelande kraften som finns. Därför ska vi socialdemokrater också stå i första ledet när vi ser brister i välfärden. När hemtjänstpersonalen springer på minutschema och barnmorskor känner sån desperation att de säger upp sig. Och vi ska peka på lösningarna. Det handlar om resurser, det handlar om personalens arbetsvillkor och
10 det handlar om att använda skattepengarna till rätt saker.

Det var just därför vi bytte inriktning på politiken 2014. Steg för steg har vi drivit på utvecklingen och skjutit till mer pengar till kommuner och regioner. Nu arbetar 100 000 fler i välfärden.

Det är bara början, för vi ska fortsätta bygga ut. Nu ska ju de stora 90-talistkullarnas barn utbildas och så ska alla 40-talister som går in i 80-årsåldern ha den trygga ålderdom de förtjänar.
15 Det är ett stort beting, men inte omöjligt. Vi ska såklart använda ökade skatteintäkter och vi ska använda pengarna så bra det bara går. Och så självklart ska vi fortsätta att öka de generella statsbidragen och göra det på ett sånt sätt att välfärden har långsiktiga planeringsförutsättningar.

Vi ska bygga äldreboenden, vårdcentraler och skolor. Jag vill se byggkranar runt om i hela landet. Och vi ska anställa personal, för det är ju medarbetarna som *är* den svenska välfärden. Under-sköterskan som håller i handen tills morfinet börjar verka. Barnskötaren som ger den där trotsiga treåringen en extra lång kram en jobbig morgon. Fritidsledaren som tar det där extra snacket med
20 en kille som är på glid.

Malin från Oxelösund, Sebastian från Borlänge och Claudia här från Göteborg – de är ombud på vår kongress men också stolta kommunalare, och ni ska inte behöva vara hjältar för att kunna
25 göra ert viktiga jobb. Ni ska ha kollegor, goda arbetsvillkor, schyssta löner och en pension som går att leva på. Ni ska ha respekt helt enkelt!

Partivänner! Våra skattepengar ska självklart göra största möjliga nytta. Det gör de inte i fickorna på aktieägare, riskkapitalister eller dyra konsulter. Vi har i årtionden tillåtit vår välfärd att vara en experimentverkstad.

30 Men det är ingen olyckshändelse att börsbolag och utländska fonder kan pumpa ut pengar ur våra skolor och dela ut glädjebetyg som godis på halloween. Ingen tvingar oss att ha en sjukvård där vissa kan köpa sig en plats längre fram i kön. Det är följderna av politiskt fattade beslut. Och de besluten kan vi ändra på, bara tillräckligt många röstar på oss socialdemokrater. För vi socialdemokrater har gjort vårt vägval: Sverige ska ha stark välfärd i hela landet. Vi ska skjuta till
35 de resurser som krävs, vi ska ha trygga medarbetare och vi ska stoppa vinstjakten i välfärden. Vi ska ta tillbaka kontrollen!

Partivänner, vi socialdemokrater har framtiden för oss. Världen längtar efter fler gemensamma lösningar och färre marknadsexperiment. Mindre konfrontation och polarisering. Mer jämlikhet och solidaritet. I det läget riskerar Sverige att gå mot strömmen och få den mest högerkonservativa
40 regeringen i modern tid.

Ulf Kristersson lovade väljarna att aldrig samarbeta med Sverigedemokraterna, inte ens om

5 himlen faller ned. Jag varnade för att hans löfte inte var att lita på, att Moderaterna egentligen hade dörren på glänt. Tyvärr hade jag rätt, för nu har Moderaterna dörren på vid gavel till ett högnationalistiskt parti med nazistiska rötter. Ett parti som inte anser att judar och samer kan vara svenskar. Ett parti som gång på gång måste utesluta sina företrädare – inte på grund av att de har högerextrema åsikter, utan för att det avslöjas.

Men om nu Moderaterna inte ser något problem med det, så har ju det sin logik, för Sverigedemokraterna har år efter år visat att de inte tvekar att sälja ut sin politik när Moderaterna vill något annat. Helt i strid med sina löften har Sverigedemokraterna röstat nej till minskad skatte-
10 klyfta för pensionärer, nej till stoppad lönedumpning i offentliga upphandlingar men ja till oreglerad vinstjakt i skolan. Bevisen finns svart på vitt i riksdagsprotokollen.

Så vi vet vad som väntar om Moderaterna får chansen: En skola som sätter börsbolagens vinstkrav före barnens kunskaper. Slakt av gröna investeringar som skapar framtidens jobb. Dumpade villkor för svenska löntagare. Kraftigt sänkt a-kassa. Stupstock i sjukförsäkringen.

15 Samma gamla misslyckade högerpolitik som driver på den segregation som vi måste göra allt för att bryta. Det här är vad som står på spel i september. Partivänner – här går skiljelinjen i svensk politik. Vänner:

*Grey is beautiful även i språket,
ty det är på det grå språket
20 som demokratins grundlag blivit formulerad:
"Votering är begärd och skall verkställas."*

*Och fråga oss sedan
vad som är vackrare än "Du gamla du fria".*

25 *Svaret är grått.
Votering, varje votering, varje votum.
Människans rätt till röst;
hennes rätt att icke blott tala men våga tala.*

30 Svante Foerstors ord. Göran Persson sitter här framme – Göran, visst är det vackert?

Nu är det hundra år sedan Sverige genomförde sitt första riksdagsval med allmän och lika rösträtt. Vi kunde därmed sätta punkt för en lång och utdragen kamp – en kamp om principen för
35 alla människors lika rätt att vara med och styra det samhälle de lever i.

Rösträttens genombrott var en principiell seger eftersom demokratin har ett egenvärde. En människa, en röst – det är samhällets mest grundläggande uttryck för jämlikheten människor emellan. Men för oss socialdemokrater är demokratin så mycket mer än en principfråga. Det var ju inte så att det fattiga klassamhälle Sverige var 1921 försvann när vi fick rösträtt. Rösträtten var inte slutpunkten, den var startskottet. Det var då arbetet började.

40 Steg för steg. Reform för reform. Försörjning på eget arbete, med goda villkor och trygg pension. Vård, skola och omsorg av hög kvalitet. Rätten att vara trygg där man bor. För oss social-

demokrater är demokratin själva verktyget för att bygga det jämlika land som vi vill att Sverige ska vara. Partivänner, demokratin är jämlikhetens uttryck som princip. Men det är socialdemokratin som är jämlikhetens uttryck som praktik.

5 Och nu är det upp till oss att samla alla dem som ser att Sverige kan bättre. Som fått nog av de svaga samhällenas oförmåga att lösa de problem vi står inför. Som ser att jämlikhet och tillväxt inte är varandras motsättning utan förutsättning. Som bär på en drivkraft, en dröm, en vision, en önskan om något bättre.

10 De hör hemma i socialdemokratin, för det är tillsammans som vi blir starka nog att bygga det Sverige vi drömmer om. Ett samhälle som ger alla lika chans att göra verklighet av det som Branting en gång kallade våra bästa stämningars längtan. Så ser vår uppgift ut. Vi socialdemokrater ska samla alla som väljer framtiden, för framtiden – den har valt oss!
Tack för att ni lyssnade.

15

Dagordningens punkt 10

Behandling av motioner och politiska riktlinjer: Vi bygger landet, fortsatt behandling

20

Dagordningens punkt 10.8, fortsatt behandling

Behandling av område B: Vi bygger ett land som håller ihop

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop: Bekämpa brotten och brottens orsaker* (s. 24–25).

25 Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område B: (UB140, UB144, UB145, UB147).

Fortsatt debatt

30 *Therése Mancini*, Fyrbodals: Vilket tal vi fick höra – riktigt inspirerande! Något jag har lärt mig i dag är att om man tar bort sina yrkanden behöver man också ta bort sig på talarlistan, vilket jag missade. Men jag tänkte att jag går väl upp ändå och pratar om det viktiga förebyggande som man gör för barn, för det är där vi måste börja om vi ska kunna få ett bra samhälle.

Jag hade lagt till ett yrkande i riktlinjerna om uppsökande och förebyggande insatser och fältarbetare, men det har partistyrelsen tillgodosett, så i den nya texten på sidan 25 rad 10 står det om den viktiga roll som fältarbetare har. Jag tackar partistyrelsens för det.

35

40 *Lynn Carlsson*, Jönköpings län: Att vi i dag år 2021 i Sverige fortfarande pratar om mäns våld mot kvinnor – det är faktiskt skämmigt. Jag vill att vi pratar om våld i nära relationer. Det förekommer våld i samkönade förhållanden, det förekommer att män utsätts för våld av kvinnor. Det förekommer att föräldrar utsätts för våld av barn. Det förekommer våld mot barnen. Det är många barn som bevittnar – de ser och hör våldet. Alla behöver hjälp av samhället, men vi vet att mäns våld mot kvinnor är den största gruppen.

Våldet är faktiskt inte bara fysiskt. Det är även psykiskt och ekonomiskt. Vi kan ha en kvinna i vår S-förening som inte har råd eller inte har egna pengar att ta sig med bussen till våra möten. Våldet upphör alltså inte bara vid en viss ålder, och de som är utsatta för våld finns överallt. Vi måste ta det här problemet på allvar. Vi måste se, vi måste jobba ännu mer förebyggande i föräldragrupper, innan barnet är fött, efter att barnet är fött, i förskolan, i skolan och på våra arbetsplatser. Tack till partistyrelsen som lyssnat på mina tre yrkanden, och därför har jag också dragit tillbaka dem.

Malin Lauber, Kronoberg: Det här avsnittet innehåller allt från alkohol till ursprungsbefolkningens rättigheter, och vad ska man välja att prata om? Jag väljer att lyfta exploatering av kvinnokroppen och mäns våld mot kvinnor. Det måste få ett slut. Det är därför bra att partistyrelsen har lyssnat på oss och alla de ändringar vi ville ha gällande kvinnojourernas verksamhet. Kvinnojourerna är helt oumbärliga om vi ska få bukt med mäns våld mot kvinnor.

I det sjätte jämställdhetspolitiska målet fastställs detta och här tas också prostitution om. Vid prostitution är det inte bara kroppen utan hela människovärdet som är till salu. Att köpa sex är att köpa sig tillgång till en annan människas kropp för att tillfredsställa sina begär. Det är alltså inte två jämbördiga parter som ingår något slags avtal, utan det här är en part som har makt över den andra. Att vi i Sverige väljer att kriminalisera köpet är alltså helt rätt.

En av tio män har någon gång gett någon form av ersättning för sex. En av tio. Det är förstås ingen jag känner och ingen du känner, utan det är de andra. Huruvida sexköpare är lämpliga föräldrar eller inte kanske vi tycker olika om men det som lyfts ibland annat motion B195:3, som jag yrkar bifall till, är att det ska göras en orosanmälan till socialtjänsten om föräldrar som lagförts för att de köpt sex. Det är alltså inte ett extra straff man vill ge dem utan det är en försiktighetsåtgärd för att barnen ska skyddas.

Jag yrkar alltså bifall till den motion samt till 240:1–3 om nämndemäns förhållande och till B247:1 om ILO-konventionen om ursprungsbefolkning och bifall till Skånes tillägg gällande jämställdhet på sidan 24 rad 20.

Camilla Widman, Göteborg: jag yrkar bifall till motion 195:1 – att Socialdemokraterna verkar för att IOP, idéburet offentligt partnerskap, ska bli norm i kommunens samarbete mellan myndigheter och idéburna kvinnojourers verksamhet för att stärka samarbetet och på sikt även kvinnojourernas varande i kommunerna. Jag yrkar även bifall till motion 195:13 – att Socialdemokraterna verkar för att barn vars föräldrar har lagförts för att ha köpt sexuella tjänster orosansmäls till socialtjänsten.

Från Göteborg har vi antagit en motion med 19 attsatser. Rubriken på denna viktiga motion är något så bra som *Kvinnolöftet*. Den lyfter många viktiga frågor och det är hög tid att vi nu tar steget och lovar alla Sveriges kvinnor ett tryggare samhälle än vad deras mödrar haft. Partistyrelsen har bifallit flera av attsatserna, och det vill vi tacka för. Vi vill dock yrka på att **även** de attsatser jag nu lyft bifalls.

Förutom mitt yrkande vill jag och vi från Göteborgsdelegationen lyfta och stödja en annan viktig motion – 184:1 från Stockholms län, som handlar om att inrätta en nationell

bostadsförmedling för våldsutsatta. Varför denna motion är så viktig är att det i dag är många framför allt kvinnor som inte vågar lämna sin destruktiva och utsatta relation just på grund av att de inte hittar en bostad. Detta måste vi få stoppa på!

5 *Åsa Hååkman Eriksson, Värmland:* Jag yrkar bifall till motion B180:1–2. Den svenska sexköpslagen är bra men det finns fortfarande delar i lagstiftningen som kan förbättras. Det handlar till exempel om att män som köper sex av minderåriga nästan aldrig döms för sexköp av minderårig och det krävs bevis för att sexköparen visste att offret var under 18 år. Om offret är under 18 år bör sexköparen dömas för sexköp av minderårig oavsett vad denne eventuellt trodde om offrets ålder. Det kan även till exempel handla om utökade möjligheter till bevisprovokation och avlyssning vid misstänkta sexköp och trafficking. Även straffen behöver ses över, då påföljden i de flesta fall av sexköp stannar vid bötesbelopp.

10 Sexhandeln är grunden i trafficking, där i många fall organiserade ligor tjänar pengar på att förmedla utsatta kvinnor till svenska män. Dessa kriminella element behöver få chansen att tjäna olagliga pengar i Sverige borttagen. Sverige ska inte vara lönsamt för denna kriminella verksamhet. Inte minst är det en fråga om resurser. Polisen tvingas i dag till en hård selektering när det gäller sexköpsärenden, vilket innebär att risken att åka fast för sexköp är mindre än den borde vara.

15 Möjligheterna till förebyggande arbete tycks alldeles för begränsade. Resurserna bör kraftfullt prioriteras upp så att ingen hallick eller sexköpare ska känna sig trygg. Sverige ska på riktigt bli ett föregångsland i att se till att kvinnor inte hamnar i prostitution – både genom att minska antalet potentiella köpare och genom förbyggande åtgärder som hjälper kvinnor att inte hamna där.

Sedan måste jag säga till Piteå: Solen den hör hemma i Karlstad – i Piteå får ni hålla er till pitepalt!

25 *Amalia Rud Pedersen, Göteborg:* ”Inga väntetider. Garantipaket. Våra priser är de lägsta på marknaden.” Ni kanske tror att de orden kommer från en reklam om nätkasino eller sms-lån. Men det gör de inte. Orden är tagna från en hemsida som marknadsför surrogatmödraskap här i Sverige. Enkelt, låga priser, garantier, för alla andra än de kvinnor som ska bära på barnen.

30 Även om surrogatmödraskap enligt lag inte är tillåtet här i Sverige, så är det fortfarande tillåtet för företag som använder kvinnor utomlands, oftast i fattiga länder med bristande demokrati samt lagar och regler, att få verka och marknadsföra sig här i Sverige. Kvinnors kroppar ska inte reduceras till att vara behållare eller en del av en marknad. De ska inte vara en handelsvara för andra människor att tjäna pengar på.

35 Partistyrelsen har yrkat bifall på vår attsats som säger att vi ska motverka den globala surrogatmödraindustrin men för att göra det måste vi också få bukt med problemen här i Sverige och få bort företag som tjänar pengar på kvinnors kroppar. Därför yrkar jag bifall till motion B195:19.

40 *Ida Larsson, Blekinge:* Jag vill börja med att tacka för en bra och lyhörd dialog i temagruppen, där partistyrelsen har lämnat ett nytt förslag till riktlinjer som innefattar många av de förslag som vi lyfte. Jag vill också uttrycka stoltheten jag känner över att så många motioner som berör mäns våld mot kvinnor har bifallits och tagits med.

Det finns dock några attsatser som jag vill lyfta här och nu. Först yrkar jag bifall på en attsats som är avslagen av partistyrelsen – motion B195:13. Blekingedelegationen tycker att det är en självklarhet att barn vars föräldrar har lagförts för sexköp ska orosanmälas. Givetvis ska ens föräldraförmåga utredas om man köper sex, så det visar stor brist på empati. Jag har svårt att tro att sexköpare är närvarande, empatiska och kärleksfulla föräldrar, men om det nu skulle visa sig vara så i vissa fall kommer socialtjänsten att finna det i sin utredning.

Jag vill också yrka bifall till motion 258:5 om att sexköp alltid ska ses som sexuella övergrepp. Här vill jag vara väldigt, väldigt tydlig: Samtycke kan inte köpas. En människa som antingen tvingas att sälja sin kropp eller som tvingas av sina omständigheter är inte där av fri vilja. Många är ekonomiskt utsatta och cirka 60 procent har utsatts för övergrepp under sin barndom. Sexköp är betalda övergrepp och det tycker jag att vi socialdemokrater ska vara otroligt tydliga med.

Och precis som att samtycke inte är till salu är inte heller kvinnors kroppar det. Därför yrkar vi även bifall till B195:18, om ett heltäckande förbud mot surrogatmoderskap. Kvinnors kroppar är inte till för att tillfredsställa andras behov. Den är ingen avelsmaskin, och barn och graviditeter är inga handelsvaror.

Malin Berglund, Västerbotten: Våld i nära relation, mäns våld mot kvinnor, har äntligen fått lite fokus i politiken. Det är mycket tack vare oss socialdemokrater och det är jag jätteglad för. Men vi måste komma ihåg att det inte ska behöva vara den utsatta som ska behöva flytta på sig för att komma undan våldet – vare sig det är fysiskt eller psykiskt. Och så fungerar det tyvärr i dag. Det är inte rimligt.

Här i dag diskuterar vi i huvudsak hur vi kan förbättra de möjligheterna, det vill säga hur kvinnor eller andra utsatta ska kunna fly. Vi diskuterar finansiering av kvinnojourer, hur och vilka som ska driva dem, och vi diskuterar hur skyddade boenden kan och måste förbättras. Det är jättebra och nödvändigt, absolut.

Men att behöva fly sitt liv är något som faktiskt förstår hela livet. Det påverkar det psykiska välmåendet. Det påverkar alla närmare relationer. Ofta måste de som flyr leva isolerade från både vänner och familj. De måste lämna i princip allt de äger – arbete, sysselsättningar på fritiden, älskade husdjur, mycket annat. Dessutom är det ofta också så att räkningar ofta inte hittar fram till den som har flytt och då hamnar den utsatta ofta i skuldsituationer som påverkar resten av livet. Samhället borde i stället se till att det är den som utsätter som får flytta på sig, och det bör vi socialdemokrater jobba aktivt för.

Den ambitionen uttrycker vi egentligen inte riktigt i dag någonstans, och därför vill jag ha in följande text på sidan 24 rad 31: ”Målet är att den som utsätts för våld i nära relation på ett tryggt sätt ska kunna bo kvar i hemmet. För dem som lever gömda måste livsvillkoren förbättras.” Bifall till yrkande 1569.

Emilia Vikström Melin, HBT-S: Jag vill yrka bifall till B196 om könsneutrala personnummer. Alla kommer fortfarande att ha ett juridiskt kön registrerat. Vi kommer fortfarande kunna mäta jämställdheten mellan män och kvinnor och föra statistik utifrån kön. Detta är väldigt viktigt. Den största effekten av ett införande av könsneutrala personnummer är att statistiken snarare

blir mer korrekt, eftersom den då kommer att inrymma personer som identifierar sig utanför normen av man eller kvinna. De kommer då att få en chans att synas i statistiken och bli lite mer synliggjorda i samhället.

5 *Morgan Bengtsson*, Blekinge: Jag vill prata om paradiset. Paradiset är en fantastisk plats där man kan känna sig trygg, leva i harmoni, i en så kallad inhägnad trädgård, för det är just det som paradiset betyder – inhägnad trädgård. Jag skulle vilja prata om den lilla kommunen Paradiset, om en sådan kommun nu finns. En kommun som i slutet av 1980-talet hade en polisstation med 15 poliser anställda som utgick från den här polisstationen, därtill också administrativ personal
10 och full verksamhet.

Av den här polisstationen cirka 30 år senare, alltså i dag, kvarstår en skylt där det står ”Polis”. I den lilla kommunen Paradiset kommer det en mobil polisbuss varje måndag mellan 10 och 14. Det är vad polisen är i Paradiset i dag.

Jag började prata om den inhägnade trädgården. Den här inhägnaden finns inte längre, och
15 då har vi också öppnat upp marken för brottslighet. Det är fritt fram för kriminella gäng och brottslingar. Vi har öppnat upp så att vi ger dem fritt spelrum. En fråga som jag också ställer mig: Under de här 30 åren – har brotten blivit färre? Nej, det har de inte.

Jag vill yrka bifall till motion B175:2 – att vi måste få fler polisstationer att upprättas i de små kommunerna och att de också ska vara bemannade.

20

Åsa Kullgren, Södermanland: Jag yrkar bifall till en motion från Uppsala – 292:1. Men jag kom upp för att tala om yrkande 1580, och det är att det tillförs en ny text på sidan 24 rad 48: ”Påföljdssystemet bör ses över för att bättre följa det allmänna rättsmedvetandet. En viktig del är att ha olika verktyg för att förhindra nyrekryteringen av unga. Unga som begår synnerligen grova
25 brott bör i större utsträckning än vad som i dag är möjligt kunna dömas till fängelse. Synen på återfall bör skräpas och straffskalorna bör ses över.”

Jag förstår att man reagerar på just den här delen om att sätta ungdomar i fängelse och jag kommer att upprätthålla mig kring varför jag anser att det är en viktig del. Kriminaliteten har ätit sig ner i åldrar, den har blivit rårare och den grova brottsligheten har brett ut sig. I dag får man
30 som ung en påföljd som är några års vård, och det här utnyttjas av äldre kriminella. Man lejer helt enkelt unga för att begå grova brott, att ta bort personer som man inte vill ha i sin närhet.

Det ger en nyrekrytering av unga hela tiden, och om vi inte åtgärdar den här påföljdsdelen kommer vi att fortsätta ha den här typen av brott som vi dag ser, som har blivit vanligare och som vi nästan dagligen läser om i form av skjutningar i bostadsområden. Här i Stockholm och
35 andra storstäder men också i Eskilstuna. Jag vill poängtera att det här bara rör synnerligen grov brottslighet. Vi ska inte ha några 15-åringar på Kumla, det är inte de det handlar om. Det är alternativa fängelsestraff jag pratar om.

Mathias Tegnér, Stockholms län: Jag vill börja med att tacka för arbetet i temagruppen. Vi från
40 Stockholms län uppskattar den nu liggande riktlinjetexten och vi tycker att den är riktigt bra. Vi är också nöjda med att skrivningarna nu har blivit ännu tydligare kring hur vi ska motverka och

möta mäns våld mot kvinnor. Vi är nöjda med att vi som parti nu uttalar att det är förövaren och inte den våldsutsatta som ska lämna det gemensamma boendet. Vi är tillfreds med att kontaktförbud ska användas mer frekvent än i dag, och vi är stolta över att vi har skrivningar om långsiktig finansiering av kvinno- och tjejjourer.

5 Men partivänner, vi saknar tydliga skrivningar om hur de våldsutsatta kvinnor som behöver jourboenden snabbare ska kunna gå från ett jourboende till en permanent omstart av livet. Därför vill vi se en nationell bostadsförmedling för våldsutsatta, och i den nationella bostadsförmedlingen menar vi att alla kommuner måste medverka. Den här reformen är viktig, den är riktig och den är nödvändig för att förbättra situationen för våldsutsatta kvinnor.

10 Därför yrkar jag bifall till motion B184, och tycker ni som oss att vi behöver säga ja till mer stöd för våldsutsatta kvinnor, vi behöver säga ja till mer av feministisk politik, och vi behöver säga nej till social dumpning ska ni rösta bifall till motion 184.

Jenny Melander, Kalmar län: Jag vill börja med att tacka partistyrelsen för bra diskussioner. Ni har varit lyhörda och tillmötesgående, och tack partivänner för en bra debatt – men allting kan ju bli bättre. Jag och Kalmar län yrkar på att ändra en mening på sidan 25 rad 10 till: ”Här har kommunens fältarbetare och socialsekreterare en viktig roll som behöver stärkas.”

15 I det förebyggande arbete för utsatta barn och ungdomar behöver vi lägga mer resurser och stärka de som arbetar i förgrunden – både fältarbetare men också socialsekreterare med flera. Som Stefan Löfven sade när vi samlades inför kongressen: Varje barn är en gåva. Just därför behöver samhället ta ett större ansvar när utanförskapet förekommer.

20 Ett barn som hamnar efter i skolan, som har det svårt i det egna hemmet, som upplever våld eller som hamnar i risk för kriminalitet är vårt gemensamma ansvar. Varenda unge ska känna att framtiden är deras.

25 *Kristina Edlund, Östergötland:* Jag heter Kristina Edlund och har fått det fina förtroendet att vara gruppleadare och kommunalråd för Socialdemokraterna i Linköping.

30 Det finns två sidor av Linköping. Å ena sidan är vi kommunen med ett starkt näringsliv, ett stort universitet och låg arbetslöshet. Samtidig är segregationen kraftig med stadsdelar där det förekommer öppen narkotikahandel och konflikter som har gått så långt så att människor skjuts ihjäl. Bara i år har Linköping haft tio skjutningar. Det är helt vansinnigt.

35 Vi får kommun har frågan om trygghet och brottslig skjutit i höjden. Människor drar sig för att gå ut på kvällarna i vissa bostadsområden och vi har fått en farlig tystnadskultur där många är rädda för att lämna vittnesmål eller informera myndigheter. En sådan utveckling kan vi som socialdemokrater aldrig acceptera.

40 Det finns en bild av oss socialdemokrater att vi är för snälla i synen på lag och ordning. Det stämmer inte. Vad som är unikt med vårt parti är att vi inser att lag och ordning innebär både tuffare åtgärder och långsiktigt arbete. Politiken som vi i dag ska fatta beslut här visar just det: hårdare tag och ett långsiktigt arbete. Jag vill tacka Mikael och er andra från partistyrelsen för ett jättebra samtal i temagruppen.

Men det är inte värdigt Sverige att ha en halv miljon svenskar som lever i utsatta stadsdelar.

Kan partiet sätta upp mål om klimat och bostäder måste vi också kunna sätta upp nationella mål som rör de utsatta stadsdelarna. Jag vill därför från Östergötland yrka bifall till Uppsalas motion 291:1. Tack partikamrater för ett bra samtal.

5 *Boel Godner*, Stockholms län: Det känns så fint att få vara med och fatta beslut med alla människors lika värde som grund och varje människas frihet som mål. Det behövs. Det är inte alla som arbetar så. Den organiserade brottsligheten till exempel tar ingen hänsyn till sådant. Tvärtom, i ett parallellt samhälle där pengar betyder allt betyder människor ingenting, möjligen att man är en inkomstkälla.

10 På en svart bostadsmarknad, en svart arbetsmarknad, en svart lånemarknad, när det gäller utpressning, mord, beskyddarverksamhet, narkotikahandel och människohandel finns det något gemensamt och det är fusk med folkbokföringen. Det låter kanske inte lika coolt att prata om det som om gängskjutningar och annat, men det här är en ohyggligt viktig del i den organiserade brottslighetens verksamhet. Allt bygger på att man kan hyra ut en lägenhet svart eller bo i en
15 lägenhet svart, så att ingen vet var man bor.

Konsekvensen av det blir att vi inte heller vet var andra som lurats in i den här svarta hyresmarknaden bor. Det finns exempel på när man får en orosanmälan för ett barn och så hittar vi inte barnet på flera dagar för att man får jaga runt, leta och knacka på alla dörrar.

I det här läget kommer jag att yrka bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer, framför allt
20 den nya skrivningen om grov organiserad brottslighet samt ordning och reda i folkbokföringen.

Andreas Sjöo, Göteborg: Det hörs inte på dialekten men jag representerar Göteborg. I Göteborg ligger Bergsjön, Gårdsten, Biskopsgården, Hammarkullen, Hjällbo, Lövgärdet och många andra stadsdelar. Det här är jättefina områden men de har också något annat gemensamt – de finns alla
25 på polisens lista över utsatta områden. Man kan tycka vad man vill om den listan, den är inte helt oproblematiske, men det som står klart är att de här områdena präglas av otrygghet och därmed också ofrihet.

Vi i Göteborg har en ganska ambitiös strategi för att råda bukt på det här, och vi har satt ut ett mål om att fram till 2025 ska de här områdena inte längre finnas på polisens lista över utsatta
30 områden, och det här arbetet behöver vi draghjälp i. Här behöver Sverige hjälpa till.

Dessutom: Varför ska bara vi i Göteborg jobba med det här, för det här problemet finns på så många andra områden och i så många andra städer? Därför vill även jag yrka bifall till Uppsalas motion 292:1-2.

35 *Ebba Östlin*, Stockholms län: Det finns tillfällen som definierar dig som politiker, som socialdemokrat och som människa. För mig är det framför allt en tidig vårdag i Fittja, där vi har ett öppet möte med boende i en trappuppgång. Efter mötet står jag, lokalpolischefen och vd:n för Botkyrkabyggen kvar. Vi känner skammen och måste för oss själva erkänna att vi som det starka samhället har gett upp och dragit oss tillbaka.

40 Men där och då bestämde vi oss för att ta tillbaka makten från gängen och se till att ge tillbaka den till Fittjaborna. Vi tog fram ett 36-punktprogram för att på riktigt komma åt dem och ta

tillbaka makten. Det handlade om att mörka glas så att man inte kan använda trapphusen för spejning. Det handlade om individuella insatser. Det handlade om kameror och det handlade framför allt om väldigt mycket närvaro på platsen. I dag har den öppna drogförsäljningen i Fittja minskat med 80 procent. Det är en jätteframgång men vi är verkligen inte klara.

5 Vi är det enda partiet i Sverige som har makten och möjligheten att våga göra det jobb som krävs. Vi vet att vi måste vara tuffa mot de kriminella och ge polisen verktyg. Vi måste ändra straffskalorna så att det blir rimliga. Vi måste jobba med det förebyggande arbetet, för det är så vi kapar svansen. Men vi måste också göra de stora reformerna. Vi måste se till att stänga dörren till LOV:ens rätt att ta våra välfärdspengar. Vi måste säkerställa att vi avskaffar EBO och vi måste
10 avskaffa vinstuttagen i skolan, för det är den myllan som också har gett de kriminella makten i våra utsatta områden.

Ulrika Winblad, Göteborgsområdet: Jag vill börja med att säga att jag är oerhört glad för att vi har en stor och förhoppningsvis lång debatt på det här området. Det är oerhört viktigt. Här ska alla
15 röster komma fram och vi ska komma ut ur debatten med de bästa riktlinjer som går att få.

Jag vill tacka för att vi har haft en god dialog, att ni har varit lyhörda för det som har sagts i temagruppen, så ett stort tack för det. Jag yrkar dock på en liten ändring; jag tror att ni missade att höra den när vi hade dialog.

20 Det är på sidan 24 rad 23, *Mäns våld mot kvinnor*. Där står det "Våldet drabbar också många barn och att utsätta andra eller att själv bli utsatt går ofta i arv." Våldet drabbar många barn – ja, det är helt rätt. Varje barn som drabbas genom våld eller att bevittna våld är ett barn för mycket. Att utsätta andra eller att själv bli utsatt – jag delar den problembeskrivningen. Men "går ofta i arv" – nej, det håller inte, för vilket arv? Det biologiska arvet? Den skrivningen är inte bra.

25 Jag delar partistyrelsens uppfattning att vi måste ha något med om detta, och därför yrkar jag på att vi byter ut "går ofta i arv" till "kan handla om ett socialt arv". Då blir det "Våldet drabbar också många barn och att utsätta andra eller att själv bli utsatt kan handla om ett socialt arv." Känn på den skrivningen, Micke Damberg. Jag vill också ställa mig bakom B184.

Josefine Helleday, Södermanland: Jag vill också börja, i likhet med många andra, med att tacka
30 för väldigt goda diskussioner i temagruppen. Jag tycker att partistyrelsen har varit väldigt lyhörd när det gäller vässade skrivningar om brottsvinster, att ingen någonsin ska kunna kapitalisera på kvinnors utsatthet när man är i behov av ett skyddat boende, eller för den delen Sörmlands förslag om att se över sekretessreglerna för att underlätta det myndighetsgemensamma arbete med att knäcka kriminaliteten. Jag är mycket glad för det.

35 Lyhördheten har inte vare kanske lika stor överlag, även om den har varit stor, så jag vill ändå ta tillfället i akt och yrka bifall till Sörmlands yrkande som föredrogs av Åsa Kullgren nyss, nummer 1580. Det är ju faktiskt så att om du ska vända på varenda sten, som så förträffligt har talats om här tidigare, och ta fortsatta strukturella grepp om kriminalpolitiken så tycker jag ändå att en översyn av påföljdssystemet vore ganska rimligt. Det vore en rimlig väg att gå.

40 Jag tycker också att utöver de här förebyggande åtgärderna när det handlar om att bryta nyrekryteringen så finns det ändå repressiva grepp att ta. En sak är såklart att se till att spärra in de

äldre kriminella som rekryterar, men det handlar också om att göra det ogynnsamt att rekrytera över huvud taget. Och låt mig betona att yrkandet tar sikte på synnerligen grov brottslighet.

Det vill jag ha sagt. Jag tycker att nya problem kräver nya lösningar, och det har aldrig hindrat en socialdemokrat.

5

Carl Kangas, Stockholms län: Jag är uppvuxen i norra Botkyrka. Under min uppväxt har jag personligen sett hur avgörande tidiga insatser är för att förhindra negativa händelseförlopp och möjliggöra för människor att nå sin fulla potential.

10 Som socialdemokrat, och möjligen också som kommunalpolitiker, är jag också angelägen om att använda varenda skattekrona rätt. Sociala investeringsfonder är en beprövad metod som finns i över 80 kommuner och regioner, och erfarenheten visar att flera kommuner som har infört det har lyckats minska nämndernas kostnader, tidigt brutit just negativa händelseförlopp och förbättrat barns och ungdomars livschanser.

15 Till exempel kan insatser i ett tidigt skede med syftet att minska skolfrånvaron leda till att färre hoppar av, vilket i sin tur minskar kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd och samtidigt gängens rekryteringsbas. De kostnadsminskningarna kan sedan användas för att finansiera nya sociala investeringar. Det här är smart socialdemokratisk politik som kommer att göra skillnad för individen men också för samhället i stort.

20 Vi behöver mer av långsiktighet och samverkan och mindre av kortsiktighet och stuprörstänkande. Därför yrkar jag på ett tillägg sidan 25 rad 10, efter meningen som börjar ”De sociala insatserna”: ”Där kan sociala investeringar vara ett verktyg som behöver utvecklas.”

Partiordförande uppmanade oss att vända på varenda sten och tänka om, och det vill jag uppmana partistyrelsens föredragande till. Jag vill också säga att jag uppfattade att flera delegationer, bland annat Stockholm, efterfrågade mer insatser. Rösta då för vårt förslag.

25

Sebastian Karlberg, Dalarna: Dalarna är inte bara knätofsar och folkdans. Det är också så att i Dalarna ligger det utsatta område som är nordligast i Sverige, nämligen Tjärna Ängar i Borlänge som jag kommer från. För mig som socialdemokrat är det smärtsamt att se människor som lever i den här typen av utanförskap. Människor som lever i social nöd och som hamnar i kriminalitet.

30 Jag menar att kommunen inte kan klara det här själv. Vi behöver hjälp. Då menar vi att Erik Pellings motion 292:1 är ett sådant mål som vi skulle behöva. Vi skulle behöva kraftsamla på alla tre nivåer – stat, region och kommun tillsammans – för att ta bort den här typen av utsatta område. Då tror vi också att ett tydligt mål är väldigt bra.

35 Vi vet också om att det handlar om att vi måste göra flera saker samtidigt, och därför tycker jag också att Åsa Kullgrens yrkande 1580 är något som jag kan ställa mig bakom, om att se över straffskalorna. Det är ju så här att lyckas vi få en kraftsamling i det här är det också rimligt att vi tittar på de juridiska bitarna och var det eventuellt finns luckor.

40 Då tror jag att de här två sakerna kan bli en lysande kombination för att lyfta folk ur fattigdom, ta bort de utsatta områdena och se till att de kriminella hamnar bakom lås och bom, så att ungdomarna inte ser någon framtid i kriminaliteten.

Theres Andersson, Örebro län: Det finns vissa ord som aldrig passar ihop – *barn* och *sex* är två av dessa. Barn är utsatta på det sättet att de är beroende av oss vuxna. De är beroende av att vi agerar och betar oss på ett bra sätt. Och gör vi inte de ska samhället visa att det står bakom barnet och visa det rättsmässigt: Det är fel att begå övergrepp på barn. Därför är jag glad att det är tydligare skrivet i riktlinjerna att straffet ska skärpas.

Vi har under de senaste veckorna kunnat följa en svensk dokumentärserie om sex och människohandel i Sverige, och inte är det sextigt att kvinnor säljer sina kroppar. Inte är det sextigt att de säljer sina kroppar, för de har inget annat val. Det finns inget som säljer så bra som deras kroppar. Jag tycker att det är förskräckligt. Man pratar om frivillig prostitution. Nej, det finns ingen frivillig prostitution. Det finns ingen som frivilligt har 15 olika sexpartners på en dag.

Jag är väldigt glad att man har skärpt skrivningarna i riktlinjerna och tackar för det.

Magnus Andersson, Örebro län: Jag vill yrka bifall till de nya riktlinjerna och jag vill också tacka för den lyhördhet som fanns i våra temagrupper. Som socialdemokrat är jag stolt över att vi som parti står upp för att mäns våld mot kvinnor måste upphöra, och jag är glad och nöjd över att man nu även föreslår en ny text i riktlinjerna som lyder: ”Alla som utsätts för våld i nära relationer ska få hjälp och stöttning av samhället.” Tack.

Helen Nilsson, Kalmar län. Tack temagruppen för ett riktigt bra arbete och en lyhördhet för de debatter som vi har haft, och tack för debatten här som håller sig på den nivå som vi alltid önskar i just de här frågorna.

Våld är aldrig bra. Våld är destruktivt. Och det värsta av allt: Våld är dödligt. Jag vill yrka bifall till partistyrelsens skrivningar i riktlinjerna när det gäller mäns våld mot kvinnor. De är bra och de är starka, och i vår motion B219 har vi skrivningar som vi i Kalmardelegationen känner att vi har fått tillgodosedda.

Jag tänker också på de frågor om samverkan mellan myndigheter och idéburna kvinnojourers verksamheter. Jag tänker också att vi ska ytterligare skydda kvinnor och barn, där förövaren bryter kontaktförbundet. Så än en gång, tack för skrivningarna i riktlinjerna. Jag vill också säga att ord är ord – det är vi som gör dem till handlingar, så lycka till alla!

Karl Karlsson, Västmanland: Jag har nyligen flyttat tillbaka till Sverige efter cirka 40 år i Norge, där jag har jobbat i norska Politiet och i norska Politiets Fellesforbund, som är fackföreningen. Jag var också med och röstade fram Jonas Gahr Støre som statsminister i Norge.

Men det svenska tillståndet har blivit ett skällsord i Norge. Det används i den politiska debatten och i går på NRK sände de direkt härifrån, och de har också varit ute i ett av de utsatta områdena här i Göteborg och gjort intervjuer med folk. De bygger upp den här bilden hela tiden.

Samhället ska vara tufft mot de tuffa men samtidigt ha fokus på förebyggande arbete. Det är något som våra väljare förväntar sig. Närheten till allmänheten och närvaro av poliser i hela landet måste stärkas. Det är väldigt viktigt. Polisen ska inte komma sist när något allvarligt eller en olycka har hänt. Därför behövs det fler patruller runt omkring i landet – inte nödvändigtvis fler polishus. Det här jobbet har inletts i Sverige.

I den sista versionen av riktlinjerna finns det väldigt mycket bra. Det innehåller mycket som är en bra start för att kunna tvätta bort stämpeln om det svenska tillståndet. Det finns mycket som våra väljare efterlyser för att stärka tryggheten och bekämpa brotten.

5 Västmanland kommer att stödja några av de motioner som ligger, bland annat från Sörmland och Uppsala län, om att vi gör något med tidsramen för de utsatta områdena. Vi vill också yrka bifall till motionen om orosanmälan till det sociala där föräldrar köper sex och där det finns minderåriga barn; det är viktigt. Jag hoppas att resten av ombuden kan stödja de motionerna.

Behandlingen av dagordningens punkt 10.8 fortsätter på sidan 254.

10

Gästerna har ordet – Olaf Scholz, SPD

15 *Magdalena Andersson*, partiordförande: Partivänner, vår nästa gäst är en man som talar om respekt, men inte minst så väcker han respekt. Det är en av Europas skickligaste politiker som jag är stolt över att kunna kalla både kollega och vän – Tysklands nästa förbundskansler, der nächste Bundeskanzler Deutschland, Olaf Scholz. Willkommen!

[Direktoversatt till svenska]

20

Olaf Scholz, partiordförande SPD: Kära vänner, kära Stefan och kära Magdalena – låt mig först gratulera dig till ny partiledare för SAP. Låt mig också gratulera alla ombud och medlemmar i det socialdemokratiska partiet för att ni har valt Magdalena till ny ordförande. Jag är helt övertygad om att ni har gjort rätt; faktum är att ni kunde inte ha gjort ett bättre val!

25 Magdalena är en direktperson. Hon ser verkligheten som den här, som säger som det är och som gör det som behövs. Det tyska ord jag tänker på för att beskriva Magdalena är "aufrichtichkeit" [*uppriktighet*]. Magdalena och jag har känt varandra i många år, och jag minns med glädje många givande diskussioner med henne genom åren. Och med tiden, när vi båda blev finansministrar, arbetade vi ännu mer tillsammans. Magdalena och jag delar många åsikter vad gäller finansfrågor och om en aktiv och innovativ rättsstat.

30 Vi delar samma stolthet vad gäller vårt gemensamma socialdemokratiska arv, och Olof Palme, Willy Brandt och Bruno Kreisky har inspirerat oss. Vi delar samma tankar, samma oro och samma hopp när det gäller framtiden för socialdemokratin. Jag tror att det stämmer att vår politiska rörelse har åstadkommit mycket bra genom historien, och Stefan kommer att få en stolt plats i den historien.

35 Som socialdemokrat minns jag många år av tätt samarbete med dig Stefan. Stefan, du ledde ditt parti i tio år och du har varit statsminister i sju år. Från min horisont har Stefan gjort ett beundransvärt arbete i att leda SAP och den svenska regeringen genom svåra tider och en svårt och utmanande omgivning, både i Sverige och internationellt. Så å det tyska socialdemokratiska partiets vägnar till jag tacka dig djupt Stefan, för ditt goda arbete och ditt nära samarbete med oss i Tyskland. Nu kommer Magdalena att föra facklan vidare och jag är övertygad om att det är

ett bra val. Jag är övertygad om att hon i sin roll som partiledare, och troligen nästa statsminister, kommer att göra ett enastående jobb.

Vi är just nu del av en otroligt utveckling för socialdemokratiska och progressiva partier i Europa och resten av världen. Sverige har visat den största styrka även i de svåraste tider. Nyligen har även våra vänner i Danmark, Finland och nu Norge fått ett lyft. Våra vänner i Portugal och Spanien har också klarat sig bra. Allt detta har inspirerat oss. Och Joe Bidens vinst i USA kändes som en rejäl dos av uppskattning. Utifrån detta inledde vi vår tyska valkampanj i år, och jag kan meddela att vi fick ett bättre resultat än de flesta hade räknat med. Jag har många gånger fått fråga om vad det var som hände, varför det hände och hur vi gjorde.

Socialdemokraterna i Tyskland fick 25,7 procent. Vi ökade alltså med mer än 5 procentenheter jämfört med valet 2017. De flesta opinionsmätningar sedan 2017 har visat att vi legat på cirka 15 procent, vilket innebär att vi under valrörelsens sista månader ökade med mer än 10 procent. Ungefär 12 miljoner tyskar röstade på oss, jämfört med 9,5 miljoner 2017. Det är alltså en ökning med 2,5 miljoner röster.

Var kom då våra nya väljare från? De kom från i stort sett alla politiska riktningar. Vi lyckades i detta val att göra en rejäl återuppbyggnad av den traditionella socialdemokratiska väljargruppen. I Tyskland har väljargruppen sedan 1970 inkluderat stora delar av den välutbildade medelklassen och tjänstemän, men kärnan har alltid varit den stora gruppen arbetare. Detta är en grupp som de senaste decennierna tappat mycket av sin tilltro till traditionella socialdemokratiska partiet. SPD, Labour i Storbritannien eller Parti Socialiste i Frankrike är exempel på detta. Fram till Joe Bidens nyliga vinst upplevde Demokraterna i USA samma sak. Det var det som gjorde valet av Trump möjligt. Det var det som gjorde brexit möjligt. Det gjorde att det högnationalistiska partiet ökade i Tyskland. Demokratiska partier har brottets med detta i många år.

Jag hävdar inte att jag har hittat den magiska formeln för att lösa detta. Jag ska bara berätta för er vad vi gjorde i Tyskland och varför jag tror att det fungerade.

Självklart finns det många aspekter på detta. Kampanjen i sig, ett tydligt budskap och allt det. Men vi lyckades för att vi utvecklade ett nytt sätt att tala med våra väljare. Det sättet kan sammanfattas i en central idé, ett tydligt moraliskt argument: respekt. Det är det som alla vill ha i sitt liv. Att vara respekterad, igenkänd, uppskattad och accepterad för den du är. Respekt är vad alla människor är värda – i privatlivet, på jobbet och som medborgare.

Men ofta saknas den respekten. Människor känner sig inte uppskattade eller tagna på allvar. I dag lever vi samhällen som kallar sig meritokratiska, där man uppskattas utifrån framgång, där pengar och ambition hyllas. Men som socialdemokrater kan vi inte hävda att det är så det är – för så är det inte.

Vår rörelse grundades av vanliga människor som ville ha bättre liv, bättre utbildning och bättre jobb för egen del och för sina barn. Socialdemokrati grundades utifrån idén att det måste vara möjligt för alla att göra en insats och få uppskattning för det. Och på ett sätt lyckades våra socialdemokratiska föregångare bortom våra vildaste fantasier. Många av oss är första eller andra generationens högskoleutbildade. Själv är jag jurist. Men de flesta i vårt samhälle är inte jurister, affärsmän eller läkare, reklamare eller universitetslärare – och de kommer inte heller att bli det.

Vi lever i en meritokratisk tidsålder som belönar ambition och prestationer men den

5 stora majoriteten är fortfarande vanliga människor med vanliga liv och vanliga jobb. De är industriarbetare eller vårdanställda, de är rörmokare och kassörskor, de är tågvärdar och förskollärare, de är städare eller byggarbetare, de är busschaufförer och servitriser. Och varenda en av dem bidrar varenda dag till att vårt samhälle fungerar. En jurist som jag vet inte hur tåg avgår i tid; det vet lokförare.

Men samtidigt finns det en bild hos de framgångsrika i denna meritokratiska tid att deras framgång och deras universitetsexamen enbart beror på deras egen insats. Det leder, felaktigt, till att övriga behandlas som mindre värda och utan respekt, och det är klart att denna brist på uppskattning påverkar människor. De känner med all rätt att deras insats till samhället och deras sätt att leva inte erkänns. Detta leder till bitterhet. Som ett resultat har det bildats en klyfta i våra samhällen, och denna klyfta har populisterna dragit fördel av genom att ställa grupp mot grupp.

10 Vi visade i vår kampanj att vi var emot detta. Vi sände ett budskap om enighet, försoning och värdighet för alla. I alla mina tal var jag tydlig med att jag avvisar ett samhälle där vissa ser ner på sina medmänniskor, vilket leder till att man känner sig nedvärderad. Det är inte det samhälle vi socialdemokrater vill ha. Det är inte ett samhälle som vi kan acceptera eller tolerera. Och det är inte ett samhälle som vi vill ha i framtiden.

För att kunna tackla framtidens utmaningar med framgång måste vi ha mer social sammanhållning och mer av gemensamma mål, inte mindre. Detta är varför vi som socialdemokrater måste stå upp för ett respektfullt samhälle. Men det räcker självklart inte att bara prata, vi måste också handla. Det är därför vi tydligt redogjorde för vad detta innebär. I Tyskland handlade om en rejäl höjning av minimilönen till 12 euro. I Tyskland påverkar detta 10 miljoner arbetare positivt. I Sverige har ni ett bättre system med avtalsrörelser som garanterar höga minimilöner.

20 Vi hade även med bättre arbetsmiljö och reformer inom hälsovård, skydd av ett pensionssystem som människor kan lita på. Det handlade om att det finns tillräckligt med bostäder där människor med lägre inkomst har råd att leva ett drägligt liv.

De här vardagsfrågorna är otroligt viktiga för miljoner medborgare, men de är spelar inte så stor roll för de flesta som arbetar inom media, vilket är ett av skälen till att effekten av vår kampanj inte kom förrän väldigt sent.

30 Lärdomen för oss detta är att vi som socialdemokrater måste ta upp sådant som spelar roll och är viktigt för vanligt folk men vi kan inte vänta oss att media förstår vad det handlar om eller tar upp det som något positivt. De kommer att säga det är tråkiga frågor, men då får vi inte ge upp utan fortsätta att kämpa på.

Den andra stora delen av vår kampanj var industrins omställning i framtiden. Detta var också kopplat till vårt budskap om respekt. Kopplingen mellan de två är tydligt. I dag saknar allt för många framtidstro på grund av globalisering, digitalisering och klimatförändringar. De undrar om det kommer att finnas jobb i framtiden för dem själva, för deras familjer och deras barn om 10, 20 eller 30 år.

40 Det finns en rädsla och osäkerhet, inte minst bland arbetarklassen. Därför måste vi som socialdemokrater klara av två saker samtidigt – både försäkra var och en att de har en viktig roll att spela i framtiden och ha en klar strategi för ekonomisk och industriell modernisering som

faktiskt fungerar. Dessa uppdrag går hand i hand, för det är bara i ett samhälle fyllt av respekt som människor tar ansvar och engagerar sig. Bara då kommer de att våga prova nytt. Bara de kommer de att gå på den moderniseringsväg som ligger framför oss.

5 I jag tror att Sverige och Tyskland har mycket gemensamt vad gäller denna väg. Båda våra länder exporterar mycket både maskiner och utrustning till övriga världen. Båda våra länder är inriktade på att fortsätta vara framgångsrika producenter i framtiden. Men omställning behövs. under 250 år har vår välfärd grundats på kol, olja och gas. Nu har vi cirka 25 år på oss att möta Parisavtalets mål och rädda vår planet, så vi vet att vi inte kan vänta längre.

10 Det är därför vi måste arbeta hårt, inte minst för att ställa om basindustrin. Låt oss arbeta tillsammans för att nå våra mål, för det är vårt gemensamma ansvar. Om vi som socialdemokrater misslyckas kommer konservativa och populisterna inte ta över taktplanen och ansvaret. Därför får vi inte misslyckas.

15 Vi måste göra det här rätt. Tillsammans vi arbeta för utveckling, och vad kan vara mer fruktbart än två socialdemokratiska ledare som lutar på varandra och som har bestämt sig för att jobba tillsammans för att skapa en bättre framtid för våra länder, för Europa och för världen.

Magdalena har varit en kär kollega och vän i flera år. Hon kommer att vara en bra ledare för SAP och förhoppningsvis den svenska regeringen. Tillsammans kommer vi att förflytta våra länder och Europa framåt. Jag ser det som en ära och ett nöje att arbeta nära och förtroendefullt med Magdalena de kommande åren. Tack så mycket!

20

Tjänstgörande ordförande: Thank you very much for a very inspiring speech. I think the international solidarity between Social Democratic Parties is one of the things that will bring us together into the future.

25 Ajournering

Kongressen ajournerades klockan 12.05.

30

35

40

FREDAGEN DEN 5 NOVEMBER 2021

Eftermiddagens förhandlingar

5 Återupptagna förhandlingar

Kongressen återupptog förhandlingarna klockan 13.30.

Ordförande: *Ellinor Eriksson* och *Per Tenggren*

Sekreterare: *Magdalena Agrell* och *Andreas Ericsson*

10

Dagordningens punkt 10

Behandling av motioner och politiska riktlinjer:

15 Vi bygger landet, fortsatt behandling

Dagordningens punkt 10.8, fortsatt behandling

Behandling av område B: Vi bygger ett land som håller ihop

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 4 *Vi bygger 7ett land som håller ihop:*

20 *Bekämpa brotten och brottens orsaker* (s. 24–25).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område B: (UB140, UB144, UB145, UB147).

Fortsatt debatt

25 *Abdullahi Cadaani*, Gävleborg: Jag vill börja med att tacka för en bra diskussion i temagruppen, där partistyrelsen har tagit stor hänsyn till det som har kommit fram under diskussionen. Men vi i Gävleborg tycker att jämställdheten är viktig och vi vill stödja Elin Gustafssons yrkande på tilläggstext om att jämställdhetsperspektivet måste genomsyra alla politiska områden utifrån de fastställda sex delmålen. Gävleborgsdelegationen ställer oss därför bakom ändringsförslaget på sidan 24 rad 20.

30

Jarkko Pekkala, Kalmar län: Tidigt på morgonen i dag var Elin Gustafsson från Skåne uppe och yrkade på ett tillägg om jämställdhetsperspektivet. Jag såg att Elin brann och jag har också en låga som brinner i mig, och den började brinna ännu mer när Elin gick upp.

35 Det är självklart att vi ska ha in den skrivningen våra riktlinjer, för det är ju så. Vi får inte blunda för att vi faktiskt lever i ett patriarkalt samhälle. Det Elin beskriver, och som vi vill ha inskrivet i texten, är ju det vi måste göra för att bryta detta.

40 Vi är ett feministiskt parti. Vi är medvetna om de här problemen som finns, men det är allt för många som blundar för det. Vi blundar inte. Vi säger att vi är ett feministiskt parti. Vi är det feministiska arbetarepartiet Socialdemokraterna och jag tycker att det är självklart att vi ska ha det här inskrivet för att kunna hantera och åtgärda den könsmaktsordning som vi faktiskt har och som råder. Vi gör vad vi kan och vi behöver få med övriga. Bifall till Elin Gustafssons tillägg i riktlinjerna.

Jeanette Hedlund, Västernorrland: Jag vill börja med att yrka på partistyrelsens förslag och avslag på yrkande 1243 om att ha IOP-avtal som norm. För delegationen i Västernorrland har det varit viktigt att få med i riktlinjerna att kvinnojourerna får en långsiktig finansiering. Därför är det glädjande att kunna läsa om det här på sidan 24 rad 33 i de reviderade riktlinjerna. Ett stort tack till alla er som har lyft det här i temagrupper och ett stort tack till partistyrelsen för ett gott samarbete i de här frågorna.

Däremot tror jag inte på att vi ska låsa fast oss genom att göra IOP-avtal som norm. Jag tycker att partistyrelsen på ett väl avvägt sätt tillmötesgått alla önskemål om IOP-avtal, där man tydligt har skrivit in i riktlinjerna att kvinnojourerna behöver ges resurser långsiktigt för att verka i partnerskap med kommunerna. Jag tror att IOP kan vara en bra lösning för vissa kommuner men jag tycker att det blir för detaljstyrt att vi på kongressen ska besluta om vilken typ av avtal som är bäst för alla våra kommuner genom att yrka bifall till att IOP ska vara norm.

Idéburet offentligt partnerskap är en möjlighet till samarbete mellan offentliga och idéburna aktörer. Men i och med att det är idéburet kan behovet och utformningen av de här avtalen se väldigt olika ut för våra kommuner, och såklart ska det också kunna göra det. Därför blir också varje partnerskap eller samarbete väldigt individuellt, och det är en av anledningarna till att jag inte tror att det ska vara norm utan kommunerna bör få denna frihet själva och bestämma om IOP är det bästa alternativet för just dem.

Åsa Karlsson, Fyrbodal: Jag vill börja med att yrka bifall till motion 273:6, yrkande 1650. Jag vill att man yrkar bifall till att göra en orosanmälan när det finns sexköpande föräldrar. Jag kan inte förstå varför partistyrelsen har gjort ett avslag på den motionen.

I dag, om man som förälder, är berusad och blir omhändertagen kan man göra en orosanmälan. Men om man som förälder blir påkommen med att köpa sex så ska man inte per automatik göra en orosanmälan. För mig är det helt obegripligt. Om en förälder går så långt så att den går ut och köper sex finns det något att vara orolig för. Det är ju ett lagbrott, ett ganska allvarligt lagbrott. Jag tycker att vi talar om för partistyrelsen att det här vill vi faktiskt se som ett brott, och jag hoppas på ert stöd.

Louise Åsenfors, Fyrbodal: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Det är så självklart och ett viktigt ställningstagande för oss demokratiarbetare. Mäns våld mot kvinnor har många olika ansikten. En fråga som vi i Västra Götalandsregionen har drivit, och som jag har drivit i regionfullmäktige, är att vi som region ska jobba strukturerat mot människohandel. Det har varit ett arbete som vi har fått gehör för hos samtliga partier. Detta är ju 2020-talets form av slaveri och det är en del av våldet mot kvinnor.

Det är bra att vi i våra riktlinjer kräver att straff mot sexköp skärps. Det är så viktigt, och jag tackar för det förtydligandet. Bra argumenterat av ombuden och bra gehör från partistyrelsen. Men varje ombud härinne: När ni blir utsläppta ur den här lokalerna på söndag, så ta med den frågan hem.

Ställ krav på er kommun och er region att ni lyfter arbete mot människohandel. Synliggör trafficking. Utbilda personalen som möter dessa utsatta människor, så att vi förstår att genomskåda det. Kroka arm med de organisationer som stöttar utsatta kvinnor som hamnat i

människohandlarnas klor. Ta stöd i Jämställdhetsmyndighetens arbete och andra organisationer som arbetar offensivt för att motverka människohandel och stötta kvinnor som drabbas. Och markera att denna sorts kriminalitet inte är accepterad – inte här, ingenstans.

5 *Enna Gerin*, Stockholm: Jag yrkar för att styrka de två sista stycken på rad 27–35. Som redan nämnts hade vi föredragit att i sin helhet behålla ursprungsförslaget till riktlinjer, som hade en mycket bättre balans mellan repressiva åtgärder, som också behövs, och satsningar på förebyggande insatser.

Jag yrkar för att lägga till på sidan 24 rad 54 att en översyn ska göras av nämndemännens villkor, arbetsmiljö och kompetensutveckling. När vi nu tar krafttag mot kriminaliteten spiller detta över på domstolarna. Vi behöver se över villkoren för våra upp emot 10 000 nämndemän. Rösta med oss om en översyn kring nämndemän.

Sist yrkar jag bifall till motion B287:1–3, om den enskildes rätt till sina personuppgifter på nätet. Det är inte rimligt att det tjänas pengar på att publicera våra personuppgifter på ett integritetskränkande sätt. Inte en enda motion bifalls på detta område som ökar integriteten. Det här duger inte. Bifall till motionen om den enskildes rätt till sina personuppgifter på nätet.

20 *Malin Berglund*, Västerbotten: Jag tänkte tala till förmån för yrkande av Malin Lauber med flera om bifall till motion 195:13. Här har partistyrelsen föreslagit avslag, och som jag förstår det menar man att sexköp redan i dag är något som kan ligga till grund för en orosanmälan. Det stämmer men den här attsatsen handlar inte om att det ska vara något som kan ligga till grund utan det handlar om att se till att det här faktiskt görs.

Köp av sexuell tjänst är ett sexualbrott enligt brottsbalken och det borde ju, som Åsa Nyss sade, vara naturligt att det görs en orosanmälan. Men tyvärr är det inte alltid fallet. En orosanmälan till socialtjänsten innebär att det är en utbildad socionom som gör en bedömning av om det kan finnas skäl att titta närmare på barnets situation. Det är ganska rimligt att det ska göras om en förälder till det här barnet uppenbarligen anser det rimligt att köpa sig tillgång till en annan människas kropp. Det är vidrigt.

30 Den här bedömningen av orosanmälan och om den ska göras, ligger hos polisen. Tyvärr ser man där ofta köp av sexuell tjänst som ett brott i mängden och då gör man ingen orosanmälan, förutom i Umeå där de styrande Socialdemokraterna har tagit ett jättestor samordningsinitiativ mellan socialförvaltningen och polismyndigheten som innebär att polisen alltid gör en orosanmälan vid sexköp.

I våra riktlinjer har vi angett att samverkan mellan polis och sociala myndigheter ska stärkas, både för att öka anmälningsbenägenhet och för att skydda kvinnor och barn. Att då bifalla den attsatsen blir naturligt bara en del i det arbetet. Bifall till attsatsen om att Socialdemokraterna verkar för att barn vars föräldrar har lagförts för att ha köpt sexuella tjänster orosansöks till socialtjänsten.

40 *Mikael Damberg*, föredragande: Tack för en jättebra diskussion och många yrkanden. Jag ska försöka reda ut hur partistyrelsen ser på de flesta av dessa, och jag börjar med synpunkter på

riktlinjerna för att göra det lite enklare. Sedan har vi ganska många motionsyrkanden som ligger vid sidan av riktlinjerna.

Jenny Melander från Kalmar län har velat lägga till socialsekreterarens roll på sidan 25 rad 10, där vi pratar om fältarbetare. Vi har precis justerat riktlinjerna så vi tycker att det räcker i det här sammanhanget. Vi har just justerat för att få in det förebyggande perspektivet ytterligare och vi tycker att räcker så vi yrkar avslag.

Vi yrkar avslag på Carl Kangas yrkande som i och för sig är helt relevant, att sociala investeringar kan vara ett verktyg för att utveckla det förebyggande arbetet. Vi har inget emot det, och jag tycker att hela programmet andas att det kommer att krävas väldigt stora sociala investeringar i skola, fritid, socialtjänst, bostadssektorn. Jag tycker att texten i sin helhet speglar det, så vi yrkar avslag på den ändringen.

När det gäller Enna Gerin, Stockholm, så yrkar hon på att man ska stryka tilläggsmeningen som vi har lagt in om att lagen om slutet ungdomsvård ses över för att förlänga vårdtiderna, öka säkerheten och förbättra eftervården. På samma mening har Åsa Kullgren velat ha en skärpt skrivning om ett påföljdssystem. Vi yrkar avslag på båda – både på Åsas skärpning och på att stryka meningen. Vi tror nog att partistyrelsen har hamnat ganska rätt i mitten, för vi menar att vi måste förstärka påföljden, inte minst för de unga lagöverträdarna. Det är inte rimligt att en ung person som är 17 år, som har gjort ett kontraktsmord, döms till fyra års slutet ungdomsvård och ingen påföljd efter det, i likhet med frivård till exempel. Vi behöver reformera det här men vi står fast vid de skrivningar som partistyrelsen har jämkat med efter temagruppen.

Enna Gerin har också velat få in en översyn av nämndemännens villkor, arbetsmiljö och kompetensutveckling. Vi tycker nog inte att det ska in i riktlinjerna. Vi tycker inte riktigt att det passar in i det här avsnittet. Vi vet att debatten kommer på motionsyrkandena också, men vi yrkar avslag både på motion och riktlinjer.

Det sista var ett avslagsyrkande från Enna Gerin på meningen på sidan 24 rad 59, där vi skriver att möjligheten att säga upp bostäder eller införa fler restriktioner för tungt kriminella ska stärkas för att skydda andra boenden i området. Det har Enna yrkat avslag på men partistyrelsen vill behålla den meningen. Vi tror att den är viktig, givet hela den diskussionen. Det var det jag har på riktlinjerna.

Andreas Schönström, föredragande: Som ni hör så är jag och Mikael varandras ytterligheter i dialekt så jag hoppas att ni hänger med på skiftet här och ställer in öronen lite annorlunda.

Vi börjar med Susanne Anderssons yrkande om att skärpa sexköpslagen så att sexköp alltid leder till övande straff. Det tycker vi att vi har mött i det nya förslaget till riktlinjer så därför yrkar vi avslag.

Camilla Vidman från Göteborg yrkande om IOP, och det är på samma sätt där. Vi tycker att vi har mött det med de nya skrivningarna i riktlinjerna. Vi yrkar därför avslag på det förslaget

Elin och Jarkko har yrkat bifall till Elins nya textförslag till riktlinjerna rörande jämställdhetsperspektivet. Även om jag tror att samtliga i den här salen, och även vi föredragande, delar Elins uppfattning tycker vi dels att den inte riktigt passar in på just avsnittet om kriminalitet i riktlinjerna. Vi tycker också att vi delvis har gått det till mötes genom att faktiskt skriva om det

strukturella förtrycket och ojämställdhet som leder till mäns våld mot kvinnor. Av det skälet yrkar vi avslag på den förändringen i riktlinjerna.

Susanne Andersson, Norrbotten, vill ha in en skrivning om att kontaktförbud ska användas mer frekvent och överträdelse ska bestraffas. Detta tycker vi också redan finns med i riktlinjerna och yrkar där för avslag på det.

Ulrika Winblad från Göteborgsområdet – vi hörde dig, så vi yrkar bifall till ditt förslag om att vi ändrar ”går ofta i arv” till ”kan handla om socialt arv”. Du gjorde texten bättre.

Malin Berglund från Västerbotten vill ha ett tillägg om att målet är att kvinnor och barn som utsätts för våld i nära relationer på ett tryggt sätt kan bo kvar i hemmet, och så vidare. Vi yrkar bifall till ditt förslag.

När det gäller motionerna börjar jag med Ida Larsson, Blekinge, som yrkar bifall till motion 258:5 – att sexköp alltid ska ses som ett sexuellt övergrepp. Vi avslår det.

Camilla Vidman från Göteborg med flera yrkar bifall till motion 195:13, om att Socialdemokraterna ska verka för att barn vars föräldrar lagförs för att ha köpt sexuella tjänster orosanmäls till socialtjänsten. Som tidigare sagts så anser vi att det blir lite kaka på kaka. Sexköpslagen har skärpts betydligt. Böter som påföljd har ju tagits bort, så numera är det så att man döms till fängelse eller villkorlig dom. Då är det så att polisen i de allra flesta fall också gör en orosanmälan. Vi står fast från partistyrelsens att yrka avslag för vi anser att det redan görs.

Åsa Hååkman Eriksson från Värmland hade två yrkanden. Det var 180:1–2, där hon yrkande bifall på båda. Det handlar dels om att tillsätta en utredare eller utredningsgrupp som tar fram lagförslag för att förenkla polisens och åklagarnas möjligheter att stoppa sexköp och människohandel, dels om att i statsbudgeten rikta en anseilig summa pengar till polisens arbete mot prostitution och människohandel. Det här har man redan gjort. Man har anställt 350 nya utredare inom polisen och Åklagarmyndigheten som jobbar med detta. Vi har faktiskt sett och följt en del av resultatet efter *Operation torsk*, som den hette; det var inte jag som kom på namnet utan det var polisen. Men ett resultat av det är att en känd programledare har fått lämna alla sina uppdrag och rätteligen lever ett ganska svårt liv. Men det är ett resultat av de satsningar man har gjort.

Emilie Stark yrkar bifall på motion 196:1 om könsneutrala personnummer. Det yrkar partistyrelsen avslag på med anledning av att personnumren är väldigt viktiga för just jämställdhetsintegrering och de jämställdhetsanalyser som vi behöver göra både framåt och bakåt i forskningen och som leder fram till åtgärder. Det var som något ombud faktiskt konstaterade, att man har fortfarande ett juridiskt kön och därför anser vi att också att personnummer ska kvarstå som de är i dag för att underlägga framtida arbete för jämställdhet. Därför yrkar vi avslag.

Mathias Tegné från Stockholms län yrkar bifall till motion 184:1 som handlar om en nationell bostadsförmedling för våldsutsatta, där alla kommuner är skyldiga att bidra med bostäder. Den yrkar vi avslag på. Jag tror att alla är positiva till bostadsförmedling. Nackdelen är att om man har en bostadsförmedling nationellt där alla kommuner ska bidra, så kommer de kommuner som har allmännyttiga bostadsbolag antagligen bidra medan de kommuner som inte har det är hänvisade att gå till privata fastighetsägare, och vi tror att vi kommer att få tillbaka problemet att privata fastighetsägare inte kommer att förmedla några bostäder och kommer att påstå att de inte har några bostäder lediga. Det är vår rädsla och därför yrkar vi avslag.

Mikael Damberg, föredragande: Några motioner är kvar. Motion 175 handlar bland annat om fasta polisstationer. Det kommer att byggas fler och större polisstationer runt om i Sverige, men vi yrkar avslag på att reglera det här på kongressen. Vi fortsätter att bygga ut och vi har skrivit ännu mer i riktlinjerna om fortsatt polistillväxt och behovet av områdespoliser runt om i hela Sverige.

5 Jag hoppas att det tillgodoser inriktningen på detta.

En motion handlar om vigselrätten. Det är ingen tvekan om var Socialdemokraterna står som parti i den här frågan och vikten av alla människors lika värde och allas rätt till vigsel. Ni vet att våra S-ledamöter inom Svenska kyrkan driver detta tack vare det politiska inflytandet i Svenska kyrkan. Men att driva igenom motionen skulle innebära till exempel att judiska samfundet,

10 katolska kyrkan och muslimska samfund skulle förlora sin vigselrätt. Partistyrelsen har inte velat gå så långt i motionsbehandlingen i detta, och jag tror att det skulle kunna skapa fler problem än lösningar i denna fråga.

ILO 169 är en viktig fråga som har diskuterats många gånger på partikongresser tidigare. Vi yrkar avslag på de bifallsyrkanden som finns här. Vi har antagit ILO 169 men vi har ännu inte ratificerat den. Men vi har hela tiden sagt att för att kunna ratificera den måste vi också kunna genomföra de besluten. Några viktiga saker är nordisk samekonvention, det har inte kommit i hamn – däremot har vi kommit vidare med en samisk konsultationsordning, vilket är ett steg på vägen. Dessutom har vi tillsatt en utredning som tittar på inte minst de viktiga markrättigheterna. Vi menar att de frågorna måste lösas ut innan vi ratificerar ILO 169. Därför avslag.

20 När det gäller frågan om surrogatverksamhet är det samma sak. Principiellt väldigt tydligt ställningstagande: Vi är motståndare till hela detta. Tyvärr – Moderaterna i Sverige driver för att skapa en marknad kring det här. Det är otroligt naivt. Det är ytterst en handel med människors kroppar som kan få väldigt stora konsekvenser. Men attsatsen under det här avsnittet, 195:19, är väldigt specifik. Den handlar om just företag och vi är inte säkra på att det mest verkningsfulla, eller ens möjligt juridiskt sett, att gå den vägen framåt, så vi yrkar avslag.

25 När det gäller motion 191 om alkohol i alla nyproducerade bilar, så yrkar vi avslag på den attsatsen men ni ska veta att Sverige driver på för att EU ska ha krav på alkohol i alla nyproducerade bilar i EU. Vi driver frågan fast inte på det sätt som attsatsen förslår.

Avslutningsvis – vi har skrivit ett nytt avsnitt i riktlinjerna som handlar om att de kommande tio åren behöver hela samhället kraftsamla för att bekämpa segregation och förhindra kriminellas påverkan på lokalsamhället. Sverige ska inte ha några utsatta områden. Dessutom – Magdalena Andersson talade tidigare om att vi ska vända på varenda sten, så att bekämpa segregation och få bort de utsatta områdena är verkligen en av vår nya partiledares största prioriteringar. Men vi har valt att inte datumsätta detta, så därför yrkar vi avslag på motion 292.

35 Med detta tror jag att vi har gått igenom de flesta yrkandena. Har jag missat något yrkande så är det avslag som jag har missat.

Ombudsbyte

Sara Andersson Älvsborgs Södra inträder som ombud i stället för Mattias Nyström.

Beslut – riktlinjerna

5 Kongressen beslöt:

- att efter försöksvotering avslå Elin Gustavssons förslag 1501 om ny inledande text
- att bifalla Ulrika Winblads, med instämmande av partistyrelsen, tilläggsförslag
- att bifalla Malin Berglunds, med instämmande av partistyrelsen, förslag
- att efter försöksvotering avslå Susanne Andersson förslag om att sexköp alltid ska leda till
- 10 frihetsberövande straff
- att efter försöksvotering avslå Åsa Kullgrens tilläggsförslag om påföljdssystemet
- att efter försöksvotering avslå Enna Gerins förslag en strykning om att säga upp kriminella i bostäder
- att efter försöksvotering avslå Jenny Melanders tilläggsförslag om socialsekreterares roll
- 15 att efter försöksvotering avslå Carl Kangas tilläggsförslag om sociala investeringar
- att I övrigt fastställa de politiska riktlinjerna – kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop: Bekämpa brotten och brottens orsaker* (s. 24–25).

Beslut – motionerna

20 Kongressen beslöt:

- att med röstsiffrorna 201–144 bifalla partistyrelsens förslag gällande motion 184:1
- att efter försöksvotering bifalla partistyrelsens förslag gällande motionerna 195:13 och 195:19
- att med röstsiffrorna 213–127 bifalla partistyrelsens förslag gällande motion 258
- att med röstsiffrorna 229–115 bifalla partistyrelsens förslag gällande motion 292:1
- 25 att i övrigt fastställa partistyrelsens utlåtanden på område B: (UB140, UB144, UB145, UB147).

Ordförande: Erik Ezelius och Elisabeth Brandt Ygeman

Sekreterare: Veronica Nelson och Alexander Högberg

30

Dagordningens punkt 10.9

Behandling av område B: Vi bygger ett land som håller ihop

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop: Alla ska ha ett eget hem* (s. 25–26).

35 Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område B (UB146).

Huvudföredragande: Morgan Johansson

Föredragande: Johan Löfstrand, Mikael Damberg och Karin Wanngård

40

Föredragning och förslag

Johan Löfstrand, föredragande: Tack alla i temagruppen. Det har varit spännande diskussioner, både i temagruppen men kanske framför allt i korridorerna efteråt. Det visar ändå att bostadsfrågan engagerar. Det händer väldigt mycket på det bostadspolitiska området men det behöver hända mycket mer, och det tycker jag att dagens engagemang har visat.

När den S-ledda regeringen tillträdde var bostadsbyggandet lågt men nu, sju år senare, kan vi konstatera att vi bygger mer än det har gjorts på 30 år. Men det kommer inte att räcka. Om vi ska klara de utmaningar som vi ser i samhället, både med segregation och utanförskap men också ökad befolkning, så måste vi bygga mer. Därför har partistyrelsen slagit fast ett ambitiöst och långsiktigt mål – att vi under de kommande tio åren, fram till 2030, ska påbörja 500 000 bostäder. Det här är ett högt satt mål och det kommer att bli tufft att nå, men det är en av de absolut viktigaste prioriteringarna inför det kommande årtiondet.

Men förutom ett högt bostadsbyggande behöver vi mycket, mycket mer. Vi ser att de sociala utmaningarna i samhället ökar. Vi ser att samhället glider isär och vi ser att den sociala hållbarheten blir allt viktigare. Och för att klara de utmaningarna måste vi bredda den verktygslåda som finns i dag. Vi måste stärka hyresgästens ställning vid ombildning och renovering. Vi måste se till att bostaden blir en social rättighet för alla i hela Sverige. Vi måste se till att motverka både ombildningar och stora utförsäljningar när de sker på ideologisk grund. Vi måste också motverka social dumpning och vi måste se till att fastighetsägare inte kan bedriva någon typ av slumverksamhet, vilket sker runt om i landet i dag.

Partikamrater, det är också viktigt att vi ser till att staka ut en politik som gör att vi faktiskt kan bo i hela vårt avlånga land. Därför måste vi förbättra möjligheterna att bygga och leva på landsbygd, och då är ju bostaden oerhört viktig. Men det handlar inte bara om att vi ska bygga på landsbygd. Det måste också handla om att vi ska kunna bygga på så kallade svaga marknader, för även i storstäder har vi ibland svårt att bygga bostäder. Det måste kunna byggas bostäder åt alla i hela Sverige.

Slutligen kamrater, det som jag inledningsvis pratade om var att det stora målet är att vi måste bygga mycket, och det finns ett engagemang för att vi måste hålla uppe bostadsbyggandet. Och i de samtal och diskussioner som jag har haft tillsammans med en hel del av er, så har det dykt upp många spännande reformförslag. Det har varit låg moms på hyra, det har varit skattefria underhållsfonder, det har varit mellankapitalfinansiering och många, många andra spännande reformer.

När partistyrelsen skrivit riktlinjerna och resonerat kring hur de ska se ut så har vi landat i att vi vill ha riktlinjer som fokuserar på att ha ett tydligt mål i ökat bostadsbyggande och en tydlig riktning vart vi ska. Alla de reformer som vi har pratat om är bra och säkerligen välbehövliga, men vi tror inte att de ska stå i riktlinjerna just nu för vi vet inte vilka av de här reformerna som kommer att behövas när vi gör en ny skattereform eller när vi tar nästa steg för att utveckla den bostadssociala sektorn. Därför kommer vi i dag att avslå en hel del av yrkandena där man har konkreta reformförslag, men dessa tar vi självklart med oss i det framtida arbete. Jag yrkar bifall till partistyrelsens reviderade riktlinjer.

Följande förslag förelåg

Riktlinjerna

5 **Alla ska ha ett eget hem**

Hemmet är den trygga punkten i varje människas liv. Ens bostad påverkar vilka arbeten man kan ta, var man kan studera, och hur mycket av ens vakna tid som går till pendling. Det avgör om man kan flytta hemifrån, påverkar vilka förskolor och skolor som är tillgängliga för ens barn, och möjligheten att känna ro. Vårt mål är ett Sverige där alla kan bo bra genom hela livet.

10 Att ha en bostad är en social rättighet, och hela bostadspolitiken måste inriktas på att uppfylla detta. Vi kan inte acceptera att kommuner abdikerar från bostadsfrågan, och en nationell bostadspolitik krävs för att klara bostadsförsörjningen i hela landet. Målsättningen ska vara goda bostäder åt alla – inte en marknad som fungerar för några. Det behövs både fler hyresrätter och blandade bostadsområden med villor, radhus och flerfamiljshus som bryter den växande
15 bostadssegregationen. Sverige har haft det mest omfattande bostadsbyggandet på 30 år och det socialdemokratiska målet om 250 000 nya bostäder till 2020 uppnåddes. Nu måste vi gå vidare. Vi vill hålla den höga byggtakten uppe och till år 2030 ska en halv miljon nya bostäder påbörjas, varav en stor del ska bestå av hyresrätter.

Segregationen bryts inte med särlösningar för resurssvaga som ska bo på vissa platser, eller
20 genom kortsynta billighetslösningar som står i strid med en god boende- och uppväxtmiljö. Boende- och upphovsformer ska vara blandade. Det behövs dessutom stadsplanering som främjar jämlikhet och klimatmässig hållbarhet. Varje kommun måste ta ansvar för planering och byggande så att invånarna har tillgång till bra och hållbara bostäder, och kommunerna ska kunna åläggas detta. Social dumping ska motverkas. Samtidigt ska kommunernas förutsättningar
25 förbättras genom en modern förköpsrätt av mark för bostadsbyggande och möjligheterna stärkas att agera mot fastighetsägare som missköter sina fastigheter och boendemiljöer.

De statliga investeringsstöden har varit framgångsrika och ska utvecklas och villkoras med krav på socialt ansvarstagande. Allmännyttan står för de flesta nyproducerade hyresrätter och leder utvecklingen i att pressa boendekostnader. Allmännyttans villkor behöver stärkas och styras
30 av samhällsnytta. Det måste även ges möjligheter att bygga på svaga marknader. Vi ska arbeta aktivt för att förändra reglerna på EU-nivå och i Sverige så att avkastningskravet kan sänkas. Ett omfattande hyresbestånd och en gemensam förmedling för alla bostäder på en ort är avgörande för att alla ska kunna leva i bostäder som passar deras behov. All form av diskriminering på bostadsmarknaden ska motverkas.

35 Skillnaderna i boendekostnader mellan de som hyr och de som äger är stora och behöver minska. Samtidigt vill väldigt många – oberoende av bakgrund – äga sitt boende. Därför får lånetak och amorteringskrav inte vara utformade så att de i onödan utestänger låg- och medelinkomsttagare från att köpa lägenhet eller småhus.

Vid renoveringar och ombildningar vill vi stärka hyresgästernas ställning. Förekomsten
40 av lyxrenoveringar i syfte att byta hyresgäster i det befintliga hyresbeståndet måste stävjas. Marknadshyror leder till en ökad omfördelning från hyresgäster till fastighetsägare, med en sämre

vardagsekonomi för väldigt många människor som följd, och med ännu större svårigheter att få en bostad. Allt detta utan att byggandet kan förväntas öka. Vi motsätter oss marknadshyror, och den svenska hyresförhandlingsmodellen ska stärkas.

5 **Motionerna**

UB146

Partikongressen föreslås besluta:

- att bifalla motionerna B68:4, B71:3, B80:1, B82:2, B92:2, B127:4 och B134:1
- 10 att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A144:1, A163:12, A164:12, A165:12, A166:12, A167:12, A168:12, A171:12, A172:12, A173:12, A175:12, A176:12, A178:12, A179:12, A180:8, A181:12, A182:12, A183:11, A184:13, A185:12, A186:10, A187:12, A188:12, A189:12, A190:12, A191:12, A192:12, A193:12, A194:12, A195:12, A196:12, A197:12, A235:2, A546:14, A546:15, A581:27, A581:48, A581:52, 15 A598:6, A608:8, A610:8, A618:9, A688:3, A759:2, A759:3, B32:2, B66:1, B67:1, B68:1, B68:5, B68:6, B68:7, B68:8, B68:9, B68:12, B68:13, B68:15, B69:3, B69:5, B69:6, B69:7, B69:9, B71:1, B73:1, B75:1, B75:2, B76:1, B76:2, B76:4, B76:5, B76:6, B76:7, B76:8, B77:1, B78:1, B78:2, B78:3, B78:4, B78:5, B78:6, B78:7, B78:8, B78:9, B79:2, B80:2, B80:3, B80:4, B81:1, B82:3, B82:4, B82:5, B82:6, B82:8, B82:9, B83:1, B83:2, 20 B84:1, B85:1, B86:1, B86:2, B87:1, B88:1, B89:1, B89:2, B90:1, B90:2, B92:1, B93:1, B93:2, B93:4, B94:1, B95:1, B97:1, B99:1, B99:2, B100:1, B101:1, B102:1, B102:2, B103:1, B104:1, B104:2, B107:1, B107:2, B108:1, B108:2, B109:1, B109:2, B110:1, B110:2, B111:1, B111:2, B112:1, B113:1, B113:2, B114:1, B114:2, B115:1, B116:1, B117:1, B117:2, B119:1, B119:2, B119:3, B119:4, B119:8, B119:10, B120:1, B120:2, 25 B120:3, B120:4, B120:8, B120:10, B121:1, B122:1, B122:2, B122:3, B123:1, B123:2, B123:3, B124:1, B124:2, B124:3, B125:1, B126:1, B127:1, B127:2, B127:5, B128:1, B128:2, B129:1, B129:2, B129:4, B129:5, B129:6, B129:9, B130:1, B131:1, B132:1, B134:2, B134:3, B134:4, B135:1, B136:1, B136:2, B136:3, B138:1, B139:1, B139:2, B140:1, B141:1, B141:2, B142:1, B142:2, B143:1, B176:16, B219:4, C22:3, C122:2, 30 C189:1, D59:5, D59:6, D240:3 och D412:13
- att avslå motionerna A584:8, A585:8, A586:8, A587:8, A589:8, A590:8, A591:8, A592:8, A593:8, A594:8, A595:8, A596:8, A597:6, A599:8, A600:8, A602:5, A603:8, A604:8, A605:8, A606:8, A607:8, A609:8, A611:8, A612:8, A613:5, A614:8, A616:7, A617:8, A619:5, B68:3, B68:14, B70:1, B70:2, B71:2, B72:1, B74:1, B74:2, B76:3, B79:1, B82:1, 35 B82:7, B82:12, B91:1, B93:3, B96:1, B96:2, B105:1, B106:1, B107:3, B108:3, B109:3, B110:3, B111:3, B113:3, B117:3, B118:1, B127:3, B128:3, B130:2, B133:1, B137:1, B139:3 och B176:15.

Talartidsbegränsning

Beslut

Kongressen beslöt:

att begränsa talartiden under debatten till 1,5 minut.

5

Debatt

Elliot Blixt, Fyrbodals: Jag vill yrka bifall till motion 197:12. Kamrater, framtidens städer måste också vara jämlika, gröna och hållbara städer. Om alla kommuner skulle ha en bostadsplanering av blandade upplåtelseformer och en bebyggelse som främjar gång, cykel och kollektivtrafik skulle vi vara på bra väg mot ett sådant samhälle, också i enlighet med Agenda 2030. Tillsammans skulle vi kunna bygga bort bostadssegregationen, stärka sammanhållningen bland människor och bana väg för framtidens städer.

10

Vi unga vill inte växa upp i ett samhälle där segregationen frodas, där människor inte har möjlighet att ta sig till sina vänner och fritidsaktiviteter på grund av ekonomi eller boendesituation. Vårt förslag, SSU:s förslag, syftar till att på riktigt minska segregationen genom att kommuner ska tvingas bygga bostäder för låg- och höginkomsttagare i landet, så att det blir bostadsområden där invånarnas behov tillgodoses utan att man behöver åka långt med bil. Det är viktigt eftersom områden som saknar nära service blir mindre attraktiva att bo i, vilket skapar segregation. Kongressen har i dag mandat att göra samhället mer jämlikt. Rösta därför också jämlikt. Bifall till förslaget.

15

20

Markus Kauppinen, Jönköpings län: Bostadsfrågan är en av de viktigaste frågor vi har att lösa. Vi har pratat mycket om vad det innebär för segregationen och att ungdomar kommer ut och får sitt första boende, och så vidare.

25

Vi har två ändringsyrkanden och det är på rad 32 i det nya förslaget, och det lyder såhär: ”Vi ska arbeta aktivt för att förändra reglerna på EU-nivå och i Sverige så att avkastningskravet kan sänkas och nedskrivningsreglerna förändras så att de inte utgör ett hinder för nyproduktion.” De här nedskrivningsreglerna är fruktansvärt tuffa för oss på de svaga marknaderna. Det är glädjande att ni har hittat avkastningskravet, men nedskrivningsreglerna är ännu viktigare för att vi ska klara av att bygga.

30

Det andra yrkandet är på rad 37, och det är egentligen bara en förstärkning av det som står: ”Skillnaderna i boendekostnader mellan dem som hyr och dem som äger är för stora och måste minska. Samtidigt vill många äga sitt boende. Därför ska inte lånetak och amorteringskrav vara utformade så att de utestänger låg- och medelinkomsttagare från att köpa sin bostad.”

35

Jag har sagt som det är. Nu är det upp till partistyrelsen att göra det som krävs.

Carolina Sondell, Västernorrland: Jag kommer från Örnsköldsvik vid Höga kusten. Jag bor en attraktiv plats. En attraktiv plats definieras som en plats dit man längtar och man känner sig välkommen att bo, leva och verka. En plats där livspusslet går att balansera, där vi gör saker tillsammans och kan utvecklas på våra egna villkor.

40

Jag trivs hemma och jag tror att fler vill bo där jag bor. För att välkomna fler behöver vi

utveckla möjligheter att bygga även hyresbostäder, men i vår vackra norrländska landsbygd krävs ofta finansiell hjälp. Därför tackar jag partistyrelsen för meningen att det måste även ges möjligheter att bygga på svaga marknader, och med det nöjer vi oss med besvarande på Skogens motion 546.

5 I stort är vi nöjda med riktlinjerna. Det vi saknar är ett uttalande om önskemål om mer gång-, cykel- och kollektivtrafik. Vi tror att samhällen med fler gångare, cyklister och bussåkare är samhällen där alla trivs bättre och det ger ett mer hållbart samhälle. Så tack SSU för motionen om jämlikhetslöftet. Vi vill gärna föra in den texten i riktlinjerna.

10 *Anna Ahnér*, Örebro län: Det gäller stycket *Alla ska ha ett eget hem*. Vi är väldigt glada att bostadsfrågan har fått ett eget kapitel i riktlinjerna, och arbetet i temagrupperna har fungerat bra. De nya skrivningarna känns bra på många sätt och vis. Landsbygden har bland annat fått ett större utrymme.

Jag har yrkat på att ta bort en del i en mening. I de gamla riktlinjerna var de på sidan 26 rad 8: "Varje kommun måste ta ansvar för planering och byggande så att invånarna har tillgång till bra och hållbara bostäder." Där föreslår jag att man sätter punkt, för nästa del av meningen säger ungefär samma sak och kanske också att det kan innebära en kostnad för kommunerna som vi skulle vilja undvika.

20 *Julia Johansson*, Dalarna: Vi i Dalarna vill yrka för en strykning i riktlinjerna på sidan 25 rad 31. Meningen lyder "Hemmet är den trygga punkten i varje människas liv." Att hemmet ska vara den trygga punkten för varje människa är självklart målet, men det är inte vår verklighet. Vänner, vi kan inte på allvar uttrycka oss med att alla är trygga i sitt hem när vi vet att det är något helt annat.

Kan vi då se den femåriga pojken vars föräldrar super sig fulla och bråkar varje kväll i ögonen? Kan vi möta kvinnan vars man misshandlar henne i sovrummet? Det kan i alla fall inte jag och jag tror att ingen härinne i dag kan det heller. Självklart vet jag att partistyrelsen inte menar det här med skrivningen men jag tycker ändå att vi måste få bort meningen. Därför tycker jag att stycket ska börja så här i stället: "Bostaden påverkar vilket arbete man kan ta, var man kan studera och hur mycket av ens vakna till som går åt till pendling."

30 Jag vill även passa på att yrka bifall till motion 197:12.

Camilla Egeberth, Östergötland: Unga som äldre, barnfamiljer som singlar – ja, alla ska ha rätt till en bostad oavsett familjeförhållanden, och tack vare vår S-ledda regering har 250 000 bostäder byggts från regeringsskiftet 2014 men trots regeringens ansträngningar behöver vi öka byggtakten ytterligare.

Jag är glad över våra bostadspolitiska riktlinjer. Bostad är en social rättighet i lika hög utsträckning som en mänsklig rättighet som stadgas i FN-konventionen om de mänskliga rättigheterna. Antalet människor som vistas i Sverige utan tillåtelse är i dag okänt. Skatteverket uppskattar till att ungefär 200 000 människor i dag är skrivna på felaktiga adresser, men exakt hur omfattande problemet är vet ingen. Vi ser att ett parallellsamhälle växer fram med till exempel handel med svarta hyreskontrakt och bidragsfusk. Detta kan vi som socialdemokrater aldrig acceptera.

Vi vill tacka partistyrelsen för den nya texten i riktlinjerna om att bekämpa brotten och brottens orsaker men vi vill ändå yrka bifall till att B176 ska vara besvarad och vi vill ha ett tillägg på sidan 25 rad 10 samt på sidorna 25 och 26.

5 *Jessica Wide, Dalarna:* Jag nämnde redan i morse när vi började dagen att jag betraktar hela detta område som vi hanterar under temat *Vi bygger ett land som håller ihop* som vår socialpolitik framåt. Mycket av det som vi nu lägger fram i våra politiska riktlinjer handlar om att stärka det förebyggande sociala arbetet genom att stärka föräldrar i deras föräldraskap, betona barnens rätt till en god barndom, aktivt verka för att alla barn har möjlighet till en meningsfull fritid och att ta tag i situationen i utsatta områden.

Rätten till en bostad är helt avgörande i ett förebyggande socialt arbete. För att kunna leva ett gott liv behövs en fast punkt att utgå från och känna sig trygg i. Ett problem vi har är att det är bostadsbrist. Vi bygger många nya bostäder – det är bra och det ska vi fortsätta med. Men vi har också problem med att finansiera byggen och problemen skiljer sig åt i olika delar av landet.

15 Från Dalarnas partidistrikts gläds åt tillägget i de politiska riktlinjerna att det ska vara möjligt att bygga även på svaga marknader, eftersom vi på landsbygden har svårt att bygga där marknaden inte finner det lönsamt. Det tillägget möter Skogslänens gemensamma motion 546:14–15 som besvaras och det tackar vi för.

20 *Nadjam Malik, Skåne:* Göran Andersson är en partikamrat som varit med i partiet sedan 1960-talet. Han är både en härlig människa och en partikamrat som jag lärt mig en hel del av. När Göran var hos oss i Rosengårds S-förening för två veckor sedan och pratade så var det en sak som fastnade extra mycket av allt det han berättade, nämligen att politiker inte ska förvalta utan socialdemokratiska politiker ska förvandla.

25 Det är precis som detta handlar om nu. Vi ska fortsätta att förvalta en bostadsbrist utan med vår politik ska vi förvandla människors drömmar om en drägligt liv med rimlig hyra till verklighet. Vi ska inte gömma oss bakom tjänstemannaord som ”påbörjade bostäder” när Boverkets bedömning är att det måste färdigställas nästan 600 000 bostäder de kommande tio åren för att vi ska komma till bukt med den rådande bostadsbristen.

30 Därför yrkar vi att det som står på sidan 26 rad 3 – att det ska stå ”färdigställda bostäder” i stället för ”påbörjade bostäder”.

Amalia Rud Pedersen, Göteborg: Jag vill börja med att tacka partistyrelsen för ett väldigt bra bostadspolitiskt program. Det är väldigt roligt att vi har ett sådant. Det är väldigt kul med bostadspolitik, även om det ibland är krångligt, svårt och tekniskt. Men det är inte heller någon tvekan om att socialdemokratins viktigaste mål nu är att bryta segregationen, och om vi på allvar vill göra det måste vi också ta tag i bostadssegregationen.

Partistyrelsen talade innan om att vi behöver ha fler vägar för att underlätta för bostadsbyggande, och därför har jag ett förslag. I dag består nästan hälften av Sveriges yta av riksintressen. Många är absolut av intresse för miljö och djurliv men många är också inaktuella och otydliga. 60 procent av Sveriges kommuner tycker att detta är ett problem i dag för planeringen för bostadsbyggandet, och det är därför man inte kan nå de mål vi sätter upp.

Därför vill jag ha en ny mening på sidan 2 rad 27, efter ”boendemiljöer”: ”Riksintressena behöver reduceras och länsstyrelserna behöver motivera sitt ställningstagande. Därefter ska riksintresset kunna överklagas.”

5 *Andreas Sjöo*, Göteborg: Jag yrkar på ett tillägg på rad 2: ”En statlig mellankapitalfinansiering som införs som främjar byggandet av hyreslägenheter i de delar av landet där marknadsvärdet i bostadsbyggandet är lågt. Mellankapitalfinansieringen ska kunna kompletteras med statliga lånegarantier till gynnsamma räntevillkor som villkoras med krav på hållbarhet.”

10 Då är frågan vad en mellankapitalfinansiering är. Det är ju ett himla krångligt ord. Ordet har vi snott från en grym organisation som heter Socialdemokraterna. Det kom en rapport 2018 som hette *En ny social bostadspolitik* och där lyfter sossarna fram det här fantastiska förslaget. Det handlar egentligen om att på de marknader och där byggnation inte blir av för att det saknas cash ska staten gå in och hjälpa till med den delen av finansieringen som helt enkelt behövs för att bygget ska bli av. På så vis kommer fler hus att bli färdigställda, och bland det värsta vi vet är
15 bostadsbrist, så den ska vi väck med.

Maria-Elsa Salvo Miranda, Stockholm: Tack Johan, Karin och alla delegationer som vi har haft förmånen att samtala med om bostadspolitik. Äntligen har vi riktlinjer för bostadspolitiken att debattera – vad roligt!

20 Bostadsbristen är ett akut problem som en majoritet av landets kommuner dagligen kämpar med och som drabbar många, många människor. Den drabbar framför allt unga, pensionärer och ensamstående, eftersom de här grupperna har en svagare ekonomi och är mer beroende av att det finns bostäder med lägre hyror.

För att kommunerna ska klara att bygga bostäder efter behov på både landsbygd och i
25 storstädernas ytterstadsområden behöver staten därför ta ett större ansvar för finansieringen av bostadsbyggandet. Därför yrkar vi bifall till Göteborgs förslag om mellanfinansiering.

Ett annat stort problem i framför allt storstäderna är ombildningar av hyresrätter till bostadsrätter. Alla har som sagt inte möjlighet att köpa en bostad och det äldre beståndet har lägre hyror än det nyproducerade. Därför är det viktigt att vi värnar om varje hyresrätt i kommuner där
30 det råder bostadsbrist.

Därför yrkar vi på ett tillägg på sidan 25 rad 27: ”För att stärka allmännyttan ska ombildningar av allmännyttiga bostäder motverkas, särskilt i kommuner med brist på hyresrätter med låga avgifter.”

35 *Fatmir Azemi*, Skåne: Vi har ett ändringsyrkande, nu vet jag inte om vi är på rätt sida men enligt mina noteringar är det sidan 26 rad 19. Vi yrkar på att lägga till följande: ”Därför ska vi göra det obligatoriskt för en kommun att säkerställa tillgången till offentlig bostadsförmedling.” Vi anser att en kommunal bostadsförmedling är ett viktigt verktyg för att skapa transparens och öppna hyresmarknaden för fler.

40 I dag är det frivilligt för en kommun att tillhandahålla en kommunal bostadsförmedling. Vi vill göra det obligatoriskt att ha eller ingå i en sådant.

Lisa Näbo, SSU: Jag vill börja med att yrka bifall till yrkande 1164 och yrkande 1630. Om en månad flyttar jag till Stockholm. Jag gör det för jag fick ett nytt jobb här i somras, vilket ni kanske vet om. Men för att kunna ta det jobbet behövde jag någonstans att bo. Men jag är ung och mina år i bostadskö är i princip oanvändbara. Att köpa en bostad är en omöjlighet, men jag är bara en av många unga med bostadsångest.

Jag har vänner, många vänner, som stannat i dåliga relation, i destruktiva förhållanden, för att de inte har haft någonstans att ta vägen. Samtidigt hör vi rapporter om hur unga tjejer erbjuds hyreskontrakt i utbyte mot sex. Vi vet att studenter tvingas bo i möjliga källare eller hyra svart i tredje hand.

I dag baseras rätten och tillgången till bostad på en kö där unga hamnar längst ner i prioriteringslistan, eftersom vi helt enkelt har levt lika länge som de andra i kön. Systemet är riggat för att vi unga inte ska få ta oss in på den bostadsmarknad som borde vara en rättighet för alla. Om vi på allvar ska stå upp för jämlikheten så måste vi vara solidariska med alla unga som söker bostad.

Boel Godner, Stockholms län: Låt oss prata lite om felaktig folkbokföring, det vill säga människor som folkbokför sig på ett ställe men bor på ett helt annat. Det kan vara människor som skriver sig i en kommun som har väldigt låg skatt och bor i en helt annan och använder den kommunens service. Det är asylsökande som kommer via EBO och är helt utlämnade till att någon erbjuder en svart bostad i något av Sveriges så kallade utsatta områden och därmed bidrar till segregationen fast man önskade sig ett lyckligt liv här i Sverige.

Arbetskraftsinvandrare som köpt ett arbetstillstånd där bostaden har varit ett av lockbetena för att sälja allt man äger i hemlandet och flytta till Sverige. Trappuppgångar där det hänger 40 namn utanför varje lägenhet men ingen av de 40 bor där utan de har köpt möjligheten att vara folkbokförda på det stället men bor ofta riktigt dåligt på ett helt annat ställe.

Många far otroligt illa på den svarta bostadsmarknad som har vuxit fram i Sverige under den tid som det inte har varit ett brott att folkbokföra sig på ett ställe och bo på ett annat. Nu är det ett brott och så ska vi använda oss av det. Jag är väldigt glad över skrivningen som partistyrelsen lade in i riktlinjerna i förra avsnittet och jag tycker därmed att man kan besvara motion 118 med hänvisning till det.

Lisa Dahlberg, Älvsborgs Södra: Vad viktigt det är det du tog upp Boel, jag instämmer verkligen i det! Från Södra Älvsborg instämmer vi också i 1673 och vi har två yrkanden.

Att ha en bostad är en mänsklig och grundlagsstadgad rättighet, men allt för många kommer ju inte ens ut på bostadsmarknaden: ”Kommer jag att ha någonstans att bo? Hur ska mitt liv se ut och var ska jag leva det?” Det här rör ju inte bara unga. Det kan också röra den kvinna som behöver lämna en destruktiv relation. Hur ska det gå till när det inte finns några lägenheter?

Även om byggandet har tagit rejäl fart de senaste åren så räcker inte det för att möta bostadsbristen. Boverkets bedömning är faktiskt att det behöver byggas närmare 60 000 nya bostäder om året fram till 2029.

Trycket gör ju att den här takten behöver öka. Vi måste fortsätta att leda det här arbetet och

det räcker inte med att arbetet ska påbörjas. Vi behöver en halv miljon färdigställda bostäder till 2030. Tycker ni det här ska ni också hålla med i mina yrkanden.

Det är också viktigt att vi är tydliga när det gäller hyresrätten. Minst hälften av bostäderna ska vara hyresrätter. Det är Södra Älvsborgs yrkande. Det bör inte vara ett bekymmer då andelen i dag är över 60 procent. Men vi behöver fortsätta och vara tydliga i att vi behöver fortsatt många hyresrätter.

Novalie Lilja, Västerbotten: Tack för en bra riktlinjestext. Vi skulle vilja se ett tillägg av ordet ”jämförbarhet” på sidan 2 rad 22, där vi pratar om stadsplanering. Det finns redan en text om jämlig stadsplanering men just jämförbar är separat och det är därför jag tar upp det här.

I Umeå har vi bland annat infört det här. Vi arbetar systematiskt med att staden planeras även efter kvinnors liv, vanor, arbete och prioriteringar. Det här gör vi i allt från övergripande planering ner på mindre detaljer. I dag är Umeå den enda större kommunen i landet utan ett utsatt samhälle. Stadsplanering som är jämförbar skapar ett tryggare samhälle och vi ser att det gynnar alla samhällets grupper. Därför yrkar jag bifall till yrkande 1494 om ett tillägg av begreppet ”jämförbar stadsplanering”.

Therése Mancini, Fyrbodalen: Vi saknar en skrivning i riktlinjerna om kostnadsneutralitet mellan boendeformerna. På grund av att man inte får använda samma avdrag i hyresrätter som i egenägda boenden blir hyrorna högre. Har vi kostnadsneutralitet mellan boendeformerna kan vi hålla hyrorna i hyresrätterna på en lägre nivå, så vi yrkar på sidan 2 rad 38: ”Skillnaden i boendekostnaden mellan dem som hyr och dem som äger är stora och behöver minska. Kostnadsneutralitet ska råda mellan olika upplåtelseformer.” Sedan vill jag även yrka bifall även till Göteborgs förslag.

Kristina Edlund, Östergötland: I flera kommuner runt om i Östergötland ser vi hur människor använder olika identiteter eller är folkbokförda på felaktiga adresser. Handeln med svarta hyreskontrakt är också stor. Staten tillhandahåller olika former av stöd, så som bostadsbidrag eller barnbidrag. Då är det rimligt att uppgifterna i folkbokföringen stämmer. Lämna man felaktiga uppgifter ska det få konsekvenser.

Vi svenskar förväntar oss att uppgifterna i folkbokföringen stämmer. Folkbokföringen är ett viktigt system för kommuner, statliga myndigheter, hyresvärdar och skattebetalare. Därför är vi väldigt glada att partistyrelsen har jobbat in det här i de riktlinjer som vi precis beslutade om.

Jag vill verkligen tacka partistyrelsen för att ni nu förtydligar att välfärdsbrotten ska bekämpas och att det ska bli ordning och reda i folkbokföringen. Jag ser fram emot det myndighetsgemensamma arbetet som vi nu har beslutat ska genomföras.

Jenny Larsson, Gotland: Jag yrkar bifall till Markus Kauppinens förslag 1563 om nedskrivningsregler. Bostadsbrist är ett hot både mot individen och mot samhället. På Gotland har vi en bostadsbrist som även hotar utveckling och kompetensförsörjning. För att vända det vet vi att vi måste skapa flera hundra bostäder varje år, och de måste byggas i både Visby och runt om i de mindre samhällena på ön.

Om vi ska klara framtida rekryteringar, tillväxt och en bra välfärd i landets alla kommuner behöver vi bygga nya bostäder. Tyvärr försvåras det här uppdraget kraftigt av dagens redovisningsregler, både i hur de utformas och hur de tolkas. De svenska byggpriserna är höga och i många landsbygdskommuner och ytterstadsområden leder det till att produktionskostnaderna regelmässigt är högre än det teoretiska marknadsvärde som fastigheten får när den nya byggnaden sedan är klar. Det i sin tur leder oftast till krav på omfattande nedskrivningar vilket påverkar bostadsföretagets ekonomiska resultat och soliditet väldigt negativt, och om kommunerna vill skjuta till nytt kapital för att återställa soliditeten kan det betraktas som otillåtet statsstöd, enligt EU:s regler. Många gånger blir det alltså omöjligt att bygga de hus som befolkningen behöver. Därför behövs det en förändring av de regler som styr nedskrivningar och det behöver göras nu.

Ann-Charlotte Munter, Södermanland: Jag vill yrka bifall till motion 125. Det vatten- och avloppssystem som vi har i dag har staten hjälpt till att bygga upp, även om kommunerna nu har tagit över ansvaret. Vattenläckage av dricksvatten och dagvatten som tar sig in i avloppen och överbelastar våra reningsverk är ett kommunalpolitiskt problem.

I en rapport från Svenskt Vatten står det: ”Risken med att fortsätta med dagens låga investeringsnivå är att vattentjänsterna över tid försämras.” Ökning i leveransavbrott, sjukdomsutbrott på grund av otjänligt dricksvatten, miljöpåverkan, svårigheter att hantera skyfall och torka etc. samtidigt hushållen får betala mer för varje år.

I svaret från partistyrelsen hänvisas till möjligheten att avsätta medel i investeringsfond enligt vattentjänstlagen. Men här behöver vi veta att fonderingen gäller överskott som får fonderas i högst tre år. Dessutom får dessa pengar uttryckligen inte användas till upprustning av befintligt va-ledningsnät och inte heller nya anslutningar till va-ledningsnät. Därför ser jag i dag inga andra lösningar än att kommunerna tvingas höja taxorna avsevärt framöver för att hantera detta, vilket kommer att leda till större skillnader i taxorna mellan kommunerna än i dag. Vi kommer att höja taxorna oavsett, det är inget konstigt i det, men låt dem inte skena.

Camilla Widman, Göteborg: Kristina Edlund från Östergötland var precis uppe och yrkade samma sak som jag nu ska yrka. Vi vet inte hur många som bor i Sverige i dag. Under de senaste åren har det vid flera tillfällen avslöjats att människor har dubbla identiteter, tredubbla identiteter, att det bor tolv personer där två är skrivna, att vi inte vet vem och hur många som befinner sig inom landets gränser. Denna skuggtillvaro bortom statistikens kännedom och den sociala ingenjörskonstens räckvidd gör att tusentals människor blir lätta att utnyttja och exploatera som svart arbetskraft och för kriminell verksamhet.

Ända sedan Sverige fortfarande var en fattig arvsmonarki har vi haft en utmärkt folkräkning, där tabellverksarkiv och kyrkoböcker fortfarande ger oss en chans att blicka långt tillbaka och få en tämligen exakt beskrivning av hur många som bott i landet.

Jag vill tacka partistyrelsen för att vi i de reviderade riktlinjerna fått in en del av det här men vi från Göteborgsdelegationen vill ändå yrka besvarande på motion 176:15–16.

40

Patrik Isestad, Stockholms län: Alla ska ha rätt till ett hem och segregation bryts inte med

särlösningar eller baracker på en parkeringsplats med kortsiktiga billighetslösningar. Som kommunalråd i Nynäshamn blir jag ibland uppvaktad av märkliga särlösningar som vill tjäna pengar på bostadsbristen. Social dumpning ska motverkas och medborgarna ska sättas i centrum när hela landet utvecklas.

5 Sverige har ett högt bostadsbyggande just nu, efter de borgerliga krisåren, men de riktlinjer som vi nu tar beslut om på kongressen är inte enbart arbetsuppgifter som syns i tv utan de ger oss en möjlighet att starkt kunna peka på en bra politik för både riket, regionen och kommunen. Politiken får inte bli på skruv och mutter-nivå utan det kommunala självstyret är viktigt på alla centrala punkter, och de här skruvarna och muttrarna som produceras ibland passar inte alltid
10 lokalt. Lokalt behöver vi också jobba mer med ägardirekt i allmännyttan för att se till att inte hyrorna ökar och att vi får en rimlig bostadssituation.

Elin Gustafsson, Skåne: Vi bygger landet i gärning och ord. Så är det, eller hur? Det gäller inte minst för bostadspolitiken som vi nu debatterar. Jag bor i Lund i Skåne – en kommun som är ett
15 väldigt gott bevis på hur viktigt och bra regeringens investeringsstöd faktiskt fungerar i praktiken och vilket viktigt verktyg det är. I vår grannkommun Malmö har vi också ett väldigt fint bevis på detta. Så mycket som 2 300 bostäder har färdigställts de senaste åren tack vare investeringsstöden.

Jag vill alltså verkligen understryka att det här är ett bra och viktigt verktyg, men ska vi klara att verkligen nå upp de ambitioner vi har för bostadspolitiken – att alla ska ha rätt till en
20 egen bostad – måste vi bygga mer och vi måste göra våra verktyg bättre. Därför vill vi utveckla investeringsstödet ännu mer för att bygga en bättre blandning av bostäder. Därför yrkar jag ett tillägg på sidan 2 rad 15: ”För att utöka blandningen mellan stora och mindre bostäder ska investeringsstödet utvecklas så att både flerfamiljsbostäder och mindre lägenheter kan byggas till rimliga hyresnivåer.”

25
Stefan Pålsson, Halland: Jag yrkar bifall till Göteborgs yrkande 1660. I Sverige har vi kommunalt självstyre, det vill säga beslut fattas nära våra medborgare så att de kan känna delaktighet, kan vara med och påverka och ta ansvar för beslut som fattas i deras närhet. Det är ett perspektiv som jag tycker ofta faller bort när i diskussioner på kongressen, där statliga lösningar ofta står i fokus. Vi i Halland tycker att partistyrelsen i stort har gjort en bra avvägning mellan statliga styrmedel och konstateranden om att bostadsförsörjningen och planeringen är en kommunal angelägenhet.

Jag kommer från Halland, och Halland har under 2000-talet haft störst inflyttning per capita i hela landet. Och är man en växande plats behöver man bygga nya bostäder, expandera infrastruktur och välkomna nya företag och verksamheter. Men i arbetet med att samhällsplanera,
35 vilket sker lokalt i enlighet med det kommunala självstyret, stöter man ständigt på problem med mycket omfattande riksintressen. Låt oss genom att bifalla Göteborgs förslag om att reducera riksintressens påverkan på kommun samhällsplanering till Kommunsverige visa: ”Vi har tillit till er förmåga att själva forma ert samhälle.”

40 *Karina Cubilla, Stockholm:* Som vi alla vet pratar vi ofta i partiet om att vi inte ska vara någon form av norm. Därför vill jag tacka för god dialog kring riktlinjerna.

Vi har backat när det handlar att prata om utförsäljningar och vill hellre prata om ombildningar för att inte sätta käppar i hjulet för mindre kommuner, inte minst på gles- och landsbygd. Men vi kan inte tro att vi kan bygga bort bostadsbristen om inte någon sätter lite fart. Marknadens logik är inte nödvändigtvis en naturlag och vårt uppdrag sträcker sig långt längre än så. *Affordable housing* nämndes före lunch, men att vi har överkomliga bostadspriser kommer inte att ske naturligt på de svaga marknaderna orten eller ”landet” som vi kallar det i folkmun. Därför vi jag understryka vikten av att ha en lite tydligare riktning. Kanske skulle det här med mellanfinansiering var en väg framåt – inte för att lägga oss i *hur* lokalt, för det har vi inte tagit beslut om, men kanske ändå markera lite mer bestämt att det är hit vi ska. Vi ska bygga, oavsett vad marknaden säger.

Vidare vill Stockholm yrka bifall till 197:12 om blandad bebyggelse, om att främja hållbara och mobila lösningar och att vi ska främja gång-, cykel- och kollektivtrafik. Där tycker vi att SSU hade en skitbra skrivning.

Eva Ullberg, Stockholms län: Alla ska ha ett eget hem och en bostad är en social rättighet. Målsättningen ska vara goda bostäder åt alla, inte en marknad som fungerar för några. För mig är det tydligt vad det här avsnittet handlar om i våra riktlinjer. Vi ska dessutom tillsammans ute i landet, utifrån kommunernas förutsättningar, ta ansvar och påbörja minst en halv miljon bostäder. Det är ambitiöst och jag tycker att partistyrelsen gör en klok avvägning att det just handlar om att påbörja bostäder, för det är inte så lång tid till 2030 och vi vet att det ibland tar tid att planera och fastställa riktlinjer.

För mig innebär riktlinjerna som de skrivits fram att vi ska fortsätta bygga bostadsrätter, egnahem, hyresrätter, äldreboenden, trygghetsboenden, studentbostäder, kanske *co-living* – helt enkelt bygga bostäder för människors olika behov och längtan. Kommuner som funderar på social dumpning kan sluta göra det, för det ska motverkas. Vi ska ha en starkare allmännyttan och samtliga kommuner ska ta bostadsförsörjningsansvaret med stöd från nationell nivå.

Jag vill avsluta med att jag yrkar bifall till Boel Godners tidigare yrkande om att besvara 118:1, och i övrigt bifall till partistyrelsen.

Håkan Bergström, Örebro län: Jag vill tacka för temagruppens bra jobb och skrivningarna om att social dumpning ska motverkas. Jag bor själv i en av dessa små kommuner i norra delen av Örebro län. Vi har sett problem med social dumpning och jag tycker att det blir ett slags människohandel när personerna kommer till en lägenhet där fastighetsägaren misskött sig.

Jag är glad att möjligheter stärks att agera mot fastighetsägare som missköter sina fastigheter och boendemöjligheter. Detta är väldigt positivt för landsbygden. Jag vill yrka bifall till partistyrelsens förslag.

Jim Svensk Larm, Gävleborg: Vi ska ha en kraftfull grön återstart, en grön omställning och gröna investeringar på minst 100 miljarder nästa mandatperiod. Klimatomställningen är ett av våra viktigaste områden framöver. Därför är det bra att Magdalena lyfter de gröna satsningarna.

Vi har i våra riktlinjer sagt att vi ska fortsätta att driva på den gröna omställningen och att fler

jobb ska vara gröna jobb. Jag jobbar själv inom pappersindustrin och drar där mitt strå till stacken med omställningen från plast till kartong, vilket är mer hållbart. Med hjälp av vårt gröna guld skogen kommer vi att klara den är omställningen bra och förhoppningsvis kan vi också bygga mer i trä.

5 Nu ska vi fastställa riktlinjerna för bostadspolitiken och den är tyvärr inte grön än. Men det har vi möjlighet att ändra på nu. Magdalena pratade om att vårt gröna folkhem inte ska vara något fuskbygge på något sätt – varken på villkoren eller hållbarheten – och det vore toppen om vi kan få till det gröna folkhemmet.

10 Därför yrkar vi från Gävleborg på en ändring på rad 11–12, att det står att vi ska ha en nationell *grön* bostadspolitik, inte bara en nationell bostadspolitik. Det gör det lättare att leva hållbart. Vi vill även pass på att stödja Caroline Sondells yrkande 1622 och att föra in gång-, cykel- och kollektivtrafik i riktlinjerna samt motioner som berör detsamma.

Ayla Eftekhari, Stockholms län: Jag vill börja med att tacka partistyrelsen för de konstruktiva diskussioner vi har haft i temagruppen. I Stockholms län har vi fört diskussion om att stärka hyresrättens ställning i ombildningsprocessen av allmännyttans bestånd, vilket också har beaktats i det reviderade förslaget. Därför vill jag också yrka bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer på det här avsnittet.

15 Det har också förts diskussioner om att ha ännu hårdare skrivningar kring ombildningar och att det ska motverkas. Ibland finns det rimliga skäl att ombilda även där det råder bostadsbrist. Därför motsätter vi oss en sådan skrivning.

20 Det kan handla om att frigöra kapital för att bygga nya bostäder. Det kan handla om att man inte har möjlighet att ta på sig stora renoveringskostnader men heller inte vill att fastigheter ska förfalla. Det kan handla om ett område som redan till övervägande del har hyresrätter och där det inte finns möjlighet att blanda upp områden genom att bygga nytt.

25 Dessutom anser vi att frågan även fortsättningsvis vara en kommunal angelägenhet. Däremot vill vi på nationell nivå stärka hyresgästernas ställning under ombildningsprocessen.

Julia Berg, Kronoberg: I Lammhult och i Kosta hade vi nog behövt bygga nya lägenheter. Men den ekonomiska risken är för stor, trots statsbidrag. Hyrorna blir för höga, risken för tomhyror och därmed dyra nedskrivningsbehov blir för stor. En bidragande orsak till att det är dyrt att bygga på så kallade svaga marknader är avkastningskravet. Problemet finns inte bara i tätorter utanför städerna. Det gäller också förorter i större städer. Förstår ni? I de områden i Sverige där vi har en svagare marknad, där uthyrningstakten kanske inte fylls lika fort – det är där som hyrorna måste bli högst för att marknadsprincipen säger så. Det är tvärtom mot hur vi borde resonera.

35 Jag är så glad att PS har lyft detta i riktlinjerna, att det står att avkastningskraven behöver sänkas. Jag och mina kamrater gör vad vi kan lokalt för att testa att sänka avkastningskraven både i projekt och i de kommunala bostadsbolagen men det är inte lätt. Jag håller med Markus från Jönköping – avkastningskraven behöver sänkas men vi behöver också se över reglerna för nedskrivning. Det är både avkastningskraven och behovet av nedskrivningar som står i vägen för
40 byggande ute på landsbygden och i de mindre tätorterna. Vi instämmer i hans yrkande.

Mika Takamäki, Örebro län: Jag vill yrka bifall till motion 68:4. Marknadshyror vore katastrofalt för väldigt många hyresgäster på sikt, så det måste vi ta tydlig ställning mot. Många människor med svagare ekonomiska förutsättningar bor i hyresrätt. Vi behöver lägre hyror, inte högre. Det ska vi jobba för. Jag vill också yrka bifall till motion 80:1 – att vi jobbar fram en socialt stark bostadspolitik som säkerställer bostäder för alla i alla skeenden i livet. Det är jättebra.

Carina Blank, Gävleborg: Jag vill föreslå en liten med ändå betydelsefull ändring i den här delen av riktlinjerna. Mycket betydelsefull, skulle jag vilja säga. Nu börjar det att ”Hemmet är den trygga punkten i varje människas liv.” Nu vet nu vi att det inte är riktigt sant. För många är just hemmet en ganska otrevlig eller till och med farlig plats, av orsaker som vi har debatterat i andra kapitel.

Nu vill vi inte skriva ut det när utan vi vill skriva vår ambition, så vi från Gävleborg menar att den här delen i riktlinjerna vinner på att börja med: ”Vi vill att hemmet ska vara den trygga punkten i varje människas liv.” Då uttrycker det både en sanning och vår ambition, så jag vill yrka bifall till den ändringen.

Andreas Sjöo, Göteborg: Nu är det strax dags för votering. Det är väldigt härligt att det finns ett bostadsavsnitt i riktlinjer. Det är bra, jag var imponerad när jag läste det, men det kan bli bättre och det måste bli bättre.

Det är strax dags för votering – välj inte det gamla klassiska om bifall PS nu, för det finns väldigt många bra yrkanden från bland annat Göteborg, Stockholm, Skåne, Fyrbodalen, Gotland och Jönköping med flera och vi har faktiskt chansen nu att bygga bort bostadsbristen. Det finns inget parti som vill det i dag – inte i ord och handling i alla fall.

Vi har en möjlighet att med de här riktlinjerna staka ut vägen för hur vi faktiskt bygger bort bostadsbristen, för det är inte värdigt ett välfärdsland. Ni som har tvekat, om inte annat – för det är tekniska frågor, det kan vara kluriga och svåra frågor – vore det inte gött att vara det där partiet som bygger bort bostadsbristen? Kom igen nu!

Magnus Andersson, Örebro län: Jag yrkar på ett tillägg på sidan 2 rad 18, efter meningen som slutar med ”hyresrätter”: ”som även ska möjliggöras i landets mindre kommuner.” Men denna ändring blir det tydligt vad vi vill, inte minst för våra väljare.

I dag är det tyvärr så att i en del av våra medelstora och mindre kommuner kan man inte få till den byggnation som behövs och önskas. Det här kan innebära att när man flyttar hemifrån så flyttar man till sin första lägenhet, sedan flyttar man till hus och villa, för att sedan på ålderns höst vilja flytta till en lägenhet, och så hamnar man i samma lägenhetsområde och har man otur, i samma lägenhet. Nu spetsar jag till det lite men jag tror att ni förstår. Bifall till mitt yrkande.

Amalia Rud Pedersen, Göteborg: Tack för en väldigt bra debatt. Förra veckan på kommunfullmäktige i Göteborg fick Alliansen, med passivt stöd av Sverigedemokraterna, igenom att vi nu ska tillåta ombildningar runt om i hela stan. Man kan resonera om detta och säga att det är en enskild kommuns problem och inte något vi ska ta ett nationellt grepp om. Men faktum är

att allmännyttan är en ideologisk fråga och vi måste se det som ett ideologiskt problem och lösa det i det här nationella programmet.

Det vi ser hända runt om i Sveriges kommuner just nu är att högern säljer ut våra gemensamma hem. I värsta fall kommer det att leda till att vi får städer i städerna. Därför vill vi från Göteborg yrka bifall till Stockholms yrkande om att stärka allmännyttan vid ombildning.

Nadjam Malik, Skåne: Vi yrkar på att lägga till en skrivning om fri hyressättning på sidan 2 rad 45. Vi kommer också att stödja Älvsborgs Södras yrkande att hälften av det som byggs ska vara hyresrätter.

Fri hyressättning finns redan i dag i samband med till exempel andrahandsuthyrning av bostadsrätt, men kruxet är att hyresgästen i dag kan få hyran prövad i hyresnämnden. Finner hyresnämnden att hyran är oskäligen kan inte fastighetsägaren ta ut den hyran. Det som vi på grund av januariavtalet hade blivit tvungna att göra med fri hyressättning i nyproduktion var dels att runda den kollektiva förhandlingsmodellen, dels skippa möjligheten för hyresgästen att få hyran prövad i hyresnämnden. Det innebär egentligen marknadshyror som det redan står i texten i riktlinjerna.

Men i och med att partistyrelsen redan i motionsutlåtandena benämner det som två skilda saker, och att vi utåt sett kommunicerar fri hyressättning som något annat än marknadshyra, så är det viktigt för vår trovärdighet att vi också i våra riktlinjer får med att vi är emot fri hyressättning.

Jag bor själv i hyresrätt och är förtroendevald i Hyresgästföreningen i Malmö. Jag vet att just nu är inte förtroendet för vårt parti bland medlemmarna i Hyresgästföreningen vad det brukar vara. Att bifalla vårt tilläggsyrkande är ett fint sätt av partistyrelsen att visa ödmjukhet mot Sveriges hyresgäster, där många just nu känner sig övergivna av socialdemokratin. Ska vi bygga ett land som håller ihop måste vi också ha med oss de 1,4 miljoner människor som bor i hyresrätt runt om i vårt avlånga land.

Karin Wanngård, föredragande: Partivänner, vi bygger landet, närmare bestämt slår vi fast att vi ska bygga 500 000 nya lägenheter inom loppet av 10 år – ett tydligt mål som förutsätter kommunernas vilja att bygga många bostäder. Vi ser bostadsbrist i många delar av landet, och vi måste möta upp det med att bygga, bygga och bygga. Jag vet att det är möjligt att bygga många bostäder. Jag vet att det är möjligt att införa en bostadsgaranti för unga. Men med det sagt tror inte partistyrelsen på att det är rätt väg att gå att ha en nationell kommunal bostadsgaranti.

I vårt vackra land finns geografiska områden som har nationellt viktiga värden och kvaliteteter, det vill säga riksintressen. När blir det ibland konflikt mot bostadsbyggande. Därför har regeringen redan tillsatt en utredning som snart kommer fram, och som ska minska antalet riksintressen. Därför ser inte vi lösningen i motionen där man saknar många viktiga aspekter.

500 000 bostäder partivänner, det är mycket. Nu är det dags för oss kommunalpolitiker att kavla upp ärmarna och se till att bygga 50 000 lägenheter per år och många av dessa ska vara hyresrätter. Bifall till partistyrelsens förslag.

Johan Löfstrand, föredragande: Nu ska jag försöka att hålla tungan rätt i mun eftersom det blev

lite nya yrkande som kom in på olika rader. Om vi börjar med Carinas inspel från Gävleborg, så kan vi tänka oss att jämka oss med hennes förslag kring att hemmet är den trygga punkten. Vi jämkar oss där.

5 Går vi sedan vidare så har Elin från Skåne ett yrkande där det handlar om att utveckla investeringsstödet. Det är precis som Elin säger – investeringsstödet är jätteviktigt. Det har inneburit att vi har byggt jättemånga bostäder. Jag tycker att det här är spännande ingångar men vi utvecklar investeringsstödet hela tiden. Det kom lagstiftning som förändrade investeringsstödet för tre veckor sedan, och från den 1 januari gör vi ytterligare förändringar.

10 Jag är inte säker på att det här är exakt de förändringar som behöver göras och jag tror därför inte att det är i riktlinjerna vi ska beskriva hur investeringsstödet ska utvecklas, för jag tror att det kommer att vara en förändringsprocess hela tiden. Vi yrkar avslag där.

Går vi sedan vidare till Andreas och Göteborg kring mellankapitalfinansiering. Jag tycker själv att det är en spännande lösning. Det behöver utredas och man behöver fundera på hur man ska kunna använda det. Precis som jag sade i mitt inledningsanförande – mellankapitalfinansiering 15 och ett antal andra reformåtgärder är jag helt övertygad om att vi kommer att behöva för att hantera de utmaningar som vi har och klara av att nå målet.

Men jag är inte säker, och jag kan inte stå här och säga, att det är just mellankapitalfinansiering som är lösningen utan jag tror att vi faktiskt, när vi en nästa stora skattereform och när vi åtgärdar ett antal saker, kommer att landa i vilka reformer som är de bästa för att uppnå det mål som vi 20 snart ska ställa oss bakom. Vi yrkar avslag även där.

Västerbotten – det var ett tillägg kring att lägga till ”jämställdhet” i den här uppräknningen: ”Det behövs dessutom samhällsplanering som främjar jämlikhet, jämställdhet och klimatmässig hållbarhet.” Där sade vi att vi jämkar oss med det förslaget.

Jönköping har ett utvecklat stycke på sidan 2 rad 32 som handlar om nedskrivningsregler. Vi 25 har diskuterat nedskrivningsregler och under den här mandatperioden fanns frågan med som en del av januariavtalet. Jag har jobbat med frågan under ett antal å kan konstatera att det är jättekomplicerat och jättesvårt. Varken EU eller Sverige rör egentligen på regelverket, eftersom det delvis handlar om revisionsstandarder.

Jag och partistyrelsen tror att det finns andra sätt att se till att det blir möjligt att bygga 30 på landsbygd, och det är därför har vi lagt till en mening om bättre möjligheter att bygga på landsbygd och svaga marknader. Det tror vi är ett bättre sätt. Jag tror att problematiken med nedskrivningsreglerna är tuff att ta sig an. Där yrkar vi avslag.

Skåne har ett förslag om ett tillägg kring kommunal bostadsförmedling. Där har partistyrelsen den ingången att vi tycker att vi har en tydlig viljeinriktning i riktlinjerna, det vill säga att vi vill 35 ha en mer sammanhållen och gemensam bostadsförmedling. Men däremot kan man konstatera att det ser olika ut i olika delar av landet. Men den här skrivningen ser vi att det skulle innebära en tvingande lagstiftning och i vissa kommuner har man kanske andra utmaningar än just att det är bostadsförmedlingen som är mest prioriterat. Därför menar vi att den skrivning som finns i riktlinjerna räcker gott. Även där är det avslag.

40 Fyrbodals vill ha in en ändring om skillnaden i boendekostnad mellan den som äger och den som hyr och att den behöver minskas och man vill att kostnadsneutralitet ska råda mellan olika

upplåtelseformer. Det här är en skrivning som är jättebra. Däremot är det så att partiet tycker redan det här. Vi har redan ett kongressbeslut om precis den här formuleringen, och det jag har lärt mig är att om vi har ett kongressbeslut så kvarstår det. Det finns redan som en del av partiets uppfattning; jag använder det ganska ofta när jag är ute och träffar människor. Även där är det avslag eftersom vi redan har ett beslut som går i riktningen.

Stockholm har ett förslag om att stärka allmännyttan när det handlar om ombildningar av allmännyttiga bostäder, särskilt i kommuner med brist på hyresrätter med låga avgifter. Där resonerar partistyrelsen så att det är viktigare att i riktlinjerna fokusera på trygghet för hyresgästen. Därför har vi gjort det här tillägget där vi tydliggör att man behöver stärka hyresgästens ställning när det handlar om både renovering och när det kommer till ombildningar. Det kan vara så på vissa håll att det kan finnas fördelar både att sälja ett bestånd och ibland ombilda.

På många ställen sker det ombildningar av ideologiska skäl; det är något som jag och partiet är stora motståndare till. Men på vissa håll kan det vara så att man behöver göra en ombildning för att få en bättre dynamik i ett område eller så. Men då ska det inte ske på ideologisk grund. Jag tycker inte att själva ombildningen är problemet. Det är snarare när det sker av strikt ideologiska skäl för att trycka bort människor från en stadsdel eller för att en kommun ska få en lite högre medelinkomst. Även där yrkar vi avslag.

Sedan finns det ganska många ytterligare yrkanden, många av mer eller mindre språklig karaktär och det är även något ytterligare något tillägg. Partistyrelsen yrkar avslag på dessa delar.

När det gäller till motionerna står vi fast vid våra tidigare ställningstaganden på alla områden förutom de motioner som beror folkräkning; det gäller motioner från Stockholms län och Östergötland, och det är flera som har yrkat bifall. Där föreslår partistyrelsen att vi besvarar de motionerna med en tydlig hänvisning till de riktlinjer som togs tidigare. Där finns ju ett avsnitt som behandlar det.

Beslut – riktlinjerna

Kongressen beslöt:

att bifalla Carina Blanks, med instämmande av partistyrelsen, förslag om att hemmet ska vara en trygg punkt i varje människas liv

att bifalla Novalie Liljas, med instämmande av partistyrelsens förslag att lägga till ordet jämställdhet på rad 22

att efter försöksvotering avslå Camilla Egberths förslag om tillägg på rad 10

att efter försöksvotering avslå Lisa Dahlbergs förslag på rad 17

att efter försöksvotering avslå Nadjam Maliks ändringsförslag (från ”påbörjas” till ”färdigställas”)

att efter försöksvotering avslå Amalia Rud Petersens förslag om riksintressen

att efter försöksvotering avslå Maria-Elsa Salvo Mirandas förslag på rad 27

att efter försöksvotering avslå Andreas Sjöös förslag om statlig mellankapitalfinansiering

att efter försöksvotering avslå Markus Kauppinen förslag om regler på EU-nivå

att efter försöksvotering avslå Nadjam Maliks förslag om tillägg i meningen som börjar ”Marknadshyror ...”

att i övrigt fastställa de politiska riktlinjerna – kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop: Alla ska ha ett eget hem* (s. 25–26).

Beslut – motionerna

5 Kongressen beslöt:

att bifalla motion 68:4 efter förslag från Mika Takamäkis, med instämmande av partistyrelsen

att med röstsiffrorna 175–173 bifalla motion 197:12, efter förslag från Lisa Nåbo med flera

att i övrigt fastställa partistyrelsens utlåtanden på område B (UB146).

10 Ordförande: *Andrea Törnестam* och *Karl-Petter Thorwaldsson*

Sekreterare: *Daniel Lindblom* och *Frida Rybo*

Talartidsbegränsning

Beslut

15 Kongressen beslöt:

att begränsa talartiden under debatten till 1,5 minut.

Dagordningens punkt 10.10

20 **Behandling av område B: Vi bygger ett land som håller ihop**

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop: En reglerad och rättssäker invandring* (s. 26–28).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område B: (UB159, UB160, UB161, UB163).

25

Huvudföredragande: *Morgan Johansson*

Föredragande: *Morgan Johansson* och *Carina Ohlsson*

Föredragning

30 *Morgan Johansson*, huvudföredragande: Då har vi då kommit till migrationsavsnittet och det består egentligen av tre delar – asylpolitiken, arbetskraftsinvandringen och integrationspolitiken. Men först ska man kanske börja med att konstatera att Sverige i dag är ett land som präglas av mångfald. 20 procent av vår befolkning är född i ett annat land – 2 miljoner människor. 20 procent av vår arbetskraft är född i ett annat land – 1 miljon människor. 34 procent av läkarna

35 är födda i ett annat land, 43 procent av vårdbiträdena är födda i ett annat land, 28 procent av undersköterskorna är födda i ett annat land.

Kort sagt, många av dem som hjälpte till att ta Sverige genom pandemin har en gång kommit hit från ett annat land och vi vet alla att Sverige aldrig skulle klara en endaste dag utan dem.

40 Det här beror på att Sverige under lång tid har tagit emot många flyktingar från världens orosländer. Ta bara Syrienkriget, där Sverige under de 10 år som kriget har pågått har gett skydd åt över 180 000 män, kvinnor och barn och gett dem en ny start. Det där ska vi vara förbasket

stolta över, partivänner. Det är män, kvinnor och barn som annars mycket lätt hade kunnat gå under i någon bombkrevad i Homs eller Aleppo, men de har fått en ny chans i Sverige.

Det är den största humanitära insats som vårt land faktiskt har gjort någonsin, och vi ska fortsätta ta emot människor som flyr från krig och oroshärder. Vi ska slå vakt om asylrätten som annars är hotad på många håll i världen. Det där tror jag att vi är ense om.

Jag tror också att de flesta av oss är ense om att den situation som vi hamnade i 2015, när det kom 163 000 asylsökande på ett år, stundom 10 000 i veckan, inte var hållbar – att vi inte klarade den situationen och att vi därmed var tvungna att strama åt lagstiftningen så att antalet asylsökande till Sverige skulle minska och att de i stället skulle söka sig till andra europeiska länder. På det sättet kunde vi skapa oss möjligheten att kunna ge dem som hade kommit 2015 ett bra mottagande och en bra integration.

Det lyckades vi med och det var också den politik som kongressen 2017 slöt upp bakom. Nu har vi sedan i somras en ny lagstiftning på plats, långsiktigt hållbar, där vi värnar asylrätten men där vi också har en bättre balans än tidigare mellan rättigheter och skyldigheter. Rätten till familjeåterförening är exempelvis återinförd och efter tre år med tillfälliga uppehållstillstånd kan man beviljas permanent uppehållstillstånd om man kan leva upp till vissa villkor, till exempel att man ska kunna försörja sig eller att man inte har begått allvarliga brott.

Därmed har vi levt upp till det beslut som partikongressen fattade 2017 och det har vi förtydligat i de riktlinjer som har gått ut och de förändringar vi har gjort.

Vi måste slå vakt om den lagstiftningen. Den var svår att få igenom, ni vet i kommunerna hur man ibland får fram beslut genom hoppande majoriteter. Det var inte en så i riksdagen utan lagen kom till genom hoppande minoriteter. Så pass svårt var det att ta sig fram i den här frågan. Just därför är det oerhört viktigt att vi inte i det här läget sänder några signaler om att den lagstiftning som vi nu tagit fram ska rivas upp. Tvärtom – den måste ligga fast.

Om vi skulle börja öppna upp lagstiftningen igen och öppna upp för en ökad migration är risken stor att vi återigen hamnar i den situation som vi var 2015, och det vill vi sannerligen inte. Vi måste återigen koncentrera oss på alla dem som kom 2015 för att se till att ge dem ett bra mottagande. Vi slår alltså vakt om asyllagstiftningen.

Däremot måste vi gå på och ändra en annan del av invandringslagstiftningen, och det är arbetskraftsinvandringen. Där måste vi strama åt reglerna. Det var Moderaterna som för drygt 10 år sedan drev igenom världens mest generösa arbetskraftsinvandringsregler. Vi var det enda land i världen som jag vet som har en arbetskraftsinvandring även för yrken där vi inte har någon brist – städare, restaurangbiträden, diskplockare, personliga assistenter. Även för yrken där det inte finns någon brist. Inget försörjningskrav för anhöriga. Ingen särskild lönetröskel; det räcker att ha en inkomst på 13 000 kronor i månaden. Inte ens ett skriftligt anställningsavtal behövs faktiskt. Det har öppnat upp för mycket av fusk, fiffel och människoexploatering.

Det är också på många sätt en klassfråga. Det är en sak att komma till Sverige som högutbildad, högavlönad och efterfrågad. Men att komma hit med låg utbildning, låg lön och lätt utbytbar ställer en i en väldigt svår situation när man hamnar i klorna på en oseriös arbetsgivare och man kan då utnyttjas helt skamlöst, jobba för 30 kronor i timmen och bo i en källare. Det är inte acceptabelt och här måste vi vara väldigt tydliga i vår politik. Vi vill

återinföra arbetsmarknadsprövningen. Vi vill att det ska vara ett skrivet anställningsavtal innan man kommer till Sverige, och förhandskontrollerna av arbetsgivare ska skärpas. Den arbetsgivare som missbrukar reglerna ska inte få använda sig av de här reglerna. Den ska inte få ta in
5 arbetareskraftsinvandrare igen, åtminstone inte på lång tid. Här måste vi sätta hårt mot hårt.

Slutligen två ord om integrationen. Här har vi visat att vår politik funderar. Som Magda sade i sitt tal så kommer nyanlända nu in i arbete mycket snabbare än under alliansåren. Under alliansåren tog det i genomsnitt 8–9 år innan hälften av de nyanlända hade kommit i arbete. Den siffran reducerade vi ner till 4–5 år. En stor framgång.

Men här har också frågan ställts, inte minst under temagrupperna, om vilket ansvar staten ska
10 ta i förhållande till kommunerna när det gäller finansieringen. I dag tar staten kostnaderna för de två första åren genom etableringsersättningen, och även om antalet nyanlända har minskat kraftigt på senare år vet vi att många kommuner har tagit ett mycket stort ansvar under många år.

Kommunerna ska ha bra förutsättning för att kunna läsa sin uppgift. Därför öppnar vi nu
15 upp i den nya skrivningarna för en översyn av det här regelverket och för ytterligare statliga pengar till de kommuner som har tagit ett stort ansvar – helt i linje med det som Magda sade på förmiddagen i dag och i linje med de diskussioner vi hade i temagrupperna. Det är en ganska stor sak som vi nu öppnar upp för, men vi tror att det är nödvändigt att göra.

Så partivänner, tack så här långt. Och just det – för övrigt anser vi att EBO ska avvecklas. Jag yrkar bifall till partistyrelsens förslag.

Följande förslag förelåg

Riktlinjerna

En reglerad och rättssäker invandring

25 En stor del av den internationella migrationen i världen är ofrivillig. Den har sin grund i väpnade konflikter, ur förtryck och inte minst ur fattigdom. Fattigdomen kan ha många orsaker, såsom bristande utveckling i landet, stora klyftor, diskriminering och miljöförstöring.

Att de flesta ofrivilliga migranter i världen inte är asylsökande innebär att utmaningen är
30 mycket större än själva asyllagstiftningen – vi måste angripa flyktens orsaker. Ett aktivt arbete för fred, demokrati, klimatomställning och utveckling är det viktigaste för att minska de umbäranden som ofrivillig migration innebär. Sverige ska tydligt stå upp för asylrätten och aktivt verka för att andra länder gör detsamma. Fler länder måste ta ett större solidariskt ansvar för flyktingmottagande. Då kan fler människor med asylskäl få skydd och fördelningen mellan de
35 mottagande länderna kan bli jämnare. Gemensamma överenskommelser och ansvarstagande är därför en högsta prioritet.

Det senaste decenniet har Sverige tagit ett mycket stort ansvar för att ge människor skydd. Genom stora insatser från kommunerna, arbetsförmedlingen, föreningsliv och folkbildningen har etableringen också förbättrats – det går allt snabbare för många nyanlända att komma i
40 arbete. Att få ett jobb och lära sig svenska är avgörande för att integrationen ska fungera. Det lägger grunden för självständighet och delaktighet i det svenska samhället och bidrar positivt

till vårt gemensamma välstånd och vår välfärd. De människor som har invandrat hit och som arbetar, betalar skatt och deltar i samhällslivet bidrar till Sverige såväl ekonomiskt, socialt som kulturellt. Samtidigt är dock segregationen, som oftast drabbar utrikes födda, ett av våra största samhällsproblem. Sverige ska vara rustat för ett hållbart och proportionerligt asylmottagande. Det innebär att det måste finnas bostäder, omsorg, och möjligheter till utbildning och självförsörjning för de som får uppehållstillstånd. Det är grundläggande för integrationen och för att inte allt större klyftor ska leda till mer segregation. Många kommuner har under lång tid tagit ett stort ansvar för flyktingmottagandet. Då är det rimligt att staten ger dessa kommuner extra resurser. Därför behöver den statliga etableringsersättningen till kommunerna ses över.

Eftersom detta inte kan lösas enbart med större investeringar ens under överskådlig sikt, påverkar antalet asylsökande tydligt förutsättningarna för integrationen. Att det ännu saknas tydliga överenskommelser på EU-nivå om gemensamt ansvar och en mer harmoniserad lagstiftning understryker vikten av att villkoren för uppehållstillstånd och andra regelverk behöver vara anpassade till Sveriges kapacitet och förmåga för mottagande och integration. Det är därför bra och nödvändigt att Sverige nu har en långsiktig och hållbar asyllagstiftning på plats. Möjligheten till familjeåterförening har återinförts, och efter tre år med tillfälliga uppehållstillstånd kan man beviljas permanent uppehållstillstånd om man uppfyller vissa villkor. Svensk asylprövning ska vara rättssäker och den sökandes skyddsbehov ska stå i centrum. Barnperspektivet ska vara integrerat i asylprocessen. Den som är i behov av skydd ska få stanna. Den som får avslag på sin ansökan ska återvända. Den hänsynslösa flyktingsmugglingen ska motverkas.

Precis som vi anser att varje medlemsstat i EU måste ta sin del av ansvaret för flyktingmottagandet på ett aktivt och solidariskt sätt, måste alla kommuner dela ansvaret för Sveriges mottagande. Många kommuner har fått ta ett allt för stort ansvar, och om integrationen ska fungera så måste ansvaret för nyanlända fördelas rättvist. EBO ska avvecklas och den statliga styrningen av fördelningen av asylmottagande över landet ska öka. Nationella mottagningscenter med goda möjligheter till stöd, och kapacitet att snabbt lotsa människor vidare i asylprocessen kan vara en del i detta.

Arbetskraftsinvandring stärker Sveriges ekonomi och välfärd när den sker till bristyrken och till kollektivavtalsenliga löner och villkor. Arbetskraftsinvandring från länder utanför EU till yrken där det inte råder någon brist på arbetskraft riskerar däremot att öka klyftorna, och har lett till omfattande fusk och exploatering. Det minskar dessutom möjligheterna för arbetslösa i Sverige att komma in på arbetsmarknaden. En mycket stor del av arbetskraftsinvandringen sker just till jobb med låga krav på utbildning eller erfarenhet. Att människor ges sämre arbetsvillkor, med lägre lön, längre arbetsdagar eller sämre arbetsmiljö för att de kommer från ett annat land strider mot våra mest grundläggande värderingar.

Vi vill därför återinföra en arbetsmarknadsprövning. Arbetskraftsinvandring från länder utanför EU ska begränsas till de yrken där det råder brist på arbetskraft. Det behövs en objektiv prövning av arbetsmarknadens behov med tydlig insyn från arbetsmarknadens parter. Löner, arbetsmiljö, säkerhet och andra villkor ska aldrig understiga vad svenska kollektivavtal och svensk lag föreskriver. Förhandskontroller av arbetsgivare som vill ta arbetskraft till Sverige ska skärpas.

Parallellt med ett stramare regelverk till skydd för arbetstagare och mot lönedumpning behöver straff och andra sanktioner mot exploatering av utländska arbetstagare skärpas. Resurserna för rättsväsendet att upprätthålla lagar kring arbetarskydd och migration ska stärkas. De fackliga organisationernas möjlighet att utöva tillsyn och stödja arbetstagare oavsett ursprung eller fackligt medlemskap ska stärkas. Ett brett program för att motverka arbetslivskriminalitet ska sjösättas.

Motionerna

UB159

10 Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motion B41:1

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A360:8, B30:5, B33:1, B35:2, B36:1, B37:2, B39:3, B39:5, B41:2, B41:3, B41:6, B42:1, B47:1, B48:1, B49:1, B49:2, B49:3, B50:2, B50:7, B52:1, B55:1, B56:1, B56:3, B58:1, B58:3, B58:4, B59:3, B62:1, B64:2 och B190:2

15 att avslå motionerna B5:3, B20:1, B21:1, B22:1, B23:1, B24:1, B28:1, B29:1, B29:2, B30:1, B30:2, B30:3, B30:4, B31:1, B31:2, B31:3, B31:4, B32:1, B33:2, B33:3, B33:4, B34:1, B34:2, B35:1, B35:3, B36:2, B37:1, B39:1, B39:2, B39:4, B42:2, B44:1, B44:2, B50:1, B50:3, B50:4, B50:5, B50:8, B50:9, B53:1, B56:2, B57:1, B57:2, B59:1, B59:2, B59:4, B60:1, B62:2, B62:3, B62:4, B62:5, B64:1 och B65:1.

UB160

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna B40:2, B40:3 och E10:5

25 att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: B38:1, B38:3, B39:6, B41:4 och B41:5

att avslå motionerna B38:2 och B50:6.

UB161

30 Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna A360:1, A371:5, A381:3, B3:4, B11:4, B26:1, B26:3, B27:1, B40:4, B45:2, B45:3, B45:4, B46:1, B51:1, B51:2, B54:2 och D59:3

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A338:30, A360:4, A373:26, A373:28, A373:30, B11:5, B25:1, B27:2, B40:5, B41:7, B45:1, B46:2, B46:3, B54:1, B54:3, B54:4, B61:1, B63:1, B118:3, B118:4, B176:17 och B176:18

35 att avslå motionerna B26:2 och B43:1.

UB163

Partikongressen föreslås besluta:

40 att bifalla motionerna B1:1, B3:6, B11:1, B11:2, B118:2 och B176:20

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A179:13, A373:27, B1:3,

B2:1, B2:2, B4:1, B4:2, B5:1, B5:2, B5:4, B5:5, B7:1, B8:1, B8:2, B8:3, B9:1, B9:2, B10:2, B11:3, B11:6, B11:7, B13:1, B14:3, B14:5, B14:6, B15:1, B16:1, B16:2, B16:3, B16:4, B16:5, B17:1, B17:2, B17:3, B18:1, B19:1, D99:6, E10:6 och E10:7
att avslå motionerna A163:13, A164:13, A165:13, A166:13, A167:13, A168:13, A171:13,
5 A172:13, A173:13, A175:13, A176:13, A178:13, A180:9, A181:13, A182:13, A183:12,
A184:14, A185:13, A186:11, A187:13, A188:13, A189:13, A191:13, A192:13, A193:13,
A194:13, A195:13, A196:13, A197:13, B6:1, B12:1, B15:2 och C22:4.

Debatt

10 *Carolina Sondell*, Västernorrland: Jag vill börja med att tacka partistyrelsen och Morgan för bra diskussioner i temagrupperna. Vi yrkade på positivare skrivningar, att de människor som är födda i andra länder berikar vårt land, och vi fick till och med mer. Nu finns det bra stycke om att de bidrar positivt till vårt gemensamma västånd och vår välfärd.

Vi har diskuterat mycket i grupper och under dagarna, och även innan vi åkte, och riktlinjerna
15 innehåller nu en långsiktigt hållbar och solidarisk migrationspolitik. Många kommuner har under lång tid tagit ett stort ansvar för flyktingmottagandet, och nu konstaterar partistyrelsen att det är rimligt att staten ger dessa kommuner extra resurser – tack för det.

Jag avslutar med att konstatera, precis som partistyrelsen gjort, att det bästa vi kan göra för en reglerad och rättssäker invandring är ett aktivt arbete för fred, demokrati och klimatomställning.
20 Bifall till de uppdaterade riktlinjerna.

Emelie Stark, Stockholm: Permanenta uppehållstillstånd och familjeåterförening är inte bara humant. Det är viktigt för en ökad integration. Det ger större möjlighet att lära sig språk, studera, komma i arbete och få tillgång till sjukvård. Det skapar trygghet för den enskilde men också för
25 samhället i stort.

Vi tycker att det är jätteviktigt att alla länder i EU tar sitt ansvar för flyktingmottagandet, precis som vi tycker att alla kommuner i Sverige ska ta sitt ansvar. Vi i Stockholmsdelegationen står upp för kompromisserna i riktlinjerna, där barnperspektivet värnas och där vi försvarar solidaritet, även om det inte är någon hemlighet att Stockholm hade velat gå ännu längre.
30

När högern jobbar för en politik som bygger på rädsla, misstänksamhet och populistisk symbolpolitik är det jätteviktigt att vi fortsätter att stå upp för ett hållbart och evidensbaserat flyktingmottagande som säkrar integration och ser till både människors och samhällets bästa. Jag yrkar bifall till motion B35.

35 *Kerstin Almén*, Gävleborg: Jag vill börja med att yrka bifall till partistyrelsens textförslag till riktlinjer. Ordning och reda är nog bra, men jämlikhet, människors välmående, trygghet, framtidstro är det viktiga. Det får vi socialdemokrater aldrig glömma, och det gör vi faktiskt inte – inte nu heller. Det var jättemycket klokskap bland ombuden i temagruppen. Efter diskussionen har ni i partistyrelsen tagit till er en del av våra förslag – inte allt men en del.

40 Jag tycker att det är mycket som är tragiskt i den här historien. Det är tragiskt att vi inte kan se en solidarisk flyktingpolitik runt om i världen. Vi ser det inte ens i EU. Vi socialdemokrater

står upp för asylrätten. Enträget fortsätter arbetet med att resten av EU ska ta ett större solidariskt ansvar. Egentligen vill vi socialdemokrater så mycket mer. Min tanke är fri: Kanske nästa kongress.

5 Det vi i Gävleborg är väldigt nöjda med är att barnperspektivet ska vara integrerat i asylprocessen. Barnkonventionen förpliktar. Det är jättebra. Barnets bästa ska beaktas i alla beslut som rör våra barn, så även i asylprocessen.

Kristina Edlund, Östergötland: Alla som bor i Sverige ska ha samma möjligheter oavsett ursprung. Men den höga migration vi tidigare haft har tyvärr lett till att situationen har blivit den motsatta. 10 Människor med utländsk bakgrund är mer socioekonomiskt utsatta och hamnar många gånger i bostadsområden med sämre skolor och högre kriminalitet. Det är en utveckling som missgynnar alla, oavsett bakgrund. Vi behöver därför ha ett hållbart och proportionerligt asylmottagande framöver.

Vi från Östergötland ser behovet av en stram migrationspolitik. Som kommunpolitiker ser man dagligen problem med EBO. Vi är därför positiva till att partistyrelsen föreslår att EBO ska 15 avvecklas. För mig som socialdemokrat är det viktigt att vi i Sverige tydligt står upp för asylrätten och aktivt verkar för att andra länder också gör det.

Vi socialdemokrater från Östergötland yrkar ifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer. Vi anser dock att man ska ta bort möjligheten att ansöka om arbetstillstånd för den som fått avslag 20 på sin asylansökan. Som det ser ut i dag används arbetstillstånd som en handelsvara. Vi vill därför yrka bifall till motion B41:7 som rör spårbyte.

Erik Pelling, Uppsala län: Från Uppsala läns delegation vill vi yrka bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer. Vi behöver ha ordning och reda i migrationspolitiken och den omsvängning som vi 25 har lett är bra och den bör ligga fast. Det framgår också av riktlinjerna. Det är bra också att fokus nu ligger på att rätta till det stora felet som kvarstår – arbetskraftsinvandringen. Det bästa sättet att värna asylrätten är faktiskt att åtgärda den oerhört liberala arbetskraftsinvandringspolitik som vi för i det här landet och jag hoppas att vi efter den här kongressen kan skapa en majoritet för att genomföra de förändringarna.

30 Med det sagt vill jag också, liksom Östergötland, yrka bifall till motion B41:7 och täppa till den spårbytesmöjlighet som finns i dag – att om man har fått avslag på en asylansökan kan man byta spår och i stället ansöka om arbetstillstånd. Det är ett systemfel som skadar trovärdigheten i systemet och det bör vi avskaffa. Bifall till motion B41:7.

35 *Kent Hansson, Fyrbodals kommun:* Vi från Fyrbodals kommun yrkar bifall till Arvika arbetarekommuns motion om amnesti för de ensamkommande flyktingbarn som i dag omfattas av gymnasielagen. Då är det motion B21 som jag pratar om.

På grund av bland annat långa handläggningstider hos Migrationsverket infördes nya gymnasielagen men kraven rimmar inte med vad som är rimligt för en nyanländ att klara av. Man 40 ska klara av att skaffa fast anställning inom sex månader efter slutförd utbildning – detta i ett samhälle där coronakrisen ökat arbetslösheten.

Många har bott nästan sin uppväxttid i Sverige och hunnit rota sig och integreras i det svenska samhället. Med hopp om att få permanent uppehållstillstånd i Sverige har de ensamkommande unga arbetat hårt för att utbilda sig och lära sig språket, för att kunna börja arbeta och bidra i vårt samhälle.

5 Sverige har som land också investerat mycket i dessa ungdomar, både i skolgång och i uppehälle. Att då inte ta tillvara dessa unga människors drivkraft är både inhumant och ett samhällsekonomiskt slöseri. Sverige kommer att vara i stort behov av arbetskraft åren som kommer. Dessa unga människor kommer då att vara en resurs i samhället. Bifall till motion B21.

10 *Tajma Sisic*, Kronoberg: Som socialdemokrat tror jag att ingen människa är fri förrän alla är fria. Det är grundtanken i vår uppfattning om solidaritet. Människan behöver jämlika förutsättningar för att leva ett drägligt liv, men som flykting fråntas man detta. Att stå på den svagas sida är en andemening som fick mig att bli medlem i Socialdemokraterna. Det är också det som får mig att varje år förnya mitt medlemskap.

15 Det är med denna inställning som jag har gått in i debatten om migrationspolitiken, inte bara på den här kongressen utan också i samtal med vänner, familj och andra kamrater. Därför är jag glad att partistyrelsen har lyssnat in ombudens medskick genom att förtydliga i riktlinjerna vad vi socialdemokrater har haft, och kommer att ha, för principer på området migrationspolitik.

20 Jag är övertygad om att vi aldrig får glömma bort vikten av humanitet, inte minst i vårt narrativ. Det vet vi alla vars föräldrar flytt krig och bomber. Det är också vi – barnen till flyktingarna, hjältarna – som förstår vikten av en jämlik integration. Att få ett jobb och lära sig svenska är en förutsättning för att integrationen ska fungera. Inget barn bestämmer var man föds, det ligger bortom barnens makt. Därför är det viktigt att vi socialdemokrater är tydliga. Jag yrkar bifall till partistyrelsens senaste och förhandlade riktlinjer, och bifall till motion B35.

25 *Novalie Lilja*, Västerbotten: Socialdemokraterna ska fortsätta att stå upp för en migrationspolitik som är solidarisk, säker, rättvis och human. Det ser olika ut i vårt land. I Västerbotten sukter vi efter att bli fler; vi behöver arbetskraft. Men för att kunna genomföra ett mottagande med god kvalitet behöver därför den statliga ersättningen till kommunerna fungera.

30 Västerbotten välkomnar därför det nya förslaget till riktlinjer. Det är positivt att kommuner ges extra resurser och att ersättningssystemet ses över. Vi vill därför också yrka bifall till motion B7 om att höja ersättningen till kommunerna för mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar, vilket nu går i linje med riktlinjerna.

35 *Enna Gerin*, Stockholm: Socialdemokrater, invandrare skapar inte segregation. Däremot är det invandrade svenskar som oftast drabbas av segregationen. Jag var 5 år gammal 1993 när jag och min mamma och pappa kom till Sverige som flyktingar från kriget i forna Jugoslavien.

40 Det var inte jag som gav upp målet om full sysselsättning. Det var inte jag som lät staten abdikera från bostadsbyggandet. Det var inte jag som skapade marknadsskolan som förstört vårt likvärdiga och kompensatoriska skolsystem. Jag har inte underfinansierat socialtjänsten och låtit stora delar av vår fantastiska välfärd gå på knäna i årtionden. Det var heller inte jag som lät barnfattigdomen växa och den ekonomiska ojämlikheten skena i vårt land.

Det är därför jag står här i dag, i denna talarstol. Jag vill att vi socialdemokrater ska bli så mycket bättre på att skapa jobb, bygga bostäder, minska klyftorna och satsa på socialtjänsten, skolan och välfärden. Därför är det bra att ändringarna i riktlinjerna nu förtydligar vad som leder till segregation och vilka det är som främst drabbas av samhällets gemensamma misslyckande.

5

Boel Godner, Stockholms län: Jag ska fortsätta på samma tema och med EBO-lagen som definitivt är en av huvudanledningarna till att Sverige fick segregerade bostadsområden. Jag vill börja med att yrka bifall till motion B17:1–3, för när vi avskaffar EBO-lagen måste vi veta vad som kommer i stället. EBO-lagen gjorde att mellan 1994 och 2015 så kom huvuddelen av de som kom som asylsökande till Sverige till 14 av våra kommuner. Det är skälet till att resten av Sverige först 2015 upptäckte: ”Hoppsan, det kommer flyktingar till Sverige. Nu måste vi prata om den frågan.” vilket irriterade oss andra.

10

Jag vill i övrigt yrka bifall till partistyrelsens förslag som jag tycker är väl avvägt. Vi pratar om en tydlig flyktingpolitik som är human och rättssäker, och den är tydligt att kunna berätta för medborgarna, för det är otroligt viktigt att Sveriges medborgare har förtroende för socialdemokratisk migrationspolitik. Därför är det viktigt att vi bifaller partistyrelsens förslag men också vår motion om hur man går vidare när man väl har avskaffat EBO-lagen. Då måste alla tas emot på ett ordnat sätt av alla Sveriges kommuner.

15

Emelie Nybom, Norrbotten: Jag vill börja med att tacka för ett väldigt bra arbete från partistyrelsens sida med att ta till sig av så många förslag på ändringar. Från Norrbottens sida tackar vi för att vi har fått med att ersättningsnivåerna ska ses över, och synnerhet för att vi har fått med att barnperspektivet ska integreras i asylprocessen.

20

Det är viktigt att ha stor respekt för de olika förutsättningar vi har i landet. Det stora ansvar många kommuner har fått ta och det stora arbete vi gör, och fortsatt måste göra, för att förbättra integrationen och bryta segregationen. För det handlar ju faktiskt om allt det som allas våra sossehjärtan bankar så starkt för – om att fortsätta bygget av ett mer jämlikt Sverige där ingen lämnas utanför och där alla kan nå sin fulla potential, om solidariteten i att ändå fortsatt stå upp för asylrätten – här i Sverige och i andra länder där gemensamt ansvar är vägen framåt.

25

Tack och bifall till partistyrelsens förslag.

30

Mari Hultgren, Östergötland: Jag vill för Östergötlands del börja med att tacka partistyrelsen som har varit lyhörd och i riktlinjerna tagit med skärpa kontroller av företag som vill ta in arbetskraft till Sverige – motion 176:18. Jag har därför dragit tillbaka mina yrkanden.

35

Arbetares villkor och att motverka arbetslivskriminalitet är en fråga som ligger mig varmt om hjärtat. Vi har hos oss i min arbetarekommun de senaste åren haft ett fruktsamt samarbete inom facklig-politisk verksamhet, där vi gemensamt arbetat mot oseriösa aktörer och fått insyn i de svåra arbetsförhållanden som råder.

De senaste årens resursförstärkning för myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet har varit framgångsrikt – så framgångsrikt att arbetet har utvecklats och utökats.

40

Arbetslivskriminaliteten döljer, bland mycket annat, organiserad brottslighet, skattebrott och även

människoexploatering. Det är av största vikt att vi kan sätta stopp för dessa kriminella företag att verka. Därför behövs utökade kontroller.

5 Då gör det mig extra nöjd att partistyrelsen ser att vi behöver stämma i bäcken och kontrollera företag i ett tidigare skede för att hindra dem från att snedvrída konkurrensen och utnyttja arbetare. Det ska aldrig löna sig att begå brott eller försumma anställdas rätt till en trygg arbetsmiljö och goda villkor. Kontroller i ett tidigt skede förhindrar det.

10 *Emilia Vikström Melin*, HBT-S: Jag vill börja med att yrka bifall till motion B35 och B47. Jag vill också nämna att HBT-S uppskattar de förändringar som har gjorts i riktlinjerna, där bland annat familjeåterförening och barnperspektiv nämns tidigare. Det är bra, men det är ingen hemlighet att HBT-S hade önskat mer. Som förbund står vi upp för att permanenta uppehållstillstånd ska vara huvudregel i både Sverige och resten av EU.

15 Jag vill nämna att många hbtq-flyktingar lider av dubbelt förtryck. De flyr från länder där det är olagligt att leva som de är. I över 70 länder i världen är det olagligt att vara hbtq-person i dag. Att som flykting då komma hit på tillfälligt uppehållstillstånd blir skevt, för ens identitet kommer inte att ändras på tre år. Du kommer fortfarande att vara en hbtq-person och troligen har inte heller hemlandets lag ändrats. Därför borde ett permanent uppehållstillstånd vara mer rimligt för hbtq-personer.

20 Gällande familjeåterförening välkomnar vi de nya skrivningarna men vi vill också påpeka att många hbtq-personer kanske inte har kunnat leva öppet i sina hemländer med dem som står dem närmast. Det är därför viktigt att när vi tar hänsyn och använder oss av familjeåterförening inte bara ser den närmaste kärnfamiljen utan även en partner som kan kanske inte har kunnat ha ett öppet förhållande med i sitt hemland. Det **är** en nära anhörig.

25 *Veronicha Kvist Pettersson*, Skåne: Jag yrkar bifall till motionerna 373:26 och 373:28. Jag yrkar även bifall till motion 3:4, för det är en väldigt bra motion att man inte kan göra spårbyte. Partistyrelsens utlåtande är bra. Jag yrkar också bifall till partistyrelsens reviderade skrivning i sin helhet. Jag tycker att ni har gjort ett jättebra arbete. Det är tydliga och kraftfulla riktlinjer gällande arbetskraftsinvandringen.

30 *Fatmir Azemi*, Skåne: Jag vill börja med att yrka bifall till partistyrelsens riktlinjer. Vårt distrikt är nöjt med skrivningarna, speciellt efter revidering. Jag vill också passa på att tacka partistyrelsen för ett bra arbete när det gäller riktlinjerna, och jag vill gärna lyfta fram två bra förslag som finns med. För att inte upprepa det som Boel från Stockholms län sade så är den ena EBO-lagen och att vi är glada att den ska avskaffas. Den andra är frågan om statligt stöd till kommunerna för flyktingmottagande. Vi tycker vi är bra, för ofta räcker inte den här korta tiden med två *år*.

40 *Olle Vikmång*, Östergötland: Jag vill börja med att tacka partistyrelsen för bra skrivningar på det här området. Sverige ska ha en human flyktingpolitik med asylrätten som grund. Sverige har tagit ett stort ansvar för flyktingmottagandet. Sveriges kommuner har tagit ett stort ansvar.

Vi har kunnat ge många människor i behov av skydd den trygghet som man behöver efter

svåra tider på flykt, och inte minst som kommunstyrelsens ordförande i Norrköping så är jag otroligt stolt över det sätt som inte minst föreningsliv och civilsamhälle ställde upp på för att möta alla de människor som kom till Norrköping i samband med den senaste flyktingkrisen.

Genom en aktiv integrationspolitik med språk och utbildning i fokus kommer alla de här
5 människorna att kunna vara en viktig resurs när vi kompetensförsörjer Sverige. Men det är samtidigt bra och nödvändigt att vi bibehåller den strama migrationspolitiken som vi har slagit fast, för att ge oss kommuner förutsättningar att faktiskt klara integrationen. För att göra en redan bra migrationspolitik ännu bättre vill jag avslutningsvis yrka bifall till motion B41:7.

10 *Lasse Johansson*, Kalmar län: Vid knepiga problem och stora beslut brukar jag alltid vända mig till kulturens kraft. Jag kom att tänka på en favoritnovell när vi har diskuterat texterna på det här området – hur ett pappersark med skrivna ord kan definiera ett liv eller en framtid.

Novellen är *Ett halvt ark papper* av August Strindberg. Om ni inte har läst det så handlar det om en man som är på väg ut ur sin lägenhet och hittar en pappersbit som är fullklottrad med ord,
15 fraser och meningar utan sammanhang men som ändå skapar en berättelse om hans liv. Det har varit lyckliga tider och bra år men sedan vände det till sorg och olycka. Men livet sammanfattas i detta oordnade klotter på papperet. Han ser tillbaka på sitt liv med blandade känslor men när han lämnar lägenheten bär han ändå huvudet högt.

Här har vi ett annat papper – riktlinjerna, där den migrationspolitiska framtiden är
20 nedskriven. Det är väldigt bra och det sammanfattar vår framtid. Med det sagt vill jag ändå yrka på en liten förändring på sidan 26 rad 31 och ändra ”samhällsproblem” till ”samhällsutmaning”. Med den ändringen kan detta papper på ett bra sätt utöka vårt framtida arbete, och då kan jag lämna podiet och senare den här kongressen och bära mitt huvud högt.

25 *Sara Kuka-Salam*, Tro och solidaritet: Förra året slog världen ett nytt rekord. Aldrig förr har lika många människor befunnit sig på flykt – 82 miljoner personer. Samma år som världen slog rekord i antalet människor på flykt tog Sverige emot det lägsta antalet flyktingar på över 20 år. Samtidigt som antalet människor på flykt är det högsta någonsin röstade riksdagen i ett av världens rikaste länder, Sverige, igenom den striktaste migrationslagstiftningen på fler decennier.

30 Det är ingen hemlighet att jag och tusentals andra medlemmar i Socialdemokrater för tro och solidaritet tycker att den svenska migrationspolitiken har gått i fel riktning de senaste åren. När antalet människor på flykt i världen ökar kan inte samtalet handla om åtstramning utan det borde handla om reformer för en ökad kapacitet i mottagande och en offensivare politik mot flyktens orsaker.

35 Med allt detta sagt är jag ändå stolt över att vi i riktlinjerna fortsatt tydligt står upp för asylrätten. Det är en mänsklig rättighet och till skillnad från högern, som är beredd att slänga den överbord, slår vi fast den. Jag är också glad över att vi tydligt fortsätter att hålla kvar 2017 års skrivningar om att värna permanenta uppehållstillstånd och familjeåterförening.

Ni kära ombud har blivit valda av partimedlemmar att bestämma hur framtiden ska tala
40 om vår generation socialdemokrater. Det är ni som bestämmer hur vårt parti agerar, det är som världen slår rekord i antalet människor på flykt.

5 *Sebastian Karlberg*, Dalarna: Det är så många som har tackat partistyrelsen så jag tänkte att gå upp och vara lite motvalls och säga att vi inte är riktigt nöjda från Dalarnas sida. Det handlar om att vi vill se tydligare skrivningar om det statliga etableringsansvaret för nyanlända. I dag säger man att staten har ansvaret för etableringen men den etableringsersättningen är två år, och vi vet att det tar betydligt längre än de två åren som man får ersättning för.

Vi tycker att det är bra att man ska titta på det här men vi tycker också att man skulle kunna vara betydligt tydligare, och det finns ett viktigt skäl till det. I dag hamnar många människor på försörjningsstöd och det vet vi alla att det inte är optimalt. Att hamna på försörjningsstöd försämrar integrationen och jag skulle också vilja säga att det undergräver förtroendet för det socialförsäkringssystem vi har i Sverige, och det är något som vi måste värna.

10 Staten borde ta ett tydligare ansvar för etableringsersättning och därför yrkar vi på ett tillägg sidan 26 rad 36: "Staten ska bära det ekonomiska ansvaret för etablering av nyanlända." Vi yrkar också bifall till Värmlands motion 187:13 om att förlänga tiden från två till fem år.

15 *Ylva Lengberg*, Älvsborgs Södra: Jag är socialdemokrat både för att det är det som mitt hjärta brinner för och för att det är det enda logiska svaret på samhällsutmaningarna. Vi är inte naiva men vi ser tillgångar och vi ser möjligheter. Permanenta uppehållstillstånd ökar tryggheten och främjar integrationen. De människor som jag har följt berör mig och det är där ni har mitt hjärta. Men min logik säger mig också att vi behöver varenda människa, bland annat för att lösa den bemanningsbrist vi står inför när demografin förändras. Jag är tacksam för att partistyrelsen i det nya förslaget till riktlinjer har lyft in barnrättsperspektivet, solidaritet och familjeåterförening. Vi får aldrig ha udden riktad mot dem som är mest utsatta.

20 För oss socialdemokrater är människovärdet okränkbart. Vi är lika mycket värda oavsett om vi råkar vara födda i Sverige eller i ett land du behöver fly från. 1,4 miljoner flyktingar är i brådskande behov av hjälp genom kvotflyktingssystemet, drygt 22 000 fick hjälp förra året.

25 Vi kan jobba på flera olika nivåer samtidigt och det är det vi måste göra. Därför yrkar jag bifall till B35:3 – att Sverige ska verka för att kvotflyktingssystemet utökas i såväl Sverige som övriga EU-länder. Jag yrkar också bifall till yrkande 908 från Fyrbodalen om amnesti till ensamkommande barn och ungdomar. Magdalena sade att ingen kan göra allt men alla kan göra något.

30 **Åsa Hååkman Eriksson**, Värmland: Jag yrkar bifall till motion A187:13. Under 2015 tog vi emot jättemånga flyktingar, så det blev en väldigt ojämn fördelning. Det berodde i stort på att de lediga bostäderna och lokalerna fanns i kommuner där jobben inte fanns i samma utsträckning. Det belastade många kommuner med redan ansträngd ekonomi, som min egen kommun Filipstad. Tiden det tar för nyanlända att få ett första jobb är mycket längre än den två åren som etableringsstödet utgår.

35 När etableringstiden var som längst var den uppe i över nio år. Nu är den nere på knappt fem år, men det är fortfarande ett stort avstånd till två år. Jag yrkar bifall till motion A187:13. I övrigt tycker jag att vi ska ställa oss bakom partistyrelsens förslag till migrationspolitik.

40

Linda Söder Jonsson, Västmanland: Jag yrkar bifall till vår motion 46:2–3 och vi stödjer också Östergötlands yrkande om bifall på motion 41:7. Jag vill också tacka partistyrelsen för riktlinjerna på det här området. Västmanlands delegation står bakom riktlinjerna och Socialdemokraternas ansvarstagande, långsiktiga och hållbara migrations- och integrationspolitik.

5 Vi är mycket stolta över att politiken för arbetskraftsinvandring har stärkts i riktlinjerna, men det finns områden att arbeta med. Vi socialdemokrater vet att tydliga och förutsägbara regler som leder till rättvis konkurrens och schysta villkor gynnar både arbetsgivare och arbetstagare.

Vi är stolta över att vi nu slåss för en politik som gör det omöjligt för oseriösa arbetsgivare att dumpa löser och utnyttja människor och som gör det lättare för myndigheter att kontrollera att regelverket kring arbetskraftsinvandring följs.

10 Det gör vi genom att införa vissyrkesbedömning så att branscher som skriker efter specialistkunskap lätt ska kunna rekrytera utomlands men se till att lediga jobb i Sverige ska gå till arbetslösa som redan finns i vårt land. Det gör vi genom att utforma en politik som ställer krav på kollektivavtal och heltidsanställning. Den som vill rekrytera personal från andra länder ska
15 följa de villkor och regler som är framförhandlade på svenska arbetsmarknad. Det gör vi genom en politik som skapar ordning och redan. Den som fått avslag på sin asylansökan ska inte kunna använda arbete som förevändning för att få stanna i Sverige, så kallat spårbyte. Det här är en politik vi är stolta över och kan gå till val på.

20 *Karin Sundin, Örebro län:* Jag yrkar bifall till partistyrelsens reviderade förslag, och särskilt till skrivningen "Sverige ska tydligt stå upp för asylrätten och aktivt verka för att andra länder gör detsamma." Det är här de ideologiska skiljelinjerna i svensk politik går. De går inte i frågor om hur vi ska lösa ut alla delar av integrationens praktik. Skiljelinjen går i människors lika värde och rätten att söka asyl.

25 Jag är inte bara ombud från Örebro län utan jag är också en stolt ordförande för Tankesmedjan Tiden, och som socialdemokrat vill jag inskräpa vikten av att vi tydliggör skiljelinjerna, och vi måste ta tillbaka historieskrivningen, för det sprids så mycket lögn om Sveriges roll, inte minst under andra världskriget. De socialdemokratiska regeringarna beskylls för att vara både rasbiologer och medskyldiga till förintelsen. Vi här inne vet att det inte är sant. Det var det inte då och det är
30 det inte i dag.

Därför vill jag pass på att tipsa om det webinarium om högerens historieförfalskning som Tiden sänder nu på lördag klockan 10.00. Då deltar historiken Mikael Nilsson och han kommer också att ge ut en bok om precis det här. Den boken kan alla vi här inne vara med och finansiera. Läs mer genom att söka upp Tankesmedjan Tiden i social medier, för tillsammans vinner vi
35 debatten och tillsammans är vi starka.

Magdalena Sundqvist, Halland: Jag kan gott yrka bifall till partistyrelsens reviderade förslag, men jag skulle vilja skicka med ett litet vykort från Halland, Kungsbacka och en liten ort som heter Älvsåker. Vi befinner oss i en väldigt blå kommun och vi är ungefär lika stora i den
40 socialdemokratiska gruppen som SD; det skiljer 500 röster mellan oss och dem – men vi leder.

I vårt samhälle Älvsåker finns det en skola, en kyrka och en fotbollsförening. För två år sedan

lite drygt kom det 52 lägenheter med tidsbegränsade bygglov för våra nyanlända som skulle få finnas där under etableringstiden. Barnen i de här familjerna började skolan och började i fotbollsföreningen, och familjerna kom på språkcafé i kyrkan. Ett och ett halvt år efter att de hade flyttat in fick de lappen om uppsägning: ”Nu är det dags att flytta.” Barnen måste sluta skolan, barnen måste lämna fotbollsföreningen och familjerna kan inte längre gå på språkcaféerna i vår lilla by.

I den kommun som jag finns saknas den politiska viljan att hitta lösningar där barnens bästa tas i beaktande. Det är tuffa tag och klara dig själv som gäller. Det här gör att barnen, som håller på att bygga upp sina liv här, inte kommer i första rummet. Jag vill bara skicka med vykortet och tacka så mycket för ordet.

Josefine Helleday, Södermanland: Jag vill börja med att yrka bifall till Östergötlands motion B41:7 rörande spårbyte, och sedan vill jag i all enkelhet yrka bifall till partistyrelsens riktlinjer i sin helhet. Asylrätten ska värnas, fler länder behöver ta ett större ansvar och flyktorsaker ska givetvis i grunden bekämpas.

Jag tycker också att det är bra att riktlinjerna tar upp de många andra systemfel som vid sidan av ett professionellt mottagande behöver åtgärdas för att få en fungerande integration. EBO-lagstiftningen är ett sådant exempel som har lett till att vissa kommuner ständigt har fått jobba i uppförsbacke, och det måste bli slut med det.

Avslutningsvis vill jag också säga att jag är glad över skrivningen i riktlinjerna om nationella mottagandecentrum, där det känns som om partistyrelsen har inspirerat lite av SSU:s tidigare fattade beslut. Det tycker jag är kul att se!

Johan Söderberg, Södermanland: Jag vill börja med att yrka bifall till partistyrelsens reviderade riktlinjer och till motion B41:7. Sverige ska stå upp för asylrätten och aktivt verka för att andra länder tar ett större solidariskt ansvar för mottagandet. Det är en självklarhet. Det är lika självklart att alla kommuner ska ta ett solidariskt ansvar för våra nyanlända. Som vår nyvalda partiordförande påpekade går det allt snabbare för många nyanlända att komma i arbete, men det finns fortfarande stora utmaningar. Det måste finnas bostäder, omsorg, utbildning och arbete för alla för att integrationen ska fungera. Här finns det flera problem i kommunerna.

I Sörmland har vi en rad problem som försvårar våra möjligheter till en bra integration av nyanlända och våra möjligheter att ta emot fler. Vi har landets högsta arbetslöshet och en matchningsproblematik på arbetsmarknaden. Vi har en väsentligt lägre utbildningsnivå, högre andel i bidragsberoende, lägre lärarbehörighet, svårigheter på bostadsmarknaden och så vidare, än övriga landet.

Trots detta har Sörmlands kommuner tagit ett större ansvar för mottagandet av nyanlända än många andra kommuner i Sverige. Nu behöver vi tid för att ge våra nyanlända goda möjligheter att integreras in i det svenska samhället i ett hållbart mottagande. Jag är tacksam över flera skrivningar i partistyrelsens förslag till riktlinjer på detta område, bland annat om den statliga etableringsersättningen, EBO-skrivningen och att alla kommuner ska dela ansvaret för Sveriges mottagande på ett rättvist sätt.

Blerta Krenzi, Dalarna: Vi alla här inne värnar om den svenska modellen och att ha en välfärd i världsklass. Men Dalarnas delegation ser flera orosmoln där staten lämnar över sitt ansvar på kommunerna utan ett schyst stöd. Det finns orättvisor som gör den här situationen ännu mer provocerande. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, ja – den svenska statens närvaro i all dess form, försvinner från mindre städer och landsbygden.

Vi har dessutom ett regelverk som gör det möjligt med social dumpning, där rika kommuner smiter från sitt ansvar och gärna lämnar över det till landsbygdskommuner.

Och så etableringen – fördelningen gällande flyktingmottagandet är och har varit extremt orättvis i vårt land. Staten har huvudansvaret för etableringen och även arbetsmarknaden, och nu är det dags att staten också tar ansvaret för kostnaden som tillkommer. När staten misslyckas med etableringen så hamnar kostnaden på kommunerna och det har lett till, som vi debatterade tidigare i dag, att vår skydd mot fattigdom har vidgats och det tränger undan andra satsningar i välfärden, så som skolan och omsorg.

När både stat och rika kommuner smiter från gemensamt ansvar är det vanliga löntagare som påverkas och det resulterar i att skatter ökar i de fattiga kommunerna. Vi kan inte ha det så här. Det är dags att staten tar ett större och rättvisare ansvar för kostnader som tillhör etableringsuppdraget. Två år, som man har i dag, är inte nog. Vi vet att det tar längre tid än så att komma ut på arbetsmarknaden.

Olle Thorell, Västmanland: Jag vill börja med ett citat: ”Det är alltfört Socialdemokraternas bestämda uppfattning att invandringen måste anpassas till samhällets möjligheter att ge invandrare arbete, bostad och social omvårdnad på samma villkor som den övriga befolkningen. Detta förutsätter en planerad invandringspolitik. En invandring utanför samhällets kontroll drabbar ytterst invandrarna själva.”

Det här är en motion från riksdagsåret 1979/80 av Olof Palme med flera. Det är alltså inget nytt påfund att vi socialdemokrater vill ha en reglerad invandring. Vår politik då som nu bygger på enkla och ganska självklara principer. Vi ska stå upp för asylrätten och att den invandring vi har ska styras av regler, både vad gäller asyl och arbetskraftsinvandring. Hänsyn måste tas till vår förmåga att integrera invandrare i samhället.

Vi ska alltid, alltid stå upp för solidaritet mellan människor, för välfärden och för allas lika värde. Har du asylskäl har du rätt att stanna i Sverige. Har du det inte ska du lämna landet. Du som är nyanländ ska så snabbt som möjligt lära dig språket och försörja dig själv. Samhället ska välkomna dig och ge dig goda möjligheter att integreras. Vi ska inte låta andra partier styra våra ställningstaganden. Vi ska helt enkelt säga som det är och göra det som krävs. Jag yrkar därför bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer bifall till motion B48:2–3.

Hanna Vangen Engström, Dalarna: Med risk för upprepning kommer även jag att tala om hur Dalarna ser på etableringsersättningen. Jag tror att principen att staten ersätter kommunerna för utgifter som de får av statliga beslut är väldigt viktigt. Det är orimligt att kommunerna ofta står med kostnader efter att staten dragit sig tillbaka. Kommunerna ska ha de allra bästa förutsättningar för att bidra med den bästa samhällsservicen och välfärd. Det är inte rättvist

att kvaliteten på skola, vård och omsorg brister till följd av detta. Om staten ansvarar för arbetsmarknadspolitiken ska staten också stå för kostnaderna för etableringsersättningen. Jag vill därför yrka bifall till yrkande 1733 och motion 187:13.

5 *David Paulsson, Dalarna:* Att föra en human, generös och solidarisk migrationspolitik samtidigt som man tar ansvar för integration och vad landet klarar av är en svår och tuff balansgång. Men vi står väl rustade med de nya riktlinjer som tagits fram under dagarna här i Göteborg. Från Dalarna har vi därför dragit tillbaka vårt yrkande om en mer positiv skrivning i riktlinjerna.

Jag vill ändå påminna om att krig, naturkatastrofer i klimatkrisens spår, hunger och svält i
10 fattigdomens spår är en del av den värld vi lever i nu. Till skillnad från vissa andra partier förstår vi socialdemokrater att alla människor är lika värda. Vi förstår att man har rätt till ett värdigt liv var i världen man än är född. Vi förstår att alla barn i hela världen har rätt till en trygg uppväxt. Det sitter i vårt socialdemokratiska dna.

Efter flyktingkrisen 2015 har Sverige gett skydd åt över 180 000 flyktingar från kriget i Syrien.
15 Det ska vi vara stolta över. Men det finns en gräns för hur mycket ett litet land klarar av. Vi bygger inga murar, det var helt rätt då. Den nya asyl- och migrationslagen är helt rätt i dag. Nu tar vi krafttag för en internationell och solidarisk migrationspolitik, där alla länder tar sitt ansvar, framför allt inom EU. Den som är stark ska hjälpa den som är svag. Det är socialdemokratisk politik. Det är mänsklighet.

20 *Linda Larsson, Värmland:* Jag vill börja med att yrka bifall till motion B21:1 som handlar om amnesti för de ungdomar som omfattas av gymnasielagen. Jag skulle kunna använda min minut till att berätta en tårdrypande berättelse om en alldeles underbar människa som heter Mahdi, som sedan tre år tillbaka är en självklar del av min familj. Men jag tänker inte göra det, för jag förstår
25 att jag inte kommer att få stöd för den här motionen. Jag förstår också att jag kanske inte heller har stöd i den här frågan i opinionen. Jag förstår att vi kanske inte heller har stöd för det här när det gäller det parlamentariska läget. Jag förstår det.

Och då kanske någon undrar vad jag i så fall gör här uppe i talarstolen. Då skulle jag vilja ta tillfället i akt att säga att jag tycker att vi borde prata mindre om migration, för när vi pratar om
30 det framställs det ofta som att vi socialdemokrater står i lite olika ringhörnor och har så väldigt olika uppfattning. Jag tror inte att vi har det.

Därför skulle jag önska att vi kommande kongresser, och när den här kongressen är slut, ägnar mer tid åt att prata om de systembrister som vi faktiskt ser och försöker se till att få världens
35 bästa integration i stället, för det tror jag nämligen att vi är fullständigt överens om. Alla de här människorna som har kommit hit förtjänar ju att integreras i samhället och tas tillbaka som resurser, för det är de verkligen. Det tror jag att vi är överens om!

Elina Gustafsson, Blekinge: Jag börjar med att yrka bifall till partistyrelsens nya förslag till riktlinjer på det här området. Jag tycker att de är väl balanserade och bättre skrivna än vad de
40 var i det första skedet. Så jag tackar för att ni som har jobbat med det här har lyssnat och lagt in olika förtydliganden i vissa frågor. Extra bra tycker jag att det är att vi så tydligt skrivit in

barnperspektivet i asylprocessen. Många här inne har sagt att man gärna hade sett mer, och det tror jag nog faktiskt att vi alla vill. Så även jag. Det finns förmodligen inte en enda person i den här lokalen som inte vill göra mer när man ser vilket oändligt lidande som krig och konflikter skapar för kvinnor, män och barn runt om i vår värld.

5 Själv kan jag bli riktigt förbannad när vi ser hur svalt intresset är i EU för att ta ett solidariskt ansvar i dessa viktiga frågor. Det är pinsamt och det är ovärdigt, och jag vill att Socialdemokraterna fortsätter att driva på den linje som vi har gjort i EU sedan tidigare.

Jag tänkte inte göra något annat yrkande men jag kan hoppas att partistyrelsen kanske lyssnar lite på den skrivning som Lasse från Kalmar län tog upp. Den håller jag med om.
10 Socialdemokrater kan absolut se problem men vi ser framför allt utmaningar. Det är det som skiljer oss från många andra partier. De kan bara problematisera men det är vi som har lösningarna på problemen.

Anton Alsander, Stockholm: Det får inte finnas ”vi och dom”, det finns bara vi. Mellanmänsklig och internationell solidaritet är avgörande i varje politiskt projekt som gör anspråk på att verka för jämlikhet och mänskliga rättigheter. Det här var något vi gjorde tydligt på förra kongressen, när vi sade att migrationspolitiken är en del av en hel solidaritetspolitik för att stärka den demokratiska utvecklingen, respekten för mänskliga rättigheter och en hållbar utveckling.

I en helt genomglobaliserad värld präglad av rovkapitalism, högerextremism, krig och konflikter, klimathot och skenande ojämlikhet torde det här vara en självklarhet. Därför behöver vi fortsätta stå upp för att en human och evidensbaserad migrationspolitik alltid ska vara målet för vår rörelse. Det är sant att vi är i ett komplicerat parlamentariskt läge och vi möter många utmaningar, inte minst i EU, som försvårare för den socialdemokratiska visionen. Men partivänner, det är just därför det är avgörande att vi klarar av att hålla fast vid vår vision och vårt mål. Hur skulle vi annars kunna skapa ett nytt parlamentariskt läge? Det är när det blåser som hårdast i vår värld som vi behöver stå ideologiskt grundade.

Tajma Sisic, Kronoberg: Jag vill bara avsluta mitt tal, för jag tycker att det är för bra för att ni inte ska få höra det, och jag börjar där jag avslutade. Jag är övertygad om att vi aldrig får glömma bort vikten av humanitet – inte minst i vårt narrativ. Det vet vi alla, vars föräldrar flytt krig och bomber. Det är också vi – barnen till flyktingarna, hjältarna – som förstås vikten av en jämlik integration. Att få ett jobb och att lära sig svenska, är förutsättningar för att integrationen ska fungera. Inget barn bestämmer var man föds. Det ligger bortom barnens makt. Kamrater - barnen. Därför är det viktigt att vi socialdemokrater är tydliga. Barnperspektivet ska vara integrerat i asylprocessen.

Jag pratade om medlemskap tidigare. Så länge vi socialdemokrater andas att ingen människa är fri förrän alla är fria, kommer jag att förnya mitt medlemskap, fortsätta att kandidera som ombud och kämpa för ett jämlikt Sverige och en jämlik värld i vår socialdemokratiska anda.

40 *Morgan Johansson*, föredragande: Tack, jag tycker att det har varit väldigt bra debatt. Tack också för alla varma ord vi har hört om det jobb som vi tillsammans i temagrupper och sedan också när

vi utformade de nya skrivningarna, som jag nu ändå ser att det finns en ganska stor uppslutning kring i det allra mesta, i alla fall kring de tunga och bärande frågorna. Sedan finns det en del saker där det fortfarande finns yrkanden förstås.

5 Vi alla vet att det här är en av de svåraste etiska frågorna som vi har att hantera. Vi vill som socialdemokrater hjälpa så många som möjligt, naturligtvis. Samtidigt vet vi att det finns en gräns för vad ett land kan klara av. Den gränsen nådde vi 2015 och det var därför vi var tvungna att strama upp lagstiftningen. Nu har vi fått en lagstiftning på plats som är långsiktigt hållbar där vi värnar asylrätten, har en bättre balans mellan rättigheter och skyldigheter, och där vi också har gjort en del framflyttningar när det gäller politiken som sådan. Det gör att vi skapar en ordning så att vi inte riskerar att hamna i samma situation igen, och det är viktigt att vi slår vakt om det.

Jag tänker att ta yrkandena efter hand; jag och Carina har delat upp det och vi hoppas att vi har fått koll på alla – men det finns säkert någon som vi tappar och då får vi ta det sedan.

Jag börjar med Emelie Stark som har yrkat på bifall till motion 35. Det handlar om att verka för att rätten till familjeåterförening säkras. Det har vi förtydligat i skrivningarna nu att vi har återinfört familjeåterförening; det gjorde vi 2019. Med det tycker jag att det yrkandet faller.

15 Sedan finns det ett yrkande 689 från Emelie att vi ska verka för permanenta uppehållstillstånd och att det ska vara huvudregel i såväl Sveriges om övriga EU-länder. Där har vi sagt att vår linje är att vi håller på den lagstiftning vi har, det vill säga att man får tillfälliga uppehållstillstånd de tre första åren och sedan kan man ansöka om permanent uppehållstillstånd. Det vill jag inte rucka på och därmed yrkar vi avslag.

Kent Hansson yrkar bifall till en motion om amnesti för ensamkommande. Den yrkar jag också på. Jag menar att när man inför en amnesti väcker man omedelbart också förhoppningar om en ny amnesti för något annat. Man skapar därmed en logik i att kunna vara kvar i Sverige även om man fått avslag på sin ansökan. Jag tycker att det är viktigt att hålla på principen att får man bifall på sin ansökan får man stanna, men får man avslag ska man lämna. Den principen är väldigt viktig att hålla på och därmed yrkar jag avslag. Det gäller även Linda Larsson som hade samma yrkande och avslag även där.

Sedan har vi Novalie Lilja från Västerbotten med flera som vill att ersättningarna till kommunerna höjs för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar. Det yrkar vi också avslag på med hänsyn till den nya skrivning som vi har där vi vill se över ersättningsystemet som sådant och där vi också är beredda att skjuta till mer pengar till de kommuner som tagit ett stort ansvar. Då handlar det inte bara om ensamkommande utan det handlar om totalansvaret. Det yrkar vi avslag på med den motiveringen.

Emilia Vikström Melin yrkar bifall till motion 35:1–2 som bland annat handlar om permanenta uppehållstillstånd. Om jag förstod argumentationen rätt så var det framför allt hbtq-personers särskild utsatta situation. Då vill jag bara säga att när det gäller familjeåterförening så har vi i den nya lagstiftningen infört att även om an inte har kunnat leva tillsammans i sitt hemland, till exempel i ett land som Iran där vi vet att man inte kan det, så har vi faktiskt öppnat upp för att ändå, under vissa särskilda förhållande, kunna genomföra en återförening. Det ligger i den nya lagen och det vill jag verkligen peka på. Jag yrkar avslag på det.

Veronicha Kvist Pettersson och motion 373:26 – det är en attsats som handlar om att

man ska kunna bötfälla arbetsgivare som anställer folk som inte har arbetstillstånd i Sverige. Den är besvarad och jag står fast vid det besvarandet. Det är faktiskt så den ordning vi har är att man kan utfärda en sanktionsavgift för de arbetsgivare som anställer människor som inte har uppehållstillstånd i Sverige, och den avgiften har vi fördubblat – det gjorde vi förra mandatperioden – för att komma åt en del av den här arbetslivskriminaliteten. Det gör vi redan och med det kan vi besvara den attsatsen.

Hon har också yrkat på bifall till 373:28 som handlar om bindande anställningsavtal. Det är vi naturligtvis för, men attsatsen går längre än så och av det skälet kan vi inte tänka oss att bifalla den utan vi yrkar avslag.

Sebastian Karlberg i Dalarna med flera har föreslagit att vi ska säga att staten ska täcka de första fem åren i Sverige. Det yrkar jag också avslag på. Nu har vi öppnat för en översyn av de här reglerna, och det är en ganska stor sak som vi gör. Då menar jag att vi inte ska låsa oss i hur den översynen ska landa. Vi har sagt att vi är beredda att skjuta till mer pengar till de kommuner som har tagit ett stort ansvar och det kan man göra på olika sätt, men jag vill inte låsa oss vid att vi ska landa just i detta. Jag yrkar avslag på den delen.

Sedan har vi Lasse Johansson i Kalmar som vill ändra ”samhällsproblem” till ”samhällsutmaningar”. Jag skulle gärna vilja gå med på det men faktum är att detta syftar på segregationen och jag menar nog att segregationen är ett samhällsproblem och att vi måste kunna säga det. Jag vill inte ändra på det utan står fast vid att det ska så som det gör.

Allra sist på min lista har jag Linda Söder Jonsson från Västmanland. Hon yrkar på motion 46:2, att Socialdemokraterna ska ställa krav på kollektivavtal och heltidsanställning. De som vill rekrytera personal från andra länder måste förbinda sig till de villkor som är framförhandlade av arbetsmarknadens parter. Arbetstagarnas trygghet måste stärkas och oseriösa arbetsgivares försök till villkorsdumpning stoppas. Det låter så bra så det är klart att vi vill bifalla.

Carina Ohlsson, föredragande: Det är några yrkanden kvar som jag vill kommentera, och jag ska göra det snabbt. Jag vill först tacka för den temagrupp och de möten vi har haft på området och att vi har kunnat mötas på det sätt vi har gjort. Det har varit fantastiskt bra.

Först handlar det om yrkande på motion 41:7 om spårbyte. Det yrkar vi avslag på, för vi tycker att vi har bra skrivningar om att spårbyte ska minimeras. Vi har också bestämmelser om säkra länder. Det är alltså Kristina Edlund, Erik Pelling och Olle Vikmång som har yrkat på bifall men vi yrkar avslag. Linda Söder Jonsson yrkande på motion 46:3 yrkar vi också avslag på.

När det gäller Boel Godners yrkanden yrkar vi bifall till motion 118:2 – att EBO-lagen avskaffas. Men vi yrkar avslag på de yrkandena som gäller motion 17:1–3. När det handlar om att utöka kvotflyktningssystemet såväl i Sverige som i övriga länder: Det är klart att vi skulle önska att övriga länder tog lika stort ansvar som vi i Sverige, men vi yrkar avslag. När vi har 5 000 kvotflyktingar som vi tar emot innebär det 39 procent av hela EU:s kvot. Därför yrkar vi avslag på motion 35:3 och yrkandena från Ylva Lengberg, Emelie Stark och Emilia Vikström Melin.

Beslut – riktlinjerna

Kongressen beslöt:

- att efter försöksvotering avslå Sebastian Karlbergs förslag om att staten ska bära det ekonomiska ansvaret för nyanlända
- 5 att i övrigt ställa sig bakom de politiska riktlinjerna – kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop: En reglerad och rättssäker invandring* (s. 26–28).

Beslut – motionerna

Kongressen beslöt:

- 10 att bifalla motion 3:4 efter förslag från Veronicha Kvist Pettersson, med instämmande av partistyrelsen
- att efter försöksvotering bifalla partistyrelsen förslag gällande motionerna 7:1, 41:7 och 187:13
- att bifalla motion 46:2 efter förslag från Linda Söder Jonsson, med instämmande av partistyrelsen
- 15 att bifalla motion 118:2 efter förslag från Boel Godner, med instämmande av partistyrelsen
- att i övrigt fastställa partistyrelsens utlåtanden på område B (UB159, UB160, UB161, UB163).

Reservation

- 20 *Anton Alsander*, Stockholm: Härmed lämnar jag in min reservation mot den Socialdemokratiska partikongressens beslut att inte yrka bifall till motion B35 *En human migrationspolitik* och dess tre uppsatser: B35:1 Socialdemokraterna ska verka för att permanenta uppehållstillstånd ska vara huvudregel i såväl Sverige som EU, B35:2 Socialdemokraterna ska verka för rätten till familjeförening säkras, B35:3 Socialdemokraterna ska verka för att kvotflyktingssystemet utökar, i
- 25 såväl Sverige som övriga EU-länder.

Meddelanden

Tjänstgörande ordförande meddelande att redaktionsutskottet ska träffas klockan 18.00.

Ajournering

Kongressen ajournerades klockan 17.32.

35

40

FREDAGEN DEN 5 NOVEMBER 2021

Kvällens förhandlingar

5 Återupptagna förhandlingar

Kongressen återupptog förhandlingarna klockan 18.34.

Ordförande: *Ellinor Eriksson* och *Per Tenggren*

Sekreterare: *Magdalena Agrell* och *Andreas Ericsson*

10

Gästerna har ordet – Lisa Nåbo, SSU

Magdalena Andersson, partiordförande: Partivänner, i går sade jag att vi ska lita på ungdomen för de ser verkligheten som den här. Och en av de unga som verkligen säger som det är – det är vår egen SSU-ordförande Lisa Nåbo. Hon ska nu säga några sanningens ord till oss. Det här är alltså 15 en SSU-organisation som nyligen har värvat 4 250 nya medlemmar. Välkommen upp Lisa!

Lisa Nåbo, SSU:s ordförande: Tack Magdalena, tack kära ombud, gäster och åhörare. Jag vill att du ska känna dig trygg. Jag vill att du ska veta att samhället finns där för dig när livet är som värst. 20 Det är därför jag drar på mig min uniform.

Det senaste halvåret har tidningarnas förstasidor varit min vardag. För varje mord som begås, där du och jag riskerar att hamna i skottlinjen, för varje flicka som begränsas, varje kvinna som blir slagen eller våldtagen, för varje vittne som tystas, för varje brott som inte klarar upp. Då övergår människors frustration i likgiltighet, i cynism och i misstro mot vår samhällsgemenskap. 25

Den misstron är ett gift som riskerar att sprida sig tills medborgarna hellre ser om sitt eget hus än att försöka lösa problemen gemensamt. Det är en utveckling som vi socialdemokrater måste stoppa.

Jag vill att du ska känna dig trygg inför framtiden. Du som har demonstrerat för klimatet i dag. Du som ser forskare larma om att vi riskerar en total samhällskollaps inom din livstid. Du 30 som oroar dig för vilket samhälle dina barn kommer att ha att leva i när de växer upp.

Det är inte konstigt att känna en rädsla inför framtiden. Jag förstår den och jag känner den också. Utsläppen fortsätter att öka. De ekonomiska klyftorna har vuxit sig större än på 100 år. Det grova våldet är ständigt närvarande. Misstron och polariseringen göds, speciellt på internet. Så kan det ju inte få fortsätta. Därför är vår tids största samhällsprojekt att förena en ambitiös 35 klimatomställning med minskande klyftor i byggandet av ett mer hållbart Sverige.

Och det mina vänner, är en uppgift som endast socialdemokratin kan ta sig an. Men SSU – vi hade önskat att den vilja var lika tydlig hos partiet som den är hos våra medlemmar. Precis som staten lanserade enorma stödpaket för att hjälpa företagen under pandemin – på samma sätt måste Sverige investera i ungas framtid. Vi vet att klimatförändringarna riskerar att bli ett ännu 40 större hot mot vårt liv och vår hälsa än vad covid-19 varit hittills. Vi vet också att vi bara har några år på oss att få ner våra utsläpp till noll. Det är kris nu.

Ladorna är ju så gott som fulla, men ändå håller vi tillbaka. Det gör mig genuint ledsen och frustrerad. Snart inleds kongressens klimatdebatt. SSU:s mål är tydligt: Socialdemokraterna måste bli Sveriges främsta klimatparti och kombinera en snabbare klimatomställning med ökad jämlikhet och rättvisa. Vi måste skräpa klimatlagen och förstärka klimatpolitiken.

5 Jag vet att vi klarar av det, bara vi vågar ta oss an uppdraget. Vi vet ju att det inte är våra grannar eller våra kollegor som ska bära kostnaderna för omställningen. Staten måste våga investera i ett samhällsbygge som möjliggör att vi alla kan leva fria, jämlika och hållbara liv. Vi i SSU må vara unga i dag, men vi vet att det är vår allas gemensamma uppgift att bygga landet hållbar för kommande generationer.

10 Vår rörelse är inte vilken rörelse som helst. Det var vi som såg till att Sverige för 100 år sedan fick vårt första demokratiska val, där både män och kvinnor fick rösta. Det var vi som införde åtta timmars arbetsdag och betald semester. Det var vi som satte spelreglerna så att vi fick världens bäst fungerande arbetsmarknad med stigande reallöner och starka fackförbund. Det var vi som byggde folkhemmet med allmän sjukvård, avgiftsfri utbildning och bra pensioner. Det ar vi som införde
15 världens mest generösa föräldraförsäkring och skapade ett av världens mest jämlika och jämställda länder.

”Jag har ett minne”, skriver poeten Jenny Wrangborg, ”av ett möjligt samhälle där långt borta ligger väldigt nära och rörelsen bär oss framåt.” I dag är det fredag och i den kommande debatten om klimatet, när SSU:are yrkar här i talarstolen, så vill jag att ni ska tänka på era barn och
20 barnbarn. Låt oss SSU:are slippa komma tillbaka nästa kongress med ännu fler ombud och ilskna debattinlägg och ställa er till svars för fyra tappade år.

Nu tänker jag rikta mig direkt till Greta Thunberg, och jag hoppas att du hör det. Jag har enormt stor respekt för det arbete som du och *Fridays for Future* har gjort för att lyfta klimatfrågan på agendan. Men det kommer aldrig att räcka att bara ställa krav och kritisera andra utan att
25 själva också komma med lösningarna. Det är därför politiken behövs. För att väga olika intressen mot varandra och hitta de gemensamma lösningarna. Möjligheten för arbetande människor att också kunna leva på landsbygden mot behovet av att minska transporterens utsläpp. Det är då politiken är som svårast men också som viktigast.

Greta, du har sagt att det viktigaste en ung kan göra är att bli aktivist. Jag håller inte med dig. Ingen lösning på klimatkrisen kommer att vara partipolitiskt neutral. Det viktigaste du som ung kan göra är att ge dig in i politiken och se till att det fattas rätt beslut.

Och Greta, du ska veta att SSU:are runt om i Sverige har kämpat i två års tid för att just denna kongress ska ta ställning för skärpta klimatmål. Om fler klimataktivisterna hade kommit på partimötena, röstat fram sina ombud och sina klimatförslag hade vårt arbete varit mycket enklare.
35 Arbetarrörelsen har alltid insett vikten av att ha en parlamentarisk strategi och behovet av att vara med när lagarna skrivs och vara där när statsbudgetens resurser fördelas. Den insikten behöver klimatrörelsen också komma till.

För dig som är ung, som både vill säga som det är och göra det som krävs för att rädda klimatet så är SSU:s dörrar öppna. Du som vill vara med och bygga ett mer jämlikt Sverige som blir
40 världens första klimatneutrala välfärdssamhälle – du hör hemma i vårt förbund. Är vi tillräckligt många som står upp för politiken kan vi inte stoppas av varken de ekonomiska krafter som vill

fördröja klimatomställningen, de äldre som säger att vår framtid är för dyr, eller de som menar att vi inte är gamla nog för att vara med och bestämma.

Vi i SSU vet om att vi har varken tid eller råd att vänta. Ska det finnas en värld för oss att bli gamla i måste vi agera nu!

5 När jag gick med i SSU var klimatfrågan långt nere på agendan för Socialdemokraterna, och det har det blivit viss ändring på, och Stefan – det är mycket tack vare ditt ledarskap som partiet har insett vikten av att ta klimatförändringarna på allvar. Det är ett kvitto på arbetarrörelsens styrka att en svetsare från Sunnersta nu har lett oss in i den gröna nyindustriella revolutionen. Både den unga generationen jag nu får leda i SSU och generationerna som kommer efter oss har
10 nu fått ännu bättre verktyg för att bygga det gröna folkhemmet, eftersom du valde att prioritera klimatet.

Tack också till Lena för att du har format en rörelse där våra unga röster både har spelat roll och fått växa sig starka. Och från hela SSU vill jag säga till er båda: Tack för landet. Tack för rörelsen som ni har byggt, med allt ert hårda slit. Nu får ni vila. Vi tar över nu!

15 Och självklart – å SSU:s vägnar vill jag gratulera dig Magdalena, till partiordförandeskapet. Vi är många som ser fram emot en valrörelse där du sopar mattan med hela högern. Jag och SSU kommer att göra allt vi kan för att hjälpa dig, och som du sade: Vi har ju redan börjat. Bara de senaste två månaderna har vi välkomnat in över 4 000 nya frihetskämpar i vår organisation, och fler kommer det att bli!

20 Snart är det val, och vi kommer att springa om er i trapphusen för att hinna först till dörrarna högst upp i huset. Vi kommer att peppa inför varje debatt, bjuda på korv kanske, och också skrika oss hessa i tåget på första maj. Det är mitt löfte till dig. Men Magdalena, du ska också veta om att om – eller kanske också när – vi kritiserar dig, så gör vi det bara för att vi vill ditt bästa och för att vi bryr oss om dig. Och när vi sätter press på regeringen så är det bara för att visa för den
25 andra partierna att ni har en stark rörelse bakom er som är redo att ta fajten när förhandlingarna strandar. Men i slutänden kommer vi att kämpa för 4, 8, 12 nya år med Magdalena Andersson som statsminister!

Min företrädare Anna Lindh sade ”Vi som är unga vill tro på framtiden.” Partivänner, se då till att SSU:s jämlikhetslöfte blir verklighet. Se till att rösta ja till *Green New Deal*. Se till att ungdomar inte bara ska vilja utan också kunna tro på framtiden. Vi är inte partiet som överger ungdomen eller framtiden.

”Jag har burit ett minne” avslutar Wrangborg sin dikt, ”av ett möjligt samhälle, en framtid vi har framför oss där ingen jobbar för någon annan men alla arbetar för varandra.” Tack för att ni har lyssnat.

35 *Tjänstgörande ordförande:* Tack Lisa, tack SSU:s förbundsordförande, för de orden. Här från presidiets håll sitter ett helt gäng som samtliga har varit SSU:are och en hel hop av oss tidigare SSU-ledningar. Det var gåshud och tårar här uppe från flera av oss. Vi är förstas helt neutrala från presidiets sida, men man behöver väl inte vara neutral när det gäller att älska SSU!

40

Dagordningens punkt 10

Behandling av motioner och politiska riktlinjer: Vi bygger landet, fortsatt behandling

5

Dagordningens punkt 10.11

Behandling av område A: Vi bygger landet starkt och hållbart

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – *Inledning* (s. 2–3), kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart: Full sysselsättning* (s. 3–4).

10 Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område A: (UA112, UA117, UA130, UA152, UA153, UA164).

Huvudföredragande: *Magdalena Andersson*

15 Föredragande: *Magdalena Andersson, Johan Persson, Ibrahim Baylan och Åsa Westlund* (Ekonomisk politik) samt *Ibrahim Baylan och Marie Nilsson* (Jobbskapande och innovationer)

Föredragning och förslag

Magdalena Andersson, huvudföredragande: Partivänner, det märks att vi är ett parti fullt av samhällsbyggare. Det märkte jag inte minst i temagruppen. Tack vare pålästa och engagerade delegationer har vi nu gjort bra politiska riktlinjer ännu bättre.

Här vill vi socialdemokrater ta Sverige till full sysselsättning, och vi har också förslag på hur det ska gå till nämligen genom att använda klimatomställningen för att skapa jobb i hela landet. Det är heller ingen slump att många privata företagare nu väljer att investera i Sverige utan det är resultatet av en medveten socialdemokratisk politik.

25 Det är också så att när gamla jobb försvinner ska människor ha möjlighet att ställa om. Här konstaterade Stefan att vägen till jobb går genom utbildning, inte genom fattigdom, och det är precis så det är. Därför ska den som är arbetslös kunna landa i starka ekonomiska skyddsnät men också mötas av tydliga förväntningar och många möjliga vägar till nya jobb.

30 Självklart ska alla jobb i Sverige var trygga. Det kan vara bra villkor och löner. Vi ska sätta stopp för exploatering av löntagare med hjälp av en stark facklig-politisk samverkan. Svenska kollektivavtal och lagar ska naturligtvis gälla på den svenska arbetsmarknaden. Här är vi tydliga med att vi vill att vår offentliga sektor ska gå före. Minst 90 procent av alla välfärdsarbetare ska ha en tillsvidareanställning.

35 Vi vill också höja ambitionerna i klimatpolitiken så att det ska vara möjligt att leva, bo och växa i hela landet. Vi tar nya steg mot en modern och fossilfri transportinfrastruktur som gör det möjligt att förflytta både oss själva och de varor som vi producerar i Sverige, som blir allt fler.

Jag ska också säga något om det finanspolitiska ramverket. Det är ett ramverk som tjänar landet väl, eftersom det gör det svårare för tillfälliga och hoppande majoriteter i riksdagen att ägna sig åt överbudspolitik. Det är lätta att hitta majoriteter för att sänka skatten eller öka utgifterna, men det man behöver göra är ju att ta ansvar för helheten.

40

Ramverket har också den flexibilitet som krävs för att bedriva en kraftfull ekonomisk

politik, inte bara i goda tider utan också i dåliga. Det har vi visat under pandemin. Med det sagt ska ju ramverket självklart gå i takt med tiden. Vi införde ju överskottsålet när räntorna på statsskulden var så höga att de trängde ut vår välfärd. Målet har gjort sitt jobb, vi har en låg statsskuld och det är inte motiverat att fortsätta betala av. Jag har en gång redan drivit och fått igenom att vi kunde sänka nivån på överskottsålet. Nästa översyn är planerad till 2026, men det finns ingen anledning att vänta så länge. Jag vill att vi ska införa ett balansmål så snart det bara är möjligt.

Balansmål är en sak men något underskottsål bör vi inte ha, vare sig vi gör det öppet eller genom en så kallad investeringsbudget. Sverige har stora och avgörande investeringar framför sig, men det är en skillnad mellan våra gemensamma investeringar och att låna till en bostad. Skillnaden är att en bostad köper man en gång i livet. Staten investerar varje år. Det är inte mycket vi vet om framtiden, men en sak är jag helt säker på och det är att det kommer att krävas investeringar då också.

Självklart ska vi låna i dåliga tider och det har vi gjort nu under pandemin. Men om vi tittar på den socialdemokratiska historien så har vi byggt ett starkt välfärdssamhälle med vård, skola, omsorg och starka försäkringar – men det har vi inte gjort med lånade pengar. Låt mig citera från en tidigare kongress:

”Vi har sett allt för många exempel på länder som av svårigheter i den ekonomiska politiken tvingats in i kortsiktighet, under lång tid nödgats lägga alla reformplaner på hyllan. Därmed bryts förväntningarna i missmod, då försvinner framtidsdebatten i dagliga bekymmer, ty samhällets förändring måste bygga på ekonomisk styrka.”

Jag citerar inte mig själv såklart. Heller inte Göran Persson. Jag citerar Olof Palme. Och partivänner, vi har den ekonomiska styrka som krävs tack vare en ansvarsfull finanspolitik. Det gjorde att vi kunde lägga hundratals miljarder i krisåtgärder under pandemin och vi står ändå fortfarande starka.

Så partivänner, vi är inte bara i en ideologisk styrkeposition. Vi är i en ekonomisk styrkeposition. Nu ska vi använda den för den investeringar som Sverige behöver. Därmed yrkar jag bifall till partistyrelsens förslag.

Följande förslag förelåg

Riktlinjerna

Vi bygger landet

Inledning

Människan ska vara fri att utvecklas som individ, råda över sitt eget liv, forma sin tillvaro efter egna önsknings och påverka det egna samhället. Denna frihet ska gälla alla. Därmed är jämlikhet frihetens förutsättning. Socialdemokratin vill avlägsna de ekonomiska, sociala och kulturella hindren för människors frigörelse.

En klok hushållning med jordens resurser är förutsättningen för mänsklighetens framtid.

Den ekonomiska utvecklingen måste vara i samklang med det ekologiskt hållbara. Vetenskapen är mycket tydlig och det finns inget utrymme för tvekan. Vi behöver göra allt vi kan för att hålla världen inom 1,5-gradersmålet. Vi socialdemokrater driver på för att Sverige ska vara världsledande i den gröna industriomställningen. I Sverige görs nu stora satsningar, inte minst inom industrin och i transportsektorn, för att minska utsläppen. Men klimatarbetet måste genomsyra alla relevanta områden, och klimatet känner inga landsgränser. Vi ska fortsätta att driva på den gröna omställningen, sätta press på de stora utsläppsländerna att leva upp till Parisavtalet, och bistå länder som behöver hjälp med att minska sina utsläpp. Grunden till vårt välfärdssamhälle har byggts på hög tillväxt, hög sysselsättning och en snabb omställning från gammal teknik till nya jobb. Klimatomställningen innebär att vi har en historisk möjlighet att genomföra åtgärder som både minskar utsläppen och ger jobb i hela landet.

Klimatutmaningen har en tydlig relation till jämlikhet och jämställdhet. Både faktisk klimatpåverkan och förutsättningarna för att begränsa den är ojämnt fördelade. Omställningen är därmed inte bara vår tydligaste solidaritet med kommande generationer. Den måste också ske på ett sätt där vi visar solidaritet med varandra nu, genom att genomföra den på ett rättvist sätt som ökar jämlikheten och jämställdheten. Detta är ett samhällsbygge som vi bara kan klara tillsammans. Klimatförändringarna är vår tids ödesfråga.

Den globala pandemins utbrott 2020 har fördjupat flera tidigare brister i samhället. Arbetsvillkor och ställning på arbetsmarknaden, liksom underliggande hälsa och familjesituation, gör att vi påverkas mycket olika. Revorna i välfärden och i tryggheten har blivit tydligare, och klyftorna har ökat. Men det har även styrkan när vi har arbetat tillsammans för att klara krisen. Den svenska modellens grundläggande styrkor är fortfarande så stora att de också kan utgöra lösningen på de problem vi står inför.

De senaste åren har visat att en politik för ökad jämlikhet och jämställdhet är möjlig även i svåra lägen. Många fler har gått till jobbet jämfört med tiden under de borgerliga regeringarna. Välfärden har fått kraftiga förstärkningar. Riktade satsningar för de arbetstagar, pensionärer och föräldrar som har det sämst ställt har kunnat genomföras. Bostadsbyggandet har ökat väsentligt. Fackliga organisationer, arbetsmarknadens parter och folkrörelsesverige har fått delta i utformningen av politiska beslut, och vara med och ta ansvar. Vi står fast vid vår övertygelse om att vi i Sverige måste ta oss an de stora samhällsproblemen tillsammans. Demokrati är både ett medel och ett mål.

Samtidigt har klassklyftorna ökat under lång tid. Skillnaderna mellan vanliga löntagare och de som har ansevärda kapitalinkomster har vuxit. Skillnaden mellan att ha ett tryggt och fast jobb, och att gå från deltidsjobb till deltidsjobb eller inte komma in i arbetslivet alls, har också blivit allt större. Det här drabbar särskilt de som arbetar i service- och välfärdsyrken, ensamstående föräldrar, nyanlända, funktionshindrade och de som drabbats av sjukdom. Det motverkar jämställdheten och förstärker patriarkala strukturer. Vuxna som lever i utsatthet och fattigdom delar det med sina barn, och risken är påtaglig att det går i arv i generationer. Klyftorna mellan stad och land har vuxit, liksom klyftorna mellan olika delar av städerna.

Vi socialdemokrater kan aldrig acceptera en sådan samhällsutveckling. Klyftorna måste minska. Makt, möjligheter och ansvar ska ges och fördelas jämställt mellan kvinnor och män. Flickor och

pojkar ska mötas av samma förväntningar, uppmuntran och stöd. Den stora majoriteten måste få en större del av de stora värden vi skapar tillsammans. Ansvaret för att finansiera en generell och gemensam välfärd ska bäras mer solidariskt. Gemensamma beslut och människors behov ska vara överordnat marknadskrafterna. Välfärden ska alltid organiseras och fördelas utifrån behov, och välfärdens resurser ska gå just till välfärden – inte till privata vinster. Löntagarna och deras fackliga organisationer ska ha insyn och inflytande både på arbetsmarknaden och i samhällsutvecklingen i stort. Demokratin ska tryggas och fördjupas. Konservativa och auktoritära partier och strömningar som motsätter sig jämställdhet, trygghet och inflytande för vanliga löntagare, och som pekar ut enskilda grupper som mindre värda, ska motverkas med full kraft. Sverige ska hålla samman.

Varje barn i Sverige ska ha en trygg uppväxt; fysiskt, psykiskt och ekonomiskt. Det är fortfarande alldeles för många beslut som fattas utan analys eller med tillräcklig hänsyn till hur det påverkar barns förhållanden. Barn ska få växa upp som jämlikar, och där samhället gör stora ansträngningar för att visa på så många möjligheter att de kan forma sin egen framtid. Vi ska tro på barnen, så att de vågar tro på sig själva.

Det viktigaste för att förverkliga ett tryggare och mer jämlikt Sverige är att öka sysselsättningen. Egen försörjning ger självkänsla och framtidstro. Vetskapen om att alla gör sin del efter förmåga stärker sammanhållningen och solidariteten med andra. Därför vill vi göra stora satsningar för en rättvis omställning till ett klimatneutralt samhälle med full sysselsättning, en förstärkt välfärd och ökad trygghet.

Välfärden kräver både att fler är med och arbetar i den, och att fler är med och finansierar den genom sitt arbete i andra sektorer. Arbete och utveckling ger sammanhållning och framtidstro, och vi ska göra vår del för att uppnå det. Vi bygger landet.

Vi bygger landet starkt och hållbart

Full sysselsättning

Arbete gör oss till en del av en gemenskap, där man kan utvecklas och lära nytt. Det ger inkomst, möjlighet att leva friare, bestämma själv och planera framåt. Arbete är också grunden för den tillväxt som gör det möjligt att stärka välfärden och bygga ett starkare och mer jämlikt samhälle. Att alla som kan arbeta också gör det, är centralt för sammanhållning och ett brett stöd för ett solidariskt samhällsbygge. Arbete är därmed både en rätt och en plikt.

Det övergripande målet för den ekonomiska politiken är full sysselsättning och vägen mot detta mål ska följas upp kontinuerligt. Människors vilja till arbete är samhällets viktigaste tillgång. För en hög sysselsättning krävs också utbildning, aktiv arbetsmarknadspolitik, en utbyggd välfärd som ger både män och kvinnor möjlighet att arbeta, investeringar och handel med omvärlden. För oss är det prioriterat att staten fortsätter öka de generella statsbidragen och vi ska göra det på ett sådant sätt att kommuner och regioner får långsiktiga planeringsförutsättningar för att kunna möta befolkningsutvecklingen och kunna skapa fler välfärdsjobb i hela landet. Både välfärdens förstärkning och den klimatomställning vi är mitt uppe i är ett samhällsbygge som kräver mycket stora offentliga och privata investeringar de kommande åren. Behovet av omställning är en

möjlighet för Sverige att skapa jobb som bygger landet hållbart och visar vägen för andra länder. Takten i jobbskapandet ska öka, kompetensförsörjningen stärkas och arbetstagares möjlighet till utbildning vidareutvecklas.

5 Ordning och reda i de offentliga finanserna är solidaritet med kommande generationer. Starka statsfinanser möjliggör förstärkningar till kommuner och regioner för att klara välfärden. Är ekonomin inte långsiktigt hållbar är det välfärden, och den som behöver välfärden mest, som får betala priset. Därför behövs en ekonomisk politik som möjliggör fler investeringar men utan att välfärdens långsiktiga finansiering hotas. Det finanspolitiska ramverket är grundläggande för att säkerställa ordning och reda i finanserna, men det ger också stort handlingsutrymme för
10 åtgärder vid kris och nedgångar i ekonomin. Det finanspolitiska ramverket måste dock stegvis anpassas för varje tids utmaningar och förutsättningar. Vi vill därför tidigarelägga ordinarie översyn och övergå till ett balansmål för att frigöra mer utrymme för nödvändiga investeringar. Vi är även öppna för att lånefinansiera vissa strategiska infrastrukturprojekt med stor klimatnytta. Fler gröna investeringar ska också påskyndas, med stöd av statliga aktörer likt Europeiska
15 investeringsbanken, Nordiska investeringsbanken, Almi Företagspartner, Svensk Exportkredit och det nya systemet med gröna kreditgarantier genom Riksgälden. Även möjligheter till europeiska medfinansiering ska tas tillvara om det är fördelaktigt för Sverige.

Det övergripande syftet med skattesystemet är att det ska generera stabila och tillräckliga
20 skatteintäkter för finansieringen av gemensamma åtaganden. För att öka såväl jämlikheten som att stärka välfärdens finansiering vill vi genomföra en omfattande översyn av systemets olika delar. En modernisering av kapitalbeskattningen är särskilt prioriterad. Fokus ska ligga på att höja beskattningen av stora, men lågt beskattade kapitalinkomster, att bredda skattebasen, göra systemet enklare och mer likformigt samt minska möjligheter till skatteundandragande och aggressiv skatteplanering.

25 Svensk arbetarrörelse har en mycket lång tradition av att främja handel och motverka protektionism, eftersom en fri och rättvis handel ligger i löntagarnas intresse. Det skapar jobb och gör att lönen räcker längre. Hälften av Sveriges BNP kommer ur handel, och hälften av det utgörs i sin tur av utländska investeringar och utländskt kapital. Det gör oss till ett av världens mest exportorienterade länder. Handeln och dess investeringar skapar bryggor mellan stad och
30 land. Exporten och den nyindustrialisering som Sverige genomför och driver genom minskade utsläpp, förnybar el och effektiva industriprocesser, är också några av Sveriges främsta bidrag till den globala klimatomställningen.

Motionerna

35

UA112

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna A1:1, A9:1, A9:2, A11:1, A11:2, A13:1, A42:9, A44:6, A54:1, A142:1,
A150:1, A163:7, A163:8, A164:7, A164:8, A165:7, A165:8, A166:7, A166:8, A167:7,
40 A167:8, A168:7, A168:8, A169:6, A171:7, A171:8, A172:7, A172:8, A173:7, A173:8,
A175:7, A175:8, A176:7, A176:8, A178:7, A178:8, A179:7, A179:8, A180:4, A180:5,

A181:7, A181:8, A182:7, A182:8, A183:6, A183:7, A184:8, A184:9, A185:7, A185:8,
A186:7, A186:8, A187:7, A187:8, A188:7, A188:8, A189:7, A189:8, A190:7, A190:8,
A191:7, A191:8, A192:7, A192:8, A193:7, A193:8, A194:7, A194:8, A195:7, A195:8,
A196:7, A196:8, A197:7, A197:8, A198:1, A210:1, A213:1, A214:1, A214:2, A237:1,
5 A237:2, A245:1, A248:2, A248:3, A261:1, A262:13, A268:1, A271:1, A271:2, A272:1,
A272:2, A273:1, A273:2, A275:1, A275:3, A275:5, A275:6, A276:1, A276:3, A276:5,
A276:6, A277:1, A277:3, A277:5, A277:6, A295:1, A295:2, A299:1, A309:1, A309:2,
A317:2, A326:5, A371:10, A418:6, A499:9, A500:9, A501:8, A502:8, A503:9, A504:7,
A505:9, A506:8, D167:3, D177:4, D177:5, D178:4, D178:5, D179:4, D179:5, D180:4,
10 D180:5, D181:4, D181:5, D182:3, D183:4, D183:5, D184:4, D184:5, D185:4, D185:5,
D186:2, D187:4, D187:5, D188:4, D188:5, D189:4, D189:5, D190:4, D190:5, D191:4,
D191:5, D192:4, D192:5, D193:4, D193:5, D194:3, D195:4, D195:5, D196:2, D196:3,
D197:4, D197:5, D198:3, D199:4, D199:5, D200:4, D200:5, D201:4, D201:5, D226:2,
D639:3, E63:1, E63:2, E64:1 och E64:2
15 att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A1:2, A1:3, A2:1, A2:2,
A4:1, A5:1, A8:1, A10:1, A10:2, A12:1, A12:2, A19:1, A19:2, A20:1, A20:2, A20:5,
A20:6, A20:7, A21:1, A24:1, A42:8, A42:10, A44:2, A44:3, A44:5, A46:1, A46:4, A46:5,
A53:1, A54:2, A86:3, A90:1, A90:4, A90:5, A90:6, A91:1, A91:4, A92:1, A92:4, A93:1,
A93:4, A94:1, A94:4, A95:1, A95:3, A95:4, A96:1, A96:4, A97:1, A97:4, A98:1, A98:4,
20 A99:1, A99:4, A99:5, A100:1, A100:4, A100:5, A101:1, A101:4, A101:5, A102:1, A102:4,
A102:5, A103:1, A103:4, A103:5, A104:1, A104:2, A104:3, A105:1, A105:4, A105:5,
A106:1, A106:4, A106:5, A107:1, A107:4, A107:5, A108:1, A108:4, A108:5, A109:2,
A110:1, A110:3, A111:1, A111:4, A111:5, A112:1, A112:3, A112:4, A112:7, A118:1,
A118:2, A118:3, A122:1, A123:1, A126:1, A127:3, A143:2, A149:1, A154:1, A155:1,
25 A156:1, A161:1, A163:6, A164:6, A165:6, A166:6, A167:6, A168:6, A169:5, A170:2,
A171:6, A172:6, A173:6, A174:2, A175:6, A176:6, A177:2, A178:6, A179:6, A181:6,
A182:6, A183:5, A184:3, A184:7, A185:6, A186:6, A187:6, A188:6, A189:6, A190:6,
A191:6, A192:6, A193:6, A194:6, A195:6, A196:6, A197:6, A199:1, A200:1, A202:1,
A202:2, A203:1, A203:2, A204:1, A216:1, A217:1, A239:1, A248:1, A249:1, A250:1,
30 A251:2, A252:2, A253:2, A254:2, A255:2, A256:2, A257:2, A258:2, A259:2, A260:2,
A262:1, A262:2, A262:3, A262:6, A262:11, A262:12, A269:1, A270:2, A274:1, A275:2,
A275:4, A276:2, A276:4, A277:2, A277:4, A278:1, A278:3, A279:1, A279:4, A279:5,
A279:6, A280:1, A280:4, A281:1, A281:4, A281:5, A282:1, A282:2, A290:2, A294:1,
A297:1, A297:2, A297:3, A297:4, A300:1, A301:1, A302:1, A303:1, A306:1, A310:1,
35 A310:2, A314:1, A315:1, A318:2, A318:3, A322:1, A323:1, A325:2, A325:3, A325:5,
A325:6, A326:6, A338:26, A338:31, A371:8, A371:9, A517:9, A518:8, A519:8, A520:8,
A521:8, A522:8, A523:4, A524:4, A569:6, A570:6, A571:7, A572:6, A575:6, A576:6,
A580:8, A581:8, A581:29, A581:53, A582:19, A678:5, A708:1, A741:9, B68:2, B69:1,
B69:2, B74:3, B79:3, B82:10, B117:5, B119:7, B119:11, B120:7, B120:11, B129:7,
40 B162:8, C229:21, C230:21, D90:1, D102:9, D203:1, D266:16, D298:1, E61:1 och
E62:1

att avslå motionerna A14:1, A14:2, A15:1, A16:1, A17:1, A20:3, A20:4, A23:1, A25:1, A41:1, A43:1, A43:2, A44:4, A44:7, A46:2, A46:3, A52:1, A90:2, A90:3, A91:2, A91:3, A92:2, A92:3, A93:2, A93:3, A94:2, A94:3, A95:2, A96:2, A96:3, A97:2, A97:3, A98:2, A98:3, A99:2, A99:3, A100:2, A100:3, A101:2, A101:3, A102:2, A102:3, A103:2, A103:3, 5 A105:2, A105:3, A106:2, A106:3, A107:2, A107:3, A108:2, A108:3, A109:1, A110:2, A111:2, A111:3, A112:2, A112:8, A112:9, A113:1, A114:1, A114:2, A115:1, A117:1, A123:2, A123:3, A127:1, A127:2, A152:1, A153:1, A153:2, A154:2, A157:1, A163:9, A164:9, A165:9, A166:9, A167:9, A168:9, A169:7, A170:3, A171:9, A172:9, A173:9, A174:3, A175:9, A176:9, A177:3, A178:9, A179:9, A180:6, A181:9, A182:9, A183:8, 10 A184:10, A185:9, A186:9, A187:9, A188:9, A189:9, A190:9, A191:9, A192:9, A193:9, A194:9, A195:9, A196:9, A197:9, A201:4, A211:1, A211:2, A212:1, A212:2, A215:1, A216:2, A218:2, A219:2, A221:1, A224:1, A235:3, A241:2, A241:3, A242:2, A242:3, A244:1, A248:4, A251:3, A252:3, A253:3, A254:3, A255:3, A256:3, A257:3, A258:3, A259:3, A260:3, A262:4, A262:5, A262:7, A262:8, A262:9, A262:10, A267:1, A267:2, 15 A270:3, A270:4, A275:7, A276:7, A277:7, A278:2, A279:2, A279:3, A280:2, A280:3, A281:2, A281:3, A289:1, A300:2, A301:2, A311:1, A313:1, A316:1, A316:2, A317:1, A317:3, A317:4, A318:1, A321:1, A321:2, A325:4, A325:7, A326:1, A326:4, A330:1, A330:2, A584:10, A585:10, A586:10, A587:10, A589:10, A590:10, A591:10, A592:10, A593:10, A594:10, A595:10, A596:10, A599:10, A600:10, A601:8, A603:10, A604:10, 20 A605:10, A606:10, A607:10, A608:10, A609:10, A610:10, A611:10, A612:10, A614:10, A616:9, A617:10, A618:11, A619:7, A638:1, B76:9, B76:10, B117:4, B119:6, B120:6, D218:9, D344:2, D410:8 och D660:2

UA117

25 Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna A26:5, A27:2, A27:3, A338:33, A456:2, A517:7, A518:6, A519:6, A520:6, A521:6, A522:6 och A711:2

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A26:1, A26:2, A26:3, A26:4, A27:1, A27:4, A27:5, A143:3, A209:1, A209:2, A243:1, A243:2, A338:32, A360:5, 30 A443:2, A444:2, A445:2, A466:2, A569:3, A570:3, A571:3, A572:3, A573:3, A574:3, A575:3, A576:3, A580:7, A628:4, A678:3 och D283:9

att avslå motionerna A143:4, A581:45, A624:5, B69:4 och B129:3.

UA130

35 Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna A338:14, A338:16, A338:17, A338:22, A338:25 och A338:34

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A331:1, A332:1, A332:2, A332:3, A332:5, A332:9, A332:10, A333:1, A334:1, A334:2, A335:1, A336:1, A337:1, A338:1, A338:3, A338:4, A338:7, A338:8, A338:9, A338:10, A338:11, A338:12, 40 A338:13, A338:15, A338:20, A338:21, A338:27, A338:28, A339:1, A340:1, A341:1, A342:1, A342:2, A343:1, A344:1, A344:2, A345:2, A346:1, A346:2, A346:3, A346:4,

A347:1, A348:1, A349:2, A349:3, A350:1, A350:2, A351:1, A351:2, A351:3, A352:1, A352:2, A352:3, A353:1, A353:3, A354:1, A355:1, A356:1, A356:2, A357:1, A357:2, A357:3, A358:1, A546:12, A546:16, A546:17, A569:4, A569:5, A570:5, A571:4, A571:5, A571:6, A572:4, A572:5, A576:4, A576:5, A583:2, A584:2, A585:2, A587:2, A588:1, A589:2, A590:2, A592:2, A593:2, A594:2, A595:2, A596:2, A597:1, A597:7, A598:2, A599:2, A601:1, A602:2, A603:2, A605:2, A607:2, A608:2, A611:2, A612:2, A613:2, A614:2, A615:2, A617:2, A618:1, A628:2, A700:2, A801:2, C226:1 och D371:3

5 att avslå motionerna A345:1, A356:3 och A856:2.

10 *UA152*

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motion A104:4

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A44:1, A162:1, A218:1, A219:1, A220:1, A222:1, A287:1, A287:2, A287:3, A288:1, A288:2, A288:3, A304:1 och A327:1

15 att avslå motion A304:2.

UA153

Partikongressen föreslås besluta:

20 att bifalla motionerna A28:1, A29:1, A30:1, A31:1, A32:1, A33:1, A34:1, A35:1, A36:1, A37:1, A38:1, A39:1, A42:5, A147:3, A201:3, A226:1, A227:1, A228:1, A229:1, A230:1, A231:1, A234:1, A246:5, A290:3, A319:1, A326:2, A741:8 och D53:5

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A3:2, A15:2, A40:1, A42:1, A42:2, A42:4, A45:1, A47:1, A47:2, A48:1, A48:2, A49:1, A49:2, A50:1, A50:2, 25 A51:1, A51:2, A67:2, A68:2, A69:2, A70:2, A71:2, A72:2, A73:2, A74:2, A75:2, A76:2, A78:1, A79:2, A80:2, A81:2, A82:2, A83:1, A84:1, A84:2, A84:3, A85:1, A85:2, A85:3, A86:1, A86:2, A87:1, A87:2, A87:3, A88:1, A88:2, A88:3, A89:1, A89:2, A89:3, A112:5, A112:6, A119:2, A120:1, A120:2, A125:1, A125:2, A128:1, A128:2, A128:3, A145:1, A145:2, A147:1, A147:2, A147:4, A147:5, A147:6, A147:9, A151:1, A159:1, A159:2, 30 A163:5, A164:5, A165:5, A166:5, A167:5, A168:5, A169:4, A170:1, A171:5, A172:5, A173:5, A174:1, A175:5, A176:5, A177:1, A178:5, A179:5, A180:3, A181:5, A182:5, A184:6, A185:5, A186:5, A187:5, A188:5, A189:5, A190:5, A191:5, A192:5, A193:5, A194:5, A195:5, A196:5, A197:5, A201:2, A208:1, A208:2, A208:3, A208:4, A208:5, A225:1, A235:1, A236:1, A236:2, A238:2, A245:2, A246:4, A246:6, A248:5, A263:1, 35 A263:2, A263:3, A264:1, A264:2, A264:3, A265:1, A290:1, A296:1, A298:1, A298:2, A298:4, A308:1, A312:1, A316:3, A319:2, A319:3, A319:4, A320:1, A324:1, A326:8, A328:1, A328:2, A577:1, A731:1, A731:2, A733:1, A734:1, A735:1, A735:2, A767:1, A796:2, D6:2, D6:4, D22:3, D22:5, D35:2, D36:2, D37:3, D50:15, D53:6, D53:7, D53:8 och D99:8

40 att avslå motionerna A3:1, A42:3, A42:6, A44:8, A44:9, A55:1, A55:2, A56:1, A56:2, A57:1, A57:2, A58:1, A58:2, A59:1, A59:2, A60:1, A60:2, A61:1, A61:2, A62:1, A62:2, A63:1,

A63:2, A64:1, A64:2, A65:1, A66:1, A66:2, A67:1, A67:3, A68:1, A68:3, A69:1, A69:3, A70:1, A70:3, A71:1, A71:3, A72:1, A72:3, A73:1, A73:3, A74:1, A74:3, A75:1, A75:3, A76:1, A76:3, A77:1, A77:2, A77:3, A79:1, A79:3, A80:1, A80:3, A81:1, A81:3, A82:1, A82:3, A83:2, A83:3, A119:1, A119:3, A124:1, A124:2, A130:1, A131:1, A132:1, A133:1, 5 A134:1, A135:1, A136:1, A137:1, A138:1, A139:1, A140:1, A141:1, A158:1, A201:1, A223:1, A225:2, A226:2, A226:3, A227:2, A228:2, A228:3, A229:2, A229:3, A230:2, A230:3, A230:5, A231:2, A231:3, A232:1, A232:2, A233:1, A234:2, A234:3, A238:1, A238:3, A266:1, A270:1, A284:1, A284:2, A284:3, A285:1, A285:2, A285:3, A286:1, A286:2, A286:3, A290:4, A291:1, A291:2, A292:1, A308:2, A329:1, A329:2, A540:2, 10 A559:3, A569:1, A570:1, A571:1, A572:1, A573:1, A574:1, A575:1, A576:1, A581:10, A678:1, A685:1, D23:1, D23:2 och D67:1.

UA164

Partikongressen föreslås besluta:

- 15 att bifalla motion A559:4
att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A6:1, A7:1, A18:1, A22:1, A22:2, A22:3, A42:11, A121:1, A121:2, A129:1, A146:1, A146:2, A147:7, A147:8, A160:1, A160:2, A160:3, A160:4, A205:1, A206:1, A206:2, A207:1, A228:4, A240:1, A247:1, A247:2, A247:3, A247:4, A283:1, A283:2, A283:3, A293:1, A293:2, A305:1, 20 A305:2, A307:1, A326:3, A581:42, D287:2, D287:3, D295:1, D295:3, D295:4, D371:1 och D371:2
att avslå motionerna A42:7, A148:1, A206:3, A226:4, A229:4, A231:4, A234:4, A420:3, A421:3, A422:3, A423:3, A424:3, A425:3, A426:3, A427:3, B119:5, B120:5 och D287:1.

25 **Talartidsbegränsning**

Beslut

Kongressen beslöt:

- att begränsa talartiden under debatten till 1,5 minut.

30 **Debatt**

Per Nylén, Västernorrland: Jag yrkar också bifall till partistyrelsens nya förslag till riktlinjer och drar tillbaka mitt yrkanden 1341 om indexering av statsbidrag. Det är skillnad på vilka som styr. Det har vi märkt inte minst under pandemin. Med ordning och reda, en sossig fördelningspolitik, ett klokt ramverk och en lyhörd regering så har vi byggt en ekonomi för att även kunna hantera 35 kriser.

Som sossar ska vi fortsätta utveckla våra verktyg och system för att ge alla en jämlik välfärd, oavsett demografi och annat. Vi ska vara solidariska med varandra. Därför är en skatteöversyn med jämlikhet i fokus välkommen, utan att låsa fast exakt hur det ska se ut men där vi pekar ut en modernisering av kapitalbeskattningen.

- 40 När det gäller lånefinansieringen är det viktigt att den används med stor försiktighet. Vi ska vara solidariska även med våra kommande generationer. Det är däremot rimligt att överge

överskottsmålet till förmån för ett balansmål. Kommuner och regioner behöver långsiktighet och kontinuitet, och även om indexering av statsbidrag inte uttryckligen står med så är det sammantaget tydligt att vi vill underlätta för kommuner och regioner. Vi ser fram emot hur partistyrelsen framåt kan hantera indexeringen.

5 När vi till och med fick in goda planeringsförutsättningar och ökade generella statsbidrag i Magdalena Anderssons linjetal – då kanske inte vi kommunalråd svettas men vi blir varma. Oavsett riktlinjer, ramverk och skattesystem behöver vi se till att vinna val. Det räcker med några klåfingriga skattesänkarentusiaster för att öka ojämlikheten, försämra välfärden och så vidare. Det ska vi inte göra – vi ska bygga landet. Bifall till partistyrelsens förslag.

10 *Eira Arb Zackrisson, Göteborg:* Jag är politiskt aktiv för att jag tror att vi alltid kan bygga samhället starkare, där vi solidariskt stödjer dem som behöver det och gemensamt klarar stora samhällsutmaningar. Utmaningar – det har vi ju. Vi har för hög arbetslöshet, för hög ojämlikhet och för hög global temperatur.

15 Jag åkte till min första kongress för att göra allt som jag kan för att vi tillsammans ska forma en ekonomisk politik som kan göra förändring möjlig. Efter långa förhandlingar och många diskussioner i temagrupperna – ingen härinne har väl undgått diskussionen om det finanspolitiska ramverket som kanske annars inte är en stort diskuterad frågan – och vi har stundtals varit ganska oense. Men Göteborgs partidistrikt vill tacka partistyrelsen för lyhördheten.

20 Nu har vi ändå fått möjlighet att låna till vissa viktiga investeringar för klimatnytta. Så kan vi göra mer utan att röra välfärden. Välfärden ska vi nu i stället stärka genom en ny skattereform.

Göteborg anser att det här är väldigt viktiga steg för att kunna bygga landet starkt och hållbart. Vi yrkar bifall till partistyrelsens förslag till reviderade riktlinjer.

25 *Elin Rydberg, Jönköpings län:* Av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov – det är ändå min favorittes. Behov är det jag tänkte börja prata om. Vi har under kongressen debatterat massor med områden där vi ser att vi kan göra mer. Vi ser att vi behöver hjälpa barnen i skolan att nå bättre resultatet. Det finns äldre som behöver mer stöd i livets slutskede. Det finns oändliga behov.

30 Om man i stället går vidare till detta med ”av var och en efter förmåga” så handlar ju det om att den som har mest också ska bidra mest. Därför behövs det en skattereform.

Vi är mycket glada att det nu är inskrivet i de nya riktlinjerna att vi ska se över detta och det är förutsättningslös. Man kan inte innan bestämma med skygglappar vilka skatter man inte ska ha eller vilka man ska ha, utan det är viktigt att man kan gå in och se över hela skattesystemet, så att den så har mest bidrar mest.

35 Utöver detta är vi från Jönköpings län mycket måna om att man också ska kunna lånefinansiera framtida infrastrukturprojekt. Vi tror på en framtida höghastighetsjärnväg och den behöver finansieras. Också där har vi fått partistyrelsens gillande. Summa summarum: Bifall till partistyrelsens nya riktlinjer.

40 *Ullis Sandberg, Örebro län:* Klassklyftorna har ökat under lång tid. Skillnaden mellan en vanlig

löntagare och de som har stort kapital har ökat. Samtidigt behöver vi fler välfärdsjobb i landet och en omställning som kräver stora investeringar. Den ekonomiska politiken är kanske inte det sexigaste området men det är kärnan i socialdemokratisk politik. Via den ekonomiska politiken prioriterar vi ordning och reda i de statliga finanserna och genom skatteintäkter och offentligt finansierad välfärd skapar vi omfördelning och lägger grunden för ett mer jämlikt samhälle.

Den här kongressen pekar ut behov av en starkare välfärd och de goda möjligheterna i den gröna omställningen, och jag vill rikta ett väldigt stort tack till partistyrelsens föredragande och ombuden i temagruppen för ett konstruktivt arbete kring kärnan i vår politik och där vi nu kan kroka arm i riktning framåt.

Vi vill se över det politiska ramverket och övergå till ett balansmål för att frigöra mer utrymme för nödvändiga investeringar. Vi vill säkra skatteintäkterna för finansiering av gemensamma åtaganden för att öka jämlikheten och klara välfärdens utbyggnad. Vi vill höja beskattningen av stora kapital som i dag är lågt beskattade och vi prioriterar att öka de generella statsbidragen så att kommuner och regioner kan möta de ökade behoven i välfärden. Jag yrkar bifall till partistyrelsens förslag.

Anders Almgren, Skåne: Den senaste stora skattereformen i vårt land gjordes för precis 30 år sedan. Den är årsbarn med Sovjetunionens kollaps men även det år som IFK Göteborg vann allsvenskan med Kenneth Andersson och Johnny Ekström på topp. Då vet ni att det är riktigt, riktigt länge sedan!

Det var en skattereform som byggde på ett antal fördelningspolitiskt väldigt sunda principer. Syftet var att utforma ett skattesystem som både var samhällsekonomiskt och fördelningspolitiskt effektivt. Reformens kärna var lägre skatt på arbete för att i första hand breda löntagargrupper men en skärpt beskattning på kapital och väsentligt minskade möjligheter till skatteplanering.

Den bärande principen var inte minst breda skattebaser och en mer neutral och likformning beskattning av olika inkomster, investeringar och sparformer. Sedan skattereformen har ett oräkneligt antal avsteg gjorts från de här principerna. Principer som hela tiden har gjort att det blivit skattesänkningar för de mest välbärgade samtidigt som vi har fått ett skattesystem som fördelningspolitiskt inte alls har en gynnsam profil, men som inte heller klarar att bära tillräckligt med intäkter till välfärdssamhället. Principen om skatt efter bärkraft har urholkats.

Vi från Skåne vill se en ambitiös översyn av skattesystemet och det är precis det som partistyrelsen har skrivit i sitt förslag till riktlinjer och jag yrkar bifall till partistyrelsens förslag.

Anna Ingers, Skåne: Jag vill börja med att yrka bifall till motion A42:3–4. Lånefinansiering har många fördelar. Den skapar ökade möjligheter att tidigarelägga investering. Den ökar utrymmet under utgiftstaket för statliga investeringar och bidrar till att stärka investeringars ställning i statsbudgeten. Stora investeringar förutsätter i princip lånefinansiering. Som exempel kan nämnas investeringar i järnväg. Lånefinansiering skapar en bättre fördelning av investeringarnas kostnader mellan olika generationer.

En av de största fördelarna med lånefinansiering är att den ökar handlingsfriheten och flexibiliteten i finanspolitiken. Finanspolitikens effektivitet och förmåga att klara sin

konjunkturpolitiska uppgift kan därför förbättras. För att stärka finanspolitikens effektivitet är det viktigt att ändra i regelverket, så att lånefinansiering blir möjlig.

5 Vi är glada för att PS nu har tillmötesgått oss i detta. Tack för ett gott samarbete och bra diskussioner. Poängen är alltså att sprida ut kostnaderna över tid i stället för att finansiera allt första året. Det skapar rättvisa mellan generationerna och över tid. Våra barn behöver investeringarna för framtiden här och nu. Bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer.

10 *Claes Nordmark*, Norrbotten: Arbetarrörelsen uppstod i den industriella revolutionen och ur arbetarrörelsen uppstod vårt parti. Det är med andra ord ingen tillfällighet att industrifrågor är vår hemmaplan. Vi kan industrin. Vi älskar den och vi arbetar konstant med att skapa bättre förutsättningar för den, för när den blomstrar så blomstrar Sverige.

15 Vår industri har aldrig varit *basically gone* och vårt partis offensiva industripolitik ligger till grund för att vi nu har kört igång den gröna industrirevolutionen. Jag vill tacka partistyrelsen för att ha lyssnat på Norrbottens förslag och tagit in en av de vackraste och viktigaste meningarna i våra riktlinjer – lyssna nu noga: ”Vi socialdemokrater driver på för att Sverige ska vara världsledande i den gröna industriomställningen.”

20 Jag är ett av de kommunalråd som partiordförande Magdalena Andersson nämnde svettas av angelägna utmaningar, eftersom mitt Boden måste växa blixtnabbt när H2 Green Steel ska bygga ett enormt fossilfritt stålverk i kommunen. Precis som Magdalena vill jag att fler av er som är mina kommunalrådskollegor runt om i landet också ska svettas av angenäma tillväxtutmaningar. Jag yrkar därför på bifall till vårt partis brinnande engagemang, industrins utveckling och partistyrelsens förslag till riktlinjer på detta område.

25 *Carl Kangas*, Stockholms län: Den expansiva finanspolitik som den socialdemokratiska regeringen har fört under coronakrisen har kompenserat kommunerna för skattebortfall tre gånger om. Det kan jämföras med regeringen Reinfeldt och Anders Borgs politik under finanskrisen. De lämnade kommunerna i sticket och bara kompenserade en tredjedel av bortfallet. Det här är bara möjligt med en politik som sätter Sverige i arbete och med ordning och reda i finanserna.

30 Jag tycker att det är positivt att vi har en större ekonomisk debatt och jag tror att det hänger ihop med den ekonomiska styrkeposition som vi befinner oss i. Jag är glad att vi är väldigt många som står bakom en fortsatt ansvarsfull ekonomisk politik. Partiordförandes tal och riktlinjerna tydliggör med all önskvärd tydlighet att det är möjligt att bedriva en offensiv investeringspolitik för att möta klimatutmaningarna samtidigt som vi fortsatt värnar det finanspolitiska ramverket.

35 För oss i Stockholms län är det av stor vikt att vi är återhållsamma med lånefinansiering. För oss handlar det om solidaritet med kommande generationer. Därför uppskattar vi den tydliga preciseringen om att det är vissa strategiska infrastrukturprojekt med stor klimatnytta vi är öppna för att lånefinansiera. Bifall till partistyrelsens förslag i sin helhet.

40 *Tomas Thornell*, Kronoberg: Varje barn är en gåva, och vi vuxna har en skyldighet att bygga ett samhälle som ser till att inte förstöra denna fantastiska gåva. Så när vi bygger landet är det min bergfasta övertygelse att vi ska sätta barnen i förgrunden. I socialdemokratins Sverige ska varenda

unge sitta i förgrunden. Det är därför jag är så stolt över att barnen också sätts i förgrunden på denna kongress.

5 Så sade min statsminister Stefan Löfven i sitt inledningsanförande till denna kongress och jag kan inte annat än hålla med. Vår tids ödesfråga är klimatet. Det vi gör i dag får påverkan på våra barn och barnbarn. Vi har några viktiga val framför oss. Ska vi göra de nödvändiga satsningarna på infrastruktur och klimat som behövs? Eller ska vi lämna över klimatskulden, vilket vi själva har skapat, till våra barn och barnbarn? För mig är valet enkelt. När vi bygger landet gör vi det för barnen som lever i morgon.

10 De vi har kommit fram till tillsammans i den här salen och i temagrupperna gällande riktlinjerna är riktigt bra. Förslagen ger oss möjlighet att bygga för framtiden, vare sig vi behöver låna till de här investeringarna eller ej. Därför är jag så glad över att kunna yrka bifall till partistyrelsens nya förslag till riktlinjer och tacka från hela lilla stora Kronobergsdelegationen.

15 *Martin Berglund, Västerbotten:* De generella statsbidragen behöver höjas. Men höjs de inte i takt med kostnadsökningarna kommer förtroendet för den generella välfärden att urholkas.

Jag är lokalpolitiker i Sveriges i dagsläget minsta kommun, Bjurholm. Vi ska klara samhällets uppdrag med en budget på 172 miljoner kronor. Vi är i opposition, kan man också lägga till. Jag är politiker för att jag vill förändra tingens ordning. Jag vill satsa på skolan så att samhällets barn står starka inför framtidens utmaningar. Jag vill satsa på äldreomsorgen, omsorgen om våra äldre, så att våra äldre möts av samhällets respekt och den värdighet som de som byggt landet förtjänar.

20 Det jag får göra är att skära ännu en gång till i verksamheter. Våra barn i skolan vet och pratar om att kommunen har ont om pengar. Bara ett sådant exempel som att skolan inte längre har råd att abonnera på appen som gör det möjligt för barnen att skriva prov digitalt, så nu är det papper och penna som gäller, och en extra börda för lärarna. Det spelar ingen roll att personalen i kommunens verksamhet redan har fått gå igenom ett antal stålbad under åren. Varje ny budgetprocess innebär nya stålbad, så länge intäkterna inte ökar.

25 Men hur ska vi kunna öka intäkterna? Vem flyttar till en kommun som hela tiden skär i välfärdens kärna? Medan jag spenderar tid här har socialnämnden sammanträtt i hemkommunen. På dagordningen fanns att stänga ett särskilt boende av ekonomiska skäl.

30 Det är just av den anledningen vi ställer oss bakom partistyrelsens nya förslag till riktlinjer.

Fredrik Rönning, Dalarna: Ska vi klara omställning till fler gröna jobb så krävs det en stor utbyggnad av infrastrukturen i Sverige. Det gäller elnät, det gäller vägar och det gäller inte minst stora järnvägsinvesteringar. Vi vet att byggande av infrastruktur är kostsamt men samtidigt skapar det långsiktiga bestående värden. Det är stor skillnad på att investera i infrastruktur och att betala pengar för löpande drift. Tyvärr missas det här ofta i den offentliga debatten. Media, medborgare och många av oss politiker tittar på lånen i stat och kommun utan att se de tillgångar som finns. Det här riskerar att leda oss fel i den ekonomiska politiken.

40 Vi vet att det inte är det mest ekonomiskt ansvarstagande att låta ett privat byggbolag både bygga och finansiera till exempel ett stort sjukhus i Stockholm, som sedan regionen får hyra tillbaka. Det är inte det mest ansvarstagande för ekonomin att låta privata bolag äga och finansiera

det nödvändiga bredbandsnätet i Sverige, som vi sedan får betala som konsumenter. Det är inte alltid det mest ekonomiskt ansvarstagande för en kommun att sälja en skola eller ett äldreboende för att sedan hyra det tillbaka.

5 Ibland är det helt enkelt det mest ansvarstagande för ekonomin att vi i offentligt sektor lånar pengar för att investera i infrastruktur och andra tillgångar som kommer att kunna nyttjas under många generationer framöver. Därför är jag nöjd med den nya skrivningen i riktlinjerna där partistyrelsen öppnar upp för infrastrukturinvesteringar via lån. Jag yrkar bifall till det nya förslaget

10 *Erik Hansjons*, Stockholms län: Jag hittade en presentation i en grå kommunal dator. Det var en sida av siffror skrivna av en kommunal ekonom, en sida av skräck. Det var den 15 april 2009 – prognos för Södertälje kommun: minus 138 miljoner kronor. Nio dagar senare, den 24 april – prognos: minus 181 miljoner kronor. Fritt fall för välfärden. Besparingar i skolan under pågående verksamhetsår. Det är annorlunda nu. Det är annorlunda när Socialdemokraterna leder Sverige i kris.

Jag minns också känslan av att vara Sveriges mest skuldsatta kommun, oron över att kanske inte kunna låna för utbyggnad av välfärdens grundläggande tjänster. Oron över att kanske stå där och tvingas be om hjälp från någon som inte vill ge det. Sedan dess har vi amorterat 5 miljarder kronor i Södertälje.

20 Jag tror att det viktiga är ordning som grund och välfärd, klimat, infrastruktur och starka samhällsbärande myndigheter som mål. Det är så vi ska bedriva den ekonomiska politiken. Men de finns en del som jag inte vill ska lämnas efter och som jag är lite bekymrad över, och det är hyresgästerna. Ett enkelt sätt att stärka allmännyttan vore att ge ett undantag i LOU som beräknas kunna sänka kostnaderna med tio procent ungefär. Så med det – bifall till riktlinjerna och bifall till motion 69:4.

30 *Markus Kallifatides*, Stockholm: Vi i Stockholms stad välkomnar partistyrelsens reviderade förslag till riktlinjer. I diskussionerna har vi vänt på många stenar och hittat ett par riktigt fina juveler. Det är genom att erbjuda progressiv ekonomisk politik och söka mandat för rejäla reformer som vi kan ta tillbaka initiativet i svensk politik.

Vi i Stockholm laddar nu för en valkampanj 2022 där vi socialdemokrater erbjuder ett mycket kraftfullt alternativ till högernationalismen. Med möjligheten till lånefinansiering av offentliga investeringar och en ambitiös och genomtänkt skattereform ökar vi handlingsutrymmet för att förverkliga våra ambitioner, som ju är att stärka jämlikheten och bygga det gröna folkhemmet.

35 Vårt parti får nu goda förutsättningar att ta upp kampen för att förverkliga människors drömmar om framtiden. Jag yrkar bifall till partistyrelsens reviderade förslag.

40 *Fredrik Sirberg*, Stockholms län: Jag vill börja med att yrka bifall till motion A371:8–9. Det är vår motion om arbetslivskriminalitet. Den här är uppdelad i två områden – ordning och reda samt skatter.

När det gäller motionen handlar attsats 8 om att alla företag som är verksamma måste

registrera sig hos Bolagsverket. Detta ska också gälla utländska företag med så kallad f-skatt. Här har vi nu fått in i riktlinjerna en skrivning som ligger i linje med det här, vilket gör att det borde kunna vara bifall, eftersom riktlinjerna kommer att stipulera motsvarande.

När det gäller attsats 9 pratar vi där om att utveckla personalliggarsystemet så att uppgifterna ska överföras till Skatteverket elektroniskt. Attsats 10 är beviljad av partistyrelsen. Där står att Skatteverket ska få rätt att samköra elektronisk information i företagens personalliggare. Det ter sig lite märkligt, så jag undrar hur PS har tänkt. Det borde vara så att vi är tvungna att genomföra attsats 8 före 9, så det är väl lika bra att bifalla den också.

Peter Holkko, Jönköpings län: På sidan 3 rad 15 vill vi ha in följande text: ”Här kan icke vinstdrivande kooperativ kunna bejakas.” En partikamrat myntade en gång: ”Förr träffade vi sossarna på Konsum, nu träffar vi dem på Ica.” Alla har väl hört våra motståndare säga om offentlig verksamhet att driftsformen inte spelar någon roll. Vad de menar är att huvudsaken är att den är vinstdrivande, och helst privat. Här har vi fått stryk hela tiden, med bortslumpande och bolagisering av offentligt ägd verksamhet.

Det handlar om att använda kooperativa företag, som är en stor del av verksamheten i Sverige, men både i politiken och i vardagslivet har vi vänt kooperativen ryggen. Vi handlar privat, där det är billigast. Men vi skulle kunna slå våra motståndare på deras egen hemmaplan. Vi skulle kunna säga att det inte är driftsformen som är viktigt – det är kvaliteten.

Så kamrater, jag hoppas att ni tycker att det är vettigt att verka för mer kooperativa företag men även att vi socialdemokrater handlar tjänster och varor av icke vinstdrivande folkrörelseägda företag. Nästa gång vi träffas hoppas jag att vi kan säga: ”Förr träffade man sossarna på Ica, nu träffar vi dem på Coop eller Folksam.”

Emma Claesson, Älvsborgs Södra: Jag är uppe för en motion som medlemmar i Ulricehamns arbetarekommun har skickat in. Vi får ju väldigt mycket rapporter om att andelen överviktiga ökar bland kvinnor, män, barn och ungdomar. Detta medför enligt experter att risken för sjukdomar ökar. Ofta anges ökad risk för hjärt- och kärlsjukdomar samt diabetes. Även i denna aktuella pandemi tycks övervikt medföra ökade risker, vilket kanske också gäller för framtida pandemier

Så sent som förra veckan kunde vi läsa om att vikten bland landets 4-åringar, som under det senaste decenniet har varit väldigt stabil, nu under de senaste två åren har ökat. Jag har själv en 4-åring. Om han fick bestämma skulle han vilja äta glass, kakor och fika varje dag. Som förälder är det mitt ansvar att se till att mina barn äter näringsriktig mat.

Pandemin har påverkat många familjers ekonomi negativt. Det borde inte vara billigare att köpa livsmedel med tillsatt socker i förhållande till frukt och grönt. Som en del i att motverka övervikt föreslås att man tar bort moms på frukt och grönt och att man samtidigt inför någon form av sockerskatt. Jag yrkar härmed bifall till motion 330:1–2.

Kalle Dramstad, Stockholm: Nästa år får vi troligtvis den lägsta skattekvoten vi har haft i Sverige sedan 1975. Vi har hållit emot i en svår riksdag men konsekvenserna av Alliansens

skattesänkningar märks fortfarande och känns fortfarande i välfärden. Från alla delar av landet har det kommit in förslag om ambitiösa och absolut nödvändiga välfärdsreformer till denna kongress. Dessa har också mötts upp med förslag på skattehöjningar. Det gör vi för att vi från gräsrotterna och upp är ett ansvarstagande parti med ordning och reda.

5 För att vi som parti förstår och vågar säga, och här tycker jag att Stefan Löfven sade det väldigt bra i onsdags, att välfärden måste få kosta. Att partistyrelsen nu skriver in det i riktlinjerna så tydligt är otroligt viktigt – tack!

Vi vill också ta möjligheten att yrka bifall på en rad skattemotioner. Som parti kan vi inte gå in med en skatteförhandling med en lista på skatter som vi säger nej till. Vi vill därför yrka bifall till A44:7 om att vi ska verka för att avskaffa rutavdraget och A44:4 om en rättvisare fastighetsbeskattning. Sedan är vi i Göteborg och som en gest till våra fantastiska värdar är det inte annat än passande att Stockholm på bred stockholmska yrkar bifall på deras attsatser 190:6 om införande av progressiv kapitalvinstbeskattning och 190:9 om att verka för en arvsskatt riktad mot individer med störst kapitaltillgångar.

15

Camilla Widman, Göteborg: Jag är glad att partistyrelsen lyssnat in mycket av det som sagts i temagruppen och fått in nya bra skrivningar. Jag vill dock yrka bifall till motion 127, som handlar om den så viktiga sjöfarten. Vi pratar ofta om att det ska råda konkurrensneutralitet mellan den olika trafikslagen. I verkligheten finns det ingen som helst konkurrensneutralitet mellan våra olika trafikslag. Sjöfarten bär till nästan 100 procent sina egna kostnader.

20 Tomas Eneroth har sagt: ”I dag är sjöfarten en kraftigt underutnyttjad bransch och det finns så mycket vi kan göra. Det är självklart att vi som svensk regering vill se svenska företag blomstra och som sjöfartsnation som vi naturligtvis ha en egen flotta.”

Nu tycker jag att det är dags att Socialdemokraterna lyssnar till dem som arbetar inom svensk sjöfart och Seko Sjöfolk. I dagsläget är det en väldigt liten del av den svenska exporten som sker med svenskflaggade fartyg, så underlagen för en ökad svenskflaggad flotta finns. Kostnaden för att göra den svenska flaggan mer attraktiv är under 100 miljoner det kan sättas i relation till att för samma 100 miljoner får vi under 1 kilometer järnväg. 100 miljoner får i sammanhanget anses som en liten kostnad. Vi vill därför yrka bifall till motion 127, och för att alla härinne ska förstå vad det här faktiskt handlar om vill jag uppmana er att gå in och läsa motionen i sin helhet.

30

Annie Ross, Stockholm: Stockholm tycker det är jättebra att partistyrelsens reviderade riktlinjer understryker betydelsen av det statliga näringslivsfrämjandet för att kunna utveckla och mobilisering för de många stora och komplexa investeringar i både infrastruktur och klimatomställning som vi nu står inför.

35

Vi vill egentligen bara yrka på en liten men väldigt viktig förändring i texten, nämligen att ersätta orden: ”med stöd av statliga aktörer som Nordiska Investeringsbanken, Almi Företagspartner och Svensk Exportkredit” och i stället skriva ”genom att utveckla” dessa statliga aktörer. Det här är för att förtydliga att vi behöver utveckla det statliga näringslivsfrämjandet om vi ska klara av att utveckla många av de hållbara, innovativa och finansierbara projekt som vi står inför. Det befintliga systemet är bra men det behöver utvecklas om vi ska kunna öka

40

investeringstakten, vilket vi har slagit fast i det nya utkastet till riktlinjer. Vi yrkar därför bifall till yrkande 1758 och hoppas att partistyrelsen kan acceptera den lilla men viktiga förändringen.

5 *Katrin Jakobsson*, Uppsala län: Jag vill börja med att yrka bifall till motion 304:1 och motion 44:1. Under merparten av 1900-talet minskade inkomstskillnaderna i Sverige. Men i början av 1980-talet bröts den långa utvecklingen mot ökad jämlikhet och sedan dess har inkomstskillnaderna ökat. Uttalande mål för att bryta utvecklingen är viktigt. Det hjälper till att fokusera arbetet och vägleda oss när vi prioriterar och när vi behöver göra det. Därför vill vi att Socialdemokraterna verkar för att regeringen formulerar ett mål för hur jämlikheten i Sverige ska
10 utvecklas. Sverige ska tillbaka till jämlikhetstoppen.

Björn Wiechel, Västerbotten: Vi socialdemokrater vill styra mot ett balansmål i finanserna och det är bra. Man har, eller mer korrekt, socialdemokratiska regeringar har under lång tid byggt upp de starka finanser som vi har och därmed skapat möjligheter för oss att nu frigöra det ekonomiska
15 utrymme som ett balansmål ger. Det här utrymmet har skapats medvetet, inte minst för att vi skulle kunna möta den förändrade demografi som vi har i dag och kunna finansiera välfärden framåt. Det här är ett långsiktigt och solidariskt ansvar som har tagits för att ge oss utrymme, inte ta. Det är en politisk styrka.

Därför är det rätt och rimligt att vi nu också prioriterar att öka resurserna till kommuner och
20 regioner för att kunna stärka välfärden. Det är en grundplatta för vår jämlikhet. Det innebär många viktiga välfärdsjobb i hela landet. Det är viktiga offentliga investeringar i äldreboenden och förskolor. Dessutom stärks det så viktiga förebyggande arbetet. Vi vet också vad motsatsen innebär – om vi i stället måste skära ner, och hur det slår mot behov och mot folkhälsa.

Att partistyrelsen därför har inlemmat ett utmärkt tillägg från Västerbotten och nu pekar
25 ut detta angelägna i riktlinjerna – alltså att vi ska prioritera välfärden – är himla bra! Bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer.

Stefan Pålsson, Halland: Jag är också ett svettigt kommunalråd, men det är inte för att jag är norrlänning utan jag är kommunalråd i Halmstad, och där är det alltid 25 grader varmt och sol!

30 Jag yrkar bifall partistyrelsens förslag till riktlinjer och jag vill tacka för att ni har tagit hänsyn till våra inspel om att kapitalbeskattningens ökade fokus ska ligga på de rikaste i landet och inte på småspararna.

Olaf Scholz resonerade tidigare väldigt klokt om att vi har en skev bild av vad framgång beror på. Vi lever i en värld där framgång ofta enkom tillskrivs individens hårda arbete. Men det är en
35 väldigt svag förklaring utan samhället som bär fram individen. Och med insikten om att personlig framgång är nära sammankopplad med vårt starka samhälle borde den stora rikedom som följer med framgång gå tillbaka till samhället för att hjälpa fler till självförverkligande.

Vi är nöjda över att skrivningen om kapitalbeskattningen nu lyder att fokus ska ligga på att höja beskattningen av stora men lågt beskattade kapitalinkomster. Bifall till det. Nu ska vi
40 beskatta de allra rikaste och jämna ut klyftorna som vuxit alldeles för länge i vårt samhälle.

Mats Palm, Älvsborgs Södra: Jag tycker att det känns härligt och så står det *Vi bygger landet*. Det är toppen! Det nationella stamnätet för elöverföring och de nationella stambanorna för järnvägen tycker vi är en statlig angelägenhet. Det tycker vi generellt i Sverige. När dessa nät då ska förstärkas och byggas ut kommer det att kosta. Nollalternativet är uteslutet om vi ska ha den gröna omställning som vi ser fram emot.

De här punkterna har vi haft lite diskussion om i våra temagrupper, och jag får tacka partistyrelsen för att de har tagit de synpunkterna så väl om hand och bakat in dem i de riktlinjer som vi beslutar om här, om en stund. Därför har jag dragit tillbaka yrkandet kring motion 228:2.

Men jag yrkar ändå bifall till motion A88:1–3, i den stund vi behöver ta ställning till hur omfördelningen ska se ut när vi nu förstärker de generella statsbidragen så att de kommer de kommuner tillgodo där behoven är som störst.

Therese Kärngård, Jämtlands län: Först yrkar den jämtländska delegationen bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer. Det är många olika ämnen här, så jag yrkar också bifall till motion A334:1–2, för att värna vattnet, vårt viktigaste livsmedel. Vi kommer att behöva mineraler och metaller i framtiden för att klara omställningen. Ska större delen av fordonsflottan gå på el, ska vindkraften stå för en större del av vår elproduktion och ska vi komma bort från fossilberoendet är det avgörande att vi har det som krävs för att lösa energilagringen. Det krävs innovationer, säkra råvaror och kloka avvägningar.

Brytningen får aldrig ske på bekostnad av vattnet. Det tänker jag att vi är överens om. Särskilt känsligt är brytningen av alunskiffer, där tungmetaller och radioaktiva ämnen kan frigöras, vilket utgör ett allvarligt hot mot både grund- och ytvatten. När man lakar ur mineralerna ur alunskiffret blir det dessutom en finkornig lakrest som innehåller alla alunskiffrets farliga ingredienser, inklusive det uran som återfinns i alunskiffret. Det här handlar om att säkerställa våra medborgares tillgång till friskt vatten inte bara nu utan en lång tid framåt. Därför yrkar jag på att kongressen ställer sig bakom ett förbud till brytning av alunskiffer.

Katarina Bosetti Kristoffersson, Göteborgsområdet: Jag yrkar på en ändring i riktlinjerna på sidan 2 rad 2 och 3. Det gäller följande mening: ”Flickor och pojkar ska mötas av förväntningar och uppmuntran och stöd till ...” I stället vill jag byta till: ”Alla oavsett kön ska mötas av likvärdiga förväntningar, uppmuntran och stöd”. Normer kan både inkludera och exkludera. Våra sociala normer avspeglas i hur vi väljer att uttrycka oss språkligt. Språket fyller en dubbel funktion. Det både beskriver vår värld och skapar den i olika situationer. Att skriva inkluderande är en del av hur vi bemöter människor och då krävs medvetna ordval, så att varje person känner sig inkluderad, värdefull och sedd.

Våra riktlinjer kommer att vara just riktlinjer för oss och vår politik, och vi socialdemokrater vill ha ett inkluderande samhället. Då behöver även språket i våra riktlinjer vara det: ”Alla oavsett kön ska mötas av likvärdiga förväntningar, uppmuntran och stöd.”

Jonas Cronert, Västmanland: I Västmanland pratade vi innan vi åkte hit vad vi tyckte det riktigaste inom det här området. Vi kom fram till att det var tre saker som vi tyckte var extra viktiga och

den ena var sysselsättningen, för det är inte bara Boden industrin är viktig. Likaså i mitt Västerås, där jag bor, och i Västmanland, som är länet där jag bor, är det jätteviktigt för oss med industrin. Vi vill att den ska vara trygg, hållbar, rättvis och klimatomställd, och vi tyckte lite att vi borde bli tydligare i vad vi tycker i den här frågan.

5 Därför är det helt fantastiskt när man i det reviderade förslaget kan läsa att vi som socialdemokrater ska driva på för att Sverige ska vara världsledande i den gröna industriomställningen. Det är en helt ruskigt bra skrivning så applåd från oss till partistyrelsen.

Vi ville också att vi skulle frånga överskottsmålet och införa ett balansmål och vi ville att man skulle se över det finanspolitiska ramverket. Och nu föreslås det. Det är också helt fantastiskt och applåd från oss till er.

10 Vi ville också ha en tydligare skrivning om investeringar som är kopplade till klimatomställningen, och hör och häpna: Nu hittar vi stöd på flera ställen för det här i förslaget. Fantastiskt och applåd från oss till er. Ett stort tack till partistyrelsen för er lyhörddhet och ett väldigt bra arbete. Vi i Västmanland kan då helt ställa oss bakom förslaget och yrkar bifall till det i sin helhet. Vi ställer oss också bakom Uppsalas yrkande 1245.

Jonas Andersson, Jämtlands län: Jag vill börja för tidsnödens skull med att yrka bifall till motion 328:1. Vår nyvalda partiordförande meddelande i sitt tal att hon vill se fler svettiga kommunalråd. Jag kan meddela partiordförande att sådana finns det gott om redan i dag men inte av den

20 anledning som kanske Claes Nordmark eller Carina Sammeli sitter med vad gäller tillväxt och rädslan att inte hinna ikapp med det man behöver, utan på grund av att man inte ska kunna uppfylla medborgarnas förväntningar, att se till att de som gör sin plikt också kan kräva sin rätt. Vi har i dag en växande klyfta i landet där samhällskontraktet inte uppfylls, där människor i kommuner som min, Ragunda kommun, betalar 5 kronor mer i kommunalskatt än man gör

25 i många kommuner i Stockholms kransområden. Det här är inte värdigt ett socialdemokratiskt parti. Jag har läst det nya förslaget till riktlinjer, och jag har läst det gamla. Jag är väldigt nöjd med det som står. Jag är också nöjd med löften om långsiktiga planeringsförutsättningar men vi måste komma till rätta med kärnan i problematiken. Vi måste vara partiet som garanterar samhällskontraktet, att alla människor oaktat i vilken kommun man bor känner att man kan

30 kräva sin rätt när man har gjort sin plikt – och så måste kommunalskatterna bli mer jämlika i vårt land. Därför yrkar jag bifall till vår motion.

Markus Andersson, Skaraborg: Jag vill börja med att yrka bifall till partistyrelsens reviderade riktlinjer. Med de nya riktlinjerna tar vi oss framåt i tiden. Med ny partiordförande och nya

35 riktlinjer. Framåt med omställning på arbetsmarknaden. Framåt på olika delar i finanspolitiken. Vi är positiva till den skatteöversyn man kommer att göra och vi är positiva till de olika delarna som påverkar varenda medborgare i hela Sverige. Med de här prioriterade satsningarna ser vi också hur de offentliga verksamheterna kan stärkas, både kommuner och regioner.

Med en stark ekonomi rullar Sverige framåt, tillsammans.

40

Tjänstgörande ordförande meddelande att redaktionsutskottet ska ses efter den här debatten.

Mats Taaveniku, Norrbotten: Jag yrkar bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer och yrkandet över motion 292. Jag vill framhålla följande: Norrbotten och Västerbotten står inför gigantiska investeringar. 1 000 miljarder kronor ska bidra till att Sverige blir världens första fossilfria land. Tack vare samverkan mellan LKAB, Vattenfall och SSAB har vi redan lyckats leverera världens

5

första fossilfria stål. Det är stort, men det är bara början. Fossilfri stålproduktion byggs upp i Boden, tillverkning av batterier till elbilar sker i Skellefteå och om man kan följa miljövillkoren kommer världens renaste grafit att utvinnas i Kiruna kommun, vilket använts till produktion av batterier till elbilar. De samlade investeringarna som sker in Norrbotten och Västerbotten skapar 20 000 nya gröna jobb. Utmaningen för oss är att klara kompetensförsörjningen. Kommunerna i norr behöver bygga många fler bostäder och bli mer attraktiva än vi redan är.

10

Våra naturtillgångar – skogen, vattenkraften, malmen och sällsynta jordartsmetaller – är en förutsättning för att ställa om och bidra till ett bättre klimat i världen. Därför skulle det vara lägligt att kommunerna får en större del av de värden som våra naturtillgångar skapar. Om det ska ske inom utjämningsystemet, utvinningskatt eller riktade satsningar från staten är frågor som kräver större uppmärksamhet.

15

Olle Vikmång, Östergötland: Jag vill börja med att yrka bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer och tacka för bra skrivningar och gott samarbete i temagruppen. Vi har äntligen kommit till punkten då vi ska finansiera allt det här bra vi har fattat beslut om och kommer att fatta beslut om. Det kan tyckas utmanande men då har vi en riktigt sossig lösning: full sysselsättning och en omfattande översyn av skattesystemet.

20

Vi behöver en ekonomisk politik som både tar höjd för de välfärdsambitioner som vi har och behovet av investeringar i såväl infrastruktur som klimatomställning. Samtidigt behöver vi en ekonomisk politik som skapar trygghet och stabilitet även när vi har oroliga tider. Inte minst har krisen till följd av pandemin visat på det senare, och som kommunpolitiker är jag oerhört tacksam för att det var ordning och reda i statens finanser när pandemin slog till.

25

Jag välkomnar den aviserade skatteöversynen. Vi behöver ett sammanhållet skattesystem som långsiktigt tryggar välfärdens finansiering och som har en stark folklig legitimitet. Det är klokt att vi går in förutsättningslöst i det arbetet, men med hänvisning till just behovet av folklig legitimitet tycker jag också att det är bra att partistyrelsen redan nu tydligt i motionsutlåtandena tar avstånd från att återinföra fastighetsskatten.

30

Daniel Färm, Stockholms län: Jag vill börja med att tacka partistyrelsen och övriga i temagruppen för bra diskussioner och jag vill yrka bifall till partistyrelsens reviderade förslag. Den kris som vi just har gått igenom är ett väldigt tydligt bevis för att ordning och reda i finanserna inte är ett hinder mot, utan en förutsättning för, en ambitiös och hållbar politik för välfärden, för jobben, för klimatet och för kampen mot segregationen, men också för att kunna hantera en kris.

35

Det är ingen tvångströja. Det är inte en nyliberalt influerad politik. Den här politiken är flexibel. Den medger viss lånefinansiering när det verkligen behövs. Men den är också tydlig med att välstånd skapas genom arbete, hållbar tillväxt och ett hyfsat skatteuttag.

40

Nu har vi bekräftat att den politiken ligger fast och stärks. Den behöver inte bytas ut mot någon ny, och det gör vi inte heller. Det är jag glad för, för om vi hade ersatt den med en omfattande och löpande lånefinansiering så hade det hotat den reformism som är sann socialdemokrati.

5

Anders Tallgren, Värmland: Jag vill också tacka partistyrelsen för bra samarbete och starka skrivningar i det här avsnittet. Det är oerhört viktigt att vi i arbetarepartiet är så tydliga med målet om full sysselsättning. Vi vet värdet av ett arbete för den enskilde men också för samhället. Ju fler som arbetar, desto mer skatteintäkter får vi in för den gemensamma välfärden och det ger oss muskler att just öka de generella statsbidragen, som det nu också finns en skrivning om, en oerhört uppskattad formulering för oss ute i kommuner och regioner. Från Värmlands sida står vi bakom skrivningarna i sin helhet.

10

Therése Mancini, Fyrbodals kommun: Bohuslänska kustkommuner femdubblar invånarantalet per kommun under sommaren, och då har jag inte räknat med de rörliga besök som vi får. Vi talar om delårsboende och semestrande sommargäster som besöker våra campingar, hamnar och andra tillfälliga boenden som finns. Bara i Sotenäs där jag kommer från har vi 9 000 året om-boende men på sommaren ökar det till närmare 50 000.

15

Turism är bra för vår kommun, och det gör att vi kan ha ett levande samhälle året om – vi som bor där har affärer att handla i, men det kostar också att underhålla den service som krävs för att stärka infrastruktur, vatten, avlopp och avfall när alla de här personerna kommer till våra kommuner. De som får betala för kalaset är ju våra skattebetalande invånare som bor där året om.

20

I dag har kommunerna kommunalskatten och utjämningsbidraget att förlita sig till. Avgiften för vatten och avlopp ska i stort sett vara självfinansierande, vilket betyder att vattenkollektivet får ta en del av turismkostnaderna. I många länder kan kommuner ta ut en turismavgift som kan vara varierande i olika kommuner. Därför tycker jag att vi ska se över möjligheten för att kommunerna ska kunna ta ut turismavgift, så jag vill yrka bifall till motion A223:1.

25

Louise Thunström, Fyrbodals kommun: Tack kamrater, för en trevlig debatt. Jag vill tacka partistyrelsen för stor lyhörddhet och gehör. Nu har vi ett förslag som visar på en både ansvarsfull och ambitiös ekonomisk politik. Vi från Fyrbodalsdelegationen är mycket nöjda. Vi ser fram emot en översyn av skattesystemet. Jag hoppas dock att partistyrelsen vill ta med Göteborgsområdets yrkande om att ändra i texten ”Flickor och pojkar till ”Alla oavsett kön” – det tycker vi är viktigt.

30

Med det så yrkar vi från Fyrbodals kommun bifall till partistyrelsens förslag till nya riktlinjer. Nu kör vi kampen för jämlikhet och jämställdhet!

35

Erik Jonsson, Kalmar län: Jag vill yrka på en ändring i de reviderade riktlinjerna, under sista stycket gällande fri och rättvis handel. Det gäller följande mening: ”Det skapar jobb och gör att lönen räcker längre.” Det vill vi ändra till: ”Det skapar jobb med anständiga arbetsvillkor och bidrar till en hållbar ekonomisk utveckling.”

40

Daniel Suhonen, Stockholm: Jag yrkar till att börja med bifall till motion 44:1 om behovet att införa ett politiskt jämlikhetsmål. Därutöver vill jag ta tillfället i akt att meddela att jag är en mycket glad socialdemokrat. Ibland tar jag mig friheten att meddela när jag inte är det, så tycker jag också att man ska göra det motsatta. Ställningstagandet för lånefinansiering av nödvändiga klimatinvesteringar är väldigt bra politik. Jag tror att det gör att socialdemokratin kan se

5
framtiden an och det ger en socialdemokratiskt ledd regering de bästa förutsättningar.
Jag vill avsluta med poeten Göran Sonnevis ord, riktat till socialdemokratin kanske:

Nu öppnar sig chansen till ett annat sätt att leva.

10 *Ska vi ta den?*

Ska vi se den klart i ögonen?

Jag tror att chansens springa är mycket liten.

Den lyser vid tröskeln till en stängd dörr, som kan öppnas.

Den kan bara öppnas, av många människor tillsammans.

15
Bifall till partistyrelsen. Nu bygger vi den nya tid!

Anders Härnbro, Södermanland: I min vardagsgränning kuskar jag runt emellanåt och träffar mindre företag och även företagare. Jag lär mig om deras utmaningar och deras vilja att utveckla. Därför myser jag faktiskt lite när jag läser om att vår politiska agenda har ett antal rader som

20
handlar om de här jobbskapande små och medelstora företagen.
Jag vill yrka bifall å Sörmlands vägnar till partistyrelsens riktlinjer – riktlinjer som flaggar för att jag som kommunalråd, dressad i min kommunalrådsoverall, ska ha möjlighet att jobba hårt för ett jämlikt samhälle. Vi kommer att leverera de kommunalråd som vår partiledare efterfrågar.

25
Jag är nöjd över en rejäl översyn av skattesystemet som siktar på att öka jämlikheten i det här landet, och gläds för målet för den ekonomiska politiken är full sysselsättning. Med PS förslag kan jag gå ut i valrörelsen med en ekonomisk politik som kan hantera både grön omställning och full sysselsättning. Vi går till val på att alla ska ha frihet att sköta sitt eget och generella insatser i livets alla skeden med jämlikhet i fokus. Och vi går till val med en politik som är ekonomiskt
30
ansvarsfull och hållbar och som värnar solidaritet med kommande generationer. Amen!

Dan Nilsson, Kalmar län: Jag får börja med att be om ursäkt; jag har inte min kommunalrådsoverall på mig men vi får väl försöka hantera det! Jag ska börja med en liten sak, det här är inget yrkande med på sidan 1 rad 44 står det ”gå från deltidsjobb till deltidsjobb”. Jag

35
vet inte vad man menar men det kanske vore det lämpligt att byta ut det till visstid.
I övrigt – vilken härlig dag vi har i dag! Det är inte bara så att Abba släpper nytt album utan vi har ju fått höra ett helt fantastiskt tal av vår nya partiledare. Det kommer jag att ta med mig, Magdalena, och gå väldigt stärkt härifrån. När det gäller riktlinjerna vill jag bara passa på att tacka partistyrelsen, speciellt för det som rör de ökade generella statsbidragen och att det ska bli
40
långsiktiga planeringsförutsättningar för kommuner och regioner. Det känns väldigt bra. Men det yrkar jag bifall till partistyrelsens förslag.

5 *Mika Takamäki*, Örebro län: Jag vill tacka och säga bra jobbat! Jag yrkar bifall till riktlinjerna och de skarpare och bra revideringar som gjorts. Vi måste öka jämlikheten, genomföra nödvändiga investeringar, få full sysselsättning och ha en rättvis kapitalbeskattning. Klyftorna har ökat i decennier, så nu behövs skarpare politik och reformer. Dessa nya riktlinjer inger hopp om förändring till just det solidariska, jämlika och rättvisa samhälle vi vet mår och fungerar bäst.

10 *Tomas Angervik*, Göteborgsområdet: Jag ska börja med att yrka bifall till motion 522:8. Sedan vill jag yrka bifall till partistyrelsens reviderade riktlinjer. Som Volvoarbetare är jag van att svettas varje dag när jag är på jobbet, men det var lite värre med de magsår vi fick 2008–2009 när vi hade en finansminister som var borgerlig. Det var hål i finanserna och det fanns inget som hette korttidspermitteringar. Det vill jag tacka Stefan för att han har infört nu.

15 Det är tack vare att vi har världens bästa finansminister som snart byter till statsminister. Hon har haft ordning och reda på finanserna så att det har varit möjligt för mina arbetskamrater och mig att ha kvar jobben. Det gör att industrin står stark och kommer att komma ut ännu starkare.

20 Sedan tycker jag att det är väldigt bra att vi lyfter in det som Claes nämnde, det här med världsledande i den gröna industriomställningen. Vi ska vara oerhört stolta över vår industri. Det är framtiden och det är kärnan i hela den ekonomiska politiken.

25 *Alejandro Caviedes*, Västerbotten: Vår nya partiordförande sa något väldigt viktigt i dag i sitt installationstal: "Vårt nya gröna folkhem ska inte vara ett fuskbygge och för de nya gröna jobben ska svenska kollektivavtal gälla." Det var ett viktigt besked. Men låt oss inte glömma bort att vi även står för inte de bara de nya gröna jobben utan snarare hela arbetsmarknaden ska präglas av svenska kollektivavtal. Jag tar upp det för att inom rutsektorn finns det cirka 17 000 företag, varav enbart cirka 450 har tecknat kollektivavtal, och det är en bråkdel.

30 När borgarna införde rutavdraget var det som ett sätt att uppmuntra tillväxten av en låglönemarknad. Det är deras samhällsmodell, men vi står för något helt annat. Vi står för trygga anställningar och det är inte ok att när vi behöver skattepengar för att anställa fler händer i skola, vård och omsorg så ska vi betala dessa skattepengar för att subventionera privata städinköp. Rutavdraget hör inte hemma i ett solidariskt välfärdssamhälle. Bifall till motion 44:7.

35 *Lisa Nåbo*, SSU: För ett år sedan tog SSU fram en rapport. Vi ville veta hur kapitalvinsterna i Sverige fördelas, och resultatet var nedslående. Kan ni gissa hur stor del av kapitalvinsterna som gick till den tionde procentandelen av de rikaste i Sverige? Jag berättar direkt: 85 procent. Nästan 9 av 10 kronor som delas ut i aktieutdelning och vinst vid försäljning av värdepapper går till den rikaste tiondelen i Sverige. Men det blir värre än så. 65 procent går till den allra rikaste procenten. 65 procent. Det är helt sjukt och ett samhällsproblem att så få personer äger så mycket. Det är ett hot mot tillväxten och demokratin.

40 Det är inte heller bara ett väldigt stort problem utan det är ytterligare ett demokratiskt problem när Sveriges höginkomsttagare väljer att segregera sig i välmående kommuner med bostäder enbart för dem med välbetalda jobb. Akademiker, chefer, barn som växer upp med allt.

För att vi ska komma till bukt med detta har SSU yrkat på två attsatser: att vi ska ha en

progressiv kapitalvinstbeskattning, de som tjänar många miljoner eller miljarder årligen på sina aktier borde betala mer till vår välfärd, och att vi ska utreda det kommunala skattesystemet och det kommunala skatteutjämningsystemet, så att skatterna blir mer rättvist fördelade mellan kommunerna.

5

Eva Lindberg, Gävleborg: Den svenska modellen och den generella välfärden finansieras med skatt efter förmåga. Det är så vi vill ha det, det är så vi är vana att ha det och det är ett väldigt fint system. Det finns ett direkt samband mellan våra skatter, våra gemensamma pengar, och kvaliteten på skolan, förskolan, vården, äldreomsorgen och så vidare. Den som säger något annat

10

vet inte vad den pratar om. Skrivningarna i riktlinjerna om att fortsätta öka de generella statsbidragen för att ge oss i regioner och kommuner långsiktiga planeringsförutsättningar är både viktigt och nödvändigt för att vi ska kunna fortsätta att öka kvaliteten och få en långsiktigt hållbar välfärd för alla. Bifall till partistyrelsens nya förslag till riktlinjer och tack för ett fantastiskt fint samarbete i temagruppen som har gjort att vi kunde komma så här långt. Bifall till förslaget.

15

Eva Ballovarre, Kronoberg: Jag vill yrka bifall till motion A336:1 – att Socialdemokraterna ska verka för införandet av en lokal tillväxtpeng i form av en turistavgift som kommuner kan välja att införa för att stärka den lokala besöksnäringens attraktivitet, skapa en mer levande lands- och glesbygd och kompensera det slitage som besöksnäringen innebär.

20

Turism och besöksnäring är en otroligt viktig näring där många får sitt första jobb. Många kommuner och regioner kämpar för att öka turismen för att skapa arbetstillfällen. Samtidigt bidrar det till kostnader. Ett exempel kan vara ökat slitage på infrastruktur, ökat behov av räddningstjänst vissa delar av året och ökad skötsel av badplatser och friluftsområden och liknande.

25

För orter med en i vanliga fall liten befolkning, och därigenom en liten budget, kan detta vara stora utgifter, och det kan vara svårt att därför våga satsa på turismen. Men genom att satsa på besöksnäringen kan vi skapa fler jobb, framför allt till våra ungdomar. Därför tycker jag att detta är en god idé.

30

Jarkko Pekkala, Kalmar län: Ett jättefint område med riktlinjerna här. Som facklig-politiskt aktiv i vårt parti – jag tillhör IF Metall – så blir jag otroligt glad när jag ser stycket om full sysselsättning, där vi säger att behovet av omställning är en möjlighet för Sverige att skapa nya jobb, och sedan sista delen: ”Arbetstagarens möjlighet till utbildning vidareutvecklas.”

35

När vi ställer om samhället ställer vi också om industrin. Det kommer innebära att vi behöver nya kunskaper. Det innebär också att det ger oss en möjlighet att faktiskt behålla våra jobb inom verkstadsindustrin, inte vara utbytbara. Så tack för riktigt, riktigt fina riktlinjer!

40

Mikael Wahlberg, Örebro län: Jag yrkar bifall till motion A522:8. Jag vill snacka om egenföretagande, kamrater, och förtäckta anställningar. ”Kanske ska du också ta nästa steg i din karriär? Stå på egna fötter och tjäna lite mer pengar? Du är väl nåt av en entreprenör?”

Så låter det kanske när de stora företagen övertygar människor om att vara sluta vara anställda och i stället vara inhyrda som f-skattare. Det här är falska egenföretagare som har fått skriva under komplicerade juridiska dokument där man berövas rätten att vara en fri företagare, att expandera sin verksamhet eller utföra arbete åt någon annan beställare.

5 Taxiåkaren får jobba mer än 250 timmar i månaden och hinner aldrig träffa sina barn. Matbudet som levererar hämtmaten i appen där vi beställer mat är också alldeles för ofta en falsk egenföretagare. Paketbudet får hålla med sin egen cykel eller moped och har samma förutsättningar alldeles för ofta. Det här kallar Centerpartiet för enkla jobb. Jag kallar det för lönedumping. Vi måste ha en begränsning av de här nyliberala företagsreglerna för en bättre
10 arbetsmarknad!

Eira Arb Zackrisson, Göteborg: Alliansens reform av f-skatten medförde en förskjutning av maktförhållandena på arbetsmarknaden. Plötsligt blev många anställda egenföretagare, och bland dem fanns en stor grupp ofrivilliga, eller så kallade falska, egenföretagare som hade en helt
15 ny beroendeställning utan anställningsskydd och med hela den ekonomiska risken för sin egen försörjning. Göteborgs partidistrikt gör därför som LO bett oss – jag har till och med fått höra att jag ska köra hårt, så jag yrkar bifall till motion 522:8, precis som våra vänner i Göteborgsområdet.

Partistyrelsen har svarat att reglerna har utretts och att missbruksmöjligheter bör stoppas. Den utredning som hittills kommit sätter sitt hopp till Skatteverkets kontroller. Vi vill påminna om
20 den svenska arbetsmarknadsmodellen som bygger på organisering. Det räcker inte med att ha rättigheter. Det är möjligheten att systematiskt genomdriva dem som avgör. Låt oss klargöra att falska egenföretagare genom f-skatten inte *bör* utan *ska* stoppas.

Anders Almgren, Skåne: Från Skånes delegation kom vi hit till Göteborg med en tydlig ambition
25 om att arbeta med att möjliggöra lånefinansiering till viktiga och strategiska objekt men också en generell översyn av skattesystemet. Det tredje området som var viktigt för oss vad gäller den ekonomiska politiken är den fulla sysselsättningen, för trots att vi har en arbetsmarknad med en formellt sett hög sysselsättning i vissa grupper så är vi väldigt långt från den fulla sysselsättningen.

Vår uppgift måste alltid vara att skalla "Arbete åt alla" och vi är de enda som kan, vill och har
30 förmågan att leda återtåget till en full sysselsättning i det här landet. Det finns inget annat som är så avgörande för individens livskvalitet och förmåga att minska sociala och ekonomiska klyftor som möjligheten till ett eget arbete. Det stärker sammanhållningen i samhället och skapar en social trygghet. Det bidrar till en meningsfull tillvaro och det bidrar till välfärdens finansiering.

Därför är jag så glad att vi nu tydligt i de här riktlinjerna slår fast att det övergripande
35 målet för den ekonomiska politiken är den fulla sysselsättningen och att vi kontinuerligt och återkommande ska styra och se över våra mål och medel så att vi når den fulla sysselsättningen.

Jag vill också yrka bifall till vår motion A42:1–2, 5–9 och 11, och jag yrkar bifall till riktlinjerna från partistyrelsen.

40 *Peter Holkko, Jönköpings län:* På sidan 3 rad 24 vill vi ha in följande text: "Arbetsgivaravgiften är främst till för vårt sociala skyddsnät och våra pensioner." Jag skulle vilja prata med er om en

trollerikonstnär vid namn Anders Borg. Han utsågs till världens bästa finansminister, dock inte på vår kongress. Han påstods kunna leverera lika mycket välfärd samtidigt som han sänkte skatter. Om detta trolleritrick handlar detta.

Arbetsgivaravgiften består av flera avgifter som ska gå till vårt sociala skyddsnät. En av avgifterna heter ”allmän löneavgift”. Det var 50 miljarder kronor när Anders Borg tillträdde. Nu har Magdalena 225 härliga miljarder i sin kassakista varje år. När arbetsskade-, arbetsmarknads- och sjukförsäkringsavgiften sjunker så stiger den allmänna löneavgiften, så Anders Borg började jaga sjuka, arbetslösa och arbetsskadade och han finansierade skattesänkningar med dessa pengar.

De här ser oss som socialdemokrater som garant och de känner sig svikna av samhället. Det är ju vi som står på de svagas sida. Vi borde kunna vara så modiga att vi tar en principbeslut, en vision, om att arbetsgivaravgiften främst är till för vårt sociala skyddsnät och våra pensioner, för som Ardalan brukar säga: ”Så här kan vi inte ha det.” Och det hoppas jag att Magdalena och ni andra ombud också tycker.

Carl Kangas, Stockholms län: Jag vill uttrycka vår uppskattning för att partistyrelsen så tydligt stänger dörren för fastighetsskatten. Den saknar folklig förankring. När vi diskuterade och var överens om att ta tillbaka den demokratiska kontrollen över skolan och förbjuda vinstuttag uppfattade jag att det fanns ombud som också argumenterade för att det var rätt för att det fanns just en folklig uppslutning för den idén. Då blir jag lite fundersam när man som ombud går fram och yrkar på att återinföra fastighetsskatten.

Partikompisar, det är väljarna vi ska vinna – inte prenumeranterna på tidskriften *Ekonomisk debatt*. Med ett tydligt kongressbeslut hoppas jag att vi alla tar ansvar för att vi inte ger Moderaterna och deras kampanjorganisationer skäl att skicka ut fler lögnaktiga direktbrev till Sveriges villaägare. Avslag till motion 44:4.

Linn Svansbo, Stockholm: Jag är, precis som flera av er tidigare, förbannat stolt över de beslut som vi ska fatta här tillsammans alldeles strax. Jag vill bifall till partistyrelsens senaste förslag till riktlinjer och jag vill också säga något om fastighetsskatten, som vi också vill yrka bifall till.

Jag vill påminna er om att vi just nu har en fastighetsskatt, även om Moderaterna lite trixigt har bytt namn på den till fastighetsavgift. Den slår lika hårt mot villaägaren i Danderyd som radhusägaren i Vingåker. Det duger inte. Vi socialdemokrater behöver ta ställning för en ny och mer progressiv fastighetsskatt som omfördelar mycket bättre än den gör i dag. Bifall till yrkandet om fastighetsskatten.

Anna Ingers, Skåne: Jag yrkar bifall till motion A42:10. Att trappa ner jobbskatteavdragen för höginkomsttagare är en nödvändighet för att föra den omfördelning av medel som är nödvändigt för att åtminstone bromsa de ökande klyftorna som beklagligt nog fortsatt att öka under den tid som vi har haft makten. Därför snälltolkar jag det nya förslaget till politiska riktlinjer, där PS säger att vi vill öka jämlikheten som ett tillmötesgående som vårt krav att öka skattekvoten.

En socialdemokratisk välfärdspolitik kräver en socialdemokratisk skattepolitik. Att omfördela resurser och skapa jämlikhet är inte bara smart, det är också rätt.

Jag vill också passa på att tacka partistyrelsen för att vi inte bara kan åka hem till Skåne och känna oss som vinnare utan att vi faktiskt är vinnare.

5 *Therese Kärngård*, Jämtlands län: Vi har inte bara alunskiffer i Jämtland, vi har turister också, så jag yrkar bifall till motion A337 – att Socialdemokraterna verkar för införandet av en lokal tillväxtpeng i form av en turismavgift som kommuner kan välja att införa för att stärka den lokala besöksnäringens attraktivitet, skapa en mer levande lands- och glesbygd och kompensera det slitage som besöksnäringen innebär.

10 Sverige behöver fler och växande företag i hela landet. Det är en grundpelare för svensk tillväxt, jobbskapande och konkurrenskraft. Det gäller inte minst lands- och glesbygdskommuner som i perioder huserar många fler än som bor i området. Turister söker sig till den fantastiska svenska naturen. Vi känner igen orter som Ljungdalen, Lofsdalen, Åre, Klövsjö, Frostviken och Storhogna. Det är fantastiska orter i kommuner där vi är få människor som betalar skatt men varje år välkomnar vi flera gånger fler människor som gäster. En vanlig påsk befinner sig närmare
15 60 000 personer i Härjedalen; det är sex gånger fler än de som är skrivna och skattar där.

Besöksnäringen är viktig för sysselsättningen, tillväxten och att hela landet ska leva. Men det kräver samtidigt investeringar i kommuners infrastruktur. Med lokal tillväxtpeng kan de här kommunerna få möjlighet att göra satsningar för besöksnäringen utan att behöva ställa det mot resurser till välfärden.

20 *Ibrahim Baylan*, föredragande: Det är oerhört lätt att vara oerhört stolt som socialdemokrat. Om man tittar tillbaka och ser på den kamp vi har fört för demokratin och för den sociala välfärden och den sociala demokratin, och vad det har möjliggjort, så är det väldigt lätt att hålla med Olaf Scholz. Det är klart att mycket av framgång handlar om vad vi gör tillsammans i ett samhälle.

25 Men jag känner inte bara stolthet när jag tittar bakåt, jag känner också enorm stolthet när jag lyssnar på er. Att träffas så här, resonera om stora och ibland svåra frågor där det ibland finns intressekonflikter, men ändå landa i en politik som inte bara visar att vi väljer Magdalena Andersson med ett stort stöd utan vi stödjer också den politiska inriktning som vi vill leda det här partiet i. Det känns oerhört bra och jag känner mig oerhört stolt över att vara partikamrat med er, kära socialdemokratiska vänner!

30 Att citera är på modet. Det är poeter och gamla socialdemokrater och en och annan nuvarande socialdemokrat. Jag ska också citera, men jag ska citera en annan politisk inriktning: ”Industry is basically gone.” Någon av er som känner igen det? Det var inte en slump att det sades av den moderatledda regeringen för lite drygt sedan ett decennium sedan; det är inte längre bort än så.
35 Det var den inställning man hade som regering och det var den politik man förde. Man hade gett upp. Det skulle flyttas ut. Framtiden låg inte här. Därför är det en sådan fantastisk vändning vi nu ser i vårt land.

Jag håller helt och hållet med de kära vännerna från Norrbotten och Västerbotten, Claes Nordmark – det här är inte bara fina ord utan det är precis den politik vi har fört och kommer
40 att fortsätta föra. Den gröna återindustrialisering av vårt land ger inte bara hopp i Norrbotten och Västerbotten, i den del av landet som under flera årtionden har sett både arbetstillfällen

och befolkning minska. Det ger oss hopp både i det här landet, och rätt hanterat: Med stöd av de riktlinjer som vi nu tar tror jag också att det kan ge hopp om att den nödvändiga klimatomställningen också kommer att förbättra livet för människor, för alla, om man gör det på rätt sätt. Det fokuserar vi också på i riktlinjerna.

5 Omställningen är inte bara nödvändig utan den ska också vara inkluderande. Den ska vara rättvis. Då måste man också satsa på att människor hänger med i den, genom kompetensförsörjning och utbildningssystem som fångar upp inte bara en gång, inte bara två gånger. Behöver du tre eller fyra gånger ska det vara så. Och för att det där ska fungera behöver vi en stark välfärd, och ska vi ha en stark välfärd krävs det också en gemensam och solidarisk
10 finansiering.

Vi är beredda – inte utifrån en skattekvot för skatter är inte ett själv ändamål i sig utan för att vi har ambitioner och visioner och en bild av hur vi vill att Sverige ska vara. Där ska vi ha ett starkt välfärdssamhälle som inte bara fångar upp människor utan som också ger dem vingar att kunna lyfta och därmed också lyfta landet på det sätt som vi socialdemokrater drömmer om.

15 Det här föreslår vi. Vi föreslår en skattereform men också ett förtroende för den partiledning vi har valt att också föra den politik vi tror är bäst och progressiv, jämlik, solidarisk.

Så partivänner, jag delar uppfattningen och jag är också väldigt glad att höra att många uppskattar arbetssättet men också de riktlinjer som vi har kommit överens om. De är ansvarstagande. De är också socialdemokratiskt återhållsamma men vi är också socialdemokratiskt kreativa när vi ska föra
20 vårt samhälle framåt. Tack för både diskussionen och det mycket goda arbete vi har gjort tillsammans.

Jag har hört Magdalena, och det är inte så ofta jag offentligt går emot dig men nu måste jag göra det – sorry! Det är nämligen en massa ombud och partidistrikt som har yrkat bifall till partistyrelsens riktlinjer. Det tänker jag naturligtvis också göra men med vissa justeringar och det är naturligtvis kloka synpunkter som har kommit.

25 Katarina Bosetti Kristoffersson från Göteborgsområdet har naturligtvis helt rätt. Det blir bättre om vi skriver ”Alla oavsett kön ska mötas av likvärdiga förväntningar, uppmuntran och stöd.” Där yrkar vi bifall från partistyrelsen.

På samma sätt är det också med det som Annie Ross föreslår – det är klart att vi har som ambition att utveckla de statliga aktörer som i dag bidrar och vi vill, precis som vår nyvalda
30 partiordförande sade, öka ambitionsnivån och utveckla verktygen för att se till att inte bara ha ambitioner utan också förverkliga dem och skapa tusentals och åter tusentals nya gröna jobb i vårt Sverige. Därför yrkar vi bifall till det yrkandet

Sist men inte minst – Erik Jonsson från Kalmar län har helt rätt. Det är språkligt mycket vackrare att på sidan 3 rad 31 uttrycka det som att ”det skapar jobb med anständiga arbetsvillkor
35 och bidrar till en hållbar ekonomisk utveckling” i stället för ”det skapar jobb och gör att lönen räcker längre”. Det är mer poetiskt och stämmer också bättre i sak. Därför yrkar vi bifall.

I övrigt kära vänner, yrkar jag bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer men också motionsutlåtandena för här har vi vägt av och försökt se till att mycket av alla de goda
40 ambitionerna direkt eller indirekt finns berörda i våra riktlinjer. Det skulle vara bra att inte bara stödja riktlinjerna utan också stödja partistyrelsens motionsutlåtanden i sin helhet.

Och ”This Industry Minister is basically on”!

Beslut – riktlinjerna

Kongressen beslöt:

att bifalla Katarina Bosetti Kristianssons förslag, med instämmande av partistyrelsen på sidan 2 rad 2

5 att bifalla Annie Ross förslag, med instämmande av partistyrelsen på sidan 3 rad 13

att bifalla Erik Jonssons förslag, med instämmande av partistyrelsen, så sidan 3 rad 31

att efter försöksvotering avslå Peter Holkkos förslag på sidan 3 rad 15

att i övrigt fastställa de politiska riktlinjerna – *Inledning* (s. 2–3), kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart: Full sysselsättning* (s. 3–4).

10

Beslut – motionerna

Kongressen beslöt:

att bifalla motionerna 42:5 och 42:9 efter förslag från Anders Almgren, med instämmande av partistyrelsen

15 att efter försöksvotering bifalla partistyrelsens förslag gällande motionerna 42:2, 44:4, 44:7, 197:5, 197:6, 223:1, 304:1

att med röstsiffrorna 212–134 bifalla partistyrelsens förslag gällande motion 371:8

att med röstsiffrorna 183–165 bifalla partistyrelsens förslag gällande motion 522:8

20 att i övrigt fastställa partistyrelsens utlåtanden på område A (UA112, UA117, UA130, UA152, UA153, UA164).

Ordförande *Karl-Petter Thorwaldsson* och *Andrea Törnестam*

Sekreterare: *Daniel Lindblom* och *Frida Rybo*

25

Digital hälsning från Unga Örnar

Kort film från Unga Örnar visades.

30 *Tjänstgörande ordförande:* Tack för den fina hälsningen från Unga Örnar. Här kan man passa på att uppmana er som är 25 år eller yngre att gå med i den här otroligt coola och kamplystna barnorganisationen. För er som är 26 eller äldre tipsar jag om att gå med i Unga Örnars vänner, där man kan stötta Unga Örnar. Där går en del av medlemsavgiften till Unga Örnar i ens eget län.

35

40

Dagordningens punkt 10

Behandling av motioner och politiska riktlinjer: Vi bygger landet, fortsatt behandling

5

Dagordningens punkt 10.12

Behandling av område A: Vi bygger landet starkt och hållbart

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart*:
10 *Fler jobb ska vara gröna jobb* (s.4–7).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område A: (UA114, UA167, UA168, UA169,
UA170, UA173, UA175, UA179).

Huvudföredragande: *Magdalena Andersson*

15 Föredragande: *Anders Ygeman, Tomas Eneroth och Hanna Westerén*

Föredragning

Anders Ygeman, föredragande: Engagemanget för klimat och miljö går som en röd tråd genom socialdemokratins moderna historia. För 50 år sedan tog Olof Palme initiativ till FN:s första
20 globala miljökonferens, vilken lade grunden för den moderna miljörätten. För 30 år sedan
formulerade Gro Harlem Brundtland hållbar utveckling i Brundtlandrapporten till Förenta
nationerna. För 20 år sedan myntade Göran Persson begreppet *Det gröna folkhemmet*, och med
Oljekommissionen stampade socialdemokratien ut oljeuppvärmningen ur hem och hushåll. Sverige
och Socialdemokraterna är ledande i den gröna omställningen. Utsläppen har de senaste åren
25 minskat med 27 procent, samtidigt som tillväxten har ökat med 85 procent. Nu ska vi på den här
kongressen föra den tråden vidare och höja takten i miljö- och klimatarbetet.

Jag vill börja med att tacka alla er som har varit med i temagrupsarbetet. Ni har kämpat
idogt, ni har varit kompromissvilliga och ni har haft en stor förståelse för den uppgift vi har
framför oss, och vi har också på de allra flesta områden kunnat komma överens och det gör att vi
30 på den här kongressen kommer att kunna ta nästa steg i klimatarbetet.

I riktlinjerna föreslås *border adjustment mechanism* som gör att andra länder kan höja priset på
koldioxid – att vi stödjer utvecklingen i andra länder. Vi vill införa konsumtionsbaserade utsläpp
som komplement till de andra klimatpolitiska målen, så att det inte går att exportera utsläpp
till Kina genom den konsumtion vi har i Sverige. Och som Magdalena Andersson sade i sitt
35 installationstal, så satsar vi över 100 miljarder kronor i gröna investeringar.

Vi höjer ambitionen men efter temagrupsarbetet har vi gemensamt kommit fram till att vi
inte vill höja de klimatpolitiska målen. Skälet till det är att klimatet inte förbättras av dem som har
de häftigaste målen eller den fluffigaste politiken. Klimatet förbättras genom att vi får människor
med oss på konkret klimatpolitik. Om vi spänner bågen för högt och misslyckas riskerar vi
40 att vända människorna bort från klimatpolitiken och utmaningarna. När det gäller konkreta
klimatåtgärder är inget land bättre än Sverige. Då är ingen rörelse starkare än Socialdemokraterna.

Där har ingen kongress tagit större kliv än de vi nu kommer att ta. Bifall till partistyrelsens förslag till reviderade riktlinjer.

Följande förslag förelåg

5

Riktlinjerna

Fler jobb ska vara gröna jobb

10 I dag lever vi över planetens tillgångar och förutsättningar. Klimatförändringarna är på riktigt. Var och en av oss påverkas, men det är de mest utsatta i världen som drabbas hårdast. Världen blir allt varmare, glaciärer smälter och översvämningar plågar många länder. Konsekvenserna av extrema väderförhållanden syns också i Sverige genom skogsbränder och sinande brunnar, något som staten, kommunerna och regionerna måste rustas bättre för att kunna möta.

15 Omställningstakten måste öka, och vi socialdemokrater ska leda den gröna omställningen. Parisavtalets 1,5-gradersmål ska styra Sveriges och EU:s klimatlagstiftning. Vi avvisar alla idéer om att Sverige har gjort nog. Från och med nu och under det kommande decenniet ska investeringstakten öka kraftfullt. Vetenskapen lämnar inget utrymme för tvekan, fakta ligger på bordet – nu är tiden inne för handling för att fortast möjligt nå klimatmålen.

20 Marknaden kommer inte att lösa klimatkrisen. Alla har ett ansvar, men ansvaret kan inte vältras över på enskilda. Det krävs tydliga prioriteringar, investeringar och fortsatt utveckling. Möjligheten att ställa om är ojämnt fördelad. De som står för de största utsläppen, och har bäst förutsättningar bör också åläggas det största ansvaret. Sverige har goda förutsättningar att vara pådrivande och leverera de innovationer som världen efterfrågar. En rättvis klimatomställning ger nya jobb och exportinkomster, bättre hälsa och ökad jämlikhet.

25 EU:s utsläppshandelssystem är ett kraftfullt instrument för att ställa om till en hållbar ekonomi. Höga ambitioner får inte ge konkurrensnackdelar, därför kan en gränsjusteringsmekanism vara en väg för att motverka koldioxidläckage. Tillväxt, välfärd och klimatomställning är inte bara förenliga med varandra, utan även varandras förutsättningar. Vi stärker vår konkurrenskraft, svenska jobb och resurserna till välfärden både genom att leda omställningen, och genom krav på att varje land måste göra investeringar för att efterleva Parisavtalet.

30 Vi vill modernisera Sverige. Fler jobb ska bli gröna jobb, i nya och i befintliga verksamheter. I Sverige ska vi arbeta tillsammans för omställningen – näringsliv, akademi, civilsamhälle och det offentliga. Det ska vara attraktivt att investera i och utveckla produktion och tjänster i Sverige. Industrin är Sveriges tillväxtmotor, och industrins omställning ska främjas ytterligare genom att industriklivet förstärks. Med en modern lagstiftning och en aktiv näringspolitik på både nationell och regional nivå ska tillståndprocesser effektiviseras för både befintliga och nya verksamheter. Reglerna ska vara tydliga, transparenta, långsiktiga och förutsägbara. Vi ska ha fortsatt höga miljökrav och ny hållbar gruvverksamhet ska kunna öppnas för att säkra tillgång på för omställningen nödvändiga respektive innovationskritiska metaller och mineraler. En hållbar besöksnäring ska fortsätta att utvecklas. De allra flesta nya jobb skapas i små- och medelstora företag. Vi vill skapa goda förutsättningar för Sveriges företagande, med fler företag som utvecklas och växer, är med i omställningen och anställer fler.

För att klara en hållbar resursförbrukning krävs att ekonomin blir mer cirkulär och att vår konsumtion blir mer hållbar. Vi vill arbeta för att i bred politisk enighet ta fram konsumtionsbaserade klimatmål som komplement i klimatpolitiken, för att underlätta en hållbar konsumtion. Regelverk och producentansvar ska stärkas, och varor måste i väsentligt högre grad designas och produceras så att de är möjliga att återvinna och återbruka. Information om såväl varors som tjänsters ekologiska avtryck ska bli vanligare – det ska bli lättare att göra rätt. Det ska ställas krav på återvinning av allt återvinningsbart material, och med pant på allt fler produkter. Ny lagstiftning behövs inom EU och befintliga regler behöver skärpas. Så säkrar vi tillgången till kritiska material som är nödvändiga för att trygga vår välfärd. Vi stödjer ett införande av ett slutdatum för försäljning av nya fossildrivna bilar. Det ska ske på ett sätt så att industrin, människor i hela landet konsumenter och samhället i stort får framförhållning och förutsättningar att ställa om. Reseersättningsystemet ska ta större hänsyn till de förutsättningar som gäller på landsbygden.

En av Sveriges största styrkor ligger i att de allra flesta vill vara en del av omställningen och bidra till den – i våra dagliga val, i vårt boende och på jobbet. Den kraften ska tas tillvara. Stödet till energieffektivisering och ombyggnation av bostäder ska förbättras. Det ska finnas goda förutsättningar för lokal och småskalig produktion av el. Klimatpolitiken ska ha ett tydligt jämlikhetsperspektiv. Skatter och direkta stöd till de som har råd att göra klimatsmarta inköp och investeringar får inte utformas så att de bidrar till att klyftorna ökar.

Skogen, vårt gröna guld, spelar en central roll i klimatomställningen genom att ersätta fossila produkter och som kolsänka. Ett aktivt skogsbruk som är klimatsmart och miljömässigt hållbart samtidigt som det skapar jobb och hållbar tillväxt i hela Sverige, bygger vår nya växande bioekonomi. Bioenergin är en möjliggörare i den förnybara omställningen. Nya förnybara lösningar ska utvecklas för att bryta oljeberoendet. Förädlingsgraden ska öka och fler hus ska byggas i svenskt trä. Vi ska driva på för en global märkning av hållbart producerade råvaror. En klimatexportoffensiv ska inledas så att svenskt kunnande och jobb kan minska de globala utsläppen från våra handelspartners. De allmänna pensionsfonderna ska vara hållbara, och statligt riskkapital och innovationsupphandling ska användas för att främja hållbara investeringar.

Sverige ska ha ett robust elsystem med en hög leveranssäkerhet, en låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Det skapar långsiktighet och tydlighet, och bidrar till nya jobb och investeringar. Investeringarna i förnybar energiproduktion ska öka i såväl storskalig som småskalig utbyggnad, i moderniseringar och effekthöjningar. För att åstadkomma detta ska incitament till kommuner och lokalsamhällen utredas. Inte minst har de lokala och regionala energiföretagen en viktig roll, och branschernas kompetensförsörjning ska säkras bättre.

Sverige behöver en fortsatt produktion av fossilfri planerbar el. Kärnkraften är en viktig del av svensk elproduktion och kommer sannolikt att fortsätta vara det under lång tid framöver. Genom fortsatt utbyggnad av förnybar energi, energieffektivisering, energilagring och ökad flexibilitet i elsystemet ska vi se till att rätt förutsättningar finns på plats för att möjliggöra en successiv utfasning av kärnkraften, samtidigt som vi behåller en trygg elförsörjning. En central åtgärd är att förstärka elnätet i hela landet och takten i elnätsutbyggnaden ska minst fördubblas. En nationell elektrifieringsstrategi ska ge långsiktiga förutsättningar för att kunna möta ett kraftigt ökat behov av el genom ökad elproduktion – det är avgörande för att transporter och tung industri ska kunna ställa om.

Den biologiska mångfalden är en förutsättning för mänskligt liv. Fungerande ekosystem ger ökat skydd till skördar, pollinering av växter, mat från haven, rent dricksvatten och de bidrar till ett stabilare klimat. Sverige ska aktivt motverka artutrotningen både globalt och här hemma. För detta behövs tydliga regler för bevarande av särskilt känsliga naturmiljöer, ett hållbart jordbruk och fiske, och att skogsnäringen också skapar miljö- och klimatnytta. Vi ska öka ambitionerna för en bättre havsmiljö med avsevärt lägre förekomst av mikroplaster, minskad övergödning och för att fasa ut PFAS och andra farliga kemikalier.

Klimatomställningen är ett samhällsbygge. Ingen enskild och inget enstaka företag kan ensamt åstadkomma det som krävs. Omställningen ska ske så att den fungerar i varje del av vårt land, genom att alla kan vara med, ha inflytande och komma med initiativ. Att arbetet sker tillsammans i kommuner och stadsdelar, folkrörelser och föreningsliv, och med en stark ställning för arbetstagarna och samverkan mellan arbetsmarknadens parter, bidrar till att Sverige kan lyckas. Klimatfrågan kommer att vara ännu mer påtaglig för varje ny generation. Barn och unga måste få goda kunskaper om vad som kan göras – själva, tillsammans med andra, och genom demokratiskt fattade beslut.

En klimatomställning där alla kan delta och ställa om efter förmåga, och som säkrar och ger arbetstillfällen, är också grunden för den breda uppslutning som gör att omställningen är demokratisk och socialt hållbar. Det starka samhället ska finnas där så att man kan gå från den gamla tekniken till de nya jobben. Att försäkra tryggheten gör oss inte anställningsbara, bara fattiga. Otrygghet hotar klimatomställningen. Genom en investeringsdriven omställning som finansieras gemensamt kan vi både ställa om till ett fossilfritt välfärdsland, stärka vår tillväxt genom klimatsmart innovation, och minska klyftorna. Så ska vi bygga världens första fossilfria välfärdsland.

Motionerna

UA114

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna A546:4, A552:1, A578:5, A621:2, A634:3, A634:4, A662:1, A670:5, A671:5 och A716:1

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A116:1, A543:1, A548:1, A549:1, A550:1, A550:2, A567:1, A567:2, A578:4, A578:6, A578:7, A578:10, A578:13, A581:46, A581:47, A581:49, A582:5, A582:6, A582:7, A584:4, A584:5, A585:4, A585:5, A586:4, A586:5, A587:4, A587:5, A588:2, A589:4, A589:5, A590:4, A590:5, A591:4, A591:5, A592:4, A592:5, A593:4, A593:5, A594:4, A594:5, A595:4, A595:5, A596:4, A596:5, A597:2, A597:3, A599:4, A599:5, A600:4, A600:5, A601:3, A601:4, A603:4, A603:5, A604:4, A604:5, A605:4, A605:5, A606:4, A606:5, A607:4, A607:5, A608:4, A608:5, A609:4, A609:5, A610:4, A610:5, A611:4, A611:5, A612:4, A612:5, A614:4, A614:5, A615:4, A615:5, A616:3, A616:4, A617:4, A617:5, A618:3, A618:4, A619:2, A621:1, A621:4, A623:1, A623:2, A623:3, A623:6, A632:1, A632:2, A638:2, A669:1, A669:2, A670:4, A670:6, A670:9, A670:12, A671:4, A671:6, A671:7, A671:10, A671:13, A677:1, A683:1, A683:2, A683:3, A690:1, A690:2, A691:3, A692:3, A693:3, A694:3, A722:1, A722:2, A722:3, A825:3, A834:1 och D295:2

att avslå motionerna A547:1, A551:1, A578:8, A621:3, A623:4, A623:5, A625:1, A637:1, A670:7, A671:8, A718:1, A719:1, A720:1, A720:2 och A812:1.

UA167

5 Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna A581:19, A581:21, A624:6 och A628:3

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A543:4, A555:1, A555:2, A561:2, A562:2, A563:2, A564:2, A565:2, A566:2, A581:20, A581:22, A581:51, A628:1, A700:1, A713:1 och A713:2.

10

UA168

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna A541:1, A557:1, A557:2, A559:1, A560:1, A561:4, A562:4, A563:4, A564:4, A565:4, A566:4, A578:1, A579:1, A622:1, A635:2, A649:3, A650:3, A651:3, 15 A652:3, A653:3, A654:3, A655:3, A656:3, A660:1, A661:3, A670:1, A671:1, A678:4, A687:1, A691:4, A693:4, A694:4, A695:4, A697:1, A697:2, A704:1 och A707:1

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A199:2, A541:2, A541:3, A543:2, A543:3, A556:1, A559:2, A560:2, A560:3, A561:1, A562:1, A563:1, A564:1, A565:1, A566:1, A568:4, A569:2, A570:2, A570:4, A571:2, A572:2, A573:2, A573:4, 20 A574:2, A575:2, A575:4, A576:2, A577:2, A577:4, A580:2, A580:4, A580:5, A580:6, A581:5, A581:6, A581:7, A581:9, A581:11, A581:12, A581:13, A581:14, A581:15, A581:18, A581:24, A581:30, A581:37, A581:50, A581:61, A583:5, A584:9, A585:9, A586:9, A587:9, A589:9, A590:9, A591:9, A592:9, A593:9, A594:9, A595:9, A596:9, A598:7, A599:9, A600:9, A601:7, A602:6, A603:9, A604:9, A605:9, A606:9, A607:9, 25 A608:9, A609:9, A610:9, A611:9, A612:9, A613:6, A614:9, A615:8, A616:8, A617:9, A618:7, A619:6, A624:7, A643:1, A644:1, A645:1, A646:1, A646:2, A649:1, A649:2, A650:1, A650:2, A651:1, A651:2, A652:1, A652:2, A653:1, A653:2, A654:1, A654:2, A655:1, A655:2, A656:1, A656:2, A658:1, A661:1, A674:4, A678:2, A689:1, A689:2, A691:1, A692:1, A693:1, A694:1, A694:2, A695:1, A695:2, A696:2, A696:3, A700:3, 30 A701:1, A702:1, A707:2, A710:1, A711:1, A712:1, A714:1, A715:1, A829:1 och A853:2

att avslå motionerna A546:3, A554:1, A554:2, A578:2, A579:2, A622:2, A635:1, A647:1, A660:2, A667:1, A670:2, A671:2, A685:7, A696:4 och A783:10.

35

UA169

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna A338:35, A338:36 och A674:2

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A544:1, A544:2, A544:3, A544:4, A561:3, A562:3, A563:3, A564:3, A565:3, A566:3, A568:1, A568:2, A568:3, A581:55, A581:56, A581:57, A581:60, A583:3, A583:4, A584:6, A584:7, A585:6, 40 A585:7, A586:6, A586:7, A587:6, A587:7, A589:6, A589:7, A590:6, A590:7, A591:6, A591:7, A592:6, A592:7, A593:6, A593:7, A594:6, A594:7, A595:6, A595:7, A596:6,

A596:7, A598:4, A598:5, A599:6, A599:7, A600:6, A600:7, A601:5, A601:6, A602:3, A602:4, A603:6, A603:7, A604:6, A604:7, A605:6, A605:7, A606:6, A606:7, A607:6, A607:7, A608:6, A608:7, A609:6, A609:7, A610:6, A610:7, A611:6, A611:7, A612:6, A612:7, A613:3, A613:4, A614:6, A614:7, A615:6, A615:7, A616:5, A616:6, A617:6, A617:7, A618:5, A618:6, A619:3, A619:4, A624:2, A624:4, A636:1, A638:3, A673:1, A674:1, A674:3, A721:1 och A721:3

5 att avslå motionerna A338:37, A633:1, A673:2, A673:3 och A721:2.

UA170

10 Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna A251:1, A252:1, A253:1, A254:1, A255:1, A256:1, A257:1, A258:1, A259:1, A260:1, A546:1, A581:1, A581:2, A581:3, A581:4, A586:2, A591:2, A600:2, A604:2, A606:2, A609:2, A610:2, A634:1, A691:5, A692:4, A693:5, A694:5 och A695:5

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A546:6, A573:5, A574:4, 15 A574:5, A575:5, A577:3, A577:5, A580:1, A581:23, A581:43, A581:44, A624:1, A634:2, A648:1, A659:1, A659:2, A661:2, A685:2, A685:4, A685:5, A686:1, A691:2, A692:2, A692:5, A693:2, A693:6, A694:6, A695:3, A695:6, A701:2, A701:3, A702:2 och D23:3

att avslå motionerna A251:4, A252:4, A253:4, A254:4, A255:4, A256:4, A257:4, A258:4, 20 A259:4, A569:7, A570:7, A571:8, A572:7, A573:7, A575:7, A576:7, A577:7, A580:9, A581:16, A678:6 och A698:1.

UA173

Partikongressen föreslås besluta:

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A582:2, A582:3, A582:4, 25 A582:20, A664:1, A665:1, A666:1, A675:1, A675:2, A676:1, A676:2, A680:1, A681:1, A681:2, A681:3 och A757:3

att avslå motion A717:1.

UA175

30 Partikongressen föreslås besluta:

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A553:1, A582:1, A582:8, A582:9, A582:10, A582:11, A639:1, A639:2, A640:1, A640:2, A657:1, A657:2, A657:3, A663:1, A682:1, A682:2, A684:1, A703:1, A723:1, A723:2, A723:3 och A724:1

att avslå motion A558:1.

UA179

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna A672:2 och A699:1

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A542:1, A545:1, A545:2, 40 A626:1, A627:1, A629:1, A629:2, A630:1, A630:2, A631:1, A631:2, A668:3, A679:2, A688:1, A688:2 och A706:1

att avslå motionerna A641:1, A642:1, A668:1, A668:2, A668:4, A679:1 och A709:1.

Talartidsbegränsning

Beslut

Kongressen beslöt:

att begränsa talartiden under debatten till 1,5 minut.

5

Debatt

Per Nylén, Västernorrland: Jag vill börja med att yrka bifall till partistyrelsens nya förslag till riktlinjer. Mitt första sommarjobb var att plantera skog, och det är något som jag tycker att fler borde få chansen att prova på. Fler borde också få chansen att se vilken potential vi har i vår svenska skog. Vi behöver göra det som krävs för att lösa klimatkrisen. Vi måste bort från oljeberoendet. Vi måste bort från det fossila och miljöförstörande, och Sverige har en unik möjlighet att gå före och visa vägen till framtiden.

10

Skogen är inte bara viktig för oss som bor där det finns skog. Skogen och bioekonomin är viktiga för hela landet. Den ger oss oanade möjligheter. Förutom hus, papper och matförpackningar så kan vi göra kläder, korvskinn, fiskfoder, plast, bränsle, kemikalier och mycket annat. Vi har en lång tradition av att bruka skog, och det finns en enorm kompetens som gjort att vi ständigt fortsätter vår utveckling. På 100 år har vi fördubblat mängden virke och tillväxten i våra skogar. Det motsvarar ett par miljarder ton bunden koldioxid, och genom att använda biobaserade produkter stannar drygt 40 miljoner ton koldioxid i backen varje år.

15

Vi behöver bioekonomin för klimatets skull men också för en hållbar tillväxt och för jobben. Det sker just nu miljardinvesteringar i pilotanläggningar och fullskaliga produktioner, och det är en stor del av den gröna nyindustrialisering som pågår.

20

De plantor som jag planerade för ett antal år sedan har några år kvar innan de får lämna plats åt ny skog och bli flygbränsle, kläder eller kanske fiskfoder. Det är faktiskt lite som att både äta kakan och ha den kvar. Säger vi ja till att vara en del av klimatarbetet säger vi också ja till bioekonomin och den potential som vår skog har. Då kan vi också bygga landet starkt och hållbart.

25

Elliot Blixt, Fyrbodal: Bifall till yrkandena 1165 och 1817. Att hålla ett anförande om kanske den viktigaste motion ni någonsin kommer att rösta på, på en minut är inte det lättaste – men lätta är inte klimatkatastrofens konsekvenser. I dag sitter vi 350 socialdemokratiska kongressombud och kommer att besluta om framtidens politik. Vi väljer om vi ska blicka framåt och göra Sverige till ett föregångsland när det kommer till klimatomställningen, eller så låter vi någon annan ta de tuffa besluten, någon annan gång, någon annanstans.

30

Jag och SSU hade förberett oss inför den här partikongressen med arbetarrörelsens kanske största mobiliseringsarbete någonsin för att mötas av avslags- och besvarandeyrkanden. Vi vill mer och vi vet att vi kan det. Framtiden ligger faktiskt i våra händer och framtiden skrivs när och nu. Så var en del av en grön, offensiv och jämlik socialdemokratisk politik, för politik är att vilja – och vi vill någonting. Nu gör vi det tillsammans och vi gör det nu.

35

Carina Sammeli, Norrbotten: Vi bor i ett stort land, där villkoren skiljer sig åt när det gäller hur du kan leva ditt liv. Om du bor i stad eller landsbygd. Om du har tillgång till laddinfrastruktur,

40

möjlighet att gå eller cykla till jobbet, eller kanske kollektivtrafiken går utanför ditt hus.

Vi vet alla att vi behöver göra en omställning i våra liv, minska vår påverkan på klimatet och bibehålla biologisk mångfald. Och vi vet att vi borde agerat för länge sedan – och nu börjar det vara bråttom. Då är det lätt att dras med om ord och att vi borde gå snabbare fram, korta tidsplaner och förbjuda fossila bränslen.

Men ökat tempo på omställningen är svårt i vissa delar av landet. Där jag bor, i Norrbotten, är bilen fortfarande en nödvändighet för de allra flesta. I några kommuner i mitt län finns det inte ens kraftledningar som klarar av att ha laddinfrastruktur för lastbilar alls, i hela kommunen som är många mil lång. Och när man då pratar om sista datum för försäljning av fossila bränslen så är det provocerande där jag bor. Nej, det är inte provocerande – det är verklighetsfrånvänt. Vi ska inte vara ett verklighetsfrånvänt parti, för de sätter sig själva på läkaren, de vinner inte val och de förlorar möjligheten att påverka samhället och världen. Vi ska vara ett parti som ger människor i hela landet möjlighet att ställa om sina liv och därför yrkar jag bifall till partistyrelsens förslag.

Daniel Färm, Stockholms län: Klimatet, jobben och välfärden kräver att vi har en god tillgång till stabil och fossilfri el. Jag vill därför tacka partistyrelsen för att man inte stänger några dörrar för framtiden och betonar vikten av en fortsatt planerbar och fossilfri elproduktion. Det var ett viktigt förtydligande.

Men klimatarbetet är brett, det händer mycket. Just nu utvecklas det en mängd olika teknologier som kan bidra till klimatomställningen. CCS – *carbon capture and storage* som det heter på gammelsvenska, batteriteknologi, energilagring och nya säkra och mer effektiva teknologier för planerbar fossilfri elproduktion är några exempel.

Jag skulle vilja att vi var ännu tydligare i den teknikoptimism som är en central del av den socialdemokratiska själen. Jag har därför dragit tillbaka mitt yrkande till en alternativ skrivning och yrkar i stället bifall till riktlinjerna. Men jag vill också ha ett tillägg först i det stycke som handlar om energin: ”Socialdemokratin är en teknikoptimistisk rörelse som med spänning följer utvecklingen av olika teknologier som kan bidra till klimatomställningen.” Jag hoppas att ni noterade Göteborgsskämten där!

Emma Claesson, Älvsborgs Södra: jag vill börja med motion 709. Varje år skadas cirka 150–200 människor av eller på grund av fyrverkerier eller bangers. Ibland dör tyvärr människor. Många djur, både tamdjur och vilda, är rädda, skadas och dör till följd av de höga ljudnivåerna. Jag yrkar härmed bifall till motion 709 – att all privat användning av fyrverkerier och bangers förbjuds.

Motion 724: I årtionden har vi fått rapporter om att Östersjön inte mår bra, varken havet som sådant, fisken eller växtligheten. Det är hög tid att det görs något radikalt åt detta. Jag vill tacka partistyrelsen för svaret och yrkar bifall till partistyrelsens förslag om att Sverige tar initiativ till att tillsammans med andra länder radikalt förbättra förhållandena i Östersjön innan det är försent.

Lynn Carlsson, Jönköpings län: Det blev en ny mening i riktlinjerna om gruvorna men jag är ändå inte riktigt nöjd. Jag vill på sidan 4 rad 39 lägga till, efter ”höga miljökrav”: ”för att speciellt skydda vårt vatten.” Ett gruvbolag vill bryta sällsynta jordartsmetaller i Norra kärr, nära Vättern.

Vättern är utpekad som Natura 2000-område. Vättern är norra Europas största sötvattenreserv. Många kommuner, närmare elva stycken, tar sitt dricksvatten från Vättern och även Stockholm är intresserat.

5 För att vi långsiktigt ska säkra tillgången till dricksvatten bör Vättern utnämnas som riksintresse för vattenförsörjning. Därför yrkar jag bifall till motion 717:1 från Motala, där de vill att Socialdemokraterna verkar för att kriterierna för riksintresse ändras så att hela dricksvattentäkter kan omfattas och att därefter hela Vättern utses till överordnat riksintresse. Vättern behöver ett starkt skydd för att vi ska klara vårt rena vatten i framtiden.

10 *Jenny Boquist, Värmland:* Jag ska börja med att yrka bifall till motion 567:2. Stamnätet, det är väl det enda man vill diskutera så här en fredagskväll? Det är ju det nät som transporterar vår el ut över hela landet. Det här behöver byggas ut i en snabbare takt och jämnt över hela Sverige. Ska vi klara av omställningen till ett mer klimatneutralt samhälle behöver vi ha ett stamnät som klarar av en ökad elproduktion, för vi bygger landet och hela landet ska leva. Det brukar vi säga.

15 Snart kommer det att bli som förr: Produktionen kommer att läggas där energin finns. Förr byggdes kvarnarna vid forsen. I dag planerar man serverhallar och produktion av fossilfritt stål uppe i norr där det finns gott om billig energi. Värmland, som jag kommer ifrån, försörjer sig i dag bara till 70 procent.

20 I den här takten klarar vi inte omställningen till ett hållbart samhälle. Vi behöver producera mer el och när vi gör det behöver vi också kunna mata ut den på stamnätet. Därför yrkar jag bifall till nämnd motion – att berörda aktörer stimuleras att bygga ut stamnätet snabbare.

Annie Ross, Stockholm: Jag vill yrka bifall till Håkan Andersson från Södra Älvsborgs yrkande 1756 om klimatneutral offentlig upphandling. Jag skulle också vilja börja med att tacka inte bara 25 de föredragande utan också de många delegationer som vi har samarbetat med under kongressen. Det är väldigt tydligt att det finns en stark vilja att gå mycket längre och gå fram med en stark och trovärdig klimatpolitik som vinner väljare och ökar omställningstakten. Så tack för det fina samarbetet.

30 Det finns emellertid ett väldigt viktigt, konkret och effektivt verktyg för att få ner utsläppen som vi i dag inte nyttjar. En sten som vi inte har vänt på, så att säga. Det är vår offentliga upphandling. Varje år upphandlar vår offentliga sektor varor och tjänster motsvarande ungefär 800 miljarder kronor. Att öka kraven på klimatneutralitet är ett av de mest effektiva verktyg vi har för att driva på efterfrågan på hållbara tjänster och produkter samt stötta näringslivets omställning.

35 Våra skattepengar ska gå till klimatomställningen och utveckla näringslivet – inte tvärtom. Därför är det glädjande att regeringen nu har skickat ut en remiss om att skärpa lagen om offentlig upphandling för att beakta klimatet, människors hälsa och djurskydd i större utsträckning. Vi tycker därför att vi även här på vår kongress borde kunna slå fast att vi ska reformera lagen om offentlig upphandling och ställa krav på klimatneutralitet.

40 Stockholm stöttar därför Södra Älvsborgs yrkande 1756 om klimatneutral offentlig upphandling.

Jens Ergon, Stockholm: Tack för en god diskussion om en socialdemokratisk politik som tar klimatkrisen på allvar och samtidigt fungerar för alla. Vi har tagit viktiga steg i Göteborg, inte minst genom att öppna för lånefinansiering av helt nödvändiga investeringar i grön infrastruktur, så att vi kan satsa på omställningen och samtidigt stärka välfärden och bryta utvecklingen mot växande klyftor. Vi har råd, kamrater, men det behövs mer.

Det kommer en tid när det fossila är borta. I dag pressas det av två växande krafter – å ena sidan en obönhörlig teknisk och ekonomisk utveckling, å andra sidan en växande opinion och allt kraftigare klimatpolitik. Det fossila är dödsdömt. Ödesfrågan är hur lång tid processen tar. Det är här politiken kommer in.

Det behöver fler konkreta verktyg som understödjer omställningen. Ett sådant är ett slutår för fossila bränslen. Vi menar att vi kan, behöver och vinner på att bli fossilfria under 2030-talet. Det här är vad i princip samtliga branscher redan planerar för. Det de vill se är tydlighet.

Nu har det här fler dimensioner. Det handlar också om den enskildes oro kring hur man kan resa och verka i hela landet och en besvikelse över decennier när samhället har dragit sig tillbaka. Vi har haft långa diskussioner om det här och vårt förslag när att vi släpper frågan om när och helt konstaterar att ett slutår behövs, ett slutår som tar hänsyn till villkoren i hela landet och samtidigt blir tydligt för marknad och industri.

Vi yrkar att följande text läggs till på sidan 4 rad 44: ”Samtidigt behöver marknaden ha tydliga mål och styrmedel. Det behövs ett slutdatum för försäljningen av fossila bränslen.” Tack för en god kongress!

Ullis Sandberg, Örebro län: Jag begärde ordet för att jag från början hade tänkt yrka bifall till min motion 669, men jag har nu dragit tillbaka det yrkandet utifrån att regeringen med Anders Ygeman i spetsen, häromdagen fattade ett beslut som gick precis i motionens riktning, så jag tycker att besvarandet var av bästa art. Det handlar om hur vi använder den el vi producerar och hur vi kan göra det på ett smartare sätt.

I Örebro har allmännyttan Öbo utvecklat ett system som är beprövat, där man producerar energi lokalt och sedan delar den och styr den smart mellan fastigheterna. Det här kan halvera effektuttaget på stamnätet. Nu byggs det här i större skala i ett nytt bostadsområde, Tamarinden, med Öbo ihop med fyra andra byggaktörer och Eon.

Systemet går att bygga i både befintliga bostadsområden och i nya områden och innebär väldigt låga investeringar. Det betalar sig själv på tre år och det innebär att man använder energin mycket smartare, vi belastar inte stamnätet på samma sätt och vi kapar topparna. Det som har behövts var en ändring där man kan göra vissa undantag i nätkoncessionslagen, så att man faktiskt får dela energi lokalt. Jag vill med det yrka bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer.

Anna Ahnér, Örebro län: Jag yrkar bifall till det förslag som Jönköping nyss lade om att lägga till en skrivning om dricksvatten i stycket om gruvor. Jag kommer från den södra gruvkommunen Askersund, som ligger vid dricksvattentäkten Vättern där det också finns planer på fler gruvetableringar.

I Magdalena Anderssons tal tidigare i dag beskrev hon att Sverige ska vara en förebild inom

gröna jobb, och det ställer jag gärna upp på. Till detta krävs metaller. Kan vi utvinna det i Sverige är det jättebra. Då har vi kontroll över att det inte är barn som utvinna metallerna eller att arbetare utnyttjas på olika håll i världen och att metallerna inte utvinns på bekostnad av miljön. Vi behöver metallerna för vårt omställningsarbete och vi behöver ha kontroll över hela processen; den ska inte förorena dricksvattnet. Rent dricksvatten är det viktigaste vi har och det kanske är något som vi tar för givet. I det gröna folkhemmet ska vi vara trygga och stolta över att gruvor ger många jobb att gå till och ger oss metaller och mineraler till vårt omställningsarbete.

Jytte Guteland, Stockholm: Jag vill börja med att tacka partistyrelsens föredragande och temagruppen för väldigt bra diskussioner och många väldigt bra slutsatser. I somras var vi många som tog del av FN:s klimatpanels utvecklingsrapport om klimatet, och jag för min del var väldigt beredd på att det skulle bli en jobbig läsning. Men jag hade faktiskt inte kunnat föreställa mig hur illa det skulle vara. Vi går mot 3 graders uppvärmning, havsnivån stiger lavinartat mot 2 meters höjning nästa århundrade. Norden är extra drabbat; det går snabbare hos oss. Klimatflyktingarna kommer att vara den stora delen av världens flyktingar redan 2050.

Världens ledare samlas just nu i Glasgow och har verkligen på agendan att öka omställningstakten. EU och Sverige tar ledarskapet framåt, och jag är väldigt stolt över både vår tidigare partiordförandes och vår nuvarande partiordförandes engagemang. Det är tydligt att klimatet är en prioriterad fråga för vårt parti, och det förpliktigar att ta ansvar. Jag tycker att vi visade väldigt mycket av det i våra samtal. Sverige har långt att gå. Det är faktiskt så att våra årliga utsläppsminskningar är 2 procent; de borde vara 6 procent. Därför måste vi nu ta steg framåt.

Jag är glad över att vi tydligt säger att vi nu ska ta tag i de konsumtionsbaserade utsläppen. En av de frågor vi saknar dock handlar om våra klimatskadliga subventioner. Därför säger vi från Stockholm att vi vill få in det på sidan 4 rad 44: "Klimatskadliga subventioner behöver fasas ut på ett rättvis sätt och riktas om till en grön omställning."

Carina Svensson, Skåne: Varför är det så att de bästa förhandlingarna, de bästa avtalen, landar mitt i natten? Kanske är det för att då är vi trötta och vill jämkas, men det blir bäst.

Jag yrkar bifall till motion 541:2–3. Om jag har förstått det rätt gör partistyrelsen likadant, och det är klokt tycker vi i Skåne. Klimatpolitik är också en klasskamp. Frihet, jämlikhet, jämställdhet och solidaritet. Klimatpolitik måste och ska vara en samordnad del av den ekonomiska välfärden. Klimatpolitik är politik för framtida hållbara jobb. Tillväxt, välfärd och klimat är varandras förutsättningar för ett samhälle värt namnet.

Det ska aldrig vara en plånboksfråga om man kan eller inte kan vara med och vara engagerad i arbetet för ett bättre klimat och en hållbar framtid. Det ska inte vara våra välfärdsarbetare eller LO-kollektivet som ska stå kvar på perrongen när tåget går. Nej, vi ska alla vara med för ingen ska lämnas kvar med klimatskam – i alla fall inte på grund av sin plånbok. Vi vet att vi socialdemokrater säger: "Alla ska med." Det gäller fortfarande, och då får vi också ett bra klimat och en hållbar miljö.

Åsa Ekman, Stockholm: Jag är så otroligt glad och stolt över att vi nu gör klimatet till en av

våra tre främsta frågor och att vi är så otroligt tydliga med att Sverige ska ta ledartröjan i den gröna omställningen. Ibland tycker jag att klimatfrågan beskrivs som en väldigt teknisk och naturvetenskaplig fråga och det är klart – någonstans är det ju det. Men framför allt är det på många sätt ett samhällsbygge och vi är de främsta samhällsbyggarna. Därför tycker jag att det är självklart att vi också ska vara Sveriges främsta klimatparti. Men sådana ambitioner gör inte jobbet själv. Vi behöver skarpare politik, och det är vi många ombud som har jobbat för i temagruppen och även här i talarstolen.

Jag vill plädera för mitt yrkande 1815, och det handlar lite om det som Anders Ygeman var inne på i sitt inledningsanförande, nämligen det som ibland kallas gränsjusteringsmekanism eller klimattullar. Just nu pågår en grön nyindustrialisering i norra Sverige. Tusentals nya jobb, en massa investeringar, ni vet vad det handlar om. Men vi vill ju inte, när vi producerar fossilfritt stål, att det ska konkurreras ut av billigare men smutsigare stål som produceras till exempel utanför EU. Det gäller generellt – vi vill inte att företag ska dra nytta av slappare miljökrav i andra länder. Jag är glad över att Anders Ygeman lyfte fram det här men ärligt talat: Skrivningen är lite slapp. Jag tror att vi kan lite, lite mer. Vi kan och vågar lite mer, så jag yrkar bifall till 1815.

Arwin Sohrabi Nejad, Skåne: Bifall till motion A541. Att den gröna drömmen är röd är lika sant i dag som det var för ett halvt sekel sedan. Så låt oss förverkliga den drömmen genom en grön omställning. Men för att omställningen ska lyckas och vinna brett stöd krävs att den både kan hantera klimatkrisens problematik och de växande samhällsklyftorna. Det är för att vi, när vi talar om miljö och klimat, talar om välfärd och solidaritet. Den gröna omställningen kommer att leda till fler arbetstillfällen, stärkt välfärd och bättre livsmiljö för oss och för kommande generationer.

Det är ett viktigt steg i rätt riktning att partistyrelsen tillmötesgår några av de progressiva gröna förslagen, däribland Skånes linjemotion. Den reviderade texten är på många sätt bra, men för att göra det lite skarpare kommer Skåne att stödja bland annat skarpare skrivningar om offentliga upphandlingar, avskaffa vissa subventioner och vissa facklig-politiska motioner.

Vårt samhällsbygge är ett som sträcker sig över distriktsgränser och över generationerna. På samma sätt som välfärdsstaten en byggdes är det nu vår uppgift att göra den fossilfri, grön och hållbar. Kamrater, framtida generationers hopp och drömmar lever med oss nu. Det är deras rätt att kräva av oss att vi gör vårt yttersta och det är vår plikt att efterlämna åt dem ett hållbart samhälle.

Ingrid Andrae, Göteborg: Jag vill börja med att yrka bifall till Håkans skrivning 1811 på sidan 4 rad 49: "Lagen om offentlig upphandling ska reformeras och ställa krav på klimatneutralitet för att öka efterfrågan på hållbara produkter och tjänster." De nya riktlinjerna har blivit bättre efter ändringarna men jag vill ändå nämna några viktiga saker.

Åtgärder kommer att behöva göras för att vi ska nå netto noll-utsläpp som snart det går. Vi behöver ställa om från fossila bränslen och vi behöver reformera offentlig upphandling.

Jag är ordförande för Viskadalens folkhögskola, och jag vet att det finns många folkbildare här i salen och i vårt parti, från folkhögskolor och bildningsförbund. Vi behöver genomföra en ordentlig folkbildningsinsats för att få upp kunskapsnivån och för att få en acceptans hos den breda allmänheten för de åtgärder som kommer att behöva göras de närmaste åren för klimatet.

Vi ligger långt fram i klimat- och miljöarbetet. Varför ska vi då springa fortare? Det kan man fråga sig. Vi som redan är så bra. Jo, som vår nya partiledare sade i sitt tal som ger den gröna omställningen stora möjligheter. Här finns framtidens jobb och en stark samhällsutveckling. Så kamrater, omvärlden ska se hur vi tar oss an utmaningarna och gör dem till möjligheter.

5 Partivänner, det här är en fråga som ibland kan kännas svår, men jag lovar er: Om vi inte gör det här nu så kommer det att kännas ännu svårare att se våra barnbarn i ögonen när de frågar: ”Och vad gjorde du?” Vi är i framkant i dag men det räcker inte.

Kajsa Ezelius, Skaraborg: Tack till alla deltagare i temagruppen och föredragande för ett konstruktivt och lyhörd arbete i gruppen. Den nya inledningen visar på den handlingskraft och förmåga att leda den omställning som jag är säker på att vi är det rätta partiet att göra.

10 Brundtlandrapporten formulerade 1987 att en hållbar är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina. Ändock behöver vi, mer än 30 år senare, upprepa detta gång på gång i flera olika forum för att
15 motivera det krävs fler och mer omfattande och skarpare reformer för att nå Parisavtalet.

Men varför vi ändå gång på gång upprepar oss är för att vi inte vill äventyra kommande generationers möjligheter till ett hållbart samhälle. Därför yrkar jag bifall till partistyrelsens förslag till nya riktlinjer, för att ta flera steg mot att säkra vår och våra barns framtid. Vi ser problemen och vi vågar oss även på lösningarna.

20

Jonas Cronert, Västmanland: Från Västmanlands delegationen tycker vi förslaget till riktlinjer i stort sett är bra och vi är glada över att man har haft så stora öron från partistyrelsen och hörsammat många av de bra förslag till förbättringar som har första fram i temagruppsdiskussionerna. Jag vill också tacka för bra förslag och diskussioner där.

25 Men vänner, länge såg man och vi det här komma – klimatförändringarna. Men det skulle diskuteras och det skulle debatteras och vi skulle vänta och vi skulle vänta. Men hör ni – nu väntar vi inte längre. Nu presenterar vi en offensiv och bra klimatpolitik. Jag tycker att vi kan vara stolta över de riktlinjer vi nu ska besluta om. Det är en politik som ger framtidshopp för alla, inte bara några. Samtidigt ger den lösningar på den omställning vi måste göra. Jag blir stolt för jag vet
30 att det är vi socialdemokrater som krävs för att klara detta. Jag vill också passa på att yrka bifall till motion A564:3, för framtiden är cirkulär.

Abbe Ronsten, Dalarna: Jag vill också börja med att tacka partistyrelsen för det goda arbetet vi har haft inför och i temagrupper. Jag tycker att vi har haft bra diskussioner och landat i rätt
35 avvägningar till slut. Jag vill understryka det Carina Sammeli var inne på: Vi har ett stort land och vi har olika förutsättningar. Då är det oerhört väsentligt att vi landar i rätt avvägningar i ett sådant här dokument, och det tycker jag att vi har gjort. Därför tycker också Dalarna att vi ska ställa oss bakom det här i sin helhet utan att lägga till och utan att dra ifrån, för det kommer att kunna rubba balansen i riktlinjerna.

40 Sedan vill jag också tacka för att vi fick in ett avsnitt kring incitament för kommuner och lokalsamhälle vid nyetablering av till exempel vindkraft, för det tror vi kommer att vara viktigt att

faktiskt berätta att det finns någon *pay back* till de boende runt omkring. Utifrån det vill jag också yrka på att 671:8 blir besvarad i stället för avslagen, som en följd av att vi faktiskt har ändrat i riktlinjerna.

5 Sedan vill jag kort avslutningsvis lyfta skogen, där jag tycker att vi efter mycket manglande ändå hittade rätt balans i det, som gör att vi faktiskt kan använda skogen aktivt för både jobben och klimatets skull.

10 *Stefan Pålsson*, Halland: Vi vill börja med att yrka bifall till Daniel Färms yrkande 1746 om att vi socialdemokrater ska vara teknikpositiva och att vi tror på vetenskapen och de framsteg som kommer där. Sverige kommer år 2045 att förbruka dubbelt så mycket energi som i dag. Svenska kraftnät har en fantastisk hemsida och jag råder er att googla på *Kontrollrummet* så kan ni följa svensk elproduktion och elförbrukning i realtid. Där kan ni se att just nu producerar vindkraften 26 procent av all el som vi förbrukar i Sverige. Men när vi startade kongressen producerade den bara 5 procent och i går producerade den mellan 2 och 3 procent. Det är nackdelen med 15 vindkraften – den är väderberoende.

Att möta den fördubblade efterfrågan med bara förnybar el är en jätteutmaning och att göra det samtidigt som vi fasar ut kärnkraften, som dag utgör en tredjedel av vår energiproduktion, är i närtid en total omöjlighet. Därför är vi väldigt nöjda med den skrivning som vi har förhandlat fram med partistyrelsen, där man har lagt till att Sverige behöver en fortsatt produktion av fossilfri 20 planerbar el.

25 *Claes Nordmark*, Norrbotten: Skogen är fantastisk. Den bidrar till livet självt och ett myller av liv på vår planet. Skogen har bidragit till att Sverige har gått från att vara ett fattigt land i början av 1900-talet till att bli ett av Europas rikaste välfärdsländer. Skogen bidrar till gröna jobb och till många fantastiska produkter som är nödvändiga för oss människor, och om vi gör rätt kommer den att fortsätta att spela en central roll i klimatomställningen samtidigt vi värnar skogens miljövärden.

Sverige har, tillsammans med Finland, störst skogsbeklädd yta i hela Europa. Vår skog brukas med respekt och stora områden är avsatta för att över huvud taget inte brukas. Från de röster i vårt land och Europa som hävdar att svenskt skogsbruk är så dåligt skulle jag gärna vilja veta: 30 Vilket annat land har då ett mer hållbart skogsbruk än det svenska?

Vi får såklart aldrig nöja oss. Vår skogspolitik och vårt skogsbruk måste alltid bli bättre. Vi socialdemokrater har här en viktig uppgift. Vi måste ständigt vässa vår skogspolitik så att vi bidrar till ett allt mer hållbart och modernt skogsbruk. Jag tycker att partistyrelsen har landat i ett riktigt bra stycke kring skogen i riktlinjerna och jag vill därför yrka bifall till partistyrelsens förslag till 35 riktlinjer.

40 *Jonas Sallén Lennerthson*, Dalarna: Tack Claes, ett väldigt bra inlägg! För fyra år sedan rullade ett bensinuppror genom Dalarna. Folk var förbannade, det kokade i byggarbetarekojorna och två av kamraterna fick en idé att så här kan vi fan inte ha det: "Vi kan inte låta Socialdemokraterna ta skiten för det här. Vi skriver en debattartikel." Artikeln fick ett bra genomslag och ett bra gehör och de här killarna tänkte: "Vi skriver en motion." Det är bra, så gör man.

Motionen har hanterats i arbetarekommunen, stötts och blötts, den har diskuterats på partidistriktets årskonferens och nu ligger den här på kongressen i våra nya riktlinjer på sidan 5 rad 5: ”Reseersättningssystemet ska ta större hänsyn till de förutsättningar som gäller på landsbygden.” Facklig-politisk samverkan från ax till limpa. Fy fan vad bra, partiet. Tack!

5

Emil Nordfjell, Västernorrland: Jag vill börja med att yrka på Lisa Näbo SSU:s yrkande som snart kommer snart – 1165.

”Vi måste ständigt studera verkligheten. Om du går ut i naturen med en kompass har du riktningen, men du behöver en karta för att se var det ligger berg, sjöar och annat längs vägen. Så är det med politik också.” Orden är Ingvar Carlssons och den konkreta verkligheten är den att vi redan i dag ser konsekvenserna av klimatkrisen. Ute i verkligheten måste Gävlebor maila bilder på sina förstörda hem till försäkringsbolag. Extremväder, extrema temperaturer, extrema havsnivåer och extrem artutrotning är inte min generations fel. Men verkligheten är den att få unga känner annat än en isande oro över att det politikerna gör inte räcker till för vår framtid.

I samma verklighet har 4 200 unga tagit det stora steget att gå med i höst i Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund för att de stöttar våra förslag och vill att Socialdemokraterna också gör det. Vårt parti gör ett misstag om vi missar betydelsen av att ha skarpa mål, och om Finland har skarpare klimatmål minskar chansen för oss att få svettiga kommunalråd här i Sverige. Kamrater, välj framtiden, barnen och alla de ungdomar som bryr sig om verkligheten.

20

Magnus Manhammar, Blekinge: Jag yrkar bifall till yrkande 1774 om ett tillägg till havs- och fiskepolitiken. För mig är det väldigt nervöst att stå här, för det här är en fråga som betyder oerhört mycket för mig. Jag har en klump i magen och det känns i hjärtat.

”Jag är född i havet”, sa jag häromdagen på temagruppen och jag är nästan det; jag är uppfödd vid havet i Blekinge och jag har sett utvecklingen i havet och hur det har gått sedan jag föddes. Havet, Östersjön och även Västerhavet, är ju inte vad det var tidigare. Vi har fiskbestånd som har kollapsat. Över hela kusten – från Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Uppland, Stockholms län, Östergötland, Kalmar, Gotland, Blekinge, Skåne, Halland och till Bohuslän – runt hela Sveriges kuster har våra fiskbestånd kollapsat för att vi inte har haft en hållbar fiskepolitik. Det är inte den typen av politik jag vill ha som socialdemokrat. Jag vill ha en politik som handlar om solidaritet, inte bara med alla som lever nu utan även med nästa generation.

Därför vill vi ha en hållbar fiskepolitik och en hållbar havspolitik. Därför har jag, ihop med massor av er, träffats under kongressen och fått ihop ett förslag till text som många av delegationerna nu står bakom, som handlar om en hållbar havspolitik. Jag hoppas att ni alla kan yrka bifall till det. Jag vet att det kommer att göra stor skillnad för oss och för våra barn och barnbarn.

Daniel Johansson, Gävleborg: Onsdag morgon klev jag upp 04.00. Det var mörkt, det regnade och när jag stod och väntade på bussen hörde jag bullret från stålverket. Det värmer. Och nu har jag hittat ner till talarstolen.

40

Jag åkte hit med ett mål om att miljö- och klimatpolitiken ska ha ett tydligt jobb- och

jämlikhetsperspektiv. Detta perspektiv genomsyrar partistyrelsens reviderade förslag och det gläder mig. Vi socialdemokrater ska leda en grön omställning, där framtidens jobb finns i Sverige. Vi ska också leda en utveckling där alla människor i vårt land ska ges förutsättningar att vara en del av den omställningen. Tillsammans bygger vi landet. Tillsammans ställer vi om. Jag yrkar bifall till partistyrelsens riktlinjer.

Jan Filipsson, Västernorrland: Vi behöver förstå skillnaden mellan stad och land. Där jag bor mitt i Sverige, i Ånge kommun, finns det 4 laddstolpar. Den kommunen är 3 400 kvadratkilometer stor. Vi är inte på plats med allt än, så vi kan inte öka hastigheten. Jag kan ta ett exempel till: Vi lever i förtroendebranschen och folk ska rösta på oss. Snittpriset på ny elbil är ungefär 600 000 kronor. Jag tror inte att det är våra väljare som köper sådana bilar. Det är av yttersta vikt att klimatmålen inte dränerar Sverige på arbetstillfällen, det håller jag med om. Fokus ska ligga på jobb till alla som kan. Bifall till partistyrelsens förslag i sin helhet och bifall till motion 546:3.

Håkan Andersson, Älvsborgs Södra: Källe, jag kommer ihåg när du höll i vår klubbkurs som vi hade för SSU Framåt i Kungsbacka. Då hade klubben en kurs och du var kursledare. Trevligt att ha dig här som ordförande!

I dag är jag inte från Kungsbacka. I dag är jag från Kinna i Marks kommun; det är ungefär 6 mil inåt landet. När vi gick till val 2018 hade vi ett vallöfte, vi hade en vision att vi ska bli Sveriges bästa barnkommun. Det handlar om en jämlik barndom, en jämlik uppväxt, fritid, skola. Men det finns en annan sak som är viktig för barn och ungdom. Det har Stefan Löfven nämnt, det har Magdalena Andersson nämnt. Det är miljö och klimat. Det är en ödesfråga för våra barn och våra kommande generationer. Det är en ödesfråga för vår planet och den biologiska mångfalden.

Älvsborgs Södra partidistrikt har inför denna kongress prioriterat klimatet och konsumtionsbaserade utsläpp och att vi ska få ett mål om det. Därför är det så glädjande att vi har fått in det här i riktlinjerna. Jag har även en attsats som jag har yrkat bifall till om offentlig upphandling. Ska inte offentliga sektorn vara en föregångare? Du kan väl ta en replik på det, Anders Ygeman.

Alexander Nilsson, Blekinge: Jag vill yrka bifall till motion A601:5 – att fler varor ska omfattas av pantsystem och att vi ska verka för att man inför ett gemensamt pantsystem i EU. Jag tycker banne mig att det är självklart att den ölburk man köper i Tyskland ska kunna pantas i Sverige.

Sedan till en fråga av en lite annan magnitud: bifall till motion A644:1 – att vi ska driva frågan om att inkludera ecosid i Romstadgan, alltså att den internationella brottsdomstolen kan döma angående storskalig miljöförstörelse.

Palme var även här en föregångare och var en av de första att faktiskt mynta begreppet ecosid, redan på 1970-talet. Över 120 länder är anslutna till Romstadgan och man har hört olika argument om att USA och Ryssland inte är anslutna till Romstadgan och att detta därför inte är en viktig fråga. Men jag tycker inte att det bör hindra de andra 123 länderna som står bakom Romstadgan från att enas kring ecosid. Genom att inkludera ecosid i Romstadgan skulle vi öka möjligheterna att stoppa storskaliga miljökatastrofer, oavsett vilket land aktionen har begåtts i Det

är ett oerhört viktigt verktyg i arbetet med att motverka ökad klimatpåverkan. Det är dags att vi ger miljön en högre rang, även på det internationella juridiska planet.

5 *Annette Rydell*, Blekinge: Hemma på min gata i stan i min hemkommun Ronneby uppdagades för några år sedan att stora andelar av befolkningen i flera år hade förgiftats av pfas-ämnen via dricksvattnet. Källan för utsläppet spårades till ett närliggande övningsområde för flygvapnets brandkår. Det var en chock för de boende. Man kunde senare spåra flera cancerfall och andra åkommor till just detta.

10 Nu skulle jag egentligen ha yrkat bifall till motion 630 men eftersom partistyrelsen har varit lyhörd och lyft in detta i riktlinjerna så yrkar jag inget. Men jag riktar ett stort tack. Nu tar vi strid för att få bort den här skiten ... förlåt, *dessa ämnen* i hela vårt land.

15 *Simon Säterberg*, Jämtlands län: Jag kan konstatera att nästan samtliga distrikt är överens om klimatmålen i riktlinjerna, och det är glädjande att vi har så ambitiösa mål. Men också, precis som Carina i Norrbotten sade: De ska också vara genomförbara. Jag vill tacka partistyrelsen för ett fint samarbete. Det är nu vill tillsammans lägger fram en politik för att ställa om hela vårt samhälle, samtidigt som vi skapar morgondagens gröna jobb. Bifall till partistyrelsens reviderade förslag till riktlinjer.

20 Och hör ni – det är i klimatomställningen som de nya gröna jobben skapas, och i klimatomställningen spelar den svenska skogen en alldeles unik roll. 70 procent av Sveriges yta består av skog och vi ser hur den skogliga tillväxten har ökat över tid, samtidigt som vi aktivt har brukat den. Samtidigt är det viktigt att de mål vi har i dag om att virkesproduktion ska vara jämställd med målet om att bevara biologisk mångfald värnas. Detta skapar goda förutsättningar för en hållbar skogsnäring.

25 Jämtlands län har tillsammans med övriga skogslän och andra distrikt drivit på för att vi ska ha ett aktivt skogsbruk. Partistyrelsen har hörsammat detta och det ser jag som oerhört viktigt. Det är viktigt för klimatomställning. Det är viktigt för att vi ska bidra till att fasa ut de fossila alternativen. Det är viktigt för svensk export, för jobb och för tillväxt. Ja, det är helt enkelt viktigt för hela Sverige.

30 *Linus Sävefford Törnkvist*, Uppsala län: Jag yrkar bifall till Stockholms förslag på tillägg i riktlinjerna, yrkande 1749. Klimatskadliga subventioner behöver fasas ut på ett rättvist sätt och riktas om till stöd för en grön omställning. Jag instämmer i det som Jytte har sagt, och jag vill tillägga hur smart det är att fasa ut de här subventionerna. Det skulle ge ökade intäkter till statskassan och minskade utsläpp. Det ger också ökade incitament för fler att övergå till förnybara bränslen eller till elektrifiering. Som Magdalena Andersson skulle säga: Det är rent av obegåvat att inte fasa ut de klimatskadliga subventionerna.

40 *Jenny Larsson*, Gotland: I det uppdaterade dokumentet står det nu att Sverige ska ha ett robust elsystem och att elnätet ska förstärkas i hela landet, och det är jag glad för. Det är nämligen inte så i dag. 2017 beslutade Svenska kraftnät att utbyte och uppgradering av elkablarna mellan

fastlandet och landets enda öregion Gotland inte var samhällsekonomiskt lönsamt. Därmed stoppades den planering som pågått under många år. Gotland är alltså fortfarande inte en del av det svenska stamnätet, och vi har verkligen inte ett robust elsystem med hög leveranssäkerhet.

Vi vet att omställningen av både civilsamhälle och näringsliv är helt beroende av just en robust och stabil elförsörjning men Gotland har elkablar som redan i dag gör att vi många gånger per år har elavbrott. Det påverkar självklart enskilda människor och det påverkar även hela näringslivet.

Det är viktigt med ord och här vi skriver *hela* landet måste vi också styra på det sättet. Det gäller alltså även geografier som kräver annorlunda insatser, som till exempel elkablar under vattnet. Våra myndigheter måste ha sådana direktiv, och för oss socialdemokrater måste det vara självklart att vi verkar för hela Sverige.

Annika Duan, Västmanland: Jag är verksam i en kommun, jag är kommunalråd, där vi har ett antal företag nu som vill etablera vindkraft. Det innebär att som kommunpolitiker blir man litegrann mitt emellan projektörer, markägare och invånare. Jag är glad över de skrivningar som nu finns i riktlinjerna där det står att Sverige behöver en fortsatt produktion fossilfri, planerbar el. Det innebär i alla fall en viss vägledning i hur vi ska hantera saken. Vindkraft är ju inte planerbar.

Jag tycker ändå, det vill jag skicka med, att staten och dess bolag ska ta ett ansvar över vår elproduktion och hur och var den ska ske. Jag skulle vilja förstärka behovet av en nationell strategi: Hur ska miljökonsekvenser behandlas? Hur ska internationell stordrift styras? Hur ska kommunernas ansvar hanteras framöver? Just nu är det tungt, för att inte säga svettigt.

Jan Zetterqvist, Örebro län: Efter 20 års arbete med fackliga försäkringar är det faktiskt självklart för mig att a-kassan är ett viktigt verktyg i klimatomställningen. Det fackliga löftet lade grunden för både kollektivavtal och a-kassan. Ni vet: ”Vi lovar och försäkrar att aldrig någonsin, under några omständigheter, jobba till sämre villkor än vi nu lovat varandra. Vi gör det i den djupa insikten i att om vi alla håller detta löfte så arbetsgivaren uppfylla våra krav.”

Det var a-kassan som gjorde det möjligt att hålla det där löftet, och klimatomställningen kan du faktiskt innebära att tidigare jobb blir just tidigare jobb. Det kan innebära att människor för en tid tvingas vara mellan två jobb. Det är viktigt att den tiden inte känns som ett hot mot försörjning, familj och framtid, för rädda människor kanske inte vågar bidra. De kanske kortsiktigt tvingas prioritera den egna familjens överlevnad.

Om vi vill lämna över en bättre värld till barn och barnbarn måste alla vara med. Då måste det starka samhället genom utbildning och trygghetssystem finnas där, så att man kan gå från det gamla till de nya jobben. Man skulle till exempel kunna kika på motion 506:1 som handlar om att höja a-kassan. Men eftersom jag vet att vi har en klok partiledning som vill Sveriges väl så låter jag motionen ligga och önskar bifall till de reviderade riktlinjerna.

Kristina Johansson, Halland: Kongressdeltagare, miljö- och djurvänner. Jag är kommunalråd från Halmstad men jag är också medlem i Halmstads arbetarekommun där en majoritet hemma har klubbat igenom en motion till denna kongress om att totalförbjuda fyrverkerier. Det ni!

Jag står inte här för att jag är ett svettigt kommunalråd utan för att jag gillar en säker miljö för

våra djur och människor. Visst kan det vara festligt med fyrverkerier, men de har också en mörk baksida. Ett hundratal personer skadas av fyrverkerier varje år, 4 av 10 är faktiskt minderåriga. Men det finns mer än oss människor att ta hänsyn till. För att citera Naturskyddsföreningens hemsida: ”Vi ser inte hur djuren lider genom natten i tysthet.”

5 Utöver knalleffekterna som skrämmar våra vilda vänner i naturen så innehåller de här pjäserna också skadliga ämnen. Något totalförbud har jag dock inga förhoppningar om att kongressen är beredd att omfamna. Däremot gläder det mig att Södertälje vill verka för att tillståndsplikt och utbildningsplikt ska gälla för fyrverkerier. Bra jobbat, Södertälje! Och ännu bättre blev det när partistyrelsen faktiskt har yrkat bifall till denna motion, och tills att en sådan ordning är på plats
10 får vi i i kommunerna kämpa vidare med de medel vi har med våra lokala ordningsföreskrifter.

Anders Härnbro, Södermanland: Jag yrkar bifall till PS nya riktlinjerna. De har blivit riktigt bra. Jag vill också tacka Paulsson från Halland för ett idogt arbete. Riktlinjerna tar ju upp mycket av det som behövs för en omställning till en fossilfri och cirkulär ekonomisk värld. Men det jag
15 oroar mig för är elförsörjningen under tiden. Naturligtvis håller jag med vår partiledare och svarar ”Nej, jag är inte så sugen på dyr el.” Men jag är sugen på el, på stabil och kontinuerlig leverans av tillräcklig el dygnet runt.

Min oro gäller inte industri- och fordonsanställningar. Det gäller fungerande sjukhus, öppethållande av skolor och förskolor, och kanske till och med våra kylskåp i våra hem. För så
20 elberoende är vi. Om vi inte har stabil, kontinuerligt och tillräcklig leverans av el dygnet runt kommer det att skapa ett otryggt och ett sämre samhälle.

Därför är jag glad att partistyrelsen förstärkt riktlinjerna med en kärnkraftsmening om att Sverige behöver fortsatt produktion av fossilfri planerbar el. Men den hänvisning som finns i motionsutlåtande till energiöverenskommelsen 2016 känns det bra. Så tågar vi mot ljuset, ingen
25 splittring bland oss i frågan men en fusion som skapar positiva reaktioner i framtiden. Halleluja!

Mathias Tegnér, Stockholms län: Först vill jag börja med att tacka partistyrelsen och föredragande för bra diskussioner och många kompromisser. Det är vi väldigt glada för. Med det sagt ska jag prata om den fråga där vi inte är eniga och det är frågan om ecosid. Jag vet att många av er tänker:
30 ”Ecosid – vad betyder det egentligen? Vad snackar han om?” Om ni ber mig 30 sekunder ska jag försöka förklara vad det här.

I grunden handlar det om grova miljöbrott och frågan om huruvida internationella brottmålsdomstolen i Haag ska kunna döma i den typen av mål. Den första personen som
35 kläckte den här idén var Olof Palme 1972. Mitt under brinnande Vietnamkrig lyfte han den frågan. Sedan försvann den från radarn, och 1990 när man började prata om Romstadgan fanns det inte en definition för ecosid. Det har internationella jurister nu tagit fram och därför är det dags att införa ecosid i Romstadgan.

I grunden är partistyrelsen enig om att det här är viktigt men man är oenig om huruvida det är bra att lägga in det i Romstadgan. Då vill jag säga att 16 länder, stora internationella företag,
40 Palmecenter, jag vet inte om Världsfacken är med men jag vet att Karl-Petter Thorwaldsson är med på tåget, så i grund och botten är det här ett jättebra förslag. Alltså, det finns starka skäl för

att Socialdemokraterna ska verka för att ecosid ska läggas till i Romstadgan. Jag yrkar bifall till A643 och en likalydande motion från Blekinge.

5 *Filip Reinbag, Gotland:* Vad stolt och glad man blir av att höra en så spänstig debatt och de ambitioner vi nu tar oss an i klimat- och miljöpolitiken. Jag tillhör en av de här storutsläpparna per capita. Vi har ju en cementproduktion på Gotland som jag tror att ni alla känner väl till vid det här laget. Därför är jag extra glad över skrivningarna kring energiförsörjningen, för vi är helt beroende av en ökad effektöverföring för att Cementa ska klara sin omställning.

10 Men jag vill prata specifikt om Östersjön. Vi är många i det här rummet som lever intill Östersjön. Från Gotland – åt vilket håll jag än går, så kommer jag att hamna nära strandkanten. Östersjön är vår livsmiljö men Östersjön mår inte bra. Om detta tror jag att ni känner till det mesta: övergödning, döda bottnar och minskade fiskebestånd är konsekvensen av den abnorma mängd föroreningar vi har släppt ut i vårt hav. Det går att vända men det kommer att ta tid och det kräver en samverkan med övriga länder som vi delar Östersjön med.

15 Och det är inte bara jag som märker att algblomningen kommer tidigare och att är oftare återkommande. Det är inte bara jag som märker att det blir allt svårare att fånga en fisk. Det gör också den krympande skara småskaliga yrkesfiskare som har sitt arbete och sin näring i havet. Bottendöden har kopplat ett nära absolut grepp.

20 Därför har jag lagt ett tilläggsyrkande, och jag tror att det var sidan 5 rad 49: ”Med sin långa ostkust är Sverige särskilt beroende av kraftiga åtgärder för Östersjöns miljö.”

Anne Jakobsson, Norrbotten: Jag är kommunalråd i Överkalix och jag ser emot värmevallning med anledning av nyetableringarna i norra Sverige. Klimatet väntar inte. Det kan inte vänta. Det är vårt ansvar att lämna över en beboelig planet i arv till kommande generationer. De fossila drivmedlen måste ersättas. Nya energialternativ måste tillkomma – nej, *tillskapas* – nu. Elnätet måste ha tillräcklig effekt för att kunna leverera den el som krävs, dels för fordonstrafik, både gods- och persontransport men också för industrins behov. Detta behövs i alla kommuner, även i glesbygd.

30 Elladdstationer måste finnas över hela vägnätet, överallt i landet. Vi måste solidariskt se till att det händer. Vindkraft är ett alternativ. Där måste vi få till kortare tillståndsprocesser, för klimatet väntar inte. För övrigt yrkar jag bifall till partistyrelsens reviderade förslag till riktlinjer.

Julia Berg, Kronoberg: Barnen och ungdomarna ska stå i fokus för den här kongressen, och hälften av alla tjejer mellan 13 och 26 år uppger att miljö och klimat är den absolut viktigaste politiska frågan. En fjärdedel av killarna rankar den lika högt. Det är inte konstigt för det är de som ärver vår jord, och det är deras barn och barnbarn. Forskarna är eniga. De närmaste tio åren är avgörande. Det vi gör nu och några år framöver kan hjälpa oss att nå våra klimatmål.

40 Socialdemokraterna driver en bra miljöpolitik men vi måste ligga i frontlinjen. Vi är bäst och det är viktigt att det är vi som driver miljöpolitiken, för det finns inget annat parti som kan balansera rättvisa, fördelningspolitik och omställning på samma sätt som vi. Det är bara vi som klarar av det.

Jag har tre prioriterade frågor som jag kommer att lyfta. Det är slutdatum för försäljning av fossila bränslen, en rättvis utfasning av klimatskadliga subventioner och en klimatneutral upphandling, alltså bifall till yrkande 1456, 1750 och 1759.

5 *Viktor Kärvinge*, Västmanland: Tack till Magnus Manhammar och övriga inblandade i denna viktiga skrivelse om havet. Vi måste verkligen förvalta haven bättre än vi gör nu. Det är en
skräck att se hur utfiskningen får fortgå på ett sätt som jag aldrig skulle acceptera i något annat
ekosystem i landet. Om vi exempelvis skulle ha 50 älgar kvar i landet tror jag att vi skulle överväga
ett älgfiskestopp. Men trålningen kan fortgå precis som om resurserna var oändliga. Jag yrkar
10 därför bifall till skrivelsen om havet.

Andreas Sjöo, Göteborg: Där jag växte upp fanns det flera familjeföretag som jobbade med småskaligt fiske. Ni vet, sådana där härliga gubbar som på bäddar av is sålde fisk på
den där parkeringsplatsen som vi kallade för torg. Bäddarna av is är nu borta och borta är
15 familjeföretagen. Borta är fisken – inte bara från torget utan även ur haven. Det är inte så konstigt. 30–50 meter långa trålare åkte in och bokstavligen hämtade fisken, och fortsätter att göra det även om det är allt mindre fisk som finns.

Lösningen är enkelt – förbjud det. Alla andra partier är för ett förbud mot storskalig trålning. Den skrivning som partistyrelsen lagt fram duger inte, den duger verkligen inte. Den kommer
20 inte att rädda haven i tid. Fiskebestånden har redan kollapsat men det finns hopp. Till er som är rädda att ni ska få banning av era lokala fiskare hemma – det är dem vi vill rädda. Bifall till Magnus Manhammars text.

Åsa Kullgren, Södermanland: Jag vill tacka för samarbetet i temagruppen och tacka partistyrelsen som har varit väldigt tillmötesgående. Jag kan säga att Sörmland ställer sig helt och fullt bakom
25 riktlinjerna som är framtagna. De har blivit riktigt bra. Under de senaste åren har vårt parti ordentligt skärpt sin klimatpolitik och det är jätteviktigt att vi gör det. Det är helt nödvändigt att vi går vidare. Vi har satt en hel del mål gemensamt för att nå Pariskravet. Det är jätteviktigt med mål, och det är viktigt att vi arbetar med det, att vi följer upp det och att vi faktiskt når målen.

30 Ett mål som har kommit fram här och som vi har fått in i riktlinjerna är konsumtionsbaserade mål. Det är väldigt viktigt att vi tar det vidare och jag är väldigt glad att partistyrelsen har varit lyhörd och arbetat in det i riktlinjerna. Detsamma gäller klimatjusteringsmekanismerna som man lite slarvigt kallar för klimattullar. Det är också en viktig del att EU kommer vidare med förslag för att ta den delen vidare, för det är något som jag tror kommer att ha stor betydelse, om man
35 kan få till en sådan mekanism.

Sedan vill jag bara säga att alla är välkomna till Eskilstuna, för där har vi Re-Tuna, en fantastisk galleria med second hand-butiker och renoverade möbler. Det är oerhört populärt och det är
välbesökt. Ni är välkomna dit. Vi har till exempel Ikeas första butik för second hand- möbler, så välkomna!
40

Lisa Näbo, SSU: Som SSU:s ordförande måste jag kräva att vi skärper Sveriges klimatmål och

höjer ambitionsnivån. Det är vad Sveriges unga förväntar sig av oss. Tillgången till en trygg och stabil energiförsörjning är viktig för välfärden men också för industrin. För att både välfärden och industrin ska fortsätta att utvecklas måste andelen förnybar energi öka och fossila energikällor fasas ut.

70 procent av Sveriges klimatpåverkan har fossilt ursprung. Vi slår oss för bröstet och säger att vi ska vara världens första fossilfria land, men Finlands regering har sagt att de ska vara fossilfria redan 2035. Vi säger 2045. Vad vi säger och vad vi gör går tyvärr inte ihop och så kan vi inte ha det. Antingen är vi ärliga med att ambitionsnivån är otillräcklig eller så ser vi till att fossila bränslen är utfasade senast 2035.

Ni som har gått upp hit, stått i talarstolen och sagt att ni vill vara med och öka takten i omställningen – stå nu på rätt sida av historien. Rösta med SSU. Bifall till yrkande 1165 och 1817. Och ni som röstar emot – vi ses igen om fyra år, när ni har ångrat er.

Ordningsfråga

Karina Bosetti Kristoffersson, Göteborgsområdet: Jag är lite ordningspolis och vill ha fiskefrågan på fiskedelen i nästa del. Det var bara min inre ordningspolis.

Anders Ygeman, föredragande: Fiskefrågan har hanterats i den andra temagruppen så det är därför vi inte har tagit ställning till några av de här yrkandena om trålningsgränser eller trålning. Ni som har tillgång till era Ipads kan se det nya förslaget till skrivning som den temagruppen har föreslagit. Då är det också lämpligt att debatten sker på det område där temagrupperdiskussionen har varit. Då får man en samlad debatt.

Annars kommer vi först att diskutera fiske här och sedan diskutera fiske lite senare, med de som varit med i temagruppen. Jag skulle starkt föreslå att vi skjuter fiskedebatten till det avsnittet där den också har temagrupperdiskuterats.

Magnus Manhammar, Blekinge: Anledningen till att vi har lagt det här är för att det här är det som passar in i texten. Det gjorde det redan innan. Innan nämndes det ingenting om fiske förrän vi och ett antal delegationer började lyfta den här frågan. Fiske och hav nämndes inte i dokumentet. Hav nämndes på ett ställe och det är precis innan där vi vill lägga in det. Det är fortfarande mest logiskt att lägga in det där vi har föreslagit, och vårt förslag är att vi tar det där det är. Det är inte för sent att göra det nu, och det är rätt ställe i texten.

Tjänstgörande ordförande: Det innebär att vi har ett förslag från Magnus Manhammar om att tillföra den här texten till detta avsnitt. Så får vi se så småningom vad den föredragande tycker om det.

Fortsatt debatt

Jenny Melander, Kalmar län: Klockan är mycket men klimatet kan inte vänta. Jag är glad över att vi får diskutera och forma framtidens socialdemokrati här tillsammans i kväll, för det är just framtiden som vi avgör nu här i kväll. Jag ställer mig bakom yrkande 1817 som yrkar bifall till motion A601:6 – att Socialdemokraterna verkar för en cirkulär ekonomi genom att alla varor och produkter som säljs i Sverige ska kunna återvinnas alternativt komma från förnybara råvaror år 2030, med samma målsättning i EU år 2035.

Vårt sätt att producera, konsumera och slänga fungerar inte. Sverige ska bli världens första cirkulära ekonomi, det vill säga en ekonomi där förbrukade produkter återanvänds och återvinns i så hög grad som möjligt. Vi formar framtiden här i kväll.

5 *Anton Lindgren*, Stockholms län: Jag vill yrka bifall till Magnus Manhammars yrkande 1774. Vi är här den här helgen för att ta ut riktningen för vårt land och bestämma åt vilket håll vi socialdemokrater vill gå. De riktlinjer vi beslutar ska vara riktlinjer för ett hållbart samhälle. Det är vad vi ska lämna över till våra barn. Det gäller på landsbygden och det gäller i storstadsområdena. Det gäller i Stockholmsförorten där jag bor och har växt upp och det gäller i sommarstugorna där jag lekte som barn.

I ett hållbart samhälle ingår en levande natur. I våra skogar, i våra fjälltrakter och våra träskmarker och i våra hav. Så låt oss i kväll ta ställning för ett hållbart fiske och myllrande hav och låt oss lämna över en levande Östersjön till nästa generation. Bifall till Magnus Manhammars yrkande 1774.

15 *Cecilia Dalman Eek*, Göteborg: För ett par månader sedan invigdes havsvindsparken Arkona i Tyskland. Den drar nytta av att på havet blåser det jämt. Man brukar säga att där man bygger havsvind i områden runt Sverige är det ungefär åtta dagar om året som det inte blåser. Det blir vår nya baskraft. I Arkona står det 64 vindkraftverk långt ute i havet som levererar 6 megawatt var. Vad gör vi i Sverige? Ja, förutom de här riksintressena som hänvisades till tidigare och som hindrar inte bara bostäder utan också vindkraft i havet på en del ställen, så är Norrlands gröna nyindustrialisering byggd på grön el. Mycket vindkraft.

20 Vi socialdemokrater har höga ambitioner i klimatarbetet. Vi har haft höga ambitioner i förslagen här i kväll och vi vill ha de nya framtidsjobben. De framtidsjobben finns i företag som vill ha framtidsel, grön el, ofta från vindkraft. Vindkraften har framtiden för sig. Vi behöver hitta sätt att använda den och bygga den på ett sådant sätt så att den funkar ihop med folk. Den framtiden behöver Sverige

Louise Thunström, Fyrbodals: Jag är oförberedd på den här frågan och kanske inte så kunnig på den, men jag kör detta på uppstuds. Det gäller yrkandet på sidan 5 rad 49 av Magnus Manhammar om fisket, som några också varit uppe och bifallit. Jag var på kongressen 2017 när det togs ett mycket olyckligt beslut om trålförbud, vilket i princip betydde att man lade ner hela det svenska kustfisket på räka och kräfta. Jag vill inte komma hem med en sådan skrivning igen. Den här skrivelsen riskerar att ställa näringar mot varandra, och det gör inte vi socialdemokrater. Vi lägger heller inte ner näringar.

35 Jag väddar till kongressen att ta det här avsnittet i morgon och ta en ordentlig diskussion innan ni röstar. Jag yrkar alltså avslag.

Renée Bengtsson, Göteborgsområdet: Precis som Louise är jag mycket förvånad att denna punkt kommer upp i dag, för den har vi diskuterat på temagrupp 4 och den skulle debatteras i morgon. Men jag har faktiskt förberett mig och jag tänker ta det anförandet som jag har förberett för morgondagen nu i stället

Vi bygger landet med en mångfald av näringar och vi får inte sätta olika näringar mot varandra. Några strofer letar sig in i min hjärna: ”Och vid motorernas gång. Och ifall vakten blir lång. Så minns att snart klämtar klockan för dig: ding, ding dong. Så länge skutan kan gå ...” Ja, det är det som det handlar om här på Västkusten – så länge skutan kan gå.

5 Det handlar inte bara om det grova industriella fisket. Det handlar inte enbart om det kustnära småskaliga fisket. Det handlar framför allt om de kumulativa effekterna för skepparen och besättningen på räkrålen Beda från Öckerö. Det handlar om yrkesfiskare som funnits här på Västkusten i generationer, som redan nu har anpassat sitt fiske till hållbara redskap och fiskesätt. Det handlar om processindustrin på Klädesholmen och i Skärhamn. Jag yrkar bifall till partistyrelsens reviderade skrivningar på detta område och att de placeras rätt, och avslag på yrkande 1774.

Tjänstgörande ordförande: Bara för att tydliggöra: Det är så att Magnus Manhammar har lagt förslaget på det här området. Nu sitter vi på Socialdemokraternas partikongress och ni är myndiga att fatta exakt vilka beslut ni vill och vilka avsnitt ni vill med vilka meningar ni vill. Ni är det högsta beslutande organet. Men det är inte säkert att Anders Ygeman kommer att yrka bifall till det här förslag, och då kan ni rösta ner det om ni vill.

15 Men det är helt fritt att lägga vilka förslag man vill på vilket område som helst, och det har Magnus Manhammar gjort och flera har pläderat både för emot det.

20 *Peter Schilling, Stockholms län:* Jag vill börja med att tacka partistyrelsen för ett bra samarbete kring något så fint som gränsjusteringsmekanismen. Vad är det och varför är det viktigt? Flera av mina kollegor, framför allt från Norrland, har pratat om hur viktigt det är med grön industri. Vi håller med om det i Stockholms län. Det är oerhört viktigt för oss också.

25 Vi tycker att det är bra att partistyrelsen har gått med på den linje vi har drivit om att införa en gränsjusteringsmekanism just för att kunna skydda den utveckling som sker i den nya gröna industrin. Att man sätter lika villkor och får en bra konkurrens när man har nya innovationer på en marknad som kanske inte är riktigt redo för det. Då skyddar man de varorna för att flera ska hänga på. Mycket bra, tack så mycket. Bifall till partistyrelsens förslag.

30 *Carina Sammeli, Norrbotten:* Det pågår en grön revolution i världen och den leds från Sverige. Bransch efter bransch, företag efter företag, funderar i dag på hur de ska göra sin gröna omställning. De gör den omställningen för att finnas kvar när människor ställer allt högre krav på vad de ska köpa.

35 Jag möter den här revolutionen varje dag i min roll som kommunalråd i Luleå. När företag vill etablera sig i vår del av landet är det tillgång till grön förnyelsebar el från vatten, vind och sol de vill ha. De vill ställa om tunga industrier från kolberoende, från olja, från naturgas till el eller grön vätgas inom alla möjliga branscher, och de kommer från hela världen för att söka sig hit.

40 Det gör mig så glad att se denna omställning, för den visar att omställningen till en hållbar värld inte är ett val mellan ekologisk hållbarhet och social och ekonomisk hållbarhet. Vi kan faktiskt få alltihop. Det skapas nya jobb i omställningen. Det kommer att ge en förändring i

Sverige på ett sätt där människor har en trygghet, och då vågar man vara modig i omställningen även i sina egna liv. Det är vårt sätt att möta klimatets utmaningar – och vi har såklart utmaningar kvar. Vi behöver elen snabbt. Vi behöver producera mer grön el. Och vi har världens ögon på oss. Men det här förslaget till riktlinjer kommer att ge oss de möjligheterna.

5

Jeanette Qvist, Halland: Jag blev lite förvånad när jag kom in här och förstod att den här debatten är här i dag för den skulle komma i morgon. Men jag vill instämma med både Renée och Louise.

Jag kommer från Varbergs kommun. Vi har kustnära fiskare. Det är två fiskelägen – i Bua och i Lejet. När jag pratar med dem säger de: ”Ekosystembaserad förvaltning är jättebra, men kom inte med exakta gränser.” För det är det som är vitsen med den ekosystembaserade förvaltningen. Det här är jätteviktigt, så ni förstår det!

En kongress, precis som Renée och Louise sade, ska inte sitta här och säga exakt hur vi ska göra. Vi ska peka ut riktningen men inte var gränserna ska gå. Det ska vi ha forskningen och vetenskapen till, och vi ska ha våra lokala näringar med. Vi förstör för våra fiskare om vi går på det yrkande som Magnus har lagt. Jag ber er: Titta verkligen, och jag instämmer med Louise och Renée.

Håkan Andersson, Älvsborgs Södra: Jag får be om ursäkt för att jag går upp en gång till i denna sena timme, men jag schabblade bort mig i SSU-minnen med Källe.

Först och främst vill jag tacka för ett väldigt gott samarbete med partistyrelsen. Man har varit lyhörd och vi har haft väldigt goda diskussioner även ombud emellan, och vi har fått in det här med ett mål när det gäller konsumtionsbaserade klimatmål.

Det är bra med mål men ibland ska man gå från ord till handling. Det var ju flera som hade yrkat bifall på mitt yrkande innan jag ens har lagt det, och jag lade det inte i talarstolen sist heller, så jag lägger det nu: ”Lagen om offentlig upphandling ska reformeras och ställa krav på klimatneutralitet för att öka efterfrågan på hållbara produkter och tjänster.”

Vi pratar mycket om att vi inte ska ha klimatskam, att vi ska ha en jämlik klimat- och miljöpolitik så att inte den enskilde drabbas. Men det här gäller offentlig sektor och offentlig upphandling. Anders Ygeman, du tog inte min replik sist – vågar du göra det nu? Vi har ju SSU-minnen du och jag tillsammans också. Ska inte offentlig upphandling vara föregångare, Anders?

Magnus Manhammar, Blekinge: ett litet tv-tips så här på kvällen, om ni får lite tid över kan vara att kolla på SVT:s dokumentär *Fiskarnas rike*. Det tredje avsnittet kom alldeles nyss och handlar om precis det som vi diskuterar här och precis de förslag som vår delegation med flera andra har fått ihop. Vi är en majoritet av kursremsan som har skrivit ett förslag om att kunna ha ett fiske som är hållbart. Det är otroligt viktigt att vi har det.

I *Fiskarnas rike* visar man hur fiskbestånd efter fiskbestånd har kollapsat längs våra kuster. Senast var det Östersjötorsken utanför där vi bor, utanför Blekinge, Skåne, Kalmar och Gotland, som kollapsade och nu är det sillbeståndet som också har kollapsat. Det var två av de få som över huvud taget fanns kvar i Östersjön.

Men det finns en chans att få tillbaka fiskbeståndet, och så är det med alla ekosystem. Ger man

dem en chans så kan de också repa sig. Och i just *Fiskarnas rike*, den här fina SVT-dokumentären, visar man att de blåfenade tonfisken har kommit tillbaka till Västkusten, utanför Bohuslän, för att man faktiskt gav den en chans att komma tillbaka. Efter 10–15 år så kunde den komma tillbaka. Man kan komma ut och se de här magnifika fiskarna nu, som ibland väger upp till ett ton och ofta flera hundra kilo, hoppa som delfiner. De är fantastiskt vackra. Det är det vi vill se längs hela vår kust. Vi vill se levande hav. Den samskrivning som alla våra delegationer har tillsammans om ett hållbart fiske och en hållbar havspolitik skapar just det här, så tack för det. Bifall till det.

Niklas Säwén, Västernorrland: Vi var inte riktigt beredda på den här debatten under det här området. Jag tycker att det är viktigt att när vi samlas till kongress att vi stöter och blöter förslag i temagrupperna, att vi diskuterar, att vi försöker jämka oss. Det har ju faktiskt försökts och jobbats ganska mycket i temagrupperna som jobbar med hela landet ska byggas med att försöka hitta en skrivning som kan nå brett stöd på kongressen. Därför blir det lite knepigt att debatten kommer här och nu.

I debatten framstår det som att partistyrelsen i sitt förslag inte har någon mening när det gäller havet. Det stämmer inte. Partistyrelsen föreslår skrivningar som innebär att vi som parti vill flytta ut trälgränsen. Men det föreslås inte på det här området utan på det område som vi ska diskutera i morgon. Jag vill säga att vi från Västernorrland stöder partistyrelsens förslag, men framför allt vill vi från Västernorrland att vi ska ta den här debatten när vi ombud är förberedda, när partistyrelsen är förberedd och när vi faktiskt får vända och vrida på argumenten mot varandra. Avslag till förslaget från Magnus Manhammar.

Emil Nordfjell, Västernorrland: ”Insikten om den mänskliga miljöns betydelse har haft en kraftig inverkan på den allmänna opinionen över världen.” Orden var Olof Palmes på världens första miljökonferens. Ja, kamrater, man kan säga mycket om vad som har hänt sedan 1972, men vi borde ha kommit längre.

Inriktningen på klimatpolitiken är i många delar bra. Men omfattningen av satsningarna och också målen i dag duger inte. Det opinionsmässiga stödet för en offensiv klimatomställning bygger på att den också är rättvis. Men det vetenskapliga stödet bygger helt på verkligheten. När företagen låter mer ambitiösa än politiken vad gäller målen har politiken övrigt att önska. Alla ni som har yrkat på att höja ambitionerna – bifall gärna SSU:s och Lisa Näbos yrkande 1165.

Jytte Guteland, Stockholm: Jag visste inte att den här debatten skulle komma i dag, men jag vill ändå från vår delegations sidan säga att vi tycker att det är viktigt att vi höjer ambitionen vad gäller fisket och vi vill stödja det Magnus Manhammar med flera lägger fram.

Jag vill peka på två saker i den här debatten. Den ena är att det givetvis handlar om att stödja det kustnära fisket. Det är just i samverkan mellan det socialt hållbara och det ekologiskt hållbara som den här andan förs fram. Men det andra jag vill framför är att vi i mångt och mycket har saknad en tydlig ställning till försvar för havets ekosystem och att den situation som vi upplever i dag är djupt alarmerande. Jag hade förmånen att få en dragning om hur det ser ut i Östersjön och få höra hur de kvoter vi har i dag leder till enorm utfiskning, bland annat av sillen, och där

trålning är ett djupt problem för vår möjlighet att i framtiden kunna fiska. Då är det just det kustnära fisket som kommer att förlora oerhört mycket på det.

Det jag tycker partistyrelsen lite förbiser i sin text – nog för att det är framskjutna positioner, jag vill verkligen tacka för det – är att man inte ser att Sverige behöver ha en egen stark roll i en förhandling. Vi kan inte från början säga att det är Finland eller någon annan som ska bestämma hur vi tycker. Det tycker jag är en svaghet i PS text.

Jeanette Qvist, Halland: Har ni hört partistyrelsens förslag till text? Det tycker jag är helt väsentligt, för någonstans står vi och debatterar det här. Jag tycker att partistyrelsen bör få möjlighet att berätta hur man har diskuterat i temagruppen. Jag kommer alltså från Varbergs kommun och där har vi två fiskehamnar – en i Bua och Lejet. Det är jättevackert – åk dit. Det är mindre fiskebåtar, upp till 20 meter, med oftast en eller några fiskare på båten och de bedriver småskaligt fiske. De fiskar mestadels havskräftor och räkor, och de är inriktade på humankonsumtion. Våra fiskesamhällen är en viktig näring, vill jag påpeka. De är också viktiga utifrån regionpolitiken som en grund i att bevara våra levande kustsamhällen.

Vi i Hallandsdelegationen vill tacka för goda och konstruktiva samtal med föredragande och i temagruppen och vi ställer oss bakom partistyrelsens förslag till ny skrivelse om fiskeri. Vi tar viktiga steg för att värna det småskaliga kustfisket samtidigt som vi också tar steg för näringen. Vi säger också att vi när vi går över till en ekosystembaserad förvaltning, som Magnus har föreslagit och vilket du har fört in väldigt bra, så tar vi också fajten för våra hav. Men det innebär att det är vetenskapen som ska vara grund i våra beslut, tillsammans med kunskapen från våra fiskare. Vi får aldrig glömma att de sitter med kunskap och den kunskapen måste också bäras in.

Fiskefrågor är oerhört komplexa och det är svårt att säga vad som är höna och vad som är ägg. Ofta är det inte en lösning, eller en förklaring som löser problemen. Det är därför ekosystembaserad förvaltning är bra. Den ser helheten och tar in flera tänkbara orsaker och samband. Vi måste använda våra resurser i havet på bästa sätt för de svenska ändamålen. Med detta yrkar vi bifall.

Anders Ygeman, föredragande: Vi får väl börja i fisket ändå. Det står naturligtvis, som presidiet sade, kongressen helt fritt att lägga in fiskeavsnittet under Palestina eller under vilket avsnitt ni vill, men i morgon kommer ett avsnitt där de motioner som behandlar fisket behandlas. Till det kommer också de som har arbetat i temagruppen att kunna presentera det förslag som de har kommit överens om med de partistyrelsens föredragande för fiskeavsnittet.

Ni som sitter här har inte fått se det förslag till beslut som partistyrelsen lägger fram i samarbete med temagruppen och att då besluta om fisket utan att ens ha haft möjlighet att se det förslaget tycker jag vore djupt olyckligt. Därför kommer jag att yrka avslag på allt som har med fiske att göra.

Nu tillbaka till klimatpolitiken. Åsa Ekman från Stockholm tyckte att vi hade en lite mesig formulering om gränsjusteringsmekanism. Det kan vi hålla med om och yrkar därför bifall.

Jytte Guteland med flera har yrkat på att det borde in en mening om att vi ska fasa ut klimatsubventioner. Det kan vi ha stor fördragsamhet med men vi har valt att i stället placera

det på det internationella avsnittet, eftersom Sverige redan har fasat ut så många av våra klimatskadliga subventioner, men det är en väldigt viktig fråga i EU. Jag tror att ni i era Ipads ska ha tillgång till den meningen. Annars kommer den att komma upp under det internationella avsnittet och den är väl i linje med det Jytte med flera yrkar på, så jag hoppas att ni också kan

5 tycka att vi behandlar den där. Det blir en bättre logik i det.

Håkan med flera hade yrkanden om offentlig upphandling. Där har Lena Micko i förra veckan kommit med förslag på det området, och det gör att vi inte tycker att det finns anledning att slå in öppna dörrar på kongressen. Det finns förslag om det som diskuteras just nu. Det är anledningen till att vi yrkar avslag i de delarna.

10 Daniel Färm och Halland ville lägga in något om att vi ska vara lite mer teknikpositiva. Man kan både ha och mista det, men vi är på snällt humör så vi yrkar bifall. Samma sak gäller Filip Reinhag Gotland om pfas – i linje med att vi tog in det i riktlinjerna så yrkar vi också där bifall.

Lisa och några andra SSU:are var uppe och tog en bra diskussion tycker jag, om klimatambitioner. Det och skogen var de två frågor vi ägnade mest tid åt i temagruppen, och

15 vi hade in ett stycke som alla partidistrikt i temagruppen i princip var överens om, där vi höger ambitionerna men där vi inte flyttar årtalsmålsättningen. Sverige har redan de högsta klimatmålen i världen. Det stämmer att Finland har tagit den målsättningen som en av de målsättningar som Lisa säger, men vi ligger år, om inte decennier, före Finland när det gäller åtgärderna.

Det är inte klimatmålen i sig som löser klimatproblemen. Det är åtgärderna, att vi är beredda

20 att satsa 100 miljarder på gröna investeringar, att vi är beredd att införa *climate border adjustment mechanism* (det krångligaste jäkla skitord som något EU-byråkrat har kommit på), vilket betyder att vi tvingar upp koldioxidpriset i Kina och USA över tid för att de ska kunna handla med världens största sammanhållna marknad, den europeiska.

Det är de åtgärderna som gör att vi kommer att klara de svenska miljömålen, som är världens

25 högst ställda, och det är därför temagruppen och i princip alla partidistrikt i temagruppen kom fram till att det var en bättre väg att gå framåt.

Arwin från Skåne yrkade bifall till 541; det yrkar vi bifall till. Sedan var det två som var uppe och yrkade på att vi måste ha mer stamnätsutbyggnad av elnätet. Det delar vi men vi tror inte på att det är stimulanser som gör det. Svenska kraftnät, som bygger det svenska stamnätet, finansierar

30 sin utbyggnad genom avgifter från elnätskonsumenterna. De har signalerat att de ska fyrdubbla elnätsutbyggnaden de närmaste åren, så de har den finansiering som krävs. Det är inte ytterligare finansiella stimulanser som krävs. Det är ändringar i regelverket så att vi snabbare kan bygga ut elen för att klara expansionen.

Jag ska också säga något om Mathias Tegnér med flera om ecosid. Det är en lite konstig

35 anglisism. Jag antar att det från början är tänkt att vara en pendang till *genocide*, och då ska det bli *ecocide*, och det funkar inte riktigt på svenska med ecosid. Man förstår inte att det är ett ekologiskt folkmord det handlar om.

Jag tycker att Mathias argumenterade bra, men det som är motargumentet är att risken med att förändra Romstadgan så att ecosid blir en del av den är att andra länder som vill förändra

40 andra delar av Romstadgan gör det så att det blir sämre som helhet. Det finns också ett antal organisationer som egentligen skulle vilja ha med det men som inte driver en förändring just för

den här risken. Domstolen har själv tagit upp klimatmål och på det sättet omtolkat stadgan och införlivat miljömål. Vi menar att det därmed är tillgodosett. Och med det tror jag att jag i övrigt bifall till partistyrelsens förslag.

5 **Ordningsfråga**

Magnus Mannhammar, Blekinge: Det här är en viktig fråga – jag märker det. Det är många som hör av sig om det. Tack för det. Oavsett vad man tycker är det här en viktig fråga som vi måste visa respekt för. Det är sakfrågan som är viktig, så mitt förslag är att vi tar det i morgon och fortsätter debatten då.

10

Beslut – riktlinjerna

Kongressen beslöt:

- att bifalla Åsa Ekmans förslag om gränsjusteringsmekanismen, efter instämmande av partistyrelsen
- 15 att bifalla Daniel Färm med fleras förslag gällande en skrivning om teknikoptimism
- att bifalla Filip Reinhags förslag gällande pfas med flera farliga kemikalier, efter instämmande av partistyrelsen
- att efter försöksvotering avslå Jytte Guteland med fleras förslag gällande klimatskadliga subventioner
- 20 att efter försöksvotering avslå Annie Ross med fleras förslag gällande offentlig upphandling
- att i övrigt politiska riktlinjerna – kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart: Fler jobb ska vara gröna jobb* (s.4–7).

Beslut – motionerna

25 Kongressen beslöt:

- att bifalla motion 541:2–3 efter förslag från Carina Svensson med flera med instämmande av partistyrelsen
- att bifalla motion 699:1, efter förslag från Kristina Johansson med instämmande av partistyrelsen
- 30 att bifalla motion 724, efter förslag från Emma Claesson med instämmande av partistyrelsen
- att med röstsiffrorna 213–130 bifalla partistyrelsens förslag gällande motion 546:3
- att efter försöksvotering bifalla partistyrelsens förslag gällande motionerna 567:2, 601:6 och 643:1
- att i övrigt fastställa partistyrelsens utlåtanden på område A (UA114, UA167, UA168, UA169, UA170, UA173, UA175, UA179).
- 35

Ordförande: *Ellinor Eriksson* och *Per Tenggren*

Sekreterare: *Magdalena Agrell* och *Andreas Ericsson*

40

Dagordningens punkt 10.13

Behandling av område A: Vi bygger landet starkt och hållbart

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart: En hållbar infrastruktur som bygger samman Sverige* (s. 7–8).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område A: (UA111, UA158).

Huvudföredragande: *Magdalena Andersson*

Föredragande: *Tomas Eneroth och Anders Ygeman*

Föredragning och förslag

Tomas Eneroth, föredragande: Partivänner, nu vet jag att alla här inne säger ”Äntligen ska vi få diskutera och debattera infrastruktur!” Men allvarligt talat – vi ska prata om så otroligt mycket mer. Ni som har träffat mig när vi har pratat infrastruktur de senaste åren vet att jag pläderar för att det här är så väldigt mycket mer. Det är samhällsbygge, det är klimatomställning, det är hur vi socialdemokrater ska se till att vi får ett jämställt och jämlikt samhälle. Det här är drömmar och framtidstro, det är hopp om att hålla ihop hela det här landet. Det är en möjlighet för män och kvinnor att kunna komma ut i vidgade arbetsmarknadsregioner. Det här är klimatsmarta transporter. Infrastruktur kan inte reduceras till att bara bli en fråga om väg 27 eller satsning på det eller det infrastrukturprojektet.

Det här är den socialdemokratiska samhällsbygget och det är därför som engagemanget är så otroligt stort i hela Sverige, inte minst inom arbetarrörelsen. För oss är det viktigt, för det här är inte bara ord. Det här är handling. När vi tillträdde 2014 var det efter en tid då en borgerlig regering hade underinvesterat i infrastruktur, struntat i den. Vi gick till val på och sade att nu ska vi börja med massiva investeringar i samhället för att pressa tillbaka arbetslösheten, för att klara klimatomställningen, för att vidga arbetsmarknadsregionerna, för att se till att göra landet starkare. Och vi satte igång med det som kanske blev den, och är, den största infrastruktuursatsningen i modern tid, och inte minst den största järnvägssatsningen i modern tid.

Det där blev ju en bjärt kontrast till tidigare regering, där Anders Borg sade att vi har överinvesterat i järnväg. Eller där Moderaterna, när de tillträdde 2006, valde att plocka bort Norrbotniabanan från den gemensamma planeringen för att de prioriterade skattesänkningar. Tänk om de inte hade gjort det. Då hade vi kanske fått inviga en färdig Norrbotniabana. Vilken betydelse hade inte det haft för hela Sverige – inte minst för rekryteringen av arbetskraft och pendlingsmöjligheter i norra Sverige och för godsmöjligheter för den fantastiska industriella utveckling vi ser i Västerbotten och i Norrbotten.

Vi vet att vi har valt en annan väg. Vi väljer investeringar. I den första nationella planen – 700 miljarder kronor, en kraftig ökning. Nu har vi fått riksdagens godkännande för närmare 900 miljarder i investeringar. Jag kunde säga, när jag presenterade det, att ”This is bigger than Biden” och det var det för att vi faktiskt satsade mer än vad man i USA nu gör i sin stora satsning på att bygga USA starkare.

Men det här är annars en utveckling vi kan se nu i USA, i EU, att fler och fler länder inser

att vi måste återigen investera och ta samhälleligt ansvar för infrastrukturen, för marknaden klarar inte av det – inte minst i ett läge när det handlar om att ställa om transportsystemen för att möta klimatutmaningarna. För det är ju nämligen så – vi ska ju se till att reducera utsläppen från transportsektorn med 70 procent fram till 2030 och vi ska bli netto noll, fossilfria, 2045. Då krävs modiga investeringar redan nu.

När vi påbörjade den här resan innebar det att vi gav klartecken till investeringar i hela landet. Det är järnväg Göteborg–Borås, det är Lund–Hässleholm, det är Sydostlänken, det är tvärförbindelse Södertörn, det är Stockholm–Uppsala, det är Norrbotniabanan, det är Ostkustbanan, det är Ostlänken, det är farledsfördjupningar i Göteborg och i Luleå. Och det är mer pengar än någonsin till väg- och järnvägsunderhåll.

Det där är bara en lista på de insatser vi gör men det är också något som symboliserar jobbpolitiken, för det här skapar jobb. Det skapar jobb och det bidrar till den klimatomställning som är så otroligt nödvändig för oss att göra. Att lägga över mer av godstransporterna på järnväg och på sjöfart. Att se till att vi elektrifierar transportsystemet så att vi minskar bilars och lastbilars klimatutsläpp.

Det är faktiskt de här modiga investeringar som vi behöver göra nu. I järnväg för att möta kapacitetsbristen. I elektrifiering och laddinfrastruktur för att säkra elektrifieringen av fordonsflottan. Men också för att bana väg för eldrift eller vätgas eller andra hållbara drivmedel – inte bara för bilar, lastbilar och bussar utan också för sjöfarten och flyget inte minst.

Mot oss står en konservativ höger. Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna – som nästan blir allt sämre ju längre tiden går i sitt klimatengagemang. Dramatiska besparingar i klimatbudgeten, sänkt bensinskatt och flygskatt är deras prioriteringar. När det gäller infrastruktur föreslår Moderaterna närmare 30 miljarder i besparingar, i mindre pengar, till ny infrastruktur. Kristdemokraterna tar i ytterligare. De vill dra bort 50 miljarder i nyinvestering i infrastruktur. Hur ska det gå till? Vad är det som ska bort? Är det Göteborg–Borås? Är det Lund–Hässleholm? Är det Ostlänken? I valrörelsen som kommer ska vi jaga Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna för deras besparingar som kommer att försena klimatomställningen och försämra transportmöjligheterna.

För mig som socialdemokrat, och för alla oss, är det här en fantastisk kraftmätning. Vi ska ta debatten om hur vi, med investeringsbeslut, vågar anta framtidsutmaningen. Vi ska ta debatten om hur vi med infrastruktur ser till att vi blir ett mer jämlikt och jämställt land. Vi ska ta debatten om hur vi ser till att hålla ihop det här landet – inte spela ut landsändar mot varandra utan se till att alla ska vara med på den här resan. Det är nämligen nödvändigt att både göra investeringar i utpräglad lands- och glesbygd men också i storstäderna för att klara klimatomställningen. Alla ska med – det brukar vi alltid säga inom socialdemokratin.

Så det här är en socialdemokrati som tar den här matchen. Vi är ett exportberoende industriland. Vi behöver bättre godsmöjligheter. Vi behöver bättre infrastruktur. Och just för att vi är ett sådant viktigt och stort industriland behöver vi också anta de möjligheter vi har för att bli världens första fossilfria välfärdsland. Det ligger inom räckhåll. Det är en motig vision. Men det är också helt nödvändigt att vi tar den utmaningen.

Det har varit bra diskussioner i temagrupperna och jag vill tacka alla för den diskussioner vi

har haft. Jag tycker att de texter vi hade från början var hyfsade men nu blir de riktigt bra. Tack för ett gott samarbete!

Vi är fortsatt tydliga med att ha en hög ambitionsnivå när det gäller järnvägsinvesteringar, vi slår fast i de nya riktlinjerna att nya stambanor ska fullföljas men vi satsar också på gamla
5 stambanor och järnväg i hela landet. Vi påskyndar elektrifieringen med ännu mer utbyggd laddinfrastruktur. Vi säger att kollektivtrafiken ska göra tillgänglig för fler och vi tar upp meningen och engagemanget om den gränsöverskridande infrastrukturen med våra grannländer, inte minst viktigt efter en pandemi som inneburit stängda gränser.

Frågan om hastigheter på våra vägar och standarden på våra vägar har lyfts av kamrater från
10 Jämtland, Dalarna, Västernorrland och Jönköping, och då har vi valt att göra ett tillägg som handlar just om hur vi hellre ser satsningar på förbättrad vägstandard, mitträcken och andra anpassningar i stället för generella hastighetssänkningar. Från Stockholm, Norrbotten och Göteborg har vi fått bra förslag på tillägg om elektrifieringen av flyget, flygets omställning och biobränsle.

Sedan har vi i temagruppen också haft en del svårare frågor. Från Skåne har frågan om
15 samhällsekonomiska kalkyler lyfts upp och vi har valt att inte lyfta in den frågan i riktlinjerna. Den är ganska detaljerad, men jag vill ändå säga att det finns något väldigt rätt i det som Skåne påpekar. Samhällsekonomiska bedömningar, nettonuvärdeskvoter kan mycket väl vara viktiga verktyg men det är underlag. I grunden handlar det också om politiska beslut.

20 Samhällsekonomiska beräkningar må bara bra som grund men vi vet att politiken inte kan reduceras till ett Excelark där man räknar ut vad som är viktigast. Då hade kanske inte Norrbotniabanan blivit ett projekt. Eller för den delen tunnelbanesatsningarna i Stockholm. Det är ju vi som tar politiskt ansvar för att också hålla ihop hela landet. Låt samhällsekonomiska beräkningar vara ett bra underlag men låt oss se till att ha politiska visioner och mod att fatta de
25 beslut som behövs på lång sikt.

Jag ser fram emot att ha en bra diskussion här om ett område som fått allt mer betydelse, inte minst på våra kongresser men också i samhällsdebatten. Jag skulle vilja säga precis som jag
30 inledde: Det här är inte bara infrastruktur, det här är samhällsbygge, det är jobbpolitik, det är investeringar för ett med jämlikt och jämställt samhälle, det är klimatpolitik ut i fingerspetsarna. Jag yrkar bifall till partistyrelsen förslag.

Följande förslag förelåg

Riktlinjerna

35

En hållbar infrastruktur som bygger samman Sverige

Människor i hela landet kan vittna om hur viktig en väl utbyggd infrastruktur är. Till
infrastruktursatsningar knyts framtidstro, med ett starkare samhälle, nybyggda skolor och bostäder, fler jobb och förbättrade pendlingsmöjligheter, och klimatsmarta transporter.

40 Det är bara med stora investeringar som vi kan klara detta – i nya stambanor för att möta kapacitetsbristen i järnvägssystemet, i ny järnväg för att möta kapacitetsbristen, i förstärkt väg-

och järnvägsunderhåll, i elvägar och laddinfrastruktur för att säkra elektrifiering av fordonsflottan, och genom att bana väg för eldrift, vätgas och andra hållbara drivmedel även till sjöfarten och flyget. Transportslagen hänger ihop och är beroende av varandra.

5 Investeringar i infrastruktur är en förutsättning för att Sverige ska klara såväl befolkningsökning, tillväxt, kunna nå klimatmålen och att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Då stärker vi också jämlikheten och möjliggör för människor att leva och försörja sig i hela landet. Investeringar sluter klyftor mellan stad och land.

10 Vi ska driva på den tekniska utvecklingen av infrastruktur, fordon och styrmedel för ett hållbart resande. En ambitiös reduktionsplikt, med ökande inblandning av biobränsle i bensin och diesel, ska göra att varje bilägare oavsett motor kan vara en del av omställningen. En nationell och täckande plan för el-laddning ska förverkligas. Elvägar och laddinfrastruktur måste utvecklas för att elektrifieringen, oavsett fordonstyp, ska bli effektiv och sammanhållen.

15 Planeringen av infrastrukturen ska utgå från både kvinnors och mäns möjligheter och behov på ett jämställt sätt. Gång, cykel- och kollektivtrafik ska stimuleras i hela landet. Inte minst är det viktigt att kollektivtrafiken byggs ut och görs mer tillgänglig för fler, och att arbetspendlingen fungerar även på obekväma arbetstider.

Vi vill även se förstärkta investeringar i vägnätet, inte minst för att minska olyckorna i trafiken. Vi vill att Nollvisionen ska förverkligas med investeringar i förbättrad vägstandard istället för generella hastighetssänkningar.

20 Att utveckla godstransportnätet är centralt för Sverige som exportnation och av klimatskäl. Ännu mer gods ska läggas över på järnväg och sjöfart och bättre kopplas ihop med övriga Europa. De svenska hamnarnas konkurrenskraft ska stärkas och deras roll i transportsystemet utvecklas. Inlandssjöfartens möjligheter att flytta gods från väg till sjövägar ska utvecklas.

25 Arbetet med nya stambanor ska fortsätta fullföljas samtidigt som befintliga stambanor och övriga järnvägsstråk rustas för framtiden. Hela Norrbotniabanan ska färdigställas. Vi vill se fortsatta investeringar i infrastruktur runt om i hela landet, såväl i städer som på landsbygden. Utbyggnaden behövs för att öka kapaciteten i vårt transportsystem, knyta landets storstadsregioner närmare varandra och bidra till stadsutveckling, bostadsbyggande, större arbetsmarknadsregioner och den gröna omställningen. Hela Norrbotniabanan ska färdigställas. 30 Det är också viktigt med gränsöverskridande infrastruktur så att vi kan knyta samman de nordiska länderna ännu bättre genom hållbara transporter.

Flyget kommer fortsätta att vara ett viktigt transportmedel för att hålla samman landet, men det ska bära sin miljöpåverkan bättre. Arbetet med att göra flyget hållbart ska fortsätta, både genom utveckling av el-flygplan och biobränslen och skärpta styrmedel. och Det ska finnas en 35 hållbar och tillgänglig flyginfrastruktur i hela landet. Kapaciteten för inrikesflyg på Arlanda ska säkras för att skapa förutsättningar för att lägga ner Bromma flygplats. Ett välfungerande nät för beredskapsflygplatser för ambulansflyg, brandflyg och höjd beredskap ska vidmakthållas.

Kommuner och regioner ska involveras tidigt och i nära dialog i all nationell planering för att maximera den lokala och regionala samhällsnyttan i underlag och beslut om olika 40 investeringar. Det ska vara ordning och reda när investeringar görs. En bättre kostnadskontroll med transparens kring orsakerna till kostnadsökningar är helt nödvändigt för att klara en uthållig

utbyggnad av landets infrastruktur. Vi ska få en mer socialt hållbar upphandling, tydliga krav även på underleverantörer, schysta villkor för arbetskraftsinvandring och både krav och bättre förutsättningar för ett aktivt arbetsmiljöarbete. Så stärks trygghet och inflytande för löntagarna inom flera stora branscher.

5 Den mest tidsbesparande och miljövänliga resan är den som inte behöver göras alls. Digitalisering och it-redskap stärker också möjligheten att leva och arbeta i hela landet oavsett var ens arbetsplats ligger. Distansarbete ska möjliggöras för fler. Utbyggnaden av fast och mobilt bredband ska fullföljas i hela landet, och det offentliga, har ett ansvar där marknaden inte räcker till. Digitaliseringen av välfärdstjänster och myndighetskontakter ska fortsätta och kvalitetssäkras, 10 och den digitala klyftan mellan grupper och generationer ska slutas.

De globalt dominerande digitala plattformarna och företagen har en allt starkare ställning. Det innebär uppenbara risker för människors integritet och utsatta konsumenter. Det påverkar också strukturer inom näringslivet med ökad monopolisering och risk för minskad innovation. Utvecklingen driver också på framväxten av osäkra anställningar. Att ett antal 15 onlineplattformar inte bara är marknadsaktörer utan också övervakar och reglerar andra företags beteende på hela marknadsområden talar även det för en stärkt reglering. Särskilt på europeisk nivå bör konkurrenslagstiftningen utvecklas och skärpas, och fokusera mer på integritet och monopolställningar. Lagstiftningar ska ses över så att innovation och framväxten av nya aktörer och tjänster inte hämmas. Sammantaget behöver den politiska, ekonomiska och kulturella makten 20 hos de stora digitala plattformarna stävjas.

Motionerna

UA111

25 Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna A332:6, A741:2, A805:3, A807:1, A810:1, A821:2, A842:3, A877:1 och A878:1

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A794:1, A794:2, A794:3, A795:1, A796:1, A803:1, A803:2, A803:3, A805:1, A805:2, A805:4, A808:1, A809:1, 30 A816:1, A816:2, A820:1, A823:1, A823:2, A823:3, A823:4, A823:5, A823:6, A823:7, A823:8, A823:9, A831:2, A831:3, A831:4, A841:1, A842:1, A842:2, A850:1, A857:1, A865:1, A865:2, A865:3, A865:4, A866:1, A866:2, A866:3, A867:1, A867:2, A867:3, A868:1, A868:2, A868:3, A869:1, A869:2, A869:3, A870:1, A870:2, A870:3, A871:1, A871:2, A871:3, A872:1, A872:2, A872:3, A873:1, A873:2, A873:3 och A874:1

35 att avslå motionerna A807:2 och A831:5.

UA158

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna A546:10, A814:6, A814:7, A856:1 och A864:1

40 att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A47:5, A48:5, A49:3, A50:5, A51:5, A235:4, A246:2, A332:4, A338:29, A546:2, A546:7, A546:8, A546:9,

5 A581:25, A581:26, A581:28, A581:32, A581:33, A581:34, A581:35, A581:36, A583:1,
A584:1, A584:3, A585:1, A585:3, A586:1, A586:3, A587:1, A587:3, A589:1, A590:1,
A590:3, A591:1, A591:3, A592:1, A592:3, A593:1, A593:3, A594:1, A594:3, A595:1,
A595:3, A596:1, A596:3, A597:4, A597:5, A598:1, A598:3, A599:1, A599:3, A600:1,
A600:3, A601:2, A602:1, A603:1, A603:3, A604:1, A604:3, A605:1, A605:3, A606:1,
A606:3, A607:1, A607:3, A608:1, A608:3, A609:1, A609:3, A610:1, A610:3, A611:1,
A611:3, A612:1, A612:3, A613:1, A614:1, A614:3, A615:1, A615:3, A616:1, A616:2,
A617:1, A617:3, A618:2, A618:8, A618:10, A619:1, A620:1, A620:2, A634:5, A731:5,
10 A732:4, A733:5, A734:5, A735:4, A741:3, A797:2, A797:3, A798:1, A798:2, A798:3,
A798:4, A799:1, A799:2, A799:3, A799:4, A800:1, A800:2, A800:3, A801:1, A802:1,
A804:1, A804:2, A806:1, A806:2, A806:3, A811:1, A811:2, A813:1, A813:2, A814:1,
A814:2, A814:3, A814:4, A814:5, A814:8, A814:9, A815:2, A815:3, A817:1, A817:2,
A817:3, A818:1, A819:1, A819:2, A821:1, A822:1, A824:1, A824:2, A824:3, A824:4,
A824:5, A825:1, A825:2, A825:4, A825:5, A826:1, A827:1, A827:2, A828:1, A828:2,
15 A829:3, A830:1, A832:1, A832:2, A833:1, A834:2, A835:1, A835:2, A837:1, A838:1,
A838:2, A840:1, A843:1, A843:2, A844:1, A844:2, A845:1, A846:1, A846:2, A847:1,
A847:2, A847:3, A847:4, A848:1, A848:2, A848:3, A848:4, A849:1, A851:1, A852:1,
A853:1, A854:1, A855:1, A855:2, A859:1, A859:2, A860:1, A860:2, A860:3, A861:1,
A862:1, A863:1, A863:2, A864:2, A876:1, A879:1, A879:2, A880:1 och D57:2
20 att avslå motionerna A581:31, A797:1, A802:2, A815:1, A829:2, A836:1, A839:1, A858:1
och A875:1.

Debatt

25 *Nina Skyttberg*, Västernorrland: Först vill jag rikta ett stort tack till partistyrelsen som välvilligt
mer eller mindre tog in alla de inspel som vi hade till riktlinjerna de senaste dagarna. Det har
varit jätteroliga och jätteintressanta diskussioner. Det har dessutom varit ett jätteintressant arbete
för mig som är debutant på partikongressen. Det här vill jag göra varje dag, men med lite kortare
arbetsdagar, helst!

30 Jag önskar dock ett litet tillägg på sidan 3 rad 18: "Vi ska verka för att säkerställa driften av de
regionala flygplatserna." Oftast bär de regionala flygplatserna inte sig själva utan det krävs lokala
eller regionala tillskott av finansiering. Samtidigt är flyget viktigt för det lokala näringslivet, den
växande besöksnäringen och framför allt för arbetsmarknaden i hela vårt land. Det är också viktigt
att vi har en bra och hållbar tillgång till flyginfrastrukturen i hela landet.

35 För vår egen del i Västernorrland är det väldigt viktigt, för utan flyginfrastrukturen skulle
vi missa tusentals jobb. Vi har nämligen en ganska stor av Sveriges nettoexport och vi har ett
stort internationellt näringsliv. Dessutom ser jag hellre att våra kommunalråd är svettiga av
byggboomar än att de ska vara det över finansiering av regionala flygplatser.

Talartidsbegränsning

Beslut

Kongressen beslöt:

att begränsa talartiden under debatten till 1,5 minut.

5

Per Nylén, Västernorrland: Det är mycket Västernorrland nu. Jag vill också yrka bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer och till Nina Skyttbergs yrkande.

10 Det sker enorma investeringar i Sverige, vilket har nämnts många gånger de här dagarna – 1 000 miljarder bara i norra Sverige. Det är klart att då är det nödvändigt att infrastrukturen hänger med i den här nyindustrialiseringen. Vi ska ha en trafiksäker, tillgänglig, miljö- och hälsomässig infrastruktur i Sverige. De nya skrivningarna om olika trafikslag, underhåll och nya investeringar är bra. Och listan på satsningar kan naturligtvis göras lång och den är inget vi ska fastställa här men jag tänker ändå nämna tre viktiga satsningar.

15 För det första skulle en tidigareläggning av dubbelspår på Ostkustbanan innebära att vi knyter i hop landet. Vi halverar restider, fyrdubblar kapaciteten, vi integrerar det i hela järnvägssystemet. Vi skapar konkurrenskraft, större möjligheter till arbetspendling, fler jobb, bättre möjligheter till utbildning, och stora delar av de fossilfria gröna produkterna som jag nämnde i förra avsnittet ska självklart kunna transporteras på ett klimatvänligt sätt. Nya Ostkustbanan är en satsning på hela Sverige och flaskhalsen behöver byggas bort nu.

20 Vi behöver också bygga bort flaskhalsar på väg. Rakt igenom Örnsköldsviks stadskärna passerar varje dygn 23 000 fordon – många tunga transporter och det är 100 transporter med farligt gods. Högreaktiva kemikalier ett stenkast från skolor och bostäder. Det är livsfarligt.

Järnväg kan inte byggas ut till skogen där vi ska hämta vårt gröna guld och godstransporterna kommer att öka.

25

Jan Filipsson, Västernorrland: Jag vill yrka bifall till motion 860:1. Jag kommer från Ånge, det är en hyfsat stor järnvägsknut. Efter avregleringen av järnvägen så gick det helt plötsligt från en underhållsentreprenör till sex, sju, ibland åtta. Bifall till den attsatsen; jag tror att det blir bättre.

30 När det gäller område som vi resonerar om nu – en hållbar infrastruktur som bygger samman Sverige – så tycker jag att vi först satsar på befintliga stambanor. Sen bygger vi nya.

Carina Sammeli, Norrbotten: Fram till i vintras jobbade jag på Trafikverket som projektledare i ett forskningsprojekt inom järnväg. Jag är så nördig att min familj skrattar åt mig när jag tittar på räler, för räls säger man inte riktigt på min enhet.

35 Och när man är järnvägsnörd som jag så är det här ett riktigt bra förslag. Norrbotniabanan ska byggas, ny stambanor ska byggas, befintliga stambanor och järnvägsstråk ska utvecklas och rustas – och rustas behöver de, för vi har ett eftersatt underhåll av vår järnväg. Men jag är också glad att vi har fått in skrivningar om fler transportslag – gång-, cykel- och kollektivtrafik behöver utvecklas, vägnätet behöver utvecklas och vi behöver höja standarden i vägnätet för att minska olyckorna.

40

Så det är ett bra förslag partistyrelsen har lagt, men inget är ju så bra att det inte kan bli

lite bättre. Jag yrkar bifall till motion 546:9, och den handlar om att vi vill säkerställa att transportstödet ska finnas kvar och utvecklas. I ett land med långa avstånd är det viktigt att tillverkningsindustrin i hela landet har goda förutsättningar. Vi kan inte förlänga avståndet till marknaden för de företag som redan är väldigt långt bort från sina kunder. Konsekvenserna för de här företagen om stödet inte skulle finnas kvar skulle vara stora, och också för samhällena där de finns. Så stödet behöver utvecklas och då skulle vi vilja att den attsatsen bifalls.

Anders Almgren Skåne: Jag vill yrka bifall till motion A879:1–2. Det var det Tomas nämnde inledningsvis om de samhällsekonomiska analyserna. Det är faktiskt ett stort problem i dag att de samhällsekonomiska analyser som Trafikverket gör inte har någon sorts förankring i verkligheten.

När vi tar på oss stora offentliga åtaganden i form av investeringar, kostnader som ska tryckas in i en nationell plan, ska sedan också vägas mot att de skapar en ekonomisk nytta, och Trafikverket klarar inte av på ett tillförlitligt sätt kvantifiera de här nyttorna. Det gör Trafikverkets motsvarigheter i andra länder i Europa på ett mycket bättre sätt.

Det är till och med så att några experter använder Trafikverkets modeller och matar in förhållandena 1850, och försöker man sätta in det nationella beslutet när man 1850 valde att investera i stambanorna kommer man enligt Trafikverkets analys fram till att det inte var ett lönsamt projekt. Jag tror att vi alla kan konstatera att 150 dryga år av järnväg i Sverige har tjänat oss väl. Vi upplever ändå att partistyrelsens föredragande har fångat poängen som ser behovet av detta så vi kräver inga förändringar i riktlinjerna, men vi vill ändå yrka bifall till de här attsatserna.

Jens Sjöström, Stockholms län: Först av allt vill jag yrka bifall till partistyrelsens nya förslag till riktlinjer som jag tycker är väl avvägda. Det har varit bra samtal i temagruppen. Vi har fått in frågor som handlar om en bättre förstärkning av laddinfrastruktur och elvägar oberoende av fordonstyp, att inlandssjöfartens möjligheter måste öka, att inrikesflygets elektrifiering och övergången till biobränsle måste påskyndas.

Jag vill också yrka bifall till motion 826:1 från Sörmland med flera om att utreda förutsättningarna för en brukarfinansierad bana över gränsen Sverige–Norge samt bifall till motion 855, om det självklara att höghastighetståg via Ostlänken inte ska stanna i Järna, söder om Södertälje, utan givetvis byggas ut med spårkapacitet till Stockholms central och Arlanda.

Partivänner, Arlanda är vårt gemensamma flygnav i Sverige. Att ställa om flyget med elektrifiering och biobränslen är viktigt, men Arlanda är också landet största parkeringsplats. Runt 55 000 tog bil till flygplatsen före pandemin. Vill vi värna Arlandas betydelse, som också gagnar tillväxt och globala kontakter, måste vi skapa klimatsmarta spårförbindelser.

När nu spårkapaciteten byggs ut via Ostlänken kan det inte vara helt genomtänkt att den slutar i Järna. Ska inte Arlandas framtid äventyras måste man kunna åka höghastighetståg hela vägen till Arlanda. Inget annat duger. Ska vi klara omställningen inom flyget måste även vägen dit vara klimatsmart.

Jonathan Svensson, Fyrbodalen: Jag vill yrka bifall till SSU:s förslag 1840 som innefattar ett tillägg i de politiska riktlinjerna: ”Att staten ska ta ansvar för att unga och studenter ska få resa i

kollektivtrafiken avgiftsfritt.” När SSU den här hösten har rest land och rike runt och pratat med gymnasieungdomar har en av de mest uppskattade frågorna varit just frågan om den avgiftsfria kollektivtrafiken.

5 När vi frågar ”Kommer du ihåg när du hade gratis busskort sommaren 2018?” så är det något som de flesta kommer ihåg med glädje. När vi då säger att det var Socialdemokraterna som genomförde det och att SSU den här kongressen kräver och återigen försöker få igenom ett sådant här förslag är det inte svårt att organisera de här ungdomarna i vår rörelse. Vi har alltså fått tusentals medlemmar på just den här frågan.

10 Vänner, detta är i grunden en jämlikhetsfråga för alla unga i hela landet, oavsett storleken på föräldrarnas plånböcker, om de bor i stan eller ute på vischan. Vi socialdemokrater talar ofta om att vi vill minska klassklyftorna. Nu har vi chansen att fatta ett beslut som i realiteten kan påverka detta. Här i Västra Götalandsregionen kostar ett månadskort med ungdoms- och studentrabatt ungefär 1 400 kronor. Studiebidraget för gymnasieelever ligger på 1 250 kronor och bidragsdelen på CSN är ungefär 3 500 kronor. Då är inte en kostnad på 1 400 kronor i månaden rimlig.
15 Därför stöttar jag och SSU Lisa Nåbos yrkande 1840.

Olle Vikmång, Östergötland: Jag vill yrka bifall till partistyrelsens förslag med de justeringar som Mari kommer att redogöra för alldeles strax i sitt inlägg. Det här är en offensiv satsning på tillväxt och grön omställning i hela landet genom kraftfulla infrastruktursatsningar. Mycket är bra. Jag
20 vill särskilt lyfta fram det positiva i att vi nu också slår fast att arbetet med nya stambanor ska fullföljas. Det är oerhört viktigt för att knyta ihop Sverige och utvidga arbetsmarknadsregioner.

Ett stort plus är också att vi nu har ett förslag till riktlinjer där vi inte skriver fast oss i en massa enskilda projekt. Tack partistyrelsen för ett bra förslag som kommer att bli ännu bättre med Maris yrkanden.
25

Mari Hultgren, Östergötland: Omställningen till mer hållbara transporter kräver att vi får med hela Sverige. Vi är ett land, men det finns ett Sverige utanför storstadsregionerna, utanför den täta staden. Ett Sverige där husen kostar 20 procent av snittvillan i Sverige, där en investering i solel kräver starka incitament och en djup plånbok. Där ett inköp av bil kräver mer eftertanke och
30 resurser än i andra delar av Sverige: ”Kommer jag att kunna tanka?”

Vi har ett Sverige där jordbruksföretag och entreprenörer inte har så hög omsättning att en omställning till elfordon är en möjlighet. Möjligen kan man konvertera till andra fossilmfria bränslen, om de finns alls, om de finns inom rimlig räckvidd.

Jag yrkar för Östergötlands del på följande förändringar i riktlinjerna. Sidan 2 rad 28 – stryk
35 ”Nationellt täckande plan för elladdning” och ersätt med: ”En nationell och täckande plan för elladdning och annan fossilmfri bränsleförsörjning ska förverkligas.” Ett tillägg på sidan 2 rad 33, efter ”ett jämställt sätt”: ”samt bidra till att hela Sverige är med i omställningen på lika villkor.”

Landsbygden får vi inte glömma bort. Sverige är mer än städer.

40 *Anders Tallgren, Värmland:* Tack för gott samarbete i temagruppen och tack för att vi har fått in en mening om vikten av gränsöverskridande infrastruktur, så att vi kan knyta samman den nordiska

länderna ännu bättre genom hållbara transporter. Tack också för den här proppen som är på gång och i ekonomiavsnittet – möjligheten att lånefinansiera till vissa strategiska infrastrukturprojekt med stor klimatnytta. Från Värmland har vi ett exempel på ett sådant projekt; jag talar om sträckan Oslo–Stockholm – ett projekt som också har stöd i Norge. En sträcka som troligen hade haft en bättre förbindelse redan i dag om det inte hade varit just för nationsgränsen.

Det är bara drygt 40 mil mellan städerna och en tågresa som skulle kunna gå på 3 timmar tar i dag 5,5. Då är det inte så konstigt att 1,4 miljoner resenärer väljer flyget ett vanligt år. Men vi vet också att två tredjedelar av dem skulle byta till tåg om restiden kortades. Många bilresor i stråket skulle också kunna ersättas med tåg. Det bor 3,5 miljoner människor längs sträckan. Klimatnytta och fler jobb alltså. Jag yrkar bifall till motion 837 men också till motionerna 581:34 och 826:1.

Åsa Ekman, Stockholm: Jag är glad att klimatet fanns med på ett så tydligt sätt i Tomas Eneroths inledning och jag kommer att fortsätta på det temat och plädera för mina yrkanden 1859 och 1860. För det första – vi vill att klimatmålen ska väga tyngre vid planering av infrastruktur. När vi ska fatta beslut om infrastruktur tas det fram väldigt många underlag, vilket föregående talare varit inne på. Det mäts om det ena och det andra. Vissa saker väger väldigt tungt, till exempel tidsvinster för bilresor. Andra saker väger inte så tungt, nämligen klimatet. Det här är något som Klimatpolitiska rådet och väldigt många andra har kritiserat eftersom det helt enkelt försvårar våra möjligheter att nå klimatmålen.

Tomas Eneroth har förklarat för mig att regeringen stärker styrningen för att klimatmålen faktiskt ska väga tyngre, och det tycker jag är jättebra. Då tycker jag också att vi borde kunna skriva det i våra riktlinjer, så jag har jag har lagt ett väldigt pragmatiskt ändringsförslag, om jag får säga det själ, som jag hoppas att partistyrelsen kan tänka sig att bifalla.

Flyget är viktigt, så är det, och det är bra att vi förtydligar vikten av starkare styrmedel men jag tycker att vi kan ta till fler verktyg som det är det jag yrkar för i mitt andra yrkande.

Andreas Lind, Stockholm: Jag vill yrka på ett tillägg på sidan 3 rad 11: ”Som grundregel bör samhällsviktig infrastruktur ägas och planeras gemensamt samt järnvägsunderhållet återförstatligas.” Vi är nog många här som är överens om att järnvägsunderhållet ska återförstatligas och partistyrelsen har även yrkat bifall på en attsats i frågan på en av motionerna. Det är himla gott, men vi har som parti lovat sedan 2014 att återförstatliga järnvägen men inte kommit till skott och därför tycker vi att det här fattas i riktlinjerna.

Bengt Jäderholm, tidigare generaldirektör för Vägverket och direktör på Banverket, har i en utredning påpekat att trots att kostnaderna för underhållet ökat från 2,8 miljarder kronor till 6 miljarder kronor mellan 2002 och 2014 har punktlighet och olyckor i samband med spårarbete varit oförändrade eller försämrats. Det är dags att återta kontrollen så att vi både fixar vår nuvarande järnväg och även ger de bästa förutsättningarna för den infrastruktur som vi beslutar om i dag. Bifall till yrkande 1836.

Johan Andersson, Skåne: Bifall till motion 854:1. Som ombud i Eslöv vet jag hur viktig järnvägen är och att den ger möjlighet för både jobbpendling och nöjesresor. Redan i dag är det trångt på

den befintliga stambanan, en dåligt underhållen bana som gör livet svårare för väldigt många som är beroende av den för att ta sig till jobb, skola eller till fotbollen.

Men höghastighetsbanan riskerar att ta resurser från investeringar i den befintliga banan – satsningar som är nödvändigt för den regionala pendlingen. Höghastighetsbanornas investering
5 måste vägas mot hur de påverkar den lokala naturen och miljön negativt. Bygget kommer också att ge stor negativ påverkan på klimatet innan det över huvud taget vägs upp mot banans klimatnytta.

Banan kommer till att dras fram i orörd terräng, i tysta miljöer och i områden som har stora naturvärden – både på den kulturhistoriska sidan men även kring ekologiska värden. Det kan
10 inte vara rimligt att förstöra dessa värden utan en rejäl diskussion först. Sverigeförhandlingen och besluten gick rakt över huvudet på kommunerna där tågen inte skulle stanna. Det vi vet i dag är att det belastar den nära, miljöområden försvinner och arter utplånas där människor i dag bor och verkar. Jag är positiv till att man i riktlinjerna har tagit upp att kommunerna ska involveras tidigt, för det missades totalt här.

15

Nina Höjjer, Örebro län: Tänk om över 1 miljon flygresenärer varje år i stället skulle ta tåget. Tänk om en tågresor som i dag tar över 5 timmar i stället skulle ta 3. Tänk vad många fler som skulle välja att åka tåg då i stället för bil. Tänk vad det skulle innebära för miljön med 60 000 färre ton årliga miljöutsläpp bara från flyget. Tänk om vi inte skulle behöva så många av de cirka
20 900 miljarder som är avsatta av vår eminenta regering för att förbättra, rusta och förbättra nya cykelbanor, vägar och järnvägsspår för att åstadkomma detta. Tänk om vi i stället skulle prova ett nygammalt sätt – att delfinansiera nya infrastrukturprojekt – där vi som kommer att bruka den betalar en hundring extra.

Tänk om denna kongress skulle bifalla motion 826. Då skulle vi kunna åstadkomma detta.
25 Härmed yrkar jag bifall till att vi socialdemokrater ska ta initiativ till att utreda förutsättningar att brukarfinansiera en ny gränsbana mellan Sverige och Norge, som lägger grunden till en modern järnvägsförbindelse.

Katarina Nyberg Finn, Jämtlands län: Jag åkte laddad ner hit till kongressen – laddad med
30 argument och yrkande på investeringar i befintliga järnvägsstråk och ökat vägunderhåll. Vi har haft mycket bra diskussioner i temagrupperna och jag tycker att de nya riktlinjerna är väldigt bra så jag yrkar bifall till dem. Jag saknar dock utveckling kring transportstödet så därför yrkar jag bifall till motion A546:9.

Bra tillgänglighet på väg, tåg och flyg ger attraktionskraft och underlättar etableringar. Sänkta
35 hastigheter, dåligt underhållna vägar och långa restider med järnväg bidrar med det motsatta. I Jämtland har vi i planperiod efter planperiod fått stå tillbaka vid fördelning av regionala medel till länsplanerna. Trots att Jämtland är geografiskt stort, landets tredje faktiskt, så tilldelas vi medel i paritet med landets geografiskt minsta. Det förstår vi, det är helt orimligt. Detta är en skevhet som får konsekvenser för tillväxt och utveckling.

40 Det handlar om viktiga satsningar i järnvägsinfrastruktur som vi behöver jobba med. Det handlar om satsningar på Inlandsbanan, den 105 mil långa järnvägssträckan mellan Gällivare och

Mora, med direkt anslutning till svenska basnäring. En upprustad inlandsbana skulle kunna bidra med ett avsevärt kapacitetstillskott och här finns möjlighet att utveckla en grön godskorridor.

5 *Mats Taaveniku*, Norrbotten: Jag vill börja med att yrka bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer och yttranden över motion 848. 1 000 miljarder investeras i klimatomställningen i Norrbotten och Västerbotten, varav LKAB investerar 400 miljarder. Till detta kommer investeringar i batterifabriken Northvolt i Skellefteå, fossilfria stålverket H2 Green Steel i Boden, Talga Mining i Kiruna kommun som kan komma att utvinna världens renaste grafit för att användas till batteriproduktion för elbilar. Därtill kommer satsningen på att skjuta upp små satelliter för bland annat klimatövervakning från rymdbasen i Kiruna. Det gör Kiruna till Europas rymdhuvudstad.

10 Partivänner, 50 procent av tonnage som transporteras på svenska järnvägsnätet består av produkter från LKAB, vilket gör att det är trångt för person- och godstransporter på enkelspåriga Malmbanan mellan Luleå och Narvik. Arbetspendling och besök mellan sjukhus i Norrbotten begränsas. Med ökande behov tack vare de nya etableringarna blir det snart stopp.

15 Kommande satsningar på höghastighetståg är bra, men vi är nöjda om tågen på Malmbanan har någon hastighet över huvud taget. Om vi inte kan göra allt samtidigt: Satsa först på befintliga stambanor och sedan på nya. De små signaler som dubbelspår på Malmbanan som finns i partistyrelsens förslag gör mig hoppfull, men bättre med konkret nytta.

20 *Mona Forsberg*, Jönköpings län: Den viktigaste samhällsbyggnadsfrågan i modern tid i vårt land är de nya stambanorna och det är höghastighetsbanan. De nya stambanorna kommer att ge näringsliv och offentlig sektor ett ny möjlighet att anställa kompetent arbetskraft som kommer att generera bättre regional utveckling med fler jobb, fler bostäder och underlätta klimatomställningen.

25 Den behövs och den behöver byggas i ett sammanhållet system, men när kommer tåget? Det är en fråga som vi brukar ställa till Tomas varje gång vi träffas, så han tycker nog att vi är ganska tjugiga i Jönköping. Men vi behöver få besked för att vi ska kunna fortsätta vårt samhällsbygge i vårt län och i vår kommun. I Jönköping står ett stort område med en blöt filt över sig och bara väntar: Ska det bli en ny station eller kan vi fortsätta att bygga bostäder här?

30 Det har gått otroligt många turer fram och tillbaka med Sverigeförhandlingen och turer i riksdagen, fram och åter. Men nu får jag faktiskt nytt hopp igen och ny energi, för i riktlinjerna står det nu "ska fullföljas" och vi har även tidigare tagit beslut och öppnat för nya finansieringslösningar. Äntligen! Bifall partistyrelsen.

35 *Eva Ballovarre*, Kronoberg: Jag vill yrka bifall till motion A794 i sin helhet och det handlar om att kvalitetssäkra och jämställdhetssäkra all artificiell intelligens. Sverige behöver artificiell intelligens och välfärden behöver artificiell intelligens. Det kommer inte att finnas tillräckligt med människor som ska jobba i välfärden i framtiden, så det är på tiden att vi fixar detta.

40 Jag tror att artificiell intelligens är ett bra och säkert sätt att bedöma röntgenbilder, göra urval i rekryteringsprocesser och hjälpa myndigheter i deras bedömningar, men vi behöver se till att det är jämställdhetssäkert och säkert när dessa bedömningar görs. När information matas in och

ska lära upp datorn innehåller den med största sannolikhet både förförståelse och fördomar och vi vet att i dag är inte samhället jämställt, så den information som matas in i dag kommer också att innehålla normer och riskera att det blir icke jämställda och icke jämlika bedömningar som datorerna ska göra. Jag yrkar bifall till den här viktiga motionen.

5

Emilia Bjuggren, Stockholm: Vi har precis beslutat om att vi ska genomföra en klimatomställning där alla deltar efter förmåga, där vi tar hänsyn till att vi har olika förutsättningar runt om i vårt land. Många av er som varit uppe här har påpekat att vi i storstäderna på många sätt har enklare utgångsläge. Därför tycker jag också att ni ska ställa kravet på oss att vi tar ansvar för att gå lite före, och det försöker vi också göra. Socialdemokraterna i Stockholm har beslutat att bli klimatpositiva 2035. Men en förutsättning för det är det viktiga arbete som den socialdemokratiska infrastrukturministern nu gör för att vi ska kunna lägga ner Bromma flygplats.

10

Självklart ska människor i hela vårt land fortsätta att kunna resa till Stockholm, och vi vill kunna ta oss till hela landet. Men de investeringar som krävs för ett hållbart flyg kommer inte att kunna ske på Bromma flygplats. De måste ske på Arlanda dit inrikesflyg måste prioriteras.

15

Den här viljeinriktningen är tydlig i både riktlinjerna och motionsutlåtandena men det är tydligare i motionsutlåtandet att nedläggningen av Bromma inte kan villkoras. Därför vill vi förtydliga i riktlinjerna att kapacitet för inrikesflyg på Arlanda ska säkras och att Bromma flygplats läggs ner.

20

Renée Bengtsson, Göteborgsområdet: När jag inte hänger med er på fredagskvällar är jag kommunalråd i Lerum, det vill säga där X2000 saktar ner på Västra stambanan för att det är trångt på spåret. Det har varit viktigt för oss att även de befintliga stambanornas upprustning står med i riktlinjerna, och kamrater – det gör det nu. Bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer för en hållbar infrastruktur som bygger samman Sverige.

25

Bertil Johansson, Jämtlands län: Jag vill börja med att yrka bifall till motion 814:3 om att länsplanerna ska utökas och beräkningsmodellen göras om. De flesta vet vägen till Åre, men jag skulle vilja att partistyrelsen tänker på den tokige norrlänningen som tycks veta något om vägar och komma och hälsar på mig.

30

Då skulle jag ta dem från Hammerdal, köra förbi Strömsund och köra upp mot Brännvinsstigen – varför den heter det kan ni räkna ut, för den vingar sig fram och tillbaka. Vi kör förbi Backe, Ljungsele, Åsele och upp mot Jokkmokk och till sist landar vi på Ishotellet i Jukkasjärvi. Då skulle partistyrelsen förstå varför vi i Norrland behöver mer pengar till vägarna.

35

Karin Åkersten, Stockholm: Jag vill yrka bifall till Stockholms motion 581:34 – att det byggs dubbelspår för snabbtåg mellan Stockholm och Oslo. Vi har tillsammans tagit ut riktningen för en ambitiös satsning på infrastruktur och vi tar de här dagarna ut riktningen för att bygga landet. Vi ska bygga starkt och vi ska bygga det tillsammans, och det är klart att vi då ska sätta mål.

40

Ett av de målen som kommer att skapa möjlighet för resande och möten med våra grannar, ett sätt att både göra vårt land större och närmare är att bygga snabbtåg med dubbelspår mellan Oslo och Stockholm.

Jenny Melander, Kalmar län: Vem vill inte spendera en fredagskväll med att prata om lite infrastruktur? Infrastrukturen är avgörande för om vi ska klara av våra mål. Det är nödvändigt att en stor del av de person- och godstransporter som i dag sker måste flyttas från väg och flyg till räls. Det måste helt enkelt vara både smidigt, prisvärt och säkert att åka tåg.

5 Järnvägen behöver byggas så att mobiliteten för människor och varor säkras. Kapacitet för höghastighetståg ska skapas på sträckor där trafiken är omfattande och som binder samman Sverige med våra grannländer. Kalmar län anser att Växjö hade varit en bra knutpunkt. Förslaget om tåg som går i 320 kilometer i timmen syftar till att garantera att transporterna flyttar från väg och flyg till räls genom att restiderna kraftigt sänks.

10 Och så ska man komma ihåg att yrka. Jag vill ställa mig bakom yrkande¹⁷⁴⁵ för att bifalla SSU:s motion A601:2 – att Socialdemokraterna ska verka för byggandet av en ny stambana för höghastighetståg med kapacitet för 320 kilometer i timmen. Om vi ska lyckas att flytta flyg till räls behöver vi satsa på infrastrukturen.

15 *Mikael Melby, Fyrbodal:* Jag vill först säga att jag yrkar bifall till partistyrelsens reviderade förslag till riktlinjer. Vi är många som kan vittna om hur viktig en väl utbyggd infrastruktur är. Det är en förutsättning för att klara klimatmålen och kunna hantera både tillväxt och befolkningsökningar. Det här stärker jämlikheten genom att utgå från både kvinnors och mäns möjligheter och behov. Att stärka investeringar i vägnät samtidigt som det ska satsas på att ännu gods ska läggas över på järnväg och sjöfart är bara bra.

20 Skrivningen kring nya och befintliga stambanor är så viktig liksom gränsöverskridande infrastruktur för att knyta samman de nordiska länderna. Arbetet med att göra flyget hållbart likaså. Men som skrivningen också gör gällande: Den miljövänligaste resan är den som inte görs alls. Men då måste möjligen till distansarbete fungera. Utbyggnaden av fast och mobilt bredband ska fullföljas.

Anders Öberg, Norrbotten: Vi ser nu en uppladdning för den perfekta stormen, den gröna nyindustrialiseringen i Sverige och alla blickar riktas mot norra Sverige. Förutsättningarna där, mineralen, malmen och gruvorna, den gröna elen, de innovativa lösningarna och kunskapen och en grundinfrastruktur gör den stora investeringen och omställningen vi ser möjlig.

30 Det handlar om att göra det klimatsmarta klivet och investeringar som gör att världens blickar nu vänds mot norra Sverige och Sveriges lösningar. Men det handlar också om hur vi ska få framgångssagan att verkligen bli en framgångssaga, att malmen kan transporteras hela vägen ut till kontinenten, att möjliggöra tillverkning av eldrivna bilar, konstruktioner till broar och hus och till industribyggnader. Då måste det finnas en sammanhållande och fungerande kedja för att transporterna ska kunna fungera.

35 Det innebär att vi behöver både nya Ostkustbanan och att flaskhalsarna vid Hallsberg fungerar – att det fungerar hela vägen fram. Det handlar om att investeringar i en infrastruktur som faktiskt både klarar kompetensbehov och möjliggör en jämställd och jämlik utveckling för att barn och vuxna, män och kvinnor, ska kunna leva ett bra liv i Sverige. Bifall till de nya reviderade riktlinjerna.

Lisa Näbo, SSU: Ibland förstår vi i SSU vikten av pragmatism. Politik är ett givande och tagande, och vi vill väldigt gärna komma överens med partistyrelsens om en skrivning som möjliggör för fler unga, oavsett plånbokens storlek, att kunna resa kollektivt. Det vore bra för jämlikheten. Det vore bra för klimatet.

5 Därför har jag ett nytt förslag som jag hoppas att vi kan jämka oss kring. Jag drar därför tillbaka mitt tidigare yrkande till förmån för detta: ”Vi vill se avgiftsfri kollektivtrafik för unga under sommaren. Möjligheten till en avgiftsfri kollektivtrafik för ungdomar under hela året ska utredas.” Jag hoppas att partistyrelsen kan möta de 4 000 nya medlemmar som gick med i SSU för att de visste att det var det här vi kämpade för.

10

Peter Bernhardsson, Södermanland: På Sörmlandsdelegationens vägnar yrkar jag bifall till de uppdaterade riktlinjerna. Vi hade inte stora invändningar mot den första versionen heller men på två punkter saknade vi formuleringen. Det första gällde det hållbara flyget och det andra gällde infrastruktur över landsgränserna. På båda dessa punkter finns nu tydligare skrivningar och det

15

Vi uppskattar att kongressen inte beslutar om en shoppinglista med enskilda investeringsobjekt. På en sådan lista skulle naturligtvis Oxelösunds hamn, Skavsta flygplats och väg 55 över Mälaren stå överst. I stället tycker vi, precis som PS har gjort i sitt utlåtande över motionerna: Lagg fast principerna för en god socialdemokratisk infrastrukturpolitik, en politik som håller samman landet, stärker konkurrenskraften, klarar klimatmålen och skapar en grund för jämställdhet och jämlikhet. Därför kommer vi heller inte att insistera på våra sörmländska objekt, att de särskilt nämns eller bifalls.

20

Filip Reinbag, Gotland: Nu blir det tåg! Nej, det blir det såklart inte. Även om museijärnvägen hos oss är trevlig så är tåginvesteringar något som sällan intresserar oss gotlänningar, men vi vet att de är viktiga för resten av Sverige. Färjan och flyget däremot, är vår landsväg till fastlandet och det är vägen för gotländsk utveckling. Här får vi vart sjunde år förslaget om att ”ta bort asfalten från E4:n” för att ta kommunstyrelsen i Oskarshamns ord.

25

Jag tänker inte yrka något kring färjetrafiken utan jag uppskattar riktlinjernas principiella hållning kring att transportslagen hänger ihop och att de ska möjliggöra för utveckling i hela landet. Framför allt uppskattar jag de höga ambitioner för klimatomställningen, för transport av både människor och gods i hela Sverige, för de är ju så vi socialdemokrater bygger ett Sverige som håller ihop, som gör det möjligt att faktiskt bo och leva i hela vårt land. Som representant för den region som producerar nästan all cement som kommer att behövas för att de här riktlinjerna ska kunna bli verklighet vet jag också behovet av att vi säkerställer en god försörjning av cement kommande år.

35

Vi gotlänningar är ju särskilt beroende av färjetrafik och flyg, och jag vill därför yrka bifall till partistyrelsens förslag kring det här. Bromma kan inte avvecklas innan Arlanda har tillräcklig kapacitet.

40

Dan Nilsson, Kalmar län: Jag yrkar bifall till motion 833:1, så har vi klarat av det. Jag fattar – jag

ska inte gå upp på den här motionen egentligen och jag ska inte göra de här yrkandena, Tomas. Det är väl för den delen ingen härinne som vet i princip vad Tjustbanan eller Stångådalsbanan, även om Tomas vet det givetvis. Så är det. Men låt oss då i stället prata om principer.

5 Jag ser inte hur det kan vara rimligt att en hamn utses till riksintresse och att man sedan tar bort riksintresset för järnvägen som går dit. Jag ser inte hur vi som socialdemokrater kan medverka till att våra järnvägar läggs ner, oavsett hur små de här. Dit de går är i princip alla gånger livsnerven till den lilla orten eller de orterna som den går igenom. Det vill inte jag medverka till.

10 Med det yrkar jag bifall till motionen och för att lätta upp stämningen yrkar jag också bifall till partistyrelsens förslag.

Thomas Lindell, Skåne: Tomas Eneroth, man blir lite varm i hjärtat när vi pratar om infrastruktur som pendlings- och arbetsmöjlighet – jag har sagt det till dig innan. Det är solidaritets- och jämlikhetreformer – tack, Tomas. Jag har ingått i ett par temagrupper och anar en liten strategi från partistyrelsen. Man utgår försiktigt i sina texter och lämnar utrymme för oss ombud att få in lite som vi vill ha med, och jag gillar det. Tack för goda diskussioner i alla temagrupper och jag yrkar bifall till partistyrelsens reviderade riktlinjer.

15 Sist men inte minst hade Tomas en retorisk fråga i sitt inledningstal: ”Vilken sträcka ska vi slopa? Är det Hässleholm–Lund?” Nej, det är det inte.

20 *Mats Palm, Älvsborgs Södra:* Jag hade egentligen inte tänkt att gå upp i det här ärendet, men jag såg att ett annat objekt var namngivet kan jag inte hejda mig. Vi har ett förslag till skrivning i riktlinjerna där det står att hela Norrbotniabanan ska färdigställas. Där vill jag ha ett tillägg efter ett kommatecken: ”och västra stambanan byggs ut till fyrspar mellan Göteborg och Alingsås.” Det är yrkande 1869.

25 Vi har varit inne på att Göteborgs hamn byggs ut. Det ska muddras för att ta emot de allra största fartygen. Det är Sveriges största import- och exporthamn. Västra stambanan är försörjningsled till och från den hamnen. Det är den enda stambana som tål de högsta tyngderna med 160 kilometer i timmen. Västra stambanan mellan Göteborg och Alingsås är fullproppad, så vi behöver bygga ut den. Jag yrkar bifall till mitt tilläggsyrkande.

Jeanette Qvist, Halland: Tack för bra samtal i temagruppen. Hallandsdelegationen ställer sig bakom partistyrelsens ny riktlinjer. Vi tar stora nya kliv och det är riktlinjer som förpliktigar ordentligt, skulle jag vilja säga, så det är nog tur att vi inte nämner alla våra önskningar för då hade det blivit än svårare.

35 Men vi socialdemokrater visar tydligt att det är vi som bygger ett starkare samhälle, ett starkare näringsliv och det är vi som bygger ihop landet rejält. Allt finns med tycker vi. Stora investeringar i ny järnväg, förstärkt väg- och järnvägsunderhåll, elvägar, laddinfrastruktur, stambanor som ska fullföljas – även befintliga, en nationell och täckande plan för elladdning – det gör oss rejält laddade!

40 Vi ska lägga över allt gods vi kan på järnväg och sjöfarten och koppla ihop oss med övriga

5 Europa. De svenska hamnarnas konkurrenskraft är viktig. De ska stärkas och deras roll i transportsystemet utvecklas. Det tackar vi speciellt för. Vi tackar också för det som ni lovar – att det offentliga har ett ansvar när det gäller att vi ska bygga ut det fasta och mobila bredbandet i hela landet, för det är nödvändigt för att vi ska kunna bygga det digitala välfärdsbygget och kunna distansarbeta. Så vi tackar!

10 *Alexander Nilsson, Blekinge:* Jag vill yrka bifall till yrkande 1872. Jag kan bara inställa i det Lisa Nåbo lyfte från talarstolen. När vi nu diskuterar på alla nivåer, i alla forum och med alla om hur vi ska nå våra klimatmål är frågan om framtidens kollektivtrafik av yttersta vikt. För att vi ska nå våra utsläppsmål i nuvarande förbränningsparadigm är det viktigt att alla som kan reser mer kollektivt.

15 Genom att verka för mer överkomliga priser i kollektivtrafiken kan vi öka den andel som reser med kollektivtrafik och på så sätt verka för en minskad klimatpåverkan, och genom att samtidigt verka för en avgiftsfrihet för ungdomar under sommaren kan vi också samtidigt möjliggöra för en ny form av social mobilitet för tusentals i det här landet. Möjligheten att kunna ta det där drömsommarjobbet ökar, hockeyträningen i grannkommunen blir en realitet och besöken i vårt fina land blir möjliga. En stor initial kostnad – ja, det är det kanske. Men det hade kunnat omvandlas till en enorm samhällsservice som gynnar hela samhället. Återigen – bifall till yrkande 1872.

20 *Sebastian Hörlin, Jönköpings län:* Min delegationskamrat Mona Forsberg stod här tidigare och talade sig varm om nya stambanor, och jag delar naturligtvis det hon sade.

I Jönköpingsdelegationen tycker vi att partistyrelsens nya förslag är riktigt bra. Förutom nya stambanor ska vi också arbeta för att rusta upp vår befintliga järnväg, vilket är fortsatt viktigt för hela samhället – för både person- och godstrafik men också avgörande för klimatet. 25 Vi välkomnar också mycket skrivningen om att investeringar i vägnätet ska gå före ytterligare hastighetssänkningar. Jag kommer från Eksjö kommun där vi har riksväg 40 som går igenom och knyter samman vår kommun. En hastighetssänkning på denna väg skulle påverka pendlings-, näringsliv och landsbygdens attraktionskraft väldigt negativt.

30 Det här är för mig en infrastrukturpolitik som gynnar både stad och land. Hela landet ska leva, och det här är en infrastrukturpolitik som gynnar just hela landet – eller lite enklare sagt: Det här är socialdemokratisk infrastrukturpolitik. Jag ser fram emot när vi omsätter den i praktik framöver. Bifall till partistyrelsens förslag.

35 *Andreas Lind, Stockholm:* Vi gillar det senaste programmet som har kommit fram. Det är väldigt bra men vi vill såklart vässa det lite till, som flera har varit inne på. Jag vill yrka på att på sidan 2 rad 34 byta ut meningen ”Inte minst är det viktigt att kollektivtrafiken byggs ut och görs mer tillgänglig för fler och att arbetspendlingen fungerar även på obekväma arbetstider.”

40 Det är en lite lång mening så vi vill ha en punkt och lägga in en viktig sak kring statens medfinansiering, så vi vill ersätta det här med: ”Inte minst är det viktigt att statens medfinansiering av kollektivtrafikutbyggnaden ökar. Kollektivtrafiken ska göras tillgänglig för fler och arbetspendlingen ska fungera även på obekväma arbetstider.”

Kollektivtrafiken i Sverige är eftersatt. Från många ställen från norr till söder kan man höra många historier om hur det är där man bor. Vi kan ju vittna om dålig turtäthet, busslinjer som lägger ner och tåg som inte kommer i tid. Vi behöver generella stöd till regionerna men även mer specificerat, som inte är för riktat. Då tänker vi helt enkelt att när vi ser att kommuners investeringar i kollektivtrafiken har bidragit på ett bra sätt och vi ser att statens har gjort det – då tycker vi helt enkelt att under rådande förutsättningar att statens medfinansiering ska öka. Vi ser även på våra håll att det blir en konflikt mellan vårdens finansiering och kollektivtrafiken, så låt oss öka medfinansieringen och bygga ett starkare Sverige. Bifall till 1839.

5
10 *Thomas Pettersson, Värmland:* Jag ska börja med att yrka bifall till Nina Skyttbergs tillägg på sidan 3 rad 18 som handlar om att vi ska verka för att säkerställa driften av de regionala flygplatserna. Jag bor i en liten ort i norra Värmland. Vi har ett multinationellt stålföretag där som heter Uddeholm Tooling som har jättenytta av vår regionala flygplats. Jag kliver ut från min dörr och tar mig till Stockholm på ungefär två timmar. Ska jag ta tåg och buss så tar det mig ungefär fem
15 timmar. Vissa orter är jätteberoende av sina regionala flygplatser, så bifall till det tillägget. I övrigt stödjer vi partistyrelsens förslag till riktlinjer.

Nina Höjjer, Örebro län: Vi pendlare är av en alldeles särskild sort. Vi kan resa flera timmar varje dag för att få bo där vi gör och förhoppningsvis få jobba med det vi önskar. Jag är av en sådan
20 sort; i över 25 år har jag varit det. Jag har åkt kollektivt så ofta jag har kunnat och de senaste åren så mycket som möjligt, som politiskt ansvarig för kollektivtrafiken och infrastrukturen i Örebro län. Jag vet hur mycket det gör att vägarna är säkra och snabba men också vad det innebär när de har dålig standard eller fordon mest står stilla i köer.

Jag vet hur stor skillnad det skulle göra för miljön och trängseln om all den ökande mängd
25 gods som kör på våra vägar i stället fick plats på järnvägen. Jag vet hur stor skillnad det skulle göra för miljön om vi har fler som valde att åka kollektiv och att trafiken blir utbyggd så att många fler skulle kunna nyttja den.

Tack Tomas Eneroth med flera och bifall till de riktlinjer vi tillsammans i temagruppen fått till så bra. Det kommer att göra stor skillnad, ge en tydlig inriktning om att infrastruktur håller ihop
30 vårt land och att hela vårt land prioriteras utifrån de förutsättningar som finns just där och där de gör största nytta. Sedan är vi många som ser fram emot att allt fler infrastrukturprojekt nu ska kunna lånefinansieras, för något jag vet är att det vi vill åstadkomma kommer att kosta och att det kommer ta tid, men nu partivänner har vi stakat ut vägen!

35 *Karin Åkersten, Stockholm:* Jag ska passa på att yrka bifall till motion 581:32 – att det sammanhållna tågnätet tas tillbaka och ett trafikerings- och kapacitetsmål införs. Vi ska investera i järnväg, och varför ska vi göra det? Jo, till exempel för att människor ska kunna resa och det viktigaste för den som ska resa är att tågen går på de sträckor som en vill åka, och att det finns plats för dem som vill åka med tågen.

40 Det är det som ska styra planen för investeringarna, inte var olika aktörer bedömer det som lönsamt att köra. Därför är det Trafikverket som ska planera och styra vilka investeringar som ska

göras och vem som ska köra vilka tåg och när. Vi ska ta den demokratiska kontrollen över hela vårt samhälle, kamrater – även över järnvägen.

Jag vill också yrka bifall till Eva och Kronobergs bifallsyrkande på motion 794:1–3.

5 *Per Nyblén Västernorrland:* Jag vill understryka Nina Skyttbergs yrkande 1799 om finansiering av de regionala flygplatserna. Det är oerhört viktigt, och stort tack till Värmland som stöttar det. Jag skulle vilja rikta mig till alla er andra som representerar kommuner och regioner som äger era flygplatser och får lägga ganska stora pengar på det varje år.

10 Vi hade för länge sedan ett kommunalråd från min hemkommun Örnsköldsvik som hade en diskussion med Trafikverket. På den tiden var det bara Arlanda som var lönsamt, som man sade. Kontringen var att det blir väldigt konstigt om vi ska ha en flygplats där vi ska lyfta, cirkulera och sedan landa. Vi behöver hålla ihop hela Sverige och i Västernorrland har vi tre regionala flygplatser som är oerhört viktiga för näringslivet, och jag är övertygad om att det är många fler i den här salen som sitter i samma situation. Bifall till yrkande 1799.

15

Tomas Eneroth, föredragande: Tack kamrater, vilken bra debatt och vilket engagemang! Det bådär gott inför framtiden men det bådär också gott när vi nu gemensamt folkbildar varandra, för det är det vi gör nu – vi lär oss om allt från artificiell intelligens till järnväg på Tjustbanan och Stångådalsbanan eller för den delen hur vägarna ser ut i Norrlands inland. Jag kan på tal om 20 den sista referensen säga att åker man i Kosta och ska ut Snobackavägen i Småland och ner mot Källeskrub så är det dåliga vägar även i Småland, och det är det på många ställen i landet. Det är dåliga vägar och det finns stora behov av upprustning av infrastruktur.

25 Det är därför vi gör så stora satsningar men det kommer att ta tid att hämta de underinvesteringar som varit under väldigt lång tid. Låt oss då vara extra noga med att påpeka detta i en valrörelse. Se till att vi inte får en borgerlig regering som skär ner ytterligare på den investeringar som behöver göras. Vi tar ansvar för att bygga ihop landet.

30 När det gäller yrkandena på riktlinjerna finns det ett flertal förslag och jag ska försöka att kommentera dem. Vi börjar med förslag om att Västra stambanan ska byggas ut till fyrspar mellan Göteborg och Alingsås, ett tillägg efter texten om Norrbotniabanan. Det yrkar vi avslag på eftersom vi har principen att inte lägga till en mängd objekt ytterligare. Jag tror den diskussionen är väl bekant.

Vi fick ett förslag från Stockholm och Åsa Ekman om att skärpa styrningen så att klimatmålen ska väga tyngre vid planering av infrastruktur. Det tycker jag är bra, det är en bra beskrivning av det vi faktiskt gör, så det yrkar vi bifall till.

35 *Mari Hultgren* – tack för bra diskussion. Där fanns en oro från Östergötland om satsningen på täckande plan för elladdning. Man vill också säkerställa att vi klarar av annan fossilfri bränsleförsörjning. Där är det så att vi prioriterar med den nationella planen för elektrifiering. När det gäller övriga bränslen är det så att vi till och med i senaste budgetpropositionen gör en extra satsning på mackar i glesbygd och landsbygd. Där har vi en väl fungerande täckning och en 40 väl fungerande försörjning. Naturligtvis kommer vi att bevaka det men vi ser inte nu behovet av att i riktlinjerna lägga in någon särskild plan. Därför yrkar vi avslag på det.

Här finns också ett yrkande om att vi på sidan 2 rad 33 i ska lägga till ”samt bidra till att hela Sverige är med i omställningen på lika villkor.” Det tror jag att vi alla egentligen ställer upp på men precis den meningen finns i det regionalpolitiska avsnittet och i jobbavsnittet så vi tänker att vi behöver inte fylla ut med liknande meningar även i detta sammanhang. Därför föreslår vi avslag på det.

Vi har ett förslag från Stockholm som handlar om generella statsbidrag kontra öronmärkta statsbidrag för kollektivtrafiken: ”Inte minst är det viktigt att statens medfinansiering av kollektivtrafikens utbyggnad ökar.” Det här är en tuff diskussion för oss socialdemokrater. Vi har valt att göra något ovanligt under pandemin när vi nu lägger statliga extra resurser, närmare 7 miljarder, för att hjälpa regionerna i det ansvar man har för kollektivtrafiken. I grunden är det ju regionerna som har det ansvaret. Det är klart att man skulle kunna ha en diskussion även framöver om statens ansvar för detta, men min uppfattning och partistyrelsens uppfattning, inte minst efter samråd med SKR-gruppen, är att utgångspunkten ska vara generella statsbidrag, där vi inte tar från regionerna och flyttar över pengarna till infrastruktur eller kollektivtrafik. Det ska man i så fall själv äga i sin respektive region. Vi föreslår avslag på det till förmån för generella statsbidrag.

Vi har också fått ett yrkande om att järnvägsunderhållet ska förstatligas helt och hållet. Det är en riktning som vi socialdemokrater uppskattar men vi har valt en ordning nu där vi delvis förstatligar järnvägsunderhållet. Jag ska vara ärlig och säga att en av utgångspunkterna är den kraftiga ökning vi nu gör av järnvägsunderhållet. Det var bara i nuvarande nationell plan en 47-procentig ökning. Det gör att vi faktiskt kommer att behöva även flera aktörer för att få allt underhåll gjort. Men det är viktigt, det är det vi har jobbat med och nu lägger fram förslag om, att se till att vi har egen kapacitet i järnvägsunderhållet i Trafikverkets regi, så Trafikverket självt har den kompetensen. Så ja, vi ska förstatliga delar av järnvägsunderhållet men vi går inte i detta läge med på meningen att vi ska förstatliga allt järnvägsunderhåll. Avslag

Vi har förslag om Bromma där det från Stockholm som förslag om att kapaciteten för inrikesflyg på Arlanda ska säkras och att Bromma flygplats ska läggas ner. I riktlinjerna har vi valt att göra en tydlig brygga och jag vet – och ni har också hört i debatten – att det inte minst för kamraterna i Kalmar, på Gotland, Växjö, Ängelholm, Halmstad och på andra ställen är viktigt att kapaciteten på Arlanda säkras. Det är viktigt generellt att vi flyttar inrikesflyget till Arlanda. Jag tror att det är viktigt också för Arlandas utveckling, och att vi därmed sedan kan lägga ner Bromma. Men det är en nyckelmening för oss att säkra kapaciteten först så vi yrkar avslag på det förslaget från Stockholm.

Från Västernorrland har vi fått förslag om att det ska vara ytterligare stöd till de regionala flygplatserna. Där är det viktigt att komma ihåg att vi inte minst under pandemin har gjort väldigt stora insatser. Vi har skjutit till pengar, jag tror det är 100 miljoner kronor, i extra anslag till de regionala flygplatserna. Vi har infört allmän trafikplikt, eftersom det kommersiella flyget lades ner. Då fick vi upphandla, med statliga medel, flyg från Gotland och Norrland. Vi har gett stöd till beredskapsflygplatser när vi inrättade 27 temporära beredskapsflygplatser för att säkerställa samhällsviktigt flyg under pandemin. Och vi behöver flyg i hela landet för att säkerställa en väl fungerande flygplatsinfrastruktur. Det är det vi skriver i det förslag som nu finns

i riktlinjerna – en hållbar och tillgänglig flyginfrastruktur i hela landet. Därmed tycker vi att det behovet är tillgodosett så vi yrkar avslag på tillägget från Västernorrland.

Från Stockholm finns också ett förslag som handlar om att utbyggnad av flygkapacitet ska villkoras med minskade utsläpp. Vi vill inte gå så långt för vi tror att konsekvenserna i detta läge blir för stora. Men det är viktigt att påpeka att Sverige har ledartröjan. Jag stod för två år sedan i Icaos generalförsamling i Montreal, där hela världen samlades för att reglera flyget. Jag var den enda som krävde att vi ska beskatta fossilt flygbränsle. Inget annat land ställde upp på det. Två dagar senare stod Greta Thunberg och 300 000 andra och demonstrerade utanför Icaos generalförsamling. Hela vägen av demonstrationer med oro för klimatet gick sedan från land till land.

Nu är vi inte ensamma längre. Fler följer Sveriges exempel. EU tar ställning; jag tror att vi nu är uppe i 18 ytterligare länder som agerar för att beskatta fossilt flygbränsle. Vi lyfter in flyget i ETS-systemet inom EU. Vi inför en reduktionsplikt, det vill säga inblandning av biobränsle, för flyget. Vi har nu tagit fram miljödifferentierade start- och landningsavgifter för flyget och vi har en spännande utveckling med elflyg. Med andra ord – vi gör väldigt mycket. Men vi vill inte gå dithän att vi sätter en utbyggnad av flygkapacitet kopplat till minskade utsläpp. Därför yrkar vi avslag också på detta.

Och så har vi sista delen i yrkandet på riktlinjerna och det är från Lisa Näbo, SSU, som föreslår dels att vi ska ha en avgiftsfri kollektivtrafik under sommaren för ungdomar, dels att vi ska utreda möjligheten till avgiftsfri kollektivtrafik för ungdomar under hela året. Det yrkar jag ta mig tusan bifall till! Jag tycker att det är ett utmärkt förslag från SSU.

När det gäller motionerna har det varit en diskussion, och det finns några motionsyrkanden, som handlar om att utreda förutsättningar för en brukarfinansiering och en ny gränsbana över gränsen mellan Sverige och Norge, till exempel Stockholm–Oslo. Här vill jag hänvisa till den diskussion som har funnits tidigare under kongressen som faktiskt säger att vi nu ska lånefinansiera vissa strategiska infrastrukturprojekt. Jag tror att det är viktigt att vi håller oss till den formuleringen och inte specificerar den till något särskilt objekt. Därför yrkar vi avslag till att bifalla de motionerna.

Samma sak är det med de specifika önskemål som finns över vissa infrastrukturobjekt. Vi väljer att inte bifalla dessa utan vi har hittat en formulering där vi tar våra grundläggande principer för vilka infrastrukturobjekt som vi ska satsa på framöver.

Ska jag ta ytterligare något skulle det möjligen vara frågan om Stockholms län som handlar om snabbjärnvägen Järna–Linköping och centrala stationslägen. Där har ni säkert noterat att vi i riktlinjerna och i motionsutlåtanden är väldigt tydliga med både stadsutveckling och arbetsmarknadsförstoring, och det kommer med bakgrund av en diskussion där det fanns planförslag på att till exempel nya stambanor skulle gå långt utanför städerna. Det är inte vår inriktning.

Vår inriktning är att de ska vara knutna till städerna och bidra till stadsutveckling, bostadsbyggande och regionförstoring. Men det gäller generellt och inte bara i Stockholmsområdet. Jag tycker att den principen framgår väldigt tydligt i de förslag till beslut som vi har lagt fram.

När det gäller Skånes förslag på att det ska utredas inom Trafikverket både att livscykelkostnader ska inkluderas vid planering fördelning av resurser i arbetet med nationell plan och utveckla en modell för samhällsekonomiska analyser, så berörde jag det i inledningen. Jag vill också säga att det ligger i instruktionen till Trafikverket att ha ett pågående utvecklingsarbete av vilket arbete som ska genomföras i det här sammanhanget.

När det gäller transportstödet vill jag vara tydlig, för företrädare får Norrbotten och andra län har tagit upp detta. Det är självklart att vi ska kvar transportstödet. Det är inte hotat i dagsläget. Vi ser bara inte något särskilt skäl att nu behöva lägga in det i riktlinjerna och vi besvarar motionen med medvetenheten om att transportstödet är otroligt viktigt.

Det finns från Jämtlands län en diskussion om länsplanerna och huruvida de träffar rätt eller fel och är rätt konstruerade när det gäller fördelning av resurser. Jag ska nog ärligt säga att det nog inte är något län jag har träffat som har sagt att just deras län är väldigt nöjt med hur mycket pengar man får. Alla hittar ju någon variabel. I Jämtland är det att det är väldigt mycket väg. I Stockholm är det för att det är tung belastning på de vägar som finns. Jag har all respekt och förståelse för det, för det är inte väldigt enkelt att hitta exakt rättvisa variabler för hur man ska räkna ut vilka medel ett län ska ha. Vår modell är att i stället öka resurserna. Vi tillför 8 procent. Det är den största ökningen på länge. Det är det viktigaste – att vi skjuter till mer resurser för att just man ska kunna satsa också på länsvägar och länsplanering.

Det finns också motionskrav på att hastigheten ska vara 320 kilometer i timmen för hela stambanan. Jag ska ärligt säga att vi har valt från partistyrelsens sida att generellt tala om vikten av nya stambanor för att inte binda oss vid hastighet på alla delsträckor. Ett bra skäl till detta kan vara sträckan Göteborg–Borås som är helt avgörande. I dag går tågen i 40 kilometer i timmen, och det är fullt på väg 40 mellan Göteborg och Borås, men när vi bygger ny stambana hinner man knappt komma upp i 320 kilometer ändå. Därför avslår vi formuleringen om att det ska vara 320 kilometer i timmen på alla sträckor. Men naturligtvis ska det vara så snabbt som möjligt och med så lite markåtgång som möjligt också, med anledning av den debatt som var tidigare. Kan man bygga landbroar behöver inte lika mycket mark tas in anspråk.

Avslutningsvis när det gäller digitalisering och artificiell intelligens, från Kronoberg. Jag tycker att det är en bra diskussion och här pågår både ett arbete i Sverige där regeringen har tagit fram en nationell inriktning för arbetet med AI, men det är också så att det inom EU pågår ett samordnat arbete med etiska riktlinjer där inte minst jämställdhet är en väldigt viktig variabel, och det är ingen mindre än Anders Ygeman som bevakar det arbetet och arbetar tillsammans med andra digitaliseringsministrar i EU för att det ska bli korrekt. Jag känner mig trygg med detta och det är också utgångspunkten för att vi från partistyrelsen väljer att besvara motionen. Jag tror därmed att jag har besvarat de allra flesta.

Beslut – riktlinjerna

Kongressen beslöt:

att bifalla Åsa Ekmans förslag om att föra in en skrivning om klimatmålen med instämmande av partistyrelsen

att bifalla Lisa Nåbos förslag gällande avgiftsfri kollektivtrafik för unga på sommaren med instämmande av partistyrelsen

att efter försökavotering avslå Andreas Lind förslag om gemensamt ägande och återförstatligande
att i övrigt fastställa de politiska riktlinjerna – kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart: En
hållbar infrastruktur som bygger samman Sverige* (s. 7–8).

5 **Beslut – motionerna**

Kongressen beslöt:

att efter försöksavotering bifalla partistyrelsens förslag gällande motionerna **A546:9**, A794:3,
A826:1 och A837:1

att i övrigt fastställa partistyrelsens utlåtanden på område A: (UA111, UA158).

10

Ajournering

Kongressen ajournerades klockan 00.44.

15

20

25

30

35

40

LÖRDAGEN DEN 6 NOVEMBER 2021

Förmiddagens förhandlingar

5 Förmiddagens förhandlingar inleddes klockan 8.33.

Ordförande: *Erik Ezelius* och *Elisabeth Brandt Ygeman*

Sekreterare: *Veronica Nelson* och *Alexander Högberg*

10

Dagordningens punkt 10

Behandling av motioner och politiska riktlinjer: Vi bygger landet, fortsatt behandling

15

Dagordningens punkt 10.14

Behandling av område A: Vi bygger landet starkt och hållbart

20 Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart: Alla jobb ska vara trygga jobb* (s. 8–9), *Plikt och rätt* (s. 9–11).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område A: (UA135, UA139).

Huvudföredragande: *Magdalena Andersson*

Föredragande: *Anna Johansson* och *Eva Nordmark*

25

Föredragning och förslag

Anna Johansson, föredragande: God morgon partivänner och kära ombud! Jag hoppas att ni är taggade att prata lite arbetsmarknad så här på lördag morgon, det är vi i alla fall – framför allt taggade på att lyssna på er.

30

Det är människors arbete som skapar välbästand och välfärd. Jobbet ger oss i bästa fall frihet, personlig utveckling och stolthet. Vår position i arbetslivet påverkar hur vi har det också i andra delar av livet – vår hälsa, vår ekonomiska trygghet och vår status. Det är därför helt naturligt att jobben är, och kommer att fortsätta vara, en väldigt central del för oss socialdemokrater. Målet har formulerats på lika sätt: arbete åt alla, full sysselsättning eller att all som kan jobba ska jobba. Fast det uttrycker egentligen precis samma sak – alla behöver ingå i arbetsgemenskapen, både för sin egen skull men också för allas vår gemensamma skull.

35

Men det räcker inte att ha ett arbete. Det ska också vara jobb med en tillräcklig inkomst samt anställnings- och arbetsvillkor som bidrar till trygghet, utveckling och hälsa. De senaste åren har utvecklingen på arbetsmarknaden, precis som i samhället i övrigt, dragits isär. Sysselsättningen är rekordhög, samtidigt som en stor grupp människor har varit arbetslösa under väldigt lång tid. Lönerna har höjts för de allra flesta, arbetsmiljö och arbetsinnehåll har förbättrats för stora

40

grupper, samtidigt som allt fler har otrygga anställningar och allt för många blir sjuka eller slits ut av sitt jobb.

5 Så här kan vi inte ha det, partivänner. Här behövs en stark socialdemokratisk politik som ökar jämlikhet och trygghet också på jobbet. Trygga anställningar, en god arbetsmiljö, ett arbetsliv fritt från fusk, utnyttjande och kriminalitet. Eller för att låna ett uttryck från vår partiordförande: Vårt gröna folkhem ska inte vara något fuskbygge.

10 Ett hållbart arbetsliv för både kvinnor och män, bättre möjligheter till kompetensutveckling för att kunna utvecklas i det jobb man har eller för att kunna byta bana, starka parter som tar ansvar för spelreglerna och åstadkommer både konkurrenskraft och anständiga jobb – allt detta och mycket mer är beståndsdelarna i den politik som formar tillsammans på den här kongressen.

15 Och jag vill verkligen rikta ett varmt tack till alla er ombud som med stort engagemang på våra tre temagruppermöten och i samtal underhand har bidragit till att vi nu har fått ännu vassare, ännu starkare och ännu bättre texter på det här området, och att vi därmed kommer att kunna lämna den här kongressen med en riktigt offensiv arbetsmarknadspolitik som vi kan vara stolta över och som vi definitivt kommer att tycka är värd att fajtas för i framtiden och förhoppningsvis också kommer att vinna val med!

20 *Eva Nordmark*, föredragande: God morgon partivänner och kongressombud. Jag vill verkligen börja med att understryka det Anna sade: Ett varmt tack till alla er som deltog i temagruppen! Vi har haft fantastiskt bra, konstruktiva och väldigt roliga diskussioner och ett kul arbete som innebär att vi stärker och förbättrar arbetsmarknadspolitiken.

25 Under *Plikt och rätt* har vi också haft väldigt bra diskussioner, inte minst när det gäller arbetsmarknadspolitiken och Arbetsförmedlingen. Och låt mig vara väldigt tydlig: Vi socialdemokrater är inte nöjda förrän vi har en statlig, aktiv arbetsmarknadspolitik som fungerar i varje kommun. Oavsett var man bor i detta avlånga land ska man ha stöd att snabbt komma tillbaka i arbete om man behöver det. Det när är texter som vi har utvecklat tillsammans i temagruppen.

30 Vi har också hanterat många motioner. Partistyrelsen har beslutat att ändra från avslag till bevarande på följande attsatser om arbetslöshetsförsäkringen: A448:2, A452:1, A454:2 och D266:4. Vi har också gjort förändringar i motionsutlåtandet och jag vill bara understryka att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring. Vi ska ha ett bättre inkomstskydd mellan jobb. Vi ska se till att fler omfattas av den trygghet som a-kassan ger, och vi behöver en aktiv arbetsmarknadspolitik som ser till att man inte ska behöva vara arbetslös länge. Det är grundinställningen från vårt parti, och det är viktigt att tydliggöra det.

35 När det gäller motion 373:16 om lagen om husligt arbete vill partistyrelsen besvara motionen och lägga följande tilläggsattsats: ”Lagen om husligt arbete ska ses över i syfte att uppnå goda och likvärdiga anställnings- och arbetsvillkor för exempelvis personliga assistenter.” Och när det gäller 371:2–3 föreslår partistyrelsen att vi ändrar förslaget från besvarande till bifall. Jag yrkar därmed bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer och motionsutlåtanden.

40 Så med det partivänner, ser jag fram emot en härlig och viktig debatt om arbetsmarknadspolitik, och än en gång – tack så jättemycket för ett fantastiskt arbete i temagruppen.

Följande förslag förelåg

Riktlinjerna

5 Vi bygger landet starkt och hållbart

Alla jobb ska vara trygga jobb

Arbete ska stärka den som arbetar – alla jobb ska vara bra jobb. Allt fler nya arbetstillfällen, inte minst för nyanlända och för unga, innebär osäkra anställningar eller arbeten som man inte kan försörja sig på. Vi vill se en arbetsmarknad med fler trygga anställda. Det handlar både om att möta den snabba omställningen där kraven på rätt kompetens hela tiden ökar och att komma åt otyget med sms-anställningar, hyvling och otrygga anställningsformer. Vi kan aldrig acceptera att arbeten är farliga för ens fysiska och psykiska hälsa, vare sig på grund av arbetets innehåll eller anställningsvillkoren i sig. Därför är vårt mål en nollvision mot dödsolyckor och mot dödsfall på grund av jobbet. För att nå dit krävs att alla arbetsgivare tar sitt arbetsmiljöansvar och bidrar till ett hållbart arbetsliv. Arbetskläder är en jämställdhetsfråga. Vi socialdemokrater kommer att verka för att kvinnor och män som jobbar i offentlig sektor har lika tillgång till arbetskläder. När arbetsmarknaden förändras måste lagstiftning, kontroller och det förebyggande arbetsmiljöarbetet utvecklas med det.

Normen på svensk arbetsmarknad ska vara att anställningar är tillsvidare och på heltid och omfattas av kollektivavtal. Fler ska kunna arbeta heltid, inte bara ha en heltidsanställning i grunden. Visstidsanställningar ska snabbare övergå i en tillsvidareanställning och tidsbegränsade anställningar ska alltid vara objektivt motiverade. Det ska inte vara möjligt att täcka ett stadigvarande arbetskraftsbehov med inhyrning. Vi vill att välfärdssektorn ska gå före och nå ett mål under nästa mandatperiod om att minst 90 procent av alla välfärdsarbetare ska ha en tillsvidareanställning på heltid. Det uppsatta målet kräver en hållbar arbetstidsförläggning med fokus på friska arbetsplatser och friska arbetstagare. Arbetsgivare inom offentlig sektor ska vara ett föredöme. Möjligheten för långtidsarbetslösa att få subventionerad anställning bör utvidgas även till deltidsarbetslösa efter en viss tid. Arbetsgivaransvaret ska vara tydligt även inom gig-tjänster. För att inte ofrivilligt egenföretagande ska användas som ett sätt att kringgå arbetsgivaransvar ska F-skattsedlar kunna kontrolleras bättre och återkallas vid missbruk. Myndigheterna bör även få bättre möjligheter att kontrollera tillstånd och intyg för utländsk arbetskraft.

Förmågan att ställa om från gammal till ny teknik och från gamla till nya jobb, är något som har gjort Sverige till ett av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga länder. Strukturomvandlingen går allt fortare och möjligheterna att vidareutbilda sig, yrkesväxla och utveckla sin kompetens under ett helt yrkesliv är en tydlig maktfråga. Vi ska säkra omställningsförmåga, konkurrenskraft och svenska jobb. Partsöverenskommelsen och de reformer som vi socialdemokrater presenterat för omställningsstudiestöd ska genomföras fullt ut. Ett nytt studiestöd ska införas tillsammans med fler utbildningsplatser som gör det väsentligt enklare att utbilda sig mitt i livet för att stärka ens ställning på arbetsmarknaden. Alla arbetstagare, oavsett om man jobbar heltid eller deltid, och om man är visstidsanställd eller fast anställd, ska kunna få omställningsstöd när anställningen är på väg att upphöra.

Människors egen organisering och solidariteten mellan arbetstagare är den bästa garanten för trygga och säkra jobb. Både i Sverige och i EU värnar vi den svenska modellen och parternas självständiga roll att avgöra löner och villkor i förhandlingar. Vi kommer aldrig att acceptera lagförslag från EU som står i strid med parternas rätt att förhandla. Vi behöver därför arbeta för att stärka förståelsen inom EU för den svenska modellen. Det ska införas en skattereduktion för medlemskap i arbetslöshetsförsäkringen och nästa steg är en skattereduktion även för fackföreningsavgiften. Det är viktigt att unga har kunskaper om arbetsmarknaden och hur den svenska partsmodellen fungerar. Skyddsombudens befogenheter, reella anställningstrygghet och kompetensutveckling inom sitt uppdrag ska stärkas. Rätten att granska villkor och motverka exploatering av arbetstagare ska värnas även på arbetsplatser där fackligt medlemskap saknas. Arbetet med att bekämpa människoexploatering ska intensifieras. Myndigheterna ska kunna arbeta effektivt och företag ska kunna konkurrera på lika villkor. Arbetslivskriminalitet ska inte finnas på svensk arbetsmarknad och offentliga arbetsgivare och upphandlare ska vara föredömen i att verka för en sund konkurrens. Det ska aldrig löna sig att begå brott eller skaffa sig konkurrensfördelar genom att försumma de anställdas rätt till en trygg arbetsmiljö. Arbetskraftsinvandring ska endast ske i bristyrken och arbetstagarnas trygghet stärkas. Arbetsmarknadens parter ska ha en aktiv roll när behovet ska bedömas. All form av-diskriminering ska motverkas kraftfullt.

Plikt och rätt

Alla ska ges möjlighet att försörja sig själva, och alla har ett ansvar att anstränga sig för att få ett arbete. All arbetslöshet är en förlust för hela samhället, och därför ska vi stödja varandra att komma i arbeten med goda villkor. Arbetslöshet beror sällan på brist på vilja, utan på att man saknar rätt kompetens och utbildning. Det är inte sänkta löner eller osäkrare anställningar som motverkar arbetslöshet – det skapar bara otrygghet, svårigheter för ens familj eller för att kunna bilda familj, och en lägre livslön och pension. Den som blir arbetslös ska möta både tydliga krav och ett starkt stöd, inte fattigdom och hopplöshet.

Möjligheten att utbilda sig, med ett tydligt fokus på bristyrken, ska öka på alla nivåer. Kunskapslyftet ska fortsätta, med en bättre kommunal samverkan och regional dimensionering av gymnasial utbildning utifrån arbetsmarknadens behov, en kraftig utbyggnad av yrkesvux och yrkeshögskola och en fortsatt satsning på högskolan. Arbetsmarknadsutbildningarna ska bli fler och erbjudas tidigare vid arbetslöshet. Utbildningsutbudet ska också möta de yrkesverksammas behov bättre än i dag och samverkan med arbetslivet stärkas. Alla arbetslösa ska ges en individuell bedömning och åtgärder av god kvalitet som skapar bästa möjliga förutsättningar för en varaktig anställning. Arbetsförmedlingen ska aktivt matcha arbetslösa med de jobb som finns.

Samtidigt som rätten och möjligheten till utbildning och andra insatser ska utökas, ska även plikten att delta öka. Arbetsförmedlingen ska kunna anvisa arbetslösa till arbetsmarknadsutbildning och till reguljär utbildning. Deltagande ska som grundregel vara ett krav för försörjningsstöd eller arbetsmarknadspolitiska ersättningar.

Det är särskilt viktigt, framför allt för jämställdheten men också för sysselsättningen och välfärdens finansiering i stort, att fler utrikes födda kvinnor kan försörja sig. Även den som inte har utbildning eller har yrkesarbetat har ofta kunskaper och färdigheter som är användbara i

arbetslivet, och det är viktigt att den tysta kompetensen valideras. Den uppsökande verksamheten för de som inte självmant söker sig till arbetsmarknaden ska utökas. Att delta i språkundervisning ska vara ett krav för ekonomiskt stöd om bristande kunskaper i svenska är det som hindrar en från att få jobb. Språkundervisning behöver finnas tillgänglig för den som behöver. Program där arbete eller praktik kombineras med språkundervisning ska utökas. Redan vid ansökan om uppehållstillstånd ska det göras tydligt för hela familjen vilka möjligheter och förväntningar som finns.

Ungdomars sysselsättning har drabbats hårt av pandemin. Vi kan inte acceptera att många unga fastnar i passivitet och arbetslöshet – de ska så snabbt som möjligt komma i jobb eller utbildning. Insatserna för unga som varken arbetar eller studerar ska stärkas. Vi ska ha en statlig aktiv arbetsmarknadspolitik i hela landet. Oavsett var i landet man bor ska man snabbt kunna få stöd att komma i jobb. En viktig förutsättning för det är att samverka mellan Arbetsförmedlingen, kommuner och arbetsgivare fungerar i varje kommun. Detta för att underlätta för såväl jobbsökande som för arbetsgivare som vill anställa. Arbetsförmedlingen behöver därför ha en kontinuerlig fysisk närvaro och god tillgänglighet i hela landet, genom egna kontor, i samarbete med kommuner eller genom deltagande vid statliga servicekontor. Genom en strategisk och operativ samverkan samt lokala projekt ska arbetslösa få bästa möjliga stöd att få ett arbete. Unga med psykisk ohälsa, funktionsnedsättning eller andra svårigheter ska få särskilt stöd och vägledning. Unga som saknar gymnasieutbildning ska i första hand stötts till att fullfölja denna och utbildningskontrakten ska återinföras. Vi ska verka för det införs en bortre gräns för hur länge unga vuxna får vara arbetslösa innan någon form av insats ges.

Det krävs fler och mer individuellt utformade insatser för att skapa jobb eller utbildning för personer med svag ställning på arbetsmarknaden – inte minst för personer med funktionsnedsättningar. Fler ska få relevanta och anpassade hjälpmedel. Kraften i sociala företag och ideell sektors möjlighet att skapa arbetstillfällen ska tas tillvara. Samverkan mellan myndigheter, utbildningsanordnare, socialtjänsten och sjukvården ska förbättras för de som behöver samordnade insatser. Olika system samordnas för att understödja människors väg till arbete och egen försörjning. Samverkan behöver utvecklas såväl inom ramen för Finsam som genom olika EU-program.

Fler långtidsarbetslösa behöver utbilda sig för att kunna komma tillbaka i arbete – även de som har en slutförd gymnasieutbildning. Möjligheten att deltidsstudera vid sidan av deltagande inom jobb- och utvecklingsgarantin har nyligen förlängts, men mer behöver göras. En tät kontakt med samma handläggare och under längre tid är en belagd framgångsfaktor, oavsett skälen till långtidsarbetslöshet, och behöver därför säkras i större utsträckning. Det måste också skapas ett större utrymme på arbetsmarknaden för vuxna arbetslösa som har mycket omfattande kunskapsluckor eller långvarig inaktivitet. Extratjänsterna har varit framgångsrika för att få till exempel nyanlända med lägre utbildningsnivå i arbete, men det skulle behövas fler liknande tjänster under längre tid. Det kan handla om att få ansvar för arbetsuppgifter som i dag inte hinns med, som ligger något utanför det mest centrala inom välfärdens verksamheter, men som skulle avlasta professionerna. Även civilsamhällets kraft och roll ska tillvaratas mycket bättre i detta. Samtidigt ska vi slå vakt om att alla sådana anställningar har goda villkor och inte används för att undergräva den svenska arbetsmarknadsmodellen. Samhall ska stärkas och lönebidragen förbättras.

Motionerna

UA135

Partikongressen föreslås besluta:

- 5 att bifalla motionerna A338:24, A362:1, A365:2, A366:2, A367:1, A368:1, A368:2, A368:3, A368:5, A369:2, A370:2, A370:3, A373:6, A373:34, A399:2, A400:2, A401:2, A402:2, A407:2, A410:2, A410:3, A410:5, A410:7, A410:8, A411:3, A411:4, A411:5, A412:3, A412:5, A413:3, A413:5, A414:3, A414:5, A416:3, A416:5, A417:3, A417:5, A434:1, A441:2, A448:1, A455:8, A491:1, A491:2, A492:1, A494:3, A507:1, A508:1, A509:1, 10 A511:1, A525:2, A526:2, A526:3, A539:1, A539:2, A540:1, A579:4, A581:38, A660:5, A707:5, B14:1, D99:3, D101:1, D102:1, D102:2, D223:2, D224:2 och D266:1
- att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A353:2, A361:1, A361:2, A365:1, A366:1, A368:4, A368:6, A369:1, A370:4, A370:5, A373:4, A373:5, A373:7, A373:8, A373:10, A373:11, A382:1, A386:3, A387:3, A398:1, A398:2, A399:1, A399:3, 15 A399:4, A399:5, A400:1, A400:3, A400:4, A400:5, A401:1, A401:3, A401:4, A401:5, A402:1, A402:3, A402:4, A402:5, A407:1, A408:2, A409:1, A409:2, A409:3, A410:1, A410:4, A410:6, A410:9, A411:1, A411:2, A411:6, A412:1, A412:2, A412:4, A412:6, A413:1, A413:2, A413:4, A414:1, A414:2, A414:4, A414:6, A415:1, A416:1, A416:2, A416:4, A416:6, A417:1, A417:2, A417:4, A417:6, A418:1, A418:2, A418:3, A418:5, 20 A428:1, A429:1, A431:1, A431:2, A431:3, A432:1, A441:1, A441:3, A443:1, A444:1, A445:1, A448:2, A449:1, A452:1, A453:1, A453:2, A453:3, A454:1, A454:2, A462:1, A462:2, A464:2, A464:3, A465:1, A465:2, A466:1, A467:1, A469:1, A470:1, A471:1, A471:2, A494:1, A499:1, A499:2, A499:3, A499:4, A499:5, A499:6, A499:8, A500:1, A500:2, A500:3, A500:4, A500:5, A500:6, A500:8, A501:1, A501:2, A501:3, A501:4, 25 A501:5, A501:6, A502:1, A502:2, A502:3, A502:4, A502:5, A502:6, A503:1, A503:2, A503:3, A503:4, A503:5, A503:6, A503:8, A504:1, A504:2, A504:3, A504:4, A504:5, A504:6, A505:1, A505:2, A505:3, A505:4, A505:5, A505:6, A505:8, A506:1, A506:2, A506:3, A506:4, A506:5, A506:7, A506:9, A507:2, A508:2, A508:3, A509:2, A509:3, A510:1, A510:2, A510:3, A512:1, A525:1, A526:1, A526:4, A527:1, A527:3, A527:4, 30 A528:1, A528:2, A528:3, A528:4, A529:1, A529:3, A529:4, A530:1, A530:3, A530:4, A531:1, A531:3, A531:4, A532:1, A532:3, A532:4, A533:1, A533:3, A533:4, A534:1, A534:2, A534:3, A536:6, A537:1, A579:3, A622:3, A622:4, A660:3, A660:4, A704:2, A704:3, A704:4, A707:3, A707:4, A707:6, A783:7, A783:9, B14:7, B58:2, D99:4, D101:2, D102:3, D102:4, D151:3, D152:3, D153:3, D154:3, D155:3, D156:3, D157:3, 35 D158:3, D159:3, D223:3, D224:3, D266:2, D266:3, D266:4, D270:2, D639:19, D639:20, D639:21 och D639:22
- att avslå motionerna A363:1, A408:1, A418:4, A435:2, A440:1, A440:2, A454:3, A467:2, A469:2, A470:2, A499:7, A500:7, A501:7, A502:7, A503:7, A505:7, A506:6, A526:5, B1:2, B3:1, B3:5, D99:2 och D639:23.
- 40 att stryka meningen ”Partistyrelsen menar dock att det är rimligt att ersättningen trappas ner något över tid förutsatt att taket ligger på hög nivå och att ersättningsnivån är god” i utlåtandet.

UA139

Partikongressen föreslås besluta:

att lägga till följande tilläggsattsats till utlåtandet: ”Lagen om husligt arbete ska ses över i syfte att uppnå goda och likvärdiga anställnings- och arbetsvillkor för exempelvis personliga assistenter.”

att bifalla motionerna A184:2, A332:8, A360:3, A360:6, A364:1, A371:2, A371:3, A371:6, A373:1, A373:12, A373:19, A373:21, A373:22, A374:1, A374:2, A374:3, A375:1, A381:4, A386:1, A386:2, A387:1, A387:2, A389:1, A390:1, A391:1, A392:1, A393:1, A394:1, A395:1, A396:1, A397:1, A419:2, A421:4, A433:2, A433:3, A433:4, A433:5, A437:1, A437:2, A438:2, A447:1, A447:2, A447:3, A450:1, A451:1, A455:4, A455:5, A455:6, A455:7, A456:1, A457:1, A458:1, A459:1, A494:2, A497:1, A497:2, A497:3, A498:1, A517:1, A517:2, A517:3, A517:4, A517:5, A518:1, A518:2, A518:3, A518:4, A519:1, A519:2, A519:3, A519:4, A520:1, A520:2, A520:3, A520:4, A521:1, A521:2, A521:3, A521:4, A522:1, A522:2, A522:3, A522:4, A523:1, A523:2, A523:3, A523:5, A523:6, A524:1, A524:2, A524:3, A524:5, A524:6, A526:6, A535:1, A536:5, B162:6, D53:3, D166:5, D265:6, D285:3 och D410:3

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A163:2, A164:2, A165:2, A166:2, A167:2, A168:2, A169:2, A171:2, A172:2, A173:2, A175:2, A176:2, A178:2, A179:2, A180:1, A181:2, A182:2, A183:2, A185:2, A186:2, A187:2, A188:2, A189:2, A190:2, A191:2, A192:2, A193:2, A194:2, A195:2, A196:2, A197:2, A338:38, A360:2, A371:1, A371:4, A371:7, A372:1, A373:13, A373:15, A373:18, A373:23, A373:24, A373:25, A373:29, A373:31, A373:32, A374:4, A375:2, A376:1, A377:1, A378:1, A380:1, A381:1, A381:2, A404:1, A405:1, A406:1, A419:1, A419:3, A419:4, A420:4, A420:5, A421:5, A422:4, A422:5, A423:4, A423:5, A424:4, A424:5, A425:4, A425:5, A426:4, A426:5, A427:4, A427:5, A433:1, A436:1, A437:3, A438:3, A439:1, A446:1, A450:2, A450:3, A451:2, A451:3, A459:2, A459:3, A460:1, A460:2, A460:3, A461:1, A468:1, A472:1, A473:1, A474:1, A475:1, A476:1, A477:1, A478:1, A478:2, A479:1, A479:2, A480:1, A481:1, A481:2, A482:1, A483:1, A483:2, A484:1, A484:2, A485:1, A485:2, A486:1, A486:2, A487:1, A487:2, A488:1, A489:1, A489:2, A490:1, A494:4, A495:1, A496:1, A496:2, A523:7, A523:8, A524:7, A524:8, A536:1, A536:2, A536:3, A536:4, A538:1, A578:12, A670:11, A671:12, B3:2, B162:5, D265:5 och D341:1

att avslå motionerna A359:1, A359:2, A359:3, A359:4, A373:2, A373:3, A373:14, A373:16, A373:20, A373:33, A379:1, A379:2, A379:3, A379:4, A383:1, A383:2, A384:1, A385:1, A385:2, A388:1, A388:2, A403:1, A420:1, A420:2, A421:1, A421:2, A422:1, A422:2, A423:1, A423:2, A424:1, A424:2, A425:1, A425:2, A426:1, A426:2, A427:1, A427:2, A430:1, A435:1, A435:3, A442:1, A442:2, A463:1, A493:1, A513:1, A514:1, A515:1, A516:1, A517:6, A517:8, A518:5, A518:7, A519:5, A519:7, A520:5, A520:7, A521:5, A521:7, A522:5, A522:7, A536:7 och A540:3.

40 Debatt

Elliot Blixt, Fyrbodals: Jag yrkar bifall till SSU:s kommande yrkande 1873. Till vardags går

jag i årskurs 2 i gymnasiet hemma i Trollhättan, och något som är väldigt tydligt bland mina klasskamrater och bland gymnasieelever i min ålder är verkligen bristen på information om den svenska partsmodellen.

I Sverige har andelen som arbetar inom arbetaryrken och är medlemmar i ett fackförbund sjunkit kraftigt – från 88 procent 1995 till 63 procent 2017. Det är ju genom att många är med i facket och på så sätt ställer gemensamma krav på arbetsgivare, som anställda kan höja sina löner och förbättra villkoren på jobbet, som att få veta när man ska jobba i god tid eller krav på arbetsmiljön. Facklig-politisk samverkan är en grundbult i den socialdemokratiska ideologin, och det här förslaget syftar till att på allvar öka medvetenheten om vilka rättigheter varje arbetare har, då unga är en särskilt utsatt grupp på arbetsmarknaden. Bifall till förslaget.

Malin Sjunneborn, Göteborg: I dag är jag en stolt kommunalare och socialdemokrat. I temagrupp 5 har arbetsmarknaden förhandlats och diskussioner har gått heta, men de har också varit fyllda med mycket värme och skratt. Jag sade att jag är stolt. I dag har Kommunals medlemmar, LO:s medlemmar, fått igenom politik som kommer att gynna vanligt folk.

I riktlinjerna har vi fått med arbetskläder, med såklart vill jag också ha med arbetsskor och jag hintar till partistyrelsen bakom mig att det kan vara klokt att lägga till det, en arbetsmiljö som inte ska göra dig sjuk, arbetsvillkor som ska stärka rättigheterna på arbetsmarknaden. Heltid ska vara norm men för att nå heltid som norm ska du också ha en arbetsmiljö som inte gör dig sjuk. Språkutbildningen ska förstärkas, en arbetsförmedling ska vara närvarande i varje kommun.

Genom de nya riktlinjerna kommer vi socialdemokrater och fackliga kunna driva en mer progressiv arbetsmarknadspolitik där varje människa räknas. Så jag vill faktiskt rikta ett stort tusen tack till både Eva och Anna. Men jag vill också rikta ett stort tack till de som jobbat bakom den här gruppen, och det är också de politiska sakkunniga som till exempel Mika som varit ett stort stöd för att skicka ut och gjort det möjligt med alla utskick, alla medlingar och alla skrivningar. Även där vill jag säga tusen tack!

Erik Jonsson, Kalmar län: Med anledning av mitt engagemang i den fackliga rörelsen, LO i allmänhet och GS Facket i synnerhet, så är det här ett område som berör. Jag vill börja med att yrka bifall till partistyrelsens förslag till reviderade riktlinjer. Vår delegation hade ett antal yrkanden gällande riktlinjerna. Samtliga dessa har vi glädjande nog kunnat dra tillbaka. För det vill jag tacka partistyrelsen och temagruppen för konstruktiva och lyhörda samtal.

Jag vill också passa på att tacka er andra här inne som lika mig, som utöver ert fackliga engagemang också har valt att ta på er ett politiskt engagemang och vara här i dag. Vi som står med båda benen stadigt i arbetarrörelsen behövs och ni märks – tack!

Nina Skyttberg, Västernorrland: Tack partistyrelsen. Det var ett fantastiskt arbete, även den här gången. Vi är jättenöjda men givetvis vill vi ha ett litet, litet tillägg *ändå*. Vi vill yrka på sidan 3 rad 46 om ett tillägg på meningen som börjar: "Insatserna": "Insatserna för unga som varken arbetar eller studerar ska stärkas och ges redan från att man skriver in sig på Arbetsförmedlingen." Det är just att de unga vuxna inte ska hamna mellan stolarna.

5 *Åsa Karlsson*, Fyrbodal: Jag vill börja med att yrka bifall till det reviderade förslaget från partistyrelsen. Jag vill instämna i hyllningskören som har varit här till dem som har jobbat med att förankra det i partistyrelsen – Anna, Eva och de bakom. Det har varit ett fantastiskt bra arbete som vi har haft i våra grupper. När jag fick ansvar för den här gruppen och det här området tänkte jag: ”Oj, det här är tuffa frågor.” Även om jag pratar om dödshjälp så är det här annorlunda, men det har varit väldigt fantastiskt att få lov att jobba med Anna, Eva och er övriga som har jobbat för att få igenom förslaget.

Jag vill också passa på att stötta Elliot i hans och SSU:s önskan att jobba in mer om arbetsmarknadspolitik och arbetsmarknadens parter i skolundervisningen. Det är jätteviktigt.

10 *Fredrik Sirberg*, Stockholms län: Jag vill börja med att yrka bifall till motion 371:4 och 7. Även jag vill tacka för det goda samarbetet. Vi har haft väldigt bra diskussioner och PS har varit väldigt tillmötesgående. Det tackar vi särskilt för. När det gäller byggbranschen, som jag representerar i mitt vanliga arbete på Byggnads, så hotar arbetslivskriminaliteten hela branschen. Den motion 15 vi har skrivit handlar om just det. Vi vill, precis som många andra talare har sagt, kunna gå ut på arbetsplatserna och ge svaren att socialdemokratin klarar av att hantera de här frågorna. Vi hade en stor andel av våra medlemmar som kanske inte hade förtroende för oss i senaste valet, för man ser inte att vi har haft lösningarna på det här området.

20 Med de svar som vi nu har fått i riktlinjerna, med de förtydliganden som har kommit, så känner vi att vi kan gå ut och faktiskt möta det här på våra arbetsplatsbesök. De attsatser som är kvar i motionen handlar om att få stöd och att våra myndigheter har möjlighet att registrera underlag och annat så att vi kan gå in och hitta de uppgifterna vid exempelvis offentlig upphandling. Där behöver vi ha system som gör att det går att hitta uppgifter för att göra det lättare att göra rätt för kommuner, offentliga beställare och så vidare. Vi yrkar bifall till motionens 25 kvarvarande attsatser.

30 *Serkan Köse*, Stockholms län: Jag vill också inleda med att tacka partistyrelsen för konstruktiva samtal och samarbetet i temagruppen. Vi är glad över att vi tillsammans nu har format en framtidsinriktad socialdemokratisk arbetsmarknadspolitik. Vi socialdemokrater i Stockholms län välkomnar de förtydliganden som gjorts i riktlinjerna om Arbetsförmedlingen och vi delar partistyrelsens uppfattning om att Arbetsförmedlingen är, och fortsatt kommer att vara, en stor och viktig myndighet med ansvar för den aktiva statliga arbetsmarknadspolitik som möjliggör för fler att arbeta.

35 I riktlinjerna har vi fått in att Arbetsförmedlingen ska ha en kontinuerlig fysisk närvaro och god tillgänglighet i varje kommun. Samarbetet med kommunerna är mycket viktigt för Arbetsförmedlingen och är en förutsättning för att kunna bedriva en aktiv arbetsmarknadspolitik.

40 Partivänner, att långsiktigt stå utanför arbete och studier får betydande konsekvenser för såväl individen som för samhället. I dag har vi närmare 150 000 unga som varken arbetar eller studerar i Sverige. Därför är jag glad över att partistyrelsen i riktlinjerna sätter fokus på unga som varken arbetar eller studerar och att insatserna ska stärkas.

Men det finns ett område i riktlinjerna där vi inte fullt delar partistyrelsens uppfattning,

och det rör hur länge en ung person kan gå arbetslös utan att någon form av insats eller åtgärd sätts i. Vi menar att partistyrelsen kan vara tydligare. På partikongressen här i Göteborg 2013 beslutade partikongressen om att vi ska införa en 90-dagarsgaranti för arbetslösa ungdomar och att individuella insatser ska möjliggöras från första dagen av arbetslöshet. Därför kommer vi i
5 Stockholms län yrka på att en 90-dagarsgaranti ska återinföras för arbetslösa ungdomar och att individuella insatser ska möjliggöras från första dagen av arbetslöshet. I övrigt yrkar vi bifall till riktlinjerna.

Oscar Karlsson, Stockholm: Jag vill börja med att yrka bifall till partistyrelsens tilläggsattsats om
10 husligt arbete och tacka för bra diskussioner i frågan. Den vanligaste responsen jag har fått när jag har lyft frågan om lagen om husligt arbete är "Vad är det för något?" Men vilken tur för alla er att jag har fått det fina förtroendet att som ombud åka till den här kongressen och kanske kan stå för en liten folkbildningsinsats.

Lagen om husligt arbete är en särlagstiftning med stor påverkan på bland annat personliga
15 assistenters arbetsvillkor. Det är en omodern och orättvis lagstiftning som ersatte den tidigare hembiträdeslagen med anor från pigsamhället. Det finns fortfarande mycket kvar att göra men i dag står jag här som en stolt kommunalare när vi tar ännu ett steg på den långa vägen för att förbättra villkoren för välfärdens hjältar – tack så mycket!

Alexander Ojanne, Stockholm: Jag vill börja med att tacka för väldigt konstruktiva diskussioner i
20 temagrupperna. Det har varit högt och lågt och vi yrkar bifall till riktlinjerna i sin helhet. Vi har fått igenom bra texter som visar att vi alltid står på löntagarnas sida i konflikten mellan arbete och kapital.

Men riktlinjerna innan och framför allt utlåtandetexterna för motionerna, som jag vet att
25 man inte kan yrka på men som jag principiellt skulle vilja prata om, har en januariavtalsanda, och jag tror att det är väldigt viktigt att vi socialdemokrater alltid kommer ihåg att när vi är i de här sammanhangen tar vi beslut om vad vi som parti vill. Vi får inte blanda ihop partiets vilja med den politik som regeringen efter förhandling med andra partier behöver föra. Det tror jag är oerhört viktigt.

Till exempel har jag reagerat väldigt mycket på de skrivningar som handlar om att det ska
30 råda någon sorts maktbalans på arbetsmarknaden mellan två jämlika parter. Så är det inte i dag. Arbetsgivarna är på tok för starka och tar en alldeles för stor del av kakan. Vi kan se hur kapitalvinsterna ökar medan lönernas andel av bnp sjunker. Jag skulle med det också vilja yrka bifall till yrkande 468 om undantagen i LAS. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi visar vad vi
35 vill ändå, oavsett hur förhållandena ser ut i riksdagen och oavsett vilken majoritet som råder där.

Staffan Lindström, Göteborg: På något underligt sätt känns det som att jag och Anna Johansson
alltid hamnar på olika sidor i en debatt, men jag har löst det den här gången. Jag yrkar bifall till
40 partistyrelsens förslag till reviderade riktlinjer. Med risk för att låta lite som en repig skiva, så vill jag gärna tacka Anna, Eva, Mika och Linda för det mycket konstruktiva arbete som vi har haft i temagrupperna; det är riktigt mycket bra skit som vi har fått in här!

Det är lätt på en kongress att överväldigas av alla de viktiga beslut som vi håller på att ta här, och hur det kommer att påverka samhället och bygga landet. Men det finns frågor som är större än andra, och nu tar jag på mig LO-kepsen. Jag vet att det är väldigt många av er därute i bänkarna som har den med er – så keps på, kamrater.

5 Om EU driver igenom lagstiftade minimilöner så riskerar hela den svenska arbetsmarknadsmodellen att alla. Den modellen är en förutsättning för att hålla uppe löner och villkor i starka och heltäckande kollektivavtal. Den ligger till grund för så mycket annat av det som vi har beslutat om på den här kongressen. Därför måste vi som parti, arbetarrörelse och regeringsinnehavare göra allt i vår makt för att det inte ska hända. Men ni anar inte vilken risk det är att det kommer att hända, så jäklar vilken keps vi ska ha kamrater! Svenska löner och villkor ska inte klubbas i Bryssel. De ska regleras i kollektivavtal, av parterna på svensk arbetsmarknad. Det ska de göra i dag och de ska de göra i morgon.

15 *Jim Svensk Larm, Gävleborg:* Den svenska partsmodellen kännetecknas av flera saker, bland annat förhandlingar som syftar till att reda ut de knutar som finns mellan två parter. Jag tror att vi som var med i temagruppen har en god vana av att vara med i förhandlingar. Vi har vridit och vänt på texterna, hittat den bästa lösningen och de bästa texterna för en politik för oss socialdemokrater.

20 För oss från Gävleborg har vikten av trygga anställningar varit en bit som vi hade med oss i temagruppen. Vi hade också med oss att anställningar ska vara tillsvidareanställningar på heltid och omfattas av kollektivavtal. Arbetsmarknadens parter ska ha en aktiv roll i bedömningen av arbetskraftsinvandring. Samtliga dessa har vi fått gehör för in i riktlinjerna och det är vi väldigt glada för. Med det vill jag yrka bifall till partistyrelsens reviderade förslag och tacka för arbetet i temagruppen.

25 *Kim Söderström, Dalarna:* Jag vill börja med att be om ursäkt för att jag står här utan kavaj och med uppkavlade armar, men när en får tala om arbetsmarknadspolitik ska ju ärmarna kavlas upp! Jag vill börja med att yrka bifall till de reviderade riktlinjerna i sin helhet. Jag kandiderade till min första partikongress för att jag vill påverka. Jag vill påverka för att Sverige i dag förvägrar människor att göra samma resa som mina föräldrar har gjort.

30 För 50 år sedan kom mina föräldrar till Sverige för att arbeta. De fick betala skatt, de fick gå med i facket, de fick hör och häpna till och med organisera sig i Socialdemokraterna och starta en S-förening. Det var ingen som tvingade dem att sova på skitiga madrasser i källaren under fabriken. Det var ingen som tog av dem passen och det var ingen som gav dem felaktiga löner. Men det har hänt något väldigt konstigt. På 50 åren tror man att utvecklingen ska gå uppåt. Det har gått precis tvärtom. De senaste 15 åren har vi sett att utvecklingen har gått rätt ner. Det här måste vi göra något åt. Jag försöker påverka kommunalt, regionalt, på riksdagsnivå och på EU-nivå.

35 Eva, Anna och hela gänget – jag måste rikta ett stort tack för det arbete som vi gjort med riktlinjerna. Här har vi ett material att ta med oss ut i byggkojorna som visar att vi tillsammans, facket och Socialdemokraterna, försöker att göra något i rätt riktning. Det är som Fredrik Sirberg sade: Vi ska kunna vinna röster i valet. Då måste vi kunna säga att Socialdemokraterna försöker göra något för oss.

Elpida Georgitsi, Göteborgsområdet: Jag vill yrka bifall till motion 487:1 samt bifall till tilläggsyrkande 1855 som kommer snart. Jag vill tacka partistyrelsen för riktigt bra diskussioner i temagruppen. Ni har verkligen lyssnat och tagit med en hel del. Men vi vill alltid lite till.

5 Inom förskolan är det oftast barnskötaren och förskolläraren som använder sina privata kläder på jobbet. Inom förskolan förekommer olika former av smittorisker. Trots det är det ingen självklarhet att personalen har rätt till arbetskläder. Attsatsen i motionen handlar om att vi driver frågan om arbetskläder inom förskolan. Det är en självklarhet.

10 Tilläggsyrkandet i riktlinjerna handlar om arbetsskor. Det är hög tid att vi är tydliga gällande arbetsskor. Yrkesgrupper som arbetar långa dagar, som är lågavlönade, prioriterar inte alltid att spendera kanske 1 000 kronor för bra arbetsskor. Som undersköterska och aktiv inom Kommunal vet jag att detta tyvärr är verklighet för alldeles för många av mina arbetskamrater, men även om många övriga yrken inom LO som domineras av kvinnor.

15 Dåliga skor sliter på kroppen, och storleken på plånboken och kön ska inte vara orsaken till det. Det handlar om god och hållbar arbetsmiljö. Det handlar om jämställdhet. Det ställer vi socialdemokrater alltid upp för.

Otto Lindlöf, Kronoberg: Tack för ett mycket bra arbete i temagrupperna; många bra saker har tillkommit. Bifall till liggande riktlinjer från PS. Kronoberg yrkar dessutom bifall till motion 373:2 – att Socialdemokraterna initierar ett samtal med LO-förbunden om hur en arbetstidsförkortning skulle kunna genomföras så att värdet av arbetet fördelar mer jämlikt.

20 Jag ska inte föra partistyrelsens argumentation men jag vill bemöta en sak. Partistyrelsen säger nämligen att om vi gör en arbetstidsförkortning med bibehållen lön drabbar det näringslivet negativt och om vi gör en arbetstidsförkortning med sänkt lön påverkar det arbetstagaren negativt. Därmed tar partistyrelsen inte ställning i frågan.

25 Vi socialdemokrater måste kunna peka ut vår riktning och vår vilja utan att tänka på vad andra partier eller tyckare säger, eller för den delen hur det ska finansieras. Ska vi cementera dagens arbetstider med semester, veckoarbetstid etc. eller vill vi att Sveriges arbetare ska få ut mer av det mervärde som vi skapar? Det vill i alla fall jag och Kronoberg. Dessutom är arbetsförkortning den enskilt bästa insatsen för en bättre arbetsmiljö och ett längre och friskare arbetsliv, för det är svårt att skadas av arbetsplatsens arbetsmiljö när du är ledig.

Cecilia Magnusson Svärd, Skåne: Jag vill börja med att tacka livet, som gett mig så mycket. Med den här kongressen hade jag tre mål. Det första var att välja en kvinnlig partiordförande, det andra var naturligtvis att driva inom positiv förändringspolitik, och det tredje får jag se om jag uppfyller i kväll på kongressdansen.

35 I kampen för ökad jämlikhet och alla människors lika värde måste vi med gemensamma krafter tillsammans nå målet för full sysselsättning eller ”arbete åt alla” som det hette när jag växte upp. Det är inte konstigare än så. Trygga anställningar leder till att alla individer blir delaktiga och kan skapa sig en egen framtid. Det har alla rätt till; det är en mänsklig rättighet.

40 Jag vill gärna tacka för det inkluderande arbete som vi har haft i temagrupperna och särskilt poängtera en formulering i de nya riktlinjerna som är riktad till dem som inte har kommit in

på arbetsmarknaden och som inte säkert omfattas av fackföreningsorganisationer. På detta sätt kan vi dessutom ta tillvara deras kompetens: ”Genom en strategisk och operativ samverkan mellan arbetsförmedling, kommuner och arbetsgivare, och tillsammans med lokala projekt, ska arbetslösa få bästa möjliga stöd att få ett arbete.” Detta är ett viktigt ansvar och jag yrkar bifall till riktlinjerna i sin helhet – och nu har jag bara dansen kvar!

Thomas Lindell, Skåne: Jag hade inte riktigt koll på de här tre punkterna, Cecilia – men jag ska hjälpa dig så gott jag kan; jag vet inte vad det innebär, men vi kör! Ni hör ju, LO och uppkavlade armar – check på det. Fackliga bröder och systrar – ja, vi har några stycken. Löntagarparti – ja, det är vi väl alla. Våra fackliga bröder och systrar, för 150 år sedan krokade vi arm. Vi säljer vår arbetskraft på våra villkor: ”Härmed lovar vi varandra med insikten att håller var och en detta löfte ...” Ja, ni vet, i solidaritet med varandra.

Men det innebär att det alltid kommer att vara några som står utan arbete och det har vi löst med a-kassan. Vi ska inte ha en nedtrappad arbetslöshetsförsäkring. Den ska inte vara besvarad. Det är högerns paroll att hungriga vargar jagar bäst – det är inte vår. Tanken var att yrka bifall till Skånes linjemotion 639:19 men jag yrkar bifall till 452:1 i stället.

Jeanette Qvist, Halland: Anna, Eva och ni andra – tusen tack för ert strykande i själva utlåtandet om att det är rimligt att ersättningen ska trappas ner något övre tid och att motionen nu är besvarad i stället för avslagen – tack för det. Men jag kvarstår, precis som Thomas sade, vid mitt yrkande om att den här motionen ska bifallas, det är 452:1 – att ersättningsnivån i a-kassan ska vara 80 procent under hela ersättningsperioden, yrkande 1269.

Varför är det här viktigt? Jo, det här är en gammal otäck efterlevnad från Reinfeldt – borgerlig politik, högertänk, om precis det Thomas sade om att hungriga vargar jagar bäst. Vilka är det som vi vet faktiskt går länge i a-kassan? Jo, det är de som står allra längst från, som har det absolut svårast. Det är nya svenskar, de med funktionsnedsättning, ungdomar och de med lägre utbildning. Dessutom säger faktiskt forskningen att det inte finns något stöd för att det skulle leda till att man kommer till jobb snabbare. Dessutom står både LO och TCO bakom att man tar bort nedtrappningen. Jag hoppas verkligen att ni ser den här motionen men vi yrkar för i övrigt bifall till riktlinjerna.

Ann-Christin Wendpaap, Halland: Vi bygger landet. Ja, och vi har byggt landet under lång tid. För att bygga landet starkt måste vi börja i skolans värld. Gymnasieelever och nyanlända i landet måste få kunskap om den svenska modellen och hur den facklig-politiska samverkan fungerar för att förstå hur Sverige är byggt och hur viktigt det fackliga arbetet är. Det finns i dag många ungdomar och nya medborgare som inte vet vad en fackförening är och ännu mindre vad ett kollektivavtal är.

Som Stefan sade i sitt inledande tal: Det facklig-politiska samarbetet får inte tas för givet. Det är viktigt att vi underlättar möjligheten att få denna insikt om den svenska modellen i både skolor och på arbetsplatser. Det fanns över 30 liknande motioner i denna fråga och jag tackar partistyrelsen för att de tagit till sig detta och lagt in det i riktlinjerna, eftersom det tyvärr finns en viss fientlighet mot fackliga parter fortfarande i vårt land. Men vad vore Socialdemokraterna om

inte fackförbunden fanns? Jag drar tillbaka mitt yrkande om bifall till motionen och yrkar bifall till partistyrelsen reviderande skrivning i riktlinjerna, men jag vill även passa på att yrka bifall till motion A452:1 angående att ta bort nedtrappningen i a-kassan.

5 *Morgan Bengtsson*, Blekinge: Samhällsservice på lika villkor – har vi verkligen det i Sverige år 2021? Allt fler statliga myndigheter centraliseras och flyttas från de mindre kommunerna. Sedan kan man undra: Är det bra eller mindre bra? Vad är det som händer i de mindre kommunerna när den statliga servicen försvinner? Man har infört statliga servicekontor på prov i olika delar av Sverige, men det är *inte riktigt samma sak som att ha den riktiga statliga servicen på plats. Jag pratar om att man centraliserar Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Polisen.*

10 Jag vill prata om Arbetsförmedlingen och dess viktiga roll i vårt samhälle, framför allt i de mindre kommunerna. Vi ser att arbetslösheten ökar i framför allt de mindre kommunerna. Där är Arbetsförmedlingen en viktig aktör för att fånga upp detta och att samverka med andra aktörer, bland annat kommunen. Lokalkännedomen är också viktig för Arbetsförmedlingen för att känna till vilka
15 andra aktörer som finns där, framför allt tillsammans med kommunen. Jag yrkar bifall till motion 366:1 – att Arbetsförmedlingen ska finnas lokaliserad på minst ett ställe i landets samtliga kommuner.

Elin Nejne, Västerbotten: Det är min första gång i talarstolen på den här kongressen så det känns jättekul! Jag vill börja med att yrka bifall till yrkandena 1852 och 1854. Det är en självklarhet för
20 oss att även arbetsskor ska ingå i det som tillhandahålls till dem som arbetar i offentlig sektor. Vi skulle även vilja ersätta skrivningen ”kvinnor och män” till ”dem” för att var könsneutrala.

Västerbotten ställer sig även bakom SSU:s förslag och yrkar bifall till yrkande 1783. När jag gick i gymnasiet började jag och några av mina klasskamrater att skaffa våra första jobb. I och med att jag var medlem i SSU hade jag fått de kunskaper om facket som jag behövde för att
25 vara införstådd med att jag har rättigheter på jobbet, men det hade inte mina klasskamrater. De jobbade utan anställningsavtal och med fel lön.

Det blev min uppgift att göra dem införstådda med att deras chef när som helst kunde låta bli att betala ut deras lön eftersom det faktiskt inte fanns något bevis på att de hade arbetat, och det var min uppgift att berätta det. Andra program på skolan fick besök av respektive fackförening,
30 för de gick yrkesprogram. Men vi då? Bara för att vi läste ett högskoleförberedande program – hade inte vi rätt att få tillräcklig information om våra rättigheter?

Helena Ersson, Uppsala län: Jag vill yrka på ett tillägg i riktlinjerna. Jag vill att det ska stå: ”arbetskläder och arbetsskor”. När vi i Uppsala nyligen beslutade om att införa arbetsskor hävdade
35 Moderaterna att det inte finns belägg för att vårdbiträden och undersköterskor sliter mer på sina kroppar än andra. För mig är det jättekonstigt. Vi kommunalare vet i alla fall hur det känns att ständigt gå, stå och lyfta tungt. Vi vet hur knän, höfter och ryggar tar stryk, hur många som går ner i arbetstid för att kroppen inte orkar.

Det är dags att skapa förutsättningar för att hålla ett helt arbetsliv och kunna få en pension det går att leva på. Bra arbetsskor kan vara en. Kamrater, låt oss åka hem från den här kongressen med
40 en facklig seger som skulle göra skillnad för alla dem som är och gör vår välfärd.

Jag vill också passa på att tacka för ett gott samarbete i temagrupperna. Riktlinjerna är jag jättenöjd med i övrigt, och det är just riktlinjer. Jag tycker att vi bär med oss dem hem och ut i landet och gör verkstad av det.

5 *Annelie Borgström*, Jönköpings län: Nu längtar jag hem – inte för att jag inte tycker om er men jag längtar hem till IF Metalls arbetsplatser och våra medlemmar. Jag längtar hem till mina tjejer Amanda och Matilda som är Kommunals medlemmar. Jag längtar efter när jag får berätta för dem vad vi fattar för beslut. Vi har talat om här att vi inte ska tillåtas ha några skadliga jobb. Alla ska komma hem från sin arbetsplats och ingen ska dö på jobbet. Vi talar också om att normen är
10 heltid och tillsvidare, och också viktigt – arbetskläder. Det är en jämställdhetsfråga.

Men det jag brinner lite extra för är rätten till utveckling och utbildning. Nu skapar vi en unik modell om ni frågar mig, för att möjliggöra att jag får utveckla mig både i mitt yrke men också om jag hamnar utanför. Det är det som skapar anställningstrygghet och det är jag extremt stolt över. Själv har jag väntat på detta sedan 1985, när Metall fattade ett beslut på kongressen om det
15 hållbara arbetet – *Det goda arbetet* hette det.

Jag måste också säga att det här för mig är just det jag kallar facklig-politisk samverkan när den är som allra, allra bäst. Jag vill tacka partistyrelsen, temagruppen och alla som har deltagit i ett helt fantastiskt arbete. Nu går vi hem och värvar medlemmar både till facket och partiet, och vi vinner valet 2022 – tack!

20

Ingrid Andreae, Göteborg: Jag vill också falla in i hyllningskören till de här riktlinjerna för de är riktigt bra. Jag har inte varit med i temagruppen men jag har mina kamrater här och jag har kunnat följa det på nära håll. Jag vill bara lyfta en liten varningsflagg nu och det gäller de privata aktörer som har fått tillstånd att börja bedriva verksamhet.

25 I Göteborg är det mer än 70 företag som har fått tillåtelse att driva arbetsförmedlingsverksamhet inom LOV-systemet, vilket jag inte tycker är något bra system. Vi kan ju inte begränsa antalet utförare utan alla som uppfyller kraven måste få komma in. Men nu vill det till att vi verkligen har system för att kontrollera detta så att de verkligen är seriösa, att de utför ett bra arbete och att vi kan lita på att de gör det allra bästa för framför allt
30 långtidsarbetslösa. Det finns säkert en del som inte är seriösa, och de kommer väl så småningom att sorteras bort, men det får inte vara på bekostnad av arbetslösa i Göteborg eller någon annanstans. Det är en liten varningsflagg från mig, men jag vill ändå tacka för ett jättebra arbete.

Maria Kesselring, Västmanland: Arbetslöshet är en förlust för samhället, det är vi helt eniga
35 om. Vi behöver en god och progressiv arbetsmarknadspolitik och i den är en väl fungerande arbetsförmedling enligt mig en mycket viktig del – och då menar jag en statlig och offentlig arbetsförmedling. En arbetsförmedling som faktiskt får jobba med det vi kan – jag jobbar där – och som inte bara kontrollerar och beslutar för att sedan låta privata aktörer plocka russin ur kakan, och som inte heller tvingas att vänta med att sätta in insatser som är arbetsfrämjande utan
40 kan agera direkt. Det kostar, men det kostar mer med långtidsarbetslöshet – *både i kronor och ören men även i folkhälsa och framtidstro.*

Arbetsförmedlingen har de senaste åren tvingats prioritera bland prioriterade grupper. Vi har ställt marginaliserade grupper mot varandra när det handlar om de insatser som vi fortfarande haft tillgång till – funktionsnedsatt, utomeuropeisk eller långtidsarbetslös. Det är inte bra för ett samhälle som vill hålla ihop och vara solidariskt. Eftersom du måste vara långt bort från arbetsmarknaden för att få ta del av stöd har processen förlängt omställningsprocessen – tvärtemot all evidens som visar att insatser är som mest effektiva när de sätts in snabbt.

Jag fick i torsdags även höra att Krami – den framgångsrika samverkan mellan kommun, frivård och arbetsförmedling – i sin nuvarande form läggs ner. Det är helt bakvänt om man tänker på vad vi tidigare har sagt om kriminalitet, arbete och framtidstro, särskilt om vi kopplar det till att många företag i dag kräver strafflöshetsintyg även för så kallade enkla jobb. Det gör att återintegrationen i samhället försvåras. 2003 gjordes 40 000 utdrag ur belastningsregistret; 2019 gjordes 800 000 utdrag. Krami ska privatiseras, och jag är skeptisk.

Men jag är glad att partistyrelsen föreslår riktlinjer som tydligt visar att Arbetsförmedlingen ska ha en central roll och också en mer aktiv roll och möjlighet att anvisa inte bara till arbetsmarknadsutbildningar utan även reguljära utbildningar och att den arbetssökande ska bemötas på individuell nivå och få det stöd han behöver oavsett bakgrund, utbildning eller bostadsort. Jag hoppas också att verksamheter som Krami kan vara en del i vår socialdemokratiska arbetsmarknadspolitik. Bifall till förslaget.

Elias Georges, Östergötland: Jobben är grunden för vår välfärd och det Sverige vi nu bygger starkare. Vi socialdemokrater arbetar hårt för att fler ska komma i arbete och alla jobb ska vara trygga med goda arbetsvillkor och god arbetsmiljö.

Vi östgötar hade flera förslag med oss till kongressen för att förbättra våra riktlinjer, bland annat om att vi måste arbeta kraftfullt mot arbetslivskriminaliteten. Det är inte rimligt att människor nyttjas under ovärdiga förhållanden. Partistyrelsen har tillmötesgått och lyssnat in våra önskemål och det tackar vi givetvis för. Våra medborgare ska veta att vi sossar inte kommer att lämna någon efter. Vi kommer alltid att stå upp för schysta jobb. Därför vill jag än en gång framföra mitt tack till partistyrelsen för givande och goda samtal i temagruppen. I dag, partivänner, är jag en ännu stoltare socialdemokrat och mer stärkt inför kommande valarbete. Med det yrkar jag bifall till de reviderade riktlinjerna från partistyrelsen.

Åsa Viklund Lång, Gävleborg: Så mycket klokt det är sagt i den här debatten redan, och helt klart är att för oss socialdemokrater är det en bärande del av samhällskontraktet och tilliten till varandra att vi alla som jobbar också jobbar. Därför måste vi skapa fler möjligheter för alla. Därför är insatser och deltagande i insatser för att få jobb och komma i utbildning en självklarhet och förutsättning både för att få arbetsmarknadspolitiska ersättningar men också för att få ekonomiskt bistånd. Plikt och rätt, ordning och reda, krav och möjligheter – socialdemokratins dna.

Men Sverige ska aldrig bli landet som bygger samhället med vilka jobb som helst. Det redan klassiska uttrycket från vår nyvalda partiordförande att vårt socialdemokratiska samhällsbygge inte ska vara ett fuskbygge betyder i det här fallet att människorna i det också ska ha schysta villkor, ska ha trygga jobb, friska arbetsplatser och friska arbetstagare, och att kompetens ska vara vårt

främsta konkurrensmedel. Nu ska vi arbetsgivare också inom offentlig sektor vara föredömen för de goda arbetsvillkoren, för något annat duger helt enkelt i vårt socialdemokratiska kvalitetsbygge.

När nu arbetsmarknadspolitiken ska fokusera mer på utbildning betyder det att vuxenutbildning, yrkesvux och yrkeshögskolor måste byggas ut kraftfullt. Och eftersom vi på den här kongressen har fattat så många kloka beslut som också kommer att kosta pengar så måste finansieringen till kommunerna öka för att vi ska kunna möta den här i grunden väldigt sunda inriktningen. Vi måste leva som vi lär. Vi måste ha höga förväntningar på varandra, men vi måste också ha goda förutsättningar att lyckas. Jag vill också tacka temagruppens medlemmar för era kloka förslag och tack partistyrelsen.

Selda Elcim, Stockholm län: Vi socialdemokrater är dem som värnar om arbetsrättsliga lagar och alla arbetare på arbetsmarknaden. Men det finns en grupp vi glömmer. Till vardags är jag ombudsman inom Kommunal och företräder personliga assistenter. Trots att vi de senaste åren har gjort stora framsteg inom branschen behövs det göras mer. Fler och fler assistenter vågar organisera sig. Vi flyttar fram våra positioner i kollektivavtalen. Det finns 80 000 assistenter i Sverige. De har två veckors uppsägningstid och anställningstryggheten är sämre än för resten av oss på arbetsmarknaden. Så kan vi självklart inte fortsätta ha det. Vi behöver visa solidaritet.

Lagen om husligt arbete, mina vänner, är väldigt omodern och hör inte hemma på svensk arbetsmarknad. Jag förstår att vi bara inte kan avskaffa den lagen utan en utredning, men jag tackar partistyrelsen för det goda samarbetet och för att man har mött oss i den här frågan.

Jag vill också säga som Magdalena Andersson sade i går: "Det svaga samhället har nått sin ände." Det gäller även våra assistenter. Till alla assistenter där ute så vill jag säga att ni gör ett fantastiskt jobb, och för er assistenter som fortfarande inte har blivit medlemmar i ett fackförbund: Bli medlem. Ju fler vi är, desto starkare blir vi, och ju starkare vi är, desto bättre arbetsförhållanden får vi. Jag yrkar bifall till tilläggsattsatsen.

Birgitta Svensson, Jönköpings län: Vi kommer nu i dag att ta ett viktigt beslut både för offentlig och privat sektor. Jag vill ge tummen upp för den arbetsmarknadspolitik som ni har tagit fram och de politiska riktlinjerna, och för det goda arbete ni har gjort i temagruppen – både partistyrelsen och de som har deltagit.

Vi vill att fler ska arbeta heltid för att få en livs inkomst som ger en dräglig pension. Vi vet också att det är viktigt för att vi ska kompetensförsörja både den offentliga och den privata sektorn. Vi socialdemokrater har i dag tagit ett arbetsgivaransvar för att ge arbetstagare ett hållbart arbetsliv och offentlig sektor, som jag kommer från, ska vara ett föredöme.

Vi har satt ner foten nu i *vad*. Nu när vi kommer hem ska vi lägga pusslet med *hur*. Får vi inte igenom det med kläder och skor i dag så har vi med oss det hem i politiken. Det är skor, schema, arbetstider etc. – listan är lång. Hur gör vi nu detta? Jo, genom facklig-politisk samverkan på riktigt. Jag är i dag en stolt socialdemokrat. Jag kommer att vara det också på måndag, men då börjar arbetet.

Lisa Nåbo, SSU: När jag var 16 år fick jag lära mig om hur den svenska partsmodellen fungerar. Jag fick lära mig både om facket, om mina rättigheter och skyldigheter, hur löner förhandlas fram

och vad ett kollektivavtal egentligen är. Den informationen gjorde att när jag fick mitt första riktiga jobb så visste jag vad som förväntades av mig men också av min arbetsgivare.

Men den där genomgången av partsmodellen fick jag inte i skolan. Det var ingen som lärde oss det på samhällskunskapen. Det var ingen lärare som berättade för mig hur svensk arbetsmarknad fungerar. Ingen vuxen som berättade för oss vad vi hade att förvänta oss när vi en dag skulle kastas ut i världen och stå på egna ben.

Det fick jag i stället lära mig i SSU, och vänner, SSU växer och vi blir fler men tyvärr är inte alla Sveriges ungdomar medlemmar hos oss än. Tills vi har uppnått det målet är det vår skyldighet att se till att unga får den här livsviktiga informationen någon annanstans, och mitt och SSU:s förslag är att det görs på den plats där alla unga ska vara – i skolan. Därför yrkar jag och hela SSU bifall till yrkande 1873, och Serkan – när jag ändå står här uppe: Självklart ska vi ha en 90-dagarsgaranti. Bifall till 1748.

Claudia Nistor-Pedrini, Göteborg: Bifall till yrkande 1900 om arbetsskor; det är likalydande som Elpida från Bohuslän och Helena från Uppsala. Jag tänkte avstå från att gå upp i talarstolen på de områden där jag inte valt företräda på denna kongress, men här står jag på ett område som jag inte alls haft att göra med under kongressen. Men som undersköterska och socialdemokratisk göteborgare kunde jag inte låta bli.

Jag jobbar natt i äldreomsorgen på ett äldreboende här i stan, och de golv som jag går på varje natt är ganska hårda och ojämna. Jag har inte råd att köpa vettiga skor tyvärr, så är det. När vi har något som heter arbetskläder så borde ju arbetsskor ingå. För tillfället är vi i opposition i Göteborg, och ändå har vi lagt in inför budget 2022 att stadens anställda ska ha arbetsskor. Vi har förstått det i Göteborg, och man har förstått det i andra kommuner också, och då tänker jag att visst kommer vi att förstå det även på nationell nivå. Visst förstår partistyrelsen att vi behöver arbetsskor. Jag yrkar bifall till yrkandet.

Malin Björgum, Södermanland: Jag är Malin från Oxelösund, och det är jag oerhört stolt över! Jag vill börja med att tacka för bra diskussioner i vår temagrupp. De nya riktlinjerna innehåller bland annat nollvision mot dödsolyckor och dödsfall på grund av jobb, skrivningar om heltid, tillsvidareanställningar, kollektivavtal och hållbar arbetstidsförläggning, för att nämna några bra saker. Det gör mig både glad som undersköterska och facklig företrädare för Kommunal att få in det här i riktlinjerna.

Det finns dock många med mig som vistas utomhus stora delar av arbetstiden, och arbetskläder är då oerhört viktigt att kunna tillgå, precis som arbetsskor. Jag vill därför göra ett tillägg på sidan 2 rad 15: ”Vi socialdemokrater kommer att verka för att kvinnor och män som jobbar i offentlig sektor har lika tillgång till arbetskläder och arbetsskor.” Med det här tillägget yrkar jag bifall till partistyrelsens förslag till reviderade riktlinjer.

Thomas Pettersson, Värmland: Vi värmlänningar vill tacka partistyrelsen för liggande förslag till nya riktlinjer. De innehåller mycket godsaker som kommer att påverka vanligt folks arbetsförhållanden till det bättre. Min kompis Målar-Janne vill att jag driver frågan om

värktabletter för målarna, men när vi har resonerat lite har vi kommit fram till att arbetsmiljön är så mycket viktigare, så vi ska inte behöva äta värktabletter.

Magdalena sade i går att vi ska bygga det nya gröna folkhemmet och det ska inte vara ett fuskbygge. I dag har vi tyvärr alldeles för många fuskbyggen där arbetstagare utnyttjas under väldigt dåliga förhållanden. Byggnadsarbetarna, elektrikerna, målarna, transportarbetarna med flera ska göra här jobbet och bygga det nya gröna folkhemmet. Om det inte ska bli ett fuskbygge behöver vi som bevakar arbetsplatserna bättre verktyg. Med de beslut vi kommer att ta här i dag kommer vi att få det. Det är jag väldigt tacksam för. Jag kommer att kunna gå in på byggarbetsplatsen med rak rygg, samtidigt som jag har den lilla röda rosen bredvid mitt Byggnadsmärke.

Jag yrkar bifall till Fredrik Sirbergs yrkanden 1163 och 1166 som handlar om ytterligare verktyg till det här, jag yrkar bifall till Oscar Karlssons 1881 sin handlar om att se över lagen om husligt arbete, jag yrkar bifall till Elin Nejnes yrkande 1884 om att ungdomarna ska få lära sig mer om den svenska modellen och vad den innebär, och så yrkar jag bifall till partistyrelsens nya förslag till riktlinjer.

Stephanie Chramer Hagström, Södermanland: När jag började jobba inom handeln fick jag schema en vecka i förväg på 2–3 pass i veckan; resten av passen fick jag komplettera genom att ta tider i en app. Detta innebar sällan att jag fick en hälsosam arbetstidsförläggning. Efter två år fick jag en tillsvidareanställning som jag nu har haft i fyra år, så det är inget större problem för mig längre. Men många av mina vänner har inte haft samma tur. De har suttit uppe sena kvällar eller tidiga morgnar och väntat på sms-besked om de ska få jobba nästa dag. Detta är tyvärr verkligheten för många ungdomar. Därför blev jag jätteglad när jag läste de reviderade riktlinjerna och att vi har skrivit att vi vil komma åt sms-anställningar, hyvling och otrygga anställningar.

Dessutom har jag många gånger fått förklara för unga om deras rättigheter för bra arbetsmiljö och för att kunna påverka sin arbetssituation. Jag brukar ofta förklara styrkan i facket men får ofta till svar: "Det är för dyrt." Därför är tillägget i de nya riktlinjerna om skattereduktion för arbetslöshetsförsäkringen och fackföreningsavgiften superviktigt.

Jag skulle kunna nämnda hur många sina saker som helst i de här reviderade riktlinjerna men jag väljer helt enkelt att säga tack för bra kompromisser, för bra diskussioner och för bra riktlinjetext. Bifall till de reviderade riktlinjerna.

Mikael Wahlberg, Örebro län: Jag jobbar heltid med arbetsmiljö på fackförbundet Transports lokalavdelning i Örebro, som regionalt skyddsombud. Jag vet att vi socialdemokrater behöver göra mer på arbetsmarknadsområdet. Jag vet också att högern inte kommer att ta någon fajt för löntagarnas intressen. Det är upp till oss socialdemokrater att ta den fajten.

Jag tänkte berätta hur det faktiskt ser ut på svensk arbetsmarknad inom Transports område. När jag sticker in huvudet på biltvättens lokaler, där man tvättar bilar för hand för 99 kronor, flyr utländska arbetstagare ut ur lokalen. De är där och arbetar olagligt till oerhört dåliga villkor, oftast svart. Lagerarbetaren som har lastat om dina paket när du handlar julklappar online sliter ut sina axlar och sin rygg. De utländska lastbilschaufförerna som kommer till Sverige och drömmer om

att tjäna en slant till familjen blir en bricka i jakten på fri frakt, och nu dricker de sig berusade på svenska rastplatser och parkeringar. Och det kanske inte är någon chock att människor att människoexploatering och missbruk hänger ihop.

5 Kongressombud, tv-tittare, kamrater – det får vara slut på avarterna på svensk arbetsmarknad. Vi måste skydda människor från att bli exploaterade och utslitna i företagets jakt på högre vinster. Jag yrkar bifall till partistyrelsens förslag.

10 *Mika Takamäki*, Örebro län: Jag vill yrka bifall till riktlinjerna. Otyget med sms-anställningar, hyvling och otrygga anställningsformer – för ett otyg är precis vad det är – måste vi göra något åt. Det är bra att vi ska verka för tillgång till arbetskläder för anställda inom offentlig sektor. Det efterfrågas av många. Fokus på friska arbetsplatser och arbetstagare – mycket bra!

Högerpartierna saknar detta fokus som prioriterad fråga. I Karlskoga tog Alliansen bort målet om god arbetsmiljö för kommunanställda med argumentet: ”Vi jobbar ju med frågan ändå.” Det säger mycket om skillnaderna inom politiken.

15 *Annette Rydell*, Blekinge: Min mamma sade alltid till mig att jag inte får svära, för jag blir svart om tungan. Men nu ska jag svära: Jag är en djävligt stolt sosse i dag! Jag är stolt IF Metallare och LO:are – så mycket kan jag säga!

20 Jag hade så många motioner i det här som jag skulle upp och debattera, men döm om min förvåning när det mesta faktiskt kommer in och ändras till det positiva i riktlinjerna. Jag är jätteglad för att ni har lyssnat, tagit till er och gjort de ändringar vi har velat. Det finns mycket mer att göra, och jag kommer att komma igen – det kan jag lova. Vi har inte nått måls ände och kommer aldrig att göra det. Men nu känner jag att vi har fått bättre förutsättningar för oss på arbetsmarknaden.

25 Tryggare a-kassa, fler ska inkluderas – det tycker jag är jättebra. Arbetsförmedlingen och närvaro varje kommun – och jag hoppas verkligen att det blir så, så att våra arbetslösa får den kommunikationen även för våra samråd och allt som vi jobbar med. Trygga anställningar, vi vill ha fullt trygga anställningar hela vägen ut. Det står om nollvision mot dödsolyckor – det är inget nytt men det är vansinnigt viktigt. Arbetsmiljön är bland det viktigaste vi har att jobba med. Vi fick också in att normen även omfattar kollektivavtal, för det ordet saknade jag i nästa hela inriktningen på riktlinjerna. Vi ska minska den stadigvarande inhyrningen – absolut. Det ska vara skattereduktion för fackföreningsavgiften. Som sagt – vi har mycket mer vi vill göra. Vi kommer igen, jag lovar, men tack så här långt!

35 *Johan Stark*, Jönköpings län: Till att börja med vill jag yrka bifall till partistyrelsens förslag. Sedan kan man ibland ställa sig frågan: Varför har vi en arbetslöshetsförsäkring? Jo, när Kalle blev uppsagd på jobbet började han att gråta inför sin arbetsgivare. Kalle hade sin hustru och åtta barn där hemma. Sedan sade Kalle till sin arbetsgivare: ”Jag gör precis vad du vill, bara jag får behålla mitt jobb.” Då sade patron till Kalle: ”Om du går ner till hälften i lön kanske du kan behålla ditt jobb.” Och på det här sättet satte Kalle naturligtvis press på lönerna på den här arbetsplatsen. Det var då som arbetskamraterna började samla in pengar till Kalle, för att Kalle skulle kunna få mat på bordet till sin hustru och sina barn.

Jag har ett tilläggsyrkande och det är att i fortsättning kalla vår arbetslöshetsförsäkring för arbetslöshetsförsäkring/lönegarantiförsäkring. Varför det? Jo, ställer man en rak frågan till ungdomar, till medborgare i samhället, så är svaret på frågan om vad arbetslöshetsförsäkringen är och vem den är till för alltid: den arbetslöse. Men det är lika stor sannolikhet att det är en lönegarantiförsäkring som är väldigt okänd. Bifall till mitt yrkande.

Jarkko Pekkala, Kalmar län: Facklig-politisk samverkan – jag älskar de orden! De visar en skillnad mellan Socialdemokraterna och borgarna. De nya riktlinjerna visar verkligen på just det här att facket och politiken krokas arm. Jag är stolt över att tillhöra ett LO-förbund, IF Metall. Jag är fackligt och politiskt aktiv. De nya reviderade riktlinjerna ger en förstärkning och en tydlighet i skyddsombudens roll. Det blir en tydlighet i arbetskraftsinvandringen, där båda parter faktiskt ska vara med och titta på var det verkliga behovet finns.

A-kasseområdet är ju lite svårt att överblicka för att det spänner över flera riktlinjeområden, men de skrivningar som finns i det här stycket tycker jag är riktigt, riktigt bra. Så bifall till den nya reviderade riktlinjerna.

Carina Svensson, Skåne: Nu har vi från Skåne yrkat bifall till PS riktlinjer. Tack Cecilia! Vad vi gör nu är att yrka bifall till ett tilläggsyrkande på sidan 2 rad 15. Blunda och tänk er en va-arbetare som åker ner i rören, en rörläggare i flipp-flopp. Tänk er en skogsarbetare i gympadojor. Nej, det går inte. Men tänk er en kommunalare, de lägst betalda i LO-kollektivet, som faktiskt går i sandaler, som går i utslitna gympaskor, för att man ska köpa gummistövlar till barnen. Nej, det är inte rätt.

Arbetskor är precis som arbetskläder, och tillhör arbetskläderna, precis som tändarna tillhör kroppen. Ta ställning, stå upp för oss kvinnor och LO-kollektivets alla medlemmar. Bifall på sidan 2 rad 15 – arbetskor tillhör arbetskläderna.

Linn Svansbo, Stockholm: Det gröna folkhemsbygget ska inte vara ett fuskbygge, och de som ska mura det, montera undertaket på det, måla det, dra el i det och ta hand om våra föräldrar och ungar som bor i det, behöver politiska ledare som visar hög ambition i arbetet med att tillvarata deras ekonomiska, sociala och politiska intressen.

De senaste decennierna har hyrorna gått upp, priset på mjölk ökat, biljetterna på bussen, tåget och på tunnelbanan stigit i pris. Kurvan för tillväxten, tillsammans med vd:arnas löner, lutar brant uppåt men kurvan för folkhemsbyggarna ligger nästan helt platt. Vi behöver höja lönerna och pensionerna men vi behöver, och vi kan, också sänka arbetstiden. Det är ett konkret, realistiskt och modigt sätt att säkra en större del av kakan till Sveriges löntagare. Det går. Vi har råd. Och det skulle tydligt visa Sveriges arbetare att Sveriges riktiga arbetareparti verkligen står på deras sida. Bifall till yrkande 457 och 453 om arbetstidsförkortning för Sveriges löntagare.

Patrik Renberg, Örebro län: Jag vill komma upp och faktiskt tacka er. Jag gick vårdlinjen i gymnasiet och har varit undersköterska sedan dess. Jag fick en arbetsskada och jag vill tacka er och Eva att jag fick chansen att plugga om. Jag fick inte arbetskor som undersköterska men jag

pluggade om till elektriker, har varit med i Elektrikerförbundet i cirka tre månader, och där får jag skor. Så ni ser vart det lutar. Jag vill yrka bifall till att det ska vara arbetskläder och arbetsskor.

5 *Oscar Karlsson*, Stockholm: Jag var tidigare uppe och pratade om lagen om husligt arbete – på ett sätt en ganska smal fråga, men med väldigt stor betydelse. En något bredare fråga som jag vill yrka bifall till är motion 373:2–3, om arbetstidsförkortning.

Världen och livet har förändrats, och fortsätter att förändras, inte minst på grund av de kloka förslag och visioner vi beslutar om och driver i vårt parti. Tidsuppdelningen mellan arbete och fritid har däremot inte hängt med. I många yrken och arbeten fortsätter arbetet att ta tid i anspråk också långt efter att arbetsdagen är slut. Att ta steg framåt i den långa kampen om tiden ligger just i tiden. Ett steg för jämlikhet, jämställdhet och ett bättre liv. För på den här kongressen bygger vi inte bara landet. Vi bygger också framtiden, kamrater!

15 *Thomas Lindell*, Skåne: Nu är jag uppe och kanske skäller lite igen. Det är inte så att jag inte tycker att vi har haft en bra dialog i vår temagrupp; den har varit fantastisk, men det finns vissa delar som jag tycker är väldigt viktiga.

Löntagarpolitik – jag vet inte hur det är med er, men är det löntagarpolitik att sparka lite mer på dem som redan ligger? Anser vi att om någon har tappat fasta punkt och sitt uppehälle och sammanhang – att det är läge att ge dem en käftsmäll till? Är det löntagarpolitik?

20 Vi är inte ett feministiskt parti för att vi säger att vi är det. Vi är det när vi gör det. I går tog vi stora kliv med världens bästa Magda. Likaså är vi inte ett löntagarparti för att vi säger att vi är det. Det är först när vi gör det. Det är dags att slopa karensdagarna vid ofrivillig arbetslöshet. Vi ska inte sparka på dem som redan ligger. Därför kommer jag att yrka bifall till motion 639:22. Ni som har varit med mig i temagruppen har hört det innan, men lyssna igen – 639:22, yrkande
25 1674.

Erik Jonsson, Kalmar län: Jag har inget yrkande men jag vill med anledning av Staffans inlägg kring minimilöner passa på att läsa riktlinjerna högt för er: ”Vi kommer aldrig att acceptera lagförslag från EU som står i strid med parternas rätt att förhandla.” Det här vill jag att vi
30 lovar varandra att stå upp för. Den svenska modellen där parterna förhandlar lön på svensk arbetsmarknad har varit och är gynnsam för Sverige. Alternativet är nämligen att politiken och juridiken tar över arbetslivets utveckling och det kommer att vara negativt för Sverige i allmänhet och arbetstagaren i synnerhet. Partivänner, låt oss göra som riktlinjerna säger. Stärk förståelsen inom EU för den svenska modellen.

35 *Fredrik Sirberg*, Stockholms län: Motion 371:7 – om att kapa tillgång till en digital portal – är det flera delegationer som varit uppe och yrkat bifall på, så jag tänkte använda några sekunder till för att förtydliga vad det handlar om.

40 Vi har samverkan mellan parter, vi har samverkan mellan myndigheter, i den så kallade stora branschgruppen. Det här är något som myndigheterna vill ha och parterna vill ha det – ett ställe där man kan gå in och söka uppgifter för att se till att minska och få bort arbetslivskriminaliteten.

Det ska vara lätt att hitta de här uppgifterna. Man ska inte behöva gå in på Bolagsverket, ringa tingsrätter och så vidare. Det ska finnas på ett ställe. Det här är något som myndigheterna också vill ha; det är inte bara de fackliga organisationerna. Upphandlande myndigheter och så vidare. Återigen yrkar jag bifall till 371:7, gör det ni också partikamrater.

5

Karl-Petter Thorwaldsson, kongressordförande: Man blir lite varm i hjärtat av den här diskussionen på morgonen som gammal LO-pamp. Det här en fantastisk förmiddag! Det finns bara ett problem och det är att allt avgörs inte på svensk nivå utan en del avgörs också på EU-nivå. För några år sedan gjorde vi en fantastisk deal mellan LO och SAP – att vi vid nästa fördragsförändring i EU ska föra in ett socialt protokoll och att arbetstagarens rättigheter inte ska underordnas den fria rörligheten. Ni kommer säkert ihåg Lavaldomen; den var åt helvete för svenska löntagare, kan jag säga. Nu börjar den fördragsöversynen och glädjande nog så har vi Johan Danielsson med i den fördragsgruppen.

10

Men ett litet gerillakrig pågår här inne som inletts av ett ombud på kongressen, Kim Söderström. Det finns 1 000 inkomna förslag och bara 4 handlar om sociala rättigheter, så på lunchen i dag kommer ni att få en liten grej på era stolar att fylla i och skicka till EU om att vi inte kommer att acceptera ett nytt fördrag utan ett socialt protokoll. Så låt oss stödja Kim Söderström, från Byggnads och Falun, som är ombud här på lunchen i dag.

15

Anna Johansson, föredragande: Tack för alla fantastiska och engagerade inlägg i debatten. Jag ska försöka gå igenom de yrkanden som har inkommit och hur partistyrelsen ställer sig till dem.

20

Yrkande 1407 är ett yrkande om att Arbetsförmedlingen ska finnas lokaliserat på minst ett ställe i landets samtliga kommuner. Där föreslår partistyrelsen att det anses besvarat med de skrivningar som nu finns i de politiska riktlinjerna kring Arbetsförmedlingen.

25

Yrkande 1163 handlar om att yrka bifall till en attsats som låter ”att höja sanktionsavgifterna för företag som begår arbetslivskriminalitet markant”. Där yrkar också partistyrelsen att det ska vara bifallet. Vi har gjort höjningar från 10 till 500 miljoner vad gäller företagsbot den senaste tiden och vi gör nog bedömningen att det är en rimlig avvägning.

Yrkande 1166 handlar om att skapa en digital portal med tillgång till information från myndigheter och huvudmän. Det vill partistyrelsen också besvara. Det pågår ett ganska omfattande arbete med att stärka myndighetssamverkan kring arbetslivskriminalitet och också hitta nya former, och det finns också en utredning som ganska nyligen har startat som ska se över sekretessreglerna. Partistyrelsen gör bedömningen att den utredningen får jobba klart och kunna skapa förutsättningar för information ska kunna delas innan man tar den här typen av detaljerade beslut på en partikongress.

30

Nästa är yrkande 453 som säger att Socialdemokraterna ska initiera ett samtal med LO-förbunden om hur en arbetstidsförkortning ska genomföras. Partistyrelsen vill avslå det yrkandet. Dels tycker vi inte att det är partiets roll att ta kontakt med LO-förbund för att driva politiska frågor eller att uppmana LO-förbund att avtalsvägen driva frågor. Vi tycker att det är viktigt att fackföreningsrörelsen själv äger sin agenda. Utöver det har vi en argumentation kring själva sakinnehållet om förkortad arbetstid.

40

Vi har yrkande 457 som handlar om en generell sänkning av normalarbetstiden till 35 timmars arbetsvecka. Det är inget nytt förslag på socialdemokratiska partikongresser men partistyrelsen föreslår avslag. Vi ser helt enkelt att det finns andra frågor som är betydligt viktigare. Man pratar ibland om att välfärdsarbetare borde ha kortare arbetstid. Partistyrelsen menar nog att vi ska gå vägen att säkerställa goda och hälsosamma arbetsvillkor, så att alla som jobbar också i välfärden faktiskt kan jobba heltid. Det är inte rimligt att man ska behöva gå ner i arbetstid i vissa yrken för att inte bli utsliten. Vi måste ha en arbetsmiljö som inte sluter ut och förstör människors hälsa.

Det är också så att på flera avtalsområden går man nu fram förhandlingsvägen för att få en sänkt normalarbetstid, och vi tror att det är en bättre väg att gå för att man då också kan ta hänsyn till hur olika branscher fungerar. Vi har exempelvis avtal där man har fler semesterveckor, vi har en del där man har kortare arbetsveckor, och det finns en del andra lösningar.

Det är inte heller så att arbetstiden har varit oförändrad utan vi har sedan vi slogs för åtta timmars arbetsdag också infört studieledighetslag, semesterveckor, föräldraledighet och nu senaste lägger vi förslag om en familjevecka som även om det inte påverkar normalarbetstiden såklart är en arbetstidsförkortning som innebär att människor får större möjlighet att råda över sin egen tid. Vi tror att det är en bättre väg att gå, helt enkelt.

Yrkande 1619 – där handlar det om att Socialdemokraterna ska verka för att fler inspektörer anställs på Arbetsmiljöverket enligt ILO:s rekommendationer. Men det var väl ingen som yrkade på det från talarstolen? Där vill partistyrelsen besvara det med hänvisning till att det pågår ett arbete, vi skjuter till pengar till Arbetsmiljöverket för att kunna öka antalet inspektörer och det har skett en ökning de senaste åren och den vägen ska vi fortsätta.

Sedan har vi yrkande 1269, och det finns flera likalydande. De handlar om att a-kassan ska vara 80 procent under hela ersättningsperioden. På detta yrkar partistyrelsen besvarat. Skälet är att vi naturligtvis vill göra allt samtidigt helst men partistyrelsens ingång är att det är oerhört viktigt att vi har en stark a-kassa, en a-kassa som omfattar fler, en a-kassa som ger ekonomisk trygghet mot inkomstbortfall vid arbetslöshet. Vi menar att det allra viktigaste för att stärka a-kassan är att höja ersättningsnivåerna, för i dag är det alldeles för få som får 80 procent av sin tidigare inkomst vid arbetslöshet.

Vi tror också att det är viktigt att fortsätta den reformering som har inletts vad gäller a-kassan och att se till att det också är en tydlig omställningsförsäkring. Och inte minst viktigt: Vi ha en stark arbetsmarknadspolitik. Vi ska lägga resurser på att människor får stöd att komma i nytt arbete. Vi ska inte ha långtidsarbetslösa i det här landet utan vi ska ha en aktiv arbetsmarknadspolitik som ger människor möjlighet till kompetensutveckling, stöd att få en praktikplats, stöd att få hjälpmedel eller vad det nu kan vara, för att man snabbt ska kunna komma i arbete igen.

Vi har vidare yrkande 1674 – att karensdagarna vid ofrivillig arbetslöshet tas bort. Där besvarar vi den med hänvisning till den skrivning som finns i vårt utlåtande. Vi instämmer alltså i att det finns anledning att se över antalet karensdagar i syfte att minska dem och menar att vi har besvarat motionen med det. Jag vill i det sammanhanget nämna att vi faktiskt gjorde förändringar när det gäller karensdagarna under pandemin och att vi nu lägger förslag inför nästa år om att åter minska antalet karensdagar. Vi tror att det klokt men besvarar det yrkandet.

Yrkande 1855, det finns fler som yrkar på liknande vad gäller att skriva in ”arbetskor” i riktlinjerna. Vi har inget emot arbetskor. Sedan vill jag nämna att det redan i dag är så att arbetsmiljölagen föreskriver att arbetsgivaren ska tillhandahålla skyddskläder och skyddsskor i yrken där det är nödvändigt av arbetsmiljöskäl. Vi har inget emot arbetskor från partistyrelsens sida men vi tycker inte att man på den detaljeringsnivå skriva in det i riktlinjerna och yrkar därför avslag.

Yrkande 1727 handlar om att insatserna för alla unga som varken arbetar eller studerar ska stärkas och ges redan från att man skriver in sig på Arbetsförmedlingen. Det, tillsammans med yrkande 1748 om 90-dagarsgaranti – där tror vi att det är oerhört viktigt att inte lägga resurser på ungdomar som klarar sig ganska väl utan Arbetsförmedlingens stöd. Skulle man sätta in insatser till alla unga som skriver in sig på Arbetsförmedlingen skulle det i praktiken betyda att det blir mindre resurser till unga som verkligen behöver stöd och hjälp att komma ur sin arbetslöshet.

Vi vill heller inte i de här riktlinjerna skriva fast 90 dagar som en fast tid, men vi skriver ju i de justerade riktlinjerna att det är viktigt att ha en bortre tidsgräns och att unga inte ska tillåtas gå arbetslösa långa perioder utan att få adekvat stöd. Vi menar att de skrivningarna är tillräckliga. Vi tror att det är bättre att man får utforma hur det här ska se ut lite senare och att vi inte allt för hårt skriver fast i riktlinjerna om exakta modeller och metoder.

Sedan har vi yrkande 1902 om att stryka ”kvinnor och män” och ersätta med ”de”. Här yrkar vi avslag.

Yrkande 1898, 1900 och 1903 – det var också arbetskor och det har jag svarat på. Sedan är det 1873 där SSU kräver att vi ska göra om den mening som nu finns i riktlinjerna och ersätta den med ”Unga som gör inträde på arbetsmarknaden måste få tillräckliga kunskaper om den svenska partsmodellen som en del av sin gymnasieutbildning.” Partistyrelsen har lyssnat och tycker att det här är en väldigt viktig fråga. Vi inser att det är bra att kanske peka hur den här informationen ska ges och vi väljer att bifalla det yrkandet från SSU. Då gäller naturligtvis detsamma för 1884 med samma krav.

Vi har vidare yrkande 1904 som är att vi ska döpa om arbetslöshetsförsäkring till arbetslöshetsförsäkring/lönegarantiförsäkring. Det yrkar partistyrelsen avslag. Vi tror att det vore förvirrande att börja kalla saker för nya namn. Yrkande 1881 är yrkandet på den tilläggsattsats som handlar om husligt arbete, och det yrkar partistyrelsen givetvis bifall till.

Jag hoppas att jag med det har gått igenom alla yrkanden och då ska jag avsluta med att igen tacka för bra diskussioner både i temagrupperna och plenum. Det är ju liksom inte slut med att vi tar ett fantastiskt bra politiskt program på vår kongress utan det är ju nu arbetet börjar. När vi kommer hem till våra kommuner och i vårt fackliga engagemang, i riksdagen och var vi nu befinner oss i vardagen ska detta fantastiska program också omsättas i praktik, och det är ju det viktiga jobbet. Hade det varit så att arbetslivskriminaliteten upphörde och de schysta arbetsvillkoren trillade ner på oss för att fattat bra beslut hade det varit trevligt, men det hårda slitet fortsätter och det innebär också att vi behöver ha fler som röstar på oss för att vi ska kunna göra verklighet av det här till nästa val. Så tack för ett bra jobb och fortsatt att slita på därute!

Carina Svensson, Skåne: Jag vill bara tydliggöra att vi inte har pratat om skyddsskor. Vi har pratat om arbetskor; det är skillnad.

Beslut – riktlinjer

Kongressen beslöt:

- att bifalla Lisa Nåbo med fleras förslag om kunskap om arbetsmarknaden på gymnasiet, med instämmande av partistyrelsen
- 5 att efter försöksvotering bifalla Helena Ersson med fleras tilläggförslag om arbetskor
- att efter försöksvotering avslå Elin Nejnes ändringsförslag om att ersätta ”kvinnor och män” med ”de”
- att efter försöksvotering avslå Serkan Köses förslag om 90-dagarsgarantin sidan 4 rad 4
- att i övrigt bifalla de politiska riktlinjerna – kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart: Alla jobb ska vara trygga jobb* (s. 8–9), *Plikt och rätt* (s. 9–11).
- 10

Beslut – motioner

Kongressen beslöt:

- att bifalla partistyrelsens förslag till tilläggsattsats om husligt arbete
- 15 att anse motionerna A448:2, A452:1, A454:2 och D266:4 besvarade i enlighet med partistyrelsens förändrade förslag
- att med röstsiffrorna 223–122 bifalla partistyrelsens förslag gällande motion 371:7
- att med röstsiffrorna 235–110 bifalla partistyrelsens förslag gällande motion 487:1
- att efter försöksvotering bifalla partistyrelsens förslag gällande motionerna 366:1, 371:4, 452:1
- 20 och 639:22
- att i övrigt fastställa partistyrelsens utlåtanden på område A (UA135, UA139).

Ordförande: *Andrea Törnестam* och *Karl-Petter Thorwaldsson*

Sekreterare: *Daniel Lindblom* och *Frida Rybo*

25

Tjänstgörande ordförande meddelande att redaktionsutskottet förslag finns tillgängliga i systemet.

Dagordningens punkt 10.15

30 **Behandling av område A: Vi bygger landet starkt och hållbart**

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart: Hela landet ska byggas* (s. 11–12).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område A: (UA129, UA131, UA132, UA133, UA134).

35

Huvudföredragande: *Magdalena Andersson*

Föredragande: *Bodil Hansson* och *Anna-Caren Säterberg*

40 **Föredragning och förslag**

Bodil Hansson, föredragande: Äntligen är det dags för det som jag tycker är kongressens

verkliga höjdpunkt – vår politik för att hela landet ska leva, inte bara utvecklas. Jag ska föredra partistyrelsens förslag på den här punkten men först vill jag rikta ett tack till alla i temagrupp 4. Vi har haft bra och respektfulla diskussioner som har bidragit till ännu bättre formuleringar som beskriver riktningen framåt.

5 För oss socialdemokrater är det en självklart att minska klyftorna mellan stad och land, mellan olika delar av städer. Det ska inte spela någon roll var man bort. Vårt starka samhälle är till för alla. Det är den resan vi har påbörjat sedan den S-ledda regeringen tillträdde 2014, och den riktningen var så tydlig när jag förra veckan, som distriktsordförande i Västernorrland, hade förmånen att välkomna Stefan Löfven när han besökte sin tidigare hemkommun Sollefteå.

10 Sollefteå är en kommun där arbetstillfällena under lång tid har minskat och utflyttningen har ökat men där vi nu ser en positiv utveckling som ger framtidstro. Sedan 2014 har en viss del av Statens servicecenters verksamhet flyttat ut och försvaret har återetablerat sig, vilket genererat 100 nya jobb och ännu mer framöver. Och i byn Edsele utanför Sollefteå besökte vi en lanthandel som har fått ta del av det särskilda driftsstödet. Det här är några exempel på vad vi som parti
15 har valt att prioritera. Vi har olika förutsättningar i vårt land och då måste också lösningarna se annorlunda ut. Vårt parti har drivit fram enorma investeringar i välfärden, järnvägen, vägarna, i skolorna samt jobb och tillväxt i hela landet. Det här ska vi hålla i och vi ska öka takten. Vi ska ta vara på den utvecklingskraft som finns i hela landet.

Efter diskussionerna i temagrupperna har partistyrelsen skickat ut ett reviderat förslag till riktlinjer. Jag ska inte gå igenom alla ändringar men jag vill belysa några frågor. Vi har haft en bra diskussion om tillgång till kapital och bankernas närvaro på landsbygden. Partistyrelsen instämmer i att det är viktigt att det finns tillgång till kapital och att bankerna måste vara med och ta sitt ansvar. Därför har vi valt att förtydliga riktlinjerna.

25 Vi har också haft en stor och viktig diskussion om fisket och våra hav. Vi socialdemokrater står upp för ett småskaligt kustfiske som kan bidra till jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Samtidigt har vi en väldigt oroande situation längs våra kuster och våra hav. Fiskebestånden är hårt pressade. Partistyrelsen har valt att justera texten för att göra det ännu tydligare hur viktig den här frågan är för oss som parti. Vi ska inte ställa näringsgren mot näringsgren eller kust mot kust. Våra beslut ska vila på vetenskaplig forskning och samarbete.

30 Vi har också valt att stärka upp skrivningarna om jaktpolitiken. Jägarkåren är en folkrörelse och deras bidrag är viktigt för viltvården i hela landet.

Partivänner, ingen ska tvivla på var vi socialdemokrater står i frågan om regionalpolitiken. Det starka samhället ska byggas i hela landet, och med de orden vill jag yrka bifall till partistyrelsens förslag.

35

40

Följande förslag förelåg

Riktlinjerna

5 Hela landet ska byggas

Samtidigt som det finns kraft på landsbygden existerar det fortfarande tydliga klyftor mellan stad och land samt inom storstadsregionerna. Därför krävs ett tydligt fokus på att hela landet ska leva och byggas starkare, och en insikt om att hela landet stärks ömsesidigt – en investering i en del av landet är bra för andra. Utveckling ska synas med fler och växande företag, nya bostäder, en i grunden renoverad skola eller nyanlagd förskola, eller ett nystartat företag som tänder ljusen på butiksgatan. Så lägger vi grunden för framtidstron och därmed för tryggheten.

Såväl landsbygd som städer har väldigt skiftande förutsättningar. Det finns gott om kommuner med utmärkt service, stabil ekonomi och goda framtidsutsikter. Samtidigt har andra kommuner och bygder ett väldigt svårt utgångsläge. I var fjärde kommun inte bara åldras befolkningen – den minskar. Långvarig urbanisering, en ojämlik kapitalkoncentration och därmed arbetsmöjligheter till storstadsområdena, och en effektivisering och digitalisering av både privat och offentlig verksamhet är strukturer som alla bidragit till detta. Under årtionden har klyftorna även ökat inom landets större städer, och en ny underklass har vuxit fram i utsatta bostadsområden. Det behövs en långsiktig och aktiv politik som stärker välfärden och ser till att landets framgångar kommer alla till del. Vi ska ha en politik för att kunna möta kommuner med tillväxt, och för de delar av vårt land som behöver en extra skjuts.

För att ta till vara utvecklingskraften i hela Sverige ska närings- och arbetsmarknadspolitiken anpassas mer efter regionala förhållanden. Varje del av landet ska ha tillgång till kompetens, kommunikationer och kapital. Det är viktigt att bankerna tar sitt ansvar med en fysisk närvaro i hela landet samt bidrar till att säkerställa kapitalförsörjningen på gles- och landsbygden. Regionerna har i tydlig uppgift att främja tillväxten, men staten ska vara närvarande, stödja samverkan, och arbetsmarknadens parter ska ges inflytande och insyn. Att etablering och dimensionering av utbildning i större utsträckning utformas utifrån hur fler kan komma i arbete är ett exempel på detta, liksom de regionala kompetensplattformarna. I hela landet ska det finnas strukturer där regioner, kommuner och arbetsmarknadens parter tillsammans kan bidra till utveckling. Det ska finnas stöd till företag i hela landet för att inleda eller öka sin export, och god kompetens i varje region för att ta del av EU:s strukturfonder. Det regionala perspektivet ska finnas med i varje beslut om var statlig verksamhet ska placeras och arbetet med omlokaliseringar ska fortsätta.

Ett livskraftigt jordbruk kan öka vår försörjningsförmåga, förbättra miljön och ge ett viktigt tillskott till ekonomins utveckling. Det behövs en ekosystembaserad förvaltning av våra hav. Vi socialdemokrater värnar det småskaliga kustnära fisket. Det är angeläget att, med grund i vetenskapen och i samarbete med berörda länder, flytta ut trålgränsen.

Jakten och viltvården i Sverige är i stora delar organiserad som en folkrörelse – det vill vi socialdemokrater slå vakt om. De ideella insatserna, och den lokala och regionala viltförvaltningen, är ovärderliga för viltvården.

En bättre statlig styrning och ökad samverkan mellan kommuner och regioner behövs också för en jämlik välfärd och service oavsett var man bor. Det kommunala utjämningsystemet ska fortsätta att utvecklas. Det enskilt viktigaste vid många beslut om att flytta till en kommun är om det finns bra barnomsorg och skolor tillgängliga. Välfärden ska kunna anpassas utifrån lokala behov och förutsättningar, med utvecklade arbetssätt och försöksverksamheter. Digitaliseringen av kommunal, regional och statlig verksamhet är positiv – det frigör resurser och ökar tillgängligheten. Men de resurser som frigörs ska användas för medborgarnas bästa. Det ska finnas statlig personlig service i varje kommun och fler servicekontor i alla delar av landet. Det ska vara möjligt för medborgare och företag att hantera kontanter på ett tryggt sätt.

Varje kommun ska leva – inte bara överleva. Det behövs fler insatser för rekrytering i bristyrken med långvariga rekryteringsproblem. Mackar och lanthandlare är ofta viktiga nav i ett samhälle, både socialt och för servicen. Därför ska det finnas stöd som bidrar till en god nivå också där underlaget sviktar. Inga blinda fläckar för telefoni ska tillåtas i landet – det ska ställas hårda krav på leveranssäkerhet av telekommunikationer, och kännbara sanktioner för företag som missköter sig. Brev- och apotekstjänster och annan samhällsviktig service ska finnas tillgängligt i hela landet.

Flera mindre kommuner som redan har svåra förutsättningar tar ett orättvist stort socialt ansvar. Förekomsten av social dumpning ska motverkas kraftfullt. Reglerna för offentlig upphandling ska ses över för att kunna användas mer aktivt för trygga arbetsvillkor och lokal utveckling. Idéburna organisationer inom såväl välfärden som annan service ska få bättre förutsättningar att verka.

Motionerna

UA129

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna A760:1 och A771:1

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A582:12, A582:13, A582:14, A582:15, A582:16, A582:17, A739:20, A739:21, A754:1, A754:2, A754:3, A760:2, A760:4, A761:1, A761:2, A761:3 och A790:1

att avslå motion A760:3.

UA131

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna A730:1 och A730:2

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A546:5, A581:58, A581:59, A582:18, A685:6, A727:1, A728:1, A730:3, A737:1, A737:2, A737:3, A737:4, A737:5, A739:7, A768:1, A781:2, A781:4 och A789:1

att avslå motionerna A753:1 och A753:2.

UA132

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motion A777:1

- att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A728:2, A729:1, A729:2, A729:3, A729:4, A738:1, A738:2, A739:1, A739:2, A739:3, A739:4, A739:5, A739:6, A739:8, A739:9, A739:10, A739:11, A739:12, A739:13, A739:14, A739:15, A739:16, A739:17, A739:23, A739:24, A739:25, A739:26, A784:1, A784:2 och A785:1
- 5 att avslå motionerna A739:18, A739:19, A747:1, A748:1, A758:1, A758:2, A758:3, A763:1, A763:2, A776:1, A776:2, A778:1, A778:2, A778:3, A784:3 och A786:1.

UA133

Partikongressen föreslås besluta:

- 10 att bifalla motionerna A578:9, A670:8 och A671:9
- att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A356:4, A553:2, A581:54, A762:2, A765:1, A765:2, A765:3, A765:4, A765:5, A765:6, A766:1, A770:1, A770:2, A782:1, A782:2, A782:3, A782:4, A782:5, A788:1, A788:3, A788:4, A792:1, A792:2, A792:3 och A792:4
- 15 att avslå motionerna A762:1 och A765:7.

UA134

Partikongressen föreslås besluta:

- att bifalla motionerna A624:3, A736:2, A740:1, A741:1, A741:10, A750:1 och A787:1
- 20 att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A47:3, A48:3, A48:4, A50:3, A51:3, A464:1, A546:11, A546:13, A573:6, A577:6, A685:3, A725:1, A726:1, A731:3, A731:4, A732:1, A732:2, A732:3, A733:2, A733:3, A733:4, A734:2, A734:3, A734:4, A735:3, A736:1, A736:3, A740:2, A740:3, A741:4, A741:11, A741:13, A741:14, A741:15, A741:16, A741:17, A742:1, A743:1, A745:1, A745:2, A746:1, A746:2, A749:1,
- 25 A751:1, A752:1, A752:2, A752:3, A756:1, A759:1, A764:1, A764:2, A764:4, A767:3, A769:1, A772:1, A772:2, A772:3, A773:1, A773:2, A773:3, A774:1, A774:2, A774:3, A775:1, A779:1, A780:1, A781:1, A781:3, A783:4, A783:6, A783:8, A791:1, A793:1 och B129:8
- att avslå motionerna A292:2, A464:4, A739:22, A744:1, A750:2, A755:1, A756:2, A764:3,
- 30 A787:2, A787:3, A787:4 och A791:2.

Debatt

- Per Nylén*, Västernorrland: Jag vill börja med att yrka bifall till partistyrelsens nya förslag till riktlinjer. De skrivningar som har kommit till efter arbetet i temagruppen om jakt och fiske är
- 35 verkligen viktiga och det ger oss chansen att visa att det är vi socialdemokrater som har den bästa politiken för vilt- och fiskevård, för jakt och fiske.

- Jakt och fiske är en viktig del för många människor, inte bara i Västernorrland där jag kommer från utan i hela Sverige. Det är bra att det tydligt framgår att vi värnar det småskaliga och kustnära fisket. Vi som verkar i kommuner med kustnära fiske har kunnat läsa många svarta
- 40 rubriker om hur den storskaliga utfiskningen har skett de senaste åren. Utfiskningen drabbar dem som livnär, eller försöker livnära, sig på småskaligt fiske, men det drabbar ju också oss som

konsumenter och då behöver man inte gilla surströmming för att förstå att vi behöver en bra fiskevård – men det underlättar såklart!

5 Vi behöver flytta ut trälgränsen för att ge lokala småskaliga fiskare rätt förutsättningar, och det är bra att det tydliggörs att det ska baseras på forskning och evidensbaserad vetenskap samt i samarbete med berörda länder. Även när det gäller fiske kan bioekonomin vara en del av lösningen. I stället för att fiska fisk för att göra fiskfoder kan vi använda vårt gröna guld för att framställa biobaserat fiskfoder.

10 Vi har över 300 000 jägare i Sverige och de ska känna att de hör hemma i socialdemokratin. Vi behöver gå armkrok i det viktiga arbetet med att begränsa betesskador och minimera rovdjurens angrepp på tamdjur. Jakt och viltvård har, precis som skogen, en lång tradition i Sverige. Det är en folkrörelse. Och fisk och vilt är en fantastisk livsmedelsresurs som vi ska använda på ett ekonomiskt, ekologiskt och hållbart sätt. Bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer.

15 *Jonas Sallén Lennerthson, Dalarna:* Vi bygger landet i gärning och ord. Vi socialdemokrater finns och verkar i hela Sverige. Vi tar ansvar, vi driver politik för att hela landet ska leva och utvecklat.

När man på några sidor ska beskriva en samlad politik är det klart att alla områden inte får plats. I temagrupp 4 har vi tillsammans jobbat in viktiga frågor som saknades. Det tycker jag är jättebra. Jag som egentligen trivs bättre på jaktpasset än här är otroligt stolt över att kunna tala om för mina jaktkompisar hemma i Dalarna, som jagar älg nu medan vi pratar, att vi socialdemokrater markerar att vi tror på jägarrörelsen och på en folkrörelsebaserad viltvårdspolitik.

20 Under nattens spontandebatt hörde vi synpunkter på det nya fiskeavsnittet, och det är precis i det avsnittet som när det gäller jakten: Det finns det massor av viktiga saker som skulle kunna ha varit med om hur man ska reglera klövvilt, hur man ska göra med vargarna, hur man ska göra med alla de viltvårdsfrågor som är viktiga. Vi hade kunnat sitta i fyra dagar och bara prata om det. Men jag tycker att partistyrelsen lyhört har fångat in essensen i budskapet och jag vill också tacka temagrupp 4. Jättebra diskussioner, bra jobbat! Bifall till partistyrelsens förslag.

30 *Claes Nordmark, Norrbotten:* Vi bor i ett avlångt och fantastiskt land, och en stor del av vårt land består av vår fina landsbygd. Sedan den socialdemokratiskt ledda regeringen tillträdde 2014 har en ny kurs för landsbygden stakats ut, men mycket återstår ännu att göra.

Det finns en enorm och positiv kraft på landsbygden. Det är något som vi socialdemokrater ska hålla högt och vi måste alltid arbeta för att den kraften ska komma till sin fulla rätt. Jag är därför stolt över att partistyrelsen i den inledande meningen i riktlinjerna har tagit Norrbottens förslag om att tydligt nämna landsbygdens positiva kraft.

35 En av de stora utmaningarna för att landsbygdens kraft ska komma till sin fulla rätt är bristen på tillgång till kapital. Det måste gå att låna pengar även på landsbygden, vare sig det gäller husrenoveringen eller investeringen i företaget. Studier visar att ju längre fysiskt avstånd du har till ett bankkontor, desto sämre blir tillgången till investeringskapital. Varför är det så i denna tid av allt bättre uppkoppling och digitala tjänster? Jo, för att god lokalkännedom är en viktig kompetens för att en banktjänsteperson ska kunna göra en korrekt bedömning av till exempel företagens affärsplaner och återbetalningsförmåga.

Den lokalkännedomen har inte en centralt placerad bankjänsteperson som sitter långt ifrån den aktuella platsen och som endast nås via internet eller telefon. Och trots stora vinster väljer som bekant många banker, observera många – dock inte alla, att dra sig tillbaka från landsbygden i stället för att till exempel bara minska på öppettiderna men ändå behålla den lokala fysiska närvaron. Många banker lyfter dessutom ofta fram sin samhällsviktiga roll. Ja, den är samhällsviktig. Det är nu hög tid för vårt parti att hjälpa dem att uppfylla den rollen.

Från Norrbotten har vi föreslagit att vårt parti ska verka för att bankerna har en fysisk närvaro i hela landet och för att kapitalförsörjningen på gles- och landsbygd ska förbättras. Tack partistyrelsen för att ni har tagit med det. Nu är vi ett landsbygdsparti på riktigt. Bifall till partistyrelsen.

Jens Sjöström, Stockholm län: När man smakar på rubriken på det här programmet som är *Hela landet ska byggas* så tycker vi också att det förpliktigar. Självt är jag uppvuxen i en annan del av landet och jag kunde konstatera när jag flyttade till Stockholmsregionen att vi brottas med samma problem.

En av förutsättningarna för att gles- och landsbygd ska ha starka förutsättningar att utvecklas är att vi fördelar resurser, vilket som vi i vårt län ställer oss starkt bakom i form av det omfördelningssystemet som vi alla har beslutat om via Sveriges riksdag och våra representanter. Här är det viktigt att våra städer och storstäder finns omnämnda, för rubriksättningen är tydlig – *Hela landet ska byggas*. Det här förpliktigar och därför menar vi att även om det finns mycket bra i riktlinjerna som saknar vi ändå det perspektivet i dem. Därför yrkar vi i Stockholms län, med stöd av flera andra delegationer, om ett tillägg på sidan 11 rad 24:

”I våra städer och storstäder finns samlad utbildning, forskning och innovation i världsklass, starka tillväxtföretag och många arbetstillfällen. Men bostadsbrist, segregation och bristande kompetensförsörjning riskerar utvecklingen. När våra städernas och storstadsregioners attraktionskraft stärks bidrar det till hela landet utveckling. Stärkt infrastruktur, ökat bostadsbyggande, stärkt välfärd och jämlika livsförutsättningar är grunden för hållbara städer och storstadsregioner. Så kan vi locka utländska investeringar, säkra vår konkurrenskraft och hela landets tillväxt.”

Utgångspunkten för det här är att få det här avsnittet komplett, att visa alla perspektiv, visa hur beroende vi är av varandra. Det är inget provokativt i det. Vi är måna om att inte ha en stad/landkonflikt. Vi är väldigt många i Stockholmsregionen som kommer från en annan del av Sverige. Låt mig också yrka bifall till motion 769 om att ta fram en urbaniseringsstrategi.

Annsofi Ramevik, Östergötland: Först och främst vill jag inleda med att Östgötadelegationen yrkar bifall till motion 752:1–3, om hållbart antal mellanskarv. Motionären belyser ett växande problem som växer i stora delar av landet. Där jag bor i Östergötland har vi både kust och många insjöar. I Sommen och Roxen samt ett antal andra sjöar har vi under häckningsperioden flockar på 2 000–15 000 skarvar. Ett tillstånd som medför att vi i dag får bedriva skydds jakt vid några av sjöarna.

Maxantalet av skyddsjakten är i nuläget för lågt för att komma till rätta med problemet. Precis som boende längs kusten drabbas även vi som bor i närheten av våra insjöar av de problem som

skarven för med sig. Det naturliga beståndet av fisk och fågel trycks undan av skarven. Miljön både vid kusten och vid våra sjöar påverkas negativt, där skarvens sura avföring snabbt omvandlar områden från grön och lummigt till vitt och kalt.

5 Det är också ett problem att vi tömmer våra sjöar på fisk. Skarven har inte bara negativa effekter på fisket som bedrivs vid kusten utan även på fisket som bedrivs i våra insjöar. Det är också en påverkan på våra rekreationsområden och den turistnäring som finns i vårt län.

Jag vill tacka partistyrelsen för ett svar som erkänner det problematiska med skarven. Däremot är partistyrelsens skrivningar allt för svaga och otillräckliga för att möta det problem som jag och motionären beskriver. Med andra ord behöver vi ta ett steg till och ställa oss bakom de djärvare skrivningar som föreslås i motionen jämfört med partistyrelsens utlåtande.

Nicklas Hartwig, Värmland: De senaste 30 åren har affärsbankerna kontinuerligt lagt ner sina kontor på landsbygden. Som boende i en landsbygdskommun kan jag vittna om att affärsbankernas tro på landsbygden minskar för varje år. För att privatpersoner ska kunna köpa bostäder, och för att företag ska kunna investera och växa, behövs en banknärvaro i hela landet. Därför är det viktigt att det finns en bank med lokal kännedom som kan marknaden. Jag vill rikta ett tack till partistyrelsen som lyssnade på oss och gick oss till mötes i den här frågan. Jag drar tillbaka mitt yrkande och yrkar i stället bifall till den nya skrivningen i riktlinjerna.

20 *Mikael Melby, Fyrbodalen:* Jag yrkar bifall till partistyrelsens reviderade förslag till riktlinjer. Vi ska bygga landet. Hela landet, inte sätta stad mot land. Demokratin är som bäst när vi kan mejsla ut den tydliga riktning som är bra för både människor, djur och växter ihop. Vi har haft mycket bra diskussioner i temagrupperna. Våra medborgare har rätt att möta välfärdens statliga service på hemmaplan, digitaliseringen till trots. Med personlig service, där Statens servicekontor tydligt ska fortsätta att byggas ut i hela landet, efter lokala behov och förutsättningar.

25 Varje kommun ska leva, inte bara överleva. Det kommunala utjämningsystemet ska fortsätta att utvecklas. Detta är bra politik. En ekosystembaserad förvaltning av våra hav är jättebra, där vi värnar det småskaliga kustnära fisket, som med grund i vetenskapen värnar havsmiljön och ett hållbart fiske, i nära samarbete med naturvårds- och fiskeverken, länsstyrelsen och forskare, bland annat för Göteborgs universitet. Jag yrkar bifall.

Björn Petersson, Kalmar län: Stort och smått, vilken fantastisk kongress vi har med konstruktiva diskussioner om allt från hur vi ska vända riktningen för hela samhällsutveckling till enskilda hjärtefrågor i specifika situationer. Jag har en fråga av det senare slaget, säkert en liten fråga för många av er. Jag yrkar bifall 752 om ett hållbart antal mellanskarv. Det finns säkert några av er som tycker att det här är en mikrofråga. Jag avundas er. Frågan om skarven är en oerhört polariserande och tenderar att förringas till en alldeles orimlig antingen/eller-fråga.

35 Vi socialdemokrater bör enligt mig, som Olaf Scholz i går sade, orka vara lite tråkiga och jobba vidare med frågan bortom infekterade och populistiska sätt. Motionen är besvarad av partistyrelsen med hänvisning till att har en förvaltningsplan och skyddsakt. Vidare beskriver partistyrelsen på ett klarsynt sätt problematiken i vår kustmiljö. Att vi har en förvaltningsplan

är bra. Problemet är att den inte alls tar upp de problem som partistyrelsen själv så insiktsfullt beskriver. Förvaltningsplanen kom till och utgår helt från konflikten mellan yrkesfiskarna och skarven, och det var inte alls på grund av hur mycket fisk skarven äter. Förvaltningsplanen utgår från den skada som skarven gör på fiskeredskap och fångst. Den blundar helt för övriga problem.

5 Det styr sedan hur våra myndigheter beslutar kring skyddsjakten, hur våra länsstyrelser tar beslut och hur förvaltningsdomstolen gör sina bedömningar. Förvaltningsplanen är utformad utifrån politisk vilja. Vi behöver en partilinje, och vårt parti borde orka vara den resonliga, kanske rent av tråkiga, som hanterar problemen på ett hållbart och klokt sätt, utan att förledas av den polariserade debatten. Bifall till motion 752, *Hållbart antal mellanskarv*.

10

Tjänstgörande ordförande: Det här är en av de saker som många yrkat på så bli inte förvånade om just ert yrkande är borta. Det ligger under Annsofi Rameviks yrkande för motion 752. Inget försvinner men det är för att vi ska slippa klicka fram så många olika yrkanden.

15 *Thomas Lindell, Skåne:* Jag ställde frågan till Bodil och hennes entourage i går angående motion 577:6 – att socialdemokrater ska verka för att subventioner som motverkar klimatmålen, så som undantag från koldioxidbeskattning, fasas ut samtidigt som glesbygd och jordbrukare kompenseras. Jag har tolkat den som att vi inte kan ha subventioner som motverkar våra klimatmål och då har jag svårt att förstå varför man inte bifallit den, framför allt när det dessutom
20 finns en utväg att kompensera glesbygd och jordbruk. Det här handlar om ord. Vi kan inte ha subventioner som motverkar de klimatmål vi har satt upp när vi säger att klimatet är en av våra viktigaste tre frågor.

Jag skulle få ett svar från Bodil men det fick jag faktiskt aldrig så jag ställer frågan här i stället, så får vi se vad svaret är. Men än så länge yrkar jag bifall på den.

25

Isak Utsi, Norrbotten: Vad mäktigt att se er och vara här med er! Det här är min första kongress och min första gång i talarstolen. Just nu behandlar vi ett otroligt viktigt område, och som Bodil sade i inledningen – en av de stora höjdpunkterna i våra riktlinjer. Att Norrbotten stödjer partistyrelsens reviderade förslag är redan sagt, och jag kan för tydlighetens skull säga igen att vi
30 yrkar bifall till förslaget.

Till vardags är jag kommunstyrelsens ordförande i Sveriges mest glesbefolkade kommun – Arjeplog. Därför vill jag särskilt lyfta fram frågan om jämlik kapitalförvaltning i hela landet och bankernas närvaro. Jag är ordförande för en sammanslutning som kallas *Region 10*, med tio inlandskommuner i Norr- och Västerbotten. Vi granskar just nu hur bankerna tar sitt ansvar
35 i våra kommuner. Utfallet är ta mig fasan skrämmande. Vi har sett hur bankerna dragit sig tillbaka snabbare än befolkningen minskat, och i våra tio kommuner har antalet bankanställda minskat med mellan 30 och 100 procent. Det innebär att vi har kommuner som helt saknar bank. Det gör det svårt att leva och verka, både för invånare – inte minst för de äldsta och för dem som lever i ett digitalt utanförskap men också för företagen som behöver tillgång till allt från
40 kontantinsättning till en bankperson med lokalkännedom.

Jag är därför glad för att vi adresserar detta genom att i riktlinjerna säga att bankerna *ska* ta sitt

ansvar för att finnas i hela landet. Jag är också glad för att vi skriver att bankerna *ska* bidra till en jämlik kapitalförsörjning. Det här är viktigt. Det här gör mig stolt. Vi socialdemokrater är med det här det riktiga landsbygdspartiet, när vi vågar ställa krav på kreditinstitutet. Tack för mig!

5 *Lina Davidsson, Skaraborg:* Jag vill börja med att yrka bifall till Kalmar läns motion 752 i sin helhet. Nu ska jag ta tillfället i akt och prata om något som jag tycker att det saknas en tydlig debatt om i vårt parti, nämligen jakt och viltvård, men först vill jag tacka partistyrelsen för tillägget om jakt och viltvård i den nya riktlinjerna – bifall till det.

10 Jakt, viltvård och fiske är viktiga delar av många människors vardag. Det stärker landsbygden och det är en av anledningarna till att många väljer att bo på landsbygden. Den röda tråden denna kongress är att den socialdemokratiska politiken bygger landet. Hela landet. Landsbygdspolitiken är en viktig del i vår politik. Jakt, viltvård och fiske måste vara frågor att också prioritera för vår politik. Det är vi som är det största partiet som ska diktera villkoren för dessa frågor – både lokalt, regionalt och nationellt.

15 Men jag saknar ett större engagemang från vårt parti; vi är frånvarande i dessa frågor. Det betyder att jag, en socialdemokratisk jägare, inte har en tydlig politisk riktning när jag sitter i viltförvaltningsdelegationen som ersättare, där jag sitter i dag. Jag sitter där på eget mandat och helt ärligt tror jag inte att partistyrelsen tycker att det är ok att jag – en jägare från landsbygden – sitter där och endast för fram mina personliga åsikter om till exempel rovdjursdebatten.

20 Det finns över 300 000 kvinnor och män som jagar i Sverige. 300 000. Det är många potentiella medlemmar.

Sofia Magnusson, Värmland: 2001 beslutade partikongressen att avveckla minkuppfödning men den frågan i vårt parti är lika död som de 100 000-tals minskar som fortsätter att födas upp i 25 ovärdiga, hårda och små gallerburar innan de gasas ihjäl efter ett kort liv. Sedan ska det döda djuret säljas som lyxprodukt som inte tjänar något som helst syfte, förutom mänsklig fåfänga och som inte ens har en efterfrågan i Sverige.

30 Under pandemin såg vi att minkfarmarna utgjorde en stor risk för smittspridning och risken för folkhälsan med förde en kort paus i uppfödningen. Det finns 100-tals argument för att avveckla minkfarmarna, vilket flera länder i Europa redan har insett, och jag ser inga argument emot. Det ungefär 100-talet människor som är sysselsatta i den här utdöende minkindustrin ska självklart ha omställning, och med de beslut som vi har fattat på kongressen om utbyggnad av vuxenutbildning och omställningsstudiestöd bör det inte bli något som helst problem. Det finns viktiga uppgifter att utföra i vårt samhälle. Ge dem chansen att bidra i stället till ett hållbart 35 samhälle eller till välfärden.

Eftersom det är så uppenbart motvilligt för vårt parti att driva djurrättsfrågor är det dags för politikutveckling. Socialdemokraterna behöver ta fram ett djurrättspolitiskt program. Det går i linje med ett grönare rött parti att visa omsorg om allt som lever. Jag är säker på att många av de här nya medlemmarna som Lisa Nåbo och SSU har värvat kommer att kunna vara behjälpliga i 40 att ta fram ett sådant program. Det här är viktiga frågor för unga människor. Med detta yrkar jag bifall till motion 738 från Gävle om djurrättspolitiskt program samt motion 748 och motion 746 från Växjö om avveckling av minkfarmer.

Katarina Bosetti Kristoffersson, Göteborgsområdet: Jag yrkar bifall till motion 776:1–2, att Socialdemokraterna arbetar för ett förbud mot försäljning av nyproducerad minkpäls och att Socialdemokraterna arbetar för att Sverige bör införa ett stoppdatum för pälsdjursuppfödning omgående. Under de dagar vi haft tillsammans har vi fattat många kloka beslut. Politik som kommer att göra skillnad för många människor, som kommer att öka jämlikheten, tryggheten och rättvisan. Men vi har inte denna värld för oss själva. Vi delar den med mängder av levande varelser, bland annat minkar som dödas årligen på svenska minkfarmar för att bli lyxiga pälsar.

En djurskyddslagen ska djur inte utsättas för onödigt lidande och även kunna bete sig naturligt. Det är en omöjlighet för minkar på dessa farmar. Fria minkar lever alltid vid vattendrag och dyker för att fånga fisk. Den rör sig också flera kilometer dagligen mellan sina olika lyor. Den farmade minken har samma behov men ingen möjlighet att få dessa tillgodosedda för den ska bli en lyxig päls.

Minkarna föds under vårkanten på farmarna och dödas på hösten av kvävande gas. De lever i trånga gallerburar och har inga möjligheter att bada eller simma, för de ska bli en lyxig päls. Det finns inga etiska argument som försvarar att vi behandlar minkar som en produkt. Flera länder i Europa har avvecklat sina pälsfarmar. Det är dags att även vi gör det. Och helt ärligt – en ny minkpäls ligger på mellan 20 000 och 40 000 kronor. Det är inte majoriteten av våra väljare som köper den produktion. Vi ska inte bara ha världens bästa politik för jämlikhet och klimat. Vi ska ha det bästa djurskyddet också. Det är dags att bygga landet hållbart och djurvänligt.

Catrin Alfredsson, Kalmar län: I dag är jag en otroligt stolt föreningsmänniska, för de som känner mig vet att jag engagerar mig i många olika föreningar. Att vi socialdemokrater lyssnar in olika personers engagemang och finner riktlinjer vi kan gå ut och vinna val på är för mig otroligt viktigt. Ett varmt tack till temagrupp 4 som har lyssnat in frågan om jakt- och viltfrågor. Det är så otroligt viktigt att den syns i vårt partis riktlinjer och för att vinna val framöver. Det känns gott att få med detta i riktlinjerna. Tillsammans är vi starka.

Sedan har jag en grej till. Vi är några Bomma-människor här inne – jag vill att vi innan lunch samlas vid scenen för att ta en fantastisk bild inför de här fina skärmarna. Vi ses vid lunch!

Malin Lauber, Kronoberg: Jag vill börja med att yrka bifall till motionerna 786 och 748. Dödsbitningar, kannibalism och bortslitna öron, för vår fåfångas skull. I Sverige föds cirka en halv miljon minkar upp på 35 minkfarmar. Nästan 80 procent av alla svenskar vill ha ett förbud mot pälsfarmning och för 20 år sedan fattade det här partiet ett beslut att vi på lång sikt skulle förbjuda pälsfarmning. Nu är den tiden inne. Just nu har vi ett fönster med anledning av covid-19, när vi har förbud mot valpning. Vi pratar om ett stärkt djurskydd men under minkens korta liv har den ingen möjlighet att röra sig fritt eller bete sig naturligt. Den är instängd och den är stressad.

Partistyrelsen hänvisar till grundlagen och EU-kommissionen. 14 europeiska länder har helt eller delvis förbjudit pälsdjursfarmning. Enligt Djurens Rätts jurist är motiveringen från partistyrelsen att det skulle bli mycket kostsamma ersättningskrav en stor överdrift. Däremot är det oklart vad kostnader blir om vi låter minkfarmarna vara kvar. Det är smittskydd,

provtagningar, avelsförbud och jag skulle också hävda att det är ett spel med folkhälsan. Vad kommer nästa pandemi att kosta? Av 26 provtagna minkfarmar har 23 antikroppar mot covid-19.

När det gäller diskussionen om näringsförbud kan vi ta exemplet när de som har fjällnära skogar inte får avverka sin skog. Jag tror att den kostnaden är betydligt än vad det skulle kosta att ersätta dem som i dag har minkar. Givetvis ska vi också ge omställningsstöd till de farmare som nu finns.

Elin Nejne, Västerbotten: Jag blev uppmanad att berätta vad jag har på mig, och det är en sydsamisk kolt. Vi från Västerbotten är väldigt glada över det nya reviderade förslaget från partistyrelsen och tycker att det är viktigt för vår trovärdighet att de nya skrivningarna kom med. I Västerbotten, ja i stora delar av Sverige, utgör jakt och viltvård en viktig del av människors vardag, så jag är glad att se att partistyrelsen tagit till sig det vi har framfört om betydelsen av några rader om jakten som folkrörelse.

Människan har jagat vilt och haft viltkött som en naturlig del av dieten sedan urminnes tider, och det vill vi fortsätta med – både för att viltet är gott och för att det är klimatsmart, men också för att jakten fyller en viktig funktion i samhället. Den förebygger trafikolyckor och minskar skador för jord- och skogsbruket.

Vi socialdemokrater vill att jakten ska fortsätta vara en folkrörelse och att jaktbesluten fattas så nära de berörda som möjligt. Jakt och viltvården är en folkrörelse och tradition och något fint och viktigt att bevara. Vi måste ha jägarna med oss för att få det helt nödvändiga verktyget för att begränsa betskador och minimera rovdjurs angrepp på tamdjur. Inte minst måste vi på allvar begränsa rovdjurs angrepp på rennäringen.

Marcus Fridlund, Kalmar län: Jag vill först säga att det är väldigt bra riktlinjer och att vi äntligen har fått in jaktfrågan. Det har ni jobbat väldigt bra med. Först vill jag yrka bifall till motion 752, så att vi fortsätter att skarva. Jag kommer från ostkustens pärla Västervik. Det är en kommun som har över 5 000 öar. De här öarna bidrar och har en fin biologisk mångfald och en fantastisk natur. Men det är någonting som händer och skaver här ute, för när man tar båten ut i skärgården behöver man inte åka alls långt för att mötas av en bedrövelse i form av en förstörd natur, öar fulla med skelett. Det som en gång var vackra gröna oaser full av liv är nu döda.

Skarven hotar den biologiska mångfalden i skärgården och vår natur längst med hela kusten. Och det räcker inte med dagens skydds jakt. Jägarkåren kan inte själv bära ansvaret för att utföra det arbete som krävs mot skarvens utbredning. Samtidigt innebär det en kostnad för varje enskild jägare och att vi ska förlita oss på jägarkårens goda vilja att lösa problemet är inte hållbart, så det behövs en politisk viljeinriktning för att komma till bukt med det här problemet. Därför söker vi nu ert stöd, kamrater. Bifall till motion 752.

Simon Säterberg, Jämtlands län: Först vill jag tacka partistyrelsen och ombuden i temagrupp 4 för ett mycket fint samarbete, och jag vill också passa på att yrka bifall till partistyrelsens reviderade förslag till riktlinjer.

Lika lite som dina förutsättningar att bli ditt bästa jag ska vara beroende av storleken på

5 din plånbok ska dina chanser få bestämmas av vilket postnummer du har. Oavsett om du bor i Norrlands inland eller i Stockholms stad. Oavsett var du bor i landet. Jag är stolt över vårt fantastiska land, som vi under decennier har byggt upp. Men jag är minst lika beslutsam om att vi måste laga de revor som finns i vårt samhälle för vårt socialdemokratiska jämlikhetsprojekt måste ta sin utgångspunkt i att sluta klyftor mellan människor och sluta klyftor mellan stad och land. Jag är därför stolt att vi socialdemokrater nu går på en offensiv i de reviderade riktlinjerna, där partistyrelsen lyssnat på flera av våra förslag.

10 När det sista kvarvarande bankkontoret lämnade Bräcke kommun, och när det sista kvarvarande bankkontoret lämnade Ragunda kommun – då lämnade också den sista kvarvarande lokala kännedomen som är så central för att få det där lånet till den nya bostaden eller företagsinvesteringen. Vi socialdemokrater vill se en annan utveckling. Därför fastslår vi nu i riktlinjerna hur viktigt det är att bankerna tar sitt ansvar med en fysisk närvaro i hela landet.

15 Och över tid har vi också sett hur staten dragit tillbaka sin närvaro i den glesa delarna av vårt land. Vi socialdemokrater vill även där se en annan utveckling. Vi fastslår nu i riktlinjerna att statens närvaro ska öka där den tidigare har varit frånvarande och att vi ska ha fler servicekontor runt om i landet. Med de nya reviderade riktlinjerna är jag övertygad om att vi tillsammans kan bygga landet starkare. Tveka aldrig på styrkan när vi gör saker tillsammans – från norr till söder, från öst till väst.

20 *Harriet Swanberg*, Uppsala län: Jag vill precis som många tidigare, Annsöfi Ramevik och Björn Petersson bland annat, yrka bifall till motion 752:2–3. Skarvpopulationerna längs kusten växer. Kolonierna kan bestå av flera tusen par som häckar på branta klippor och träd. Spillningen som till stor del består av frätande ammoniak gör det svårt för växtligheten att överleva och den har förvandlat skärgårdsöar till döda öar utan växtlighet.

25 Skarven är inte bara en olägenhet för de boende och påverkar växtligheten utan den äter också stora mängder fisk, och starka och hållbara fiskbestånd är en förutsättning för det småskaliga kustnära fisket. Vi behöver arbeta för att begränsa antalet skarvkolonier och för att kolonierna ska finnas på de platser där de orsakar minst skada. Den nationella förvaltningsplanen måste se till helheten och ta hänsyn till alla effekter i hela kustmiljön. Jag yrkar bifall till motion 752.

30 *Pia Sjöberg*, Västerbotten: Jag börjar med att yrka bifall till partistyrelsens reviderade riktlinjer angående bankers lokala närvaro och kapitalförsörjning. Tack partistyrelsen för er lyhörddhet. Jag bor i Sorsele. Det är Sveriges näst minsta kommun räknat i invånarantal. Men vi bor på en yta som är större än Stockholm län.

35 Den 7 maj stängde det sista bankkontoret i Sorsele och kunderna hänvisas nu till ett bankkontor i Skellefteå. Det innebär att om vi behöver besöka ett bankkontor så måste vi åka 25–35 mil enkel väg. Det är inte rättvist, det är inte jämlikt och det är inte klimatsmart. Därför är vi jättegglada för det tillägg som finns i riktlinjerna att vi ska arbeta för en fysisk närvaro i hela landet som bidrar till kapitalförsörjning i glesbygd och landsbygd. Vill vi ha ett levande land måste hela landet ha nära till god samhällsservice. Det, mina vänner, det är en socialdemokratisk politik. Återigen tack till partistyrelsen.

Susanne Hansson, Jämtlands län: Tack till partistyrelsen för att ni har gjort det här tillägget på sidan 11 rad 43 om jakt och viltförvaltning. När handlingarna till kongressen kom sökte jag med spänning efter skrivningen om jakt i handlingarna. Men jag hittade ingenting. Till slut sökte jag på ordet jakt, och det enda som kom upp var vinstjakt – och det vill vi ju inte ha i vårt parti. Vi socialdemokrater behöver beskriva vårt partis inriktning i jaktfrågor. Jakten har ju en stark tradition i vårt land och är en livsstil för många. Varje år löser 300 000 personer jaktkort i Sverige, och jag är en av dem, och som kommunstyrelsens ordförande i Strömsunds kommun möter jag ofta medborgare som vill diskutera vår jaktpolitik. Jakt och viltvård kräver en regional och lokal förvaltning; det har många vittnat om före mig i dag. Men för att vinna acceptans hos medborgarna är det här jätteviktigt, särskilt viktigt när vi kommer till våra stora rovdjur. Förutom att renskötseln drabbas hårt så påverkas människors vardag när man lever nära rovdjuren: Föräldrar vågar inte ställa ut sina barnvagnar på gården. Folk vill inte plocka bär och svamp på hösten av rädsla för att möta björn. Barn som väntar på skolskjutsen är otrygga.

Strömsunds kommun är världens mest brunbjörnstäta kommun och rovdjursstammarna behöver regleras utifrån lokala förhållanden. Lokal förvaltning är nyckel till acceptans hos medborgarna. Införandet av viltförvaltningsdelegationerna var bra. Men uppdraget behöver tydliggöras och inflytandet stärkas.

Magnus Manhammar, Blekinge: God förmiddag kamrater, härligt att se er igen. Jag hoppas att ni haft en fin men kanske lite kort nattsömn. Jag heter som sagt Magnus, och jag är från Blekinge.

Jag sade på temagruppen att jag är född i havet, och jag sade det även här igår, och jag känner lite så. Det är en känsla att man lever med havet och man mår extra bra när man ser havet. Jag tror att det gäller oss alla – havet är speciellt för oss människor. Det ger liv och det är väldigt fint för oss. Jag vill verkligen tacka partistyrelsen för det förslag som nu ligger om fiske och hav. Det är fantastiskt. Det tilläggsförslag som man har lagt till från partistyrelsen är väldigt positivt, framför allt när det handlar om den här ekosystembaserade förvaltningen. Det känns otroligt bra och det är något som vi är många som har kämpat för länge. Det kommer också att kunna bli en sammanhållen politik för havet, som kommer att skydda biologisk mångfald, skydda våra fiskebestånd och skapa hållbarhet. Tack för det partistyrelsen – en applåd till er för det!

Vi har varit några runt om här i olika delegationer, och även medlemmar som hört av sig, som såklart velat se lite mer. En del har talat om att man ville ha fredningsområden till exempel i Bottenhavet för att kunna skydda mer av de bestånden som finns där, och förhoppningsvis kan vi få till det med det här ekosystembaserade. En del har talat om skyddade marina områden till exempel på Västkusten. Förhoppningsvis kan vi även få in det med den här nya texten. En del andra har talat om att det är viktigt att man ska ha till humankonsumtion och att det inte ska gå till pelletsfabriker. Det tycker jag också har kommit upp i debatten och det är viktigt.

Men jag måste ändå säga att vi har ändå kommit fram till att det är bättre att vi inte tar något yrkande här utan att vi har en politik som alla står bakom. Enade vi stå, söndrade vi falla. Så tillsammans är vi starka vänner, tack för ordet!

Therése Mancini, Fyrbodals: Många av er härinne har säkert haft en katt eller har en katt. Och

några har säkert också haft en katt som har blivit påkörd. I många fall kör bara föraren därifrån. Har man tur tar någon kontakt med en och säger att katten är påkörd, eller så kanske de har lagt in den vid väggkanten. I en lagrådsremiss nu föreslår regeringen att det ska vara en lagändring där katter ska omfattas av en obligatorisk märkning, vilket jag tycker är väldigt glädjande. Kanske kan man inte räkna katter som lös egendom, men jag vill också lyfta vikten av att den som kör på en katt också ska agera. Därför vill jag yrka bifall till motion 758:1–2.

Slutligen vill jag också säga något i debatten som har varit om trålningsförbud. Det är glädjande om alla går på de nya riktlinjerna, men för att citera min partikollega Jan-Olof Larsson så säger han att man skulle lika gärna kunna förbjuda traktorer inom jordbruket om man gjorde så här. Med det vill jag tacka partistyrelsen för det goda arbetet med riktlinjerna, som jag tycker är väldigt bra.

Renée Bengtsson, Göteborgsområdet: Förmiddagens tröttaste fundering först: När vi säger ja till något – vad är det då vi säger nej till? Och om vi säger nej något – vad är det då vi säger ja till? Känn lite på den, så här i trötthetens tecken. Bifall till partistyrelsens nya reviderade riktlinjer. Jag tycker att vi nu har lyckats visa respekt för varandra. Vi har olika ingångar på komplexa områden och vi måste visa denna respekt mot varandra, mot partistyrelsen och dess föredragande men framför allt mot våra näringar och medborgare i Sverige. För vi är ju alla socialdemokrater och vi sätter inte näringar mot varandra utan vi värnar de svenska arbetstillfällena. Det gör vi, för tillsammans bygger vi landet och haven hållbara.

Det handlar inte om att vi inte ska värna torsk, sill eller liten räka. Det handlar inte om att vi ska ställa kust mot kust. Det handlar om att vi ska värna det hållbara kustnära fisket men inte på bekostnad av trälaren Beda från Öckerö, som redan har anpassat sina redskap och fiskemetoder. För partivänner – ”Så länge skutan kan gå, så länge hjärtat kan slå”. Ett socialdemokratiskt hjärta som kan se en hel näring i ögonen men också stå upp för kommande generationer med en ansvarsfull socialdemokratisk fiskeripolitik och regionalpolitik. Återigen – bifall till partistyrelsens reviderade skrivningar.

Och bästa kongress, observera att vi är i Göteborg, så vi *skarvar* inte i regionalpolitiska frågor utan vi *simmar* lugnt, så nu *strandar* vi inte regionalpolitiken utan lyfter den till nya höjder.

Magnus Bjurman, Dalarna: Jag är glad för att stå här och jag vill tacka partistyrelsen och temagrupp 4 för väldigt bra skrivningar i de politiska riktlinjerna på det här området. Den 28 maj i år stängde det bankkontor vi hade i Orsa, så jag ska prata lite om de frågor som flera med mig har pratat om. Det är väldigt viktigt att vi har ett lokalt bankkontor, för det säkrar att vi har en trygg hantering av kontanter lokalt och att finansiella tjänster och kapital kan tryggas i hela landet. Den lokala kännedomen är väldigt viktig när bankerna ska trygga kapitalförsörjningen för näringslivet.

Jag yrkar bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer på det här området och jag vill även tacka för de skrivningar som finns när det gäller service och statlig närvaro. Det här är väldigt viktiga frågor för oss på landsbygden.

Anton Lindgren, Stockholm län: Stockholms skärgård är världens största och bland våra 30 000 ökar finns en uråldrig tradition av småskaligt fiske som vi ska värna. Därför är det oerhört viktigt att vi får till ett hållbart fiske som säkerställer en biologisk mångfald för kommande generationer.

Vi är glada att se förslaget till skrivning om att flytta ut trålgränsen. En annan fråga där vi borde kunna få till en skarpare skrivning för att säkra den biologiska mångfalden är den om skarven. Jag vill därför yrka bifall till skarvmotion 752. Vi har hört företrädare från flera regioner som har beskrivit konsekvenserna av ett ekosystem ur balans. Det gäller i högsta grad även i vår vackra skärgård, och i alla våra kustkommuner är det här en levande diskussion och en viktig fråga där vi borde ta ställning. Så låt oss ta ställning för en levande kustlinje och ett hållbart ekosystem. Bifall till motion 572.

Emelie Jansson, Uppsala län: Jag vill börja med att yrka bifall till motion 752:1. Det handlar återigen om skarven. Skarvens bestånd måste förvaltas på ett bättre sätt än i dag. Skarven konkurrerar ut andra rovfåglar och rovfiskar. De äter allt i vattnet som simmar. Vi måste ha en noggrann räkning av antalet skarvar och ha tillgång till effektiva metoder när mängden skarv behöver minska i ett område, så från Uppsaladelegationen yrkar vi bifall till motion 752:1, för vi vill en levande skärgård helt enkelt.

Jeanette Qvist, Halland: Ja, fiskefrågor, vilt och jakt är berörande frågor som sätter igång känslor, det har vi märkt. Men jag vill verkligen tacka alla, och då speciellt våra föredragande och temagrupperdiskussionerna. Det känns skönt att vi alla är enade, för det här är viktigt.

Vi socialdemokrater ska arbeta för hållbara och långsiktiga resultat som värnar det svenska fisket, levande kustsamhällen och friska havsmiljöer. Det är vi alla överens om. Men då måste vi också grunda den här politiken i evidens, i vetenskap och forskning, och dra nytta av den stora samlade kunskap som faktiskt finns hos våra fiskare. Fiskefrågor är komplexa och det är svårt att säga vad som är hönan och ägget. Det sade jag redan i går. Därför tycker jag att det är väldigt bra att vi har landat i att vi ska ha en ekosystembaserad förvaltning fullt ut, Magnus – tack för det! Nu tar vi steget framåt och tusen tack allihop.

Alexander Nilsson, Blekinge: Jag vill yrka bifall till motion 752 i sin helhet. Bland annat ombuden Björn och Marcus från Kalmar län har redan lyft viktiga poänger kring skarven – den här till synes harmlösa fågeln, men det är en fågel som orsakar oerhörda ekonomiska och ekologiska skador för flertalet i vårt avlånga land.

Föregående talare har lyft mellanskarvens historik, dess legala status, huruvida den är invasiv eller ej, men likt älgen, vildsvinen eller rådjuren så har ett okontrollerat bestånd av mellanskarv en påverkan som inte är gynnsam för våra fiskebestånd, för dess ekosystemliga effekter eller för dem som livnär sig på fiskenäringen.

Faktumet är att mellanskarven kan konsumera 24 000 ton fisk på ett år i Östersjön. Det visar forskningen. Skarven äter alltså mer än hälften av den mängd som yrkesfiskarna landar på, och det belyser den ohållbara situation som råder när vi samtidigt ser en allvarlig krig i fiskebestånden i Östersjön.

Samtidigt är frågan komplex, och vi saknar en bred konsensus bland intresserade parter angående huruvida arten är invasiv eller inte. Därför tycker jag att den här motionen från Kalmar län är så bra, för den syftar till att lägga mellanskarvspopulationen på en hållbar nivå och på en hanterbar nivå. Man tar således inte ställning i mellanskarvens existens eller ej – något som den här debatten tyvärr brukar hamna i. Jag tycker därför att det är dags att vi socialdemokrater tar tag i den här frågan, vilket så många har efterlyst i flera, flera år.

Louise Thunström, Fyrbodal: Att hela landet ska leva riskerar att bli en klyscha utan innehåll om människors upplevelse är att staten tar sin hand från deras del av landet. Storstaden är norm och människor på landsbygden känner inte igen sig i stadens berättelse. Men nu tar vi kliv mot en statlig närvaro i alla Sveriges kommuner. Bra – tack för det! Vi från Fyrbodalsdelegationen stöder också skrivningarna kring förvaltningen av våra hav och kring fiskenäringen. Jag yrkar därmed bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer.

Jytte Guteland, Stockholm: Det är hedrande att få tala här precis innan det viktiga val som ska äga rum och man hoppas förstås att partiledningen lyssnar extra noga!

Jag vill börja med att tacka partistyrelsen när det gäller havspolitik. Jag tycker att det har kommit en väldigt bra kompromiss efter diskussionerna, och jag tycker att Magnus Manhammar med flera har tagit viktiga steg framåt för oss alla på det här området.

Jag skulle också vilja yrka på att vi tar några steg framåt för djurhållningen. Det har varit ett avslöjande år för hur djurens situation ser ut. Vi har alla sett kycklingar som har skällats levande, magra kor som har vadat i sin egen avföring, grisar som har stampats i ansiktet på slakterier. Det här handlar om svenska företag, kända sådana, om slakterier med etisk märkning där våra medborgare tror att man gör goda val för djuren. Det är viktigt att vi nu tar steg framåt och visar att Sverige går i framkant när det gäller djurskydd och djurhållning.

Bifall till vårt förslag på ett tillägg på sidan 11 rad 40, om att Socialdemokraterna värnar den nya djurskyddslagen som slår fast att djur ska kunna bete sig naturligt. Vi har en väldigt tydlig och bra text här som också finns på vår hemsida men som vi behöver markera i de här tiderna. Det är vägledande både för oss och för Sverige.

Jag vill också säga att vi stöder Växjö's motion 586 och Karlstads motion 748 om minkarna. Jag tycker att det är dags att Sverige, precis som så många länder i Europa, nu tar chansen och avvecklar den här för djuren djupt ovärdiga hantering som vi ser på farmarna. Jag tänker också på äldre människor som inte har fått träffa någon under pandemin, som har känt sig isolerade och mått dåligt. Samtidigt har tusentals minkar samlats i en näring som skrider smittor i Europa. Det är dags att vi fasar ut den här verksamheten; den tillhör historien och Socialdemokraterna tillhör framtiden.

Behandlingen av dagordningens punkt 10.15 fortsätter på sidan 429.

Tjänstgörande ordförande: *Elisabeth Brandt Ygeman*

Dagordningens punkt 8

Val av partiorgan, fortsatt behandling

5 Dagordningens punkt 8.2

Partisekreterare

Föredragning och förslag

10 *Elvy Söderström*, valberedningens sammankallande: Tack kongressledamöter för allt jobb ni gör, och ni ska snart få göra ett till viktigt jobb, för nu är det dags att kongressen ska välja ny partisekreterare.

I likhet när vi arbetade med få in nomineringar på ny partiordförande har engagemanget varit enormt stort och jag tänker repetera hur många vi är, för det är så skönt att ha det med. Vi är 26 partidistrikt, 290 arbetarekommuner och 3 849 s-föreningar och sidoorganisationer. Vilken kraft!
15 Man har, precis som när vi skulle nominera till nya partiordförande, engagerat sig stort, även om man inte hade lika lång tid på sig när det handlade om partisekreterare. Men det har funnits ett engagemang och många har haft idéer.

Jag vill å valberedningens vägnar framföra ett stort tack till fackförbundet Kommunal, för ni i Kommunal har fostrat vår kandidat, så vi är trygga. För om det är välfärdsleverantörer som gör
20 det jobbet – då kan vi vara trygga med att det här kommer att bli bra för vårt parti. Det finns många bevis på detta. Strax efter att första snön hade fallit uppe hos oss bokade vi tid för att få byta däck. Och när jag gick och skulle hämta bilen kom det in en kvinna som hade samma ärende med kommunens bilar, för hennes medlemmar skulle ha trygga och bra bilar med bra däck när de skulle ut och köra runt om natt och dag, för att hjälpa alla brukare som behövde. Då gick hon
25 rakt fram till mig: ”Jag vet inte, jag är då inte glad för att ni tar vår ordförande från oss. Men ok då – vi unnar väl resten av Sverige att få del av energin.”

Och nu börjar ni ana säkert vilken kandidat det är jag pratar om. En enig valberedning har enats om, efter att ha fått en hord av nomineringar från våra S-organisationer, att föreslå presidiet och kongressen att välja till ny partisekreterare för Socialdemokratiska arbetarepartiet Tobias
30 Baudin. Vilket par det kommer att bli!

Nu ska jag bara säga en sak till innan jag flyttar mig: Nu uppdrar vi till kongressen att innan nästa fredag ska ni var och en ha värvat en medlem till Magda, till Lena och till Tobias. Det är ert uppdrag. Det är presenten!

35 **Beslut**

Kongressen beslöt enhälligt:

att välja Tobias Baudin till partisekreterare för Socialdemokratiska arbetarepartiet.

Tobias Baudin, nyvald partisekreterare: Åh, herre jösses! Tack så hemskt mycket – det här känns
40 så extremt stort för mig som är en vanlig arbetarkille från Hertsön Luleå, vars första stora tunga föreningsuppdrag var att bli ordförande för Kommunals socialdemokratiska fackklubb i Luleå.

Att jag ska stå här i dag, som partisekreterare för vårt socialdemokratiska parti, känns nästan ofattbart och jag är så glad och överväldigad av ert stöd men framför allt det stöd som ni visar mig från hela landet. Och med det i ryggen kommer jag och ni, alla vi tillsammans, att kunna uträtta stordåd. En sak kan jag lova er: Jag ska göra allt jag kan, och så såklart lite till, för att motsvara era
5 förväntningar, så än en gång vänner: Från djupet av mitt hjärta – stort, stort tack!

Partivänner – bara att få börja ett tal så, tänk va' – jag tror att jag blev socialdemokrat ungefär vid 11 års ålder. När jag var hemma hos min farmor, som var en fattig sjukpensionär. Och farmor hade alltid hejat på Palme, och det här var strax innan valet 1985. Hon var så rädd inför det här valet att hon satt vid köksbordet och tårarna trillade på farmors kind, och så sade hon till mig:
10 "Om Palme förlorar kommer jag att svälta ihjäl!"

Och ni förstår ju, jag blir ju livrädd, så jag springer hem till mamma, slänger upp dörren och säger: "Mamma, mamma – farmor kommer att dö!" Mamma lugnade mig förstås och sade att jag inte skulle ta det så allvarligt: "Alla kommer att överleva och du ska nog lyssna lite lagom på din farmor." Men i dag är det med sådan stor värme jag kommer ihåg min fina farmor och mitt
15 11-åriga jag. Och så tänker jag att jag fick veta något viktigt då, något som jag har burit med mig sedan dess – att politik spelar roll. Det gör skillnad vem som bestämmer, och det hade jag med mig sedan när jag såg min egen mamma stiga upp i ottan för att dela ut morgontidningar, innan hon började sitt vanliga åttatimmarsarbete – allt för att vi skulle ha det bra, vi – det finaste hon hade, sina barn. För mig blev det allt tydligare, och i dag är det glasklart. Jag avskyr det
20 klassamhälle jag växte upp i och jag avskyr att kvinnor föds till sämre möjligheter enbart på grund av sitt kön. Så på kuppen blev jag feminist!

Det här har åren i min fina, fina fackförening Kommunal förstärkt. Inte minst nu under pandemin när jag har sett hur välfärdens arbetarkvinnor lämnades att försöka skydda sig själva mot ett okänt, osynligt, livsfarligt virus med allt från kaffefilter till sopsäckar. Hur kunde det ske?
25 Hur är det möjligt att det fortfarande pågår? Jag vet varför, och det gör ni också. Det är resultatet av ett system där arbetaryrken värderas lågt och kvinnodominerade kvinnoarbetaryrken ännu lägre. Det tillåts hända för att kvinnors kompetens och yrkesliv fortfarande inte riktigt tas på allvar. Det handlar om samhällets strukturer. Det handlar om klass och det handlar om kön.

Vänner, det är därför just vi är här i dag. För att bekämpa det klassamhälle som går hand
30 i hand med könsmaktsordningen, för att bygga ett starkare samhälle, för vänner – politik gör skillnad. Vi ska göra skillnad. Vi ska bygga en bättre framtid. Vi ska bygga ett starkare Sverige tillsammans.

Och kongressombud, jag är en politiskt engagerad folkrörelsemänniska som vill förändra och förbättra, och det är min absoluta övertygelse att det krävs både en stark fackföreningsrörelse och
35 ett starkt socialdemokratiskt parti för att Sverige ska bli ännu bättre för alla. Det är dags att vårt socialdemokratiska parti flyttar fram positionerna,

För det första: Vi ska bli fler. Och lika självklart som det var för mig att fokusera på att Kommunal skulle växa och bli en större och starkare fackförening – lika självklart är det för mig att socialdemokratin behöver stärkas och utvecklas som folkrörelse, och vi måste växa med fler
40 medlemmar.

För det andra: Vi ska bli ännu mer aktiva och synliga. Att möta och prata med människor om

vilket samhälle vi vill ha och hur vi tillsammans kan förändra och förbättra det samhället är det absolut det bästa jag vet, för samtal och diskussion är politiken och demokratins själva livsnerv och folkrörelsens allra viktigaste uppdrag.

Och så sist men inte minst: Vi ska vinna val. Och jag lovar er att jag kommer att göra mitt. Jag kommer att nöta både landsvägar och järnvägsräls. Jag lovar er att jag kommer inte att lämna en enda arbetarekommun i fred, för vi måste ut. Varenda en av oss – på evenemang, på arbetsplatserna, och vi ska prata politik runt fikabordet, i kassaköerna och i telefon, i kommentarsfälten på fejan och i varenda trappuppgång och byggfutt.

Vi ska vara där – närvarande i väljarnas vardag – och vi ska ge dem den bästa politik vi åstadkommer här på vår kongress och under de år som följer. Och vi ska visa var skiljelinjerna går i svensk politik och vi ska alltid, alltid ta debatten, och den debatten tar vi med stolthet och med glädje!

Partivänner, det var en gång en man som blev bjuden på fika – inte hos vem som helst utan hos en av Förintelsens överlevare, hos Hédi Fried, som gjort så stora insatser för att lära oss om historiens fasor och demokratins bräcklighet. Så inför förra valet bjöd hon in politiker för hon var rädd och för att varna för de tendenser som hon hade sett förut i livet. Den här mannen kom på besök. Det var Ulf Kristersson, förstås. Han hängde av sig kavajen på stolsryggen, han slog sig ner, han drack sitt kaffe, han nickade och log, och han lät övertygande. Och så bedyrade han – så uppfattade hon det – att han aldrig, aldrig skulle ha något samröre med Sverigedemokraterna.

Sedan gick det något år och då ringde karlen upp och sade att hon hade missförstått. Han hade bara pratat om Alliansen. Och där har vi det. Alliansen är död. Ulf Kristersson har alltså inte lovat någon överlevande från Förintelsen att värna människovärdet och demokratin, så nu formar han i stället sitt nya lag och där ingår det parti som Hédi Fried varnade för.

Vänner, vi möter en ny motståndare i valet 2022. Det är uppenbart att Ulf Kristersson vill bli statsminister till vilket pris som helst. Och i förlängningen kommer nog det här att stå Moderaterna dyrt men det som bekymrar mig är risken att det står Sverige dyrt. Tänk bara att Sverigedemokraternas försvarspolitiska talesperson är vaccinnmotståndare – alltså jag blir så förbannad! När pandemin fortfarande pågår kallar han på riktigt coronavaccinet för ett gift, medan undersköterskor och sjuksköterskor fortfarande kämpar varenda dag med oerhört sjuka och döende covidpatienter. Alltså vad är detta för parti? Är det så här man tar ansvar för Sverige?

Och risken är också att det står vanligt folk dyrt. Människor med hela vanliga jobb och löner – för tro inte att det blir någon arbetarvänlig politik de kommer att föra. Det blir en djupt högerkonservativ politik, gammelmoderat, arbetarfientlig politik. Samma gamla högerpolitik som fick min egen farmor att gråta. Så vänner, det här måste vi sätta stopp för. Det kommer att bli en stentuff valrörelse och i valet nästa år står vi mot en högerkonservativ opposition som gör vad som helst för att vinna.

Men jag räds inte uppgiften. Jag vet att arbetarrörelsen är redo att göra sitt yttersta för en bättre framtid. Jag vet att när vi har bestämt oss, när vi håller ihop, när vi ger allt, då är vi ostoppbara. Då kommer via att vinna val. Då kommer vi att göra skillnad på riktigt! Och partikamrater, vi behöver ha politiskt självförtroende för att förtjäna det politiska förtroendet. Vi ska driva och vi ska vinna valrörelsen med vår socialdemokratiska politik och våra värderingar. Vi har lösningarna

för ett bättre Sverige för alla. Vi ser samhällsproblemen och vi socialdemokrater har det som krävs för att lösa dem.

5 Då handlar det om en välfärd för alla. Med sjukvård som behandlar din åkomma, inte frågar efter ditt försäkringsnummer. Om den bästa äldreomsorgen på ålders höst för alla, inte bara för dem som har råd att betala extra. Och om en förskola och skola som ger varenda unge möjlighet att både göra och vara sitt allra bästa. Och om trygghet under den tid som man är sjuk eller arbetslös. Och om en trygg pension för alla som har arbetat och byggt vårt fina land. Och vänner, detta är inte bara socialdemokratisk politik. Det är också förbaskat bra politik!

10 Kamrater, i går hörde ni får fantastiska nyvalda partiordförande Magdalena Andersson tala. Det var klart som korvspad: Vi ska ta tillbaka kontrollen över vår välfärd. Och låt mig vara väldigt tydlig: Vinster är något som jag vill se mer av när det gäller Luleå Hockey, men det hör inte hemma i vår gemensamma skattefinansierade välfärd, för vänner – välfärden är det bästa vi har för att utjämna skillnaderna mellan just klass och kön. Och det är det bästa vi har för att stärka tilliten mellan människor, och det är det som i dag ger oss kraften att samlas och lösa de
15 samhällsproblem som vi står inför. Brottsligheten, integrationen och klimatförändringarna.

Och arbetslösheten ska vi bekämpa med kraft, för jobben är en del av lösningen på de samhällsproblem vi ser i dag. Det är när alla är med och bidrar som vi kan utvecklas som nation. Så alla som kan arbeta ska ha ett jobb att gå till. Full sysselsättning har varit vårt mål i alla tider, och det är lika självklart i dag. Kvinnor som män. Oavsett var man är född. För det ger individen
20 frihet och mening, och det är det smartaste sättet att finansiera välfärden.

Så det hänger ihop – jobb och välfärd. Jämlikhet och utveckling. Frihet och solidaritet. Både och – inte antingen eller. Så tänker vi socialdemokrater. Vårt mål är ett starkare samhälle, ett samhälle där rätten att sträva efter sina bästa stämningars längtan är allas, inte bara någras. Dit vill vi. Dit ska vi. För vi vet ju att Sverige kan ännu bättre!

25 Kära vänner, kongressombud, just dit kommer vi bara tillsammans. Med 309 dagar kvar till valdagen, bara 309 dagar kvar, är det hög tid att kavla upp ärmarna, och då menar jag bokstavligen. För ingen annan vinner valet åt oss. Det finns ingen genväg. Det finns ingen kampanj att köpa in, eller något PR-konsult som kan göra jobbet. Och vet ni – det är ju precis som det ska vara, för det är i samtal och möten mellan människor som folkrörelsepartiet
30 Socialdemokraterna har chansen. Men då måste du och jag ta de samtalen. Vi måste lyfta luren och ringa och vi måste knacka på varenda dörr i våra bostadsområden, för vänner – Sverige kan mer. Vi kan bättre. Än en gång: Stort tack för förtroendet. Nu jäklar kör vi!

Ajournering

35 Kongressen ajournerades klockan 11.58.

LÖRDAGEN DEN 6 NOVEMBER 2021

Eftermiddagens förhandlingar

5 Återupptagna förhandlingar

Kongressen återupptog förhandlingarna klockan 13.02.

Ordförande: *Andrea Törnестam* och *Karl-Petter Thorwaldsson*

Sekreterare: *Daniel Lindblom* och *Frida Rybo*

10

Videohälsning från Miljöpartiet

Märta Stenevi, språkrör: Kära socialdemokrati och kära Stefan, först och främst vill vi säga tack för de här åren i regering. Vi har varit igenom en del tuffa perioder och svåra beslut under den här tiden men vi vill verkligen uttrycka vår tacksamhet för din klokskap och ditt ledarskap under de här åren, och vi är stolta och glada över att vi tillsammans med er har kunnat ta ansvar för Sverige genom de här ganska tuffa perioderna.

Per Bolund, språkrör: Miljöpartiet fyller ju 40 år i år, så vi är lite yngre än era drygt 130 år, och det fanns nog de som sade att ålderskillnaden skulle bli ett problem i vårt förhållande men jag tycker att vi har visat att vårt samarbete både fungerar väldigt väl och bär frukt.

Och det är inte utan en viss stolthet jag kan se tillbaka på vad vi har åstadkommit – hur vi steg för steg har kunnat ge varje unge en bättre chans i livet, hur vi har funnits där som samhälle för människor när de har det som allra svårast, och inte minst – hur vi nu tillsammans håller på att bygga det fossilfria välfärdslandet Sverige och hur de investeringarna nu ger tiotusentals gröna jobb som växer fram i vårt land. Vi har gjort mycket bra ihop.

Märta Stenevi, språkrör: Vi har verkligen åstadkommit mycket under de här åren, även under ganska svåra parlamentariska förutsättningar. Jag vill också säga att vi är väldigt glada över att vi tillsammans har kunnat stå upp mot Sverigedemokraterna och mot att ge dem inflytande över svensk politik. Vi har kunnat hålla emot dem som vill dela upp Sverige i ett ”vi och dom” och i stället stå upp för alla människors lika värde och lika rättigheter. Det är vi väldigt glada för, så stort tack för det.

Per Bolund, språkrör: Och kära Magdalena – stort och varmt grattis från oss! Det ska bli fantastiskt att få fortsätta samarbeta med dig i din nya roll. Jag ser verkligen fram emot att kunna göra nya stordåd framåt. Nu ser vi ju hur det arbete som inte minst du har gjort har byggt svensk ekonomi stark, och vi gör en grön återstart av vår ekonomi efter pandemin.

Nu ska vi fortsätta att bygga ett Sverige som står starkare tillsammans, där vi också ser till att vi tar stegen för att bli ett framgångsland också när det gäller miljön och klimatet. Så vi har mycket spännande att göra tillsammans, och jag ser fram emot att Miljöpartiet och Socialdemokraterna får fortsätta vår resa.

Märta Stenevi, språkrör: Ja, verkligen stort, stort grattis till dig Magdalena! Och både till dig, till dig Stefan, och till alla er andra socialdemokrater önskar vi en riktigt, riktigt fin kongress!

Tjänstgörande ordförande: Ett stort tack för den hälsningen!

5

Dagordningens punkt 10

Behandling av motioner och politiska riktlinjer:

10

Vi bygger landet, fortsatt behandling

Dagordningens punkt 10.15, fortsatt behandling

Behandling av område A: Vi bygger landet starkt och hållbart

15

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart: Hela landet ska byggas* (s. 11–12).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område A: (UA129, UA131, UA132, UA133, UA134).

Huvudföredragande: *Magdalena Andersson*

20

Föredragande: *Bodil Hansson och Anna-Caren Säterberg*

Fortsatt debatt

25

Mats Taaveniku, Norrbotten: Jag yrkar bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer, speciellt med tanke på jaktfrågan som vi har diskuterat i temagrupperna. För oss som bor i fjällkommunerna ska det vara en självklarhet att svenska medborgare ska få jaga och fiska på statens marker. Att leva med symbios och respekt för människor, natur och näringar som är beroende av naturen har varit en självklarhet för oss i hundratals år, och så borde det förbli.

30

Om hela landet ska leva är det orimligt att vi som bor i fjällkommuner och inlandet ska behöva sätta oss i egen bil för att ta oss två, tre timmar enkel väg till bank eller sjukvård – resor som i dag gräver stora hål i plånböckerna på grund av höga bränslepriser. Än så länge har vi varken tunnelbana eller väl utbyggd kollektivtrafik. För att klara den viktiga klimatomställningen krävs mer sans och vikt för att hela landet ska leva och för att vi ska bygga förtroende hos de väljare som i dag tvekar.

35

Hör och häpna så kommer vi också att yrka bifall till Kalmar läns motion attsats 2–3, och det är just för att vi norrbottningar vill att hela landet ska leva. Efter den här kongressen är vi på rätt väg, och det känns både rätt och rött i hjärtat!

40

Anna Ahnér, Örebro län: Jag tycker att riktlinjerna på det här området är väldigt bra och jag förstår att det ligger jättemycket hårt arbete bakom dem. Men det är en sak som jag har tänkt på under debatten, och det är ordet ekosystem som ofta har nämnts, och jag tycker att det fattas en sak, så mitt lilla tillägg till det här är att vi bygger ut meningen ”Det behövs en ekosystembaserad förvaltning” med ”på land, i sjöar och i våra hav.”

Ekosystemet finns ju överallt och är lika viktigt på hav som på land. Människans överlevnad är ju faktiskt beroende av det och att vi mår bra av de här tjänsterna som ekosystemet ger. Det är helt avgörande också för att stå emot klimatförändringar. En ekosystemtjänst är till exempel det lilla biet som pollinerar grödor och bidrar till vår livsmedelsförsörjning och vi behöver ta hand om vår natur så att de här små viktiga djuren kan fortsätta att ta hand om naturen.

I Sverige behöver grönsaker, frukter och skördar pollineras, och också väldigt många växter behöver pollinering för att kunna fortsätta leva. Vilda pollinatörer och honungsbin är viktiga i denna kedja och de är mycket känsliga. Om bina hotas så hotas också matproduktionen och den biologiska mångfalden, och det blir väldigt dyrt om vi behöver ersätta de här gratis-tjänsterna som naturen erbjuder.

Sara Heelge Vikmång, Stockholm län: Källe, första gången jag träffade dig var i Norrköping när du skulle sluta som SSU-ordförande och jag var på min första kongress, och då var vi i industrilandskapet i den stad där jag är född och uppvuxen, där fattiga statare tagit sig in från landsbygden för att jobba i staden, i textilindustrin, och där framsynta socialdemokrater sedan har utvecklat universitet, sett möjligheter till forskning, innovation, kultur och inte minst Arbetes museum, som jag vet ligger oss båda varmt om hjärtat. Det är jag oerhört stolt över.

Nu är jag oppositionsråd i Huddinge i Stockholmsregionen – en region som har en tillväxt och som har många innovativa företag. I Huddinge finns också ett kluster med universitet och högskolor som bidrar med mycket utveckling, både till regionen och till vårt land. Men jag vill också ge en annan bild, för i staden växer också klyftorna. I min kommun, i vår region och i vårt land växer klyftorna. Det finns många föräldrar som inte vågar låta barnen leka ute på gården. Det finns många unga som är rädda för att inte få någon bostad. I min kommun är det tio års väntetid för en hyresrätt. Det finns också många företag som säger att det främsta hindret för dem att växa är de saknar kompetent arbetskraft att anställa; det finns en kompetensbrist.

Här har vi jättemycket bra politik, och det har vi pratat om nu i flera dagar. Det är jag väldigt nöjd att kunna åka hem och berätta om. Vi har de här riktlinjerna för att kunna hålla flera perspektiv i huvudet samtidigt, och jag är den första att hålla med alla som pratat varmt om landsbygden. Det är oerhört viktigt. Men låt oss också låta alla dem som bor i staden känna igen sig i våra riktlinjer. Menar vi allvar med att ska bygga hela landet ska vi också yrka bifall till Jens Sjöströms yrkande 1773.

Kenneth G. Forslund, Göteborgsområdet: Sverige ska självfallet ha ett ansvarsfullt och hållbart fiske. Ingen är mer angelägen än vi som bor längs kusterna, där människor både lever av och på fisk. Jag bor 25 kilometer härifrån i Kungälv, uppströms i Göta älv. Några kilometer längre västerut därifrån ligger kustremsan och fiskesamhällena.

Genom århundraden har vi i Bohuslän haft tre stora sillperioder – ”Silla går te” som vi säger i Bohuslän. Och när sillen går till mest har man kunnat stå i vattenkanten och ta upp den med händerna. Det berättas om hur havet fullkomligt kokade av fisk. Så är det inte i dag. Bestånden varierar över tid. Ska det gå att fiska inte bara i dag utan också i framtiden måste fisket vara långsiktigt hållbar.

Utan ett hållbart fiske riskerar det att inte finnas någon fisk alls i framtiden, och utan fisk finns det heller ingen beredningsindustri, och ytterst blir det ingen sill på julbordet. Det är därför vi ska ha en svensk och europeisk fiskepolitik. Haven och fisken har vi tillsammans. Det är inte enbart genom svenska regler som vi styr fisket utan också genom EU-regler, och Sverige har en väldigt strikt tillämpning. Regler och krav som inte är lätta för fiskare att uppfylla, men genom att de gör det har Sverige ett fiske som är föregångare och vi utvecklar metoder och redskap som gör oss världsledande i hållbart fiske. Vi ska ha en fiskepolitik som fungerar hela vägen – från hav till bord. Med detta vill jag yrka bifall till partistyrelsens reviderade förslag till beslut.

10 *Åsa Kullgren*, Södermanland: Södermanland ställer sig fullt bakom de framarbetade riktlinjerna på det här området – vi tycker att de har blivit riktigt bra. Det finns däremot en fråga där vi inte har hamnat på samma ställningstagande som partistyrelsen. Sörmland ser allvarligt på skarven. Vi menar att vi måste ha en tydlighet i frågan och yrkar därför bifall till Kalmars motion 752:1–3.

15 Det är en främmande fågel, den hör inte hemma i vår natur. Den förökar sig väldigt snabbt och konkurrerar väldigt hårt om fiskebeståndet. Det är problematiskt för Östersjön och för våra kustnära kommuner i Sörmland; de drabbas också. Och inte minst – den lämnar efter sig en icke vacker syn över huvud taget. Öar blir invaderade, de blir besudlade och de blir ökenliknande. Den konkurrerar ut rovfågeln och drabbar näringen hårt, både fiskenäringen och turistnäringen, och den förfular väldigt mycket. Bifall till Kalmars motion.

20 *Carl Kangas*, Stockholm län: Hela landet ska byggas. Jag är oppositionsråd i skärgårdskommunen Värmdö i Stockholms län. Vi ligger i utkanten av en expansiv storstadsregion men vi har över 10 000 ökar, så vi har vår beskärda del av landsbygdens utmaningar.

25 Skärgårdskedjan är beroende av varje ingående länk och att den är stark. Brister en del av den länken går hela kedjan sönder. Det senaste året har vi jobbat emot den moderata kommunledningens försök att lägga ner öskolornas högstadium ute på öarna. Det blev en folkomröstning och i den vann föräldrarna och vi socialdemokrater med 90 procent. Det blev ett tydligt ja till att rädda skolorna. Sambandet mellan skärgården och fastlandet är lika avgörande som samspelet mellan stad och land. Det är därför vi socialdemokrater i Stockholm län är angelägna att just detta avsnitt har ordentliga och väl förankrade skrivningar. Då behövs Jens Sjöström med fleras tillägg adderas, och jag upplever att det finns ett starkt stöd för det. Jag hoppas att partistyrelsen därmed kan gå oss till mötes. Bifall till yrkande 1773.

35 *Eva Ballovarre*, Kronoberg: Jag vill yrka bifall till två motioner. Den ena gäller skarven, det ställer vi från Kronoberg oss bakom. Jag vill också yrka bifall till Malin Laubers yrkande gällande att det socialdemokratiska partiet verkar för en lagstiftning för ett totalförbud för pälsfarmning i Sverige.

40 Det finns många argument till varför pälsfarmning måste förbjudas, men det viktigaste argumentet för mig är folkhälsan. Vi har haft en svininfluensa och vi har haft en fågelinfluensa, och jag vill verkligen inte uppleva en minkinfluensa. Om partistyrelsen hävdar att det är på grund av för höga kostnader som pälsfarmningen inte kan förbjudas så undrar jag vad partistyrelsen tror att nästa pandemi kommer att kosta.

Tomas Thornell, Kronoberg: 20 år mina vänner, 2001 tog vill ett gemensamt beslut om att vi skulle sluta med pälsfarmning. Jag tror bland annat att Stockholms län via Jan Emanuel var inblandat. 20 år har gått, tycker vi inte att det är dags? Har det inte gått långt tid?

Norge, Storbritannien, Tyskland, Frankrike och Kroatien är exempel på länder där uppfödningen har avslutats – antingen genom förbud eller genom en starkare djurskyddslagstiftning. Men vi socialdemokrater verkar inte riktigt att vara beredda att gå hela vägen.

I Europasamarbetet slår vi oss ofta på bröstet för vår progressiva djurskyddslagstiftning. Men här ligger vi efter, kanske till och med så att vi blir bakåtsträvande – och för vad? Jo, för vår egen fåfängas skull. Inte för att vi ska hitta revolutionerande mediciner eller inte ens för att vi ska ha mat, utan för att vi vill ha dyra kläder på oss. Världens kanske mest framgångsrika parti, Sveriges socialdemokrater, kan väl ändå bättre än så? Nu, mina vänner, är det väl ändå dags igen att besluta oss för att avsluta minkindustrin, så precis som Malin Lauber, Jytte Guteland och Eva Ballovarre yrkar jag bifall till motion 786 – och sedan lämnar vi den här uråldriga, olönsamma och faktiskt farliga industrin bakom oss.

Andreas Lind, Stockholm: Vi från Stockholm vill först bara tacka hela temagrupp 4 för alla bra samtal både före, under och efter våra möten. Vi tycker att det är fint med de reviderade riktlinjerna och vi hittar bra skrivningar som alla kan hålla med om. Men det finns ändå några saker som vi tycker fattas i riktlinjerna och när det kommer till motionerna. Vi vill jättegärna se att vi yrkar bifall till yrkande 1355, 1356 och 1357 gällande motionerna om att vi ska ha ett hållbart antal skarvar, så snart är väl alla med på det spåret, känns det som.

Vi vill även bifalla yrkande 1806 från Malin Lauber och 1710 från Sofia Magnusson, om att vi ska verka för en lagstiftning för ett totalförbud mot pälsfarmning i Sverige. Det är en hygienfråga.

Sist men inte minst yrkar vi bifall till tilläggsyrkandet 1914 av Jytte Guteland om att vi ska värna den nya djurskyddslagen.

Carina Sammeli, Norrbotten: Jag bor i en stad men åker jag tio minuter kommer jag till åkrarna där jag hämtar hö till min häst. Min stad är omringad av landsbygd, ja till och med av glesbygd. Och det finns styrkor i staden och det finns styrkor på landsbygden – engagemang, initiativkraft och kreativitet. Men det finns också problem, förstås, och de kan se lite olika ut om man bor på landet eller i staden.

När jag ser beskrivningarna som föreslås om städernas behov och styrkor tänker jag att jag skulle kunna stryka städerna och skriva landsbygden, och det skulle vara lika sant i de flesta fallen. Jag värjer mig beskrivningar om att stadens kraft ska sippra ner på landsbygden och hjälpa dem, utan jag möter ofta det motsatta där landsbygden är det som ger kraft till vår stad. Men jag möter också en konflikt mellan stad och land, där människor runt om i vårt land inte känner att de är lika viktiga, att de inte är en del av utvecklingen för att de bor i områden där det inte bor så många människor, och vi behöver ha en politik som ger framtidstro även till dem.

Jag tycker att partistyrelsen har gjort ett bra jobb med att uppdatera texten och göra den mycket mer modern än jag såg när jag kom hit, så jag vill yrka bifall till partistyrelsens förslag

5 *Anna Carlsson, Jönköpings län:* Jag tror att vi är ganska många härinne som avstår från att äta kött. Det handlar om hur vi behandlar våra djur inom det som vi kallar köttindustrin – vi har våra djur som en industri. Och det är troligen ännu fler som bara försöker att enbart äta kött med svenska märkning på, i tron att den svenska märkningen är en garant för att djuren inte far mer illa än nödvändigt.

10 Men de berättelser vi har fått se och ta del av i olika larmrapporter och olika reportage far djuren oerhört illa, och det gör ont i oss. Många av oss far jätteilla av att se detta. Vi vill att djuren ska ha det bra, och om vi inte ens kan lita på den svenska märkningen på paketen – vad ska vi då kunna lita på? En svensk märkning ska ju vara en garant för att vi behandlar våra djur utan onödigt lidande och någorlunda respektfullt.

15 En av mina döttrar hemma, Alva, är nio år. Hon har varit vegetarian i över ett år nu på grund av hur vi behandlar våra djur, och jag har lovat att göra vad jag kan för att vi ska vara snälla mot djuren. Den här kongressen ska ju handla om att vi bygger landet, och vi bygger landet för våra barn. Och är det något våra barn vill så är det att vi alltid ska vara snälla mot djuren. Minkfarmer är inte särskilt snällt mot djuren. Därför behövs ett tydligt uttalande i riktlinjerna, och därför yrkar Jönköpingsdelegationen på ett bifall till Jytte Gutelands tilläggsyrkande 1914 om värnandet om den nya djurskyddslagen och skärpningar vid offentlig upphandling. I övrigt tycker vi att det är riktigt bra reviderade riktlinjer.

20 *Viktor Kärvinge, Västmanland:* Jag vill också säga att jag är väldigt nöjd med de reviderade riktlinjerna – tack för dem. Men nu vill jag prata om ålen. Jag yrkar bifall till motion 754:1 och 3 om totalt ålfiskestopp. Det finns flera olika beskrivningar om vad det är som faktiskt gör att ålen är nära utrotning. Är det kraftverksproduktionen där ålen dör i rensvallren? Eller är det fisket? Oavsett vilket, *så är forskningen väldigt enig om att ålen är på väg att utrotas. Det är ett fantastiskt och unikt djur som utrotas för att vi inte klarar av att sätta stopp i tid.*

25 Det är förbjudet att fiska ål, förutom för dem som verkligen tycker att de behöver fiska ål. Och jag har full förståelse för den näring som påverkas av ett ålfiskestopp men det kan inte betyda att vi fortsätter att titta på när ålen sakta går mot utrotning. Därför behöver vi verkligen sätta tvärstopp för fiske på ål nu. Som sagt – kraftverken är ett lika stort hot mot ålen, men för kraftverken pågår nu en omprövning av villkoren som kommer att innebära ganska omfattande miljöanpassningar de kommande 20 åren.

35 *Denise Nordström, Västmanland:* Jag ska göra det här snabbt. Vi tycker naturligtvis att de nya skrivningarna är bra men från Västmanland vill vi stötta Jens Sjöström i hans tilläggsyrkande när det gäller skrivningarna. Vi stöder också hans yrkande 1893 om urbaniseringsstrategin.

Linda Larsson, Värmland: Jag hade inte tänkt gå upp nu faktiskt men jag kände mig lite tvingad att göra det, för jag tror att vi är på väg att begå ett misstag om vi inte stöder Jens yrkande 1173.

40 Jag kommer från Värmland. Där finns det städer och det finns ganska mycket landsbygd och glesbygd. Vi ska faktiskt fatta beslut om ett kapitel som heter *Vi bygger landet*, och då bygger vi ju landet med både glesbygd, landsbygd, städer – det finns en god blandning av det mesta där. Då

tycker jag att riktlinjerna ska spegla det. Om ni har läst riktlinjerna nu så står det nästan inget om städer, och så blir diskussionen litegrann så där ”Stockholm mot landet eller glesbygden”.

Men då vill jag påminna om att det stycke som Jens läste handlade om alla städer. Det handlar om Lund, Karlstad, Örebro, Västerås, Eskilstuna, Luleå, Linköping, Norrköping och Malmö. Det är väl klart att det måste finnas en balans i det område som heter *Vi bygger landet* – och då ska det väl vara en balans med lite landsbygd och lite glesbygd men det måste ju också vara lite städer.

Jag tycker verkligen vi ska stödja yrkandet 1173 – då får vi ett komplett kapitel *Vi bygger landet*.

Marcus Fridlund, Kalmar län: Jag tycker att det är roligt att vi kan stå här 2021 och faktiskt prata politik och om djur och natur utan att det är polariserande – fantastiskt och bra gjort alla som är här! Det är 2021, det är dags nu att vi gör upp med minkfarmarna. Vi från Kalmar län ställer oss bakom Malin Laubers yrkande 1802 och motion 286 och likaså Jytte Gutelands yrkande.

Tack så mycket, och nu är det väl dags att ta lite beslut?

Bodil Hansson, föredragande: Tack för en bra debatt med engagemang, klokskap och bra förslag. Det känns bra att det finns ett så stort engagemang för att hela landet ska leva. Jag tänkte att vi ska försöka strukturera upp det här och gå igenom de yrkanden som har kommit.

Motion 758 handlar om att katter ska anses vara fast egendom. Partistyrelsen yrkar avslag. Vi tycker inte att djur ska räknas som fast egendom. Vi tycker att alla borde ta sitt eget ansvar om man kör på ett djur och partistyrelsen anser inte heller att vi kan styra hur och vem som tar hand om djuret. Men vi delar det engagemang som har getts uttryck för när det gäller katternas rättigheter och därför har också regeringen agerat för att stärka katterna genom förbud mot sommarkatter och obligatorisk märkning och registrering.

När det gäller motion 748 yrkar vi avslag om ett djurskyddsprogram. Vi försöker att ha en generell hållning från partistyrelsen att kongressen inte ska fatta beslut om vilka program som ska arbetas fram. Vi vet att under bara den här debatten så har engagemanget varit stort i flera frågor och det har lyfts behov av havsmiljöprogram, urbaniseringsstrategi och ett djurskyddsprogram, och vi vet att inom de andra politikområdena så har det kommit ytterligare önskemål om olika program. Därför yrkar vi avslag.

När det gäller ålen och motion 754 så instämmer med att ålen har en mycket bekymmersam situationen. Precis som sades i debatten är det i dag förbjudet att fiska ål både i havet och de större delarna av sötvattensområdena i Sverige. Det är endast ett fåtal som får fortsätta att fiska ål och antalet tillstånd har minskat dramatiskt – från 400 till 170. Fångsten har också minskat med 75 procent och myndigheten har beslutat att inte bevilja nya tillstånd till dess att det finns säkra bevis på att ålen har återhämtat sig. Till det här har regeringen i budgeten för 2022 föreslagit att myndigheterna ska få större resurser för att kunna ge ersättning till den som avstår från att fånga den ål som de har rätt till. Det här menar vi är ett bra och effektivt sätt att minska ålfångsten.

Skarven – motion 752. Engagemanget har varit stort och från partistyrelsens sida vill vi instämma i och delar den oro som många av er har gett uttryck för. Skarven är ett otyg och därför yrkar partistyrelsen bifall till attsats 2 och 3 i motion 752 men står kvar vid att besvara attsats 1.

När det gäller motion 776 om att införa ett stoppdatum för pälsdjursfarmning, så menar vi

från partistyrelsen att Sverige ska ha världens bästa djurskydd och vi har också världens starkaste djurskyddslagar och noggranna kontroller för att säkerställa att våra lagar följs. Därifrån till att förbjuda uppfödning av enskilda djurslag och i praktiken införa ett näringsförbud för vissa branscher – det är vi inte beredda att här och nu yrka bifall till.

5 Det här är en komplicerad övning som kräver noggranna utredningar. Vi kan inte här och nu överblicka konsekvenserna av ett sådant beslut. Därför yrkar vi avslag till den motionen.

Thomas Lindell från Skåne och motion 577:6 – där yrkar partistyrelsen att den ska vara besvarad. Här menar vi att den frågan främst bör regleras på EU-nivå genom energi- och skattedirektivet. Att nu ensidigt ta bort subventionerna skulle få näringslivspolitiska konsekvenser och produktionen skulle flytta utomlands.

Anna-Caren Säterberg, föredragande: Tack partivänner och temagrupp 4 som gjorde de här riktlinjerna så fantastiskt mycket bättre. Jag har bara ett yrkande på min lott och det kanske beror på att vi gjorde dem så himla mycket bättre tillsammans. Men det är ett yrkande från Stockholms län som handlar om ett stycke om storstadsregionerna. Partistyrelsen tycker att det man anför det som skulle utveckla just storstadsregionerna är faktiskt en politik som är generell för hela Sverige. Det handlar om bostadsförsörjning, det handlar om bättre infrastruktur. Det man anför att man vill ha just för att det är storstad ser partistyrelsen att vi ändå har behandlat under den här tiden, både på det bostadspolitiska området, på utbildningsområdet och på andra områden.

20 Så vi yrkar avslag till 1773 och med det också den motionen som vi fortfarande anser besvarad. Men det ska inte finnas någon tvekan om att det socialdemokratiska partiet går fram för att utveckla det som storstaden har att erbjuda, allt det som städerna har att erbjuda, allt som lands- och glesbygd har att erbjuda. Vi ger extra skjuts till dem som behöver det och vi stärker dem som redan är starka.

25 *Bodil Hansson*, föredragande: Jag missade att yrka när det gäller riktlinjerna. Där var det Jyttes förslag att få in ett avsnitt om djurskydd. Där har partistyrelsen resonerat som så att, precis som jag sade tidigare, självklart ska vi ha världens bästa djurskydd men vi har också valt att avgränsa riktlinjerna för att vi inte ska få riktlinjer som är allt för omfattande. Vi kan inte ta in alla politikområden i riktlinjerna och därför yrkar vi avslag på det.

Sedan vill jag också passa på att tacka Magnus Manhammar och alla andra som varit engagerade i frågan om fisket. Utan ert driv och ert engagemang hade vi inte haft de riktlinjer som vi nu har, så stort tack för det engagemanget!

35 *Tjänstgörande ordförande*: Inför beslutet, så har vi rensat när det är många dubletter och sparat ett yrkande. Vi har också rensat bort dem som bara säger bifall till partistyrelsens riktlinjer eftersom det kommer vi alla att få möjlighet att göra när vi har hanterat ändringsförslagen.

Permission

40 *Azra Mujanovic*, Jönköpings län har beviljats permission klockan 14–17.

Beslut – riktlinjerna

Kongressen beslöt:

- att med röstsiffrorna 207–133 avslå Jens Sjöströms tilläggsförslag om städer
- att med röstsiffrorna 180–161 bifalla Jytte Gutelands tilläggsförslag om djurskyddslagen
- 5 att i övrigt fastställa de politiska riktlinjerna – kapitel 1 *Vi bygger landet starkt och hållbart: Hela landet ska byggas* (s. 11–12).

Beslut – motionerna

Kongressen beslöt:

- 10 att bifalla motion 752:2–3 efter förslag från Annsofi Ramevik med instämmande av partistyrelsen
- att med röstsiffrorna 224–108 bifalla partistyrelsens förslag gällande motion 776:1
- att med röstsiffrorna 188–149 bifalla partistyrelsens förslag gällande motion 786:1
- att efter försöksvotering bifalla motion 752:1 efter förslag från Annsofi Ramevik
- att efter försöksvotering bifalla partistyrelsens förslag gällande motionerna 738:2, 748:1, 754:1
- 15 och 776:2
- att i övrigt fastställa partistyrelsens utlåtanden på område A: (UA129, UA131, UA132, UA133, UA134).

Ordförande: *Ellinor Eriksson* och *Per Tenggren*

20 Sekreterare: *Daniel Lindblom* och *Frida Rybo*

Dagordningens punkt 11

Behandling av redaktionsutskottets förslag

25

Föredragning och förslag – redaktionsutskottet första förslag (RU1)

Lena Micko, redaktionsutskottets sammankallande: Jag börjar med vårt första förslag, om äldreomsorgen. Där har redaktionsutskottet ett nytt förslag på rad 26–28, där vi förslår en strykning av meningen om marknadsexperiment. Vi hänvisar till att vi redan har en formulering som kongressen tagit beslut högst upp på den sidan, där det står en beskrivning om varför vi

30 menar att äldreomsorgen och jakten på vinstutdelning inte hör hemma här.

Sedan har också redaktionsutskottet förslag här förslag om att avslå Kristina Lindbåges yrkande 773 om ett tillägg på sidan 12 rad 31 samt yrkade 1023 från Anna Sundberg, Västernorrland om ett tillägg på sidan 12 rad 33.

35

Beslut

Kongressen beslöt:

- att bifalla redaktionsutskottet förslag
- att därmed fastställa de politiska riktlinjerna – kapitel 2 *Vi bygger landet tryggt: En äldreomsorg i världsklass* (s. 12–13).
- 40 att därmed fastställa partistyrelsens utlåtanden på område D: (UD118).

Föredragning och förslag – redaktionsutskottet andra förslag (RU2)

Lena Micko, redaktionsutskottets sammankallande: När det gäller *Vård efter behov* är föreslår redaktionsutskottet följande textändringar.

På rad 27, där lyder meningen nu: "Privata sjukvårdsförsäkringar ska inte få användas på skattefinansierad vårdverksamhet." Vi sätter punkt där.

På rad 51 gör vi ett tillägg: "Ett nationellt mål att minska dödligheten kopplat till missbruk ska införas och vi ska verka för att missbruks- och beroendevården samordnas, så att den enskilde får den vård den behöver."

Sedan har vi en ändring på rad 56 om tandvården. Där är vårt förslag: "På sikt bör tandvården omfattas av ett högkostnadsskydd liknande hälso- och sjukvårdens" – vi stryker alltså ordet "längre".

Vi har också ett tillägg på rad 72–73: "Inte minst behöver villkor och förutsättningar i vårdrutinen stärkas med bland annat tillitsbaserad styrning."

Avslutningsvis föreslår vi avslag av yrkandena 810 och 1094, bifall till yrkande 1116 och avslag till 1177, avslag på yrkande 991, avslag på yrkande 1088, avslag på yrkande 1106, avslag på yrkande 1161, bifall till yrkande 1179, bifall till yrkande 1212 och bifall till yrkande 1174, besvarande av yrkande 1598, besvara yrkande 1595 och besvara yrkande 1594.

Debatt

Cecilia Dahlman Eek, Göteborg: I en kongress kan det handla om små ord; ni har säkert varit med och diskuterat "ska" och "bör". Jag skulle vilja tacka redaktionsutskottet för bra skrivningar på flera områden, och jag tänker särskilt på tandvårdspunkten.

Det borde inte vara någon av oss härinne som inbillar sig att den reform som vi talar om skulle gå att införa på kort sikt. "På sikt" är en svår uppgift, och den kommer att behöva göras i omgångar, den kommer att ta tid och vi kommer att få arbeta med det. Men det är inte de små ordvalen härinne som avgör om det blir av eller inte. Den frågan bärs av oss tillsammans, av dem som tagit om det och ser till att det får en formulering som är rimlig och som går att jobba med.

Jag är väldigt glad att vi har fått det här förslaget och jag yrkar bifall till redaktionsutskottet förslag – jag tycker att det är väldigt bra.

Beslut

Kongressen beslöt:

att bifalla redaktionsutskottet förslag

att därmed fastställa de politiska riktlinjerna – kapitel 2 *Vi bygger landet tryggt: Vård efter behov* (s. 13–15)

att därmed fastställa partistyrelsens utlåtanden på område D: (UD107, UD157, UD172, UD180)

att därmed fastställa de politiska riktlinjerna – kapitel 4 *Vi bygger ett land som håller ihop: Barnen är vårt gemensamma ansvar* (s. 23).

Ordförande *Ellinor Eriksson* och *Elisabeth Brandt Ygeman*
Sekreterare *Frida Rybo* och *Daniel Lindblom*

Dagordningens punkt 10

Behandling av motioner och politiska riktlinjer: Vi bygger landet, fortsatt behandling

5

Dagordningens punkt 10.17

Behandling av område E: Vi bygger gemensam säkerhet tillsammans

10

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 5 *Vi bygger gemensam säkerhet tillsammans: Ett starkt och folkligt försvar* (s. 31–32).

Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område E: (UE123, UE125, UE128, UE166).

Huvudföredragande: *Peter Hultqvist*

Föredragande: *Peter Hultqvist* och *Niklas Karlsson*

15

Föredragning och förslag

Peter Hultqvist, huvudföredragande: Tack till alla ombud för ett mycket bra och konstruktivt utskottsarbete där jag tycker att vi har kunnat reda ut en mängd formuleringar och på det sättet förenkla hanteringen på kongressen.

20

Kärnvapenfrågan är en fråga om mänsklighetens liv eller död och överlevnad. Kärnvapen är ett vapensystem som hotar människor, hotar djur, hotar natur, hotar länder, hotar kontinenter och i slutändan hotar världen. Det här är en teknik som det ligger i vårt intresse att på olika sätt bekämpa och skapa ett läge för nedrustning, en ömsesidig nedrustning för att få bort detta vapensystem.

25

Därför tog Margot Wallström initiativ till en Stockholmskonferens där vi skulle analysera hur icke-spridningsavtalet faller ut, och vi har en fortsättning på detta arbete nu genom Ann Linde som utrikesminister och det blir en konferens om detta i början av nästa år.

30

Vi måste se till att jobba inom ramen för de avtal och de uppgörelser som finns, se till att de fylls med ett innehåll. Men vi har också sagt att vi är beredda att som observatör inom ramen för FN:s förbud mot kärnvapen bidra till att konventionen utvecklas och förtydligas. Målet där är att Sverige ska ansluta sig.

35

Vi har en stolt tradition när det gäller den här frågan. Den ska vi inte svika. Vi ska upprätthålla den. Vi ska arbeta för en kärnvapenfri värld, för ett globalt kärnvapenförbud. Det är svensk socialdemokratis ståndpunkt. Det är svensk arbetarrörelsens ståndpunkt. Det är den signalen som ska gå från denna kongress.

40

Folkrätten är oerhört viktig. FN-stadgan är oerhört viktig. Varje nations rätt till suveränitet, rätt att fatta sina egna beslut om sin egen framtid och vilka säkerhetspolitiska och andra val de gör. Den måste respekteras. Det är därför vi inte kan acceptera sådant som den ryska ockupationen av delar av Georgien. Vi kan inte acceptera att Krim är annekterat. Vi kan heller inte acceptera den pågående konflikten i Ukraina som också påverkar säkerhetsläget i vårt närområde.

FN-stadgan och den internationella folkrätten har genom hela vårt partis historia varit något som har varit vägledande för hur vi ser på förhållandet mellan nationerna. Om man respekterar folkrätten kan vi också upprätthålla freden i världen. Det är ett väldigt viktigt budskap från de här riktlinjerna. Varje nations rätt till frihet – alla folks frihet, hela världens fred – det är det som det handlar om, och det är en annan viktig signal från denna kongress.

När vi tog över regeringsmakten 2014 hade bland annat åtta år av borgerligt styre inneburit att vi djupt hade försvagad militär förmåga – en försvarsmakt som var inriktad på enbart internationella expeditionära insatser och som inte hade perspektivet försvaret av Sverige. För mig är det så att en försvarsmakt i grunden är nationell, och det är också partiets uppfattning. Det är utifrån det som vi har drivit vår politik, vilken vilar på två ben.

Det första är en uppbyggnad av nationellt försvar, att stegvis öka den nationella förmågan att försvara Sverige och svensk suveränitet men också förankra Försvarsmakten i det svenska samhället. Därför återinförde vi värnplikten och därför tycker vi att det är så viktigt att bygga utifrån en folkförsvarstanke. Vi ska inte bygga en försvarsmakt som borgarna ville, på yrkesarmé, elitförband och med dålig kontakt med det svenska samhället. Det blir inte bra. Vi ska ha en bred och folkligt förankrad organisation. Det bygger stark försvarsförmåga och uthållighet i det långa loppet, och det måste också kopplas till ett starkt civilt försvar.

Det andra är att vi lever i en sådan situation så att det krävs att vi samarbetar. Vi samarbetar med Finland, utvecklar planering till och med bortom fredstida förhållanden. Vi samarbetar med de baltiska länderna, vi samarbetar med EU, vi samarbetar inom partnerskapet med Nato, vi samarbetar med Storbritannien och Frankrike. Det gör vi för att på olika sätt skapa möjligheter. Är det så att det blir en kris måste vi ha maximala resurser att lösa den krisen – helst innan den har uppstått. Vi behöver göra det här jobbet tillsammans; det är så världen ser ut i dag.

Men det finns ingen glidande skala in i Nato. Jag och Ann Linde hade möjlighet att träffa Natos atlantiska råd på besök i Stockholm, och de besökte även Helsingfors. Vi förklarade nogsamt varför Sverige inte avser att söka medlemskap i alliansen. Det handlar i grunden om att det vore negativt utifrån rent militärstrategiska synpunkter och utifrån balansen och det långsiktiga spänningläget i vår del av Europa.

Vi ser inte att det finns några fördelar med detta, och därför är det så att våra samarbeten byggs utifrån svenska intressen, mellanstatliga relationer – inte några försvarsförpliktelser i förväg men däremot öppnar vi möjligheten att lösa kriser tillsammans med andra. Det här får vi förståelse för. Det handlar alltså om att öka den egna förmågan men också i samverkan med andra bygga trösklar mot olika kriser och för att kunna hantera kriser i ett sådant läge. Men syftet är att de aldrig ska uppstå.

Partivänner, kamrater – vi har tagit många steg för att stabilisera vår del av Europa och vi är i dag en partner att räkna med i vår säkerhetsmiljö. Vi ska behålla den positionen, vi ska utveckla den positionen och vi ska tillsammans med andra garantera stabilitet och långsiktig fred i vår del av Europa.

Niklas Karlsson, föredragande: Det sägs att det är i begränsningen mästaren visar sig, och efter Peter Hultqvist får man verkligen leva upp till det. Jag ska fatta mig mycket kort. Jag ska börja

med att yrka bifall till det nya reviderade förslaget till politiska riktlinjer som partistyrelsen nu lägger. Sedan tänkte jag återkomma efter debatten för att kommentera och lämna synpunkter.

Följande förslag förelåg

5

Riktlinjer

Ett starkt och folkligt förankrat försvar

10 Totalförsvaret är ett yttersta skydd för vår demokrati, våra rättigheter och grundläggande värderingar. Samhällets utveckling ska bestämmas demokratiskt genom fri åsiktsbildning och inte begränsas genom politisk, militär eller annan påtryckning från andra. Därför, och eftersom det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde har försämrats över tid, behöver Sverige ett starkt, effektivt och folkligt förankrat försvar.

15 Det militära och civila försvaret ska sammantaget ha en sådan styrka, sammansättning, ledning, beredskap och uthållighet att det avhåller andra från att försöka angripa, kontrollera eller på annat sätt utnyttja svenskt territorium. Under de socialdemokratiskt ledda regeringarna sedan 2014 har försvarets inriktning lagts om från ett insatsförsvar till ett nationellt totalförsvar. Att återaktivera värnplikten har möjliggjort ett växande militärt försvar samtidigt som det bidrar till en folklig förankring. Stora investeringar har gjorts och planeras i syfte att nå en högre
20 försvarsförmåga, en förmåga som måste vara uthållig och pålitlig över tid. Vår militära alliansfrihet stärks också av en hög grad av egen kompetens och materielförsörjning.

Den militära alliansfriheten är ett fundament i Sveriges säkerhetspolitik och den bidrar tillsammans med vår ökade militära förmåga och fördjupade internationella samarbeten till säkerhet och stabilitet i vårt närområde. Den ger oss handlingsfrihet att agera på det sätt som bäst
25 gagnar avspänning och en fredlig utveckling, samt säkrar vår självständighet i utrikespolitiken. Därför ska Sverige inte gå med i Nato. Vår militära alliansfrihet tjänar oss väl och bidrar till stabilitet och säkerhet. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-land eller ett nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Vi ska därför kunna ge och ta emot stöd, såväl civilt
30 som militärt. Demokratien vinner när demokratier håller samman. Vi kan bara bygga vår säkerhet tillsammans och i solidaritet med andra. Samarbetet inom EU och med Nato ska fördjupas. Finland har och ska ha en särställning i vårt samarbete. Säkerhetspolitiken ska vara stabil, tydlig och långsiktig.

FN:s verksamhet för att bygga, bevara och vid behov tvinga fram fred är viktig. Principen
35 om skyldighet att skydda ska efterlevas. De länder som angriper sin egen befolkning ska inte kunna hänvisa till suveränitet för att undvika att världssamfundet ingriper. Sverige ska fortsätta sitt aktiva engagemang och bidra med svensk trupp, poliser och annan civil personal i internationella insatser inom ramen för FN, EU, Nato och OSSE. För alla fredsbevarande och fredsframtvängande operationer som Sverige deltar i ska det finnas ett tydligt folkrättsligt mandat.
40 Nya hot, som gränsöverskridande organiserad brottslighet och terrorism, påverkar också den fredsbevarande verksamheten. Vi ska kontinuerligt anpassa oss efter hur svenska insatser bäst

kan bidra. Det är av särskild vikt att stärka IT- och cybersäkerheten samt samhällets förmåga att möta asymmetriska cyberhot. Den nationella cyberkompetensen ska stärkas för att kunna bemöta cyberangrepp och antagonistiska cyberhot. Det psykologiska försvaret har en viktig roll för att motverka desinformation, ryktesspridning och för att värna det öppna samhället, fri
5 åsiktsbildning och Sveriges oberoende. Folkrättens principer ska vara utgångspunkten för den socialdemokratiska politiken för internationell säkerhet.

Vi är positiva till ett bredare frivilligt deltagande även i det civila försvaret och i krisberedskapen. Här har de frivilliga försvarsorganisationerna och andra folkrörelser en viktig roll att spela. Människor ska stödjas att både vara bättre förberedda för sin egen försörjning under
10 kort tid, och för att organiserat kunna stödja sina medmänniskor vid kriser. Det civila försvaret behöver förstärkas både för att kunna understödja det militära försvaret, och för att skydda liv, hälsa, demokrati, rättssäkerhet och grundläggande samhällsfunktioner. Utvecklingen av det civila försvaret ska även stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar i fred. Det nordiska samarbetet behöver stärkas, inte minst för att säkerställa en god samverkan vid
15 kris. Ett starkare och mer organiserat samarbete med våra nordiska grannländer är en viktig del i utvecklingen av den civila beredskapen i våra gränsområden. Även Försvarsmaktens befogenheter och förutsättningar att stödja samhället vid civila kriser ska utvecklas.

Motioner

UE123

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna E109:3 och E112:1

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A47:6, A48:6, A49:4,
25 A50:6, A51:6, A731:6, A733:6, A734:6, A735:5, D241:1, D241:7, D578:2, E86:1, E86:2, E87:1, E109:1, E110:1, E112:2, E112:3, E112:4, E115:1 och E117:1

att avslå motion E113:1.

UE125

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motion E100:1

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: E83:1, E84:1, E84:2,
E84:3, E84:4, E99:2, E99:3, E101:1, E105:1, E109:2, E116:1 och E116:2

att avslå motion E102:1.

UE128

Partikongressen föreslås besluta:

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A705:1, E99:1, E106:1,
E106:3, E107:2, E107:3, E111:2, E111:3 och E111:4

40 att avslå motion E85:1.

UE166

Partikongressen föreslås besluta:

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: E104:1, E104:2, E104:3 och E114:1

5 att avslå motionerna E85:3, E88:1, E89:1, E90:1, E91:1, E92:1, E93:1, E94:1, E95:1, E96:1, E97:2, E97:3, E98:1, E98:2, E107:1, E108:1 och E108:2.

Debatt

10 *Tommy Nilsson*, Norrbotten: Tack Peter, för ett väldigt inspirerande tal. Jag börjar med att yrka bifall till partistyrelsens reviderade förslag och vill även tacka för att ni har varit väldigt lyhörda för våra förslag och tagit till er dem, speciellt under temagrupperna.

Ett starkt militärt försvar och ett väl uppbyggt civilt försvar ger trygghet för våra medborgare. Jag ska ge exempel på vad satsningen på civilt och militärt försvar har bidragit till i vårt län. I min hemkommun Kalix hade vi påbörjat uppbyggnaden av det civila försvaret när coronapandemin slog till. Det innebar att vi hade utformat en organisation som snabbt kunde användas för att hantera de utmaningar som pandemin orsakade. Ett fullt uppbyggt civilt försvar kommer att bidra till att kommuner och regioner klarar framtidens kriser ännu bättre.

15 I Norrbotten märker vi tydligt att den militära närvaron har ökat, bland annat med satsningar på ett nytt förband i Arvidsjaur samt utökningar av förbandsverksamheten i Boden och Luleå. Militären hjälpte även till med ambulanstransporter under värsta coronapandemin.

20 De här två exemplen visar att socialdemokratisk politik inte bara är fina ord utan också att det händer saker i verkligheten. Socialdemokraterna har gått från ord till verklighet 2014, när vi pekade ut riktningen för försvarspolitik och civilförsvar. Vi ska vara stolta för den utveckling som har skett.

25 *Jakob Wagner*, Stockholm: Jag skulle vilja yrka för att texten ”och med Nato” stryks ur meningen ”Samarbetet inom EU och med Nato ska fördjupas.” ur riktlinjerna på sidan 31 rad 28.

Jag vill börja med att tacka för ett mycket gott samarbete med partistyrelsen och för de givande diskussioner vi har haft för att utveckla riktlinjerna tillsammans. Jag skulle även vilja säga att vi från Stockholms delegation är väldigt glada över det tydliga nej som Peter Hultqvist har deklarerat både i sitt fina inledningsanförande och i riktlinjernas text. Det finns helt enkelt mycket bra texter i riktlinjerna som fortsatt håller kompassen riktad i strävan för en mer solidarisk och demokratisk värld. Men det finns de delar av riktlinjerna som oroar oss från Stockholmsdistriktet. Det som oroar oss är den praktiska och politiska innebörden i att fördjupa samarbetet med Nato. Innebär detta till exempel underrättelseoperationer och utbyte med ett land som Turkiet? Ett land som förtrycker sina minoriteter och fångslar fackliga och politiska kämpar?

35 Nej, kamrater. Vi vet inte de praktiska och politiska konsekvenserna av denna lydelse och anser således att den ska strykas ur riktlinjerna.

40 *Louise Åsenfors*, Fyrbodal: Jag har varit medlem i Socialdemokraterna i 25 år. Jag har upplevt tider av sammanhållning i partiet och jag har varit med om tider då partiet riskeras att slitas sönder,

och det är vi medlemmar som bestämmer vilken typ av parti vi vill ha. Vi ska ha högt i tak, vi ska våga prata om svåra och tunga frågor, men vi ska framför allt visa varandra respekt, och jag vill tacka Renée Bengtsson från Göteborgsområdet för att du lyfte den frågan.

Nationsgränser är något vi har lärt oss att agera och bedöma utifrån, och vi har en struktur som stöttar upp, hjälper och arbetar när nationer inte längre kan samsas. Men det händer dessvärre att människor kränks och förföljs inom en nations gränser, och där måste dessa grupper eller individer också känna förtroende för att världssamfundet finns där för dem.

2005 tog FN:s medlemsstater beslut om RTP, alltså *responsability to protect*, vilket var en reaktion på organisationens svårigheter att gå in och skydda en befolkning när landet inte förmår skydda dem. Det har skett folkmord, krigsförbrytelser och förflyttning av grupper, utan att vi har haft redskap att skydda dem. Men efter att Säkerhetsrådet gick in i Libyen 2011 reagerade några medlemsstater negativt och sade att sig blockera framtida inventioner.

Men om människor far illa så måste vi reagera och agera och manifesteras – oavsett om det sker mellan länder eller inom gränserna och jag är tacksam för att partistyrelsen lyssnade på mitt yrkande och utvecklade min tanke till de riktlinjer som ligger i våra handlingar i dag. Därför yrkar jag bifall till de reviderade riktlinjerna. Dessutom vill jag uppmana alla att gå in och rösta på *Kanal kongress* om den vassaste delegationen. Jag är från Fyrbodal där vi står upp och visar vad vi tycker om klimakteriefrågorna.

Vanja Andersson, Skåne: Tack partistyrelse, föredragandestöd och föredragande för vårt goda samarbete. Men jag känner att vi har en del som vi skulle behöva diskutera. Jag vill yrka att vi i meningen ”Samarbetet med EU och med Nato ska fördjupas” stryker ”och med Nato”. Jag vill också yrka bifall till vår motion 18:3.

Jag är glad för att vi i riktlinjerna och genom Peters tal här uppe är tydliga med att vi inte ska bli medlemmar i Nato. Men samtidigt föreslås att samarbetet ska fördjupas, och vi har redan i dag ett långtgående samarbete. Gott så. Vi yrkar inte på att detta ska avslutas. Vi har flera gånger under de här dagarna pratat om att ord spelar roll, och det gör de. Men våra handlingar spelar också roll. Det är genom vad vi gör som vi också visar vad vi vill. De successiva fördjupningar som nu sker sänder signaler om något annat än det vi faktiskt säger när vi säger att vi inte ska bli medlemmar i Nato.

Världen i stort blir inte säkrare av att små länder som Sverige förspiller sitt diplomatiska kapital genom att närma sig stormakternas arméer allt för mycket i stället för att försöka göra skillnad genom medling, förhandling och avspänning. Jag tror att det är så vi agerar bäst.

Maria Sayeler Behnam, Östergötland: Jag vill också inleda med att tacka partistyrelsen för god dialog och konstruktiva samtal under våra temagruppsträffar. Det säger jag inte bara för att ni har lyssnat in Östergötlands yrkanden utan även för att vi faktiskt upplever att ni har lyssnat in våra diskussioner och tillmötesgått oss ombud med våra olika uppfattning så gott som det går.

Den östgötska delegationen är glad över det kompromissförslag som partistyrelsen har redogjort för och ställer oss bakom det reviderade förslaget till riktlinjer. Jag är extra glad över att partistyrelsen har hörsammat Östergötlands yrkade om att det civila försvaret ska bistå

det militära försvaret men även att det civila försvaret ska skydda liv, hälsa, demokrati och rättssäkerhet.

I tider av kris fokuseras, av naturliga skäl, på att tillgodose det mänskliga behovet och skydda liv och hälsa. Men även demokratiska och rättssäkra värden är angelägna att försvara – särskilt i kristider. Därför vill jag än en gång yrka bifall till partistyrelsens reviderade förslag till riktlinjer.

Emelie Jansson, Uppsala län: Jag vill å Uppsaladelegationens vägnar yrka bifall till motion 84:1–2. Vi vill se en utredning om den allmänna värnplikten kan kompletteras med en civil värnplikt. Den allmänna militära värnplikten innebär att värna landet mot yttre hot. Det finns andra hot mot civilsamhället. Den här motionen handlar om att alla ska hjälpa till att värna om vårt demokratiska samhälle.

Det kan ingå olika moment i den civila värnplikten, till exempel brandräddningstjänst i skog, sjöräddning med mera. Listan kan göras lång. Med det här förslaget kan samhället ha tillgång till stora grupper människor som kan sättas in vid katastrofer. Det blir heller ingen orättvisa. Inga kommer ett år snabbare in på universitetsstudier eller får försprång till att etablera sig på arbetsmarknaden. Det är också bra för integrationen – vi får mötas och tjänstgöra under samma förutsättningar, oberoende av social eller ekonomisk bakgrund. Det är enkelt, det är sossigt, det är laget före jaget!

Marcus Fridlund, Kalmar län: Det har varit riktigt roligt att vara med i temagruppen på det här området. Jag har lyssnat till många kloka idéer och tankar, och så är jag också väldigt nöjd med hur det har trättat ner till bra nya riktlinjer, så jag vill yrka bifall till partistyrelsens nya version av riktlinjer.

Vi får aldrig glömma att den militära alliansfriheten är fundamentet i svensk säkerhetspolitik. Samarbetena är så oerhört viktiga för oss och vår säkerhet. Och det är också mycket bra i de här riktlinjerna att vi tar tydlig ställning där vi säger nej till Natomedlemskap. Texten som står om ett fördjupat samarbete med Nato får aldrig innebära eller riskera att vi någonsin skulle bli medlemmar. Men jag tyckte att Peter Hultqvist var tydligt i temagruppen så därför har jag inget yrkande om det. Och jag förutsätter också att den skrivning som vi har om inget medlemskap i Nato respekteras även framöver.

Vår alliansfrihet bygger på samarbeten, men vi får heller aldrig riskera alliansfriheten. Med det yrkar vi bifall till riktlinjerna.

Mathias Persson, Skåne: Jag börjar med att yrka på samma yrkande som Vanja Andersson, och det är bifall till motion 18:3 och att vi ska ändra i riktlinjerna och ta bort Nato ur de texten.

Vi ska ju snart gå och ha lite partaj. Vi har varit här i fyra dagar, vi har kämpat och vi har utvecklat jättemycket tillsammans. Ett stort tack till alla i gruppen som har varit med och förändrat och förbättrat riktlinjerna jättemycket. Vi är nästan i hamn. När jag började och fick detta område trodde jag att det var rätt tråkigt, att det skulle vara mycket om JAS-plan och stridsvagnar. Men jag upptäckte att det här är jättespännande. Vi pratar klimatfrågor, vi pratar värnplikt såklart, men vi pratar även internationell solidaritet och hbtq+-rättigheter. Mycket av det kommer i morgon,

Men det jag står här för är att jag är extra glad att vi har fått in ett stort och bra kapitel om it-säkerhet och cyberhot – sådana saker som vi tidigare diskuterade i går om digitalisering och framtidssaker, saker som jag märker att vi inom socialdemokratien bara blir bättre och bättre på. Vi har den ideologi som krävs för att forma en rättssäker, jämställd och demokratisk framtid som är digital – något som bara blir viktigare och viktigare. Stort tack för att ni lyssnade på allt detta och lyfte in det.

Tajma Sisic, Kronoberg: Tack Peter för ditt inspirerande inlägg. Jag vill aldrig att vi ska acceptera brott mot folkrätten. Aldrig någonsin. Att upprätthålla freden är en av vårt lands viktigaste uppgifter internationellt. Det gäller Krim och det gäller också Palestina. Det handlar om solidaritet men det handlar också om mänskliga rättigheter.

Partistyrelsen argumenterar väl om alliansfriheten i riktlinjerna, och det är bra och viktigt för säkerheten. Jag som medborgare känner mig trygg i att Sverige förvaltar neutralitetsprincipen. Men att fördjupa samarbetet med Nato ökar inte tryggheten. Kamrater, vi kan inte hela tiden ropa "Vargen kommer!" Därför måste vi bygga större militära lösningar. Vi kommer inte åt grundproblemet genom militära allianser. Fred på vår jord är mer invecklat än så. Hur kan elden slockna om vi konstant fyller på med ved? Bifall Jakob Wagner från Stockholms yrkande att stryka "och med Nato".

Elof Hansjons, Stockholms län: Vid ett tillfälle fick jag göra verksamhet hos en syo på en gymnasieskola. En 17-åring från Geneta, osäker om framtiden, var där och jag förstod att han nog ville pröva på militären. Han var självsäker i ögonen när han pratade om sitt Geneta där han bodde och växte upp, men så fort han förstod att militärtjänst skulle innebära att han skulle flytta ut någonstans i Sverige började han flacka med blicken och blev osäker.

Någonstans där förstod jag att det finns ett glapp här. Det en osäker och vilsen grabb från ett särskilt utsatt område kanske mest av allt hade behövt varit att sida vid sida med direktörens grabb från Danderyd lära sig att gräva diken eller att köra pansarvagn.

I dag är det de kriminella grupperna som lockar förvirrade unga män in i deras värnplikt för att bli soldater i deras jävla krig. Låt oss i stället göra en kraftig utbyggnad av en gemensam och modern värnplikt och civilplikt, där unga killar och tjejer från hela vårt land lär sig hur man får styrsel på sitt liv, men där man också får den gemensamma uppgiften att lära sig göra det som bär upp, försvarar och bygger landet.

Peter Schilling, Stockholms län: Jag vill börja med att yrka bifall till partistyrelsens förslag och tacka för ett bra samarbete och bra diskussioner. Jag är, precis som min kollega från Skåne, speciellt nöjd med att vi i det här programmet lyfter fram cyberförsvaret. Vi måste ha ett försvar som klarar av framtidens och dagens hot på ett mycket bättre sätt än vi har gjort. I det här programmet stakar vi ut en bra väg. Vi fokuserar på cyber och desinformation. De två hänger ihop och det är viktigt att vi rustar Sverige för framtidens krig.

Anders Härnbro, Södermanland: Sätt er upp, snart är det skarpt läge. Riktlinjerna är snart klara och vi ska ge oss ut i verkligheten med dem. Och när man ger sig ut i verkligheten och man har

med sig sina riktlinjer där det står hur vi ska göra, måste vi ändå göra avvägningar. Varje dag i den politiska verkligheten är full av målkonflikter som måste vägas, och det gäller även riktlinjer om försvaret. Vi kan tala om vad vi vill med riktlinjerna, men i praktiken måste det senare göras avvägningar när vi möter verkligheten.

5 Samma sak är det när det gäller Nato. Det är väldigt tydligt markerat om alliansfrihet och att vi inte ska gå med i Nato. Samtidigt finns det en verklighet därute som gör att vi måste förhålla oss på ett bra sätt till Nato. Då tycker jag att de här riktlinjerna är väldigt bra, och det arbete som har gjorts med det här visar att alla de bilaterala avtal som har gjort senaste mandatperioden har skapat ett bättre säkerhetspolitiskt läge för Sverige. Jag yrkar bifall till partistyrelsens reviderade förslag.

10 *Jessica Wide, Dalarna:* Jag vill liksom andra talare tacka partistyrelsen för väldigt fina politiska riktlinjer som ligger på bordet nu. Jag hade inte förmånen att få vara med i den här temagruppen, men hade gärna varit det. Ni verkar ha fört väldigt fina förhandlingar och diskussioner och kommit fram till mycket skarpa och tydligare riktlinjer.

15 Jag vill också tacka Peter Hultqvist för det tydliga och fina talet. Att få höra dig säga de här sakerna om att vi ska värna vår alliansfrihet och att vi vill se en kärnvapenfri värld är otroligt värdefullt. Om jag hamnar i misströstan framöver ska jag spara detta Youtubeklipp från kongressen och titta på det för att stärka mig och höra att du verkligen sade detta. Det känns så otroligt bra!

20 När jag går i förstamajtågen hemma i Falun brukar jag ofta gå längst bak, och då hamnar jag tillsammans med några FN-förbundare som brukar gå med sina "Bevara alliansfriheten"-skyltar. Det är en viktig fråga för mig. Jag yrkar därför bifall till Vanja Anderssons yrkande 1883 och Jakob Wagners yrkande 1874 om att vi i de politiska riktlinjerna ska stryka formuleringen om att fördjupa samarbetet med Nato.

25 Jag yrkar också bifall till Vanja Anderssons yrkande 1887 om att bifalla motionen om att inte utveckla samarbetet med Nato, eftersom det äventyrar Sveriges förutsättningar att vara en oberoende och militärt alliansfri nation.

30 *Anders Tallgren, Värmland:* Vi står bakom skrivningarna och tycker att det är bra. Vi vill lyfta en specifik del som har varit högaktuell sista 1,5 åren. Det står "Det nordiska samarbetet behöver stärkas, inte minst för att säkerställa en god samverkan vid kris. Ett starkare och mer organiserat samarbete med våra nordiska grannländer är en viktig del utvecklingen av den civila beredskapen i våra gränsområden."

35 Från Värmland kanske ni har hört att det inte har fungerat tillräckligt väl under covidkrisen. Det har varit hårda ord, stängda gränser, familjer har splittrats, folk har inte kunnat komma till sina arbeten. Med den här skrivningen och den här ambitionen ser vi fram emot att det här kommer att fungera bättre när nästa kris står till.

40 *Bo Sundbäck, Värmland:* Jag kan naturligtvis hålla med i det Anders säger. Jag bor två mil från norska gränsen och det har inte varit direkt bekymmerfritt den tid som har varit. Men det var inte därför jag begärde ordet utan jag vill ansluta mig till Vanja Andersson med flera om det här

med Natosamarbetet och att vi ska stryka det som står i riktlinjerna: ”och med Nato”. Jag har inte varit med i den gruppen, så jag vet inte vad ni har pratat om. Däremot har jag ett väldigt stort personligt intresse i det som vi kallar fredsfrågor.

5 Vårt förhållningssätt till Nato ska gå i takt med det som Finland gör och stämma överens väldigt noga, så att vi kan ta stegen ungefär likvärdigt. Jag har inget skrivet yrkande, men jag ansluter mig till Vanja Andersson med flera.

Håkan Andersson, Älvsborgs Södra: Det som många har varit uppe och diskuterat om här är meningen ”Samarbete inom EU och med Nato ska fördjupas.” Vi har haft jättegoda diskussioner i temagruppen, men vi tvistade lite om vad man menade med detta. Det är en fråga om tolkning och vad man lägger i ord. ”Ska fördjupas” – det är klart, om vi fortsätter att öva tillsammans innebär det att vår förmåga fördjupas. Ska vi göra något mer eller ska vi göra samma sak och utveckla det vi håller på med? Det leder ju till en fördjupning.

15 Här har vi en tvist om ordens innebörd och vad som ligger i orden. Därför yrkar jag på att den här meningen, sidan 31 rad 27–28, skickas till redaktionsutskottet för att man ska omformulera och förtydliga. Är det så att man kan lägga till lite text så att alla vi tolkar det lika, så tycker jag att det är bra. Se över det där. Mitt förslag är att vi ska kunna få en mening som alla är överens om.

Abbe Ronsten, Dalarna: Jag vill börja med att yrka bifall till det reviderade förslaget riktlinjer som ligger på vårt bord nu. Jag tycker att de avvägningar som finns där är bra, och jag tycker att den skrivning som finns om Nato också är bra i de underlag vi har. Jag tycker dessutom att den diskussion vi hade i temagruppen kring det här landade på ett bra sätt. Vi hade väldigt bra diskussioner för att hitta den avvägningen, så det är lite förvånande att vi får diskussionen nu. Jag tror att det här är helt rätt väg; det måste jag säga. Jag har också ett förtroende för att vår försvarsminister från Dalarna faktiskt också har gjort rätt bedömning i det här läget, och jag vill ha det sagt. Bifall till nuvarande förslag till riktlinjer, inklusive skrivningen kring Nato.

Daniel Landin, Skåne: Det är möjligt att min frisyrr ser ut som krig, men det är inte krig jag är ute efter – men det är med nöd och näppe vi kan säga att vi har alliansfrihet i dag, med det samarbete vi har med Nato. Med den skrivningar som vi är på väg att ta nu, om ett utökat samarbete, kan vi inte med hög buret huvud och gott samvete säga att vi har alliansfrihet. Jag yrkar bifall till Skånedelelegationens yrkande.

Mikael Wahlberg, Örebro län: Jag yrkar bifall till motion E101:1 *En modern civilplikt*. Jag gillar skrivningarna i riktlinjerna om att förstärka det frivilliga deltagandet i civilt försvar och krisberedskap. Jag tror att det är helt rätt väg framåt.

Men jag vill också prata om plikt med er. Ja, vi har i dag en annan plikt än värnplikten – vi har en skolplikt. Och i väldigt många år tvingar vi faktiskt medborgarna i vårt land att ta till sig av en kunskap som vi har bestämt. Men inte på något sätt har vi ett tvång för Sveriges medborgare att kunna bereda sig för kriser. Många är faktiskt historierna om hur värnplikten har hjälpt unga medborgare att ta ansvar, bli vuxna och mogna på ett sätt som skolsystemet aldrig gjorde. Det jag

vill är kanske det mest sossiga som finns. Jag vill att vi utreder. Så jag yrkar bifall till att vi utreder hur en civilplikt skulle se ut.

5 *Arber Gashi*, Halland: Jag vill yrka bifall till partistyrelsens förslag. Sverige har ett viktigt samarbete och partnerskap med Nato, särskilt givetvis när det kommer till vår svenska säkerhets- och försvarspolitik. Samarbetet är en viktig del för att utveckla vår egen förmåga inom Försvarsmakten, och det svenska deltagandet i Natos övningsverksamhet ger en signal om att Sverige tar ansvar för säkerhet i närområdet och bidrar till att öka Försvarsmaktens förmåga och möjligheter att samverka med andra. Det tycker jag är väldigt viktigt.

10 Sverige ska fortsatt värna alliansfriheten. Detta är väldigt tydligt. Peter Hultqvist var väldigt tydlig med oss i temagruppen: Man kan inte vara 20 procents medlem, man kan inte vara 80 procents medlem. Antingen är man medlem eller så är man inte det. Och Sverige är inte medlem i Nato och vi ska inte vara medlemmar i Nato. Klart och tydligt.

15 *Louise Åsenfors*, Fyrbodals: Ett medlemskap i Nato säger vi nej till. Det står tydligt i våra riktlinjer. Det jag är glad för är att vi även har förtydligat varför vi inte ska vara medlemmar i Nato. I arbetet fick vi in ett tillägg på flera rader. Men det står också att samarbetet inom EU och Nato ska fördjupas, och jag tänker att i dag ser världen ut på ett visst sätt, men ingen vet hur det ser ut i morgon, eller nästa månad, eller nästa år. De senaste 1,5 åren har ju tydliggjort hur föränderlig
20 vår värld är. Allt sker så mycket snabbare.

Då våra riktlinjer ska gälla i fyra år framåt, minst, så är det svårt att vi på den här kongressen på en väldigt övergripande nivå säger hur samarbetet ska se ut framöver. Det kan ju intensifieras men det kanske också minskas. Allt beror på hur världen ser ut. Jag yrkar bifall till riktlinjerna.

25 *Filip Reinthag*, Gotland: Jag hade egentligen tänkt begära ordet på den här punkten men kände mig lite nödgad på slutet. Jag kommer som sagt från Gotland och där märker vi tydligt den omläggning av försvarspolitiken som Peter Hultqvist nyss redogjorde för. Vi har nämligen ett helt nytt regemente under uppbyggnad.

30 De bra diskussionen vi hade i temagruppen innan tycker jag talar för att de avvägningar som har gjorts i partistyrelsens reviderade förslag till riktlinjer också är de som kongressen bör besluta om, för vi ser samtidigt att den förmåga som Sverige behöver för att trygga sin suveränitet och säkerhet är under uppbyggnad, och precis som vi slår fast i riktlinjerna så är det ett långsiktigt arbete. Därför är samarbete med andra aktörer en förutsättning för att nå de säkerhetspolitiska målen, men vi slår samtidigt fast att medlemskap är uteslutet. Bifall till partistyrelsens förslag.

35 *Niklas Karlsson*, föredragande. Tack för en bra debatt. Jag tycker att den här debatten visar hur vi ser på försvarspolitiken. När man pratar försvarspolitik är det lätt att man pratar om försvarspolitikens gestaltning. Man pratar u-båtar och stridsvagnar. Man pratar nya regementen. Man pratar stridsflygplan. Och så är försvarspolitiken naturligtvis. Den är viktigt. Det är så den tar sig uttryck.
40 Det är så den socialdemokratiskt ledda regeringens satsningar nu tar sig uttryck genom nya regementen. Stora satsningar på försvaret för att vi ska återuppbygga folkförsvaret och folkförankring.

Men vad försvarspolitik egentligen handlar om, försvarspolitikens syfte, är inte hur den gestaltar sig utan det är vad vi vill, vad vi strävar efter. Då tycker jag att den här debatten har satt fingret på vad det är vi socialdemokrater egentligen tycker, vad vi säger, vad vi vill uppnå och vad det är vi ska försvara, det vill säga freden. Försvarspolitik är ett försvar för freden, för att upprätthålla freden, för att stå upp för vårt sätt att leva. Och när anständigheten tar slut är vår yttersta försäkring försvaret och hur det gestaltar sig.

I det avseendet tycker jag att man kan påminna sig den 6 november för 140 år sedan. Den 6 november 1881 klev August Palm i land i Malmö och höll sitt första anförande på Hotell Stockholm om "Hvad vilja Socialdemokraterna?" Detta är också försvarspolitik. I dag pratar vi om hur vi ska försvara det som vi har slagits för i 140 år. Det som Palm drev först om åtta timmars arbetsdag, åtta timmars vila och åtta timmars fritid, när han drev den allmänna och lika rösträtten och hur man byggde välfärden – det är också försvarspolitik och det har de inlägg som har kommit i debatten visat så tydligt. Tack för en mycket bra debatt, partivänner!

Då ska jag också knyta ihop detta med de yrkanden som har framkommit i debatten. Jag tycker att Anders Härnbro uttryckte det väldigt väl: De politiska riktlinjer vi fastställer här i dag ska utgå från den verklighet vi befinner oss i. Om osäkerheten och det säkerhetspolitiska läget runt om i vår omvärld förändras och blir sämre måste vi bedriva en politik som anpassas efter det – inte vad vi egentligen kanske hade önskat.

Jag tycker att det som står i riktlinjerna är väldigt tydligt. Det råder ingen tvekan om vad socialdemokratin tycker: Sverige är och ska vara militärt alliansfritt. Vi ska inte gå med i Nato. Det framgår också i riktlinjerna. Men vi säger samtidigt att om vi ska kunna upprätthålla freden ska vi kunna gestalta försvaret. Om anständigheten tar slut och vi ska kunna försvara våra rättigheter måste vi också kunna samarbeta med andra.

Och då vill jag uppmärksamma kongressens ombud på att den mening som nu uttrycks i riktlinjerna om ett fördjupat samarbete med Nato nästan är identisk med en mening som kongressen fattade beslut om för fyra år sedan. Det är inte så att vi ändrar uppfattning. Vi håller linjen. Vi bygger försvarsförmågan. Vi är militärt alliansfria och vi ska inte gå med i Nato.

Låt mig säga något kort om yrkandena. Det första gäller civilplikt, yrkande 1921. Där vidhåller partistyrelsen sitt förslag om att det inte ska bifallas. Vi har gjort värnplikten möjlig för både män och kvinnor och vi ser till att öka antalet krigsplaceringar. Men samtidigt ska man vara klar över att just värnplikt är ett pliktinstrument och det ska man vara försiktig med. Man ska inte använda pliktinstrumentet för att säkerställa totalförsvarets tillgångar till personal inom till exempel välfärd. Det ska vi uppnå på andra sätt. Dessutom tror jag att det finns en och annan facklig kamrat som tycker att det arbetsrättsligt är tveksamt att man skulle kunna skapa någon form av grå arbetskraft. Därför ändrar partistyrelsen inte uppfattning där.

Det jag också vill göra kongressen uppmärksam på är en motion från Oskarshamn, motion 113:1, som handlar om MS Sigröd som transporterar kärnavfall. Den föreslår man ska klassas som skyddsobjekt. Partistyrelsen har i sin iver valt att avslå den motions. Så kan det naturligtvis inte vara. Den ska åtminstone besvaras, så där ändrar partistyrelsen sitt förslag till yrkande.

Peter Hultqvist, föredragande: Tack så oerhört mycket för den här debatten med många kloka

infallsvinklar. När det gäller samarbetet med Nato, eftersom det är en fråga som verkar vara en kärna här på kongressen: Det finns inget sluttande plan. Det finns inget halvmedlemskap eller 25-procentsmedlemskap. Det finns bara medlemskap och icke medlemskap. När vi sitter och förklarar för de andra länderna, när vi får möjlighet att träffa Nordatlantiska rådet som i sig är en fördjupning av relationen, och förklarar varför Sverige inte är med och inte tänker söka medlemskap i Nato, så är det en möjlighet som vi inte ska missa. Vi ska ha ett samarbete och en öppenhet på den nivån. De andra vet mycket väl var vi står. Det blir inga ansökningar om något medlemskap så länge vi har en socialdemokratisk regering.

Jag kommer definitivt aldrig, så länge jag är försvarsminister, att medverka i en sådan process. Det kan jag garantera alla. Men det handlar, om jag nu ska bli väldigt konkret, om övningen Baltops, övningen Cold Response, övningen Arctic Challenge Exercise, övningen Trident Juncture, övningen Nordanvind, övningen Baltic Protector, om Ruska, Aurora 17, Swenix Dynamic Mongoose med flera. Flyg, marin, armé – olika sätt att förebygga konflikter, olika sätt att lära sig att samverka i en kris. Då är nyckeln att vi inte har förhandsförpliktelser men vi har möjlighet att kanske besluta om ett agerande i en speciell situation.

Då är min fråga till er: Kan man vara solidarisk med de baltiska länderna? Det tror jag, och jag tycker i djupet av mitt hjärta att det kan man, för händer något där – då påverkas Gotland, då påverkas det svenska fastlandet, då påverkas Finland med omedelbar verkan. Och är det någon som gör något på Gotland så påverkas Baltikum, Finland, svenskt fastland och så vidare. Och hela det militärstrategiska läget förändras.

Så ser verkligheten ut och det är det här vi måste manövrera i, men inte göra det på ett sådant sätt att vi släpper alliansfriheten. Det här handlar om att vara väldigt tydlig, så jag upprepar: Vi kommer inte att söka någonting kring Nato och vi är inte på ett sluttande plan. Det här är närmast en fråga som man kan vända så här: Antingen är man gravid eller så är man inte gravid.

Sedan partivänner, det här med Finland: Jag träffade den förra finske försvarsministern 50 gånger, jag har träffat den nya 30 gånger. Vi är likvärdiga med Finland. Vi tar stegen på samma sätt. Det beror på att det finns en djup solidaritet mellan våra båda länder. Det bygger på att vi ser vad som händer vid den finska gränsen mot Ryssland om det här inte hanteras på ett bra sätt. Det finns den solidariteten, den är djup och levande i vardagen och går genom alla förbandsnivåer i Försvarsmakten. Vi har utbyte av personal mellan departementen. Vi pratar igenom viktiga frågor och hur vi ska agera i olika sammanhang tillsammans, och om det nu känns som någon garanti att man ska vara likvärdig med Finland, så är vi det till 150 procent.

Jag vill också säga att om vi skulle dra oss ur och förändra vårt säkerhetspolitiska beteende har det en direkt negativ inverkan på säkerheten i vår del av Europa. En direkt negativ inverkan på säkerheten, för då rubbar man en viktig sten i den samlade balans som vi har byggt upp mellan de här länderna.

De länder vi samarbetar med – den enda strävningen är att suveräniteten ska respekteras och att vi tillsammans agerar på ett sådant sätt så att tröskeln mot krig, konflikter och kriser blir så hög som möjligt. Precis som Niklas förtjänstfullt sade bevarar det freden långsiktigt. Det är freden som är målet, men man måste inse att det behövs både hårda och mjuka instrument för att klara freden. Världen ser ut som den gör och vardagen är inte alltid enkel; det vet varenda skyddsombud på

en arbetsplats. Partivänner, jag yrkar bifall till det här förslaget. Jag tycker att vår debatt har varit väldigt bra och konstruktiv. Det jag känner när jag ser resultatet av vårt samlade arbete är att vi inte bara håller linjen. Vi håller också gränsen. Tack!

5 **Beslut – riktlinjerna**

Kongressen beslöt:

- att avslå Håkan Anderssons förslag att meningen om Nato ska till redaktionsutskottet
att med röstsiffrorna 256–85 avslå Vanja Andersson med fleras förslag till strykning av orden ”och med Nato”
10 att i övrigt fastställa de politiska riktlinjerna – kapitel 5 *Vi bygger gemensam säkerhet tillsammans: Ett starkt och folkligt försvar* (s. 31–32).

Beslut – motionerna

Kongressen beslöt:

- 15 att besvara motion 113:1, efter förslag från partistyrelsens föredragande
att i övrigt fastställa partistyrelsens utlåtanden på område E: (UE123, UE125, UE128, UE166).

Ajournering

- 20 Kongressen ajournerades klockan 15.10–15.25.

Ordförande *Karl-Petter Thorwaldsson* och *Andrea Törnestam*

Sekreterare: *Daniel Lindblom* och *Frida Rybo*

25

Videohälsning från Jacinda Ardern

[Direktöversatt till svenska]

30

Jacinda Ardern, Nya Zeelands premiärminister: Jag vill skicka de allra varmaste hälsningar från oss i ert systerparti på Nya Zeeland. Vi önskar er svenska socialdemokrater en bra kongress!

Jag vill hälsa till Stefan och hans ledarskap: Jag har uppskattat att arbeta tillsammans med dig. Jag vill också välkomna dig, Magdalena, till din nya roll. Jag ser verkligen framemot att få träffa dig någon gång framöver.
35

Vi har många gemensamma utmaningar framför oss som progressiv rörelse och jag är övertygad om att våra värderingar, som vi håller så högt, är de värderingar som även fortsättningsvis kommer att sätta människan i centrum oavsett om vi ska hantera klimatförändringar, effekterna av covid-19-pandemin eller något annat. Så låt oss fortsätta att arbeta tillsammans – jag ser verkligen fram emot att träffa er snart!
40

Dagordningens punkt 8

Val av partiorgan, fortsatt behandling

5 Dagordningens punkt 8.3

Fem ledamöter i verkställande utskottet

Föredragning och förslag

10 *Elvy Söderström*, valberedningens sammankallande: En enhällig valberedning, även denna gång, föreslår att kongressen väljer Susanna Gideonsson, LO:s ordförande (nyval), Mikael Damberg (omval), Lena Micko (omval), Morgan Johansson (omval) och Ardalan Shekarabi (nyval, tidigare ersättare) till ordinarie ledamöter i verkställande utskottet.

15 **Beslut**

Kongressen beslöt:

att välja Susanna Gideonsson, Mikael Damberg, Lena Micko, Morgan Johansson och Ardalan Shekarabi till ordinarie ledamöter i verkställande utskottet.

20

Dagordningens punkt 8.4

Sju ersättare i verkställande utskottet

25 **Föredragning och förslag**

Elvy Söderström, valberedningens sammankallande: Här föreslår vi Tomas Eneroth (omval), Bodil Hansson (omval), Peter Hultqvist (omval), Lena Hallengren (nyval), Anders Ygeman (omval), Åsa Johansson (nyval) och Marie Nilsson (nyval) till ersättare i verkställande utskottet.

30 **Beslut**

Kongressen beslöt:

att välja Tomas Eneroth, Bodil Hansson, Peter Hultqvist, Lena Hallengren, Anders Ygeman, Åsa Johansson och Marie Nilsson till ersättare i verkställande utskottet.

35

40

Avtackning – Lena Rådström Baastad

Magdalena Andersson, partiordförande: Partivänner, nu är det dags att tacka av den person som burit vår partiorganisation de senaste åren, och jag citerar: ”Jag är van att vinna val, och det planerar jag att göra i den här rollen också.” Så sade Lena Rådström Baastad när hon blev utsedd till partisekreterare.

Lena, vinnarskallen från Vintrosa. När Stefan Löfven föreslog dig förstod vi alla precis hur han tänkte. Det var uppenbart vilka kvaliteter han såg, för vårt parti behövde en kraftfull organisatör. Någon som var beredd att kavla upp ärmarna, och det var precis vad du hade gjort som kommunstyrelsens ordförande i Örebro. I stället för att sitta inne på kammaren i kommunhuset tog Lena ledningen över Örebros utveckling. Hon satte dialogen med medborgarna och väljarna först. Hon såg till att det fanns struktur och nit i opinionsbildningen. Hon förstod att alla behövde vara med om det skulle gå hela vägen.

Därför gick hon längst fram i samtalskampanjerna, peppade medlemmarna att gå tillsammans med henne – både fysiskt och digitalt. Hon säkerställde att medborgarnas röst fanns med när vi utvecklade politiken. Så vann också Socialdemokraterna i Örebro. Lena, då blev Örebro en sann inspirationskälla för hela vår partiorganisation, och en sann inspirationskälla har du också varit under din tid som partisekreterare!

Partivänner, en partisekreterares uppgift är ju att leda vårt partis organisation, och det är en av de svåraste och tuffaste uppgifterna man kan ha. Man ska försvara det som fungerar och förkasta det som inte längre är relevant – alltid mot tusentals viljor, bokstavligen. Men ska förankra, kompromissa och komma framåt för att utveckla vår rörelse så att den alltid står fast förankrad i samtiden och samtidigt vara redo att möta morgondagens prövningar. Och Lena, det har du verkligen gjort!

Vänner, digitaliseringen präglar ju hela vårt samhälle, och ett parti som vill lyckas politiskt måste i dag också lyckas digitalt. Lena ligger bakom de senaste årens digitalisering av vår organisation. När hon var ny som partisekreterare satte hon genast igång med det arbetet – i det organisatoriska handlingsprogrammet, med Digitaliseringskommissionen och med nya verktyg och arbetssätt, inte minst för digitala möten. Och den 1 januari 2020 höll Lena och Stefan det första digitala medlemsmötet. Det var typ rätt perfekt tajmat, för helt plötsligt slog ju pandemin till, och då stod vi rustade för att ställa om till en helt digital verksamhet.

Övriga partier stod avundsjukt och tittade på när vi höll distriktskongresser, årsmöten, föreningsmöten, partistyrelsemöten och riksdagsgruppsmöten digitalt – som om inget hade hänt. Partivänner, det förtjänar en applåd!

Jag måste också nämna det stora organisatoriska utvecklingsarbete som Lena sjösatt. Det blir ditt arv till oss. Det innebär en mer öppen verksamhet dit det är lätt att ta med en kompis. Att den facklig-politiska samverkan stärks på alla nivåer och att partiets flaggskepp studieverksamheten tar enorma kliv framåt. Det är precis där vi behöver vara, för politiken är ju som bäst när fler deltar i den, där de fackliga perspektiven tar plats och när analysen är grundad i kunskap och värderingar. Det är socialdemokrati i praktiken och det är hur Lena har byggt vår organisation.

Lena, du är också en enormt uppskattad kollega – av partikansliet, av partistyrelsen och av

5 mig. Du har alltid nära till skratt och det behövs när mötena blir allt för långa och tråkiga, eller när ingångarna i det där viktiga samtalet skiljer sig åt. Det är vad som krävs för att lyckas som partisekreterare när konflikter och kriser ska hanteras, när mindre smickrande opinionssiffror ska kommenteras i direktsändning, när svåra förankringar behöver göras. Men oavsett uppgift har du kavlat upp ärmarna och sprungit mot dem med arbetsvilja och entusiasm.

10 Och Lena, din vinnarskalle gjorde skillnad. 2018 fick vi ett bättre valresultat än vad mätningar och kommentatorer trodde var möjligt. Vi gick framåt starkt de sista månaderna, och där valorganisationen var avgörande. Alla dörrknackningar som jag också personligen vill tacka för, för du vet hur mycket jag tycker om att knacka dörr! Alla samtal. Du visade vägen och höll modet och ambitionsnivån uppe, och mot alla odds kunde vi behålla regeringsmakten. Vi vann nationellt, så som du vann i Örebro. Du visade att det går och att vi kan, och det partivänner – det ska vi ha med oss in i valrörelsen 2022!

15 Så Lena, alla partivänner kanske inte känner till det här, men det har ju varit en helt unik tid i vårt parti. I partiledningen och VU så har det suttit två vinnarskallar med rötter i Vintrosa – du och jag, Lena. Och under de här åren har du aldrig varit längre bort än ett telefonsamtal, för att glädjas över de segrar som vi gjort tillsammans men också när livet varit som allra tuffast. Och du har haft en osviklig känsla för när det är dags att lyfta luren och fråga hur det är. Lyhördhet, stabilitet och omtanke, som betytt otroligt mycket för mig, och det vet du.

20 Nu ska du åka hem till den vackra Närkeslätten. Sätt dig då på cykeln, passera motorvägen, åk upp till den nyrenoverade Vintrosa kyrka, sätt dig på bänken på högra sidan av kyrkan och blicka bort mot Kilsbergen. Njut av det sköna landskapet i en socialdemokratiskt ledd kommun – Örebro. Tack Lena, för allt ditt slit!

Lena Rådström Baastad, avgående partisekreterare: Tusen tack! Jag måste dock lägga till en sak.

25 När jag var i Örebro och de spelade låten *Kom igen Lena* så hade vi en person som samtidigt spikade upp lappar i bakgrunden – kanske inte värdigt en partiordförande och blivande statsminister men du Tobias hade kanske kunnat bjuda på lite dans och sådär?

30 Tack så jättemycket för de orden partiordförande Magdalena Andersson. Jag måste säga att det känns otroligt bra att få säga ”partiordförande Magdalena Andersson”. Sedan konstaterade jag redan första dagen på kongressen att jag borde haft en vattenfast mascara. När Magdalena höll sitt tal – jag satt och storbölade. Stefan satt och klappade lite bredvid, och så försökte jag säga ”Är jag svart under ögonen?” Men han ser ju inte så bra, så han sade bara ”Nej, det är du inte.”

35 Men att stå här i dag känns otroligt bra. Stort grattis till dig Magdalena och till dig Tobias. Men jag måste också säga att samtidigt som det känns otroligt bra för mig så gissar jag att det nog finns en och annan partiledare i andra partier, utan att gå in på någon diskussion om färger, som nog snarare känner stress och oro just nu, mer än harmoni. Och jag måste bara säga: De gör helt rätt i att vara oroliga!

40 Partivänner, ibland tar livet lite oväntade vändningar. För ungefär sex år sedan hade jag bestämt mig för att lämna politiken. Jag var kommunstyrelsens ordförande i Örebro och partidistriktets ordförande. Att lämna politiken gick sådär. Det höll i tre månader. Det som satte stopp för mitt liv utanför politiken var ett telefonsamtal från partiordförande Stefan Löfven. Han frågade om jag

ville bli partisekreterare. Det här var inget samtal som jag hade väntat mig, men jag tackade ja – om än med en liten gnutta vända. Men oss emellan måste jag erkänna: Jag har aldrig ångrat att jag tackade ja till att ha ett av de finaste uppdragen det här partiet kan erbjuda.

5 Och när jag i dag tittar tillbaka på mina fem år som partisekreterare kan jag konstatera att det är det roligaste jobb jag någonsin har haft, men också det svåraste. Det roligaste är såklart att få jobba med alla er som är här, och alla andra i vår otroliga folkrörelse. Att få möjlighet att få bygga ett starkare parti tillsammans med er, att vinna val, att värva medlemmar. Så tack till alla er som jag mött vid dörrknackningar och ringkvällar. Tack till alla er som har slitit för att göra bra möten i S-föreningar och arbetarekommuner, ni som ringer till nya medlemmar och ser till att alla får 10 vara med på sina villkor. Och tack till mina försteombudsmän, 26-manna, och tack till alla er som dagligen jobbar på partiexpeditioner runt om i landet. Tack till alla förtroendevalda i partiet – från dig som sitter i en S-föreningsstyrelse till vårt verkställande utskott.

Jag vill också tacka SSU. Vilket otroligt jobb ni har gjort – inte minst på den här kongressen. Och jag fick ju faktiskt möjlighet att till och med vara med och äta tårta för att fira SSU:s segrar 15 på den här kongressen.

Och såklart, tack till dig Stefan. Tack för att jag fick frågan och tack för att jag fick leda världens finaste parti tillsammans med dig!

Men jag vill även rikta ett särskilt tack till vårt fantastiska partikansli. Ett exempel på det fantastiska jobbet och hur skickliga de är, är ju faktiskt den här kongressen. När vi sitter här – vi 20 får ut handlingar, det är fika, det är fest, det är digital studio, Medlemmarna hemma kan följa den här kongressen via medlemsbrev och digitala sändningar. Det är presskonferenser. Vi ser till att det rullar härinne. Det här partikansliet är ett lagarbete utöver det vanliga. Så Magda och Tobias – jag lovar att ni kommer att mötas av Sveriges proffsigaste partikansli. Ge dem en jättevarm applåd!

Och det går ju faktiskt inte att stå här utan att känna en viss känsla av stolthet över vad 25 vi alla har åstadkommit tillsammans. Jag är stolt över när jag ser verksamhetsansvariga i arbetarekommuner träffas på våra årliga verksamhetsforum. Jag är stolt när fackligt aktiva partivänner träffas i framtidsrådet för att utveckla politiken. Jag är stolt när vi genomför utbildningar i ledarskap, kampanj och mötesteknik. Och jag är stolt över att vi är ett parti som mår så otroligt bra.

30 Vårt partis styrka är mångfalden av idéer, perspektiv och viljor, och vi är ett brett parti med många viljor – det ska gudarna veta! Och ibland kan det då och då uppstå en kris, rent av en konflikt, och det är ju då som jag som partisekreterare ganska ofta behöver göra en insats, men då brukar jag ta hjälp av en särskild person som har funnits med mig mina år som partisekreterare, om än på lite avstånd. Jag presenterade henne redan när jag valdes, och det är ju Dolly – ja, jag 35 pratar ju alltså om Dolly Parton.

Hon säger så här: ”Om du vill ha regnbågen så måste du stå ut med regnet.” Och ja, jag kan väl bara konstatera att jag älskar vårt parti, jag älskar regnbågen och det är ju tur att jag inte har varit rädd för lite regn!

När jag tittar tillbaka på min tid som partisekreterare kan jag inte låta bli att tänka på 40 valrörelsen 2018. Ni minns hur det lät – vi var mer eller mindre uträknade. Alla förståsigpåare visste att Socialdemokraterna alltid tappar i slutet av en valrörelse. Men vi visade att tyckarna hade

fel och vi hade rätt. Vi kämpade hela vägen in i kaklet, alla gjorde sitt. Och på valnatten 2018 tror jag flera av oss kom och tänka på den där meningen som använts så många gånger i vårt parti: ”Stolt men inte nöjd.”

Vi var inte nöjda, inte någonstans, men visst sjutton var vi stolta! Vi var stolta över vad vi hade åstadkommit tillsammans. Och jag måste säga: Personligen fanns det en gnutta skadeglädje gentemot dem som redan hade skrivit sina analyser om sossarnas totala kollaps – analyser som fick slängas i papperskorgen. Så glöm aldrig det när förståsigpåarna räknar ut oss nästa gång, för det kommer de att göra: Man ska aldrig någonsin underskatta Sveriges Socialdemokratiska Arbetareparti. Vi lyckades 2018 och vi kommer att lyckas igen 2022!

Partivänner, jag brukar säga att det krävs mod att tacka ja till vissa saker. Men det krävs lika mycket mod att bestämma sig för att sätta punkt. Jag ser nu fram emot att få ägna mer tid hemma i Örebro, på Närkeslätten och i Vintrosa. Stockholm må vara Hennings drömmarnas stad i Per-Anders Fogelströms romanserie men för mig är Örebro, och har alltid varit, mina drömmars stad. Jag har haft fem fantastiska år tillsammans med er. Jag kommer alltid att bära med mig de erfarenheter jag fått som partisekreterare. Inte minst kommer jag alltid bära med mig de möten med alla fantastiska partivänner under de här åren.

När jag i dag säger tack och hej som partisekreterare gör jag det med en stor känsla av trygghet i att lämna stafettpinnen vidare till dig, Tobias. Nu får du möjligheten att sätta din prägel på det ständiga utvecklingsarbetet i vårt parti. Så stort tack för förtroendet, och tack för att jag fick låna uppdraget som partisekreterare i världens bästa parti!

Avtackning – Stefan Löfven

Magdalena Andersson, partiordförande: Partivänner, så har stunden kommit. Det är dags att tacka av en person som har betytt så mycket för så många av oss – Sveriges statsminister, Socialdemokratiska arbetarepartiets ordförande, vår Stefan Löfven, min chef det senaste decenniet, världens bästa chef och ledare!

Stefan, det vore enkelt att börja i det stora, hur du axlade ansvaret att leda vårt parti efter en turbulent tid, hur du alltid satt vanliga människors verklighet i första rummet, hur du ledde oss genom chock och sorg när terrorismen slog till i centrala Stockholm, hur du varit hela Sveriges stabila mittpunkt månad efter månad av pandemi och krishantering.

Men det vore att göra det lätt för sig. Att du aldrig har backat när det har blivit tufft, att du alltid stått tryggast i rummet när det blåst som helst – det vet vi redan. Det norrländska kärnvirke som du är byggd av känner alla redan till. Så jag ska börja i det lilla.

Stefan, jag minns fortfarande när vi satt i sofforna på IF Metalls förbunds kontor för snart tio år sedan, när du ställde frågan om jag ville bli Socialdemokratiska arbetarepartiets ekonomisk-politiska talesperson och stå vid din sida. Det är lätt att glömma hur djärvt det var. Du var nyvald och saknade riksdagsplats. Jag hade inte heller någon riksdagsplats. Du var inte jättekänd för svenska folket. Jag var ju överdirektör på Skatteverket och helt okänd utom för dem som är jätteintresserade av skattesystemets utformning – och de är fler än ni tror!

Men du frågade och jag tackade ja. Och sedan dess har vi pratat med varandra i princip varje

dag. Att du skulle bli världens bästa chef förstod jag snabbt. För trots det enorma arbetstryck som du levt under det senaste decenniet har du alltid prioriterat tid för oss – dina kollegor och medarbetare.

5 Du har ställt de viktiga frågorna om det professionella: Har vi haft de förutsättningar vi behöver för att det ska vara skillnad på riktigt? För det här med att göra skillnad på riktigt har varit viktigt för dig. Du har ställt frågor om det svåra, för politik är ju sällan enkelt: Hur säkerställer vi att vi fortsätter framåt när motgångarna hopar sig? För framåt har du alltid velat. Och du har ställt frågor om det mänskliga: Hur mår vi i familjen? För under ett årtionde hinner det ju passera både toppar och dalar. Du har visat oss tillit, hittat en väg framåt som fungerar för
10 alla, *även i de lägen när en gemensam lösning från början ser ut som en önskedröm. Och Stefan – som ingen annan lyckas du ta fram det bästa i oss alla. Det har varit ditt ledarskap och jag kommer att sakna det och dig varje dag.*

15 Det där var alltså en kort introduktion – nu börjar själva talet! För jag vill inte bara tala om världens bästa chef, jag vill tala om Stefan Löfven, vår partiordförande, om socialdemokraten Stefan Löfven.

Partivänner, Stefan tog över rodret i vårt parti när behovet var som störst, när skutan gungade och krängde som mest. Stefan Löfven axlade ansvaret och blev den där enande kraften, personen som partiet och hela arbetarrörelsen kunde samlas bakom. Och med det ledarskapet kunde vi lämna turbulensen bakom oss. Vi fick arbetsro och möjlighet att fokusera på resultat. Att stoppa
20 högerens skattesänkningar och nedmonteringar av välfärden, och vi har sett resultat. Under Stefan Löfvens ledning har vårt parti stått obesekrat av högern. Blockpolitiken som fördummade svensk politisk debatt och omöjliggjorde konstruktiv diskussion har du lyckats bryta upp. Vi har vunnit två val och har god chans att vinna det tredje. Vi har sett tre moderata partiledare. De har kommit och gått – men Stefan har bestått!

25 Men inte minst har vi sett resultaten av hundratals och åter hundratals förhandlingar med socialdemokratiska framgångar, för det är ju det som du har varit intresserad av – de sakpolitiska vinsterna. Förändring i verkligheten, förbättring för vanligt folk. Spel har du aldrig varit intresserad av, trots din lång fackliga erfarenhet som har skapat den där mästerliga förhandlaren som du är. Det är ju resultaten som har varit i fokus. 100 000 fler anställda i välfärden, över en
30 kvarts miljon nya jobb, 300 000 nybyggda bostäder och något jag vet att du gillar: den största satsningen på vårt lands försvar sedan 1950-talet.

Listan över dina politiska vinster är lång, men allra störst är väl ändå den gröna jobb- och industripolitiken. Du var den första att ställa dig på barrikaden när Moderaterna pratade om att jobben i den svenska industrin var *basically gone*, för du var den första att förstå hur verkligheten
35 såg ut. Att det är i den gröna industriella omställningen som framtiden och möjligheterna finns. Och du var den som gick före och fick oss andra att förstå att klimatomställningen, utvecklingen av ny teknik och de gröna jobben går hand i hand, och så formade du svensk politik därefter.

Och nu ser vi det hända i verkligheten. Hundratals miljarder som ska investeras i en ny grön industrivåg som drar över Sverige. Fossilfritt stål, batteritillverkning, grön elförsörjning.
40 Det börjar i norr – jag vet att du är väldigt stolt över det. Där växer de nya jobben, där växer framtidstron, och det går inte att få ett bättre kvitto på ett framgångsrikt partiledarskap, Stefan!

Men trots det är det nog så att för många människor runt om i Sverige så har Stefan Löfven först och främst varit vår statsminister. Sveriges stabila statsminister. Tryggheten personifierad. Som i varje stund satt landet först. Som lagt om en ohållbar migrationspolitik, bytt skattesänkningar mot investeringar i välfärden och som med korttidspermittering räddat hundratusentals
5 människor från risken att bli av med jobbet under pandemin. Som lett landet genom terrordåd och ekonomisk kris. Som stått kvar, stått pall, stått trygg och fortsatt leda vårt land framåt.

Hur orkar han? Det är många som har undrat det. Och Stefan, efter de här tio åren tror jag att jag vet svaret. Det är värderingarna. Du lever dina värderingar och du gör det fullt ut – i ditt ledarskap, i din tjänstgöring som statsminister. Dina värderingar, de socialdemokratiska
10 värderingarna om plikt, rätt och solidaritet. De skiner igenom hela din gärning.

Inte minst har vi sett det när du har burit vårt partis kamp mot antisemitismen och hågkomsten av Förintelsen. De överlevande från det fruktansvärda folkmordet och deras berättelser har format dig. Du har tagit dem till dig, stått upp för människovärdet och aldrig svikit. Malmöforum där du samlade ledare från hela världen för att säkerställa att vi aldrig
15 glömmer. Och när Sveriges museum om Förintelsen öppnar nästa år kommer det att vara många som minns ditt engagemang. Och Stefan, den gärningen ska vi alla fortsätta!

Så Stefan, tack för allt. Tack för dina värderingar. Tack för din tid som Sveriges statsminister. Tack för att du har lett vårt parti. Tack för att du har varit världens bästa chef och finaste, finaste
20 medmänniska!

Videohälsningar med tack till Stefan Löfven samt musikframförande av Lars Winnerbäck.

*Stefan Löfven, avgående partiordförande: Tack för det här! Jag var på väg upp två gånger, men då insåg jag att Magdalena påminner om en av hennes företrädare som finansminister, Gunnar
25 Sträng, som värmer upp i 15 minuter och sedan kommer resten.*

Det här värmer verkligen, och det var roligt att höra i videohälsningarna att man inte är helt dum i huvudet; det är lite arbetarstuk på den kommentaren! Jag tror det är Tomas Eneroth som brukar säga att han hade någon arbetskompis som sade i positiv bemärkelse: ”Du är inte bara en
30 djävel, du är en fan också!”

När det gäller fotbollsminnet på filmen vill jag bara berätta, *många av er kanske vet om det, om när jag var på Harpsund och skulle titta på fotboll. Det var mot Manchester United, Ardalan* – det var en match som du helst vill glömma, men ni har tagit revansch flera gånger.

Det var mot Tottenham, mitt favoritlag. Jag satte mig ner med en pizza och en öl, ser fram emot matchen. Manchester United får en straff efter en eller två minuter – naturligtvis helt
35 feldömd. De gör mål, och jag tänker: ”Jaha, så rolig blir den här kvällen.” Sedan gör Tottenham 1–1, efter några minuter; jag tror det var Son som gjorde mål. Och jag ställer mig upp och skriker. Efter ett tag kommer en av livvakterna och frågar: ”Är du ok, Stefan?” ”Ja, det tror fan det – Tottenham har gjort mål, så det är helt ok!”

Tack snälla ni. Det är naturligtvis så att jag under åren ibland har tänkt på vad man ska säga den dag jag avgått, och nu är vi helt plötsligt här. Och ska vara ärlig och säga att jag är lite nervös
40 – det är jag! För hur sammanfattar man alla dessa år som partiordförande och statsminister?

Jag skulle kunna börja i kronologisk ordning från 2012 och framåt, oppositionsåren och hur vi 2014 fick bilda regering, vad det innebar och så vidare. Hur vi lade om riktningen 2014. Jag skulle kunna räkna upp alla möjliga miljarder och reformer som vi satsat på välfärden, klimatet, jobben och tryggheten. Eller varför inte alla kriser vi har fått uppleva och hantera? Men jag väljer att inte göra det. Jag vill ändå nämna några viktiga perspektiv som jag har med mig från den här tiden:

Vi har stärkt barnens rättigheter. Vi har gjort barnkonventionen till svensk lag och vi har infört det som kallas barnfridsbrott. Som feministisk regering har vi stärkt jämställdheten med samtyckeslagstiftning och vikt en tredje månad ytterligare vardera i föräldraförsäkringen.

Välfärden och dess fantastiska personal har prioriterats i varje givet sammanhang. Jag tror att Magdalena nämnde det. Det är ungefär 100 000 fler anställda i svensk välfärd. Polisen har fått fler kollegor och bättre verktyg, så att man kan klara upp fler brott.

Jämlikheten har varit grunden i alla budgetar med världens bästa finansminister. Vi har gett mest till de som har minst. Det är sossepolitik. Kunskap och bildning har varit svaret på många av våra utmaningar i samhället – inte fattigdom och segregation.

Vi har stärkt samarbetet med parterna, stärkt partsmodellen och därmed den svenska modellen. Vi har påbörjat det stora gröna samhällsbygget och en kraftfull klimatomställning! Och dessutom vill jag påstå att Sverige har en viktig roll Europa och ute i världen. Nu får vi återigen vara förebilder i kampen för människovärdet, för jämställdhet och för klimatet. Så efter åtta borgerliga år där samhället drog sig tillbaka har vi börjat bygga det starka samhället igen!

Men jag skulle hellre vilja summera den här tiden med att läsa inledningen av vårt partiprogram för mig säger det allt: ”Socialdemokratin vill forma ett samhälle grundat på demokratins ideal och alla människors lika värde och lika rätt. Fria och jämlika människor i ett solidariskt samhälle är den demokratiska socialismens mål.”

Där har vi det, mina vänner. Ur de raderna utvecklas all vår politik. Det är det som är den röda tråden genom partiets historia, och det är i ljuset av det som jag vill att vi ska betrakta oss nu och naturligtvis när vi formar framtidens politik.

Att kampen för det jämlika människovärdet kräver jämlikhet. Det är det vi har förstått, den kombinationen. Att jämlikhet är en förutsättning för att alla människor ska känna frihet. Och den enda riktiga grunden för att uppnå jämlikhet är ett solidariskt samhälle. Det är så det hänger ihop, och det är de värderingarna som har styrt allt vårt handlande hela resan i opposition och i regeringsställning.

Kristina Lugn sa ungefär så här, och jag vet att också Stina Wollter har använt samma sägning:

”Egentligen borde man alltid gå omkring med ett fotografi av sig själv som barn i plånboken, så att man inte glömmer att ställa sig frågan: Är jag den sortens människa som jag skulle överlämna ansvaret för detta barn till?” Är inte det smart? ”Är jag den sortens människa som jag skulle överlämna ansvaret för detta barn till?” Jag tror att vi skulle få ett bättre samhälle om fler ställde sig den frågan. Det är en humanistisk grundsyn och jag tror att det rör själva kärnan i att vara människa – att försöka vara den person som jag önskade tog hand om mig själv som barn.

Varför säger jag det här? Jo, för humanismen är också grunden i vår socialdemokratiska rörelse, och jag kan med oro konstatera att försvaret av människovärdet och humanismen

blivit allt viktigare i vårt samhälle. Men det stärker mig också i min övertygelse att det jämlika människovärdet måste försvaras varje dag. Vi har alla ett okränkbart människovärde. För oss socialdemokrater är det här en självklarhet. Det är ur den övertygelsen som vår rörelse är sprungen. Det var den övertygelsen som fick arbetare att förenas under just parollen
5 ”Människovärdet vi fordra tillbaka!” Det var för att man i sin vardag fick uppleva hur det var när människovärdet kränks.

Människovärdet är i grund och botten en fråga om respekt för andra människor: Om kärleken till medmänniskan. Om medmänsklighet. Och då ha vi ett val, mina vänner, i ett samhälle: Antingen bygger vi ett samhälle som tar fram det sämsta ur människan. Där splittring och hat får
10 frodas. Där vi inte blir de människor vi skulle vilja ge vårdnaden om oss själva som barn. Eller så bygger vi ett samhälle som tar fram det bästa ur människan, och för socialdemokratin är det ett samhälle där respekt, tillit och medmänsklighet råder.

Jag vet att många med samma bakgrund som jag, eller liknande bakgrund, som inte har haft det lätt. Jag hade tur som fick komma till ett kärleksfullt hem hos Iris och Ture Melander. Jag har
15 alltid fått uppleva trygghet och kärlek, alltid känt mig sedd. Mitt liv hade kunnat utvecklas på så många olika sätt. Det där tänker jag på ibland när jag träffar unga personer, kanske framför allt pojkar, som försöker hitta sin roll i tillvaron.

Min livsresa har gett mig en insikt om att vi aldrig kan veta vad en medmänniska faktiskt bär på, och därför kanske vi inte ska vara så snabba med att döma andra människor. Vi måste möta
20 människor också med förståelsen om att vi alla har en ryggsäck att bära. Det innebär inte att vi ska acceptera att människor betar sig illa. Tvärtom. Men jag tror världen skulle vara en bättre plats om vi oftare försöker förstå vad våra medmänniskor bär på.

Det kanske visar det sig att det aldrig är någon som har frågat. Kanske visar det sig att vi bär på samma slags bagage eller som Barbro Hörberg uttrycker det i låten *Gamla älskade barn*:

25
*Vilken dag upphör ett barn att vara barn?
Vilken dag slutar barnens vän att vara vän?
När mister en människa barnets rätt
till trygghet och tröst och förlåt?
30 Vilken dag betraktas man plötsligt som vuxen och stor
och får själv ta hand om sin gråt?*

Så när sorgen kommer, mina vänner, ska vi möta gemenskap och ett starkt samhälle, så att ingen ska behöva vara ensam att ta hand om sin gråt.

35 Jag vet att många borgerliga röster vill ta min resa från fosterbarn till statsminister som ett exempel på vilket fantastiskt land Sverige är att göra klassresor i. Det är på ett sätt hedrande och ja, vårt land är fantastiskt. Men i grunden är det någonting som skaver i det resonemanget.

För det första – jag vet ju att min resa var möjlig tack vare utbyggnaden av välfärden och den sociala demokratin. Högern sa konsekvent nej till de reformer som faktiskt möjliggjorde min
40 och många andras livsresa. Men framför allt vänder jag mig mot den här borgerliga synen att arbetarklassen är något som man ska lämna eller vill lämna. Inte för att jag är emot klassresor,

men det bygger på föreställningen om att det inte är fint nog att vara arbetare. Att det viktigaste inte är hur arbetare faktiskt har det, utan att arbetare alltid ska kunna göra klassresor och lämna sin arbetarklass.

5 Och högern tänker att arbetare alltid ska ha det på ett visst sätt, och då är det naturligtvis dåliga villkor som ska gälla, för man kan ju ta sig därifrån. Jag värjer mig mot den här tanken. Att vara arbetare ska inte innebära att man lever i fattigdom, sliter ut sig eller är rädd för att dö på jobbet. Man ska kunna leva gott, känna trygghet, ha ett arbete som man vill gå till. Ha frihet och makt att forma sitt liv. Vi vill bygga ett samhälle som är lika gott för barnskötaren som för bankdirektören, för lastbilschauffören som för läkaren. Vi vill bygga ett samhälle som är lika gott
10 för svetsaren som för statsministern.

Man ska känna stolthet över att vara arbetare och över sitt yrke. Men framför allt ska man aldrig behöva oroa sig för ekonomin, för hälsan och tryggheten bara för det faktum att man är arbetare. Så när borgerliga partier pratar om de här klassresorna värjer jag mig. De struntar i hur arbetare har det, för man kan ju göra klassresor. Visst – jag är stolt över min livsresa, och även om
15 den tog mig till Sagerska kan jag säga: Jag kommer väldigt väl ihåg varifrån jag kommer och jag är så stolt, och kommer alltid att vara stolt, över min bakgrund.

Min största politiska förebild som ung var Olof Palme, som för så många andra. En av de saker som jag särskilt fastnade för var hur Olof Palme tog världen till Sverige men också Sverige ut i världen. Att våra idéer om jämlikhet, frihet och solidaritet gäller hela världens befolkning,
20 naturligtvis.

Vår värld står inför enorma utmaningar i dag. Det som oroar mig mest är klimatkrisen som vi befinner oss i men också hotet mot demokratin och hotet mot människovärdet. Jag sa det häromdagen och jag vill säga det igen: Klimatkrisen är vår tids stora ödesfråga. Vi har inget val. Utsläppen måste ner och det så snabbt som det går. Vi ska uppnå 1,5-gradersmålet. Men jag
25 är optimist för nyindustrialiseringen inger hopp, och det är faktiskt så att den inger också en inspiration över hela världen, och det gör mig riktigt, riktigt stolt!

Men i dag vill jag säga några ord om demokrati. En händelse som jag tror att ingen av oss glömmer är stormningen av Kapitolium. Då segrade trots allt demokratin i USA. Men stormningen av demokratins innersta kärna i USA var inte en isolerad händelse. De krafterna
30 finns kvar. Det är inte över, och om de lyckas, vad händer då? Hur påverkar det USA och hur påverkar det resten av världen?

Budskapet är att demokratin aldrig får tas för given, den måste värnas varenda dag. Och så måste alla demokratiska krafter samlas för att stå upp för demokratin, människovärdet och rättsstatens principer. Då påstår en del att Sverige är ett så litet land att det inte spelar någon roll
35 vad vi gör. En del påstår att socialdemokratiska idéerna blivit irrelevanta. Men verkligheten visar precis hur fel de här dysterkvistarna har. Sverige, och svensk arbetarrörelse, har en viktig roll i kampen för demokrati, för människovärdet och klimatet. Och vänner, nu blåser det mer och mer socialdemokratiska vindar i Europa och i världen. Är det inte skönt att känna de vindarna?

Det finns flera stunder som har påverkat inte bara mig utan politiken och hela vårt land för
40 lång framtid. Pandemin berörde oss på djupet vad det är att vara människa. Det blev med en brutal tydlighet uppenbart hur beroende vi är av varandra.

För fyra år sedan när vi samlades för partikongress hade det fruktansvärda terrordådet på Drottninggatan precis ägt rum. Det var väldigt, väldigt tufft. Fem människor dödades, varav ett barn. Men det var mitt i allt, precis som under pandemin, fint att se hur solidariteten växte i vårt samhälle. Folk hjälpte till att hämta på förskolan, att skjutsa eller öppnade upp sitt hem för en medmänniska.

I somras besökte jag Utøya. Det var 10 år sedan 69 människor, barn, mördades av en högerextrem terrorist. Det terrordådet var ett politiskt angrepp på socialdemokratin. När jag stod där på Utøya i år, och tänkte på alla som mördats för att de var socialdemokrater, kände jag en djup sorg men också en som växte fram inombords. Jag vill låna Lalehs ord:

*Jag ska berätta din historia om du dör.
Jag ska berätta din historia och hålla dig levande.
Det bästa jag förmår.*

Kampen för människovärdet måste vi kära vänner ta varje dag, eller för att använda AUF:s ord: ”Aldrig tåga, aldrig glömma.”

För några år sedan åkte jag till Auschwitz med Livia Fränkel, en av de överlevande från Förintelsen. Det var min första gång där, det var Livias andra. Livia pekade mot en skorsten och så sa hon: ”När jag frågade var mina föräldrar var så var det detta de visade mig.” Röken från den skorstenen – det var allt som var kvar av hennes och Hédi Frieds föräldrar. Det är ett tillfälle, en stund, jag aldrig kommer att glömma. Vänner, när nu de som en gång överlevde människans mörkaste kapitel säger att i dag känner de igen tecknen på det som då hände – då måste vi reagera, inget annat duger, för det som skedde så skedde stegvis. Det var stegen mot mänsklighetens avgrund.

Och jag önskar, ni önskar, alla vi önskar, att de här ondskefulla idéerna har försvunnit, men tyvärr är det inte så. Nazismens vedervärdiga ideologi lever kvar i världen och i Sverige, och det – om något – är en påminnelse om att vi ständigt måste hålla emot de krafter och idéer som i dag hotar demokrati och människovärde. Sverige är inte på något sätt vaccinerat mot den utveckling som vi ser i flera länder runtom i Europa och i andra delar av världen, och då är det med stor oro jag ser hur snabbt normaliseringen går av de krafter som på riktigt hotar det lika människovärdet och demokratin, som hotar tilliten, sammanhållningen, medmänskligheten.

Vi kan mina vänner aldrig, aldrig ta demokratin för given. Vi vaccinerar oss den dagen vi står upp på riktigt mot rasism, mot hat, mot splittring. Vi vaccinerar när vi står upp för demokrati och solidaritet, när vi står upp för människovärdet! Då vaccinerar vi oss.

Men det är nu vi skriver morgondagens historieböcker. Det är nu vi formulerar utopier och visioner som blir framtidens verklighet. Det är nu vi avgör vad kommande generationer ska säga om oss. Därför har vi alla ett ansvar att stå på rätt sida om historien. Arbetarrörelsen har alltid varit högerextremismens främsta motpol. Och mitt löfte har ni: Kampen för människovärdet har alltid varit, och kommer alltid att vara, min absolut starkaste drivkraft.

Det är därför också som jag nu tänker svara på frågan om vad jag är mest stolt över: Det är att vi som parti tillsammans står upp för det lika människovärdet och för demokratin och

att vi genom det, trots det svåra parlamentariska läget, också samtidigt har fått ut så mycket socialdemokratisk politik som gör skillnad. Och att vi med det hållit ett parti med rötter i nynazismen borta från makten. Jag är stolt att vi står på rätt sida om historien!

5 Kära vänner, Viktor E. Frankl, också en överlevande från Förintelsen, sa så här: "Between stimulus and response there is a space. In that space is our power to choose our response. In our response lies our growth and our freedom."

Viktor Frankls budskap är det här: Det är mitt ansvar hur jag agerar. Däri ligger i min mognad men också min frihet att välja vad jag säger eller vad jag gör. Möjligheten då är att jag gör mot andra som jag vill att andra ska göra mot mig – den universella tanke som finns i alla stora
10 religioner. Men när du som vuxen skriver sexistiska och rasistiska kommentarer på sociala medier – hur ska vi då lära våra barn om hur vi behandlar varandra? När du som vuxen anser att uttryck för rasism eller till och med nazism inte är ett problem – hur ska vi då lära våra barn att alla människors har lika värde? I tider av hat och splittring behöver nog fler ställa sig frågorna: "Hur skulle jag må om jag blev behandlad som jag behandlar andra? Hur skulle jag må om det var jag
15 som tog hand om mig själv som barn?"

Kära partivänner, jag har älskat att vara det socialdemokratiska arbetarpartiets ordförande och jag har varje dag känt en sådan stolthet att få företräda er och också vårt fantastiska land. Men bakom varje statsminister och partiordförande finns det så otroligt många personer som gjort detta uppdrag möjligt över huvud taget.

20 Tack alla medborgare i vårt land. Tack alla partimedlemmar, fackliga kamrater, medlemmar, förtroendevalda – det spelar ingen roll, men lite extra får jag nog säga till verkställande utskottet och partistyrelsen som jag har träffat lite extra ofta under de här åren. Tack Carin och Lena som har varit partisekreterare under dessa år – tack för allt fantastiskt arbete som ni har gjort för vårt parti Tack alla statsråd, statssekreterare och alla medarbetare i såväl partikansli som
25 regeringskansli. Tack alla mina livvakter.

Det finns några jag skulle vilja säga ett par extra ord om. Mina föräldrar – mamma Margareta, mamma Iris, pappa Ture, mina syskon. Två mammor, hörde ni det? Det är inte så dåligt! Det är tack vare er som jag är här. Ni har lärt mig så mycket om livet och gett mig kärlek och trygghet. Det gick rätt bra ändå för den där pojken vars livsresa började lite skakigt.

30 Kära Magdalena, vår partiordförande, min partiordförande. Grattis till partiet, vi har valt den bästa partiordförande man kan tänka sig! Det känns så otroligt hoppfullt och tryggt att överlämna ordförandeklubban till dig. Du är klok, kompetent och en otroligt skicklig debattör, så det är väldigt skakigt nu på högerkanten, riktigt skakigt. Du är också en väldigt varm och omtänksam person. Du bryr dig om dina medmänniskor och du är en väldigt bra vän. Sen är du förbaskat rolig också!

35 Magdalena, jag kommer att hålla mig långt i bakgrunden men du vet var jag finns om du behöver bolla något eller kanske bara skratta tillsammans; vi får fortsätta att göra det. Och du vet att i mig kommer du alltid att ha en trofast vän, det vet du.

Om nu alla ursäktar så kommer jag till det allra viktigaste – min kära Ulla. Jag vet inte hur jag ska kunna tacka dig för alla dessa år. Jag kan bara konstatera att det inte hade gått utan dig. Så
40 enkelt är det. Du har varit min trygghet i en, det kan man väl ändå säga, rätt så märklig tillvaro. Jag vet att det inte alltid varit så roligt med inställda planer för oss, telefonsamtal mitt i natten,

plötsligt uppkomna resor, men du har alltid funnits där och det är från dig som jag fått det viktigaste och bästa stödet.

Sen finns det ingen som kan generera så många likes på sociala medier som Ulla. Varje gång du är med slår vi nya rekord! Men nu börjar du få tuff konkurrens; det finns en jättesöt hundvalp som också ger många likes, så det är du eller hundvalpen som gäller nu i framtiden! Nu är det första dagen på resten av våra liv, Ulla, och jag ser så mycket fram emot allt som vi ska göra tillsammans. Jag vet som sagt inte riktigt hur jag ska kunna tacka dig men jag ger dig min morgon, jag ger dig min dag,

Älskade parti, detta här är ju inget avsked. Ni kommer att hitta mig i valstugan, på ringkvällen, vid dörrknackningen, där jag hörde i går att vi kommer att bli omsprungna av SSU – och det tror jag säkert. Men jag lovar er att jag kommer ta kampen för demokratin och alla människors lika värde så länge som jag lever. Ta hand om varandra, och det är kanske mitt absolut viktigaste medskick. Det kommer fler utmaningar, fler kriser och motgångar och då behöver vi varandra.

Jag vill avsluta med att läsa en del av en dikt av Kent Andersson, för hur underbart det än har varit så kan jag inte annat än säga att jag längtar lite efter den där friheten också:

15

Jag måste ge mig själv en dag,

då min tanke får sväva fritt.

En dag då jag tar mitt första steg

och vet att det steget är mitt.

20

Jag vill vakna upp i ett eget rum,

resa mig upp och stå på golvet en stund

och fråga mig själv: Åt vilket håll ska jag gå?

Ett steg i sänder.

Och sedan ett steg till.

25

Det är härligt att se vad som händer.

när man går åt det håll man själv vill.

Tack vänner, vi ses!

30

Tjänstgörande ordförande: Tack Magda, Stefan, Lena, Tobbe och partikansliet för kanske en av de mest oförglömliga timmar man varit med om i partiet någonsin. En applåd till alla som gjort det här möjligt!

35

Jag vet att ni älskar varandra allihop här inne och tycker att det är väldigt kul, så vi tänkte gå in på området säkerhetspolitik nu! Nej, det får vara bra för i dag – jag tror att känslorna hänger utanpå oss alla. Men vi är ändå på kongress som ni vet, och vi ska ju ajournera oss för kvällen. Innan vi gör det vill jag säga att vi återsamlas klockan 19.00 för kongressfest.

40

Vi har dessutom gått igenom schemat för morgondagen. Vi har kämpat på i dag för att det här ska gå smidigt och snabbt, och därför kommer vi att kunna ge er sovmorgon i hela 30 minuter i morgon! Därför ajournerar vi oss till 09.00 i morgon.

Ajournering

Kongressen ajournerades klockan 16.58.

SÖNDAGEN DEN 7 NOVEMBER 2021

Förmiddagens förhandlingar

5 Förmiddagens förhandlingar inleddes klockan 9.04.

Ordförande: *Elisabeth Brandt Ygeman* och *Erik Ezelius*

Sekreterare: *Veronica Nelson* och *Alexander Högberg*

10 Permission

Azra Mujanovic, Jönköpings län, beviljades permission hela dagen.

Tjänstgörande ordförande: Jag vill börja med att rikta ett stort tack som var engagerade i gårdagens fest. Det var en helt otrolig fest! Sedan är det lite fantastiskt att i går, på det här golvet, var det rätt
15 många som dansade och sjöng och festen var faktiskt under de platser där ni nu sitter eftersom allt hissades upp. Jag tycker att vi ger alla som ordnade detta en stor applåd!

Dagordningens punkt 8

20 Val av partiorgan, fortsatt behandling

Dagordningens punkt 8.5

25 26 ledamöter i partistyrelsen

Föredragning och förslag

Elvy Söderström, valberedningens sammankallande: Först vill jag nog förrätta omval på dem som ordnade festen igår, för den var fantastisk!

30 Men vi börjar med välja 26 ordinarie ledamöter till partistyrelsen, och en enig valberedning föreslår Anna-Caren Sätherberg, Jämtlands län, Ulf Olsson, Sjuhäradsbygden, Fredrik Olovsson, Södermanland, Fredrik Lundh Sammeli, Norrbotten, Karin Wanngård, Stockholm, Kenneth Östberg, Västmanland, Vivianne Macdisi, Uppsala län, Niklas Karlsson, Skåne, Heléne Fritzon, Skåne, Åsa Westlund, Stockholms län, Aida Hadzialic, Stockholms län, Lawen Redar, Stockholm,
35 Matilda Ernkran, Örebro län, Ronny Löfqvist, Halland, Ilan de Basso, Jönköpings län, Helene Björklund, Blekinge, Katrin Stjernfeldt Jammeh, Skåne, Hanna Westerén, Gotland, Mattias Jonsson, Göteborg, Paula Holmqvist, Fyrbodal, Isak From, Västerbotten, Teresa Carvalho, Östergötland, Peter Kärnström, Gävleborg, Patric Björk, Skaraborg, Gabriella Lavecchia, Seko och Johan Lindholm, Byggnads till ordinarie ledamöter i partistyrelsen.

40

Beslut

Kongressen beslöt:

att välja Anna-Caren Säterberg, Ulf Olsson, Fredrik Olovsson, Fredrik Lundh Sammeli, Karin Wanngård, Kenneth Östberg, Vivianne Macdisi, Niklas Karlsson, Heléne Fritzson, Åsa Westlund, Aida Hadzialic, Lawen Redar, Matilda Ernkrans, Ronny Löfqvist, Ilan de Basso, Helene Björklund, Katrin Stjernfeldt Jammeh, Hanna Westerén, Mattias Jonsson, Paula Holmqvist, Isak From, Teresa Carvalho, Peter Kärnström, Patric Björk, Gabriella Lavecchia och Johan Lindholm till ordinarie ledamöter i partistyrelsen.

10

Dagordningens punkt 8.6

15 ersättare i partistyrelsen

15

Föredragning och förslag

Elvy Söderström, valberedningens sammankallande: Valberedningen föreslår kongressen att välja Monica Johansson, Södermanland, Anders Öberg, Norrbotten, Mattias Vepsä, Stockholm, Johan Persson, Kalmar län, Aylin Fazelian, Göteborgsområdet, Lars Isacsson, Dalarna, Andreas Schönström, Skåne, Robert Olesen, Kronoberg, Sara Nylund, Västernorrland, Jonas Attenius, Göteborg, Karin Sundin, Örebro län, Carina Ödebrink, Jönköpings län, Anna-Lena Danielsson, Västerbotten, Ebba Östlin, Stockholms län och Gunilla Svantorp, Värmland till ersättare i partistyrelsen.

20

Beslut

25

Kongressen beslöt:

att välja Monica Johansson, Anders Öberg, Mattias Vepsä, Johan Persson, Aylin Fazelian, Lars Isacsson, Andreas Schönström, Robert Olesen, Sara Nylund, Jonas Attenius, Karin Sundin, Carina Ödebrink, Anna-Lena Danielsson, Ebba Östlin, och Gunilla Svantorp till ersättare i partistyrelsen.

30

Dagordningens punkt 8.7

35

Tre revisorer

Föredragning och förslag

Elvy Söderström, valberedningens sammankallande: Valberedningen föreslår kongressen att välja Jan Björklund tillika sammankallande, Skåne, Mattias Tegnér, Stockholms län och Elisabeth Löf, Västmanland till ordinarie revisorer.

40

Beslut

Kongressen beslöt:

att välja Jan Björklund, Mattias Tegnér och Elisabeth Löf till revisorer, varav Jan Björklund som sammankallande.

5

Dagordningens punkt 8.8

Tre revisorsersättare

10

Föredragning och förslag

Elvy Söderström, valberedningens sammankallande, föreslog kongressen att välja Claes Göran Carlsson, Kronoberg, Angelica Katsanidou, Kalmar län och Eva Sonidsson, Västernorrland till revisorsersättare.

15

Beslut

Kongressen beslöt:

att välja Claes Göran Carlsson, Angelica Katsanidou och Eva Sonidsson till revisorsersättare.

20

Dagordningens punkt 8.9

Fem ledamöter i programkommissionen

25

Föredragning och förslag

Elvy Söderström, valberedningens sammankallande: Valberedningen föreslår kongressen att välja Magdalena Andersson, partiordförande, tillika ordförande i programkommissionen, Ardalan Shekarabi, Uppsala län, Lawen Redar, Stockholm, Niklas Karlsson, Skåne och Emma Vigren, Västerbotten till ordinarie ledamöter i programkommissionen.

30

Beslut

Kongressen beslöt:

att välja Magdalena Andersson, Ardalan Shekarabi, Lawen Redar, Niklas Karlsson och Emma Vigren, Västerbotten till ordinarie ledamöter i programkommissionen, varav Magdalena Andersson som sammankallande.

35

40

Dagordningens punkt 8.10

Fem ersättare i programkommissionen

5 **Föredragning och förslag**

Elvy Söderström, valberedningens sammankallande: Valberedningen föreslår kongressen att välja Elof Hansjons, Stockholms län, Blerta Hoti, Göteborg, Magnus Johansson, Blekinge, Aylin Fazelian, Göteborgsområdet och Daniel Olsson, Gävleborg till ersättare i programkommissionen.

10 **Beslut**

Kongressen beslöt:

att välja Elof Hansjons, Blerta Hoti, Magnus Johansson, Aylin Fazelian och Daniel Olsson till ersättare i programkommissionen.

15

Dagordningens punkt 8.13

Nio ledamöter i granskningsutskottet

20 **Föredragning och förslag**

Elvy Söderström, valberedningens sammankallande: Valberedningen föreslår kongressen att välja Marie Granlund, tillika sammankallande, Skåne, Marino Wallsten, Västmanland, Mirja Räihä, Stockholm, Per Nylén, Västernorrland, Ulrika Truedsson, Södermanland, Victor Harju, Stockholms län, Gunilla Carlsson, Göteborg, Magnus Carlberg, Kronoberg och Anna Lundberg, Norrbotten till ledamöter i granskningsutskottet.

25

Beslut

Kongressen beslöt:

att välja Marie Granlund, Marino Wallsten, Mirja Räihä, Per Nylén, Ulrika Truedsson, Victor Harju, Gunilla Carlsson, Magnus Carlberg, och Anna Lundberg till ledamöter i granskningsutskottet, varav Marie Granlund som sammankallande.

30

Dagordningens punkt 8.14

35

Fyra ersättare i granskningsutskottet

Föredragning och förslag

Elvy Söderström, valberedningens sammankallande, föreslog kongressen att välja Jacob Sandberg, Södermanland, Frida Christensen, Kronoberg, Dario Espiga, Göteborg och Erik Pelling, Uppsala län till ersättare i granskningsutskottet.

40

Beslut

Kongressen beslöt:

att välja Jacob Sandberg, Frida Christensen, Dario Espiga, och Erik Pelling till ersättare i granskningsutskottet.

5

Dagordningens punkt 8.11

Elva ledamöter i valberedningen

10

Föredragning och förslag

Matilda Ernkrans, föredragande: föreslog kongressen att välja Britt Bohlin, Fyrbodal, Ann-Marie Johanson, Jämtlands län, Niklas Säwén, Västernorrland, Katarina Berggren, Stockholms län, Anders Karlsson, Skåne, Kalle Sandström, Blekinge, Jörgen Hellman, Fyrbodal, Carina Ohlsson, Skaraborg, Andreas Svahn, Örebro län, Agneta Gille, Uppsala län och Dag Larsson, Stockholm till ledamöter i valberedningen. Till sammankallande i valberedningen föreslås Britt Bohlin, Fyrbodal.

15

Beslut

20

Kongressen beslöt:

att välja Britt Bohlin, Ann-Marie Johanson, Niklas Säwén, Katarina Berggren, Anders Karlsson, Kalle Sandström, Jörgen Hellman, Carina Ohlsson, Andreas Svahn, Agneta Gille och Dag Larsson till ledamöter i valberedningen, varav Britt Bohlin till sammankallande.

25

Dagordningens punkt 8.12

Elva ersättare i valberedningen

30

Föredragning och förslag

Matilda Ernkrans, föredragande: Kongressen föreslås välja Caroline Helmersson Ohlsson, Södermanland, Maria Ward, Skåne, Åsa Karlsson Björnmarker, Kronoberg, Mirja Räihä, Stockholm, Gunilla Carlsson, Göteborg, Johan Andersson, Östergötland, Mathias Bohman, Stockholms län, Tomas Riste, Värmland, Filip Reinhag, Gotland, Carina Blank, Gävleborg och Hans Unander, Dalarna till ersättare i valberedningen.

35

Beslut

Kongressen beslutade:

att välja Caroline Helmersson Ohlsson, Maria Ward, Åsa Karlsson Björnmarker, Mirja Räihä, Gunilla Carlsson, Johan Andersson, Mathias Bohman, Tomas Riste, Filip Reinhag, Carina Blank och Hans Unander till ersättare i valberedningen.

40

Dagordningens punkt 10

Behandling av motioner och politiska riktlinjer: Vi bygger landet, fortsatt behandling

5

Dagordningens punkt 10.16

Behandling av område E: Vi bygger gemensam säkerhet tillsammans

Partistyrelsens förslag till politiska riktlinjer – kapitel 5 *Vi bygger gemensam säkerhet tillsammans: En säker och demokratisk värld* (s. 28–30.), *Global rättvisa* (s. 30–31).

10 Motioner och partistyrelsens utlåtanden på område E: (UE113, UE156, UE182, UE183, UE184).

Huvudföredragande: *Peter Hultqvist*

Föredragande: *Helen Fritzon* och *Ann Linde* (Övergripande EU-frågor), *Ann Linde* och
15 *Margot Wallström* (Utrikes- och säkerhetspolitik) samt *Margot Wallström* och *Helene Fritzon*
(Biståndspolitik)

Föredragning och förslag

Ann Linde, föredragande: Jag vill börja med att säga att den första meningen i riktlinjerna faktiskt
20 är fantastisk: ”Internationell solidaritet är grunden för socialdemokratin.” Jag tycker att det har
varit lite väl lite internationella frågor hittills på kongressen så jag är så glad att det är så många
som finns på talarlistan.

Men det har inte varit lite diskussioner under kongressen, och jag vill tacka alla som varit
25 aktiva i temagrupperna, vi har många samtal de senaste dagarna, vi har haft extramöte, och jag
tycker att riktlinjerna har blivit mycket bättre efter det här. Jag tycker dessutom att det är kul att
vi har diskuterat för att komma fram till de bästa målen, formuleringarna, vad det är vi vill göra.

Det är ju så att vi drömmer om en helt annan värld som är fri från kärnvapen, som är fri från
förtryck, som är demokratisk och där man hela tiden sätter fred och frihet främst. Och när det
30 gäller just nedrustningsfrågorna är det något som på nytt engagerar Socialdemokraterna i väldigt
stor utsträckning.

Vi har tagit ett omfattande program. Margot ska prata mer om själva kärnvapenförbudet men
jag vill säga att vi inte bara tittar på målen och hur det ska bli framåt i en värld fri från kärnvapen
utan vi går direkt in på hur vi redan nu kan se till att det blir nedrustning. Vi har, Margot började
och jag har fullföljt, ett initiativ för den stora nedrustnings- och ickespridningskonferensen som
35 ska vara i början av nästa år, som vi kallar Stockholmsinitiativet. 16 länder har vi fått med oss i
kärngruppen, väldigt många länder har skrivit på. Det är 22 konkreta förslag för nedrustning,
och om ungefär en månad ska jag ha den femte konferensen med ministrar om hur vi ska få
kärnvapenstaterna att rusta ner på riktigt.

Den största skillnaden i de internationella frågorna nu från när vi till exempel hade
40 Socialdemokraternas förra internationella program från 2005 – det är ju faktiskt sorgligt att vi
inte har haft ett internationellt program i partiet – handlar om klimatet. Det handlar om att

klimatfrågan har blivit så stor så att vi måste ta den på alla områden. Vi har mycket långtgående förslag i riktlinjerna. Vi har bindande förslag om hur vi ska göra med klimatet; Heléne kommer att berätta mer om det på EU-sidan.

5 Det är också så att frågorna om demokrati har blivit mycket större. Det beror bland annat på att här ser vi en väldigt negativ utveckling. Vet ni att det bara är under tio procent av jordens befolkning som lever i riktiga demokratier? Vi ser det också på vår egen kontinent. Det är många av er som sitter i salen, många i vårt parti har engagerat sig när det gäller Belarus.

10 Två andra saker vill jag säga några ord om, för det har engagerat många. Det är en sak som jag är väldigt stolt över och det är att vi håller fast vid Västsahara. Det är det nästan inga andra som gör. I EU är vi i princip ensamma; utan att få stöd från något annat land stöder vi västsahariernas rätt till självbestämmande. Det har faktiskt hänt två saker som är mycket positiva den senaste tiden. Äntligen har FN utsett ett sändebud, och det är ingen mindre än svensk-italienaren Staffan de Mistura och nu ska han föra förhandlingar. Därför är det viktigt också hur vi uttrycker oss så att vi inte stör honom i den processen. Sverige är dessutom det enda land som kommer att säga
15 nej till att överklaga EU-domstolens dom om att annullera fiskeavtal och jordbruksavtal med Marocko.

En viktig fråga där vi har ändrat oss, och som engagerar många, är frågan om seyfo. Där hade vi föreslagit att avslå attsats E36:1. Vi föreslår redan nu att vi ska anse den besvarad, efter många samtal med er här på kongressen.

20 Det allra sista jag vill säga är att jag vet att många är intresserade av frågan om Mellanöstern, Israel och Palestina. Vi står kvar vid folkrätten. Vi vill ha slut på ockupationen. Vi vill ha en tvåstatslösning med Jerusalem som huvudstad i båda länderna, där båda länderna kan leva under säkra och erkända gränser i en framförhandlad lösning.

25 *Margot Wallström*, föredragande: God morgon kära kongressvänner! Jag vill i likhet med Ann Linde först säga tack till alla er kongressombud för samarbetet, för dialogen under kongressen. Jag tycker att vi har lärt av varandra och vi har fått mycket bättre texter. Det här djupa och starka engagemanget för fred och nedrustning, och också för bistånd och flyktingmottagande och de
30 frågorna, representerar något som går väldigt djupt och långt tillbaka i vårt parti. En historia som vi bygger vidare på och som har gjort om att vi runt om världen är respekterade för de företrädare som har argumenterat för fred och nedrustning under årtionden, och blivit viktiga förgrundsfigurer – Alva Myrdal, Olof Palme och många andra förstås.

Vi har expertis med olika organ och organisationer som övervakar att fred kan uppnås, och vi har en debatt som har varit väldigt viktig. Och den debatten, kring till exempel kärnvapenfrågan,
35 är viktig och den är värdig oss socialdemokrater. För precis som Peter Hultqvist sade i sitt inledningsanförande så handlar det här om liv och död.

Sedan några år tillbaka har man ställt den så kallade domedagsklockan på två minuter i tolv, och man lade till ytterligare 20 sekunder så vi har tagit oss ännu närmare katastrofen. Och det är som om vi inte hade nog med pandemier och allt elände i världen, men vi har också den här
40 känslan av att vi har så många stora hot som hänger över oss. Dit räknas både klimatkrisen men också kärnvapenhotet.

Vad är det då som har förändrats? Vad är det som har gjort att man ställde om domedagsklockan? Där handlar det till exempel om att många fler länder vill skaffa sig kärnvapen. Iran, Nordkorea och fler länder diskuterar på allvar att skaffa sig kärnvapen. Retoriken har förändrats. Nu ser man det inte längre som bara en avskräckning utan som något som faktiskt skulle kunna användas i en krigföring. De avtal som existerar har brutits eller uppfylls inte tillräckligt.

Vi ser också en modernisering av kärnvapnen och det här kostar enorma pengar. Så i en tid när vi undrar om det verkligen finns pengar till att hantera kriser, sjukvård, miljöproblem och allt det som klimatkrisen för med sig så rinner det pengar in i budgetarna som innebär en militarisering runt om i världen utan att det egentligen är någon riktigt debatt om det.

Vad säger då de här riktlinjerna som vi tack vare er har lyckats att enas kring? Det är ju ingen hemlighet för någon här att man kommer in i den här frågan från olika håll, med olika perspektiv, och så hittar vi vår plattform och våra riktlinjerna. I riktlinjerna är det allra viktigaste att målet är detsamma. Vi vill ha en kärnvapenfri värld. Vi etablerar detta och fastställer detta mål. Vi säger också att vi ska ansluta oss till kärnvapenförbudet, att vi vill ha ett sådant och att vi ska göra det. Och vi pratar också om engagemanget. Vi uppmanar folkrörelserna, partiet och hela samhället att engagera sig i en debatt om frågan, vi pratar också om vägen dit och verktygen, och vi anger några av de verktygen.

Hittills är ju det så, precis som Ann Linde sade, att vi har ett ickespridningsavtal där i stort sett världens alla länder finns med och har gjort åtaganden. Men det behövs mycket mer och det behövs också en press från omvärlden mot kärnvapenstaterna för att vi ska kunna bli framgångsrika.

Nu nickar presidiet på ett oroväckande sätt och det betyder antagligen att jag inte har så mycket mer tid, men jag vill också säga att på samma sätt tycker jag att ni har bidragit till bistånds- och flyktingfrågan i vår dialog, med era motioner och det sätt på vilket ni har diskuterat. I skuggan av pandemin vet ni att fattigdomen växer och svälten breder ut sig. Det vi vill är att biståndet ska vara generöst. Det ska vara mycket kärnstöd och att vi inte ska villkora allt. Det ska gå till flickor och kvinnor; vi har tagit era texter och lyft in jättebra förslag i riktlinjerna. Det handlar om miljö och demokrati, där vi redan vet att Sida jobbar jättebra.

Sedan finns det en diskussion kring avräkningar. Då vill jag bara påminna om att Sverige finns med som medlem i det som kallas OECD:s biståndskommitté, där ungefär 30 länder finns. Deras uppgift är just att se till att biståndet är mer effektivt, att det blir mer transparent hur biståndspengarna används och att man sätter upp ett regelverk så att det här inte missbrukas, att det inte bara går in i ländernas reguljära budgetar och används till annat. Man tittar på relevans, effektivitet, resultat, hållbarhet och annat.

Jag tycker att vi har tillgodosett det. Vi har jobbat aktivt och vi har sett en positiv utveckling också i den svenska biståndsbudgeten på det sättet. Här har man minskat avräkningarna och vi är väldigt tydliga med att det här ska användas restriktivt, och det står också i texten.

Så tack än en gång för allt det ni har bidragit till, och jag tror att det här bli frågor som vi kommer att driva tillsammans i fortsättningen också. Jag hoppas på ett fortsatt starkt engagemang ute i alla organisationer för fred och nedrustning och för ett generöst och bra bistånd.

Helene Fritzson, föredragande: God morgon partivänner, och också från min sida ett stort och varmt tack för arbetet i temagrupperna. Temagrupp – det är ju faktiskt när partiet är som allra vackrast, när vi formar politiken tillsammans, och jag som leder vårt arbete i Europaparlamentet önskar inget hellre än att vi ska ta med oss både våra processer och vår politik till Bryssel, för det behövs där.

Svensk socialdemokrati ska fortsätta att ta ledningen i vårt EU. De stora framtidsutmaningarna kan inget land lösa ensamt; de måste vi lösa tillsammans. Och vi från svensk socialdemokrati tar ledning i klimatomställningen, vi ska leva upp till Parisavtalet och de beslut som nu kommer ut av förhandlingarna i Glasgow. Vi ska också, och jag hoppas att ni alla ser det, ta oss an målet vi nu formulerar i riktlinjerna, vilket är klart och tydligt: Vi ska bli världens första fossilfria kontinent i Europa. Och vi har verktygen.

Vi socialdemokrater tar också ledning när Sverige ska bli starkare i EU för demokrati och rättsstatens principer. Det är viktiga verktyg vi nu har skapat. Tack till vår EU-minister och den svenska regeringen för mekanismen och för ordning och reda kring budget och återhämtningsfonder.

Vi ska också fortsätta ta ledningen kring jämställdheten i EU. Precis som Magda sade i sin inledning har vi en utmaning i EU-samarbetet. En tredjedel av alla Europas kvinnor har inte ens ett arbete att gå till, och det är långt mycket viktigare än ett direktiv om minimilöner i EU. Så låt oss ta kampen också för jämställdheten.

Slutligen från min sida: EU blir aldrig starkare än den svagaste länken. Vi kommer att fortsätta att jobba hårt för att vår svenska kommissionär Ylva Johansson ska få igenom sitt migrationspaket i EU. Det är då vi tar ansvar för en hållbar och rättssäker migration i hela EU.

Så partivänner, jag ser fram emot debatten och jag ser fram emot att vi tillsammans i dag formulerar oss kring ett starkare EU, där vi gemensamt tar ledningen för jämlikhet och jämställdhet i Europa. Bifall till partistyrelsens förslag.

Följande förslag förelåg

Riktlinjerna

En solidarisk, säker och demokratisk värld

Internationell solidaritet är grunden för socialdemokratien – i föreningar, folkrörelser och i det parlamentariska arbetet. Vi försvarar demokratin och agerar mot maktmissbruk och diktatoriskt agerande. Vi står upp för folkrätten, de mänskliga rättigheterna och principen om mänsklig säkerhet. Demokratiska rörelser och aktörer, fackföreningar och civilsamhällen ska stötta världen över. Socialdemokraterna ska verka för en stark fredsrörelse i hela världen. Ekonomiska, sociala och kulturella hinder för global rättvisa och människors frigörelse måste avlägsnas. Sverige ska fortsätta att driva en feministisk utrikespolitik, för att kvinnors perspektiv och förutsättningar måste få större påverkan i den internationella politiken. Målet är att kvinnor och män ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Och att Makt och resurser ska fördelas jämställt. Hbtq+-personers rättigheter ska garanteras internationellt och deras rättigheter och identitet ska respekteras fullt ut.

Ett nytt geopolitiskt landskap har vuxit fram som skapar instabilitet och osäkerhet. De auktoritära ambitionerna att nedmontera demokratin och inskränka mänskliga rättigheter är påtagliga, och flera länder stärker sin ställning genom vapenmakt, hybridkrigföring och desinformation. Att stå upp för folkrätten är avgörande för att möta dessa hot. Sverige ska agera för att brott mot folkrätt och mänskliga rättigheter möts av sanktioner och ansvarsutkrävande. Samtidigt ska vi stå för dialog och tillvarata de möjligheter som finns, inte minst genom handel, miljö och mellanfolkliga kontakter.

Vårt svar på auktoritära utvecklingar är ett starkare FN, ett välfungerande OSSE, ett globalt mer aktivt EU, fortsatt samarbete i Norden, i Arktiska regionen samt runt Östersjön och en offensiv agenda för demokrati, diplomati och multilateralism. Socialdemokraterna ska verka för att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region till 2030 - med flera konkreta åtgärder för att förenkla för de som bor och verkar i gränsområden.

Den internationella arbetarrörelsens ansträngningar för att skydda löntagare behöver stärkas i internationella organ. Vi ska jobba för att stärka fackliga rättigheter och mänskliga rättigheter i arbetslivet genom utrikespolitiken.

De stora framtidsutmaningarna kan inte lösas på egen hand, av ett enda land. Det krävs samarbete, solidaritet och systematik. Därmed är det europeiska samarbetet avgörande på en lång rad sätt. Det är genom EU vi har möjlighet att driva en rättvis klimatomställning, öka säkerheten, och genomföra en human, rättssäker och långsiktig migrationspolitik.

Sverige ska vara ledande i arbetet för ett starkare EU som står upp för demokrati, rättsstatens principer, barnkonventionen och mänskliga rättigheter. När medlemsländer agerar i strid mot dessa principer måste det kunna få tydliga och långtgående konsekvenser. Europasamarbetet ska bidra till att öka jämställdheten, stärka jämlikheten och värna pluralistiska samhällen i alla Europas länder. Att fler länder vill vara en del i den europeiska gemenskapen är en styrka. För att fler länder ska kunna bli medlemmar måste de leva upp till strikta krav på en stabil ekonomi, ett oberoende rättsväsende och respekt för grundläggande värderingar. EU är därtill Sveriges viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska arena. Därför ska möjligheten ses över att övergå från krav på enhällighet till kvalificerade majoritetsbeslut inom vissa områden. Enskilda länder bör inte längre kunna hindra att hela unionen kommer till tals i frågor om mänskliga rättigheter och internationella konflikter.

Arbetet med EU:s sociala pelare ska fortsätta för att stärka jämlikhet och jämställdhet. Vi vill se ett EU som konkurrerar genom kunskap, fler och bättre jobb och goda arbetsvillkor. Forskning och innovation ska prioriteras högre. Arbetstagarnas trygghet ska stärkas oavsett var i EU man arbetar eller var man kommer ifrån. EU har en central roll i att motverka skatteflykt, få företag att respektera fackliga rättigheter och ta ett faktiskt samhällsansvar samtidigt som vår arbetsmarknadsmodell ska värnas.

Europa ska bli världens första fossilfria kontinent. EU:s gröna giv ska vara vägledande för EU:s budget och återhämtning efter pandemin. Den klimatlag som har antagits är en stor framgång. Vi socialdemokrater ska stärka EU:s klimatarbete och göra klimatlagen bindande för medlemsstaterna. Den biologiska mångfalden och den accelererande utrotningen av arter är rent existentiella frågor. EU:s lagstiftning måste ge ett bättre skydd för ekosystemen och skärpas mot

5
10
15

alla hormonstörande ämnen. En internationell expertpanel för kemikalier bör inrättas och ett bindande globalt kemikalieavtal tecknas.

Klimatarbetet är centralt i vårt internationella arbete eftersom klimatkrisen är ett globalt och existentiellt hot. Den omfattande utarmningen av natur och ekosystem drabbar förutsättningarna för rent vatten, ren luft och livsmedelsproduktion. Det innebär stora umbäranden och kostnader i och med att möjligheten att försörja sig i ett område helt kan upphöra. För att nå Parisavtalets mål behöver de åtaganden världens länder gjort skärpas avsevärt. Investeringarna i en grön omställning behöver öka och fossila subventioner successivt fasas ut för att ersättas med hållbara lösningar. Ett globalt koldioxidpris bör införas med principen att förorenaren betalar. Det behövs också ett tak för hur mycket mer koldioxid som kan släppas ut i atmosfären. Utvecklingsländer ska få ekonomiskt och tekniskt stöd för att genomföra klimatåtgärder och att anpassa sina samhällen till klimatförändringarna. Kunskapsutbyte och miljödiplomati är viktigt, också för industrialiserade länder, och det arbetet bör förstärkas. I dag sker miljöbrott och förstörelse av livsmiljöer ofta utan straff. De internationella juridiska möjligheterna att utkräva ansvar och säkerställa att storskalig miljöförstörelse kriminaliseras måste stärkas.

Klimatförändringarnas effekter, såsom extrema väderhändelser, torka, översvämningar och havsnivåhöjningar, innebär stora påfrestningar både för Sverige och globalt. Att motverka klimatförändringarna är därmed också ett säkerhets- och försvarspolitiskt intresse. Kärnvapenhotet är en fråga om liv och död. Kärnvapenmakterna måste ta gemensamt ansvar och göra konkreta nedrustningsåtaganden. Kärnvapennedrustning kräver tillit mellan länder med kärnvapen, något som tar tid att bygga upp. Samtidigt kan inte resten av världen acceptera att inga nya framsteg görs. Nu finns en FN-konvention om kärnvapenförbud. Som observatör till FN:s förbud mot kärnvapen ska Sverige bidra till att konventionen utvecklas och förtydligas. Målet är att Sverige ska ansluta sig. I arbetet för kärnvapennedrustning ska Sverige ha en ledande roll. Vi socialdemokrater vill ha ett globalt kärnvapenförbud. Det avgörande arbetet för en kärnvapenfri värld går genom att stärka icke-spridningsfördraget och att öka kärnvapenmakternas vilja till nedrustning. Sverige ska vara drivande för inrättandet av ett FN-sekretariat som bland annat ska övervaka att nedrustningslöften efterlevs. Den svenska kompetensen inom kärnvapennedrustning ska stärkas.

Utrikespolitik blir ofta inrikespolitik i en digital tid. Framväxten av högerpopulistiska och nationalistiska krafter samverkar med auktoritära regimer för att underminera demokratin. Det handlar om vår integritet, yttrandefrihet och tillgången till fri och opartisk information och media. Journalisters säkerhet ska stötts världen över. Organiserade desinformationsinsatser och hatkampanjer ska motverkas, oavsett om det är statliga eller andra aktörer som står bakom. Det är uppenbart att de digitala plattformarna inte klarar av att ta sitt ansvar i dessa frågor och att det krävs internationella regler. Goda krafter inom föreningsliv och folkbildning behöver mobiliseras för att stärka källkritikens roll och det svenska samhällets motståndskraft mot desinformation.

Global rättvisa

Pandemin har inneburit att fattigdomsbekämpningen har kastats årtionden tillbaka. Vi vill se ett solidariskt och jämställt bistånd som bekämpar fattigdom, bidrar till långsiktigt hållbar

utveckling och som ställer krav på demokratiska framsteg. Vi står upp för en procentmålet. Socialdemokraterna accepterar avräkningar enligt OECD-DAC:s riktlinjer, men det ska hanteras restriktivt. Att uppfylla FN:s biståndsmål bör vara obligatoriskt för att rikare länder ska kunna kandidera till säkerhetsrådet. Utvecklingssamarbetet ska i så stor utsträckning som möjligt vara lokalt förankrat. En värld med större ojämlikhet, mer hunger och konflikter är en osäkrare värld för alla, men flickor och kvinnor drabbas särskilt hårt. Oavsett om människor lämnar sina hem på grund av krig, fattigdom eller klimat, är det viktigt att stötta det långsiktiga utvecklingssamarbetet så att skälen till ofrivillig migration kan undanröjas. Ett särskilt fokus ska ligga på att skydda barn och deras rättigheter under väpnade konflikter eller när de tvingas på flykt.

Den socialdemokratiska biståndspolitiken ska bidra till att uppnå jämställdhet genom att resurser fördelas jämställt. Kvinnors och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter runt om i världen, är centralt. Likaså kvinnors och flickors deltagande i beslutsprocesser på alla nivåer. Att ge kvinnor och flickor makt över sina liv och främja deras rättigheter är det bästa sättet för att bekämpa fattigdom, nå ekonomisk tillväxt och mänsklig utveckling.

I enlighet med Agenda 2030 anser vi att biståndet i ökad utsträckning ska fokusera på kunskapsöverföring och institutionell kapacitetsutveckling. Att ge stöd till effektiva och rättvisa skattesystem är centralt för att motverka korrupktion och bidra till social utveckling och ökad jämlikhet. I samförstånd med mottagarländer ska det tas fram regelverk för att motverka att generösa skattelättnader ges till internationella storföretag. Demokratistödet till partier och andra politiska aktörer bör öka, eftersom de tillsammans med de fackliga rörelserna utgör hörnstenar i jämlika och demokratiska samhällen.

Eget arbete som ger en egen försörjning är grundläggande för människors frihet och ett effektivt sätt att bekämpa fattigdom. Löner som går att leva på, säker arbetsmiljö och anständiga anställningsvillkor måste säkerställas. Möjligheten att organisera sig i fria fackföreningar, och löntagarorganisationernas inflytande över samhällsutvecklingen, är centralt i kampen för global rättvisa. Alla länder ska uppmuntras till att anta ILO:s kärnkonventioner. Sverige ska bidra till att social dialog som metod utvecklas, sprids och stärks genom arbetet med Global Deal.

Motionerna

UE113

Partikongressen föreslås besluta:

att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: B40:1, B159:4, E67:1, E68:1, E68:2, E69:1, E69:2, E70:1, E70:2, E71:1, E71:2, E72:1, E72:2, E73:1, E73:2, E74:1, E74:2, E75:1, E75:2, E76:1, E76:2, E77:1, E77:2, E78:1, E78:2, E79:1, E79:2, E80:1, E80:2, E81:1, E81:2, E82:1, E82:2 och E82:3.

UE156

Partikongressen föreslås besluta:

att bifalla motionerna B280:2, E59:1 och E66:1

- att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: A78:2, A360:9, E59:3, E60:1, E65:1, E65:2, E65:3 och E66:2
- att avslå motion A44:10.

5 *UE182*

Partikongressen föreslås besluta:

- att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: E1:1, E3:1, E7:1, E7:3, E12:1, E13:1, E14:1, E17:1, E17:3, E19:1, E23:1, E24:1, E25:1, E26:1, E27:1, E28:1, E29:1, E30:1, E31:1, E32:1, E33:1, E34:1, E37:1, E39:1, E40:1, E41:1, E42:1, E43:1, E44:1, E45:1, E46:1 och E49:1
- 10 att avslå motionerna E5:1, E6:1, E7:2, E10:2, E12:2, E13:2, E16:1, E17:2, E18:5, E20:1, E38:1, E47:1, E48:1, E52:1, E54:1 och E85:2.

UE183

15 Partikongressen föreslås besluta:

- att bifalla motion E18:4
- att avslå motionerna E4:1, E4:2, E9:1, E20:2 och E50:1.

UE184

20 Partikongressen föreslås besluta:

- att bifalla motionerna E22:1 och E22:3
- att anse följande motioner besvarade med hänvisning till utlåtandet: E10:3, E10:4, E16:2, E21:1, E21:2, E21:3, E21:4, E22:2, E36:1, E51:1, E51:2, E51:3, E51:4, E57:1, E57:2, E57:3, E57:4, E58:1, E58:2 och E59:2
- 25 att avslå motionerna E2:1, E8:1, E11:1, E15:1, E35:1, E53:1, E55:1 och E56:1.

Debatt

Louise Åsenfors, Fyrbodals: När jag föddes, och under en stor del av min uppväxt, var kalla kriget ett faktum. Jag hade en bekant, tant Aino, som flydde från Estland, via Finland, över till Sverige i en liten fiskebåt. Inte förrän 1991 fick hon åka tillbaka till sitt barndomshem, och hon berättade ofta om den misär som hon mötte i sitt forna hemland.

Svenskt försvar var starkt när jag växte upp. I17 i Uddevalla samlade unga värnpliktiga från hela landet. Beredskapslagren var fulla och uppdaterade. Men sedan kom beslutet om att dra ner på försvarsbudgetar och borgarna kunde med knapp majoritet att avveckla värnplikten. Svenskt försvar monterades ner, och det är lätt att glömma bort det.

Men tack vare socialdemokratisk politik har vi börjat bygga upp ett starkt försvar igen, ett modernt försvar som tar avstamp i dagens utmaningar. Vi ska sträva efter att vara alliansfria men inte utan inflytande för vi behöver samarbeta i starka samarbeten. Vi behöver ha en solidarisk, säker och demokratisk försvarspolitik – ett försvar som även kan hjälpa till att upprätthålla fred i världen. I de nya riktlinjerna lyfter vi solidaritet och mänskliga rättigheter med en tydlig inriktning på att vi som land ska ha en ledande roll i kärnvapennedrustningen och få till ett globalt kärnvapenförbund. Jag yrkar bifall till de reviderade riktlinjerna.

Vi från Fyrbodal är dessutom kaxigt ödmjuka över att vi vann att bli kongressens vassaste delegation, och vi har också kongressens yngsta ombud – Elliot Blixt. Tack!

Mariya Voyvodova, Göteborg: Jag vill tacka partistyrelsen för ett väldigt bra samtal i temagruppen. Från Göteborg är vi extra glada att folkbildning tar en väldigt tydlig plats i fredsrörelsearbetet.

Jag vill börja med att yrka bifall till motion 10:3 om Västsahara. Socialdemokraterna har sedan 2009 kongressbeslut på att verka för att Sverige erkänner Västsahara och ett riksdagsbeslut om erkännande togs 2012. Regeringen har inte verkställt kravet och jag delar partistyrelsens oro som beskrivs bland annat i utlåtandet.

Sverige behöver gå före och ansluta sig till det internationella samfundets erkännande av Västsahara. Det är en av de sista kolonierna i Afrika och för socialdemokratin är det självklart att stå bakom västсахariernas rätt till sitt eget land. Den 29 september i år kom en ny starkare dom från EU-domstolen: Västsahara tillhör inte Marocko. Därmed annulleras avtal mellan EU och Marocko där västсахariska varor ingår. Men trots två domar i den egna domstolen fortsätter EU att köpa in stulen fisk och stulna grönsaker.

Beslutet i FN:s säkerhetsråd förra veckan var inte så glädjande för det fördröjer beslutet om Västsaharas självbestämmande ytterligare, och jag delar Ann Lindes resonemang att Staffan de Mistura förmodligen och förhoppningsvis kommer att göra ett väldigt viktigt arbete i FN. Västсахariska fredliga aktivister förföljs, de fånglas och misshandlas. Vi tycker från Göteborg att Sverige är moget att erkänna Västsahara. I detta läge skulle det ge extra kraft till bland annat EU-domstolens beslut.

Ida Ekeröth Clausson, Skaraborg: I dag är det sista dagen på kongressen och vi ska fortsätta att behandla mitt favoritområde inom politiken – en säker och demokratisk värld. I går beslutade vi om hur vi ska vara säkra om hot hopar sig. I dag är det dags att besluta hur vi ska fortsätta arbeta för att världen ska bli säkrare och för att fler ska kunna leva trygga och bra liv utan fattigdom.

Jag tycker att förslaget till nya riktlinjer är riktigt bra och de gör mig stolt som socialdemokrat. Extra glad blir jag att det är så tydligt att det är en feministiskt utrikespolitik vi ska föra. Sverige måste fortsätta att arbeta för att kvinnors perspektiv och förutsättningar ska få större påverkan i den internationella politiken. Vi ska fortsätta att kämpa för att kvinnor ska vara med i beslutsfattande positioner på alla nivåer. Vi vet, precis som det står i riktlinjerna, att det är flickor och kvinnor som drabbas hårdast av hunger och konflikter.

Ett annat område där jag tycker att Sverige ska vara ledande, vilket vi skriver i riktlinjerna, är kampen för kärnvapenedrustning. Därför är jag så glad att det så tydligt står i riktlinjerna att målet är att Sverige ska ansluta sig till kärnvapenförbud och en kärnvapenfri värld. Kärnvapenhotet är en fråga om liv och död. Jag är en stolt socialdemokrat som yrkar bifall till partistyrelsens förslag till nya riktlinjer.

Isak Utsi, Norrbotten: Från Norrbotten var vi inför kongressen positivt inställda till partistyrelsens förslag till riktlinjer inom området som behandlar hur Sverige bidrar till en mer solidarisk, säker och demokratisk värld. Vi såg dock något som kunde bli snäppet bättre: samverkan med vår

närregion, exempelvis det arktiska samarbetet, samarbetet runt Östersjön men framför allt den nordiska samverkan, inte minst mot Norge och Finland. Vi tackar partistyrelsen och andra i gruppen för ett gott samarbete. Det vi ville få in fick i stort sett plats – tack så mycket.

Från Norrbotten yrkar jag bifall till partistyrelsens förslag, men det nordiska samarbetet, vår världsunika gränssamverkan med våra närmaste grannar har prövats under pandemin. I Sverige har vi en gräns mot Norge på 163 mil, 40 gränspassager och mot Finland har vi 55 mil, och Norrbotten är ett län som har gräns mot två länder.

Människor i vår region är på många sätt ett och samma folk. Vi delar historia, vi delar kultur och vi har nära relationer kors och tvärs – relationer som byggs sedan långt innan de här gränserna ens var påtänkta. Vi behöver fortsätta att förtäta samverkan. Vi behöver på förhand undanröja gränshinder som kan uppstå i händelse av kris. Vi behöver se över möjligheten till särskilda gränspass och stärka vår gemensamma beredskap tillsammans med våra grannar.

Skrivningarna i riktlinjerna stöder allt detta, samtidigt som vi också i övrigt tar ansvar för en säkrare värld. Nu bygger vi ett starkare Norden med bland annat Jonas från Norge, Sanna från Finland och Mette i Danmark. Tack – och för övrigt: Tack Stefan och heja Magdalena!

Kristoffer Lindberg, Gävleborg: Från Gävleborgs sida är vi nöjda med de reviderade riktlinjerna från partistyrelsen. Det är kloka revideringar efter temagruppen, det är inlyssnande partistyrelse och vi tackar så mycket för det. Det framgår av förslaget att vi står upp för enprocentsmålet i biståndspolitiken och det tackar vi för. Det är ett viktigt förtydligande. Vår svenska bistånd bidrar till fattigdomsbekämpning, hållbar och demokratisk utveckling runt om i världen. Det handlar ju om den internationella solidariteten.

Samtidigt vet vi att en avräkning av biståndsbudgeten kan göras för att finansiera asylmottagande i Sverige enligt OECD DAC-överenskommelsen. Det är möjligt att det kan finnas situationer där det är nödvändigt att agera på det sättet, men vi skulle önska att vi socialdemokrater ska vara ännu tydligare om vår principiella inställning till biståndet. Därför föreslår vi en förändrad skrivning i de reviderade politiska riktlinjerna: ”Vi står upp för enprocentsmålet och menar principiellt att biståndsanslaget inte ska användas för att finansiera asylmottagande i Sverige.” Jag yrkar också bifall till motion 76:1 i samma andra.

Det är en principiell fråga om att inte biståndet ska urholkas. Vi hoppas att vi socialdemokrater ännu tydligare demonstrerar våra principer om den internationella solidariteten. I övrigt yrkar jag bifall till partistyrelsens förslag.

Émilie Lundgren, Skåne: Jag vill börja med tacka för arbetet som vi har gjort tillsammans med riktlinjerna och att vi har fått in skrivningar om barnkonventionen och en start fredsrörelser. Vi har tillsammans fått en tydligt och skarp skrivning i avsnittet avseende förbud mot kärnvapen och FN:s konvention om detsamma.

En mening lyder: ”Målet är att Sverige ska ansluta sig ...” osv. och jag vill därför yrka bifall till motion 46:1 – att Socialdemokraterna ska verka för att signera och ratificera FN:s kärnvapenförbud. Att jobba med ickespridningsavtalet och samtidigt verka för att vi ska skriva under och ratificera FN:s konvention om förbud mot kärnvapen är inte varandras motsättningar.

Bo Sundbäck, Värmland: Jag har en motion som handlar om fredsdepartementsfrågan. Den är inte skriven av mig utan det är en motion som väcktes i Stockholm av Vallentin Sevéus. Jag noterar att den var bifallen av Mattias Vepsås S-förening men sedan var den avslagen i Stockholms stad. Med tanke på den diskussion vi hade häromdagen om enskilda motioner så tänkte jag att jag
5 hakar väl på den motionen och tar den i min arbetarekommun i Eda. Där blev den bifallen men naturligtvis har partistyrelsen avslagit denna motion. Det hade jag också räknat med, för partiet är inte redo för ett fredsdepartement.

En mycket tappert kämpande kvinna i USA, Barbara Lee, var ensam kongressen tre dagar efter den 11 september med att gå emot det ställningstagande som USA tog och som sedermera ledde
10 till 20 års krig i Afghanistan. I efterhand kan man säga att hon fick rätt men hon fick ungefär 50 000 hatbrev 2001. En mycket kämpande kvinna.

Jag vill läsa några ord ur Vallentin Sevéus bok. Jag fick den gratis av honom på posten; det var jättesnällt Vallentin, om du lyssnar. Här står uppräknat ett antal människor, bland annat Maj Britt Theorin, frid över hennes minne, den 6 april gick hon bort. Det står:

15 ”Denna bok tillägnas de fredsaktivister, fredsforskare och fredspolitiker som tålmodigt engagerar sig i sökandet efter de fredspolitiska lösningar som en dag kan leda till fred för alla.”

Mathias Persson, Skåne: Jag håller med om Emelies yrkanden men tycker att vi har gjort stora framsteg när det gäller skrivningarna. Den globala hotbilden är komplex och berör allt från
20 klimatförändringar, krig och i värsta fall kärnvapenkrig, pandemier, terrorism, global organiserad brottslighet och cyberangrepp.

Vi socialdemokrater vill rusta samhället till att kunna möta hela hotbilden, både under freds- och krigstid. Vi har under de här dagarna pratat och lyft jättemånga frågor kring detta och jag är jätteglad att vi nästan har nått hela vägen i hamn. Speciellt stolt är jag att vi har lyft in ett kapitel
25 om hbtq+-frågor. Vi har också lyft in frågor om flickors och kvinnors rättigheter. Vi har förstärkt texterna kring klimatförändringar och de hot vi ser. Men vi har lite kvar att stödja, speciellt när det gäller kärnvapen. Här måste vi bli ännu renare och tydligare i vad vi vill. Jag stöder Emelie. Kämpa på kamrater!

30 *Filip Reinbag, Gotland:* Det är många som har hyllat arbetet i sina temagrupper, men vad roligt vi har haft i just den här temagruppen. Vi har hanterat många stora och svåra frågor, för behovet av globalt samarbete har kanske aldrig varit så stort som det är just i dag. Vi socialdemokrater har ju en stolt och lång historia att blicka tillbaka på, men vi har också en tydlig uppgift för framtiden.

I en tid när kapprustning och militarisering präglar vår omvärld måste vi socialdemokrater axla arvet efter sådana som Maj Britt Theorin, Olof Palme, Jan Eliasson och Inga Thorsson, för att
35 nämna några

Jag vill särskilt peka på skrivningarna om jämställdhetsarbetet. Det är en central fråga och en avgörande fråga att flytta fram jämställdheten i världen. För partivänner, det är kvinnor och flickor som drabbas allra hårdast av den globala orättvisan, av klimatförändringarna och av konflikter. I går natt blev kvinnorrättsaktiviteten Frozan Safi ihjälskjuten i Afghanistan. Hon
40 är inte den första och förmodligen inte heller den sista kvinnan som i kampen för kvinnors

rättigheter fått sätta livet till. Vi socialdemokrater måste vara tydliga: Vi står alltid på hennes sida, och andra kvinnors sida, i kampen för jämställdhet, för nedrustning, för fred och för en rättvis värld. Bifall till partistyrelsen.

5 *Arber Gashi*, Halland: Jag vill inleda med att yrka bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer i sin helhet. När jag frågar många av mina politiska förebilder, Tomas Eneroth för att nämna en, om hur deras engagemang i arbetarrörelsen började, så nämns ofta Sydafrika och kampen mot apartheid. Socialdemokratin har alltid tagit tydlig ställning för den internationella solidariteten och gjort det med stor framgång.

10 Men jag bekymras över att vi är färre i dag som grundar vårt engagemang i vårt parti inom utrikespolitiken. Jag tror och hoppas att dessa riktlinjer gör det tydligt för alla – både medlemmar och väljare – att vi alltid kommer att vara en röst för den internationella solidariteten.

Jag vill ägna en kort stund åt att diskutera EU-samarbetet. I förslaget till riktlinjer fastslår vi att det är en styrka att fler länder vill gå med i EU. Vi ser däremot att många av de som i min mening är de mest EU-vänliga länderna, som gör allt vad de kan för att komma med, inte räcker till. Albanien och Nordmakedonien är två konkreta exempel. Länderna får ofta uppmuntrande ord efter processer som krävt många år, för Nordmakedonien sedan 2004 och för Albanien sedan 15 2009, men i handling satte Frankrike och Nederländerna stopp för utvidgningen för ett par år sedan. Nu senast var det Bulgarien. Faktum är att vilket land som helst när som helst kan lägga in sitt veto och fortsätta blockera processen.

20 Tittar vi på Makedonien specifikt fick de faktiskt byta namn till Nordmakedonien, men EU-framgångarna uteblev och i deras lokalval kom i dagarna domen. Premiärminister Zaev och hans socialdemokratiska regering meddelande sin avgång för att förtroendet var så skadat.

Här är det jätteviktigt att Socialdemokraterna och Sverige spelar en roll, att vi är en röst som så tydligt det bara går fastslår att vi ställer höga krav på stabil ekonomi, oberoende rättsväsende och respekt för grundläggande värderingar men också är tydliga med att vi ska skapa tilltro till att den här typen av processer också fungerar.

30 *Krister McCarthy*, Västernorrland: Jag vill säga ett jättetack för det arbete vi har gjort i temagrupperna; det har varit väldigt bra och mycket bra diskussioner. Jag vill lyfta upp en sak som jag tycker att det är väldigt bra att vi har fått in, och det handlar om hbtq-personers rättigheter i ett internationellt sammanhang.

Vi har kommit väldigt långt i Sverige och Skandinavien men utanför ser det annorlunda ut. I 69 medlemsländer i FN så är det kriminellt att älska en person av samma kön. I 6 av länderna är det till och med dödsstraff. Här har vi ett arbete att göra, så att mina bröder och systrar kan få 35 älska den de vill och att det är målet för arbetet i hela världen.

Med det vill jag yrka bifall till partistyrelsens riktlinjer i sin helhet. Och för övrigt anser jag att den nya Ostkustbanan bör byggas!

40 *Elpida Georgitsi*, Göteborgsområdet: Jag vill säga tack till partistyrelsen för goda diskussioner i temagruppen – en internationell politik som är sådär solidariskt sossig. Det är ingen tvekan om

att vi socialdemokrater vill se en värld fri från kärnvapen. Sverige ska bidra till att konventionen utvecklas och förtydligas. Sverige ska ansluta sig och skriva under FN:s kärnvapenförbud.

Riktlinjerna handlar bland annat om att vi ska fortsätta att driva en feministisk utrikespolitik och att Sverige ska vara ledande i den globala klimatomställningen. Bra löner och bra arbetsvillkor ska värnas, inte bara i Sverige utan i världen. Arbetare – förena eder!

5 Göteborgsområdets delegation ställer sig bakom partistyrelsens reviderade riktlinjer.

Claes Nordmark, Norrbotten: Internationell solidaritet är grunden för socialdemokratin. Jag har haft den stora äran att för ett antal år sedan vara biträdande internationell sekreterare på partistyrelsen för vår superengagerade utrikesminister Ann Linde, som då var internationell sekreterare. Att på plats i Kurdistan, Belarus, Sydamerika och fler länder och områden få arbeta med våra systerpartier var bland det mest meningsfulla jag någonsin har gjort. Det gav mig insikten om vilken skillnad vårt internationella engagemang gör och hur det skapar hopp och konkret förändring för människor vars högsta önskan är att leva i demokratiska öppna och jämlika samhällen. Jag blir därför varm av stolthet när jag läser partistyrelsens förslag till riktlinjer.

[Säger några meningar på finska.]

Partivänner, jag är både svensk och finsk medborgare och är väldigt stolt över det. Vårt partis engagemang för det nordiska samarbetet är viktigt. Norrbotten är det enda länet i landet som har landsgräns mot två grannländer, och vi blev smärtsamt medvetna om hur nära varandra vi står när gränserna stängdes mitt under den brinnande pandemin. Familjer kunde helt plötsligt inte träffas, och jag kan lova er att jag blev väldigt berörd när jag tidigare i höstas äntligen kunde korsa gränsen till Finland igen – min moders uppväxtland, där halva min släkt bor.

Den nu liggande skrivningen i riktlinjerna om att vårt parti ska verka för att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region till 2030 med konkreta åtgärder för att förenkla för dem som bor i de nordiska gränsområdena är väldigt bra. Jag yrkar bifall till partistyrelsens förslag – kiitos!

Claudia Nistor-Pedrini, Göteborg: I går var jag uppe i en debatt som inte riktigt låg på mitt område men som jag kan väldigt mycket om. I dag är jag uppe på mitt område. Det här området kunde inte jag så jättemycket om men genom temagruppen, nätverkande och samtal har jag fått förmånen att lära mig otroligt mycket. Jag hade vissa uppfattningar och viss kunskap om vissa saker från början men nu kan jag säga att jag har en fördjupad kunskap om exakt samma saker. Det är det som är det fina med oss socialdemokrater. Vi bildar och utbildar varandra.

Många delar i riktlinjerna har vi lyckats påverka och driva framåt. Det nöjer jag mig med för tillfället. Jag är inte helt överens med partistyrelsen i alla frågor men inser att vi har nått vägs ände i dessa frågor på denna kongress. Det kommer fler kongresser, och vem vet: Vi kanske ses då. Dagens utopier är morgondagens verklighet. Nu väntar morgondagen och dess verklighet.

Avslutningsvis vill jag bra tacka alla som har bidragit till en bra kongress med många kloka beslut och god stämning. Bifall till partistyrelsens nya riktlinjer.

40

Alexander Nilsson, Blekinge: För 106 år sedan dödades över 750 000 armenier, syrianer, assyrier,

kaldéer och pontiska greker i dåvarande Osmanska riket i det som de flesta känner till som det armeniska folkmordet, i folkmun kallat seyfo.

Det symboliserar en mycket mörk period i Mellanösterns historia och jag anser att vi har ett ansvar att stå upp för de mänskliga rättigheterna och folkrätten även när det blir svårt eller komplicerat. Historiebeskrivningen har ju betydelse för hur vi förstår våra liv och sammanhang i dag, och Hjalmar Branting höll redan 1917 ett tal där han beskrev händelsen och använde just begreppet folkmord.

Efter det blev frågan mindre relevant, när andra folkmord skedde i vår närhet, och vårt parti har inte prioriterat frågan förrän på senare år. Den borgerliga regeringen vågade inte ta i frågan, trots riksdagsbeslut, och inte heller vår regering gick vidare i frågan. Man refererar bland annat till att tolkningsföreträdet och möjligheten till kritisk diskussion skulle kunna ta skada om en regering tydligt deklarerar sitt erkännande, men jag anser att det är ett ganska beklagligt sätt att se på det, då den överväldigande mängden bevis bekräftar vad som inträffade och det ställs utom allt tvivel.

Man har även menat att folkrättsliga hinder står i vägen för ett erkännande men även detta har fördömts av juridiska experter. Hindren är i stället av politisk karaktär. Men när Palme fördömde USA:s biologiska krigsföring i Vietnam var man väl medveten om att det skulle medföra stora politiska konsekvenser. USA återkallade sin ambassadör och en diplomatisk kylighet uppstod, samtidigt som man gav upprättelse till tusentals vietnameser, och än i dag finns en stor tacksamhet mot Sverige där.

Jag hade tänkt yrka bifall till E36:1 men eftersom partistyrelsen har ändrat sitt yrkande från avslag till besvarat samt förtydligat hur man menar på temagruppsträffarna, så uppfattar jag det som att det finns en vilja från PS att gå vidare när det är lämpligt. Jag hoppas att vi inom en rimlig tid kan säga att Sverige står uppför detta och ge alla drabbade en historisk upprättelse.

Moa Sahlin, Stockholm: Alla folks frihet, hela världens fred. Bifall till Gävleborgs yrkanden 1932 och 1913. Vi är en global rörelse. För oss är internationell solidaritet mer än vackra ord som vi broderar på våra fanor. Det är ledstjärnor i vår utrikespolitik. Det är inte bara snällhet. Det är också vår strategi. Världens folk ska inte ställas mot varandra utan vi ska stå axel mot axel i kampen för en bättre värld. Genom biståndet går vi från ord till handling och stöder människor i andra länder i deras strävan att bygga demokratiska, hållbara och trygga samhällen. Så får fler ett bättre liv och vi alla en bättre och tryggare värld.

I riktlinjerna hänvisas, som flera har nämnt, till DAC. Det är ett regelverk som anser hur man får använda biståndsmedlen, hur hög andel av budgeten som får gå till bland annat flyktingmottagande för att det ändå ska räknas som bistånd vid internationella jämförelser. Men kamrater, det är ett golv – inte ett tak. Det anger vår lägstanivå och vi tycker att vi ska kunna bättre.

Det är otroligt viktigt att vi har ett bra flyktingmottagande men det ska inte betalas med pengar ur biståndsbudgeten. Alltså – dels tack PS och tack temagruppen, det har varit otroligt roligt att jobba med det här, dels bifall Gävleborg.

Ann-Charlotte Lindström, Västerbotten: ”På min gata där jag bor ...” Men vet ni, nu står jag här och ljuger. Det finns ingen gata där jag bor men det finns en byväg. Byn heter Gäddträsk i Lycksele kommun, och nu förstår ni vilken del av landet jag pratar om. Vi har under dessa dagar i Göteborg, under kongressen och även långt tidigare, hört om de enorma satsningar och den utveckling som sker i min del av landet. Kraften finns i Norrland, men det visste vi redan.

Jag och Västerbottens delegation vill tacka partistyrelsen för goda diskussioner i temagruppen och för att man varit så tillmötesgående och lagt till ordet ”förtydligas” i riktlinjerna på sidan 4 rad 6. Texten lyder nu: ”Som observatör till FN:s förbud mot kärnvapen ska Sverige bidra till att utvecklas och förtydligas.” Jag yrkar därför bifall till partistyrelsens reviderade förslag till riktlinjer.

Staffan Lindström, Göteborg: När vi i Göteborgsdelegationen tog spårvagnen från Järntorget och hit så gjorde vi det med ambitionen att få tydligare beslut om att ett viktigt avtal om kärnvapenförbud ska skrivas under. Jag tycker att vi har lyckats med det, och vi lämnar också med visionen om ett globalt kärnvapenförbud. Ingen tror att det kommer att bli en lätt resa eller att det kommer att hända i morgon men jag är ganska säker på att så länge vi har en socialdemokratisk utrikesminister så kommer Sverige vara drivande i arbetet för en kärnvapenfri värld.

Vi är också väldigt nöjda med att riktlinjerna nu innehåller en skrivning om löner som går att leva på, säker arbetsmiljö och goda arbetsvillkor. I de globala varukedjorna riskerar människor att bli exploaterade hela vägen från gruvan i Afrika, via den filippinska sjömannen till lagerarbetaren på e-handelslagret. Att stötta det internationella fackliga arbetet är så otroligt viktigt för att höja människors levnadsstandard land för land, och det för oss dessutom närmare varandra.

Jag vill tacka alla som jobbat jättehårt för att skriva och skriva om de här politiska riktlinjerna och få till ett dokument som vi faktiskt kan vara ganska stolta över. Bifall till partistyrelsens förslag till reviderade riktlinjer.

Erika Frank, Norrbotten: Vi från Norrbotten är glada över att man har ändrat första underrubriken från *En säker och demokratisk värld* till *En solidarisk, säker och demokratisk värld*. Det är en liten förändring men vi tycker att det är en viktig förändring eftersom Socialdemokraternas utrikespolitik alltid har präglats av internationell solidaritet. Därför är det bra att ordet ”solidarisk” benämns flera gånger i riktlinjerna.

Det är bra att det har blivit en skarpare skrivning kring kärnvapen. Vi förstår hur PS resonerar kring varför vi behöver vänta med att ratificera kärnvapenförbudet och att konventionen behöver förändras och utvecklas. Men jag vill betona att vi i Norrbotten vill att vi ska ratificera kärnvapenförbudet när konventionen har utvecklats och förtydligats.

Jag är nog ett av partikongressens yngsta ombud och jag ska vara ärlig: Jag är orolig för min generations framtid – inte bara på grund av klimathotet utan även på grund av kärnvapenhotet. Kärnvapen kommer inte bara stå och rosta utan förr eller senare kommer de att användas och då kommer hela min framtid, och hela din framtid, och hela vår värld att förgöras. Jag yrkar bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer.

5 *Yasemin Ergül*, Stockholms län: Som förste vice ordförande i kommunfullmäktige i Botkyrka vet jag att presidiet brukar uppskatta att man tar yrkandena först, så jag vill med det sagt yrka bifall till partistyrelsens förslag till reviderade riktlinjer. Jag är socialdemokrat för jag tror på socialdemokratin. Jag är nämligen övertygad om att socialdemokrati är den ideologi som behövs för att bygga och upprätthålla ett välfärdssamhälle som är stabilt och tryggt och som inkluderar alla.

10 Min övertygelse bottnar i fakta och facit. Det är bara att titta på vårt fantastiska Sverige och allt som socialdemokratin gjort och alltjämt gör för vårt land. Om socialdemokratin och socialdemokratisk politik bidragit till så mycket gott för Sverige – tänk er då vad det skulle bidra med och betyda för världen. Socialdemokratisk politik behövs för en solidarisk, säker och demokratisk värld. För världens och världsmedborgarnas säkerhet och trygghet. Jag är därför oerhört glad över partistyrelsens förslag till riktlinjer.

15 Riktlinjerna betonar vikten av bland annat en stark fredsrörelse i hela världen, att vi socialdemokrater ska stå upp för folkrätten och mänskliga rättigheter, att vi ska agera och utkräva ansvar när brott mot dessa begås och att vi ska fortsätta engagera oss i internationella frågor och ha ledande roller i till exempel frågor som rör kärnvapennedrustningen.

Riktlinjerna tar även upp att kvinnors och hbtq+-personers rättigheter ska garanteras internationellt och att vi ska fortsätta att driva en feministisk utrikespolitik. Det är jag oerhört glad för!

20 *Anders Härnbro*, Södermanland: Det är nästan omöjligt att i ett enda textstycke förklara kärnvapennedrustningens olika organ, lager och spjälningsresurser. Ännu svårare är det att göra det i riktlinjer om fortsatt pådrivande arbete för att få nuvarande kärnvapennationer och deras *wannabes* att för framtiden minska antalet stridsspetsar. Sörmlands delegation är nöjd med de tydliga skrivningarna i riktlinjerna som behandlar kärnvapennedrustningen. Bifall till partistyrelsens förslag till riktlinjer i sin helhet för detta avsnitt.

25 Vi verkar som svenska socialdemokrater inom landets, regionens och kommunens gränser. Men alla människors frihet är vårt mål. Ett ökat engagemang i internationella organ för att stärka löntagares situation globalt är därför helt rätt väg. Att politiskt stärka de fackliga möjligheterna att skydda människor i hela världen är ett grundtema för socialdemokratin – men vi kan bli bättre. Om hela världens fackliga kamp är ett engagemang lika långt som partiets historia är klimatkrisen nyare men ett desto större globalt och existentiellt hot. Inget av dem går att välja bort.

30 Som flera tidigare sagt ska vi vara extra nöjda över förstärkningar i riktlinjerna om den nordiska tanken. Vi ska arbeta här i Norden för att bli världens mest hållbara och integrerade region till 2030. Det är en mycket bra skrivning som förpliktigar. Umgänget ska underlättas och resor och arbete ska knytas samman.

35 Sverige är inte isolerat. Vi ska inte isolera vår politik. För mig är det en bild av den socialdemokratiska visionen att de här dagarnas formulerande av en jämlikhetspolitik för Sverige avslutas med hur vi ska kunna ta detta globalt. Människovärdet tar vi globalt tillbaka. Kämpa för rättvisa frihet och bröd. Shalom, partikamrater!

Robert Skoglund, Södermanland: Som distriktsordförande i HBT-S Sörmland vill jag också säga några ord kring det här området. Vi har kommit långt med allas lika värde i vårt fina land. Världen har också tagit stora kliv för att markera att även hbtq-personer också har en självklar plats. Men det finns, partikamrater, länder som går åt helt fel håll. Jag tänker på Polen och jag tänker på Ungern, som ligger alldeles i vår närhet. Där hotas vi hbtq-personer till livet av en allt mer hotfull mobb som också understöds av deras regeringar. Att ha hbtq-fria zoner är inte värdigt en demokratisk värld. Jag blir så glad och jag blir så tacksam att partistyrelsen även ser detta i en solidarisk, säker och demokratisk värld, så därför – med hela mitt hjärta yrkar jag bifall till partistyrelsens reviderade riktlinjer.

Jenny Andersson, Stockholm: I Europa växer främlingsfientliga och högerpopulistiska krafter. Precis som i Sverige får de sin näring av social kris, av underinvestering och av växande ojämlikhet. Det europeiska finanspolitiska ramverket har bakbundet socialdemokratiska partier. Det har undergrävt den europeiska arbetarrörelsen.

Efter pandemin blåser nya vindar. Europas socialdemokrater hoppas på Sverige. De hoppas inte på frugalitet. De hoppas på solidaritet. Om vi vill ha trygghet i Europa måste vi arbeta för en annan ekonomisk politik inom EU. Vi vill att socialdemokratin ska verka för att EU:s finanspolitiska ramverk ska möjliggöra investeringsdriven återhämtning. Vi har skrivit en attsats, motion A44:10, men vi driver inte den nu utan vi väljer att tacka PS för bra text i riktlinjerna.

Anna Carlsson, Jönköpings län: Tyvärr sitter vår delegationskamrat Azra Mujanovic på rummet med förkylning, så därför framför jag hennes ord i stället.

Kamrater, för att Sverige fortsatt ska kunna åtnjuta fred och frihet är det avgörande att stabiliteten i vårt närområde säkras. Väpnade konflikter, orättvisor, fattigdom och klimatpåverkan jagar människor på flykt och skapar instabilitet runt om i världen. Det här påverkar givetvis också oss här i Sverige.

Sverige och vi socialdemokrater har en lång tradition av fredsskapande, fredsforskning och biståndsarbete, och vi har fortsatt en mycket viktig roll att spela i förlängningen av detta för att bygga rättvisa och fredliga samhällen. Liksom det står i de nu framtagna reviderade riktlinjerna är FN, OSSE och EU viktiga plattformar för ett stabilt närområden, men vi måste dock fortsätta att hitta former för att förstärka det demokratiska EU, arbetarnas villkor, en jämställd fördelning och hbtq-personers rättigheter.

Vi måste också hitta former för hur EU ska agera när medlemsländerna går emot rättsstatens principer, mot barnkonventionen, mot mänskliga rättigheter och mot demokratin som sådan. Sveriges främsta verktyg i den internationella miljön är demokrati, dialog och samarbete.

Fredliga samhällen skapas genom att kvinnor liksom män får makt över sina liv och får delta i beslutsprocesser på alla nivåer, för det är först när människan är fri som samhället på riktigt blir fredligt. Bifall till riktlinjerna.

Maria Sayeler Behnam, Östergötland: Jag sitter här och tänker på om all överösning av komplimanger till partistyrelsen har att göra med att vi hade en så trevlig kväll igår, men jag tror

inte bara att det hade med gårdagens fest att göra utan jag vill också tacka för konstruktiva samtal och för att ni ännu en gång väljer att lyssna in oss ombud. Jag kan väl passas på att yrka bifall till partistyrelsens reviderade förslag till riktlinjer i sin helhet.

5 Men jag skulle vilja uppehålla mig vid motion E36 från Västerås arbetarekommun. Som partistyrelsen redogör för i motionssvaret så har Socialdemokraterna vid en kongress redan tagit ställning i sakfrågan, och därför välkomnas nu självklart att vi fullföljer det beslutet och att ni reviderar er inställning i förslag till beslut.

10 Seyfo inträffade under första världskriget med start 1915 i det forna Osmanska riket, på kristna minoritetsgrupper som exempelvis syrianer, assyrier och armenier. Seyfo betyder *svärdets år* och det uppges har mördats upp till 1,5 miljoner personer och tusentals människor tvingades på flykt med syftet att förrinta minoritetsbefolkningen. Det var ett systematiskt planerat och genomfört folkmord som många utländska myndigheter och organisationer på plats rapporterade om, och det finns även dokumenterat.

15 Det här är inte bara fråga om en upprättelse utan även om ett tydligt ställningstagande mot en stat, Turkiet, som än i dag med samma ultranationalistiska ideologi förtrycker minoriteter i landet. Det handlar om ett ställningstagande där vi står upp för alla människors lika värde. Bifall PS i den här motionen.

20 *Kenneth G. Forslund*, Göteborgsområdet: Var är kvinnorna? Här finns kvinnorna, på vår kongress, men så ser det inte ut överallt i världen – inte ens överallt i svensk politik. När jag som ordförande i riksdagens utrikesutskott delar i möten och konferenser runt om i världen är det oftast få kvinnliga deltagare.

25 Den socialdemokratiskt ledda regeringen tillträdde 2014 och med Margot Wallström som utrikesminister, och vi lanserade den feministiska utrikespolitiken. Sverige var först ut i världen och mottagandet var sådär. Men Margot, du brukar säga: "Först ignorerar de dig. Sedan skrattar de åt dig. Därefter bekämpar de dig. Sedan vinner du." Det är precis så det har varit under de sju år som nu gått. De borgerliga var i varierande grad avvaktande, kritiska och ibland direkt hänfulla. Men vi socialdemokrater jobbade på. Oppositionen försökte måla en bild av att det egentligen inte var något nytt utan enbart en ny etikett på traditionell svensk jämställdhetspolitik.

30 I dag har allt fler länder en feministisk utrikespolitik.

Det handlar om tre R – rättigheter, representation och resurser. Det är det som Sverige och andra länder jobbar för att kvinnor ska ha. Hela världen vinner på jämställdhet och att vi delar lika på makt och inflytande. Det allra starkaste beviset för det är att när kvinnor delar i fredsprocesser håller fredsavtalen bättre. Makt och resurser vinner verkligen på att fördelas jämställt och jag är stolt över

35 den feministiska utrikespolitiken. Det ska vi vara allihop. Bifall till partistyrelsens reviderade förslag.

Boel Godner, Stockholms län: Det har pratats lite om seyfo, det armeniska folkmordet, 1915 och de fruktansvärda övergrepp som begicks mot assyrier, syrianer, kaldéer, armenier och pontiska greker. Det var ett folkmord som ägde rum; det sades redan på den tiden och det ska sägas även

40 i dag. Jag är verkligen stolt över att Socialdemokraterna är det parti som har drivit frågan väldigt starkt och fattade beslut redan på en kongress 2009 om att vi som parti erkänner detta folkmord.

Vi var också det parti som drev igenom ett beslut i riksdagen 2010, så vi ska vara medvetna om att det här är en stor fråga för oss.

Och varför har det blivit en stor fråga i Sverige över huvud taget? Det var det redan på den tiden när det begicks, men också efter 1967 har det kristna folket – assyrier, syrianer, kaldéer – funnit en fristad i Sverige och i dag bor det över 100 000 av den folkgruppen i Sverige, varav ungefär 35 000 i min kommun Södertälje, så det är en extremt viktig fråga.

Det här folkets historia har också blivit en del av Södertäljes och Sveriges historia. Därför är det viktigt att vi fortsätter att driva frågan tills en regering kan erkänna den och jag yrkar bifall till partistyrelsens hantering av motion E36, det vill säga att besvara den och fortsätta arbeta på som vi tidigare har beslutat.

Tajma Sisic, Kronoberg: Jag vill börja med att tacka för arbetet i temagruppen. Föredragande har lyssnat in och tagit med ombudens inspel i många frågor. Vi har tydliggjort vårt mål som parti – att Sverige ska ansluta sig till FN:s kärnvapenavtal.

Det är viktigt att Sverige med sin ledande roll i den feministiska utrikespolitiken också aktivt jobbar med ickespridning och kärnvapenedrustning. Kärnvapenkonventionen är numera en lag. Därför är det också viktigt att Sverige är med på banan för att verka för en stark fredsrörelse i hela världen, som det nu står i våra riktlinjer. Vi har i riktlinjerna fastställt att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region 2030 och att klimatlagen ska vara bindande för EU:s medlemstater. Det är bra och viktigt kamrater.

Men det finns ett stycke i riktlinjerna som får mitt hjärta att klappa extra hårt. Det gäller vårt tydliggörande i frågan om biståndspolitikens centrala roll i att stärka kvinnors och flickors deltagande i beslutsprocesser och rätten till sexuell och reproduktiv hälsa.

Biståndspolitikerna är vårt viktigaste medel för att stärka utvecklingen runt om i världen. Kamrater, biståndspolitikerna måste alltid försvaras och ges det utrymme som biståndet är ämnet att gå till. Att rucka på biståndets ändamål öppnar upp för att tolka in: "Vad mer kan vi finansiera med biståndets pengar?"

Från dagen att jag gick med i SSU har jag kämpat för biståndet och fört en debatt som borgare startat om biståndets vara eller icke vara. Det är så viktigt att vår socialdemokratiska princip kring biståndet är att aldrig ge utrymme för att luckra upp biståndets andemening någonsin. Vad gör vi om borgarna tar över efter nästa val? Bevare mig väl! Bifall till Kristoffer Lindbergs förslag och till motion 46:1 från Emelie i Skåne.

Håkan Andersson, Älvsborgs Södra: Jag kommer från en kommun, en solidariskt kommun, som heter Kram om man uttalar det baklänges. I Marks kommun arrangerade Marks fredsförening en Peace Camp 1983 och uppe vid Två Skyttlar hade vi ungdomar från USA, från Sovjetunionen och från Sverige. Vi har en lång tradition av att jobba mot kärnvapen och för fred.

Vi tillhör Sjuhäradsbygdens partidistrikt, för vi heter faktiskt så numera, och vi har motionerat om att snarast ratificera FN-konventionen om kärnvapenförbud. Vi har haft väldigt bra samtal i temagruppen och det är så att mycket av besluten eller utformandet och utmejslandet av politiken sker inte här i debatten och talarstolen. Det görs i temagrupperna och det är därför vi är överens.

Jag vill tacka partistyrelsen för de inspel som har gjorts och de ändringar som har gjorts i riktlinjerna. Nu står det inte längre att målet är att Sverige *bör* ansluta sig – nu står det att Sverige *ska* ansluta sig. Det är det som är målet. Bifall till partistyrelsens förslag.

5 *Ann-Charlotte Munter*, Södermanland: Jag och Sörmlandsdelegationen yrkar bifall till partistyrelsens reviderade riktlinjer. Jag har haft en bra uppväxt och en barndom där jag hela tiden haft ett egenvärde för den person som jag är. Jag var ett barn bland andra barn i det samhälle där jag växte upp. Vi var alla olika på olika sätt – pojkar, flickor, olika religion, vi såg olika ut. Men det hade ingen betydelse. Vi hade lika roligt tillsammans för det och på jämlika villkor.

10 Som vuxen ser jag att vi var alla lika i vårt människovärde. Det var naturligt och självklart, och inte konstigare än så. Men ju äldre jag blev, desto mer tydligt blev det för mig att världen inte ser ut på det sättet. Som socialdemokrat kan jag inte acceptera det. För mig är jämlikhet, mänskliga rättigheter och varje människas värde oerhört viktigt att kämpa för. För mig är demokrati viktigt som ett redskap för att göra sin röst hörd. Vi socialdemokrater måste fortsätta arbeta för
15 demokrati och internationell solidaritet. Dessa riktlinjer är vad socialdemokrati är för mig, mina vänner. Ett starkt och varmt bifall från mig och från Sörmlandsdelegationen.

Amani Loubani, Skåne: Jag vill yrka bifall till motion E21 som handlar om Israel och Palestina. Vi ska inte tveka när vi står upp för folkrätten. Tvärtom, vi ska vara stolta och rakryggade när vi tar
20 kampen för mänskliga rättigheter, mot ockupation, för internationell rätt och för fred.

Olof Palme sade: ”Vårt främsta hopp är helt enkelt människors längtan efter fred, deras avsky för krig och deras förnuft.” Det gäller alla människor. Låt oss stå upp för en tvåstatslösning mellan Israel och Palestina. Det är bara så vi står upp för frihet, jämlikhet och solidaritet.

25 *Olle Thorell*, Västmanland: Kärnvapen är en styggelse som inte borde få finnas till. Jag har i mitt arbete besökt både Nagasaki och Hiroshima. Jag har pratat med överlevare från bomberna i Japan 1945. Jag har lyssnat till vittnesmål från dem som överlevde kärnvapenprover i det forna Sovjet och franska Polynesien. Deras krav till oss här och nu är glasklart: ”Förbjud de här vapnen. Det som hände oss får aldrig någonsin hända någon annan igen.”

30 Kärnvapen är ett existentiellt hot mot hela mänsklighetens fortlevnad. Det är ingen kvarleva från kalla kriget, det är en verklig risk – ett hot som hänger över oss alla varje dag, dygnet runt, året runt, och det kostar perversa summor pengar som skulle kunna gå till att utrota fattigdom eller annat behjärtansvärt i stället.

Jag är glad att vi socialdemokrater är tydliga med att vi i våra politiska riktlinjer tar det här hotet på det allvar det förtjänar och agerar därefter. Vi har en stolt tradition att förvalta och det
35 gör vi nu i våra riktlinjer. Vi slår tillsammans fast att vi fortsatt ska ha en ledande roll i världen för kärnvapenedrustning. Vi vill ha ett globalt kärnvapenförbud. Målet är att vi ska ansluta oss till FN:s kärnvapenförbud. Vi ska stärka ickespridningsfördraget och vi ska se till att inrätta ett FN-sekretariat för att stärka arbetet för kärnvapenedrustning.

40 Jag är stolt att med glädje kunna yrka bifall till partistyrelsens förslag. Tack för ordet och tack för en väldigt bra kongress. Jag ser fram emot att kampanja ihop med er alla på nätet, på gator och torg, och vinna valet nästa år!

Magnus Manhammar, Blekinge: Jag känner sanden i ansiktet, jag känner rädslan och jag känner klumpen i magen när jag tänker på när jag och Jytte Guteland stod vid muren i Västsahara. Västsahara, som är Afrikas sista koloni, är ett stort land som är avdelat. Två tredjedelar är ockuperat av Marocko och en tredjedel är det så kallade området. Det befriade området och det ockuperade området delas av en mur som är över 200 mil lång, full med minor på ena sidan, full med militäranläggningar på den andra sidan.

Västsaharierna är ett folk som förtjänar frihet, de förtjänar sin självständighet och de förtjänar vårt stöd. När jag och Jytte stod vid det här minfältet längs den här muren insåg jag att vi är så enormt privilegierade som bor här i Sverige. Vi besökte människor i det befriade Västsahara som lever i flyktingläger, som lever utan något av allt det som vi tar för givet. Och vi måste tänka på dem när vi är här. Det vi beslutar här spelar roll. När vi beslutar oss för att erkänna Palestina spelar det stor roll för palestinierna i hela världen som flyktingar men också de som bor i Palestina. Det var ett viktigt beslut som visade att vi står på människors sida. Oavsett var så står vi alltid på människornas sida.

Så jag vill yrka bifall, och jag hoppas att fler av er vill det, till Göteborgs yrkande 1241. Det spelar otroligt stor roll. Den makt vi har här är mäktig, så knapptryckning sedan kamrater. Tänk på västsaharierna och tänk på att ni gör skillnad. Bifall till Göteborg.

Ebba Östlin, Stockholms län: Jag är kommunstyrelsens ordförande i Botkyrka. Många Botkyrkabor är första och andra generationens svenskar och många Botkyrkabor har sina rötter i det forna Osmanska riket. Det är deras mormor och morfar, farmor och farfarsfar som var med om folkmordet som vi kallar seyfo.

Olof Palme sade just att vi ska kalla saker vid dess rätta namn, och därför var det så betydelsefullt när vi 2009 på kongressen i Älvsjö fattade beslut om att kalla seyfo för vad det är – ett folkmord. Vi har först ut och vi har fattat beslut sedan i riksdagen. Jag vet att vägen framåt är snårig men det är viktigt att vi står kvar och faktiskt erkänner seyfo som ett folkmord. Det är viktigt för att man ska kunna helas, för att sår ska kunna läkas.

Om man vill lära sig mer om den här frågan är man varmt välkommen till Mångkulturellt centrum som just nu har en utställning på folkmord som påverkar Botkyrkabor, stockholmare, alla vi som bor i Sverige. Även om vi är första, andra eller tjugosjunde generationen svenskar så lever de här minnena kvar och vi behöver lära oss att se dem, jobba med dem och inse hur det påverkar oss. Utställningen kallas *Vi är ju grannar* och jag vill varmt rekommendera er alla att ta er den tiden att lära känna och förstå hur viktiga de här frågorna är och hur viktigt det är att vi socialdemokrater står upp för dem. Därför är jag väldigt glad för den dialog vi har haft med partistyrelsen och att man nu landat i ett besvarande av motionen.

Sara Kukka-Salam, Tro och solidaritet: Jag är stolt att vårt parti står upp för enprocentsmålet i biståndet. Men att göra det är inte radikalt för en svensk socialdemokrat. Det är ett mål som socialdemokratin formulerade för över ett halvt sekel sedan. Det lades fram 1962 under Tage Erlanders ledning. Det är långt före jag och många av er andra ombud föddes. Det är hög tid att vi går längre. Det är därför dags att socialdemokratin tar principiell ställning för att

biståndsanslaget inte ska kunna krympa de år som Sverige tar emot fler flyktingar. Tvärtom, att människor flyr är kanske det tydligaste tecknet på att biståndet behövs som allra, allra mest.

Det är inte bara osolidariskt att ställa människor som lever i fattigdom mot asylsökande. Det är direkt kontraproduktivt. Ett minskat svenskt bistånd leder till minskade möjligheter för Sverige att verka för det som är syftet med biståndet – att bekämpa fattigdom, öka demokrati och öka välstånd på platser som annars riskerar att bli nya ställen som människor tvingas fly ifrån.

Att DAC:s regelverk möjliggör för avräkningar från biståndet gör inte att vi socialdemokrater behöver tycka att det är rimligt. Vi behöver minnas att det här regelverket inte förhandlats fram runt ett bord med socialdemokratiska ledare utan det här är den minsta möjliga nämnaren som världens olika ledare kunnat enas kring, oavsett om man är konservativ eller socialdemokrat.

Så att skryta med ett över ett halvt sekel gammalt mål är inte modernt. Låt oss stå upp för enprocentsmålet. Låt oss se det som ett golv och inte försöka hitta kryphål i det. Jag yrkar bifall till Kristoffer Lindbergs yrkande.

Béatrice Öman, Norrbotten: Jag insåg under debatten att jag behöver lägga till några ord om den korta demokratiska historia som vi har bakom oss, som jag har bakom mig. Jag föddes 1966 i ett land som var delat av en mur och den muren var status quo under mitt liv. Jag kommer ihåg att jag satt och stirrade på tv-skärmen när vår dåvarande utrikesminister stod på balkongen på den tyska ambassaden i Prag i september 1989. Jag vet var jag var när muren föll två månader senare.

Jag är tysk-fransyska. Mina föräldrar var krigsbarn på två olika sidor. När muren föll kändes det som att det fruktansvärda såret skulle kunna börja läka, men när jag nu läser nyheterna från Tyskland och Frankrike känns det som om vi har glömt det mesta. Annars skulle Marine Le Pen, som är i samma ålder som jag, inte vara lika stark i sitt stöd i samma geografiska område där min far föddes.

Jag vägrar göra upp med min historia. Jag vägar låta såret läka, eftersom den smärtan ska skydda oss.

Jag fick ett meddelande från en väninna i Tyskland efter att hon hade sett den bild som jag lyckades få med Olaf Scholz. Hon skrev att hon inte hade fattat allt jag hade skrivit, eftersom den automatiska översättningen inte var så 100, men hon skrev att de hade darrat framför tv:n när valresultatet kom in. Nästan hela hennes familj hade dött i koncentrationsläger. Bifall.

Bo Sundbäck, Värmland: Det är mycket jag vill säga och två minuter räcker inte långt. Jag tänkte säga några ord om kärnvapenkonventionen, FN-förbudet. Jag råkar vara med och undertecknade den debattartikel som var i Aftonbladet häromdagen. Jag fick frågan vad jag vill stå som undertecknare för. Jag sade att vi kan ta nätverket Aktivister för fred. Jag fick frågan 2015 om jag ville vara med där. ”Vad tusan ska jag vara med där för?” frågade jag. Jo, man behövde ha med lite eftertänksamma människor också, den fundersamma sossen. Annars är det så mycket svart eller vitt, rätt eller fel.

Man ska inte tänka så mycket rätt eller fel här livet utan man ska tänka på lösningen. Sök alltid lösningen. Så tror jag också att det är med den här kärnvapenförbudskonventionen. Vi var drivande en gång i tiden i att ta fram den. Det handlade om att den skulle undertecknas av 50 länder och nu är det uppe i 86 – och vi väntar och väntar.

Det finns positiva skrivningar i riktlinjerna om att vi ska ansluta oss. Frågan är när: När kan detta ske? Med detta sagt vill jag yrka bifall till yrkandena från Skåne delegationen.

5 *Ann Linde*, föredragande: En av de gånger när jag besökte flyktinglägren i Tindouf, där de västahariska flyktingar är, var det över 50 grader i tälten. Människorna som bor där är i princip tagna som gisslan av världssamfundet.

År ut och år in bor de under fruktansvärda förhållanden. Ändå finns det inte ett större engagemang för att lösa Västsaharafrågan, och det är därför som jag kan känna sådan stolthet över att ni i dag i den här debatten gång på gång har lyft frågan om Västsahara och att Sverige gång på gång, även om vi har varit ganska ensamma, står fast vid vårt krav att västaharierna ska få ett eget självbestämmande och så småningom ska få sin erkända stat.

Men samtidigt är det så att en sak som visar att vi är socialdemokrater är att vi tar ett litet steg i taget: När är det dags att gå in fullt ut och vifta med flaggorna och ställa målen överst? När är det dags att se till att demokratisk reformprocess får verka?

15 Just nu är det så att vi har möjligheten för första gången på många år att få en FN-ledd process som leder till att västaharierna själva i en folkröstning kan bestämma om sin framtid. Därför tycker jag att vi landar rätt i riktlinjerna och inte bara i den här frågan utan i fråga efter fråga. Vi har en målsättning men vi förstår att det kan ta tid att komma dit. Det gäller målet om kärnvapenförbudet, vi vill ha en kärnvapenfri värld – men hur kommer vi dit? Och att vi också lägger mycket tid på detta. Vi kan inte bara ha mål; vi måste också ha verktyg för att komma dit.

20 Jag är tacksam för den här debatten i dag som visar att ombuden, våra partidistrikt, våra arbetarekommuner, ser det här – att precis som i inrikespolitiken så måste vi i utrikespolitiken också se hur vi når våra mål, inte bara sätta upp målen.

Jag vill bifalla partistyrelsens förslag. Tack så otroligt mycket för både debatten i dag och alla samtal under hela kongressen. Det har gjort att vi har fått ett starkare internationellt avsnitt i riktlinjerna. Det gör att vi kan gå ut och fortsätta med det internationella arbete.

Jag vet att det är lite sisådär i en del partidistrikt och arbetarekommuner med det praktiska solidaritetsarbetet, så jag slutar mitt föredragande med att säga: Kom igen nu! Vi har varit mycket, mycket bättre på det praktiska internationella solidaritetsarbetet. Låt oss bli ett sådant parti igen. 30 Låt oss bli det bästa partiet när det gäller internationell solidaritet!

Beslut – riktlinjerna

Kongressen beslöt:

att efter försöksvotering avslå Kristoffer Lindbergs förslag om enprocentmålet

35 att i övrigt fastställa de politiska riktlinjerna – kapitel 5 *Vi bygger gemensam säkerhet tillsammans: En säker och demokratisk värld* (s. 28–30.), *Global rättvisa* (s. 30–31).

Beslut – motionerna

Kongressen beslöt:

40 att anse motion 36:1 besvarad, i enlighet med partistyrelsens ändrade utlåtande

att efter försöksvotering bifalla partistyrelsens förslag gällande motion 76:1

att i övrigt fastställa partistyrelsens utlåtanden på område E: (UE113, UE156, UE182, UE183, UE184).

Fastställande av riktlinjerna i sin helhet

5 Kongressen beslöt:

att fastställa riktlinjerna i sin helhet utifrån de förändringar som skett under kongressen.

10 *Tjänstgörande ordförande:* Då har vi alltså tagit 7 213 attsatser, vi har behandlat 2 461 motioner och ni har fattat beslut om de riktlinjerna som reviderats med hjälp av er den här veckan. Det är värt en applåd!

Ajournering

Kongressen ajournerades klockan 10.53–11.00.

15

Valupptakt

15 *Tobias Baudin*, partisekreterare: Tanken är att jag ska snacka lite val och lite höstkampanj här, men jag vill börja i en helt annan ände. Jag har ju varit gäst på den här kongressen fram till igår.
20 Det har stått ”LO-styrelsen, gäst” och det har jag varit väldigt stolt över. Så jag har gått här och småmyst och följt er debatt. Jag är så oerhört imponerad över de diskussioner ni har haft, de inlägg ni har gjort, den respekt ni har visat för varandra och inte minst är jag djupt imponerad av den fantastiska stämning som var och en av er bidrar med.

25 Jag är också så imponerad av att ni fortfarande håller humöret uppe, för ni har suttit här ett tag. Vet ni hur länge? Det vet jag. Ni har hittills suttit här i 43 timmar och 55 minuter! Ge er själva en varm applåd! Med respekt för alla andra talare under kongressen ska jag säga att det här var nog den viktigaste applåden och den mest ärofyllda applåden – fantastiskt bra jobbat vänner”

30 Vi socialdemokrater vet vad vi vill – vi vill att rätten att sträva efter sina bästa stämningars längtan ska vara allas, inte bara någras. Dit vill vi och dit ska vi. Nu vet vi också hur, för nu är våra socialdemokratiska värderingar glasklara, inte minst efter att vår nyvalda partiordförande Magdalena Andersson talade i går. Hon talade så att vaxduken smälte under radion.

35 För det första – vår gemensamma välfärd, vårt bästa redskap för att omfördela livschanser. Nu ska vi ta tillbaka kontrollen över vår välfärd. Alla ska vara trygga med att vården, skolan, äldreomsorgen – den finns där för dem. Det är deras välfärd, det är inte stor riskkapitalbolag och stora vård- och skolkoncerners välfärd. Det är medborgarnas välfärd. De som jobbar i välfärden – undersköterskor, barnskötare – ska få fler kollegor och de ska ha bättre villkor.

40 För det andra – jobben. Vi ska använda klimatomställningen för att skapa fler gröna jobb i hela landet. Det vet ju jag som norrbottning, och många härinne, hur det fullständigt blomstrar i norra delen av landet. Vi ska se till att det blomstrar i hela Sverige. Det är så vi ska skapa fler jobb, men inte bara fler jobb. Vi ska också skapa bra jobb med schysta villkor, eller hur Sanna?

Och så för det tredje – vi ska knäcka den kriminalitet som förgiftar vårt samhälle, inte minst

just för Sannas medlemmar, inte minst LO-förbundens medlemmar. Det är ju de som bor och jobbar i de här områdena. Vi kan aldrig acceptera det som pågår. Vi ska vända på varenda sten för att knäcka kriminaliteten och bryta segregationen.

5 Det här ska vi göra, för det är bara vi som både ser samhällsproblemet och som har kraften att göra det som krävs för att lösa det. Med vår politik kan Sverige bli ännu bättre för alla!

Så nu vänner, är det dags att kavla upp ärmarna. I går var det 309 dagar, i dag är det bara 308 dagar kvar till valet, så nu lämnar vi Göteborg, nu lämnar vi startblocken och ger järnet. Och vi ska ge järnet i den höstkampanj som vi är inne i, och så ska vi hålla i den känslan och det draget ända in i valrörelsen.

10 Nu ska vi äntligen få knacka dörr, vi ska träffa människor, vi ska prata om politik och vi ska berätta om våra förslag. Inte minst ska vi berätta om vårt förslag för en trygghetspension som gör det möjligt för alla, också vanligt folk, att leva på sin pension. Den 24 november avgörs det här i Sveriges riksdag. En trygghetspension gör att de som inte orkar jobba fram till pensionsåldern nu kommer att få en betydligt bättre pension. Det här är alltså politik som är bra för vanligt folk.
15 Och som vanligt – när det är bra för vanligt folk är Moderaterna emot det, och de gör nu allt för att stoppa vårt förslag om en trygghetspension.

Jag hoppas att ni har sett det, för nu har vi dragit igång en namninsamling. Jag hoppas att ni har skrivit på den och att ni uppmanar fler att skriva på den, för vi ska baske mig visa: Vi är det enda partiet för vanligt folk. Vi ska se till att trygghetspension blir verklighet, eller hur?

20 Men nu, hör ni, ska vi göra något annat. Nu ska jag bjuda upp några av alla kloka socialdemokratiska partivänner som vi har. De ska bjuda på sina bästa appeller, som jag också hoppas inspirerar er – både när vi går ut på måndag i vår höstkampanj och när vi går in i den tuffa men roliga valrörelse vi har framför oss.

Jag ska börja med att bjuda upp en person på scenen som imponerar djupt på mig – inte
25 minst när jag ser på hennes enorma arbetskapacitet. Det är en person som aldrig ger sig på det allra bästa sättet. Det är en person som kan säga ”första torsdagen i mars” på ett sätt som jag som norrbottning kommer att klara av. Vänner, en stor applåd för Lena Hallengren!

Lena Hallengren, socialminister: Tack, Tobias – ”fössta tossdagen i mass” tycker jag är överskattat.
30 Jag vet inte riktig hur det har tillkommit, men jag är stolt över min dialekt. Det ska vi alla vara!

Välfärd är så mycket, jag vill säga det. Att kunna leva sitt liv som andra inte minst. Jag ska ge några argument och några korta ord kring just vård och omsorg, för den är ju helt fantastisk i Sverige. I dag är 100 000 fler anställda i välfärden jämfört med när den socialdemokratiskt ledda regeringen satte igång sitt arbete. Då bytte vi politik – från skattesänkningar till satsningar på
35 välfärd.

Ni vet att vi har medicinska resultat i världsklass. Det har vi för att tusentals varje dag gör sitt yttersta för att ge oss just vård efter behov, och det är ju grundbulten i svensk välfärd. Vård efter behov – inte efter betalningsförmåga. När du själv är svag ska samhället vara som starkast. Tillsammans kan vi klara kriser och svårigheter, det har ju inte minst pandemin visat.

40 Men vår välfärd får vi inte ta för given. Vi har tillsammans byggt den. Vi är stolta över den och den är vår gemensamma. Den som är sjuk ska få den avancerade sjukvård som behövs, och du ska

vara trygg med att vården finns där när du behöver den. Privata aktörer i vården ska leverera det som vi tillsammans har bestämt. Vi måste veta hur våra skattemedel används.

Vi har en politik som kontrasterar bjärt mot högern. De vill i stället se fler privatiseringar och utförsäljningar. De vill se fler privata sjukvårdsförsäkringar. Då undrar alla: Hur stora vinster ska plockas ut från vård och omsorg? Vilka sjukhus vill du sälja, Ulf Kristersson?

Avslutningsvis – Magdalenas mamma har helt rätt. Vi måste kunna prata om allt som fungerar bra i vården och omsorgen, för det görs så fina och fantastiska insatser varje dag. Men personalen behöver få fler arbetskamrater, de behöver rätt utbildning för att få bättre förutsättningar. Då kommer de att kunna göra ett ännu bättre jobb. Det satsar vi på. Får våra politiska motståndare chansen är de i stället beredda att sänka skatter, privatisera och sälja ut vår gemensamma välfärd.

Tobias Baudin, partisekreterare: Tack så mycket Lena, fantastiskt! Då är det dags för vår nästa partivän. Nu är det dags för facket igen att ta plats. Jag hade förmånen att få jobba med honom i det som kallas LO-borgen under flera år. Det är en facklig kämpe med hundraprocentigt fokus på just schysta villkor.

Jag kan ju avslöja – hoppas att han inte blir arg på mig: När jag var på LO-borgen gick han under smeknamnet Brysselmasen. Partivänner, en stor applåd för vår dalmas Johan Danielsson!

Johan Danielsson, Europaparlamentet: Tack för den presentationen, och man kan väl ha värre smeknamn än Brysselmasen. Min uppgift är väl att försöka knyta ihop frågan om EU, jobben och den valrörelse vi har framför oss i september, nästa år. Sedan har jag också noterat att vi ligger lite före schemat, så jag tänkte kosta på mig att dra en anekdot som jag tycker på ett väldigt fint sätt visar vad vi kan åstadkomma genom facklig-politisk samverkan. Det är också viktigt för den kommande valrörelsen.

Det här utspelade sig 2014 i valet till Europaparlamentet. Jag försökte redan då bli Europaparlamentariker och jag hade stöd av ett antal LO-förbund. En vecka före valet var vi i Gävle och kampanjade. Vi hade besökt hamnen på morgonen, jag och Lasse Lindgren som då var ordförande i Svenska Transportarbetareförbundet, och på lunchen skulle vi besöka en byggbod. Man höll på att renovera ett miljonprogramsområde i Gävle och byggbodarna står mitt på innergården.

Vi går där mot innergården och då upptäcker ombudsmannen som är med från Målarförbundet att det står några elektriker på innergården. Man håller på att installera belysning i ett cykelställ och ombudsmannen frågar: ”Ska vi inte gå och prata med elektrikererna och se om de också vill komma med och kaka lunch i bodarna?”

Sagt och gjort, vi knatar över till elektrikererna, ombudsmannen förklarar varför vi är där och frågar om de vill följa med. Men det vill de inte. De ska tillbaka till firman och kanna lunch. ”Och förresten” säger han, ”det spelar ingen roll för vi har en egen kandidat – vi ska rösta på Johan Danielsson!”

Då kan man vara djävligt säker på att det inte var min förtjänst för han hade ingen aning att jag stod två meter ifrån honom, men det visar att Elektrikerernas valrörelse hade fungerat och vad vi kan åstadkomma gemensamt facklig-politiskt.

Ska vi åter till frågan om EU och jobben så tror jag att vi måste börja med att komma ihåg att vi socialdemokrater faktiskt har åstadkommit en hel del de senaste åren sedan vi samlades i mars 2019 i Örebro för kongress och valet till Europaparlamentet i maj samma år. Den gången handlade de facklig-politiska valrörelserna primärt om två saker.

5 Det handlade om ordning och reda på arbetsmarknaden, den självklara principen att arbetar du i Sverige så gör du det på svenska löner och svenska kollektivavtal. Det handlade också om att ingen ska behöva dö eller bli sjuk av sitt arbete. Går du upp i ottan, går och gör det du ska på jobbet, så har du också en rätt att komma hem till middagen med livet i behåll!

10 Det här var det vi gick in med i valrörelsen, och när det gäller ordning och reda på arbetsmarknaden är en särskilt utsatt bransch vägtransportbranschen. Vi vet alla hur det ser ut. Vi har människor som lever längs våra vägar månader i streck, skitandes i våra diken, arbetandes till löner och arbetsvillkor som är under all mänsklig värdighet.

15 Därför har det här varit prioriterat för oss socialdemokrater i tio års tid, och så för lite drygt ett år sedan fick vi helt nya regler på plats för den europeiska vägtransportmarknaden som i korthet innebär att ska du köra inrikestrafik i Sverige i dag ska du ha svenska löner och svenska arbetsvillkor enligt Transports kollektivavtal.

20 På arbetsmiljöområdet, partivänner, har vi vunnit en rad framgångar. Bara ett exempel: Strax före sommaren fick vi på plats en europeisk nollvision mot dödsolyckor på arbetet. Och det är ingen liten seger kamrater, för i valet till Europaparlamentet var det bara svensk arbetarrörelse som drev det kravet och nu är det verklighet. Svensk socialdemokratisk politik gör skillnad på riktigt för vanligt folk.

25 Och inget av det här hade varit möjligt utan det goda samarbete vi har haft mellan vår delegation i Europaparlamentet, de svenska fackliga organisationerna och den svenska socialdemokratiska regeringen. Vi hade inte haft ordning och reda på våra vägar utan det arbete som Tomas Eneroth gjorde i rådet för att vända över ett antal kritiska regeringar på vår sida. Vi hade inte haft någon nollvision för dödsolyckor på arbetet utan Eva Nordmark och hennes hårda arbete. Och ingenting av det här hade varit möjligt utan svensk fackföreningsrörelsen.

30 Så avslutningsvis kamrater – på det sättet blir valet nästa år i september också helt avgörande för vår förmåga att driva igenom socialdemokratisk politik på EU-nivå.

En sak ska vi vara helt övertygade om: Det blir ingen ordning och reda på arbetsmarknaden med Ulf Kristersson som statsminister. Vi blir inte ledande i den gröna omställningen som skapar morgondagens arbetstillfällen med Ebba Busch som näringsminister. Tvärtom blir det, för att låna vår nyvalda partiordförandes språkbruk, garanterat ett djävla fuskbygge.

35 Till sist: Det blir definitivt inga trygga, jämställda arbeten med Jimmie Åkesson i en svensk regering. Det blir en blåbrun mardröm för Sverige och övriga Europa, så det är mycket som står på spel i valet nästa år. Men jag är övertygad, efter den här kongressen, att vi kommer att vinna valet och vi kommer att få en socialdemokratisk regering även efter valet. Vi ses i valrörelsen!

40 *Tobias Baudin*, partisekreterare: Stort tack, Johan! Ni hör – en facklig kämpe med fokus på schysta villkor. Nu ska vi gå vidare. Nu ska vi prata en del om trygghet. Nu är det dags för mig att trots hans oerhört unga ålder bjuda upp Sveriges kanske mest rutinerade politiker. Han är ganska lätt

att känna igen, kommer oftast gående i en väldigt snygg kostym, oftast med väldigt rappa steg, och nästan alltid med en coca-cola i näven. Så varmt välkommen upp på scenen, vår skicklige och samtidigt stabile Mikael Damberg!

5 *Mikael Damberg*, inrikesminister: Förra veckan var jag på Ikea. En dam kommer fram till mig och säger: "Ni måste fortsätta jobba hårt. Jag vågar inte gå ut på kvällarna." Det säger något om den känsla av otrygghet som har spridit sig i det svenska samhället. Jag vill att vi tar varje chans när den frågan kommer upp och ser det som möjlighet att berätta att vi socialdemokrater inte tänker acceptera att gängvåldet minskar vår trygghet och vår frihet. Vi har bestämt oss för att trycka
10 tillbaka det här, för det här är inte vårt Sverige.

Vi kommer att fortsätta att jobba hårt, och jag är helt säker på att ni kommer att få frågor om gängkriminalitet och skjutningar. Och ni ska känna stort självförtroende, för vi gör ofantligt mycket. Vi är det enda parti som kombinerar en stenhård politik mot gängvåldet i Sverige med en strukturerad politik för att minska klassklyftor, minska segregation och bryta nyrekryteringen till
15 de här gängen. Och de hänger ihop. Vi kommer inte att lyckas knäcka detta om vi inte både är hårda mot brotten och mot brottens orsaker.

Vi ber inte om ursäkt för att vi har skärpt många straff. Vi ber inte om ursäkt för att polisen får helt nya metoder att bryta sig in i mobiltelefoner och komma åt de här gängen. Vi ber inte om ursäkt för att polisen i dag har 1 000 fler som sitter inlåsta i dag jämfört med för två år sedan,
20 i gängkriminella miljöer. Men vi ser att skjutningarna fortsätter och att allt fler unga människor dras in i kriminalitet. Därför måste de förebyggande insatserna få större plats.

Vi har startat två nya polisutbildningar. Vi ska anställa 10 000 fler inom polisen, så varje halvår kommer vi att anställa hundratals nya poliser runt om i hela Sverige för att öka trygghet. Kom ihåg att Moderaterna drog ner polisutbildningen med 90 procent. Det finns ingen moderatledd
25 regering som har startat en ny polisutbildning i vårt land. Vi gör det här på allvar.

Vi kommer också att jobba med att bryta nyrekryteringen, bekämpa segregationen, fokus på en likvärdig skola, starkare socialtjänst. Vi kommer att hjälpa föräldrar men också gripa in tidigare när unga människor hamnar snett. Vi satsar på första jobbet, första sommarjobbet, starkare avhopsverksamhet.
30

Det där hänger ihop för oss socialdemokrater. Kom ihåg vad som hände när det högerkonservativa blocket fick rösta igenom sin budget. Då var det kirurgisk precision med nedskärningar på just den förebyggande verksamheten och de insatser som skulle bekämpa segregationen. Moderaternas politik driver klassklyftor och ökar segregationen. Det är som att
35 hålla bensin på en situation som redan är allvarlig i Sverige.

Jag tycker att vi ska gå till val med högt självförtroende. Vi ska ta de här diskussionerna. Vi vet också att det går att vända. Vi har sett det i andra länder. Vi har sett det i kommuner som Södertälje eller Malmö där *Sluta skjut* har minskat skjutningarna med 70 procent under ett antal år. Vi ska göra det, och vi ska göra det Magdalena Andersson säger: Vi säger som det är och vi gör det som krävs. Kör hårt!
40

Tobias Baudin, partisekreterare: Wow, nu börjar vi bli uppvärmda – jäklar vilken fart! Nu ska

vi avsluta till sist, men absolut inte minst, med den person som jag är så djupt imponerad av – av hennes mod och hennes tydlighet. Jag är helt övertygad om att hon, när hon snart är färdigutbildad polis, definitivt göra egna insatser för att röka ut de gängkriminella. Varmt välkommen, SSU:s fantastiska ordförande Lisa Nåbo!

5

Lisa Nåbo, SSU: Vi socialdemokrater vill att du ska leva ett gott liv, och det antar vi att du också vill. Och vi vill att dina barn och barnbarn ska få det bättre än du har haft det, och det antar vi att du också vill. Då måste vi investera i klimatinställningen så att vi kan leva våra liv hållbart. Det är inte du eller jag som ska bära kostnaden för det gröna samhällsbygget – det samhällsbygge som krävs för att vi ska nå Parisavtalets mål och hålla nere temperaturökningen till högst 1,5 grader. Vi kan inte bara skylla på andra länder och säga att Sverige inte behöver minska sina utsläpp. Alla måste göra sin del.

10

Så vad vill vi göra här i Sverige? Vi ska fortsätta investera i grön industri, som stål utan kol – vilket inte bara är klimatsmart utan också skapat en tillväxtboom i hela Sverige. Stora investeringar i gröna och billiga hyresrätter så att vi alla kan bo och leva utan klimatskam. Vi ska kunna transportera oss i ett hållbart Sverige. Därför – stora stöd till utbyggnaden av laddinfrastruktur och stora satsningar på järnvägen och en utbyggd kollektivtrafik.

15

Vi har nu 22 färdplaner för hur Sveriges ekonomi ska bli helt fossilfri. Nu behövs det bara stöd från ett starkt samhälle för att det ska bli verklighet – inte blind tro från en marknad som inte har agerat på flera decennier.

20

Och om vi som ett rikt land kan gå före på detta sätt skapar vi inte bara fler jobb utan också gröna jobb och vi utvecklar lösningar som flera länder kan ta efter. Det kommer att göra Sverige starkare och vi kan också börja ställa krav på vår omvärld, vilket vi nu gör. Vi kommer att se till att det vi importerar också tar klimatansvar och inte undviker koldioxidskatt, oavsett om ursprungslandet har kommit till den insikten eller ej. Vi ska inte bara minska utsläppen här i Sverige. Vi ska också påskynda den globala omställningen.

25

Det är de företag och de rika som släpper ut allra mest som också ska betala för omställningen – inte du, inte jag. Visst håller du med?

30

Tobias Baudin, partisekreterare: Fantastiskt – vilka fantastiska talare vi har. Jag sade det igår, inte minst när jag pratade med en del media, att jag som norrbottning är ganska pessimistisk ofta och att det här kan bli svårt men jag är så himla övertygad och positiv inför valrörelsen, och nu hör ni: Vi har valt Magdalena Andersson till partiordförande, vi har en grym politik att gå till val på, vi har skickliga agitatorer, så det här kommer att bli en sjujåkla valseger.

35

Men för att verkligen gardera det här vet ni vad vi alltid måste och vad som blir lite grädde på moset i en valrörelse. Det går ju inte för oss som parti att göra en framgångsrik valrörelse utan nya röda snygga kampanjackor, så nu blir det världspremiär för våra nya jackor!

[*Visning av nya jackor*]

40

Tobias Baudin, partisekreterare: Nu har vi kollat – de här funkar bra både för att knacka dörr

och hälsa med! Kära vänner, nu har ni hört ännu fler argument. Nu ska vi baske mig ge oss ut, äntligen. Nu ska vi gå ut i vardagen. Nu ska vi lyssna och verkligen övertyga, och vi ska prata politik vid fikaborden, i kassaköer och i telefon – och vi ska knacka dörr tills knogarna blöder och vi tappar våra röster. Nu kommer vi att ha riktigt jäkla kul när vi går ut i valrörelsen och höstkampanjen, och så ska vi visa att när vi håller ihop, när vi har bestämt oss, när vi ger allt vi har, då kommer vi att vinna nästa val. Tack allihop – nu kör vi!

Ajournering

Kongressen ajournerades klockan 11.33–11.47.

10

Gästerna har ordet – Jonas Gahr Støre, Arbeiderpartiet

15

Magdalena Andersson, partiordförande: Partivänner, nästa programpunkt heter *Gästerna har ordet*, men nästa talare är långt mer än en gäst. Det är en kär vän, en god granne och ett kärt återseende. Han leder vårt systerparti på andra sidan kölen och han har lett dem till en valseger med en slogan som är lika självklar som den är begåvad: *Nu är det vanligt folks tur*.

20

Partivänner, ta gott emot Arbeiderpartiets ordförande, Norges statsminister Jonas Gahr Støre!

[Direktöversatt till svenska]

Jonas Gahr Støre, ordförande Arbeiderpartiet: Kära vänner, kära Magdalena, käre Stefan. Näst efter vårt eget landsmöte är detta stort för mig. Låt mig börja med att säga att det var en skön känsla en söndag morgon att kunna köra i bil från Oslo till Göteborg utan stopp. Det var en bra känsla att kunna passera en gräns som vi vill ska vara öppen.

25

Nere i Östfold finns det en liten skylt där det står *Riksgränsen följer bäcken*. Mellan Jerusalem till Ramallah måste man passera tio olika vägspärrar men mellan Sverige och Norge handlar det om att följa bäcken. Så vill vi att det ska och så ska de bli igen. Det är dit vi ska igen.

30

Det varit inget normalläge med stängda gränser. I Norge vill vi att svenskar ska komma till oss för att jobba, och vi vill jobba och resa i Sverige. När det uppstod en situation när gränsen stängdes och de som bodde i gränsområdena inte kunde åka till sitt jobb, ingrep Arbeiderpartiet och meddelade regeringen att så kan vi inte ha det.

35

Kära vänner, Sverige är Norges närmaste granne och därför hoppas jag att min första utlandsresa som statsminister – i dag är jag partiordförande – går till Stockholm och till statsminister Magdalena.

40

Och vi vet att Socialdemokraterna finns där som våra vänner och vårt systerpartier under goda dagar, och de är många, men också när det är svårt. Därför vill jag säga speciellt till dig Stefan: Under de år vi har varit i opposition, vilket inte är svåra dagar utan politikens vardag, så har du funnits där som en stöttepelare och vän för partiet och för mig personligen. När vi den 22 juli har

årsdag för terrorn på Utøya så är det en statsminister och partiledare i Europa som inte bara har kommit en eller två gånger utan tre gånger, och det är Stefan Löfven. Sådant minns vi – tusen, tusen tack.

5 Och i somras, tio år efter terrordagen, kom du till Utøya och besökte oss i Oslo och markerade att kampen mot högerextremismen pågår ständigt. Arbetarrörelse ska stå i första ledet i kampen mot rasismen, varje dag, varje vecka, varje månad. Samma vecka hade jag Tysklands president Steinmeier på besök och han följde med till Utøya och markerade att tragedin skapar även hopp och motståndskraft, och det är Socialdemokraterna som har lett den kampen.

10 En stor uppgift vi har som regeringar i ett modernt Europa, och jag känner helt och fullt att det är min huvuduppgift som statsminister att lyckas med klimatomställning, minska utsläppen, skapa nya jobb och värna välfärden. Det är vårt stora uppdrag i den tid vi lever i.

15 Här har vi nu en unik situation med nordiska statsministrar som kommer från arbetarrörelsen och socialdemokratin. Vi har den mest välfungerande kraftmarknaden i Europa, vi har kunskapsmiljöer, universitetsmiljöer, industrimiljöer. Jag har diskuterat det här med Stefan många gånger. Var diskuterar man stål utan kol? I Sverige. Var diskuterar man aluminium utan kol? I Norge. Vem diskuterar de nya lösningarna? Vi gör det, och vi i Norden ska visa vilka de är.

20 Men ska vi klara det måste vi söka oss till våra värderingar. Du vet Stefan, och jag har många gånger citerat det svar du gav när du ledde den svenska metallarbetarna och fick frågan: "Räds du ny teknik?" Det är en bra fråga att ställa till en som leder dem som upplever den tekniska utvecklingen. Stefans svar var: "Nej, vi räds gammal teknik."

En fackföreningsledare kan bara svara så om han verkar i ett samhälle där samhället tar ansvar för att alla får utbildning, att alla känner sig trygga i omställningen. Här är de nordiska samhällena de tryggaste och de mest anpassningsbara i världen.

25 Därför är en av de viktigaste uppgifterna för den regering jag leder att säga att vi ska bygga ut välfärden. Vi möter alltid en höger som säger att tiden är över för stora välfärdsreformer. Men vi investerar i välfärd för att vi vet att det leder till mer frihet, större möjligheter till arbete, större möjligheter att leva gott med sin familj, större möjligheter att vara solidariska.

30 Vi gick till val på en tydlig linje: Högerens privatiseringsstrategi är över i Norge. Vi har sett att privatiseringar leder till mer centralisering, större skillnader i både stort och smått. Våra skolor och förskolor, våra sjukhus, vår äldreomsorg ska inte finnas på en marknad. Det är samhällets ansvar och vi ska ta det ansvaret tillsammans.

35 Kära Magdalena, jag ser fram emot att samarbeta med dig. Jag vet att hela vår rörelse från de yngsta i AUF till oss som är lite äldre vill samarbeta, för vi lär av varandra. Det inspirerar oss och jag ska ägna mycket tid åt det för det finns så mycket att lära. Vi gick till val på sloganen *Nu är det vanligt folks tur*. Jag har fått många frågor om vad som händer nu, när vi har en socialdemokratisk regering i ännu ett nordiskt land, och även i Spanien, Portugal och Tyskland. Min försiktiga analys är att socialdemokratin hittar tillbaka till sina rötter, och det är inte att tillbaka, vilket högerhän hävdar. Det är att se framåt och vara ett modernt svar för det moderna samhället. Det är bara ett samhälle med hög tillit, små skillnader och ett gemensamt ansvar som kan hantera de stora uppgifterna. Det är inte ett samhälle med stora skillnader som polariserar, för ett sådant samhälle blockerar förändring.

40

Därför är det arbetarrörelsens kärnuppdrag att säga att nu är det vanligt folks tur, människor som lever på sitt vanliga och ärliga arbete. Det är de som ska känna att vi sätter dem först. Under åtta år i Norge har de kommit i andra hand. Det som har haft mest har stått först när de stora pengarna har fördelats, när de stora uppgifterna har fördelats och de stora frågorna har besvarats.
5 Nu ska vi ha ett samhälle där alla får utrymme.

När vi säger att det är vanligt folks tur, så frågar folk: "Är du vanligt folk?" Då svarar jag att det finns en del som är ovanligt med mig, men även jag vill veta att mina barn och barnbarn går i en skola tillsammans med andra barn. Även jag vill kunna lita på att jag får världens bästa sjukvård om jag blir sjuk, oavsett var jag kommer från.

10 Det är en stor och viktig vision och det är vi nordiska socialdemokrater som har drivit på för den europeiska välfärdsmodellen; den har en nordisk identitet. Och jag gläder mig nationellt och internationellt åt att få föra detta vidare tillsammans med våra bästa vänner och vår nära vän i den svenska socialdemokratin. Tusen tack, och grattis Magdalena!

15 Avtackningar

Magdalena Andersson, partiordförande: Nu har vi några väldigt kära vänner som vi ska tacka av för sina insatser, för det är inte bara Stefan och Lena som lämnar sina uppdrag nu när kongressen avslutas. Det är några fler och jag ska börja med verkställande utskottet.

20 Margot Wallström. Jag börjar gråta redan innan jag har börjat, men var ska jag börja? Hur summerar man en gärning så stor som din på några få minuter? Jag tror att man ska börja i kontrasterna. Flickan från Kåge som tog klivet in i SSU och påbörjade en politisk gärning som kröntes den 28 juni 2016, när Sverige röstades in i FN:s säkerhetsråd. Utrikesministern och EU-kommissionären som varit i de tuffaste av förhandlingar och är känd för sin vassa stil – samtidigt
25 som hon alltid har bevarat sin mänsklighet och värme. Det är kontraster som andas en helt makalös socialdemokratisk livsgärning. Den livsgärning som är din, Margot.

Och Margot, det är inte konstigt att du är en förebild för så många inom vårt parti och hela arbetarrörelsen. Och en förebild långt utanför vårt parti och utanför vårt lands gränser, inte minst för så många unga engagerade tjejer och kvinnor. Anna Lindh, Mona Sahlin och du Margot – ni
30 som gick före, ni var så viktiga som förebilder för min generation kvinnor i politiken!

Partivänner, med rätt person på rätt plats kan man nå resultat som få trodde var möjliga.

Margot har sannerligen varit rätt person på rätt plats. Under många år var EU den rätta platsen för Margot, och det är få människor som påverkat den europeiska politiken i lika stor utsträckning. Som säkrat och förbättrat den dagliga livsmiljön för många européer. Den starka
35 grund som EU i dag har i miljö- och klimatfrågor har Margot varit med och byggt.

Ett tydligt exempel kommer från hennes tid som miljökommissionär. Då ansvarade hon bland annat för att ta fram hårda regler för EU:s kemikalieindustri, som då i det närmaste var oreglerad. Och Margot lyckades, trots hårt motstånd från tunga länder, och sedan blev ju Margot också vice
40 ordförande i kommissionen! Att både lyckas vinna en tuff strid och samtidigt stärka sin politiska position – det kräver sitt politiska hantverk. Och det kan du Margot.

Partivänner, rätt plats för Margot Wallström har också varit världen och världspolitiken.

Margot var den förste innehavaren av tjänsten som FN:s generalsekreterares särskilda representant i frågor om konfliktrelaterat sexuellt våld. Snacka om att lyfta den feministiska kampen till en högre nivå! Det yttersta kvittot på det är nog vad FN:s tidigare generalsekreterare Ban Ki Moon sade: "Margot Wallström has brought exceptional leadership to this issue, channelling the voices of survivors and victims into the Security Council, and demanding greater accountability and justice at national and international levels."

Margot, att du gjort en stor skillnad i många människors liv är knappast en överdrift. Och då har jag inte ens hunnit nämna dina insatser på hemmaplan – för SSU, i riksdagen, som statsråd under flera olika regeringar och på flera olika departement – en resa som kröntes med utrikesministerposten och vår feministiska utrikespolitik – en utrikespolitik som verkar för kvinnors rättigheter, representation och resurser utifrån den verklighet som kvinnor världen över lever i.

Och Margot, de kvinnor över hela jorden som ditt arbete ger självbestämmande, upprättelse och rättvisa till, de flickor som blickar mot en ljusare framtid tack vare din gärning – deras framtidstro blir ditt politiska arv.

Margot, tack. Tack för att du aldrig gjort avkall på dina värderingar. Tack för att du gett hela ditt yrkesliv åt arbete för jämlikhet och jämställdhet. Margot, tack för din livsgärning. Vi önskar dig allt det bästa framöver. Välkommen upp på scen, Margot!

Ja, partivänner, från en gigant inom arbetarrörelsen till en annan – Karl-Petter Thorwaldsson. För vissa av oss fortfarande SSU-ordföranden. För andra LO-basen. ABF-mannen. Partiarbetaren. Framför allt, och för hela arbetarrörelsen: Källe.

Källe, ingen som har det minsta intresse för vårt parti och arbetarrörelsen har kommit undan dig. Än mindre kommer man undan dina idéer. Partivänner, begreppet egenmakt har de allra flesta här stött på. Det var Källe som tillsammans med Tomas Eneroth introducerade det i socialdemokratien och i den svenska debatten. Källe insåg tidigt det som det tog många andra lång tid att se: att den liberala frihetsdefinitionen knappast var verklig frihet utan en tom högerdröm – frikopplad från verkligheten. Därav egenmakt. Ett frihetsbegrepp som utgår från vanliga människor, från vanligt folks möjligheter att kunna påverka sitt eget liv. En sann frihet, så att människor kan leva och utveckla sina egna liv tillsammans – precis det som saknas i många av våra utsatta områden – vilket du också var tidig med att påpeka. Karl-Petter Thorwaldsson, Källe, du är en mästerlig ideolog i vår rörelse.

Partivänner, genom hela Källes långa engagemang har hans ledarskap kombinerat starka värderingar med handfast praktik. Stolthet över att tillhöra arbetarklassen och samtidigt rasande mot den alkoholkultur som slog hårt mot densamma. En självklar internationalist och samtidigt stenhård kamp för att frihandeln ska komma alla till del.

En långsiktig kämpe för jämställdhet och jämlikhet på det ideologiska planet, och samtidigt utredaren som tog fram förslag om en tredelning av föräldraförsäkringen i praktiken. Alltid med riktningen framåt, sprudlandes av arbetsglädje och energi – det vet ni alla som mött honom på ett fackmöte eller hört honom agitera på första maj. Alltid mot en bättre framtid.

Och nu Källe, nu är du tillbaka i industrin, hos SSAB, för nyindustrialisering, jobben och den gröna omställningen. Det är alldeles utmärkt att ha dig där – jag vet det, för du ringer hela tiden

...

Källe, ett stort tack för allt du gjort för arbetarrörelsen och för vårt parti. För glädjen och kampviljan, tack Källe för alla skratt för man alltid roligt med dig, Källe! Vi ses i rörelsen och på barriaderna för människors egenmakt. Välkommen upp på scen!

Partivänner, också Anna Johansson lämnar det verkställande utskottet efter kongressen. I SSU såg man tidigt Annas potential. Hon gick från klubb- till distriktsordförande här i Göteborg och fick snabbt kommunala uppdrag som kröntes med posten som biträdande kommunalråd. Därifrån var klivet den kort till rikspolitiken och rollen som infrastrukturminister.

Partivänner, Anna Johansson är en tuff politiker. Hon hanterade tågkaos och förseningar. Hon la grunden för att komma tillrätta med högerens underinvesteringar i infrastrukturen. Hon införde id-kontroller på tåg, buss och färjor över våra gränser när vi behövde ta kontroll över migrationskrisen. Det var inga enkla arbetsuppgifter, men Anna tog sig an dem.

För sådan är du, Anna Johansson. En ledare som agerar när det behövs. Som tar kritiken med ro. Som knegar på, utan att vika ner sig. Du står alltid upp för det du tror är bäst och du bottnar i dina, i våra, socialdemokratins värderingar och jag har så många gånger blivit helt tagen av din osvikliga ideologiska kompass på så många möten med verkställande utskottet och partistyrelsen har du visat vägen framåt via de socialdemokratiska värderingarna. Så stort tack Anna, för ditt arbete i det verkställande utskottet.

Jag vill också tacka flera partivänner som tjänstgjort som ledamöter i partistyrelsen. Några av er har lämnat under perioden och några avgår här på kongressen men låt min nämna alla: Ulric Andersson från Värmland, Erik Bergqvist från Västerbotten, Christoffer Bernsköld från Östergötland, Helene Hellmark Knutsson från Stockholms län, Hans Ekström från Södermanland, Ann-Sofie Hermansson från Göteborg, Jörgen Hellman från Fyrbodalen, Hans Hoff från Halland, Åsa Lindestam från Gävleborg, Yilmaz Kerimo från Stockholms län, Gabriel Wikström från Västmanland, Anna Lena Sörenson från Östergötland och Pia Nilsson från Västmanland.

Och så ersättarna: Eva Sonidsson från Västernorrland, Ylva Johansson från Stockholm, Monica Haider från Kronoberg, Maria Stenberg från Norrbotten, Kenneth Handberg från Örebro län, Maria Strömquist från Dalarna, Lilly Bäcklund från Västerbotten, Tonka Frodlund från Skåne, Patrik Karlsson från Bohuslän och Yvonne Augustin från Skåne.

Ni har varit med och lett vårt parti. Många och långa möten har det blivit om partiets roll, vilken politik vi tar med oss in i riksdag och regering, och om riktningen framåt. Jag vill rikta ett stort tack till er alla. Välkomna upp på scen!

Vi ska också tacka våra revisorer och från botten av mitt ekonomihjärta: Stort tack till er som varit revisorer den gångna perioden. Ni har gjort ett viktigt jobb. Ni vet vad jag tycker. Vi ska ha ordning och reda i de offentliga finanserna men också i partiets finanser, och inte minst partiets verksamhet. Jag vill också särskilt nämna Håkan Bystedt, förtroendevald revisor i vårt parti i mer än 30 år! Nu har han även fått Tage Erlanders hedersmedalj av partistyrelsen före kongressen.

Därutöver vill jag tacka alla som deltagit i arbetet med valberedningen, granskningsutskottet och programkommissionen. Ett särskilt tack till dig Elvy Söderström, som nu lämnar rollen som valberedningens sammankallande. Lagledaren från Ö-vik. Tack Elvy! Och alltså, jag tycker att valberedningen har gjort ett jättebra jobb den här gången ...

Jag vill också rikta ett allmänt men lika varmt tack till alla andra som haft kongressvalda

uppdrag. Men partivänner – att se till att en partikongress fungerar är ingen enkel sak, och här finns ett antal personer som har gjort den här kongressen till den välordnade mötesapparatur som den har varit. De förtjänar vårt stora tack!

5 Först och främst: presidiet och ni som deltagit i presidiearbetet. Vilket jobb ni har gjort! En sådan samarbetsanda och stresstålighet. Ni exemplifierar varför arbetarrörelsen med rätta har ett rykte om sig att vara mötesteknikens högborg. Ni har klubbat igenom 7 507 uppsatser i 2 461 motioner och en lång rad yrkanden – och detta har ni gjort samtidigt som ni har hållit tiden. Det förtjänar en stor applåd!

10 Jag vill också rikta ett stort tack till alla som gjort kongressen möjlig. Att ett sådant här stort arrangemang kan genomföras såhär professionellt och smärtfritt är en stor bedrift och det är er förtjänst. Planering. Kommunikation. Utförande och bemötande vid entrén, i kongressbyrån, i foajén – alltid med ett leende, alltid med glatt humör. Jag vet hur mycket slit ni har lagt ner och hur få timmar som har sovits. Så tack till sekretariatet och alla er som har haft andra funktioner på den här kongressen. Tack till all personal på partikansliet och inte minst, tack alla volontärer från staden på G!

15 De har inte sovit så mycket, och på tal om sömnbrist: Var har vi honom? Allas vår kongressgeneral, Ashkan Panahirad. Ashkan, har du sovit någonting under de senaste månaderna? Jag har fått oroväckande rapporter om det inte har varit så bra med den saken. För att planera och genomföra en kongress är ett jättejobb i vanliga tider. Att göra det samtidigt som en pandemi försätter hela världen i stillestånd är någonting helt annat, särskilt som man inte har en aning om vad det kommer
20 att vara för regler och restriktioner som gäller nästa dag, nästa vecka, än mindre om ett halvår.

Men Ashkan, du och vice kongressgeneral Anna Nikula – ni har tagit tillfället i akt och gjort det bästa av situationen, tagit vara på de digitala möjligheterna och ställt om utifrån de skiftande förutsättningarna. Ni har säkerställt att vi har fått en fantastisk kongress. Jag hoppas att ni är stolta över resultatet, för vi är så stolta över er. Ashkan och Anna, tack för era jätteinsatser!

25

Avslutningsanförande – Magdalena Andersson

Magdalena Andersson, partiordförande: Partivänner, som vanligt har vår kongress bjudit oss på både stort allvar och förlösande skratt. Vi har diskuterat på riktigt allt mellan himmel och jord. Kultur och kollektivavtal, batterier och barnomsorg, studiemedel och stambanor. Och partivänner, vi har debatterat skarvt. Från talarstolen har det hörts både tal, sång, poesi och upprörda rop – det sistnämnda var visst försvarsministern som ropade något om att vara gravid? Jag är övertygad om att det hade både sammanhang och syfte, Peter. Presidiet har kämpat att det ska bli rätt tid, rätt plats och framför allt rätt talare, och en natt gick det visst så pass vilt till att de
35 började kasta ordförandeklubban på varandra.

Men icke desto mindre, kamrater. Under kongressen har vi lagt grunden för vårt arbete de kommande åren. Vi har tagit fram nya politiska riktlinjer. De är lite rödare, lite grönare och lite gråare. Och nu har vi den plan vi behöver. Den plan Sverige behöver. Nu har vi ritningen för samhällsbygget.

40 Partivänner, nu ska vi bygga landet och för det är det bara en sak som behövs: att fler röstar på Socialdemokraterna. Valet är i september nästa år. Men lyssna till vår nya partisekreterare:

Valrörelsen, den ska vi börja redan nu. Och det behövs för mot oss står en högeropposition som vill bilda den mest högerkonservativa regeringen i modern svensk historia.

Med Ulf Kristersson som statsminister och Jimmie Åkesson som dörrmatta vet vi vad som väntar i Sverige. En regering som låter framtidens jobb gå förlorade när gröna investeringar hamnar i andra länder. Som driver på för fler marknadsexperiment och ideologiska privatiseringar i välfärden. Som säkert kommer prata om brotten men som helt saknar en långsiktig plan för att bryta den segregation och det våld som plågar Sverige.

I en tid när fler länder vill bli lite mer som Sverige – då vill Moderaterna och Sverigedemokraterna att Sverige ska vara mindre som Sverige. De kommer förneka det. De kommer larma och göra sig till. De kommer anklaga den som säger som det är, för att ljuga. Men när de gör det, kom då ihåg vad Ulf Kristersson sade inför förra valet om sin syn på partiet med nazistiska rötter: ”Mina värderingar är inte SD:s. Jag kommer inte samarbeta, samtala, samverka eller samregera med SD.”

Det var elegant formulerat, men jag tvekade inte att säga som det var: ”Det där löftet kan man inte lita på.” Kommer ni ihåg vad som hände då, på valdagen? Kristersson blev arg. Han blev jättearg. Han blev argast av dem alla. Han stampade i marken. Han slet sitt hår. Han bröt sitt svärd i bitar. Men jag satt stilla kvar och luktade på mina röda rosor!

Tyvärr var det jag som hade rätt. Det går inte att lita på Moderaternas löften. Jag har respekt för att man kan ändra uppfattning, men allvarligt talat – hör hur det låter i dag.

”Det var inte jag som lovade, det var Alliansen” säger Kristersson.

”Jag sa så, men jag tyckte inte så egentligen.” säger Svantesson.

”Jag vet inte.” säger Åkesson.

Så ser det ledarskap ut som Moderaterna erbjuder Sverige, och det ska vi socialdemokrater se till att hela svenska folket känner till när de går vallokaler nästa höst.

När våra motståndare inte har något bättre att komma med, när de är som mest svarslösa, brukar de säga såhär: ”Nu går sossarna i opposition mot er själva. Typiskt sossar! Är de inte nöjda nu när de har regerat i så många år.”

Är vi nöjda? Absolut inte. Varför skulle vi vara nöjda? Vi socialdemokrater vill ju mer för vi vet att Sverige kan så mycket bättre – och vi vet vart vi ska. Vi ska vända på varje sten för att byta segregationen och tränga tillbaka det grova våldet. Vi ska snabba på klimatomställningen och skapa framtidens jobb i hela landet. Och vi ska ta tillbaka den demokratiska kontrollen över vård, skola och omsorg och bygga upp en välfärd där alla som jobbar eller har jobbat behandlas med respekt. Och partivänner, vi gör det från en ideologisk styrkeposition.

Nu blåser vinden för oss socialdemokrater, och i en tid när fler och fler längtar efter gemensamma lösningar och ett robustare samhällsbygge finns en självklar uppgift för oss socialdemokrater. Låt mig citera Olof Palme: ”Framtiden är gemensam. I gemenskap måste vi dela den. Tillsammans ska vi skapa den.” Och partivänner, precis så är det. Vi väljer inte bara framtiden. Vi ska skapa den. Lite rödare, lite grönare och gråare.

Och partivänner, Nu är det dags. Som partiordförande förklarar jag härmed Socialdemokratiska arbetarpartiets 41:a ordinarie kongress avslutad! Partivänner, nu kör vi!

Dagordningens punkt 13

Kongressens avslutning

- 5 Kongressen avslutades söndagen den 7 november 2021 klockan 12.42 med unison sång av Internationalen.

10

15

20

25

30

35

40